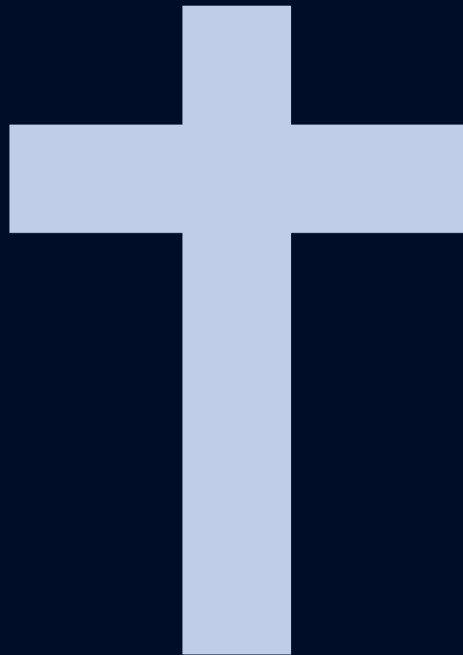

Aytan Mag-Indi

Portions of the Holy Bible in the Ayta Mag-Indi language of
the Republic of the Philippines

Aytan Mag-Indi

Portions of the Holy Bible in the Ayta Mag-Indi language of the Republic of the Philippines

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mag-Indi Ayata (Ayta, Mag-Indi)

Contributor: SIL International (in Asia)

All rights reserved.

2021-03-04

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
5d8de8ae-07a5-5b18-b655-c49f7f259880

Contents

MATEO	1
MARCOS	50
LUCAS	80
JUAN	132
MANI DYAG	169
ROMA	217
1 CORINTO	239
2 CORINTO	261
GALACIA	275
EFESO	283
FILIPOS	290
COLOSAS	296
1 TESALONICA	301
2 TESALONICA	306
1 TIMOTEO	309
2 TIMOTEO	316
TITO	321
Filemon	324
HEBREO	326
Santiago	346
1 PEDRO	352
2 PEDRO	359
1 JUAN	363
2 JUAN	369
3 JUAN	370
JUDAS	371
PAHAYAG	374

Ya Mangêd da Balita tungkul kan Jesu Cristu ayun kan MATEO

Ya listaan mani ninunun Jesu Cristu (Lucas 3:23-38)

¹ Ati ya listaan mani ninunun Jesu Cristu ya layin David ya layin Abraham.

² Si Abraham ya bapan Isaac, si Isaac ya bapan Jacob, buy si Jacob ya bapan Juda buy ya mapatêl na.

³ Si Juda ya bapa lan Fares buy si Zara, buy si Tamar ya indu la, si Fares ya bapan Esrom, buy si Esrom ya bapan Aram.

⁴ Si Aram ya bapan Aminadab, si Aminadab ya bapan Naason, buy si Naason ya bapan Salmon.

⁵ Si Salmon buy si Rahab ya bapa buy indu nan Boaz, si Boaz ya bapan Obed buy si Ruth ya indu na, buy si Obed ya bapan Jesse.

⁶ Si Jesse ya bapan Arin David buy si Arin David ya bapan Solomon. (Ya indu na sabay ya manan asawan Urias.)

⁷ Si Solomon ya bapan Rehoboam, si Rehoboam ya bapan Abias, buy si Abias ya bapan Asa.

⁸ Si Asa ya bapan Jehoshafat, si Jehoshafat ya bapan Joram, buy si Joram ya bapan Ozias.

⁹ Si Ozias ya bapan Jotam, si Jotam ya bapan Ahaz, buy si Ahaz ya bapan Ezequias.

¹⁰ Si Ezequias ya bapan Manases, si Manases ya bapan Amos, buy si Amos ya bapan Josias.

¹¹ Si Josias ya bapan Jeconias buy mapatêl na. Sa panawun abiin, dinakêp pa mani Israelita buy inipus sila sa Babilonia.

¹² Pamakayari silan inipus sa Babilonia, nagin anak Jeconias si Salatiel buy si Salatiel ya bapan Zerubabel.

¹³ Si Zerubabel ya bapan Abiud, si Abiud ya bapan Eliaquim, buy si Eliaquim ya bapan Azor.

¹⁴ Si Azor ya bapan Sadoc, si Sadoc ya bapan Aquim, buy si Aquim ya bapan Eliud.

¹⁵ Si Eliud ya bapan Eleazar, si Eleazar ya bapan Matan, buy si Matan ya bapan Jacob.

¹⁶ Si Jacob ya bapan Jose ya asawan Maria. Si Maria ya indun Jesus ya pambêgên Cristu.

¹⁷ Kabay dilag gan mapu buy apat ta layi ya ubat kan Abraham angga kan David, dilag mapu buy apat ta layi ya ubat kan David angga sa pangaipus mani Israelita sa Babilonia, buy dilag mapu buy apat ta layi ya ubat sa pangaipus angga sa in-anak si Jesus ya pambêgên Cristu.

Ya Pamianak kan Jesu Cristu (Lucas 2:1-7)

¹⁸ Paradi ya pamianak kan Jesu Cristu. Si Maria ya indu na, nakal-an nan itangên kan Jose. Nuwa bayu sila miawyun, natandan Mariay nabuktut ya sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari. ¹⁹ Si Jose ya mapag-asawa na, gisa yan matinêk ka tawu buy a na labay mipakadêng-êy si Maria. Kabay naisip nay makisyay ya kan Maria un liim.

²⁰ Nuwa kaban pan-isipin Jose ya abitu, nagpakit sa sulêplêp nay gisay ang-el Bapan Namalyari ya nagsabin, "Jose, layin David, agana ka malimun tangênên si Maria tagawan nangalêk ya sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari.

²¹ Manganak yan gisay liyaki buy ya ipalagyu mu kana, Jesus,* tagawan iligtas nay mani tawu na sa mani kasalanan la."

* **1:21** 1:21 Ya lagyun Jesus, ubat ya sa lagyun Josue sa sabin Hebreo. Ya labay sabin lagyun Josue, "Namalyari ya Mamiligtas."

²² Nalyari ya kaganawan abiin amên matupad da sinabin Bapan Namalyari sa kapamilatan propeta,

²³ “Mangalêk ka gisay dalaga

buy manganak yan gisay liyaki.

Bêgên yan Emmanuel.”† (Ya labay sabin Emmanuel, “Kaawyun tamuy Bapan Namalyari.”)

²⁴ Sên nimata si Jose, sinunul nay sinabin ang-el Panginuun buy tinangên na si Maria. ²⁵ Nuwa a na ginêtan si Maria angga sa naianak nay gisay liyaki. Sên naianak kay kulaw, impalagyuy nan Jose kanay Jesus.

2

Ya pallumatêng mani mag-aral sa pagkimit bêtêwên

¹ In-anak si Jesus sa balayan Bethlehem sa prubinsyan Judea sabitun si Herodes ya ari. Gisay allu, inlumatêng sa Jerusalem ya dakun umnuy tawu ya mag-aral sa pagkimit bêtêwên. Ubat sila sa êtêb puputakan mamut. ² Namatang sila, “Saantuy pinianakan sa Arin mani Judio? Impatang yan na ati gawan nakit yan na bêtêwên sa puputakan mamut ya tanda' nu saantu ya in-anak. Kabay naku kay baydi amên ulimênên yan ya.”

³ Sên natandan Arin Herodes ya ati, nigaganaka ya buy para êt bayduy kaganawan tawuy idi sa balayan Jerusalem.

⁴ Kabay impabêg Herodes ya kaganawan mamunun pari buy mani manurun Kautusan amên ipatang na kallay, “Saantu ianak si Cristu?”

⁵ Nakitbay sila, “Sa Bethlehem ma sakup prubinsyan Judea, tagawan paradi ya insulat propeta,

⁶ ‘Sikaw wa mani tawu sa Bethlehem sa lutan Juda,

alwan sikaw wa pinakanayêpa sa mani balayan Juda,

tagawan maubat kamuyuy gisay mamunu ya magpastul* sa mani Israelita.’”†

⁷ Sên natandan Herodes ya ati, liim nan impabêg ga mani tawuy mag-aral

sa pagkimit bêtêwên buy natandan nay luway tawun nay inlumibas.

⁸ Pamakayari, impalaku na sila sa Bethlehem. Intipan na kallay, “Mita kawna buy pakangêdên yun têkapên na kulaw. Nu makitan yu, tambêng yun ibalita kangku amên maku waku êt mangulimên kana.” ⁹⁻¹⁰ Pamakayari lan nalêngêy intipan Ari, namita silayna. Kaban mamita sila, nanguman nagpakit ta bêtêwên na nakitan la sa puputakan mamut. Kabay sadyay saya la buy sinunul lay ati angga sa nilatêng sila sa binyanan kulaw. ¹¹ Pamakasun la sa bali, nakitan lay kulaw wa idi sa danin indu na ya si Maria. Nanduku sila amên ulimênên lay kulaw buy in-awas lay mani gintan lay gintu, insensu, buy mira amên iandug kana.

¹² Sên pauli silayna, nagsabi si Bapan Namalyari sa kapamilatan taynêp la, “Agana kawna mag-udung kan Herodes.” Kabay dinuman sila tana sa kaatag dan pauli.

Ya pamita papakun sa Egipto

¹³ Sên namitay nay mani mag-aral sa pagkimit bêtêwên, nagpakit sa taynêp Jose ya gisay ang-el Panginuun. Sinabin ang-el kana, “Mimata ka, gêtan muy mitaindu buy mita kaw papakun sa Egipto. Manugêl kaw pun baydu anggan a ku pun sabin na mag-udung kawna, tagawan pantêkapên Herodes ya anak amên patin.”

¹⁴ Kabay sa yabin abitu, nimata si Jose buy gintan nay mitaindu sa Egipto. ¹⁵ Buy nanugêl sila baydu angga sa nati si Arin Herodes. Sa pakapakun baydu, natupad da sinabin Bapan Namalyari sa kapamilatan propeta, “Binêg kuy anak ku amên mita sa bansan Egipto.”‡

Impapatin Herodes ya mani anak ka lawyaki

¹⁶ Sên natandan Arin Herodes ya inlinlang yan mani lawyaki ya mag-aral sa pagkimit bêtêwên, sadyay tubag na. Kabay ya kaganawan anak ka lawyaki sa Bethlehem ya idad luway tawun payêpa

† 1:23 1:23 Isaias 7:14. * 2:6 2:6 magpastul: ya labay sabin, manaysay. † 2:6 2:6 Mikas 5:2. ‡ 2:15 2:15 Hosea 11:1.

buy sa mani lugal la nakapalitêng baydu, impapati na sila. Tagawan abituy tawun na natandan na nu nakanu nunan nagpakit ta bêtêwên sa mani lawyaki ya mag-aral sa pagkimit bêtêwên.

¹⁷ Sa kadawakan na dinyag Herodes, natupad da sinabin Propeta Jeremias,

¹⁸ “Dilag yan nalêngêy tangisan buy masnêg ga alab sa balayan Rama.

Pantangisan Raquel la mani anak na.

Ayin makasamung sa panangis na

tagawan nati silayna.”§

Ya pag-udung ubat sa Egipto

¹⁹ Pamakamatin Herodes, kaban idi sa Egipto si Jose, nanguman nagpakit kanay gisay ang-el Bapan Namalyari sa kapamilatan taynêp na. ²⁰ Sinabin ang-el kana, “Jose, mimata ka. Iuli minay mitaindu sa Israel, ta nati yay kalabay mamatin anak.”

²¹ Kabay nimata si Jose buy in-uli nay mitaindu sa Israel. ²² Nuwa sên natandan Jose ya si Arquelao ya ari sa Judea ya kasagilin bapa nay si Herodes, nalimwan lay nan maku baydu. Kabay nanguman yan pinatandan Bapan Namalyari sa kapamilatan taynêp buy nagdaus sila sa Galilea. ²³ Buy nanugêl sila sa Nazaret. Sa pakapakun baydu, natupad da sinabin mani propeta, “Bêgên Nazarenu” ya Cristu.

3

Ya pangaral Juan ya Mamawtismu

(*Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-18; Juan 1:19-28*)

¹ Sa panawun abitu, inlumatêng si Juan ya Mamawtismu sa kakyangan sa prubinsyan Judea ya mangaral paradi,

² “Pagsisyan buy itgên yuy panyag kasalanan, tagawan marani yanay pag-arin Bapan Namalyari.” ³ Si Juan na pantukuyun Propeta Isaias sabitun sinabinay,

“Dilag gisay mamibêg sa kakyangan ya pansabin na

‘Il-an yuy danan Panginuun.

Itinêk yuy balang danan na.’ ”*

⁴ Ya yaming Juan, diyag sa sabut kame-lyu buy diyag sa balat ayup pa yakês na. Ya pangkanên na, durun buy pulut panilan. ⁵ Malakêy tawuy naku kana ubat sa balayan Jerusalem, sa mani lugal sa prubinsyan Judea, buy sa mani lugal sa palitêng ilug Jordan. ⁶ Sinabi lay mani kasalanan la buy binawtismuwan silan Juan sa ilug Jordan.

⁷ Nuwa sên nakitan Juan na malakêy Pariseo buy Saduseo ya mamaku êt mag-pabawtismu, sinabi na kalla, “Sikaw wa kaparisun lupung, sisabêt ta nagsabi kamuyun makatakas kaw sa lumatêng nga parusan Bapan Namalyari? ⁸ Nu pêtêg kaw nagsisi sa mani kasalanan yu, ipakit yu sa mani diyag yu. ⁹ Agana yu isipin na a kaw maparusan gawan layi kaw Abraham. Pansabin ku kamuyuy agyan na mani batun ati, madyag Bapan Namalyarin mani layin Abraham. ¹⁰ Amêsên, kaparisu kaw kayuy asê mangêy mangêd. Kabay nakal-an nan marusa si Bapan Namalyari kamuyuy paran palatsaw wa nakal-an nan mamutus puun kayu buy isamwag sa apuy.”

¹¹ “Pambawtismuwan kataw sa lanêm bilang pagpapêtêg sa pagsisi yu, nuwa dilag gisay lumatêng nga makapangyarian pun kangku. A ku sêpat mantan sandalyas na. Bawtismuwan nakaw sa Ispir-itun Bapan Namalyari buy apuy. ¹² Siyay mamipapawan mapanyag kangêdan sa mani mapanyag kadawakan kaparisun gisay mamibalusbus trigu. Ta ya triguy naibalusbus sana, sabay ya pan-isêmpan. Nuwa ya apa, sabay ya pan-ulamên sa apuy ya asê mangapalêng.”

Ya pamawtismu kan Jesus

(*Marcos 1:9-11; Lucas 3:21-22*)

¹³ Inlumatêng si Jesus sa Ilug Jordan ya ubat sa prubinsyan Galilea amên mag-pabawtismu kan Juan. ¹⁴ Nuwa asê dayi kalabay si Juan ya bawtismuwan na si Jesus. Kabay sinabin Juan, “Siku dayi ya sêpat mun bawtismuwan, nuwa siyan sika yay magpabawtismu kangku ta?”

¹⁵ Nuwa nakitbay si Jesus kana, “Pawtismuwan mun malyari amêsên na ati,

§ 2:18 2:18 Jeremias 31:15. * 3:3 3:3 Isaias 40:3.

gawan ati ya sêpat tan daygên amên matupad da buun kalabayan Bapan Namalyari.” Kabay nakalabay si Juan.

¹⁶ Sên nabawtismuwan na si Jesus, nagsalwang ya sa lanêm buy nakitan nay nawang-at ta langit buy nagtabuy kanay Ispiritun Bapan Namalyari ya nanuwad gisay pati-pati. ¹⁷ Buy dilag gisay tunuy ya ubat sa langit ta nagsabin, “Ati ya kakaidwan kun Anak ya kapapaidu kangku.”

4

Ya panuksu kan Jesus

(Marcos 1:12-13; Lucas 4:1-13)

¹ Pamakayari, impalêt Ispiritun Bapan Namalyari si Jesus sa kakyangan amên tuksun Satanas. ² Baydun nag-ayunu si Jesus un apattapuy allu buy apattapuy yabi. Kabay inlayang ya. ³ Inlumatêng amêsên na mapanuksuy Satanas buy sinabi na kana, “Nu sikay Anak Bapan Namalyari, daygên mun kanên na mani batun ati.”

⁴ Nuwa nakitbay si Jesus, “Idi sa kasulatan, ‘Alwan kay sa kanên mambumyay ya tawu, nun a sa balang Sabin Bapan Namalyari.’ ”*

⁵ Pamakayari, pikilaku yan Satanas sa têngêl Templu sa Jerusalem ⁶ buy sinabi na kan Jesus, “Nu sikay Anak Bapan Namalyari, magnabu ka di. Ta idi sa kasulatan,

‘Tutus Bapan Namalyari ya mani angel na buy sal-un laka amên asê midumpul sa batuy bitis mu.’ ”†

⁷ Nakitbay si Jesus, “Idi sa kasulatan, ‘Agana mu subukun ya Panginuun mun Namalyari.’ ”‡

⁸ Pamakayari, pikilaku yan Satanas sa sadyay katag-ayan bung-uy buy impakit kanay kaganawan kaarian sa babun luta buy pibandiyman mani ati. ⁹ Buy sinabin Satanas kan Jesus, “Ya kaganawan abiin, idin ku kamu, nu dukwan muku buy ulimênên.”

¹⁰ Nakitbay si Jesus, “Magtas kay, Satanas! Gawan idi sa kasulatan,

‘Kay Panginuun mun Namalyari ya ulimênên mu buy pagsuywan mu.’ ”§

¹¹ Pamakayarin abiin, inlakwanan yan Satanas. Buy inlumatêng nga ang-el Bapan Namalyari buy naglingkud kan Jesus.

Ya pag-umpisan Jesus sa pandaygên na (Marcos 1:14-15; Lucas 4:14-15)

¹² Sên nabalitan Jesus ya nakasukul si Juan, nag-udung ya sa prubinsyan Galilea. ¹³ Nuwa a yina nanugêl sa balayan Nazaret nun a sa balayan Capernaum, sa agid dagat Galilea sa katganan Zebulun buy Neftali.* ¹⁴ Sa pakapakun baydu, natupad day sinabin Propeta Isaias,

¹⁵ “Ya lugal Zebulun buy ya lugal Neftali sabay ya dadanan papakun sa lawa ya idi sa lipay ilug Jordan. Ya mani lugal abiin, sakup Galilea ya panugêlan mani alwan Judio.”

¹⁶ Mambumyay sa nadiglêm ya mani tawu baydu, nuwa makakit silan ayin kaparisuy sawang.

Agyan idi sila sa nadiglêm papakun sa kamatyan, masawangan na isip la.†

¹⁷ Paubat sabitun inlumatêng si Jesus sa Capernaum, nangaral ya. Sinabi na, “Pagsisyan buy itgên yuy panyag kasalanan, tagawan marani yanay pag-arin Bapan Namalyari.”

Binêg Jesus ya apat ta mandakêp kênan lanêm

(Marcos 1:16-20; Lucas 5:1-11)

¹⁸ Kaban mamita si Jesus sa agid lawan Galilea, nakitan nay mipatêl ya silan Simon ya pambêgên Pedro buy si Andres. Mamisamwag silan dala ta ubra lay mandakêp kênan lanêm. ¹⁹ Sinabin Jesus kalla, “Kilaku kaw kangku ta daygên kataw mamipakaranin tawu kan Bapan Namalyari amên manampalataya sila kaparisun pandakêp yun kênan lanêm.” ²⁰ Tambêng lan imbalag ga dala la buy nakilaku sila kan Jesus.

²¹ Kaban pan-isundun Jesus ya pamita na, nakitan nay mipatêl ya si Santiago buy

* **4:4** 4:4 Deuteronomio 8:3. † **4:6** 4:6 Mani Kanta 91:11-12. ‡ **4:7** 4:7 Deuteronomio 6:16. § **4:10** 4:10 Deuteronomio 6:13. * **4:13** 4:13 Ya Zebulun buy Neftali sabay ya luway tribun Israel ya manugêl marani sa lawan Galilea. † **4:16** 4:16 Isaias 9:1-2.

si Juan ya idi sa bangka ya mamipakapalan dala la. Kaawyun la si Zebedeo ya bapa la. Binêg sila êt Jesus amên makilaku kana. ²² Kabay tambêng lan inlakwanan ya bangka la buy bapa la ta nakilaku sila kan Jesus.

Nangaral buy namaiyul si Jesus un mani nagsakit

(Lucas 6:17-19)

²³ Inlakun Jesus ya buun prubinsyan Galilea buy sinumun ya sa mani balin pagtipunan mani Judio amên manuru. In-aral nay Mangêd da Balita tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari. Pinaiyul na êt ta kaganawan magmikakalasi ya sakit buy dilag mangatanam. ²⁴ Niwagaw wa balita tungkul kan Jesus sa buun prubinsyan Siria. Kabay gintan kanay kaganawan nagsakit buy mani magkasakit sa matanam la buy mani sinêdakan nadawak ka ispiritu buy mani tinugaw buy mani a kabita. Pinaiyul nay kaganawan abitu. ²⁵ Kabay inlaku yan sadyay lakên tawuy ubat sa prubinsyan Galilea, sa mani balayan sa Decapolis, sa balayan Jerusalem, sa prubinsyan Judea buy sa lipay Ilug Jordan.

5

Ya mani pinagpala

(Lucas 6:20-23)

¹ Sên nakitan Jesus ya malakêy tawu, sinumukpa ya sa gisay bung-uy buy niknu baydu. Nagdani kanay mani tagasunul na ² buy nag-umpisa yan nangaral. Sinabi na,

³ “Pinagpalay mani tawuy nayêpay nakêm, tagawan mibilang sila sa pag-arian na.

⁴ Pinagpalay mani tawuy sadyay lungkut, tagawan samungun silan Bapan Namalyari.

⁵ Pinagpalay mani tawuy nayêpay nakêm, tagawan mapagmana lay babun luta.

⁶ Pinagpalay mani tawuy nasabêk sa panyag katinêkan kaparisun gisay tawuy layangên buy napêl-ang, tagawan pakabsuyun silan Bapan Namalyari sa katinêkan.

⁷ Pinagpalay mani tawuy mapallunus, tagawan kalunusan sila êt Bapan Namalyari.

⁸ Pinagpalay mani tawuy malinis ya bêkê, tagawan makitan lay Bapan Namalyari.

⁹ Pinagpalay mani tawuy manawup mamikasundu, tagawan bêgên silan mani anak Bapan Namalyari.

¹⁰ Pinagpalay mani tawuy pampasakitin gawan sa panunul la sa kalabayan Bapan Namalyari, tagawan miawyun sila sa pag-arian na.

¹¹ Pinagpala kaw nu pandustakên lakaw, pampasakitin buy pagsabyanan lakaw magmikakalasi ya nadawak ka panangkan gawan sa panunul yu kangku. ¹² Ta para êt baysên na mangadanasan mani propeta awlagi. Kabay nu mangadanasan yuy abiin, magsaya kaw buy matula, tagawan maulagay gantimpala yu sa langit.”

Ya asin buy sulu

(Marcos 9:50; Lucas 14:34-35)

¹³ “Sikaw wa mani tagasunul ku, maiparisu kaw sa asin sa kaganawan tawu sa babun luta. Nuwa nu mitas ya lasan asin, asina miudung buy ayin nan nabang. Kabay isamwag la tay ati sa dan buy piturakturakan mani tawu.”

¹⁴ “Sikaw wa dêkêt sa mani tawu sa babun luta kaparisun gisay balayan sa babun gisay bung-uy ya asê maitagu.”

¹⁵ “Ayin tawuy mamagkêt sulu ya itagu na sa aypan pamisêmpanan, nun a idin nay sulu sa pêtêg pamyanan amên masawangan na kaganawan idi sa bali.

¹⁶ Para êt bayduy sêpat yun daygên. Pasawangên yuy dêkêt yu sa mani tawu amên makitan lay mangêd da pandaygên yu buy ulimênên lay Bapa yuy idi sa langit.”

Ya aral tungkul sa Kautusan

¹⁷ “Agana yu isipin na naku waku baydi amên daygên ayin pukat ta Kautusan na impasulat kan Moises buy insulat mani propeta. Naku waku baydi amên tuparên kuy mani ati. ¹⁸ Pansabin ku kamuyuy

kaban dilag langit buy luta, agyan kay gisay gulis sa Kautusan, asê madyag ayin pukat anggan asê pun natupad da kaganawan. ¹⁹ Kabay nu sisabêt man na nallabag sa nangabêlêng nga baagin Kautusan buy mamituru sa kaatag amên malabag êt, pan-ituwad yan pinakanayêpa sa kaganawan mani kaawyun sa pagarian Bapan Namalyari. Nuwa nu sisabêt man na manunul sa Kautusan buy mamituru êt sa kaatag amên manunul êt, pan-ituwad yan matag-ay sa mani kaawyun sa pagarian Bapan Namalyari. ²⁰ Pansabin ku kamuyuy nu a yu igitan na panyag katinêkan mani manurun Kautusan buy mani Pariseo, a kaw miawyun sa pagarian Bapan Namalyari.”

Ya aral tungkul sa tubag

²¹ Sinabi pun êt Jesus, “Nalêngê yuy sinabi sa mani pipuunpuunan tamu, ‘Agana ka mamatin tawu, tagawan nu sisabêt man na mamatin tawu, atulun ya.’*
²² Nuwa amêsên, pansabin ku kamuyuy nu sisabêt man na dilag tubag sa patêl na, atulun yan Bapan Namalyari. Buy nu sisabêt man na mandustak sa patêl na buy magsabin ‘Ayin kan pukat!’, iarap ya sa mani mangatwan Judioy mangatuy-nungan. Buy nu sisabêt man na magsabi sa patêl na, ‘Ayin kan tanda!’, milaku ya sa impernu. ²³ Kabay nu mam-i ka sa pamiandugan kan Bapan Namalyari buy maganaka mun dilag suluk kamuy patêl mu, ²⁴ lakwanan mu pun na andug mu sa arap pamiandugan, ta makikasundu ka pun kana. Pamakayari, mag-udung ka buy mag-andug kan Bapan Namalyari.”

²⁵ “Nu dilag mamidalum kamu, tambêng kan makikasundu kana kaban a naka pun naidalum. Gawan nu asê, dat iarap naka sa mallitis buy pamakayari, igawang kan mallitis sa pulis amên isukul. ²⁶ Pansabin ku kamuy a ka makaawas sa sukulan anggan a mu pun nabayaran na kaganawan pan-ipabayad la kamu.”

Ya aral tungkul sa pamikikanayun

²⁷ “Nalêngê yuy sinabi sabitun nuna, ‘Agana ka makikanayun.’† ²⁸ Nuwa amêsên, pansabin ku kamuyuy kay êlêwên mu pun na gisay babayi ya dilag gan nadawak ka pangisip, nangasalanan kaynan pamikikanayun. ²⁹ Kabay nu wanan mata muy magin sangkan pangasalanan mu, lus-ukun mu buy isamwag! Mas mangêd pun na matasan kan gisay mata kaysa buuy lawini mu, nuwa isamwag ka sa impernu. ³⁰ Buy nu wanan gamêt muy magin sangkan pangasalanan mu, putusun mu buy isamwag. Mangêd pun na matasan kan gisay gamêt kaysa buuy lawini mu nuwa isamwag ka sa impernu.”

Ya aral tungkul sa pamisyay

(Mateo 19:9; Marcos 10:11-12; Lucas 16:18)

³¹ “Idi êt sa kasulatan, ‘Nu labay gisay liyakin isyay ya asawa na, sêpat biyan nayan kasulatan pamisyay.’‡ ³² Nuwa amêsên, pansabin ku kamuyuy nu sisabêt man na liyaki ya misyay asawa na, liban ta nu nakikanayun na babayi, siyay nay namitustus sa babayi amên makikanayun nu mag-asawa yan kaatag. Buy nu sisabêt man na nakapag-asawa sa babayi ya in-isyay liyaki, nangasalanan yan pamikikanayun.”

Ya aral tungkul sa panumpa

³³ “Nalêngê yu êt ta sinabi sabitun nuna sa mani pipuunpuunan tamu, ‘Agana kaw manumpan ayin kapêtêgan, nun a tuparên yuy pangaku yu sa lagyun Panginuun.’§ ³⁴ Nuwa amêsên, pansabin ku kamuyuy nu mangaku kaw, agana kaw manumpa. Agana yu sabin sa pangaku yuy ‘Makit takun langit’, tagawan idi bayduy trunun Bapan Namalyari, ³⁵ o kayay ‘Makit takun luta’, tagawan ati ya tutudakan bitis na. Buy agana kaw êt magsabin, ‘Makit takun balayan Jerusalem,’ tagawan ati ya balayan Dakilan Ari. ³⁶ Buy agana kaw êt magsabin ‘Agyan mati yaku’, tagawan agyan kay gisay sabut yu, a yu agyun paputin o

* 5:21 5:21 Exodo 20:13; Deuteronomio 5:17. † 5:27 5:27 Deuteronomio 5:18. ‡ 5:31 5:31 Deuteronomio 24:1. § 5:33 5:33 Levitico 19:12; Mani Bilang 30:2; Deuteronomio 23:21.

pauyangên. ³⁷ Sabin yu tanay 'Awu' nu awu buy 'Asê' nu asê, tagawan nu manumpa kaw pun, ubat ta abiin kan Satanas."

*Ya aral tungkul sa pangablas
(Lucas 6:29-30)*

³⁸ "Nalêngê yuy sinabi sabitun nuna, 'Nu binulag kan kaparisu mu, bulagên muya êt. Nu mêgmên kaparisu muy bêbêy mu, mêgmên muya êt.' ³⁹ Nuwa amêsên, pansabin ku kamuyuy nu dilag manyag nadawak kamuyu, agana kaw mangablas. Nu dilag mandalpin pingi mu, ipadalpi mu êt ta kapaka. ⁴⁰ Nu sisabêt man na mamidalum kamu amên kêwên na yaming mu, idin mu êt ta up-up mu. ⁴¹ Nu ipilit ipabakay sundalus kamuy gêgtan na un gisay kilumetru, bakayên muy abiin un luway kilumetru. ⁴² Nu dilag manyawad kamu, biyan muya. Buy nu dilag mangandam kamu, paandamên muya."

*Ya aral tungkul sa pangidu
(Lucas 6:27-28; 6:32-36)*

⁴³ "Nalêngê yuy sinabi sabitun nuna, 'Kaidwan muy kaluguran mu buy kasulukan muy kapatu mu.' ⁴⁴ Nuwa amêsên, pansabin ku kamuyuy 'Kaidwan yuy mani kapatu yu buy manalangin kaw para sa mani mamasakit kamuyu.' ⁴⁵ Nu daygên yuy abiin, mapagpapêtgan na anak kaw Bapan Namalyari ya idi sa langit. Tagawan alwan kay sa mangangêd da tawu miputak ka mamut, nun a agyan êt sa mani nangadawak. Buy alwan kay mani tawuy matinêk ka pambiyannan uran, nun a agyan na mani alwan matinêk. ⁴⁶ Nu kay ya mani mangidu kamuyuy pan-idun yu, ayin kaw matanggap pa gantimpalay ubat kan Bapan Namalyari. Ta abiin êt ta pandaygên mani maningil buwis ya makasalaman. ⁴⁷ Buy nu kay mani patêl yuy pangkumustên yu, ayin kaw pamikaatag sa kaatag mani tawu. Ta abiin êt ta pandaygên mani tawuy asê mangilala kan Bapan Namalyari. ⁴⁸ Kabay kaylangan magin ganap kaw kaparisun Bapa yu ya idi sa langit."

6

Ya aral tungkul sa mam-i

¹ "Mangillag kaw ta dat ya panyag yun mangêd, kay amên ulimênên kaw mani tawu. Tagawan nu kay parabaysên na pandaygên yu, ayin kaw matanggap pa gantimpalay ubat sa Bapa yuy idi sa langit."

² "Kabay nu mam-i kaw sawup sa mani magkasakit, agana yina ibalitay ati kaparisun mani tawuy mapagtal-inkayu. Ta nu idin la, pan-ibalita la sa balin pagtipunan buy sa mani dan amên ulimênên silan mani tawu. Pansabin ku kamuyuy natanggap lay nay mani pangulimên mani tawu ya sabay ya gantimpala la. ³ Nuwa nu mam-i kaw sawup sa mani magkasakit, agana yu ipatanda agyan kansabêt man ⁴ amên liim ya panawup yu. Sa pakapakun baydu, ya Bapa yun Namalyari ya makakit sa pandaygên tamun liim, sabay ya mam-in gantimpala kamuyu."

*Ya aral tungkul sa panalangin
(Lucas 11:2-4)*

⁵ Nu manalangin kaw, agana kaw mam-bus sa mani mapagtalingkayu. Labaylabay lan manalangin nakaidêng sa balin pagtipunan buy sa mani pisubangan na dan amên ta makitan silan mani tawu. Pansabin ku kamuyuy natanggap lay nay mani pangulimên mani tawu ya sabay ya gantimpala la. ⁶ Nuwa nu manalangin kaw, sumun kaw sa lalên silid buy isara yuy pasbul. Baydu kaw manalangin sa Bapa yuy asê maakit. Ta ya Bapa yuy makakit sa pandaygên yun liim, sabay siyay mam-in gantimpala kamuyu.

⁷ "Kabay nu manalangin kaw, agana yu piudung-udung nga ayin kapukatan na sabi kaparisun pandaygên mani tawuy manalangin sa diyusdiyusan la. Indap la nu lêng-ên silan diyusdiyusan la gawan sa kakarangan panalangin la. ⁸ Gana yu sila tubsun, tagawan bayu kaw pun manyawad, tanday nan Bapa nu sabêt ta kaylangan yu. ⁹ Nu manalangin kaw, paradi ya sabin yu, 'Bapa yan na idi sa langit,

labay yan na kay sikay ulimênên mani tawu.

¹⁰ Labay yan na mag-ari kayna kanyan kaganawan

buy sunulun mani tawuy kalabayan mu baydi sa babun luta, kaparisu sa langit.

¹¹ Biyan mukay kanên sa inallu-allu.

¹² Patawarên mukay sa mani kasalanan yan,

kaparison pamatawad yan sa mani nangasalanan kanyan.

¹³ Buy agana mukay paulayan matuksu, nun a iligtas mukay kan Satanas.*

¹⁴ Nu pampatawarên yuy mani tawuy nangasalanan kamuyu, patawarên kaw êt Bapa yun Namalyari ya idi sa langit.

¹⁵ Nuwa nu a yu sila patawarên, a kaw êt patawarên Bapa yuy idi sa langit.”

Ya aral tungkul sa pag-ayunu

¹⁶ “Nu mag-ayunu kaw, agana kaw mambus sa mani tawuy mapagtal-inkayu. Ta kay tatalagên lan maglupan malungkut amên ta ipakit la sa mani tawuy mag-ayunu sila. Pansabin ku kamuyuy natanggap lay nay mani pangulimên mani tawu ya sabay ya gantimpala la. ¹⁷ Nuwa sikaw, nu mag-ayunu kaw, magpulang kaw buy ipakapala yuy sarili yu. ¹⁸ Daygên yuy abiin amên asê matandan mani tawuy mag-ayunu kaw. Ta ya Bapa yun Namalyari ya idi sa langit ya asê makitan, sabay siyay makakit sa pandaygên yun liim buy mam-i yan gantimpala kamuyu.”

Ya pibandiyan sa langit (Lucas 12:33-34)

¹⁹ “Agana kaw manipun pibandiyan para sa sarili yu baydi sa babun luta. Ta baydi, dilag mani insektuy maniran pibandiyan yu o mangalawang buy dilag mani manakaw wa mangwan ati.

²⁰ Nun a manipun kaw pibandiyan yu sa langit. Ta baydu, asê anagên, asê kalawangên buy ayin makasun na manakaw. ²¹ Tagawan nu idi saantuy pibandiyan yu, idi êt bayduy isip yu.”

* **6:13** 6:13 Sa kaatag ga surat, dilag êt sinabi ya paradi, “Tagawan sikay Ari ya makapangyarian buy Dakilan Bapan Namalyari agyan kanuman!”

Ya sulu un lawini (Lucas 11:34-36)

²² “Ya mata, sabay ya sawang lawini. Kabay nu malinaw wa pangêlêw mu, nasawang êt ta buun lawini mu. ²³ Nuwa nu asê malinaw wa pangêlêw mu, nadiglêm êt ta buun lawini mu. Kabay nu ya sawang nga idi kamu, nadiglêm awêd, nadidiglêm ma biyay mu!”

Si Bapan Namalyari o pibandiyan? (Lucas 16:13; 12:22-31)

²⁴ “Ayin tawuy piagnanên nan magsuyu sa luway amung na. Ta nu parabaydu, kasulapwan buy pustakên nay gisa, nuwa ya gisa, idun nan tapat. Para êt baydu, a yu malyarin piagnanên pagsuywan si Bapan Namalyari buy pibandiyan.”

²⁵ “Kabay pansabin ku kamuyuy agana kaw napitik tungkul sa ikabyay yu buy nu sabêt ta kanên yu, inêmên yu o iyaming yu. Tagawan igit maulagay biyay kaysa kanên buy igit maulagay lawini kaysa yaming. ²⁶ Pakaêlêwên yuy mani uybun manuk ka mallumpad. A sila mananêm, mamupul o manipun maêkan la sa budega. Nuwa paraman baydu, pampakan silan Bapa yun Namalyari ya idi sa langit. Sikaw pun nayi, igit kaw maulaga kana kaysa sa mani uybun manuk. ²⁷ Ayin kamuyun makapikadang biyay na agyan sa gisay uras sa kapamilateralan kapitikan na.

²⁸ Agana kaw napitik tungkul sa pagyaming yu. Elêwên yu nu parasaan-tun mantumubuy mani tanaman na mamulak ya bêngat tan tinumubu. A sila mag-ubra o manyag yaming la. ²⁹ Nuwa pansabin ku kamuyuy agyan si Solomon na mabandi, a ya nakapagyaming kasin kangêd gisa man na bulaklak tanaman. ³⁰ Pampakangêdên Bapan Namalyari ya mani lamun sa bung-uy ya nabyay amêsên, nuwa pamakawasak, maulam. Nu parabaysên na pandaygên Bapan Namalyari sa mani lamun, luyang ngabay kamuyu, pilmin payamingan nakaw. Pêtêg kawnan nabelêng nga panampalataya kana ta! ³¹ Kabay agana

kaw napitik tungkul sa kanên, inêmên o yaming yu. ³² Ta ya mani asê mangilala kan Bapan Namalyari, pawa silan napitik tungkul sa mani bagay ya abiin. Nuwa sikaw, tanday nan Bapa yun Namalyari ya idi sa langit ya kaylangan yuy kaganawan abiin. ³³ Nuwa igit sa kaganawan, pagpilitan yun magpasakup sa pag-arin Bapan Namalyari buy pagpilitan yun manunul sa kalabayan na. Sa pakapakun baydu, idin na kamuyuy kaganawan kaylangan yu. ³⁴ Kabay agana kaw napitik sa kaylangan yu sa wasak. Wasak yu tan isipin na abiin. Nukad day pangisip yu sa allun ati."

7

Agana mangusgan kaparisu (Lucas 6:37-38; 6:41-42)

¹ "Agana kaw mangusgan kaparisu yu amên a kaw êt usgên Bapan Namalyari. ² Tagawan nu parasaantu yun inusgay kaparisu yu, para kaw êt baydun usgên Bapan Namalyari. ³ Uysiyang makitan mu yay puling sa matan kaparisu mu, pakan a mu makitan na maragul la puling sa mata mu ta? ⁴ Parasaantu mun masabi kanay, 'Kaksaw ka ta itas kuy puling mu,' pakan dilag kan maragul la puling? ⁵ Mapagtalingkayu! Itas mu pun na maragul la puling sa mata mu amên makakit kan mangêd. Sa pakapakun baydu, maitas muy puling sa matan kaparisu mu."

⁶ "Agana yu idin sa mani asuy banal la bagay, ta dat sikaw pun na balikwasan na buy kayatên. Buy agana yu êt idin sa mani babuy ya perlas ta kay piturakturakan lay ati. Para êt baydu, agana yu ipilit iaral la Sabin Bapan Namalyari sa mani tawuy asê kalabay mallêngê sa sabina."

Ya aral tungkul sa panyawad, pangkap buy pamêg (Lucas 11:9-13)

⁷ "Manyawad kaw kan Bapan Namalyari buy biyan nakaw. Têkapên yu kanay pantêkapên yu buy makitan yu. Mamêg kaw kana buy pakitbayan nakaw.

⁸ Tagawan na kaganawan manyawad kana, pambiyang na sila. Buy ya kaganawan mangkap, makakit. Buy ya kaganawan mamêg, pakitbayan. ⁹ Sikaw wa mangatwa, nu manyawad tinapay kamuyuy anak yu, biyan yu sila nayin batu? Asê! ¹⁰ Buy nu manyawad kamuyun kênan lanêm ma anak yu, biyan yu sila nayin utan? Asê! ¹¹ Sikaw wa mani nangadawak, nu katanda kaw mam-in mangangêd da bagay sa mani anak yu, luyang ngabay ya Bapa yun Namalyari ya idi sa langit! Idin nay mangangêd da bagay sa kaganawan manyawad kana."

¹² "Kabay daygên yu sa mani kaparisu yuy labay yun daygên la kamuyu. Ta abiin na ustuy panunul sa Kautusan na impasulat kan Moises buy insulat mani propeta."

Ya nalipit ta pasbul (Lucas 13:24)

¹³ "Sumun kaw sa nalipit ta pasbul, tagawan nakwal la pasbul buy malapad da dan papakun sa ayin katgangan na kaparusan buy malakêy mansumun baydu. ¹⁴ Nuwa nalipit ta pasbul buy iibun na dan papakun sa biyay ya ayin katgangan buy kay pêpêrad da manduman baydu."

Matandan na puun kayu sa tagêy na (Lucas 6:43-44)

¹⁵ "Mangillag kaw sa mani magtataling kayun propeta. Magdani sila kamuyun paran mangêd da tawu kaparisan tupa, pakan sa kapêtêgan, nadawak ka labay la kamuyu kaparisan asun aniwid. ¹⁶ Matandan yu sila sa mani diyag la tagawan na tanaman na madiwi, asê managêy ubas o igus. ¹⁷ Ya mangêd da puun kayu, managêy yan pangkanên. Buy ya puun kayuy asê mangêd, managêy yan asê pangkanên. ¹⁸ Ya mangêd da puun kayu, asê managêy asê pangkanên. Buy ya puun kayuy asê mangêd, asê managêy pangkanên. ¹⁹ Ya kaganawan puun kayuy asê managêy pangkanên, pamputusun buy pan-isamwag sa apuy. ²⁰ Kabay matandan yuy magtataling kayun propeta sa mani diyag la."

Asê kilalan Bapan Namalyari ya manyag nadawak
(Lucas 13:25-27)

²¹ “Malakêy mamêg kangkun ‘Panginuun, Panginuun’ nuwa asê labay sabin na miawyun sila sa pag-arian Bapan Namalyari. Kay mani tawuy manunul sa kalabayan Bapa kuy idi sa langit ya miawyun sa pag-arian na. ²² Sa allun pangukum, malakêy magsabi kangkun paradi, ‘Panginuun, Panginuun alwa nayin sa lagyu mu, impatanda yan na mani sabi mu, namitas kay nangadawak ka ispiritu, buy nanyag kay malakêy mamakaupapas?’ ²³ Nuwa sabin ku kallay, ‘A kataw kakilala. Magpakarayu kaw kangku, sikaw wa manyag kadawakan.’ ”

Ya luway tawuy nipaydêng bali
(Lucas 6:47-49)

²⁴ “Kabay ya mani mallêngê buy manunul sa mani sabi ku, kaparisu yan mautêk ka liyaki ya namipaydêng bali na sa pundasyun na batu. ²⁵ Sên nanguran malakas, nallanab buy sadyay lakas angin, asê nalasak ka bali na, tagawan napas-êy ya pinipundasyunan na. ²⁶ Ya mani tawuy mallêngê sa pansabin ku, pakan a la pansunulun, kaparisu silan tawuy ayin tanda ya namipaydêng bali sa kabalasan. ²⁷ Sên nanguran malakas, nallanab buy sadyay lakas angin, nayêgmak buy nalasak ka bali.”

²⁸ “Pamakayarin nangaral Jesus, nakaupapas ya mani tawu sa pangaral na, ²⁹ tagawan nakit lay dilag yan kapangyarian sa pangaral na, asê kaparison pangaral mani manurun Kautusan.”

8

Pinaiyul Jesus ya gisay nagsakit ketung
(Marcos 1:40-45; Lucas 5:12-16)

¹ Sên pamakalunsan Jesus ubat sa bung-uy, pikilakwan yan malakêy tawu. ² Amêsên, nagdani kanay gisay nagsakit ketung buy nanduku ya sa arapan na. Sinabi na, “Panginuun, nu kalabayan mun kayêk, paiyulun muku.”

³ Dinukpan yan Jesus buy sinabi na, “Labay ku. Umiyul kayna.” Kabay tambêng inumiylul la nagsakit buy mangêd day lawini na. ⁴ Sinabin Jesus kanay, “Agana mu sabin kansabêt man na nalyari kamu, nun a maku ka sa pari buy ipaêlêw muy lawini mu ya inumiylul lana. Pamakayari, mag-andug ka ayun sa insulat Moises bilang pagpapêtêg ga inumiylul kayna.”*

Pinaiyul Jesus ya ipus kapitan
(Lucas 7:1-10)

⁵ Sên inlumâtêng si Jesus sa balayan Capernaum, naku kanay gisay kapitan mani sundalus Romano buy nakisabi, ⁶ “Panginuun, idi sa bali kuy ipus kuy nakakalêk ka asina miidêng buy sadyay sakit matanam na.”

⁷ Sinabin Jesus, “Awu, maku waku, ta paiyulun kuya.”

⁸ Nuwa nakitbay kanay kapitan mani sundalus, “Panginuun, a ku sêpat lakwên mu sa bali ku. Kay sabin muy umiyul la ipus ku, umiyul yabay. ⁹ Tanda kuy ati, gawan siku man, dilag mani nipagtungkulan na makapangyarian pun êt kangku. Buy dilag gaku êt pansakupun na mani sundalus. Nu sabin ku sa gisay, ‘Maku ka baydu’, maku yabay baydu. Nu sabin kuy, ‘Kaksaw ka baydi’, magdani ya. Buy nu sabêt ta iutus ku sa ipus ku, daygên na.”

¹⁰ Sên nalêngên Jesus ya sinabin kapitan sundalus, nakaupapas ya buy sinabi na sa mani tawuy kilalaku kanay, “Pansabin ku kamuyuy ayin naku pun nakitan na gisay Israelitay dilag paradi ya karagul la panampalataya. ¹¹ Pansabin ku kamuyuy malakêy alwan Judioy ubat sa magmikakanayun na lugal baydi sa babun luta ya mapagkaêm lan Abraham, Isaac buy Jacob sa kalutun Bapan Namalyari sa kaarian na sa langit. ¹² Malakê dayi ya mani Judioy pag-arian Bapan Namalyari, nuwa isamwag sila sa kadlêman. Manangis sila baydun mingêngêt ta bêbêy.”

* **8:4** 8:4 Ayun sa Kautusan na impasulat kan Moises, nu inumiylul ya gisay nagketung, sêpat yan maku sa mani pari (Levitico 14:2; 14:11; Deuteronomio 24:8).

13 Sinabin Jesus sa kapitan mani sundalus, “Muli kayna. Gawan sa panampalataya mu, umiyul la ipus mu.” Sa uras êt abitu, inumiyul la ipus kapitan.

*Malakêy pinaiyul Jesus
(Marcos 1:29-34; Lucas 4:38-41)*

14 Naku si Jesus sa balin Pedro. Pamakalatêng na baydu, nakitan nay ampun Pedroy babayi ya nakakalêk gawan umutun. 15 Dinukpan Jesus ya gamêt babayi buy tambêng yan inumiyul. Pamakayari, nidêng ya buy pinakan na si Jesus.

16 Sên mamayabiyabi yana, gintan mani tawu kan Jesus ya malakêy sinêdakan nangadawak ka ispiritu. Kay sa gisay sabi na, naipatas nay nangadawak ka ispiritu buy pinaiyul nay mani nipagsakit.

17 Dinyag nay abiin amên matupad da sinabin Propeta Isaias, “Pinaiyul na kitamu sa sakit buy intas nay mani matanam tamu.”†

*Ya panunul kan Jesus
(Lucas 9:57-62)*

18 Sên nakitan Jesus ya malakêy tawuy nakapalitêng kana, sinabi na sa mani tagasunul nay “Maglipay kitamina sa lawa.” 19 Dilag gisay manurun Kautusan na nagdani kan Jesus. Sinabi na, “Manuru, kilaku waku kamu agyan saantu man na lakwên mu.”

20 Nuwa nakitbay si Jesus, “Dilag lubut ta tutugêlan na mani asun aniwid. Dilag êt salay ya mani uybun manuk. Nuwa sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, ayin naku tan sarilin tutugêlan na mapagpaynawan.”

21 Gisa pun sa mani tagasunul nay nagsabi, “Panginuun, muli yaku pun dayi ta ipalbêng kuy bapa ku.”‡

22 Nuwa sinabin Jesus kana, “Manunul ka kangku buy ipalbêng minay nati mu sa mani nati sa pangêlêw Bapan Namalyari.”

*Pinatgên Jesus ya malakas ya angin buy alun
(Marcos 4:35-41; Lucas 8:22-25)*

23 Nagsakay si Jesus sa gisay bangka kaawyun na mani tagasunul na. 24 Kaban idi sa bunak lanêm ma bangka la, inlumakas ya angin buy nayi-nayi silaynan matugpawan mangaragul la alun. Nuwa sa uras abitu, mamabêlêw si Jesus. 25 Kabay pinêw yan mani tagasunul na, “Panginuun, iligtas mukay ta milêmlêm kitamina!”

26 Nakitbay si Jesus kalla, “Alwa ta malimu kaw yata? Nanabêlêng yay panampalataya yuta.” Kabay nidêng ya buy in-utus nay malakas ya angin buy alun, “Tunggên kaw.” Tinunggên yabay.

27 Nakaupapas ya mani tagasunul na buy sinabi la, “Sisabêt ta atiyê? Siyan mapatgên na yay angin buy alun ta!”

*Pinaiyul Jesus ya luway liyaki ya sinêdakan nangadadawak ka ispiritu
(Marcos 5:1-20; Lucas 8:26-39)*

28 Sên inlumatêng si Jesus sa lipay lawa, sa lutan mani Gadareno, timbêng yan luway liyaki ya ubat sa lêngang nga pamilbêngan. Ya lawyakin ati, sinêdakan silan nangadadawak ka ispiritu. Mangatubag sila. Kabay ayin sisabêt man na makadan baydu. 29 Sinabi la kan Jesus, “Sikay Anak Bapan Namalyari, sabêt ta daygên mu kanyan? Naku ka nayi baydi amên pasakitan mukay, agyan alwa pun panawun?”

30 Sa narayun pêrad, dilag malakêy babuy ya manabêl. 31 Nakisabi kanay mani nangadawak ka ispiritu, “Nu ipatas mukay, tulutan mukay magsêdak sa mani babuy.”

32 Sinabin Jesus, “Mita kaw!” Kabay nagtas sila sa luway liyaki buy nagsêdak sa mani babuy. Nipamwayuy mani babuy buy nanabu sa bêngaw. Kabay nangalumud sila sa lawa.

33 Nuwayuy mani manaysay babuy papakun sa balayan buy imbalita la nu sabêt ta nalyari sa mani babuy buy sa luway liyaki ya sinêdakan nangadadawak ka ispiritu. 34 Kabay inumawas ya kaganawan tawu sa balayan amên lakwên

† 8:17 8:17 Isaias 53:4. ‡ 8:21 8:21 Balang anak Judio, kaylangan sawpan lay mangatwa la. Nu nati yay tuwa la, sêpat lan pakapalanên ya lêngang mangatwa la. Nuwa nagtakay mani tawu sa pakitbay Jesus.

la si Jesus buy pakisabyan layan “Magtas kayna baydi sa lugal yan.”

9

Pinaiyul Jesus ya gisay liyaki ya lumpu (Marcos 2:1-12; Lucas 5:17-26)

¹ Kabay nagsakay silan Jesus sa bangka buy naku sila sa lipay lawa. Pamakalatêng la baydu, nuli ya sa Capernaum sa sarili nan balayan. ² Amêsên, gintan kanan dakun umnuy tawu ya gisay liyaki ya lumpu ya idi sa kalapayan na. Sên nakitan Jesus ya maragul la panampalataya la kana, sinabi na sa liyaki ya lumpu, “Anak kuway, pas-êyên muy nakêm mu, ta pinatawad day mani kasalanan mu.”

³ Dilag êt baydun mani manurun Kautusan ya mangisip paradi, “Pallamusun yan tawun ati si Bapan Namalyari ta!”

⁴ Nuwa tandan Jesus ya pan-isipin la. Kabay sinabi na, “Awta mangisip kaw yan nadawak ta? ⁵ Mas nalêp-aw sabin sa liyaki ya lumpu, ‘Pinatawad danay mani kasalanan mu,’ gawan a yu makit nu pinatawad o asê. Nuwa sabin ku kanay, ‘Midêng ka buy mita ka’ ⁶ amên makitan yuy sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, dilag gakun kapangyarian baydi sa babun lutan mamatawad mani kasalanan.” Buy sinabi na sa liyaki ya lumpu, “Midêng ka, gêtan muy kalapayan mu buy muli kayna!”

⁷ Kabay nidêng yabay ya liyaki buy nuli. ⁸ Sên nakit mani tawuy nalyari, nakaupapas buy nangulimên sila kan Bapan Namalyari ya nam-in parabayduy kapangyarian sa gisay tawu.

Binêg Jesus si Mateo (Marcos 2:13-17; Lucas 5:27-32)

⁹ Pamakabitan Jesus baydu, nakitan nay gisay liyaki ya naglagyun Mateo ya nakaiknu sa pamayaran buwis. Sinabin Jesus kana, “Kilaku ka kangku.” Kabay nidêng si Mateo buy nakilaku kan Jesus.

¹⁰ Kaban mangan si Jesus buy mani tagasunul na sa balin Mateo, nipallumatêng nga malakêy maningil

buwis buy kaatag pun na pan-ituwad makasalanan ya napagkaawyun lan mangan. ¹¹ Sên nakitan mani Pariseoy abiin, pinatang lay mani tagasunul Jesus, “Uysiyen makiawyun yay manuru yun mangan sa mani maningil buwis buy sa kaatag pun mani makasalanan ta?”

¹² Sên nalêngên Jesus ya abitu, sinabi na, “Asê mangaylangan manuluy tawuy ayin sakit, nun a abituy tawuy nagsakit.

¹³ Mita kaw buy pakaisipin yu nu sabêt ta labay sabin ati ya idi sa kasulatan, ‘Alwan andug yu kangkuy labay ku, nun a magin mapallunus kaw.’ Tagawan naku waku baydi amên bêgên na mani tawuy makasalanan, alwan abitu silay mani tawuy magsabin ayin silan kasalanan.”

Ya patang tungkul sa pag-ayunu (Marcos 2:18-22; Lucas 5:33-39)

¹⁴ Dilag dakun umnuy tagasunul Juan ya Mamawtismu ya naku kan Jesus buy namatang, “Uysiyen sikay buy mani Pariseoy pawa kay mag-ayunu,* pakan mani tagasunul muy a yata?”

¹⁵ Kabay in-alimbawan Jesus ya sarili na sa liyaki ya pan-itanngên, “Mal-yari nayin mag-ayunuy mani bisita sa tangênan pakan kaawyun la pun na liyaki ya pan-itanngên? Asê! Nuwa lumatêng nga alluy kêwên kallay liyaki ya pan-itanngên. Sa panawun abiin, baydu sila pun mag-ayunu.”

¹⁶ Sinabin Jesus kallay mani paalimbawa, “Ayin mamilanib bayuy yaming sa manan yaming. Tagawan nu mikuyum ma bayuy yaming, mapaktang nga manan yaming buy luyang dumagul la ginit.

¹⁷ Ayin êt mamitiis bayuy alak sa manan pamyanan na diyag sa balat, tagawan matlês ya pamyanan buy mibulug ga alak. Parisu silan masayang! Ya bayuy alak, sêpat itiis sa bayuy pamyanan. Sa pakapakun baydu, parisu silan mabuyutan.”

Ya anak mamunu buy ya babayi ya dayên

(Marcos 5:21-43; Lucas 8:40-56)

* 9:14 9:14 Ya pag-ayunu la, luway besis sa gisay duminggu (Lucas 18:12).

¹⁸ Kaban pansabin nay ati, inlumatêng nga gisay mamunu sa balin pagtipunan mani Judio. Nanduku ya buy nakisabi kan Jesus, “Kapimati pun anak kuy babayi. Nu malyari dayin kayêk, lakwên muya pun buy ipaluntu muy gamêt mu kana amên bumyay ya.” ¹⁹ Kabay nakilaku kana si Jesus buy mani tagasunul na.

²⁰⁻²¹ Kaban mamita sila, dilag gisay babayi ya nagdani sa bukut Jesus. Ya babayin ati, mapu buy luway tawun nan dayên. Sinabin babayi sa nakêm na, “Madukpan kuta dayi ya yaming na, umiyul lakina.” Kabay dinukpan nay palpal yaming Jesus.

²² Nangawing si Jesus buy nakitan nay babayi. Sinabi na, “Anak kuway, pas-êyên muy nakêm mu. Inumiyul ka gawan sa panampalataya mu.” Kabay tambêng inumiyul la babayi.

²³ Sên pamakalatêng Jesus sa balin mamunu sa pagtipunan, nakitan nay manigtig buy malakêy tawuy matarit. ²⁴ Sinabi na, “Mag-awas kaw pun, ta asê nati ya anak! Kay mamabêlêw ya.” Gawan sa sinabi na, inuyam laya. ²⁵ Sên nag-awas ya mani tawu, sinumun si Jesus, ta tinalan nay gamêt anak buy nimata ya. ²⁶ Ya dinyag Jesus, niwagaw sa kaganawan balayan baydu.

Pinaiyul Jesus ya luway bulag

²⁷ Pamakabitan Jesus baydu, pikilakwan yan luway bulag ga liyaki ya masnêg magsabin, “Layin Arin David, kalunusan mukay ya kayêk!”

²⁸ Pamakalatêng Jesus sa bali ya bibiyan na, nagdani kanay mani bulag. Pinatang silan Jesus, “Manampalataya kaw nayi ya mapaiyul kataw?”

Nakitbay sila, “Awuy Panginuun.”

²⁹ Kabay dinukpan Jesus ya mata la buy sinabi na, “Gawan sa panampalataya yu kangku, makakit kawna.” ³⁰ Kabay nakakit yabay ya luway bulag. Masipit intipan Jesus kallay, “Agana yu sabin na nalyari kamuyu agyan kansabêt man.”

³¹ Nuwa sên nakabitay nay luwa, inwagaw-wagaw lay dinyag Jesus sa buun lugal abitu.

Pinaiyul Jesus ya pipi

³² Kaban pabitay na silan Jesus, dilag gintan kanay gisay liyaki ya pinapipin nadawak ka ispiritu. ³³ Impatas Jesus ya nadawak ka ispiritu. Kabay nakapagsabi ya. Nakaupapas ya mani tawu buy sinabi la, “Agyan kanuman, ayin pun nalyari ya paradi sa buun Israel.”

³⁴ Nuwa sinabin mani Pariseo, “Si Satanas ya puun nangadadawak ka ispiritu, sabay ya nam-in kapangyarian kanan mamipatas nangadadawak ka ispiritu.”

Nalunus si Jesus sa mani tawu

³⁵ Inlakun Jesus ya mani balayan buy mani baryu buy sinumun ya sa mani balin pagtipunan mani Judio amên manuru. In-aral nay Mangêd da Balita tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari. Pinaiyul na êt ta kaganawan tawuy dilag magmikakanayun na sakit buy dilag mangatanam. ³⁶ Sên nakitan Jesus ya malakêy tawu, nalunus ya kalla gawan nakit nay maguluy isip la buy ayin tan manawup kalla. Para silan tupay ayin magpastul. ³⁷ Kabay sinabi na sa mani tagasunul na, “Elêwên yuy malakêy tawuy nakalan magpasakup kan Bapan Namalyari ya paran pali ya pupulun, nuwa pêpêrad da mamupul. ³⁸ Kabay manalangin kaw sa Panginuun na magbandin pampupulun ya miutus yapun mamupul.”

10

Ya mapu buy luway tagasunul (Marcos 3:13-19; Lucas 6:12-16)

¹ Binêg Jesus ya mapu buy luway tagasunul na, ta binyanan na silan kapangyarian mamipatas nangadawak ka ispiritu buy mamaiyul kaganawan sakit buy mangatanam. ² Ati ya lagyun mapu buy luway tagasunul ya binêg nan apostul. Ya mumuna, si Simon ya pambêgên lan Pedro, si Andres ya patêl na, si Santiago buy Juan ya anak Zebedeo, ³ si Felipe, si Bartolome, si Tomas, si Mateo ya maningil

* **10:4** 10:4 Sa Griego, ya labay sabin Cananeo, manalangsang sa gubernu.

buwis, si Santiago ya anak Alfeo, si Tadeo, 4 si Simon na Cananeo,* buy si Judas Iscariote ya sabay ya nisupakat kan Jesus.

In-utus Jesus ya mapu buy luway tagasunul na

(Marcos 6:7-13; Lucas 9:1-6)

5 In-utus Jesus ya mapu buy luway tagasunul na buy tinipanan na silan, “Agana kaw maku sa mani alwan Judio o saantu man na balayan mani Samaritano, 6 nun a maku kaw sa mani Israelitay nanuwad mani tupay nalitêp. 7 Iaral yu kallay marani yay pag-arin Bapan Namalyari. 8 Paiyulun yuy mani nipagsakit buy nagketung. Pabyayên yuy nangamamati buy ipatas ya nangadadawak ka ispiritu. Gawan nananggap kaw abiin na kapangyarian un a yu binayaran, a kaw êt magpabayad sa panawup yu. 9 Sa pamita yu, agana kaw mantan pera, agyan gintu, pilak o tangsu. 10 Agana kaw êt mantan susut, yaming nga pangalili, sandalyas, o têtên. Tagawan ya mag-ubra, sêpat yan mananggap mani kaylangan na.”

11 Sinabi pun êt Jesus, “Agyan dakun saantu man na balayan o baryuy lakwên yu, mangkap kaw tawuy nanaspat mananggap kamuyun mangêd sa bali na. Manugêl kaw baydu angga sa pamita yu. 12 Pamakasun yu sa balin abitu, sabin yu sa kaganawan idi bayduy, ‘Pagpalên kaw Bapan Namalyari.’ 13 Nu tanggapên lakaw, mapakallay kapatêtbêkan Bapan Namalyari. Nuwa nu asê, mag-udung kamuyuy abituy kapatêtbêkan Bapan Namalyari. 14 Nu a lakaw tanggapên o lêngên sa gisay bali o balayan, mita kaw baydu. Nuwa bayu kaw mita, ikampag yu pun na abu sa bitis yu bilang pamatanda kalla ya nadawak ka dinyag la. 15 Pansabin ku kamuyuy sa Allun Pangukum Bapan Namalyari sa mani tawu, mas mabyat ta parusay madanasan la kaysa sa mani taga Sodoma buy taga Gomorra.”

Ya pamasakit ta lumatêng
(Marcos 13:9-13; Lucas 12:12-17)

16 Buy sinabi pun êt Jesus sa mani tagasunul na, “Pansabin ku kamuyuy para kaw tupa ya pan-iutus ku sa mani tawuy paran asun aniwid. Kabay magin mautêk kaw nanuwad utan, nuwa magpakatunud kaw nanuwad pati-pati. 17 Mangillag kaw sa mani tawu, tagawan dakpên lakaw buy iarap sa mani manungkulan. Latikun lakaw sa mani balin pagtipunan. 18 Gawan sa panunul yu kangku, iarap lakaw sa mani gobernador buy sa mani ari. Abiin nay panawun yu amên makapagpapêtêg kalla buy sa mani alwan Judio tungkul kangku. 19 Buy nu iarap lakaw sa mani mallitis, agana kaw napitik nu sabêt ta sabin yu buy nu parasaantuy ipakitbay yu. Ta si Bapan Namalyari ya mamipaisip kamuyu nu sabêt ta sabin yu sa panawun abiin, 20 tagawan alwan sikaw wa magsabi, nun a Ispiritun Bapa yun Namalyari ya magsabi sa kapamilatan yu.”

21 “Sa panawun abitu, dilag tawuy migawang patêl na amên ipapati. Dilag êt mangatway migawang anak la amên ipapati buy dilag êt mani anak ka manalangsang buy mipapatin mangatwa la. 22 Gawan sa panunul yu kangku, kasulapwan lakaw kaganawan. Nuwa ya manugêl tapat angga sa katganan, sabay siyay militas. 23 Nu pisakitin kaw sa gisay balayan, tumakas kaw sa kaatag balayan. Pansabin ku kamuyuy a yu pun mayarin malakuy kaganawan balayan Israel, sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, mag-udung ngakina baydi.”

24 “Ayin mag-aral la igit pun sa manuru kana. Buy ayin ipus ya igit pun sa amung na. 25 Nu madanasan gisay mag-aral la kaparisun nadanasan manuru na, kay sêpat kanay abitu. Buy nu madanasan ipus ya kaparisun nadanasan amung na, kay sêpat êt kanay abitu. Ta nu sikuy bilang mamunu yuy pambêgên lan Sathanas,† luyang ngabay sikaw.”

Ya sêpat kalimwan
(Lucas 12:2-7)

† 10:25 10:25 Sa Griego, Beelzebul ya sabay ya puun mani dimunyu.

²⁶ “Kabay agana kaw malimu sa mani tawuy mamasakit kamuyu. Tagawan ayin pan-itaguy asê makitan buy ayin pan-iliim ma asê matandan. ²⁷ Ya mani pansabin ku kamuyu sa kadlêman, ipatanda yu êt sa nasawang. Buy ya pan-iyas ku kamuyu, sabay ya masnêg yun sabin sa mani tawu. ²⁸ Agana kaw malimu sa mani tawuy kalabay mamati kamuyu. Ta kay lawini yuy agyu lan patin, nuwa alwan kaladwa yu. Nun a ya kalimwan yu, si Bapan Namalyari, ta sabay siyay dilag kapangyarian mamatin lawini yu buy mamisamwag kaladwa yu sa impernu. ²⁹ Ya luway laynê, kay pansaliw sa nayêpay alaga. Nuwa ayin agyan gisa man kallay manabu sa lutan asê kalabayan Bapa yun Namalyari. ³⁰ Luyang kaw pun. Ta agyan ya bilang mani sabut yuy tandan Bapan Namalyari. ³¹ Kabay agana kaw malimu, ta luyang kaw maulaga kaysa sa malakêy laynê.”

*Ya pangilala kan Cristu
(Lucas 12:8-9)*

³² Sinabi pun êt Jesus, “Nu sisabêt man na mangilala kangku sa arapan mani tawu, kilalanên kuya êt sa arapan Bapa kuy idi sa langit. ³³ Nuwa nu sisabêt man na mamikadêng-êy kangku sa arapan mani tawu, ikadêng-êy kuya êt sa arapan Bapa kuy idi sa langit.”

*Ya pamipapatin gisay pamilya
(Lucas 12:51-53; 14:26-27)*

³⁴ “Agana yu isipin ya naku waku baydi sa babun luta amên dilag mangêd da pamiaawyun na mani tawu. Asê! Gawan sa pamaku ku baydi, asê mikakaintindi ya mani tawu. ³⁵ Buy gawan kangku, pakipatyan anak ka liyaki ya bapa na. Buy pakipatyan anak ka babayi ya indu na. Para êt bayduy daygên manuyang nga babayi sa ampu nay babayi. ³⁶ Ya mapagkapatin gisay tawu sabay ya sarili nan pamilya.”

³⁷ “Ya mangidu sa mangatwa nan igit pun kangku, a ya sêpat tagasunul ku. Buy ya mangidu sa anak nan igit pun kangku, a ya sêpat tagasunul ku. ³⁸ Ya asê nakalan mati gawan sa panunul na kangku

kaparisun pamakay kurus, a ya sêpat tagasunul ku. ³⁹ Sisabêt man na tawuy maglabay miligtas ya biyay na, sabay ya matasan biyay na. Nuwa ya tawuy nakalan mam-in biyay na para kangku, sabay ya mabiyay biyay ya ayin katganan.”

*Ya mani gantimpala
(Marcos 9:41)*

⁴⁰ “Sisabêt man na mananggap kamuyu, sikinay pantanggapên na. Buy ya mananggap kangku, pantanggapên naynay namiutus kangku. ⁴¹ Ya mananggap sa gisay propeta gawan sa pangapropeta na, makatanggap yan gantimpala para sa gisay propeta. Buy ya mananggap sa matinêk ka tawu gawan matinêk ya, makatanggap yan gantimpala para sa matinêk ka tawu. ⁴² Pansabin ku kamuyuy nu sisabêt man na makab-in gisay basun lanêm ma nalêpêt sa gisay mamakapalunus ya tagasunul ku gawan tagasunul kuya, pilmin makatanggap yan gantimpalay ubat kan Bapan Namalyari.”

11

*Ya pakitbay Jesus kan Juan ya Mamawtismu
(Lucas 7:18-35)*

¹ Pamakayarin tinurwanan Jesus ya mapu buy luway tagasunul na, namita ya sa lugal abitu amên manuru buy mangaral êt sa mani narani ya lugal baydu.

² Nakasukul sa panawun abitu si Juan ya Mamawtismu. Natandan nay mani pandaygên Cristu. Kabay in-utus nay mani tagasunul na ³ amên ipatang kanay paradi, “Sikayna nayi ya pan-êtêngên yan na lumatêng o mangêtêng kay pun kaatag?”

⁴ Nakitbay si Jesus, “Mag-udung kaw kan Juan buy ibalita yu kanay nalêngê buy nakit yu amêsên. ⁵ Nakakit tanay mani bulag. Nakabitay mani lumpu. Inumiyul la mani nagketung. Nakalêngêy mani asê kalêngê. Pampabyayên na mani nati. Buy pan-iaral lana sa mani kaluluy Mangêd da Balita. ⁶ Buy sabin yu êt kanay pinagpalay tawuy asê magluway nakêm kangku!”

⁷ Kaban mamitay mani tagasunul Juan, pinatang Jesus ya mani tawu, “Sabitun naku kaw sa kakyangan, sabêt ta napilmi yun makit? Gisay timbu nayi ya pangkim-payên angin? Asê! ⁸ Gisay tawu nayi ya nakayaming mangêd? Asê, ta ya mani tawuy nakayaming mangêd, kay makitan sa balin ari. ⁹ Naku kaw êt nayi sa kakyangan amên makit ya gisay propeta? Awu! Pêtêg, gisa yabay propeta si Juan. Nuwa pansabin ku kamuyuy igit yapun sa gisay propeta. ¹⁰ Ta sabay si Juan na pantukuyun Bapan Namalyari sabitun sinabi na sa Kasulatan,

‘Dilag gakun gisay iutus ya muna kamu amên mil-an danan mu.’ ” *

¹¹ “Pansabin ku kamuyuy ayin tawuy in-anak ya igit pun kan Juan. Nuwa nu sisabêt man na pinakanayêpa sa mani tawuy pag-arian Bapan Namalyari, igit yapun kan Juan.† ¹² Ubat pun sa pangaral Juan angga amêsên, pampilitin mani tawun mibilang sila sa pag-arian Bapan Namalyari. ¹³ Tagawan ya kaganawan propeta, nagsabi yana sabitun nuna tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari buy idi êt sa Kautusan na impasulat kan Moises. Nuwa ya abiin, kay aangga sa panawun Juan. ¹⁴ Buy nu maniwala kaw sa pansabin na ati, si Juan sabay si Elias ya impangakun lumatêng. ¹⁵ Sikaw wa mani mallêngê, pakaisipin yuy nalêngê yu!”

¹⁶ Sinabi pun êt Jesus, “Sa sabêt ku maiparisuy mani tawu sa panawun amêsên? Maiparisu ku sila sa mani anak ka nakaiknu sa pangapalan. Pansabin lan masnêg sa mani kakapal la,

¹⁷ ‘Tinigtigan yan kaw bulugudyung, nuwa a kaw nanalêk. Nagkanta kay pagkanta sa nati, nuwa siyan a kaw nanangis.’ ”

¹⁸ “Para êt bayduy mani tawu amêsên ya sên inlumatêng baydi si Juan, nakitan la yay mag-ayunu buy asê maminêm alak. Pansabin lay, ‘Pansêdakan nadawak ka ispirituy tawun abiin.’ ¹⁹ Buy sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu,

sên inlumatêng ngaku baydi, nakitan lakun mangan buy maminêm alak, siyan pansabin lay, ‘Elêwên yumbay ya tawun abiin! Masing-ul buy mapaglasing ya, kaluguran yan mani maningil buwis buy mani mapanyag kasalanan!’ Nuwa paraman baydu, mapagpapêtgan na pêtêg ga kabiyasnan Bapan Namalyari sa kapamilatan diyag mani tawuy manunul sa kalabayan na.”

Pamatanda sa mani balayan ya asê nagsisi

(Lucas 10:13-15)

²⁰ Pamakayari, sinabyanan Jesus ya mani tawu sa mani balayan ya pinanyagan nan malakêy mamakaupapas, gawan a sila nagsisi sa mani kasalanan la. ²¹ Sinabi na, “Mamakapalunus kaw wa mani taga balayan Corazin! Mamakapalunus kaw êt ta mani taga balayan Bethsaida! Ta nu sa balayan Tiro buy balayan Sidon nalyari ya mani mamakaupapas ya dinyag ku kamuyu, manayna dayi silan nagyaming saku buy inabwan lan abuy ulu la bilang pagpapêtêg ga nagsisi silayna. ²² Nuwa pansabin ku kamuyuy sa Allun Pangukum Bapan Namalyari, mas mabyat ta parusay madanasan yu kaysa mani taga Tiro buy mani taga Sidon. Gawan agyan nakit yuy mani mamakaupapas ya dinyag ku, a kaw nagsisi sa mani kasalanan yu. ²³ Buy sikaw wa mani taga Capernaum, indap yu kali nu dayêwên kaw angga sa langit? Asê! Isamwag kaw sa impernu! Tagawan nu sa Sodoma nalyari ya mani mamakaupapas ya dinyag ku kamuyu, asê dayi inulam Bapan Namalyari ya balayan la buy nanugêl pun dayi ya balayan la angga amêsên. ²⁴ Kabay pansabin ku kamuyu, sa Allun Pangukum, mas mabyat ta parusay madanasan yu kaysa mani taga Sodoma.”

Magdani kan Jesus ya mani magkasakit buy mabyatan

(Lucas 10:21-22)

* **11:10** 11:10 Malakias 3:1. † **11:11** 11:11 Igit sila kan Juan ta sabay silay makakit un pag-umpisan pag-arin Bapan Namalyari. Si Juan, nati yina bayu nag-umpisa ya pag-arin Bapan Namalyari.

²⁵ Sa uras êt abitu sinabin Jesus, “Pampasalamatan katay Bapa, ya Panginuun sa langit buy baydi sa babun luta, gawan inliim muy ati ya kapêtêgan sa mani tawuy biyasa buy sa mani matag-ay ya pinag-aralan, nun a impatanda mu sa mani tawuy kaparisun nabêlêng nga anak ya ayin pun tanda. ²⁶ Awuy Bapa, dinyag muy abiin ta abiin na kalabayan mu.”

²⁷ Pamakayari, sinabi na sa mani tawu, “Indin na kangkun Bapay kaganawan. Ayin magtanda kangkuy Anak na, nun a kay ya Bapa ku. Buy ayin êt magtanda kan Bapa, nun a kay sikuy Anak na buy ya mani tawuy pinili kun pipatandan kana.”

²⁸ “Magdani kaw kangku, sikaw wa kaganawan magkasakit buy mabyatan, ta sikuy mam-in kapaynawan kamuyu. ²⁹ Sunulun yuy mani utus ku buy mag-aral kaw kangku, tagawan mangêd buy nayêpay nakêm ku. Buy makatanam kaw kapaynawan, ³⁰ gawan asê mabyat ta pawud ku buy nalêp-aw wa pan-ipabakay ku kamuyu.”

12

Ya patang tungkul sa Allun Pagpaynawa

(Marcos 2:23-28; Lucas 6:1-5)

¹ Gisay Allun Pagpaynawa, nagdan silan Jesus sa nagtrigu. Nalayangan mani tagasunul na. Kabay nanggutis silan tilalagay trigu* buy kinnan lay ati. ² Sên nakit silan mani Pariseo, sinabi la kan Jesus, “Elêwên muy pandaygên mani tagasunul mu. Pallabagên lay Kautusan tungkul sa Allun Pagpaynawa.”

³ Pikitbayan silan Jesus, “A yu pun nayi nabasay dinyag David sabitun inlayang ya buy mani kaawyun na? ⁴ Sinumun ya sa Tolday Pagsimban, nangwa yan tinapay ya in-andug kan Bapan Namalyari,† kinnan na buy pinakan na êt ta mani kaawyun na, agyan idi sa Kautusan ya kay mani pari ya dilag karapatan

mangan abitu. ⁵ A yu pun êt nayi nabasa sa Kautusan na impasulat kan Moises ya si mani pari, mag-ubra sila sa Templu agyan sa Allun Pagpaynawa? Gisa êt ta ati sa asê panunul sa Kautusan na impasulat kan Moises, nuwa a sila nangasalahan. ⁶ Pansabin ku kamuyuy dilag pun gisay idi baydi ya igit pun sa Templu. ⁷⁻⁸ Tagawan sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawuy makapagsabi nu sabêt ta daygên sa Allun Pagpaynawa. Tanda yuta dayi nu sabêt ta labay sabin Bapan Namalyari sa Kasulatan, ‘Alwan andug yu kangkuy labay ku, nun a mapallunus kaw.’ Nuwa gawan a yu tanda, pan-atulun yuy mani kaawyun kuy ayin kasalahan.”

Pinaiyul la liyaki ya nati ya gisay gamêt (Marcos 3:1-6; Lucas 6:6-11)

⁹ Pamakabitan Jesus sa lugal abitu, sinumun ya sa balin pagtipunan mani Judio. ¹⁰ Dilag gisay liyaki bayduy nati ya gisay gamêt. Dilag êt mani tawu bayduy mangkap maisangkan laban kan Jesus. Kabay pinatang laya, “Pantulutan nayin Kautusan na mamaiyul‡ nagsakit sa Allun Pagpaynawa?”

¹¹ Nakitbay ya, “Nu sikaw wa dilag tupa ya nanabu sa lubut sa Allun Pagpaynawa, alwa nayin isalwang yuya?”

¹² Luyang ngabay ya tawuy maulaga kaysa sa gisay tupa! Kabay pantulutan Kautusan na manyag mangêd sa kaparisun tawu sa Allun Pagpaynawa. ¹³ Pamakayari, sinabin Jesus sa liyaki ya nati ya gisay gamêt, “Ipaktang muy gamêt mu.” Kabay impaktang liyaki ya gamêt na buy inumiyul ya kaparisun kapakan gamêt na. ¹⁴ Namitay mani Pariseoy idi baydu buy nisasabi sila nu parasaantu lan maipapati si Jesus.

Ya lingkud da pinili

* **12:1** 12:1 Sa kulturán mani Judio, pantulutan ya mani tawu ya manggutis trigu, alwa ta dayin sa Allun Pagpaynawa (Deuteronomio 23:25). † **12:4** 12:4 Balang Allun Pagpaynawa, mamiandug sila kan Bapan Namalyari un tinapay sa lamesa ya diyag sa gintu. Ya mani pari, dilag silan karapatan mangan andug (Levitico 24:5-9). ‡ **12:10** 12:10 Ayun sa batas mani Judio, ya pamaiyul, imbilang mani Judion pag-ubra. Kabay asê pantulutan mamaiyul sa Allun Pagpaynawa maliban ta nu malalay sakit un gisay tawu (Exodo 31:14-17).

¹⁵ Natandan Jesus ya pan-isipin mani Pariseo. Kabay namita ya buy mani tagasunul na. Malakêy tawuy nangamat kana buy pinaiyul nay kaganawan nipagsakit. ¹⁶ Nuwa impakasipit nan intipan kallay, “Agana yu ipatanda sa kaatag nu sisabêt taku.” ¹⁷ Sa pakapakun baydu, natupad da sinabin Bapan Namalyari sa kapamilatan propeta Isaias,

¹⁸ “Ati ya lingkud da pinili ku.

Kakaidwan kuya buy kapapaidu ya kangku.

Iutus ku kanay Ispiritu ku, buy ipatanda nay katuynungan sa kaganawan bansa.

¹⁹ A ya makisubakan, a ya masnêg magsabi,

buy asê malêngêy tunuy na sa dan.

²⁰ Ya mani mangayna sa panampalataya, pas-êyên na sila,

buy a na paulayan na mani matasan un pag-asa.

A ya tunggên anggan asê manambut ta katuynungan.

²¹ Ta siyay pangubatan pag-asan kaganawan tawu sa babun luta.” §

Ya pamipatas Jesus sa nadawak ka ispiritu

(Marcos 3:20-30; Lucas 11:14-23)

²² Dilag gintan na mani tawu kan Jesus ya gisay liyaki ya binulag buy pinapipin nadawak ka ispiritu. Pinaiyul yan Jesus. Kabay nakakit ya buy nakapagsabi.

²³ Nakaupapas ya kaganawan buy sinabi la, “Ati ya lawês ya Mamiligtas ya impangakun Bapan Namalyari ya ubat sa layin David?”

²⁴ Nuwa sên nalêngên mani Pariseoy abiin, sinabi la, “Si Satanás* ya puun nangadadawak ka ispiritu ya nam-in kapangyarian kanan mamipatas nangadadawak ka ispiritu!”

²⁵ Nuwa tandan Jesus ya pan-isipin la. Kabay sinabi na kalla, “Nu mitutubag ga mani tawu sa gisay kaarian, masiray kaarian. Para êt baydu sa gisay balayan o pamilya. Nu mitutubag sila, a sila êt mapêng. ²⁶ Kabay nu si Satanás ya

mipatas sa kaawyun nan nangadadawak ka ispiritu, pagkapati nay pansakupun na. Nu parabayduy pandaygên na, asê mapêng ya panakup na. ²⁷ Buy nu mamipatas sakun mani nangadadawak ka ispiritu sa kapamilatan kapangyarian Satanás, sisabêt awêd da nam-in kapangyarian sa mani tagasunul yu amên mamipatas nangadadawak ka ispiritu? Ya mani tagasunul yuy mamipapêtêg ga taganan mali kaw. ²⁸ Amêsên, gawan namitas sakun mani nadawak ka ispiritu sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari, ya labay sabin, inlumatêng nga kamuyuy pag-arin Bapan Namalyari.”

²⁹ “Ayin malyarin makasun sa balin gisay tawuy napas-êy kaynu dilag pun mas napas-êy kana. Buy nu naigapus sinan mas napas-êy pun kana, masunan na bali na buy matakaw wa pibandiyan na.”

³⁰ “Ya asê panig kangku, kapati naku buy ya asê manawup sa pamidanin mani tawu kangku, kay mamipakarayu yan tawu kangku. ³¹ Pansabin ku kamuyuy kaganawan kasalanan buy pallamus kan Bapan Namalyari, mapatawad pun. Nuwa ya pallamus sa Ispiritun Bapan Namalyari, ayin patawad. ³² Sisabêt man na mallamus kangkuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, mapatawad pun. Nuwa nu sisabêt man na mallamus sa Ispiritun Bapan Namalyari, ayina mapatawad kanuman.”

Matandan na puun kayu sa tagêy na
(Lucas 6:43-45)

³³ “Nu pansabin yun mangêd da puun kayu, pangkanên na tagêy na. Nuwa nu asê mangêd da puun kayu, asê pangkanên na tagêy na. Tagawan matandan na puun kayu sa tagêy na. ³⁴ Sikaw wa napakalayin lupung, parasaantu kaw makapagsabin mangêd pakan nadawak ka bêkê yu? Tagawan nu sabêt ta idi sa bêkên gisay tawu, sabay ya sabin na. ³⁵ Ya tawuy mangêd da ugali, magsabi yan pawan kangêdan, tagawan napnun kangêdan na bêkê na. Nuwa ya tawuy nadawak ka ugali, magsabi yan pawan

§ 12:21 12:21 Isaias 42:1-4. * 12:24 12:24 Sa Griego, Beelzebul.

kadawakan, tagawan napnun kadawakan na békê na. ³⁶ Pansabin ku kamuyuy sa Allun Pangukum, managut ta balang gisa sa balang sinabi nay ayin kapukatan. ³⁷ Tagawan matandan sa mani pagsabi mu nu parusan ka o asê.”

Pinangkapan si Jesus un mamakaupas

(Marcos 8:11-12; Lucas 11:29-32)

³⁸ Dilag dakun umnuy manurun Kautusan buy mani Pariseoy nagsabi kan Jesus. Sinabi la, “Manuru, mipakit kan mamakaupas bilang tanda' ya in-utus kan Bapan Namalyari.”

³⁹ Nakitbay si Jesus, “Sikaw wa mani tawu amêsên na nadawak buy asê tapat kan Bapan Namalyari, manyawad kaw mamakaupas bilang tanda' ya in-utus sakun Bapan Namalyari, nuwa ayin yan ipakit kamuyu nun a ya tanda' ya nalyari kan propeta Jonas sabitun nuna. ⁴⁰ Ta nu parasaantun idi sa bitukan kakaragulan kênan lanêm si Jonas un tatluy allu buy tatluy yabi, para ku êt bayduy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, tatluy allu buy tatluy yabi yaku êt nakalbêng. ⁴¹ Pamakayarin nangaral Sabin Bapan Namalyari si Jonas baydu sa Nineve, nagsisi ya mani tawu. Amêsên, idi yaku baydi ya igit pun kan Jonas nuwa a kaw kalabay magsisi sa mani kasalanan yu. Kabay sa Allun Pangukum, midêng nga mani taga Nineve buy manuwat kamuyu. ⁴² Alwa pun êt kay abiin. Ya Reynan Sheba awlagi, agyan naubat yapun sa marayuy lugal, naku yan mallêngê sa kabiyasnan Arin Solomon. Amêsên, idi yaku baydi ya igit pun kan Arin Solomon nuwa a kaw kalabay mallêngê kangku. Kabay sa Allun Pangukum, midêng nga Reynan Sheba buy manuwat kamuyu.”

Ya pag-udung nadawak ka ispiritu
(Lucas 11:24-26)

⁴³ “Nu mag-awas ya nadawak ka ispiritu sa tawu, mibitabita ya sa mani kakyangan na lugal amên mangkap yan mapagpaynawan na. Nuwa nu ayin yan makitan, ⁴⁴ sabin na sa sarili nay, ‘Mag-udung ngaku tana sa tawuy ubatan ku.’ Buy nu niudung ngina, makitan

nay ubatan na ya paran bali ya ayin nan manugêl, malinis buy nakakumpuni yana. ⁴⁵ Kabay magtas ya sa tawuy ubatan na. Nuwa sa pag-udung na, mamipikilaku yan pituy ispiritu luyang pun nadawak kana buy magsêdak sila sa tawun abitu. Kabay luyang pun dumawak ya kabilyan tawun abitu kaysa sa mana nan kabilyan. Para êt baysên na malyari sa mani nadawak ka tawu amêsên.”

Ya indu buy mapatêl Jesus

(Marcos 3:31-35; Lucas 8:19-21)

⁴⁶ Kaban magsabi pun si Jesus sa mani tawu, inlumâtêng nga indu na buy mapatêl na. Nakaidêng sila sa lawasan gawan labay layan mapagkasabi. ⁴⁷ Dilag nagsabi kan Jesus, “Idi sa lawasan na indu mu buy mapatêl mu. Labay lakan mapagkasabi.”

⁴⁸ Nakitbay si Jesus, “Sisabêt ta indu ku buy mapatêl ku?” ⁴⁹ Inturu nay mani tagasunul na buy sinabi na, “Ati ya mani indu ku buy mapatêl ku. ⁵⁰ Tagawan nu sisabêt man na manunul sa kalabayan Bapa kuy idi sa langit, sabay silay indu ku buy mapatêl ku.”

13

Ya paalimbawa tungkul sa mamibulaglag bini

(Marcos 4:1-9; Lucas 8:4-8)

¹ Sa allu êt abitu, nag-awas si Jesus sa bali buy niknu sa agid lawa. ² Malakêy tawuy nititipun kana. Kabay nagsakay ya sa bangka buy niknu ya baydun nangaral. Ya mani tawuy naman, idi sila sa agid lawa. ³ Malakêy paalimbaway in-aral na kalla.

Sinabi na, “Dilag gisay manggitnay namibulaglag bini. ⁴ Sa pamibulaglag na, dilag bini ya nangananabu sa dan. Inlumâtêng nga mani uybun manuk buy tinuktuk lay mani bini. ⁵ Dilag êt mani bini ya nangananabu sa mabatuy lugal la ayin mayngan luta. Tambêng tinumubuy bini gawan nalayab ba luta. ⁶ Nuwa sên naasnagan mamut ta ati, nawangêy sila, gawan ayin silan pukot pagyamutan. Kabay nangamamati sila. ⁷ Dilag êt mani

bini ya nangananabu sa pantubwanan têtak ka madiwi. Sên inlumabung nga bini, inlumabung êt ta têtak ka madiwi buy kinêlkêlan nay mani bini ya tinumubu. ⁸ Ya kaatag, nangananabu sa mangêd da luta. Tinumubu buy dinumagul la mani abiin buy nanagêy. Ya kaatag, nanagêy tidinalan na lasi, ya kaatag, tianêmmapu buy ya kaatag êt, titlumpu. ⁹ Sikaw wa mani mallêngê, pakaisipin yuy nalêngê yu!”

*Ya labay sabin paalimbawa
(Marcos 4:10-12; Lucas 8:9-10)*

¹⁰ Pamakayari, nagdani kan Jesus ya mani tagasunul na buy namatang kana, “Awta manggamit kaw yan paalimbawa sa pangaral yu sa mani tawu ta?”

¹¹ Nakitbay si Jesus, “Impaintindi kamuyuy nakaliim tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari, nuwa asê impaintindi sa kaatag. ¹² Tagawan ya tawuy manunul sa malêngê nay kapêtêgan, biyan yapun êt pangintindi. Nuwa ya tawuy asê manunul sa malêngê nay kapêtêgan, agyan pêrad nan pangintindi, itas pun êt kana. ¹³ Kabay pawa kun magsabi kallan paalimbawa, tagawan kapangêlêw-êlêw laman, a sila makakit buy kapallêngêlêngê laman, a sila makalêngê buy makapukat. ¹⁴ Kabay natupad kallay sinabin propeta Isaias,

‘Kapallêngêlêngê yu man, a kaw makapukat.

Buy kapangêlêw-êlêw yu man, a kaw makakit.

¹⁵ Tagawan nakdêy ya ulun mani tawun ati.

Tinêmpanan lay mani têt la buy impêdêng lay mani mata la.

Gawan dat makakit ta mani mata la buy makalêngêy mani têt la,

buy mapukatan lay pansabin ku

buy magdani sila kangku amên paiyulun ku sila.’ ”*

¹⁶ “Nuwa pinagpala kaw, tagawan mangakitan yuy pandaygên ku buy mangapukatan yuy pansabin ku. ¹⁷ Pansabin ku kamuyuy malakêy mani propeta buy mani matinêk ka tawu awlagi ya kalabay

makakit sa nakit yu, nuwa a la nakit ta abitu. Labay la êt malêngêy nalêngê yu, nuwa a la nalêngê.”

Ya labay sabin paalimbawa tungkul sa mamibulaglag bini

(Marcos 4:13-20; Lucas 8:11-15)

¹⁸ “Pakalêng-ên yuy labay sabin paalimbawa tungkul sa mamibulaglag bini.

¹⁹ Ya bini sabay ya Sabin Bapan Namalyari. Ya dan na kinapinabwan bini, sabay ya mani tawuy nallêngê sa Sabin Bapan Namalyari tungkul sa pag-ari na, nuwa a la napukatan. Inlumatêng si Satanas buy intas na sa bêkê lay nalêngê la.”

²⁰ “Ya mabatuy lutay kinapinabwan bini sabay ya mani tawuy nallêngê sa Sabin Bapan Namalyari buy tambêng lan tinanggap dilag tula. ²¹ Nuwa asê napêng nga ati gawan asê nipakatêbêk sa bêkê lay Sabin Bapan Namalyari.

Kabay sên inlumatêng nga kasakitan o pamasakit gawan sa Sabin Bapan Namalyari, tambêng lan tinalibatukan ya panampalataya la. ²² Ya lutay pantubwanan têtak ka madiwi nu saantu nanabuy kaatag bini, sabay ya mani tawuy nallêngê Sabin Bapan Namalyari.

Nuwa gawan sa mani pangganakên baydi sa babun luta buy sa paglabay lan bumandi, nalitêpan lay Sabin Bapan Namalyari.

Kabay asê nanagêy sa biyay la. ²³ Nuwa ya mangêd da lutay kinapinabwan bini sabay ya mani tawuy nallêngê buy nakapukat sa Sabin Bapan Namalyari.

Kabay dilag nanagêy tidinalan, tianêmmapu buy ya kaatag, titlumpu.”

²⁴ Nangaral la êt si Jesus kallan gisay paalimbawa, “Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa dinyag gisay tawuy nibulaglag mangêd da bini sa panggitnan na. ²⁵ Nuwa pamakayabi, kaban mamabêlêw wa mani tawu, inlumatêng nga kapati na buy nibulaglag binin têtak sa trigu buy namita. ²⁶ Sên tinumubuy trigu buy nanagêy, inlumtaw êt ta têtak. ²⁷ Kabay nakun namatang nga mani ipus

Ya paalimbawa tungkul sa têtak ka idi sa trigu

²⁴ Nangaral la êt si Jesus kallan gisay paalimbawa, “Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa dinyag gisay tawuy nibulaglag mangêd da bini sa panggitnan na. ²⁵ Nuwa pamakayabi, kaban mamabêlêw wa mani tawu, inlumatêng nga kapati na buy nibulaglag binin têtak sa trigu buy namita. ²⁶ Sên tinumubuy trigu buy nanagêy, inlumtaw êt ta têtak. ²⁷ Kabay nakun namatang nga mani ipus

²⁴ Nangaral la êt si Jesus kallan gisay paalimbawa, “Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa dinyag gisay tawuy nibulaglag mangêd da bini sa panggitnan na. ²⁵ Nuwa pamakayabi, kaban mamabêlêw wa mani tawu, inlumatêng nga kapati na buy nibulaglag binin têtak sa trigu buy namita. ²⁶ Sên tinumubuy trigu buy nanagêy, inlumtaw êt ta têtak. ²⁷ Kabay nakun namatang nga mani ipus

Ya paalimbawa tungkul sa têtak ka idi sa trigu

²⁴ Nangaral la êt si Jesus kallan gisay paalimbawa, “Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa dinyag gisay tawuy nibulaglag mangêd da bini sa panggitnan na. ²⁵ Nuwa pamakayabi, kaban mamabêlêw wa mani tawu, inlumatêng nga kapati na buy nibulaglag binin têtak sa trigu buy namita. ²⁶ Sên tinumubuy trigu buy nanagêy, inlumtaw êt ta têtak. ²⁷ Kabay nakun namatang nga mani ipus

²⁴ Nangaral la êt si Jesus kallan gisay paalimbawa, “Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa dinyag gisay tawuy nibulaglag mangêd da bini sa panggitnan na. ²⁵ Nuwa pamakayabi, kaban mamabêlêw wa mani tawu, inlumatêng nga kapati na buy nibulaglag binin têtak sa trigu buy namita. ²⁶ Sên tinumubuy trigu buy nanagêy, inlumtaw êt ta têtak. ²⁷ Kabay nakun namatang nga mani ipus

²⁴ Nangaral la êt si Jesus kallan gisay paalimbawa, “Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa dinyag gisay tawuy nibulaglag mangêd da bini sa panggitnan na. ²⁵ Nuwa pamakayabi, kaban mamabêlêw wa mani tawu, inlumatêng nga kapati na buy nibulaglag binin têtak sa trigu buy namita. ²⁶ Sên tinumubuy trigu buy nanagêy, inlumtaw êt ta têtak. ²⁷ Kabay nakun namatang nga mani ipus

²⁴ Nangaral la êt si Jesus kallan gisay paalimbawa, “Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa dinyag gisay tawuy nibulaglag mangêd da bini sa panggitnan na. ²⁵ Nuwa pamakayabi, kaban mamabêlêw wa mani tawu, inlumatêng nga kapati na buy nibulaglag binin têtak sa trigu buy namita. ²⁶ Sên tinumubuy trigu buy nanagêy, inlumtaw êt ta têtak. ²⁷ Kabay nakun namatang nga mani ipus

²⁴ Nangaral la êt si Jesus kallan gisay paalimbawa, “Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa dinyag gisay tawuy nibulaglag mangêd da bini sa panggitnan na. ²⁵ Nuwa pamakayabi, kaban mamabêlêw wa mani tawu, inlumatêng nga kapati na buy nibulaglag binin têtak sa trigu buy namita. ²⁶ Sên tinumubuy trigu buy nanagêy, inlumtaw êt ta têtak. ²⁷ Kabay nakun namatang nga mani ipus

* 13:15 13:15 Isaias 6:9-10.

sa magbandin panggitnan, 'Alwa nayin kay mangêd da binin triguy imbulaglag mu sa panggitnan? Ipakun nabiyon binin têtak?' "

²⁸ "Sinabin magbandi, 'Gisay kapati ya nanyag abiin.' "

"Pinatang yan mani ipus, 'Labay yu nayin lamunun yan na mani têtak?' "

²⁹ "Nakitbay ya, 'Agana yu pun, ta dat mapikilamun yuy mani trigu. ³⁰ Pasawên yu pun angga sa pupulun. Nu lumatêng nga panawun abitu, sabin ku sa mani mamupul, "Unên yu pun lamunun na mani têtak buy piaawyunun yu amên sêlbên. Pamakayari, pupulun yuy trigu buy tipunun sa budega ku." ' ' "

*Ya paalimbawa sa but-un mustasa
(Marcos 4:30-32; Lucas 13:18-19)*

³¹ Nangaral la êt si Jesus kalla sa paalimbawa, "Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa nabêlêng nga but-un mustasay intanêm gisay tawu sa panggitnan na.† ³² Nuwa nu dumagul la ati, maragul yapun sa kaatag panggulayên buy pakadyag yan paran puun kayu. Kabay ya mani sangan ati, mapanyagan salay mani uy bun manuk."

*Ya paalimbawa tungkul sa pamalbag
(Lucas 13:20-21)*

³³ Nangaral la êt si Jesus kalla sa gisay paalimbawa, "Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa pêpêrad da pamalbag ga ginêmês gisay babayi sa malakêy arina. Kabay napalbag nay arinay ginêmês."

Ya panggamit Jesus sa mani paalimbawa

(Marcos 4:33-34)

³⁴ Sa pangaral Jesus tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari, a ya nanuru sa mani tawun asê nanggamit paalimbawa. ³⁵ Sa paradi ya paralan, natupad da sinabin Bapan Namalyari sa kapamilatan propeta na,

"Magsabi yaku kalla sa kapamilatan paalimbawa.

Sabin ku kallay mani bagay ya nakaliim ubat pun sabitun dinyag ga babun luta."‡

Ya labay sabin paalimbawa tungkul sa têtak ka idi sa trigu

³⁶ Pamakayari, inlakwanan Jesus ya mani tawu buy sinumun ya sa gisay bali. Nagdani ya mani tagasunul na buy sinabi kana, "Ipatanda mu kanyan na labay sabin paalimbawa tungkul sa têtak ka idi sa panggitnan."

³⁷ Nakitbay si Jesus, "Ya nibulaglag mangêd da bini, sabay sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu. ³⁸ Ya panggitnan sabay ya babun luta. Buy ya mangêd da bini, sabay ya mani tawuy pag-arian Bapan Namalyari. Ya mani têtak, sabay ya mani tawuy pansakupun Satanas. ³⁹ Ya kapatin manggitna ya namibulaglag binin têtak, sabay si Satanas. Ya pamupul, sabay ya katganan babun luta. Buy ya mamupul, sabay ya mani ang-el. ⁴⁰ Nu parasaantun tipunun na mani têtak buy pan-ulamên, para êt bayduy malyari sa mani pag-arian Satanas sa katganan babun luta. ⁴¹ Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawuy mamiutus mani ang-el, buy itas la sa pag-arian kuy kaganawan pangubatan kasalanan kaatag buy manyag kadawakan. ⁴² Isamwag sila sa manggilud da apuy. Manangis sila baydun mingêngêt ta bêbêy. ⁴³ Nuwa ya mani matinêk, mansumawang silan nanuwad mamut sa pag-arian Bapa lan Namalyari. Sikaw wa mani mallêngê, pakaisipin yuy nalêngê yu!"

Ya paalimbawa sa nakakali ya pibandiyan buy perlas

⁴⁴ Sinabi pun êt Jesus, "Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa pibandiyan na nakakali sa gisay panggitnan. Sên nakalin gisay tawu, ingkali nan mangu-man. Buy sa tula na, nuli ya buy insaliw nay kaganawan pibandiyan na amên masaliw nay abituy panggitnan."

⁴⁵ "Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa dinyag gisay mangalakal ya

† 13:31 13:31 Sa bansan Israel, mantumag-ay ya mustasa la kaparisun kayu, nuwa sa Pilipinas, kay gulay ya mustasa. ‡ 13:35 13:35 Mani Kanta 78:2.

mangkap mangangêd da perlas. ⁴⁶ Sên nakakit yan gisay makamal la perlas, insaliw nay kaganawan pibandiyan na buy sinaliw nay abituy perlas.”

Ya paalimbawa sa pukut

⁴⁷ “Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa gisay pukut ya pinanalap mani tawu sa lawa buy nakadakêp silan magmikakalasi ya kênan lanêm. ⁴⁸ Sên napnuy nay pukut, ginuluy lay ati sa agid lawa. Pamakayari, niknu sila buy impapawa lay kênan lanêm ma makna buy insamwag lay asê makna. ⁴⁹ Para êt bayduy malyari sa katganan babun luta. Lumatêng nga mani angel buy ipapaway mani matinêk sa nangadadawak. ⁵⁰ Isamwag ga mani nangadadawak sa manggilud da apuy. Manangis sila baydun mingêngêt ta bêbêy.”

⁵¹ Pamakayari, pinatang silan Jesus, “Napukatan yu nayi ya kaganawan paalimbaway sinabi ku?”

Nakitbay sila, “Awu. Napukatan yan nana.”

⁵² Buy sinabin Jesus kalla, “Kabaw awêd, ya balang manurun Kautusan ya naturwanan nana tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa gisay magbandin bali ya dilag malakêy pibandiyan sa budega. Pan-isalwang nay mana buy bayun gamit sa budega na.”

Asê tinanggap si Jesus sa Nazaret (Marcos 6:1-16; Lucas 4:16-30)

⁵³ Pamakayarin in-aral Jesus ya mani paalimbawan abiin, namitayna. ⁵⁴ Naku ya sa Nazaret sa balayan na kinaragulan na buy nangaral ya baydu sa balin pagtipunan mani Judio. Nakaupapas ya mani kabaryu na sa kabiyasnan na. Sinabi la, “Saantu nay naman nakway kabiyasnan na buy kapangyarian manyag mamakaupapas? ⁵⁵ Pakan kay anak yan gisay kalpinteru ta buy ya indu na, si Maria? Buy alwa nayin mapatêl nay lawyaki silan Santiago, Jose, Simon, buy si Judas? ⁵⁶ Buy alwa nayin kay kabaryu tamu êt ta mapatêl nay babayi? Saantu na nakway parabaysên na kapangyarian?” ⁵⁷ Kinasêman laya.

Kabay sinabin Jesus kalla, “Ya gisay propeta, panggalangên ya agyan dakun saantuy lugal, liban tana sa sarili nan balayan buy pamilya.” ⁵⁸ Asê nanyag baydun malakêy mamakaupapas si Jesus, gawan a sila manampalataya kana.

14

Ya pangamatin Juan ya Mamawtismu (Marcos 6:14-29; Lucas 9:7-9)

¹ Sa panawun abitu, nabalitan Gobernador Herodes Antipas ya tungkul kan Jesus. ² Kabaw sinabi na sa mani upisyal na, “Siya si Juan ya Mamawtismu ya nanguman nabyay! Kabaw mamakadyag yan mamakaupapas!”

³⁻⁴ Ati ya nalyari kan Juan bayu ya nati. Pawa nan pansabin kan Gobernador Herodes Antipas, “Asê ustuy pinagasawa mu si Herodias ya asawan Felipe ya patêl mu.” Kabaw impadakêp buy impasukul Gobernador Herodes Antipas si Juan. ⁵ Labaw dayin Gobernador Herodes Antipas ya ipapati na si Juan, nuwa malimu ya sa mani Judio tagawan pangkilalanên lan propeta si Juan.

⁶ Sên inlumatêng ngay allun pangganaka sa allun pamianak kan Gobernador Herodes Antipas, nanalêk ka dalaga ya anak Herodias sa arapan mani bisita. Gawan sa panalêk na, natula si Gobernador Herodes Antipas. ⁷ Kabaw sinabi na sa dalaga, “Manumpa kun idin ku kamuy agyan sabêt ta yawarên mu.”

⁸ Gawan sa sinabin Gobernador Herodes Antipas, nakuy dalaga sa indu na buy namatang ya nu sabêt ta labaw nan yawarên. Kabaw sinabi na sa dalagay paradi, “Labaw kuy idin mu kangkuy ulun Juan ya Mamawtismuy idi sa gisay pambusku.” Kabaw nag-udung ya kan Gobernador Herodes Antipas buy sinabi nay abitu. ⁹ Inggalungkut Gobernador ya inyawad dalaga. Nuwa gawan sa pangakuy nalêngên mani bisita, inutus nay daygên na inyawad dalaga. ¹⁰ Kabaw impaputus nay ulun Juan ya idi sa sukulan ¹¹ buy indin ya ulu na sa gisay pambusku buy inggawang sa dalaga. Buy inggawang êt dalaga sa indu

na. ¹² Kingwan mani tagasunul Juan ya bangkay na buy in-ilbêng. Pamakayari, impatanda la kan Jesus ya nalyari.

Ya pamakan Jesus sa limay libuy tawu
(*Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14*)

¹³ Sên natandan Jesus ya abitu, namita ya baydu buy nagsakay ya sa gisay bangka napapakun sa gisay lugal la kakyangan. Nuwa sên natandan mani tawuy ubat sa magmikakanayun na balayan ya nakabitay na si Jesus, namita sila papakun sa lugal la lakwên na. ¹⁴ Kabay sên nagtabuy si Jesus sa bangka, nakitan nay sadyay lakên tawu. Nalunus ya kalla. Kabay pinaiyul nay mani nipagsakit.

¹⁵ Sên mamayabi-yabi yana, nagdani kan Jesus ya mani tagasunul na buy sinabi la, "Idi kitamu sa kakyangan na lugal buy yabi yana. Kabay ipalaku minay mani tawu sa nangarani ya baryu amên makasaliw silan maêkan la."

¹⁶ Nuwa sinabin Jesus kalla, "A layna kaylangan mita. Sikaw wa mam-in maêkan la."

¹⁷ Nakitbay sila, "Kay lilima yabay ya tinapay tamu buy kay luluway kênan lanêm."

¹⁸ Sinabin Jesus, "Gêtan yu di kangku."
¹⁹ Pinaiknu nay mani tawu sa lamun. Pamakayari, kingwa nay limay tinapay buy luway kênan lanêm. Nangêlêw ya sa langit buy nagpasalamat kan Bapan Namalyari. Binis-ilbis-il nay tinapay buy kênan lanêm buy indin na sa mani tagasunul na. Indin êt mani tagasunul na sa mani tawu. ²⁰ Nakaêkan na kaganawan tawu buy nabsuy. Sên tinipun mani tagasunul nay tagan na tinapay buy kênan lanêm, napakapnu la pun êt ta mapu buy luway salikap. ²¹ Ya bilang mani lawyaki ya nakaêkan, limay libu. Asê pun kaawyun na mani babayi buy mani anak baydu.

Namita si Jesus sa babun lanêm
(*Marcos 6:45-52; Juan 6:15-21*)

²² Kaban pan-ipaulin Jesus ya mani tawu, impasakay na sa bangka ya mani tagasunul na buy impauna na sa lipay lawa. ²³ Sên nakabitay nay mani

tawu, sinumukpa yan kakapad na sa bung-uy amên manalangin. Nayabinan nayna baydu ²⁴ buy ya bangkan mani tagasunul na, idi yana sa bunak lawa ya masipwakan nan mangaragul la alun gawan masabangan silan angin. ²⁵ Sên bunatbunat tana, kinamat nay mani tagasunul nan mamita sa babun lanêm. ²⁶ Sên nakit mani tagasunul nay dilag mamita sa babun lanêm, sadyay limu la. Kabay masnêg lan sinabi, "Anitu!"

²⁷ Nuwa tambêng nagsabi si Jesus, "Sikuy ati, agana kaw malimu. Pas-êyên yuy nakêm yu!"

²⁸ Nakitbay si Pedro kana, "Panginuun, nu sabay sikay abiin, ipalaku muku baysên mamita êt sa babun lanêm."

²⁹ "Kaksaw ka!", sinabin Jesus. Kabay nagtabuy si Pedro sa bangka buy namita sa babun lanêm papakun kan Jesus. ³⁰ Nuwa sên nakitan nay malakas ya angin, nalimu ya buy pakanawa yan nilêmlêm. Kabay masnêg nan sinabi, "Panginuun, iligtas muku!"

³¹ Tambêng yan dinwang Jesus buy sinabi na, "Nabêlêng yay panampalataya muta! Siyan magmitalisa ka yata?"

³² Sên pamakasakay lan luwa sa bangka, tinunggên na malakas ya angin. ³³ Buy inulimên yan mani tagasunul nay idi sa bangka buy sinabi lay, "Pêtêg yabay Anak Bapan Namalyari!"

Pinaiyul Jesus ya mani nipagsakit sa Genesaret
(*Marcos 6:53-56*)

³⁴ Sên pamakalipay la sa lawa, nilatêng sila sa lugal Genesaret. ³⁵ Nakilalan mani taga baydu si Jesus buy tambêng silan niutus mibalita sa mani tawu sa lugal la nakapalitêng baydu. Kabay gintan kan Jesus ya kaganawan nagsakit. ³⁶ Nakilunuslunus kan Jesus ya mani nipagsakit ya agyan kay madukpan lay palpal yaming na. Buy inumiyul la kaganawan nakadukpa kana.

15

Ya naugalyan tungkul sa panguyas gamêt
(*Marcos 7:1-13*)

1 Pamakayarin abitu, nagdani kan Jesus ya dakun umnuy Pariseo buy mani manurun Kautusan na ubat sa Jerusalem. Namatang sila kana, 2 “Uysiyen a ya pansunulun mani tagasunul muy naugalyan mani pipuunpuunan tamu ta? A sila maguyas gamêt bayu mangan.”

3 Pikitbayan silan Jesus, “Uysiyen pallabagên yu yay utus Bapan Namalyari amên kay masunul yuy mani naugalyan mani pipuunpuunan yu ta? 4 Kaparison ati, in-utus Bapan Namalyari ya, ‘Galangên muy mangatwa mu.’ Buy in-utus na êt ya, ‘Sisabêt man na mandustak sa mangatwa na, sêpat yan patin.’ 5 Nuwa sikaw, siyan panialaral yu yay malyarin sabin anak sa mangatwa nay, ‘Mangatwa kuway, ya sawup pa idin ku dayi kamuyu, in-ilan kina kan Bapan Namalyari.’ 6 Sa pakapakun baydu, a nayna inggalang ya mangatwa na. Gawan sa naugalyan yu, dinyag yun ayin kapukatan na utus Bapan Namalyari. 7 Mani mapagtalingkayu! Pêtêg ga impasulat Bapan Namalyari kan Propeta Isaias tungkul kamuyu. Ta idi sa kasulatan,

8 ‘Panggalangên nakun mani tawun ati nuwa kay sa sabi la, tagawan marayu kangkuy bêkê la.

9 Ayin kapukatan na pangulimên la kangku, gawan na pan-ituru la, kay utus tawu.’ ”*

Ya mamakadinat sa tawu
(Marcos 7:14-23)

10 Impadanin Jesus ya mani tawu buy sinabi na kalla, “Mallêngê kaw buy pakaintindin yuy sabin ku. 11 Alwan mansumun sa bêbêy tawuy makapadinat kana, nun a ya nadawak ka sabi ya manumawas sa bêbêy na.”

12 Nagdani ya mani tagasunul na buy sinabi, “Manuru, a mu nayi tanday nati-bêy mani Pariseo gawan sa sinabi mu?”

13 Nakitbay si Jesus, “Ya kaganawan tanaman ya asê intanêm Bapa kuy idi sa langit, ulutun na. 14 Pasawan yu sila. Ta para silan mani bulag ya mangakay

kaparisu lan bulag. Nu akayên bulag ya kaparisu nan bulag, parisu silan manabu sa kali.”

15 Amêsên, sinabin Pedro, “Ipaintindi mu kanyan ya labay sabin abiin na paalimbaway sinabi mu.”

16 Sinabin Jesus kalla, “Sikaw êt nayi, a yu mapukatan? 17 A yu nayi tanday agyan sabêt ta kanên yu, sumun sa bituka yu buy iawas nay ati? 18 Nuwa ya mani nadawak ka sabi ya man-umawas sa bêbêy tawu ya naubat sa bêkê na, sabay ya makapadinat kana. 19 Tagawan maubat sa bêkên tawuy pangisip nan nadawak ya sabay ya mitustus kanan mamati, makikanayun, mampêl, manakaw, maglaram, buy magsabin nadawak laban sa kaparisu na. 20 Abiin na kaganawan kadawakan ya sabay ya makapagpadinat sa gisay tawu, nuwa ya asê pag-uyas gamêt bayu mangan, alwan abiin ya makapadinat kana.”

Ya panampalatayan babayi ya alwan Judio

(Marcos 7:24-30)

21 Namita baydu si Jesus buy naku ya sa mani lugal la marani sa balayan Tiro buy Sidon.† 22 Dilag gisay babayi ya alwan Judio ya taga Canaan. Nagdani ya kan Jesus buy nakilunuslunus ya kana. Sinabi na, “Panguun ya layin Arin David, malunus ka kayêk kangku! Ya anak kuy babayi, pansêdakan yan nadawak ka ispiritu ya sabay ya mamasakit kana.”

23 Nuwa asê nakitbay si Jesus kana. Kabay nagdani kanay mani tagasunul na buy sinabi la, “Pabitên yinay babayin abiin, gawan matarit yatan kilalaku kantanu.”

24 Sinabin Jesus sa babayi, “In-utus saku baydi kay para sa mani Israelita ya paran mani tupay nangalilitêp.”

25 Nuwa nagdani kanay babayi buy nanduku sa arapan na buy sinabi, “Panguun, sawpan muku.”

26 Sinabin Jesus kanay gisay panabin, “Asê mangêd da kêwên na kanên mani anak buy idin sa mani asu.”

* 15:9 15:9 Isaias 29:13. † 15:21 15:21 Tiro buy Sidon sabay ya balayan mani alwan Judio.

²⁷ Nakitbay ya babayi, “Pêtêg yabay ya Panginuun, nuwa agyan mani asu, mangan silan saksak ya mangainêgnêg amung la ubat sa lamesa.”

²⁸ Amêsên, sinabin Jesus kana, “Bapan dagul panampalataya mu! Madyag ga panyawarên mu.” Buy sa uras êt abitu, inumiyul la anak nay babayi.

Malakêy pinaiyul Jesus

²⁹ Sên namita baydu si Jesus, dinuman ya sa agid lawan Galilea buy sinumukpa ya sa bung-uy buy baydu yan niknu.

³⁰ Malakêy tawuy nilaku kan Jesus un mani pilay, bulag, lumpu, pipi buy kaatag pun êt ta nipagsakit. Indani la sa arapan Jesus buy pinaiyul na sila. ³¹ Sên nakit mani tawuy nakapagsabi ya pipi, inumiyul ya mani lumpu, nakabitay mani pilay, buy nakakit tay mani bulag, nakaupapas sila. Kabay inulimên lay Bapan Namalyarin Israel.

Ya pamakan Jesus sa apat ta libu (Marcos 8:1-10)

³² Binêg Jesus ya mani tagasunul na buy sinabi na kalla, “Malunus saku sa mani tawun ati, gawan tatluy allu ku silaynan kaawyun buy ayin silaynan maêkan. A ku sila labay paulin layangên dat mablay sila sa dan.”

³³ Nakitbay ya mani tagasunul na, “Antuy pangwanan tamun kanên baydi sa kakyangan amên ipakan sa paradi ya kalakêy tawu.”

³⁴ Pinatang silan Jesus, “Umnuy tinapay yu baysên?”

Nakitbay sila, “Kay pitu buy dakun umnuy nangabêlêng nga kênan lanêm.”

³⁵ Pinaiknun Jesus ya mani tawu sa luta. ³⁶ Kingwa nay pituy tinapay buy mani kênan lanêm buy nagpasalamat ya kan Bapan Namalyari. Pamakayari, binis-ilbis-il nay ati buy indin na sa mani tagasunul na amên idin la sa mani tawu.

³⁷ Nakaêkan na kaganawan buy nabsuy. Sên tinipun lay mani tagan na kanên, napakapnu la pun êt ta pituy salikap.

³⁸ Ya bilang mani lawyaki ya nangan, apat

ta libu. Asê pun êt kaawyun di ya mani babayi buy mani anak.

³⁹ Pamakayarin impaulin Jesus ya mani tawu, nagsakay ya sa bangka buy naku ya sa lugal Magadan.

16

Pinanyawadan mamakaupapas si Jesus (Marcos 8:11-13; Lucas 12:54-56)

¹ Dilag mani Pariseo buy mani Saduseoy nagdani kan Jesus amên subukan laya. Inyawad la kanay mipakit yan mamakaupapas bilang tanda' ya in-utus yan Bapan Namalyari. ² Nuwa sinabin Jesus kalla, “Nu mikêlêp pa mamut buy naudit ta langit, pansabin yuy ‘Mangêd da panawun wasak.’ ³ Buy nu maranun buy makit yuy naudit buy nabudêg ga langit, pansabin yu, ‘Manguran amêsên.’ Tanda yuy labay sabin mani mangakit yu sa langit, nuwa siyan a yu tanday labay sabin mani pandaygên Bapan Namalyari sa kapamilatan ku amêsên ta? ⁴ Sikaw wa tawu amêsên na nadawak buy asê tapat kan Bapan Namalyari! Manyawad kaw mamakaupapas bilang tanda' ya in-utus sakun Bapan Namalyari, nuwa ayin yan ipakit kamuyu nun a ya tanda' ya nalyari kan propeta Jonas sabitun nuna!”* Pamakayari, inlakwanan silan Jesus.

Ya pamalbag mani Pariseo buy mani Saduseo (Marcos 8:14-21)

⁵ Sên naku sila sa lipay dagat, natan-dan mani tagasunul Jesus ya naliwan lay mantan tinapay. ⁶ Sinabin Jesus kalla, “Mangillag kaw sa pamalbag mani Pariseo buy mani Saduseo.”

⁷ Nisasabi ya mani tagasunul Jesus, “Sinabi nay abitu gawan ayin kitamun gintan na tinapay.”

⁸ Nuwa tandan Jesus ya pisasabyan la. Kabay pinatang na sila, “Awta siyan pisasabyan yu yay ayin kaw gintan na tinapay ta? Kabêlêng ngan panampalataya yu!

⁹ A kaw pun nayi makapukat? Nalitêpan yina nayi ya dinyag ku sa limay tinapay

* **16:4** 16:4 Ya nalyari kan propeta Jonas, tatluy allu buy tatluy yabi nan idi sa bitukan maragul la kênan lanêm buy inumawas yan nabyay. Para êt bayduy nalyari kan Jesus, ta tatluy allu nan nakalbêng, nuwa nabyay yan nanguman.

ya impakan sa limay libuy tawu? A yu nayi maganaka nu umnuy salikap pa napakapnu yu sa mani tagan na kanên?¹⁰ Nalitêpan yu êt nayi ya pituy tinapay ya impakan sa apat ta libuy tawu, buy a yu nayi maganaka nu umnuy salikap pa napakapnu yu sa mani tagan na kanên?¹¹ A yu nayi mapukatan na alwan tinapay ya labay kun sabin sabitun sinabi kuy, 'Mangillag kaw sa pamalbag mani Pariseo buy mani Saduseo?' " ¹² Kay baydu la pun napukatan ya alwa awêd pamalbag sa tinapay ya labay sabin Jesus nun a ya pan-iaral mani Pariseo buy mani Saduseo.

Ya pamipatandan Pedro tungkul kan Jesus

(Marcos 8:27-30; Lucas 9:18-21)

¹³ Sên inlumâtêng si Jesus buy mani tagasunul na sa lugal ya marani sa balayan Cesarea Filipos, pinatang na sila, "Sabêt ta pansabin mani tawu tungkul kangku ya in-Anak Tawuy ubat sa langit?"

¹⁴ Nakitbay sila, "Dilag magsabin sika si Juan ya Mamawtismu. Dilag êt taman magsabin sika si propeta Elias. Buy ya kaatag, magsabin sika si propeta Jeremias o gisa ka sa mani propeta."

¹⁵ Pinatang silan Jesus, "Nuwa kamuyu, sisabêt taku?"

¹⁶ Nakitbay si Simon Pedro, "Sabay sika ya Cristuy Anak Bapan Namalyari ya nabyay!"

¹⁷ Sinabin Jesus kana, "Simon ya anak Jonas, pinagpala kan Bapan Namalyari tagawan alwan tawuy nipatanda kamun abiin, nun a ya Bapa kuy idi sa langit. ¹⁸ Simon, sika si Pedro[†] buy sa batun ati, ipaydêng kuy manampalatayay miaawyun buy agyan na kapangyarian kamatyan, asê manambut kana. ¹⁹ Idin ku kamuy mani susin kaarian sa langit amên nu sabêt man na ibawal mu baydi sa babun luta, ibawal êt sa langit buy nu sabêt man na tulutan mu baydi sa babun luta, tulutan êt sa langit."

²⁰ Pamakayarin abiin, tinipanan Jesus ya mani tagasunul na ya agana la sabin agyan kansabêt man ya sabay siyay Cristuy impangakun Bapan Namalyari.

Ya mumunan pagsabin Jesus tungkul sa pangamati na

(Marcos 8:31-9:1; Lucas 9:22-27)

²¹ Paubat baydu, impatandan Jesus sa mani tagasunul nay, "Kaylangan kun maku sa Jerusalem buy madanasan na malakêy pamasakit sa mani mangatway manungkulan, mani mamunun pari, buy sa mani manurun Kautusan. Ipapati laku, nuwa sa ikatluy allu, manguman nakun mabyay."

²² Sên nalêngên Pedroy abitu, pikilaku na si Jesus sa gisay agid buy pinagkasabi naya, "Panginuun, agana ta dayi tulutan Bapan Namalyari kamuy abiin. Kanuman asê malyari kamuy abiin."

²³ Nag-arap si Jesus kan Pedro buy sinabi na, "Magpakarayu ka kangkuy Satanas! Pambênbênan mukun daygên na kalabayan Bapan Namalyari, ta alwan kalabayan nay pan-isipin mu nun a ya kalabayan tawu."

²⁴ Pamakayari, sinabin Jesus sa mani tagasunul na, "Nu sisabêt man na kalabay manunul kangku, sêpat nan liwanên na sarili nan kalabayan buy nakal-an yan mati gawan sa panunul na kangku kaparisun pamakay kurus buy manunul ya kangku. ²⁵ Tagawan nu sisabêt man na tawuy maglabay miligtas ya biyay na, sabay ya matasan biyay na. Nuwa ya tawuy nakal-an mam-in biyay na para kangku, sabay ya mabiyan biyay ya ayin katganan. ²⁶ Agyan makwan gisay tawuy kaganawan pibandiyan baydi sa babun luta, nuwa mipakabili ya sa ayin katganan na kaparusan, a nayna mapagnabang nga ati. Dilag ya nayin maibayad amên mabiyan yan biyay ya ayin katganan? ²⁷ Tagawan sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, lumatêng ngakun kaawyun na mani ang-el Bapa ku ya dilag kapangyarian na. Sa allun abitu, tumbasan kuy dinyag balang gisa. ²⁸ Pansabin ku kamuyuy dilag dakun umnu kamuyu baydi ya asê mati anggan a laku makitan na ubat sa langit ta in-Anak Tawuy malumatêng nga mag-ari."

[†] 16:18 16:18 Ya labay sabin lagyun Pedro, batu.

17

*Ya pagbayun wangis Jesus
(Marcos 9:12-13; Lucas 9:28-36)*

¹ Pamakayarin anêm ma allu, piki-lakun Jesus si Pedro buy luway mipatêl ya silan Santiago buy si Juan sa gisay matag-ay ya bung-uy un kay kakapad la. ² Sên idi silayna baydu, nakit lay nagbayuy wangis Jesus. Ya lupan Jesus, sinumawang nanuwad mamut buy pin-upumutin nanuwad sawang nga yaming na. ³ Bêngat tan nagpakit si Elias buy si Moises ya makisabi kan Jesus. ⁴ Kabay sinabin Pedro kan Jesus, “Panginuun, mangêd da idi kitamu baydi. Nu labay mu, manyag gakun tatluy sawung. Gisa kamu, gisa kan Moises buy gisa kan Elias.”

⁵ Kaban magsabi pun si Pedro, natug-pawan silan mamakasilêw wa ulap. Buy dilag silan nalêngêy tunuy ya ubat sa ulap pa magsabin, “Ati ya kakaidwan kun Anak ya kapapaidu kangku. Mallêngê kaw kana!”

⁶ Sên nalêngên mani tagasunul nay tunuy, nipaglukub sila gawan sa limu la. ⁷ Nuwa dinanyan silan Jesus buy tinalan. Sinabi na, “Midêng kaw! Gana kaw malimu.” ⁸ Sên nangêlêw sila, ayin silaynan kaatag nakitan, nun a kay si Jesus.

⁹ Kaban manlumunsan sila sa bung-uy, intipan Jesus kallay, “Agana yu sabin agyan kansabêt man na nakitan yu anggan a ku manguman mabyay ya in-Anak Tawuy ubat sa langit.”

¹⁰ Kabay pinatang yan mani tagasunul na, “Uysiyang pansabin yan mani manurun Kautusan na kaylangan munan lumatêng si Elias bayu si Cristu ta?”

¹¹ Nakitbay si Jesus, “Pêtêg ga dilag munan lumatêng nga kaparisun Elias amên il-an nay kaganawan bagay. ¹² Pansabin ku kamuyuy inlumatêng ngay kaparisun Elias, nuwa a ya nakilalan mani tawu nun a dinyag lay labay lan daygên kana. Para êt baysên na daygên la kangkuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, ta pasakitan laku êt.”

¹³ Sên sinabi nay abitu, napukatan mani tagasunul nay sabay si Juan ya Mamawtismuy pantukuyun na.

Pinaiyul Jesus ya anak ya sinêdakan nadawak ka ispiritu

(Marcos 9:14-29; Lucas 9:37-43)

¹⁴ Sên nag-udung silan Jesus sa binyanan malakêy tawu, dilag gisay liyaki ya nagdani kana buy nanduku sa arapan na. Sinabi na, ¹⁵ “Panginuun, malunus ka sa anak kuy liyaki. Dilag yan sakit ta tinugaw buy nu latngan ya, sadyay sakit matanam na. Kabay magkamitugaw ya sa apuy buy pawa ya êt manabu sa lanêm. ¹⁶ Gintan kuya sa mani tagasunul mu, nuwa a laya mapaiyul.”

¹⁷ Nakitbay si Jesus, “Sikaw wa layin ayin panampalataya buy natukawkaw wa isip! Anggan makanu kataw pun pibabatan? Gêtan yu baydi ya anak!”

¹⁸ Tinubag buy impatas Jesus ya nadawak ka ispiritu buy nag-awas ya sa anak. Buy sa uras êt abitu, inumiyul la anak.

¹⁹ Sên kakapad la tana, nagdani kan Jesus ya mani tagasunul na buy namatang, “Uysiyang a yan ya naipatas ya nadawak ka ispiritu ta?”

²⁰ Nakitbay si Jesus, “Gawan kay nabêlêng nga panampalataya yu! Pansabin ku kamuyuy nu dilag kaw panampalatayay kasin bêlêng but-un mustasa, malyari yun sabin sa bung-uy ati, ‘Milaku ka du,’ buy milaku yabay. Ayin bagay ya a yu madyag. ²¹ [Nuwa ya parabayduy kalasin nadawak ka ispiritu, kay maipatas ya sa kapamilatan panalangin buy pag-ayunu.]”

Ya ikalway pamipatandan Jesus tungkul sa pangamati na

(Marcos 9:30-32; Lucas 9:43-45)

²² Sên nititipun si Jesus buy mani tagasunul na, sinabi na kalla, “Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, igawang ngaku sa mani nipagtungkulan ²³ buy patin laku. Nuwa sa ikatluy allu, manguman nakun mabyay.” Sên nalêngên mani tagasunul nay abitu, nalungkut sila.

Ya pamayad buwis sa Templu

²⁴ Pamakalatêng la sa balayan Capernaum, nagdani kan Pedro maningil buwis para sa Templu buy namatang, “Mamayad nayin buwis ya Manuru yu para sa Templu?”

²⁵ Nakitbay si Pedro, “Awu, mamayad ya.”

Sên nag-udung si Pedro sa bali ya tutugêlan la, pinatang yan Jesus, “Para kamuy Pedro, sisabêt ta mamayad buwis sa mani ari? Ya mani anak la o ya mani dayuwan?”

²⁶ Nakitbay si Pedro, “Ya mani dayuwan.”

Sinabin Jesus, “Nu parabaydu, ya labay mun sabin, a yina kaylangan mamayad buwis ya mani anak. ²⁷ Nuwa nu a kitamu mamayad buwis, dat kasakitan na kitan nakêm. Kabay maku ka sa lawa buy mamadwas. Ya muna mun makway kêna, ibinganga muy bêbêy na. Buy makitan mu bayduy peray nukad tan pamayad buwis. Kêwên muy abitu ta ibayad ta sa mani maningil buwis.”

18

Sisabêt ta pinakadakila sa pag-arian Bapan Namalyari

(Marcos 9:33-37; Lucas 9:46-48)

¹ Sa uras abitu, nagdani kan Jesus ya mani tagasunul na buy namatang, “Sisabêt ta pinakadakila sa pag-arian Bapan Namalyari?”

² Binêg Jesus ya gisay anak ka nabêlêng buy impaidêng sa arapan la. Sinabi na, ³ “Pansabin ku kamuyuy nu a kaw magbayu buy mambus sa ugalin nabêlêng nga anak ya mapagpayêpa, a kaw miawyun sa mani tawuy pag-arian Bapan Namalyari. ⁴ Kabay nu sisabêt man na magpakayêpa kaparisun anak ka ati, sabay ya pinakadakila sa pag-arian Bapan Namalyari.”

⁵ “Buy nu sisabêt man na mananggap sa anak ka ati gawan sa panunul na kangku, sikinay pantanggapên na.”

Ya sangkan kasalanan

(Marcos 9:42-48; Lucas 17:1-2)

⁶ “Nuwa nu sisabêt man na magin sangkan pangasalanan nangabêlêng nga

anak ya manampalataya kangku, mangêd pun na is-êl la bêng na sa maragul la panggilingan na batu buy isamwag sa bunak dagat.”

⁷ “Kapalunus ya mani tawu baydi sa babun luta gawan sa mani tuksuy sangkan pangasalanan. Pêtêg yabay lumatêng nga abiin, nuwa kapalunus ya malyari sa tawuy pangubatan kasalanan kaparisu na.”

⁸ “Kabay nu ya gamêt mu o bitis mu ya magin sangkan pangasalanan mu, putusun mu buy isamwag. Mangêd pun ya maku ka sa langit ya gigisay bitis buy gigisay gamêt mu kaysa luway bitis buy luway gamêt muy isamwag sa apuy ya asê mangapalêng. ⁹ Buy nu gisay mata muy magin sangkan pangasalanan mu, lus-ukun mu buy isamwag! Mas mangêd pun na maku ka sa langit ta gigisay mata kaysa luwa yabay ya mata mu, nuwa isamwag kay naman sa impernu.”

Ya tupay nalitêp

(Lucas 15:3-7)

¹⁰ “Illagan yun agana yu êlêwên nayêpay agyan gisa man sa nangabêlêng nga anak. Pansabin ku kamuyu ya mani ang-el ya magbantay kalla, pawan idi sa arapan Bapa kuy idi sa langit. ¹¹ [Tagawan sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, naku waku baydi sa babun luta amên iligtas ya mani nangalilitêp.]”

¹² “Sabêt sa pangêlêw yuy daygên gisay tawuy dilag dinalan na tupa nu nalitêp pa gisa? Alwa nayin lakwanan na pun na siyam mapu buy siyam ma tupa baydu sa bung-uy ya pagpastulan na, ta têkapên nay gisay nalitêp? ¹³ Pansabin ku kamuyuy nu makitan nay tupay nalitêp, matula-tula ya kaysa siyam mapu buy siyam ma asê nalitêp. ¹⁴ Para êt baysên na matanam Bapa yuy idi sa langit, ta a na labay malitêp agyan gisa man sa nabêlêng nga anak.”

Nu nangasalanan na gisay patêl la manampalataya

¹⁵ “Nu mangasalanan kamuy patêl mu sa panampalataya, lakwên muya buy misabi kaw kay kakapad yu. Ipalinaw

mu kanay kasalanan na dinyag na. Nu mallêngê ya kamu, miudung ya sa mana yun pamibêbêtêk bilang mipapatêl sa panampalataya. ¹⁶ Nuwa nu a yapun mallêngê kamu, mipikilaku kan gisa o luwa pun na patêl sa panampalataya amên 'ya kaganawan napisabyan yu, mapagpapêtgan luwa o tatluy nakakit.*
¹⁷ Nu a ya mallêngê kalla, ipatanday ati sa mani manampalatayay miaawyun. Buy nu a yapun kalabay mallêngê kalla, ituwad yuyan gisay tawuy asê mangilala kan Bapan Namalyari o gisay maningil buwis."

Ya kapangyarian mamibawal buy mam-in paintulut

¹⁸ "Pansabin ku kamuyuy nu sabêt man na ibawal yu baydi sa babun luta, ibawal êt sa langit, buy nu sabêt man na tulutan yu baydi sa babun luta, tulutan êt sa langit."

¹⁹ "Pansabin ku kamuyuy nu dilag luwa kamuyuy nikasundu sa sabêt man baydi sa babun luta sa panalangin yu, idin Bapa kuy idi sa langit ta panyawarên yu. ²⁰ Tagawan nu saantu dilag luwa o tatluy nititipun gawan kangku, idi yaku baydu kalla."

Ya paalimbawa sa ipus ya asê kalabay mamatawad

²¹ Amêsên, nagdani si Pedro kan Jesus buy namatang, "Panginuun, katiumnu kun patawarên na patêl kuy pawan manyag kasalanan kangku? Makatapitu nayi?"

²² Nakitbay si Jesus, "Alwan kay makatapitu nun a pitumpu buy pitu. ²³ Tagawan ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa pag-arin gisay ari ya impabêg nay mani ipus na amên singilin na sila sa mani utang la. ²⁴ Sên umpisên nay nay paningil na, gintan kanay gisay ipus ya nakautang kanan milyun-milyun.†
²⁵ Gawan a ya makabayad, sinabin ari, 'Isaliw yu silan mipapamilya buy kaganawan pibandiyan na amên mabayaran nay utang na.' "

²⁶ "Kabay nakilunuslunus buy nandukuy ipus sa ari, 'Ari kuway, biyan muku pun kayêk panawun amên mabayaran kuy kaganawan nautang ku.'
²⁷ Kinalunusan yan ari. Kabay a nayna impabayad da mani utang na buy impauli ya."

²⁸ "Nuwa pamakabitan ipus, natbêng nay gisay kaparisu nan ipus ya nakautang pêrad kana. Dinagus buy ginêyêk naya. Sinabi na, 'Bayaran muy utang mu kangku!' "

²⁹ "Nanduku kanay kaparisu nan ipus buy nakilunuslunus, 'Biyan muku pun kayêk panawun amên mabayaran kuy kaganawan nautang ku kamu.' ³⁰ Nuwa a ya nakalabay, nun a impasukul nay kaparisu nan ipus anggan asê pun makabayad."

³¹ "Sên nakitan kaatag ipus ya dinyag na, nalungkut sila. Kabay naku sila sa ari amên ipatanda lay kaganawan nalyari."

³² "Impabêg amêsên ari ya ipus buy sinabi kana, 'Sikay nadawak ka ipus! A ku impabayad da nautang mu gawan nakilunuslunus ka kangku. ³³ Siyan a ka ya nalunus sa kaparisu mun ipus kaparisun pallunus ku kamu ta?' ³⁴ Gawan sa sadyay tubag ari, impasukul nay ipus anggan a na pun mabayaran na kaganawan nautang na."

³⁵ Sinabi pun Jesus, "Para êt baysên na daygên Bapa kuy idi sa langit, nu alwan buun bêkê ya pamatawad yu sa kaparisu yu."

19

Ya aral Jesus tungkul sa pamisyay (Marcos 10:1-12)

¹ Pamakayarin in-aral Jesus ya mani bagay ya abiin, namita ya sa prubinsyan Galilea buy naku ya sa sakup prubinsyan Judea sa lipay Ilug Jordan. ² Malakêy tawuy nanunul kana buy pinaiyul nay nipagsakit.

³ Dilag dakun umnuy Pariseoy nagdani kan Jesus amên subukan ya. Kabay namatang sila, "Pantulutan nayin Kautusan

* **18:16** 18:16 Deuteronomio 19:15. † **18:24** 18:24 Sa Griego, mapuy libuy talentu. Ya alagan gisay talentu, upan gisay tawu sa labinlimay tawun.

na isyay liyaki ya asawa na agyan sa sabêt ta sangkan?”

⁴ Nakitbay si Jesus, “A yu nayi nabasa sa Kasulatan ya sa umpisa pun, sabitun dinyag Bapan Namalyari ya babun luta, dinyag nay liyaki buy babayi?”^{*} ⁵ Buy sinabi na, ‘Gawan di, lakwanan liyaki ya bapa buy indu na amên miawyun silan miasawa. Buy ya luwa, pakadyag gigisa.’[†] ⁶ Sa pakapakun baydu, alwa silaynan luwa, nun a gigisa silayna. Kabay ya piniawyun Bapan Namalyari, asê sêpat pisyayên tawu.”

⁷ Nanguman namatang nga mani Pariseo, “Nu parabaydu awêd, uysiyen sinabin Moises ya malyarin isyay liyaki ya asawa na nu biyan nayan kasulatan pamisyay ta?”[‡]

⁸ Nakitbay si Jesus kalla, “Gawan sa kagdêyan ulu yu, tinulutan Moises ya isyay liyaki ya asawa na. Nuwa paubat pun sabitun nuna, alwan abiin na kalabayan Bapan Namalyari. ⁹ Kabay pansabin ku kamuyu ya nu isyay liyaki ya asawa na buy mag-asawa yan kaatag, mangasalanen yan pamikikanayun, liban nu nakikanayun ya asawa na. [Buy nu sisabêt man na nakapag-asawa sa babayi ya in-isyay liyaki, nangasalanen yan pamikikanayun.”]

¹⁰ Sinabin mani tagasunul Jesus, “Nu parabaysên na kabilyan liyaki sa asawa na, mangêd da agana yina mag-asawa.”

¹¹ Nakitbay si Jesus, “Ya aral la abiin, asê agyun tanggapên kaganawan tawu, kay ya mani tawuy in-il-an Bapan Namalyarin asê mag-asawa. ¹² Dilag kaatag sangkan ya siyan asê nag-asaway dakun umnuy tawu. Dilag mani tawuy in-anak kan asê makaanak. Dilag êt tinaganan kinapun, buy dilag asê nag-asawa gawan sa paglingkud la sa pag-arin Bapan Namalyari. Ya tawuy agyun tanggapên ya aral ya abiin, sêpat nan daygên.”

Nanalangin si Jesus para sa nangabêlêng nga anak
(*Marcos 10:13-16; Lucas 18:15-17*)

¹³ Dilag mani tawuy nilakun nangabêlêng nga anak kan Jesus amên yawarên lan ipaluntuy gamêt na kalla buy manalangin para kalla. Nuwa binênbênan silan mani tagasunul na.

¹⁴ Sinabin Jesus sa mani tagasunul na, “Paulayan yun magdani kangkuy mani anak. Agana yu sila bênbênan, tagawan ya mani kaparisu la sabay ya miawyun sa mani tawuy pag-arian Bapan Namalyari.”

¹⁵ Impaluntun Jesus ya gamêt na sa mani anak buy pinagpala na sila. Pamakayari, namitay na.

Ya liyaki ya mabandi

(*Marcos 10:17-31; Lucas 18:18-30*)

¹⁶ Amêsên, dilag gisay liyaki ya nagdani kan Jesus buy namatang, “Manuru, sabêt ta mangêd kun daygên amên mabiyen nakun biyay ya ayin katganan?”

¹⁷ Nakitbay si Jesus, “Uysiyen patangên muya kangku nu sabêt ta mangêd ta? Gigisay mangêd buy ayin nan kaatag nun a kay si Bapan Namalyari. Nu labay mun mabiyen kan biyay ya ayin katganan, sunulun muy mani utus.”

¹⁸ Kabay namatang nga liyaki, “Sabêt sa mani utus ya abiin na sunulun ku?”

Nakitbay si Jesus, “Agana ka mamatin tawu, agana ka makikanayun, agana ka manakaw, agana ka êt magpapêtêg sa alwan kapêtêgan, ¹⁹ galangên muy mangatwa mu,§ buy kaidwan muy kaparisu mun tawu kaparisun pangidu mu sa sarili mu.”^{*}

²⁰ Sinabin liyaki, “Sinunul kinay kaganawan abiin. Sabêt pun na kaylangan kun daygên?”

²¹ Nakitbay si Jesus, “Nu labay mun magin ganap, isaliw muy mani pibandiyan mu. Buy ya naabli mu, idin mu sa mani kalulu. Sa pakapakun baydu, dilag kan pibandiyan sa langit. Pamakayari, magudung ka buy manunul kangku.” ²² Nuwa sên nalêngên liyaki ya abitu, namita yan malungkut, gawan malakêy pibandiyan na.

²³ Kabay sinabin Jesus sa mani tagasunul na, “Pansabin ku kamuyu, ya

^{*} **19:4** 19:4 Genesis 1:27. [†] **19:5** 19:5 Genesis 2:24. [‡] **19:7** 19:7 Deuteronomio 24:1. [§] **19:19** 19:19 Exodo 20:12-16; Deuteronomio 5:16. ^{*} **19:19** 19:19 Levitico 19:18.

tawuy malakêy pibandiyan, masakit mag-pasakup sa pag-arian Bapan Namalyari. ²⁴ Misun pun na kamelyu sa lubut karayum, kaysa misun sa kaarian Bapan Namalyari ya gisay tawuy mabandi.”

²⁵ Sên nalêngên mani tagasunul nay abiin, nakatêgag sila. Kabay namatang sila, “Nu parabaydu, sisabêt awêd da miligtas?”

²⁶ Nangêlêw si Jesus kalla buy sinabi na, “Asê madyag tawuy abiin, nuwa si Bapan Namalyari, madyag nay kaganawan.”

²⁷ Nagsabi si Pedro, “Parasaantu kay yaman? Inlakwanan yan na kaganawan amên manunul kamu. Sabêt ta nabang yan?”

²⁸ Nakitbay si Jesus, “Pansabin ku kamuyuy lumatêng lanuy alluy ibayun Bapan Namalyari ya babun luta. Buy sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, miknu waku sa dakilay turonu ku ya mag-ari. Buy sikaw wa mani tagasunul kuy miknu êt sa mapu buy luway turonu amên mangukum sa mapu buy luway layin Israel. ²⁹ Buy ya kaganawan nallakwan bali, nallakwan mapatêl, nallakwan mangatwa, nallakwan maanak, o nallakwan mani luta gawan sa panunul na kangku, mananggap yan dinalan pun êt sa inlakwanan na buy mabiyon yan biyay ya ayin katganan. ³⁰ Malakêy mapagmatag-ay amêsên na iyêpa lanu. Buy malakêy mapagpayêpa amêsên na itag-ay lanu.”

20

Ya mani mag-ubra sa ubasan

¹ Sinabi pun Jesus, “Ya daygên Bapan Namalyari sa pag-ari na, maiparisu sa dinyag gisay magbandin ubasan. Gisay allu, maranundanun nag-awas ya magbandin ubasan amên mangkap mani mag-ubra sa ubasan na. ² Sên nakakit yan mani tawuy paubrên na, nakikasundu ya kallan upan na silan nukad da upa sa gisay allu.* Pamakayari, impalaku na sila sa ubasan na. ³ Sên alas nuwebi yanan maranun, nag-awas sina êt buy

nakakit tina êt mani tawuy ayin ubra, kay nagtukawan sa palengki.”

⁴ “Sinabi na kalla, ‘Maku kaw sa ubasan ku buy mag-ubra. Nukad da iupa ku kamuyu.’ Kabay naku sila sa ubasan.

⁵ Sên ugtuy na, nanguman nina êt nag-awas buy nakakit tina êt kaatag tawuy pinaubra na. Sên alas tres san kaawat, paray na êt bayduy dinyag na.”

⁶ “Sên alas singkuy nan kaawat, nanguman nina êt nag-awas buy nakakit tina êt dakun umnuy nagtukawan. Sinabi na kallay, ‘Uysiyon kay mamapatingapun kaw yan nagtukawan ayin pandaygên ta?’ ”

⁷ “Nakitbay sila kana, ‘Gawan ayin yabay mamaubra kanyan.’ ”

“Sinabi na kallay, ‘Maku kawna sa ubasan ku amên mag-ubra.’ ”

⁸ “Sên magdêm mana, sinabin magbandi sa katiwala na, ‘Bêgên muy mani mag-ubra ta upan mu silayna. Unên muy nipaubatan nag-ubra, angga sa mani nunan nag-ubra.’ ⁹ Inlumatêng ngay pinaubra nan alas singkun kaawat buy nananggap silan nukad da upa sa gisay allun pag-ubra.”

¹⁰ Sên inlumatêng ngay mani nunan pinaubra na, indap lay mananggap silan igit pun kaysa nipaubatan na pinaubra, pakan asê, ta kay parisu êt ta inupa kalla. ¹¹ Sên natanggap lay nay upa la, nagdeklamu sila sa magbandin ubasan. ¹² Sinabi la, “Te, siyan kay parisu yay upa yan ta! Pakan kay nipaubatan silan inlumatêng buy kay gigisay uras ya pinag-ubra la. Pakan sikay yaman, nibabata kay sa naumut-umut ta mamut buy nag-ubran mamapatingapun.”

¹³ “Pikitbayan magbandi ya gisa kalla, ‘Patêl lay, a kata pinurayit. Alwa nayin nikasundu kitaynan biyan katan upa sa gisay allun pag-ubra mu? ¹⁴ Kabay kêwên minay upa mu buy muli kayna. Idi ya kangku nu biyan kun kaparisun upa yuy mani nipaubatan nag-ubra. ¹⁵ Alwa nayin dilag gakun karapatan daygên na labay ku sa pera ku? O kay kasêman yuku gawan mangêd daku kalla?’ ”

* **20:2** 20:2 Sa Griego, dinaryu. Ya gisay dinaryu sabay ya upan gisay tawu sa gisay allu.

¹⁶ Pamakayari, sinabin Jesus, “Para êt baysên na malyari sa tawlin allu. Ya mani mapagpayêpa amêsên, mitag-ay buy ya mani mapagmatag-ay amêsên, miyêpa sila.”

Ya ikatluy pamipatandan Jesus tungkul sa kamatyan buy sa panguman nan mabyay

(Marcos 10:32-34; Lucas 18:31-34)

¹⁷ Kaban mamita silan Jesus patuksaw sa Jerusalem, impapawa nay mapu buy luway tagasunul na sa mani tawu. Sinabi na kalla, ¹⁸ “Elêwên yu! Tumuksaw kitamina sa Jerusalem. Buy sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, igawang ngaku sa mani mamunun pari buy mani manurun Kautusan. Atulan lakun kamatyan ¹⁹ buy igawang sa mani alwan Judio amên pustakên, latikun buy ipaku sa kurus. Nuwa sa ikatluy allu, manguman nakun mabyay.”

Ya panyawarên indu lan Santiago buy si Juan

(Marcos 10:35-45)

²⁰ Nagdani kan Jesus ya asawan Zebedeo, kaawyun nay luway anak nay liyaki. Nanduku ya sa arapan Jesus. Sinabi na, “Manuru, dilag gaku dayin labay yawarên kamu.”

²¹ Pinatang yan Jesus, “Sabêt ta labay mu?”

Nakitbay ya, “Nu mag-ari kayna, ipangaku mu dayi ya paiknun muy luway anak ku sa dani mu, ya gisa sa wanan mu buy ya gisa sa udi mu.”

²² Nuwa pikitbayan silan Jesus, “A yu tanda nu sabêt ta panyawarên yu. Mapibabatan yu nayi ya pamasakit ta danasên ku?”

Nakitbay sila, “Awu, mapibabatan yan.”

²³ Sinabin Jesus kalla, “Awu, pêtêg madanasan yuy abiin. Nuwa alwan sikuy mamili nu sisabêt ta miknu sa wanan ku o sa udi ku, ta ya iknuwan abitu, kay para sa mani pinil-anan Bapa ku.”

²⁴ Sên natandan mapuy tagasunul na nu sabêt ta inyawad mipatêl, nanubag sila kalla. ²⁵ Kabay impadani silan Jesus buy sinabi na kallay, “Tanda yuy

mani manungkulan ya alwan Judio, panipilit lay labay la sa mani pansakupun la buy agyan sabêt ta labay la, pansunulun mani pansakupun la. ²⁶ Nuwa alwan parabaysên na labay kun daygên yu, nun a nu sisabêt man kamuyuy kalabay magin dakila, kaylangan magin lingkud yu. ²⁷ Buy nu sisabêt man kamuyuy kalabay magin mamunu, sêpat yan magin ipus yu. ²⁸ Abiin na pandaygên ku ta agyan sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, naku waku baydi amên maglingkud buy idin kuy biyay ku amên atbusun na malakêy tawu. A ku naku baydi amên paglingkuran mani tawu!”

Pinaiyul Jesus ya luway bulag

(Marcos 10:46-52; Lucas 18:35-43)

²⁹ Sên pabitay na sa balayan Jerico si Jesus buy mani tagasunul na, pikilakwan silan malakêy tawu. ³⁰ Amêsên, dilag luway bulag bayduy nakaiknu sa agid dan. Sên nalêngê lay mallumibas si Jesus, masnêg lan sinabi, “Panginuun, layin Arin David, kalunusan mukay kayêk!”

³¹ Nuwa binênbênan silan mani tawu, “Agana kaw mantarit!”

Nuwa ingkakadus la pun insabin masnêg, “Panginuun, layin Arin David, kalunusan mukay kayêk!”

³² Tinunggên si Jesus, binêg na sila buy pinatang, “Sabêt ta labay yun daygên ku kamuyu?”

³³ Nakitbay sila, “Panginuun, kalabay kay makakit.”

³⁴ Nalunus si Jesus kalla. Kabay dinukpan nay mata la. Tambêng silan nakakit buy nanunul kan Jesus.

21

Ya masayay pansumun Jesus sa balayan Jerusalem

(Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

¹ Sên narani yana silan Jesus sa Jerusalem, tinunggên sila sa Bunguy mani Ulibu ya narani sa balayan Bethfage. Impaunan Jesus ya luway tagasunul na. ² Sinabi na, “Maku kaw sa kasunul la baryu. Makitan yu bayduy mitainduy asnuy nakas-êl. Agwatên yu

buy iakay yu baydi kangku. ³ Nu dilag mamatang kamuyun paradi, 'Uysiyan pan-agwatên yu yay asnu ta,' sabin yu kanay, 'Kaylangan Panginuun', buy tulutan nakaw na."

⁴ Nalyari ya abiin amên matupad da sinabin Propeta awlagi,

⁵ "Sabin yu sa mani idi sa balayan Zion,* 'Elêwên yu! Palatêng ngay ari yu. Mapagpayêpa ya buy ya pagsakayan na, biserun asnu.' "†

⁶ Kabay namita yabay ya mani tagasunul na buy sinunul lay in-utus Jesus kalla. ⁷ Kabay in-akay lay nay mitainduy asnu kan Jesus, inlatêp lay balabal la sa bukut biserun asnu buy nagsakay ya. ⁸ Malakêy tawuy namimakmak balabal la sa dan. Buy ya kaatag êt, nallapak silan mani palapa buy in-makmak la sa dan.

⁹ Ya mani tawuy idi sa mumunan Jesus buy idi sa ubatan, mansaway silan magsabin, "Ulimênên na Layin Arin David! Pagpalên Bapan Namalyari ya mallumatêng sa lagyu na. Ulimênên na Bapan Namalyari ya idi sa langit!"

¹⁰ Sên nilatêng nga si Jesus sa Jerusalem, naguluy kaganawan tawu sa balayan. Nipapatang sila, "Sisabêt ta tawun abiin?"

¹¹ Nakitbay ya mani kaawyun Jesus, "Sabay siya si Jesus ya propetay taga Nazaret sa prubinsyan Galilea."

Ya pamitabin Jesus un mani tawu sa Templu

(Marcos 11:15-19; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

¹² Naku si Jesus sa kasawangan Templun Bapan Namalyari buy impatas nay mani magtinda buy mani manaliw baydu. Imbabaliswag nay mani lamesan mallibay peran dayuwan sa peran mani Judio buy iknuwan mani magtindan patipati ya pan-iandug kan Bapan Namalyari. ¹³ Sinabi na kalla, "Nakasulat sa Sabin Bapan Namalyari, 'Ya bali ku, pambêgên balin panalanginan.'‡ Nuwa siyan dinyagyun pagtagwan mani manakaw!"§

¹⁴ Kaban idi sa Templu si Jesus, dilag mani bulag buy nipagpilay ya nagdani kana buy pinaiyul na sila. ¹⁵ Nuwa nanubag ga mani mamunun pari buy mani manurun Kautusan gawan nakitan lay mani mamakaupapas ya dinyag Jesus. Buy nanubag sila êt sên nalêngê lay mani anak ka idi sa Templuy masnêg magsabin, "Ulimênên na Layin Arin David!"

¹⁶ Kabay sinabi la kan Jesus, "Malêngê mu nayi ya pansabin la?"

Nakitbay si Jesus, "Awu, nalêngê ku, nuwa a yu nayi nabasay sinabi sa kasulatan ya, 'Agyan kay nabêlêng nga anak tinurwanan Bapan Namalyarin mangulimên kana?'"* ¹⁷ Pamakayari, inlakwanan silaynan Jesus buy naku ya sa balayan Bethania, ta baydu yan mamawatwat.

Insumpan Jesus ya puun kayun igus (Marcos 11:12-14; 11:20-24)

¹⁸ Pamakawatwat, sên paudung nga silan Jesus sa balayan Jerusalem, nalayangan na. ¹⁹ Dilag yan nakitan na puun kayun igus sa danin dan. Kabay inlakan inêlêw wa ati nu nagtagêy. Nuwa ayin, nun a kay pawan bulung. Kabay sinabi na sa kayu, "Kanuman, a kayna managêy manguman!" Buy tambêng nayanguy kayu.

²⁰ Sên nakitan mani tagasunul Jesus ya nalyari, nakaupapas sila. Sinabi la, "Aw indi, parasaantun tambêng nayan-guy kayun igus?"

²¹ Nakitbay si Jesus, "Pansabin ku kamuyuy nu dilag kaw panampalataya buy asê magmikakunuy nakêm, madyag yu êt ta dinyag ku sa puun kayun igus. Buy alwa pun êt kay abiin, malyari yu êt sabin sa bung-uy ya, 'Mitas ka buy milaku ka sa dagat' buy madyag yabay! ²² Agyan sabêt man na yawarên yu kan Bapan Namalyari sa panalangin, nu maniwala kaw wa idin na kamuyu, pilmin matanggap yu."

Ya patang tungkul sa karapatan Jesus (Marcos 11:27-33; Lucas 20:1-8)

* 21:5 21:5 Zion: ya labay sabin Zion, Jerusalem. † 21:5 21:5 Zacarias 9:9. ‡ 21:13 21:13 Isaias 56:7. § 21:13 21:13 Jeremias 7:11. * 21:16 21:16 Mani Kanta 8:2.

²³ Nag-udung si Jesus sa Templu. Kaban mangaral ya sa kasawangan Templu, nagdani kanay mani mamunun pari buy mani mangatway manungkulan. Namatang sila kana, “Sabêt ta karapatan mun manyag abiin na dinyag mu? Sisabêt ta nam-i kamun parabaysên na karapatan?”

²⁴ Pikitbayan silan Jesus, “Patangên kataw êt. Nu mapakitbayan yuku, sabin ku êt kamuyu nu sisabêt ta nam-i kangkun karapatan manyag paradi. ²⁵ Ati ya patang ku kamuyu. Kansabêt ubat ta karapatan Juan ya mamawtismu, kan Bapan Namalyari o sa tawu?”

Kabay nisasabi sila, “Nu sabin tamuy ‘kan Bapan Namalyari’, sabin nay naman êt kantamuy, ‘Usiyan a kaw yabay maniwala kan Juan ta?’ ²⁶ Nuwa nu sabin tamuy ‘sa tawu’, manubag ga mani tawu kantamu, gawan maniwala silan propetan Bapan Namalyari si Juan.”

²⁷ Kabay nakitbay sila kan Jesus, “A yan tanda.”

Sinabin Jesus kalla, “Nu parabaydu, a ku êt sabin kamuyu nu sisabêt ta nam-i kangkun karapatan manyag ati.”

Ya paalimbawa tungkul sa luway anak

²⁸ Sinabi pun êt Jesus kalla, “Para kamuyu, sabêt ta labay sabin paalimbawan ati? Dilag gisay tawuy nag-anak luway liyaki. Nagdani ya sa panganay buy sinabi na, ‘Anak ku, maku ka amêsên sa ubasan tamu ta mag-ubra ka.’ ²⁹ Kabay nakitbay ya, ‘A ku kalabay.’ Nuwa asê nabuyut, nagbayuy isip na buy nakuy na baydu. ³⁰ Nagdani êt ta bapa la sa bungsu buy sinabi na, ‘Anak ku, maku ka amêsên sa ubasan tamu ta mag-ubra ka.’ ”

“Nakitbay ya bungsu, ‘Awuy Bapa,’ pakan a yinaman naku.”

³¹ Amêsên, pinatang Jesus ya mani mamunun pari buy mani mangatwan manungkulan. Sinabi na, “Para kamuyu, sisabêt sa luway nanunul sa kalabayan bapa la?”

Nakitbay sila, “Abituy panganay.”

Kabay sinabin Jesus kalla, “Pansabin ku kamuyuy si pan-ituwad yun nadawak kaparisun mani maningil buwis buy mani

babayi ya pambayaran, muna sila pun kamuyun miawyun sa mani pag-arian Bapan Namalyari. ³² Tagawan inlumatêng kamuyu si Juan ya Mamawtismu buy in-aral na kamuyu nu parasaantu kaw bumyay matinêk sa arapan Bapan Namalyari, nuwa a yuya pinaniwalan. Pakan ya mani maningil buwis buy mani babayi ya pambayaran, naniwala silayna man. Nakitan yinay ati, nuwa a kaw pun êt nagsisi buy nagpabukut sa mani kasalanan yu, buy a kaw pun êt naniwala kana.”

Ya paalimbawa sa asê mangêd da kasamak

(Marcos 12:1-12; Lucas 20:9-19)

³³ Sinabi pun Jesus, “Pakalêng-ên yuy gisa pun êt ta paalimbawa. Dilag gisay tawuy nananêm ubas sa panggitnan na. Pamakayari nan nananêm, impabakud nay abitu buy namipadyag yan pamêspêsan ubas. Namipaydêng ya êt gisay matag-ay ya bali ya bibiyan mamantay. Pamakayarin abitu, impasamak nay ubasan na sa mani makisamak ta naku ya sa marayuy lugal. ³⁴ Sên panawun nan pamupul ubas, in-utus nay mani ipus na sa mani kasamak na amên kêwên na dakay na. ³⁵ Nuwa sên nakitan mani kasamak nay mani ipus, dinagus sila. Ya gisa, dinugêdugê la, buy ya ikalwa, pinati la, buy ya ikatlu, binatang la angga sa nati. ³⁶ Niutus manguman na magbandin mas malakêy ipus kaysa sabitun nuna, nuwa para êt bayduy dinyag mani kasamak na. ³⁷ Sa katatawliyan, in-utus magbandi ya anak na, ta sinabi na sa nakêm nay, ‘Pilmin galangên lay anak ku.’ ³⁸ Nuwa sên nakitan mani kasamak ya anak magbandi, nisasabi sila, ‘Ah! Ati yay tagapagmana! Kaksaw kaw, patin tamu ya amên mapagbandi tamuy mapagmana na.’ ³⁹ Kabay sên inlumatêng ngay anak, dinagus laya, ginuluy laya sa lawasan ubasan buy pinati.”

⁴⁰ Pamakayari, namatang si Jesus kalla, “Sa pag-udung magbandi, sabêt ta daygên na sa mani kasamak na?”

⁴¹ Nakitbay ya mani mamunun pari buy mani mangatwan manungkulan, “Pilmin upudun nay mani nadawak ka kasamak na buy ipasamak natay ubasan na sa

kaatag makisamak ya mam-in dakay na sa balang panawun pamipupul.”

⁴² Sinabin Jesus kalla, “A yu nayi nabasay ati sa Kasulatan, ‘Ya batuy insakwil mani mamipaydêng bali, sabay ya batuy nagin pundasyun.

Abiin na dinyag Bapan Namalyari ya mamakaupapas kantamu.’”[†]

⁴³ “Kabaw pakalêngê kaw. Alwaynan sikaw wa pag-arian Bapan Namalyari, nun a ya mani tawuy manunul sa kalabayan na. ⁴⁴ [Sisabêt man na manabu sa batun ati, mangatutunglu. Nuwa ya manabwanan ati, mangayayapung.]”

⁴⁵ Sên nalêngên mani mamunun pari buy mani Pariseoy abituy paalimbawan Jesus, napukatan lay sabay sila awêd da pantukuyun na. ⁴⁶ Kabaw dakpên layna dayi si Jesus, nuwa nalimu sila sa mani tawu, ta maniwala silan propeta si Jesus.

22

Ya paalimbawa sa kalutu sa tangên (Lucas 14:15-24)

¹ Nanguman nagsabi si Jesus kalla sa kamilatan paalimbawa. Sinabi na, ² “Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparistu sa dinyag gisay ari ya nil-an kalutu sa tangên anak nay liyaki. ³ In-utus nay mani ipus na amên bégên ya mani insagyat na sa kalutu, nuwa a sila kalabay maku.”

⁴ “Kabaw niutus yan kaatag ipus amên sabin sa mani insagyat nay paradi, ‘Maku kawna ta nakal-an nay kaganawan buy nakaapag gay kanên. Pinati yay mani baka buy kaatag êt ta mangatabay saysay.’ ⁵ Nuwa a la dinambi ya nisagyat kalla. Ya gisa, naku sa panggitnan, buy ya gisa, sa ligosyu na. ⁶ Ya kaatag gaman, dinagus lay mani ipus ari, impakadêng-êy buy pinati.”

⁷ “Kabaw gawan sa dinyag la, napatubag lay ari. Kabaw niutus yan mani sundalus na amên patin na namatin mani ipus na buy impaulam nay balayan la.”

⁸ “Pamakayari, sinabin ari sa mani kaatag ipus na, ‘Nakal-an nay pamiêman sa tangên anak ku, nuwa asê sêpat

mangan na mani insagyat ku. ⁹ Kabaw maku kaw sa mani dan buy sagyatên yuy kaganawan makitan yu.’ ¹⁰ Nakuy nabay sa mani dan buy insagyat lay kaganawan tawuy nakitan la, nadawak man o mangêd. Kabaw napnun bisitay pamidausan kalutu.”

¹¹ “Sinumun na ari amên êlêwên na mani bisita. Nakitan nay gisay liyaki ya bisitay asê nakayaming para sa tangên.

¹² Kabaw pinatang naya, ‘Kaluguran, uysiyen sinumun kayan asê nakayaming para sa tangên ta?’ Asê nakatarit ta liyaki.”

¹³ “Kabaw sinabin ari sa mani ipus na, ‘Sêl-an yuy gamêt buy bitis na ta isamwag yuya sa kadlêman, baydu sa lawasan. Manangis ya baydun mingêngêt ta bêbêy na.’”

¹⁴ Pamakayari, sinabin Jesus, “Ati ya labay sabin paalimbawa. Malakêy pansagyatên Bapan Namalyari ya miawyun sa pag-arian na, nuwa pêperad da pinili na.”

Ya patang tungkul sa pamayad buwis (Marcos 12:13-17; Lucas 20:20-26)

¹⁵ Amêsên, namitay mani Pariseo amên misasabi sila nu parasaantu lan maipadakêp si Jesus sa pagsabi na.

¹⁶ Kabaw in-utus la kan Jesus ya dakun umnuy tagasunul la buy dakun umnuy tawun Gobernador Herodes Antipas. Sinabi la, “Manuru, tanda yan na pêtêg ga pansabin mu. Pan-ituru muy kapêtêgan tungkul sa kalabayan Bapan Namalyari. Ayin kan pampilinin, gawan a ka mangêlêw sa kabilyan gisay tawu. ¹⁷ Amêsên, dilag kay ipatang kamu. Sêpat kitamu nayin mamayad buwis sa Emperador Roma o asê?”

¹⁸ Nuwa tandan Jesus ya nadawak ka labay lan daygên. Kabaw sinabi na, “Kay mapagtalingkayu kaw! Alwa ta labay yukun dakpên sa pagsabi ku ta? ¹⁹ Elêwên kuwati bay ya peray pamayad buwis.” Kabaw inggawang lay pera kana.

²⁰ Pinatang silan Jesus, “Kansabêt lupa buy lagyuy makit yu di?”

²¹ Nakitbay sila, “Sa Emperador.”

[†] 21:42 21:42 Mani Kanta 118:22-23.

Kabay sinabin Jesus kalla, “Nu parabaydu, idin yu sa Emperador ya para sa Emperador, buy idin yu kan Bapan Namalyari ya para kan Bapan Namalyari.”

²² Sên nalêngê lay pikitbay Jesus, nakaupapas sila. Kabay namita sila tana.

Ya patang tungkul sa pangabyay manguman

(Marcos 12:18-27; Lucas 20:27-40)

²³ Amêsên, dilag dakun umnuy Saduseoy nagdani kan Jesus amên patangên ya. Ya mani Saduseo, a sila maniwalan manguman mabyay ya mani nangamamati. ²⁴ Amêsên, sinabi la kan Jesus. “Manuru, ayun sa Kautusan na impasulat kan Moises, ‘Nu ya gisay liyaki nati yan ayin anak sa asawa na, ya bayaw nay liyaki, sêpat nan pag-asaway bal-uy babayi amên makaanak sila para sa patêl nay nati.’” ²⁵ Amêsên, dilag pituy mipapatêl la lawyaki baydi kanyan. Nakapag-asaway panganay, nuwa nati yan ayin anak. Kabay ya ikalway panganay pinag-asawa nay nabal-u, nuwa nati ya êt ayin anak. ²⁶ Para êt bayduy nalyari sa ikatlu angga sa ikapituy patêl la. ²⁷ Sa katatawliyan, nati êt ta bal-u. ²⁸ Amêsên, sa allun pangabyay manguman nangamamati, sisabêt ta asawan abituy babayi, gawan napag-asawa yan pituy mipapatêl?”

²⁹ Nakitbay si Jesus, “Taganan mali kaw, tagawan a yu mapukatan na Kasulatan Bapan Namalyari buy a yu mapukatan na kapangyarian Bapan Namalyari. ³⁰ Tagawan sa pangabyay manguman, ayin nan pag-asawa, ta magin kaparisu silaynan mani ang-el sa langit ya ayin asawa. ³¹ Tungkul sa pangabyay manguman, a yu nay nabasa sa Kasulatan na sinabin Bapan Namalyari kamuyu, ³² ‘Sikuy Bapan Namalyari lan Abraham, Isaac buy Jacob’?† Ya labay sabin, nabyay sila, tagawan alwa yan Bapan Namalyarin nangamamati, nun a Bapan Namalyari yan nangabyay.”

³³ Sên nalêngên mani tawuy pangaral na, nakaupapas sila.

Ya maulagay utus

(Marcos 12:28-34; Lucas 10:25-28)

³⁴ Sên nabalitan mani Pariseoy asê nakatarit ta mani Saduseo kan Jesus, nititipun sila buy nagdani kana. ³⁵ Gisa kallay manurun Kautusan ya namatang kan Jesus amên subukun ya, ³⁶ “Manuru, sabêt ta pinakamaulagay utus sa Kautusan?”

³⁷ Nakitbay si Jesus kana, “ ‘Kaidwan muy Panginuun mun Namalyari un buun bêkê, buun kaladwa buy buun isip.’‡ ³⁸ Abiin ya pinakamaulagay utus sa kaganawan. ³⁹ Buy para êt bayduy ikalwa, ‘Kaidwan muy kaparisu mun tauw kaparisun pangidu mu sa sarili mu.’§ ⁴⁰ Ya kaganawan kautusan na impasulat kan Moises buy kaganawan insulat mani propeta, idi sa luway utus.”

Ya patang tungkul sa Cristu

(Marcos 12:35-37; Lucas 20:41-44)

⁴¹ Kaban nititipun na mani Pariseo, namatang si Jesus kalla, ⁴² “Sabêt ta tanda yu tungkul sa Cristu ya impangakun Bapan Namalyari? Kansabêt layi ya pinangubatan na?”

Nakitbay sila, “Layi yan Arin David.”

⁴³ Amêsên, sinabin Jesus kalla, “Nu layi yan Arin David, uysiyen binêg yabay David ‘Panginuun’ ta? Sabitun idi kanay Ispiritun Bapan Namalyari, sinabi na,

⁴⁴ ‘Sinabin Bapan Namalyari sa Panginuun ku,

“Miknu ka sa wanan* ku angga sa mapasuku ku kamuy mani kapati mu.” †

⁴⁵ Nu binêg yan Arin David Panginuun, parasaantun masabin mani tawuy si Cristuy kay layi yan Arin David?”

⁴⁶ Ayin nakapakitbay gisa man sa pamatang Jesus. Ubat ta baydu, ayin nan nakadêgdêg mamatang kana.

* 22:24 22:24 Deuteronomio 25:5. † 22:32 22:32 Exodo 3:6. ‡ 22:37 22:37 Deuteronomio 6:5. § 22:39 22:39 Levitico 19:18. * 22:44 22:44 Ya tawuy idi sa wanan gisay ari, dilag yan matag-ay ya tungkulan. † 22:44 22:44 Mani Kanta 110:1.

23

Pangillag sa mani manurun Kautusan buy sa mani Pariseo

(Marcos 12:38-39; Lucas 11:43; 11:46; 20:45-46)

¹ Pamakayari, sinabin Jesus sa mani tawu buy sa mani tagasunul na, ² “Ya mani manurun Kautusan buy mani Pariseo sabay silay pangkilalanên mami-aral Kautusan na impasulat kan Moises. ³ Kabay papakalêng-ên buy sunulun yuy kaganawan pan-iaral la kamuyu. Nuwa agana yu tubsun na pandaygên la, gawan a la pandaygên na pan-iaral la. ⁴ Pan-ipatupad la kamuyuy mani utus ya indagdag lay masakit tuparên ya paran pan-ipabakay la kamuyuy mangabayat ta kalga, pakan a lakaw taganan sawpan sa pantan ati. ⁵ Ya kaganawan pandaygên la, kay amên dayêwên silan mani tawu. Kabay ya pan-iptês la sa waêng la buy ya pan-ikêskês sa takyay la ya dilag Sabin Bapan Namalyari, pan-ilapad la pun buy ipapakakarang la êt ta gumaygumay sa palpal yaming la. ⁶ Nu dilag kalutu, labaylabay lan miknu sa iknuwan na in-il-an para sa maulagay tawu. Buy para êt baydu sa balin pagtipunan mani Judio. ⁷ Labaylabay lan galangên silan mani tawuy malibasan la buy bêgên ‘Manuru.’”

⁸ “Nuwa sikaw, agana kaw pabêg ‘Manuru’, tagawan mipapatêl kaw kaganawan buy kay sikuy Manuru yu. ⁹ Buy agana yu bêgên ‘Bapa’ ya sisabêt man baydi sa babun luta, tagawan kay gigisay Bapa yu, ya sabay ya Bapa yun Namalyari ya idi sa langit. ¹⁰ Agana kaw êt pabêg ‘Amung,’ gawan kay gigisay Amung yu, ayin kaatag nun a si Cristu. ¹¹ Ya pinakadakila kamuyu, sêpat yan magin lingkud yu. ¹² Ya mapagmatag-ay sabay ya iyêpan Bapan Namalyari. Buy ya mapagpayêpa, sabay ya itag-ay Bapan Namalyari.”

Tinubag Jesus ya mani manurun Kautusan buy mani Pariseo

(Marcos 12:40; Lucas 11:39-42; 11:44; 11:52; 20:47)

¹³ “Kapapalunus kaw wa mani manurun Kautusan buy mani Pariseoy mapagtalingkayu! Sikaw wa sangkan kabay asê mibilang nga mani tawu sa pag-arian Bapan Namalyari. Gawan sikaw man, asê mibilang buy pambênbênan yu pun êt ta mani tawuy kalabay miawyun sa pag-arian na.”

¹⁴ [“Kapapalunus kaw wa mani manurun Kautusan buy mani Pariseoy mapagtalingkayu! Buy pampurayitin yuy mani nabal-u amên makwa yuy mani pibandiyan la, buy pagtatalimpanan yuy abiin sa kapamilatan makarang nga panalangin yu sa arapan mani tawu. Kabay mas nabyat lanuy parusan Bapan Namalyari kamuyu!”]

¹⁵ “Kapapalunus kaw wa mani manurun Kautusan buy mani Pariseoy mapagtalingkayu! Maglipay kaw sa dagat buy mamaku kaw sa mani marayuy lugal amên ta mapasunul la gisay tawu sa paniwala yu. Nuwa nu napasunul yinay ati, pandaygên yuyan nadawak pun kamuyu buy luyang yapun milaku sa impernu!”

¹⁶ “Kapapalunus kaw! Para kaw bulag ga mangakay sa kaatag buy pan-iaral yuy, ‘Nu sisabêt man na manumpa sa kapamilatan Templu, a nayna kaylangan tuparên. Nuwa nu manumpa ya sa kapamilatan gintuy idi sa Templu, kaylangan nan tuparên.’ ¹⁷ Sikaw wa mani bulag ga ayin tanda! Sabêt ta mas maulaga, gintu nayi o ya Templuy magpabanal sa gintu? ¹⁸ Pan-iaral yu pun êt ta nu manumpa kaw sa kapamilatan pamiandugan, a yina kaylangan tuparên na ati, nuwa nu manumpa kaw sa andug ga idi sa pamiandugan, kaylangan yun tuparên na ati. ¹⁹ Sikaw wa mani bulag, sabêt ta mas maulaga, ya andug o ya pamiandugan na magpabanal sa andug? ²⁰ Kabay nu manumpa kaw sa kapamilatan pamiandugan kan Bapan Namalyari, nanumpa kaw êt sa kaganawan andug ga idi sa pamiandugan. ²¹ Nu manumpa kaw sa kapamilatan Templu, nanumpa kaw êt kan Bapan Namalyari ya manugêl baydu. ²² Buy nu manumpa kaw sa kapamilatan langit, nanumpa kaw êt sa turonun Bapan

Namalyari buy kan Bapan Namalyari ya nakaiknu baydu.”

²³ “Kapapalunus kaw wa manurun Kautusan buy mani Pariseoy mapagtalingkayu! Ta agyan pan-idin yu kan Bapan Namalyari ya ikapun mani pamalasa yu, pampaulayan yinaman na mani maulagay utus tungkul sa makatuynungan, mapallunus buy mapagtiwalan. Mangêd da mam-i kaw ikapu yu, nuwa agana yu paulayan na mas maulagay utus. ²⁴ Mani bulag ga mangakay! Paran pansalakên yuy ilêk sa pan-inêmên yu, pakan pan-ibuun yuy kamelyu!”

²⁵ “Kapapalunus kaw wa mani manurun Kautusan buy mani Pariseoy mapagtalingkayu! Pallinisin yuy mani lawasan tasa buy pinggan yu, nuwa napnun mani bagay ya pinurayit yu sa mani tawu gawan sa kasakiman yu. ²⁶ Sikaw wa Pariseoy bulag! Linisin yu pun na lalên tasa buy pinggan yu amên magin malinis êt ta lawasan ati.”

²⁷ “Kapapalunus kaw wa mani manurun Kautusan buy mani Pariseoy mapagtalingkayu! Nanuwad kaw mani pamilbêngan ya pininturan naputi ya mangangêd sa lawasan, pakan ya lalên ati, pawan but-un nangamamati buy kaganawan kadinatan. ²⁸ Para kaw êt baysên! Sa êlêw tawu matinêk kaw, pakan lalên bêkê yuy pawan pagtatalingkayu buy kadawakan.”

Sinabin Jesus ya tungkul sa pamarusa sa mani manurun Kautusan buy Pariseo (Lucas 11:47-51)

²⁹⁻³⁰ “Kapapalunus kaw wa mani manurun Kautusan buy mani Pariseoy mapagtalingkayu! Magpadyag kaw mani tanda' sa mani pinilbêngan mani propeta sabitun nuna buy pampakangêdên yuy mani pinilbêngan mani tawuy matinêk. Buy pansabin yuy, ‘Nu nabyay kay dayi sa panawun mani ninunu yan, a yan patin na mani propeta kaparisun dinyag mani ninunu yan.’ ³¹ Sa parabaysên na pagsabi yu, pagpapêtgan yuy mani layi kaw namatin mani propeta! ³² Dali

kawna bay, yarin yinay inumpisan mani ninunu yu!”

³³ “Sikaw wa paran mani layin lupung! A yina matakasan na parusan impernu! ³⁴ Kabay mallêngê kaw! Mamiutus saku kamuyun mani propeta, mani mangabiyasay tawu buy mani manurun Kautusan. Patin yuy dakun umnu kalla. Ya kaatag, ipaku yu sa kurus. Ya kaatag êt, latikun yu sa lalên balin pagtipunan. Buy ya kaatag, pisakitin yu sila agyan antuy lakwên la. ³⁵ Kabay maparusan kaw gawan sa pamati yu. Buy alwan kay abiin na panagutan yu, nun a sikaw êt ta managut sa pangamatin kaganawan tawuy matinêk paubat kan Abel angga kan Zacarias ya anak Barakias. Ta ya mani ninunu yu sabay silay namati kan Zacarias ya pinati la sa pibunakan pamiandugan buy Templu. ³⁶ Pansabin ku kamuyu ya kaganawan kasalanan na abiin, panagutan mani tawu amêsên.”

Ya pangidun Jesus sa mani taga Jerusalem

(Lucas 13:34-35)

³⁷ “Sikaw wa mani taga Jerusalem, pampatin yuy mani propeta buy pambatwan yuy mani pan-iutus Bapan Namalyari kamuyu angga sa mati sila. Katiumnu kataw nan labay tipunun buy saysayên kaparisun panyumyum gayindun manuk sa mani siwsiw na, nuwa siyan a kaw kalabay. ³⁸ Kabay agyan lasakên lay tutugêlan* yu, pakabaala kawna. ³⁹ Pansabin ku kamuyuy paubat amêsên, a yu kina makitan angga sa lumatêng nga panawun na sabin yuy, ‘Pagpalên na mallumatêng sa lagyun Panginuun.’ ”†

24

Sinabin Jesus ya tungkul sa pangalasad Templu

(Marcos 13:1-2; Lucas 21:5-6)

¹ Nag-awas si Jesus ubat sa kasawangan Templu buy sên mamitay na, nagdani kanay mani tagasunul na buy inturu la

* **23:38** 23:38 Luway malyarin labay sabin tutugêlan baydi, Templu o kaya balayan Jerusalem. † **23:39** 23:39 Mani Kanta 118:26.

kanay impaidêng nga nakapalitêng sa Templu.

² Sinabin Jesus kalla, “Awu. Pan-êlêwên yuy abiin. Nuwa pansabin ku kamuyuy malasak ka kaganawan abiin buy ayin batuy mitagan na nakapaluntu sa kaparisu nan batu.”

Ya kasakitan buy pandustak ka lumatêng

(Marcos 13:3-13; Lucas 21:7-19)

³ Kaban nakaiknu si Jesus sa gisay lugal sa Bung-uy mani Ulibu, nagdani kanay mani tagasunul na. Buy pinatang layan kay kakapad na. Sinabi la, “Sabin mu kanyan nu makanu malyari ya sinabi mu buy nu sabêt ta tanda' sa pag-udung mu buy sa katganan babun luta.”

⁴ Nakitbay si Jesus kalla, “Mangillag kaw amên a kaw mailitêp agyan sisabêt man. ⁵ Tagawan malakêy lumatêng nga manggamit lagyu ku buy sabin lay, ‘Sikuy Cristuy impangakun Bapan Namalyari.’ Kabay malakêy mailitêp la. ⁶ Makalêngê kaw migegeyay marani kamuyu buy makabalita kaw êt migegeyay marayu. Nuwa agana kaw malimu, ta sêpat malyari ya abiin. Nuwa alwa pun abiin na katganan babun luta. ⁷ Tagawan makigeray bansa sa kaparisu nan bansa buy makigeray kaarian sa kaparisu nan kaarian. Buy lumatêng êt ta sadyay layang buy layun sa magmikakanayun na lugal. ⁸ Ya kaganawan kasakitan na abiin, kay umpisa pun sadyay kasakitan ya maiparisu sa kasakitan babayi ya manganak.”

⁹ “Sa panawun abitu, gawan sa panunul yu kangku, kasulapwan kaw kaganawan. Dakpên kaw amên pasakit-an buy patin. ¹⁰ Malakêy magpabukut sa panampalataya la kangku. Misusulapu sila buy misusupakat ta balang gisa. ¹¹ Malakêy magtatalingkayun propetay lumtaw buy ilitêp lay malakêy tawu. ¹² Gawan kapamiwagaw-wagaw kadawakan baydi sa babun luta, kabay lumêpêt ta pamiidun malakêy manampalataya. ¹³ Nuwa ya manugêl tapat angga sa katganan, sabay siyay miligtas. ¹⁴ Maipatanda sa kaganawan bansa baydi sa babun luta ya Mangêd da

Balita tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari bilang pagpapêtêg kalla bayu pun lumatêng nga katganan.”

Ya kadawakan buy pandustak ka lumatêng

(Marcos 13:14-23; Lucas 21:20-24)

¹⁵ “Sikaw wa mamasa, pakaintindin yuy ati! Nu makitan yun idi ya sa Templun Bapan Namalyari ya pansabin Propeta Daniel tungkul sa sadyay kadawakan na maniray lumatêng, ¹⁶ ya kaganawan idi sa Judea, kaylangan tumakas makun kabubung-uyan. ¹⁷ Ya idi sa lawasan bali, aganayna sumun amên mangwan dakun sabêt sa lalên bali na. ¹⁸ Ya idi sa panggitnan, aganayna muli amên mangwan yaming na. ¹⁹ Mamakapalunus ya mani nabuktut buy mani mamasusu sa allun abiin, tagawan magkasakit silan tumakas. ²⁰ Manalangin kaw kan Bapan Namalyari ya sa pantumakas yu, alwan panawun nalêpêt o Allun Pagpaynawa. ²¹ Tagawan sa panawun abitu, makadanas ya mani tawun sadyay kasakitan ya a la pun nadanasan ubat pun sabitun dinyag ga babun luta angga amêsên. Buy ayin nan manguman makadanas parabayduy kasakitan kanuman. ²² Ta nu asê inêpêk Bapan Namalyari ya panawun abitu, ayin tawuy miligtas. Nuwa para sa mani tawuy pinili na, êpêkên nay panawun abitu.”

²³ “Nu dilag magsabi kamuyun, ‘Idi ya baydi ya Cristu!’, o ‘Idi ya baydu!’, agana kaw makipapaniwala. ²⁴ Tagawan lumtaw wa mani magtatalingkayun Cristu buy mani magtatalingkayun propeta. Mipakit silan mani tanda' buy mamakaupapas amên ilitêp pa mani tawu buy nu malyari, agyan na mani pinilin Bapan Namalyari. ²⁵ Kabay mangillag kaw! Sinabi kuy abiin kaban asê pun nalyari.”

²⁶ “Kabay nu dilag magsabi kamuyun, ‘Idi ya baydu sa kakyangan na Cristu!’, agana kaw maku baydu. Buy nu dilag magsabin, ‘Idi yina sa lalên bali!’, agana kaw makipapaniwala. ²⁷ Ta sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, mag-udung ngaku

sa babun luta ya makitan kaganawan tawu. Ta para kun sawang kimat ta mangulimad sa langit ya ubat sa puputakan mamut angga sa tatanglêwan.”

²⁸ “Nu saantuy dilag bangkay, mititipun bayduy mani uwak. Kabay matandan kaganawan.”

Ya pallumatêng ubat sa langit ta in-Anak Tawu

(Marcos 13:24-27; Lucas 21:25-28)

²⁹ “Pamakayarin abituy allun sadyay kasakitan, dumiglêm ma mamut buy asina sumawang nga buwan. Mangananabuy mani bêtêwên buy maubus maêyêg ga mani bagay ya idi sa langit buy mitas sila sa binyanan la. ³⁰ Pamakayari, makitan sa langit ta tandan pallumatêng ku. Buy gawan sa tandan ati, mipanangis ya kaganawan tawu sa babun luta. Ta sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, makitan lakun lumatêng nga idi sa ulap buy dilag kapangyarian buy mamakapasilêw wa sawang. ³¹ Sa masnêg ga sênêg patutut, iagnan kun iutus ya mani ang-el ku sa kaganawan lugal sa babun luta amên tipunun lay mani tawuy pinili ku.”

Ya paalimbawa tungkul sa puun kayun igus

(Marcos 13:28-31; Lucas 21:29-33)

³² Sinabi pun êt Jesus, “Pakaintindin yuy aral sa paalimbawa sa puun kayun igus. Nu magbulung nganay sangan ati, tanda yinay marani yay kaynitan. ³³ Para êt bayduy malyari lanu. Nu makitan yinan malyari yay kaganawan pansabin ku kamuyu, matandan yuy marani yakinan lumatêng ya paran idi yakina sa pasbul bali. ³⁴ Pansabin ku kamuyuy bayu mati ya kaganawan tawu sa panawun amêsên, matupad day kaganawan sinabi ku. ³⁵ Ya langit buy luta, dilag katganan. Nuwa ya mani sabi ku, manugêl kanuman.”

Ayin tawuy magtanda nu makanu mag-udung si Jesus

(Marcos 13:32-37; Lucas 17:26-30; 17:34-36)

³⁶ Sinabi pun êt Jesus, “Nuwa tungkul laman sa allu o uras pag-udung ku, ayin magtanda, agyan na mani ang-el sa langit

buy agyan sikuy Anak Bapan Namalyari. Kay si Bapay magtanda. ³⁷ Buy nu parasaantun nagbabang-uan na mani tawu sabitun panawun Noe, para êt baydun magbabang-uan na mani tawu sa pag-udung kuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu. ³⁸ Sabitun panawun Noe, bayu lumatêng nga lanab, magbabang-uan na mani tawun mangan, maglasing buy mipag-asawa angga sa sinumun sa barku si Noe. ³⁹ Ayin silan katatanda sa malyari kalla angga sa inlumatêng nga lanab buy nangaaanul silan kaganawan. Parabaysên na malyari sa pag-udung kuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu ya kay magbabang-uan sila. ⁴⁰ Sa allun pag-udung ku, dilag luway liyaki ya mag-ubra sa panggitnan. Ya gisa, gêtan sa langit. Nuwa ya gisa, lakwanan. ⁴¹ Buy dilag luway babayi ya mag-ubra sa panggilangan. Ya gisa, gêtan sa langit, nuwa ya gisa, lakwanan.”

⁴² “Kabay pawa kaw maglêan, tagawan a yu tanda nu sabêt ta allun pallumatêng Panginuun yu. ⁴³ Pakaisipin yuy ati. Nu tandan magbali nu sabêt ta uras sa yabi lumatêng nga manakaw, papakabantayan nay bali na buy a na pasawên masunan na bali na. ⁴⁴ Kabay sikaw man, sêpat kaw pawan maglêan, tagawan sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, mag-udung ngaku sa uras ya magbabang-uan kaw.”

Ya mapagtiwalan buy asê mapagtiwalan na ipus

(Lucas 12:41-48)

⁴⁵ Sinabi pun êt Jesus, “Ya mapagtiwalan buy katanday ipus, sabay siyay pagtiwalan amung na sa mani kaatag ipus buy siyay mam-in kanên kalla sa ustuy uras. ⁴⁶ Pinagpalay abituy ipus nu malatêng yan amung nay mag-ubra sa pan-ipadyag amung na. ⁴⁷ Pansabin ku kamuyuy sabay siyay pagtiwalan amung na sa kaganawan pibandiyan na. ⁴⁸ Nuwa ya ipus ya abiin, nu asê mangêd da nakêm na buy indap na nu mabuyut pun bayu lumatêng nga amung na. ⁴⁹ Kabay ya daygên na, patukpatukun nay kaatag

ipus, makiêm buy makiawyun yan maglasing. ⁵⁰ Nuwa sa alluy magbabang-uwang ya, lumatêng nga amung na. ⁵¹ Kabay parusan yan amung na un mabyat buy isamwag naya sa lugal la pamisamwagan mani mapagtalingkayu. Manangis ya baydun mingêngêt ta bêbê na."

25

Ya paalimbawa tungkul sa mapuy dalaga

¹ Sinabi pun êt Jesus, "Ya pamibilang kantamu sa pag-arian Bapan Namalyari, maiparisu sa nalyari sa mapuy dalagay dilag gêgtan na suluy nagsalwang amên têgmên na liyaki ya manangên. ² Ya lima kalla, ayin tanda buy ya lima, katanda. ³ Ya mani ayin tanda, kay nipantan sulu, nuwa a sila nantan pagkapanagdag lay gas. ⁴ Pakan ya mani katanda, nipantan pagkapanagdag lay gas sa mani sulu la. ⁵ Nuwa naêpêng inlumatêng nga liyaki ya manangên. Kabay nabêlêwan mani dalaga sa pangêtêng la."

⁶ "Sên bunak kan yabi, dilag masnêg ga nagbêg, 'Abiti yay liyaki ya manangên! Mag-awas kawna amên têgmên yuya!' ⁷ Tambêng nimatay mapuy dalaga buy impakapala lay sulu la. ⁸ Sinabin limay ayin tanda sa mani limay katanda, 'Biyang yukay yatin agyan pêrad da gas, ta marani yan mapalêng nga sulu yan.' "

⁹ "Nakitbay ya mani katanda, 'A yabay minukad da gas kantamun kaganawan. Mangêd da maku kawna sa magtinda buy manaliw kaw para kamuyu.' ¹⁰ Kabay namitay limay dalagay ayin tanda amên manaliw gas la. Nuwa kaban manaliw sila, inlumatêng ngay liyaki ya manangên. Ya limay nakal-an, kaawyun nan sinumun sa kalutu. Pamakasun la, insaray nay pasbul."

¹¹ "Pamakayari, inlumatêng nga limay ayin tanday dalaga buy nagbêg, 'Kakay, kakay, pasunun mukay ya kayêk!' "

¹² "Nuwa nakitbay ya liyaki ya manangên, 'Sisabêt kaw? A kataw kakilala.' "

¹³ Buy sinabin Jesus, "Pawa kaw maglêan, gawan a yu tanda nu sabêt ta allu o uras pag-udung ku."

Ya paalimbawa sa tatlu ipus (Lucas 19:11-27)

¹⁴ Sinabi pun êt Jesus, "Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa dinyag gisay tawuy mabandi ya bayu ya namita papakun sa marayuy lugal, binêg nay mani ipus na buy intiwala na kallay pibandiyang na. ¹⁵ Binyanan nay balang gisa kalla ayun sa agyu lan pagligosyu. Binyanan nay gisan limay libuy gintu. Ya gisay naman, luway libuy gintu. Ya gisa êt, binyanan nan gisay libuy gintu. Pamakayari, namitay nay mabandi. ¹⁶ Ya ipus ya binyanan limay libuy gintu, tambêng yan nagligosyu buy nakatubu yan limay libuy gintu. ¹⁷ Para êt bayduy dinyag ipus ya binyanan luway libuy gintu. Nakatubu ya êt luway libuy gintu. ¹⁸ Nuwa ya ipus ya binyanan gisay libuy gintu, kay ingkali nay naman sa luta."

¹⁹ "Pamakayarin makarang nga panawun, nag-udung nga amung la buy impabêg na sila amên patangên tungkul sa pibandiyang ya intiwala na kalla. ²⁰ Nagdani ya ipus ya pinitiwalan nan limay libuy peray gintu. Sinabi na, 'Amung kuway, ya limay libuy peray gintuy intiwala mu kangku, nakatubu yan limay libuy peray gintu!' "

²¹ "Nakitbay ya amung na, 'Mangêd buy tapat ta ipus, mangêd da dinyag mu! Kabay gawan tapat ka sa pêpêrad da intiwala ku kamu, itiwala ku kamuy maragul pun na alaga. Kaksaw ka ta makisaya ka kangku!' "

²² "Pamakayari, nagdani ya ipus ya binyanan nan luway libuy gintu. Sinabi na, 'Amung kuway, ya luway libuy gintuy intiwala mu kangku, nakatubun luway libuy gintu!' "

²³ "Nakitbay ya amung na, 'Mangêd buy tapat ta ipus, mangêd da dinyag mu! Kabay gawan tapat ka sa pêpêrad da intiwala ku kamu, itiwala ku kamuy maragul pun na alaga. Kaksaw ka ta makisaya ka kangku!' "

²⁴ “Nagdani êt ta ipus ya binyanan nan gisay libuy gintu. Sinabi na sa amung na, ‘Tanda kuy maigpit ka buy ayin lunus. Pampupulun muy a mu intanêm buy pangkêwên muy pinagkasakitan kaatag.

²⁵ Kabay nalimu waku kamu buy ingkali ku tanay pibandiyan mu sa luta. Ati ya gisay libuy gintuy intiwala mu kangku.’ ”

²⁶ “Nakitbay ya amung na, ‘Nadawak buy matamad da ipus! Tanda mu awêd da pampupulun kuy a ku intanêm buy pangkêwên kuy a ku pinagpagalan.

²⁷ Uysiyen a mu yata imbangkuy peray gintu ku amên sa pag-udung ku, makwa kuy tubu na?’ ”

²⁸ “Kabay sinabi na sa kaatag pun na mani ipus, ‘Kêwên yu kanay gisay libuy gintu, ta idin yu sa nakapagtubun mapuy libuy gintu. ²⁹ Tagawan ya tawuy dilag gana, biyan yapun êt, buy mabiyan yapun êt mas malakê. Nuwa ya tawuy pêrad tay idi kana, itas pun êt kana.

³⁰ Isamwag yu sa kadlêman sa lawasan ya abiin na ayin pukat ta ipus. Manangis ya baydun mingêngêt ya bêbêy.’ ”

Ya tawlin pangukum

³¹ Sinabi pun êt Jesus, “Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, mag-udung ngakun dilag kapangyarian kaawyun na kaganawan ang-el buy miknu waku sa dakilay turonu ku. ³² Tipunun ku sa arapan kuy kaganawan tawu sa babun luta. Daygên ku silan luway pustu, kaparisun pandaygên magpastul tupa buy kambing.

³³ Ya mani tawuy paran tupa, idin ku sila sa wanan ku. Nuwa ya mani tawuy paran kambing, idin ku sila sa udi ku.”

³⁴ “Pamakayari, sikuy bilang Ari, sabin ku sa mani tawuy idi sa wanan ku, ‘Kaksaw kaw ya mani pagpalên Bapa ku. Sikaw wa magmana sa kaarian na in-ilan para kamuyu ubat pun sa dinyag ga babun luta. ³⁵ Tagawan sên nalayangan ku, pinakan yuku. Buy sên napêl-ang ngaku, pinaynêm yuku. Sên dayuwan naku kamuyu, tinanggap yuku sa bali yu. ³⁶ Buy sên ayin nakun maiyaming, pinayamingan yuku. Sên nagsakit taku, sinaysay yuku. Sên idi yaku sa sukulan, dinungawan yuku.’ ”

³⁷ “Makitbay ya mani matinêk, ‘Panginuun, nakanu yan kan nakitan na inlayang buy pinakan, o napêl-angan buy pinaynêm yan? ³⁸ Nakanu yan kan nakitan na dayuwan buy tinanggap yan sa bali o ayin maiyaming buy pinayamingan yan? ³⁹ Nakanu yan kan nakitan na nagsakit o idi sa sukulan buy dinungawan yan?’ ”

⁴⁰ “Buy makitbay yaku bilang Ari, ‘Pansabin ku kamuyuy sên dinyag yuy ati sa mani pinakanayêpay patêl ku, bilang dinyag yina kangkuy abiin.’ ”

⁴¹ “Pamakayari, sabin ku êt sa mani tawuy idi sa udi ku, ‘Sikaw wa mani insumpan Bapan Namalyari, magpakarayu kaw kangku! Minggat kaw sa apuy ya asê mangapalêng nga impakal-an para kan Satanas buy sa mani kampun na.

⁴² Gawan sên nalayangan ku, a yu kuta pinakan. Buy sên napêl-ang ngaku, a yu kuta pinaynêm. ⁴³ Sên nagin dayuwan naku kamuyu, a yu kuta tinanggap sa bali yu. Sên ayin nakun maiyaming, a yu kuta pinayamingan. Sên nagsakit taku buy idi sa sukulan, a yu kuta dinungawan.’ ”

⁴⁴ “Patangên laku, ‘Panginuun, nakanu yan kan nakitan ya inlayang, napêl-angan, dayuwan, ayin maiyaming, nagsakit o idi sa sukulan buy a yan ka nasawpan?’ ⁴⁵ Buy makitbay yaku kalla, ‘Pansabin ku kamuyuy sên a yu sinawpan na pinakanayêpay patêl ku, bilang a yukina sinawpan.’ ”

⁴⁶ Sinabi pun êt Jesus, “Ya mani tawun ati, maipalaku ku sila sa ayin katganan na parusa, nuwa ya mani tawuy matinêk, biyan ku silan biyay ya ayin katganan.”

26

Ya palanun pamati kan Jesus

(*Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53*)

¹ Pamakayarin in-aral Jesus ya kaganawan abiin, sinabi na sa mani tagasunul na, ² “Tanda yuy luwa tanay allu bayu Pestan Kaligtasan. Buy sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawuy igawang sa mani tawu amên ipaku sa kurus.”

³ Sa uras abitu, ya mani mamunun pari buy mani mangatway manungkulan, nititipun sila sa palasyun Caifas ya pinakapuun pari. ⁴ Pisasabyan la nu parasaantu lan ipadakêp buy ipapati si Jesus un ayin makatanda. ⁵ Sinabi la, "Gana tamu pun daygên sa allun pesta, ta dat maguluy mani tawu."

*Binulugan pabangi si Jesus
(Marcos 14:3-9; Juan 12:1-8)*

⁶ Idi sa Bethania si Jesus sa balin Simon na natasan ketung. ⁷ Kaban nakaiknu si Jesus sa panganan, nagdani kanay gisay babayi ya mantan makamal la pabangi ya idi sa gisay pamyanan na diyag sa batun alabastru.* Buy pakanawa nan imbulug ga pabangi sa ulun Jesus. ⁸ Nuwa sên nakit mani tagasunul Jesus ya dinyag babayi, nanubag sila. Sinabi lay, "Uysiyang insayang na yay pabangi ta? ⁹ Pakan maisaliw naya dayi sa makamal la alaga ta, buy ya naabli na, maidin sa mani kalulu."

¹⁰ Nuwa tandan Jesus ya pisasabyan la. Kabay sinabi na kalla, "Uysiyang pakyalaman yu yay pandaygên babayi ta? Mangêd da dinyag na kangku. ¹¹ Pawa yun mapagkaawyun na mani kalulu, nuwa siku, a yu pawan mapagkaawyun. ¹² Binulugan nay nan pabangi ya lawini ku amên il-an na sa pamilbêng kangku. ¹³ Pansabin ku kamuyuy agyan saantu ioral baydi sa babun lutay Mangêd da Balita, miwagaw êt ta mangêd da dinyag na kangku bilang pangganaka kana."

*Nakisupakat si Judas Iscariote sa mani mamunun pari
(Marcos 14:10-11; Lucas 22:3-6)*

¹⁴ Si Judas Iscariote ya gisa sa mapu buy luway tagasunul Jesus, naku ya sa mani mamunun pari. ¹⁵ Sinabi na kalla, "Sabêt ta ibayad yu kangku, nu sawpan kataw mandakêp kan Jesus?"

Nakitbay sila, "Biyan yan kan tatlumpuy pilak."

Kabay binyanan la si Judas un tatlumpuy pilak. ¹⁶ Paubat baydu,

nangêtêng nginan panawun na masawpan na silan mandakêp kan Jesus.

*Sinabin Jesus ya pamisupakat kana
(Marcos 14:21-22; Lucas 22:7-14; 22:21-23; Juan 13:21-30)*

¹⁷ Sên inlumâtêng nga nunan allun Pestan Tinapay ya Ayin Pamalbag, nagdani ya mani tagasunul Jesus buy namatang kana. Sinabi la, "Antuy labay mun pamilangan yan apunan para sa Pestan Kaligtasan?"

¹⁸ Nakitbay si Jesus, "Lakwên yu sa balayan Jerusalem ya tawuy sinabi ku kamuyu buy sabin yu kanay, 'Pan-ipasabin Manuru kamuy inlumâtêng ngay uras na. Kabay baydi sa bali muy labay nan pangapunan nan Pestan Kaligtasan kaawyun nay mani tagasunul na.' " ¹⁹ Sinunul lay utus Jesus buy in-il-an la bayduy apunan la para sa Pestan Kaligtasan.

²⁰ Sên yabi yana, niknuy na si Jesus sa arapan lamesa kaawyun nay mapu buy luway tagasunul na. ²¹ Kaban mangan sila, sinabin Jesus kalla, "Pansabin ku kamuyuy gisa kamuyuy mamisupakat kangku."

²² Sên nalêngê lay sinabin Jesus, nalungkut sila buy tisatisa silan namatang kana, "Panginuun, siku nayi?"

²³ Nakitbay ya, "Ya mapagkaagnan kun mamisawsaw tinapay sa kulu, sabay ya mamisupakat kangku. ²⁴ Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, patin naku, ta abiin na idi sa Kasulatan. Nuwa taganan mamakapalunus ya tawuy mamisupakat kangku! Mangêd pun na a yina in-anak."

²⁵ Namatang êt si Judas ya sabay ya mamisupakat kana, "Manuru, siku nayi?" Nakitbay si Jesus, "Sikay nay nagsabi."

*Ya tawlin apunan Jesus
(Marcos 14:22-26; Lucas 22:14-20; 1 Corinto 11:23-25)*

²⁶ Kaban mangan sila, nangwan tinapay si Jesus buy impasalamat na kan Bapan Namalyari. Binis-ilbis-il nay tinapay buy inggawang na sa mani tagasunul na. Sinabi na, "Ati ya lawini ku. Kêwên yu buy kanên."

* 26:7 26:7 Ya alabastru, gisay klasin batu ya dilag batêk naputi buy batêk ukuy.

²⁷ Pamakayari, kingwa nay pan-inêmên buy impasalamat na kan Bapan Namalyari buy inggawang na kalla. Sinabi na kalla, “Kêwên yuy ati buy inêmên yun kaganawan. ²⁸ Tagawan ati ya daya kuy mibulug para sa pamatawad kasalanan malakêy tawu. Ati ya mamipapêtêg sa bayuy kasunduwan Bapan Namalyari sa mani tawu. ²⁹ Pansabin ku kamuyuy a kina manguman minêm alak ka diyag sa sabên ubas anggan a kataw manguman mapagkaawyun minêm sa kaarian Bapa ku.”

³⁰ Nagkanta silan pangulimên kan Bapan Namalyari buy pamakayari, naku sila sa Bung-uoy mani Ulibu.

Sinabin Jesus ya ipuglaw yan Pedro

(Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)

³¹ Sinabin Jesus sa mani tagasunul na, “Sa yabin ati, lakwanan yukun kaganawan, ta paradi ya idi sa Kasulatan, ‘Patin kuy pastul buy mikyat ta mani tupa.’† ³² Nuwa pamakayari kun mabyay manguman, muna ku kamuyu sa prubinsyan Galilea.”

³³ Sinabin Pedro kan Jesus, “Agyan lakwanan kan kaganawan, a kata lakwanan.”

³⁴ Nakitbay si Jesus, “Pansabin ku kamuy bayu mangkati ya manuk amêsên yabi, katitlu mukun ipuglaw.”

³⁵ Sinabin Pedro, “Agyan patin nakun kaawyun mu, a kata ipuglaw.” Para êt bayduy sinabin kaganawan tagasunul na.

Nanalangin si Jesus sa Getsemani

(Marcos 14:32-42; Lucas 22:39-46)

³⁶ Naku si Jesus sa lugal la pambêgên Getsemani kaawyun nay mani tagasunul na. Pamakalatêng la baydu, sinabi na kalla, “Miknu kaw pun baydi, ta maku waku pun baydun manalangin.”

³⁷ Nuwa pikilakun Jesus si Pedro buy ya luway anak Zebedeo. Baydu winan nagumpisan nalêlê buy nabêgbêg ga bêkê.

³⁸ Kabay sinabi na kalla, “Paran mati yakina gawan sa sadyay lêlên bêkê ku. Minggat kaw baydi buy awyunan yukun magpuyat.”

³⁹ Nagpakarayu yan pêrad, nagpalukub yan nanalangin, “Bapa ku, nu malyari dayi, itas muy pamasakit ta madanasan ku. Nuwa paraman baydu, alwan kalabayan kuy masunul, nun a ya kalabayan mu.”

⁴⁰ Inudung Jesus ya tatluy tagasunul na buy natalêng na silan mamabêlêw. Sinabi na kan Pedro, “A mu nayi mabatan magpuyat kaawyun ku, agyan kay gisay uras? ⁴¹ Magpuyat kaw buy manalangin amên a kaw masambut tuksu. Ta ya ispiritu, nakal-an yan manunul, nuwa maynay lawini.”

⁴² Nanguman nagpakarayu si Jesus buy nanalangin, “Bapa ku, nu kaylangan kun danasên na kasakitan na ati, madyag ga kalabayan mu.” ⁴³ Pamakayari, inudung nan manguman na mani tagasunul na buy natalêng na silayna êt mamabêlêw gawan kabêlêwbêlêw sila.

⁴⁴ Nanguman na êt nagpakarayu si Jesus buy sa ikatlun panalangin na, para êt bayduy panalangin na. ⁴⁵ Inudung nayna êt ta mani tagasunul na buy sinabi, “Uysiyang nabêlêw kaw yapun buy magpaynawa ta? Elêwên yu! Inlumâtêng ngay uras ya sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, insupakat takina sa mani makasalanan. ⁴⁶ Mimata kaw! Kaksaw wana! Ta abiti yay tawuy namisupakat kangku.”

Ya pandakêp kan Jesus

(Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53; Juan 18:3-12)

⁴⁷ Kaban magsabi pun si Jesus, inlumâtêng si Judas Iscariote ya gisa sa mapu buy luway tagasunul na. Dilag yan malakêy kaawyun na nipagkêya buy nipagpamatuk. In-utus silan mani mamunun pari buy mani mangatway manungkulan. ⁴⁸ Paradi ya patanda' ya sinabin Judas sa mani mandakêp kan Jesus, “Ya dêpên kuy pingi, sabay ya pantêkapên yu. Dakpên yuya.”

⁴⁹ Tambêng nagdani si Judas kan Jesus buy sinabi na, “Mangêd da yabi kamuy Manuru.” Pamakayari, dinêp nay pingin Jesus.

† 26:31 26:31 Zacarias 13:7.

⁵⁰ Sinabin Jesus kana, “Kaluguran, daygên minay palanu mu.” Nagdani ya mani kaawyun na buy dinakêp la si Jesus. ⁵¹ Nanganus kêyay gisa sa mani tagasunul Jesus buy pinutus nay têk ipus pinakapuun pari. ⁵² Sinabin Jesus kana, “Isakêb muy kêya mu sa kaluban! Gawan ya manggamit kêya, mati ya êt sa kêya. ⁵³ A mu nayi tanday nu manyawad dakun sawup sa Bapa kun Namalyari, tambêng nan iutus ya mapu buy luway batalyun mani ang-el na? ⁵⁴ Nuwa nu daygên kuy abitu, asê matupad da idi sa Kasulatan ya magsabin sêpat malyari ya ati.”

⁵⁵ Pamakayari, sinabin Jesus sa mani tawu, “Tulisan naku nayi? Uysiyan mantan kaw yapun mani kêya buy pamatuk amên dakpên naku ta? Allu-allu wakun mangaral sa kasawangan Templu. Uysiyan a yuku yata dinakêp baydu ta? ⁵⁶ Nuwa nalyari ya kaganawan abiin amên matupad da impasulat Bapan Namalyari sa mani propeta.” Amêsên, tambêng nipamwayuy mani tagasunul na.

Gintan si Jesus sa mani mangatwan Judioy mangatuynungan

(Marcos 14:53-63; Lucas 22:54-55; 22:63-71; Juan 18:13-14; 18:19-24)

⁵⁷ Pamakayari, gintan la si Jesus sa balin pinakapuun pari ya si Caifas. Nititipun bayduy mani manurun Kautusan buy mani mangatway manungkulan. ⁵⁸ Nanunul êt si Pedro kalla, nuwa kay idi ya sa marayun pêrad. Sinumun ya sa bakud pinakapuun pari buy nakiiknu sa mani magbantay amên matandan na nu sabêt ta malyari kan Jesus. ⁵⁹ Amêsên, ya mani mamunun pari buy kaganawan mangatwan Judioy mangatuynungan, mangkap silan mani tawuy magsabin alwan pêtêg laban kan Jesus amên maatulan layan kamatyan. ⁶⁰ Nuwa ayin silan nakitan na maisangkan laban kana, agyan malakêy tawuy nagsabin alwan pêtêg laban kana. Sa kapupusan, dilag luway lawyaki ya nagdani ⁶¹ buy nagsabi, “Sinabin tawun ati ya agyu nan lasakên na Templun Bapan Namalyari

buy sa lalên tatluy allu, maipaydêng nan manguman na Templu.”

⁶² Nidêng nga pinakapuun pari buy pinatang na si Jesus, “Ayin ka nayin maipakitbay laban sa panangkan la kamu?”

⁶³ Nuwa asê nakitbay si Jesus.

Kabay inuman yan pinatang pinakapuun pari, “Sa lagyun Bapan Namalyari ya nabyay, sabin mu amêsên kanyan nu sikay Cristuy Anak Bapan Namalyari.”

⁶⁴ Nakitbay si Jesus, “Sikay nay nagsabi. Pansabin ku kamuyun kaganawan na paubat amêsên, sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, makitan yu kuy nakaiknu sa wanan Bapan Namalyari ya Makapangyarian. Buy sa pag-udung ku, makitan yu kuy idi sa ulap pa mallumatêng.”

⁶⁵ Sên nalêngên pinakapuun pari ya abitu, nanubag ya. Kabay gininit nay yaming na buy sinabi nay, “Pallamusun na si Bapan Namalyari! A tamina kaylangan na dilag kaatag magpapêtêg ta nalêngê taminay pallamus na kan Bapan Namalyari! ⁶⁶ Sabêt amêsên na iatul yu kana?”

Nakitbay sila, “Sêpat yan patin.”

⁶⁷ Tinupayan lay lupa na buy dinugêdugê laya. Tinakpan kaatag ga matan Jesus buy dinalpi lay pingi na. ⁶⁸ Buy sinabi la kanay, “Nu sika si Cristu, ulên mu nu sisabêt ta nandugê kamu!”

Impuglaw Pedro si Jesus

(Marcos 14:66-72; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18; 18:25-27)

⁶⁹ Kaban nakaiknu si Pedro sa lawasan balin pinakapuun pari, dinanyan yan gisay babayi ya ipus buy sinabin babayi kana, “Sika êt ta pagkaawyun Jesus ya taga Galilea.”

⁷⁰ Nuwa impuglaw Pedroy abiin sa arap malakêy tawu. Sinabi na, “A ku tanday pansabin mu.” ⁷¹ Naku si Pedro sa agid pasbul buy nakitan yan kaatag babayi ya ipus. Buy sinabin babayi sa mani tawu baydu, “Ya tawun abiin, sabay siyay pagkaawyun Jesus ya taga Nazaret.”

⁷² Nuwa inuman impuglaw Pedro si Jesus, “A ku kakilalay tawun abiin!”

⁷³ Asê naêpêng, nagdani kan Pedroy kaatag pun na idi baydu buy sinabi la, “Pilmin gisa ka sa mani kaawyun Jesus, gawan malêngê yan sa pagsabi mu.”

⁷⁴ Nakitbay si Pedro, “Taganan a ku kilalay tawun abiin, agyan mati yaku amêsên.” Sa uras êt abitu, nangkati ya manuk. ⁷⁵ Kabay naganakan Pedroy sinabin Jesus kana, “Bayu mangkati ya manuk, katitlu mukun ipuglaw.” Kabay nagsalwang si Pedro buy sadyay tangis na.

27

Inlaku si Jesus kan Gobernador Pilato
(*Marcos 15:1; Lucas 23:1-2; Juan 18:28-32*)

¹ Pamakamaranun, nipupulung nga kaganawan mamunun pari buy mani mangatway manungkulan nu sabêt ta daygên la amên maipapati la si Jesus.

² Impagapus la si Jesus buy in-arap kan Gobernador Pilato.

Ya pangamatin Judas Iscariote
(*Mani Dyag 1:18-19*)

³ Sên natandan Judas ya inatulan nan kamatian si Jesus, nagsisi ya sa dinyag nay pamisupakat. Kabay in-udung na sa mani mamunun pari buy mani mangatway manungkulan na tatlumpuy pirasun pilak. ⁴ Sinabi na kalla, “Nangasalanan naku, ta insupakat ku kamuyuy tawuy ayin kasalanan.”

Nuwa nakitbay sila, “Ayin kay pakyalam kamu. Idi ya kamuy abiin.”

⁵ Insamwag Judas ya pilak baydu sa Templu. Pamakayari, namita ya buy nagpakamati.

⁶ Pinulut mani mamunun pari ya pilak buy sinabi, “Labag sa Kautusan na idin tamuy pilak sa pamyanan bandin Templu, gawan imbayad da abiin amên maipapati ya gisay tawu. ⁷ Kabay nikakasundu silan gamitin na pilak amên saliwina na lutay panggitnan manyag banga amên daygên pamilbêngan mani dayuwan. ⁸ Kabay angga amêsên, pambêgên na abitun ‘Lutan Daya.’ ”

⁹ Sa pakapakun baydu, natupad da sinabin propeta Jeremias sabitun sinabi nay, “Kingwa lay tatlumpuy pirasun pilak, ta ati ya napikasunduwan mani Israelitay alagan biyay na. ¹⁰ Buy pinanaliw lan lutay panggitnan manyag banga, tagawan abiin na in-utus kangkun Panginuun.”*

Inlitis Gobernador Pilato si Jesus
(*Marcos 15:2-5; Lucas 23:3-5; Juan 18:33-38*)

¹¹ Sên in-arap la si Jesus kan Gobernador Pilato, pinatang naya, “Sika nayi ya Arin mani Judio?”

Nakitbay si Jesus, “Sikay nay nagsabi.”

¹² Nuwa sên sinangkanan yan mani mamunun pari buy mani mangatway manungkulan, asê nakitbay si Jesus.

¹³ Kabay pinatang yan nanguman Gobernador Pilato, “Malakêy pan-isangkan la laban kamu. A mu nayi malêngêy pansabin la?”

¹⁴ Nuwa asê êt nakitbay si Jesus. Kabay nakaupapas ya Gobernador.

Inatulan kamatian si Jesus
(*Marcos 15:6-15; Lucas 23:13-25; Juan 18:39-19:16*)

¹⁵ Balang Pestan Kaligtasan, naugalyan Gobernador Pilatoy mamibus yan gisay nakasukul ayun sa labay mani tawu. ¹⁶ Sa panawun abitu, dilag gisay nakasukul la maglagyun Barabbas ya pikatandan sa panyag kadawakan. ¹⁷ Sên nititipun na mani tawu, pinatang silan Gobernador Pilato, “Sisabêt ta labay yun ibus ku? Si Barabbas o si Jesus ya pambêgên Cristu?”

¹⁸ Nasabi nay abiin gawan tanda nay in-arap mani Judio si Jesus kana gawan kay kinasêman laya.

¹⁹ Kaban nakaiknu si Gobernador Pilato sa pallitisan, impasabin asawa nay paradi, “Agana mu pakyalaman na tawun abiin na ayin kasalanan, tagawan naalipusan na lalên nakêm ku sa taynêp ku tungkul kana.”

²⁰ Nuwa ya mani mamunun pari buy mani mangatway manungkulan, intustus lay mani tawuy yawarên kan Pilatoy ibus si Barabbas buy patin si Jesus. ²¹ Kabay

* 27:10 27:10 Zacarias 11:12-13.

namatang nanguman si Gobernador Pilato sa mani tawu, “Sisabêt sa luway labay yun ibus ku?”

Masnêg lan sinabi, “Si Barabbas!”

²² Nanguman namatang si Gobernador Pilato, “Sabêt ta labay yun daygên ku sa pambêgên Cristu?”

Nakitbay ya kaganawan, “Ipaku ya sa kurus!”

²³ Pinatang silan Gobernador Pilato, “Awta, sabêt ta dinyag nay kasalanan?”

Nuwa ingkacadus sinabin mani tawuy, “Ipaku ya sa kurus!”

²⁴ Sên nakitan Pilatoy ayin yan madyag gawan dat maguluy mani tawu, nipakwa yan lanêm buy nag-uyas yan gamêt sa arapan mani tawu buy sinabi na, “Ayin nakun kasalanan sa pangamatin tawun ati. Sikaw wa sêpat managut.”

²⁵ Nakitbay ya mani tawu, “Awu, sikay buy mani anak yan na managut sa kamatyan na!”

²⁶ Pamakayari, impabus Gobernador Pilato si Barabbas. Nuwa si Jesus, impalatiku naya buy inggawang na sa mani sundalus amên ipaku sa kurus.

*Pinasakitan mani sundalus si Jesus
(Marcos 15:16-20; Juan 19:2-3)*

²⁷ Gintan mani sundalus si Jesus sa palasyun Gobernador Pilato buy pinalitêngan ya baydun kaganawan sundalus ya kaawyun la. ²⁸ Intas lay yaming na buy pinayamingan layan kulay muraduy balabal. ²⁹ Nanyag silan kuronay nagdiwi ya impakurona la kana buy impatalan sa wanan gamêt nay têtên na nanuwad têtên ari. Nanduku sila sa arapan na buy inuyam laya, “Pagpalên baman na Arin mani Judio!” ³⁰ Tinupayan la si Jesus. Kingwa lay têtên kana buy impatukpatuk sa ulu na. ³¹ Pamakayari lan inlamus si Jesus, intas lay balabal na buy pinayamingan layan sarili nan yaming. Pamakayari, in-awas laya sa balayan amên ipaku sa kurus.

Impaku si Jesus sa kurus

(Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

† 27:46 27:46 Mani Kanta 22:1.

³² Sên idi silayna sa lawasan balayan, natbêng lay gisay liyaki ya taga Cirene ya naglagyun Simon. Impilit lan impabakay kanay kurus Jesus. ³³ Pallumatêng la sa lugal la pambêgên Golgota ya labay sabin “Lugal Bungu,” ³⁴ pinaynêm lan alak si Jesus ya sinabugan aplu. Nuwa sên natawayan Jesus ya ati, a nayna ininêm.

³⁵ Impaku la si Jesus sa kurus buy pini-babagutan lay yaming na. ³⁶ Pamakayari, niknu sila ta binantayan la si Jesus. ³⁷ Nikabit silan karatula sa ugtun ulun Jesus buy nakasulat bayduy pan-isangkan la laban kana, “Si Jesus ya Arin mani Judio.” ³⁸ Dilag êt luway tulisan na impaku sa kurus kaagnan Jesus. Ya gisa, idi sa wanan buy ya gisa, idi sa udi na.

³⁹ Ya mani tawuy manduman baydu, kapêyêngpêyêngan lan manguyam kan Jesus ⁴⁰ buy pansabin lay, “Alwa nayin sinabi muy lasakên muy Templu buy ipaydêng mun manguman sa lalên tatluy allu? Dali! Nu sikay Anak Bapan Namalyari, magtabuy ka sa kurus buy iligtas muy sarili mu!”

⁴¹ Para êt bayduy panguyam mani mamunun pari, mani manurun Kautusan buy mani mangatway manungkulan. Sinabi la, ⁴² “Inligtas nay kaatag, pakan a na agyun iligtas ya sarili na. Alwa nayin siyay Arin Israel? Nu magtabuy ya sa kurus, maniwala kay kana. ⁴³ Magtiwala ya kan Bapan Namalyari buy pansabin nay sabay siyay Anak Bapan Namalyari. Dali, êlêwên tamina bay nu taganan iligtas yan Bapan Namalyari!” ⁴⁴ Agyan na mani tulisan na impaku êt sa kurus, inuyam laya êt.

Ya pangamatin Jesus

(Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30)

⁴⁵ Sên ugtuy na, dinumiglêm ma babun luta anggay nan alas tres kaawat. ⁴⁶ Sên pamaka alas tres kaawat, masnêg sinabin Jesus, “Eli, Eli, lema sabachthani?” Ya labay sabin, “Bapa ku, Bapa kun Namalyari, siyan pinaulayan muku yata?”†

⁴⁷ Sên nalêngên mani nakaidêng bayduy abiin, sinabi lay, “Pambêgên na si

propeta Elias.”⁴⁸ Tambêng nuwayuy gisa kalla buy niptês paran bulak sa gisay sanga. Imbasa na sa nangisuy alak buy impasêpsêp kan Jesus.⁴⁹ Nuwa sinabin kaatag, “Paulayên muya. Elêwên tamu nu lumatêng yabay si Elias amên iligtas ya.”⁵⁰ Nanguman nagsabin masnêg si Jesus buy nabuytuwan yan inawanên.

⁵¹ Sa uras êt abitu, naginit ta panabing sa lalên Templu paubat sa babu angga sa aypa. Nallayun buy nangapapakay dapas.⁵² Nibuklat ta mani pamilbêngan buy nanguman nabyay ya malakêy banal la tawu.⁵³ Nag-awas sila sa pamilbêngan. Buy sên nanguman nabyay si Jesus, naku sila sa Jerusalem. Kabay nakitan silan malakêy tawu.

⁵⁴ Ya kapitan buy mani sundalus na ya mamantay kan Jesus, sên nallayun buy sên nakit lay mani nalyari, nalimu sila. Sinabi la, “Pêtêg awêd ya Anak yan Bapan Namalyari!”

⁵⁵ Sa narayun pêrad, dilag malakêy babayi ya mangêlêw nu sabêt ta malyari kan Jesus. Sabay silay mani babayi ya nakilaku buy naglingkud kan Jesus sabitun namita ya sa Galilea.⁵⁶ Kaawyun kalla si Maria ya taga Magdala, si Maria ya indu lan Santiago buy si Jose buy ya asawan Zebedeo.

Ya pamilbêng kan Jesus

(Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

⁵⁷ Sên nadêm mana, inlumatêng si Jose ya gisay mabandi ya taga Arimateay tagasunul êt Jesus.⁵⁸ Naku ya kan Gobernador Pilato ta inyawad nay bangkay Jesus. Buy in-utus Gobernador Pilatoy idin kanay abiin.⁵⁹ Kabay kingwan Jose ya bangkay buy binêdbêdan nan telay naputi.⁶⁰ Insun nay ati sa bayun pamilbêngan na inlubtan na dapas ya impadyag na. Pamakayari, imbulid nay gisay maragul la batuy panakêp nan lawasan pamilbêngan bayu ya namita.⁶¹ Si Maria ya taga Magdala buy gisa pun êt ta Maria, nakaiknu sila sa arapan pamilbêngan.

Impabantay lay pamilbêngan

⁶² Pamakawasak, sa Allun Pagpaynawa, nakuy mani mamunun pari buy mani Pariseo kan Gobernador Pilato.⁶³ Sinabi la, “Gobernador, naganaka yan na sabitun nabyay pun na mapamilitêp, sinabi nay ‘Pamakayarin tatluy allu, mabyay yakun manguman.’”⁶⁴ Kabay panyawarên yan na ipabantay muy pinilbêngan kana angga sa ikatluy allu. Dat limêdên mani tagasunul nay bangkay na buy ibalitan nabyay ya. Nu malyari ya abiin, luyang na pun mailitêp pa mani tawu kaysa sabitun nuna.”

⁶⁵ Nuwa nakitbay si Gobernador Pilato kalla, “Mangwa kaw mani sundalus buy sikaw tay mamipabantay mangêd.”

⁶⁶ Kabay naku sila sa pamilbêngan buy binyanan lan tanda' ya nakatakêp baydu amên matandan la nu dilag mamibuklat. Buy nibalag silan dakun umnuy magbantay.

28

Nanguman nabyay si Jesus

(Marcos 16:1-10; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

¹ Sên mawatwat tan allun Dominggu, pamakalibas Allun Pagpaynawa, naku sa pinilbêngan kan Jesus si Maria ya taga Magdala, kaawyun nay gisa êt ta Maria amên êlêwên na pinilbêngan kan Jesus.² Bêngat tan nallayun malakas, ta gisay Ang-el Panginuun na ubat sa langit ta nibulid batuy pinanakêp sa pinilbêngan buy iniknuwan na.³ Ya lupa na, nanuwad kimat ta makasilêw buy naputiputi ya yaming na.⁴ Sên nakit mani sundalus ya magbantay sa pinilbêngan ya ang-el, sadyay limu la. Kabay namilapil buy nitugaw silan paray nan nati.

⁵ Sinabin ang-el sa mani babayi, “Agana kaw malimu! Tanda kuy pantêkapên yu si Jesus ya impaku sa kurus.⁶ Ayin nina baydi. Nanguman ninan nabyay kapisun sinabi na kamuyu. Kaksaw kaw, ta êlêwên yuy pinipakalêkan bangkay na.⁷ Kamutun yun lakwên na mani tagasunul na buy sabin yu kallay nabyay ya buy muna ya sa Galilea. Buy makit

yuya baydu. Kay abiin tanay masabi ku kamuyu.”

⁸ Kinamut namitan luway babayi sa pinilbêngan ya dilag limu buy tula. Nuwayu silan naku sa mani tagasunul amên ibalita lay nalyari.

⁹ Kaban mamita sila, bêngat ta silan timbêng Jesus. Buy sinabi na kallay, “Nagpapakun kawna?” Kabay nagdani sila, dinukpan lay bitis na buy nangulimên kana. ¹⁰ Sinabin Jesus kallay, “Agana kaw malimu. Lakwên yuy mapatêl ku buy sabin yu kallay maku sila sa Galilea. Baydu laku makitan.”

Ya pamibalitan mani bantay

¹¹ Pamakabitan mani babayi sa pamilbêngan, naku sa balayan na dakun umnuy bantay sa pamilbêngan buy imbalita la sa mani mamunun pari ya kaganawan nalyari. ¹² Pamakayari, nititipun na mani mamunun pari buy mani mangatway manungkulan amên pikasunduwan lan suulan maragul la alagay mani bantay. ¹³ Sinabi la sa mani bantay, “Ibalita yuy kaban mamabêlêw kaw saybi, inlumâtêng nga mani tagasunul Jesus buy inlimêd lan kingway bangkay na. ¹⁴ Nu matandan man Gobernador ya abiin, sikay yay baalan magsabi kana amên a kaw dakun mapakun.” ¹⁵ Tinanggap mani bantay ya pera. Pamakayari, sinabi êt mani bantay ya pan-ipasabi kalla. Kabay angga amêsên, abiin pun êt ta pan-iwagaw mani Judio.

Nagpakit si Jesus sa mani tagasunul na (Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Mani Dyag 1:6-8)

¹⁶ Amêsên, ya mapu buy gisay tagasunul Jesus, naku sila sa gisay bung-uy ya sinabin Jesus kalla. ¹⁷ Sên nakitan la si Jesus, nangulimên sila kana, nuwa dilag êt dakun umnu kallay magluway nakêm nu sabay siya si Jesus. ¹⁸ Nagdani si Jesus buy sinabi na kalla, “Indin na kangkuy kaganawan kapangyarian sa langit buy sa luta. ¹⁹ Kabay lakwên yuy mani tawu sa kaganawan layi buy daygên yu silan mani tagasunul ku. Bawtismuwan yu sila

sa lagyun Bapa, sa Anak buy sa Ispiritun Bapan Namalyari. ²⁰ Turwanan yu silan manunul sa kaganawan mani in-utus ku kamuyu. Pakalêngê kaw. Pawa yukun kaawyun angga sa katganan babun luta.”

Ya Mangêd da Balita tungkul kan Jesu Cristu ayun kan MARCOS

*Ya Pangaral Juan ya Mamawtismu
(Mateo 3:1-12; Lucas 3:1-18; Juan 1:19-*

28)

¹⁻² Ati ya Mangêd da Balita tungkul kan Panginuun Jesu Cristu ya Anak Bapan Namalyari. Nag-umpisay Mangêd da Balita sabitun natupad da insulat Propeta Isaias ya daygên Bapan Namalyari,

“Dilag gakun gisay iutus ya muna kamu amên mil-an danan mu.*

³ Sabay siyay mamibêg sa kakyangan na magsabin,

‘Il-an yuy danan Panginuun.

Itinêk yuy balang danan na.’ †

⁴ Amêsên, natupad da abiin sên inlumatêng si Juan ya Mamawtismu sa kakyangan. In-aral na sa mani tawuy, “Pagsisyan buy itgên yuy panyag kasalanan buy magpabawtismu kaw amên patawarên kaw Bapan Namalyari.”

⁵ Kabay malakêy taga Judea buy taga balayan Jerusalem ya naku kan Juan ya Mamawtismu. Insabi lay mani kasalanan la buy binawtismuwan silan Juan sa Ilug Jordan.

⁶ Ya yaming Juan, diyag sa sabut kamelyu buy diyag sa balat ayup pa yakês na. Ya pangkanên na, durun buy pulut panilan. ⁷ Pawa nan pansabin sa pangaral nay, “Dilag gisay lumatêng nga makapangyarian pun kangku. A ku sêpat‡ mantan sandalyas na. ⁸ Pambawtismuwan kataw sa lanêm, nuwa bawtismuwan nakaw sa Ispiritun§ Bapan Namalyari.”

*Ya pamawtismu kan Jesus
(Mateo 3:13-4:11; Lucas 3:21-22; 4:1-13)*

* **1:1-2** 1:1-2 Malakias 3:1. † **1:3** 1:3 Isaias 40:3. ‡ **1:7** 1:7 *A ku sêpat*: alwan labay sabin ya malakêy dinyag Juan ya asê manged nun a mas dakila buy matag-ay si Jesus kaysa kana. § **1:8** 1:8 *bawtismuwan nakaw sa Ispiritun Bapan Namalyari* ya labay sabin, manugêl ya Ispiritun Bapan Namalyari sa mani manampalataya.

* **1:13** 1:13 Sa Griego, “sa allu buy yabi.”

⁹ Sa panawun abitu, inlumatêng si Jesus ubat sa balayan Nazaret sa prubinsyan Galilea buy nagpabawtismu ya kan Juan sa Ilug Jordan. ¹⁰ Pamakasalwang Jesus sa lanêm, nakitan nay nawang-at ta langit buy nagtabuy kanay Ispiritun Bapan Namalyari ya nanuwad gisay pati-pati. ¹¹ Buy dilag gisay tunuy ya ubat sa langit ta nagsabin, “Sikay kakaidwan kun Anak ya kapapaidu kangku.”

*Ya panuksu kan Jesus
(Mateo 4:1-11; Lucas 4:1-13)*

¹² Pamakayarin abitu, impalaku yan Ispiritun Bapan Namalyari sa kakyangan.

¹³ Sa lalên apattapuy allu,* pantuksun yan Satanas. Dilag êt baydun mangasilêb ba ayup buy dilag êt baydun mani ang-el la naglingkud kana.

*Ya nunan pangaral Jesus
(Mateo 4:12-17; Lucas 4:14-15)*

¹⁴ Sên nakasukul si Juan, naku si Jesus sa prubinsyan Galilea buy in-aral nay Mangêd da Balita ubat kan Bapan Namalyari. ¹⁵ Sinabi na, “Inlumatêng nganay intakday panawun na mag-ari ya si Bapan Namalyari! Kabay pagsisyan yinay mani kasalanan yu buy maniwala kaw sa Mangêd da Balita.”

Binêg Jesus ya apat ta mandakêp kênan lanêm

(Mateo 4:18-22; Lucas 5:1-11)

¹⁶ Kaban mamita si Jesus sa agid lawan Galilea, nakitan nay mipatêl la silan Simon buy si Andres ya mamisamwag dala la ta ubra lay mandakêp kênan lanêm.

¹⁷ Sinabin Jesus kalla, “Kilaku kaw kangku, ta daygên kataw mamipakaranin tawu kan Bapan Namalyari amên manampalataya sila kaparisun pandakêp yun kênan lanêm.” ¹⁸ Tambêng lan imbalag ga dala la buy nakilaku sila kan Jesus.

¹⁹ Sa pamitan Jesus, nakitan nay mani anak Zebedeo ya silan Santiago buy si Juan ya idi sa bangka ya mamipakapalan dala la. ²⁰ Tambêng silan binêg Jesus.

Kabay inlakwanan lay bapa la sa bangka ya kaawyun mani tawuy pan-upan la, ta nakilaku sila kan Jesus.

Ya liyaki ya sinêdakan nadawak ka ispiritu

(Lucas 4:31-37)

²¹ Naku silan Jesus sa balayan Capernaum. Sa Allun Pagpaynawa, sinumun si Jesus sa balin pagtipunan mani Judio buy nangaral ya baydu. ²² Nakaupapas ya mani tawu tagawan nakit lay dilag yan kapangyarian sa pangaral na, asê kaparisun pangaral mani manurun Kautusan.

²³ Kaban mangaral si Jesus sa mani tawu baydu sa balin pagtipunan mani Judio, dilag gisay liyaki ya sinêdakan nadawak ka ispiritu ²⁴ ya masnêg magsabin, "Jesus ya taga Nazaret, sabêt ta daygên mu kanyan? Naku ka nayi baydi amên upudun kay? Tanda yan ka nu sisabêt ka! Sikay Banal la in-utus Bapan Namalyari."

²⁵ Nuwa sinabyanan Jesus ya nadawak ka ispiritu, "Mangimbêk ka buy magtas kana!" ²⁶ Sên anti, pinakusadkusad yan nadawak ka ispiritu buy kapan-angaw-angaw nag-awas kana.

²⁷ Nakaupapas ya kaganawan tawuy idi baydu. Kabay nipapatang sila, "Sabêt ta ati? Bayun aral la dilag kapangyarian! Agyan na nadawak ka ispiritu, mapasunul na sa utus na." ²⁸ Kabay tambêng niwagaw wa balita tungkul kan Jesus sa buun Galilea.

Ya pamaiyul sa malakêy tawu

(Mateo 8:14-17; Lucas 4:38-41)

²⁹ Pamakasalwang lan Jesus sa balin pagtipunan mani Judio, naku sila sa bali lan Simon buy si Andres, kaawyun na silan Santiago buy si Juan. ³⁰ Nalatêng lay bakêt ta ampun Simon na nakakalêk gawan umutun. Kabay tambêng lan sinabi kan Jesus. ³¹ Nagdani si Jesus sa babayi buy tinalan nay gamêt na. Impaimata naya buy inumiyul ya. Kabay nidêng ya buy pinakan na silan Jesus.

³² Sên nitanglêw way mamut, gintan mani tawu kan Jesus ya kaganawan nipagsakit buy sinêdakan nadawak ka

ispiritu. ³³ Nitipun na sadyay lakên tawu sa lawasan balin Simon. ³⁴ Namaiyul si Jesus sa malakêy tawuy dilag mag-mikakanayun na sakit buy namitas yan nangadawak ka ispiritu sa malakêy tawu. A na tinulutan magsabi ya nadawak ka ispiritu, tagawan tanda lay siyay Anak Bapan Namalyari.

Ya pangaral Jesus sa Galilea

(Lucas 4:42-44)

³⁵ Sên bunatbunat tana, namitay na si Jesus. Naku ya sa kakyangan buy nanalangin. ³⁶ Tingkap yan Simon buy mani kaawyun na. ³⁷ Sên nakitan laya, sinabi la, "Manuru, pantêkapên kan malakêy tawu!"

³⁸ Nuwa sinabin Jesus kalla, "Lakwên tamu pun na kasunul la lugal amên ipatanda ku êt kallay Mangêd da Balita tagawan abiin na sangkan pamaku ku baydi sa babun luta." ³⁹ Kabay naku yan nangaral sa mani balin pagtipunan mani Judio sa buun prubinsyan Galilea buy namipatas yan nangadawak ka ispiritu sa mani tawu.

Pinaiyul Jesus ya gisay liyaki ya nagsakit ketung

(Mateo 8:1-4; Lucas 5:12-16)

⁴⁰ Dilag gisay liyaki ya nagsakit ketung ya nagdani kan Jesus. Nanduku ya buy nakilunuslunus kan Jesus buy sinabi na, "Nu labay mun kayêk, paiyulun muku."

⁴¹ Nalunus si Jesus kana. Kabay dinukpan naya buy sinabi na, "Labay ku. Umiyul kayna!" ⁴² Tambêng yan inumiyul buy inluminis ya lawini na. ⁴³ Pamakayarin abitu, pinabitan Jesus ya liyaki buy masipit nan intipan na, ⁴⁴ "Agana mu sabin agyan kansabêt ta nalyari kamu, nun a maku ka sa pari buy ipaêlêw muy lawini mu ya inumiyul lana. Pamakayari, mag-andug ka ayun sa insulat Moises bilang pagpapêtêg ga inumiyul kayna."

⁴⁵ Nuwa namitay liyaki buy imbalita nay nalyari kana. Sên niwagaw wa nalyari sa liyaki, asina makasun si Jesus sa balayan gawan nu makitan yan mani tawu, pagsêksêkan laya. Kabay nanugêl ya tana sa kakyangan, nuwa pallakwên

yapun êt mani tawuy ubat sa mani kaatag lugal.

2

*Ya pamaiyul Jesus sa lumpu
(Mateo 9:1-8; Lucas 5:17-26)*

¹ Pamakayarin dakun umnuy allu, nag-udung si Jesus sa balayan Capernaum. Nabalitan mani tawuy idi ya sa bali.

² Kabay nititipun na malakêy tawu sa binyanan nay bali buy ayin nan danan sa lawasan gawan malakê et ta tawu. Kaban mangaral si Jesus sa Sabin Bapan Namalyari, ³ dilag inlumâtêng nga apat ta liyaki ya manambayuk gisay liyaki ya lumpu. Idani laya dayi kan Jesus, ⁴ nuwa gawan malakêy tawu, a sila midani. Kabay nagdakêy sila tana sa bubungan bali buy inlubtan lay atêp sa ugtun Jesus bayu la impakanawan inyêpay liyaki ya lumpu sa arapan Jesus. ⁵ Sên nakitan Jesus ya maragul la panampalataya la kana, sinabi na sa liyaki ya lumpu, "Anak kuway, pinatawad day mani kasalanan mu."

⁶ Dilag êt baydun nakaiknuy manurun Kautusan na mangisip paradi, ⁷ "Siyang magsabi yan parabaysên ta? Pallamusun naya si Bapan Namalyari ta! Ayin kaatag mamatawad kasalanan, nun a kay si Bapan Namalyari."

⁸ Nuwa tandan Jesus ya pan-isipin la. Kabay sinabi na kalla, "Awta mangisip kaw yan parabaysên ta? ⁹ Mas nalêpaw sabin sa liyaki ya lumpuy, 'Pinatawad danay mani kasalanan mu', gawan a yu makit nu pinatawad o asê. Nuwa sabin ku kanay, 'Midêng ka, gêtan muy kalapayan mu buy mita ka' ¹⁰ amên makitan yuy sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, dilag gakun kapangyarian baydi sa babun lutan mamatawad mani kasalanan." Sinabi na sa liyaki ya lumpu, ¹¹ "Midêng ka, gêtan muy kalapayan mu buy muli kayna!" ¹² Nidêng nga liyaki, insapat nay kalapayan na buy nakitan kaganawan na pamita na. Kabay nakaupapas sila buy nangulimên kan Bapan Namalyari buy sinabi la, "Babayu kay pun nakakit paradi."

*Binêg Jesus si Levi
(Mateo 9:9-13; Lucas 5:27-32)*

¹³ Gisay allu, nanguman naku si Jesus sa agid lawan Galilea. Nakilaku kanay malakêy tawu buy tinurwanan na sila.

¹⁴ Kaban mamita ya, nakitan na si Levi* ya anak Alfeo ya nakaiknu sa pamayaran buwis. Sinabin Jesus kana, "Kilaku ka kangku." Kabay nidêng si Levi buy nakilaku kana.

¹⁵ Buy insagyat Levin mangan si Jesus buy mani tagasunul na sa bali na. Malakê et ta maningil buwis buy mani makasalanan na kaêm lan mangan, tagawan malakêy nakilaku kan Jesus. ¹⁶ Dilag êt baydun Pariseoy manurun Kautusan. Sên nakitan lay makiawyun mangan si Jesus sa mani maningil buwis buy sa kaatag pun mani makasalanan, pinatang lay mani tagasunul na, "Uysiyang makiawyun yan mangan sa mani maningil buwis buy sa kaatag pun mani makasalanan ta?"

¹⁷ Sên nalêngên Jesus ya abitu, sinabi na, "Asê mangaylangan manuluy ayin sakit, nun a abituy tawuy nagsakit. Naku waku baydi amên bêgên na mani makasalanan, alwan abitu silay mani tawuy magsabin ayin silan kasalanan."

*Ya patang tungkul sa pag-ayunu
(Mateo 9:14-17; Lucas 5:33-39)*

¹⁸ Gisay allu, nag-ayunuy mani tagasunul Juan ya Mamawtismu buy mani Pariseo. Dilag nagdani kan Jesus buy namatang, "Uysiyang mag-ayunuy tagasunul Juan ya Mamawtismu buy mani Pariseo ta, pakan mani tagasunul muy a yata?"

¹⁹ Kabay in-alimbawan Jesus ya sarili na sa liyaki ya pan-itangên, "Malyari nayin mag-ayunuy mani bisita sa tangênan pakan kaawyun la pun na liyaki ya pan-itangên? Asê! ²⁰ Nuwa lumatêng nga alluy kêwên kallay liyaki ya pan-itangên. Sa panawun abiin, baydu sila pun mag-ayunu."

²¹ Sinabin Jesus kallay mani paalimbawa, "Ayin mamilanib bayuy yaming sa manan yaming. Tagawan nu daygên nay

* 2:14 2:14 Si Levi, pambêgên et Mateo (Mateo 9:9).

abitu, mikuyum ma bayuy yaming, ma-paktang nga manan yaming buy luyang dumagul la ginit. ²² Ayin êt mami-tiis bayuy alak† sa manan pamyanan na diyag sa balat, tagawan matlêš ya pamyanan buy mibulug ga alak. Parisu silan masayang! Nuwa ya bayuy alak, sêpat itiis sa bayuy pamyanan.”

Ya aral un Jesus tungkul sa Allun Pagpaynawa

(Mateo 12:1-8; Lucas 6:1-5)

²³ Gisay Allun Pagpaynawa, nagdan silan Jesus sa nagtrigu. Kaban magdan sila baydu, nanggutut ya mani tagasunul nan tilalagay trigu. ²⁴ Kabay sinabin mani Pariseo kana, “Elêwên muy pandaygên mani tagasunul mu. Uysiyang pallabagên la yay Kautusan tungkul sa Allun Pagpaynawa ta?”‡

²⁵ Sinabin Jesus, “A yu pun nayi nabasay dinyag David sabitun inlayang ya buy mani kaawyun na buy nangaylang silan kanên? ²⁶ Sinumun ya sa Tolday Pagsimban, nangwa yan tinapay ya inandug kan Bapan Namalyari, kinnan na buy pinakan na êt ta mani kaawyun na, agyan idi sa Kautusan ya kay mani pari ya dilag karapatan mangan abitu.” Nalyari ya abiin sabitun si Abiatar ya pinakapuun pari.

²⁷ Insundun Jesus ya pagsabi na sa mani Pariseo. Sinabi na, “Ya Allun Pagpaynawa, dinyag para sa ikakangêd mani tawu. Asê dinyag ga tawu para sa ikakangêd Allun Pagpaynawa. ²⁸ Kabay sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawuy makapagsabi nu sabêt ta mangêd daygên sa Allun Pagpaynawa.”

3

Ya liyaki ya nati ya gisay gamêt

(Mateo 12:9-14; Lucas 6:6-11)

¹ Gisay allu, nanguman sinumun si Jesus sa balin pagtipunan mani Judio. Dilag gisay liyaki bayduy nati ya gisay gamêt.

² Dilag êt mani tawuy mamakailag kan

Jesus. Ta nu paiyulun* nay liyaki sa Allun Pagpaynawa, dilag silan maisangkan laban kana. ³ Sinabin Jesus sa liyaki ya nati ya gisay gamêt, “Kaksaw ka baydi sa arapan.”

⁴ Sinabi na kalla, “Sabêt ta pantulutan Kautusan sa Allun Pagpaynawa? Manyag mangêd o manyag nadawak? Miligtas o mamati?” Nuwa a sila nakitbay.

⁵ Pinakaêlêw Jesus un dilag suluk ka mani tawuy nakapalitêng kana buy nalêlêy nakêm na gawan sa kagdêyan bêkê la. Inuman nan inêlêw wa liyaki buy sinabi na, “Ipaktang muy gamêt mu.” Kabay impaktang liyaki ya gamêt na buy inumiyul yabay. ⁶ Tambêng namitay mani Pariseo buy naku sa mani tawun Gobernador Herodes Antipas buy pinisasabyan la nu parasaantu lan maipapati si Jesus.

Ya malakêy tawu sa danin lawa

⁷ Namita si Jesus buy mani tagasunul na buy naku sila sa danin lawa. Kinamat yan sadyay lakên tawuy ubat sa Galilea buy ubat sa Judea, ⁸ sa balayan Jerusalem, sa prubinsyan Idumea, sa mapaglipay ilug Jordan, buy sa palitêng balayan Tiro buy balayan Sidon gawan nabalitan lay kaganawan dinyag Jesus. ⁹ Kabay nipalan bangka si Jesus sa mani tagasunul na ya pagsakayan na amên a ya mapiit malakêy tawu, ¹⁰ tagawan namaiyul yan malakê. Kabay pinagsêksêkan yan kaganawan tawuy nipagsakit amên madukpan laya. ¹¹ Balang tawuy sinêdakan nadawak ka ispirituy nakakit kana, ni-paglukub sa arapan na buy masnêg lan sinabi, “Sikay Anak Bapan Namalyari.” ¹² Nuwa impakasipit intipan Jesus kallay “Agana yu ipatanda sa kaatag nu sisabêt taku.”

Ya pamilin Jesus sa mapu buy luway tagasunul na

(Mateo 10:1-4; Lucas 6:12-16)

¹³ Pamakayari, sinumukpa silan Jesus sa bung-uy. Binêg nay balang pinili

† 2:22 2:22 Ya alak amêsên mamakalasing, nuwa ya alak sabitun nuna, asê mayngan mamakalasing. ‡ 2:24 2:24 Sa panawun abiin, sa Allun Pagpaynawa, bawal mamupul nuwa malyarin manggutut pali buy mangan.

* 3:2 3:2 Ayun sa batas mani Judio, ya pamaiyul, imbilang lan ubra. Kabay agyan mani duktor, asê malyarin mamaiyul sa Allun Pagpaynawa.

na buy nagdani sila kana. ¹⁴ Namili yan mapu buy luwa [ya pambêgên nan apostul] amên makaawyun nan iutus mitan mangaral. ¹⁵ Binyanan na silan kapangyarian mamipatas mani nadawak ka ispiritu.

¹⁶ Ati ya mapu buy luway pinili na, si Simon na pinalagyunan nan Pedro†, ¹⁷ ya anak Zebedeo ya silan Santiago buy si Juan na pinalagyunan nan Boanerges ya labay sabin mani anak kilat, ¹⁸ silan Andres, Felipe, Bartolome, Mateo, Tomas, Santiago ya anak Alfeo, si Tadeo buy si Simon na manalangsang sa gubernun Roma, ¹⁹ buy si Judas Iscariote ya sabay ya nisupakat kan Jesus.

Si Jesus buy si Satanas

(Mateo 12:22-32; Lucas 11:14-23; 12:10)

²⁰ Sên nuli ya si Jesus, nanguman nagtipun na malakêy tawu. Kabay asina makadambin mangan Jesus buy mani tagasunul na. ²¹ Sên nabalitan mani kaawyun na sa bali, inlaku laya amên iuli, gawan pansabin mani tawuy tinulaw ya.

²² Dilag mani manurun Kautusan na ubat sa Jerusalem ya nagsabin, “Pansêdakan yan Satanas ya puun nangadadawak ka ispiritu‡ ya sabay ya nam-in kapangyarian kanan mamipatas nangadadawak ka ispiritu.”

²³ Kabay impadanin Jesus ya mani tawu buy nangalimbawa ya kalla, “Ipakun ipatas Satanas ya sarili na? ²⁴ Nu mitutubag ga mani tawu sa gisay kaarian, asê mapêng nga kaarian. ²⁵ Buy nu mitutubag êt ta gisay pamilya, asê êt mapêng nga pamiaawyun la. ²⁶ Para êt baydu, nu pagkapatin Satanas ya pansakupun na, asê êt mapêng ya panakup na.”

²⁷ “Ayin malyarin makasun sa balin gisay tawuy napas-êy kaynu dilag pun mas napas-êy kana. Buy nu naigapus sinan mas napas-êy pun kana, masunan na bali na buy matakaw wa pibandiyan na.”

²⁸ “Pansabin ku kamuyuy malyarin mapatawad da kaganawan kasalanan buy pallamus. ²⁹ Nuwa nu sisabêt man

na mallamus sa Ispiritun Bapan Namalyari, ayina mapatawad. Asê mitas ya kasalanan na agyan kanu pun.”

³⁰ Sinabin Jesus ya abiin gawan pansabin kaatag, “Pansêdakan yan nadawak ka ispiritu.”

Ya mani indu buy mapatêl Jesus

(Mateo 12:46-50; Lucas 8:19-21)

³¹ Amêsên, inlumatêng nga indu buy mapatêl Jesus. Nuwa kay nakaidêng sila sa lawasan. Kabay impabêg laya.

³² Sa lalên bali malakêy tawuy nakaiknuy nakapalitêng kan Jesus. Dilag nagsabi kanan, “Idi sa lawasan na indu mu buy mapatêl mu. Pan-ipabêg laka.”

³³ Kabay sinabin Jesus, “Sisabêt ta indu ku buy mapatêl ku?”

³⁴ Nangêlêw ya sa balang nakaiknuy nakapalitêng kana buy sinabi na, “Ati ya mani indu ku buy mapatêl ku. ³⁵ Tagawan nu sisabêt man na manunul sa kalabayan Bapan Namalyari, sabay silay indu ku buy mapatêl ku.”

4

Ya alimbawa tungkul sa mamibulaglag bini

(Mateo 13:1-9; Lucas 8:4-8)

¹ Nanguman nanuru si Jesus sa agid lawan Galilea. Sa sadyay lakên tawuy nititipun kana, nagsakay ya sa bangka buy niknu ya baydun nangaral. Ya mani tawuy naman, idi sila sa agid lawa.

² Malakêy paalimbaway in-aral na kalla. Sinabi na, ³ “Lêng-ên yuy ati! Dilag gisay manggitnay namibulaglag bini. ⁴ Sa pamibulaglag na, dilag mani bini ya nangananabu sa dan. Inlumatêng nga mani uybun manuk buy tinuktuk lay mani bini.

⁵ Dilag êt mani bini ya nangananabu sa mabatuy lugal la ayin mayngan luta. Tambêng tinumubuy mani bini gawan nalayab ba luta. ⁶ Nuwa sên naasnagan mamut ta ati, nawangêy sila, gawan ayin silan pukat pagyamutan. Kabay nangamamati sila. ⁷ Dilag êt mani bini ya nangananabu sa pantubwanan têtak ka madiwi. Sên inlumabung nga bini,

† 3:16 3:16 Sa Aramaic “Cefas” nuwa sa Griego “Pedro” ya labay sabin batu. ‡ 3:22 3:22 Sa Griego, “Beelzebul.”

inlumabung êt ta têtak ka madiwi buy kinêlkêlan nay mani bini ya tinumubu. Kabay asê namukat nanagêy. ⁸ Ya kaatag, nangananabu sa mangêd da luta. Tinumubu buy dinumagul la mani abiin buy nanagêy. Ya kaatag, nanagêy titlumpu, ya kaatag, tianêmmapu buy ya kaatag êt, tidinalan na lasi.” ⁹ Sinabi êt Jesus, “Sikaw wa mani mallêngê, pakaisipin yuy nalêngê yu.”

Impatandan Jesus ya pananêm mangêd da bini

(Mateo 13:10-17; Lucas 8:9-10)

¹⁰ Sên namitay nay malakêy tawu, nitagan na mapu buy luway tagasunul na buy kaatag pun tagasunul na. Namatang sila kana nu sabêt ta labay sabin abituy paalimbawa na. ¹¹ Sinabin Jesus kalla, “Impaintindi kamuyuy nakaliim tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari nuwa sa kaatag, pawan paalimbaway pan-isabi ku kalla ¹² amên ‘Kapangêlêw-êlêw laman, a sila makakit buy kapallêngê-lêngê laman, a sila makapukat.

Ta nu makapukat sila, dat magsisi sila sa kasalanan la buy patawarên silan Bapan Namalyari.’
„*

Impatandan Jesus ya labay sabin alimbawa

(Mateo 13:18-23; Lucas 8:11-15)

¹³ Buy sinabin Jesus kalla, “Nu a yu mapukatan na ati ya paalimbawa, ipakun yun mapukatan na kaatag paalimbawa? ¹⁴ Ati ya labay sabin paalimbawa. Ya bini ya pan-ibulaglag manggitna, sabay ya Sabin Bapan Namalyari. ¹⁵ Ya dan na kinapinabwan bini, sabay ya mani tawuy nallêngên Sabin Bapan Namalyari. Nuwa tambêng inlumatêng si Satanas buy intas nay Sabin Bapan Namalyari sa bêkê la. Kabay inliwan layna. ¹⁶ Ya mabatuy lutay kinapinabwan bini, sabay ya mani tawuy nallêngê sa Sabin Bapan Namalyari buy tambêng lan tinanggap dilag tula. ¹⁷ Nuwa asê napêng nga ati gawan asê nipakatêbêk sa bêkê lay Sabin Bapan Namalyari. Kabay sên inlumatêng

nga kasakitan o pamasakit gawan sa Sabin Bapan Namalyari, tambêng lan tinalibatukan ya panampalataya la.”

¹⁸ “Ya lutay pantubwanan têtak ka madiwi nu saantu nanabuy kaatag bini, sabay ya mani tawuy nallêngên Sabin Bapan Namalyari. ¹⁹ Nuwa gawan sa mani panganakên baydi sa babun luta, ya paglabay lan bumandi buy pagnasa sa kaatag pun bagay, nalitêpan lay Sabin Bapan Namalyari. Kabay asê nanagêy sa biyay la. ²⁰ Nuwa ya mangêd da lutay kinapinabwan bini, sabay ya mani tawuy nallêngê buy nananggap sa Sabin Bapan Namalyari. Kabay nanagêy silan titlumpu, tianêmmapu buy tidinalan.”

Ya paalimbawa tungkul sa sulu
(Lucas 8:16-18)

²¹ Sinabi pun Jesus kalla, “Ayin tawuy mamagkêt sulu ya itagu na sa aypan pamisêmpanan na o sa silung papag, nun a idin na sa pêtêg pamyanan. ²² Ta ayin pan-itaguy asê miwagaw buy ayin pan-iliim ma asê matandan. ²³ Sikaw wa mani mallêngê, pakaisipin yuy nalêngê yu.”

²⁴ Sinabi na pun, “Pakausisên yuy nalêngê yu. Ya panukad da panggamitin yu sa kaatag sabay êt ta panukad da gamitin kamuyu buy igit pun baydu. ²⁵ Ya tawuy manunul sa malêngê nay kapêtêgan, biyan yapun êt pangintindi. Nuwa ya tawuy asê manunul sa malêngê nay kapêtêgan, agyan pêrad nan pangintindi, itas pun êt kana.”

Imparisun Jesus ya bini sa pag-arin Bapan Namalyari

²⁶ Sinabi pun Jesus kalla, “Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa dinyag gisay manggitnay nibulaglag bini. ²⁷ Pamakayari nan nibulaglag bini, mamabêlêw ya nu yabi buy nu alluy naman, mag-ubra ya. Kabay ya bini ya imbulaglag na, tinumubu buy dinumagul agyan a na tanda nu dakun parasaantu. ²⁸ Ya luta sabay ya mamatubun mani bini sa panggitnan. Munan magsalwang nga tubu bayu magsalwang nga bulung, pamakayari managêy yinan mani lasi.

* 4:12 4:12 Isaias 6:9-10.

29 Buy nu nawtuy nay lasi, tambêng palutun manggitna gawan panawun nan pamipupul.”

Ya pag-arin Bapan Namalyari imparisu sa but-un mustasa

(Mateo 13:31-32; 13:34; Lucas 13:18-19)

30 Sinabi pun Jesus kalla, “Saantu tamu maiparisuy pag-arin Bapan Namalyari? Sabêt ta alimbaway gamitin amên maipakit tamuy ati? 31 Maiparisu sa gisay but-un mustasay pinakanabêlêng sa kaganawan but-u. 32 Nuwa nu itanêm mina, dumagul ya buy maragul yapun sa kaatag panggulayên buy pakadyag yan paran puun kayu. Kabay ya mani sangan ati, mapanyagan salay mani uybun manuk.”

33 Malakê pun êt ta paalimbaway ginamit Jesus sa pangaral nan Sabin Bapan Namalyari sa mani tawu, nuwa ayun sa pangintindi la. 34 A ya nanuru sa mani tawun asê nanggamit paalimbawa. Nuwa sên kakapad la tana buy mani tagasunul na, sinabi nayna kalla ya kaganawan labay nan sabin.

Pinatgên Jesus ya bapan lakas bagyu sa dagat

(Mateo 8:23-27; Lucas 8:22-25)

35 Sên yabi yana, sinabin Jesus sa mani tagasunul na, “Maglipay kitamina sa lawa.” 36 Kabay inlakwanan mani tagasunul nay mani tawu buy nagsakay sila sa gisay bangka ya pinagsakayan Jesus. Dilag êt kaatag bangka ya nanunul kalla. 37 Amêsên, bêngat tan inlumakas ya angin buy pansipwakan mangaragul la alun ya bangka la. Kabay nayi-nayin mapnuwan lanêm ma bangka la. 38 Si Jesus, mamabêlêw yan nakaulunan sa êtêb tawlin bangka. Kabay pinêw yan mani tagasunul na, “Manuru, mimata ka! Milêmlêm kitamina! A ka nayi napitik ka mati kitamina?”

39 Nimata si Jesus buy in-utus nay angin, “Tunggên ka!” Buy sinabi na sa alun, “Magpatêtbêk ka!” Kabay tinunggên na angin buy namatêtbêk ka alun.

40 Pinatang nay mani tagasunul na, “Alwa ta malimu kaw yata? Ayin kaw pun nayin panampalataya kangku?”

41 Nakatanam silan sadyay limu. Kabay nisasabi ya balang gisa kalla, “Sisabêt ta atiyê? Siyan mapatgên na yay angin buy alun ta!”

5

Pinaiyul Jesus ya gisay Geraseno ya sinêdakan nadawak ka ispiritu

(Mateo 8:28-34; Lucas 8:26-39)

1 Sên inlumâtêng silan Jesus sa lipay lawa sa lugal mani tawuy pambêgên lan Geraseno, 2 nagtabuy si Jesus sa bangka. Timbêng yan gisay liyaki ya sinêdakan nadawak ka ispiritu ya ubat sa lêyang nga pamilbêngan. 3 Baydu yan manugêl sa pamilbêngan. Ayin malyarin makagapus kana, agyan tanikala pun na gamitin. 4 Katiumnu lay nan pan-itantikalay gamêt buy bitis na, nuwa mabuytu na pun êt. Ayin makabênbên kana, agyan sisabêt. 5 Allu buy yabi yan nagtapan sa pamilbêngan buy kapan-angaw-angaw na sa nangatutung-uy. Buy pansugatên nan batuy lawini na.

6 Marayu pun si Jesus, nakitan ninan liyaki. Kabay nuwayu yan nagdani kan Jesus buy nanduku sa arapan na. 7-8 Sinabin Jesus, “Nadawak ka ispiritu, magtas ka sa tawun abiin!” Kabay masnêg nan sinabi, “Jesus ya Anak Bapan Namalyari ya Katatag-ayan, sabêt ta daygên mu kangku? Makisabi yaku kamu sa lagyun Bapan Namalyari, agana muku pasakitan.”

9 Pinatang yan Jesus, “Sabêt ta lagyu mu?”

Kabay nakitbay ya, “Libulibu, tagawan malakê kay.”

10 Nakilunuslunus ya nangadadawak ka ispiritu kan Jesus ya agana sila ipatas sa lugal la abitu.

11 Dilag malakêy babuy ya manabêl baydu sa bung-uy. 12 Kabay nakilunuslunus ya nangadadawak ka ispiritu kan Jesus, “Ipalaku mukay tana sa mani babuy ta magsêdak kay kalla.”

13 Kabay sinabin Jesus kalla, “Dali kawna, magsêdak kawna sa mani babuy!” Nagtas ya nangadawak ka ispiritu sa liyaki buy nagsêdak sila sa luway libuy

babuy. Nipamwayuy mani babuy buy nanabu sa bêngaw. Kabay nangalulumud sila sa lawa.

¹⁴ Nuwayuy mani manaysay babuy papakun sa balayan buy sa karanin baryu buy imbalita lay nalyari. Kabay naku bayduy mani tawu amên êlêwên la nu sabêt ta nalyari. ¹⁵ Sên nagdani sila kan Jesus, nakitan lay liyaki ya tinasan nan nadawak ka ispiritu ya nakaiknuy na, nakayaming ngina buy mamangêd day isip na. Kabay nalimwan mani tawu sa mani nalyari. ¹⁶ Ya mani tawuy nakakit sa dinyag Jesus, ingkuwentu la sa mani tawuy naku baydu nu sabêt ta nalyari sa liyakin abitu buy sa mani babuy. ¹⁷ Kabay pikisabyan la si Jesus ya magtas sina sa lugal la.

¹⁸ Buy sên magsakay ya si Jesus sa bangka, nakisabi kanay liyaki ya tinasan nan nadawak ka ispiritu, “Kilaku waku dayi kamu.”

¹⁹ Nuwa alwan parabayduy labay Jesus, nun a sinabi na, “Muli ka sa mani kamaganak mu buy ibalita mu kallay dinyag Panginuun kamu buy nu para nakasaan-tun kinalunusan.”

²⁰ Kabay namitay liyaki buy imbalita na sa Decapolis ya dinyag Jesus kana buy nakaupapas ya kaganawan nakalêngên abitu.

Pinabyay Jesus ya anak Jairo buy pinaiyul ya gisay babayi

(Mateo 9:18-26; Lucas 8:40-56)

²¹ Kabay sên nag-udung si Jesus sa lipay lawa, nanguman nagtipun kanay malakêy tawu. ²² Inlumatêng bayduy gisay liyaki ya naglagyun Jairo ya gisa sa mani mamunu sa balin pagtipunan mani Judio. Pamakakit na kan Jesus, nanduku ya sa arapan na. ²³ Nakilunuslunus ya kana, “Marani yan mati ya anak kuy dalagita. Nu malyari dayin kayêk, lakwên muya buy ipaluntu muy gamêt mu kana amên umiyul ya buy a ya mati!” ²⁴ Kabay nakilaku si Jesus kan Jairo.

Malakêy tawuy nakilaku kanay nipipitan. ²⁵ Dilag gisay babayi bayduy mapu

buy luway tawun nan dayên.* ²⁶ Gawan sa matanam na, malakêy nay kasakitan na nadanasan na. Malakêy nay nanulu kana buy naubus say kaganawan pibandiyang na. Nuwa a ya inumiyul, nun a naluyang pun na matanam na. ²⁷⁻²⁸ Sên nalêngê nay pamaiyul Jesus sa anak Jairo, sinabi na sa nakêm na, “Madukpan kuta dayi ya yaming na, umiyul lakina.” Kabay nakipiit yan nagdani sa bukut Jesus buy dinukpan na ya yaming na. ²⁹ Sên nadukpan nay yaming Jesus, tambêng tinunggên na pagdaya na buy natanam nay inumiyul ya.

³⁰ Tambêng natanam Jesus ya inumawas ya kapangyarian na. Kabay nangawing ya sa mani tawu buy namatang, “Sisabêt ta nandukpan yaming ku?”

³¹ Nakitbay ya mani tagasunul na, “Manuru, sadyay lakên tawuy nipipiitan kamu, siyan ipatang muya pun kanyan nu sisabêt ta nandukpan yaming mu ta?”

³² Nuwa inêlêw-êlêw nay nakapalitêng kana nu sisabêt ta nandukpan yaming na.

³³ Gawan tandan babayi ya nalyari kana, nalimu ya buy pumilapil yan nanduku sa arapan Jesus buy sinabi nay dinyag na buy nu sabêt ta nalyari kana. ³⁴ Kabay sinabin Jesus kana, “Anak kuway, inumiyul ka gawan sa panampalataya mu kangku. Muli kaynan napatêtbêk ka nakêm, ta inumiyul kayna.”

³⁵ Kaban magsabi pun si Jesus, dilag dakun umnuy inlumatêng nga ubat sa balin Jairo ya mamunu sa balin pagtipunan mani Judio. Sinabi la kan Jairo, “Nati yanay anak mu. A mina kaylangan abalên na Manuru.”

³⁶ Nuwa asê inlêngên Jesus ya sinabi la. Sinabi na kan Jairo, “Agana ka malimu. Kay manampalataya ka kangku.”

³⁷ Kabay namita silaynan naku sa balin Jairo, nuwa ayin yan kaatag pikilaku, nun a kay silan Pedro buy ya mipatêl ya silan Santiago buy Juan. ³⁸ Sên inlumatêng sila sa balin Jairo, nakit Jesus ya maguguluy malakêy tawu. Dilag manangis buy dilag man-alab. ³⁹ Sên sinumun ya sa bali,

* **5:25** 5:25 Ayun sa Levitico 15:25-33, ya babayi ya pandayên, pan-ituwad yan madinat buy nu sisabêt man na mandukpa buy manalan kana, pan-ituwad ya êt madinat.

sinabi na kalla, “Siyan manangis buy man-alab kaw yata? Asê nati ya anak, kay mamabêlêw ya!”

⁴⁰ Gawan sa sinabi na, inuyam laya. Kabay pinasalwang nay kaganawan tawu sa bali. Kay tagasunul na buy mangatwan anak ka pikilaku nan sinumun sa binyanan abituy anak. ⁴¹ Tinalan nay gamêt anak buy sinabi, “Talita kum,” ya labay sabin, “Anak kuway, mimata ka.”

⁴² Tambêng nimatay anak buy namita. Kabay nakaupapas ya mani tawu. Ya idad un anak, mapu buy luway tawun. ⁴³ Nuwa masipit intipan Jesus kallay a la sabin agyan kansabêt ta nalyari. Pamakayari, sinabin Jesus kalla, “Pakan yuya.”

6

*Asê tinanggap si Jesus sa Nazaret
(Mateo 13:53-58; Lucas 4:16-30)*

¹ Namita si Jesus sa lugal abitu. Naku ya sa Nazaret sa balayan na kinaragulan na, kaawyun nay mani tagasunul na. ² Sên Alluy nan Pagpaynawa, sinumun ya sa balin pagtipunan mani Judio buy nangaral ya baydu. Malakêy nallêngê kana ya nakaupapas sa balang sinabi na. Sinabi la, “Saantu nan nakway kabiyasnan na? Sabêt ta kabiyasnan na indin kana? Buy parasaantu yan nakadyag mamakaupapas? ³ Pakan kay kalpinteru ya buy ya indu na, si Maria buy ya mapatêl na sabay silan Santiago, Jose, Judas, buy si Simon buy ya mapatêl nay babayi, kay kabaryu tamu êt?” Kabay kinasêman laya.

⁴ Amêsên, sinabin Jesus kalla, “Ya gisay propeta, panggalangên ya agyan dakun saantuy lugal, liban tana sa sarili nan balayan, kamag-anak buy pamilya.”

⁵ Ayin yan nadyag ga mamakaupapas baydu liban sa dakun umnuy nipagsakit ta pinaluntuwan nan gamêt buy inumiyul. ⁶ Nakaupapas ya gawan a sila manampalataya kana.

*In-utus Jesus ya mapu buy luway tagasunul na
(Mateo 10:5-15; Lucas 9:1-6)*

* **6:15** 6:15 Pan-isipin mani Judio ya mag-udung baydi sa babun luta si propeta Elias amên il-an ya danan Cristu (Malakias 3:1; 4:5-6).

Amêsên, nangaral si Jesus sa mani sakup balayan Nazaret. ⁷ Binêg nay mapu buy luway tagasunul na buy in-utus na silan tilwatilwa. Binyanan na silan kapangyarian mamipatas nangadawak ka ispiritu. ⁸ Intipan na kallay, “Sa pamita yu, agana kaw mantan dakun sabêt, agyan kanên, susut o pera. Magtêkên kaw tana. ⁹ Kay mag-isteping kaw buy agana kaw mantan yaming nga pangalili yu.”

¹⁰ Sinabi pun êt Jesus, “Nu pinasun kaw sa gisay bali, baydu kaw tana manugêl angga sa pamita yu sa lugal la abitu. ¹¹ Nu a lakaw tanggapên buy nu a kaw lêngên mani tawu sa gisay lugal, sa pamita yu, ikampag yuy abu sa bitis yu bilang pamipatanda kalla ya nadawak ka dinyag la.”

¹² Kabay namitay nay mapu buy luway tagasunul na. Sinabi la sa mani tawu, “Pagsisyan buy itgên yuy panyag kasalanan!” ¹³ Namipatas silan malakêy nadawak ka ispiritu buy pinunwan lan laruy malakêy nipagsakit buy inumiyul.

*Ya pangamatin Juan ya Mamawtismu
(Mateo 14:1-12; Lucas 9:7-9)*

¹⁴ Natandan Gobernador Herodes Antipas ya tungkul kan Jesus, gawan pikatandan ya agyan dakun saantu. Dilag magsabin, “Siya si Juan ya Mamawtismu ya nanguman nabyay. Kabay mamakadyag yan mamakaupapas.”

¹⁵ Nuwa pansabin kaatag, “Sabay siya si propeta Elias.”*

Dilag êt magsabin, “Gisa ya sa propetay kaparisun propeta sabitun nuna.”

¹⁶ Sên nalêngên Gobernador Herodes Antipas ya pansabin la, sinabi na, “Si Juan na abiin ya impaputus kinay ulu nuwa nanguman nabyay!”

¹⁷⁻¹⁸ Ati ya nalyari nu parasaantun impapatin Gobernador Herodes Antipas si Juan ya Mamawtismu. Si Gobernador Herodes Antipas, pinag-asawa na si Herodias ya asawan Felipe ya patêl un Herodes. Pawan pansabin Juan kanay, “Asê ustuy pinag-asawa muy asawan

patêl mu.” Kabay impadakêp Gobernador Herodes Antipas si Juan, impagapus buy impasukul na.

¹⁹ Nisêemsêem si Herodias kan Juan. Kabay labay nayan ipapati, nuwa a na madyag, ²⁰ gawan pan-itanggul Gobernador Herodes Antipas si Juan buy panggalangên naya, ta tanda nay matinêk si Juan buy banal. Paraman baydu, labaylabay nan lêng-ên si Juan agyan napitik-pitik ka nakêm na sa pansabin Juan.

²¹ Amêsên, nagkalutu si Gobernador Herodes Antipas amên ganakên na allun pamianak kana. Insagyat nay mani nipagtungkulan buy mani puun sundalus buy ya mani tawuy pikatandan baydu. Abiin na panawun na pan-êtêngên Herodias amên maipapati na si Juan. ²² Sên uras san kalutu, sinumun na anak Herodias ya babayi buy nanalêk ya. Kabay natulatula si Gobernador Herodes Antipas buy mani bisita na buy sinabin Gobernador sa dalaga, “Yawarên mu kangkuy agyan sabêt ta labay mu ta idin ku kamu.” ²³ Buy sinabi na, “Manumpa kun idin ku kamuy agyan sabêt ta yawarên mu kangku, agyan kapitna pun kaarian ku.”

²⁴ Nagsalwang yan nakun namatang sa indu na, “Sabêt ta yawarên ku?”

Kabay sinabi na, “Ulun Juan ya Mamawtismu.”

²⁵ Tambêng nag-udung nga dalaga kan Gobernador Herodes Antipas buy sinabi na, “Labay kun idin mu amêsên kangkuy ulun Juan ya Mamawtismu ya idi sa gisay pambusku.”

²⁶ Sadyay lungkut Gobernador Herodes Antipas. Nuwa gawan sa pangakuy nalêngên mani bisita, a ya malyarin paaku sa dalaga. ²⁷ Kabay tambêng nan impalaku sa sukulan na gisay mamatin tawu amên putusun na ulun Juan. Kabay nakuy mamatin tawu sa sukulan buy pinutus nay ulun Juan. ²⁸ Indin na ulun Juan sa gisay pambusku buy inggawang sa dalaga. Buy inggawang êt dalaga sa indu na. ²⁹ Sên nabalitan tagasunul Juan na nalyari kana, kingwa lay bangkay na buy in-ilibêng.

Pinakan Jesus ya limay libu

(Mateo 14:13-21; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)

³⁰ Amêsên, nag-udung nga mani apostul Jesus ya in-utus nan mangaral buy ingkuwentu la kanay kaganawan dinyag la buy in-aral la. ³¹ Gawan malakêy tawuy magmililiwas lumatêng, a layna madambin mangan. Kabay sinabin Jesus sa mani tagasunul na, “Lakwanan tamu pun na mani tawu. Maku kitamu pun sa gisay lugal kakyangan amên makapagpaynawa.” ³² Kabay nagsakay sila sa bangka buy naku sa gisay lugal kakyangan.

³³ Nuwa malakêy nakakit buy nakatanda sa pamita la. Kabay naunan silan malakêy tawuy ubat sa magmikakanayun na balayan ya kay namaras namita papakun sa lakwên lan Jesus. ³⁴ Sên nagtabuy si Jesus sa bangka, nakitan nay sadyay lakên tawu. Nalunus ya kalla tagawan para silan tupay ayin magpastul. Buy tinurwanan na silan malakêy bagay.

³⁵ Sên mitanglêw way mamut, nagdani kan Jesus ya mani tagasunul na buy sinabi la, “Idi kitamu sa kakyangan na lugal buy mitanglêw way mamut. ³⁶ Kabay ipalaku minay mani tawu sa nangarani ya panggitnan buy baryu amên makasaliw silan maêkan la.”

³⁷ Nuwa nakitbay si Jesus kalla, “Sikaw wa mam-in maêkan la.”

Kabay sinabi la kana, “Labay mu nayin sikay ya makun manaliw tinapay ya ipakan kalla? Ya alagan abiin, luwan dalan na dinaryu.”†

³⁸ Kabay namatang si Jesus, “Umnuy gintan yuy tinapay? Elêwên yu.”

Sên nakitan la, sinabi la kan Jesus, “Lilimay tinapay buy luluway kênan lanêm.”

³⁹ Kabay sinabin Jesus sa mani tagasunul na, “Paiknun yu sa lamun na mani tawu un pustu-pustu.” ⁴⁰ Kabay niknu silan pustu-pustun tidinalan buy tilimampu. ⁴¹ Kingwan Jesus ya limay

† 6:37 6:37 Ya luwan dalan ya dinaryu katumbas yan upan gisay tawu sa waluy buwan.

tinapay buy luway kênan lanêm. Pa-makayari, nangêlêw ya sa langit buy nag-pasalamat kan Bapan Namalyari. Binis-ilbis-il nay tinapay buy pinutus-putus nay kênan lanêm buy indin na sa mani tagasunul na. Indin êt mani tagasunul na sa mani tawu. ⁴² Nakaêkan na kaganawan tawu buy nabsuy. ⁴³ Sên tinipun lay mani tagan na tinapay buy kênan lanêm, napakapnu la pun êt ta mapu buy luway salikap. ⁴⁴ Ya bilang mani lawyaki ya nakaêkan, limay libu.

*Namita si Jesus sa babun lanêm
(Mateo 14:22-33; Juan 6:15-21)*

⁴⁵ Kaban pan-ipaulin Jesus ya mani tawu, impasakay na sa bangka ya mani tagasunul na buy impauna nan maglipay sa Bethsaida. ⁴⁶⁻⁴⁷ Sên nakabitay nay mani tawu, sinumukpa yan kaka-pad na sa bung-uy amên manalangin. Nayabinan nayna baydu buy ya bangkan mani tagasunul na, idi yana sa bunak lawa. ⁴⁸ Nakitan nay magkasakit ta mani tagasunul na sa pagsagwan, gawan masabangan silan angin. Sên bunatbunat tana, nangamat si Jesus sa mani tagasunul na un mamita ya sa babun lanêm. Libasan na dayi sila. ⁴⁹⁻⁵⁰ Nuwa sên nakit mani tagasunul nay dilag mamita sa babun lanêm, nan-angaw sila sa sadyay limu, gawan indap la nu anitu. Kabay tambêng nagsabi si Jesus kalla, "Sikuy ati, agana kaw malimu. Pas-êyên yuy nakêm yu." ⁵¹ Sên pamakasakay na sa bangka, tambêng tinunggên na angin. Kabay sadyay upapas la. ⁵² Ta agyan nakit lay nay mamakaupapas ya dinyag na sa tinapay buy sa kênan lanêm, a la pun êt mapukatan, gawan nakdêy ya bêkê la.

*Pinaiyul Jesus ya nipagsakit sa balayan Genesaret
(Mateo 14:34-36)*

⁵³ Sên pamakalipay la sa lawa, nilatêng sila sa lugal Genesaret. Baydu la in-itgên buy in-is-êl la bangka la. ⁵⁴ Buy sên nagtabuy silayna sa bangka, tambêng

nakilalan mani tawu si Jesus. ⁵⁵ Pinaras mani tawun impatanday inlumatêng nga si Jesus sa lugal abitu. Kabay agyan antuy kabalitanan la nu idi saantu si Jesus, pan-isapat lay nipagsakit ya idi sa kakalêkan la. ⁵⁶ Buy agyan antuy sunan nay baryu o balayan o panggitnan, pangitan lay balang nipagsakit sa palengki. Buy makilunuslunus sila kana ya agyan kay madukpan lay palpal yaming na. Buy inumiyul la kaganawan nakadukpa kana.

7

*Mani namanay turu
(Mateo 15:1-9)*

¹ Dilag mani Pariseo buy mani manurun Kautusan na inlumatêng ubat sa Jerusalem buy nagdani kan Jesus. ² Nakitan lay dakun umnuy tagasunul Jesus ya nangan un asê nanunul sa nau-galyan pipuunpuunan tungkul sa pag-uyas gamêt.* ³ Gawan ya mani Judio buy mani Pariseo, a sila makaêkan un asê nag-uyas gamêt, bilang tandan panunul la sa nau-galyan pipuunpuunan la. ⁴ Buy nu naubat sila sa palengki, mag-uyas sila pun gamêt bayu la kanên na agyan dakun sabêt ta nasaliw la. Malakê pun na nau-galyan na pansunulun la, kaparisun panguyas mani kulu, pitsil buy kudên na tangsu.

⁵ Kabay pinatang mani Pariseo buy mani manurun Kautusan si Jesus, "Uysiyan a ya pansunulun mani tagasunul muy nau-galyan mani pipuunpuunan tamu tungkul sa pag-uyas gamêt ta?"

⁶ Kabay nakitbay si Jesus kalla, "Pêtêg ga impasulat Bapan Namalyari kan propeta Isaias tungkul kamuyun mapagtalingkayu. Ta idi sa kasulatan, 'Panggalangên nakun mani tawun ati nuwa kay sa sabi la, tagawan marayu kangkuy bêkê la.

⁷ Ayin kapukatan na pangulimên la kangku, gawan na pan-iture la, kay utus tawu.' "†

* **7:2** 7:2 Ya paniwalan mani Judio, nu nakadukpan madinat ya gisay tawu, magin madinat ya êt buy nu dukpan la êt ya kanên la, magin madinat êt ya kanên la. Buy nu kanên lay madinat ya kanên, magin madinat ya buun lawini la. Kabay bayu sila mangan, mag-uyas sila pun gamêt amên magin malinis sila. † **7:7** 7:7 Isaias 29:13.

⁸ “Pandaygên yun ayin kapukatan na Kautusan Bapan Namalyari ta ya pan-sunulun yu, abituy naugalyan mani pipu-unpuunan yu.”

⁹ Sinabi êt Jesus, “Kabiyasnan yinan manyag ayin pukat sa Kautusan Bapan Namalyari amên kay masunul yuy mani naugalyan mani pipuunpuunan yu!
¹⁰ Impasulat Bapan Namalyari kan Moises, ‘Galangên muy mangatwa mu, † buy ‘Sisabêt man na mandustak sa mangatwa na, sêpat yan patin!’ § ¹¹ Nuwa sikaw, siyan pan-iaral yu yay malyarin sabin anak sa mangatwa nay ‘Mangatwa kuway, ya sawup pa idin ku dayi kamuyu, in-il-an kina kan Bapan Namalyari.’ ¹² Sa pakapakun baydu, imbawal yu silaynan manawup sa mangatwa la.
¹³ Pandaygên yun ayin kapukatan na utus Bapan Namalyari gawan sa panunul yu sa naugalyan mani pipuunpuunan yu. Buy malakê pun na pandaygên yuy parabaysên.”

*Ya mamakadinat sa tawu
(Mateo 15:10-20)*

¹⁴ Nanguman impadanin Jesus ya mani tawu buy sinabi na kalla, “Mallêngê kaw kaganawan kangku buy pakaintindin yuy sabin ku. ¹⁵ Alwan mansumun sa bêtêy tawuy makapadinat kana, nun a ya nadawak ka sabi ya man-umawas sa bêtêy na. ¹⁶ [Sikaw wa mallêngê, pakaisipin yuy abiin!]”

¹⁷ Pamakayari, inlakwanan Jesus ya mani tawu buy sinumun ya sa bali kaawyun na mani tagasunul na. Pamakasun la, impatang mani tagasunul nay tungkul sa labay sabin paalimbawa na. ¹⁸ Sinabin Jesus kalla, “Sikaw êt, a yu êt nayi mapukatan? A yu nayi tanday agyan sabêt ta kanên tawu, alwan abituy makapadinat kana? ¹⁹ Gawan agyan sabêt ta kanên na, asê sumun sa bêtê na, nun a bituka nay naman na sunan buy iawas nay ati. Sên sinabin Jesus ya abiin, impatanda na ya kaganawan maêkan, malyari tamun kanên.”

²⁰ Sinabi pun êt Jesus, “Ya mani nadawak ka sabi ya man-umawas sa

bêtêy tawu sabay ya makapadinat kana. ²¹ Gawan maubat sa bêtêy tawuy pangisip nan nadawak ya sabay ya mitustus kanan mampêl, manakaw, mamati, ²² makikanayun, masaklaw, buy manyag kaganawan kadawakan kaparisun pamurayit, kalaswaan, pangasêm, pagsabin nadawak laban sa kaparisu, pamagmatag-ay, buy ayin pukat ta pangisip. ²³ Abiin na kaganawan kadawakan, ubat sa bêtêy tawu ya sabay ya makapadinat kana.”

*Ya panampalatayan gisay babayi
(Mateo 15:21-28)*

²⁴ Namita baydu si Jesus buy naku ya sa mani lugal la marani sa balayan Tiro. Nagdaus ya baydu sa gisay bali. Asê labay Jesus ya matandan yan mani tawuy idi ya baydu, nuwa natandan laya pun êt. ²⁵⁻²⁶ Dilag gisay babayi bayduy nag-anak sinêdakan nadawak ka ispiritu. Ya babayin ati, Griego ya buy taga Sirofenicia. Sên natandan nay pallumatêng Jesus, tambêng yan naku kan Jesus buy nanduku yan nakilunuslunus sa arapan na amên ipatas ya nadawak ka ispirituy nagsêdak sa anak na.

²⁷ Nuwa sinabin Jesus kanay gisay panabin, “Sêpat pun pakabsuyun na mani anak. Asê mangêd da kêtên na kanên mani anak buy idin sa mani asu.”

²⁸ Nakitbay ya babayi, “Pêtêg ga Panginuun, nuwa agyan na mani asuy idi sa silung lamesa, mangan silan saksak ya mangainêgnêg anak.”

²⁹ Sinabin Jesus kana, “Gawan sa sinabi mu, malyari kaynan muli. Inlakwanan nan nadawak ka ispirituy anak mu.”

³⁰ Nuli ya babayi buy natalêng nay anak nay babayi sa kakalêkan na ya inlakwanan nan nadawak ka ispiritu.

Pinaiyul Jesus ya tawuy asê kalêngê buy asê kasabi

³¹ Sên namita si Jesus ubat sa lugal Tiro, dinuman ya sa Sidon buy inlibut nay mani lugal la sakup Decapolis, pamakayari nagdaus ya sa agid lawan Galilea.

³² Gintan mani tawu kanay liyaki ya asê

† 7:10 7:10 Exodo 20:12; Deuteronomio 5:16. § 7:10 7:10 Exodo 21:17; Levitico 20:9.

makalêngê buy asê mayngan makasabi. Panyawarên la kan Jesus ya ipaluntu na sa liyaki ya gamêt na amên umiyul.

³³ Impakarayu pun Jesus ya liyaki sa malakê bayu na impasun na mani galamay na sa mani têk abituy liyaki ya asê kalêngê. Pamakayarin abitu, tinupayan nay mani galamay na buy intalan na sa dilan abituy liyaki. ³⁴ Nangêlêw si Jesus sa langit bayu ya nakaupus. Sinabi na sa liyaki, “Effata,” ya labay sabin, “Mawang-at!” ³⁵ Pamakayarin abitu, nakalêngê buy nakapagsabin mangêd da liyaki.

³⁶ Intipan Jesus sa mani tawuy agana ibalitay nalyari. Nuwa agyan tinipanan na sila, siyan ingkakadus lan imbalitay abiin. ³⁷ Sa sadyay upapas la, nasabi lay, “Aw-indêkê! Mangêd da dinyag na. Makalêngêy nay asê kalêngê buy makapagsabi yay pipi.”

8

Ya pamakan Jesus sa apat ta libuy tawu (Mateo 15:32-39)

¹ Inlumibas ya dakun umnuy allu, nanguman nagtipun na malakêy tawu sa binyanan Jesus. Gawan ayin silaynan maêkan, binêg Jesus ya tagasunul na buy sinabi na, ² “Malunus saku sa mani tawun ati, gawan tatluy allu ku silaynan kaawyun buy ayin silaynan maêkan. ³ Nu paulin ku silan layangên, dat mablay sila sa dan, gawan na kaatag, ubat pun sa marayu.”

⁴ Kabay nakitbay ya mani tagasunul na, “Antuy pangwanan tamun kanên baydi sa kakyangan amên ipakan kalla?”

⁵ Kabay pinatang na sila, “Umnuy tinapay yu baysên?”

Nakitbay sila, “Pitu.”

⁶ Pinaiknun Jesus ya mani tawu sa luta. Kingwa nay pituy tinapay buy nagpasalamat ya kan Bapan Namalyari. Pamakayari, binis-ilbis-il nay tinapay buy indin sa mani tagasunul na amên idin la sa mani tawu. ⁷ Dilag êt dakun umnuy nangabêlêng nga kênan lanêm. Impasalamat êt Jesus ya ati buy in-utus na sa mani tagasunul nay idin sa mani tawu.

⁸ Nakaêkan na kaganawan buy nabsuy.

Sên tinipun lay mani tagan na kanên, napakapnu la pun êt ta pituy salikap. ⁹ Ya bilang mani tawuy nangan, apat ta libu. Pamakayarin abitu, pinaulin Jesus ya mani tawu. ¹⁰ Pamakayari, nagsakay ya sa bangka kaawyun nay mani tagasunul na buy naku sila sa lugal Dalmanuta.

Nanyawad tanda' ya mani Pariseo kan Jesus

(Mateo 16:1-4)

¹¹ Pamakalatêng la baydu, nagdani ya mani Pariseo buy nakisubakan sila kan Jesus. Labay layan subukan. Kabay inyawad la kanay mipakit yan mamakau-papas bilang tanda' ya in-utus yan Bapan Namalyari. ¹² Nakaupus si Jesus buy sinabi na kalla, “Awta sikaw wa mani tawu amêsên, manyawad kaw mamakau-papas bilang tanda' ya in-utus sakun Bapan Namalyari? Pansabin ku kamuyuy ayin dakun sabêt man na ipakit kamuyuy tanda'.”

¹³ Pamakayari, inlakwanan na sila buy nagsakay ya sa bangka kaawyun na mani tagasunul na buy naku sa lipay dagat.

Ya pamalbag mani Pariseo buy si Gobernador Herodes Antipas

(Mateo 16:5-12)

¹⁴ Naliwan mani tagasunul Jesus ya mantan tinapay, nuwa dilag gisay tinapay sa bangka. ¹⁵ Sinabin Jesus kalla, “Mangillag kaw sa pamalbag mani Pariseo buy si Gobernador Herodes Antipas.”

¹⁶ Nisasabi ya mani tagasunul Jesus, “Sinabi nay abitu gawan ayin kitamun gintan na tinapay.”

¹⁷ Nuwa tandan Jesus ya pansabin la. Kabay pinatang na sila, “Awta siyan piasabyan yu yay ayin kaw gintan na tinapay ta? A kaw pun nayi makapukat? Ta siyan nakdêy pun êt ta mani ulu yu? ¹⁸ Dilag kaw mata, uysiyan a yuya nakit ta? Dilag kaw têk, uysiyan a yuya nalêngê ta? A yina nayi maganaka ¹⁹ ya sabitun binis-ilbis-il kuy limay pirasun tinapay ya impakan sa limay libuy tawu? Umnuy salikap pa napakapnu yu sa tagan na tinapay?”

Nakitbay sila, “Mapu buy luwa.”

20 “Sên binis-ilbis-il kuy tinapay ya impakan sa apat ta libuy tawu, umnuy salikap pa napakapnu yu sa mani tagan na kanên?”

Nakitbay sila, “Pitu.”

21 Kabay sinabin Jesus kalla, “A yu pun nayi mapukatan?”

Pinaiyul Jesus ya liyaki ya bulag

22 Pamakalatêng la sa Bethsaida, dilag gisay liyaki ya bulag ga gintan umnuy tawu kan Jesus. Pikilunuslunus la kan Jesus ya dukpan naya amên makakit ya. 23 Kabay tinambay Jesus ya bulag pasalwang sa Bethsaida. Pamakalatêng la baydu sa lawasan, inlawayan Jesus ya matan bulag buy indukpa nay gamêt na sa bulag buy pinatang naya, “Makakit kayna nayi?”

24 Nangêlêw wa liyaki buy sinabi na, “Makakit takun tawu, nuwa siyan paran puun kayuy mamita.”

25 Kabay indukpan manguman Jesus ya gamêt na sa matan bulag. Pamakayarin abitu, nanguman nangêlêw wa liyaki. Sên nangêlêw yabay, inumiyul ya buy malinaw naynan makitan ya kaganawan. 26 Bayu ya pinaulin Jesus, tinipanan naya, “Agana kayna duman sa Bethsaida.”

Ya sinabin Pedro tungkul kan Jesus (Mateo 16:13-20; Lucas 9:18-21)

27 Pamakayari, inlakun Jesus buy mani tagasunul na ya mani baryu ya marani sa balayan Cesarea Filipos. Kaban mamita sila, pinatang Jesus ya mani tagasunul na, “Sisabêt taku kanu sabin mani tawu?”

28 Nakitbay sila, “Dilag magsabin sika si Juan ya Mamawtismu. Dilag êt magsabin sika si propeta Elias. Ya kaatag êt, magsabin gisa ka sa mani propeta.”

29 Pinatang silan Jesus, “Nuwa kamuyu, sisabêt taku?”

Nakitbay si Pedro, “Sabay sika ya Cristu.”*

30 Tinipanan silan Jesus, “Agana yu sabin agyan kansabêt man.”

Ya nunan pamisabin Jesus tungkul sa pangamati na (Mateo 16:21-28; Lucas 9:22-27)

31 Paubat baydu, in-aral Jesus sa mani tagasunul nay, “Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, kaylangan kun madanasan na malakêy pamasakit. Isak-wil lakun mani mangatway manungkulan buy mani mamunun pari buy mani manurun Kautusan. Iapati laku nuwa sa ikatluy allu, manguman nakun mabayay.”

32 Intusêk na sa mani tagasunul nay abiin. Sên nalêngên Pedro, pikilaku na si Jesus sa gisay agid buy pinagkasabi naya. 33 Nuwa nag-arap si Jesus sa mani tagasunul na buy sinabyanan na si Pedro, “Magpakarayu ka kangkuy Satanas! Ta alwan kalabayan Bapan Namalyari ya pan-isipin mu, nun a ya kalabayan tawu.”

34 Kabay impadanin Jesus kanay mani tawu buy mani tagasunul na. Sinabi na kalla, “Sisabêt man na kalabay manunul kangku, sêpat nan liwanên na sarili nan kalabayan buy nakal-an yan mati gawan sa panunul na kangku kaparisun pamakay kurus buy manunul ya kangku. 35 Tagawan sisabêt man na tawuy maglabay miligtas ya biyay na, sabay ya matasan. Nuwa ya tawuy nakal-an mam-in biyay na para kangku buy sa Mangêd da Balita, sabay ya mabiyay biyay ya ayin katganan. 36 Agyan makwan gisay tawuy kaganawan pibandiyan baydi sa babun luta, nuwa mipakabili ya sa ayin katganan na kaparusan, a nayna mapagnabang nga ati. 37 Dilag ya nayin maibayad amên mabiyay yan biyay ya ayin katganan? 38 Nu ikadêng-êy yuku buy ya pan-iaral ku sa arapan mani asê tapat kan Bapan Namalyari buy mani makasalanan sa panawun ati, sikuy in-Anak Tawuy ubat sa langit, ikadêng-êy kataw êt sa pag-udung ku baydi ya idi kangkuy kapangyarian Bapan Namalyari buy kaawyun kuy mani banal la ang-el.”

9

1 Sinabi pun êt Jesus kallay paradi, “Pansabin ku kamuyuy dilag dakun umnu kamuyuy asê mati anggan a la makitan na makapangyarian na pag-arin Bapan Namalyari.”

* 8:29 8:29 Ya labay sabin Cristu, Mamiligtas ya impangakun Bapan Namalyari ya lumatêng.

*Nagbayuy wangis Jesus
(Mateo 17:1-13; Lucas 9:28-36)*

² Pamakayarin anêma ma allu, pikilakun Jesus silan Pedro, Santiago buy si Juan sa gisay matag-ay ya bung-uy. Kakapad la ta baydu. Sên idi silayna baydu, nakit lay nagbayuy wangis Jesus. ³ Ya yaming na, pinupumuti buy mamakasilêw êlêwên. Ayin malyarin makapaputin yaming na baydi sa babun luta. ⁴ Nagpakit baydu si Elias buy si Moises ya makisabi kan Jesus. ⁵ Sinabin Pedro kan Jesus, “Manuru, mangêd da idi kitamu baydi. Manyag kay tatluy sawung. Gisa kamu, gisa kan Moises buy gisa kan Elias.” ⁶ Asê tandan Pedro nu sabêt ta sêpat nan sabin tagawan sadyay limu la. ⁷ Pamakayari, natugpawan silan ulap buy dilag silan nalêngêy gisay tunuy ubat sa ulap pa magsabin, “Ati ya kakaidwan kun Anak. Mallêngê kaw kana!” ⁸ Sên nangêlêw sila sa palitêng la, ayin silaynan kaatag nakitan nun a kay si Jesus.

⁹ Kaban manlumunsan sila sa bung-uy, intipan Jesus kallay, “Agana yu sabin agyan kansabêt man na nakitan yu anggan a ku manguman mabyay ya in-Anak Tawuy ubat sa langit.” ¹⁰ Kabay idi tana sa nakêma lay sinabin Jesus. Nuwa sên kakapad la tana, nipapatang sila nu sabêt ya labay sabin manguman mabyay. ¹¹ Kabay pinatang la si Jesus, “Uysiyang pansabin yan mani manurun Kautusan na kaylangan munan lumatêng si Elias bayu si Cristu ta?”

¹²⁻¹³ Nakitbay si Jesus, “Pêtêg ga dilag munan lumatêng nga kaparisun Elias* amên il-an nay kaganawan bagay. Nuwa pansabin ku kamuyuy inlumatêng ngay kaparisun Elias buy dinyag lay labay lan daygên kana kaparisun nakasulat sa kasulatan tungkul kana. Nuwa idi êt sa kasulatan na sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, makadanas sakun kasakitan buy pustakên nakun mani tawu.”

*Pinaiyul Jesus ya gisay anak ka sinêdakan nadawak ka ispiritu
(Mateo 17:14-21; Lucas 9:37-43)*

¹⁴ Sên nag-udung silan Jesus sa binyanan kaatag pun êt ta tagasunul na, nakitan lay malakêy tawuy nakapalitêng kalla buy dilag êt mani manurun Kautusan na makisubakan kalla. ¹⁵ Sên nakit mani tawu si Jesus, nakaupapas sila. Kabay nuwayu silan nananggap kana. ¹⁶ Pinatang Jesus ya mani tagasunul na, “Sabêt ta pismusulkan yu?”

¹⁷ Nakitbay ya gisay liyaki baydu sa malakê, “Manuru, gintan ku baydi kamuy anak kuy liyaki ya asê makapagsabi tagawan sinêdakan yan nadawak ka ispiritu. ¹⁸ Nu sêdakan yan nadawak ka ispiritu, mipakalêk ya buy magbulabulay bêtêy na buy mingêngêt buy kumtang ya. Inyawad ku sa mani tagasunul muy ipatas lay nadawak ka ispiritu nuwa a la naipatas.”

¹⁹ Sinabin Jesus kallay, “Sikaw wa mani tawu amêsên na ayin panampalataya! Anggan makanu kataw pun pibabatan? Gêtan yu baydi ya anak.” ²⁰ Kabay gintan lay anak kan Jesus. Nuwa pamakakit nadawak ka ispiritu kan Jesus, kinumtang nga anak buy nipakalêk yan nitulintulin buy magbulabulay bêtêy. ²¹ Pinatang Jesus ya bapan anak, “Nakanu yapun sinêdakan nadawak ka ispiritu?”

Nakitbay ya bapa na, “Paubat pun sa nabêlêng ya. ²² Pawa nayan itugaw sa apuy buy sa lanêma amên patin. Kabay nu dilag kan madyag, malunus ka kanyan buy sawpan mukay kayêk.”

²³ Nakitbay si Jesus, “Siyan sinabi mu yay nu dilag gakun madyag ta? Ya kaganawan bagay, madyag sa tawuy dilag panampalataya.”

²⁴ Tambêng masnêg sinabin bapa un abituy anak, “Manampalataya ku, nuwa kulang pun! Dagdagan mu pun na panampalataya ku!”

²⁵ Sên nakit Jesus ya inlumakêy tawu, tinubag nay nadawak ka ispiritu, “Sikay nadawak ka ispirituy mamapipi buy asê mamakalêngê, pan-ipatas kata sa anak! Buy agana kayna mag-udung kana!”

²⁶ Kabay nan-angaw wa nadawak ka ispiritu buy nangkusadkusad da anak buy

* **9:12-13** 9:12-13 Ya labay sabin Elias baydi sabay si Juan ya Mamawtismu.

nagtas ya nadawak ka ispiritu. Paran nati yay anak. Kabay sinabin mani tawuy, “Nati yina!”²⁷ Nuwa tinalan Jesus ya gamêt anak buy impaidêng naya.

²⁸ Sên sinumun si Jesus sa bali, liim yan pinatang mani tagasunul na, “Uysiyen a yan ya naipatas ya nadawak ka ispiritu ta?”

²⁹ Kabay nakitbay si Jesus, “Ya paradi ya nadawak ka ispiritu, kay maipatas ya sa kapamilatan panalangin.”

Nanguman sinabin Jesus ya tungkul sa pangamati na

(Mateo 17:22-23; Lucas 9:43-45)

³⁰ Amêsên, namita sila baydu buy dinuman sa prubinsyan Galilea. A labay Jesus ya matandan mani tawuy idi ya baydu³¹ tagawan panturwanan nay mani tagasunul na. Sinabi na, “Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, igawang ngaku sa mani nipagtungkulan buy patin laku. Nuwa sa ikatluy allu, manguman nakun mabyay.”³² Nuwa a la mapukatan na sinabi na buy malimu sila êt mamatang kana.

Sisabêt ta pinakadakila

(Mateo 18:1-5; Lucas 9:46-48)

³³ Inlumatêng sila sa Capernaum. Sên idi silayna sa gisay bali, pinatang Jesus ya mani tagasunul na, “Sabêt ta pisusulakan yu sa dan?”³⁴ A sila nakapakitbay gawan pisusulakan la nu sisabêt kallay pinakadakila.

³⁵ Kabay niknu si Jesus buy binêg nay mapu buy luway tagasunul na buy sinabi na kallay, “Sisabêt kamuyuy kalabay magin mamunu, sêpat yan magpaubatan buy magin ipus kaganawan.”

³⁶ Impadani nay gisay anak ka nabêlêng buy impaidêng sa arapan la. Nasên anti, inampun nay ati buy sinabi na kalla,

³⁷ “Sisabêt man na mananggap sa paradi ya nabêlêng nga anak gawan sa panunul na kangku, sikinay pantanggapên na. Buy ya mananggap kangku, alwan kay sikuy pantanggapên na, nun a ya namiutus êt kangku.”

Nu sisabêt ta asê laban kantamu, kapanig tamu

(Lucas 9:49-50)

³⁸ Sinabin Juan kan Jesus, “Manuru, dilag kay nakitan na mamipatas nangadawak ka ispiritu sa lagyu mu. Imbawal yan ya gawan a tamu ya kaawyun.”

³⁹ Nuwa sinabin Jesus, “Agana yuya bawalên, ta ya tawuy manyag mamakau-papas sa kapamilatan lagyu ku, a ya magsabin nadawak tungkul kangku.”⁴⁰ Ta ya asê mallumaban kantamu, kapanig tamu ya.⁴¹ Pansabin ku kamuyuy nu sisabêt man na mam-i kamuyun gisay basun lanêm tagawan tagasunul kataw, pilmin makatanggap yan gantimpalay ubat kan Bapan Namalyari.”

Ya sangkan pangasalanan

(Mateo 18:6-9; Lucas 17:1-2)

⁴² “Sisabêt man na magin sangkan pangasalanan nangabêlêng nga anak ya manampalataya kangku, mangêd pun na isêl la bêng na sa maragul la panggilingan na batu buy isamwag sa dagat.”⁴³ Nu gamêt muy magin sangkan pangasalanan mu, putusun mu! Mangêd pun na gigisay gamêt mu nuwa dilag kan biyay ya ayin katganan kaysa luwa yabay ya gamêt mu, nuwa milaku kay naman sa impernu nu saantu asê mangapalêng nga apuy.⁴⁴ [Baydu sa impernu, asê êt mangamati ya mani êwêl buy asê êt mangapalêng nga apuy.]”

⁴⁵ “Buy nu bitis muy magin sangkan pangasalanan mu, putusun mu! Mangêd pun na gigisay bitis mu, nuwa dilag kan biyay ya ayin katganan kaysa luwa yabay ya bitis mu, nuwa isamwag kay naman sa impernu.”⁴⁶ [Baydu sa impernu, asê êt mangamati ya mani êwêl buy asê mangapalêng nga apuy.]”

⁴⁷ “Nu mata muy magin sangkan pangasalanan mu, lus-ukun mu! Mangêd pun na mibilang ka sa pag-arian Bapan Namalyari ya gigisay mata mu kaysa luwa yabay ya mata mu, nuwa isamwag ka sa impernu.”⁴⁸ Baydu sa impernu, asê êt mangamati ya mani êwêl buy asê mangapalêng nga apuy.”

49 “Tagawan makadanas un panubuk ka balang gisa kaparisun pan-iandug kan Bapan Namalyari ya pambiyon asin bayu ipapakatupus sa apuy.† 50 Mangêd da asin. Nuwa nu mitas ya lasan asin, asina miudung buy ayin nan nabang. Magin nabang kaw sa kaganawan tawu kaparisun asin na dilag nabang sa kaganawan. Sa pakapakun baydu, bumyay kaw dilag kapatêtbêkan sa balang gisa.”

10

Inturun Jesus ya tungkul sa pamisyay un miasawa
(Mateo 19:1-12; Lucas 16:18)

1 Amêsên, namita si Jesus baydu buy naku ya sa sakup prubinsyan Judea buy naglipay ya sa ilug Jordan. Nanguman nagtipun kanay malakêy tawu buy tinurwanan na sila kaparisun mana nan pandaygên.

2 Dilag dakun umnuy Pariseoy nagdani kan Jesus amên subukan ya. Kabay namatang sila, “Pantulutan nayin Kautusan na isyay liyaki ya asawa na?”

3 Kabay nakitbay si Jesus, “Sabêt ta utus Moises kamuyu tungkul sa pamisyay miasawa?”

4 Nakitbay ya mani Pariseo, “Impaintulut Moises ya isyay liyaki ya asawa na nu dilag yan dinyag ga kasulatan pamisyay.”*

5 Nuwa sinabin Jesus, “Gawan sa kakkêyan ulu yu, insulat Moises ya kautusan abiin. 6 Nuwa paubat sabitun dinyag Bapan Namalyari ya babun luta, dinyag nay liyaki buy babayi.† 7 ‘Kabay lakwanan liyaki ya bapa buy indu na amên miawyun silan miasawa, 8 buy ya luwa, pakadyag gigisa.’‡ Sa pakapakun baydu, alwa silaynan luwa, nun a gigisa silayna. 9 Kabay ya piniawyun Bapan Namalyari, asê sêpat pisyayên tawu.”

10 Pallumatêng la sa bali, namatang manguman na mani tagasunul Jesus kana patungkul sa pamisyay miasawa.

11 Sinabi na kalla, “Nu in-isyay liyaki ya asawa na ta mag-asawa yan kaatag, mangasalan yan pamikikanayun sa nuna nan asawa. 12 Para êt bayduy babayi. Nu in-isyay nay asawa na buy mag-asawa yan kaatag, mangasalan yan êt pamikikanayun.”

Nanalangin si Jesus para sa nangabêlêng nga anak
(Mateo 19:13-15; Lucas 18:15-17)

13 Dilag mani tawuy nilakun nangabêlêng nga anak kan Jesus amên yawarên lan ipaluntuy gamêt na kalla buy pagpalên na sila. Nuwa binênbênan silan mani tagasunul na. 14 Sên nakitan Jesus ya abiin, nanubag ya buy sinabi na kalla, “Paulayan yun magdani kangkuy mani anak. Agana yu sila bênbênan, tagawan ya mani kaparisu la sabay ya miawyun sa pag-arian Bapan Namalyari. 15 Pansabin ku kamuyuy sisabêt man na asê magpasakup sa pag-arin Bapan Namalyari kaparisun pagpasakup nangabêlêng nga anak, a ya miawyun sa mani tawuy pag-arian na.” 16 Pamakayari, inampun nay mani anak buy impaluntu nay gamêt na kalla buy pinagpala na sila.

Ya gisay liyaki ya mabandi
(Mateo 19:16-30; Lucas 18:18-30)

17 Sên mamitay na si Jesus, dilag gisay liyaki ya nuwayun nagdani kana. Nanduku ya sa arapan na buy namatang, “Mangêd da Manuru, sabêt ta sêpat kun daygên amên mabiyon nakun biyay ya ayin katganan?”

18 Sinabin Jesus kana, “Uysiyon binêg muku yan mangêd ta? Ayin kaatag mangêd nun a kay si Bapan Namalyari. 19 Tungkul sa impatang mu, tanda muy Kautusan Bapan Namalyari, ‘Agana ka mamatin tawu. Agana ka makikanayun. Agana ka manakaw. Agana ka magpapêtêg sa alwan kapêtêgan. Agana ka mamurayit. Galangên muy mangatwa mu.’ ”§

† 9:49 9:49 asinên sa apuy. Malyari labay sabin “ipapakatuynung sa kapamilatan kasakitan” nuwa malyari êt “parusên.” Asê pariparisuy pangisip un mani nag-aral sa Biblia tungkul di. * 10:4 10:4 Deuteronomio 24:1.

† 10:6 10:6 Genesis 1:27. ‡ 10:8 10:8 Genesis 2:24. § 10:19 10:19 Genesis 20:12-16; Deuteronomio 5:16-20.

²⁰ Nakitbay ya liyaki, “Manuru, ubat pun sa anak kaku, pansunulun kinay kaganawan abiin angga amêsên.” ²¹ Inêlêw yan Jesus un dilag pangidu buy sinabi na kanay, “Dilag ka pun gisay sêpat daygên. Muli kayna ta isaliw muy mani pibandiyan mu buy ya naabli mu, idin mu sa mani kalulu. Sa pakapakun baydu, dilag kan pibandiyan sa langit. Pamakayari, mag-udung ka buy manunul kangku.” ²² Sên nalêngên liyaki ya abiin, nalungkut ya buy namita yan nalêlêw nakêm, gawan malakêy pibandiyan na.

²³ Pinakaêlêw Jesus ya mani naka-palitêng kana buy sinabi na sa mani tagasunul na, “Pêtêg baynan masakit magpasakup pa mani tawuy malakêy pibandiyan sa pag-arian Bapan Namalyari.”

²⁴ Nakaupapas ya mani tagasunul na sa sinabi na. Nuwa inuman sinabin Jesus, “Maanak kuway, pêtêg baynan masakit magpasakup pa mani tawuy malakêy pibandiyan sa kaarian Bapan Namalyari! ²⁵ Misun pun na kamelyu sa lubut karayum, kaysa misun sa kaarian Bapan Namalyari ya gisay tawuy mabandi.”

²⁶ Luyang pun êt nakatêgag ga mani tagasunul na. Kabay namatang sila, “Nu parabaydu, sisabêt awêd da miligtas?”

²⁷ Pinakaêlêw silan Jesus buy sinabi na, “Ya asê madyag tawu, madyag Bapan Namalyari, ta madyag nay kaganawan.”

²⁸ Kabay sinabin Pedro, “Parasaantu kay yaman? Inlakwanan yan na kaganawan amên manunul kamu!”

²⁹ Nuwa nakitbay si Jesus, “Pansabin ku kamuyuy nu sisabêt man na nallakwan bali na, nallakwan mapatêl na, nallakwan mangatwa na, nallakwan maanak na o nallakwan mani luta na gawan sa panunul na kangku buy sa pangaral nan Mangêd da Balita, ³⁰ sa panawun ati, mananggap yan dinalan pun êt sa inlakwanan na. Mananggap yan mani bali, mapatêl, mangatwa, maanak, buy mani luta na, agyan dilag man kaawyun pamasakit. Nuwa sa lumatêng nga

panawun, mabiyan yan biyay ya ayin katganan. ³¹ Malakêy mapagmatag-ay amêsên ya iyêpa lanu. Buy malakêy mapagpayêpa amêsên ya itag-ay lanu.”

Katitlun pagsabin Jesus tungkul sa pangamati na buy panguman nan mabyay (Mateo 20:17-19; Lucas 18:31-34)

³² Sên idi silayna sa dan patuksaw sa balayan Jerusalem, nuna si Jesus kalla. Nakaupapas ya mani tagasunul na buy nalimuy mani tawuy manunul kana. Inuman impapawan Jesus ya mapu buy luway tagasunul na buy sinabi na kalla nu sabêt ta malyari kana, ³³ “Elêwên yu! Tumuksaw kitamina sa Jerusalem. Buy sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, igawang ngaku sa mani mamunun pari buy sa mani manurun Kautusan. Atulan lakun kamatian buy igawang ngaku sa mani alwan Judio. ³⁴ Pupustakên laku, pitupaytupayan laku, latikun buy patin. Nuwa sa ikatluy allu, manguman nakun mabyay.”

Labay Santiago buy si Juan na miknu silan mikapaka sa danin Jesus (Mateo 20:20-28)

³⁵ Nagdani kan Jesus ya luway anak Zebedeo ya silan Santiago buy si Juan. Sinabi la, “Manuru, dilag kay dayin yawarên kamu.”

³⁶ Namatang si Jesus, “Sabêt ta yawarên yu?”

³⁷ Nakitbay sila, “Nu mag-ari kayna, labay yan dayin miknun mikapaka sa dani mu, ya gisa sa wanan mu buy ya gisa, sa udi mu.”

³⁸ Nuwa sinabin Jesus kallay, “A yu tanda nu sabêt ta panyawarên yu. Mapibabatan yu nayi ya pamasakit ta danasên ku? Buy nakal-an kaw nayin mati kaparisu ku?”*

³⁹ Nakitbay sila, “Awu, mapibabatan yan.”

Sinabin Jesus, “Ya pamasakit ta madanasan ku, madanasên yu êt buy mati kaw êt kaparisu ku. ⁴⁰ Nuwa alwan sikuy mamili nu sisabêt ta miknu sa

* **10:38** 10:38 Sa Griego, “Agyu nayin inêmên ya basu ya pan-inêmên ku, buy magpabawtismu kaw nayi sa bawtismu ya ibawtismu kangku?”

wanan ku o sa udi ku, ta ya iknuwan abitu, kay para sa mani pinil-anan Bapa ku.”

⁴¹ Sên natandan mapuy tagasunul nay inyawad lan Santiago buy si Juan, nanubag sila. ⁴² Kabay impadani silan Jesus buy sinabi na kallay, “Tanda yuy mani manungkulan ya alwan Judio, panipilit lay labay la sa mani pansakupun la buy agyan sabêt ta labay la, pansunulun mani pansakupun la. ⁴³ Nuwa alwan parabaysên na labay kun daygên yu, nun a nu sisabêt man kamuyuy kalabay magin dakila, kaylangan yan magin lingkud yu. ⁴⁴ Buy nu sisabêt man kamuyuy kalabay magin mamunu, sêpat yan magin ipus kaganawan. ⁴⁵ Tagawan agyan siku man na ubat sa langit ta in-Anak Tawu, naku waku baydi amên maglingkud buy idin kuy biyay ku amên atbusun na malakêy tawu. A ku naku baydi amên paglingkuran mani tawu.”

Pinaiyul si Bartimeo

(Mateo 20:29-34; Lucas 18:35-43)

⁴⁶ Inlumatêng silan Jesus sa balayan Jerico. Sên mita yina baydu sa Jerico, kaawyun nay mani tagasunul na buy kaatag pun êt. Dilag gisay bulag ga magpalimus ya nakaiknu sa agid dan. Ya lagyu na, Bartimeo ya anak Timeo. ⁴⁷ Sên nalêngê nay mallowibis si Jesus ya taga Nazaret, masnêg nan sinabi, “Jesus ya layin Arin David, kalunusan muku kayêk!”

⁴⁸ Binênbênan yan mani tawu, “Agana ka mantarit!”

Nuwa ingkakadus nan insabin masnêg, “Layin Arin David, kalunusan muku kayêk!”

⁴⁹ Sên nalêngê yan Jesus, tinunggên ya buy sinabi na, “Bêgên yuya.”

Kabay binêg lay bulag, “Pas-êyên muy nakêm mu. Midêng ka ta pan-ipabêg naka.”

⁵⁰ Insamwag nay balabal na. Tambêng yan nidêng buy nagdani kan Jesus.

⁵¹ Namatang si Jesus kana, “Sabêt ta labay mun daygên ku kamu?”

Nakitbay ya bulag, “Manuru, kalabay yakun makakit.”

⁵² Kabay sinabin Jesus kana, “Malyari kaynan muli. Inumiyul ka gawan sa panampalataya mu kangku.” Tambêng yan nakakit buy nanunul ya kan Jesus.

11

Malakêy mangulimên kan Jesus sa balayan Jerusalem

(Mateo 21:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

¹ Sên narani yana silan Jesus sa Jerusalem, tinunggên sila sa Bung-uy mani Ulibu ya narani sa balayan Bethfage buy sa balayan Bethania. Impaunan Jesus ya luway tagasunul na. ² Sinabi na kalla, “Maku kaw sa kasunul la baryu. Pamakasun yu baydu, makitan yuy gisay biserun asnuy nakas-êl ya asê pun nasakayan agyan sisabêt man. Agwatên yuya buy akayên baydi. ³ Nu dilag mamatang kamuyun paradi, ‘Uysiyang pan-agwatên yu yay asnu ta?’ sabin yu kanay, ‘Kaylangan Panginuun buy tambêng nan iudung baydi.’ ”

⁴ Kabay namita silayna buy nakitan laya bay ya biserun asnu sa danin dan ya nakas-êl sa lawasan gisay bali. Sên pan-agwatên layna, ⁵ dilag gisa sa dakun umnuy tawu bayduy namatang kalla, “Uysiyang pan-agwatên yu yay biserun asnu ta?” ⁶ Kabay sinabi lay pan-ipasabi kallaan Jesus buy tinulutan la sila.

⁷ Pamakayari, in-akay layna kan Jesus ya biserun asnu. Inlatêp lay balabal la sa bukut biserun asnu buy nagsakay ya.

⁸ Malakêy tawuy namimakmak balabal la sa dan. Ya kaatag êt, namimakmak silan palapay pinutus la sa panggitnan. ⁹ Ya kaganawan tawuy idi sa mumuna buy idi sa ubatan, mansaway silan magsabin, “Ulimênên na Bapan Namalyari! Pagpalên na mallowatêng sa lagyu na!”

¹⁰ Pagpalên Bapan Namalyari ya mallowatêng nga kaarian ninunu tamun si Arin David. Ulimênên na Bapan Namalyari ya idi sa langit.”

* 11:9 11:9 Mani Kanta 118:26.

¹¹ Pallumatêng Jesus sa Jerusalem, naku ya sa kasawangan Templu. Pinakaêlêw nan mangêd da kaganawan idi baydu. Buy gawan mamayabi-yabi yana, nag-udung ya sa Bethania kaawyun nay mapu buy luway tagasunul na.

Insumpan Jesus ya gisay puun kayun igus

(Mateo 21:18-19)

¹² Pamakawasak, sên mita silayna ubat sa balayan Bethania paudung sa Jerusalem, nalayangan Jesus. ¹³ Naipatanês nay gisay puun kayun igus ya malabung. Inlaku nan inêlêw ya ati nu nagtagêy. Nuwa ayin yan nakitan nun a kay pawan bulung, gawan alwa pun panawun panagêy igus. ¹⁴ Kabay sinabi na sa puun kayu, "Agyan kanu pun, ayin nan kaatag makaêkan tagêy mu." Nalêngên mani tagasunul nay sinabi na.

Impatas Jesus ya mani magtinda sa Templu

(Mateo 21:12-17; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

¹⁵ Pamakalatêng la sa Jerusalem, naku si Jesus sa kasawangan Templun Bapan Namalyari buy impatas nay mani magtinda buy mani manaliw baydu. Imbabaliswag nay lamesan mallibay peran dayuwan sa peran mani Judio buy iknuwan mani magtindan pati-pati ya pan-iandug kan Bapan Namalyari. ¹⁶ Imbawal nay mani tawuy mantan pan-itinda sa kasawangan Templu. ¹⁷ Pamakayari, tinurwanan nay mani tawu baydu. Sinabi na kalla, "Nakasulat sa Sabin Bapan Namalyari, 'Ya bali ku, pambêgên balin panalanginan mani tawu sa kaganawan bansa.'† Nuwa siyan dinyag yun pagtagwan mani manakaw."‡ ¹⁸ Sên nabalitan mani mamunun pari buy mani manurun Kautusan ya tungkul sa dinyag Jesus, pisasabyan la nu sabêt ta daygên la amên maipapati laya. Nuwa nalimu sila kana gawan malakêy tawuy nakaupapas sa panuru na.

¹⁹ Sên nadiglêm mana, nag-awas silan Jesus sa balayan Jerusalem.

Ya aral tungkul sa nayanguy puun kayun igus

(Mateo 21:20-22)

²⁰ Pamakamaranun, sên mag-udung silayna sa Jerusalem, nadanan layna êt ta puun kayun igus buy nakitan lay nayangu ya. ²¹ Naganakan Pedroy sinabin Jesus sa puun kayu. Kabay sinabi na, "Manuru, êlêwên muy puun kayun igus ya insumpa mu. Nayanguy na!"

²² Sinabin Jesus kalla, "Manampalataya kaw kan Bapan Namalyari! ²³ Pansabin ku kamuyuy nu dilag kaw panampalataya buy asê magmikakunuy nakêm, malyari yun sabin sa bung-uy ati, 'Mitas ka buy milaku ka sa dagat!', buy taganan madyag ga pansabin yu. ²⁴ Kabay pansabin ku kamuyuy sabêt man na yawarên yu kan Bapan Namalyari sa panalangin, maniwala kaw wa natanggap yinay panyawarên yu buy matanggap yina. ²⁵ Nu manalangin kaw, patawarên yu pun na nangasalan kamuyu amên patawarên kaw êt Bapa yuy idi sa langit. ²⁶ [Ta nu a kaw mamatawad, a kaw êt patawarên Bapa yuy idi sa langit.]"

Ya patang tungkul sa karapatan Jesus
(Mateo 21:23-27; Lucas 20:1-8)

²⁷ Naku silayna êt sa Jerusalem. Kaban mamita si Jesus sa kasawangan Templu, nagdani kanay mani mamunun pari buy mani manurun Kautusan buy mani mangatway manungkulan. ²⁸ Namatang sila kana, "Sabêt ta karapatan mun manyag abiin na dinyag mu? Sisabêt ta nam-i kamun parabaysên na karapatan?"

²⁹ Kabay pikitbayan silan Jesus, "Patangên kataw êt. Nu mapakitbayan yuku, sabin ku êt kamuyu nu sisabêt ta nam-i kangkun karapatan manyag paradi. ³⁰ Sabin yu kangku nu kansabêt ubat ta karapatan Juan ya mamawtismu, kan Bapan Namalyari o sa tawu? Sabêt ta pakitbay yu?"

³¹ Kabay nisasabi sila, "Nu sabin tamuy 'kan Bapan Namalyari', sabin nay naman êt kantamuy, 'Uysiyon a kaw yabay maniwala kan Juan ta?' ³² Nuwa nu

† 11:17 11:17 Isaias 56:7. ‡ 11:17 11:17 Jeremias 7:11.

sabin tamuy 'sa tawu', manubag ga mani tawu kantamu." (Malimu sila sa mani tawu gawan maniwalay mani tawu ya propetan Bapan Namalyari si Juan.)

³³ Kabay nakitbay sila kan Jesus, "A yan tanda."

Sinabi êt Jesus, "Nu parabaydu, a ku êt sabin kamuyu nu sisabêt ta namikangkun karapatan manyag ati."

12

Ya paalimbawan Jesus tungkul sa mani nadawak ka kasamak

(Mateo 21:33-46; Lucas 20:9-19)

¹ Kabay nangalimbawa pun si Jesus kalla. Sinabi na, "Dilag gisay tawuy nananêm ubas sa panggitnan na. Pamakayari nan nananêm, impabakud nay abitu buy namipadyag yan pamêspêsan ubas. Namipaydêng ya êt gisay matag-ay ya bali ya bibiyan mamantay. Pamakayarin abitu, impasamak nay ubasan na sa mani makisamak ta naku ya sa marayuy lugal. ² Sên panawun nan pamupul ubas, in-utus nay gisay ipus na sa mani kasamak na amên kêwên na dakay na.

³ Nuwa dinagus mani kasamak ya ipus buy dinugêdugê buy impatas layan ayin gintan. ⁴ Niutus manguman na magbandin ubasan un gisa pun na ipus, nuwa impakadêng-êy laya buy pinatuk sa ulu.

⁵ Nanguman nina êt namiutus gisa pun na ipus, nuwa pinati lay abitu. Malakê pun na in-utus magbandi, nuwa abituy kaatag, dinugêdugê la buy ya kaatag êt, pinati la."

⁶ "Pamakayarin abitu, ayin ninan ipus ya maiutus. Kabay in-utus naynay kakaidwan nan anak, ta indap na nu galangên lay anak na."

⁷ "Nuwa sên nakitan mani kasamak ya anak na, sinabi la, 'Ah! Ati yay tagapagmana! Kaksaw kaw! Patin tamu ya amên mapagbandi tamuy mapagmana na.' ⁸ Kabay dinagus lay anak, pinati buy ginuluy lay bangkay na sa lawasan panggitnan."

⁹ Pamakayari, namatang si Jesus, "Sabêt amêsên na daygên magbandin

ubasan? Pilmin lakwên nay mani kasamak na buy patin. Pamakayari, ipasamak na sa kaatag ya ubasan na. ¹⁰ A yu nay nabasa sa Kasulatan na impasulat Bapan Namalyari,

'Ya batuy insakwil mani mamipaydêng bali,

sabay ya batuy nagin pundasyun.

¹¹ Abiin na dinyag Bapan Namalyari ya mamakaupapas kantamu.' ""*

¹² Napukatan mani puun Judio ya sabay silay pantukuyun Jesus sa paalimbawa na. Kabay dakpên layna dayi si Jesus, nuwa nalimu sila sa mani tawu. Kabay pinaulayan la si Jesus buy namita sila tana.

Ya pamayad buwis

(Mateo 22:15-22; Lucas 20:20-26)

¹³ Impalakun mani puun Judio kan Jesus ya dakun umnuy Pariseo buy dakun umnuy tawun Gobernador Herodes Antipas amên lêng-ên laya gawan labay layan dakpên sa pagsabi na. ¹⁴ Sên inlumatêng sila kan Jesus, sinabi la, "Manuru, tanda yan na pêtêg ya pansabin mu buy ayin kan pampilinin gawan a ka mangêlêw sa kabilyan gisay tawu, nun a kay kapêtêgan tungkul sa kalabayan Bapan Namalyari ya pan-iturumu. Amêsên, dilag kay ipatang kamu, sêpat kitamu nayin mamayad buwis sa Emperador Roma o asê?"

¹⁵ Nuwa tandan Jesus ya kay magtatalingkayu sila. Kabay sinabi na, "Alwa ta labay yukun dakpên sa pagsabi ku ta? Mantan kaw baydin pera ta êlêwên ku."

¹⁶ Nantan sila yabay pera buy pinatang na sila, "Kansabêt lupa buy lagyuy makit yu di?"

Sinabi la, "Sa Emperador."

¹⁷ Kabay sinabin Jesus kalla, "Nu parabaydu, idin yu sa Emperador ya para sa Emperador. Buy idin yu kan Bapan Namalyari ya para kan Bapan Namalyari." Taganan nakaupapas sila sa sinabi na.

Ya patang tungkul sa pangabyay manguman

(Mateo 22:23-33; Lucas 20:27-40)

* 12:11 12:11 Mani Kanta 118:22-23.

18 Amêsên, dilag dakun umnuy Saduseoy nagdani kan Jesus amên patangên ya. Ya mani Saduseo, a sila maniwalan manguman mabyay ya mani nangamamati. Sinabi la kan Jesus, 19 “Manuru, ayun sa Kautusan na impasulat kan Moises, nu ya gisay liyaki nati yan ayin anak sa asawa na, sêpat pag-asawan patêl nay liyaki ya bayaw nay nabal-u amên makaanak sila para sa patêl nay nati.”†

20 “Amêsên, dilag pituy mipapatêl la lawyaki. Nakapag-asaway panganay, nuwa nati yan ayin anak. 21 Kabay ya nabal-u, napag-asawa nay ikalway panganay, nuwa nati ya êt ayin anak. Para êt bayduy nalyari sa ikatluy patêl la. 22 Balang gisa sa pituy mipapatêl la nakapag-asawan abituy babayi ya nabal-u, namatyan lan kaganawan ayin anak sa babayi. Sa katatawliyan, nati êt ta bal-u. 23 Amêsên, sa allun pangabyay manguman nangamamati, sisabêt ta asawan abituy babayi, gawan napag-asawa yan pituy mipapatêl?”

24 Nakitbay si Jesus, “Taganan mali kaw, tagawan a yu mapukatan na Kasulatan Bapan Namalyari buy a yu mapukatan na kapangyarian Bapan Namalyari. 25 Tagawan sa pangabyay manguman, ayin nan pag-asawa, ta magin kaparisu silaynan mani ang-el sa langit ya ayin asawa. 26 Tungkul laman sa pangabyay manguman, a yu nayi nabasay impasulat kan Moises? Sabitun idi ya baydu sa magdêkêtdêkêt ta puun kayu, sinabin Bapan Namalyari kanay, ‘Sikuy Bapan Namalyari lan Abraham, Isaac, buy Jacob.’‡ 27 Ya labay sabin, nabyay sila, tagawan alwa yan Bapan Namalyarin nangamamati, nun a Bapan Namalyari yan nangabyay. Kabay taganan mali kaw!”

Ya pinakamaulagay Kautusan Bapan Namalyari

(Mateo 22:34-40; Lucas 10:25-28)

28 Dilag baydun gisay manurun Kautusan ya mallêngê sa misusulakan. Nalêngê

nay mangêd da pikitbay Jesus. Kabay nagdani ya buy namatang, “Sabêt ta pinakamaulagay utus?”

29 Nakitbay si Jesus, “Ati ya pinakamaulagay utus, ‘Sikaw wa mani Israelita, mallêngê kaw! Ya Panginuun tamun Namalyari, kay gigisa buy ayin nan kaatag. 30 Kabay kaidwan muy Panginuun mun Namalyari un buun bêkê, buun kaladwa, buun isip buy buun pas-êy.’§ 31 Ati êt ta ikalway pinakamaulagay utus, ‘Kaidwan muy kaparisu mun tawu kaparisun pangidu mu sa sarili mu.’* Abiin na luway utus ya pinakamaulaga buy ayin nan kaatag.”

32 Sinabin manurun Kautusan kan Jesus, “Manuru, ustu ka. Pêtêg ga sinabi muy kay gigisa si Bapan Namalyari, ayin nan kaatag. 33 Kabay sêpat yan kaidwan un buun bêkê, buun isip buy buun pas-êy. Buy sêpat tamu êt kaidwan na kaparisu tamun tawu kaparisun pangidu tamu sa sarili tamu. Igit maulagay ati kaysa kaganawan kalasin sinlêb ba andug buy sa kaatag pun na andug.”

34 Sên nalêngên Jesus ya mangêd da pakitbay na, sinabi na kana, “Marani kaynan miawyun sa pag-arin Bapan Namalyari.” Ubat ta baydu, ayin nan nakadêgdêg namatang kan Jesus.

Ya patang tungkul kan Cristu

(Mateo 22:41-46; Lucas 20:41-44)

35 Kaban manuru si Jesus baydu sa kasawangan Templu, namatang ya, “Parasaantun masabin mani manurun Kautusan ya si Cristuy impangakun Bapan Namalyari, kay layi yan Arin David? 36 Sa kapamilatan pangawyun Ispiritun Bapan Namalyari kan Arin David, sinabi nay,

‘Sinabin Bapan Namalyari sa Panginuun ku, Miknu ka sa wanan ku angga sa mapasuku ku kamuy mani kapati mu.’†

37 Amêsên, nu binêg Arin David Panginuun ya Cristu, parasaantun masabin mani

† 12:19 12:19 Deuteronomio 25:5. ‡ 12:26 12:26 Exodo 3:6. § 12:30 12:30 Deuteronomio 6:4-5. * 12:31 12:31 Levitico 19:18. † 12:36 12:36 Mani Kanta 110:1.

tawuy si Cristuy kay layi yan Arin David?" Labaylabay lêng-ên mani tawu si Jesus.

Patanda laban sa mani manurun Kautusan

(Mateo 23:1-36; Lucas 20:45-47)

³⁸ Sinabi pun êt Jesus sa pangaral na, "Mangillag kaw sa mani manurun Kautusan. Labaylabay lan mamitan nakayaming makarang buy labaylabay lan galangên silan mani tawuy malibasan la. ³⁹ Labaylabay lan miknu sa iknuwan na in-il-an para sa maulagay tawu sa balin pagtipunan mani Judio buy sa mani kalutu. ⁴⁰ Pampurayitin la êt ta mani nabal-uy babayi amên makwa lay mani pibandiyan la buy magmamangêdan sila sa arapan mani tawu sa kapamalatan makarang nga panalangin la. Kabay lanu, luyang pun nabyat ta pamarusan Bapan Namalyari kalla."

Ya andug gisay bal-uy babayi

(Lucas 21:1-4)

⁴¹ Kaban idi pun sa Templu si Jesus, niknu ya sa êtêb pamyanan pera para sa Templu buy inêlêw nay malakêy mam-in pera. Malakêy mabandi ya nam-in mangaragul la alaga. ⁴² Dilag êt baydun gisay kaluluy babayi ya bal-uy nagdani buy nam-in luluway pirasun barya sa pamyanan pera. ⁴³ Impadanin Jesus ya mani tagasunul na buy sinabi na kallay, "Pansabin ku kamuyuy igit pun maulagay indin nabal-u kaysa indin kaganawan. ⁴⁴ Gawan ya kaatag, nam-i silan a layna kaylangan. Nuwa ya bal-u, agyan kay kalulu ya, inlapas na pun indin ya panaliw nan kanên na."

13

Ya tungkul sa pangasiran Templu

(Mateo 24:1-2; Lucas 21:5-6)

¹ Kaban paawas silan Jesus sa Templu, sinabin gisa sa mani tagasunul na, "Manuru, êlêwên muy mani impaidêng nga nakapalitêng sa Templu ya pawan diyag sa mangaragul la batu. Mamangêd da pangadyag!"

² Sinabin Jesus kana, "Makitan yuy mani abiin na dyag sa mangaragul la batu. Nuwa lumatêng nga panawun,

ayin batuy mitagan na nakapaluntu sa kaparisu nan batu."

Ya sadyay kasakitan na lumatêng

(Mateo 24:3-14; Lucas 21:7-19)

³ Sên nakaiknuy na si Jesus sa gisay lugal sa Bung-uy mani Ulibu sa arapan Templu, namatang silan Pedro, Santiago, Juan buy si Andres un kay kakapad la.

⁴ Sinabi la, "Sabin mu kanyan nu makanu malyari ya sinabi mu buy nu sabêt ta tanda' ya marani yan malyari ya abitu?"

⁵ Kabay sinabin Jesus kalla, "Mangillag kaw amên a kaw mailitêp agyan sis-abêt man. ⁶ Tagawan malakêy lumatêng nga manggamit lagyu ku. Sabin lay, 'Sikuy Cristuy impangakun Bapan Namalyari.' Kabay malakêy mailitêp la. ⁷ Nu makalêngê kaw migegey marani kamuyu buy nu makabalita kaw êt migegey marayu, agana kaw malimu. Ta sêpat malyari ya abiin, nuwa alwa pun abiin na katganan babun luta. ⁸ Tagawan makigeray bansa sa kaparisu nan bansa buy makigeray kaarian sa kaparisu nan kaarian. Lumatêng nga layun sa mag-mikakanayun na lugal. Lumatêng êt ta sadyay layang. Ya kaganawan kasakitan na abiin, kay umpisa pun sadyay kasakitan ya maiparisu sa kasakitan babayi ya manganak."

⁹ "Kabay mangillag kaw tagawan sa panampalataya yu kangku, dakpên lakaw buy iarap sa mani manungkulan. Latikun lakaw sa balin pagtipunan mani Judio buy iarap sa mani gobernador buy sa mani ari. Sa pakapakun baydu, makapagpapêtêg kaw kalla tungkul kangku. ¹⁰ Sêpat pun maipatanday Mangêd da Balita sa kaganawan bansa bayu lumatêng nga katganan."

¹¹ "Nu lumatêng nga panawun na dakpên kaw buy iarap sa mallitis, agana kaw napitik nu sabêt ta sabin yu, nun a ya sabin yu, abituy pan-ipasabin Ispiritun Bapan Namalyari kamuyu sa uras abitu, tagawan alwan sikaw wa magsabi nun a ya Ispiritun Bapan Namalyari. ¹² Sa panawun abitu, dilag tawuy migawang patêl na amên ipapati. Dilag êt mangatway migawang anak la amên ipapati

buy dilag êt mani anak ka manalangsang buy mipapatin mangatwa la. ¹³ Gawan sa panunul yu kangku, kasulapwan kaw kaganawan. Nuwa ya manugêl tapat angga sa katganan, sabay siyay miligtas.”

*Ya mamakapalimuy lumatêng
(Mateo 24:15-28; Lucas 21:20-24)*

¹⁴ Insundun Jesus ya pagsabi na, “Sikaw wa mamasa, pakaintindin yuy ati! Nu makit yuy sadyay kadawakan ya manira baydu sa lugal la asê sêpat panyagan, ya kaganawan na idi sa Judea, kaylangan muwayu silaynan makun bung-uy. ¹⁵ Sa panawun abitu, ya idi sa lawasan bali, aganayna sumun amên mangwan dakun sabêt sa lalên bali na. ¹⁶ Ya idi sa panggitnan, aganayna muli amên mangwan yaming na. ¹⁷ Mamakapalunus ya mani nabuktut buy mani mamasusu sa allun abiin, tagawan magkasakit silan tumakas. ¹⁸ Manalangin kaw kan Bapan Namalyari ya sa allun abiin, alwan panawun nalêpêt. ¹⁹ Sa panawun abitu, makadanas ya mani tawun sadyay kasakitan ya a la pun nadanasan ubat pun sabitun dinyag Bapan Namalyari ya babun luta angga amêsên. Buy ayin nan manguman makadanas parabayduy kasakitan kanuman. ²⁰ Ta nu asê inêpêk Bapan Namalyari ya panawun abitu, ayin tawuy miligtas. Nuwa para sa mani tawuy pinili na, inêpêk nay panawun abitu.”

²¹ “Amêsên, nu dilag magsabi kamuyun, ‘Idi ya baydi ya Cristu!’, o ‘Idi ya baydu!’, agana kaw makipapani-wala. ²² Tagawan lumtaw wa mani magtatalingkayun Cristu buy mani magtatalingkayun propeta. Mipakit silan mani tanda’ buy mamakaupapas amên ilitêp pa mani tawu buy nu malyari, agyan na mani pinilin Bapan Namalyari. ²³ Kabay mangillag kaw! Sinabi kuy abiin kaban asê pun nalyari.”

*Ya pag-udung Jesus ya ubat sa langit ta in-Anak Tawu
(Mateo 24:29-31; Lucas 21:25-28)*

²⁴ “Pamakayarin abituy allun sadyay kasakitan, dumiglêm ma mamut buy asina sumawang nga buwan.

²⁵ Mangananabuy mani bêtêwên buy maubus maêyêg ga mani bagay ya idi sa langit buy mitas sila sa binyanan la. ²⁶ Pamakayari, makitan la kuy in-Anak Tawuy ubat sa langit ya mallumatêng nga idi sa ulap ya dilag dakilay kapangyarian buy sawang. ²⁷ Iutus kuy mani ang-el ku sa kaganawan lugal sa babun luta amên tipunun lay mani tawuy pinili ku.”

Ya aral la matandan sa puun kayun igus

(Mateo 24:32-35; Lucas 21:29-33)

²⁸ “Pakaintindin yuy aral sa paalimbawa sa puun kayun igus. Nu magbulung nganay sangan ati, tanda yinay marani yay kaynitan. ²⁹ Para êt bayduy malyari lanu. Nu makitan yinan malyari yay mani pansabin ku kamuyu, matandan yuy marani yakinan lumatêng ya paran idi yakina sa pasbul bali. ³⁰ Pansabin ku kamuyuy bayu mati ya kaganawan tawu sa panawun amêsên, matupad day kaganawan sinabi ku. ³¹ Ya langit buy luta, dilag katganan. Nuwa ya mani sabi ku, manugêl kanuman.”

Ayin tawuy magtanda nu makanu lumatêng si Jesus

(Mateo 24:36-44)

³² “Nuwa tungkul laman sa allu o uras pag-udung ku, ayin magtanda, agyan na mani ang-el sa langit buy agyan sikuy Anak Bapan Namalyari. Kay si Bapay magtanda. ³³ Kabay mangillag kaw buy maglêan, gawan a yu tanda nu makanuy pallumatêng ku.”

³⁴ “Malyari tamun ialimbawa sa dinyag gisay tawuy naku sa marayuy lugal. Bayu ya namita, sinabi na sa mani ipus na nu sabêt ta daygên la buy intipan na êt sa mamantay sa lawasan na maglêan ya sa pallumatêng amung na.”

³⁵ “Kabay maglêan kaw, tagawan a yu tanda nu makanu lumatêng nga magbandin bali. Mapalyarin yabi, bunak yabi, bunatbunat o maranun. ³⁶ Dat tambêng yan lumatêng buy malatêng nakaw wa mamabêlêw. ³⁷ Ya pansabin ku kamuyu, pansabin ku êt sa kaganawan, ‘Maglêan kaw!’ ”

14

Ya palanun pamati kan Jesus

(Mateo 26:1-5; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)

¹ Amêsên, luwa tanay allu bayu miras ya Pestan Kaligtasan buy Pestan Tinapay ya ayin Pamalbag. Namalanuy mani mamunun pari buy mani manurun Kautusan nu parasaantu lan madakêp buy maipapati si Jesus un ayin makatanda. ² Sinabi la, "Gana tamu pun daygên sa allun pesta, ta dat maguluy mani tawu."

Binulugan lan pabangi si Jesus

(Mateo 26:6-13; Juan 12:1-8)

³ Sên idi sa balayan Bethania si Jesus, mangan ya sa balin Simon na natasan ketung. Dilag inlumatêng nga gisay babayi ya mantan makamal la pabangi ya pawan nardo ya idi sa pamyanan na diyag sa batun alabastru. Imbuklat nay ati buy pakanawa nan imbulug sa ulun Jesus.

⁴ Sên nakitan kaatag ga dinyag babayi, nanubag sila. Sinabi lay, "Uysiyang na yay pabangi ta?" ⁵ Pakan maisaliw naya dayi sa alagan upan gisay tawu sa gisay tawun,* buy ya naabli na, maidin sa mani kalulu." Buy tinubag lay babayi.

⁶ Nuwa sinabin Jesus, "Paulayan yuya! Uysiyang pakyalaman yuya ta? Mangêd da dinyag na kangku." ⁷ Pawa yun mapagkaawyun na mani kalulu. Kabay agyan sabêt man na uras, masawpan yu sila. Nuwa siku, a yu pawan mapagkaawyun. ⁸ Dinyag nay kaganawan madyag na kangku. Binulugan nay nan pabangi ya lawini ku bilang pamil-an sa pamilbêng kangku. ⁹ Pansabin ku kamuyuy agyan saantu ioral baydi sa babun lutay Mangêd da Balita, miwagaw êt ta mangêd da dinyag na kangku bilang panganaka kana."

Insupakat Judas Iscariote si Jesus

(Mateo 26:14-16; Lucas 22:3-6)

¹⁰ Amêsên, si Judas Iscariote ya gisa sa mapu buy luway tagasunul Jesus, naku ya sa mani mamunun pari amên isupakat si Jesus. ¹¹ Sên nalêngê lay abiin, sadyay

saya la. Kabay nangaku silan biyan layan pera. Paubat baydu, nangêtêng ngingan panawun na masawpan na silan mandakêp kan Jesus.

Ya tawlin pangan Jesus un apunan

(Mateo 26:17-30; Lucas 22:7-23; Juan 13:21-30; 1 Corinto 11:23-25)

¹² Inlumatêng nga nunan allun Pestan Tinapay ya Ayin Pamalbag ya allun pamatin mani Israelita un biserun tupa ya kêna la sa Pestan Kaligtasan. Kabay pinatang mani tagasunul na si Jesus, "Antuy labay mun pamil-anan yan apunan tamu para sa Pestan Kaligtasan?"

¹³ Kabay in-utus Jesus ya luwa sa mani tagasunul na, "Maku kawna sa balayan Jerusalem. Pamakalatêng yu baydu, matbêng yuy gisay liyaki ya mantan bangay naglanêm. Pakilakwan yuya ¹⁴ sa bali ya sunan na. Sabin yu sa magbali, 'Pan-ipatang Manuru nu saantuy kuwartuy pamil-anan apunan para sa Pestan Kaligtasan kaawyun nay mani tagasunul na.' ¹⁵ Ituru na kamuyuy gisay makwal la kuwartu sa babu. Buy nakal-an bayduy gamit ta gamitin tamu sa apunan. Baydu yun il-an na apunan tamu." ¹⁶ Namitay nay luway tagasunul nan naku sa Jerusalem buy nakitan lay pêtêg ga kaganawan sinabin Jesus kalla. Kabay in-il-an la bayduy apunan la para sa Pestan Kaligtasan.

¹⁷ Sên yabi yana, inlumatêng si Jesus sa makwal la kuwartu kaawyun nay mapu buy luway tagasunul na. ¹⁸ Sên mangan silayna, sinabin Jesus kalla, "Pansabin ku kamuyuy gisa baydi sa kaêm kuy mamisupakat kangku."

¹⁹ Pamakalêngê la, nalungkut sila buy namatang nga balang gisa kana, "Siku nayi?"

²⁰ Sinabin Jesus, "Gisa kamuyun mapu buy luway mapagkaagnan kun mamisaw-saw tinapay sa kulu, sabay ya mamisupakat kangku. ²¹ Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, patin naku, ta abiin na idi sa Kasulatan. Nuwa taganan mamakapalunus ya tawuy mamisupakat kangku. Mangêd pun na a yina in-anak."

* 14:5 14:5 Sa Griego, 300 denaryu.

²² Kaban mangan sila, nangwan tinapay si Jesus buy impasalamat na kan Bapan Namalyari. Binis-ilbis-il nay tinapay buy inggawang na sa mani tagasunul na. Sinabi na, “Ati ya lawini ku. Kêwên yu buy kanên.”

²³ Amêsên, kingwa nay pan-inêmên buy impasalamat na kan Bapan Namalyari. Inggawang na kalla buy ninêm ma kaganawan. ²⁴ Sinabi na kalla, “Ati ya daya kuy mibulug para sa malakêy tawu. Ati ya mamipapêtêg sa bayuy kasunduwan Bapan Namalyari sa mani tawu. ²⁵ Pansabin ku kamuyuy a kina manguman minêm alak ka diyag sa sabên ubas angga sa allun inêmên kuy bayuy alak sa kaarian Bapan Namalyari.”

²⁶ Nagkanta silan pangulimên kan Bapan Namalyari buy pamakayari, naku sila sa Bung-uy mani Ulibu.

Impatandan Jesus ya ipuglaw yan Simon Pedro

(Mateo 26:31-35; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)

²⁷ Sinabin Jesus sa mani tagasunul na, “Lakwanan yukun kaganawan, ta paradi ya idi sa Kasulatan, ‘Patin kuy pastul buy mikyat ta mani tupa.’† ²⁸ Nuwa pamakayari kun mabyay manguman, muna ku kamuyu sa prubinsyan Galilea.”

²⁹ Sinabi yaman Pedro kan Jesus, “Agyan lakwanan kan kaganawan, a kata lakwanan.”

³⁰ Nakitbay si Jesus, “Pansabin ku kamuy bayu mangkatin katilway manuk amêsên yabi, katitlu mukun ipuglaw.”

³¹ Nuwa luyang pun sinabin Pedroy, “Agyan patin nakun kaawyun mu, a kata ipuglaw.” Para êt bayduy sinabin kaganawan tagasunul na.

Nanalangin si Jesus sa Getsemani

(Mateo 26:36-46; Lucas 22:39-46)

³² Pamakayari, naku sila sa gisay lugal la pambêgên Getsemani.‡ Sinabin Jesus kalla, “Miknu kaw pun baydi kaban manalangin naku.” ³³ Pamakayari, pikilakun Jesus si Pedro, Santiago, buy si Juan. Baydu nakatanam yan sadyay lungkut

buy nabêgbêg ga bêkê. ³⁴ Sinabin Jesus kalla, “Para kinan mati gawan sa sadyay lêlên bêkê ku. Minggat kaw baydi buy magpuyat kaw.”

³⁵ Nagpakarayu yan pêrad buy nagpalukub yan nanalangin ya nu malyari, a na danasên na sadyay pamasakit ta lumatêng kana. ³⁶ Sinabi na, “Bapa ku, madyag muy kaganawan. Nu malyari dayi, itas muy pamasakit ta madanasan ku. Nuwa paraman baydu, alwan kalabayan kuy masunul, nun a ya kalabayan mu.”

³⁷ Pamakayari nan nanalangin, inudung Jesus ya tatluy tagasunul na buy natalêng na silan mamabêlêw. Sinabi na kan Pedro, “Simon, mamabêlêw ka nayi? A ka nayi makabatan magpuyat, agyan kay gisay uras? ³⁸ Magpuyat kaw buy manalangin amên a kaw masambut tuksu. Ta ya ispiritu, nakal-an yan manunul, nuwa maynay lawini.”

³⁹ Nanguman nagpakarayu si Jesus buy inuman nay panalangin na. ⁴⁰ Pamakayari, inudung nan manguman na mani tagasunul na buy natalêng na silayna êt mamabêlêw gawan kabêlêwbêlêw sila. Sên nimata silayna, a la tanda ya sabin la.

⁴¹ Sên katitlu na silan inudung, sinabi na kalla, “Uysiyang mamabêlêw kaw yapun buy magpaynawa ta? Ustina! Inlumamatêng ngay uras ya sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, insupakat takina sa mani makasalahan! ⁴² Mimata kaw! Kaksaw wana! Ta abiti yay tawuy namisupakat kangku!”

Ya pandakêp kan Jesus

(Mateo 26:47-56; Lucas 22:47-53; Juan 18:3-12)

⁴³ Kaban magsabi pun si Jesus, inlumamatêng nga si Judas Iscariote ya gisa sa mapu buy luway tagasunul na. Dilag yan malakêy kaawyun na nipagkêya buy nipagpamatuk. In-utus silan mani mamunun pari, mani manurun Kautusan buy mani mangatway manungkulan. ⁴⁴ Paradi ya patanday sinabin Judas sa mani mandakêp kan Jesus, “Ya dêpên kuy

† 14:27 14:27 Zacarias 13:7. ‡ 14:32 14:32 Getsemani: ya labay sabin, laruy diyag sa ulibu.

pingi, sabay ya pantêkapên yu. Dakpên yuyan gêtan buy papakabantayan.”

⁴⁵ Pamakalatêng Judas, tambêng yan nagdani kan Jesus buy sinabi na, “Manuru!” Pamakayari, dinêp nay pingin Jesus. ⁴⁶ Dinuyung mani tawu si Jesus buy dinakêp. ⁴⁷ Nuwa nanganus kêyay gisa sa mani tagasunul Jesus buy pinutus nay têk ipus pinakapuun pari.

⁴⁸ Amêsên, sinabin Jesus sa mani mandakêp kana, “Tulisan naku nayi? Uysiyen mantan kaw yapun mani kêya buy pamatuk amên dakpên naku ta? ⁴⁹ Allu-allu wakun mangaral sa kasawangan Templu buy idi kaw êt baydu. Uysiyen a yuku yata dinakêp ta? Nuwa sêpat malyari ya abiin amên matupad da idi sa Kasulatan.”

⁵⁰ Tambêng nipamwayuy mani tagasunul na.

⁵¹ Amêsên, dilag gisay bayuntawuy manunul kan Jesus ya kay nakapungus êwês. Dinakêp laya êt. ⁵² Nuwa nabilisan laya buy kay êwês tay natalan la. Kabay nakapuguay yan ayin yaming.

In-arap si Jesus sa mani mangatwan Judioy mangatuynungan

(Mateo 26:57-68; Lucas 22:54-55; 22:63-71; Juan 18:13-14; 18:19-24)

⁵³ Gintan la si Jesus sa balin pinakapuun pari. Nititipun bayduy mani mamunun pari, mani mangatway manungkulan, buy mani manurun Kautusan. ⁵⁴ Nanunul êt si Pedro kalla nuwa kay idi ya sa marayun pêrad. Sinumun ya sa bakud pinakapuun pari buy nakiiknu ya sa mani magbantay amên mimudu.

⁵⁵ Ya mani mamunun pari buy kaganawan mangatwan Judioy mangatuynungan, mangkap silan magpapêtêg laban kan Jesus amên maatulan layan kamatian. Nuwa ayin silan nakitan. ⁵⁶ Malakêy tawuy magsabin alwan pêtêg laban kana, nuwa asê pariparisuy pansabin la.

⁵⁷ Dilag êt umnuy nidêng nga nagsabin alwan pêtêg. Sinabi la, ⁵⁸ “Nalêngê yan na sinabi nay ‘Lasakên kuy Templun ati ya diyag tawu buy sa lalên tatluy allu, mamipaydêng ngakun kaatag templuy

alwan diyag tawu.’ ⁵⁹ Nuwa asê êt pariparisuy pansabin la.”

⁶⁰ Amêsên, nidêng nga pinakapuun pari la sa arapan malakê buy pinatang na si Jesus, “Ayin ka nayin maipakitbay laban sa panangkan la kamu?” ⁶¹ Nuwa asê nakitbay si Jesus.

Sinabi êt pinakapuun pari kana, “Sika nayi ya Cristuy Anak Bapan Namalyari ya Kapapaulimên?”

⁶² Nakitbay si Jesus, “Siku ya bayna. Buy sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, makitan yu kuy nakaiknu sa wanan Bapan Namalyari ya Makapangyarian. Buy sa pag-udung ku, makitan yu kuy idi sa ulap pa mallumatêng.”

⁶³ Sên nalêngên pinakapuun pari ya abitu, nanubag ya. Kabay gininit nay yaming na buy sinabi nay, “A tamina kaylangan na dilag kaatag magpapêtêg, ⁶⁴ ta nalêngê taminay pallamus na kan Bapan Namalyari! Sabêt amêsên na iatul yu kana?” Kabay inatulan layan kamatian.

⁶⁵ Tinupayan yan dakun umnuy idi baydu. Tinakpan lay mata na, dinugêdugê laya buy sinabi la kanay, “Ulên mu nu sisabêt ta nandugê kamu!” Dinugêdugê ya êt mani magbantay.

Katitlun impuglaw Pedroy a na kilala si Jesus

(Mateo 26:69-75; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18; 18:25-27)

⁶⁶ Kaban nakaiknu si Pedro sa lawasan balin pinakapuun pari kaawyun na mani magbantay ya mamimudu, nagdani kanay gisay babayi ya ipus pinakapuun pari. ⁶⁷ Pinakaêlêw naya buy sinabi na, “Sika êt pagkaawyun Jesus ya taga Nazaret.”

⁶⁸ Nuwa impuglaw Pedroy abiin, “A ku tanday pansabin mu.” Pamakayari, namita ya papakun sa pasbul lawasan. Amêsên, nanghati yay manuk.

⁶⁹ Asê naêpêng, nakitan nina êt baydun babayi ya ipus pinakapuun pari. Sinabi na sa mani tawuy idi bayduy, “Ya tawun abiin, gisa ya sa pagkaawyun Jesus!” ⁷⁰ Nuwa impuglaw wa êt Pedroy abiin.

Asê naêpêng, sinabi ya êt mani tawuy idi bayduy, “Pilmin gisa ka sa mani pagkaawyun Jesus, gawan taga Galilea ka êt.”

⁷¹ Nuwa sinabin Pedroy, “Taganan a ku kilalay tawun abiin, agyan mati yaku amêsên!”

⁷² Pamakasabin Pedron abiin, nangkatin manguman na manuk buy naganakan Pedroy sinabin Jesus kana, “Bayu mangkatin katilway manuk, katitlu mukun ipuglaw.” Kabay sadyay tangis Pedro.

15

In-arap si Jesus kan Gobernador Pilato (Mateo 27:1-2; 27:11-14; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-38)

¹ Pamakamaranun, tambêng nipupulung nga mani mamunun pari, mani mangatway manungkulan, mani manurun Kautusan buy kaatag mangatwan Judioy mangatuynungan. Impagapus la si Jesus buy in-arap kan Gobernador Pilato.

² Pinatang Gobernador Pilato si Jesus, “Sika nayi ya Arin mani Judio?”

Nakitbay si Jesus, “Sikay nay nagsabi.”

³ Malakêy pan-isangkan mani mamunun pari laban kan Jesus. ⁴ Kabay pinatang ngina êt Gobernador Pilato, “Nalêngê muy malakêy pan-isangkan la laban kamu. Ayin ka nayin maipakitbay?”

⁵ Nuwa asê êt nakitbay si Jesus. Kabay nakaupapas si Gobernador Pilato.

Pinarusan si Jesus un kamatyan sa kurus

(Mateo 27:15-26; Lucas 23:13-25; Juan 18:39-19:16)

⁶ Balang Pestan Kaligtasan, naugalyan Gobernador Pilatoy mamibus yan gisay nakasukul ayun sa panyawarên mani tawu. ⁷ Dilag gisay nakasukul la naglagyun Barabbas. Nisukul ya gawan gisa ya sa mani nagribeldi sa gubernu buy nakapati yan tawu. ⁸ Nagdani ya mani tawu kan Gobernador Pilato buy inyawad la kanay daygên nan mangu-

man na mamibus yan gisay nakasukul. ⁹ Kabay pikitbayan silan Gobernador Pilato, “Labay yu nayin ibus kuy Ari yun

mani Judio?” ¹⁰ Nasabi nay abiin gawan tanda nay in-arap mani mamunun pari si Jesus kana gawan kay kinasêman laya.

¹¹ Nuwa intustus mani mamunun pari ya mani tawu amên si Barabbas ya yawarên lan ibus.

¹² Kabay nanguman namatang si Gobernador Pilato kalla, “Sabêt taman na labay yun daygên ku sa pambêgên yun arin mani Judio?”

¹³ Masnêg lan sinabi, “Ipaku ya sa kurus!”

¹⁴ Sinabin Gobernador Pilato kalla, “Awta, sabêt ta dinyag nay kasalanan?”

Nuwa ingkakadus saman sinabin mani tawuy, “Ipaku ya sa kurus!”

¹⁵ Amêsên, impabus Gobernador Pilato si Barabbas amên mapasaya nay mani tawu. Impalatiku na si Jesus buy inggawang naya sa mani sundalus amên ipaku sa kurus.

Inuyam mani sundalus si Jesus

(Mateo 27:27-31; Juan 19:2-3)

¹⁶ Gintan mani sundalus si Jesus sa kasawangan palasyun Gobernador Pilato buy tinipun la bayduy kaganawan sundalus ya kaawyun la. ¹⁷ Pinayamingan la si Jesus un kulay muraduy balabal kaparisun yaming ari buy nanyag silan kuronay nagdiwi ya impakurona la kana. ¹⁸ Pamakayari, sinabi lay, “Pagpalên baman na Arin mani Judio!”

¹⁹ Pinatukpatuk lan têtên na ulu na buy pitupaytupayan laya. Nanduku sila kana buy pan-ulimênên laya kanwadis.

²⁰ Pamakayari lan inlamus si Jesus, intas lay balabal nay kulay muradu buy pinayamingan layan sarili nan yaming. Pamakayari, in-awas laya sa balayan amên ipaku sa kurus.

Impaku la si Jesus sa kurus

(Mateo 27:32-44; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

²¹ Kaban mamita sila, natbêng lay gisay liyaki ya ubat sa panggitnan ya sabay si Simon na taga Cirene ya bapan Alejandro buy si Rufo. Impilit lan impabakay kanay kurus Jesus.

²² Sa pamita la, gintan mani sundalus si Jesus sa lugal la pambêgên lan Golgota ya

labay sabin “Lugal Bungu.” ²³ Paynêmên laya dayin alak ka sinabugan mira, nuwa a na ininêm. ²⁴ Amêsên, impaku layna sa kurus buy pinibabagutan lay yaming na amên matandan lay makwan balang gisa kalla.

²⁵ Alas nuwebin maranun* sabitun impaku la si Jesus sa kurus. ²⁶ Dilag karatula sa ugtun ulun Jesus buy paradi ya nakasulat bayduy pan-isangkan la laban kana, “Siya ya Arin mani Judio.” ²⁷ Dilag êt luway tulisan na impaku sa kurus kaagnan Jesus. Ya gisa, idi sa wanan buy ya gisa, idi sa udi na. ²⁸ [Sa dinyag la kan Jesus, natupad ya impasulat Bapan Namalyari sa kasulatan, “Intuwad layan makasalanan.”]

²⁹ Ya mani tawuy manduman baydu, kapêyêngpêyêngan lan manguyam kan Jesus buy pansabin lay, “Uy antu yaba ya sinabi muy lasakên muy Templu buy sa lalên tatluy allu, ipaydêng mun mangu-man? ³⁰ Dali, magtabuy ka sa kurus, ta iligtas muy sarili mu!”

³¹ Para êt bayduy panguyam mani mamunun pari buy mani manurun Kautusan. Sinabi la sa balang gisa kalla, “Inligtas nay kaatag pakan a nay naman agyun iligtas ya sarili na! ³² Nu makit tamuy makapagtabuy si Cristu sa kurus ya Ari kanun Israel, maniwala kitamu kana!” Inuyam ya êt kaagnan nan impaku sa kurus.

Ya pangamatin Jesus

(Mateo 27:45-56; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30)

³³ Sên ugtuy na, dinumiglêm ma babun luta anggay nan alas tres kaawat. ³⁴ Sên alas tres sanan kaawat, masnêg sinabin Jesus, “Eloi, Eloi, lema sabachthani?” Ya labay sabin, “Bapa ku, Bapa kun Namalyari, siyan pinaulayan muku yata?”†

³⁵ Sên nalêngên mani nakaidêng bayduy abiin, sinabi lay, “Lêng-ên yu. Pambêgên na si propeta Elias.”

³⁶ Nuwayuy gisa kalla buy niptês paran bulak sa gisay sanga. Imbasa na sa nangisuy alak buy impasêpsêp kan Jesus.

Sinabi na, “Paulayên tamu ya. Elêwên tamu nu lumatêng ngabay si Elias amên mitabuy kana sa kurus.”

³⁷ Amêsên, nagsabin masnêg si Jesus buy nabuytuwan yan inawanên.

³⁸ Sa uras êt abitu, naginit ta panabing sa lalên Templu paubat sa babu angga sa aypa.

³⁹ Nakaidêng sa arapan kurus ya kapitan mani sundalus buy nakit na nu parasaantun nabuytuwan inawanên si Jesus. Kabay nasabi na, “Pêtêg awêd ya Anak Bapan Namalyari ya tawun ati.”

⁴⁰ Sa narayun pêrad, dilag dakun umnuy babayi ya mangêlêw nu sabêt ta malyari kan Jesus. Kaawyun la si Maria ya taga Magdala, si Salome, buy si Maria ya indun Santiago ya alin Jose. ⁴¹ Paubat sa Galilea, nakilaku buy naglingkud silayna kan Jesus. Idi êt bayduy dakun umnuy babayi ya kaawyun Jesus un naku sa Jerusalem.

Ya pamilbêng kan Jesus

(Mateo 27:57-61; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

⁴² Sên nadêm mana, uras san pamilan ta duspiras san Allun Pagpaynawa. ⁴³ Inlumatêng si Jose ya taga Arimatea. Si Jose, panggalangên yan mani kaparisunan mani mangatwan Judioy mangatuy-nungan. Gisa ya êt sa mangêtêng sa pag-arin Bapan Namalyari. Pinas-êy nay nakêm nan maku kan Gobernador Pilato ta yawarên nay bangkay Jesus. ⁴⁴ Sên nalêngên Gobernador Pilato ya nati yana si Jesus, nakaupapas ya. Kabay impabêg nay kapitan mani sundalus buy pinatang na nu pêtêg yabay nati si Jesus. ⁴⁵ Sên natandan na sa kapitan mani sundalus ya pêtêg yabay nati si Jesus, tinulutan nay kêwên Jose ya bangkay Jesus. ⁴⁶ Kabay intabuy layna sa kurus ya bangkay Jesus buy binêdbêdan lan telay linu ya kapisaliw Jose. Pamakayari, insun lay bangkay Jesus sa pamilbêngan na inlubtan na dapas. Buy imbulid lay maragul la batuy panakêp lan lawasan pamilbêngan. ⁴⁷ Nakit Maria ya taga

* **15:25** 15:25 Sa mani Israelita, ya alas nuwebin maranun kantamu, ikatluy uras kalla. † **15:34** 15:34 Mani Kanta 22:1.

Magdala buy si Maria ya indun Jose nu saantu la insun si Jesus.

16

Nanguman nabyay si Jesus

(Mateo 28:1-8; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

¹ Pamakayarin Allun Pagpaynawa, nanaliw pabangi silan Maria ya taga Magdala, si Maria ya indun Santiago, buy si Salome, buy naku sila sa pinilbêngan kan Jesus amên bulugan lan pabangi ya bangkay na. ² Pamakamaranun allun Duminggu, sên pamakaputak mamut, naku sila sa pinilbêngan kan Jesus. ³ Kaban idi sila pun sa dan, nipapatang nga balang gisa kalla, "Sisabêt ta pakisabyan tamun mamibulid batuy pinanakêp sa pinilbêngan?"

⁴ Nuwa sên pamakaêlêw la, nakit lay nibulid da batuy maragul. ⁵ Sên sinumun sila sa pinilbêngan, nakit lay gisay bayuntawuy nakayaming makarang nga naputi buy nakaiknu sa wanan. Kabay sadyay limun babayi.

⁶ Sinabi na kalla, "Agana kaw malimu! Tanda kuy pantêkapên yu si Jesus ya taga Nazaret ya impaku sa kurus. Ayin nina baydi. Nanguman ninan nabyay! Elêwên yuy ati ya pinipakalêkan kana. ⁷ Mita kawna buy sabin yu sa mani tagasunul na buy kan Pedroy munay na si Jesus sa Galilea. Makit yuya baydu, kaparisun sinabi na kamuyu."

⁸ Kinêdêsan sila buy nakaupapas silan nuwayun namita sa pinilbêngan. Sa sadyay limu la, ayin silan pinisabyanan.

Nagpakit si Jesus kan Maria ya taga Magdala

(Mateo 28:9-10; Juan 20:11-18)

⁹ [Maranundanun allun Duminggu, pamakayarin nanguman nabyay Jesus, nuna yan nagpakit kan Maria ya taga Magdala ya sabay ya babayi ya tinasan nan pituy nadawak ka ispiritu sabitun nuna. ¹⁰ Naku si Maria ya taga Magdala sa mani tagasunul Jesus buy imbalita nay nakitan na. Sa uras abitu, manêmtêm buy manangis sila. ¹¹ Nuwa a sila kalabay

maniwala sa sinabin Maria ya nanguman nabyay si Jesus buy nagpakit ya kana.

Nagpakit si Jesus sa luway tagasunul na

(Lucas 24:13-35)

¹² Pamakayari, sên mamitay luway tagasunul Jesus papakun sa panggitnan, nagpakit kalla si Jesus, nuwa kaatag ga wangis na. ¹³ Tambêng silan nag-udung sa mani kaawyun la sa balayan Jerusalem buy imbalita lay nagpakit kalla si Jesus, nuwa a sila êt labay paniwalan.

Nagpakit si Jesus sa mapu buy gisay tagasunul na

(Mateo 28:16-20; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Mani Dyag 1:6-8)

¹⁴ Amêsên, kaban mangan na mapu buy gisay tagasunul na, nagpakit kalla si Jesus. Sinabyanan na sila gawan ayin silan panampalataya buy nakdêy ya bêkê la, buy gawan a sila kalabay maniwala sa sinabin kaganawan nakakit kana ya nanguman yan nabyay.

¹⁵ Sinabin Jesus kalla, "Maku kaw sa buun babun luta buy iaral yu sa kaganawan tawuy Mangêd da Balita tungkul kangku. ¹⁶ Sisabêt man na manampalataya buy pabawtismu, miligtas ya sa kaparusan. Nuwa sisabêt man na asê manampalataya, parusan yan Bapan Namalyari. ¹⁷ Sisabêt man na manampalataya kangku, biyan yan kapangyarian manyag mamakaupapas bilang tanda'. Gawan sa lagyu ku, makapipatas silan nadawak ka ispiritu buy magsabi silan magmikakanayun na sabi. ¹⁸ A sila dakun mapakun agyan manalan silan utan o makainêm lasun. Buy mapaiyul lay nipagsakit ta paluntuwan lan gamêt la."

Ya pamakun Jesus sa langit

(Lucas 24:50-53; Mani Dyag 1:9-11)

¹⁹ Pamakayarin nagsabin Jesus kalla, nitag-ay yina sa langit buy niknu ya sa wanan Bapan Namalyari. ²⁰ Nipamitay nan nangaral la mani tagasunul na sa kaganawan lugal. Sinawpan silan Panginuun sa pandaygên la buy impapêtêg nay pan-iaral sa kapamilatan pam-i nan kapangyarian manyag mamakaupapas.]

Ya Mangêd da Balita tungkul kan Jesu Cristu ayun kan LUCAS

Ya pag-umpisa

¹⁻³ Panggalangên na Teofilo, sabitun idi pun baydi si Jesus kantamu, malakêy nakakit sa dinyag na. Buy impatanda lay nalyari paubat sa nuna yan nangaral Sabin Bapan Namalyari. Malakêy et ta nanulat abituy impatanda la. Buy pamakayari kun inusisa ya kaganawan nalyari ubat pun sabitun nangaral si Jesus, naisip kun ipakapala ku et isulat ta kuwentu para kamuyu ⁴ amên mapilmiyan mun pêtêg ga aral la inturu kamu.

Nagpakit ta ang-el kan Zacarias

⁵ Sabitun si Herodes ya ari sa prubinsyan Judea, dilag gisay pari ya naglagyun Zacarias. Gisa ya sa pangkat pari ya pambêgên "Pangkat Abias." Dilag yan asaway naglagyun Elisabet ya ubat sa layin Aaron ya nunan pinakapuun pari. ⁶ Si Zacarias buy si Elisabet, parisu silan matinêk sa pangêlêw Bapan Namalyari buy pêtêg silan manunul sa mani panutus Panginuun. ⁷ Ayin silan anak gawan layus si Elisabet buy parisu silaynan tuwa.

⁸ Gisay allu, pangkat ta et Zacarias ya maglingkud sa Templun Bapan Namalyari. ⁹ Buy kaparisun manan naugalyan mani pari, nibabagutan sila amên matandan la nu sisabêt ta manlêb insensu ya pamadêp kan Bapan Namalyari. Si Zacarias ya nabagut. Kabay sinumun ya sa Templu. ¹⁰ Kaban manlêb yan insensu baydu, malakêy tawuy manalangin sa lawasan Templu. ¹¹ Amêsên, bêngat tan nagpakit kan Zacarias ya gisay ang-el Panginuun. Nakaidêng ya sa wanan pamiandugan pansêlbên na

insensu. ¹² Sên pamakakit na sa angel, nakatêgag buy nalimwan si Zacarias. ¹³ Nuwa sinabin ang-el kana, "Agana ka malimuy Zacarias! Ta inlêngên Bapan Namalyari ya panalangin mu. Si Elisabet ta asawa mu, manganak yan gisay liyaki. Ya ipalagyu mu kana, Juan. ¹⁴ Matula ka gawan kana buy malakêy tawu et ta matula sa pamianak kana, ¹⁵ gawan magin dakila ya sa pangêlêw Panginuun. Kaylangan a ya minêm alak o agyan sabêt man na mamakalasing. Paubat pun sa idi ya sa bitukan indu na, matupus sinan Ispiritun Bapan Namalyari. ¹⁶ Malakêy mani Israelitay ipaudung na sa Panginuun ya Bapan Namalyari la. ¹⁷ Muna ya sa Panginuun amên il-an nay mani tawu sa pallumatêng Panginuun. Madyag nay ati sa sawup kapangyarian Ispiritun Bapan Namalyari kaparisun dinyag propeta Elias* sabitun nuna ya naiudung nay pamiidun mitatabapa. Buy ya nakêm mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari, ibayu na amên magin kaparisu silan mani tawuy matinêk."

¹⁸ Sinabin Zacarias sa ang-el, "Ipakun kun matandan nu pêtêg malyari ya ati? Ta tuwa kina, para et bayduy asawa ku."

¹⁹ Nakitbay ya ang-el, "Siku si Gabriel ya maglingkud sa arapan Bapan Namalyari sa langit. Impalaku naku kamu amên sabin na mangêd da balitan ati. ²⁰ Ya kaganawan sinabi ku kamu, pêtêg malyari sa lumatêng nga panawun. Nuwa gawan a ka naniwala sa sinabi ku, mapakadyag kan pipi. A ka makapagsabi angga sa manganak ka asawa mu."

²¹ Kaban idi sa lawasan na mani tawuy mangêtêng sa pag-awas Zacarias, nakaupapas sila gawan naêpêng ya sa lalên Templu. ²² Sên pag-awas na, siyan a yina makapagsabi buy kay maningyal ya tana. Kabay inisip lay dilag impakit si Bapan Namalyari kana sa lalên Templu. Buy ubat ta baydu, a yina nakapagsabi.

²³ Pamakayarin panawun paglingkud na sa Templu, nuli si Zacarias. ²⁴ A yabay naêpêng, nangalêk si Elisabet buy sa

* **1:17** 1:17 Ya mani Judio, maniwala silan mag-udung si Elias amên il-an ya danan Cristu (Malakias 3:1; 4:5-6).

lalên limay buwan, a ya nag-awas sa bali la. ²⁵ Kabay sinabi na, “Ati ya kangêdan Bapan Namalyari kangku, ta intas na kangkuy dêng-êy† kun asê manganak.”

Nagpakit kan Mariay ang-el

²⁶ Sên ikaanêm man buwan buktut Elisabet, in-utus Bapan Namalyari si ang-el Gabriel sa balayan Nazaret sa prubinsyan Galilea. ²⁷ In-utus yan maku sa gisay dalagay naglagyun Maria ya nakal-an itangên kan Jose ya gisay liyaki ya layin Arin David. ²⁸ Nagdani ya ang-el sa dalaga buy sinabi kanay, “Matula ka, gawan kapapaidu ka kan Bapan Namalyari! Idi kamuy Panginuun.”

²⁹ Naguluy isip Maria sa sinabin ang-el kana. Kabay pan-isipin na nu sabêt ta labay sabin abitu. ³⁰ Nuwa sinabin ang-el kana, “Agana ka malimuy Maria, ta kapapaidu ka kan Bapan Namalyari. ³¹ Lêngên muy ati! Mabuktut ka buy manganak kan gisay liyaki ya palagyunan mun Jesus. ³² Magin dakila ya buy bégên yan Anak Bapan Namalyari ya Katatag-ayan. Idin Bapan Namalyari kanay katungkulan mag-ari kaparisun pag-arin ninunu na ya si Arin David sabitun nuna. ³³ Mag-ari ya sa mani layin Jacob kanuman buy ya pag-ari na, ayin katganan.”

³⁴ Kabay namatang si Maria sa ang-el, “Parasaantun malyari ya ati, pakan dalaga ku pun?”

³⁵ Nakitbay ya ang-el, “Mapakamuy Ispiritun Bapan Namalyari buy mangalêk ka sa kapamilatan kapangyarian Bapan Namalyari ya Katatag-ayan. Kabay ya ianak mu, ayin yan kasalanan buy bégên yan ‘Anak Bapan Namalyari.’ ³⁶ Si Elisabet ta kamag-anak mu, tandan kaganawan na layus ya. Nuwa amêsên, anêm ma buwan nay nan nabuktut, agyan tuwa yina. ³⁷ Ta ayin bagay ya asê madyag Bapan Namalyari.”

³⁸ Nakitbay si Maria, “Kay ipus sakun Bapan Namalyari. Malyari dayi kangkuy mani sinabi mu.” Pamakayari, namitay ang-el.

Ya Pangumustan Maria kan Elisabet

³⁹⁻⁴⁰ Asê naêpêng, nangamut si Marian naku kallan Elisabet sa gisay balayan na idi sa bung-uy prubinsyan Judea. Pamakalatêng na sa bali la, sinabi na, “Nagpapakun kaynay Elisabet?” ⁴¹ Sên nalêngên Elisabet ta pangatulan Maria, nagkimit ta kulaw sa bitukan Elisabet. Natupus yan Ispiritun Bapan Namalyari.

⁴² Masnêg sinabin Elisabet, “Igit kan pinagpalan Bapan Namalyari kaysa kaganawan babayi buy pinagpala na êt ta ianak mu! ⁴³ Gisay maragul la karangalan na lakwên nakun indun Panginuun ku. ⁴⁴ Sên kinatula muku, nagkimit ta kulaw sa bituka ku gawan sa tula na. ⁴⁵ Pinagpala kan Bapan Namalyari gawan naniwala kan matupad da sinabi na kamu.”

Ya kantan Maria

⁴⁶ Buy sinabin Maria,
 “Buun bête kun ulimênên na Panginuun,
⁴⁷ buy masaya ku kan Bapan Namalyari ya Mamiligtas ku,
⁴⁸ gawan ginanaka naku ya kay ipus na!
 Kabay ubat amêsên, ya kaganawan tawu, ituwad lakun pinagpala,
⁴⁹ gawan sa kangêdan na dinyag kangkun Bapan Namalyari ya makapangyarian.
 Ayin yan kaparisu!
⁵⁰ Pangkalunusan nay mani tawuy dilag limu kana
 ubat pun sabitun nunan panawun anggan makanuman.
⁵¹ Impakit nay kapangyarian na sa kapamilatan mani mamakaupapas ya diyag na.
 In-ikyay nay mani tawuy pawan matag-ay ya pangêlêw sa sarili.
⁵² Intas nay tungkulan mani manungkulan
 buy intag-ay nay mani nayêpay nakêm.
⁵³ Pinakabsuy nan mangêd da mani layangên,

† 1:25 1:25 Tandan mani Judio ya mani anak sabay silay pagpapala ya ubat kan Bapan Namalyari (Genesis 1:28; Mani Kanta 127:3). Kabay madêng-êyan sila nu a sila manganak gawan pan-isipên lay pamparusan silan Bapan Namalyari (Lucas 1:25; Levitico 20:20-21; Jeremias 22:30).

nuwa impabita nan ayin gintan na mabandi.

⁵⁴⁻⁵⁵ Sinawpan na kitamuy mani Israelitay maglingkud kana.

Ta a na nalitêpan na impangaku na kan Abraham angga sa mani layi na,

ya kalunusan na sila kanuman.”

⁵⁶ Buy nakitugêl si Maria kallan Elisabet un tatluy buwan bayu ya nuli.

Ya pamianak kan Juan ya Mamawtismu

⁵⁷ Amêsên, sên niras say panawun panganak Elisabet, naianak nay gisay liyaki.

⁵⁸ Nabalitan mani karani nan bali buy mani kamag-anak la nu parasaantu yan kinalunusan Panginuun. Kabay nakitula sila êt kana.

⁵⁹ Sên waluy alluy nan kulaw, nagtipun na mani karani lan bali buy kamag-anak la amên tulin ya. Zacarias dayi ya ipalagyu la kana gawan lagyun bapa nay abitu.

⁶⁰ Nuwa sinabin Elisabet, “Te, asê! Juan na ipalagyu kana.”

⁶¹ Sinabi la, “Pakan sa mani kamag-anak yuy ayin yan parabaysên na lagyu ta.”

⁶² Kabay pinatang la si Zacarias sa kapamilatan singyal nu sabêt ta labay nan ipalagyu sa kulaw. ⁶³ Nangingyal yan pamisulatan buy insulat nay “Juan na lagyu na.” Nakaupapas ya kaganawan idi baydu. ⁶⁴ Tambêng êt nakapagsabi si Zacarias buy nangulimên kan Bapan Namalyari.

⁶⁵ Sa nalyarin abitu, nalimuy kaganawan karani lan bali. Kabay pisas-abyan na ati sa buun bung-uy prubinsyan Judea ya nalyari. ⁶⁶ Ya kaganawan nakabalita, nangisip sila buy namatang, “Mapakadyag sabêt ta anak ka ati?” Sinabi lay ati gawan makit la kanay kapangyarian Bapan Namalyari.

Ya pamipatandan Zacarias

⁶⁷ Si Zacarias ya bapan Juan, natupus yan Ispiritun Bapan Namalyari buy namipatanda yan sabi ya ubat kan Bapan Namalyari. Sinabi na,

⁶⁸ “Ulimênên na Panginuun ya Bapan Namalyarin mani Israelita!

Ta naku ya baydi amên iligtas nay mani tawuy pinili na.

⁶⁹ In-utus na kantamuy makapangyarian ya Mamiligtas

ya sabay ya ubat sa layin David ya lingkud na.

⁷⁰ Ati ya impangaku na sabitun nunan panawun

sa kapamilatan mani banal la propêta,

⁷¹ ya iligtas na kitamu sa mani kapati tamu

buy sa kaganawan manubag kantamu.

⁷² Impangaku na êt ta kalunusan nay mani ninunu tamu

buy tuparên nay banal la kasunduwan na kalla.

⁷³ Abiin na impangaku na kan Abraham ma ninunu tamu.

⁷⁴ Iligtas na kitamu sa kapati tamu amên makapaglingkud kitamun ayin limu kana,

⁷⁵ magin malinis buy matinêk sa pangêlêw na

kaban nabyay kitamu pun.”

⁷⁶ Sinabin Zacarias sa anak na, “Anak ku, bêngên lakan propetan Bapan Namalyari ya Katatag-ayan,

tagawan sikay muna sa Panginuun amên il-an na mani tawu sa palumatêng na.

⁷⁷ Ipatanda mu sa mani tawu nu parasaantu silan miligtas

sa kapamilatan pamatawad sa mani kasalanan la.

⁷⁸ Gawan mapallunus ya Bapa tamun Namalyari,

iutus nay mamiligtas kantamu kaparisun mamut ta mam-in sawang sa kaganawan tawu

⁷⁹ amên masawangan na mani tawuy idi sa nadiglêm buy mangalimu sa kamatyan.

Buy turwanan na kitamu nu parasaantun bumyay dilag kapatêtbêkan.”

⁸⁰ Amêsên, dinumagul si Juan buy naging napas-êy ya nakêm na. Nanugêl ya sa kakyangan angga sa allun nag-umpisa yan nangaral sa mani Israelita.

2

Ya pamianak kan Jesus (Mateo 1:18-25)

¹ Sa panawun abitu, si Emperador Augusto ya pinakamatag-ay ya mamunu sa Roma buy sa mani kaatag lugal la pansakupun na. Impabalita nay kautusan na sa mani tawu. Sinabi na, “Maku kaw sa lugal pipuunpuunan yu amên magpasensus.” ² Ati ya nunan sensus sabitun si Cirenio ya Gobernador sa prubinsyan Siria. ³ Kabay naku ya kaganawan tawu sa balang lugal pipuunpuunan la amên magpasensus.

⁴ Si Jose, taga balayan Nazaret ya sa prubinsyan Galilea. Layi yan Arin David. In-anak ya sa Bethlehem sa prubinsyan Judea. Kabay naku ya baydu amên magpasensus, ⁵ kaawyun na si Mariay itangên na ya marani yan manganak. ⁶ Kaban idi sila sa Bethlehem, inlumâtêng ngay uras panganak Maria. ⁷ Nuwa gawan ayin nan lugal para kalla sa bali, nanugêl sila tana sa bali ya tutugêlan mani saysay. In-anak nay panganay nay gisay liyaki. Inlampinan nay kulaw buy impakalêk na sa pamakanan mani saysay.

Nagpakit ta mani ang-el sa mani magpastul

⁸ Sa yabin abitu, dilag mani magpastul tupay narani sa Bethlehem ya magpuyat magbantay sa mani tupa la. ⁹ Amêsên, tambêng nagpakit kallay gisay ang-el Bapan Namalyari buy dilag mamakapasilêw wa sawang Bapan Namalyari sa palitêng la. Kabay sadyay limu la. ¹⁰ Nuwa sinabin ang-el kalla, “Agana kaw malimu ta naku waku baydi amên sabin kamuyuy mangêd da balitay mam-in sadyay tula sa kaganawan tawu. ¹¹ Gawan in-anak amêsên sa Bethlehem sa balayan Arin David da Mamiligtas ya sabay si Cristu ya Panginuun. ¹² Ati ya patanda yu. Makit tan yuy gisay kulaw wa inlampinan buy nakakalêk sa pamakanan mani saysay.”

¹³ Pamakayarin nagsabin ang-el, tambêng nagpakit ta malakêy ang-el

sa langit ta niaawyun nangulimên kan Bapan Namalyari. Sinabi la,

¹⁴ “Ulimênên si Bapan Namalyari ya idi sa langit!

Buy sa babun luta, dilag gan kapatêbêkan na mani tawuy kapa-paidu kana.”

¹⁵ Sên nakuy na sa langit ta mani ang-el, nisasabi ya mani magpastul tupa. Sinabi la, “Kaksaw kaw ta maku kitamu sa Bethlehem buy êlêwên tamuy mani nalyari ya sinabi kantamun ang-el Bapan Namalyari.” ¹⁶ Kabay pinaras-paras lan naku sa Bethlehem. Pamakalatêng la baydu, nakitan la si Maria buy si Jose kaawyun lay kulaw wa nakakalêk sa pamakanan mani saysay. ¹⁷ Sên nakit lay kulaw, imbalita lay sinabin ang-el tungkul kana. ¹⁸ Nakaupapas ya kaganawan nakalêngê sa sinabin mani magpastul. ¹⁹ Nuwa si Maria, impakatêbêk na sa nakêm nay kaganawan buy pan-isipin nay ati. ²⁰ Nagudung sa pagpastulan na mani magpastul ya pan-ulimênên la si Bapan Namalyari gawan sa kaganawan nalêngê buy nakitan la, ta pêtêg ga kaganawan sinabin ang-el kalla.

In-andug si Jesus kan Bapan Namalyari

²¹ Pamakalatêng ikawaluy allu, impatuli ya kulaw buy pinalagyunan layan Jesus, ta abiin na lagyuy sinabin ang-el bayu yapun ialêk.

²² Sên inlumâtêng ngay allun pallinis kalla Maria buy kan Jose, naku sila sa Templu sa balayan Jerusalem amên tuparên na Kautusan na impasulat kan Moises.* Gintan la êt si Jesus amên iandug kan Bapan Namalyari. ²³ Ta ati ya nakasulat sa Kautusan Panginuun, “Ya kaganawan panganay ya liyaki, kaylangan yan iandug sa Panginuun.”† ²⁴ Kabay namiandug silan gisay paris batu-batu buy pati-pati, ta abiin na idi sa Kautusan Panginuun.‡

²⁵ Dilag baydun gisay liyaki sa Jerusalem ma naglagyun Simeon. Matinêk ya buy dilag yan limu kan Bapan

* **2:22** 2:22 Sa Levitico 12:1-8 pansabin na ya mani babayi ya nanganak, sa ikaapatapuy allu, kaylangan silan mag-andug sa Templu amên ituwad silan malinis. † **2:23** 2:23 Exodo 13:2-12. ‡ **2:24** 2:24 Levitico 12:8.

Namalyari buy idi kanay Ispiritun Bapan Namalyari. Mangêtêng ya êt sa pallumatêng Cristuy Mamiligtas sa Israel.

²⁶ Sinabin Ispiritun Bapan Namalyari kanay, "A ka mati anggan a mu makit ta Cristuy impangakun Bapan Namalyari."

²⁷ Sa allun abitu, impalaku yan Ispiritun Bapan Namalyari sa kasawangan Templu. Kabay sên idi yina sa Templu, sinumun si Jose buy si Maria un aampun nay kulaw, ta daygên lay idi sa Kautusan tungkul kana. ²⁸ Si Simeon, inampun nay kulaw buy inulimên na si Bapan Namalyari. Sinabi na,

²⁹⁻³² "Panguun, kay gisa kun maglingkud kamu.

Amêsên, naêtêng kinay Mamiligtas ya impangaku mu

ya in-il-an mu para sa kaganawan tawu.

Sabay ya mam-in sawang sa isip mani alwan Judio,

buy siyay mam-in karangalan sa mani Israelita ya pinili mu.

Panguun, kêtên mukina amêsên un dilag kapatêbêkan,

ta natupad day impangaku mu kangku."

³³ Nakaupapas ya mangatwan kulaw sa sinabin Simeon tungkul kana. ³⁴ Sinabin Simeon kan Maria ya indu nan Jesus, "Pagpalên kaw Bapan Namalyari. Ya kulaw wa ati, in-il-an amên itag-ay buy iyêpa ya mani tawu sa Israel. Agyan siyay magin tanda' ya ubat kan Bapan Namalyari, pangkalabanên yapun êt malakêy tawu. ³⁵ Sa pakapakun baydu, masakitan ka êt, nanuwad natayad da kêtay inlatug sa bêtê mu. Buy gawan sa daygên na, maipatanday idi sa isip malakêy tawu."

³⁶ Idi êt baydu sa Templuy gisay propetay babayi ya naglagyun Ana. Anak yan Fanuel ya layin Aser. Nisadsad ya sa pangatwa na. Pipituy tawun pamiawyun lan miasawa ubat pun sabitun intangên sila ³⁷ bayu ya nabal-u. Amêsên, walumpu buy apat ta tawun na. Allu buy yabi yan mamaku sa Templu amên mangulimên sa kapamilatan pag-ayunu buy panalangin. ³⁸ Sa uras êt abitu, nagdani ya kan Maria buy kan Jose buy nagpasalamat ya kan Bapan Namalyari.

Dilag êt tawu bayduy mangêtêng sa pallumatêng Cristu. Kabay sinabin Ana kalla, "Ati ya kulaw ya Mamiligtas ya impangakun Bapan Namalyari ya sabay ya Cristuy mangatbus kasalanan mani Israelita!"

³⁹ Sên natupad Jose buy si Maria ya kaganawan sêpat lan daygên ya idi baydu sa Kautusan Panguun, nuli silayna sa Nazaret ya sabay ya balayan la sa prubinsyan Galilea. ⁴⁰ Dinumagul si Jesus buy nagin napas-êy, idi kanay kabiyasnan buy kapapaidu ya kan Bapan Namalyari.

Anak pun si Jesus, idi yina sa lalên Templu

⁴¹ Sa balang tawun, dilag Pestan Kaligtasan sa Jerusalem. Naugalyan Jose buy si Maria ya makipesta. ⁴² Sên mapu buy luway tawun nan Jesus, naku silan nangu-man sa Pestan Kaligtasan, ta abiin na naugalyan la. ⁴³ Pamakayarin pesta, sên nuli silayna, asê tandan mangatwan Jesus ya nagbalag ya sa Jerusalem. ⁴⁴ Indap la nu kaawyun ninan kabaryu la sa pamita la. Sên kaawat tana, tingkap laya sa mani kamag-anak la buy sa mani kaluguran la.

⁴⁵ Sên a ya makitan mangatwa na, nagudung sila sa Jerusalem amên têkapên laya baydu. ⁴⁶ Sên pamakatatluy allu, nakitan la si Jesus sa kasawangan Templuy nakaiknu sa bunak mani manurun Kautusan. Mallêngê ya buy mamatang kalla. ⁴⁷ Ya kaganawan tawuy idi bayduy nakalêngê, nakaupapas sila sa kabiyasnan na buy sa mani pakitbay na. ⁴⁸ Sên nakitan yan mangatwa na, nakaupapas sila. Kabay sinabin indu na, "Anak kuway siyan dinyag muya kanyan na abiin ta? Nigaganaka kay sa pangkap kamu!"

⁴⁹ Nakitbay si Jesus, "Indu way, uysiyang pantêkapên yuku yata? A yu nayi tanday sêpat idi yaku baydi sa balin Bapa ku?"

⁵⁰ Nuwa a la napukatan na labay nan sabin.

⁵¹ Nuli si Jesus sa Nazaret kaawyun nay mangatwa na buy mapanunul ya kalla. Si Maria, impakatêbêk na sa bêtê nay kaganawan nalyari. ⁵² Dinumagul si Jesus buy nagin biyasa ya. Kapapaidu ya kan Bapan Namalyari buy sa mani tawu.

3

*Ya pangaral Juan ya Mamawtismu
(Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Juan 1:19-28)*

¹ Sên ikamapu buy limay tawun pagarin Emperador Tiberio sa Roma, si Poncio Pilatoy gobernador sa prubinsyan Judea, si Herodes Antipas ya gobernador sa prubinsyan Galilea, si Felipe ya patêl nay gobernador sa Iturea buy sa Tracconite buy si Lisaniyas ya gobernador sa Abilinia. ² Ya mani pinakapuun pari yaman, silan Anas buy si Caifas. Sa panawun abitu, idi sa kakyangan si Juan ya anak Zacarias. Impatandan Bapan Namalyari ya sabi na kan Juan. ³ Kabay inlakun Juan ya mani lugal la mitalipay sa ilug Jordan. In-aral na sa mani tawuy, "Pagsisyan buy itgên yuy panyag kasalanan buy magpabawtismu kaw amên patawarên kaw Bapan Namalyari." ⁴ Sa dinyag nan abiin, natupad da insulat Propeta Isaias,

"Dilag gisay mamibêg sa kakyangan na pansabin na,

'Il-an yuy danan Panginuun.

Itinêk yuy balang danan na!

⁵ Buntunan yuy mani nalawug ga lugal, buy patalên na mani bung-uy.

Itinêk yuy dan na nikatukawkaw,

buy ipakapalay mani nikalikêdlikêd da dan.

⁶ Buy makitan kaganawan tawuy pamilig-tas ya daygên Bapan Namalyari.' "*

⁷ Naku kan Juan na malakêy tawu amên magpabawtismu. Sinabi na kalla, "Sikaw wa kaparisun lupung, sisabêt ta nagsabi kamuyun makatakas kaw sa lumatêng nga parusan Bapan Namalyari? ⁸ Nu pêtêg kaw nagsisi sa mani kasalanan yu, ipakit yu sa mani diyag yu. Agana yu isipin na a kaw maparusan gawan layi kaw Abraham. Pansabin ku kamuyuy agyan na mani batun ati, madyag Bapan Namalyarin mani layin Abraham. ⁹ Amêsên, kaparisu kaw kayuy asê managêy mangêd. Kabay nakal-an nan marusa si Bapan Namalyari kamuyuy ya

paran palatsaw wa nakal-an nan mamutus puun kayu buy isamwag sa apuy."

¹⁰ Pinatang mani tawu si Juan, "Nu parabaydu awêd, sabêt ta sêpat yan daygên?"

¹¹ Nakitbay si Juan, "Nu dilag kaw luway yaming, idin yuy gisa sa tawuy ayin yaming. Buy nu dilag kaw êt kanên, biyan yuy ayin kanên."

¹² Dilag êt mani maningil buwis ya inlumatêng amên magpabawtismu. Pinatang laya, "Manuru, sabêt ta sêpat yan daygên?"

¹³ Pikitbayan silan Juan, "Agana kaw maningil makamal un igit pun sa sêpat yun pansingilin."

¹⁴ Dilag êt mani sundalus ya namatang kana, "Buy sikay êt taman nay, sabêt ta sêpat yan daygên?"

Sinabin Juan kalla, "Agana kaw mamilit mangwan alwan kamuyu o manangkan alwan pêtêg. Sêpat kaw matula sa mani upa yu!"

¹⁵ Mangêtêng nga mani tawu sa palumatêng Cristu ya impangakun Bapan Namalyari. Kabay inisip la, "Si Juan na lawês ya Cristuy pan-êtêngên yan?" ¹⁶ Nuwa sinabin Juan kalla, "Pambawtismuwan kataw sa lanêm, nuwa dilag gisay lumatêng nga makapangyarian pun kangku. A ku sêpat mantan sandalyas na. Bawtismuwan nakaw sa Ispiritun Bapan Namalyari buy apuy. ¹⁷ Maiparisu ya sa gisay mamibalusbus trigu. Ta ya triguy naibalusbus sana, sabay ya pan-isêmpan. Nuwa ya apa, sabay ya pan-ulamên sa apuy ya asê mangapalêng."

¹⁸ Sa pangaral Juan sa Mangêd da Balita, malakê pun êt ta in-aral na.

¹⁹ Kabay agyan si Herodes Antipas ya gobernador sa prubinsyan Galilea, sinabyanan yan Juan gawan sa nadawak ka pandaygên na. Sinabi na, "Asê ustuy pinag-asawa mu si Herodias ya asawan patêl mu!" ²⁰ Kabay impasukul na si Juan. Sa pakapakun baydu, nadagdagan na kasalanan Gobernador Herodes Antipas.

* 3:6 3:6 Isaias 40:3-5.

*Ya pamawtismu kan Jesus
(Mateo 3:13-17; Marcos 1:9-11)*

²¹ Sabitun asê pun impasukul si Juan, namawtismu ya sa mani tawu. Amêsên, nagpabawtismu êt kana si Jesus. Buy sên nanalangin si Jesus, nawang-at ta langit ²² buy nagtabuy kanay Ispiritun Bapan Namalyari ya nanuwad gisay pati-pati. Buy dilag gisay tunuy ya ubat sa langit ta nagsabin, "Sikay kakaidwan kun Anak ya kapapaidu kangku."

*Ya mani ninunun Jesus
(Mateo 1:1-17)*

²³ Sên nag-umpisay nan nangaral si Jesus, tatlumpuy tawun nayna. Agyan naianak ya sa kapamilatan kapangyarian Ispiritun Bapan Namalyari, indap mani tawu, si Jesus anak yan Jose ya anak Eli.

²⁴ Si si Eli, anak yan Matat, ya anak kaman êt Levi. Si si Levi, anak yan Melqui, ya anak kaman êt Janai. Si si Janai, anak yan Jose, ²⁵ ya anak kaman êt Matatias. Si si Matatias, anak yan Amos, ya anak kaman êt Nahum. Si si Nahum, anak yan Esli, ya anak kaman êt Nagai. ²⁶ Si si Nagai, anak yan Matat, ya anak kaman êt Matatias. Si si Matatias, anak yan Semei, ya anak kaman êt Josec. Si si Josec, anak yan Joda, ²⁷ ya anak kaman êt Joanan. Si si Joanan, anak yan Resa, ya anak kaman êt Zerubabel. Si si Zerubabel, anak yan Salatiel, ya anak kaman êt Neri. ²⁸ Si si Neri, anak yan Melqui, ya anak kaman êt Adi. Si si Adi, anak yan Cosam, ya anak kaman êt Elmadam. Si si Elmadam, anak yan Er, ²⁹ ya anak kaman êt Josue. Si si Josue, anak yan Eliezer, ya anak kaman êt Jorim. Si si Jorim, anak yan Matat, ya anak kaman êt Levi. ³⁰ Si si Levi, anak yan Simeon, ya anak kaman êt Juda. Si si Juda, anak yan Jose, ya anak kaman êt Jonam. Si si Jonam, anak yan Eliaquim, ³¹ ya anak kaman êt Melea. Si si Melea, anak yan Menna, ya anak kaman êt Matat. Si si Matat, anak yan Natan, ya anak kaman êt David. ³² Si si David, anak yan Jesse, ya anak kaman êt Obed. Si si Obed, anak yan Boaz, ya anak kaman êt Salmon. Si si Salmon, anak yan

Naason ³³ ya anak kaman êt Aminadab. Si si Aminadab, anak yan Admin, ya anak kaman êt Arni. Si si Arni, anak yan Esrom, ya anak kaman êt Fares. Si si Fares, anak yan Juda, ³⁴ ya anak kaman êt Jacob. Si si Jacob, anak yan Isaac, ya anak kaman êt Abraham. Si si Abraham, anak yan Terah, ya anak kaman êt Nahor. ³⁵ Si si Nahor, anak yan Serug, ya anak kaman êt Reu. Si si Reu, anak yan Peleg, ya anak kaman êt Eber. Si si Eber, anak yan Sala, ³⁶ ya anak kaman êt Cainan. Si si Cainan, anak yan Arfaxad, ya anak kaman êt Shem. Si si Shem, anak yan Noe, ya anak kaman êt Lamec. ³⁷ Si si Lamec, anak yan Metusalem, ya anak kaman êt Enoc. Si si Enoc, anak yan Jared, ya anak kaman êt Mahalaleel. Si si Mahalaleel, anak yan Cainan, ya anak kaman êt Enos. ³⁸ Si si Enos, anak yan Set, ya anak kaman êt Adan. Buy si si Adan, anak yan Bapan Namalyari.

4

*Ya panuksun Satanas kan Jesus
(Mateo 4:1-11; Marcos 1:12-13)*

¹ Amêsên, natupus Ispiritun Bapan Namalyari si Jesus. Namita ya sa ilug Jordan buy impalêt yan Ispiritun Bapan Namalyari sa kakyangan. ² Sa lalên apattapuy allu, pantuksun yan Satanas. Sa panawun abitu, asê mangan si Jesus agyan dakun sabêt. Kabay nalayang-layang ya.

³ Sinabin Satanas kana, "Nu sikay Anak Bapan Namalyari, daygên mun kanên na batun ati."

⁴ Nuwa pikitbayan yan Jesus, "Ati ya nakasulat sa Sabin Bapan Namalyari, 'Alwan kay sa kanên mambumyay ya tawu.' ""*

⁵ Pamakayari, inlaku yina êt Satanas sa gisay matag-ay ya lugal amên tuksun. Kabay impakit kanay kaganawan kaarian sa babun luta sa gisay pakulimad. ⁶ Sinabin Satanas, "Idin ku kamuy kaganawan kapangyarian buy kaganawan pibandiyan na abiin, ta indin kangkuy ati buy malyari ku êt idin agyan sisabêt ta labay kun pamyanan. ⁷ Kabay

* 4:4 4:4 Deuteronomio 8:3.

nu ulimênên muku, idin ku kamuy kaganawan abiin.”

⁸ Nakitbay si Jesus, “Idi sa kasulatan, ‘Kay Panginuun mun Namalyari ya ulimênên mu buy pagsuywan mu.’”[†]

⁹ Pamakayari, pikilaku yan Satanas sa Jerusalem sa têngêl Templu buy sinabi na kan Jesus, “Nu sikay Anak Bapan Namalyari, magnabu ka di. ¹⁰ Ta idi sa kasulatan, ‘Iutus Bapan Namalyari ya mani ang-el na amên illagan laka.’ ¹¹ Buy ‘Sal-un laka amên asê midumpul sa batuy bitis mu.’”[‡]

¹² Nuwa pikitbayan yan Jesus, “Ati ya nakasulat sa Sabin Bapan Namalyari, ‘Agana mu subukun ya Panginuun mun Namalyari.’”[§]

¹³ Pamakayarin tinuksun Satanas si Jesus sa kaganawan paralan, inlakwanan naya buy nangêtêng ya tanan mangêd da uras amên tuksun nan manguman.

Nag-umpisa si Jesus sa pandaygên na sa balayan Galilea

(Mateo 4:12-17; Marcos 1:14-15)

¹⁴ Nag-udung si Jesus sa prubinsyan Galilea un idi kanay kapangyarian Ispiritun Bapan Namalyari. Niwagaw wa balita tungkul kana sa kaganawan lugal baydu. ¹⁵ Nanuru ya sa mani balin pagtipunan mani Judio buy inulimên yan kaganawan tawu.

Asê tinanggap si Jesus sa balayan Nasaret

(Mateo 13:53-58; Marcos 6:1-6)

¹⁶ Amêsên, nuli si Jesus sa Nazaret sa lugal la kinaragulan na. Sên Alluy nan Pagpaynawa, sinumun ya sa balin pagtipunan mani Judio ya mana nan pandaygên. Nidêng ya amên mamasan Sabin Bapan Namalyari. ¹⁷ Inggawang kanay nakatilitil la pinisulatan sabin propeta Isaias. Kabay intiknal na buy sên nakitan nay pantêkapên, binasa nay paradi,

¹⁸ “Ya Ispiritun Panginuun, idi ya kangku, gawan intalaga nakun mangaral Mangêd da Balita sa mani kalulu.

In-utus nakun mipatanda sa mani nadakêp pa mibus silayna buy sabin sa mani bulag ga makakit silayna.

In-utus naku êt amên ibus ya mani pan-ipusun.

¹⁹ Buy ipatanday inlumâtêng ngay panawun pamiligtas Panginuun.”^{*}

²⁰ Pamakayari, intilitil Jesus ya kasulatan buy in-udung na sa maglingkud. Kabay niknu ya amên mangaral. Buy pinakaêlêw yan kaganawan idi baydu.

²¹ Sinabi na kalla, “Amêsên, kaban mallêngê kaw, natupad ya idi sa Kasulatan.”

²² Nakaupapas ya kaganawan tawu buy sinabi la, “Pawan mangêd da pagsabi na! Pakan kay anak yan Jose ya kabaryu tamu ta!”

²³ Kabay sinabin Jesus kalla, “Pilmin unkatên yu kangkuy ati ya panabin, ‘Manulu, paiyulun mu pun ya sarili mu.’ Ta labay yun ipadyag kangkuy mamakau-papas baydi sa sarili kun balayan ya nabalitan yuy dinyag ku sa balayan Capernaum.”

²⁴ Sinabi pun êt Jesus kalla, “Pansabin ku kamuyuy ayin propetay pantanggapên sa sarili nan balayan. ²⁵ Ganakên yuy nalyari sabitun panawun propeta Elias. Sên asê namauran si Bapan Namalyari sa tatluy tawun buy kapaka, inlayang nga kaganawan idi baydu. Sa panawun abitu, malakêy bal-u sa Israel. ²⁶ Nuwa asê impalakun Bapan Namalyari kalla si Elias, nun a sa gisay bal-u ya alwan Judioy idi sa balayan Sarepta ya sakup Sidon.[†] ²⁷ Para êt bayduy nalyari sa panawun propeta Eliseo. Malakêy tawu sa Israel ya dilag malalay sakit sa balat. Nuwa ya pinaiyul Eliseo, kay si Naaman ya alwan Judio ya taga Siria.”

²⁸ Sên nalêngên mani tawuy idi bayduy sinabin Jesus tungkul sa panawup Bapan Namalyari sa mani alwan Judio, nagsuluk sila. ²⁹ Kabay nidêng silan kaganawan. Impatas la si Jesus sa balayan na palaku sa bung-uy ya pinipaydêngan lan balayan

[†] 4:8 4:8 Deuteronomio 6:13. [‡] 4:11 4:11 Mani Kanta 91:11-12. [§] 4:12 4:12 Deuteronomio 6:16. ^{*} 4:19 4:19 Isaias 61:1-2. [†] 4:26 4:26 Ya Sidon sabay ya lugal mani alwan Judio.

la amên inabu laya dayi sa bêngaw.
³⁰ Nuwa dinuman si Jesus sa pibunakan la buy namita.

Ya liyaki ya sinêdakan nadawak ka ispiritu

(Marcos 1:21-28)

³¹ Ubat ta baydu, naku si Jesus sa balayan Capernaum sa prubinsyan Galilea. Sa Allun Pagpaynawa, nangaral ya sa mani tawu sa balin pagtipunan mani Judio. ³² Nakaupapas ya mani tawu sa pangaral na, tagawan dilag kapangyarian ya pagsabi na. ³³ Baydu sa balin pagtipunan mani Judio dilag gisay liyaki ya sinêdakan nadawak ka ispiritu ya masnêg magsabin, ³⁴ "Jesus ya taga Nazaret, sabêt ta daygên mu kanyan? Naku ka nayi baydi amên upudun kay? Tanda yan ka nu sisabêt ka! Sikay Banal la in-utus Bapan Namalyari."

³⁵ Nuwa sinabyanan Jesus ya nadawak ka ispiritu, "Mangimbêk ka buy magtas kana!" Sên anti, intugaw yan nadawak ka ispiritu sa piakit-akit kaganawan buy inlakwanan yan asê nasakitan.

³⁶ Kabay nakaupapas ya mani tawu buy sinabi la sa balang gisa, "Sabêt ta ati? Siyan dilag yan kapangyarian mamipatas nadawak ka ispiritu buy maipatas na sila yata!" ³⁷ Kabay niwagaw wa balita tungkul kan Jesus sa buun lugal abitu.

Pinaiyul Jesus ya malakêy tawu

(Mateo 8:14-17; Marcos 1:29-34)

³⁸ Pamakayari, namita si Jesus sa balin pagtipunan mani Judio ta naku ya sa balin Simon. Matag-ay ya umut ampun Simon ya babayi. Kabay pikisabyan la si Jesus amên paiyulun naya. ³⁹ Kabay nagdani si Jesus sa nagsakit buy impatas nay umut na. Sa uras êt abitu, tambêng nidêng nga babayi buy pinakan na silan Jesus.

⁴⁰ Sên pamakatanglêw mamut, gintan mani tawu kan Jesus ya magmikanayan na nipagsakit. Kabay impaluntu nay gamêt na sa balang gisa, ta pinaiyul na sila. ⁴¹ Dilag êt malakêy tawuy sinêdakan nadawak ka ispirituy indani la kan Jesus. Sên pinaawas nay

nadawak ka ispiritu, masnêg lan sinabi, "Sika ya Anak Bapan Namalyari!" Nuwa sinabyanan na sila buy a na sila tinulutan magsabi, tagawan tanda lay sabay siyay Cristuy impangakun Bapan Namalyari.

Naku si Jesus sa prubinsyan Judea amên mangaral

(Marcos 1:35-39)

⁴² Sên pamakamaranun, naku si Jesus sa gisay lugal kakyangan. Tingkap yan malakêy tawu. Sên nakit laya, pikisabyan laya, "Manuru, nu malyari, agana ka pun mita sa balayan yan."

⁴³ Nuwa sinabi na kallay, "Asê malyari, ta kaylangan ku pun ioral sa kaatag lugal la Mangêd da Balita tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari, tagawan abiin na sangkan in-utus saku baydi sa babun luta." ⁴⁴ Kabay insundu nay pangaral na sa mani balin pagtipunan mani Judio sa prubinsyan Judea.

5

Ya pamêg Jesus sa nunay mani taga-sunul na

(Mateo 4:18-22; Marcos 1:16-20)

¹ Gisay allu, kaban manuru si Jesus sa agid lawan Genesaret, pinagsêksêkan yan malakêy tawu amên mallêngên Sabin Bapan Namalyari. ² Baydu sa agid lawa, dilag yan nakit ta luway bangka ya ayin nan tawu, gawan nipagtabuy yanay mani mandakêp kênan lanêm ya manguyas pukut la. ³ Kabay nagsakay si Jesus sa bangkan Simon. Buy sinabi na kana, "Idêsêg mun pêrad ya bangka sa lanêm." Sên naidêsêg gay bangka, niknu si Jesus, ta baydu yan mangaral sa mani tawu.

⁴ Pamakayarin nangaral Jesus, sinabi na kan Simon, "Ilaku yuy bangka yu sa miyalê buy ikatkat yuy mani pukut yu amên makakwa kaw kênan lanêm."

⁵ Nakitbay si Simon, "Manuru, napa-galan yan nana, pakan ayin kay yatan nakwa. Nuwa gawan sinabi mu, ikatkat kuy mani pukut sa lanêm." ⁶ Sên dinyag lay abitu, nayi-nayi yan maginit ya mani pukut la gawan sa malakêy kênan lanêm ma nakwa la. ⁷ Kabay kinawêy lay mani kaawyun la sa kaatag bangka amên

magdani sila buy manawup kalla. Sên nisasawup sila, napapnu lan kênan lanêm ma luway bangka angga sa marani yan milêmlêm.

⁸ Sên nakitan Simon Pedroy abitu, nan-duku ya sa arapan Jesus. Sinabi na, “Panginuun, magpakarayu ka kangku, ta makasalanan naku.” ⁹ Sinabi nay abiin gawan nakaupapas ya buy mani kaawyun na tagawan malakêy nakwa lay kênan lanêm. ¹⁰ Kabay nakaupapas silan Santiago buy si Juan ya mani anak Zebedeo ya kaawyun Simon Pedro.

Sinabin Jesus kan Simon Pedro, “Agana kayna malimu, ta paubat amêsên, alwa kaynan mandakêp kênan lanêm nun a mamipakarani kaynan mani tawu ya manampalataya kangku kaparisun pandakêp yun kênan lanêm.” ¹¹ Kabay sên naiagid lay nay bangka la, imbalag lay kaganawan buy nakilaku sila kan Jesus.

Pinaiyul Jesus ya gisay liyaki ya nagsakit ketung

(Mateo 8:1-4; Marcos 1:40-45)

¹² Gisay allu, kaban idi si Jesus sa gisay balayan, nagdani kanay gisay liyaki ya nagsakit ketung. Nanduku ya buy nakilunuslunus. Sinabi na, “Panginuun, nu kalabayan mun kayêk, paiyulun muku.”

¹³ Kabay dinukpan yan Jesus buy sinabi na, “Labay ku. Umiyul kayna.” Kabay tambêng inumiyul la nagsakit.

¹⁴ Intipan Jesus kanay, “Agana mu sabin agyan kansabêt man na nalyari kamu, nun a maku ka sa pari buy ipaêlêw muy lawini mu ya inumiyul lana. Pamakayari, mag-andug ka ayun sa insulat Moises bilang pagpapêtêg ga inumiyul kayna.”

¹⁵ Nuwa luyang pun êt niwagaw wa balita tungkul kan Jesus. Kabay inlumatêng pun êt ta malakêy tawu amên mallêngê sa mani aral na buy amên mapaiyul la sakit la. ¹⁶ Nuwa si Jesus, pawa yan mamaku sa kakyangan amên manalangin baydu.

Pinaiyul Jesus ya gisay lumpu
(Mateo 9:1-8; Marcos 2:1-12)

¹⁷ Gisay allu, kaban manuru si Jesus, idi bayduy dakun umnuy Pariseo buy manurun Kautusan ya nakaiknu sa dani na. Dilag kallay naubat sa balayan Jerusalem buy dilag êt ubat sa kaganawan lugal sa prubinsyan Galilea buy prubinsyan Judea. Idi kan Jesus ya kapangyarian Bapan Namalyari amên mamaiyul sakit. ¹⁸ Amêsên, dilag inlumatêng nga dakun umnuy lawyaki ya manambayuk gisay liyaki ya lumpu. Idani laya dayi kan Jesus, ¹⁹ nuwa gawan malakêy tawu, a sila midani. Kabay indakêy lay liyaki ya lumpu sa bubungan bali buy inlubtan lay atêp bayu la impakanawan inyêpay liyaki ya lumpu sa arapan Jesus.

²⁰ Sên nakitan Jesus ya maragul la panampalataya la kana, sinabi na, “Patêl lay, pinatawad day mani kasalanan mu.”

²¹ Amêsên, mangisip pa mani Pariseo buy mani manurun Kautusan un paradi, “Sisabêt ta tawun ati? Siyan pallamusun naya si Bapan Namalyari ta? Ayin kaatag mamatawad kasalanan, nun a kay si Bapan Namalyari.”

²² Nuwa tandan Jesus ya pan-isipin la. Kabay pinatang na sila, “Awta mangisip kaw yan parabaysên ta? ²³ Mas nalêpaw sabin sa liyaki ya lumpuy, ‘Pinatawad danay mani kasalanan mu,’ gawan a yu makit nu pinatawad o asê. Nuwa sabin ku kanay, ‘Midêng ka buy mita ka’ ²⁴ amên makitan yuy sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, dilag gakun kapangyarian baydi sa babun lutan mamatawad mani kasalanan.”

Buy sinabi na sa liyaki ya lumpu, “Midêng ka, gêtan muy kalapayan mu buy muli kayna.” ²⁵ Kabay tambêng nidêng nga liyaki sa arapan kaganawan buy gintan nay kalapayan na. Buy nuli yan mangulimên kan Bapan Namalyari. ²⁶ Nakaupapas ya kaganawan idi baydu. Kabay inulimên la si Bapan Namalyari. Sinabi la, “Sa allun ati, nakakit kitamun mani mamakaupapas ya diyag.”

Ya pamêg kan Levi

(Mateo 9:9-13; Marcos 2:13-17)

²⁷ Pamakayarin abitu, namita si Jesus buy nakitan nay gisay maningil buwis

ya naglagyun Levi. Nakaiknu ya sa pamayaran buwis. Sinabin Jesus kana, "Kilaku ka kangku." ²⁸ Kabay nidêng si Levi, inlakwanan nay kaganawan buy nakilaku ya kan Jesus.

²⁹ Nil-an si Levin maragul la kalutu amên maparangalan si Jesus. Malakêy maningil buwis buy kaatag êt ta tawuy nakiawyun nangan kalla. ³⁰ Sên anti, nagdeklamuy mani Pariseo buy mani manurun Kautusan sa mani tagasunul na. Sinabi la, "Uysiyan mangan kaw buy maminêm kaawyun na mani maningil buwis buy kaatag pun mani makasalanan ta?"

³¹ Pikitbayan silan Jesus, "Asê mangaylangan manuluy ayin sakit, nun a abituy tawuy nagsakit. ³² Naku waku baydi amên bêgên na mani tawuy makasalanan amên pagsisyan buy lakwanan lay panyag kasalanan, alwan amên bêgên ya abitu silay mani tawuy magsabin ayin silan kasalanan."

*Ya patang tungkul sa pag-ayunu
(Mateo 9:14-17; Marcos 2:18-22)*

³³ Sinabin mani tawu kan Jesus, "Ya mani tagasunul Juan buy mani tagasunul Pariseo, pawa silan mag-ayunu buy manalangin. Uysiyan ya mani tagasunul muy pawa yan mangan buy maminêm ta?"

³⁴ Kabay in-alimbawan Jesus ya sarili na sa liyaki ya pan-itangên, "Mal-yari nayin mag-ayunuy mani bisita sa tangênan pakan kaawyun la pun na liyaki ya pan-itangên? Asê! ³⁵ Nuwa lumatêng nga alluy kêwên kallay liyaki ya pan-itangên. Sa panawun abiin, baydu sila pun mag-ayunu."

³⁶ Sinabi êt Jesus kallay paalimbawan ati, "Ayin tawuy mangginit bayuy yaming amên ilanib sa manan yaming. Tagawan nu daygên nay abitu, maginit ta bayuy yaming buy ya inlanib sa bayu, asê naspat sa manan yaming."

³⁷ Sinabi pun êt Jesus kallay gisay alimbawa, "Ayin êt mamitiis bayuy alak sa manan pamyanan na diyag sa balat. Ta nu daygên nay abitu, matlês ya pamyanan buy mibulug ga alak. Parisu silan masayang! ³⁸ Nuwa ya bayuy alak,

sêpat itiis sa bayuy pamyanan. ³⁹ Ayin êt tawuy nakainêm manan alak ka kalabay minêm bayuy alak. Ta sabin nay, 'Manyanan na manan alak.' "

6

*Ya aral Jesus tungkul sa Allun Pagpaynawa
(Mateo 12:1-8; Marcos 2:23-28)*

¹ Gisay Allun Pagpaynawa, nagdan silan Jesus sa nagtrigu. Nanggutus ya mani tagasunul nan tilalagay trigu buy pinuyupuyu lay ati sa mani gamêt la bayu la kinnan na mani lasin ati. ² Nuwa dilag dakun umnuy Pariseo ya nagsabin, "Uysiyan pallabagên yu yay Kautusan tungkul sa Allun Pagpaynawa ta?"

³ Pikitbayan silan Jesus, "A yu pun nayi nabasay dinyag David sabitun inlayang ya buy mani kaawyun na? ⁴ Sinumun ya sa Tolday Pagsimban, kingwa nay tinapay ya in-andug kan Bapan Namalyari, kinnan na buy pinakan na êt ta mani kaawyun na, agyan idi sa Kautusan ya kay mani pari ya dilag karapatan mangan abitu."

⁵ Sinabi pun êt Jesus sa mani Pariseo, "Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawuy makapagsabi nu sabêt ta mangêd daygên sa Allun Pagpaynawa."

*Ya liyaki ya nati ya gisay gamêt
(Mateo 12:9-14; Marcos 3:1-6)*

⁶ Gisay na êt ta Allun Pagpaynawa, nanguman sinumun si Jesus sa balin pagtipunan mani Judio buy nangaral ya. Dilag gisay liyaki bayduy nati ya gamêt nay wanan. ⁷ Ya mani manurun Kautusan buy mani Pariseo, pinakaillagan la si Jesus. Ta nu paiyulun nay liyaki sa Allun Pagpaynawa, dilag silan maisangkan laban kana. ⁸ Nuwa tandan Jesus ya pan-isipin la. Kabay sinabi na sa liyaki, "Midêng ka buy magdani ka baydi sa arapan." Kabay nidêng nga liyaki buy nagdani kana.

⁹ Pamakayari, sinabin Jesus sa mani Pariseo buy sa mani manurun Kautusan, "Patangên kataw, 'Sabêt ta pantulutan Kautusan sa Allun Pagpaynawa? Manyag

mangêd o manyag nadawak? Miligtas o mamati?’ ”

¹⁰ Kabay pinakaêlêw Jesus ya kaganawan nakapalitêng kana bayu na sinabi sa liyaki, “Ipaktang muy gamêt mu.” Kabay impaktang liyaki ya gamêt na buy inumiyul yabay. ¹¹ Nuwa sên nakitan mani Pariseo buy manurun Kautusan na namaiyul ya sa Allun Pagpaynawa, nanubag sila. Kabay pisasabyan la nu sabêt ta daygên lay nadawak kan Jesus.

Namili si Jesus un mapu buy luway tagasunul na

(Mateo 10:1-4; Marcos 3:13-19)

¹² Sa panawun abitu, naku si Jesus sa bung-uy buy nawat-watan nan nanalangin kan Bapan Namalyari. ¹³ Pamakamaranun, binêg nay mani tagasunul na ta namili yan mapu buy luway binêg nan apostul, ¹⁴ si Simon ya pinalagyunan nan Pedro buy si Andres ya patêl na, si Santiago, si Juan, si Felipe, si Bartolome, ¹⁵ si Mateo, si Tomas, si Santiago ya anak Alfeo, si Simon ya manalangsang sa gubernun Roma, ¹⁶ buy si Judas ya anak kaatag Santiago, buy si Judas Iscariote ya nisupakat kan Jesus.

Nangaral buy namaiyul si Jesus

(Mateo 4:23-25; 5:1-12)

¹⁷ Pamakayari nan namilin apostul na, inlumunsan silan ubat sa bung-uy bayu tinunggên sa gisay napatal la lugal. Idi bayduy malakêy tagasunul na buy idi êt bayduy sadyay lakên tawuy ubat sa kaganawan lugal sa prubinsyan Judea buy sa balayan Jerusalem buy ubat sa mani lugal sa agid dagat sa balayan Tiro buy sa balayan Sidon. ¹⁸ Naku sila baydu amên mallêngê kan Jesus buy paiyulun sila. Kabay pinaiyul nay nipagsakit buy mani sinêdakan nadawak ka ispiritu. ¹⁹ Kabay pinagpilitan kaganawan na madukpan laya, ta idi kanay kapangyarian Bapan Namalyari ya mamaiyul sa kaganawan nipagsakit.

²⁰ Inêlêw nay mani tagasunul na buy sinabi na, “Pinagpala kaw wa mani kalulu, tagawan mibilang kaw sa pag-arian Bapan Namalyari.

²¹ Pinagpala kaw wa mani layangên amêsên, tagawan mabsuy kaw.

Pinagpala kaw wa mani manangis amêsên, tagawan mangkayli kaw.

²² Pinagpala kaw nu pagsakitan kaw nakêm buy nu ipapawa kaw buy nu dustakên kaw kaganawan tawu gawan sa panunul yu kangku ya in-Anak Tawuy ubat sa langit.”

²³ Ta parabaydu êt ta dinyag mani ninunu la sa mani propeta awlagi. Kabay nu mangadanasan yuy abiin, matula kaw buy mag-ukdu kaw gawan sa tula, tagawan maulagay gantimpala yu sa langit.

²⁴ “Sikaw wa mani mabandi, mamakapalunus kaw lanu, ta natanggap yina amêsên na katig-sawan yu.

²⁵ Sikaw wa nangabsuy amêsên, makapalunus kaw lanu, ta lumayang kaw.

Sikaw wa mani mangkayli amêsên, makapalunus kaw lanu, ta magluksa kaw buy mipanangis.

²⁶ Sikaw wa mani pan-ulimênên kaganawan tawu amêsên, mamakapalunus kaw êt lanu, gawan para bayduy dinyag mani ninunu la sa mani magtatalingkayun propeta.”

Kaidwan na mani kapati

(Mateo 5:38-48; 7:12)

²⁷ Amêsên, sinabin Jesus, “Nuwa pansabin ku kamuyun mani mallêngê kangku, kaidwan yuy mani kapati yu buy manyag kaw mangêd sa mani nipagsakit nakêm kamuyu. ²⁸ Manalangin kaw para sa mani mandustak kamuyu ya pagpalên silan Bapan Namalyari buy manalangin kaw para sa mani mamasakit kamuyu.

²⁹ Nu dilag mandalpin pingi mu, ipadalpi mu êt ta kapaka. Nu dilag mangwan up-up mu, agana mu êt iimut ya yaming mu.

³⁰ Nu dilag manyawad kamu, biyan muya. Buy nu dilag mangwan pibandiyan mu, agana mina udungun. ³¹ Daygên yu sa

mani kaparisu yuy labay yun daygên la kamuyu.”

³² “Nu kay ya mani mangidu kamuyuy pan-idun yu, ayin kaw matanggap pa gantimpalay ubat kan Bapan Namalyari. Tagawan agyan ya mani makasalanan na tawu, pan-idun la êt ta mangidu kalla. ³³ Buy nu kay panyagên yun mangêd da tawuy manyag mangêd kamuyu, a kaw ulimênên Bapan Namalyari. Tagawan agyan ya mani makasalanan, para êt bayduy pandaygên la. ³⁴ Nu kay pamaraman yuy mamakabayad kamuyu, a kaw ulimênên Bapan Namalyari. Tagawan agyan ya mani makasalanan, mamaandam sila êt sa kaparisu lan makasalanan, ta natanêk ya nakêm lan iudung lay abitu! ³⁵ Alwan parabayduy daygên yu, nun a kaidwan yuy mani kapati yu, manyag kaw mangêd kalla, buy paandamên yu silan a kaw mangêtêng kapalit. Nu parabayduy daygên yu, maragul la gantimpala yu buy mapagpapêtgan ya anak kaw Bapan Namalyari ya Katatagayan. Tagawan mangêd ya agyan sa mani tawuy ayin utang nga nakêm buy sa mani nadawak ka tawu. ³⁶ Magin mapallunus kaw kaparipun Bapa yun Namalyari ya mapallunus.”

*Agana mangusgan kaparisu
(Mateo 7:1-5)*

³⁷ “Agana kaw mangusgan kaparisu yu amên a kaw êt usgên Bapan Namalyari. Agana kaw êt mangatul kaparisu yu amên a kaw êt atulan Bapan Namalyari. Mamatawad kaw amên patawarên kaw Bapan Namalyari. ³⁸ Mam-i kaw sa kaatag amên biyan kaw êt Bapan Namalyari. Ta ya idin yu, iudung na un ustuy takal, intêtê, imbinsêk anggan masalipaw. Gawan nu sabêt ta panukad da panggamitin yun pam-i sa kaatag, sabay êt ta panukad da gamitin Bapan Namalyari kamuyu.”

³⁹ Sinabi êt Jesus ya paalimbawan ati, “Malyari nayin mangakay ya bulag sa kaparisu nan bulag? Asê! Ta parisu silan manabu sa kali nu daygên lay abitu. ⁴⁰ Ayin mag-aral la igit pun sa manuru kana. Nuwa nu napakaturwanan yan

mangêd, magin kaparisu yan manuru kana.”

⁴¹ “Uysiyen makitan mu yay puling sa matan kaparisu mu, pakan a mu makitan na maragul la puling sa mata mu ta? ⁴² Parasaantu mun masabi kanay, ‘Patêl lay, paulayên mun itas kuy puling sa mata mu’, pakan a mina man makit ta maragul la puling sa mata mu? Mapagtalingkayu! Itas mu pun na maragul la puling sa mata mu amên makakit kan mangêd. Sa pakapakun baydu, maitas muy puling sa matan kaparisu mu.”

*Matandan na puun kayu sa tagêy na
(Mateo 7:16-20; 12:33-35)*

⁴³ Sinabi pun êt Jesus, “Ya mangêd da puun kayu, asê managêy asê pangkanên buy ya puun kayuy asê mangêd, asê managêy pangkanên. ⁴⁴ Balang puun kayu, matandan sa mani tagêy na. Tagawan na tanaman na madiwi, asê managêy igus o ubas. ⁴⁵ Para êt baydu sa tawu. Ya tawuy mangêd da ugali, magsabi yan pawan kangêdan, tagawan napnun kangêdan na bêtê na. Nuwa ya tawuy nadawak ka ugali, magsabi yan pawan kadawakan, tagawan napnun kadawakan na bêtê na. Tagawan nu sabêt ta idi sa bêtên gisay tawu, sabay ya sabin na.”

*Ya luway tawuy nitudêk bali
(Mateo 7:24-27)*

⁴⁶ Sinabi pun êt Jesus, “Uysiyen pambêgên yuku yan, ‘Panginuun, Panginuun’, pakan a yu pansunulun ya mani pansabin ku? ⁴⁷ Paradi ya magdani kangkun mallêngê buy manunul sa mani sabi ku. Kaparisu yan ⁴⁸ gisay tawuy nangalin malalê buy impaydêng nay bali na sa pundasyun na batu. Sên inlumâtêng nga lanab, asê nalasak ka bali na, ta napas-êy ya pinipundasyunan na. ⁴⁹ Nuwa ya tawuy mallêngê sa pansabin ku, pakan a nay naman pansunulun, kaparisu yan tawuy nanyag bali ya ayin pundasyun. Sên inlumâtêng nga lanab, tambêng nayêgmak buy nalasak ka bali na.”

7

Pinaiyul Jesus ya ipus un gisay kapitan Romano
(Mateo 8:5-13)

¹ Sên nayari yan tinurwanan Jesus ya mani tawu, naku ya sa balayan Caper-naum. ² Idi bayduy gisay kapitan mani sundalus Romano. Dilag yan ipus ya kakaidwan na ya nagsakit buy marani yan mati. ³ Sên nabalitan kapitan ya tungkul kan Jesus, in-utus nay mani mangatwan Judioy manungkulan amên pakisabyan laya si Jesus ya lakwên naya sa bali na buy paiyulun nay ipus na. ⁴ Sên nilatêng silayna kan Jesus, pikisabyan layan mangêd, “Nu malyari dayi, sawpan muy kapitan gawan sêpat yan sawpan. ⁵ Ta kaidwan na kitamuy mani layin Judio buy siyay nipadyag balin pagtipunan tamu.”

⁶ Kabay nakilaku kalla si Jesus. Sên marani silayna sa balin kapitan mani sundalus, in-utus êt kapitan na dakun umnuy kaluguran na amên têgmên si Jesus buy ipasabi kanay, “Panginuun, agyan a kayna kanu maku sa bali na ta a ya sêpat lakwên. ⁷ Kabay a yina nagdani, ta a ya sêpat makiarap kamu. Nuwa nu sabin mu kanuy umiyul la ipus na, umiyul yabay. ⁸ Tanda nay ati, gawan siya man, dilag mani nipagtungkulan na makapangyarian pun êt kana. Buy dilag ya êt pansakupun na mani sundalus. Nu sabin na sa gisay, ‘Maku ya baydu’, maku yabay baydu. Nu sabin nay, ‘Kaksaw ka baydi’, magdani ya. Buy nu sabêt ta iutus na sa ipus na, daygên na.”

⁹ Sên nalêngên Jesus ya impasabin kapitan sundalus, nakaupapas ya buy nag-arap ya sa mani tawuy kilalaku kana. Sinabi na, “Agyan sa mani Israelitay ayin naku pun nakitan na tawuy paradi ya karagul la panampalataya.” ¹⁰ Sên nag-udung sa bali ya mani in-utus kapitan, nakitan laya bay ya inumiyul lay ipus na.

Pinabyay Jesus ya bayuntawuy nati

¹¹ Pamakayari, naku si Jesus sa balayan ya naglagyun Nain. Nakilaku kanay mani tagasunul na buy ya malakêy tawu. ¹² Sên marani silayna sa susunan balayan Nain, nakatbêng silan malakêy tawuy

mamilbêng nati. Ta nati ya gigisay liyaki ya anak bal-uy babayi. Malakêy taga balayan ya nakilbêng nga kaawyun na.

¹³ Sên nakitan Panginuun Jesus ya bal-u, nalunus ya. Kabay sinabi na, “Patêl la, agana ka manangis.”

¹⁴ Nagdani ya buy dinukpan nay kakalêkan nati ya gêgtan mamilbêng. Kabay tinunggên sila buy sinabin Jesus sa liyaki ya nati, “Ali kuway, mimata kayna.” ¹⁵ Niknuy nati, êh nakasabi yina. Tinambay yan indin Jesus sa indu na. Sinabi na, “Ati ya anak mu.”

¹⁶ Kabay sa limu la sa nalyari, kinêdêsan na kaganawan tawu buy nangulimên sila kan Bapan Namalyari. Sinabi la, “Ha, pata taganan pansawpan kitamun Bapan Namalyari! Ta inlumtaw kantamuy makapangyarian na propeta na.” ¹⁷ Ya tungkul sa dinyag Jesus, niwagaw sa buun prubinsyan Judea buy sa mani lugal la nakapalitêng.

Si Jesus buy si Juan ya Mamawtismu
(Mateo 11:2-19)

¹⁸⁻¹⁹ Amêsên, ya mani tagasunul Juan ya Mamawtismu, inlaku laya si Juan sa sukulan buy sinabi la kanay kaganawan dinyag Jesus. Sên natandan Juan na abitu, in-utus nay luwa sa mani tagasunul na kan Jesus amên ipatang kanay paradi, “Sika nayi ya pan-êtêngên yan na lumatêng o mangêtêng kay pun kaatag?”

²⁰ Sên nilatêng silay nabay kan Jesus, sinabi la, “In-utus kay Juan ya Mamawtismu amên ipatang yan kamu nu sika nayi ya pan-êtêngên yan lumatêng o mangêtêng kay pun kaatag.”

²¹ Sa mani uras abitu, malakêy pinaiyul Jesus ya nipagsakit buy mani bulag. Malakêy ta sinêdakan nadawak ka ispirituy impatas na sa mani tawu. ²² Kabay sinabin Jesus sa mani tagasunul Juan, “Mag-udung kaw kan Juan buy ibalita yu kanay nakit buy nalêngê yu amêsên. Nakakit tanay mani bulag. Nakabitay mani lumpu. Inumiyul la mani nagketung. Nakalêngêy mani asê kalêngê. Pampabyayên na mani nati. Buy pan-iaral sa mani kaluluy Mangêd da Balita.

²³ Pinagpalay tawuy asê magluway nakêm kangku.”

²⁴ Pamakabitan mani tagasunul Juan, pinatang Jesus ya mani tawu, “Sabitun naku kaw sa kakyangan, sabêt ta napilmi yun makit? Gisay timbu nayi ya pangkim-payên angin? Asê! ²⁵ Gisay tawu nayi ya nakayaming mangêd? Asê, ta ya mani tawuy nakayaming mangêd buy mambumyay sa mangêd da kabilyan, kay makitan sa balin ari. ²⁶ Naku kaw êt nayi sa kakyangan amên makit ya gisay propeta? Awu. Pêtêg gisa yabay propeta si Juan. Nuwa pansabin ku kamuyuy igit yapun sa gisay propeta. ²⁷ Ta sabay si Juan na pantukuyun Bapan Namalyari sabitun sinabi na sa Kasulatan, ‘Dilag gakun gisay iutus ya muna kamu amên mil-an danan mu.’ ”*

²⁸ Sinabi pun êt Jesus, “Pansabin ku kamuyuy ayin tawuy in-anak ya igit pun kan Juan. Nuwa nu sisabêt man na pinakanayêpa sa mani tawuy pag-arian Bapan Namalyari, igit yapun kan Juan.”

²⁹ Sên nalêngên mani tawu buy maningil buwis ya pangaral Jesus, sinabi la, “Ustuy pan-ipadyag Bapan Namalyari.” Sinabi lay abiin gawan nagpabawtismu sila kan Juan. ³⁰ Nuwa ya mani Pariseo buy mani manurun Kautusan, a sila nagpabawtismu kan Juan. Kabay a la tinanggap ya pan-ipadyag Bapan Namalyari sa biyay la.

³¹ Sinabi pun êt Jesus, “Sa sabêt ku maiparisuy mani tawu sa panawun amêsên? Kansabêt ku sila maiparisu?”

³² Maiparisu ku sila sa mani anak ka nakaiknu sa pangapalan. Pansabin lan masnêg sa mani kakapal la, ‘Tinigtigan yan kaw bulugudyung, nuwa a kaw nanalêk.

Nagkanta kay pagkanta sa nati, nuwa siyan a kaw nanangis.’ ”

³³ “Para kaw êt baydu tagawan sên inlumatêng baydi si Juan ya mag-ayunu buy asê maminêm alak, siyan pansabin yuy, ‘Pansêdakan nadawak ka ispirituy tawun abiin.’ ³⁴ Buy sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, sên inlumatêng ngaku

baydi, nakitan yukun mangan buy maminêm alak, siyan pansabin yuy, ‘Elêwên yumbay ya tawun abiin! Masing-ul buy mapaglasing ya, kaluguran yan mani maningil buwis buy mani mapanyag kasalanan.’ ³⁵ Nuwa paraman baydu, mapagpapêtgan na pêtêg ga kabiyasnan Bapan Namalyari sa mani tawuy manunul sa pan-ituru yan.”

Binulugan pabangi si Jesus

³⁶ Amêsên, dilag gisay Pariseoy naglagyun Simon. Insagyat na si Jesus un mangan sa bali na. Kabay sinumun si Jesus un mangan. ³⁷ Sa balayan abitu, dilag gisay babayi ya pikatandan ya asê mangêd da pangababayi. Sên natandan nay mangan si Jesus sa balin Simon, naku ya baydun gêgtan na makamal la pabangi ya idi sa mangêd da pamyanan ya diyag sa batun alabastru.† ³⁸ Amêsên, sên idi ya bayduy babayi, nagdani ya sa kabukutan Jesus sa danin bitis na. Nanangis ya baydu angga sa napitakan luwa nay bitis Jesus. Kabay pinunis nan sabut nay ati, dinêp nay bitis buy pakanawa nan binulugan pabangi.

³⁹ Si Simon na nanagyat kan Jesus, sên nakitan nay dinyag babayi, nasabi na sa sarili na, “Nu pêtêg propetay tawun ati, tanda na dayi ya asê mangêd da pangababayin nakadukpa kana.”

⁴⁰ Nuwa tandan Jesus ya inisip Simon. Kabay sinabin Jesus kana, “Dilag gakun labay sabin kamuy Simon.”

Nakitbay si Simon, “Sabêt ta abituy Manuru?”

⁴¹ Sinabin Jesus kana, “Dilag luway tawuy nangutang pera sa gisay tawuy mamautang. Liman dalan ya inutang gisa. Ya gisa, limampu. ⁴² Sên a sila makabayad, a nayna impabayad da utang la. Amêsên, sa êlêw mu, sisabêt sa luway mas mangidu baydu sa namautang kalla?”

⁴³ Nakitbay si Simon, “Sa pangêlêw ku, abituy mas malakêy utang.”

Kabay sinabin Jesus, “Ustuy pakitbay mu.”

* **7:27** 7:27 Malakias 3:1. † **7:37** 7:37 Ya alabastru, gisa yan kalasin batuy nagkulay naputi buy kulay ukuy. Makamal ati.

⁴⁴ Pamakayari, inawing Jesus ya babayi buy sinabi na kan Simon, “Elêwên muy babayin ati. Sên sinumun naku nangun sa bali mu, a muku binyanan lanêm panguyas kun bitis ku. Nuwa ya babayin ati, inuyasan nan luwa nay bitis ku buy pinunisan nan sabut nay bitis ku. ⁴⁵ A muku êt dinêp bilang pananggap mu kangku, nuwa siya, ubat sa sinumun ya baydi, a ya tinunggên mandêp sa bitis ku. ⁴⁶ A mu binulugan laruy ulu ku, nuwa siya, binulugan nan makamal la pabangi ya bitis ku. ⁴⁷ Kabay pansabin ku kamuyuy ya maragul la pangiduy impakit na kangku, sabay ya pagpapêtêg pinatawad day mani kasalanan na. Nuwa ya tawuy pinatawad pêrad, pêrad êt ta impakit nay pangidu.” ⁴⁸ Amêsên, sinabin Jesus sa babayi, “Pinatawad day mani kasalanan mu.”

⁴⁹ Ya mani kaêm nan mangan, namatang sila sa sarili la, “Sisabêt ta tawun ati, ta agyan kasalanan mapatawad na?”

⁵⁰ Sinabin Jesus sa babayi, “Niligtas kayna sa parusa, gawan sa panampalataya mu kangku. Muli kaynan napatêtbêk ka nakêm.”

8

Mani babayi ya nanawup kan Jesus

¹ Pamakayari, inlakun Jesus ya mani balayan buy mani baryu sa Galilea, ta mangaral yan Mangêd da Balita tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari. Kaawyun nay mani mapu buy luway tagasunul na ² buy dakun umnuy babayi ya pinaiyul na buy babayi ya tinasan na êt nadawak ka ispiritu. Gisa kalla si Mariay pambêgên lan Magdala ya tinasan Jesus un pituy nadawak ka ispiritu. ³ Dilag êt kaawyun si Juana ya asawan Cusa ya pagtiwalan Gobernador Herodes Antipas, si Susana buy malakê pun êt ta kaatag. Ya mani babayin abiin, manawup sila sa mani kaylangan lan Jesus ubat sa mani sarili lan pibandiyen.

Ya paalimbawa tungkul sa mamibulaglag

(Mateo 13:1-9; Marcos 4:1-9)

* **8:10** 8:10 Isaias 6:9.

⁴ Kaban mititipun na malakêy tawuy ubat sa magmikakanayun na balayan, ingkuwentun Jesus ya paalimbawan ati, ⁵ “Dilag gisay manggitnay namibulaglag bini. Sa pamibulaglag na, dilag mani bini ya nangananabu sa dan. Nangatudakan na ati buy tinuktuk mani uybun manuk. ⁶ Dilag êt mani bini ya nangananabu sa mabatuy lugal. Tinumubuy mani ati, nuwa tambêng nawangêy, gawan namalay luta. ⁷ Dilag êt mani bini ya nangananabu sa pantubwanan têtak ka madiwi. Niagnan inlumabung nga mani bini buy mani têtak, nuwa kinêlkêlan têtak ka madiwi ya mani bini. ⁸ Ya kaatag, nangananabu sa mangêd da luta. Kabay tinumubu buy nanagêy ya mani bini un tidinalan na lasi.” Pamakayari, masnêg sinabin Jesus, “Sikaw wa mani mallêngê, pakaisipin yuy nalêngê yu.”

Ya labay sabin mani paalimbawa
(Mateo 13:10-17; Marcos 4:10-12)

⁹ Namatang nga mani tagasunul Jesus, “Sabêt ta labay mun sabin sa paalimbawan abiin?”

¹⁰ Kabay pikitbayan silan Jesus, “Impaintindi kamuyuy nakaliim tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari, nuwa sa kaatag, pan-isabi ya ati sa kapamalatan paalimbawa amên, ‘Kapangêlêw-êlêw laman, a sila makakit. Buy kapallêngê-lêngê laman, a sila makapukat.’”*

Ya labay sabin paalimbawa tungkul sa mamibulaglag

(Mateo 13:18-23; Marcos 4:13-20)

¹¹ Impatandan Jesus nu sabêt ta labay sabin abituy paalimbawa. Sinabi na, “Ya bini, sabay ya Sabin Bapan Namalyari. ¹² Ya dan na kinapinabwan bini, sabay ya mani tawuy nallêngê sa Sabin Bapan Namalyari. Nuwa sên inlumatêng si Satanas, intas nay Sabin Bapan Namalyari sa bêkê la amên a sila manampalataya buy a sila miligtas sa parusa. ¹³ Ya mabatuy lutay kinapinabwan bini, sabay ya mani tawuy nallêngê sa Sabin Bapan Namalyari buy matula lan tinanggap pa ati. Nuwa asê nipakatêbêk sa bêkê

lay pananggap la. Kabay asê napêng nga panampalataya la, ta sên inlumâtêng nga mani panubuk, inlakwanan lay nay panampalataya la. ¹⁴ Ya lutay pantubwanan têmeak ka madiwi nu saantu nanabuy kaatag bini, sabay ya nallêngên Sabin Bapan Namalyari. Nuwa sên kabuyutan, gawan sa mani pangganakên sa biyay la, pibandiyen buy panunul sa kalabayan lawini la, nalitêpan lay Sabin Bapan Namalyari. Kabay asê nanagêy sa biyay la. ¹⁵ Nuwa ya mangêd da lutay kinapinabwan bini, sabay ya mani tawuy nallêngên Sabin Bapan Namalyari ya dilag mangêd da nakêm. Impakatêbêk lay ati sa bêkê la buy pinibabatan lan sinunul angga sa nanagêy sa biyay la."

*Ya aral ubat sa sulu
(Marcos 4:21-25)*

¹⁶ Sinabi pun êt Jesus, "Ayin tawuy mamagkêt sulu ya takpan nan timba o idin sa aypan papag, nun a idin nay sulu sa pêtêg pamyanan amên mam-in sawang sa kaganawan sumun sa bali. ¹⁷ Ta ayin pan-itaguy asê miwagaw buy ayin pan-iliim ma asê matandan."

¹⁸ "Kabay mallêngê kaw mangêd sa pansabin ku. Ta ya tawuy manunul sa malêngê nay kapêtêgan, biyan yapun êt pangintindi. Nuwa ya tawuy asê manunul sa malêngê nay kapêtêgan, agyan na indap nay idi kana, itas pun êt kana."

*Ya indu buy mapatêl Jesus
(Mateo 12:46-50; Marcos 3:31-35)*

¹⁹ Amêsên, naku kan Jesus ya indu na buy mapatêl na. Nuwa a sila midani, gawan malakêy tawu. ²⁰ Kabay dilag nagsabi kan Jesus, "Idi sa lawasan ya indu mu buy mapatêl mu. Labay lakan makitan."

²¹ Nuwa pikitbayan yan Jesus, "Ya mani mallêngê buy manunul sa Sabin Bapan Namalyari, sabay silay indu ku buy mapatêl ku."

*Pinatgên Jesus ya sadyay lakas angin
(Mateo 8:23-27; Marcos 4:35-41)*

²² Gisay allu, nagsakay si Jesus buy mani tagasunul na sa gisay bangka. Sinabi na kallay, "Maglipay kitamina sa

lawu." Kabay naglipay silayna. ²³ Sên idi ya sa lanêm ya bangka, nabêlêwan Jesus. Asê naêpêng, inlumakas ya angin buy nasunan malakêy lanêm ya bangka la. Kabay idi sila sa nadawak ka kabilyan.

²⁴ Kabay pinêw yan mani tagasunul na, "Manuru, Manuru, mimata ka! Milêmlêw kitamina!"

Kabay nimata si Jesus, in-utus nay malakas ya angin buy maragul la alun, "Tunggên kaw!" Kabay tinunggên na angin buy namatêtbêk ka alun.

²⁵ Pinatang Jesus ya mani tagasunul na, "Antuy panampalataya yu?"

Nakaupapas sila buy nalimu. Kabay nisasabi sila, "Sisabê ta ati! Siyan matgên na yay angin buy alun ta!"

Pinaiyul Jesus ya tawuy sinêdakan nadawak ka ispiritu

(Mateo 8:28-34; Marcos 5:1-20)

²⁶ Amêsên, insundu lay paglipay la angga sa nilatêng sila sa lugal mani tawuy pambêgên lan Geraseno ya katalipay lawan Galilea. ²⁷ Kabay pamakalatêng la, nagtabuy si Jesus sa bangka. Timbêng yan gisay liyaki ya manugêl baydu ya sinêdakan nadawak ka ispiritu. Nabuyut tinan asê magyaming buy a ya manugêl sa bali, nun a sa lêyang nga pamilbêngan. ²⁸⁻²⁹ Agyan papakabantayan laya buy papakasêl-an tanikalay gamêt na buy bitis na, mabuytu na pun êt. Pawa yan pansêdakan nadawak ka ispiritu buy pan-ipalaku ya sa kakyangan na lugal. Sên nakitan liyaki si Jesus, nan-angaw ya buy nanduku ya sa arapan na. Kabay sinabin Jesus kana, "Nadawak ka ispiritu, magtas ka kana!"

Kabay masnêg nan sinabi, "Jesus ya Anak Bapan Namalyari ya Katatag-ayan, sabê ta daygên mu kangku? Makisabi yaku kamu, agana muku pasakitan."

³⁰ Kabay pinatang yan Jesus, "Sabê ta lagyu mu?"

Nakitbay ya, "Libulibu." Sinabi nay abitu gawan malakêy nadawak ka ispiritu nagsêdak kana. ³¹ Nakilunuslunus ya nadawak ka ispiritu kan Jesus, "Agana mukay ipalaku sa kalalêlalêan sukulan sa aypan luta." ³² Dilag malakêy babuy ya

manabêl baydu sa bung-uy. Nakilunus-lunus ya nangadadawak ka ispiritu kan Jesus, "Tulutan mukay magsêdak sa mani babuy."

Kabay sinabin Jesus kalla, "Dali kawna!"³³ Kabay nagtas ya mani nadawak ka ispiritu sa liyaki buy nagsêdak sa mani babuy. Nipamwayuy mani babuy buy nanabu sa bêngaw. Kabay nangalulumud sila sa lawa.

³⁴ Sên nakit manaysay babuy ya abitu, nuwayu silan napapakun sa balayan buy sa karanin baryu buy imbalita lay nalyari.

³⁵ Kabay naku bayduy mani tawu amên êlêwên lay nalyari. Pamakalatêng la kan Jesus, nakitan lay liyaki ya tinasan nan nadawak ka ispiritu ya nakayaming ngina buy nakaiknuy na sa kabitisan Jesus buy mamangêd day isip na. Kabay nalimwan ya mani tawu sa mani nalyari. ³⁶ Ya mani nakakit sa dinyag Jesus, ingkuwentu lay nalyari sa mani inlumâtêng, "Impatas Jesus ya nadawak ka ispiritu ya nagsêdak sa liyaki."

³⁷ Ya mani taga baydu sa Geraseno, nakisabi sila kan Jesus, "Magtas kayna sa lugal yan, ta lilimun kay kamu!"

Kabay nagsakay ya silan Jesus sa bangka ta maglipay sila papakun sa lugal la ubatan la. ³⁸ Nakisabi kan Jesus ya liyaki ya tinasan nan nadawak ka ispiritu, "Kilaku waku dayi kamu." Nuwa alwan parabayduy labay Jesus. Kabay sinabi na, ³⁹ "Muli kayna amên ipatanda mu kallay dinyag Bapan Namalyari kamu." Kabay nuli ya liyaki buy imbalita na sa buun balayan na dinyag Jesus kana.

Pinaiyul Jesus ya anak Jairo buy ya babayi ya manay nan pandayên

(Mateo 9:18-26; Marcos 5:21-43)

⁴⁰ Amêsên, sên nag-udung si Jesus sa lipay lawa, matula yan tinanggap mani tawu gawan mangêtpan kanay kaganawan. ⁴¹ Inlumâtêng nga gisay liyaki ya naglagyun Jairo ya gisay mamunu sa balin pagtipunan mani Judio. Nanduku ya sa arapan Jesus buy nakisabi ya, "Nu malyari dayin kayêk, maku ka dayi sa bali ku, ⁴² gawan marani yan mati ya gigisay

anak kuy babayi ya mapu buy luway nay tawun."

Kaban papakun si Jesus sa balin Jairo, nipipiitan na mani tawu kana. ⁴³ Dilag gisay babayi bayduy mapu buy luway tawun nan dayên. [Naubus say kaganawan pibandiyan na sa pamayad sa pagpaêlêw na sa mani manulu.] Nuwa ayin makapaiyul kana, agyan sisabêt. ⁴⁴ Naku yan nagdani sa bukut Jesus buy dinukpan nay palpal yaming na. Kabay tambêng tinunggên na pagdaya na.

⁴⁵ Namatang si Jesus, "Sisabêt ta nandukpa kangkun ah?"

Sinabin balang gisa, "Alwan siku."

Kabay sinabin Pedro, "Manuru, tanda muy malakêy tawuy nakapalitêng nga nipipiitan amên midani kamu."

⁴⁶ Nuwa sinabin Jesus, "Dilag nandukpa kangku, ta natanam kuy dilag kapangyarian na nag-awas kangku." ⁴⁷ Sên natandan babayi ya a na maipuglaw wa dinyag na, pumilapil yan nagdani kan Jesus. Nanduku ya sa arapan buy sinabi na sa kaganawan nu sabêt ta sangkan uysiyang dinukpan nay yaming Jesus buy nu parasaantu yan inumiyul.

⁴⁸ Kabay sinabin Jesus kana, "Anak kuway, inumiyul ka gawan sa panampalataya mu kangku. Muli kaynan napatêtbêk ka nakêm."

⁴⁹ Kaban kasabi pun Jesus ya babayi, inlumâtêng nga gisay liyaki ya ubat sa balin Jairo. Sinabi na kan Jairo, "Nati yanay anak mu. Agana mina abalên na Manuru."

⁵⁰ Nuwa sên nalêngên Jesus ya abiin, sinabi na kan Jairo, "Agana ka malimu. Kay manampalataya ka kangku buy mabyay yan manguman."

⁵¹ Pamakalatêng la sa bali, ayin pinasun si Jesus nun a kay silan Pedro, Santiago, buy si Juan buy mangatwan anak.

⁵² Manangis buy man-alab ya mani tawuy idi baydu.

Nuwa sinabin Jesus kalla, "Agana yu tangisan na anak, gawan a ya nati, nun a kay mamabêlêw ya." ⁵³ Inuyam laya, ta tanda lay pêtêg nati ya anak. ⁵⁴ Nuwa tinalan Jesus ya gamêt anak buy sinabi na kana, "Anak kuway, mimata ka."

⁵⁵ Nabyay ya anak buy tambêng yan niknu. Kabay sinabin Jesus kalla, “Pakan yuya.” ⁵⁶ Nakaupapas ya mangatwa na, nuwa masipit intipan Jesus kallay a la sabin agyan kansabêt man na nalyari.

9

In-utus Jesus ya mapu buy luway tagasunul na

(Mateo 10:5-15; Marcos 6:7-13)

¹ Binêg Jesus ya mapu buy luway tagasunul na. Buy binyanan na silan karpangyarian buy karapatan makapitas kaganawan nangadawak ka ispiritu buy mamaiyul nipagsakit. ² In-utus na sila amên mangaral tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari buy mamaiyul mani tawuy nipagsakit. ³ Sinabi na kalla, “Sa pamita yu, agana kaw mantan dakun sabêt, agyan têkên, susut, kanên, pera o yaming nga pangalili. ⁴ Makitugêl kaw agyan sa sisabêt man na mananggap kamuyu buy manugêl kaw baydu angga sa pamita yu sa balayan abitu. ⁵ Buy nu a kaw tanggapên mani tawu sa gisay balayan, mita kaw baydu. Nuwa bayu kaw mita, ikampag yuy abuy idi sa bitis yu bilang pamipatanda kalla ya nadawak ka dinyag la.”

⁶ Kabay ya mani tagasunul na, namitay nan naku sa mani baryu. Nangaral silan Mangêd da Balitan Bapan Namalyari buy namaiyul silan nipagsakit agyan saantu man na lugal.

Naguluy nakêm Gobernador Herodes Antipas

(Mateo 14:1-12; Marcos 6:14-29)

⁷ Sên nabalitan Gobernador Herodes Antipas ya kaganawan pandaygên Jesus, naguluy nakêm na, ta dilag magsabin, “Nanguman nabyay si Juan ya Mamawtismu.”

⁸ Dilag dakun umnuy nagsabin, “Sabay siya si propeta Elias ya nanguman nagpakit.”

Dilag êt taman nagsabin, “Gisa ya sa mani propeta sabitun nuna ya nanguman nabyay.”

⁹ Nuwa sinabin Gobernador Herodes Antipas, “Alwan siya si Juan, ta impaputus kinay ulu na. Nuwa sisabêt taman na imbalita la kangku?” Kabay pinagpilitan nan makitan si Jesus.

Pinakan Jesus ya limay libuy tawu

(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Juan 6:1-14)

¹⁰ Amêsên, sên nag-udung nga mani apostul kan Jesus, ingkuwentu lay kaganawan dinyag la. Sên anti, pikilaku na sila un kakapad la sa gisay balayan na pambêgên Bethsaida. ¹¹ Nuwa sên natan-dan malakêy tawuy pamita la, nangamat sila kan Jesus. Sên nakitan silan Jesus, dinambi na sila. Kabay nangaral ya kalla tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari buy pinaiyul nay mani tawuy nipagsakit.

¹² Sên nitanglêw way mamut, nagdani kan Jesus ya mapu buy luway tagasunul na buy sinabi la kana, “Manuru, idi kitamu sa kakyangan na lugal. Kabay ipalaku minay mani tawu sa nangarani ya baryu buy sa panggitnan amên makatkap silan maêkan buy kabêlêwan la.”

¹³ Nuwa sinabin Jesus kalla, “Asê, sikaw wa mam-in maêkan kalla.”

Kabay nakitbay sila, “Manuru, kay dilag kitamun lilimay tinapay buy luluway kênan lanêm. Ya labay mun sabin ni maku kay pun êt nayin manaliw maêkan la?” ¹⁴ Ya bilang mani lawyaki, limay libu.

Nuwa sinabin Jesus sa mani tagasunul na, “Paiknun yu silan tilimampu sa gisay grupu.” ¹⁵ Kabay pinaiknu lay kaganawan.

¹⁶ Sên anti, kingwan Jesus ya limay tinapay buy luway kênan lanêm. Pamakayari, nangêlêw ya sa langit buy nagpasalamat ya kan Bapan Namalyari. Binis-ilbis-il nay tinapay buy pinutus-putus nay kênan lanêm buy indin na sa mani tagasunul na. Indin êt mani tagasunul na sa mani tawu. ¹⁷ Nakaêkan na kaganawan tawu buy nabsuy. Sên tinipun lay tagan na tinapay buy kênan lanêm, napakapnu la pun êt ta mapu buy luway salikap.

Ya pamipatandan Pedro tungkul kan Jesus

(Mateo 16:13-28; Marcos 8:27-9:1)

¹⁸ Gisay allu, kaban manalangin si Jesus un kakapad na, nagdani kanay mani tagasunul na. Kabay pinatang na sila, “Sisabêt taku kanu sabin mani tawu?”

¹⁹ Nakitbay sila, “Dilag magsabin sika si Juan ya Mamawtismu. Dilag êt taman magsabin sika si propeta Elias. Buy ya kaatag, magsabin gisa ka sa mani propeta sabitun nunan panawun ya kay nanguman nabyay.”

²⁰ Kabay pinatang silan Jesus, “Nuwa kamuyu, sisabêt taku?”

Nakitbay si Pedro, “Sabay sika ya Cristuy impangakun Bapan Namalyari.”

²¹ Kabay impapakatipan Jesus sa mani tagasunul nay, “Agana yu sabin agyan kansabêt man.”

²² Sinabi na pun êt, “Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, kaylangan kun madanasan na malakêy pamasakit. Isakwil lakun mangatway manungkulan buy mani mamunun pari buy mani manurun Kautusan. Ipatati laku, nuwa sa ikatluy allu, manguman nakun mabyay.”

²³ Pamakayari, sinabi na sa kaganawan, “Sisabêt man na kalabay manunul kangku, sêpat nan liwanên na sarili nan kalabayan buy sa inallu-allu nakal-an yan mati gawan sa panunul na kangku kaparisu yan mamakay kurus buy manunul ya kangku. ²⁴ Tagawan sisabêt man na tawuy maglabay miligtas ya biyay na, sabay ya matasan biyay na. Nuwa ya tawuy nakal-an mam-in biyay na para kangku, sabay ya mabiyay biyay ya ayin katganan. ²⁵ Agyan makwan gisay tawuy kaganawan pibandiyan baydi sa babun luta, nu milakuy naman sa ayin katganan na kaparusan, a nayna mapagnabang.

²⁶ Nu ikadêng-êy yuku buy ya panialaral ku, sikuy in-Anak Tawuy ubat sa langit, ikadêng-êy kataw êt sa pag-udung ku baydi ya idi kangkuy kapangyarian ku buy kapangyarian Bapan Namalyari buy kaawyun kuy mani banal la angel. ²⁷ Pansabin ku kamuyuy dilag dakun umnu kamuyuy asê mati anggan a la makitan na pag-arin Bapan Namalyari.”

Nagbayuy lupan Jesus

(Mateo 17:1-8; Marcos 9:2-8)

²⁸ Sên nilabas say waluy allu, tinumuksaw si Jesus sa bung-uy amên manalangin. Pikilaku na silan Pedro, Juan buy si Santiago. ²⁹ Kaban manalangin si Jesus, nagbayuy lupa na buy napakadyag yan naputiputi un mamakasilêw wa yaming na. ³⁰ Bêngat latan nakitan na propetan Bapan Namalyari ya silan Moises buy si Elias ya makisabi kan Jesus. ³¹ Mamakasilêw sila êt buy sinabi la kanay, “Marani kaynan mati buy malyari ya ati sa balayan Jerusalem.”

³² Si Pedro buy mani kaawyun na, mamabêlêw sila. Nuwa nakaligwat sila ta nakit lay kapasilêw wa sawang Jesus buy ya luway liyaki ya silan Moises buy si Elias ya nakaidêng sa dani na. ³³ Sên pabitay nay luway liyaki, sinabin Pedro kan Jesus, “Manuru, mangêd da idi kitamu baydi. Manyag kay tatluy sawung. Gisa kamu, gisa kan Moises, buy gisa kan Elias.” Sinabin Pedro ya abitu, gawan kay nakatêgag ya. ³⁴ Buy kaban magsabi pun si Pedro, natugpawan silan ulap. Kabay nalimu sila.

³⁵ Amêsên, dilag gisay tunuy ya ubat sa ulap pa magsabin, “Ati ya Anak kuy pinili ku. Mallêngê kaw kana.” ³⁶ Sên tinunggên nan nagsabi ya tunuy, nakit lay gigisa tan Jesus. A la sinabi agyan kansabêt man ya nakitan la.

Pinaiyul Jesus ya gisay anak ka sinêdakan nadawak ka ispiritu

(Mateo 17:14-18; Marcos 9:14-27)

³⁷ Pamakawasak, sên inlumunsan sila sa bung-uy, timbêng malakêy tawu si Jesus. ³⁸ Dilag gisay liyaki baydu sa malakêy tawuy masnêg magsabin, “Manuru, pakiêlêw mun kayêk ka kagisagisay anak kuy liyaki. ³⁹ Nu sêdakan yan nadawak ka ispiritu, bêngat yatan kumusadkusad ya man-angaw buy magbulabulay bêbêy. Pawa yatan pampasakitan un nadawak ka ispiritu buy a na labay lakwanan na anak ku. ⁴⁰ Pikisabi kina sa mani tagasunul muy, ‘Ipatas la dayi ya nadawak ka ispirituy idi sa anak ku’, nuwa a laya agyun itas.”

⁴¹ Nakitbay si Jesus, “Sikaw wa layin ayin panampalataya buy natukawkaw wa isip! Anggan makanu kataw pun pibabatan? Gêtan mu baydi ya anak mu.” ⁴² Kaban magdani kan Jesus ya anak, intugaw ya buy ingkusadkusad yan nadawak ka ispiritu. Kabay impatas Jesus ya nadawak ka ispiritu, pinaiyul nay anak, buy in-udung na sa bapa na. ⁴³ Nakaupapas ya mani tawu sa nakitan lay kapangyarian Bapan Namalyari.

Ya pamipatandan Jesus tungkul sa pangamati na

(Mateo 17:22-23; Marcos 9:30-32)

Kaban nakaupapas ya kaganawan tawu sa mani dinyag Jesus, sinabi na sa mani tagasunul na, ⁴⁴ “Lêng-ên buy tandanên yuy ati ya sabin ku. Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, igawang ngaku sa mani ni-pagtungkulan.” ⁴⁵ Nuwa a la mapukatan, gawan inliim kallay labay sabin Jesus. Buy malimu sila êt mamatang kana.

Sisabêt ta pinakadakila

(Mateo 18:1-5; Marcos 9:33-37)

⁴⁶ Gisay allu, nisusubakan na mani tagasunul Jesus nu sisabêt kallay pinakadakila. ⁴⁷ Nuwa tandan Jesus ya pan-isipin la. Kabay impadani nay gisay anak ka nabêlêng buy impaidêng na sa dani na. ⁴⁸ Pamakayari, sinabi na kalla, “Sisabêt man na mananggap sa anak ka ati gawan sa panunul na kangku, sikinay pantanggapên na buy ya mananggap kangku, pantanggapên naynay namiutus kangku. Ta ya pinakanayêpay nakêm kamuyu kaparisun anak ka ati, sabay siyay pinakadakila.”

Ya asê mallowaban kamuyu, kapanig yuya

(Marcos 9:38-40)

⁴⁹ Nakitbay si Juan, “Panginuun, dilag kay nakitan na mamipatas nangadawak ka ispiritu sa lagyu mu. Imbawal yan ya gawan a tamu ya kaawyun.”

⁵⁰ Nuwa sinabin Jesus kana, “Agana yuya bawalên. Ta sisabêt man na asê mallowaban kamuyu, kapanig yuya.”

* **9:52** 9:52 Ya mani tawu sa Samaria alwan purun Judio. Kabay ya mani tawu sa Jerusalem nayêpay êlêw la sa mani taga Samaria.

⁵¹ Sên marani yan mag-udung si Jesus sa langit, nagnakêm yan maku sa Jerusalem. ⁵² Kabay in-utus nay dakun umnuy tawu sa gisay baryu sa Samaria* amên mangkap silan tugêlan Jesus. ⁵³ Nuwa a ya tinanggap mani tawu baydu, gawan tanda lay papakun ya sa Jerusalem. ⁵⁴ Sên natandan lan Santiago buy si Juan na ayin kalabay mananggap kan Jesus baydu, sinabi la kan Jesus, “Panginuun, kalabay ka ta manyawad kay apuy ubat sa langit amên sêlbên sila?” ⁵⁵ Nuwa nangawing si Jesus buy sinabyanan na sila. ⁵⁶ Kabay naku ta sila sa kaatag ga baryu.

Ya mani kalabay mununul kan Jesus

(Mateo 8:19-22)

⁵⁷ Kaban mamita silan Jesus sa dan, dilag liyaki ya nagsabi kan Jesus, “Kilaku waku kamu agyan saantu man na lakwên mu.”

⁵⁸ Nuwa nakitbay si Jesus, “Dilag lubut ta tutugêlan na mani asun aniwid. Dilag êt salay ya mani uybun manuk. Nuwa sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, ayin naku tan sarilin tutugêlan ya mapagpayanawan.”

⁵⁹ Sinabin Jesus sa gisa êt taman, “Kilaku ka kangku.”

Nuwa nakitbay ya, “Panginuun, muli yaku pun dayi ta ipalbêng kuy bapa ku.”

⁶⁰ Nuwa sinabin Jesus kana, “Ipalbêng minay nati mu sa mani nati sa pangêlêw Bapan Namalyari. Nuwa sika, mita ka buy ibalita muy tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari.”

⁶¹ Dilag êt nagsabi kan Jesus, “Panginuun, kilaku waku kamu, nuwa paulayan muku pun mulin magpatanda sa pamilya ku.”

⁶² Nuwa sinabin Jesus kana, “Ya gisay manarul ya pawan mangawing, ayin ulagay panarul na. Para êt bayduy tawuy pawan mangawing sa mana nan pandidaygên, ta a ya malyarin maglingkud kan Bapan Namalyari sa pag-arian na.”

10

In-utus Jesus ya pitumpu buy luway tagasunul na

¹ Pamakayarin sinabin Jesus ya abitu, namili yan pitumpu buy luway tawu. In-utus nan muna kana un tilwatilwa sa balang balayan buy lugal la lakwên na. ² Buy sinabin Jesus kalla, “Elêwên yuy malakêy tawuy nakal-an magpasakup kan Bapan Namalyari ya paran pali ya pupulun, nuwa pêpêrad da mamupul. Kabay manalangin kaw sa Panginuun na magbandin pampupulun ya miutus yapun mamupul. ³ Dali kaw nay mita! Nuwa mamakapala kaw ta para kaw tupa ya pan-iutus ku sa mani tawuy paran asun aniwid. ⁴ Agana kaw mantan susut, bag, o sandalyas nga pangalili. Buy agana kaw manayang panawun sa pamikisabi sa tawu sa dan. ⁵ Bayu kaw sumun sa gisay bali, sabin yu sa magbali, ‘Mapakamuyuy kapatêtbêkan.’ ⁶ Nu mangêd da pananggap la kamuyu, mapakallay kapatêtbêkan Bapan Namalyari. Nu asê mangêd da pananggap la kamuyu, magudung êt kamuyuy kapatêtbêkan Bapan Namalyari. ⁷ Manugêl kaw sa bali ya bibiyan yu. Agana kaw kapaglipaylipay. Kanên buy inêmên yuy iapag la kamuyu. Tagawan na mag-ubra, dilag yan karapatan mananggap upa na. ⁸ Nu lumatêng kaw sa gisay balayan buy tanggapên kaw mani tawu, kanên yuy iapag la kamuyu. ⁹ Paiyulun yuy mani nipagsakit baydu buy sabin yu kallay, ‘Marani yanay pagarin Bapan Namalyari kamuyu.’ ¹⁰ Nuwa nu a kaw tanggapên sa gisay balayan, maku kaw sa dan buy sabin yuy, ¹¹ ‘Agyan na abun balayan yuy nipigta sa mani bitis yan, pan-ikampag yan bilang pami-patanda yan kamuyu sa pamitakwil yu kanyan, ta agyan marani yanay pagari na kamuyu, a yu tinanggap.’ ¹² Pansabin ku kamuyuy sa Allun Pangukum, mas mabyat ta parusay madanasan mani tawu sa balayan abiin kaysa kaparusan ya nadanasan mani tawuy taga Sodoma sabitun nuna.”

Mamakapalunus ya mani tawuy asê nagsisi

(Mateo 11:20-24)

¹³ Sinabi pun êt Jesus, “Mamakapalunus kaw wa mani taga balayan Corazin! Mamakapalunus kaw êt ta mani taga balayan Bethsaida! Ta nu sa balayan Tiro buy sa balayan Sidon nalyari ya mani mamakaupapas ya dinyag ku kamuyu, manayna dayi silan nagyaming saku buy niknu sa abu bilang pagpapêtêg ga nagsisi silayna. ¹⁴ Nuwa sa Allun Pangukum, mas mabyat ta parusay madanasan yu kaysa mani taga Tiro buy taga Sidon. ¹⁵ Buy sikaw wa mani taga Capernaum, indap yu kali nu dayêwên kaw angga sa langit? Asê! Isamwag kaw sa impernu!”

¹⁶ Amêsên, sinabin Jesus sa mani tagasunul na, “Sisabêt man na mallêngê kamuyu, sikinay inlêngê na. Buy sisabêt man na asê mananggap kamuyu, sikinay a na pantanggapên. Buy sisabêt man na asê mananggap kangku, a na êt pantanggapên na namiutus kangku.”

Nag-udung nga pitumpu buy luway tagasunul Jesus

¹⁷ Ya pitumpu buy luway tawuy in-utus Jesus un manuru, natula silan nag-udung. Sinabi la kana, “Panginuun, agyan na mani nadawak ka ispiritu, naipatas yan nu pansabin yan na lagyu mu!”

¹⁸ Nakitbay si Jesus kalla, “Nakitan kuy tambêng nitas sa kapangyarian Satanas ya nanuwad kimat. ¹⁹ Binyanan kataw kapangyarian manambut sa kaganawan kampun Satanas ya kapatati tamu. Kabay agyan turakan yuy mani utan buy kulisipit ya mamakamati, a kaw masakitan. ²⁰ Paraman baydu, agana yu ikatulay napasakup kamuyuy nadawak ka ispiritu nun a ya ikatula yu, nakasulat ta lagyu yu sa librun biyay sa langit.”

Pinasiglan Ispiritun Bapan Namalyari si Jesus

(Mateo 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Sa uras êt abitu, pinasiglan Ispiritun Bapan Namalyari si Jesus buy sinabi na, “Pampasalamatan katay Bapa, ya Panginuun sa langit buy baydi sa babun

luta, gawan inliim muy ati ya kapêtêgan sa mani biyasa buy sa mani matag-ay ya pinag-aralan, nun a impatanda mu sa mani tawuy kaparisun nabêlêng nga anak ya ayin pun tanda. Awuy Bapa, dinyag muy abiin ta abiin na kalabayan mu.”

²² Pamakayari, sinabi na sa mani tawu, “Indin na kangkun Bapay kaganawan. Ayin magtanda kangkuy Anak na, nun a kay Bapa ku. Buy ayin êt magtanda kan Bapa ku, nun a kay sikuy Anak na buy ya mani tawuy pinili kun pipatandan kana.”

²³ Amêsên, sên kakapad la tana, pinag-arapan Jesus ya mani tagasunul na buy sinabi na kalla, “Pinagpala kaw, tagawan mangakitan yuy pandaygên ku. ²⁴ Pansabin ku kamuyuy malakêy mani propeta buy mani pinunu awlagi ya kalabay makakit sa nakit yu, nuwa a la nakit ta abitu. Labay la êt malêngêy nalêngê yu, nuwa a la nalêngê.”

Ya mangêd da Samaritano

²⁵ Amêsên, dilag gisay manurun Kautusan na nidêng amên subukun si Jesus. Sinabi na, “Manuru, sabêt ta sêpat kun daygên amên mabiyon nakun biyay ya ayin katganan?”

²⁶ Nakitbay si Jesus kana, “Sabêt ta nakasulat sa Kautusan? Sabêt ta mangabasa mu baydu?”

²⁷ Nakitbay ya liyaki, “Kaidwan muy Panginuun mun Namalyari un buun bêkê, buun kaladwa, buun pas-êy, buy buun isip.* Buy sêpat tamu êt kaidwan na kaparisu tamun tawu kaparisun pangidu tamu sa sarili tamu.”†

²⁸ “Ustuy pikitbay mu,” sinabin Jesus. “Daygên muy abiin amên mabiyon kan biyay ya ayin katganan.”

²⁹ Nuwa asê labay manurun Kautusan na mipakadêng-êy ya. Kabay pinatang na si Jesus, “Nu parabaydu, sisabêt ta kaparisu kun tawu ya sêpat kun kaidwan?”

³⁰ Bilang pikitbay kana, nagkuwentu si Jesus, “Dilag gisay tawuy papakun sa Jerico ya ubat sa Jerusalem. Kaban

mamita ya, inapat yan mani tulisan. Dinugêdugê laya, inlabus buy kingwa lay gêgtan na buy inlakwanan layan parayan nati. ³¹ Amêsên, dilag pari ya nidand baydu. Sên nakitan nay liyaki ya dinugêdugê, inlibasan naya êt buy insundu nay pamita na. ³² Dilag êt nidand bayduy gisay liyaki ya Levita.‡ Nuwa sên inlumâtêng ya baydu, nakitan nay gisay liyaki ya dinugêdugê. Inlibasan naya êt. ³³ Amêsên, dilag gisay tawuy Samaritano§ ya nidand baydu. Sên nakitan nay liyaki ya dinugêdugê, kinalunusan naya. ³⁴ Dinanyan nay abituy liyaki ta inuyasan nan alak buy laruy mani nuka na bayu na binêdbêdan. Pamakayari, insakay nay liyaki sa saysay nay pagsakayan na buy gintan na sa bali ya pan-upan, ta baydu nayan sinaysay. ³⁵ Pamakawasak, binyanan nan peray magbandin bali ya pan-ipaupa buy sinabi na kanay, ‘Saysayên muya buy nu kulang pun na abiin na magastus mu kana, bayaran kata sa pag-udung ku.’ ”

³⁶ Amêsên, pinatang Jesus ya manurun Kautusan, sinabi na, “Sa êlêw mu, sisabêt sa tatlun abiin na pêtêg nangidu sa kaparisu nan tawuy dinugêdugên mani tulisan?”

³⁷ Nakitbay ya manurun Kautusan, “Sa êlêw ku, ya nalunus kana.”

Sinabin Jesus kana, “Dali ka. Para êt bayduy daygên mu.”

Nagliwa si Jesus kalkan Marta buy kan Maria

³⁸ Sên namita si Jesus buy ya mani tagasunul na, nilatêng sila sa gisay balayan. Baydu dilag gisay babayi ya naglagyun Marta. Matula na silan tinanggap sa bali na. ³⁹ Dilag patêl si Martan gisay babayi ya maglagyun Maria. Niknu si Maria sa kabitsan Jesus amên mallêngê sa panituru na. ⁴⁰ Nuwa si Marta, asê mipaldan sa pamil-an kanên buy inêmên Jesus buy mani tagasunul na. Kabay nagdani ya kan Jesus buy sinabi na, “Panginuun, ayin naman nayin kwenta kamuy mana nangun

* **10:27** 10:27 Deuteronomio 6:5. † **10:27** 10:27 Levitico 19:18. ‡ **10:32** 10:32 Ya mani Levita sabay ya mani layin Levi buy manawup sila sa mani pari sa Templu. § **10:33** 10:33 Nayêpay êlêw mani Judio sa mani Samaritano. A sila kalabay makiêkan o sumun sa bali un mani Samaritano.

kay nakaiknu si Maria sa kabitisan mun ayin tan dinyag? Sabin mu kanay sawpan naku di.”

⁴¹ Nuwa sinabin Jesus kana, “Martay a kayna dayi mipaldan sa mani pandaygên mu ta. ⁴² Kay gigisay kaylangan, ya mallêngê kangku. Sabay ya pinilin Maria. Mas mangêd da ati buy ayin makakwa kanan ati agyan kanuman.”

11

Ya turu tungkul sa panalangin (Mateo 6:9-13; 7:7-11)

¹ Gisay allu, naku si Jesus sa gisay lugal amên manalangin. Amêsên, pamakayari nan nanalangin, sinabin gisa sa mani tagasunul nay, “Panginuun, turwanan mukay nu parasaantun manalangin kapisun dinyag Juan sa mani tagasunul na.”

² Sinabin Jesus kalla, “Nu manalangin kaw, paradi ya sabin yu, ‘Bapa yan na Namalyari, labay yan na kay sikay ulimênên mani tawu. Labay yan na mag-ari kayna kanyan kaganawan.”

³ Biyan mukay kanên sa inallu-allu.

⁴ Buy patawarên mukay sa mani kasalanan yan, tagawan pinatawad yan na kaganawan nangasalanan kanyan.

Buy agana mukay paulayan matuksu.’ ”

⁵ Amêsên, sinabi pun êt Jesus sa mani tagasunul na, “Alimbawa, dilag gisa kamuyuy naku sa balin kaluguran na un limbanak kan yabi. Sinabi na, ‘Kaluguran nay, biyan mukun tatluy tinapay, ⁶ gawan inlumâtêng nga kaluguran kuy ubat sa marayu buy ayin nakun maipakan kana amêsên.’ ⁷ Nakitbay ya kaluguran nay idi sa lalên bali, ‘Agana mukay ya gambalên buy mani anak ku. Nakakalêk kay yana buy maanak ku buy nakakabat tay pasbul yan. A kina malyarin midêng amên idin pun na kaylangan mu.’ ⁸ Nuwa pansabin ku kamuyuy agyan a naka labay biyan kanên gawan sa pamikaluguran yu, midêng yapun êt amên idin nay kaylangan mu gawan pinaanin-anin muya.”

⁹ “Kabay paradi ya sabin ku kamuyuy. Manyawad kaw kan Bapan Namalyari buy biyan nakaw. Têkapên yu kanay pantêkapên yu buy makitan yu. Mamêg kaw kana buy pakitbayan nakaw. ¹⁰ Tagawan na kaganawan manyawad kana, pambiyon na sila. Buy ya mangkap, makakit. Buy ya kaganawan mamêg, pakitbayan. ¹¹ Sikaw wa mani bapa, nu manyawad kamuyun kênan lanêm ma anak yu, biyan yuya nayin utan? Asê! ¹² Buy nu manyawad ya nayin ukuy, biyan yuya nayin kulsisipit? Asê êt! ¹³ Sikaw wa mani nangadadawak, nu katanda kaw mam-in mangangêd da bagay sa mani anak yu, luyang ngabay ya Bapa yun Namalyari ya idi sa langit! Idin nay Ispiritu na sa kaganawan manyawad kana.”

Si Jesus buy si Satanas

(Mateo 12:22-30; Marcos 3:20-27)

¹⁴ Gisay allu, impatas Jesus ya gisay nadawak ka ispirituy ingkapipin gisay liyaki. Sên nag-awas say nadawak ka ispirituy, nakapagsabi ya liyaki. Kabay ya mani tawuy idi baydu, nakaupapas sila. ¹⁵ Nuwa dilag dakun umnu bayduy nagsabin, “Si Satanas ya puun nangadadawak ka ispirituy sabay ya nam-in kapangyarian kanan mamipatas nangadadawak ka ispirituy.”

¹⁶ Buy ya kaatag êt taman, labay lan subukun si Jesus. Kabay inyawad la kanay mipakit yan mamakaupapas bilang tanda’ ya in-utus yan Bapan Namalyari. ¹⁷ Nuwa tandan Jesus ya pan-isipin la. Kabay sinabi na kalla, “Nu mitutubag ga mani tawu sa gisay kaarian, asê mapêng nga kaarian. Buy nu mitutubag ga gisay pamilya, mangapisisyay sila. ¹⁸ Kabay nu pagkapatin Satanas ya pansakupun na, parasaantun mapêng nga panakupun na? Pan-ipatang ku kamuyuy abiin tagawan pansabin yuy mamipatas sakun nangadawak ka ispirituy sa kapamilatan kapangyarian Satanas. ¹⁹ Kabay nu mamipatas sakun mani nangadadawak ka ispirituy sa kapamilatan kapangyarian Satanas, sisabêt awêd da nam-in kapangyarian sa mani tagasunul yu amên

mamipatas nangadadawak ka ispiritu? Ya mani tagasunul yuy mamipapêtêg ga taganan mali kaw. ²⁰ Amêsên, gawan namitas sakun mani nadawak ka ispiritu sa kapamilatan kapangyarian Bapan Namalyari, ya labay sabin, inlumatêng nga kamuyuy pag-arin Bapan Namalyari.”

²¹ In-alimbawan Jesus si Satanas sa gisay napas-êy ya liyaki. Sinabi na, “Nu dilag napas-êy ya liyaki ya malakêy almas na buy magbantay yan bali na, ayin nan makasun sa bali na amên makakwa sa mani pibandiyan na. ²² Nuwa nu dilag lumatêng nga liyaki ya mas napas-êy pun kana, sambutan yan ati. Ta ya mas napas-êy ya liyaki, kêwên nay almas ya pan-asaan napas-êy ya liyaki. Kêwên êt mas napas-êy ya liyaki buy iatag-atag ya pibandiyan liyaki.”

²³ “Ya asê panig kangku, kapati naku buy ya asê manawup sa pamidanin mani tawu kangku, kay mamipakarayu yan tawu kangku.”

*Ya pag-udung nadawak ka ispiritu
(Mateo 12:43-45)*

²⁴ Sinabi pun êt Jesus, “Nu mag-awas ya nadawak ka ispiritu sa tawu, mibitabita ya sa mani kakyangan na lugal amên mangkap yan mapagpaynawan na. Nuwa nu ayin yan makitan, sabin na sa sarili nay, ‘Mag-udung ngaku tana sa tawuy ubatan ku.’ ²⁵ Buy nu niudung ngina, makitan nay ubatan na ya paran bali ya malinis buy nakakumpuni yana. ²⁶ Kabay magtas ya sa tawuy ubatan na. Nuwa sa pag-udung na, mamipikilaku yan pituy ispirituy luyang pun nadawak kana buy magsêdak sila sa tawun abitu. Kabay luyang dumawak ya kabilyan tawun abitu kaysa mana nan kabilyan.”

Ya pêtêg ga pinagpala

²⁷ Kaban magsabi pun si Jesus, dilag gisay babayi ya idi sa malakêy tawuy masnêg nagsabi kan Jesus, “Pinagpalay babayi ya nianak buy namasusu kamu!”

²⁸ Nuwa nakitbay si Jesus kana, “Pêtêg bayna, nuwa luyang pinagpalay mani

tawuy mallêngê buy manunul sa Sabin Bapan Namalyari.”

*Nanyawad mamakaupapas ya mani tawu
(Mateo 12:38-42)*

²⁹ Kaban mititipun ya malakêy tawu sa danin Jesus, insundu nay pagsabi na. Sinabi na, “Ya mani tawu amêsên ya nadawak, mangkap silan mamakaupapas bilang tanda' ya in-utus sakun Bapan Namalyari. Nuwa ayin ipakit kalla nun a ya tanda' ya nalyari kan propeta Jonas sabitun nuna.* ³⁰ Ya nalyari kan Jonas sabay ya nagin tanda' sa mani tawu sa Nineve ya pêtêg in-utus yan Bapan Namalyari. Para ku êt bayduy ubat sa langit ta in-Anak Tawuy in-utus Bapan Namalyarin magin tanda' sa mani tawu amêsên. ³¹ Si Reynan Sheba awlagi, agyan naubat yapun sa marayuy lugal, naku yan mallêngê sa kabiyasnan Arin Solomon. Amêsên, idi yaku baydi ya igit pun kan Solomon, nuwa a kaw kalabay mallêngê kangku. Kabay sa Allun Pangukum, midêng nga Reynan Sheba buy manuwat kamuyu. ³² Pamakayarin nangaral Sabin Bapan Namalyari si Jonas baydu sa Nineve, nagsisi ya mani tawu. Amêsên, idi yaku baydi ya igit pun kan Jonas, nuwa a kaw kalabay magsisi sa mani kasalanan yu. Kabay sa Allun Pangukum, midêng nga mani taga Nineve buy manuwat kamuyu.”

*Ya pamiparisu tungkul sa sulu
(Mateo 5:15; 6:22-23)*

³³ Sinabi pun êt Jesus, “Ayin tawuy mamagkêt sulu ya itagu na o tugpawan sa pamisêmpanan, nun a idin nay sulu sa pêtêg pamyanan amên mam-in sawang sa kaganawan sumun.”

³⁴ “Ya mata, sabay ya sawang lawini. Kabay nu malinaw wa pangêlêw mu, nasawang êt ta buun lawini mu. Nuwa nu napukakêy pangêlêw mu, nadêm êt ta buun lawini mu. ³⁵ Pilmin mu, ta dat ya sawang nga idi kamuyu indap yu nu nasawang, pakan nadiglêm awêd.

* **11:29** 11:29 Ya nalyari kan Propeta Jonas, tatluy allu buy tatluy yabi nan idi sa bitukan maragul la kênan lanêm buy inumawas yan nabyay. Para êt bayduy nalyari kan Jesus, ta tatluy allu nan nakalbêng nuwa nabyay yan nanguman.

³⁶ Nu nasawangan na buun lawini yu buy ayin nan pêrad da nadiglêm baysên, nasawang ngay biyay yu ya paran sinawangan sulu.”

Tinusêk Jesus ya mani Pariseo buy mani manurun Kautusan

(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40)

³⁷ Pamakayarin nangaral Jesus, dilag gisay Pariseoy nisagyat kanan mangan. Kabay nakilaku si Jesus buy nag-arap ya sa kanên. ³⁸ Ya mani Pariseo, dilag silan naugalyan nu parasaantuy panguyas gamêt bayu mangan, nuwa asê sinunul Jesus ya naugalyan la. Kabay nagtakay Pariseoy nisagyat kana. ³⁹ Kabay sinabin Jesus kana, “Sikaw wa mani Pariseo, pallinisin yuy lawasan tasa buy pinggan, pakan lalên bêkê yuy napnun kasakiman buy kadawakan. ⁴⁰ Mani ayin tanda! Agyan ya mani lawini buy lalên bêkê yu, si Bapan Namalyari ya nanyag. ⁴¹ Kabay kalunusan yuy mani kalulu buy sawpan yu sila sa mani kaylangan la amên maituwad malinis ya bêkê buy lawini yu sa êlêw Bapan Namalyari.”

⁴² “Nuwa kapapalunus kaw wa mani Pariseo gawan parusan kaw Bapan Namalyari! Ta agyan na mani pamalasan pangkanên, pan-idin yuy ikapu kan Bapan Namalyari, pakan pampaulayan yinaman na katinêkan buy pangidu kan Bapan Namalyari. Mangêd da mam-i kaw ikapu yu, nuwa agana yu paulayan na mas maulagay pandaygên.”

⁴³ “Kapapalunus kaw wa mani Pariseo gawan parusan kaw Bapan Namalyari! Ta labaylabay yun miknu sa iknuwan na in-il-an para sa maulagay tawu sa mani balin pagtipunan. Buy labaylabay yun galangên kaw mani tawuy malibasan yu.”

⁴⁴ “Kapapalunus kaw wa mani Pariseo gawan parusan kaw Bapan Namalyari! Ta indap mani tawu, malinis kaw, pakan sa a la tanda, madinat kaw awêd. Kabay nanuwad kaw pamilbêngan na piturakturakan mani tawu sa a la tanda.”

⁴⁵ Amêsên, sinabin gisa sa mani manurun Kautusan, “Manuru, agyan sikay yaman ni, ipakadêng-êy mu yata.”

⁴⁶ Nakitbay si Jesus kana, “Agyan sikaw êt ta mani manurun Kautusan, kapapalunus kaw, gawan parusan kaw Bapan Namalyari! Ta panipatupad yu sa mani tawuy kautusan na masakit tuparên ya paran pan-ipabakay yu kallay mangabayat ta kalga, pakan a yu sila taganan sawpan sa pantan ati. ⁴⁷ Kapapalunus kaw êt! Tagawan magpadyag kaw mani tanda' sa mani pinilbêngan mani propetay pinatin mani ninunu yu. ⁴⁸ Kabay sikaw êt ta namipapêtêg ga inayunan yuy dinyag la. Ta pinati lay mani propeta buy siyan sikaw êt ta mipadyag mani tanda' sa mani pamilbêngan la. ⁴⁹ Kabay sa kabiyasnan Bapan Namalyari, ati ya sinabi na tungkul kamuyu, ‘Mamiutus sakun mani propeta kalla buy mani apostul. Patin lay kaatag buy pisakitan lay kaatag.’ ⁵⁰ Kabay sikaw wa mani tawu amêsên, parusan kaw Bapan Namalyari gawan sa pangamatin nunan propeta sabitun dinyag nay babun luta angga amêsên ⁵¹ buy paubat pun sa pamatin mani ninunu yu kan Abel angga kan Zacarias ya pinati la êt sa pibunakan Templu buy sa pamiandugan. Awu, pansabin ku kamuyuy parusan kaw Bapan Namalyari gawan sa dinyag mani ninunu yu.”

⁵² “Kapapalunus kaw wa mani manurun Kautusan gawan parusan kaw Bapan Namalyari! Gawan a yu impatanda sa mani tawuy tungkul kan Bapan Namalyari. Buy agyan sikaw, a kaw kalabay magpasakup kana, nun a pambênbênan yu pun êt ta mani tawuy kalabay magpasakup kana. Paran kingwa yinay susi sa mani tawuy kalabay miawyun sa pagarian Bapan Namalyari.”

⁵³ Pamakayarin nagsabin Jesus, namita ya sa balin abitu. Ubat ta baydu, ya mani Pariseo buy mani manurun Kautusan, pawa lan pambatikusun si Jesus. Pampatangên laya tungkul sa malakêy bagay. ⁵⁴ Pan-êtpanan lay pakitbay na amên nu magkamali ya sa pagsabi na, dapkên laya.

*Pamatanda laban sa mani magtatal-
ingkayu*

(Mateo 10:26-27)

¹ Sa uras abitu, libulibuy tawuy malumatêng kan Jesus buy sa sadyay lakê la, mangapipiit sila. Sinabin Jesus sa mani tagasunul na, “Mangillag kaw sa pagtatalinkayun mani Pariseo ya nanuwad pamalbag. ² Ta ayin pan-itaguy asê makitan buy ayin pan-iliim ma asê matandan. ³ Kabay sabêt man na sinabi yu sa nadiglêm, malêngê sa nasawang buy sabêt man na in-ayas yu sa lalên bali yu, sabay ya masnêg sabin.”

Ya sêpat kalimwan

(Mateo 10:28-31)

⁴ “Mani kaluguran ku, pansabin ku kamuyuy agana kaw malimu sa mani tawuy kalabay mamati kamuyu, ta kayari lan patin na lawini yu, ayin silaynan kaatag madyag kamuyu. ⁵ Nuwa pansabin ku kamuyu ya sêpat yun kalimwan, kay si Bapan Namalyari, ta kayari na kan patin, dilag yapun êt kapangyarian mamisamwag kamuyu sa impernu. Awu, pansabin ku kamuyuy kay si Bapan Namalyari ya kalimwan yu.”

⁶ “Ya limay laynê, kay pan-isaliw sa nayêpay alaga. Nuwa agyan gisa man kalla, asê nalitêpan Bapan Namalyari. ⁷ Kabay agana kaw malimu ta luyang kaw maulaga kaysa sa malakêy laynê. Ta agyan ya bilang mani sabut yu, tanda na.”

Ya pangilala kan Cristu

(Mateo 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Sinabi pun êt Jesus kalla, “Pansabin ku kamuyuy sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, sisabêt man na mangilala kangku sa arapan mani tawu, kilalanên kuya êt sa arapan mani ang-el Bapan Namalyari. ⁹ Nuwa sisabêt man na mamikadêng-êy kangku sa arapan mani tawu, ikadêng-êy kuya êt sa arapan mani ang-el Bapan Namalyari. ¹⁰ Sisabêt man na mallamus kangkuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, mapatawad yapun. Nuwa nu sisabêt man na mallamus sa Ispiritun Bapan Namalyari, a yina mapatawad.”

¹¹ “Nu iarap lakaw sa mani balin pagtipunan mani Judio buy sa mani manungkulan sa balayan gawan sa panampalataya yu kangku, agana kaw napitik nu parasaantu kaw makitbay o nu sabêt ta sabin yu kalla bilang pamitanggul sa sarili yu, ¹² tagawan sa uras abitu, ya Ispiritun Bapan Namalyari, sabay ya manuru kamuyu nu sabêt ta sabin yu.”

*Ya paalimbawan Jesus tungkul sa
tawuy mabandi buy ayin tanda*

¹³ Amêsên, ya gisa sa malakêy tawuy idi baydu, sinabi na kan Jesus, “Manuru, sabin mu wati sa patêl kuy idin na kangkuy dakay ku sa mana yan.”

¹⁴ Nuwa sinabin Jesus kana, “Patêl, awta ipatang muya kangkuy abiin ta? A ku tagaukum o tagadakay pibandiyan yu.” ¹⁵ Kabay sinabi na kalla, “Mangillag kaw sa kaganawan kasakiman, tagawan ya biyay tawu, asê makwa sa lakên pibandiyan.”

¹⁶ Buy ingkuwentu pun êt Jesus ya paalimbawa, “Dilag gisay liyaki ya mabandi ya nakapupul malakê sa panamnan na. ¹⁷ Kabay sinabi na sa sarili na, ‘Sabêt ta daygên ku? Ayin nakinan mapamyanan mani pupul ku. ¹⁸ Ah, tanda kina! Lasakên kinay mani budega ku ta mipadyag gakun mas maragul la mani budega amên idin ku bayduy mani pupul buy pibandiyan ku.’ ¹⁹ Pamakayari, sabin ku sa sarili ku, ‘Malakêy nay natipun ku para sa kinakaran panawun. Kabay kay magpaynawa ku tanan mangan, minêm, buy magpakasaya!’ ”

²⁰ “Nuwa sinabin Bapan Namalyari kanay, ‘Ayin kan tanda! Sa yabin ati, kêtên kinay biyay mu. Kabay kaatag tan tawuy makapagnabang tinipun mu para sa sarili mu.’ ”

²¹ Sinabin Jesus, “Parabaysên ya mal-yari sa tawuy manipun pibandiyan na para sa sarili na, pakan kalulu ya awêd sa pangêlêw Bapan Namalyari.”

*Manampalataya kan Bapan Namalyari
(Mateo 6:25-34)*

²² Pamakayari, sinabin Jesus sa mani tagasunul na, “Kabaw pansabin ku kamuyuy agana kaw napitik nu sabêt ta kanên yu amên mabyay. Buy agana kaw êt napitik nu sabêt ta iyaming yu. ²³ Tagawan igit maulagay biyay kaysa kanên buy igit maulagay lawini kaysa yaming. ²⁴ Elêwên yu êt ta mani uwak. A sila mananêm, mamupul, o manipun maêkan la sa budega. Nuwa paramanbaydu, pampakan silan Bapan Namalyari. Sikaw pun nayi, igit kaw maulaga kaysa mani uybun manuk. ²⁵ Ayin kamuyun makapikadang biyay na agyan sa gisay uras sa kapamilatan kapitikan na. ²⁶ Kabaw nu a yu agyun maikadang nga biyay yu agyan sa gisay uras, agana kawna napitik sa kaatag bagay.”

²⁷ “Elêwên yu nu parasaantun mantumubuy mani tanaman na mamulaklak ya bêngat tan tumubu. A sila mag-ubra o manyag yaming la. Nuwa pansabin ku kamuyuy agyan si Solomon na mabandi, a ya nakapagyaming kasin kangêd gisa man na bulaklak tanaman. ²⁸ Pampakangêdên Bapan Namalyari ya mani lamun sa bung-uy ya nabyay amêsên, nuwa pamakawasak, maulam. Nu parabaysên na pandaygên Bapan Namalyari sa mani lamun, luyang ngabay kamuyu, pilmin payamingan nakaw. Pêtêg kawnan nabêlêng nga panampalataya kana ta! ²⁹ Kabaw agana kaw napitik tungkul sa kanên o inêmên yu. ³⁰ Ta ya mani asê mangilala kan Bapan Namalyari, pawa silan napitik tungkul sa mani bagay ya abiin. Nuwa sikaw, tanday nan Bapa yuy idi sa langit ya kaylangan yuy kaganawan abiin. ³¹ Kabaw pagpilitan yun magpasakup sa pag-arin Bapan Namalyari buy idin na kamuyuy kaganawan kaylangan yu.”

Pibandiyan sa langit
(Mateo 6:19-21)

³² Amêsên, sinabin Jesus sa mani tagasunul na, “Agyan pèpèrad kaw, agana kaw malimu, tagawan matula si Bapan Namalyarin mibilang kaw sa pagari na. ³³ Isaliw yuy mani pibandiyan yu buy idin yu sa mani kaluluy naabli

yu. Nu parabaysên na daygên yu, makatipun kaw pibandiyan sa langit ya asê maluma, asê maubus, asê matakaw buy asê anagên. ³⁴ Tagawan nu idi saantuy pibandiyan yu, idi êt bayduy isip yu.”

Ya mani ipus ya mapagkatiwalan

³⁵⁻³⁶ Sinabi pun êt Jesus kalla, “Pawa kaw maglêan sa pallumatêng ku kaparisun mani ipus ya mangêtêng sa pamulin amung lay ubat sa tangênan. Nakal-an nakapagkêt ya mani sulu la amên sa pallumatêng amung la buy magbêg ya, tambêng lan mabuklat ta pasbul. ³⁷ Pinagpalay mani ipus ya malatngan amung lay nakaimatan mangêtêng sa pamuli na. Pansabin ku kamuyuy maglêan ya amung la buy paiknun sila ta mamiapag yan kanên amên pakan sila. ³⁸ Pinagpalay mani ipus ya nakal-an sa pallumatêng amung la, agyan sa bunak yabi o mawatwatan man.”

³⁹ “Pakaisipin yuy ati. Nu tandan magbali nu sabêt ta uras pallumatêng manakaw, a na pasawên masunan na bali na. ⁴⁰ Kabaw sikaw man, sêpat kaw pawan maglêan, tagawan sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, mag-udung ngaku sa uras ya magbabang-uan kaw.”

Ya mapagtiwalan buy a mapagtiwalan na ipus

(Mateo 24:45-51)

⁴¹ Amêsên, namatang si Pedro, “Panginuun, para kansabêt ta paalimbawan abiin, kay para nayi kanyan, o para sa kaganawan?”

⁴² Kabaw nakitbay si Jesus, “Ya mapagtiwalan buy katanday ipus, sabay siyay pagtiwalan amung na sa mani kaatag ga ipus buy siyay mam-in kanên kalla sa ustuy uras. ⁴³ Pinagpalay abituy ipus nu malatêng yan amung nay mag-ubra sa pan-ipadyag amung na kana. ⁴⁴ Pansabin ku kamuyuy sabay siyay pagtiwalan amung na sa kaganawan pibandiyan na. ⁴⁵ Nuwa abiin na ipus, indap na nu mabuyut pun bayu lumatêng nga amung na. Ya daygên na, magpakabsuy ya, maglasing buy patukpatukun nay kaatag

ipus, liyaki man o babayi. ⁴⁶ Amêsên, sa alluy magbabang-uwang ya, lumatêng nga amung na. Kabay parusan yan amung nan mabyat buy isamwag naya sa lugal la pamisamwagan mani asê mapagtiwalan.”

⁴⁷ “Ya ipus ya nakatanda sa kalabayan amung na, nuwa a ya nanunul, parusan yan mabyat. ⁴⁸ Nuwa ya ipus ya asê nakatanda sa kalabayan amung na buy nakadyag yan kamalyan ya ikaparusa na, kay nalup-aw wa parusay matanggap na. Ya binyanan malakê, malakêy têkapên kana. Awu, ya pinagtiwalan malakê, malakê êt ya pakitbayan na.”

Ya pamisyay pamilya
(Mateo 10:34-36)

⁴⁹ Sinabin Jesus, “Naku waku baydi sa babun luta amên mantan kaparusan paran apuy ya labay ku dayin magdêkêtdêkê tina. ⁵⁰ Nuwa kaylangan ku pun danasên na pamasakit. Buy a ku mipatêtbêk anggan asê malyari ya ati.”

⁵¹ “Indap yu nayi naku waku baydi sa babun luta amên dilag mangêd da pamiaawyun na mani tawu? Asê! Gawan sa pamaku ku baydi, dilag pipapatyan na mani tawu.* ⁵² Paubat amêsên, mangapisisyay ya limay tawu sa gisay pamilya, tatlu laban sa luwa buy luwa laban sa tatlu. ⁵³ Pakipatyan bapay anak nay liyaki buy ya anak nay liyaki, pakipatyan nay bapa na. Para êt bayduy malyari sa indu buy anak nay babayi, sa ampu nay babayi buy sa manuyang nay babayi.”

Mangêtpan sa mani malyari amêsên
(Mateo 16:2-3)

⁵⁴ Sinabin Jesus sa mani tawu, “Nu makitan yu sa tatanglêwan alluy nabudêg, pansabin yuy manguran, buy manguran yabay. ⁵⁵ Buy nu mantumyêp pay angin, pansabin yuy umumut buy umumut yabay. ⁵⁶ Mani mapagtalingkayu! Tanda yuy labay sabin mani mangakit yu sa luta buy sa langit, nuwa siyan a yuya tanday labay sabin pandaygên Bapan Namalyari sa kapamilatan ku amêsên ta?”

Makikasundu sa mani kapati
(Mateo 5:25-26)

⁵⁷ Sinabi pun Jesus, “Isipin yu nu sabêt ta sêpat yun daygên. ⁵⁸ Nu dilag mamidalum kamu, pagpilitan mun makikasundu kana kaban a naka pun naidalum. Ta dat pilitin naka pun iarap sa mallitis buy pamakayari, igawang kan mallitis sa pulis amên isukul. ⁵⁹ Pansabin ku kamuy a ka makaawas sa sukulan anggan a mu pun nabayaran na kaganawan panipabayad la kamu.”

13

Kaylangan nan magsisi

¹ Kaban magsabi si Jesus, dilag dakun umnuy tawuy nagdani buy nibalita kanan, “Dilag dakun umnuy tawuy impapatin Gobernador Pilato kaban mam-i silan andug kan Bapan Namalyari sa Templu.”

² Sinabin Jesus kalla, “Indap yu nayi ya gawan sa nalyari kalla, mas makasalahan na mani taga Galilea ya impapati kaysa kaatag taga Galilea ya asê impapati?”

³ Asê! Pansabin ku kamuyuy nu a yu pagsisyan na mani kasalahan yu, milaku kaw êt sa ayin katganan na kaparusan.

⁴ Isipin yu êt ta mapu buy waluy tawuy nati sabitun nadug-anan silan matag-ay ya bali sa lugal Siloe. Indap yu nu mas makasalahan sila kaysa kaatag manugêl sa balayan Jerusalem ya asê nati? ⁵ Asê! Pansabin ku kamuyuy nu a yu pagsisyan ya mani kasalahan yu, milaku kaw êt sa ayin katganan na kaparusan.”

Ya paalimbawa sa puun kayuy asê managêy

⁶ Amêsên, ingkuwentun Jesus ya paalimbawan ati, “Dilag gisay tawuy manggitna. Nipatanêm yan puun kayun igus sa panggitnan na. Inlaku nay ati amên êlêwên nu nanagêy yana, nuwa ayin yan nakitan. ⁷ Kabay sinabi na sa manaysay gitna na, “Tatluy tawun nakinan miudung-udung baydi amên êlêwên nu nanagêy yay puun kayun igus, nuwa ayin naku yatan makitan. Putusun mutay

* **12:51** 12:51 Dilag pipapatyan gawan dilag maniwala sa pangaral Jesus buy dilag êt asê maniwala.

puun kayun abiin! Masayang tay lu-tay pinitamnan kana.' ⁸ Nuwa nakitbay ya manaysay gitna na, 'Amung ngay paulayên mina pun na puun kayu sa tawun ati. Kalin kuta pun na palitêng na buy biyan kun pamataba. ⁹ Ta dat managêy ya sa gisay tawun. Nuwa nu asê pun, putusun kina.' "

Pinaiyul Jesus ya babayi ya nakuba

¹⁰ Gisay Allun Pagpaynawa, manuru si Jesus sa gisay balin pagtipunan mani Judio. ¹¹ Amêsên, dilag gisay babayi bayduy pinakuban nadawak ka ispiritu sa mapu buy waluy tawun. A yina makaidêng matinêk. ¹² Kabay sên nakitan yan Jesus, sinagyat nayan magdani kana buy sinabi, "Babayi, inumiyul kayna sa sakit mu."

¹³ Impaluntun Jesus ya gamêt na sa babayi buy tambêng tinuminêk ka pamidêng babayi. Kabay nangulimên ya kan Bapan Namalyari.

¹⁴ Sa nalyarin abitu, nanubag ya mamunu sa balin pagtipunan mani Judio gawan namaiyul si Jesus sa Allun Pagpaynawa. Kabay sinabin mamunu sa mani tawuy, "Sa gisay duminggu dilag kaw anêm ma alluy pag-ubra. Sa mani allun abiin kaw waman dayin mamaiyul, alwan sa Allun Pagpaynawa."

¹⁵ Pinakitbayan yan Jesus, "Sikaw wa mapagtalingkayun manunul sa kalabayan Bapan Namalyari! Nu dilag kaw baka o asnu ya napêl-angan, alwa nayin agwatên yuya buy paynêmên agyan sa Allun Pagpaynawa? ¹⁶ Nu kalunusan yuy mani saysay, parasaantu pun na babayin ati ya ubat sa layin Abraham ya mapu buy waluy tawun nan inggapus Satanas? Alwa nayin sêpat yan agwatên agyan sa Allun Pagpaynawa?" ¹⁷ Gawan sa sinabin Jesus, nipakadêng-êy ya mani tawuy makitubag kana. Nuwa ya kaatag gaman, natula sila gawan sa mamakaupapas ya dinyag Jesus.

Ya pamiparisu sa but-un mustasa (Mateo 13:31-32; Marcos 4:30-32)

¹⁸ Amêsên, insundun Jesus ya pangaral na. Sinabi na, "Saantu tamu maiparisuy pag-arin Bapan Namalyari? ¹⁹ Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa gisay but-un mustasa ya intanêm gisay tawu sa panamnan na. Dinumagul yan napakadyag gisay puun kayu. Kabay ya mani sangan ati, mapanyagan salay mani uybun manuk."*

Ya pamiparisu sa pamalbag (Mateo 13:33)

²⁰ Sinabi pun êt Jesus, "Alwa pun êt kay abiin. Ta ya pag-arin Bapan Namalyari, ²¹ maiparisu ya sa pêpêrad da pamalbag ga ginêmês gisay babayi sa malakêy arina. Kabay napalbag nay arinay ginêmês."†

Ya nalipit ta pasbul (Mateo 7:13-14; 7:21-23)

²² Insundun Jesus ya pamita na papakun sa Jerusalem. Buy sa pamita na, nangaral ya sa mani balayan buy sa mani baryuy mangadanan na. ²³ Amêsên, dilag namatang kana, "Panguun, pêpêrad nayi ya miligtas sa parusa?"

Nakitbay si Jesus kana, ²⁴ "Pagpilitan yun sumun sa nalipit ta pasbul, ta malakêy magpilit sumun, nuwa a sila makasun. ²⁵ Nu insaray nan magbandi ya pasbul bali na, midêng kaw tana sa lawasan. Magbêg kaw, sabin yu, 'Patêl lay, pasunun mukay ya kayêk!' Nuwa pakitbayan nakaw, 'A kataw kakilala!' ²⁶ Buy sabin yu kana, 'Aw indi, parasaantu mun masabi ya a mukay kakilala, pakan napagkaêm yan ka pun nangan buy ninêm. Nangaral ka pun êt sa lugal yan.' ²⁷ Nuwa pakitbayan nakaw manguman, 'Magpakarayu kaw kangku, sikaw wa kaganawan manyag kadawakan, ta a kataw kakilala.' ²⁸ Manangis kaw buy mingêngêt ta bêbêy tagawan makitan yu silan Abraham, Isaac, Jacob buy ya kaganawan mani propetay idi sa kaarian Bapan Namalyari, pakan sikaw, isamwag gaman sa lawasan.

* **13:19** 13:19 Para êt baysên ya pag-arin Bapan Namalyari ya sa umpisa nabêlêng nuwa sa kinakarangan, pakadyag maragul. † **13:21** 13:21 Ya labay sabin paalimbawan ati, ya pag-arin Bapan Namalyari, mag-umpisa sa pêpêrad, nuwa sa kinakarangan lumakê.

²⁹ Sa allun abitu, malakêy alwan Judioy ubat sa magmikakanayun na lugal ya mapagkaêm sa kalutu sa kaarian Bapan Namalyari. ³⁰ Kabay pêtêg baynan dilag mapagmatag-ay amêsên ya miyêpa buy dilag mapagpayêpa amêsên ya mitag-ay.”

Ya pangidun Jesus sa mani taga Jerusalem

(Mateo 23:37-39)

³¹ Sa uras abitu, inlumâtêng nga dakun umnuy Pariseoy nagsabi kan Jesus, “Mita kayna baydi, gawan labay kan ipapatin Gobernador Herodes Antipas.”

³² Nakitbay si Jesus kalla, “Sabin yu sa mapagtalingkayuy isundu kuy pamitas kun nadawak ka ispiritu buy pamaiyul kun nipagsakit amêsên buy wasak. Sa ikatluy allu, mayari kuy pandaygên ku. ³³ Sêpat kun isunduy pamita ku amêsên, wasak buy sa kalwa, tagawan ayin kaatag pamatyan kanyan mani propeta nun a sa Jerusalem.”

³⁴ Amêsên, sinabi pun êt Jesus, “Sikaw wa mani taga Jerusalem, pampatin yuy mani propeta buy pambatwan yuy mani pan-iutus Bapan Namalyari kamuyu angga sa mati sila. Katiumnu kataw nan labay tipunun buy saysayên kaparisun panyumyum gayindun manuk sa mani siwsiw na, nuwa siyan a kaw kalabay. ³⁵ Kabay agyan lasakên lay tutugêlan yu, pakabaala kawna. Pansabin ku kamuyuy paubat amêsên a yu kina makitan angga sa lumâtêng nga panawun na sabin yuy, ‘Pagpalên na mallumatêng sa lagyun Panginuun.’ ” ‡

14

Pinaiyul Jesus ya liyaki ya binaya

¹ Gisay Allun Pagpaynawa, dilag gisay Pariseoy mamunu ya nisagyat kan Jesus mangan sa bali na. Pambantayan yan mani tawuy idi baydu. ² Nagdani kan Jesus ya gisay liyaki ya binaya. ³ Kabay namatang si Jesus sa mani manurun Kautusan buy sa mani Pariseo, “Awta sabêt ta idi sa Kautusan? Malyari nayin mamaiyul o asê sa Allun Pagpaynawa?”

‡ 13:35 13:35 Mani Kanta 118:26.

⁴ Nuwa a sila nakitbay. Kabay tinalan Jesus ya tawuy binaya, pinaiyul naya buy impauli. ⁵ Amêsên, pinatang silan Jesus, “Nu dilag gisa kamuyuy nag-anak o kaya nagbaka ya nanabu sa nalalêy libung sa Allun Pagpaynawa, alwa nayin tambêng yuyan isalwang?” ⁶ Nuwa ayin makapakitbay kana.

Katandan magpakayêpan nakêm

⁷ Amêsên, naêsban Jesus ya pampilin mani bisitay iknuwan ya nakal-an sa mani tawuy maulaga. Kabay nagsabi yan paalimbawa, ⁸ “Nu dilag nisagyat kamu sa gisay tangênan, agana ka mangamut miknu sa iknuwan mani tawuy maulaga, ta dat dilag pun insagyat ta mas maulaga pun kamu. ⁹ Dat danyan kan nisagyat kamu buy sabin na, ‘Idin muy abiin na iknuwan sa tawun ati.’ Sa pakapakun baydu, mipakadêng-êy kayna man buy miknu ka ta sa iknuwan mani tawuy asê maulaga. ¹⁰ Kabay nu insagyat ka sa tangênan, ya mangêd minaman daygên, miknu kayna man pun sa iknuwan mani tawuy asê maulaga, ta dat magdani kamuy nisagyat buy sabin nay, ‘Kaluguran, miknu kayna man du sa iknuwan mani tawuy maulaga.’ Sa pakapakun baydu, maparangalan ka sa piakit-akit kaganawan bisita. ¹¹ Gawan ya mapagmatag-ay sabay ya iyêpan Bapan Namalyari. Buy ya mapagpayêpa, sabay ya itag-ay Bapan Namalyari.”

¹² Pamakayari, sinabin Jesus sa nisagyat kana, “Nu magkalutu ka sa gisay pamiêêman, ya isagyat mu, alwan kay mani kaluguran, mapatêl, mani kamaganak o ya mabandi ya karani mun bali. Tagawan dat isagyat laka êt amên maablasan lay dinyag mu kalla. ¹³ Kabay nu magkalutu ka, ya isagyat mina man, mani magkasakit, mani lumpu, mani pilay, buy mani bulag. ¹⁴ Ta nu parabaysên na daygên mu, pagpalên kan Bapan Namalyari. Ta ya insagyat mu, agyan a la maablasan ya mangêd da dinyag mu kalla, si Bapan Namalyari yaman na mangablas kamu sa dinyag mu kalla sa panguman pangabyay.”

Ya paalimbawa tungkul sa maragul la kalutu

(Mateo 22:1-10)

¹⁵ Sên nalêngên gisa sa mani kaêm nay abiin, sinabi na kan Jesus, "Pinagpalay mani makaêm sa kalutu sa kaarian Bapan Namalyari!"

¹⁶ Nakitbay si Jesus sa kapamalatan paalimbawa, "Dilag gisay liyaki ya nilan maragul la kalutu buy nisagyat yan malakêy tawu. ¹⁷ Sên nakal-an nay kaganawan, in-utus nay gisay ipus nan sabin sa mani insagyat nay, 'Kaksaw kawna, ta nakal-an nay kaganawan!'

¹⁸ Nuwa ya kaganawan insagyat, nanyag silan sangkan. Sinabin nuna, 'Sabin muta kayêk kanay a ku milaku ta nakasaliw wakun panggitnan. Kaylangan kun lakwên amên makitan ku.' "

¹⁹ "Nasên anti, inlaku nayna êt ta gisa, nuwa para êt bayduy sinabi na, 'A kun kayêk milaku, ta nakasaliw wakun mapuy baka buy kaylangan ku silan subukun panarul.' "

²⁰ "Kabaw inlaku nayna êt ya gisa, nuwa para êt bayduy sinabi na, 'A kun kayêk milaku, ta bayu wakun tangên.' "

²¹ "Kabaw nag-udung ya sa amung na buy imbalitay kaganawan sinabin insagyat na. Sên nalêngê nay imbalitan ipus, nanubag ya. Kabaw nanguman yan niutus ipus na. Sinabi na, 'Dali kayna, maku ka sa mani dan buy sa nalipit ta dan balayan. Ta isagyat mu baydi ya mani kalulu, mani lumpu, mani bulag, buy mani pilay.' "

²² "Sên nag-udung nga ipus, sinabi na sa amung na, 'Amung kuway, sinunul kinay kaganawan in-utus mu kangku, nuwa siyan dilag pun iknuwan ya ayin tawu.' "

²³ "Sinabin amung sa ipus na, 'Mita ka baydi sa balayan buy maku ka sa mani dan balayan buy sa mani dan sa lawasan balayan. Pagpilitan mun maku baydi ya mani tawu amên mapnun bisitay bali ku. ²⁴ Pansabin ku kamuyuy gisa man sa mani nuna kun insagyat, asê makataway inlutu ku.' "

Ya panunul sa Panginuun
(Mateo 10:37-38)

²⁵ Malakêy tawuy nakilaku kan Jesus. Amêsên, nag-arap ya kalla buy sinabi na, ²⁶ "Sisabêt man na kalabay magin tagasunul ku, kaylangan idun nakun igit pun sa mangatwa na, asawa na, mani anak na, mapatêl na buy agyan sa sarili na. Nu a naku agyun idun igit pun sa kaganawan, a ya malyarin magin tagasunul ku. ²⁷ Sisabêt man na asê nakalan mati gawan sa panunul na kangku kaparisun pamakay kurus, a ya malyarin magin tagasunul ku."

²⁸ "Sisabêt man na kalabay magin tagasunul ku, pakaisipin na pun, kaparisun gisay tawuy manyag gisay maragul la bali ya papakaisipin na pun nu saktuynay kaganawan kaylangan na amên mayari nay bali na. ²⁹ Ta nu inumpisan nan impadyag ga bali, nuwa a na maipayari, kay uyamên yan mani tawuy makakit kana. ³⁰ Sabin lay, 'Nipaydêng ya kanwadis bali, pakan anata naipayari.' "

³¹ "Para êt baydu sa gisay ari ya kalabay makipati sa kaparisu nan ari. Pakaisipin na pun nu agyun mapuy libuy sundalus nay luwampuy libuy sundalus kapatu na. ³² Ta nu a na agyu, mamipauna yinan dakun umnuy tawu na amên makikasundu kaban marayu pun na kapatu na. ³³ Para kaw êt baydu. Pakaisipin yu pun nu agyu yun manunul kangku. Ta nu a yu agyun lakwanan ya kaganawan idi kamuyu, a kaw malyarin magin tagasunul ku."

Ya paalimbawa tungkul sa asin
(Mateo 5:13; Marcos 9:50)

³⁴ Sinabi pun êt Jesus, "Mangêd da asin. Nuwa nu mitas ya lasa na, ayina midung. ³⁵ Ayin nan ulaga sa luta buy asê êt malyarin iawyun sa pamataba. Kabaw isamwag yatan mani tawu. Sikaw wa mani mallêngê, pakaisipin yuy nalêngê yu!"

15

Ya tupay nabating
(Mateo 18:12-14)

¹ Amêsên, ya mani maningil buwis buy mani kaatag makasalanan, naku silan mallêngê kan Jesus. ² Amêsên, dilag mani

Pariseo buy mani manurun Kautusan ya idi baydu buy niaayas sila. Sinabi la, “Elêwên yuy tawun abitu! Pantanggapên nay mani makasalanan buy makiêm ya-pun êt kalla.”

³ Kabay sinabin Jesus kallay paalimbawan ati, ⁴ “Nu gisa kamuyuy dilag dinalan na tupa, ta nalitêp pa gisa, sabêt ta daygên na? Alwa nayin lakwanan na pun na siyam mapu buy siyam ma tupa baydu sa pagpastulan, ta têkapên nay gisay nalitêp angga sa makitan naya? ⁵ Buy nu makitan nay tupa, matula nay nan bakayên pauli. ⁶ Pangalatêng na sa bali, sagyatên nay mani kaluguran na buy karani nan bali buy sabin kallay, ‘Makitula kaw kangku, gawan nakitan kinay tupa kuy nabating!’ ”

⁷ Buy sinabin Jesus, “Para êt bayduy idi sa langit. Matula-tula sila baydu gawan sa gisay makasalanan na nagsisi sa mani kasalanan na kaysa siyammapu buy siyam ma matinêk ka ayin nan pagsisi.”

Ya peray nabating

⁸ Amêsên, sinabin Jesus ya paalimbawa sa mani niaayas, “Nu dilag gisay babayi ya dilag mapuy peray pilak ta nabating nga gisa, sabêt ta daygên na? Alwa nayin pagkêtan nay sulu buy pakangêdên nan têkapên sa buun bali ya peray nabating angga sa makitan nay ati? ⁹ Buy nu makitan naynay pera na, sagyatên nay mani kaluguran na buy karani nan bali buy sabin kallay, ‘Makitula kaw kangku, gawan nakitan kinay pera kuy nabating!’ ”

¹⁰ Buy sinabin Jesus, “Para êt bayduy idi sa langit. Matula-tulay mani ang-el Bapan Namalyari gawan sa gisay makasalanan na nagsisi sa mani kasalanan na.”

Ya anak ya nabating

¹¹ Sinabi pun êt Jesus ya paalimbawa, “Dilag gisay bapay nag-anak luway liyaki. ¹² Amêsên, sinabin bungsu sa bapa na, ‘Bapay, idakay mina kangkuy atag ku sa mani pibandiyan mu.’ Kabay pidakay yan bapa lay atag lan luwa.”

¹³ “Pamakalibas umnuy allu, insaliw bungsu naatag nay pibandiyan buy naku ya sa marayuy lugal. Baydu na ginastus ya pera na sa ayin kapukatan na pamibiyaybiyay. ¹⁴ Sên naubus naynay pera na, inlumatêng nga panawun layang sa lugal abitu. Kabay nag-umpisay kasakitan na gawan ayin ninan panaliw maêkan na. ¹⁵ Ya dinyag na, naku yan nakiupa sa gisay tawuy tagabaydu. Kabay in-utus yan tawuy tagabaydu sa panggitan na, ta dinyag nayan manaysay mani babuy.* ¹⁶ Sa sadyay layang na, kanên nayna dayi ya pangkanên babuy, gawan ayin nam-in kanên kana.”

¹⁷ “Sên naisip-isip nay kaganawan dinyag na, sinabi na sa sarili nay, ‘Du kanyan naman ni agyan ya ipus bapa kuy ustuy pangkanên buy subra pun êt kalla. Nuwa sikina man, mati yan layang. ¹⁸ Mag-udung ngaku ta sa bapa ku buy sabin ku kanay, ‘Bapay nangasalanan naku kan Bapan Namalyari buy kamu. ¹⁹ A kina sêpat bégên mun anak. Ituwad muku tan gisa sa mani ipus mu.’ ²⁰ Kabay nuli yina sa bapa na. Idi yapun sa marayu, nakitan ninan bapa na. Sa lunus kanan ati, ginanagan nayan tinakês buy dinêp.”

²¹ “Kabay sinabin anak sa bapa na, ‘Bapay, nangasalanan naku kan Bapan Namalyari buy kamu. A kina sêpat bégên mun anak.’ ”

²² “Nuwa sinabin bapa na sa mani ipus na, ‘Parasên yu! Kêwên yuy pinakamangêd da yaming bayu yuya payamingan. Pasingsingan yuyan singsing buy pasapatusan yuya. ²³ Buy kêwên yuy nabêlêng nga bakay impataba. Patin yuy ati ta mangan kitamu buy magsaya! ²⁴ Gawan na anak kuy indap ku nu nati, pakan nabyay awêd! Indap ku êt nu nabating, pakan nakitan kina!’ Kabay nag-umpisa silaynan magsaya.”

²⁵ “Sa uras abitu, idi pun sa panggitan ya panganay. Nuli ya ati buy sên marani yina sa bali la, nalêngê nay tigtigan buy talêkan. ²⁶ Kabay binêg nay gisay ipus

* **15:15** 15:15 Sa mani Judio, pinakanayêpa kallay ubran ati, gawan madinat ya babuy ayun sa kautusan la. Kabay para kalla, asê mangêd saysayên na babuy.

buy pinatang na, 'Awta? Sabêt ya nalyari baydi?' "

²⁷ "Nakitbay ya ipus, 'Inlumatêng ya ali mu, nabyay buy ayin yan sakit. Kabay impati yan bapa mun impatabay baka.' "

²⁸ "Amêsên, nagsuluk ya panganay buy a ya kalabay sumun sa bali la. Kabay nag-awas ya bapa la amên samungun yan sumun."

²⁹ "Nuwa nakitbay ya, 'Bapay, sa makarang nga panawun, para kun ipus ya manunul sa kaganawan pan-iutus mu. Nuwa agyan misan, a mukuta binyanan agyan kay gigisay nabêlêng nga kambing amên makapagsaya ku kaawyun ya mani kaluguran ku. ³⁰ Nuwa sên inlumatêng ya anak muy nangubus buy nanggas-tus pibandiyan mu sa mani babayi ya pambayaran, siyan impati muya pun êt impatabay baka ta!' "

³¹ "Kabay nakitbay ya bapa na, 'Pakan pawa kata yan pagkaawyun na anak kuta buy kay kamuy kaganawan pibandiyan ku. ³² Nuwa amêsên, sêpat kitamun magsaya buy matula, gawan ya patêl muy indap tamu nu nati yana, pakan nabyay awêd. Indap tamu êt nu nabating ya, pakan nakitan tamina.' "

16

Ya asê tapat ta katiwala sa pibandiyan

¹ Amêsên, sinabin Jesus sa mani taga-sunul na, "Dilag gisay tawuy mabandi ya nitiwalan pibandiyan na sa gisay tawu. Nuwa dilag nipatanda kanan paradi, 'Ya pinitiwalan mu, pinagmumun nay pibandiyan mu.' ² Kabay impabêg nay pinitiwalan na buy pinatang naya, 'Sabêt ta ati ya nalêngê ku tungkul kamu? Idin mina kangkuy kaganawan listaan nagastus mu buy ya tubu na. Ta paubat amêsên, akatayna mapagtiwalan sa pibandiyan ku.' "

³ "Kabay sinabin pinitiwalan sa sarili na, 'Pataindukudu, itas sakinan amung ku sa ubra ku. Sabêt ta daygên ku, pakan a ku agyuy mabyat ta ubra buy madêng-êyan naku êt magpalimus. ⁴ Ah, tanda kina! Ustun itas laku sa ubra ku, manyag

gakun paralan amên tanggapên nakun mani tawu sa bali la.' "

⁵ "Amêsên, bayu nam-in listaan ya pinitiwalan amung na, tisatisa nan pik-isabyan ya kaganawan nakautang sa amung na. Pinatang nay nunan nakautang, 'Umnuy utang mu sa amung ku?' "

⁶ "Nakitbay ya nag-utang, 'Ya utang kuy larun ulibu, dinalan na banga.' "

"Sinabin pinitiwalan, 'Miknu ka, kêwên muy ati ya listaan utang mu, ta daygên mutan limampu.' "

⁷ "Amêsên, pinatang nayna êt ya ikalway nakautang, 'Sika, umnuy utang mu?' "

"Pikitbayan yan nag-utang, 'Ya utang kuy trigu, dinalan na kaban.' "

"Buy sinabi êt pinitiwalan, 'Kêwên muy ati ya listaan utang mu, ta daygên mutan walumpu.' "

⁸ "Sên natandan amung nga dinyag asê mangêd da pinitiwalan, sinabi na, 'Kabiyasnan minan manyag paralan!' "

Sinabi pun êt Jesus, "Awu, pêtêg baynan mas katandan manyag paralan ya mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari kaysa mani tawuy nasawangan nana tungkul kan Bapan Namalyari."

⁹ Buy insundu pun êt Jesus ya pagsabi na, "Pansabin ku kamuyu ya mani pera yu baydi sa babun luta, isawup yu sa mani kaparisu yu. Ta agyan maubus ya pera yu baydi sa babun luta, baydu sa langit matula kaw tanggapên."

¹⁰ "Ya tawuy mapagtiwalan sa pêrad da bagay, mapagtiwalan ya êt sa malakêy bagay. Buy ya tawuy asê mapagtiwalan sa pêrad da bagay, a ya êt mapagtiwalan sa malakêy bagay. ¹¹ Kabay nu a kaw mapagtiwalan sa mani pibandiyan baydi sa babun luta, a kaw êt pagtiwalan Bapan Namalyari sa pêtêg ga pibandiyan. ¹² Nu a kaw mapagtiwalan sa pibandiyan kaatag, ayin mam-in pibandiyan para kamuyu."

¹³ "Ayin ipus ya piagnanên nan suyun ya luway amung na. Ta nu parabaydu, kasulapwan buy pustakên nay gisa, nuwa ya gisa, idun nan pêtêg. Para êt baydu, a yu malyarin piagnanên pagsuywan si Bapan Namalyari buy pibandiyan."

Ya kaatag pun mani inturun Jesus
(Mateo 11:12-13; 5:31-32; Marcos 10:11-12)

¹⁴ Sên nalêngên mani Pariseoy pangaral Jesus tungkul sa pibandiyan, dinustak laya, gawan lupa silan pera. ¹⁵ Kabay sinabin Jesus kalla, “Magmamangêdan kaw kanwadis sa êlêw mani tawu pakan tandan Bapan Namalyari ya laman bêkê yu. Tagawan na mani pan-ituwad mani tawun maulaga, sabay ya asê kapapaidu kan Bapan Namalyari.”

¹⁶ “Ya Kautusan na impasulat kan Moises buy ya mani insulat propeta sabitun nuna, sabay ya pansunulun mani tawu angga sa nangaral si Juan ya Mamawtismu. Paubat sa panawun Juan, pan-iaral lay Mangêd da Balita tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari buy malakêy magpilit miawyun sa mani pag-arian Bapan Namalyari. ¹⁷ Nuwa asê labay sabin ayin kapukatan na Kautusan Bapan Namalyari. Ta agyan mapanat man na langit buy babun luta, asê êt madyag ayin pukat agyan kay gisay gulis sa Kautusan.”

¹⁸ “Alimbawa, nu in-isyay liyaki ya asawa na ta mag-asawa yan kaatag, mangasalanan yan pamikikanayun. Buy sisabêt man na nakapag-asawa sa babayi ya in-isyay liyaki, mangasalanan ya êt pamikikanayun.”

Ya mabandi buy si Lazaro

¹⁹ Sinabi pun êt Jesus sa mani Pariseo, “Dilag gisay liyaki ya mabandi ya pawan magyaming makamal buy malakêy kanên na sa inallu-allu. ²⁰ Dilag êt taman gisay kalulu bayduy maglagyun Lazaro ya pawan nukay lawini. Gintan ya sa lawasan pasbul sa balin mabandi. ²¹ Kalabay ya dayin mangan agyan kay saksak kanên ya ubat sa lamesan mabandi. Alwan kay abitu, ta magdani pun êt kanay mani asu buy pandilên ya mani nuka na.”

²² “Amêsên, nati ya kalulu buy gintan yan mani ang-el sa danin Abraham. Nati êt ta mabandi buy in-ilbêng ya. ²³ Buy nakadanas yan sadyay kasakitan sa impernu. Amêsên, nangêlêw ya kan Abraham ya idi sa marayy kaawyun nan

Lazaru. ²⁴ Buy masnêg nan sinabi, ‘Bapan Abraham, malunus ka kangku! Itus mu si Lazaro ya isugnu nay panudu na sa lanêm, ta patulwanan nay dila ku amên na kuta lumêpêt. Ta magkasakit taku baydi, gawan sa sadyay umut apuy.’ ”

²⁵ “Nuwa nakitbay si Abraham, ‘Anak, ganakên mu sabitun nabyay ka pun sa babun luta. Nagpakapda ka, pakan si Lazaroy naman, pawan kasakitan na nadanasan na. Kabay masaya ya amêsên baydi, nuwa sika, idi ka amêsên baysên na magkasakit. ²⁶ Buy gisa pun êt, dilag kakwalan na bêngaw sa pisaêtan tamu. Kabay ayin baydi ya makalaku baysên buy ayin baysên na makalaku baydi.’ ”

²⁷ “Sinabi êt mabandi, ‘Nu parabaydu awêd ya Bapan Abraham, makisabi yaku ya palakwên muta si Lazaro sa balin bapa ku. ²⁸ Ta patandan nay limay patêl kuy liyaki tungkul sa abiti ya lugal kasakitan amên a sila milaku baydi.’ ”

²⁹ “Nuwa nakitbay si Abraham, ‘Idi kallay impasulat kan Moises buy mani insulat mani propeta. Kaylangan lan paniwalan na nakasulat.’ ”

³⁰ “Kabay nakitbay ya mabandi, ‘Asê nukad da abituy Bapan Abraham. Nuwa nu dilag nati ya nanguman nabyay ya makun mangaral kalla, pagsisyan buy lakwanan lay mani kasalanan la.’ ”

³¹ “Nuwa sinabin Abraham, ‘Nu a la pinaniwalan na impasulat kan Moises buy insulat mani propeta, a la êt paniwalan na iaral gisay nati ya nanguman nabyay.’ ”

17

Ya pangubatan kasalanan
(Mateo 18:6-7; 18:21-22; Marcos 9:42)

¹ Amêsên, sinabin Jesus sa mani tagasunul na, “Kanuman asê malisyan na pallumatêng tuksuy sangkan kasalanan. Nuwa kapalunus ya malyari sa tawuy pangubatan kasalanan kaparisu na. ² Sisabêt man na magin sangkan pangasalanan nangabêlêng nga anak ya manampalataya kangku, mangêd pun na is-êl la bêng na sa panggilingan na batu

buy isamwag sa dagat. ³ Kabay mangillag kaw.

Nu nangasalanan kamuy patêl mu, sabyanan muya. Nu magsisi ya, patawarên muya. ⁴ Agyan makatapitu yapun mangasalanan kamu sa gisay allu, ta makatapitu ya êt manyawad tawad kamu, patawarên muya.”

Tungkul sa panampalataya

⁵ Amêsên, sinabin mani apostul kan Jesus, “Dagdagan mu pun na panampalataya yan!”

⁶ Nakitbay si Jesus, “Nu dilag kaw panampalatayay kasin bêlêng but-un mustasa, malyari yun sabin sa maragul la puun kayun ati, ‘Maulut ka buy milaku ka sa dagat!’ Buy sumunul yabay kamuyu.”

Ya tungkulan ipus

⁷⁻⁸ Sinabi pun êt Jesus, “Alimbawa, nu dilag ipus ya manarul o magpastul mani tupa ya inlumatêng ubat sa panggitnan, asê malyari ya amung nga mamil-an kanên ipus na. Nun a ipus saman na maglingun amung na. Paradi ya sabin amung na, ‘Magyaming kayna bayu mu lingunun ya apunan ku. Kaban mangan naku, lingunun muku. Buy pamakayari kun mangan, malyari kaynan mangan buy minêm.’ ⁹ Asê pampasalamatan amung ya ipus na, ta kay pansunulun nay pan-iutus amung na. ¹⁰ Para êt baydu kamuyu. Nu nadyag yuy kaganawan inutus kamuyu, sabin yuy, ‘Kay pandaygên yan na pan-iutus kanyan, ta kay ipus kay.’”

Pinaiyul Jesus ya mapuy liyaki ya nagsakit sa balat

¹¹ Sa pamita lan Jesus buy mani tagasunul na palaku sa balayan Jerusalem, dinuman sila sa pisaêtan prubinsyan Samaria buy sa prubinsyan Galilea.

¹² Amêsên, kaban pasun si Jesus sa gisay baryu, timbêng yan mapuy liyaki ya nagsakit sa balat. Ya mani nagsakit sa balat, tinunggên sila sa marayun pêrad.

¹³ Masnêg lan sinabi, “Panginuun Jesus, kalunusan mukay!”

¹⁴ Pamakakit kallan Jesus, sinabi na, “Maku kaw sa mani pari buy ipaêlêw

yuy lawini yuy ayin nan sakit.” Kaban mamita sila, mamakun ni, inumiyul buy inluminis ya lawini la.

¹⁵ Sên nakitan gisa kallay inumiyul lina, nag-udung ya kan Jesus buy masnêg yan magsabin pangulimên kan Bapan Namalyari. ¹⁶ Nanduku ya sa arapan Jesus buy nagpasalamat kana. Ya tawun ati, gisa yan Samaritano.

¹⁷ Sinabin Jesus, “Aw-indi, pakan mapu kaw yay pinaiyul ku nangun ta? Antuy siyam? ¹⁸ Uysian kay dayuwan yay nag-udung amên mangulimên kan Bapan Namalyari ta?”

¹⁹ Kabay sinabin Jesus kana, “Midêng ka ta muli kayna. Inumiyul ka gawan sa panampalataya mu kangku.”

Ya tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari

(Mateo 24:23-28; 24:37-41)

²⁰ Amêsên, pinatang mani Pariseo si Jesus nu makanu mag-umpisay pag-arin Bapan Namalyari. Nakitbay si Jesus kalla, “Asê makitan na pallumatêng pag-arin Bapan Namalyari. ²¹ Kabay ayin malyarin makapagsabin, ‘Baydin mag-ari si Bapan Namalyari!’ o ‘Baydu yan mag-ari!’ gawan si Bapan Namalyari, mag-ari yina sa bêkên mani manampalataya kana.”

²² Amêsên, sinabin Jesus sa mani tagasunul na, “Lumatêng lanuy panawun na labay yun makitan na pag-udung ku ya ubat sa langit ta in-Anak Tawu, nuwa a yu makitan na ati. ²³ Dilag magsabi tungkul kangku, ‘Elêwên yu, ati yina!’ o ‘Elêwên yu, idi yina baydi!’ Nuwa agana kaw maniwala o kilaku amên têkapên naku. ²⁴ Ta sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, mag-udung ngaku sa babun luta ya paran kimat ta mansumawang sa buun langit. ²⁵ Nuwa amêsên, kaylangan naku pun makadanas malakêy kasakitan buy isakwil lakun mani tawu sa panawun amêsên.”

²⁶ “Nu parasaantun nagbabang-uan na mani tawu sabitun panawun Noe, para êt baydun magbabang-uan na mani tawu sa allun pag-udung kuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu. ²⁷ Sabitun

panawun Noe, magbabang-uwan na mani tawun mangan, maglasing, buy mipag-asawa angga sa sinumun sa barku si Noe. Inlumatêng nga lanab buy nangalulumud da kaganawan.”

²⁸ “Para êt baydu sa panawun Lot. Ya mani tawu mangan, mipaglasing, manaliw, magtinda, manggitna buy mami-paydêng bali, ²⁹ angga sa allun inlakwanan Lot ya balayan Sodoma. Pamakayari, nanguran nan apuy buy asupri ya ubat sa langit. Kabay nati silan kaganawan sa Sodoma.”

³⁰ “Para êt bayduy malyari sa allun pag-udung kuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu. ³¹ Sa allun abitu, ya idi sa lawasan bali, aganayna sumun amên mangwan dakun sabêt sa lalên bali na. Ya idi sa panggitnan, aganayna muli. ³² Isipin yuy nalyari sa asawan Lot sa balayan Sodoma.* ³³ Sisabêt man na tawuy maglabay miligtas ya biyay na, sabay ya matasan biyay na. Nuwa ya sisabêt man na nakal-an mam-in biyay na, sabay ya mabihan biyay ya ayin katganan. ³⁴ Pansabin ku kamuyuy sa yabin abitu, dilag luway liyaki ya mamabêlêw wa midani. Ya gisa, gêtan sa langit. Nuwa ya gisa, lakwanan. ³⁵ Dilag luway babayi ya miawyun manggiling. Ya gisa, gêtan sa langit. Nuwa ya gisa, lakwanan. ³⁶ [Dilag luway liyaki ya miawyun mag-ubra sa panggitnan. Ya gisa, gêtan sa langit. Nuwa ya gisa, lakwanan.]”

³⁷ Pinatang yan mani tagasunul na, “Panguun, saantu malyari ya abiin!”

Nakitbay ya, “Nu saantuy dilag bangkay, mititipun bayduy mani uwak.”†

18

Ya paalimbawa tungkul sa babayin balu buy sa mallitis

¹ Amêsên, insabin Jesus sa mani tagasunul nay gisay paalimbawa, ta labay nan ipaintindi kallay kaylangan lan

pawan manalangin buy agana mangay-nay nakêm. ² Sinabi na, “Sa gisay balayan, dilag mallitis ya ayin limu kan Bapan Namalyari buy ayin panggalangên na tawu. ³ Sa balayan êt abitu, dilag babayi ya nabal-u. Pawa yan mamaku sa mallitis buy pansabin nay, ‘Itanggul muku laban sa mani kapati ku!’ ⁴ Sa nunan pangabalan nabal-u kana, a naya pun dinambi, nuwa sa makarang nga panawun, sinabi na sa sarili na, ‘Agyan ayin nakun limu kan Bapan Namalyari buy ayin nakun panggalangên na tawu, ⁵ nuwa sawpan kuyna sa kasu na, gawan ayin tunggên na pangabala na kangku buy pêrad tana mapasuluk nakina.’ ”

⁶ Amêsên, sinabin Panguun Jesus kalla, “Pakaisipin yuy sinabin abituy nadawak ka mallitis. ⁷ Si Bapan Namalyari pun nayi, a na nayi itanggul ya pinili nan kay kana ya mamêg kana allu buy yabi? Paêtêngên na sila nayin mabuyut? ⁸ Pansabin ku kamuyuy tambêng silan itanggul. Nuwa sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, sa pag-udung ku baydi sa babun luta, dilag gaku nayin malatêng nga manampalataya kangku?”

Ya paalimbawa tungkul sa Pariseo buy sa maningil buwis

⁹ Amêsên, dilag mani tawu bayduy indap lay matinêk sila. Kabay ya êlêw layna man sa kaatag, nayêpa. Kabay sinabin Jesus kallay gisay paalimbawa, ¹⁰ “Dilag luway liyaki ya naku sa Templu amên manalangin. Ya gisa, Pariseo, buy ya gisa, maningil buwis. ¹¹ Nidêng nga Pariseo buy nanalangin yan patungkul sa sarili na. Sinabi na, ‘Bapan Namalyari, magpasalamat taku kamu tagawan a ku kaparisun kaatag manakaw, mallinlang buy makikanayun o kaparisun ati ya maningil buwis. ¹² Sa gisay duminggu, katilwa kun mag-ayunu, buy mam-i yaku êt ikapu sa kaganawan upa ku.’ ”

* **17:32** 17:32 Sabitun pinauranan apuy un Bapan Namalyari ya Sodoma, sinabi na agana sila mangawing, nuwa ya asawan Lot, nangawing ya. Sên a na sinunul ya utus Bapan Namalyari, napakadyag yan ribultun asin (Genesis 19:17-26). † **17:37** 17:37 Luway malyarin labay sabin un ati. Si gisa, matandan kaganawan ya pallumatêng Jesus, nu parasaantu tamun matandan ya binyanan bangkay, gawan dilag uwak. Si ikalwa, abitu silay nati sa ispirituwal, pilmin parusan silan Bapan Namalyari.

13 “Nuwa ya maningil buwis, nakaidêng ya sa marayu buy manalangin. Sa dêng-êy na, a na maêlêw ya langit. Kabay pan-apuapun nay pagaw na buy pansabin na, ‘Malunus ka kangkuy Bapa kun Namalyari, ta gisa kun makasalanan.’ ”

14 Sinabi pun Jesus, “Pansabin ku kamuyuy nuli ya maningil buwis un matinêk sa pangêlêw Bapan Namalyari. Nuwa ya Pariseo, asê. Gawan ya mapagmatag-ay, sabay ya iyêpan Bapan Namalyari. Buy ya mapagpayêpa, sabay ya itag-ay Bapan Namalyari.”

Kinalunusan Jesus ya nangabêlêng nga anak

(Mateo 19:13-15; Marcos 10:13-16)

15 Amêsên, dilag mani tawuy nilakun nangabêlêng nga anak kan Jesus amên yawarên lan ipaluntuy gamêt na kalla buy pagpalên na sila. Sên nakitan mani tagasunul nay abitu, binênbênan lay mani tawu. 16 Nuwa binêg Jesus ya mani tagasunul na buy sinabi na kalla, “Paulayan yun magdani kangkuy mani anak. Agana yu sila bênbênan, tagawan ya mani kaparisu la sabay ya mani tawuy miawyun sa pag-arin Bapan Namalyari. 17 Pansabin ku kamuyuy sisabêt man na asê magpasakup sa pag-arin Bapan Namalyari kaparisun pagpasakup nangabêlêng nga anak, a ya miawyun sa mani tawuy pag-arin na.”

Ya liyaki ya mabandi

(Mateo 19:16-30; Marcos 10:17-31)

18 Amêsên, dilag gisay liyaki ya nagtungkulan ya namatang kan Jesus, “Mangêd da Manuru, sabêt ta sêpat kun daygên amên mabiyon nakun biyay ya ayin katganan?”

19 Nakitbay si Jesus kana, “Uysiyon binêg muku yan mangêd ta? Ayin kaatag mangêd nun a kay si Bapan Namalyari. 20 Tanda muy Kautusan Bapan Namalyari, ‘Agana ka makikanayun, agana ka mamatin tawu, agana ka manakaw, agana ka magpapêtêg sa alwan kapêtêgan, buy galangên muy mangatwa mu.’ ”*

21 “Nakitbay ya liyaki ya nagtungkulan, ‘Ubat pun sa anak kaku, pansunulun kinay kaganawan abiin angga amêsên.’ ”

22 Sên nalêngên Jesus ya sinabin nagtungkulan, sinabi na kana, “Dilag ka pun gisay sêpat daygên. Isaliw muy kaganawan pibandiyan mu buy ya naabli mu, idin mu sa mani kalulu. Sa pakapakun baydu, dilag kan pibandiyan sa langit. Pamakayari, mag-udung ka buy manunul kangku.” 23 Nuwa sên nalêngên nagtungkulan ya sinabin Jesus, inlumungkut ya, gawan malakêy pibandiyan na.

24 Sên nakitan Jesus ya nalungkut ya nagtungkulan, sinabi na, “Pêtêg baynan masakit magpasakup pa mani tawuy malakêy pibandiyan sa kaarian Bapan Namalyari. 25 Tagawan misun pun na kamelyu sa lubut karayum, kaysa misun sa kaarian Bapan Namalyari ya gisay tawuy mabandi.”

26 Amêsên, namatang nga mani tawuy nakalêngê sa sinabin Jesus, “Nu parabaydu, sisabêt awêd da miligtas?”

27 Nakitbay si Jesus kalla, “Ya asê madyag tawu, madyag Bapan Namalyari.”

28 Amêsên, sinabin Pedro, “Parasaantu kay yaman? Inlakwanan yan na kaganawan amên manunul kamu.”

29 Nakitbay si Jesus, “Pansabin ku kamuyuy nu sisabêt man na nallakwan bali na, asawa na, mapatêl na, mangatwa na, o maanak na gawan sa pag-arin Bapan Namalyari, 30 mabiyon yan igit pun sa inlakwanan na sa panawun amêsên. Buy sa lumatêng nga panawun, mabiyon yan biyay ya ayin katganan.”

Ya ikatluy pagsabin Jesus tungkul sa pangamati na

(Mateo 20:17-19; Marcos 10:32-34)

31 Amêsên, impapawan Jesus ya mapu buy luway tagasunul na buy sinabi na kalla, “Tumuksaw kitamina sa Jerusalem buy matupad da bayduy kaganawan insulat mani propeta tungkul kangkuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu. 32 Igawang

* 18:20 18:20 Exodo 20:12-16; Deuteronomio 5:16-20.

ngaku sa mani alwan Judio. Pidudus-takan, ipakadêng-êy buy tupaytupayan laku. ³³ Latikun laku buy patin, nuwa sa ikatluy allu, manguman nakun mabyay.”

³⁴ Nuwa ayin napukatan ya mapu buy luway tagasunul na sa sinabi na. Inliim kallay labay sabin abitu buy a la tanda nu sabêt ta pantukuyun na.

*Pinaiyul Jesus ya gisay bulag
(Mateo 20:29-34; Marcos 10:46-52)*

³⁵ Amêsên, sên narani ya silan Jesus sa balayan Jerico, dilag gisay bulag ga liyaki ya magpalimus ya nakaiknu sa agid dan. ³⁶ Sên nalêngê nay malakêy tawuy mallumibas, pinatang na sila, “Sabêt ta malalyari?”

³⁷ Pinakitbayan laya, “Mallumibas si Jesus ya taga Nazaret.”

³⁸ Kabay masnêg sinabin bulag, “Jesus ya Layin Arin David, kalunusan mukun kayêk!”

³⁹ Binênbênan yan idi sa mumunan Jesus, “Agana ka mantarit.” Nuwa ingkakadus nan insabin masnêg, “Layin Arin David, kalunusan mukun kayêk!”

⁴⁰ Sên nalêngê yan Jesus, tinunggên ya buy dilag yan in-utus mangakay sa bulag amên idani kana. Sên marani yay bulag, sinabin Jesus kana, ⁴¹ “Sabêt ta labay mun daygên ku kamu?”

Nakitbay ya bulag, “Panginuun, kalabay yakun makakit.”

⁴² Kabay sinabin Jesus kana, “Makakit kayna. Inumiyul ka gawan sa panampalataya mu kangku.” ⁴³ Tambêng yan nakakit buy nanunul ya kan Jesus un mangulimên kan Bapan Namalyari. Sên nakitan mani tawuy nalyari, nangulimên sila êt kan Bapan Namalyari.

19

Gawan kan Jesus, nibayuy ugalin Za-queo

¹ Amêsên, nilatêng nga silan Jesus sa balayan Jerico ta baydu silan duman papakun sa Jerusalem. ² Dilag gisay liyaki bayduy maglagyun Zaqueo. Mabandi ya buy gisa ya sa mani puun maningil buwis. ³ Labay nan makitan nu sisabêt si Jesus, nuwa gawan pandak ya buy malakêy

tawu, a naya makitan. ⁴ Kabay nuwayu yan nuna sa danan lan Jesus bayu ya nagdakêy sa puun kayun sikamoru amên makitan naya. ⁵ Sên niras silan Jesus sa nagkayu, inêlêw na si Zaqueo buy sinabi na, “Zaqueo, parasên mun magtabuy ta kaylangan kun maku amêsên sa bali mu.”

⁶ Kabay tambêng nagtabuy si Zaqueo buy matula nan tinanggap silan Jesus sa bali na. ⁷ Sên nakitan mani tawuy sinumun si Jesus sa balin Zaqueo, niaayas sila. Sinabi la, “Nagdaus ya sa balin tawuy makasalanan.”

⁸ Kabay nidêng si Zaqueo buy sinabi na, “Panginuun. Idin ku sa mani kaluluy kapitnan pibandiyen ku buy nu sisabêt man na napurayit kuy iudung kun katiapat ta kingwa ku kana.”

⁹ Sinabin Jesus kana, “Niligtas say magbalin ati, gawan naniwala si Zaqueo kan Bapan Namalyari kaparisun ninunu yun si Abraham. ¹⁰ Tagawan sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, naku waku baydi amên têkapên buy iligtas ya balang nalitêp.”

*Ya paalimbawa tungkul sa tatluy ipus
(Mateo 25:14-30)*

¹¹ Kaban mallêngêy mani tawu, insabin Jesus kallay gisay paalimbawa gawan marani silayna sa balayan Jerusalem buy indap mani tawu mag-umpisay nay pagarin Bapan Namalyari. ¹² Kabay sinabi na, “Dilag gisay tawuy panggalangên ya naku sa marayuy lugal amên tanggapên nay tungkulan nan mag-ari. Buy nu matanggap naynay katungkulan na, magudung ya. ¹³ Nuwa bayu ya namita, binêg nay mapuy ipus na buy binyanan na silan tisisay peray gintu. Sinabi na kalla, ‘Kaban ayin naku pun, pakalak-ên yuy ati.’ ”

¹⁴ “Nuwa kasulapwan yan mani kalugal na. Kabay sên namita ya, dilag silan in-utus sa lugal ya lakwên na amên sabin lay, ‘A yan labay mag-ari kanyan ya tawun abiin.’ ”

¹⁵ “Nuwa nadyag yapun êt ari. Sên nakauli yina sa balayan na, impabêg nay mapuy ipus nay binyanan nan peray gintu amên matandan na nu umnuy

natubu la. ¹⁶ Nagdani kanay nuna buy sinabi, 'Amung kuway, ya peray gintuy intiwala mu kangku, nakatubu yan mapu.' "

¹⁷ "Sinabin ari, 'Mangêd da ipus, mangêd da dinyag mu! Ta mapagtiwalan ka sa pêpêrad da intiwala ku kamu, sikay mamaala sa mapuy balayan.' "

¹⁸ "Nagdani êt kanay ikalwa buy nagsabi, 'Amung kuway, ya peray gintuy intiwala mu kangku, nakatubu yan lima.' "

¹⁹ "Kabay sinabi êt ari kana, 'Sikay mamaala sa limay balayan.' "

²⁰ "Amêsên, nagdani êt ta gisay ipus buy sinabi, 'Amung kuway, ati ya peray gintu mu. Impunggus kuya sa gisay panyu bayu ku intagu, ²¹ gawan malimu waku kamu. Ta tanda kuy maigpit ka, pangkêwên muy a mu pinagpagalan buy pampupulun muy a mu intanêm.' "

²² "Kabay sinabin ari kana, 'A mangêd da ipus! Atulan kata ayun sa sinabi mu. Tanda mu awêd da maigpit taku, pangkêwên kuy a ku pinagpagalan buy pampupulun kuy a ku intanêm.' ²³ Parabaydu awêd, uysiyang a mu yata imbangkuy peray gintu ku amên sa pag-udung ku, makwa kuy tubu na? ²⁴ Amêsên, sinabin ari sa mani idi baydu, 'Kêwên yu kanay peray gintu, ta idin yu sa nakapagtubun mapu.' "

²⁵ "Nuwa sinabi la, 'Amung kuway, dilag ginan mapuy peray gintu!' "

²⁶ "Kabay sinabin ari, 'Pansabin ku kamuyu ya tawuy mapagtiwalan sa pêrad, biyan yapun. Nuwa ya tawuy asê mapagtiwalan agyan sa pêrad da intiwala kana, itas pun êt kana. ²⁷ Amêsên, tungkul laman sa mani kapatid kuy asê kalabay pasakup kangku bilang ari la, gêtan yu sila baydi buy patin yu sila sa arapan ku.' "

Ya matulay pananggap kan Jesus sa balayan Jerusalem

(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Juan 12:12-19)

²⁸ Sên pamakayarin ingkuwentun Jesus, insundu nay pamita na patuksaw sa balayan Jerusalem kaawyun na mani tagasunul na. ²⁹ Sên narani yana silan Jesus sa bung-uy ya pambêgên Bung-uy mani Ulibu ya narani sa balayan Bethfage buy sa balayan Bethania, impauna nay luway tagasunul na. ³⁰ Sinabi na kalla, "Maku kaw sa kasunul la baryu. Pamakasun yu baydu, makitan yuy gisay biserun asnuy nakas-êl ya asê pun nasakayan agyan sisabêt man. Agwatên yu buy iakay yu baydi. ³¹ Nu dilag mamatang kamuyun paradi, 'Uysiyang pan-agwatên yu yay asnu ta?' sabin yu kanay, 'Kaylangan yan Panginuun.' "

³² Kabay namitay nay luway in-utus na buy nakitan laya bay ya biserun asnu baydu kaparisun sinabin Jesus. ³³ Kaban pan-agwatên lay asnu, sinabin magbandi, "Uysiyang pan-agwatên yu yay biserun asnu ta?"

³⁴ Nakitbay sila, "Kaylangan yan Panginuun."

³⁵ In-akay la kan Jesus ya biserun asnu buy inlatêp lay balabal la sa bukut biserun asnu buy impasakay layna si Jesus. ³⁶ Insundu lan Jesus ya pamita la papakun sa Jerusalem. In-makmak mani tawuy balabal la sa danan Jesus.*

³⁷ Sên marani silayna sa Jerusalem, palunsan sa Bung-uy mani Ulibu, ya mani tagasunul na, nagkanta silan sadyay saya buy pan-ulimênên la si Bapan Namalyari, gawan sa nakitan lay mamakaupapas sa dinyag Jesus. ³⁸ Sinabi la, "Pagpalên na ari ya in-utus Bapan Namalyari!† Dilag kapatêtbêkan sa langit! Ulimênên si Bapan Namalyari!"

³⁹ Amêsên, baydu sa lakên mansumunul kan Jesus, dilag dakun umnuy Pariseoy nagsabi kanan, "Manuru, ibawal muy mani tagasunul mun mangulimên kamu."

⁴⁰ Nuwa pikitbayan silan Jesus, "Pansabin ku kamuyuy nu mangimbêk sila, ya mani batuy man-angaw mangulimên."

* **19:36** 19:36 In-makmak lay balabal la gawan sa panggalang la kana. † **19:38** 19:38 Mani Kanta 118:26.

Nanangis si Jesus sa mani taga Jerusalem

⁴¹ Sên marani ya silan Jesus sa balayan Jerusalem, nakitan nay balayan buy tinangisan nay mani tawu baydu, gawan sa lunus na kalla. ⁴² Sinabi na, “Kapalunus kaw wa manugêl sa Jerusalem. Nu tanda yu dayi nu sabêt ta mam-in kapatêtbêkan, a kaw dayi kapalunus, nuwa a yu tanda! ⁴³ Lumatêng lanuy alluy pagkampuwan kaw mani kapati yu. Palitêngan buy duyungun lakaw. ⁴⁴ Patin lakaw buy sirên lay mani balayan yu. Buy ayin batuy mitagan na nakapaluntu sa kaparisu nan batu. Madanasan yuy abiin, gawan a yu dinambi ya pallumatêng Bapan Namalyari ya mamiligtas kamuyu.”

Ya Pagmalasakit Jesus sa Templu

(Mateo 21:12-17; Marcos 11:15-19; Juan 2:13-22)

⁴⁵ Amêsên, naku si Jesus sa kasawangan Templu buy impatas nay mani magtinda. ⁴⁶ Sinabi na kalla, “Nakasulat sa Sabin Bapan Namalyari, ‘Ya bali ku, balin panalanginan.’”[‡] Nuwa siyan dinyag yun pagtagwan mani manakaw!”[§]

⁴⁷ Amêsên, allu-allun manuru si Jesus sa kasawangan Templu. Nuwa ya mani mamunun pari, ya mani manurun Kautusan, buy ya mani manungkulan, labaylan ipapati si Jesus. ⁴⁸ Nuwa ayin silan makit ta paralan, ta labaylabay lêng-ên mani tawuy pan-ituru na.

20

Ya patang tungkul sa karapatan Jesus
(Mateo 21:23-27; Marcos 11:27-33)

¹ Gisay allu, kaban manuru buy mangaral si Jesus un Mangêd da Balita sa mani tawuy idi sa kasawangan Templu, nagdani kanay mani mamunun pari, mani manurun Kautusan buy mani mangatway manungkulan. ² Sinabi la kanay, “Dat sabin mu wati kanyan nu sabêt ta karapatan mun manyag parabaysên? Sisabêt ta nam-i kamun parabaysên na karapatan?”

³ Pikitbayan silan Jesus, “Patangên kataw êt. Sabin yu wati kangku ⁴ nu kansabêt ubat ta karapatan Juan ya mamawtismu, kan Bapan Namalyari o sa tawu?”

⁵ Kabay nisasabi sila, “Nu sabin tamuy ‘kan Bapan Namalyari’, sabin nay naman êt kantamuy, ‘Uysiyang a kaw yabay maniwala kan Juan ta?’ ⁶ Nuwa nu sabin tamuy ‘sa tawu’, batwan kitamun mani tawu, gawan maniwala silan propetan Bapan Namalyari si Juan.”

⁷ Kabay nakitbay sila, “A yan tanda.”

⁸ Sinabin Jesus kalla, “Nu parabaydu, a ku êt sabin kamuyu nu sisabêt ta nam-i kangkun karapatan manyag ati.”

Ya paalimbawa tungkul sa mani manggitna

(Mateo 21:33-46; Marcos 12:1-12)

⁹ Amêsên, ingkuwentuy na êt Jesus ya paalimbawa sa mani tawu, “Dilag gisay tawuy nananêm ubas sa panggitnan na. Amêsên, impasamak nay ubasan na sa mani makisamak ta naku ya sa marayuy lugal. Buy nanugêl ya baydun mabuyut ta panawun. ¹⁰ Sên panawun nan pamupul, in-utus nay gisay ipus na sa mani kasamak na amên kêwên na dakay na. Nuwa ya ipus ya in-utus na, dinugêdugên kasamak buy impatas layan ayin gintan. ¹¹ Kabay niutus yan manguman kaatag ipus, nuwa dinugêdugê laya êt buy impakadêng-êy bayu impatas layan ayin gintan. ¹² Niutus yan ikatluy ipus, nuwa sinugatsugat laya êt buy impatas. ¹³ Kabay nangisip pa magbandin ubasan, ‘Sabêt ta daygên ku? Tanda kina. Iutus kuy kakaidwan kun anak. Dat galangên laya.’ ”

¹⁴ “Nuwa sên nakitan mani kasamak ya anak magbandi, nisasabi sila, ‘Ah! Ati yay tagapagmana! Patin tamu ya amên mapagbandi tamuy mapagmana na.’ ¹⁵ Kabay dinakêp layan ginuluy sa lawasan ubasan buy pinati.”

Amêsên, pinatang Jesus ya mani mallêngê, “Sabêt amêsên na daygên magbandin ubasan sa mani kasamak na? ¹⁶ Pilmin lakwên na sila buy patin.

[‡] 19:46 19:46 Isaias 56:7. [§] 19:46 19:46 Jeremias 7:11.

Pamakayari, ipasamak na tana sa kaatag ya ubasan na.”

Sên nalêngên mani tawuy abiin, sinabi la, “Agana ta dayi tulutan Bapan Namalyarin malyari ya abiin!”

¹⁷ Nuwa pinakaêlêw Jesus ya mani tawu buy sinabi na kalla, “Sabêt ta labay sabin ati ya nakasulat sa Kasulatan Bapan Namalyari?”

‘Ya batuy insakwil mani mamipaydêng bali,

sabay ya batuy nagin pundasyun.’ ”*

¹⁸ Sinabi pun êt Jesus, “Sisabêt man na manabu sa batun abiin, mangatunglu. Nuwa ya manabwanan abiin, mangayayapung.”

Ya patang tungkul sa pamayad buwis
(Mateo 22:15-22; Marcos 12:13-17)

¹⁹ Napukatan mani manurun Kautusan buy mani mamunun pari ya sabay silay pantukuyun Jesus sa paalimbawa na. Kabay dakpên layna dayi si Jesus sa uras abitu, nuwa nalimu sila sa mani tawu. ²⁰ Kabay nangêtêng sila tan kaatag panawun. Namiutus silan mani tawuy magtatalingkayun mangêd da pandaygên la sa pamaku la kan Jesus. Pakan labay layan dakpên sa pagsabi na buy amên maipadakêp sa gobernador. ²¹ Sinabin mani magtatalingkayu kan Jesus, “Manuru, tanda yan na pêtêg ga mani pansabin mu buy pan-ituru mu. Ayin kan pampilinin, nun a kay kapêtêgan tungkul sa kalabayan Bapan Namalyari ya pan-ituru mu. ²² Amêsên, dilag kay ipatang kamu. Sêpat kitamu nayin mamayad buwis sa Emperador Roma o asê?”

²³ Nuwa tandan Jesus ya kay magtatalingkayu sila. Kabay sinabi na kalla, ²⁴ “Ipakit yu kangkuy pera. Kansabêt lupa buy lagyuy makit yu di?”

Nakitbay sila, “Sa Emperador.”

²⁵ Kabay sinabin Jesus, “Nu parabaydu, idin yu sa Emperador ya para sa Emperador buy idin yu kan Bapan Namalyari ya para kan Bapan Namalyari.”

²⁶ Kabay a la nadakêp si Jesus sa pagsabi na sa arapan malakêy tawu buy

ayin silan nasabi gawan nakaupapas sila sa pikitbay na.

Ya patang tungkul sa pangabyay manguman

(Mateo 22:23-33; Marcos 12:18-27)

²⁷ Amêsên, dilag dakun umnuy Saduseoy nagdani kan Jesus amên patangên ya. Ya mani Saduseo, a sila maniwalan manguman mabyay ya mani nangamamati. ²⁸ Amêsên, sinabi la kan Jesus, “Manuru, ayun sa Kautusan na impasulat kan Moises, nu ya gisay liyaki, nati yan ayin anak sa asawa na, sêpat pag-asawan patêl nay liyaki ya bayaw nay nabal-u amên makaanak sila para sa patêl nay nati.† ²⁹ Amêsên, dilag pituy mipapatêl la lawyaki. Nakapag-asaway panganay, nuwa nati yan ayin anak. ³⁰ Kabay ya ikalway panganay, napag-asawa nay nabal-u, nuwa nati ya êt ayin anak. ³¹ Para êt bayduy nalyari sa ikatlu angga sa ikapituy patêl la. Namatyan lan kaganawan ayin anak sa babayi. ³² Sa katatawliyan, nati êt ta bal-u. ³³ Amêsên, sa allun pangabyay manguman nangamamati, sisabêt ta asawan abituy babayi, gawan napag-asawa yan pituy mipapatêl?”

³⁴ Nakitbay si Jesus, “Ya mani tawu sa panawun ati, mag-asawa sila. ³⁵ Nuwa ya mani pinilin Bapan Namalyari ya pabyayên nan manguman buy miawyun sa pag-arian na, a silayna mag-asawa. ³⁶ Buy a sila mati ta kaparisu silan mani ang-el. Anak silaynan Bapan Namalyari, gawan pinabyay na silan manguman. ³⁷ Agyan si Moises, nagpapêtêg yan pabyayên manguman Bapan Namalyari ya nangamamati. Tagawan insulat Moises ya tungkul sa magdêkêtdêkêd ta puun kayu nu saantu nan binêg Panguun, ‘Bapan Namalyarin Abraham, Isaac, buy Jacob.’‡ ³⁸ Ya labay sabin, nabyay sila, tagawan alwa yan Bapan Namalyarin nangamamati, nun a Bapan Namalyari yan nangabyay. Ta ya kaganawan tawu, nabyay sa pangêlêw na.”

* 20:17 20:17 Mani Kanta 118:22. † 20:28 20:28 Deuteronomio 25:5. ‡ 20:37 20:37 Exodo 3:6.

³⁹ Amêsên, sinabin umnuy mani manurun Kautusan, “Manuru, mangêd da pikitbay mu!” ⁴⁰ Kabay ayin nan nakadêgdêg mamatang kana.

Ya patang tungkul kan Cristu
(Mateo 22:41-46; Marcos 12:35-37)

⁴¹ Amêsên, namatang êt si Jesus kalla, “Parasaantun masabin mani tawuy si Cristuy impangakun Bapan Namalyari, kay layi yan Arin David? ⁴² Pakan insulat yan Arin David sa librun mani Kanta ya tungkul kan Cristuy,

‘Sinabin Bapan Namalyari sa Panginuun ku,
miknu ka sa wanan ku,
⁴³ angga sa mapasuku ku kamuy mani kapati mu.’ ”§

⁴⁴ Sinabi pun êt Jesus, “Amêsên, nu binêg Arin David Panginuun ya Cristu, parasaantun masabin mani tawuy si Cristuy kay layi yan Arin David?”

Patanda laban sa mani manurun Kautusan

(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40)

⁴⁵ Kaban mallêngê kan Jesus ya kaganawan tawu, sinabi na sa mani tagasunul na, ⁴⁶ “Mangillag kaw sa mani manurun Kautusan. Labaylabay lan mamitan nakayaming makarang buy labaylabay lan galangên silan mani tawuy malibasan la. Labaylabay lan miknu sa iknuwan na in-il-an para sa maulagay tawu sa mani balin pagtipunan mani Judio buy sa mani kalutu. ⁴⁷ Pampurayitin la êt ta mani nabal-uy babayi amên makwa lay mani pibandiyen la buy magmamangêdan sila sa arapan mani tawu sa kapamilatan makarang nga panalangin la. Kabay lanu, luyang pun nabyat ta pamarusan Bapan Namalyari kalla.”

21

Ya indin bal-u
(Marcos 12:41-44)

¹ Kaban idi pun si Jesus buy mani tagasunul na sa kasawangan Templu, nakit nay mani mabandi ya mam-in pera la sa pamyanan pera para sa Templu. ² Buy nakitan na êt ta gisay kaluluy babayi

ya bal-uy nam-in luluway pirasun barya sa pamyanan pera. ³ Kabay sinabin Jesus sa mani tagasunul na, “Pansabin ku kamuyuy igit pun maulagay indin nabal-u kaysa indin kaganawan. ⁴ Tagawan na indin mani mabandi, kay abituy a layna kaylangan. Nuwa ya bal-u, agyan kay kalulu ya, inlapas na pun indin ya panaliw nan kanên na.”

Ya alimbawa tungkul sa pangalasak un Templu

(Mateo 24:1-2; Marcos 13:1-2)

⁵ Amêsên, dilag dakun umnuy tagasunul Jesus ya misasabi tungkul sa mangangêd da batu buy sa pampakangêd da pan-idin sa Templu.

Sên nalêngên Jesus ya pisasabyan la, sinabi na kalla, ⁶ “Ya mani mangêd da nakitan yu, lumatêng nga alluy malasak ka kaganawan abiin buy ayin batuy mitagan na nakapaluntu sa kaparisu nan batu.”

Ya mani kasakitan buy pamasakit

(Mateo 24:3-14; Marcos 13:3-13)

⁷ Amêsên, namatang nga mani tagasunul na, “Manuru, makanu malyari ya abiin buy sabêt ta tanda' ya marani yan malyari ya abitu?”

⁸ Kabay nakitbay si Jesus, “Mangillag kaw amên a kaw mailitêp agyan sisabêt man. Tagawan malakêy lumatêng nga manggamit lagyu ku buy sabin lay, ‘Sikuy Cristuy impangakun Bapan Namalyari.’ Sabin la êt, ‘Inlumatêng ngay katganan babun luta!’ Agana kaw makipapaniwala kalla. ⁹ Buy nu dilag kaw mabalitan na migepera buy milalaban, agana kaw malimu. Ta sêpat malyari ya abiin, nuwa asê pun tambêng lumatêng nga katganan babun luta.”

¹⁰ Amêsên sinabi pun êt Jesus kalla, “Migeperay mani bansa buy migepera êt ya mani kaarian la. ¹¹ Dilag lumatêng nga masikan na layun buy lumatêng êt ta sadyay layang buy sakit ta ikamati sa magmikakanayun na lugal. Buy makakit kaw mani tanda' ya mamakapalimu buy mamakaupapas ya ubat sa langit.”

¹² “Nuwa bayu malyari ya kaganawan abiin, dakpên buy pasakitan kaw mani tawu gawan sa panunul yu kangku. Buy iarap lakaw sa mani balin pagtipunan mani Judio amên litisin buy ipasukul. Iarap lakaw êt sa mani ari buy sa mani gobernador. ¹³ Abiin nay panawun yu amên makapagpapêtêg kaw kalla tungkul kangku. ¹⁴ Kabay itanêm yu sa isip yuy agana kaw napitik nu sabêt ta sabin yu bilang pamitanggul yu sa sarili yu, ¹⁵ tagawan ipaisip ku kamuyuy sêpat yun sabin buy biyan kataw kabiyasnan ya asê agyun labanên o sambutun kapatu yu. ¹⁶ Ta agyan ya mani mangatwa buy mani patêl yu, mani kamag-anak yu buy mani kaluguran yu, igawang lakaw buy ipapati lay dakun umnu kamuyu. ¹⁷ Gawan sa panunul yu kangku, kasulapwan kaw kaganawan tawu. ¹⁸ Nuwa a kaw paulayan Bapan Namalyari, ta agyan gisay sabut sa ulu yu, asê mitas. ¹⁹ Buy nu mibabata kaw, mabiyon kaw biyay ya ayin katganan.”

Ya pangalagak Jerusalem

(Mateo 24:15-21; Marcos 13:14-19)

²⁰ Sinabin pun Jesus, “Nu makit yuy nakapalitêng nga mani sundalus sa Jerusalem, tanda yinay marani yay panira kana. ²¹ Kabay ya kaganawan idi sa Judea, kaylangan tumakas san maku sa kabubung-uyan buy ya kaganawan idi sa balayan Jerusalem, kaylangan tambêng ngan mita. Buy ya kaganawan idi sa panggitnan, aganay na pun mag-udung sa balayan Jerusalem. ²² Tagawan abituy panawun pamarusa amên matupad ya mani idi sa Kasulatan. ²³ Mamakapalunus ya mani nabuktut buy mani mama-susu sa allun abiin, tagawan magkasakit silan tumakas. Nabyat ta kasakitan na madanasan mani tawu sa lutan ati, ta katubagan sila. ²⁴ Ya kaatag kallay patin sa kêya buy ya kaatag, dakpên ta ipusun sa marayuy lugal. Buy ya balayan Jerusalem, sakupun mani alwan Judio angga sa mayari ya panawun na intakdan Bapan Namalyari kalla.”

Ya pag-udung Jesus sa babun luta

(Mateo 24:29-31; Marcos 13:24-27)

²⁵ Sinabi pun êt Jesus, “Makakit kaw tanda' sa allu, sa buwan, buy sa mani bêtêwên. Buy ya kaganawan bansa baydi sa babun luta, magulu ta malimu sila sa tarit alun sa dagat. ²⁶ Mabtêk ya mani tawu sa sadyay limu la gawan sa mani malyari sa babun luta, tagawan maubus maêyêg ga mani bagay ya idi sa langit buy mitas sila sa binyanan la. ²⁷ Sa panawun abiin, sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, makitan lakun lumatêng nga idi sa ulap ya dilag kapang-yarian buy mamakapasilêw wa sawang. ²⁸ Nu mag-umpisay nan malyari ya mani abiin, midêng kaw mangêlêw sa langit ta marani yay pamiligtas kamuyu.”

In-alimbawan Jesus ya pallumatêng na sa puun kayun igus

(Mateo 24:32-35; Marcos 13:28-31)

²⁹ Inkuwentun Jesus kallay gisay paalimbawa. Sinabi na, “Elêwên yuy puun kayun igus buy ya kaatag puun kayu. ³⁰ Nu magbulung ngay mani ati, tanda yinay marani yay kaynitan. ³¹ Para êt bayduy malyari lanu. Nu makitan yinan malyari yay mani pansabin ku, matandan yuy marani yanay pag-arin Bapan Namalyari.”

³² “Pansabin ku kamuyuy bayu mati ya kaganawan tawu sa panawun amêsên, matupad day kaganawan sinabi ku. ³³ Ya langit buy luta, dilag katganan. Nuwa ya mani sabi ku, manugêl kanuman.”

Mangillag kaw

³⁴ Sinabi pun êt Jesus, “Mangillag kaw. Agana kaw magpagtan sa kasimbawan, paglasing, buy kapigaganakan sa biyay amên a kaw malatngan ya asê nakalan sa allun pallumatêng kun manguman. ³⁵ Gawan bêngat tan lumatêng nga allun abitu sa kaganawan tawu sa babun luta un ayin magtanda. ³⁶ Kabay magpakal-an kaw sa kaganawan uras. Pawa kaw manalangin ya biyan nakaw kapas-êyan amên malampusan yuy kaganawan kasakitan ya malyari sa lumatêng nga allu amên

makapakiarap kaw kangkuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu.”

³⁷ Allu-allu manuru si Jesus sa kasawangan Templu. Pamakayabi, mamaku ya sa Bung-uy mani Ulibu amên mamawatwat yabi. ³⁸ Maranun mamakuy mani tawu sa kasawangan Templu amên mallêngê kan Jesus.

22

Ya pangamatin Jesus

(Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Juan 11:45-53)

¹ Amêsên, marani yanay Pestan Tinapay ya ayin Pamalbag ya sabay ya Pestan Kaligtasan. ² Ya mani mamunun pari buy mani manurun Kautusan, mangisip silan paralan nu parasaantu lan maipapati si Jesus un ayin makatanda, gawan malimu sila sa mani tawuy mallêngê kana.

Nakisupakat si Judas sa mani kapatin Jesus

(Mateo 26:14-16; Marcos 14:10-11)

³ Si Judas ya pambêgên Iscariote, gisa ya sa mapu buy luway tagasunul Jesus. Nuwa sinakup yan Satanas. ⁴ Kabay amêsên, naku si Judas sa mani mamunun pari buy sa mani puun magbantay sa Templu. Buy pisasabyan la nu parasaantu nan maisupakat si Jesus kalla. ⁵ Ingkatula la êt ta pamikisupakat Judas kalla laban kan Jesus. Buy nangaku silan biyan layan pera. ⁶ Nalabay êt taman si Judas. Kabay ubat ta baydu, nangêtêng nginan panawun na masawpan na silan mandakêp kan Jesus ya asê matandan malakêy tawu.

Ya pamil-an apunan para sa Pesta

(Mateo 26:17-25; Marcos 14:12-21; Juan 13:21-30)

⁷ Amêsên, inlumatêng ngay nunan al-lun Pestan Tinapay ya ayin Pamalbag. Sa allun abitu, ya mani Judio, kaylangan lan mamatin anak tupa ya kêna la sa Pestan Kaligtasan. ⁸ Kabay in-utus Jesus si Pedro buy si Juan. Sinabi na, “Mita kawna, ta il-an yuy apunan tamu para sa Pestan Kaligtasan.”

⁹ Kabay namatang si Pedro buy si Juan, “Antuy labay mun pamil-anan yan apunan tamu?”

¹⁰ Nakitbay si Jesus, “Pamakasun yu sa balayan Jerusalem, mathêng yuy gisay liyaki ya mantan bangay naglanêm. Pak-ilakwan yuya sa bali ya sunan na. ¹¹ Buy sabin yu sa magbali, ‘Pan-apatang Manuru nu saantuy kuwartuy pamil-anan apunan para sa Pestan Kaligtasan kaawyun nay mani tagasunul na.’ ¹² Pakilaku nakaw sa babu buy ituru na kamuyuy gisay makwal la kuwartu. Idi ya bayduy kaganawan magamit. Bayduyun il-an na apunan tamu.” ¹³ Amêsên, namitay na si Pedro buy si Juan buy nakitan lay pêtêg ga kaganawan sinabin Jesus kalla. Kabay in-il-an la bayduy apunan la para sa Pestan Kaligtasan.

Ya tawlin apunan Jesus

(Mateo 26:26-30; Marcos 14:22-26; 1 Corinto 11:23-25)

¹⁴ Sên uras san apunan, nikhuy na si Jesus sa arapan lamesa kaawyun mani apostul na. ¹⁵ Sinabin Jesus kalla, “Labay kuy bayu ku madanasan na pamasakit, makaêm kataw pun sa apunan sa Pestan Kaligtasan. ¹⁶ Gawan pansabin ku kamuyuy a kina manguman mangan ati angga sa matupad da labay sabin ati sa pag-arin Bapan Namalyari.”

¹⁷ Amêsên, kingwa nay panginêman na dilag alak ka diyag sa sabên ubas, ta nagpasalamat ya kan Bapan Namalyari buy sinabi na kalla, “Kêwên yuy ati buy piinêman. ¹⁸ Pansabin ku kamuyuy a kina manguman minêm alak ka diyag sa sabên ubas anggan asê pun lumatêng nga pag-arin Bapan Namalyari.”

¹⁹ Amêsên, nangwa yan tinapay buy impasalamat na kan Bapan Namalyari. Binis-ilbis-il nay ati buy inggawang na kalla. Sinabi na, “Ati ya lawini kuy pan-idin ku para kamuyu. Daygên yuy ati bilang pangganaka yu kangku.”

²⁰ Pamakayari lan nangan, para êt bayduy dinyag na sa pan-inêmên. Kingwa nay ati buy sinabi na, “Ya pan-inêmên na ati, sabay ya bayuy kasunduwan ya

pinagpapêtgan daya ku ya mibulug para kamuyu.”

²¹ Sinabin Jesus, “Nuwa lêng-ên yuy ati! Kaêm tamu amêsên na tawuy mamisupakat kangku. ²² Ta sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, patin naku, gawan abituy intalagan Bapan Namalyari kangku. Nuwa taganan mamakapalunus ya tawuy mamisupakat kangku.” ²³ Amêsên, nipapatang nga mapu buy luway apostul na nu sisabêt kallay manyag parabaydu.

Ya pisisubakan nu sisabêt ta pinakadakila

²⁴ Nisusubakan na mani apostul Jesus nu sisabêt kallay pinakadakila. ²⁵ Kabay sinabin Jesus kalla, “Asê ustuy isip yu. Pan-ipilit mani alwan Judioy labay la sa mani pansakupun la buy labay lay sunulun buy bégên silan ‘Mapanawup’. ²⁶ Nuwa alwan parabaysên kamuyu. Ta ya pinakamatag-ay, sêpat yan magpakayêpa buy ya mamunu, sêpat yan magin kaparisun gisay ipus. ²⁷ Tagawan sisabêt dayi ya igit pun matag-ay, ya tawuy nakaiknun mangan o ya tawuy magsuyu kana? Alwa nayin sabay ya tawuy nakaiknun mangan? Nuwa sikuy magsuyu kamuyu agyan sikuy mamunu yu.”

²⁸ “Sa mani panubuk ka dinanasan ku, a yuku inlakwanan. ²⁹ Kabay gawan binyanan nakun kapangyarian Bapa kun mag-ari, biyan kataw êt parabayduy kapangyarian. ³⁰ Daygên kuy abiin amên makaêm kataw mangan buy minêm sa lamesa ku baydu sa pag-arian ku. Buy miknu kaw sa mapu buy luway turonu amên mangukum sa mapu buy luway layin Israel.”

Sinabin Jesus ya ipuglaw yan Pedro (Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Juan 13:36-38)

³¹ Sinabin Jesus kan Simon ya pambégên lan Pedro, “Pakalêng-ên muy ati ya Simon! Nakisabi si Satanas kan Bapan Namalyari amên subukun nakaw kaganawan kaparisun pamibalusbus

trigu. ³² Nuwa manalangin naku para kamu amên asê mangaynay panampalataya mu kangku. Buy nu magsisi ka buy mag-udung kayna kangku, pas-êyên muy panampalatayan mapatêl mu.”

³³ Nakitbay si Pedro, “Panguinuun, nakal-an nakun isukul o mati kaawyun mu.”

³⁴ Nuwa sinabin Jesus kana, “Pedro, pansabin ku kamuy bayu mangkati ya manuk amêsên yabi, katitlu mukun ipuglaw.”

Sa panawun kasakitan

³⁵ Amêsên, sinabin Jesus sa mani tagasunul na, “Sabitun in-utus kataw un ayin gintan ya susut, bag, o isteping, nagkulang kaw nayi?”

Nakitbay sila, “Asê.”

³⁶ “Nuwa amêsên,” sinabin Jesus, “nu dilag kaw susut o bag, gêtan yu. Buy nu ayin kaw kêya, isaliw yuy yaming yu buy manaliw kaw kêya. ³⁷ Tagawan pansabin ku kamuyuy kaylangan matupad ya idi sa Kasulatan tungkul kangku, ya paradi, ‘Pan-ibilang layan gisa sa mani makasalanan.’ Buy abiin na nakasulat tungkul kangku, matupad da amêsên.”*

³⁸ Kabay sinabin mani tagasunul na, “Panguinuun, dilag kay luway kêya baydi!” Nakitbay ya, “Ustuy nay abiin.”

Nanalangin si Jesus sa Bung-uy mani Ulibu

(Mateo 26:36-46; Marcos 14:32-42)

³⁹ Amêsên, naku si Jesus sa Bung-uy mani Ulibu, kaparisun mana nan pandaygên. Buy nakilaku kanay mani tagasunul na. ⁴⁰ Sên idi silayna baydu, sinabin Jesus kalla, “Pawa kaw manalangin amên a kaw masambut tuksu.”

⁴¹ Amêsên, nagpakarayun pêrad si Jesus kalla buy nanduku yan nanalangin. Sinabi na, ⁴² “Bapa ku, nu kalabayan mu, itas muy pamasakit ta madanasan ku. Nuwa paraman baydu, alwan kalabayan kuy masunul, nun a ya kalabayan mu.”

⁴³ [Amêsên, nagpakit kanay ang-el ya ubat sa langit buy pinapas-êy nay nakêm Jesus. ⁴⁴ Sa sadyay lungkut matanam Jesus, nanalangin yan buun nakêm angga

* 22:37 22:37 Isaias 53:12.

sa sinayngêtan yan paran dayay nantulu sa luta.]

⁴⁵ Pamakayari nan nanalangin, nidêng ya buy inudung nay mani tagasunul na buy nalatêng na silan mamabêlêw, gawan napagal sila sa sadyay lungkut. ⁴⁶ Kabay sinabi na kalla, “Alwa ta, siyan mamabêlêw kaw yata? Mimata kaw buy manalangin amên a kaw masambut tuksu.”

Ya pandakêp kan Jesus

(Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Juan 18:3-11)

⁴⁷ Kaban magsabi pun si Jesus, inlumâtêng nga malakêy tawu. Si Judas ya gisa sa mapu buy luway tagasunul nay manguna kalla. Dinanyan na si Jesus buy dinêp sa pingi. ⁴⁸ Nuwa sinabin Jesus kana, “Dêp nayi ya pamisupakat mu kangkuy in-Anak Tawuy ubat sa langit?”

⁴⁹ Sên nakitan mani tagasunul Jesus ya mani nalyari, sinabi la, “Panginuun, tabtabên yana nayi sila?” ⁵⁰ Amêsên, tinabtab un gisa sa mani tagasunul Jesus ya wanan têk ipus pinakapuun pari.

⁵¹ Nuwa sinabin Jesus, “Ustuy nay abiin!” Dinukpan nay têk ipus buy pinaiyul na.

⁵² Sinabin Jesus sa mani mamunun pari, sa mani kapitan mani magbantay sa Templu buy sa mani mangatway manungkulan, “Tulisan naku nayi? Uysiyman mantan kaw yan mani kêya buy pamatuk amên dakpên naku ta? ⁵³ Inallu-allu wakun idi baysên kamuyu sa Templu. Uysiyman a yuku yata dinakêp ta? Nuwa ati ya panawun ya indin kamuyu amên dakpên naku. Ta sa uras ati, kapangyarian Satanas ya mag-ari kamuyu.”

Impuglaw Pedro si Jesus un a na kilala
(Mateo 26:57-58; 26:69-75; Marcos 14:53-54; 14:66-72; Juan 18:12-18; 18:25-27)

⁵⁴ Dinakêp la si Jesus buy gintan sa balin pinakapuun pari. Nanunul êt si Pedro, nuwa kay idi ya sa marayun pêrad. ⁵⁵ Baydu sa kasawangan bali, nagpaybay mani tawu buy niknu sila sa agid atug amên mimudu. Buy nakiiknu êt si Pedro baydu kalla amên mimudu. ⁵⁶ Amêsên,

dilag gisay ipus ya babayi ya nakakit kan Pedro ya nakaiknun mamimudu sa danin atug. Kabay pinakaêlêw naya buy sinabi na, “Pagkaawyun êt Jesus ya liyakin atiyê.”

⁵⁷ Nuwa impuglaw yan Pedro, “Te! A kuya kakilala.”

⁵⁸ A naêpêng, dilag êt nakakit kana buy sinabi, “Alwa nayin pagkaawyun laka êt?”

Nakitbay si Pedro, “Te! Asê.”

⁵⁹ Pamakayari bay-in gisay uras, impilit êt gisay, “Pêtêg êt pagkaawyun yan Jesus ya tawun ati, tagawan taga Galilea ya êt.”

⁶⁰ Nuwa sinabin Pedroy, “Te! A ku tandaag pansabin mu!” Buy kaban magsabi ya, nanghati ya manuk. ⁶¹ Nangawing si Jesus buy pinakaêlêw na si Pedro. Kabay naisip Pedroy sinabin Jesus kana, “Bayu manghati ya manuk amêsên yabi, katitlu mukun ipuglaw.” ⁶² Kabay nagsalwang si Pedro buy sadyay tangis na.

Pinustak la si Jesus buy dinugêdugê
(Mateo 26:67-68; Marcos 14:65)

⁶³ Pinustak buy dinugêdugê yan mani magbantay kana. ⁶⁴ Tinakpan la êt ta mata na buy sinabi la kanay, “Ulên mu nu sisabêt ta nandugê kamu?” ⁶⁵ Buy malakê pun êt ta nadawak ka sinabi la laban kana.

Gintan si Jesus sa mani mangatwan Judioy mangatuynungan

(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Juan 18:19-24)

⁶⁶ Pamakamaranun, nititipun na mani mangatwan Judioy mangatuynungan. Dilag mani mamunun pari buy mani manurun Kautusan. Amêsên, gintan si Jesus ta in-arap kalla. ⁶⁷ Sinabi la kana, “Sabin mu kanyan nu sikay Cristuy impangakun Bapan Namalyari.”

Nakitbay si Jesus, “Agyan sabin ku kamuyu, a yuku paniwalan. ⁶⁸ Buy nu patangên kataw, a yu êt pakitbayan. ⁶⁹ Nuwa paubat amêsên, sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, miknu wakina sa wanan Bapan Namalyari ya Makapangyarian.”

⁷⁰ Kabay sinabin kaganawan, “Nu parabaydu awêd, pansabin mu nayi ya sika ya Anak Bapan Namalyari?”

Nakitbay si Jesus, “Sikaw way nagsabi ya sikina.”

⁷¹ Kabay sinabi la, “A tamina kaylangan na dilag kaatag magpapêtêg, ta nalêngê taminay pagsabi na.”

23

In-arap si Jesus kan Gobernador Pilato (Mateo 27:1-2; 27:11-14; Marcos 15:1-5; Juan 18:28-38)

¹ “Pamakayarin abitu, nidêng silan kaganawan buy in-arap la si Jesus kan Gobernador Pilato. ² Kabay inumpisan lay panangkan la kan Jesus. Sinabi la kan Gobernador Pilato, ‘Nadakêp yan na tawun ati ya managyat mani tawun lumaban sa gubernu. Pansabin nay agana silayna mamayad buwis sa Emperador Roma. Pansabin na pun na siyay ari ya Cristuy impangakun Bapan Namalyari.’ ”

³ Kabay pinatang Gobernador Pilato si Jesus, “Sika nayi ya Arin mani Judio?”

Nakitbay si Jesus, “Sikay nay nagsabi.”

⁴ Kabay sinabin Gobernador Pilato sa mani mamunun pari buy sa mani tawu, “Ayin nakun makit ta kasalanan sa tawun ati.”

⁵ Nuwa impilit lan sinabi, “Ya tawun abiin, panggulun nay mani tawu sa buun prubinsyan Judea sa kapamilitan panuru na. Nag-umpisa yan nanuru sa prubinsyan Galilea. Buy amêsên, idi yina êt baydi sa Jerusalem.”

In-arap si Jesus kan Gobernador Herodes Antipas

⁶ Sên nalêngên Pilatoy sinabi la, pinatang na nu taga Galilea si Jesus.

⁷ Si Herodes Antipas ya gobernador sa prubinsyan Galilea buy sa panawun abitu, idi ya êt sa Jerusalem. Kabay sên natandan Pilatoy taga Galilea si Jesus, sinabi na, “Gêtan yuya kan Gobernador Herodes Antipas.”

⁸ Sên nakitan Gobernador Herodes Antipas si Jesus, sadyay tula na, ta mana naynan labay makitan si Jesus gawan malakêy mangalêngê na tungkul kana.

Buy labay na êt makitan na mamakau-papas sa diyag na. ⁹ Kabay malakêy impatang Gobernador Herodes Antipas kan Jesus, nuwa a ya nakitbay. ¹⁰ Ya mani mamunun pari buy mani manurun Kautusan, nidêng sila buy masnêg lan pansabin na panangkan la laban kan Jesus. ¹¹ Amêsên, si Gobernador Herodes Antipas buy mani sundalus na, pinustak buy inuyam la si Jesus. Pinayamingan laya pun êt mangêd da yaming kaparisun yaming ari buy in-udung laya kan Gobernador Pilato. ¹² Si Gobernador Herodes Antipas buy si Gobernador Pilato, nisuluk sila sabitun nuna, nuwa paubat sa allun abiin, mikaluguran silayna.

Inatulan kamatyan si Jesus

(Mateo 27:15-26; Marcos 15:6-15; Juan 18:39-19:16)

¹³ Impabêg Pilatoy mani mamunun pari, ya kaatag manungkulan buy ya malakêy tawu. ¹⁴ Buy sinabi na kalla, “Gintan yu kangkuy tawun ati gawan pansabin yuy sabay siyay pangubatan kagulwan. Pinakapatang kuya sa malêngê yu, nuwa ayin nakun nakit ta kasalanan sa pan-isangkan yu kana. ¹⁵ Agyan si Gobernador Herodes Antipas, parabaydu êt ta napagpapêtgan na. Kabay impaudung na si Jesus baydi kantamu. Ya tawun ati, ayin yan nadyag ga kasalanan amên parusan yan kamatyan. ¹⁶ Kabay ipabarug kuya tana bayu kuya ipabus.” ¹⁷ [Balang Pestan Kaligtasan, kaylangan mamibus si Pilaton gisay nakasukul.]

¹⁸ Nuwa malakêy tawuy masnêg nagsabin, “Patin na tawun abiin! Si Barabbas saman na ibus mu!” ¹⁹ (Nasukul si Barabbas gawan sa pamati nan tawu buy kaawyun ya sa mani nagribeldi sa gubernu sa Jerusalem sabitun nuna.)

²⁰ Labay dayin Pilatoy ipabus na si Jesus. Kabay nagsabi yan nanguman ya ipabus si Jesus. ²¹ Nuwa masnêg sinabin mani tawuy, “Ipaku ya sa kurus! Ipaku ya sa kurus!”

²² Katitlun nagsabi si Gobernador Pilato. Sinabi na, “Awta? Sabêt ta kasalanan na? Ayin nakun makit ta

kasalanan kana amên ipapati ya. Kabay ipabarug kuya tana bayu kuya ipabus!”

²³ Nuwa luyang lan masnêg sinabi, “Ipaku ya sa kurus!” Kabay ayin nan madyag si Gobernador Pilato ²⁴ buy sin-unul na tay kalabayan mani tawuy ipaku si Jesus sa kurus. ²⁵ Imbus na si Barabbas ya nakasukul gawan sa pamatin tawu buy sa pamikipati sa gubernu. Nuwa ing-gawang Gobernador Pilato si Jesus kalla amên daygên lay labay la kana.

Impaku si Jesus sa kurus

(Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Juan 19:17-27)

²⁶ Amêsên, gintan mani sundalus si Jesus sa lawasan balayan. Buy sên idi sila pun sa dan, natbêng lay gisay liyaki ya maglagyun Simon ya taga Cirene ya ubat sa panggitnan. Impilit lan impabakay kan Simon ya kurus Jesus buy pinasunul laya kana.

²⁷ Malakêy mani tawuy nakilaku kan Jesus. Malakêy babayi ya manangis buy manyubêk gawan sa kalungkutan la sa nalyari kan Jesus. ²⁸ Nangawing si Jesus buy sinabi na kalla, “Sikaw wa mani babayi sa Jerusalem, agana yuku tangisan ta ya tangisan yinaman, ya sarili yu buy maanak yu. ²⁹ Ta lumatêng nga alluy sabin mani tawuy, ‘Pinagpalay babayi ya layus buy ya asê namasusu.’ ³⁰ Sa panawun abitu, sabin la sa mani bung-uy buy sa mani tung-uy, ‘Tugpawan yukay!’

³¹ Tagawan nu paradi ya pandaygên sa kayuy nailê, sabêt kayay malyari sa kayuy nayangu?”*

³² Amêsên, dilag pun luway tulisan ya gintan amên patin kaawyun Jesus. ³³ Sên nilatêng sila sa lugal la pambêgên lan “Bungu”, impaku la si Jesus kaawyun na mani kriminal. Ya gisa, idi sa wanan Jesus, buy ya gisa, idi sa udi na. ³⁴ Amêsên, sinabin Jesus, “Bapay patawarên mu sila tagawan a la tanday pandaygên la.”

Pinibabagutan mani sundalus ya yam-ing Jesus. ³⁵ Kaban malakêy tawuy idi

bayduy manalbay, pan-uyamên si Jesus un mamunu sa Templu. Sinabi la, “Inlig-tas nay kaatag. Nu siyay Cristuy impan-gakuy pinilin Bapan Namalyari, iligtas nay sarili na!”

³⁶ Inuyam ya êt mani sundalus si Jesus buy paynêmên laya dayin nangisuy alak.

³⁷ Buy sinabi la pun kana, “Nu sika yabay ya Arin mani Judio, iligtas muy sarili mu!”

³⁸ Dilag karatula sa ugtun ulun Jesus buy paradi ya nakasulat, “Ati ya Arin mani Judio.”

³⁹ Amêsên, ya gisay tulisan ya naka-paku sa kurus, inuyam na êt si Jesus. Sinabi na, “Alwa nayin sikay Cristuy im-pangakun Bapan Namalyari? Iligtas muy sarili mu, agyan sikay êt!”

⁴⁰ Nuwa imbawal yan kaawyun nay nakapaku, “Agana ka magsabin parabaysên kana! A ka nayi malimu kan Bapan Namalyari? Parisu kitamun pinarusan kamatyan. ⁴¹ Taganan sêpat kitan parusan kamatyan gawan sa dinyag tay kasalanan. Nuwa ya tawun ati, ayin yan dinyag ga kasalanan.”

⁴² Buy sinabi na pun kan Jesus, “Jesus, agana mukun kayêk litêpên nu mag-ari kayna.”

⁴³ Nakitbay si Jesus, “Pansabin ku ka-muy, amêsên êt makaawyun muku sa Paraiso.”†

Ya pangamatin Jesus

(Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Juan 19:28-30)

⁴⁴ Sên marani yay ugtuy allu,‡ dinu-miglêm ma mamut sa lugal abitu anggay nan alas tres kaawat.§ ⁴⁵ Kaban nagdêm, bêngat tan naginit ta panabing sa lalên Templu. ⁴⁶ Amêsên, masnêg sinabin Je-sus, “Bapay pan-itiwala ku kamuy ispiritu ku!”* Pamakayari nan sinabi ya abitu, nabuytuwan yan inawanên.

⁴⁷ Sên nakit kapitan mani sundalus ya nalyari, inulimên na si Bapan Namal-yari. Sinabi na, “Pêtêg yabay awêd ayin kasalanan na tawun ati.”

* **23:31** 23:31 Ya labay sabin, nu pandaygên lay ati kan Jesus ya ayin kasalanan, parasaantu pun kaya sa mani tawuy dilag kasalanan? † **23:43** 23:43 Ya labay sabin Paraiso, gisay lugal ya mamangêd. ‡ **23:44** 23:44 Sa Griego, “ikaanêm ma uras,” ya labay sabin, ugtu. § **23:44** 23:44 Sa Griego, “ikasiyam ma uras,” ya labay sabin, ikatlun kaawat. * **23:46** 23:46 Mani Kanta 31:5.

⁴⁸ Ya mani tawuy naku baydu amên makit lay kaganawan nalyari, nulin pan-apuapun na pagaw la gawan sa sadyay lungkut la.

⁴⁹ Ya mani babayi ya nakilaku kan Jesus ubat sa prubinsyan Galilea buy kaatag pun na kakilalan Jesus, nakaidêng sila sa narayun pêrad. Nakit la êt ta kaganawan nalyari kana.

Ya pamilbêng kan Jesus

(Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Juan 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Dilag gisay liyaki ya maglagyun Jose ya taga balayan Arimatea sa prubinsyan Judea. Agyan kaawyun yan mani mangatwan Judioy mangatuynungan, a na kalabayan ya dinyag la kan Jesus. Mangêd yan tawu, matinêk buy kaawyun ya sa mani mangêtêng sa pag-arin Bapan Namalyari. ⁵² Amêsên, naku si Jose kan Gobernador Pilato ta inyawad nay bangkay Jesus. Nakalabay êt taman si Gobernador Pilato. ⁵³ Kabay kingwan Jose ya bangkay Jesus sa kurus buy binêdbêdan nan telay naputi. Pamakayari, insun nay ati sa pamilbêngan na inlubtan na dapas ya asê pun pinilbêngan. ⁵⁴ Bernis kaawat ya abitu buy sabay ya allun paglêan para sa Allun Pagpaynawa.

⁵⁵ Ya mani babayi ya nakilaku kan Jesus ubat sa prubinsyan Galilea, nakilaku sila kan Jose. Nakit lay pinilbêngan kan Jesus buy nu parasaantun insun bayduy bangkay na. ⁵⁶ Amêsên, ya mani babayi, nuli sila amên mil-an malakêy pabangi ya ipunu la sa bangkay Jesus. Buy sa Allun Pagpaynawa, nagpaynawa sila, gawan abituy idi sa Kautusan mani Judio.

24

Nanguman nabyay si Jesus

(Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8; Juan 20:1-10)

¹ Pamakamaranun allun Duminggu, nakuy mani babayi sa pinilbêngan kan Jesus. Gintan lay mani pabangi ya in-il-an la. ² Pamakalatêng la baydu, nakit lay maragul la batuy pinanakêp sa pinilbêngan kan Jesus ya nibulid dana. ³ Kabay sinumun sila, nuwa a la nakit

ta bangkay Jesus. ⁴ Kaban pan-isipin la nu sabêt ta nalyari, bêngat tan nagpakit kallay luway liyaki ya mamakapasilêw wa yaming nga nakaidêng sa dani la. ⁵ Gawan sa limu la, nakadêngdêng sila sa luta. Pinatang silan luway liyaki, "Uysiyang pantêkapên yu yay nabyay sa pamilbêngan mani nati ta?" ⁶ Ayin nina baydi. Nanguman ninan nabyay. Isipin yuy sinabi na kamuyu sabitun idi ya-pun sa prubinsyan Galilea. Sinabi na, ⁷ 'Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, kaylangan nakun igawang sa gamêt mani makasalahan. Ipaku laku sa kurus, nuwa sa ikatluy allu, manguman nakun mabyay.' "

⁸⁻¹⁰ Ya dakun umnuy babayi ya mi-aawyun naku sa pinilbêngan, si Maria ya taga Magdala, si Juana buy si Maria ya indun Santiago buy kaatag pun na kaawyun la. Naganakan mani babayin ati ya sinabin Jesus sabitun nuna. Kabay namita sila sa pinilbêngan buy nag-udung sa mapu buy gisay apostul Jesus. Buy imbalita lay nakit la. ¹¹ Nuwa indap mani apostul alwan pêtêg ga pansabin mani babayi, gawan paran kay diyagdiyag la. Kabay a sila pinaniwalan. ¹² Paraman baydu, si Pedro, nuwayu yan naku sa pamilbêngan. Pamakalatêng na baydu, nanilip ya sa lalê. Nuwa ayin na bayduy bangkay Jesus. Ya kay idi ta baydu, abituy telay makamal la pinamêdbêd kana. Kabay nuli yan nakaupapas sa nalyari.

Ya nalyari sa dan papakun Emaus *(Marcos 16:12-13)*

¹³ Sa allu êt abitu, dilag luway taga-sunul Jesus ya mamita papakun sa baryun Emaus ya dilag mapu buy gisay kilumetryu dayu sa balayan Jerusalem. ¹⁴ Kaban mamita sila, pisasabyan lay kaganawan nalyari kan Jesus. ¹⁵ Kaban misasabi sila, nagdani kalla si Jesus buy nakisunul sa pamita la. ¹⁶ Nakitan laya, nuwa a la makilala si Jesus.

¹⁷ Pinatang silan Jesus, "Sabêt ta pisasabyan yu?" Tinunggên sila. Makit sa mata lay malungkut sila.

¹⁸ Gisa kalla si Cleopas ya nagsabi, “Gigisa mu ta lawêd sa malakêy tawuy mamaku sa Jerusalem ya asê nakatanda sa nalyari baydu dakun nakanu?”

¹⁹ Kabay pinatang silan Jesus, “Awta, sabêt ta nalyari?”

Sinabi la êt taman, “Ya nalyari kan Jesus ya taga Nazaret. Gisa yan propetay makapangyarian sa arapan Bapan Namalyari buy sa mani tawu. Pinagpapêtgan nay ati sa kapamilitan mani makapangyarian na diyag buy mani makapangyarian na aral na.

²⁰ Impadakêp yan mani mamunun pari buy mani manungkulan amên atulan yan ipaku sa kurus. ²¹ Man-umasa kay dayi kana ya siyay mamibus sa bansan Israel. Nuwa ikatluy allu nayna amêsên ubat sa pinati laya. ²²⁻²³ Nuwa nakatêgag kay sa imbalita kanyan dakun umnuy babayi ya kaawyun yan naku nangun maranun sa pinilbêngan kana. A la nakit ya bangkay Jesus, nuwa nakakit sila kanun ang-el Bapan Namalyari ya nagsabin nabyay nanguman si Jesus. ²⁴ Naku êt sa pinilbêngan kanay dakun umnu sa mani kaawyun yan na liyaki buy nakit la bayduy ayin nay bangkay kaparisun sinabin mani babayi.”

²⁵ Amêsên, sinabin Jesus kalla, “Ayin kaw ya dayin tanda ta buy siyan masakit kaw ya êt maniwala sa kaganawan pansabin mani propeta! ²⁶ Alwa nayin sinabi lay kaylangan madanasan Cristu ya pamasakit bayu ya parangalên Bapan Namalyari.”

²⁷ Impaintindin Jesus kallay kaganawan tungkul kana ya nakasulat sa Kasulatan Bapan Namalyari, ubat sa mani impasulat kan Moises angga sa mani insulat mani propeta.

²⁸ Sên narani silayna sa baryun Emaus ya pallakwên la, isundu pun dayin Jesus ya pamita na. ²⁹ Nuwa binênbênan laya, “Minggat kayna pun di kanyan, ta nadêm mana.” Kabay nakilaku kalla si Jesus.

³⁰ Sên mangan silayna, kingwan Jesus ya tinapay buy impasalamat kan Bapan Namalyari. Binis-ilbis-il nay ati buy indin na kalla. ³¹ Sa dinyag nan abitu, nakilala

lay sabay siya awêd si Jesus. Nuwa bêngat yatan napanat sa pangêlêw la.

³² Sinabin luwa, “Kabay awêd sadyay tula ta kaban pampakisabyan na kita sa dan buy pan-ipaintindi na kantay Kasulatan Bapan Namalyari.”

³³ Sa uras êt abitu, nag-udung sila sa balayan Jerusalem. Pamakalatêng la baydu, nalatêng lay mapu buy gisay apostul Jesus ya nititipun kaawyun na kaatag ³⁴ ya magsabi kalla luwa, “Pêtêg awêd da nanguman nabyay ya Panginuun, ta nagpakit ya kan Simon Pedro!”

³⁵ Amêsên, insabi êt luway ubat sa Emaus ya nalyari kalla sa dan buy nu parasaantu layan nakilala si Jesus sên binis-ilbis-il nay tinapay.

Nagpakit si Jesus sa mani tagasunul na (Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Juan 20:19-23; Mani Dyag 1:6-8)

³⁶ Kaban pisasabyan lay abiin, nagpakit si Jesus buy nidêng sa pibunakan la. Sinabi na, “Mapakamuyuy kapatêtbêkan.”

³⁷ Nuwa nakatêgag sila buy sadyay limu la, gawan indap la nakakit silan anitu. ³⁸ Kabay sinabin Jesus kalla, “Alwa ta siyan malimu kaw yata buy siyan magluway nakêm yu ta? ³⁹ Elêwên yuy mani gamêt buy mani bitis ku. Sikuy ati! Talanên yuku buy êlêwên, alwa kun anitu. Ta ya anitu, ayin yan laman buy but-u, nuwa siku dilag.”

⁴⁰ [Pamakasabi nan abiin, impakit nay mani gamêt buy bitis na kalla.] ⁴¹ A sila pun êt maniwala gawan sa sadyay tula la buy nakaupapas sila. Kabay pinatang silan Jesus, “Dilag kaw nayin kanên?”

⁴² Sinabi la, “Dilag!” Kabay binyanan layan gisay putus intêktêk ka kênan lanêm. ⁴³ Kingwa nay abiin, ta kinnan na sa arapan la.

⁴⁴ Pamakayari, sinabi na kalla, “Sinabi kina kamuy sabitun miaawyun kitamu pun ya kaylangan matupad da kaganawan mani insulat tungkul kangku sa Kautusan na impasulat kan Moises, ya insulat mani propeta buy sa librun mani Kanta.”

⁴⁵ Kabay imbuklat Jesus ya isip la amên mapukatan lay nakasulat sa Kasulatan Bapan Namalyari. ⁴⁶ Sinabi na kalla, “Ati ya nakasulat, ‘Ya Cristuy impangakun Bapan Namalyari, kaylangan yan mibabata sa pamasakit buy mati. Nuwa sa ikatluy allu, manguman yan mabyay.’ ⁴⁷ Nakasulat êt ta kaylangan iaral sa kaganawan bansa paubat sa balayan Jerusalem ya sa kapamilatan ku, patawarên Bapan Namalyari ya kaganawan magsisi sa mani kasalanan la.”

⁴⁸ Sinabi pun êt Jesus, “Sikaw wa makapagpapêtêg sa mani bagay ya ati. ⁴⁹ Iutus ku kamuyuy Ispiritun Bapan Namalyari ya impangakun Bapa ku. Kabay manugêl kaw pun sa Jerusalem anggan asê mapakamuyuy kapangyarian na ubat sa langit.”

Ya pag-udung Jesus sa langit

(Marcos 16:19-20; Mani Dyag 1:9-11)

⁵⁰ Amêsên, pikilakun Jesus ya mani tagasunul na palaku sa baryun Bethania. Sên marani silayna sa baryu, intag-ay nay luway gamêt na ta pagpalên na sila.

⁵¹ Kaban pagpalên na sila, nitag-ay yina sa langit. ⁵² Inulimên laya buy nag-udung sila sa balayan Jerusalem un sadyay tula.

⁵³ Buy pawa silaynan idi sa Templu amên mangulimên kan Bapan Namalyari.

Ya Mangêd da Balita tungkul kan Jesu Cristu ayun kan JUAN

Si Jesus ya pambêgên Sabi ya napakadyag tawu

¹ Bayu pun dinyag ga kaganawan, dilag gay pambêgên Sabi.* Ya Sabi, kaawyun nan Namalyari buy ya Sabi sabay ya Namalyari. ² Bayu dinyag ga kaganawan, ya Sabi, kaawyun nan Namalyari. ³ Ya kaganawan bagay, dinyag Namalyari sa kapamilatan Sabi buy ayin dakun sabêt man na dinyag un ayin na Sabi. ⁴ Ya Sabi sabay ya pinangubatan biyay buy ya biyay na sabay ya dêkêt† ya mam-in sawang sa mani tawu. ⁵ Ya dêkêt ta ati sabay ya mam-in sawang sa mani tawuy idi sa kadlêman‡ buy a ya masambut un kadlêman.

⁶ In-utus Namalyari ya gisay tawuy maglagyun Juan.§ ⁷ In-utus ya amên magpapêtêg nu sisabêt ta dêkêt amên manampalatayay kaganawan tawu. ⁸ Alwan si Juan ya dêkêt, nun a kay in-utus ya amên magpapêtêg nu sisabêt ta dêkêt. ⁹ Ya pêtêg ga dêkêt, inlumatêng ngana baydi sa babun luta ya sabay ya mam-in sawang sa kaganawan tawu.

¹⁰ Nuwa a yapun êt kinilalan mani tawu, agyan idi yina baydi buy agyan dinyag nay babun luta. ¹¹ Naku ya sa sarili nan lugal, nuwa malakêy asê nananggap kana. ¹² Nuwa ya mani nananggap buy nanampalataya kana, binyanan nan karapatan magin anak Bapan Namalyari. ¹³ Nagin anak silan Bapan Namalyari alwan sa kapamilatan pamianak tawu o sa kalabayan miasawa, nun a sa kalabayan Bapan Namalyari.

* **1:1** 1:1 Si ati ya pambêgên Sabi, sabay si Jesus. † **1:4** 1:4 Sa Manan Tipan, ya dêkêt sabay ya pamaptêg kangêdan, pagpapala, pangawyun buy kaligtasan na ubat kan Bapan Namalyari (Job 22:28; 29:3; 33:30; Mani Kanta 4:6; Mani Kawikaan 4:18-19). ‡ **1:5** 1:5 Ya kadlêman sabay ya pamisyay sa lukup Bapan Namalyari buy sa pagpapala na. § **1:6** 1:6 Si nanulat sa librun Juan, sabay si Juan na tagasunul Jesus, alwan si Juan ya Mamawtismu. * **1:19** 1:19 Ya mani layin Levi, manawup sila sa mani pari sa Templu. Bilang 3:17-37. † **1:20** 1:20 Ya Cristu sabay ya ginamit bilang titulu o lagyu. Ya labay sabin Cristu, Mamiligtas.

¹⁴ Napakadyag tawuy Sabi buy nanugêl yan kaawyun yan. Nakitan yan ya kadak-ilaan na bilang gigisay Anak Namalyari. Pawa yan kangêdan buy kapêtêgan.

¹⁵ Nagpapêtêg si Juan tungkul kana. Ati ya masnêg nan pansabin, “Sabay siyay pantukuyun ku sabitun sinabi kuy, ‘Dilag gisay lumatêng nga mas dakila pun kangku, tagawan dilag gina bayu waku pun ianak.’ ”

¹⁶ Gawan sa lubus sa kangêdan na, pawa kitamun makatanggap kangêdan. ¹⁷ Ya Kautusan, indin Namalyari kantamu sa kapamilatan Moises, nuwa ya kangêdan buy kapêtêgan, indin naman êt kantamu sa kapamilatan Jesu Cristu. ¹⁸ Ayin pun nakakit sa Namalyari agyan kanuman, nuwa ya gigisay Anak nay pawa nan kaawyun, impakilala nay Namalyari kantamu.

*Ya pamaptêg Juan tungkul kan Jesus
(Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-18)*

¹⁹ Impalakun mani puun Judio sa Jerusalem ya dakun umnuy mani pari buy Levita* amên patangên la si Juan nu sisabêt ya. ²⁰ A na impuglaw wa pêtêg nun a sinabi na, “Alwan sikuy Cristu† ya impangakun Bapan Namalyari.”

²¹ Namatang silayna êt, “Nu parabaydu, sisabêt ka? Sika nayi si Propeta Elias ya pan-êtêngên yan?”

Nakitbay ya, “Alwan siku.”

Kabay pinatang layna êt mangu-man, “Nu parabaydu, sika nayi ya Propetay impangakun Bapan Namalyari ya lumatêng?”

Nakitbay si Juan, “Alwa êt.”

²² Sinabi la, “Nu parabaydu, sabin mu kanyan nu sisabêt ka amên dilag kay maibalita sa namiutus kanyan. Sabêt ta masabi mu tungkul sa sarili mu?”

²³ Nakitbay si Juan, “Sabay sikuy pantukuyun Propeta Isaias sabitun sinabi nay,

‘Malêngêy gisay tawuy mamibêg sa kakyangan un paradi,

“Itinêk yuy danan Panginuun.” ‘ †

²⁴⁻²⁵ Amêsên, dilag ga êt in-utus ya mani Pariseo kan Juan. Namatang sila, “Uysiyam mamawtismu ka yata, pakan alwan sika awêd ya Cristu buy alwan sika si propeta Elias buy alwan sikay Propetay impangakun Bapan Namalyari ya lumatêng?”

²⁶ Nakitbay si Juan, “Mamawtismu waku sa lanêm, nuwa dilag nakaidêng ya kaawyun yu ya a yu kilala. ²⁷ Sabay siyay pansabin kuy lumatêng buy a ku sêpat magin ipus na.”

²⁸ Nalyari ya ati sa lugal Bethania sa lipay Ilug Jordan nu saantun namawtismu si Juan.

Si Jesus ya Tupan Bapan Namalyari

²⁹ Pamakawasak, nakitan Juan si Jesus ya mamadanidani kana. Kabay sinabi na sa mani tawu, “Elêwên yu. Abiti yay Biserun Tupan Bapan Namalyari ya mamitas kasalanan mani tawu sa babun luta! ³⁰ Sabay siyay pantukuyun ku sabitun sinabi kuy, ‘Dilag gisay lumatêng nga mas dakila pun kangku, tagawan dilag gina bayu waku pun ianak.’ ³¹⁻³³ Sabitun nuna, a ku yapun êt tanda nu sisabêt ya. Nuwa si Bapan Namalyari ya niutus kangkun mamawtismu sa lanêm, sinabi na kangku, ‘Makitan mun magyêpa ya Ispiritu ku sa gisay tawu buy manugêl kana. Sabay siyay tawuy mamawtismu kamuyu sa Ispiritu ku.’ Amêsên, pan-ipapêtêg kuy nakitan kuy Ispiritun Bapan Namalyari ya nanuwad pati-pati ya nagtabuy ubat sa langit buy nanugêl kana. Kabay naku waku baydi ya mamawtismu sa lanêm amên ipakilala kuya kamuyun mani Israelita. ³⁴ Nakitan kuy abiin buy magpapêtêg gakun sabay siyay Anak Bapan Namalyari.”

Ya nunan mani Tagasunul Jesus

³⁵ Pamakawasak, idi ya êt baydu si Juan kaawyun nay luwa sa mani tagasunul na.

³⁶ Sên nakitan na si Jesus ya manduman, sinabi na, “Elêwên yu! Abiti yay Biserun Tupan Bapan Namalyari!”

³⁷ Sên nalêngên luway tagasunul Juan ya sinabi na, sinunul la si Jesus.

³⁸ Nangawing si Jesus. Kabay nakitan na silay kilalaku kana buy pinatang na sila, “Sabêt ta labay yu?”

Nakitbay sila, “Manuru,§ labay yan matandan nu antuy bibiyan mu.”

³⁹ Sinabin Jesus kalla, “Kaksaw kaw amên makitan yu.” Nakilakuy luwa buy nakitan lay bibiyan na. Mag-alas kuwatrui nan kaawat ta abitu. Kabay baydu ta silan namalibas yabi kaawyun na.

⁴⁰ Ya gisa sa luway nakalêngê sa sinabin Juan buy nakilaku kan Jesus sabay si Andres ya patêl Simon Pedro.

⁴¹ Pamakamaranun, tambêng tingkap Andres ya patêl na ya si Simon buy sinabi kanay, “Nakitan yan nay Mesiyas.” (Ya labay sabin Mesiyas, “Cristu.”)*

⁴² Impikilaku na si Simon kan Jesus. Buy sên nilatêng silayna kan Jesus, inêlêw Jesus si Simon buy sinabi na, “Sika si Simon ya anak Juan, nuwa paubat amêsên, palagyunan katan Cefas.”† (Ya labay sabin lagyun Cefas, Pedro.)

Ya Pamêg Jesus kan Felipe buy kan Nathanael

⁴³ Pamakawasak, naisip Jesus ya maku sa prubinsyan Galilea. Nakitan na baydu si Felipe buy sinabi na kana, “Kilaku ka kangku.” ⁴⁴ Si Felipe taga balayan Bethsaida ya, kaparisu lan Andres buy si Pedro.

⁴⁵ Nakitan Felipe si Nathanael buy sinabi na kana, “Nakitan yan nay tawuy pantukuyun sa Kautusan na impasulat kan Moises buy impasulat sa mani propeta. Sabay siya si Jesus ya taga Nazaret ya anak Jose.”

‡ 1:23 1:23 Isaias 40:3. § 1:38 1:38 Sa Griego, Rabbi. Ya labay sabin Rabbi, “Manuru.” * 1:41 1:41 Sa sabin Hebreo, Mesiyas o sa sabin Griego, Cristu. Si abiin ya luwa, kay gigisay labay sabin sabay ya “Napili.” † 1:42 1:42 Sa Aramaic Cefas. Sa Griego Pedro. Gigisay labay sabin batu.

⁴⁶ Sinabin Nathanael kana, “Kali! Taga Nazaret si Cristu? Dilag nayin mangêd da maubat sa Nazaret?”

Kabay nakitbay si Felipe, “Kaksaw ka amên makit muya.”

⁴⁷ Sên nakitan Jesus ya magdani kana si Nathanael, sinabin Jesus kana, “Abiti yay gisay pêtêg Israelita ya asê mapamu-rayit.”

⁴⁸ Pinatang yan Nathanael, “Parasaantu mukun nakilala?”

Nakitbay si Jesus, “Bayu ka pun binêg Felipe, nakitan katay nay idi sa aypan puun kayun igus.”

⁴⁹ Nakitbay si Nathanael, “Manuru, sika yabay ya Anak Bapan Namalyari! Sika ya arin Israel!”

⁵⁰ Sinabin Jesus kana, “Manampalataya ka nayi kangku gawan sinabi kuy nakitan kata sa aypan puun kayun igus? Alwan kay abiin na makit mu, ta igit pun baysên na makitan mu.”

⁵¹ Buy sinabi pun êt Jesus kana, “Pansabin ku kamuyuy makitan yuy mawang-at ta langit buy makitan yu êt ya mani ang-el Bapan Namalyari ya magdakêy buy magtabuy sa bibiyan kuy in-Anak Tawuy ubat sa langit.”

2

Ya tangênan sa Cana

¹ Sên nilabas say luway allu, dilag tangênan sa Cana sa prubinsyan Galilea. Idi bayduy indu nan Jesus. ² Buy naku êt baydu si Jesus kaawyun nay mani tagasunul na gawan sinagyat sila. ³ Sên naubus say alak sa kalutu, sinabin indu nan Jesus kana, “Naubus ya alak la.”

⁴ Sinabin Jesus kana, “Tuwa kuway, paulayan muku pun. Asê pun inlumâtêng nga uras ku.”

⁵ Sinabin indu nan Jesus sa mani manawup sa kalutu, “Daygên yuy sabêt man na iutus na kamuyu.”

⁶ Dilag baydun anêm ma tapayan ya panggamitin mani Judio sa naugalyan lan pag-uyas. Ya balang tapayan, mal-yarin maglaman pitumpu buy limay litru

anggan dinalan buy mapu buy limay litruy lanêm. ⁷ Sinabin Jesus sa mani manawup, “Pakapnun yun lanêm ma mani tapayan.” Buy pinakapnu la yabay.

⁸ Pamakayari, sinabin Jesus kalla, “Manaksêb kaw buy gêtan yu sa mamaala sa kalutu.” Nanaksêb sila yabay buy indin la sa mamaala. ⁹ Kabay tinawayan mamaalay lanêm ya napakadyag alak. A na tanda nu saantu naubat ya alak nuwa ya mani manawup, tanda la ta silay nanaksêb lanêm. Kabay impabêg nay liyaki ya pan-itangên ¹⁰ buy sinabi na, “Babayu muyan in-awas ya mamanyaman na alak ta. Pakan sa balang kalutuy mumuna lan pan-iawas ya mamanyaman na alak. Buy nu malakêy nay nainêm mani tawu, baydu la pun iawas ya pêrad manyaman na alak.”

¹¹ Ya nalyarin abiin sa Cana sa prubinsyan Galilea, sabay ya nunan mamakau-papas ya dinyag Jesus. Buy sa kapamilitan dinyag na, impakit nay kapangyarian na. Kabay luyang nanampalataya kanay mani tagasunul na.

¹² Pamakayarin tangênan, naku si Jesus sa balayan Capernaum, kaawyun nay indu na, mapatêl na buy mani tagasunul na. Nanugêl sila baydun dakun umnuy allu.

Ya pagmalasakit Jesus sa Templu

(Mateo 21:12-13; Marcos 11:15-17; Lucas 19:45-46)

¹³ Narani yay pestan mani Judioy pambêgên Pestan Kaligtasan.* Kabay naku si Jesus sa balayan Jerusalem. ¹⁴ Nalatêng na sa kasawangan Templun Bapan Namalyari ya mani magtindan baka, mani tupa buy mani pati-pati ya pan-iandug kan Bapan Namalyari. Nakitan na êt ta mani tawuy nakaiknu ya mallibay peran dayuwan sa peran mani Judio. ¹⁵ Pamakakit na kalla, nangwa yan sêl ya pinallatiku na buy inuday nan impaawas ya mani baka buy tupa sa Templu. Imbulaglag nay mani peran mani mallibay buy imbabaliswag nay mani lamesa la. ¹⁶ Sinabin Jesus sa mani

* **2:13** 2:13 Ya Pestan Kaligtasan sabay ya panganakan mani Judio sa allun pamiligtas Bapan Namalyari kalla ubat sa pangaiopus la sa Egipto sa panawun Moises.

mamisaliw mani pati-pati, “Itas yuy mani abiin! Agana yu daygên palengki ya balin Bapa ku!”

¹⁷ Naganakan mani tagasunul nay idi sa kasulatan, “Mipakadawak kaku gawan sa pagmalasakit ku sa bali mu.”†

¹⁸ Gawan sa dinyag na, pinatang yan puun mani Judio, “Sabêt ta mamakaupapas ya maipakit mu kanyan amên maipapêtêg mun dilag kan karapatan daygên na abiin?”

¹⁹ Pikitbayan silan Jesus, “Lasakên yuy Templun ati buy sa lalên tatluy allu, ipaydêng kun manguman.”

²⁰ Sinabi lay naman, “Nayin kay tatluy allu minaman daygên ya Templun ati, pakan dinyag ga ati sa lalên apattapu buy anêm ma tawun?” ²¹ Nuwa a la mapukatan ya templuy pansabin Jesus sabay ya lawini na. ²² Kabay sên nangu-man nabyay si Jesus, naganakan mani tagasunul nay mani sinabi na tungkul sa Templu. Buy luyang silan nanampalataya sa pansabin Kasulatan Bapan Namalyari buy sa mani sinabin Jesus.

Tandan Jesus ya laman bêkên mani tawu

²³ Sabitun Pestan Kaligtasan, idi pun sa Jerusalem si Jesus. Malakêy mamakaupapas ya dinyag na. Kabay malakêy nanampalataya kana. ²⁴ Nuwa asê nagtiwala si Jesus sa mani tawu, gawan tanda nay isip kaganawan tawu. ²⁵ Buy a nayna kaylangan dilag magsabi kana tungkul sa pan-isipin mani tawu, ta tanda nayna nu sabêt ta idi sa bêkê la.

3

Tungkul sa panguman pamianak

¹ Dilag gisay tawuy maglagyun Nicodemo. Gisa ya sa puun mani Judio buy kaawyun ya sa grupun mani Pariseo. ² Gisay yabi, naku ya kan Jesus buy sinabi na, “Manuru, tanda yan ya gisa ka sa mani manuruy in-utus Bapan Namalyari, tagawan ayin makadyag sa mani mamakaupapas ya pandaygên mu, kaynu idi kana si Bapan Namalyari.”

³ Nakitbay si Jesus kana, “Pansabin ku kamuy nu asê ianak manguman ya gisay tawu, a ya miawyun sa mani tawuy pag-arian Bapan Namalyari.”

⁴ Namatang si Nicodemo, “Parasaantun ianak manguman ya gisay tawu nu tuwa yina? A yina malyarin miudung sa bitukan indu na amên ianak yan manguman.”

⁵ Sinabin Jesus, “Pansabin ku kamuy liban ta nu asê ianak sa kapamilatan lanêm buy sa Ispiritun Bapan Namalyari ya gisay tawu, a ya miawyun sa mani tawuy pag-arian Bapan Namalyari. ⁶ Ya in-anak sa kapamilatan tawu, dilag yan lawini. Nuwa ya in-anak sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari, dilag yan bayun biyay gawan sa Ispiritun Bapan Namalyari. ⁷ Kabay agana ka magtaka sa sinabi ku kamuy kaylangan kaw ianak manguman. ⁸ Ya Ispiritun Bapan Namalyari, para yan angin ya asê makitan. Ya angin, malêngê tamuy pantumyêp na, nuwa a tamu tanda nu antuy ubatan na o antuy lakwên na. Para êt baydu sa tawuy idi kanay Ispiritun Bapan Namalyari, ta abituy makitan sa biyay na.”

⁹ Namatang si Nicodemo, “Parasaantun malyari ya abitu?”

¹⁰ Nakitbay si Jesus, “Gisa kan kilalay manurun Kautusan sa Israel, nuwa siyan a muya mapukatan na ati ta? ¹¹ Pansabin ku kamuyuy pan-ipatanda yan na mani natandan yan buy pan-ipapêtêg yan na mani nakitan yan. Nuwa a yu pantanggapên ya pan-ipapêtêg yan. ¹² Nu a kaw maniwala sa pansabin ku tungkul sa mani bagay baydi sa babun luta, luyang kawnan asê maniwala sa sabin ku kamuyu tungkul sa mani bagay sa langit. ¹³ Ayin kaatag nakalaku sa langit liban kangkuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu.”

¹⁴ Sinabi pun êt Jesus, “Sabitun nuna, intag-ay êt Moises ya utan ya tangsu* sa kayu sa kakyangan amên ya balang natuktuk utan ya mangêlêw sa utan ya tangsu, miligtas sila. Para ku êt bayduy ubat sa langit ta in-Anak Tawu ya sêpat

† **2:17** 2:17 Mani Kanta 69:9. * **3:14** 3:14 Ya utan ya tangsu intag-ay Moises sa têkên na kayu. Para êt baydu si Jesus itag-ay ya êt sa kurus sa kayu. † **3:14** 3:14 Mani Bilang 21:8-9.

êt itag-ay† ¹⁵ amên nu sisabêt man na manampalataya kangku, mabiyan yan biyay ya ayin katganan.”

¹⁶ “Gawan kakaidwan Bapan Namalyari ya kaganawan tawu sa babun luta, indin nay kagisagisay Anak na amên nu sisabêt man na manampalataya kana, a ya milaku sa ayin katganan na kaparusan, nun a mabiyan yan biyay ya ayin katganan. ¹⁷ Gawan asê in-utus Bapan Namalyari ya Anak na baydi sa babun luta amên atulan kaparusan ya mani tawu, nun a amên iligtas na sila.”

¹⁸ “Ya manampalataya sa Anak na, a ya atulan kaparusan. Nuwa ya asê manampalataya kana, inatulan ninan Bapan Namalyari sa kaparusan, gawan a ya nanampalataya sa kagisagisay Anak na. ¹⁹ Inatulan silayna gawan inlumâtêng nga Anak Bapan Namalyari bilang dêkêt baydi sa babun luta. Nuwa labay la pun manugêl sa nadiglêm kaysa magdani kanay mam-in sawang, gawan nadawak ka mani pandaygên la. ²⁰ Ta ya tawuy manyag nadawak, a ya kalabay sa nasawang buy a ya magdani sa nasawang, gawan a na labay makitan ya pandaygên na. ²¹ Nuwa ya tawuy mambumyay sa kapêtêgan, magdani ya sa nasawang amên makit kaganawan na nadyag nay mangangêd sa kapamilatan panunul na sa kalabayan Bapan Namalyari.”

Si Jesus buy si Juan ya Mamawtismu

²² Pamakayarin abiin, naku si Jesus buy mani tagasunul na sa prubinsyan Judea. Nanugêl sila baydun pêrad da panawun buy namawtismun mani tawu. ²³ Namawtismu êt si Juan sa lugal la pambêgên Enon ya narani sa balayan Salim, gawan malakêy lanêm baydu. Mamaku kanay mani tawu amên magpabawtismu. ²⁴ Sa panawun na abitu, asê pun impasukul si Juan.

²⁵ Amêsên, dilag pamisusubakan ya gisay Judio buy mani tagasunul Juan tungkul sa naugalyan lay pallinis. ²⁶ Kabay nakuy mani tagasunul Juan kana buy sinabi la, “Manuru, si Jesus ya impakilala mu sa mani tawu sa lipay Ilug

Jordan, mamawtismu ya êt buy malakê êt ta tawuy mamaku kana.”

²⁷ Nakitbay si Juan, “Ayin madyag ga tawu nu asê tulutan Bapan Namalyari. ²⁸ Sikaw way makapagpapêtêg sa sinabi kuy alwan sikuy Cristu, nun a kay gisa kun in-utus Bapan Namalyari ya nuna kana amên ipatanday pallumatêng na. ²⁹ Alimbawa sa gisay tangên, nu palatêng ngay liyaki ya manangên buy nu malêngêy nan abay ya tunuy na, sadyay sayan abay gawan mapagkaawyun nan liyaki ya babayi ya pantangênên na. Para ku êt baydu. Sadyay saya ku gawan mapagkaawyun nan mani tawu si Jesus. ³⁰ Sêpat yan mitag-ay buy sikuy naman miyêpa.”

³¹ Sinabi pun êt Juan, “Si Cristu, ubat ya sa langit. Kabay dakila ya sa kaganawan. Sikitamina man, idi baydi sa babun luta buy magsabin kay tungkul sa mani bagay baydi sa babun luta. Nuwa si Cristu, ubat ya sa langit. Kabay dakila ya sa kaganawan. ³² Pan-ipapêtêg nay nakitan na buy nalêngê na sa langit, nuwa kay dakun umnuy naniwala sa pan-ipapêtêg na. ³³ Nuwa ya naniwala sa pansabin na, magpapêtêg yan mapagtiwalan ya mani pansabin Bapan Namalyari. ³⁴ Ta si Cristuy in-utus Bapan Namalyari ya sabay ya mamipatanda kantamun mani pansabin Bapan Namalyari, gawan lubus indin kanay Ispiritun Bapan Namalyari. ³⁵ Kakaidwan Bapan Namalyari ya Anak na buy impaaypa nay kaganawan sa kapangyarian na. ³⁶ Ya manampalataya sa Anak Bapan Namalyari, mabiyan yan biyay ya ayin katganan. Nuwa ya asê manunul kana, a ya mabiyan biyay ya ayin katganan, nun a manugêl kanay tubag Bapan Namalyari.”

4

Si Jesus buy babayi ya taga Samaria

¹ Nabalitan mani Pariseoy mas malakêy tagasunul Jesus buy binawtismuwan na kaysa kan Juan. ² Pakan ya pêtêg, alwan si Jesus ya mamawtismu nun a mani tagasunul nay pan-iutus nan mamawtismu. ³ Namita si Jesus sa prubinsyan Judea

buy nag-udung ya sa prubinsyan Galilea.
⁴ Kaylangan nan duman sa Samaria.

⁵ Sên manduman na si Jesus buy mani tagasunul na sa Samaria, niras sila sa gisay balayan ya pambêgên Sicar ya narani sa lutay manan indin Jacob sa anak nay si Jose. ⁶ Dilag baydun pangasuyan ya manan dinyag Jacob. Sên napagalan Jesus sa pamita na, niknu ya sa danin pangasuyan. Marani yan ugtuy mamut ya abitu. ⁷⁻⁸ Ya mani tagasunul na, napapakun sa balayan amên manaliw kanên. Kaban nakaiknu si Jesus, dilag inlumatêng ya gisay babayi ya Samaritana amên mangasuy. Sinabin Jesus kana, “Malyari yaku nayin makiinêm?”

⁹ Nuwa sinabin babayi kana, “Uysiyan manyawad kayan lanêm kangku ta? Pakan Judio ka buy Samaritana ku.” Sinabi nay abiin tagawan ayin pamikiawyun na mani Judio sa mani Samaritano.

¹⁰ Pikitbayan Jesus ya babayi, “Nu tanda mu ta dayi ya pan-idin Bapan Namalyari buy nu sisabêt ta makiinêm amêsên kamu, dat sika pun na makiinêm lanêm kangku buy biyan katan lanêm ya mam-in biyay.”

¹¹ Sinabin babayi, “Patêl lay, malalêy pangasuyan buy ayin kan panaksêb. Saantuy pangwanan mun lanêm ya mam-in biyay? ¹² Awta igit ka pun nayi sa ninunu tamun si Jacob ya nipamana kanyan ati ya pangasuyan nê? Sabitun nuna, baydi sila maminêm buy mani anak na, agyan na mani saysay na.”

¹³ Nakitbay si Jesus, “Ya kaganawan minêm sa lanêm ma pan-asuyun yu baydi, pumêl-ang yan manguman, ¹⁴ nuwa sisabêt man na minêm sa lanêm ma idin ku, a yina pumêl-ang. Ta ya lanêm ma idin ku kana, kaparisun lanêm sa sibul ya nabyay sa lalên bêkê na ya sabay ya mam-in biyay ya ayin katganan kana.”

¹⁵ Sinabin babayi, “Patêl lay, biyan muku bay abiin na lanêm ya pansabin mu amên a kina mapêl-ang buy a kina miudung-udung mangasuy baydi.”

¹⁶ Sinabin Jesus kanay, “Muli kay na pun buy pakilaku muy asawa mu baydi.”

¹⁷ Pikitbayan yan babayi, “Ayin nakun kayêk asawa.”

Sinabin Jesus kana, “Pêtêg ga sinabi muy ayin kan asawa, ¹⁸ gawan limay nay napag-asawa mu buy ya pagkaawyun mu amêsên, alwa mu êt pêtêg asawa. Kabay pêtêg ga sinabi mu.”

¹⁹ Sinabin babayi, “Tanda kuy gisa kan propeta. ²⁰ Ya mani ninunu yan, baydi sa bung-uy mangulimên kan Bapan Namalyari. Nuwa sikaw waman na mani Judio, magsabin kay sa Jerusalem sêpat mangulimên na mani tawu.”

²¹ Sinabin Jesus kana, “Maniwala ka sa sabin ku. Lumatêng nga panawun na alway nan sa bung-uy ya ati o sa Jerusalem kaw mangulimên kan Bapan Namalyari. ²² Sikaw wa mani Samaritano, a yu kilala ya pan-ulimênên yu. Nuwa sikay ya mani Judio, kilala yan na pan-ulimênên yan, tagawan maubat sa layin mani Judio ya mamiligtas sa mani tawu. ²³ Nuwa palatêng ngay panawun buy idi yana baydi, ya mani pêtêg mangulimên kan Bapan Namalyari, mangulimên sila sa kapamilatan sawup Ispiritun Bapan Namalyari buy sa kapêtêgan, ta parabaysên na kalabayan Bapa. ²⁴ Si Bapan Namalyari, Ispiritu ya. Kabay ya mangulimên kana, sêpat yan mangulimên kana sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari buy sa kapêtêgan.”

²⁵ Sinabin babayi, “Tanda kuy lumatêng nga Mesiyas ya pambêgên Cristu. Pamakalatêng na, siyay mipatanda kanyan kaganawan bagay.”

²⁶ Sinabin Jesus kana, “Siku amêsên na kasabi mu ya sabay ya Mesiyas ya pan-êtêngên yu.”

²⁷ Sa uras abitu, inlumatêng nga mani tagasunul Jesus. Nakamulala sila gawan nalatêng lay makisabi ya sa gisay babayi. Nuwa ayin gisa man kallay namatang nu sabêt ta kaylangan babayi. Buy ayin êt namatang kan Jesus ya siyan makisabi ya sa babayi.

²⁸ Inlakwanan babayi ya banga na buy nag-udung ya sa balayan buy sinabi na sa mani tawu bayduy, ²⁹ “Kaksaw kaw!

Elêwên yuy tawuy siyan tanda nay kaganawan dinyag ku! Dat sabay siyay nay Cristuy pan-êtêngên tamu.”³⁰ Kabay namitay mani tawu sa balayan buy inlaku la si Jesus.

³¹ Kaban ayin pun na babayi, nakisabi ya mani tagasunul kan Jesus, “Manuru, mangan kayna.”

³² Nuwa nakitbay si Jesus, “Dilag gakun kanên na a yu tanda.”

³³ Kabay nipapatang nga mani tagasunul na, “Dilag nayin namalêt kanên kana?”

³⁴ Sinabin Jesus kalla, “Ya kanên ku sabay ya panunul ku sa kalabayan Bapan Namalyari ya namiutus kangku buy yarin na pan-ipadyag na.”³⁵ Alwa nayin pansabin yuy ‘apat ta buwan pun bayuy pamipupul’? Nuwa pansabin ku kamuyuy êlêwên yuy mani tawuy malumatêng. Para silan pali ya nawtuy na buy malyari yan pupulun!³⁶ Amêsên, pupulun yu silayna amên makatanggap kaw gantimpalay ubat kan Bapan Namalyari. Buy ya mani tawuy pampupulun yu, mabiyani silan biyay ya ayin katganan. Kabay masayan miaawyun na nananêm buy namupul.³⁷ Pêtêg ga panabin, ‘Kaatag ga nananêm buy kaatag êt ta namupul.’³⁸ In-utus kataw amên pupulun na a yu intanêm. Kaatag ga nagkasakit nitanêm Sabin Bapan Namalyari kalla, nuwa sikaw waman na mamupul sa intanêm la.”

Malakêy Samaritano nanampalataya

³⁹ Malakêy Samaritano sa balayan abituy nanampalataya kan Jesus gawan sa imbalitan babayi, “Tandan Jesus ya kaganawan dinyag ku.”⁴⁰ Kabay pamakalatêng mani Samaritano kan Jesus, inyawad lay, “Manuru, manugêl ka pun baydi kanyan.” Kabay nanugêl yabay baydu kalla luway allu.

⁴¹ Gawan sa pangaral Jesus, malakê pun êt kalla nanampalataya.⁴² Sinabin mani tawu sa babayi, “Manampalataya kay amêsên kana, alwan gawan sa sinabi mu, nun a gawan nalêngê yan na pagsabi na buy tanda yan na sabay siyay nay

Mamiligtas sa kaganawan tawu baydi sa babun luta.”

Pinaiyul Jesus ya anak gisay pinunu

⁴³ Pamakayarin luway allun panugêl Jesus baydu, namita yan papakun sa prubinsyan Galilea.⁴⁴ Si Jesus ya nagsabin ya gisay propeta, asê panggalangên sa sarili nan lugal.⁴⁵ Sên nilatêng ya sa prubinsyan Galilea, mangêd yan tinanggap mani tawu, gawan nakitan lay kaganawan dinyag na sa Jerusalem sabitun Pestan Kaligtasan.

⁴⁶ Nanguman nag-udung si Jesus sa Cana sa prubinsyan Galilea nu saantu nan dinyag alak ka lanêm. Baydu dilag gisay pinunuy nag-anak liyaki ya nagsakit ta idi sa balayan Capernaum.⁴⁷ Sên nabalitan nay nag-udung si Jesus sa prubinsyan Galilea ubat sa Judea, inlaku nay ati. Nakisabi ya kan Jesus, “Panginuun, nagsakit kayêk ka anak kuy liyaki buy marani yan mati. Nu malyari dayin kayêk, kilaku ka pun kangku sa Capernaum amên paiyulun muya.”

⁴⁸ Sinabin Jesus kana, “Anggan a kaw makakit mamakaupapas buy mani tanda, a kaw pun maniwala kangku.”

⁴⁹ Sinabin pinunu, “Panginuun, kilaku kayna pun dayin kayêk kangku bayu pun mati ya anak ku.”

⁵⁰ Sinabin Jesus kana, “Muli kayna. Umiyul lay anak mu.” Naniwalay pinunu sa sinabin Jesus buy nuli yina.

⁵¹ Kaban idi yapun sa dan, timbêng nginan mani ipus na buy sinabi kanay, “Inumiyul lay anak mu!”

⁵² Kabay pinatang naya, “Sabêt ta uras nan inumiyul?”

Nakitbay sila, “Saybi pun ala unan kaawat, a yina inumut.”⁵³ Naganakan pinunu ya sa uras êt ta abitu, sinabin Jesus kanay “Inumiyul lay anak mu!” Kabay nanampalataya ya kan Jesus buy kaganawan kaawyun na sa bali.

⁵⁴ Ati ya ikalway mamakaupapas ya dinyag Jesus sa prubinsyan Galilea sabitun pamakaubat na sa prubinsyan Judea.

5

Pinaiyul Jesus ya gisay liyaki sa Bethzata

¹ Pamakayarin abiin, naku si Jesus sa Jerusalem sa gisay pestan mani Judio.

² Sa gisay pasbul la pasun sa balayan Jerusalem nu saantu la pan-idan na mani tupa, dilag narani ya dinyag lan pagpaluyunan ya nu bêgên sa sabin Hebreo, Bethzata. Sa palitêng ati, dilag limay dinyag ga pagpagêmwan, ³ nu saantun nakakalêk ka malakêy nagsakit, mani bulag, mani pilay buy mani lumpu. [Pan-êtêngên lan magkimit ta lanêm, ⁴ gawan nu misan, dilag gisay ang-el Bapan Namalyari ya magtabuy bayu mamikimit lanêm. Nu naikimit tan ang-el la lanêm, ya munan makalaku baydu sa lanêm, umiyul ya agyan sabêt man na sakit na.]

⁵ Dilag baydun liyaki ya tatlumpu buy waluy tawun nan sinakit. ⁶ Sên nakitan yan Jesus buy natandan nay nabuyut tinan sinakit, pinatang naya, "Labay mu nayin umiyul ka?"

⁷ Nakitbay ya nagsakit, "Awuy patêl ku, nuwa ayin manawup kangkun maku nu pan-ikimit ta lanêm. Kaban papakun naku pun baydu, maunan nakinan kaatag."

⁸ Sinabin Jesus kana, "Midêng ka, gêtan muy kalapayan mu buy mita kayna!" ⁹ Tambêng inumiyul la liyaki buy gintan nay amak na buy nakabita ya. Nalyari ya abiin sa Allun Pagpaynawa.

¹⁰ Kabay sinabin mani puun Judio sa tawuy pinaiyul, "Allun Pagpaynawa amêsên! Labag sa Kautusan na pantan mun abiin na amak mu."

¹¹ Nuwa nakitbay ya, "Ya tawuy nakapaiyul kangku sabay ya nagsabin gêtan kuy amak ku buy mita ku."

¹² Pinatang laya, "Magkatawwan nagsabi kamun gêtan muy amak mu buy mita ka?" ¹³ Nuwa asê tandan liyaki nu sisabêt ta namaiyul kana tagawan nakiagêm si Jesus sa malakêy tawu.

¹⁴ Asê naêpêng, nakitan Jesus sa Tempuy tawuy pinaiyul na. Kabay sinabi na kana, "Elêwên mu, inumiyul kayna. Agana kayna manguman manyag kasalanan, ta dat mas nadawak pun na malyari kamu."

¹⁵ Sên nakilala na si Jesus, nagdani ya sa mani puun Judio buy sinabi na kallay, "Si Jesus ya nakapaiyul kangku." ¹⁶ Gawan namaiyul si Jesus sa Allun Pagpaynawa, inumpisan yan pinasakit mani puun Judio.*

¹⁷ Nuwa sinabin Jesus kalla, "Pawan manyag ga Bapa kun Namalyari. Kabay pawa ku êt manyag." ¹⁸ Gawan sa sinabin Jesus, ingkadus pun mani puun Judioy patin ya. Tagawan alwan kay inlabag nay batas tungkul sa Allun Pagpaynawa, nun a binêg na pun êt sarili nan bapa si Bapan Namalyari. Buy sa pakapakun baydu, imparisu naynay sarili na kan Bapan Namalyari.

Ya kapangyarian Anak Bapan Namalyari

¹⁹ Kabay sinabin Jesus kalla, "Pansabin ku kamuyuy sikuy Anak Bapan Namalyari, ayin nakun pandaygên na kay sa sarili ku, nun a ya pandaygên ku, kay ya mangakit kuy pandaygên Bapa ku. Ta nu sabêt man na pandaygên Bapa ku, para êt bayduy pandaygên ku bilang Anak na. ²⁰ Ta kakaidwan nakun Bapa kun Namalyari buy pan-ipakit na kangkuy kaganawan pandaygên na. Buy ya ipakit na kangku amêsên, igit pun sa nakitan yu amên makaupapas kaw. ²¹ Nu parasaantun pampabyayên Bapay mani nati, para ku êt bayduy Anak na, pabyayên kuy sisabêt man na labay kun pabyayên. ²² Alwan si Bapay mangatul sa sisabêt man, nun a sikuy Anak na, ta impabaala na kangkuy kaganawan karapatan mangatul ²³ amên parangalên nakun kaganawan tawu kaparisun pamarangal la kan Bapa. Ya asê mamarangal kangku, a ya êt parangalên Bapa kuy namiutus kangku."

* **5:16** 5:16 Ya pamaiyul Jesus sa Allun Pagpaynawa, intuwad mani Judio un gisay pag-ubra buy a la pantulutun na mamaiyul sa Allun Pagpaynawa.

²⁴ “Pansabin ku kamuyuy sisabêt man na mallêngê sa mani sabi ku buy manampalataya sa namiutus kangku, mabiyan yan biyay ya ayin katganan. A yina atulun ta inligtas sina sa kamatyan buy mabyay yinan ayin katganan. ²⁵ Pansabin ku kamuyuy palatêng ngay panawun buy inlumatêng ngana, ya si mani tawuy nati sa pangêlêw Bapan Namalyari, malêngê lay nay tunuy ku ya Anak na buy ya mallêngê buy maniwala sa sabin ku, mabiyan yan biyay ya ayin katganan. ²⁶ Ta dilag kapangyarian na Bapay mam-in biyay. Para ku êt bayduy Anak na, ta binyanan nakun kapangyarian mam-in biyay. ²⁷ Buy binyanan naku êt karapatan mangatul, gawan sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu.”

²⁸ “Agana yu pagtakan na sinabi ku, gawan lumatêng lanuy uras ya kaganawan mani nati ya nakalbêng, malêngê lay tunuy ku ²⁹ buy mimata silan mipag-awas. Ya mani nanyag mangêd, pabyayên na silan ayin katganan. Nuwa ya mani nanyag nadawak, parusan silan ayin katganan.”

Ya mani mamipapêtêg kan Jesus

³⁰ Sinabi pun êt Jesus, “Ayin nakun madyag nun kay sarili ku. Mangatul laku, nuwa ya pangatul kuy kay ayun sa malêngê kun pansabin Bapa ku. Kabay makatuynungan na pangatul ku, gawan alwan sarili kun kalabayan na pansunulun ku, nun a ya kalabayan namiutus kangku.”

³¹ “Nu kay sikuy magpapêtêg tungkul sa sarili ku, dat kay sabin yuy alwan pêtêg ga mani pansabin ku.† ³² Nuwa dilag gisay magpapêtêg tungkul kangku ya sabay ya Bapa ku buy tanda kuy pêtêg ga pansabin na.”

³³ “Para êt baydu si Juan ya Mamawtismu. Sên niutus kaw tawu amên patangên ya, nagpapêtêg ya tungkul kangku. ³⁴ Insabi kuy tungkul sa pagpapêtêg Juan, alwan gawan kaylangan kuy pagpapêtêg gisay tawu, nun a amên manampalataya kaw kangku buy miligtas.

³⁵ Si Juan, kaparisu yan gisay dêkêt ta mansumawang. Buy agyan a ya naêpêng, lubus kaw natula sa sawang pagpapêtêg na. ³⁶ Nuwa dilag pun pagpapêtêg tungkul kangku ya igit pun sa pagpapêtêg Juan. Ayin kaatag nun a ya mani panipadyag kangkun Bapa ku ya pandaygên ku amêsên ta abiin na magpapêtêg ya si Bapay namiutus kangku. ³⁷ Buy si Bapay namiutus kangkuy magpapêtêg êt tungkul kangku. Kanuman a yu pun nalêngêy tunuy na o nakitan na wangis na. ³⁸ Buy ayin sa bêkê yuy sabi na, gawan a kaw nanampalataya kangkuy inutus na. ³⁹ Pan-uisisên yuy Kasulatan Bapan Namalyari ta indap yu nu sa kapamilatan pangusisa yu, mabiyan kaw biyay ya ayin katganan. Ya Kasulatan na abiin, sabay ya magpapêtêg tungkul kangku, ⁴⁰ nuwa a kaw kalabay magdani kangku amên mabiyan kaw biyay ya ayin katganan.”

⁴¹ “A ku pan-angadên na pangulimên mani tawu. ⁴² Nuwa kilala kataw buy tanda ku êt ta ayin sa bêkê yuy pangidukan Bapan Namalyari. ⁴³ In-utus sakun Bapan Namalyari baydi sa lagyu na, nuwa a yuku labay tanggapên. Nuwa nu dilag kaatag lumatêng kamuyu sa sarili nan lagyu, pantanggapên yuya. ⁴⁴ Parasaantu kaw manampalataya kangku nu kay pangulimên kaparisu yun tawuy labay yu buy alwan pangulimên sa gigisay Bapan Namalyari?”

⁴⁵ “Agana yu isipin na sikuy mami-dalum kamuyu sa Bapa ku, nun a si Moises ya pan-asaan yu ya sabay ya mami-dalum kamuyu, ⁴⁶ ta tungkul kangkuy insulat Moises. Kabay nu paniwalan yuya, paniwalan yuku êt. ⁴⁷ Nuwa gawan a yu paniwalan na mani insulat na, ipakun yu saantun paniwalan na mani pansabin ku?”

6

*Ya pamakan sa limay libuy tawu
(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17)*

† 5:31 5:31 Ayun sa batas Moises kaylangan luwa o tatlu ya testigu amên papêtgan na gisay bagay.

¹ Pamakayarin pesta, nag-udung si Jesus buy mani tagasunul na sa prubinsyan Galilea. Gisay allu, naglipay sila sa lawan Galilea ya pambêgên êt Tiberias. ² Sinunul sadyay lakên tawu si Jesus, gawan nakitan lay mani mamakaupapas ya dinyag na sa mani nipagsakit. ³ Tinumuksaw sa bung-uy si Jesus kaawyun nay mani tagasunul na buy niknu sila baydu. ⁴ Narani yanay pestan mani Judioy pambêgên Pestan Kaligtasan.

⁵ Sên nangêlêw si Jesus, nakitan nay sadyay lakên tawuy magdani kana. Kabay pinatang na si Felipe, “Saantu kitamu makasaliw kanên amên maipakan sa mani tawun ati?” ⁶ Pinatang nay ati amên subukan si Felipe, gawan tanday nan Jesus nu sabêt ta daygên na.

⁷ Nakitbay si Felipe, “Asê nukad da luwan dalan na dinaryu* amên panaliw tinapay sadyay lakên tawu, agyan kay tipêrad pun êt ta balang gisa.”

⁸ Sinabi yaman Andres ya patêl Pedro ya gisa sa tagasunul Jesus, ⁹ “Dilag gisay anak ka liyaki baydi ya dilag lilimay tinapay buy luluway kênan lanêm. Nuwa asê nukad da ati sa sadyay lakên tawu.”

¹⁰ Sinabin Jesus, “Paiknun yuy mani tawu.” Niknuy naman na mani tawu baydu sa malakêy lamun. Ya bilang mani lawyaki, limay libu. ¹¹ Kingwan Jesus ya tinapay buy kênan lanêm buy impasalamat na kan Bapan Namalyari. Pamakayari, inatag-atag nay ati sa mani tawu buy nangan sila.

¹² Sên nanabsuy yay mani tawu, sinabin Jesus sa mani tagasunul na, “Tipunun yuy kaganawan tagan amên ayin masayang.”

¹³ Kabay tinipun lay tagan na tinapay buy napakapnu lay mapu buy luway salikap.

¹⁴ Sên nakitan mani tawuy mamakau-papas ya dinyag Jesus, sinabi lay, “Sabay siyay nay propetay pan-êtêngên tamun lumatêng baydi sa babun luta!”

¹⁵ Tandan Jesus ya labay layan pilitin daygên ari. Kabay namita ya baydu buy

nanguman yan nagtuksaw sa bung-uy un kay kakapad na.

*Namita si Jesus sa babun lanêm
(Mateo 14:22-33; Marcos 6:45-52)*

¹⁶ Sên mamayabiyabi yana, inlumun-san na mani tagasunul Jesus sa agid lawa.

¹⁷ Nadêm mana buy ayin pun si Jesus.

Kabay nagsakay silayna sa gisay bangka buy munay nan maglipay papakun sa balayan Capernaum.

¹⁸ Kaban maglipay sila, nag-umpisan inlumakas ya angin buy dinumagul la alun.

¹⁹ Sên nakasagwan silaynan lima o anêm ma kilometru, dilag silan nakitan na mamita sa babun lanêm ya mamadanidani sa bangka la.

A la nakilalay si Jesus awêd da abitu. Kabay sadyay limu la.

²⁰ Nuwa sinabin Jesus kallay, “Sikuy ati! Agana kaw malimu.”

²¹ Kabay impasakay la si Jesus sa bangka la buy mamakun ni, nilatêng sila sa lugal la lakwên la.

Tingkap mani tawu si Jesus

²²⁻²³ Kinawasakan, ya mani tawu nu saantu sila pinakan tinapay un Pangin-uun, idi sila pun êt baydu.

Tanda lay kay gigisay bangka ya sinakayan mani tagasunul na buy asê nakilaku si Jesus kalla.

Kabay indap la, idi pun baydu si Jesus.

Amêsên, dilag inlumatêng nga mani bangka ya ubat sa Tiberias ya tinunggên sa lugal nu saantu impasalamat Pangin-uun na tinapay ya kinnan mani tawu.

²⁴ Sên a layna nakit si Jesus baydu buy mani tagasunul na, nagsakay sila sa mani bangkan abitu buy naku sa Capernaum amên têkapên si Jesus.

Ya kanên na mam-in biyay

²⁵ Pamakalatêng mani tawu sa Capernaum, nakitan la si Jesus buy pinatang laya, “Manuru way, nakanu kaw pun naku baydi?”

²⁶ Nakitbay si Jesus kalla, “Pansabin ku kamuyuy kay pantêkapên yuku, gawan nakaêkan kaw tinapay ya nakabsuy kamuyu, alwan gawan sa mani nakitan yuy mamakaupapas.

²⁷ Mag-ubra kaw alwan

* 6:7 6:7 Ya luwan dalan na dinaryu, katumbas yan upan gisay tawu sa waluy buwan.

kay sa kanên na mangasira, nun a sa kanên na asê mangasira buy makab-in biyay ya ayin katganan. Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu ya mam-i kamuyun ati, ta sikuy pinilin Bapan Namalyarin binyanan nan kapangyarian mam-i kamuyun ati ya kanên na sabay ya mam-in biyay ya ayin katganan kamuyu.”

²⁸ Kabay pinatang mani tawu si Jesus, “Sabêt ta sêpat yan daygên amên madyag yan na pan-ipadyag Bapan Namalyari kanyan?”

²⁹ Nakitbay si Jesus, “Ati ya pan-ipadyag Bapan Namalyari kamuyu. Manampalataya kaw kangkuy in-utus na.”

³⁰ Namatang nga mani tawu, “Sabêt ta mamakaupapas ya ipakit mu kanyan amên manampalataya kay kamu? ³¹ Sabitun idi sa kakyangan na mani pipuunpuunan yan, nangan silan kanên. Ta abituy idi sa Kasulatan, ‘Binyanan silan Moises kanên ya ubat sa langit.’”[†]

³² Sinabin Jesus kalla, “Pansabin ku kamuyuy alwan si Moises ya nam-in kanên na ubat sa langit sa pipuunpuunan yu, nun a ya Bapa kuy nam-i. Buy siya êt amêsên na mam-i kamuyun pêtêg kanên na ubat sa langit. ³³ Gawan ya kanên na pan-idin Bapan Namalyari, ayin kaatag nun a abituy ubat sa langit buy mam-in biyay sa mani tawu sa babun luta.”

³⁴ Kabay sinabin mani tawu, “Panginuun, pawa mukay biyan abiin na pansabin muy kanên.”

³⁵ Sinabin Jesus kalla, “Sikuy kanên na mam-in biyay. Sisabêt man na magdani buy manampalataya kangkuy a yina lumayang o pumêl-ang agyan kanuman.”

³⁶ “Nuwa sabitun nuna, sinabi kina kamuyuy agyan nakit yinay mamakaupapas ya dinyag ku, a kaw pun êt nanampalataya kangku. ³⁷ Ya kaganawan tawuy pan-itiwala kangkun Bapa, sabay silay magdani kangku. Buy ya tawuy magdani kangku, tanggapên kuya. ³⁸ Gawan naku waku baydin ubat sa langit amên daygên kuy kalabayan Bapa kuy namiutus kangku, alwan ya sarili kun kalabayan. ³⁹ Ati ya kalabayan namiutus

kangkuy. A ku paulayan mipakadawak ka mani intiwala na kangku, nun a pabyayên ku sila sa allun pangukum ku. ⁴⁰ Gawan ati ya kalabayan Bapa ku, ya si kaganawan nangilala buy nanampalataya kangku ya Anak na, mabiyan silan biyay ya ayin katganan. Buy pabyayên ku sila sa allun pangukum ku.”

⁴¹ Amêsên, niaayas ya mani Judio gawan sinabin Jesus ya sabay siyay kanên na ubat sa langit. ⁴² Sinabi la, “Alwa nayin kay si Jesus ya abiin ya anak Jose? Siyan pansabin nayay ubat ya sa langit ta, pakan kay kilala tamuy mangatwa na?”

⁴³ Sinabin Jesus kalla, “Agana kaw miaayas. ⁴⁴ Ayin tawuy manampalataya kangku liban ta nu si Bapay namiutus kangkuy mipakadani kana. Buy ya mani magdani kangku, pabyayên ku sila sa allun pangukum ku. ⁴⁵ Idi sa insulat mani propetay, ‘Turwanan silan kaganawan Bapan Namalyari.’[‡] Kabay ya kaganawan mallêngê buy makatanda sa sabin Bapa, sabay ya magdani kangku. ⁴⁶ Asê labay sabin na dilag gan nakakit kan Bapa, liban kangkuy ubat kan Bapan Namalyari ya sabay ya nakakit kana.”

⁴⁷ “Pansabin ku kamuyuy ya manampalataya kangku, mabiyan yan biyay ya ayin katganan. ⁴⁸ Sikuy kanên na mam-in biyay. ⁴⁹ Ya mani pipuunpuunan yu, nangan silan kanên na indin Bapan Namalyari kalla sa kakyangan, nuwa nati sila pun êt kaganawan. ⁵⁰ Nuwa idi ya baydi ya kanên na ubat sa langit buy ya mangan ati, a yina mati. ⁵¹ Sikuy kanên na mam-in biyay ya ubat sa langit. Ya lawini ku sabay ya kanên na idin kun ikabyay mani tawu sa babun luta. Sisabêt man na mangan kanên na ati, mabiyan yan biyay ya ayin katganan.”

⁵² Nisubakan na mani Judioy mallêngê kan Jesus. Sinabi la, “Parasaan-tun maidin tawun ati ya lawini na amên kanên tamu?”

⁵³ Sinabin Jesus kalla, “Pansabin ku kamuyuy nu a kaw mangan lawini ku ya in-Anak Tawuy ubat sa langit buy minêm daya ku, a kaw mabiyan biyay

[†] 6:31 6:31 Exodo 16:4; Nehemias 9:15; Mani Kanta 78:24. [‡] 6:45 6:45 Isaias 54:13.

ya ayin katganan. ⁵⁴ Nuwa sisabêt man na mangan lawini ku buy minêm daya ku, mabiyân yan biyay ya ayin katganan buy pabyayên kuya sa allun pangukum. ⁵⁵ Tagawan na lawini kuy pêtêg kanên buy ya daya kuy pêtêg pan-inêmên. ⁵⁶ Sisabêt man na mangan lawini ku buy minêm daya ku, manugêl ya kangku buy manugêl laku êt kana. ⁵⁷ Si Bapan Namalyari ya namiutus kangku ya sabay ya pinangubatan biyay buy bumyay yaku gawan kana. Para êt baydu, sisabêt man na mangan lawini ku, bumyay ya êt gawan kangku. ⁵⁸ Sikuy kanên na ubat sa langit. Ya kanên na ati, alwan kaparisun kanên na kinnan mani pipuunpuunan yu, tagawan agyan nangan sila, nati sila pun êt. Nuwa sisabêt man na mangan lawini ku, mabiyân yan biyay ya ayin katganan.” ⁵⁹ Abiin na sinabin Jesus sa pangaral na sa balin pagtipunan mani Judio sa Capernaum.

Ya mani sabi ya mam-in biyay ya ayin katganan

⁶⁰ Sên nallêngên mani tagasunul Jesus ya abitu, malakê kallay nagsabin, “Mangasakit ta pan-iaral na. Sisabêt ta makatangap ati?”

⁶¹ Nuwa agyan ayin magsabi kana, tandan Jesus ya piaayasan mani tagasunul nay in-aral na. Kabay sinabi na kallay, “Natibsê kaw nayi sa sinabi ku? ⁶² Luyang ngabay nu makitan yu kuy ubat sa langit ta in-Anak Tawuy mag-udung sa ubatan ku. ⁶³ Ya Ispiritun Bapan Namalyari sabay ya mam-in biyay. Asê madyag tawuy ati. Ya mani pansabin ku kamuyuy ubat sa Ispiritun Bapan Namalyari ya sabay ya mam-in biyay. ⁶⁴ Nuwa dilag dakun umnu kamuyuy asê maniwala sa mani pansabin ku.” Sinabin Jesus ya abiin gawan sa umpisa pun, tanda nayna nu sisabêt ta asê manampalataya buy nu sisabêt ta mamisupakat kana. ⁶⁵ Sinabi pun êt Jesus, “Ati ya sangkan na sinabi ku kamuyuy ayin manampalataya kangku nu asê tulutan Bapa ku.”

⁶⁶ Ubat ta baydu, malakê sa mani tagasunul nay nallakwan kana buy asina nanunul kana. ⁶⁷ Kabay pinatang nay

mapu buy luway tagasunul na, “Sikaw way, lakwanan yuku êt nayi?”

⁶⁸ Nakitbay si Simon Pedro, “Pangin-uun, sisabêt pun na sunulun yan? Kay sikay dilag mani sabi ya mam-in biyay ya ayin katganan. ⁶⁹ Maniwala kay kamu buy tanda yan na kay sikay Banal la in-utus Bapan Namalyari.”

⁷⁰ Sinabin Jesus kallay, “Alwa nayin sikuy namili kamuyun mapu buy luwa? Nuwa ya gisa kamuyu, pinagsuklutan Satanas!” ⁷¹ Ya pantukuyun Jesus sabay si Judas ya anak Simon Iscariote, gawan agyan kaawyun si Judas sa mapu buy luway tagasunul na sabay siyay mamisupakat kan Jesus.

7

Asê nanampalatayay mapatêl Jesus kana

¹ Pamakayarin abiin, inlibut nay prubinsyan Galilea. Nuwa a ya naku sa prubinsyan Judea gawan labay yan patin mani puun Judio baydu. ² Sên narani yay pestan mani Judioy pambêgên Pestan Pamipaydêng mani Sawung, ³ sinabin mani mapatêl Jesus kanay, “Siyân a kaya naku sa Judea amên makitan mani tagasunul muy mani pandaygên mu ta? ⁴ Gawan ayin tawuy manyag paliim nu labay nan makilala ya. Nu manyag kaynan mamakaupapas, ipakit mina sa kaganawan tawu.” ⁵ Sinabin mapatêl Jesus ya abiin gawan agyan sila, a sila manampalataya kana.

⁶ Kabay sinabin Jesus kalla, “Alwa pun amêsên na panawun kun maku. Nuwa sikaw, malyari kaw maku agyan sabêt ta panawun. ⁷ Ta asê nasulapu kamuyuy mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari, nuwa siku, pangkasulapwan la, gawan pagpapêtgan kuy kadawakan na pandaygên la. ⁸ Sikaw tanay maku sa pesta, ta a ku pun panawun maku baydu.” ⁹ Pamakasabi nan abiin, nagpalakwan ya sa prubinsyan Galilea.

Naku si Jesus sa Pestan Pamipaydêng mani Sawung

¹⁰ Pamakabitan mapatêl Jesus papakun sa pesta, naku êt si Jesus nuwa paliim. ¹¹ Baydu sa pesta, pantêkapên yan mani puun Judio. “Antuyna kanung a?”, patang la.

¹² Malakêy piaayasan mani tawu tungkul kan Jesus. Dilag magsabin, “Mangêd yan tawu.” Nuwa sinabi yaman kaatag, “Asê, kay pan-ilitêp nay mani tawu.” ¹³ Nuwa ayin nagsabi tungkul kana sa arapan malakêy tawu gawan malimu sila sa mani puun Judio.

¹⁴ Sên kabunakan nan allun pesta, naku si Jesus sa Templu buy nanuru ya sa kasawangan. ¹⁵ Nakaupapas ya mani puun Judio sa panuru na buy sinabi lay, “Saantu na nakway abiin na kabiyasnan na, pakan a ya nag-aral?”

¹⁶ Kabay sinabin Jesus kallay, “Ya pan-ituru ku alwan ubat kangku, nun a ubat sa namiutus kangku. ¹⁷ Sisabêt man na manunul sa kalabayan Bapan Namalyari, matandan na nu ya pan-ituru kuy ubat kan Bapan Namalyari o kay ubat kangku. ¹⁸ Ya manurun ubat sa sarili na, kay labay nay ulimênên ya. Nuwa ya maglabay ulimênên na namiutus kana, tapat ya buy a ya malaram. ¹⁹ Alwa nayin indin Moises kamuyuy Kautusan? Nuwa siyan ayin yan gisa man kamuyuy manunul sa Kautusan. Gawan nu pansunulun yuy Kautusan, uysiyay labay yuku yan patin ta?”

²⁰ Nakitbay ya mani tawu, “Pansêdakan kaynan nadawak ka ispiritu! Sisabêt taman na kalabay mamati kamu?”

²¹ Sinabin Jesus kalla, “Nakamulala kaw gawan pinaiyul kuy gisay tawu sabitun Allun Pagpaynawa. ²² Alwa nayin indin Moises kamuyuy utus tungkul sa panuli? Sa kapêtêgan, alwan ubat kan Moises ya abiin, nun a ubat sa mani pipuunpuunan yu. Kabay pantulin yuy mani anak, agyan sa Allun Pagpaynawa. ²³ Amêsên, nu tinuli yina bay ya anak sa Allun Pagpaynawa amên asê malabag ga utus ya impasulat kan Moises, uysiyay manubag kaw ya kangku gawan pinaiyul kuy buun lawinin gisay tawu sa Allun Pagpaynawa ta? ²⁴ Agana kaw mangusga ayun sa

mangakitan yu, nun a bayu kaw mangusga, usisên yu pun amên matandan yuy kapêtêgan.”

Namatang nga mani tawu nu si Jesus ya Cristu

²⁵ Sinabin dakun umnuy taga Jerusalem, “Alwa nayin sabay ya tawun ati ya labay patin mani pinunu tamu? ²⁶ Nuwa êlêwên yu! Magsabi ya sa arapan malakêy tawu buy ayin pansabin na mani pinunu laban kana. Dat pangkilalanên lay nan siyay Cristu. ²⁷ Nuwa tanda tamu nu antuy ubatan tawun ati. Nu lumatêng nga Cristu, ayin makatanda nu antuy ubatan na.”

²⁸ Kaban manuru si Jesus sa kasawangan Templu, masnêg nan sinabi, “Indap yu nayi nu kilala yu kina buy indap yu nayi nu tanda yina nu antuy ubatan ku. Naku waku baydi alwan kay sa sarili kun kalabayan, nun a kalabayan namiutus kangku. Tapat ya, nuwa a yuya kilala. ²⁹ Kilala kuya gawan ubat taku kana buy sabay siyay namiutus kangku.”

³⁰ Gawan sa mani sinabin Jesus, labay yina dayin dakpên mani puun Judio. Nuwa ayin nandakêp kana gawan alwa na pun uras. ³¹ Agyan paraman baydu, malakê pun na mani tawuy manampalataya kana. Sinabi la, “Sabay siyay nabay ya Cristu, gawan ayin makaigit sa mani mamakaupapas ya dinyag na!”

In-utus ya mani magbantay sa Templu amên dakpên si Jesus

³² Nalêngên mani Pariseoy piaayasan mani tawu tungkul kan Jesus. Kabay ya mani mamunun pari buy mani Pariseo, in-utus lay dakun umnuy magbantay sa Templu amên dakpên si Jesus.

³³ Sinabin Jesus, “Pêrad tanay panawun na mapagkaawyun yuku buy pamakayari, mag-udung ngakina sa namiutus kangku. ³⁴ Têkapên yuku, nuwa a yuku makitan, gawan a kaw makalaku sa lakwên ku.”

³⁵ Kabay nipapatang nga mani puun Judio, “Antu kanuy lakwên na ta a tamuy na makitan? Maku ya nayi sa mani Judioy nikyat sa lugal mani Griego? Dat turwanan nay mani Griego? ³⁶ Sabêt ta

labay nan sabin sa sinabi nay, 'Têkapên yuku, nuwa a yuku makitan,' buy 'A kaw makalaku sa lakwên ku'?"

Ya lanêm ma mam-in biyay

³⁷ Sên kapupusan nan allun pesta ya sabay ya pinakamaulaga, nidêng si Jesus buy masnêg nan sinabi, "Sisabêt man na napêl-ang, magdani ya kangku buy minêm. ³⁸ Tagawan idi sa Kasulatan nu sisabêt man na manampalataya kangku, 'Mag-awas ubat sa bêkê nay lanêm ma nanuwad sibul la mam-in biyay.' "

³⁹ Ya lanêm ma pansabin Jesus, sabay ya Ispiritun Bapan Namalyari ya marani yan tanggapên mani manampalataya kana. Sa panawun abitu, asê pun indin na Ispiritun Bapan Namalyari gawan asê pun nag-udung si Jesus sa langit.

Ya paniwalan mani tawu tungkul kan Jesus

⁴⁰ Malakêy tawuy nakalêngê sa sinabin Jesus buy sinabin dakun umnu kalla, "Sabay siyay Propetay pan-êtêngên tamu!"*

⁴¹ Sinabi êt taman kaatag, "Sabay siyay Cristu!"

Nuwa dilag êt magsabin, "Alwan siyay Cristu, gawan asê malyarin maubat ta Cristu sa Galilea. ⁴² Alwa nayin idi sa Kasulatan ya si Cristuy maubat sa layin Arin David buy ianak ya sa Bethlehem ma balayan David?" ⁴³ Kabay asê mipaparisuy paniwalan mani tawu tungkul kan Jesus. ⁴⁴ Labay kaatag ga dakpên ya, nuwa ayin nandakêp kana.

Asê kalabay maniwalay mani puun Judio kan Jesus

⁴⁵ Amêsên, nag-udung nga mani magbantay sa Templu sa mani mamunun pari buy mani Pariseo ya sabay ya namiutus kalla. Pinatang silan mani ati, "Siyay a yuya gintan baydi ta?"

⁴⁶ Nakitbay sila, "Babayu kay pun nakalêngên tawuy magsabin parabaysên."

⁴⁷ Sinabin mani Pariseo, "Alwa ta, agyan sikaw nayiy nailitêp êt tawun

abitu? ⁴⁸ Dilag kawna nayin nakitan na mani pinunu o mani Pariseoy manampalataya kana? ⁴⁹ Ayin! Kay mani tawuy ayin tanda sa Kautusan na impasulat kan Moises ya manampalataya kana. Parusan silan Bapan Namalyari!"

⁵⁰ Si Nicodemo ya naku kan Jesus sabitun nuna buy gisa ya êt sa mani Pariseoy idi baydu. Sinabi na sa mani kaawyun na, ⁵¹ "Alwa nayin labag sa Kautusan tamuy atulan na gisay tawu anggan a yapun inlitis buy anggan asê pun natandan nu sabêt ta dinyag na?"

⁵² Pikitbayan la si Nicodemo, "Awta taga Galilea ka êt nayi? Mangusisa ka sa Kautusan buy mangabasa muy ayin propetay lumatêng nga kay maubat sa Galilea." ⁵³ [Pamakayarin abiin, nipamuli silaynan kaganawan.]

8

Ya babayi ya nadakêp sa pamikikanayun

¹ [Si Jesus saman, naku ya sa Bunguy mani Ulibu. ² Pamakawasak, kaban mamabunatbunat, nag-udung si Jesus sa kasawangan Templu. Buy malakêy tawuy nagdani kana. Kabay niknu yan nangaral kalla. ³ Kaban mangaral ya, inlumatêng nga mani manurun Kautusan buy mani Pariseoy dilag aakay ya babayi ya nadakêp lan makikanayun. In-arap lay babayi sa mani tawu ⁴ buy sinabi la kan Jesus, "Manuru, ya babayin ati, nadakêp yan makikanayun. ⁵ Idi sa Kautusan na impasulat kan Moises, ya tawuy nangasalanan pamikikanayun, sêpat yan batwan angga sa mati ya. Kabay amêsên, sabêt ta masabi mu?"* ⁶ Abiin na impatang la kana amên subukan ya, gawan mangkap silan maisangkan laban kana. Nuwa kay nagduku si Jesus buy pinanulat nay panudun gamêt na sa luta.

⁷ Nuwa sên piuman-uman layan pinatang, nidêng si Jesus buy sinabi kallay, "Sisabêt baydi kamuyuy ayin kasalanan, sabay siyay munan mamatu

* **7:40** 7:40 Deuteronomio 18:15. * **8:5** 8:5 Nu asê ipabatun Jesus sa babayi, nallabag ya sa Kautusan impasulat kan Moises (Deuteronomio 22:22). Nu impabatu êt Jesus sa babayi, nallabag ya êt sa batas Romano.

kana.”⁸ Nanguman nagduku si Jesus buy nanulat sa luta.

⁹ Pamakalêngê lan sinabi na, tisata silan namita. Nunay mangatwa angga sa kay si Jesus tay nitagan buy babayi.

¹⁰ Amêsên, nidêng si Jesus buy sinabi na sa babayi, “Antu silayna? Ayin nayin nitagan agyan gisa man amên mangatul kamu?”

¹¹ Nakitbay ya babayi, “Ayin na kayêk.”

Kabay sinabin Jesus kana, “Agyan siku, a kata êt atulun. Mita kayna, nuwa agana kayna manguman manyag kasalanan.”]

Si Jesus ya dêkêt sa babun luta

¹² Nanguman nagsabi si Jesus sa mani tawu, “Sikuy dêkêt sa babun luta. Sisabêt man na manunul kangku, a yina bumyay sa kadlêman, nun a bumyay yina sa dêkêt.”

¹³ Sên nalêngên mani Pariseoy abiin, sinabi lay, “A yan ka paniwalan ta kay kakapad minaman na magpapêtêg tungkul sa sarili mu.”

¹⁴ Nakitbay si Jesus, “Agyan magpapêtêg gaku tungkul sa sarili ku, pêtêg ga pansabin ku, tagawan tanda ku nu antuy ubatan ku buy nu antuy lakwên ku. Nuwa sikaw, a yu tanda nu antuy ubatan ku o nu antuy lakwên ku.”¹⁵ Pantatulun yuku ayun sa kabiyasan mani tawu baydi sa babun luta. Nuwa siku, a ku mangatul sa sisabêt man.¹⁶ Nuwa agyan mangatul laku, makatuynungan na pangatul ku. Ta alwan kay kakapad kuy mangatul, nun a kaawyun ku si Bapa ya namiutus kangku.¹⁷ Idi sa Kautusan yuy nu miparisuy pagpapêtêg luway nakakit, sêpat yun paniwalan ya pansabin la.¹⁸ Kabay sêpat yun paniwalan ya pagpapêtêg ku tungkul sa sarili ku, ta alwan kay sikuy magpapêtêg, nun a ya Bapa ku êt ta namiutus kangku.”

¹⁹ Kabay namatang nga mani Pariseo, “Antu yabay ya Bapa mu?”

Nakitbay si Jesus, “A yuku pêtêg kilala buy a yu êt kilalay Bapa ku. Ta nu kilala yuku dayi, kilala yu êt ta Bapa ku.”

²⁰ Abiin na sinabin Jesus kaban mangaral ya sa danin pamyanan pera sa Tempu. Nuwa ayin nandakêp kana, gawan a na pun panawun.

Asê taga babun luta si Jesus

²¹ Kabay nanguman nagsabi si Jesus sa mani pinunun mani Judio, “Mita ku buy têkapên yuku. Nuwa a kaw makalaku sa lakwên ku, ta mati kaw un asê pun napatawad da mani kasalanan yu.”

²² Kabay nisasabi ya mani puun Judio, “Magpakamati ya lawês? Sabêt ta labay nan sabin ya a kitamu makalaku sa lakwên na?”

²³ Sinabin Jesus kallay, “Sikaw, taga babun luta, nuwa siku, taga langit.²⁴ Kabay sinabi ku kamuyuy mamatyan yun asê pun napatawad da mani kasalanan yu. Tagawan nu a kaw maniwala ya sikuy Cristu, taganan mamatyan yun asê napatawad da mani kasalanan yu.”

²⁵ Kabay namatang sila kana, “Awta, sisabêt ka?”

Nakitbay si Jesus, “Alwa nayin sinabi kina kamuyu sabitun nuna pun nu sisabêt taku.”[†] ²⁶ Malakêy maisabi ku buy maiatul laban kamuyu. Nuwa paraman baydu, ya pan-ipatanda ku sa mani tawu sa babun luta, kay abituy mani panipasabin namiutus kangku. Buy mapagtiwalan na mani pansabin na.”

²⁷ A la mapukatan ya si pantukuyun na, sabay ya Bapa nay idi sa langit.²⁸ Kabay sinabin Jesus, “Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, nu intag-ay‡ yu kinay ubat sa langit ta in-Anak Tawu, matandan yuy sikuy Cristu. Buy matandan yu êt ta kaganawan pandaygên ku buy pansabin kuy kay abituy in-aral kangkun Bapa ku.²⁹ Pawa kun pagkaawyun na namiutus kangku. A naku pallakwanan un kay kakapad ku, tagawan pawa kun pandaygên na mani kapapaidu kana.”³⁰ Sên nalêngên mani tawuy sinabin Jesus, malakêy nanampalataya kana.

[†] 8:25 8:25 Sa Griego malyarin paradi êt ta labay sabin “Uysiyang kaylangan tamu yapun misasabi ta?” [‡] 8:28 8:28 *intag-ay* ya labay sabin *intag-ay*, *intag-ay* sa kurus.

Ya kapêtêgan na mamibus sa tawu ubat sa kasalanan

³¹ Sinabin Jesus sa mani Judioy nanampalataya kana, “Nu isundu yuy panunul yu sa pan-iaral ku, pêtêg ga mani tagasunul kataw. ³² Matandan yuy kapêtêgan buy ya kapêtêgan sabay ya mamibus kamuyu.”

³³ Nakitbay sila kan Jesus, “Layi kay Abraham buy kanuman, a kay napaipus agyan kan sisabêt man. Uysiyman sinabi mu yu kay yata?”

³⁴ Nakitbay si Jesus kalla, “Pansabin ku kamuyuy nu sisabêt man na mangasalahan, ipus yan kasalanan. ³⁵ Ya ipus, asê kaawyun sa gisay pamilya, nuwa ya anak, kaawyun ya kanuman. ³⁶ Kabay nu ya Anak Bapan Namalyari ya mamibus kamuyu sa kasalanan, taganan mibus kaw. ³⁷ Tanda kuy layi kaw Abraham, nuwa labay yukun patin, gawan a yu labay tanggapên na pangaral ku. ³⁸ Pansabin ku kamuyuy mani nakitan ku sa lukup Bapa ku, nuwa sikaw, pandaygên yuy naman na nalêngê yu sa bapa yu.”

³⁹ Sinabin mani tawu, “Layi kay Abraham!”

Nakitbay si Jesus, “Nu pêtêg kaw mani layin Abraham, pandaygên yu dayi ya mangangêd da dinyag na. ⁴⁰ Nuwa amêsên, siyan labay yu kinan patin, agyan pansabin kina kamuyuy kapêtêgan na nalêngê ku kan Bapan Namalyari. Alwan parabaysên na dinyag Abraham. ⁴¹ Sikaw, pandaygên yuy mani pandaygên bapa yu.”

Nakitbay sila kan Jesus, “Alwa kay anak sa kaatag! Kay si Bapan Namalyari ya bapa yan.”

⁴² Sinabin Jesus kalla, “Nu si Bapan Namalyari ya Bapa yu, kakaidwan yuku dayi, gawan ubat taku kana. Buy naku waku baydi alwan sa sarili kun kalabayan, nun a in-utus sakun Bapan Namalyari. ⁴³ A yu mapukatan na pansabin ku, gawan a yu labay tanggapên na pan-iaral ku. ⁴⁴ Si Satanas ya bapa yu, ta nu sabêt ta labay na, sabay ya pandaygên

yu. Mamati yan tawu ubat pun sa umpisa buy a na labay ya kapêtêgan, gawan ayin kanay kapêtêgan. Ugali naynay malaram, gawan sabay siyay bapan kaganawan kalaraman. ⁴⁵ Nuwa agyan kapêtêgan na pansabin ku, a yuku labay paniwalan. ⁴⁶ Sisabêt kamuyuy makapagsabin nakadyag gakun kasalanan? Ayin! Nu kapêtêgan na pansabin ku, uysiyman a kaw ya kalabay manampalataya kangku ta? ⁴⁷ Ya mani anak Bapan Namalyari, mallêngê sila sa pansabin Bapan Namalyari. Nuwa sikaw, a kaw mallêngê gawan a kaw anak Bapan Namalyari.”

Si Jesus buy si Abraham

⁴⁸ Sinabin puun mani Judio kan Jesus, “Pêtêg awêd da gisa kan Samaritano§ buy pansêdakan nadawak ka ispiritu.”

⁴⁹ Nakitbay si Jesus, “A ku pansêdakan nadawak ka ispiritu, nun a pamparangalên kuy Bapa ku. Nuwa sikaw, a yuku pamparangalên. ⁵⁰ A ku mangkap pamarangal. Si Bapay mangkap mani tawuy mamarangal kangku buy kay siyay mangukum. ⁵¹ Pansabin ku kamuyuy nu sisabêt man na manunul sa pan-iaral ku, a ya mati kanuman.”

⁵² Sinabin mani Judio, “Amêsên, pêtêg yabay ya pansêdakan kaynan nadawak ka ispiritu. Ta nati si Abraham buy mani propeta, pakan pansabin mu asê mati kanuman na manunul sa pan-iaral mu. ⁵³ Mas igit ka pun nayi sa bapa yan ya si Abraham? Agyan siya buy mani propeta nati! Sisabêt ka sa êlêw mu?”

⁵⁴ Nakitbay si Jesus, “Nu kay sikuy mamarangal sa sarili ku, ayin kapukatan na ati. Nuwa si Bapay pansabin yuy Bapan Namalyari yuy sabay ya mamarangal kangku. ⁵⁵ A yuya kilala, nuwa kilala kuya. Nu sabin kuy a kuya kilala, kaparisu yu kinan malaram. Nuwa taganan kilala kuya buy pansunulun kuy pansabin na. ⁵⁶ Sên natandan bapa yu Abraham ma tungkul sa panawun na pallumatêng ku baydi, natula ya. Pamakakit na, natulatula yabay.”

§ 8:48 8:48 Nayêpay êlêw mani Judio sa mani Samaritano gawan naawyunan silaynan kaatag layi.

⁵⁷ Sinabin mani puun Judio kanay, “Ayin ka pun limampuy tawun. Parasaantu mun masabi ya nakitan mina si Abraham?”*

⁵⁸ Nakitbay si Jesus, “Pansabin ku kamuyuy bayu pun ianak si Abraham, Sikuwi Sikina.”† ⁵⁹ Gawan sa sinabi na, namulut batuy mani tawu amên batwan ya. Nuwa nakapagtagu si Jesus buy namita ya sa Templu.

9

Pinaiyul Jesus ya gisay bulag

¹ Kaban mamita si Jesus, dilag yan nakitan na gisay liyaki ya in-anak kinan bulag. ² Pinatang mani tagasunul na si Jesus, “Manuru, sisabêt ta nangasalanen ta in-anak yan bulag? Siya nayi o mangatwa na?”

³ Nakitbay si Jesus, “Alwan siya o mangatwa nay nangasalanen, nun a in-anak yan bulag amên makitan kanay kapangyarian Bapan Namalyari. ⁴ Kabay kaban allu pun, sêpat tamun daygên na panipadyag Bapan Namalyari ya namiutus kangku. Gawan nu yabi yana, a tamina madyag ga pan-ipadyag na. ⁵ Kaban idi yaku pun sa babun luta, sikuy dêkêt mani tawu.”

⁶ Pamakasabi nan ati, nanupay ya sa luta ya dinyag nan burak buy impunu na sa matan bulag. ⁷ Sinabin Jesus sa bulag, “Maku ka sa pagpaluynan ya pambêgên Siloe buy magpulumus ka baydu.” Ya labay sabin Siloe, “In-utus.” Kabay naku yabay bayduy bulag buy nagpulumus. Sên nag-udung ngina, nakakit tina.

⁸ Kabay nipapatang nga mani karani nan bali buy kaatag pun na nakakit kana sabitun magpalimus yapun. Sinabi la, “Alwa nayin sabay siyay nakaiknun magpalimus allu-allu?”

⁹ Sinabin kaatag, “Awya sabay siya yabay.”

Nuwa sinabi êt kaatag, “Te! Alwa, kay kalupa nay abitu.”

Sinabin bulag, “Sabay sikuy abitu.”

¹⁰ Kabay pinatang lay liyaki, “Parasaantu kan nakakit?”

¹¹ Nakitbay ya, “Ya liyaki ya pambêgên lan Jesus, nanyag yan burak buy impunu nay ati sa mata ku buy sinabi na kangkuy, ‘Maku ka sa pagpaluynan na pambêgên Siloe buy magpulumus ka baydu.’ Kabay naku waku baydu buy nagpulumus. Pamakayari, nakakit takina.”

¹² Namatang nga mani tawu, “Antuyna?”

Nakitbay ya liyaki, “Tawan, a kina tanda.”

Inlitis mani Pariseo si Jesus

¹³ Amêsên, ya manan bulag, gintan nan mani tawu sa mani Pariseo. ¹⁴ Allun Pagpaynaway abitu sabitun nanyag burak si Jesus buy pinaiyul la bulag. ¹⁵ Pinatang nga êt mani Pariseoy manan bulag, “Parasaantu kan nakakit.”

Kabay sinabi na, “Pinunwan nan burak ka mata ku. Nagpulumus saku buy pamakayari, nakakit takina.”

¹⁶ Sinabin dakun umnuy Pariseo, “Pilmin alwan ubat kan Bapan Namalyari ya tawuy nanyag abiin, gawan a na sinunul la utus tungkul sa Allun Pagpaynawa.”

Nuwa sinabi yaman kaatag, “Nu makasalanen ya, parasaantu nan nadyag ga parabaysên na mamakaupapas?” Kabay asê nikakasunduy mani Pariseo tungkul kan Jesus.

¹⁷ Kabay pinatang manguman mani Pariseoy manan bulag, “Sabêt ta masabi mu tungkul sa tawuy namaiyul kamu?”

Nakitbay ya, “Ya masabi ku, gisa yan propeta.”

¹⁸ Nuwa asê pun êt naniwalay mani puun Judio ya sabay siyay manan bulag buy amêsên, makakit tina. Kabay impabêg lay mangatwa na ¹⁹ buy pinatang, “Anak yu nayi ya ati? Pêtêg nayin in-anak kinan bulag? Uysiyen makakit tina amêsên ta?”

²⁰ Nakitbay ya mangatwa na, “Awu, tanda yan na anak yan yabay buy in-anak kinan bulag. ²¹ Nuwa a yan naman tanda

* **8:57** 8:57 Si Abraham nati ya sabitun luway libuy tawun bayu pun in-anak si Jesus. Nag-umpisan nangaral si Jesus sabitun tatlumpuy tawun nayna. † **8:58** 8:58 *Siku wi Sikina* gisa sa lagyun Bapan Namalyari sa Exodo 3:15.

nu parasaantu yan makakit amêsên. Buy a yan êt tanda nu sisabêt ta namaiyul kana. Siya tay patangên yu, ta idi yina sa ustuy idad. Makapikitbay yina para sa sarili na.”²² Abiin na sinabin mangatwan manan bulag gawan malimu sila sa mani puun Judio. Tagawan napikasunduwan mani puun Judio ya nu sisabêt man na magsabin si Jesus sabay siyay Cristu, isakwil lina sa balin pagtipunan mani Judio.²³ Kabay paradi ya pikitbay mangatwa na, “Idi yina sa ustuy idad. Siya tay patangên yu.”

²⁴ Kabay manguman lan impabêg ga manan bulag buy sinabi kanay, “Manumpa ka sa lagyun Bapan Namalyari ya sabin mu kanyan ya pêtêg! Tanda yan na makasalahan na tawun abitu!”

²⁵ Nakitbay ya, “A ku tanda nu makasalahan ya o asê. Ta kay tanda kinamanbay, mana kinan bulag, nuwa amêsên, makakit takina.”

²⁶ Kabay pinatang layna êt ta manan bulag, “Sabêt ta dinyag na kamu? Parasaantu nakan pinaiyul?”

²⁷ Nakitbay ya, “Pakan sinabi kina kamuyu ta, nuwa kay a kaw kalabay mani-wala. Awta labay yuku yan malêngên manguman ta? Kalabay kaw êt nayin madyag tagasunul na?”

²⁸ Kabay nanubag ga mani Pariseo buy inuyam laya, “Sikay naman na tagasunul na, nuwa sikay, tagasunul kay yaman Moises.²⁹ Tanda yan na nagsabi si Bapan Namalyari kan Moises, nuwa ya tawun abitu, a yan tanda nu antuy ubatan na!”

³⁰ Nakitbay ya liyaki, “Abiin yabay ya mamakaupapas. A yu tanda nu antuy ubatan na, nuwa pinaiyul nay mata ku.³¹ Tanda tamuy asê pallêng-ên Bapan Namalyari ya mani makasalahan, nun a pallêng-ên nay sisabêt man na mangulimên kan Bapan Namalyari buy manyag sa kalabayan na.³² Paubat awlagi angga amêsên, ayin kitamu pun nalêngêy tawuy nakapaiyul tawuy in-anak kan bulag.³³ Nu alwan ubat kan Bapan Namalyari ya tawun abiin, a na dayi nadyag kangkuy ati ya mamakaupapas.”

³⁴ Nakitbay ya mani puun Judio, “In-anak kaynan makasalahan! Alwa ta siyan napas-êy yapun na nakêm mun aralên ka yaman ta!” Kabay impatas laya sa balin pagtipunan mani Judio.

Ya Ispiritwal la Pangabulag

³⁵ Nabalitan Jesus ya manan bulag, impatas ya sa balin pagtipunan mani Judio. Kabay tingkap nay ati. Sên nakitan naya, pinatang naya, “Sikayna man nay, manampalataya ka nayi sa in-Anak Tawuy ubat sa langit?”

³⁶ Nakitbay ya liyaki, “Sisabêt ya? Sabin mu wati kangku amên manampalataya ku kana.”

³⁷ Sinabin Jesus kana, “Nakitan mu wina. Sabay ya pagkasabi mu amêsên.”

³⁸ Kabay sinabin liyaki, “Panguun, manampalataya kina kamu.” Nanduku ya buy nangulimên kan Jesus.

³⁹ Sinabi pun êt Jesus, “Naku waku baydi sa babun luta amên mipatandan pêtêg ga kabilyan mani tawu sa pangêlêw Bapan Namalyari. Ya mani tawuy magsabin makakit sila sa kapêtêgan, sabay silay bulag. Nuwa ya magsabin a la makitan na kapêtêgan, sabay silay makakit.”

⁴⁰ Dilag dakun umnuy Pariseoy nakalêngê sa sinabin Jesus. Kabay pinatang laya, “Pansabin mu nayi ya bulag kay êt?”

⁴¹ Nakitbay si Jesus, “Nu pansabin yuy bulag kaw sa kapêtêgan, ayin dayi kamuyuy kasalahan. Nuwa gawan pansabin yuy makakit kaw, manugêl pun kamuyuy kasalahan.”

10

Ya paalimbawa sa pastul

¹ Nagsabi si Jesus sa kapamilatan paalimbawa, “Pansabin ku kamuyuy ya mansumun sa kural mani tupa un asê manduman sa pasbul nun a kay mallukbang ya sa bakud, sabay siyay manakaw buy tulisan.² Nuwa ya manduman sa pasbul, sabay siyay magpastul sa mani tupa.³ Ya magbantay sa pasbul, pasunun nay magpastul buy tandan mani tupay tunuy magpastul kalla. Pambêgên nay lagyun

mani tupa na buy umawas silan manunul kana. ⁴ Nu namipaawas yan tupa, muna ya kalla buy manunul kanay mani tupa, tagawan tanda lay tunuy na. ⁵ A sila manunul sa kaatag tawu, nun a muwayu silan pakarayu, gawan a la tanday tunuy kaatag.”

⁶ Sinabin Jesus sa mani tawuy paalimbawan abiin, nuwa a la napukatan na labay nan sabin.

Si Jesus ya mangêd da pastul

⁷ Kabay nanguman nagsabi si Jesus, “Pansabin ku kamuyuy sikuy pasbul la dadanan mani tupa. ⁸ Ya kaganawan nangaral kamuyun alwan pêtêg ya nuna kangku sabay silay mani manakaw tupa buy mani tulisan. Nuwa a sila inlêngên mani tupa ku. ⁹ Sikuy pasbul. Buy sisabêt man na sumun duman kangku sabay siyay miligtas. Manuwad yan tupay malyarin sumun buy umawas sa kural buy makakit yan pagpastulan. ¹⁰ Kay malumatêng nga manakaw amên manakaw, mamati buy manira. Nuwa inlumatêng ngaku amên biyan kuy mani tawun biyay ya sagana buy ganap.”

¹¹ “Sikuy mangêd da pastul. Buy ya mangêd da pastul, nakal-an yan mati para sa mani tupa na. ¹² Ya pan-upan na magpastul, nu makakit yan asun aniwid da mallumatêng, muwayu ya buy lakwanan nay mani tupa, gawan alwan kana. Kabay duyungun asun aniwid da mani tupa buy mangapisisyay sila. ¹³ Ya pan-upan na magpastul, muwayu ya buy lakwanan nay mani tupa gawan kay pan-upan ya buy ayin yan malasakit sa mani tupa.”

¹⁴⁻¹⁵ “Sikuy mangêd da pastul. Nu parasaantu wakun kilalan Bapa ku buy nu parasaantu kuyan kilala, parabaysên êt ta pangilala ku sa mani tupa ku buy ya pangilala la kangku. Buy nakal-an nakun mati para kalla. ¹⁶ Dilag gaku pun tupay a ku pun naikural.* Kaylangan ku silan ipasun sa kural. Pallêng-ên lay naman na tunuy ku buy piaawyunun ku sila amên kay gigisa ta sila ya dilag gigisay magpastul.”

¹⁷ “Kakaidwan nakun Bapa, gawan nakal-an nakun mati para kalla amên manguman nakun mabyay. ¹⁸ Ayin makakwan biyay ku, nun a kay kusa kun idin. Dilag gaku kapangyarian idin na ati buy dilag gaku êt kapangyarian mabyay manguman, ta abiin na in-utus kangkun Bapa ku.”

¹⁹ Gawan sa sinabin Jesus, asina êt nikakasunduy mani Judio. ²⁰ Malakê kallay magsabin, “Tulawên ya buy pansêdakan yan nadawak ka ispiritu. Siyan mallêngê kaw ya kana ta?”

²¹ Nuwa sinabi yaman kaatag mani Judio, “Alwan parabaysên na pansabin tawuy pansêdakan nadawak ka ispiritu. Ta nu pêtêg yan pansêdakan nadawak ka ispiritu, a na dayi napaiyul la bulag.”

Insakwil mani Judio si Jesus

²² Amêsên sa balayan Jerusalem, Pestay nan Pamitalagan Templu kan Bapan Namalyari. Panawun nalêpêt ta abitu. ²³ Idi sa Templu si Jesus ya mamita sa balkun Solomon. ²⁴ Pinalitêngan yan mani Judio buy sinabi kanay, “Makanu mu sabin kanyan nu sisabêt ka? Nu sikay Cristu, sabin minan tapatan kanyan.”

²⁵ Nakitbay si Jesus kalla, “Sinabi kina kamuyu nu sisabêt taku, nuwa a kaw kalabay maniwala kangku. Ya mamakaupapas ya dinyag ku sa lagyun Bapa ku, sabay ya magpapêtêg nu sisabêt taku. ²⁶ Nuwa a kaw maniwala kangku, gawan alwan sikaw wa mani tupa ku. ²⁷ Mallêngê kangkuy mani tupa ku. Kilala ku sila buy manunul sila kangku. ²⁸ Pambiyon ku silan biyay ya ayin katganan buy kanuman a sila milaku sa ayin katganan na kaparusan. Idi silayna kangku buy ayin nan makasakmut kalla. ²⁹ Indin sila kangkun Bapa kun Namalyari ya makapangyarian sa kaganawan buy ayin makasakmut kalla sa Bapa ku. ³⁰ Siku buy si Bapa, gigisa.”

³¹ Sên nalêngên mani Judioy abiin, nanguman silan namulut batuy pamatu la kan Jesus. ³² Nuwa sinabin Jesus kallay, “Impakit kina kamuyuy malakêy

* **10:16** 10:16 Ya pantukuyun Jesus abitu silay alwan mani Judio.

mangangêd da dinyag ku ya impadyag kangkun Bapa ku. Sabêt sa mani abiin na sangkan ta siyan batwan yuku yata?"

³³ Nakitbay sila, "A yan ka batwan gawan sa mangangêd da dinyag mu, nun a sa pallamus mu kan Bapan Namalyari, tagawan pan-iparisu muy sarili mu kan Bapan Namalyari, pakan kay tawu ka."

³⁴ Nakitbay si Jesus, "Alwa nayin idi sa kasulatan na sinabin Bapan Namalyari ya mani namalyari kaw? † ³⁵ Tanda tamuy a tamu malyarin daygên ayin pukat ta Kasulatan Bapan Namalyari. Kabay nu binêg nan namalyari ya mani ninunu tamu ya pinipatandan nan sabi na, ³⁶ siyan pansabin yu yay pallamusun ku si Bapan Namalyari gawan sinabi kuy, 'Anak kakun Bapan Namalyari ta.' Sikuy pinili na buy in-utus baydi sa babun luta! ³⁷ Nu a ku pandaygên na mani pan-ipadyag kangkun Bapa ku, agana kaw maniwala kangku. ³⁸ Nuwa pandaygên kuy mani pan-ipadyag na kangku. Kabay agyan a yuku paniwalan, paniwalan yu dayi ya mani dinyag kuy mamakaupapas amên matandan yu buy mapukatan na idi kangku si Bapa buy idi yaku kana."

³⁹ Gawan sa sinabin Jesus, dakpên nina dayin mani Judio, nuwa a laya nadakêp.

⁴⁰ Kabay nanguman naku si Jesus sa lipay Ilug Jordan, sa lugal la pinamawtismuwan Juan sabitun nuna. Nanugêl ya baydu ⁴¹ buy malakêy tawuy naku kana. Sinabi la, "Ayin yabay dinyag si Juan na mamakaupapas, nuwa pêtêg ga kaganawan sinabi na tungkul sa tawun ati." ⁴² Buy malakêy tawu bayduy nanampalataya kan Jesus.

11

Ya pangamatın Lazaro

¹ Dilag gisay liyaki ya naglagyun Lazaro sa baryun Bethania, kaawyun nay mapatêl na ya silan Maria buy si Marta.

² Si Maria, sabay ya namibulug pabangi sa bitis Panginuun buy pamakayari, pin-unisan nan sabut na. Amêsên, dilag sakit si Lazaro. ³ Kabay impasabin Marta buy

si Maria kan Jesus, "Panginuun, nagsakit ta kakaidwan mun kaluguran."

⁴ Sên natandan Jesus ya abiin, sinabi nay, "A na ikamati ya sakit ta ati. Nalyari ya abiin amên maparangalan si Bapan Namalyari buy maparangalan naku êt ta Anak na."

⁵ Kakaidwan Jesus ya mipapatêl ya silan Marta, Maria buy si Lazaro. ⁶ Paraman baydu, sên nabalitan nay nagsakit si Lazaro, nanugêl yan luway allu sa binyanan na.

⁷ Pamakayari, sinabi na sa mani tagasunul nay, "Mag-udung kitamina sa prubinsyan Judea."

⁸ Nakitbay sila kana, "Manuru, uysiyang labay muyan mag-udung ka sa Judea ta pakan dakun nakanu pun, labay kan batwan mani Judio baydu?"

⁹ Nakitbay kalla si Jesus, "Alwa nayin dilag mapu buy luway uras ya nasawang sa gisay allu? Kabay ya mamita sa nasawang, a ya midumpul, gawan nasawang nga babun luta. ¹⁰ Nuwa ya mamita sa yabi, midumpul ya gawan ayin nan sawang."

¹¹ Pamakayari, sinabi pun êt Jesus, "Ya kaluguran tamun si Lazaro, mamabêlêw ya. Nuwa lakwên kuyan pêwên."

¹² Kabay sinabin mani tagasunul na, "Panginuun, nu kay mamabêlêw ya, umiyul yapun." ¹³ Indap la nu kay mamabêlêw si Lazaro, pakan ya labay sabın Jesus, nati yina.

¹⁴ Kabay intusêk sinabin Jesus kallay, "Nati yana si Lazaro. ¹⁵ Nuwa matula ku ya ayin naku baydu ta abiin na makakangêd kamuyu. Ta sa kapamilitan daygên ku, luyang kaw pun manampalataya kangku. Kaksaw kawna, ta lakwên tamu ya."

¹⁶ Si Tomas ya pambêgên lan Kambal, sinabi na sa mani kaparisu nan tagasunul, "Kilaku kitamu kana agyan mati kitamun kaawyun na."

Si Jesus ya Biyay buy ya Panguman Pangabyay

¹⁷ Sên inlumatêng si Jesus sa balayan Bethania, natandan nay apat tay allun

† 10:34 10:34 Mani Kanta 82:6.

nakalbêng si Lazaro. ¹⁸ Kay tatluay kilometruy dayun Bethania sa balayan Jerusalem. ¹⁹ Kabay malakêy Judioy ubat sa Jerusalem ya nakun nakidamay kallan Marta buy kan Maria sa pangamatin patêl la.

²⁰ Sên nalêngên Martay inlumatêng ngana si Jesus, timbêng naya. Nuwa si Maria, nanugêl ya sa bali la.

²¹ Sinabin Marta kan Jesus, "Panguinuun, nu idi kata dayi baydi, asê dayi nati si Lazaro ya patêl ku. ²² Nuwa paraman baydu, agyan amêsên, tanda kuy agyan sabêt man na yawarên mu kan Bapan Namalyari, idin na kamu."

²³ Sinabin Jesus kanay, "Manguman mabyay ya patêl mu."

²⁴ Nakitbay si Marta, "Tanda kuy mabyay ya sa tawlin allu nu pabyayên manguman na nangamamati."

²⁵ Sinabin Jesus kanay, "Sikuy mam-in biyay buy sikuy mamabyay manguman sa mani nati. Ya manampalataya kangku, agyan mati ya, manguman yan mabyay. ²⁶ Buy sisabêt man na nangabyay buy manampalataya kangkuy agyan mati ya, mabyay yan ayin katganan. Maniwala ka nayi sa sinabi ku?"

²⁷ Nakitbay si Marta, "Awuy Panguinuun. Manampalataya kun sikay Cristuy Anak Bapan Namalyari ya pan-êtêngên yan lumatêng baydi sa babun luta."

Nanangis si Jesus

²⁸ Pamakasabi nan abiin, nag-udung si Marta sa bali la buy dinanyan na si Maria buy in-ayas kanay, "Inlumatêng ngay Manuru. Pan-ipabêg naka." ²⁹ Sên nalêngên Mariay abiin, tambêng yan nidêng buy naku kan Jesus. ³⁰ Asê pun nilatêng si Jesus sa Bethania, ta idi yapun sa lugal nu saantu yan timbêng Marta. ³¹ Sên nakitan mani Judioy makidamay kallay tambêng nidêng si Maria buy nag-awas, pikilakwan laya, ta indap la nu maku ya sa pinilbêngan kan Lazaro amên manangis.

³² Pamakalatêng Maria sa binyanan Jesus, nanduku ya sa arapan na buy sinabi na, "Panguinuun, nu idi kata dayi baydi, asê dayi nati ya patêl ku."

³³ Sên nakitan Jesus ya manangis si Maria buy ya mani Judioy kaawyun na, nalunus ya buy nalugmay nakêm na. ³⁴ Pinatang na sila, "Antuy pinilbêngan yu kana?"

Nakitbay sila, "Panguinuun, kaksaw ka, ta êlêwên muya."

³⁵ Nakatangis si Jesus.

³⁶ Kabay sinabin mani Judio, "Elêwên yu nu parasaantu nan kakaidwan si Lazaro."

³⁷ Nuwa sinabi yaman kaatag, "Pinaiyul nay liyaki ya bulag. Uysiyang pinaulayan nayan nati si Lazaro ta?"

Pinabyay si Lazaro

³⁸ Kaban papakun silan Jesus sa pinilbêngan kan Lazaro, nanguman nalugmay nakêm na. Ya pinilbêngan kan Lazaro, gisay lêyang nga tinakpan gisay maragul la batu. ³⁹ Pamakalatêng la baydu, sinabin Jesus, "Itas yuy batu."

Nuwa nakitbay si Marta ya magpatêl sa nati, "Panguinuun, nabatay na amêsên na bangkay na, ta apat tay allu nan nakalbêng."

⁴⁰ Sinabin Jesus kanay, "Alwa nayin sinabi kina kamuy nu manampalataya ka, makitan muy kapangyarian Bapan Namalyari?"

⁴¹ Kabay intas lay batu. Nangêlêw si Jesus sa langit buy sinabi na, "Bapa, magpasalamat taku kamu, gawan inlêngê muku. ⁴² Tanda kuy pawa mukun pallêng-ên, nuwa pansabin kuy ati para sa ikakangêd mani idi sa palitêng ku amên maniwala silan sikay namiutus kangku."

⁴³ Pamakasabi nan abiin, masnêg nan sinabi, "Lazaro, magsalwang ka!"

⁴⁴ Kabay nagsalwang yabay si Lazaro ya nakabêlêbêl pun telay paglêbêng ya mani gamêt buy bitis na buy nakatakêp pun telay lupa na. Sinabin Jesus kallay, "Itas yuy telay nakabêlêbêl kana amên makabita ya."

Ya palanun mani puun Judio laban kan Jesus

(Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2)

⁴⁵ Ya mani Judioy nakidamay kallan Maria, sên nakitan lay dinyag Jesus, malakê kallay nanampalataya kana.

⁴⁶ Nuwa ya kaatag kalla, naku sa mani Pariseo buy sinabi lay dinyag Jesus.

⁴⁷ Kabay impabêg mani mamunun pari buy mani Pariseoy kaganawan mangatwan Judioy mangatuynungan. Buy sên nititipun silayna, sinabi lay, “Sabêt ta daygên tamu? Malakêy nay matakaupapas ya pandaygên tawun abiin.

⁴⁸ Nu paulayan tamu ya, maniwalay kaganawan tawuy sabay siyay Cristu buy daygên layan ari tamu. Nu malyari ya abiin, lakwên kitamun mani sundalus Romano buy sirên lay Templu buy bansa tamu.”

⁴⁹ Nuwa gisa kalla si Caifas ya pinakapuun pari sa panawun abitu ya nagsabin, “Pêtêg yabay ayin kaw tanda. ⁵⁰ A yu nayi naisip pa mas mangêd da kay gigisay tawuy mati kaysa mipakadawak ka buun bansa?”

⁵¹ Alwan ubat sa sarilin Caifas ya sinabi na nun a bilang pinakapuun pari sa panawun abitu, impatanda nay panipasabin Bapan Namalyari kana ya mati si Jesus para sa ikakangêd buun bansa.

⁵² Alwan kay para sa ikakangêd buun bansa, nun a para sa kaganawan anak Bapan Namalyari ya nikyat sa buun babun luta amên tipunun buy pibêtêkên sila. ⁵³ Kabay paubat ta baydu, nangisip silayna nu parasaantu lan ipapati si Jesus.

⁵⁴ Kabay paubat ta baydu, a yina maku si Jesus sa piakit-akit mani Judio, nun a kay naku yata sa balayan Efraim ya narani sa kakyangan buy nanugêl ya baydu kaawyun ya mani tagasunul na.

⁵⁵ Sên narani yay pestan mani Judioy pambêgên Pestan Kaligtasan, malakêy tawuy ubat sa kaatag lugal Israel ya naku sa Jerusalem amên daygên na naugalyan lay pallinis bayu magpesta. ⁵⁶ Pantêkapên mani tawu si Jesus buy nipapatang sila sa kasawangan Templu, “Sabêt ta êlêw yu? Maku ya nayi baydi sa pesta?”

⁵⁷ Sa panawun abitu, nam-in utus ya mani mamunun pari buy mani Pariseo

un paradi, “Nu tanda yuy binyanan Jesus, sabin yu kanyan.” In-utus lay abiin amên maipadakêp laya.

12

Binulugan pabangi si Jesus

(Mateo 26:6-13; Marcos 14:3-9)

¹ Anêm ma allu bayu miras ya Pestan Kaligtasan, naku si Jesus sa Bethania nu saantu manugêl si Lazaro ya pinabyay na. ² Kabay namil-an apunan na mani kaluguran Jesus ya silan Maria, Marta buy si Lazaro. Si Martay mangapag kalla buy gisa si Lazaro sa kaêm Jesus. ³ Si Maria, dilag yan kapitnan litruy makamal la pabangi ya pawan nardo.* Pakanawan imbulug ga ati sa bitis Jesus buy pinunisan nan sabut na. Kabay sadyay bawun pabangi sa lalên bali.

⁴ Si Judas Iscariote ya gisa sa mani tagasunul Jesus ya sabay ya mamisupakat kana, idi ya êt baydu. Sinabi na, ⁵ “Ya pabangin abiin, alagan upan gisay tawu sa gisay tawun. Uysiyen a na yata insaliw buy ya naabli na, maidin sa mani kalulu?”

⁶ Sinabin Judas ya abiin, alwan gawan magmalasakit ya sa mani kalulu nun a gawan mapanakaw ya. Tagawan sabay siyay manalan pera la, nuwa pallimêdên nay ati.

⁷ Sinabin Jesus, “Paulayên muya. Imbulug nay ati bilang pamil-an sa pamilbêng kangku. ⁸ Pawa yun mapagkaawyun na mani kalulu. Nuwa siku, a yu pawan mapagkaawyun.”

Ya palanun pamati kan Lazaro

⁹ Malakêy Judioy nakabalitan idi sa Bethania si Jesus. Kabay nipammaku sila baydu, alwan kay gawan kan Jesus nun a labay la êt makitan si Lazaro ya pinabyay na. ¹⁰ Kabay pinalanun mani mamunun pari ya ipapati la êt si Lazaro. ¹¹ Tagawan sa pangabiyay nan manguman, malakêy Judioy nakisyay kalla buy nanampalataya kan Jesus.

Ya pansumun Jesus sa Jerusalem

(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40)

* **12:3** 12:3 nardo sabay ya tanaman na ubat sa kaatag ga bansa.

12 Pamakawasak, nabalitan malakêy tawuy nakipesta, ya maku si Jesus sa Jerusalem. 13 Kabay nangwa silan mani palapan palma buy timbêng si Jesus. Mansaway silan magsabin, “Ulimênên na Bapan Namalyari! Pagpalên Bapan Namalyari ya mallumatêng sa lagyu na! Pagpalên na Arin Israel!”† 14 Nakasakay ya sa biserun asnu kaparisun nakasulat sa Sabin Bapan Namalyari,

15 “Sikaw wa mani tawuy idi sa balayan Zion,‡ agana kaw malimu! Elêwên yu! Palatêng ngay ari yu ya nakasakay sa gisay biserun asnu!”§

16 Asê pun mapukatan mani tagasunul na ya abiin na pandaygên mani tawu kana. Nuwa sên nag-udung nga si Jesus sa langit, baydu la pun napukatan ya si pangulimên mani tawu kana, sabay ya pantukuyun un kasulatan.

17 Sabitun binêg Jesus si Lazaro sa pinilbêngan kana buy pinabyay ya, malakêy nakakit. Kabay imbalita lay nalyari. 18 Sên nabalitan malakêy tawuy mamakaupapas ya dinyag Jesus, timbêng laya. 19 Kabay nisasabi ya mani Pariseo, “Elêwên yu ba! Ayin kitaminan madyag, ta manunul la kanay kaganawan tawu!”

Dilag mani Griegoy mangkap kan Jesus

20 Dilag dakun umnuy mani Griegoy naku sa pesta sa Jerusalem amên mangulimên kan Bapan Namalyari. 21 Nagdani sila kan Felipe ya taga Bethsaida sa prubinsyan Galilea. Sinabi la kana, “Patêl lay, labay yan dayin makit si Jesus.” 22 Inlakun Felipe si Andres buy sinabi kanay panyawarên mani Griego. Pamakayari, inlaku la si Jesus buy sinabi lay panyawarên la.

23 Sinabin Jesus kallay, “Inlumatêng ngay uras ya sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, parangalên nakun Bapa ku. 24 Pansabin ku kamuyuy nu asê ilbêng nga lasi sa luta, manugêl yan kay gigisa. Nuwa nu ilbêng nga lasi sa luta buy mati, tumubu ya buy managêy yan malakê. 25 Ya tawuy mamakamal biyay

na, sabay ya matasan ati. Nuwa ya asê mamakamal biyay na baydi sa babun luta, sabay ya mabiyay biyay ya ayin katganan. 26 Sisabêt man na kalabay maglingkud kangkuy sêpat yan manunul kangku. Buy nu antuy binyanan ku, idi ya êt baydu. Sisabêt man na maglingkud kangkuy parangalên yan Bapa ku.”

Sinabin Jesus ya tungkul sa pangamati na

27 Sinabi pun êt Jesus, “Naalipusan naku amêsên. Sabin ku nayi sa Bapay iligtas naku sa marani ya pamasakit? Asê, tagawan naku waku baydi amên madanasan na pamasakit ta abiin.”

28 Pamakayari, sinabin Jesus, “Bapay, parangalên muy lagyu mu.”

Nasên anti, bêngat natan nalêngêy tunuy Bapan Namalyari ya ubat sa langit ya magsabin, “Pinarangalan kina buy parangalên kun manguman.”

29 Sên nalêngên mani tawuy idi bayduy tunuy, sinabi lay, “Nangilat!”

Nuwa sinabi yaman kaatag, “Pakisabyan yan gisay ang-el.”

30 Sinabin Jesus kallay, “Ya tunuy ya nalêngê yu, impalêngê alwan para kangku nun a para kamuyuy.

31 Inlumatêng ngay panawun pangatul Bapan Namalyari sa mani tawu sa babun luta. Buy si Satanas ya manakup kalla, masambut tana. 32 Buy nu itag-ay yakina, idani kuy kaganawan tawu kangku.”

33 Sinabin Jesus ya abiin amên ipatanda nu parasaantu yan mati.

34 Nakitbay kana ya mani tawu, “Idi sa Kasulatan Bapan Namalyari ya si Cristu, mabyay yan ayin katganan. Uysiyay sinabi muyay kaylangan itag-ay ya in-Anak Tawu ta? Sisabêt ta in-Anak Tawuy pansabin mu?”

35 Nakitbay si Jesus, “Pêrad tay panawun na mapagkaawyun yuy dêkêt. Kabay kaban kaawyun yuy dêkêt, bumyay kaw sa sawang amên a kaw malatêng nadiglêm. Tagawan na mamita sa nadiglêm, a na tanda nu antuy lakwên na. 36 Kaban kaawyun yuku pun

† 12:13 12:13 Mani Kanta 118:26. ‡ 12:15 12:15 Ya Zion sabay ya balayan Jerusalem. § 12:15 12:15 Zacarias 9:9.

bilang dêkêt yu, manampalataya kaw kangku amên masawangan na isip yu." Pamakasabi nan abiin, namitay na si Jesus buy asina nagpakit kalla.

Asê kalabay manampalatayay mani Judio kan Jesus

³⁷ Agyan nakitan mani tawuy malakêy mamakaupapas ya dinyag Jesus, a sila pun êt nanampalataya kana. ³⁸ Sa pakapakun baydu, natupad da sinabin Propeta Isaias,

"Panguun, paran ayin naniwala sa in-aral yan.

Agyan impakit mina kallay kapangyarian mu, a sila pun êt naniwala kamu."*

³⁹ Kabay a sila maniwala tagawan sinabi pun êt Isaias ya sangkan sabitun sinabi nay,

⁴⁰ "Binulag Bapan Namalyari ya mata la amên a sila makakit buy pinakdêy nay ulu la amên a sila makapukat,

gawan dat mag-udung sila pun kana buy paiyulun na sila."†

⁴¹ Sinabin Propeta Isaias ya abiin gawan nakitan nay kadakilaan Jesus buy nagsabi ya tungkul kana.

⁴² Paraman baydu, malakêy puun mani Judioy nanampalataya kan Jesus. Nuwa a la impatanday panampalataya la gawan malimu sila sa mani Pariseo, ta dat isakwil sila sa balin pagtipunan mani Judio.

⁴³ Tagawan inlabay la pun na parangalên silan mani tawu kaysa parangalên silan Bapan Namalyari.

Ya sabin Jesus sabay ya mangatul sa mani tawu

⁴⁴ Amêsên, nagsabin masnêg si Jesus, "Ya manampalataya kangku, alwan kay kangku ya manampalataya, nun a kan Bapan Namalyari ya sabay ya namiutus kangku. ⁴⁵ Buy ya nakakit kangku, nakakit êt sa namiutus kangku. ⁴⁶ Naku waku baydi bilang dêkêt sa babun luta amên nu sisabêt man na manampalataya kangku, a yina manugêl sa kadlêman.

⁴⁷ Sisabêt man na nakalêngên pan-iaral ku nuwa a na pansunulun na abiin, maatulan ya. Nuwa alwan sikuy mangatul kana, tagawan naku waku baydi amên iligtas ya mani tawu, alwan amên atulun sila. ⁴⁸ Sisabêt man na asê mananggap kangku buy sa pan-iaral ku, dilag kaatag mangatul kalla sa allun pangukum sabay ya mani sabi ya in-aral ku kalla. ⁴⁹ Tagawan na pan-iaral kuy alwan ubat sa sarili ku nun a ubat sa Bapay namiutus kangku. Siyay namisabi nu sabêt ta sabin ku. ⁵⁰ Buy tanda kinay ya mani utus nay mam-in biyay ya ayin katganan. Kabay nu sabêt ta pan-ipasabin Bapa, sabay ya pansabin ku."

13

Inuyasan Jesus ya bitis mani tagasunul na

¹ Kinawasakan Pestay nan Kaligtasan. Tandan Jesus ya inlumâtêng ngay panawun pamita na baydi sa babun luta amên mag-udung ya sa Bapa nay idi sa langit. Kakaidwan nay mani tagasunul na baydi sa babun luta buy impakit na kallay pangidu na angga sa katganan biyay na.

² Sa yabin abitu, kaban mangan si Jesus kaawyun na mani tagasunul na, pinaisipan nan Satanas si Judas ya anak Simon Iscariote ya isupakat nayna si Jesus. ³ Tandan Jesus ya kaganawan kapangyarian, indin nan Bapan Namalyari kana. Buy tanda na êt ta ubat ya kan Bapan Namalyari buy mag-udung ya êt kan Bapan Namalyari. ⁴ Kaban mangan sila, nidêng si Jesus. Intas nay latêp yaming na buy niyakês yan tuwalya sa awak na. ⁵ Pamakayari, namibulug yan lanêm sa gisay palanggana. Inumpisan nan inuyasan na bitis mani tagasunul na buy pinunisan nan tuwalyay nakayakês sa awak na.

⁶ Pamakadani na kan Simon Pedro, sinabin Simon kan Jesus, "Panguun, siyan sika yay manguyas bitis ku ta?"

⁷ Nakitbay si Jesus, "A mu mapukatan na pandaygên ku amêsên, nuwa lanu mapukatan mu."

* **12:38** 12:38 Isaias 53:1. † **12:40** 12:40 Isaias 6:10.

⁸ Sinabin Pedro kanay, “Asê malyarin sika ya manguyas mani bitis ku kanuman.”

Nakitbay si Jesus, “Nu a ku uyanan na bitis mu, ayin kan pamikibêtêk kangku.”

⁹ Kabay sinabin Simon Pedroy, “Nu parabayduy Panginuun, alwan kay bitis kuy uyanan mu, nun a agyan gamêt buy ulu ku!”

¹⁰ Nuwa sinabin Jesus kanay, “Ya nagpaluyuy na, malinis say buun lawini na. Kabay a yina kaylangan uyanan pun, liban tay bitis na. Malinis kawna, nuwa alwan kaganawan kamuyu.” ¹¹ Kabay sinabin Jesus ya alwan kaganawan kallay malinis, gawan tanda na nu sisabêt ta mamisupakat kana.

¹² Sên nauyasan nan Jesus ya bitis la, inuman nan inyaming nga latêp na buy nanguman yan niknu sa panganan la. Pamakayari, pinatang na sila, “Napukatan yu nayi ya dinyag ku kamuyu?”

¹³ Pambêgên yukun ‘Manuru’ buy ‘Panginuun’. Ustu kaw, ta sikinay abitu. ¹⁴ Nu sikuy manuru yu buy Panginuun yu ya nanguyas bitis yu bilang paglingkud ku kamuyu, sêpat yu êt daygên na parabaysên sa balang gisa. ¹⁵ Dinyag kuy abiin kamuyu amên dilag kaw alimbaway pakitbusan yu. Kabay daygên yu êt ta dinyag ku kamuyu. ¹⁶ Pansabin ku kamuyuy ayin ipus ya igit pun sa amung na buy ayin êt in-utus ya igit pun sa namiutus kana. ¹⁷ Amêsên, tanda yinay mani bagay ya abiin. Kabay nu daygên yuy abiin, pinagpala kaw.”

¹⁸ “A ku pansabin na pinagpala kaw kaganawan, ta kilala kuy mani pinili ku. Nuwa kaylangan matupad da idi sa Kasulatan ya paradi, ‘Isupakat takun gisa sa kaêm ku.’”*

¹⁹ “Pansabin ku kamuyuy ati bayu pun malyari amên nu nalyari yana, maniwala kaw wa sabay sikuy Cristu. ²⁰ Pansabin ku kamuyuy sisabêt man na mananggap sa mani tawuy in-utus ku, sikinay tinanggap na. Buy sisabêt man na mananggap kangku, tinanggap naynay namiutus kangku.”

Sinabin Jesus nu sisabêt ta mamisupakat kana

(Mateo 26:20-25; Marcos 14:17-21; Lucas 22:21-23)

²¹ Pamakasabin Jesus, nalugmay nakêm na. Sinabi nay, “Pansabin ku kamuyuy isupakat takun gisa kamuyu.” ²² Niêlêw wa mani tagasunul na, ta a la tanda nu sisabêt ta pantukuyun na. ²³ Nakaunsalig sa danin Jesus ya kakaidwan nay tagasunul. ²⁴ Kabay siningyalan yan Simon Pedro amên patangên si Jesus nu sisabêt ta pantukuyun na.

²⁵ Kaban nakaunsalig ya sa danin Jesus, nangawing yan namatang, “Panginuun, sisabêt ta pantukuyun mu?”

²⁶ Nakitbay si Jesus, “Nu sisabêt ta biyan kun tinapay ya insawsaw, sabay siyay abitu.” Kabay nangwan tinapay si Jesus buy pamakayari nan insawsaw, indin na kan Judas ya anak Simon Iscariote. ²⁷ Pamakakwan Judas sa tinapay, nagsêdak ka kana si Satanas.

Kabay sinabin Jesus kanay, “Ya pandaygên mu, parasên minan daygên.”

²⁸ Asê napukatan mani kaêm na sa apunan ya siyan sinabi yan Jesus ya abitu ta. ²⁹ Nuwa gawan si Judas sa manalan pera la, indap kaatag nu kay pan-iutus yan Jesus manaliw kaylangan la sa pesta o mam-in limus sa mani kalulu. ³⁰ Pamakaêkan Judas un tinapay, tambêng yan namita. Yabi yay abitu.

Ya bayuy utus

³¹ Sên nakabitay na si Judas, sinabin Jesus, “Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, maparangalan nana. Buy sa kapamilatan ku, maparangalan êt si Bapan Namalyari. ³² Buy nu sa kapamilatan kuy parangalên si Bapan Namalyari, parangalên naku êt buy tambêng nan daygên na ati.”

³³ Sinabi pun êt Jesus, “Mani anak kuway, naêpêk tay panawun na mapagkaawyun yuku. Têkapên yuku, nuwa a yuku makitan kaparisun sinabi ku sa mani Judio, ‘A kaw makalaku sa lakwên ku.’” ³⁴ Amêsên, ati ya bayuy utus sa idin ku kamuyu. Miiidu kaw. Nu para

* 13:18 13:18 Mani Kanta 41:9.

kataw saantun inidu, para kaw êt baydun miiidu sa balang gisa. ³⁵ Nu miiidu kaw, matandan kaganawan tawuy tagasunul kataw.”

Sinabin Jesus ya ipuglaw yan Pedro
(*Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34*)

³⁶ Pinatang Simon Pedro si Jesus, “Panginuun, antuy lakwên mu?”

Nakitbay si Jesus, “A ka pun makapik-ilaku sa lakwên ku amêsên, nuwa lanu, makalaku ka êt sa lakwên ku.”

³⁷ Pinatang pun êt Pedro si Jesus, “Panginuun, uysiyen a kuya malyarin makapik-ilaku kamu amêsên ta? Pakan nakal-an nakun mati para kamu.”

³⁸ Nakitbay si Jesus, “Pêtêg ka nayin nakal-an mati para kangku? Pansabin ku kamuy bayu mangkati ya manuk, katitlu mukun ipuglaw.”

14

Si Jesus ya dan papakun kan Bapan Namalyari

¹ Sinabin Jesus kalla, “Agana kaw naalipusan. Magtiwala kaw kan Bapan Namalyari buy magtiwala kaw êt kangku. ² Sa balin Bapa ku, malakêy kuwartu. Maku waku baydu amên il-an kataw mabiyen. A ku sabin na abiin nu alwan pêtêg. ³ Pamakayari kun maku baydu buy nu nail-an kinay mabiyen yu, mag-udung ngaku buy pakilaku kataw na amên nu idi yaku saantu, idi kaw êt baydu. ⁴ Buy tanda yinay dan papakun sa lakwên ku.”

⁵ Sinabin Tomas kana, “Panginuun, parasaantu yan matandan ya dan, pakan a yan tanda nu antuy lakwên mu?”

⁶ Nakitbay si Jesus, “Sikuy dan, sikuy kapêtêgan buy sikuy biyay. Ayin makalaku kan Bapa nu a ya duman kangku. ⁷ Nu kilala yuku, kilala yu êt ta Bapa ku. Buy paubat amêsên, kilala yuwina buy nakitan yinay Bapa.”

⁸ Sinabin Felipe kana, “Panginuun, ipakit mu kanyan na Bapa buy nukad dana kanyan na abiin.”

⁹ Nakitbay si Jesus kana, “Felipe, mana yu kinan kaawyun. A muku pun êt nayi kilala? Ya nakakit kangku, nakakit ta

kan Bapa. Uysiyen panyawarên mu yay ipakit ku kamuyuy Bapa ta? ¹⁰ A ka nayi maniwalan idi yaku kan Bapa buy idi êt kangkuy Bapa? Ya mani sabi ya pansabin ku kamuyuy alwan ubat kangku, nun a ubat kan Bapa ya idi kangku ya sabay ya manyag un mani pandaygên ku. ¹¹ Maniwala kaw ya idi yakina kan Bapa buy idi êt kangkuy Bapa. Nu a kaw kalabay maniwala sa pansabin ku, maniwala kaw tana kangku gawan sa mani dinyag kuy mamakaupapas. ¹² Pansabin ku kamuyuy ya manampalataya kangku, madyag na êt ta mani pandaygên ku buy igit pun di ya madyag na, tagawan papakun nakina kan Bapa. ¹³ Buy agyan dakun sabêt man na yawarên yu sa lagyu ku, daygên ku amên maparangalan si Bapa sa kapamilatan ku ya Anak na. ¹⁴ Awu, agyan sabêt man na yawarên yu sa lagyu ku, daygên ku.”

Impangakun Jesus ya Ispiritun Bapan Namalyari

¹⁵ Sinabin Jesus, “Nu kaidwan yuku, sunulun yuy mani utus ku. ¹⁶ Buy yawarên ku kan Bapay biyan nakaw pun gisay Manawup ya manugêl kamuyu kanuman. ¹⁷ Sabay siyay Ispiritun Bapan Namalyari ya manurun kapêtêgan. A ya matanggap mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari, gawan a laya makitan buy a laya makilala. Nuwa sikaw, kilala yuya, tagawan kaawyun yuya buy manugêl ya kamuyu kanuman.”

¹⁸ “A kataw lakwanan ayin kaawyun. Mag-udung ngaku kamuyu. ¹⁹ Asê mabuyut, a kina makitan mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari, nuwa sikaw, makitan yuku. Buy gawan mabyay yakun manguman, mabyay kaw êt. ²⁰ Sa allun abitu, matandan yuy idi yaku kan Bapa buy idi kaw êt kangku buy idi yaku êt kamuyu. ²¹ Sisabêt man na mananggap buy manunul sa mani utus ku, sabay siyay mangidu kangku. Buy ya mangidu kangku, idun ya êt Bapa ku. Idun kuya êt buy ipakilala kuy sarili ku kana.”

²² Pinatang yan gisay Judas ya alwan si Judas Iscariote, “Panginuun, uysiyen

kay kanyan kaya magpakilala ta? Uysiyán alwa yan sa kaganawan tawu ta?”

²³ Nakitbay si Jesus, “Ya mangidu kangku, pansunulun nay sabi ku. Kaidwan yan Bapa ku buy manugêl kay kana.

²⁴ Nuwa ya asê mangidu kangku, a ya manunul sa mani sabi ku. Buy ya mani sabi ya nalêngê yu, alwan ubat kangku, nun a ubat sa Bapa kuy namiutus kangku.”

²⁵ “Pansabin ku kamuyuy mani abiin kaban kaawyun yuku pun. ²⁶ Nuwa iutus Bapa kuy Ispiritu na kamuyu ya Manawup kamuyu bilang kasagili ku. Sabay siyay manuru kamuyun kaganawan buy siyay mipaganaka kamuyun kaganawan sinabi ku. ²⁷ Agana kaw naalipusan buy agana kaw malimu, gawan bayu waku mita, idin ku sa bêkê yuy kapatêtbêkan. Ya kapatêtbêkan na idin ku kamuyu, alwan kaparisun kapatêtbêkan mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari.”

²⁸ “Nalêngê yuy sinabi ku, ‘Mita ku nuwa mag-udung ngaku êt kamuyu.’ Nu kaidwan yuku, ikatula yuy pamaku ku kan Bapa, gawan mas dakilay Bapa kaysa kangku. ²⁹ Pansabin ku kamuyuy ati bayu pun malyari amên nu nalyari yana, maniwala kaw kangku. ³⁰ A kina pakakarangên ya pagsabi ku tagawan palatêng nga si Satanas ya mag-ari sa mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari. Ayin yan kapangyarian kangku. ³¹ Nuwa kaylangan daygên kuy pan-iutus kangkun Bapa ku amên matandan kaganawan tawuy kakaidwan kuy Bapa ku. Kaksaw kawna, mita kitamina.”

15

Ya pêtêg puun ubas

¹ Sinabi pun êt Jesus, “Sikuy pêtêg puun ubas buy Bapa kuy manaysay.

² Pamputusun nay balang sanga kuy asê managêy buy pallinisín nay balang sangay managêy amên luyang pun managêy.

³ Malinis kawna gawan sa mani sabi ya sinabi ku kamuyu. ⁴ Manugêl kaw kangku buy manugêl laku êt kamuyu. Asê malyarin managêy ya gisay sanga nu a ya manugêl nakatumpang sa puun.

Para êt taman baydu, a kaw malyarin managêy nu a kaw manugêl kangku.”

⁵ “Sikuy puun ubas buy sikaw wa mani sanga. Ya tawuy manugêl kangku buy manugêl laku êt kana, managêy yan malakê. Ta ayin kaw madyag nu nakasyay kaw kangku. ⁶ Ya asê manugêl kangku, kaparisu yan sangay asê managêy ya pan-isamwag buy nayanguy na. Kabay ibuntun buy isamwag ya sa apuy amên maulam. ⁷ Nu manugêl kaw kangku buy manugêl kamuyuy mani sabi ku, yawarên yuy agyan sabêt ta labay yu buy idin kamuyu. ⁸ Nu managêy kaw sadyay lakê, maparangalan na Bapa ku. Buy sa paradi ya paralan, mapagpapêtgan yuy mani tagasunul kataw.”

⁹ “Kaidwan kataw kaparisun pangidu kangkun Bapa ku. Kabay manugêl kaw sa pangidu ku. ¹⁰ Nu pansunulun yuy mani utus ku, manugêl kaw sa pangidu ku kaparisun panunul ku sa mani utus Bapa ku buy manugêl laku sa pangidu na.”

¹¹ “Sinabi ku kamuyuy kaganawan abiin amên mapakamuyuy tula ku buy lubus pun êt ta tula yu. ¹² Ati ya utus ku kamuyu. Miiidu kaw kaparisun pangidu ku kamuyu. ¹³ Ayin nan pangiduy makaigit pun sa pangidun gisay tawuy nam-in biyay na para sa mani kaluguran na. ¹⁴ Nu pansunulun yuy mani utus ku, kaluguran kataw. ¹⁵ A kataw na panituwad ipus, tagawan asê tandan ipus nu sabêt ta pandaygên amung na. Nun a intuwad kataw nan kaluguran, tagawan na kaganawan nalêngê ku sa Bapa ku, impatanda kina kamuyu. ¹⁶ Alwan sikaw wa namili kangku, nun a sikuy namili kamuyu buy in-il-an kun mitan mangaral amên managêy kaw mani tagêy ya manugêl kanuman. Sa pakapakun baydu, sabêt man na yawarên yu kan Bapa sa lagyu ku, idin na kamuyu. ¹⁷ Buy ati ya pan-iutus ku kamuyu, miiidu kaw sa balang gisa.”

Ya sulapun mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari sa mani manam-palataya kan Jesus

18 Sinabi pun êt Jesus, “Nu nasulapu kamuyuy mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari, ganakên yuy bayu lakaw kinasulapwan, sikina pun na kinasulapwan la. 19 Nu kabilang kaw sa mani asê manunul kan Bapan Namalyari, kaidwan la kaw. Nuwa a kaw kabilang sa mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari, nun a pinili kataw ubat sa mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari. Kabay nasulapu sila kamuyu. 20 Tandanên yuy sinabi ku kamuyu ya ayin ipus sa igit pun sa amung na. Nu pinasakit laku, pisakitin lakaw êt. Buy nu sinunul lay sabi ku, sunulun la êt ta sabi yu. 21 Daygên la kamuyuy kaganawan abiin gawan sa panunul yu kangku, ta a la kilalay namiutus kangku. 22 Nu a ku dayi naku baydi sa babun luta buy nangaral kalla, malyari lan sabin na a la tanday dilag silan kasalanan. Nuwa amêsên, ayin silaynan mapagsasangkalan sa mani kasalanan la. 23 Ya nasulapu kangku, nasulapu êt sa Bapa ku. 24 Nu a ku nanyag sa arap lan mani mamakaupapas ya kanuman asê nadyag agyan sisabêt man, malyari lan sabin na ayin silan kasalanan. Nuwa agyan nakitan lay nay mani mamakau-papas sa dinyag ku, kinasulapwan laku pun êt buy Bapa ku. 25 Nuwa sa dinyag lan abiin, natupad day idi sa Kautusan la, ‘Kinasulapwan lakun ayin sangkan.’ ”*

26 Pamakayari, sinabin Jesus, “Iutus ku kamuyuy Ispiritu ya ubat kan Bapa ya sabay ya Manawup kamuyu buy mamipatandan kapêtêgan. Nu lumatêng ngina, magpapêtêg ya tungkul kangku. 27 Buy sikaw êt ta magpapêtêg tungkul kangku, tagawan ubat pun sabitun nuna, kaawyun kataw na.”

16

1 “Sinabi kuy abiin kamuyu amên nu lumatêng nga pamisakit, a yu tali-batukan na panampalataya yu kangku. 2 Isakwil kaw kaparisu yun mani Judio sa balin pagtipunan la. Buy lumatêng

nga panawun na sisabêt man na mamati kamuyu, indap na nu sabay ya abiin na pagsuyu na kan Bapan Namalyari. 3 Daygên lay mani abiin gawan a laku kilala buy a la kilalay Bapa ku. 4 Sinabi kina kamuyuy abiin amên nu malyari yanay pamisakit, maganaka yuy sinabi ku kamuyu.”

Ya pandaygên Ispiritun Bapan Namalyari

“A ku sinabi kamuyu sabitun nunay tungkul sa pamisakit, tagawan kaawyun yuku pun. 5 Nuwa amêsên, pansabin ku kamuyuy abiin tagawan mag-udung ngakina sa namiutus kangku. Buy ayin tan gisa man kamuyuy namatang kangku nu antuy lakwên ku. 6 Nuwa sên sinabi ku kamuyuy lakwên ku, ingkalungkut yu. 7 Paraman baydu, sêpat yun matandan na kapêtêgan. Ya pamita ku para sa ikakangêd yu, tagawan nu a ku mita, asê maku baydi ya Ispiritun Bapan Namalyari ya Manawup kamuyu.* Nuwa nu nakabita kina, iutus kuya kamuyu. 8 Pamakalatêng Ispiritun Bapan Namalyari, ipapêtêg na sa mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari ya asê us-tuy pangintindi la tungkul sa kasalanan, tungkul sa pangamatinêk buy tungkul sa pangatul Bapan Namalyari. 9 Ipapêtêg na sa mani tawuy makasalanan sila, ta a sila nanampalataya kangku. 10 Ipapêtêg na sa mani tawuy matinêk kaku, ta papakun nakina sa Bapa buy a yu kina makitan. 11 Ipapêtêg na êt kallay atulun Bapan Namalyari ya mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari, ta inatulan nayna si Satanas ya manakup sa mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari.”

12 “Malakê pun dayi ya sabin ku kamuyu, nuwa a yu pun agyun mapukatan amêsên. 13 Nuwa pamakalatêng Ispiritun mamipatandan kapêtêgan, sabay siyay manawup kamuyu amên mapukatan yuy kaganawan kapêtêgan. Ta a ya magsabin kay ubat sa sarili na, nun a abituy nalêngê na kan Bapan Namalyari ya sabay ya sabin na buy ipatanda

* 15:25 15:25 Mani Kanta 35:19; 69:4. * 16:7 16:7 Buy ati pun êt ta gisay labay sabin ya siyay mamitanggul kantamu.

na kamuyuy tungkul sa malyari lanu. ¹⁴ Parangalên nakun Ispiritun Bapan Namalyari gawan ya kaganawan kapêtêgan na ipatanda na kamuyu, ubat kangku. ¹⁵ Ya kaganawan idi sa Bapa, idi êt kangku. Kabay sinabi kuy maubat kangkuy kaganawan ipatandan Ispiritun Bapan Namalyari kamuyu.”

Sagilyan tula ya paglungkut

¹⁶ Sinabin Jesus, “Naêpêk tay panawun, a yu kina makitan, nuwa pamakayarin naêpêk ka panawun, makitan yu kinan manguman.”

¹⁷ Nipapatang nga dakun umnuy mani tagasunul na, “Sabêt ta labay nan sabin? Siyan sinabi nayay naêpêk tay panawun, a tamuy na makitan ta, nuwa pamakayarin naêpêk ka panawun, makitan tamu yan manguman? Sabêt êt ta labay nan sabin ya, ‘tagawan maku waku kan Bapa?’ ¹⁸ Sabêt êt ta labay nan sabin na, ‘Naêpêk tay panawun’? A tamu mapukatan na labay nan sabin.”

¹⁹ Tandan Jesus ya mamatang dayi ya mani tagasunul na. Kabay sinabi na kallay, “Pipapatangan yu nayi nu sabêt ta labay kun sabin sa sinabi kun, ‘Naêpêk tay panawun, a yu kina makitan, nuwa pamakayarin naêpêk ka panawun, makitan yu kinan manguman’? ²⁰ Pansabin ku kamuyuy manangis kaw manyubêk sa malyari kangku, nuwa matulay mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari. Maglungkut kaw, nuwa ya paglungkut yu, masagilyan tula. ²¹ Kaparisun gisay babayi ya makatanam ilab, gawan inlumatêng ngay uras panganak na. Nuwa pamakayari nan nanganak, a nayna maganakay ilab na gawan sa tula na sa gisay kulaw wa naianak na. ²² Para kaw êt baydu. Maglungkut kaw amêsên, nuwa sa allun pamikakit tamun manguman, matula kaw buy ayin sisabêt man na makapitas tula yu.”

²³ “Sa allun abitu, ayina kaylangan mamatang kangku.† Pansabin ku kamuyuy idin Bapa ya agyan sabêt man na

yawarên yu kana sa lagyu ku. ²⁴ Angga amêsên, ayin kaw pun inyawad kana sa kapamilatan lagyu ku. Manyawad kaw buy makatanggap kaw amên magin lubus ya tula yu.”

Nasambut Jesus ya kapangyarian babun luta

²⁵ Sinabi pun Jesus, “Pansabin kuy mani abiin kamuyu sa kapamilatan paalimbawa. Nuwa lumatêng nga panawun ya a kina magsabi kamuyun paradi, nun a ipapakatulyag kina kamuyuy tungkul kan Bapa. ²⁶ Sa allu êt abitu, sikaw way manyawad kan Bapa sa kapamilatan lagyu ku. Alway nan sikuy manyawad kan Bapa para kamuyu. ²⁷ Ta kakaidwan kaw Bapa, tagawan inidu yuku buy mani-wala kaw ya ubat taku kan Bapan Namalyari. ²⁸ Ubat taku kan Bapa buy naku waku baydi sa babun luta. Nuwa amêsên, mita kinan mag-udung kan Bapa.”

²⁹ Kabay sinabin mani tagasunul nay, “Amêsên magsabi kaynan tulyag kanyan buy alway nan paalimbawa. ³⁰ Amêsên, tanda yan na tanda muy kaganawan bagay. Agyan a yan kaw pampatangên, tanda mu nu sabêt ta ipatang yan. Kabay mani-wala kay ya ubat ka kan Bapan Namalyari.”

³¹ Sinabin Jesus kalla, “Pêtêg kalin manampalataya kawna amêsên kangku? ³² Nadanidani yay uras ya mangapisisyay kawna buy mangapipapaway balang gisa. Lakwanan yuku nuwa paraman baydu, a ku magpagisa gawan kaawyun kuy Bapa ku. ³³ Sinabi ku kamuyuy abiin amên mabiyan kaw kapatêtbêkan sa pamik-ibêtêk yu kangku. Baydi sa babun luta, makadanas kaw kasakitan.‡ Nuwa pas-êyên yuy nakêm yu, gawan nasambut kinay nadawak ka kapangyarian babun luta.”

17

Nanalangin si Jesus para sa mani tagasunul na

† 16:23 16:23 Malyari êt paradi ya labay sabin, “Ayina kaylangan manyawad kangku.” ‡ 16:33 16:33 Malyari êt paradi ya labay sabin, pasakitan kaw mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari.

¹ Pamakasabin Jesus sa mani abiin, nangêlêw ya sa langit buy nanalengin yan paradi, “Bapa, inlumatêng ngay uras. Parangalên mu kinay Anak mu amên maparangalan kata. ² Tagawan binyanan mukun kapangyarian sa kaganawan tawu amên mabiyan biyay ya ayin katganan ya kaganawan tawuy indin mu kangku. ³ Ya mani tawuy mangilala kamun sikay pêtêg buy gigisay Bapan Namalyari buy mangilala kangkun sikuy in-utus mu, sabay silay mabiyan biyay ya ayin katganan. ⁴ Pinarangalan kata baydi sa babun luta, ta inyari kinay impadyag mu kangku. ⁵ Kabay amêsên ya Bapa, parangalên mukina sa arapan mu kaparisun karangalan ku sabitun idi yaku sa lukup mu bayu pun daygên ya babun luta.”

⁶ “Impakilala katay na sa mani tawuy indin mu kangku ubat sa mani tawu baydi sa babun luta. Kamu sila buy indin mu sila kangku buy sinunul lay sabi mu. ⁷ Tanda layna amêsên ya si kaganawan indin mu kangkuy ubat kamu. ⁸ Tagawan impatanda ku kallay aral la impatanda mu kangku buy tinanggap la. Tanda la êt ta ubat taku kamu buy naniwala silan in-utus muku.”

⁹ “Manalengin naku para kalla. A ku manalengin para sa mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari nun a para sa mani tawuy indin mu kangku, tagawan kamu sila. ¹⁰ Ya kaganawan kangku, kamu êt. Buy ya kaganawan kamu, kangku êt buy maparangalan naku sa kapamilatan la. ¹¹ Buy amêsên, magudung ngakina kamu buy a kina manugêl baydi sa babun luta, nuwa manugêl sila pun sa babun luta. Banal la Bapa, illagan mu sila sa kapamilatan kapangyarian lagyuy indin mu kangku amên mapibêtêk sila kaparisu ta. ¹² Kaban kaawyun laku pun, illagan ku sila sa kapamilatan kapangyarian lagyu muy indin mu kangku. Buy ayin kallay milaku sa ayin katganan na kaparusan liban ta sa tawuy intakday na sa ayin katganan na kaparusan amên matupad da idi sa Kasulatan.”

¹³ “Amêsên, magudung ngakina kamu. Buy pansabin ku kallay abiin kaban idi

yaku pun baydi sa babun luta amên lubus ya tula la kaparisun tula ku. ¹⁴ Impatanda kina kallay sabi mu buy kinasulapwan silan mani tawuy asê manunul kamu, tagawan a silayna kabilang sa mani tawuy asê manunul kamu, kaparisu kun asê kabilang kalla. ¹⁵ A ku manalengin ya kêtên mu silayna sa babun lutan ati, nun a manalengin nakun illagan mu sila laban kan Satanas. ¹⁶ A sila kabilang sa mani tawuy asê manunul kamu, kaparisu kun asê kabilang sa mani tawuy asê manunul kamu. ¹⁷ Ipakal-an mu sila ya magin kay kamu sa kapamilatan kapêtêgan. Ya sabi mu sabay ya kapêtêgan. ¹⁸ Nu parasaantu mukun in-utus sa babun luta, para ku sila êt baydun pan-iutus. ¹⁹ Alang-alang kalla, impakal-an kuy sarili ku para kamu amên ipakal-an sila êt para kamu sa kapamilatan kapêtêgan.”

²⁰ “Ya panalengin ku, alwan kay para sa mani tagasunul ku, nun a para êt sa mani manampalataya kangku sa kapamilatan pangaral la. ²¹ Manalengin naku kamuy Bapa ya silan kaganawan, pakadyag gigisa kaparisun pamikibêtêk mu kangku buy pamikibêtêk ku kamu. Kibêtêk ta dayi sila kanta amên maniwalay mani tawu ya in-utus muku. ²² Indin kina kallay karangalan na indin mu kangku amên pakadyag silan gigisa kaparisu ta ya gigisa. ²³ Nakibêtêk kaku kalla buy nakibêtêk ka êt kangku amên lubus silan mapibêtêk. Sa pakapakun baydu, matandan mani tawu sa babun luta ya in-utus muku buy matandan la êt ta kakaidwan muy mani manampalataya kangku kaparisun pangidu mu kangku.”

²⁴ “Bapay, indin mu sila kangku. Buy labay kun makaawyun ku sila sa lakwên ku amên makit lay karangalan ku ya indin mu kangku gawan inidu mukina bayu pun dinyag ga babun luta. ²⁵ Bapa kun Namalyari ya makatuynungan, a ka kilalan mani tawuy asê manunul kamu, nuwa kilala kata buy tandan mani tagasunul kuy sikay namiutus kangku. ²⁶ Impakilala katay na kalla buy pan-isundu katan pan-ipakilala amên na

pangidu mu kangku, manugêl kalla buy manugêl laku êt kalla.”

18

Ya pandakêp kan Jesus

(*Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53*)

¹ Pamakayarin nanalangin Jesus, namita ya kaawyun na mani tagasunul na buy naglipay sa sapan Kidron buy naku sa lugal la panggitnan ulibu.

² Si Judas Iscariote ya mamisupakat kan Jesus, tanda nay lugal abitu, gawan pawan mamaku si Jesus baydu kaawyun na mani tagasunul na amên mipupulung.

³ Kabay naku baydu si Judas kaawyun nay gisay grupun mani Romanoy sundalus buy dakun umnuy Judioy magbantay sa Templu ya in-utus mani mamunun pari buy mani Pariseo. Dilag silan gêgtan na sulu, atang buy mani almas.

⁴ Tandan Jesus ya kaganawan mal-yari kana. Kabay timbêng na sila buy pinatang, “Sisabêt ta pantêkapên yu?”

⁵ Nakitbay sila, “Si Jesus ya taga Nazaret.”

Sinabin Jesus kallay, “Sikuy Sikina.”* Idi êt bayduy mamisupakat ya si Judas ya nakaidêng kaawyun na mani tawuy mangkap kan Jesus.

⁶ Sên sinabin Jesus ya “Sikuy Sikina,” nakadêtna sila buy nitugaw. ⁷ Kabay nanguman namatang si Jesus, “Sisabêt ta pantêkapên yu?”

Nakitbay sila, “Si Jesus ya taga Nazaret.”

⁸ Sinabin Jesus kallay, “Sinabi kina kamuyuy Sikuy Sikina. Kabay nu sikuy pantêkapên yu, paulayan yun makabitay mani kaawyun ku.” ⁹ Sinabi nay abiin amên matupad da sinabi na sa Bapa, “Ayin gisa man na mipakadawak sa mani indin mu kangku.”

¹⁰ Amêsên, nanganus kêya si Simon Pedro buy pinutus nay têk ipus pinakapuun pari sa wanan. Ya lagyun abituy ipus, Malco.

¹¹ Nuwa sinabin Jesus kan Pedro, “Isakêb muy kêya mu sa kaluban! Sêpat

kun tanggapên na kasakitan na indin kangkun Bapa ku.”

Gintan si Jesus kan Anas

¹² Amêsên, ya mani Romanoy sundalus, ya kapitan la buy mani Judioy magbantay sa Templu, dinakêp la si Jesus buy inggapus. ¹³ Gintan yapun kan Anas ya sabay ya ampun Caifas. Sa panawun na abitu, si Caifas ya pinakapuun pari ¹⁴ buy sabay siyay nagsabi sabitun nuna sa mani puun Judio un paradi, “Mangêd da kay gigisay tawuy mati amên asê mipakadawak ya buun bansa.”

Impuglaw Pedroy kilala na si Jesus

(*Mateo 26:69-70; Marcos 14:66-68; Lucas 22:55-57*)

¹⁵ Nanunul si Simon Pedro kan Jesus kaawyun nay gisa pun na tagasunul. Ya tagasunul la ati, kilala yan pinakapuun pari. Kabay nakasun yan kaawyun Jesus sa sural pinakapuun pari. ¹⁶ Nagpalakwan si Pedro sa lawasan pasbul. Kabay nagsalwang nga tagasunul la kakilalan pinakapuun pari buy nakisabi ya sa babayi ya mamantay sa pasbul. Sinabi na, “Malyari nayin pasunun muy kaawyun ku?” Kabay pinasun nayna si Pedro.

¹⁷ Pinatang babayi si Pedro, “Alwa nayin gisa ka sa mani tagasunul tawun abiin?”

Nakitbay si Pedro, “Asê!”

¹⁸ Nalêpêt ta uras abitu. Kabay nagatug ga mani ipus buy mani magbantay buy nititipun sila sa palitêng apuy amên mimudu. Nakiawyun êt si Pedro kalla buy nimudu.

Pinatang si Jesus un pinakapuun pari

(*Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Lucas 22:66-71*)

¹⁹ Sa uras êt abitu, pinatang pinakapuun pari si Jesus tungkul sa mani tagasunul na buy sa pan-iaral na.

²⁰ Nakitbay si Jesus, “Pawa kun mangaral sa arapan mani tawu sa kasawang-an Templu buy sa mani balin pagtipunan mani Judio. Ayin nakun pan-iliim sa

* **18:5** 18:5 Ati ya lagyun Bapan Namalyari sa Manan Tipan.

pagsabi ku. ²¹ Siyan siku yay pam-patangên mu ta? Ya patangên minaman, abituy mani nakalêngê kangku, ta tanda la nu sabêt ta sinabi ku.”

²² Pamakasabin Jesus abiin, dinalpi yan gisa sa mani magbantay buy sinabi nay, “Alwa ta para kaya baydun makitbay sa pinakapuun pari ta?”

²³ Pikitbayan yan Jesus, “Nu dilag gakun sinabi ya asê ustū, papêtgan mu. Nuwa nu ustuy sinabi ku, siyan dinalpi muku yata?”

²⁴ Kaban nakagapus pun si Jesus, im-palaku yan Anas kan Caifas ya sabay ya pinakapuun pari.

Inuman impuglaw Pedro si Jesus

(Mateo 26:71-75; Marcos 14:69-72; Lucas 22:58-62)

²⁵ Kaban mamimudu pun si Simon Pedro, sinabi kanan mani idi bayduy, “Pakan gisa kaya sa mani tagasunul na ta?”

Nakitbay si Pedro, “Asê!”

²⁶ Pinatang ya êt gisa sa mani ipus pinakapuun pari ya kamag-anak pinutusan nan têk, “Alwa nayin sikay nakitan ku ya kaawyun Jesus sa panggitnan ulibu?”

²⁷ Nanguman nagpuglaw si Pedro buy sa uras êt abitu, nangkati ya manuk.

Gintan si Jesus kan Gobernador Pilato

(Mateo 27:1-2; 11-14; Marcos 15:1-5; Lucas 23:1-5)

²⁸ Sên mawatwat tana, kingwan mani puun Judio si Jesus sa balin Caifas buy gintan la sa palasyun Gobernador Pilato. Nuwa asê sinumun na mani Judio sa palasyu gawan ayun sa kautusan la, nu sumun sila sa balin gisay alwan Judio, maituwad silan madinat buy a silayna sêpat mangan apunan sa Pestan Kaligtasan. ²⁹ Kabay nagsalwang si Gobernador Pilato buy pinatang na sila, “Sabêt ta isangkan yu laban sa tawun ati?”

³⁰ Nakitbay sila, “Gobernador, nu asê nanyag nadawak ka tawun ati, a yan ya gêtan baydi.”

³¹ Sinabin Gobernador Pilato kalla, “Kêwên yuya buy sikaw tay mangatul ayun sa kautusan yu.”

Nakitbay ya mani puun mani Judio, “Nuwa ayin kay karapatan mangatul kamatyan.” ³² Nalyari ya abiin amên matupad da sinabin Jesus nu parasaantuy kamatyan na danasên na.

³³ Nanguman sinumun si Gobernador Pilato sa palasyu buy impabêg si Jesus buy pinatang naya, “Sika nayi ya Arin mani Judio?”

³⁴ Nakitbay si Jesus, “Ubat nayi kamuy abiin na patang o kay dilag nagsabi kamu tungkul kangku?”

³⁵ Nakitbay si Gobernador Pilato, “Alwa kun Judio. Ya mani kaparisu mun Judio buy mani mamunun pari sabay silay nilaku kamu baydi kangku. Sabêt ta dinyag mu?”

³⁶ Sinabin Jesus kanay, “Ya kaarian ku, ayin baydi sa babun luta. Ta nu baydi dayi ya kaarian ku, inlumaban nay mani tagasunul ku amên a ku madakêp mani Judio. Nuwa alwan baydi ya kaarian ku.”

³⁷ Sinabin Gobernador Pilato, “Nu parabaydu, gisa kan ari!”

Nakitbay si Jesus, “Ustuy sinabi mun gisa kun ari.† In-anak kaku baydi sa babun luta amên magpapêtêg tungkul sa kapêtêgan. Sisabêt man na kalabay makatandan kapêtêgan, mallêngê ya kangku.”

³⁸ Pinatang yan Gobernador Pilato, “Sabêt ta kapêtêgan?”

Labay mani tawuy ipaku sa kurus si Jesus

(Mateo 27:15-31; Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25)

Pamakasabin Pilaton abiin, nagsalwang ya buy sinabi na sa mani Judio, “Ayin nakun nakitan na kasalanan sa tawun ati. ³⁹ Nuwa ayun sa naugalyan yu, balang Pestan Kaligtasan, panyawarên yu kangkuy mamibus sakun gisay naka-sukul. Amêsên, labay yu nayin ibus kuy Ari yun mani Judio?”

⁴⁰ Masnêg sinabin mani tawuy, “Alwan siya! Si Barabbas saman!” Si Barabbas, gisa yan manalangsang sa gubernu.

† 18:37 18:37 Malyarin paradi êt, “Sikay nay nagsabin ari yaku.”

19

¹ Kabay impakwan Gobernador Pilato si Jesus buy impalatiku. ² Nanyag ga mani sundalus un kuronay nagdiwi buy impakurona la kan Jesus. Buy pinayamingan layan kulay muraduy balabal. ³ Pamakayari, tisatisa silan nagdani kana buy nagsabin panguyam, "Pagpalên baman na Arin mani Judio!" Buy pagkadinalpi laya.

⁴ Nanguman nag-awas si Gobernador Pilato buy sinabi na sa mani tawuy, "Mallêngê kaw! Iarap kuyan manguman kamuyu amên matandan yuy ayin nakun nakitan na kasalanan kana!" ⁵ Buy inawas la si Jesus ya nakakuronay nan diwi buy nakayaming ngan batêk muraduy balabal. Sinabin Gobernador Pilato kalla, "Elêwên yuya!"

⁶ Sên nakitan yan mani mamunun pari buy mani magbantay sa Templu, masnêg lan sinabi, "Ipaku ya sa kurus! Ipaku ya sa kurus!"

Nuwa nakitbay si Gobernador Pilato, "Kêwên yuya. Pakabaala kaw nay mipaku kana sa kurus, gawan para kangku, ayin nakun makit ta kasalanan kana."

⁷ Nakitbay ya mani Judio, "Ayun sa kautusan yan, sêpat yan mati, gawan pansabin nay Anak yan Bapan Namal-yari."

⁸ Sên nalêngên Pilatoy sinabi la, luyang nginan nalimu. ⁹ Kabay impikilakun Gobernador Pilato si Jesus sa lalên palasyu buy pinatang, "Taga saantu ka?" Nuwa asê nakitbay si Jesus.

¹⁰ Kabay sinabin Pilatoy, "Siyan a muku ya pakitbayan ta? A mu nayi tanday dilag gakun kapangyarian ipabus ka o ipapaku ka sa kurus?"

¹¹ Nakitbay si Jesus, "Ayin kan madyag kangku nu a ka binyanan Bapan Namal-yarin kapangyarian. Kabay mas maragul la kasalanan tawuy nilaku kangku baydi kamu."

¹² Sên nalêngên Pilatoy abiin, nangisip yan paralan amên ibus si Jesus. Nuwa masnêg sinabin mani Judioy, "Nu ibus muy tawun abiin, a ka kaluguran Emperador! Tagawan nu sisabêt man na magsabin ari ya, kapati yan Emperador."

¹³ Sên nalêngên Gobernador Pilatoy abiin, in-awas na si Jesus sa palasyu. Pamakayari, niknu ya sa pallitisan sa lugal la pambêgên "Tinapil la Batu" ya sa sabin Hebreo, "Gabatha."

¹⁴ Sên ugtuy nan mamut duspiras Pestan Kaligtasan, sinabin Gobernador Pilato sa mani Judioy "Abiti yay ari yu!"

¹⁵ Nuwa masnêg sinabin mani Judioy, "Patin ya! Patin ya! Ipaku ya sa kurus!"

Kabay sinabin Gobernador Pilato kalla, "Ipaku ku nayi sa kurus ya ari yu?"

Nakitbay ya mani mamunun pari, "Ayin kay kaatag ga ari, nun a kay ya Emperador."

¹⁶ Kabay inggawang Gobernador Pilato si Jesus kalla amên ipaku ya sa kurus.

Impaku sa kurus si Jesus

(Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43)

Gintan mani sundalus si Jesus ¹⁷ pasalwang sa balayan. Buy impabakay la kanay kurus papakun sa lugal la pambêgên lan "Lugal Bungu" ya sa sabin Hebreo, Golgota. ¹⁸ Pamakalatêng la baydu, impaku laya kaawyun na luwa. Ya gisa, idi sa wanan na buy ya gisa, idi sa udi na buy idi sa bunak la si Jesus.

¹⁹ Impab-in Gobernador Pilaton karatula ya kurus Jesus buy paradi ya impasulat na, "Si Jesus ya taga Nazaret ya Arin mani Judio." ²⁰ Nakasulat ta abiin sa sabin Hebreo, Latin, buy Griego. Malakêy Judioy nakabasan ati, gawan kay narani sa balayan ya pinipakwan kan Jesus. ²¹ Kabay sinabin mani mamunun pari kan Gobernador Pilato, "Agana mu isulat ya 'Arin mani Judio' nun a ya isulat mu, 'Sinabin tawun ati siyay Arin mani Judio.' "

²² Nuwa pikitbayan silan Gobernador Pilato, "Nu sabêt ta impasulat ku, sabay yana."

²³ Sên naipakuy nan mani sundalus si Jesus sa kurus, kingwa lay mani yaming na buy piaatagan lan apat, tisatisay balang sundalus. Kingwa la êt ya yaming nay makarang nga panglalê. Ayin tayi ya ati ubat sa babu angga sa aypa.

²⁴ Kabay nisasabi ya mani sundalus, “Agana tamina ginitin ya ati nun a mibabagutan kitamu tana nu kansabêt milakuy ati.” Nalyari ya ati amên matupad da idi sa Kasulatan,

“Piaatagan lay mani yaming ku buy pibabagutan la.”*

Buy dinyag yabay mani sundalus ya abiin.

²⁵ Baydu sa danin kurus Jesus nakaidêng nga indu na, ya patêl indu nay babayi, si Maria ya asawan Cleopas buy si Mariay taga Magdala. ²⁶ Sên nakitan Jesus ya indu na buy ya kakaidwan nay tagasunul ya idi sa danin indu na, sinabi na, “Tuwa kuway, ibilang muyan anak mu.” ²⁷ Buy sinabi na sa tagasunul na, “Ati ya indu mu.” Kabay paubat ta baydu, in-uli yan tagasunul ya kakaidwan Jesus sa bali na ya indu na.

Ya pangamatin Jesus

(*Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49*)

²⁸ Tandan Jesus ya naganap pay impadyag kanan Bapa na. Kabay sinabi nay, “Napêl-ang ngaku.” Sinabi nay abitu amên matupad da idi sa Kasulatan.† ²⁹ Dilag baydun gisay banga ya napnun nangisuy alak. Kabay insawsaw mani sundalus sa nangisuy alak ya paran bulak ya nakaptês sa sangan isopu buy impasêpsêp kan Jesus. ³⁰ Sên nasêpsêp pan Jesus, sinabi nay, “Naganap pana.” Indêngdêng nay ulu na buy nabuytuwan yan inawanên.

Inlatug ga tagyang Jesus

³¹ Allun Bernis sa abitu buy asê labay mani Judion idi pun sa kurus ya mani bangkay angga sa Allun Pagpaynawa. Luyang maulagay Allun Pagpaynawan ati gawan allu êt Pestan Kaligtasan. Kabay inyawad la kan Pilatoy, “Gobernador ray, ipatukis minay asêl mani impaku sa kurus buy itabuy ya mani bangkay la.” ³² Kabay abiin ya dinyag mani sundalus. Tinukis lay asêl luway impakun kaawyun Jesus. ³³ Nuwa pamakalatêng la kan Jesus, nakitan lay nati yina. Kabay a layna

tinukis ya asêl na, ³⁴ nun a inlatug gisa sa mani sundalus ya tagyang Jesus buy tambêng nanukusuk ka daya buy lanêm.

³⁵ Siku si Juan ya nakakit abiin. Pêtêg ya nakitan ku buy pan-ipapêtêg kuy ati kamuyu amên manampalataya kaw êt. ³⁶ Nalyari ya kaganawan abiin amên matupad da idi sa Kasulatan, “Ayin matukis gisa man sa mani but-u na.”‡

³⁷ Buy idi pun êt sa kaatag ga baagin Kasulatan, “Papakaêlêwên lay tawuy inlatug la.”§

Ya pamilbêng kan Jesus

(*Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56*)

³⁸ Amêsên, si Jose ya taga Arimatea, gisa yan tagasunul Jesus nuwa kay liim gawan malimu ya sa mani puun Judio. Inyawad na kan Pilatoy kêwên ya bangkay Jesus buy tinulutan naya. Kabay inlatug nay bangkay Jesus buy kingwa nay ati. ³⁹ Kaawyun na si Nicodemo ya sabay ya nagpaksa kan Jesus sabitun gisay yabi. Dilag bay-in maigit tatlumpuy kilun pabangi ya gêgtan na ya diyag sa mira buy aloe. ⁴⁰ Kaban pambêdbêdan lan makamal la telay bangkay na, pagkabulugan layan pabangi, ta abituy naugalyan mani Judio sa pamilbêng. ⁴¹ Sa lugal nu saantu impaku si Jesus, dilag panamnan. Buy dilag êt baydun gisay bayuy pamilbêngan na inlubtan sa agid tung-uy ya asê pun pinilbêngan kanuman. ⁴² Allun paglêan na abiin para sa Allun Pagpaynawa. Buy narani sa inlubtan na dapas ya dinyag lay pamilbêngan. Kabay baydu layna inilbêng si Jesus.

20

Pinabyay si Jesus

(*Mateo 28:1-8; Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12*)

¹ Pamakagalingaldaw allun Duminggu, kaban nadiglêm pun, naku si Mariay taga Magdala sa pinilbêngan kan Jesus. Nakitan nay intas say batuy pinanakêp sa lawasan ati. ² Kabay nuwayu yan naku kan Simon Pedro buy sa tagasunul

* **19:24** 19:24 Mani Kanta 22:18. † **19:28** 19:28 Mani Kanta 69:21; 22:15. ‡ **19:36** 19:36 Exodo 12:46; Mani Bilang 9:12; Mani Kanta 34:20. § **19:37** 19:37 Zacarias 12:10.

ya kakaidwan Jesus buy sinabi na kallay, “Dilag nangwa sa Panginuun baydu sa pinilbêngan kana buy a yan tanda nu antuy pinilakwan kana.”

³ Kabay naku si Pedro sa pamilbêngan kaawyun nay tagasunul ya kakaidwan Jesus. ⁴ Parisu silan nuwayu, nuwa mabilis pun ya tagasunul la kakaidwan Jesus kaysa kan Pedro. Kabay niuna yan nilatêng sa pamilbêngan. ⁵ A ya sinumun sa pamilbêngan ta kay nagduku ya buy nanilip. Nakit na bayduy telay makamal la pinamêdbêd kan Jesus. ⁶ Sên nilatêng si Simon Pedro, nagdaus yan sinumun sa pamilbêngan buy nakitan nay telay makamal ya idi sa pinikalêkan kan Jesus. ⁷ Buy ya telay pinamêdbêd sa ulun Jesus, siyan napakapalay na buy nakapapaway ati sa telay makamal. ⁸ Sinumun êt ta tagasunul ya nunan inlumatêng. Sên nakitan nay telay nalakwan, naniwala yan nabyay si Jesus. ⁹ Agyan idi sa Kasulatan na kaylangan mati si Jesus buy mabyay manguman, a la pun mapukatan na abiin. ¹⁰ Pamakayari, nuli ya luway tagasunul na.

Nagpakit si Jesus kan Maria ya taga Magdala

(Mateo 28:9-10; Marcos 16:9-11)

¹¹ Nuwa nakaidêng sa lawasan pamilbêngan si Maria ya manangis. Kaban manangis ya, nagduku ya buy nanilip sa lalên pamilbêngan. ¹² Buy nakitan nay luway ang-el la nakayaming naputi ya nakaiknu sa pinipakalêkan sa bangkay Jesus. Ya gisa, idi sa ubatan ulu na buy ya gisa, idi sa ubatan kabitisian na.

¹³ Pinatang la si Maria, “Siyan manangis kaya ta?”

Nakitbay ya, “Gawan dilag nangwan bangkay Panginuun ku buy a ku tanda nu antuy pinilakwan kana.”

¹⁴ Pamakasabi nan abitu, nangawing ya buy nakakit yan gisay tawuy nakaidêng baydu. Nuwa a na nakilala ya si Jesus sa abitu.

¹⁵ Pinatang yan Jesus, “Tuwa kuway, siyan manangis kaya ta? Sisabêt ta pantêkapên mu?”

Indap Maria manaysay tanaman bayduy namatang kana. Kabay sinabin Maria, “Patêl lay, nu sikay nangwa kana, sabin mu kangku nu antuy pinilakwan mu kana, ta kêtên kuya.”

¹⁶ Sinabin Jesus kana, “Mariay!”

Nag-arap si Maria kan Jesus buy sinabi na sa sabin Hebreo, “Rabboni!” Ya labay sabin, “Manuru”.

¹⁷ Sinabin Jesus kana, “Agana muku talanên, ta a ku pun nakapag-udung sa Bapa ku. Maku ka sa mapatêl ku buy sabin mu kallay mag-udung ngaku sa langit sa Bapa ku ya Bapa yu êt buy sa Namalyari ku ya Namalyari yu êt.”

¹⁸ Kabay naku si Maria ya taga Magdala sa mani tagasunul Jesus buy sinabi na kallay, “Nakitan kinay Panginuun!” Buy sinabi na êt kallay mani pan-ipasabin Jesus.

Nagpakit si Jesus sa mani tagasunul na (Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49)

¹⁹ Pamakayabin allun Duminggu, niti-tipun na mani tagasunul Jesus. Impapakasara lay mani pasbul bali gawan sa limu la sa mani puun Judio. Bêngat tan nagpakit si Jesus buy nidêng sa pibunakan la buy sinabi na, “Mapakamuyuy kapatêtbêkan.” ²⁰ Pamakasabi nan abiin, împakit na sa mani tagasunul nay mani gamêt na buy mani tagyang na. Sên nakit lay Panginuun, natulatula sila.

²¹ Inuman na êt sinabin Jesus kallay, “Mapakamuyuy kapatêtbêkan. Nu parasaantu wakun in-utus Bapa ku, para kataw êt baydun pan-iutus.”

²² Pamakasabi nan abiin, kinayupan na sila buy sinabi na, “Tanggapên yuy Ispiritun Bapan Namalyari. ²³ Nu patawarên yuy gisay tawu sa kasalanan na, patawarên ya êt Bapan Namalyari. Nuwa nu a yuya patawarên sa kasalanan na, a ya êt patawarên Bapan Namalyari.”

Si Jesus buy si Tomas

²⁴ Nuwa sabitun nagpakit si Jesus, ayin baydu si Tomas ya pambêgên Kambal ya gisa sa mapu buy luway apostul na.

²⁵ Kabay sinabi la kanay, “Nakitan yan na Panginuun.”

Nuwa sinabin Tomas kallay, “A ku maniwala anggan a ku makitan ya nukay ubatan paku sa gamêt na buy matalan ya ati buy anggan a ku maisun ya galamay ku sa nukay idi sa tagyang na.”

²⁶ Nilabas sa waluy allu, nanguman nititipun na mani tagasunul Jesus sa lalên bali, kaawyun layna si Tomas. Impapakasara lay mani pasbul, nuwa nisun pun si Jesus buy nidêng sa pibunakan la. Buy sinabi na, “Mapakamuyuy kapatêtbêkan.”

²⁷ Sinabin Jesus kan Tomas, “Elêwên mu buy dukpan na nuka sa gamêt ku buy dukpan muy nukay idi sa tagyang ku. Agana kayna magluway nakêm, nun a maniwala kayna.”

²⁸ Nakitbay si Tomas, “Panginuun ku buy Namalyari ku!”

²⁹ Sinabin Jesus kana, “Naniwala kayna nayi gawan nakitan mukina? Pinagpalay mani manampalataya kangku agyan a laku nakitan.”

Ya sangkan na insulat ta librun ati

³⁰ Malakê pun na mamakaupapas ya dinyag Jesus ya nakitan mani tagasunul nay asê pun naisulat sa librun ati.

³¹ Nuwa ya mani nakasulat sa librun ati, insulat amên manampalataya kaw ya si Jesus sabay siyay Cristu ya Anak Bapan Namalyari. Buy nu manampalataya kaw kana, mabiyay kaw biyay ya ayin katganan.

21

Nagpakit si Jesus sa pituy tagasunul na

¹ Nilabas sa dakun umnuy allu, nanguman nagpakit si Jesus sa mani tagasunul na sa agid lawan Tiberias. Paradi ya nalyari. ² Sa panawun na abitu, ni-aawyun silan Simon Pedro, si Tomas ya pambêgên Kambal, si Nathanael ya taga balayan Cana sa prubinsyan Galilea, ya luway anak Zebedeo, buy luwa pun êt ta tagasunul Jesus. ³ Sinabin Simon Pedro kalla, “Mandakêp pakun kênan lanêm.”

Sinabi la, “Kilaku kay kamu.” Kabay nagsakay sila sa bangka amên mandakêp

silan kênan lanêm sa lawa. Nuwa namawatwat silan ayin nakwa. ⁴ Sên nasawang ngana, nakaidêng si Jesus sa agid lawa, nuwa a laya nakilala. ⁵ Binêg silan Jesus, “Mapatêl kuway, dilag kaw nayin nakwa?”

Nakitbay sila, “Ayin na kayêk.”

⁶ Sinabin Jesus kalla, “Inabu yu sa lanêm ya pukut yu sa wanan bangka amên makakwa kaw.” Kabay dinyag lay nabay ya abitu buy sên guluyun lay nay dala la, a layna maguluy gawan sa lakên nakwa lay kênâ.

⁷ Ya tagasunul ya kakaidwan Jesus, sinabi na kan Pedroy, “Sabay ya Panginuun na abitu!” Sên nalêngên Pedroy abiin, kingwa nay yaming nga inlukas na ta in-is-êl na sa awak na. Nag-ukdu ya sa lanêm buy nangaway ya papakun sa agid lawa. ⁸ Ya kaatag mani tagasunul ya idi sa bangka, nag-udung sila sa agid ya miguguluy dalay napnun kênan lanêm, gawan kay manga siyam mapuy metruy dayu la sa agid. ⁹ Pamakalatêng la sa agid, nakitan la bayduy dilag kênan lanêm ma nakasagpa sa bayan apuy buy dilag êt tinapay.

¹⁰ Sinabin Jesus kallay, “Mantan kaw baydin dakun umnuy kênan lanêm ya nakwa yu.”

¹¹ Kabay nagsakay si Simon Pedro sa bangka buy ginuluy nay dala papakun sa agid ya napnun mangaragul ya kênan lanêm. Dinalan buy limampu buy tatluy kaganawan. Nuwa agyan parabaydun kalakêy kênâ, asê nasiray dala. ¹² Sinabin Jesus kalla, “Kaksaw kaw ta mangalmusal kitamu.” Ayin gisa man kallay nakadêgdêg namatang nu sisabêt ya tagawan tanda lay sabay siyay Panginuun. ¹³ Nangwan tinapay si Jesus buy indin kalla. Pamakayari, nangwa ya êt kênan lanêm buy indin na kalla.

¹⁴ Abiin ya ikatluy pagpakit Jesus sa mani tagasunul na pamakayari nan nabyay nanguman ubat sa nangamamati.

Si Jesus buy si Pedro

¹⁵ Pamakayari lan nangan, sinabin Jesus kan Simon Pedro, “Simon ya anak

Juan, kaidwan muku nayin igit pun sa pangidu la kangku?"

Nakitbay si Pedro, "Awuy Panginuun, tanda muy kakaidwan kata."

Kabay sinabin Jesus kana, "Nu parabaydu, pakanên muy mani tupa ku."

¹⁶ Pinatang yan manguman Jesus, "Simon na anak Juan, kaidwan muku nayi?"

Nakitbay si Pedro, "Awuy Panginuun, tanda muy kakaidwan kata."

Kabay sinabin Jesus kana, "Nu parabaydu, saysayên muy mani tupa ku."

¹⁷ Katitlu yan pinatang Jesus, "Simon ya anak Juan, kaidwan muku nayi?"

Nalêlêy nakêm Pedro gawan katitlu yan pinatang Jesus nu kaidwan naya. Kabay nakitbay ya, "Panginuun, tanda muy kaganawan bagay buy tanda mu êt ta kaidwan kata."

Kabay sinabin Jesus kana, "Pakanên muy mani tupa ku. ¹⁸ Pansabin ku kamuy sabitun anak ka pun, sikay mamayaming sarili mu buy pallakwên muy labay mun lakwên. Nuwa nu tuwa kayna, ipaktang muy gamêt mu ta kaatag gay mamayaming kamu buy gêtan laka sa lugal la a mu labay." ¹⁹ Sinabin Jesus ya abiin amên ipatanda na nu parasaantuy pangamati ya danasên Pedro amên maparangalan si Bapan Namalyari. Pamakayari, sinabin Jesus kan Pedro, "Kilaku ka kangku."

Ya tagasunul ya kakaidwan Jesus

²⁰ Sên nangawing si Pedro, nakitan nay manunul kallay kakaidwan na tagasunul Jesus. Sabay siyay tagasunul Jesus ya nakaunsalig sa dani na sabitun mangapun sila buy namatang kana nu sisabêt ta mamisupakat kana. ²¹ Sên nakitan Pedro si Jesus, pinatang naya, "Panginuun, sabêt taman na malyari sa tawun abiin?"

²² Nakitbay si Jesus, "Nu labay kuyan mabyay angga sa pag-udung ku, makapakun naman kamu? Kay sumunul ka kangku." ²³ Kabay niwagaw wa balita sa mani manampalataya ya asê mati ya tagasunul ya kakaidwan Jesus. Nuwa asê sinabin Jesus ya a ya mati. Ya kay sinabi na, "Nu labay kuyan mabyay angga sa pag-udung ku, makapakun naman kamu?"

²⁴ Siku si Juan na tagasunul Jesus ya magpapêtêg sa mani bagay ya ati buy siku êt ta nanulat. Buy tandan mani kaawyun ku ya pêtêg ga pansabin ku.

²⁵ Malakê pun êt ta mani dinyag Jesus. Nu isulat kuy kaganawan ati, sa êlêw kuy asê minukad sa buun babun lutay kaganawan libruy maisulat ku.

YA MANI DYAG un Mani Tagasunul

¹ Kakaidwan kun Teofilo, sa nunan sulat ku kamu, insulat kuy dinyag Jesus buy in-aral na paubat sa umpisa yan nangaral ²⁻³ angga sa allun intag-ay ya sa langit. Nati si Jesus sa kurus, nuwa nanguman yan nabyay buy malakêy dinyag na amên pagpapêtgan na abiin. Buy sa apattapuy allu, katiumnu yan nagpakit sa mani pinili nay apostul buy pansabin na kallay tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari. Intipan na êt kallay mani utus sa kapamalatan Ispiritun Bapan Namalyari. ⁴ Gisay allu, kaban mipupulung sila kaawyun si Jesus, intipan na kallay, “Agana kaw pun mita sa Jerusalem. Etêngên yu pun na impangakun Bapan Namalyari kamuyuy Ispiritu na. Sinabi kinay abiin kamuyu sabitun nuna. ⁵ Ta si Juan ya Mamawtismu, namawtismu ya sa lanêm, nuwa pamakayarin dakun umnuy allu, bawtismuwan kaw sa Ispiritun Bapan Namalyari.”

Ya pag-udung Jesus sa langit

⁶ Sên nititipun na mani apostul buy si Jesus, pinatang laya, “Panginuun, ati nayi ya panawun iudung muy pag-ari sa Israel sa mani Israelita?”

⁷ Nakitbay si Jesus, “A yina kaylangan matandan nu makanu malyari ya mani intakdan Bapa ku sa kapamalatan kapangyarian na. ⁸ Nuwa sa pallumatêng Ispiritun Bapan Namalyari kamuyu, biyan nakaw kapangyarian. Buy sikaw wa magpapêtêg tungkul kangku sa mani tawu baydi sa balayan Jerusalem, sa prubinsyan Judea, sa prubinsyan Samaria buy sa kaganawan lugal baydi sa babun luta.”

⁹ Pamakayarin sinabin Jesus ya abiin, nitag-ay yina sa langit. Buy kaban pakaêlêwên layan pamatatag-ay, nasani-pan ninan ulap angga sa a layna nakitan. ¹⁰ Kaban mamakaêlêw sila sa langit, bêngat tan nidêng sa dani lay luway ang-el ya nakayaming naputi. ¹¹ Buy sinabin luway ang-el, “Sikaw wa mani

taga prubinsyan Galilea, siyan nakaidêng kaw yapun baydin nakaêlêw sa langit ta? Si Jesus ya nakitan yun nitag-ay papakun sa langit, mag-udung ya baydi sa babun luta. Buy nu parasaantu yuyan nakitan na nitag-ay papakun sa langit, para êt bayduy pag-udung na baydi sa babun luta.”

Ya pamilin mani apostul sa kasagilin Judas

¹² Kabay nag-udung ya mani apostul sa balayan Jerusalem ubat sa Bung-uy mani Ulibu. Ya bung-uy ya ati, kulang tan pêrad sa gisay kilometru ya dayu na sa Jerusalem. ¹³ Sên nilatêng silayna sa Jerusalem, nagdaus silan nagdakêy sa bibiyan lay kuwartu ya idi sa têngêl. Ya mani ati sabay silan Pedro, Juan, Santiago, Andres, Felipe, Tomas, Bartolome, Mateo, Santiago ya anak Alfeo, si Simon ya manalangsang sa gubernun Roma, buy si Judas ya anak kaatag Santiago. ¹⁴ Pawa silan miaawyun manalangin kaawyun ya dakun umnuy babayi buy si Maria ya indun Jesus buy ya mapatêl Jesus ya lawyaki.

¹⁵ Sên nilabas say dakun umnuy allu, nititipun na mani manampalatayay dilag bilang dinalan buy luwampu. Nidêng si Pedro buy sinabi na, ¹⁶ “Mapatêl kuway, kaylangan matupad da kasulatan na impatandan Ispiritun Bapan Namalyari kan Arin David sabitun nuna ya tungkul kan Judas Iscariote, ya sabay ya nanawup nandakêp kan Jesus. ¹⁷ Sabitun nuna, kaawyun yan si Judas bilang apostul ya pinilin Jesus amên maglingkud kana.”

¹⁸ (Nuwa si peray pinamayad kan Judas sa nadawak ka dinyag na, pinanalih nan luta. Sa lutay nasaliw na, nagnabu yan nipalukub buy inlumtus ya bituka nan niawas sa laman. ¹⁹ Natandan kaganawan tawu sa Jerusalem ya nalyari kan Judas. Kabay ya lutan abitu, binêg lan Akeldama ya labay sabin sa sabi la, “Panggitnan ya Dilag Daya.”)

²⁰ Sinabi pun êt Pedro, “Nakasulat sa mani librun Kanta ya tungkul kan Judas, ‘Pasawan tanay bibiyan na

buy ayin nan malyarin manugêl baydu.' ”*

Buy nakasulat êt,

“Idin ta sa kaatag ya katungkulan na.”†

²¹⁻²² Sinabi pun êt Pedro, “Kabaw sêpat kitaminan mamilin tawuy panagili kan Judas ya makaawyun yan mamipapêtêg sa pangabyay manguman Panginuun Jesus. Kaylangan ya pilin tamu, gisa sa mani pagkaawyun yan sabitun kaawyun tamu pun si Jesus, paubat sabitun nag-pabawtismu ya kan Juan ya Mamawtismu angga sa gintan ya papakun sa langit.”

²³ Kabaw lagyun luway liyaki ya sinabi la. Ya gisa, si Jose ya pambêgên Barsabas buy pambêgên êt Justo. Ya gisa êt, si Matias. ²⁴ Pamakayari, nanalangin sila, sinabi la, “Panginuun, tanda muy idi sa bêkên kaganawan tawu. Kabaw ipatanda mu kanyan nu sisabêt sa luway pilin mun ²⁵ daygên apostul bilang kasagilin Judas. Ta binukutan Judas ya pandaygên na bilang gisay apostul buy naku ya sa gisay lugal la nanaspat kana.” ²⁶ Pamakayari lan nanalangin, nibagutan sila. Ya nabagut la, si Matias. Kabaw si Matias ya indagdag sa mapu buy gisay apostul.

2

Ya pallumatêng Ispiritun Bapan Namalyari

¹ Sên inlumâtêng ya allun pestan mani Judioy pambêgên Pentecostes, nagtipun sa gisay bali ya kaganawan manampalataya kan Jesus. ² Kaban mititipun sila, mamakun ni, nakalêngê silan sênêg sa buun bali. Ya sênêg ga ati, ubat sa langit ya nanuwad malakas ya angin. ³ Buy dilag silan nakit ya paran apuy ya nanuwad dila ya nag-ugpa sa balang gisa kalla. ⁴ Natupus Ispiritun Bapan Namalyari ya kaganawan idi baydu buy nakapagsabi silan magmikakanayun na sabi ya a la pun natandan.

⁵ Amêsên sa panawun abitu, dilag êt mani Judioy idi sa Jerusalem ya manunul sa Kautusan Bapan Namalyari. Ubat sila sa magmikakanayun na bansa buy asê

pariparisuy sabi la. ⁶ Sên nalêngê lay sênêg, pinaras lan naku sa pagtipunan mani manampalataya. Nakaupapas sila gawan nalêngê lay magsabi ya mani manampalataya sa mani sabin mani mallêngê. ⁷ Kabaw sinabi la, “Aw indi, alwa nayin taga prubinsyan Galilea ya mani tawun ati sila? ⁸ Uysiyang maka-pagsabi sila yan sabi tamu ta? ⁹ Dilag baydi kantamun taga Partia, taga Media, taga Elam, taga Mesopotamia, taga Judea, taga Capadocia, taga Ponto buy taga Asia. ¹⁰ Ya kaatag kantamu taga Frigia, taga Pamfilia, buy taga Egipto. Buy dilag êt ubat sa mani lugal ya sakup Libya ya narani sa Cirene. Dilag êt taga balayan Roma, ¹¹ ya mani Judio buy alwan Judio ya napasunul êt sa mani paniwalan mani Judio. Buy ya kaatag, taga Creta buy taga Arabia. Nuwa ya abiin sila, mani taga Galilea. Uysiyang mangalêngê tamu sila yan magsabi sa sabi tamu ta tungkul sa mamakaupapas ya dinyag Bapan Namalyari?”

¹² Nakaupapas sila buy a la makwan maisip pa nalyari. Kabaw nipapatang sila, “Sabêt ta labay sabin ati?” ¹³ Nuwa ya kaatag, inuyam lay mani manampalataya. Sinabi la, “Kay malasing ya mani tawun abiin!”

Ya pangaral Pedro

¹⁴ Kabaw nidêng si Pedro kaawyun na mapu buy gisay apostul buy masnêg nan sinabi, “Sikaw wa mapatêl kun mani Judio buy sikaw wa kaatag manugêl sa Jerusalem, pakalêngê kaw, ta itutu ku nu sabêt ta labay sabin ati ya mangapalyari amêsên. ¹⁵ Indap yu nu kay malasing kay. A kay malasing, ta tanda tamuy ayin maglasing un alas nuwebin maranun. ¹⁶ Ya mangapalyari amêsên kanyan, sabay ya katuparan sinabin propeta Joel sabitun nuna,

¹⁷ ‘Ati ya pansabin Bapan Namalyari, “Ya daygên ku sa tawlin allu bayu sa katganan babun luta, iutus kuy Ispiritu ku sa kaganawan layin tawu.

Ya mani anak yuy lawyaki buy babayi,

* 1:20 1:20 Mani Kanta 69:25. † 1:20 1:20 Mani Kanta 109:8.

mamipatandan mani sabi ku.
Ya mani bayuntawu yuy
makakit sulêplêp pa ipasulêplêp ku
kalla.

Ya mani mangatwa yuy lawyaki,
makataynêp silan taynêp pa
ipataynêp ku kalla.

18 Sa allun abitu, iutus kuy Ispiritu ku sa
mani lawyaki buy sa mani babayi
ya lingkud ku,
buy ipatanda lay mani sabi ku.

19 Mamipakit takun mani mamakaupapas
sa langit buy mani tanda' sa luta
sa kapamilatan daya, apuy, buy
makudpay asuk.

20 Dumiglêm ma allu,
buy umudit ta buwan kaparisun
daya.

Malyari ya abiin bayu lumatêng
nga alluy ayin kaparisu buy ma-
makaupapas ya sabay ya allun pal-
lumatêng Panginuun.

21 Buy nu sisabêt man na mamêg sa
Panginuun,
miligtas ya." ' '*

22 Insundun Pedroy pagsabi na,
"Kabaw sikaw wa kaparisu kun Israelita,
pakalêng-ên yuy ati! Si Jesus ya taga
Nazaret, in-utus yan Bapan Namalyari
kantamu. Buy pinagpapêtgan Bapan
Namalyari ya abiin sa kapamilatan mani
imala, mamakaupapas, buy tanda' ya
dinyag Jesus. Tanda yuy kaganawan
abiin tagawan nalyari baydi kamuyu.

23 Sabitun nuna pun, tanday nan Bapan
Namalyari ya igawang kamuyu si Jesus
ta taganan parabaysên na palanu na.
Impapati yuya sa mani makasalahanan
na tawu ya nipaku kana sa kurus.

24 Nuwa pinabyay yan Bapan Namalyari
buy inligtas sa kapangyarian kamatyan,
gawan asê malyarin manugêl nati si
Jesus. 25 Ati ya impasabin Bapan
Namalyari kan Arin David tungkul kan
Jesus,

'Nakit kuy Bapan Namalyari ya pawan idi
sa arapan ku.

Gawan pawa kuyan kaawyun,

asê magmikakunuy nakêm ku.

26 Kabaw masayay bêkê ku buy a ku
mabênbênan na bêbêy kun man-
gulimên kan Bapan Namalyari.

Agyan mati yaku, dilag gaku pun
kapilmian na mabyay yakun
mânguman.

27 Gawan a mu paulayan na kaladwa ku
baydu sa lugal la nangamamati.

Buy a mu êt paulayan bumatay
bangkay Banal la Lingkud mu.

28 Impatanda mu kangkuy mabyay yaku.
Buy gawan pawa katan pagkaawyun,
saday tula ku.' "†

29 Sinabi pun êt Pedro, "Sikaw wa mani
kaparisu kun Judio, sabitun sinabin Arin
David da abiin, malinaw wa alwan sarili
nay pantukuyun na. Tanda tamuy nati
si Arin David buy angga amêsên, tanda
tamu nu saantu yan nakalbêng. 30 Si
David, gisa ya sa mani propeta. Buy tanda
nay impangakun Bapan Namalyari kana
ya gisa sa mani layi nay mamisundu sa
pag-ari na. 31 Sabitun nuna, tanday nan
Arin David da pabyayên Bapan Namal-
yari si Cristu ya impangaku na. Kabaw
insabin David da tungkul kana, 'A naya
pinaulayan sa lugal la nangamamati. Buy
a na pinaulayan binumatay bangkay na.'

32 Si pantukuyun na sabay si Jesus ya
pinabyay Bapan Namalyari. Buy mag-
papêtêg kay kaganawan sa pangabyay
nan manguman. 33 Sabay siyay intag-ay
Bapan Namalyari sa langit buy impaiknu
sa wanan na.‡ Buy natanggap nay im-
pangakuy Ispiritu ya sabay êt ta indin na
kanyan buy abiin na mangakitan yu buy
mangalêngê yu amêsên. 34 Ta alwan si
Arin David da gintan sa langit, nun a si
Jesus ya Panginuun na. Kabaw sinabin
David,

'Sinabin Bapan Namalyari sa Panginuun
ku,

"Miknu ka sa wanan ku,

35 angga sa mapasuku ku kamuy mani
kapati mu." ' "

36 Insundun Pedroy pagsabi na, "Kabaw
sikaw wa kaganawan kaparisu kun mani

* 2:21 2:21 Joel 2:28-32. † 2:28 2:28 Mani Kanta 16:8-11. ‡ 2:33 2:33 Ya tungkulan sa wanan Bapan Namalyari
sabay ya tungkulan un karangan buy kapangyarian.

Israelita, sêpat yun matandan ya si Jesus ya impapaku yu sa kurus, sabay siyay dinyag Bapan Namalyarin Panginuun buy sabay siyay Cristuy impangaku na!”

³⁷ Sên nalêngên mani tawuy abitu, nabêgbêg ga nakêm la. Kabay namatang sila kan Pedro buy sa kaawyun nan mani apostul, sinabi la, “Mapatêl kuway, sabêt kayêk ka sêpat yan daygên?”

³⁸ Nakitbay si Pedro kalla, “Ya balang gisa kamuyu, magsisi buy itgên yuy panyag yun kasalanan. Buy magpabawtismu kaw sa lagyun Jesu Cristu amên mapatawad da mani kasalanan yu buy matanggap yuy pan-idin Bapan Namalyari ya ayin kaatag nun a ya Ispiritu na. ³⁹ Tagawan na Ispiritun Bapan Namalyari, sabay ya impangaku na kamuyu buy sa mani anak yu buy sa kaganawan tawuy idi sa mangarayuy lugal. Impangakun Bapan Namalyari ya Panginuun tamuy ati sa sisabêt man na tawuy bêgên nan magdani kana.”

⁴⁰ Malakê pun êt ta pagpapêtêg ga sinabin Pedro kalla. Buy inyawad na êt kallay paradi, “Agana kaw makiawyun sa mani layi amêsên na mapanyag kadawakan amên miligtas kaw sa parusay lumatêng.”

⁴¹ Malakêy naniwala sa sinabin Pedro. Kabay nagpabawtismu sila. Sa allu êt abitu, tatluy libuy tawuy nidagdag sa mani manampalataya kan Jesus. ⁴² Ya mani bayun nanampalataya kan Jesus, pawa silan mamaku sa mani apostul amên mallêngê sa mani pan-ituru la, pawa silan mibêbêtêk bilang mipapatêl sa panampalataya, pawa sila êt miawyun mangan tinapay[§] buy pawa silan manalangin.

Ya pamibiyaybiyay mani manampalataya

⁴³ Gawan sa kapangyarian Bapan Namalyari, nakadyag ya mani apostul un malakêy mamakaupapas buy tanda'. Kabay ya mani tawuy idi baydu, nalimu sila kan Bapan Namalyari. ⁴⁴ Ya mani manampalataya kan Jesus, dilag

silan gigisay nakêm buy ya pibandiyan la, piniaagêm la. ⁴⁵ Pan-isaliw lay luta buy pibandiyan la, ta ya peray naabli la, panidin la sa balang gisa ayun sa kaylangan la. ⁴⁶ Allu-allu silan mititipun sa Templu. Miaawyun silan mangan sa balin balang gisa un dilag mangêd da nakêm buy tula. ⁴⁷ Buy pawa lan pan-ulimênên si Bapan Namalyari. Panggalangên sila êt mani tawuy idi baydu. Allu-allu pan-idagdag Panginuun kallay mani tawuy inligtas na sa parusay lumatêng.

3

Ya pamaiyul sa tawuy lumpu

¹ Gisay allu sên alas tres san kaawat, naku si Pedro buy si Juan sa Templu. Uras panalangin na abitu. ² Baydu sa Templu, dilag pambêgên Mangêd da Pasbul. Dilag gisay liyaki bayduy lumpu ubat ta sa inanak ya. Allu-allu panggêtan laya baydu amên magpalimus ya sa mani mansumun sa Templu. ³ Sên nakit na silan Pedro buy si Juan na pasun sa kasawangan Templu, nanyawad yan limus kalla. ⁴ Pinakaêlêw yan Pedro buy si Juan. Sinabin Pedro, “Elêwên mukay.” ⁵ Kabay nangêlêw wa liyaki kalla, gawan piêêtêng nay biyan layan pera.

⁶ Nuwa sinabin Pedro kana, “Ayin nakun pera o gintu, nuwa dilag gakun idin kamu. Sa lagyun Jesu Cristu ya taga Nazaret, midêng ka buy mita ka.” ⁷ Tinalan Pedroy wanan gamêt na buy impaidêng naya. Tambêng pinumas-êy ya bitis buy tulatud na. ⁸ Kabay tambêng yan nidêng buy nakabita. Pamakayari, nakilaku ya kalla Pedro sa kasawangan Templu. Nibitabita yan nag-ukdu-ukdun mangulimên kan Bapan Namalyari. ⁹ Nakitan kaganawan na nakabita ya buy mangulimên nina kan Bapan Namalyari. ¹⁰ Nalupan lay sabay siya awêd da abituy liyaki ya lumpu ya magpalimus sa mani mansumun sa pambêgên lan “Mangêd da Pasbul” sa Templu. Kabay sadyay upapas la sa nalyari kana.

§ 2:42 2:42 Mangan silan tinapay bilang pangganaka la sa nalyari kan Jesus.

Ya pagsabin Pedro sa mani tawuy idi sa Balkun Solomon

¹¹ Pamakayarin abitu, asina imbul-is liyaki si Pedro buy si Juan. Kaban mamita sila sa pambêgên lan “Balkun Solomon,” kapagtalantalan na kalla. Nipamwayun nagdani kallay kaganawan tawu, gawan nakaupapas sila sa nalyari. ¹² Pamakakit Pedro sa mani tawu, sinabi na kallay, “Mapatêl kun Israelita, uysiyang nakau-papas kaw ya sa nalyari ta? Buy papakaêlêwên yukay yata? Indap yu nayi nu napabita yan na tawun ati gawan sa sarili yan kapangyarian o sa panunul yan sa kalabayan Bapan Namalyari? Asê! ¹³ Alwan sikay ya namaiyul kana, nun a ya Bapan Namalyarin mani ninunu tamu ya silan Abraham, Isaac, buy Jacob amên maparangalan na si Jesus ya Lingkud na. Si Jesus sabay ya indin yu sa mani manungkulan buy insakwil yuya sa arapan Gobernador Pilato, agyan ibus nayna dayi. ¹⁴ Agyan sabay siyay Banal buy Matinêk ka Lingkud Bapan Namalyari, insakwil yuya buy inyawad yu kan Pilatoy ibus ya gisay mamatin tawu. ¹⁵ Impapati yuy pangubatan biyay ya ayin katganan, nuwa pinabyay yan Bapan Namalyari. Sikay ya magpapêtêg ga nabyay yan manguman, ta nakitan yan ya. ¹⁶ Ya panampalataya sa kapangyarian lagyun Jesus sabay ya nakapabita sa liyakin ati ya makit buy malupan yu. Nalyari ya ati gawan sa panampalataya kan Jesus. Buy agyan sikaw, napagpapêtgan yuy inumiyul ya.”

¹⁷ “Buy amêsên na mapatêl, tanda kuy nadyag yun impapati si Jesus buy mani mamunu yu gawan a yu tanda nu sisabêt yan tagana. ¹⁸ Nuwa sên dinyag yu kanay abiin, natupad day impatandan Bapan Namalyari awlagi sa kapamilatan mani propeta ya si Cristu, kaylangan nan madanasan na pamasakit. ¹⁹ Kabay sêpat kawnan magsisi buy magdani kan Bapan Namalyari amên patawarên nay mani kasalanan yu. ²⁰ Nu daygên yuy abiin, matanggap yuy bayuy katigsawan na ubat sa Panginuun buy iutus na si

Jesus ya Cristuy intalaga na para kamuyu sabitun nuna pun. ²¹ Nuwa kaylangan pun manugêl si Jesus sa langit angga sa lumatêng nga panawun ibayun Bapan Namalyari ya kaganawan bagay ayun sa impangaku na sabitun nuna sa kapamilatan mani banal la propeta na. ²² Ta paradi ya sinabin Moises sabitun nuna tungkul kan Cristu, ‘Ya Bapa yun Namalyari ya mamilin gisay propetay nanuwad kangku ya kalayi yu. Sêpat yun sunulun na kaganawan sabin na kamuyu. ²³ Nu sisabêt man na asê manunul sa pansabin propetan abitu, ipapawa yan Bapan Namalyari sa mani tawu na amên upudun ya.’ ”*

²⁴ Insundun Pedroy pagsabi na, “Ya kaganawan propetan Bapan Namalyari paubat kan Samuel, impatanda lay tungkul sa mani mangapalyari amêsên. ²⁵ Sikitamuy makapagmanan mani impangakun Bapan Namalyari sa kapamilatan mani propeta na. Buy kaawyun kitamu êt sa kasunduwan Bapan Namalyari sa mani ninunu tamu sabitun sinabi na kan Abraham, ‘Pagpalên kuy kaganawan tawu sa kapamilatan layi mu.’ ²⁶ Kabay pinilin Bapan Namalyari ya Lingkud na buy nuna nan in-utus kantamun mani Judio amên pagpalên na kitamu sa kapamilatan panawup na kantamun lakwanan ya panyag nadawak.”

4

Si Pedro buy si Juan sa arapan mangatwan Judioy mangatuynungan

¹ Kaban magsabi pun si Pedro buy si Juan sa malakêy idi baydu sa Balkun Solomon sa Templu, dilag inlumatêng nga dakun umnuuy pari kaawyun lay kapitan mani magbantay sa Templu buy mani Saduseo. ² Sadyay suluk la kan Pedro buy kan Juan gawan pan-iaral la sa mani tawuy mabyay manguman ya nangamamati gawan nabyay si Jesus. ³ Kabay dinakêp la si Pedro buy si Juan. Litisin la sila dayi nuwa gawan yabi yana, insukul la tana sila anggan maranun. ⁴ Paraman baydu, malakê sa mani

* 3:23 3:23 Deuteronomio 18:15; 18:18; 18:19.

nallêngê sa pangaral lay nanampalataya kan Jesus. Kabay nidagdag ya bilang la angga sa niras limay libuy lawyaki.

⁵ Pamakawasak, nipupulung sa Jerusalem ma mani mamunu, ya mani mangatway manungkulan buy mani manurun Kautusan. ⁶ Idi êt baydu si Anas ya pinakapuun pari, si Caifas, si Juan, si Alejandro buy ya kaatag kamag-anak Anas. ⁷ In-arap kalla si Pedro buy si Juan buy pinatang, “Sabêt ta kapangyarian yu buy kansabêt lagyuy ginamit yu amên mamaiyul sa liyakin ati?”

⁸ Natupus Ispiritun Bapan Namalyari si Pedro. Kabay sinabi na, “Sikaw wa panggalangên na mamunu buy sikaw wa mangatway manungkulan, ⁹ nu pallitisin yukay amêsên tungkul sa kangêdan na dinyag yan sa liyakin ati buy nu parasaantu yan nakabita, ¹⁰ sêpat yun matandan buy kaganawan kaparisu tamun Israelitay ati. Ya liyaki ya nakaidêng amêsên sa arapan yuy ayin nan sakit, inumiyul ya gawan sa kapangyarian Jesu Cristuy taga Nazaret. Sabay siyay impapaku yu sa kurus, nuwa pinabyay yan manguman Bapan Namalyari. ¹¹ Buy si Jesus ya pantukuyun sa talatan ati, ‘Ya batuy insakwil yun mani mamipaydêng bali, sabay ya batuy nagin pundasyun.’* ¹² Ayin sisabêt man na makapiligtas kantamu sa ayin katganan na parusa, nun a kay si Jesu Cristu ya in-utus Bapan Namalyari baydi sa babun luta.”

¹³ Sên natandan lay kay nayêpay pangatawu lan Pedro buy si Juan buy a sila nag-aral, nakaupapas sila sa kapas-êyan nakêm la. Naisip lay sabay silay pagkaawyun Jesus. ¹⁴ Nuwa ayin silaynan nasabi laban kalla, ta nakitan lay liyaki ya makabitay na ya nakaidêng kaawyun lan Pedro buy si Juan. ¹⁵ Kabay impaawas la pun silan Pedro buy si Juan un mangatwan Judioy mangatuynungan buy nisasabi silan, ¹⁶ “Sabêt ta daygên tamu kalla? A tamina maipuglaw wa dinyag lay mamakaupapas, ta tanday nan buun Jerusalem. ¹⁷ Patandan tamu ta sila ya

agana layna iaral la tungkul kan Jesus amên asina miwagaw wa nalyari.”

¹⁸ Kabay impabêg silan manguman buy pinatandan, “Agana kawna magsabi o mangaral tungkul kan Jesus.”

¹⁹ Nuwa nakitbay si Pedro buy si Juan, “Pakaisipin yu nu sabêt ta ustus sa pangêlêw Bapan Namalyari, manunul kay kamuyu o kan Bapan Namalyari? ²⁰ Gawan para kanyan, a yan malyarin asê sabin na nakitan buy nalêngê yan kan Jesus.”

²¹⁻²² Labay la dayin parusan ya luwa, nuwa a la madyag tagawan malimu sila sa mani tawuy mangulimên kan Bapan Namalyari sa mamakaupapas sa nadyag, gawan si abituy liyaki ya nakabitay na, apattapuy tawun nayna. Kabay imbus la tanay luwa buy pinakasipit lan sinabyanan ya aganayna mangaral tungkul kan Jesus.

Ya panalangin mani manampalataya

²³ Sên imbus sa silan Pedro buy si Juan, nagtalus sila sa mani kaawyun lan manampalataya kan Jesus buy imbalita lay sinabi kalla mani mamunun pari buy mani mangatway manungkulan. ²⁴ Sên nalêngên mani manampalatayay abitu, niaawyun silan nanalangin kan Bapan Namalyari. Sinabi la, “Panginuun yan na Makapangyarian sa kaganawan, sika ya nanyag langit, luta, dagat buy sika ya nanyag kaganawan idi baydi! ²⁵ Sa kapamilatan Ispiritu mu, impasabi mu kan David da lingkud muy ninunu yan ya paradi,

‘Uysiyannatubag-tubag yay mani alwan Judio ta?

Buy siyan mangisip yan ayin pukat ta mani Judio ta?

²⁶ Naglêan ya mani ari baydi sa babun luta buy nititipun ya mani mamunu amên makipati kan Bapan Namalyari buy kan Cristuy intalaga na.†

²⁷ Panginuun, natupad day impasabi mu kan Arin David tagawan silan Gobernador Herodes Antipas, si Gobernador Poncio Pilato, ya mani alwan Judio buy

* 4:11 4:11 Mani Kanta 118:22. † 4:26 4:26 Mani Kanta 2:1-2.

ya mani kaparisu yan Judio, nibêbêtêk sila amên patin si Jesus ya Banal la Lingkud ya intalaga mun Mamiligtas. ²⁸ Gawan sa kapangyarian buy kalabayan mu, nadyag lay mana mun in-il-an na palanu. ²⁹ Buy amêsên na Panginuun, êlêwên mu! Pampalimun lakay. Kabay sawpan mukay ya mani lingkud mu amên maipangaral yan na sabi mu un dilag napas-êy ya nakêm. ³⁰ Sa kapamilatan kapangyarian mu, labayên muy mapaiyul yan na nipagsakit buy makadyag kay mani mamakaupapas sa kapamilatan kapangyarian Jesus ya Banal la Lingkud mu.”

³¹ Pamakayari lan nanalangin, naêyêg ya bali ya pagtipunan la. Kabay ya kaganawan idi baydu, natupus Ispiritun Bapan Namalyari buy napas-êy ya nakêm lan niaral Sabin Bapan Namalyari.

Ya pamisasawup mani manampalataya

³² Ya mani manampalataya kan Jesus, nibêbêtêk ka isip buy nakêm la buy a la pan-isipin ya kay kallay pibandiyan la nun a para sa kaganawan. ³³ Kaban pan-ipapêtêg mani apostul ya nabyay nangu-man na Panginuun Jesus, sadyay kapangyarian na idi kalla. Buy sadyay kangêdan Bapan Namalyari sa balang manampalataya. ³⁴ Ayin nagkulang agyan gisa kalla, gawan na dilag luta o bali, pan-isaliw lay ati buy ya peray naabli la, ³⁵ indin la sa mani apostul. Buy indin êt taman mani apostul ya ati sa balang gisa ayun sa kaylangan la.

³⁶ Para êt bayduy dinyag Jose ya taga Cyprus ya ubat sa layin Levi. Pambêgên yan mani apostul un Bernabe ya labay sabin, “Mamapas-êy nakêm.” ³⁷ Insaliw nay luta na buy ya peray naabli na, indin na sa mani apostul.

5

Silan Ananias buy si Safira

¹ Dilag êt miasaway nisaliw luta la. Ya lagyun liyaki, Ananias buy ya lagyun babayi, Safira. ² Nuwa nibêbêtêk ka miasaway baw-asên lay peray naabli la buy ya nitagan sabay ya gintan Ananias sa mani apostul. Sinabi na kalla, “Kay aati

ya naabli yan sa luta yan.” ³ Nuwa sinabin Pedro kana, “Ananias, uysiyang nag-pasakup kaya kan Satanas ta? Naglaram ka sa Ispiritun Bapan Namalyari gawan binaw-asan muy naabli mu sa luta yu. ⁴ Sabitun a mu pun insaliw ya luta, kamuy abiin buy sên naisaliw mina, idi êt kamu nu sabêt ta daygên mu sa peray naabli mu! Uysiyang dinyag mu yay parabaysên ta? Naglaram ka alwan kay sa tawu, nun a kan Bapan Namalyari.”

⁵⁻⁶ Pamakalêngên Ananias sa sinabin Pedro, nati yan nitugaw. Kabay dinanyan yan mani bayuntawu buy impungus lay bangkay na. Pamakayari, gintan layan paawas buy in-ilbêng. Buy ya kaganawan nakalêngê sa nalyari, sadyay limu la.

⁷ Pamakalibas tatluy uras, inlumatêng si Safira ya asawan Ananias. Ayin yan katatanda sa nalyari sa asawa na. ⁸ Pinatang yan Pedro, “Sabin mu kangku nu kay ati ya naabli yu sa luta yu.”

Sinabi na, “Awu, kay abiin.”

⁹ Kabay sinabin Pedro kana, “Uysiyang nibêbêtêk kaw yan subukan ya Ispiritun Panginuun ta? Elêwên mu! Inlumatêng ngay nilbêng asawa mu buy sikay na êt amêsên ya ilbêng la.”

¹⁰ Mamakun ni, nati yan nitugaw sa arapan Pedro. Pamakasun mani bayuntawu, nakitan lay nati ya êt si Safira. Kabay insapat layan insalwang buy in-ilbêng sa danin asawa na. ¹¹ Sadyay limun mani manampalatayay miaawyun buy sadyay limun balang nakalêngê sa nalyari.

Mani tanda' buy mani mamakaupapas sa dyag

¹² Gawan sa kapangyarian Bapan Namalyari, malakêy tanda' buy mamakaupapas ya dinyag mani apostul sa arapan mani tawu. Pawan mititipun na kaganawan manampalataya sa Balkun Solomon sa Templu. ¹³ Ya mani asê manampalataya kan Jesus, agyan pang-galangên lay mani manampalataya, malimu silan makiawyun kalla. ¹⁴ Buy luyang pun êt inlumakêy lawyaki buy babayi ya manampalataya sa Panginuun. ¹⁵ Gawan sa mani mamakaupapas ya dinyag mani apostul, gintan mani tawuy nipagsakit sa

agid dan buy indin sa amak la amên sa panduman Pedro, agyan kay maêtêban silan alinaw na buy umiyul sila. ¹⁶ Dilag êt malakêy inlumatêng nga ubat sa kaatag baryuy nakapalitêng sa Jerusalem. Panggêtan lay mani nipagsakit buy mani sinêdakan nadawak ka ispiritu. Buy inumiyul silan kaganawan.

Ya pamasakit sa mani apostul

¹⁷ Kinasêman pinakapuun pari buy ya mani kaawyun nan Saduseoy mani apostul. ¹⁸ Kabay impadakêp lay mani apostul buy impasukul. ¹⁹ Nuwa sa yabin abitu, dilag gisay ang-el Panginuun ya naku sa sukulan, ta imbuklat nay pasbul pamisukulan buy impaawas na sila. Sinabin ang-el kalla, ²⁰ "Maku kaw sa Templu buy ioral yu sa mani tawuy tungkul sa bayun biyay ya pan-idin Bapan Namalyari." ²¹ Kabay dinyag lay sinabin ang-el, ta sên niputak ka mamut, naku sila sa kasawangan Templu buy nangaral sa mani tawu.

Sên inlumatêng nga pinakapuun pari buy mani kaawyun na, impabêg lay mani mangatwan Judioy mangatuynungan. Buy namiutus silan mani magbantay amên kêwên na mani apostul sa sukulan. ²² Nuwa sên inlumatêng nga mani inutus la sa pamisukulan, ayin na bayduy mani apostul. Kabay nag-udung sila sa mani mangatwan Judioy mangatuynungan. Sinabi la, ²³ "Sên inlumatêng kay sa sukulan, nakit yan na mamangêd da pangakandadun pasbul buy ya mani bantay, idi baydu sa pasbul. Nuwa sên imbuklat yan nay pasbul, ayin kayan nakitan na tawu baydu sa lalê!" ²⁴ Sên nalêngên kapitan mani magbantay sa Templu buy ya mani mamunun pari ya abiin, nakatêgag sila buy a la makwan maisip nu sabêt ta nalyari.

²⁵ Amêsên, dilag tawuy inlumatêng buy nibalita, "Lêng-ên yuy ati! Ya mani tawuy impasukul yu, idi sila amêsên sa Templuy mangaral sa mani tawu."

²⁶ Kabay tambêng naku sa Templuy kapitan kaawyun nay mani magbantay na amên dakpên manguman ya mani apostul. Nuwa a la sila pinasakitan, gawan

malimu sila ta dat batwan silan mani tawu.

²⁷ In-arap kapitan buy mani magbantay nay mani apostul sa mani mangatwan Judioy mangatuynungan. Sinabin pinakapuun pari sa mani apostul, ²⁸ "Masipit yan kawnan imbawal mangaral tungkul kan Jesus. Elêwên yuy dinyag yu! Niwagaw sa buun Jerusalem ya pan-ioral yu. Buy sikay pun êt ya pansangkalan yun namati sa tawun abiin!"

²⁹ Kabay nakitbay si Pedro buy ya mani kaawyun nan apostul, "Kay si Bapan Namalyari ya sêpat yan sunulun, alwan tawu. ³⁰ Si Bapan Namalyari ya panulimênên mani ninunu tamu, pinabyay nan manguman si Jesus ya impaku yun pinati sa kurus. ³¹ Intag-ay yan Bapan Namalyari buy pinaiknu naya sa wanan na bilang Mamunu buy Mamiligtas amên sikitamun mani Judio, mabiyani kitamun panawun magsisi buy sa pakapakun baydu, mapatawad da mani kasalanan tamu. ³² Sikay ya magpapêtêg sa kaganawan nalyari kan Jesus. Buy alwan kay sikay nun a ya Ispiritun Bapan Namalyari êt ta indin na sa kaganawan manunul kana."

³³ Sên nalêngên mani mangatwan Judioy mangatuynungan ya abitu, natubagtubag sila buy labay lan patin na mani apostul. ³⁴ Nuwa nidêng nga gisa kalla ya naglagyun Gamaliel. Gisa yan Pariseo buy manurun Kautusan buy panggalangên kaganawan tawu. In-utus nay pasalwangên pun na mani apostul. ³⁵ Pamakasalwang mani apostul, sinabin Gamaliel, "Mani kaparisu kun Israelita, isipin yun mangêd nu sabêt ta mangêd yun daygên sa mani tawun abiin. ³⁶ Gawan dakun umnuy tawun nay inlumibas dilag êt parabaysên na nalyari. Dilag gisay liyaki ya naglagyun Teudas ya namadayêw nagsabin siyay dakilay pinunu. Nakasagyat yan apat ta ralan na lawyaki ya nakiawyun kana. Nuwa sên pinati ya, nangapisisyay ya mani kaawyun na buy a silayna ni-aawyun. ³⁷ Pamakayarin abitu, sabitun panawun pagsensus mani tawu, dilag êt parabaysên na nalyari. Dilag êt gisay

liyaki ya naglagyun Judas ya taga prubinsyan Galilea. Nakasagyat ya êt malakêy lawyaki. Nuwa sên pinati ya, nangapisisyay êt ta mani kaawyun na. ³⁸ Kabay ati ya masabi ku kamuyu. Agana yu pakyalaman na mani tawun abiin buy pasawên yu silayna, gawan nu ya palanu o pandaygên la, kay ubat sa tawu, mangapisisyay êt ta abiin. ³⁹ Nuwa nu ubat kan Bapan Namalyari, a yu sila mapatgên. Ta dat kay lumtaw kaw tan manalungat kan Bapan Namalyari!" Kabay sinunul mani mangatwan Judioy mangatuynungan na sinabin Gamaliel.

⁴⁰ Impabêg lan manguman na mani apostul buy impalati. Buy imbawal silan mangaral tungkul kan Jesus bayu sila imbus.

⁴¹ Namitay mani apostul sa mani mangatwan Judioy mangatuynungan un matula-tula, ta tinulutan silan Bapan Namalyarin mipakadêng-êy gawan sa panunul la kan Jesus. ⁴² Allu-allu silan mamaku sa Templu buy mamaku sa balang bali amên manuru buy mangaral Mangêd da Balita ya si Jesus sabay ya Cristuy impangakun Bapan Namalyari.

6

Ya pamili sa pituy liyaki ya maglingkud

¹ Sa panawun abitu, kaban mallumakêy tagasunul Jesus, dilag mani Judioy magsabin Griego ya nagdeklamu laban sa mani Judioy magsabin Hebreo. Tagawan ya mani nabal-uy babayi ya magsabin Griego, a silayna pambiyang pan-ikabyay la sa inallu-allu. ² Kabay impabêg mapu buy luway apostul ya kaganawan tagasunul Jesus. Sinabi la, "Asê mangêd da paulayan yan na pangaral Sabin Bapan Namalyari amên kay dambin na pam-in kanên. ³ Kabay mani mapatêl, mamili kaw sa mani kaawyun yun pituy lawyaki ya tanda yuy pangalangên mani tawu, katanda buy natupus Ispiritun Bapan Namalyari, ta sabay silay pagtiwalan yan amên mandambin mam-in kanên. ⁴ Buy sikay, mail-an yan na sarili yan sa panalangin buy pangaral Sabin Bapan Namalyari."

⁵ Nalabayan kaganawan mani manampalataya ya sinabin mani apostul. Kabay pinili la si Esteban ya dilag napas-êy ya panampalataya buy natupus Ispiritun Bapan Namalyari. Pinili la êt silan Felipe, Procoro, Nicanor, Timon, Parmenas, buy si Nicolas ya taga Antioquia. Si Nicolas, alwa yan Judio nuwa napasunul ya sa paniwalan mani Judio. ⁶ In-arap lay abituy pituy napili la sa mani apostul. Impaluntun mani apostul ya gamêt la buy nanalangin.

⁷ Kabay niwagaw wa Sabin Bapan Namalyari buy kapanlulumakên mani tagasunul Jesus sa Jerusalem. Kapanlulumakê êt pari ya nanampalataya kana.

Ya pandakêp kan Esteban

⁸ Si Esteban, binyanan yan Bapan Namalyarin kangêdan buy kapangyarian. Kabay malakêy mamakaupapas buy tanda' ya dinyag nay nakitan mani tawu. ⁹ Nuwa dilag mani tawuy nakisubakan kan Esteban. Naibilang sila sa pambêgên Pagtipunan mani Tawuy Naibus. Ya mani kaatag kalla, taga Cirene, taga Alejandria, taga Cilicia buy taga Asia. ¹⁰ Nuwa a la agyun masambut si Esteban, gawan binyanan yan kabiyasan Ispiritun Bapan Namalyari.

¹¹ Kabay liim lan insagyat ta dakun umnuy liyakin magsabin kalaraman. Paradi ya impasabi kalla, "Nalêngê yan si Esteban ya nagsabin nadawak laban kan Moises buy kan Bapan Namalyari!"

¹² Gawan sa sinabi la, naitustus lan manubag ga mani tawu, mani mangatway manungkulan buy mani manurun Kautusan. Kabay dinakêp la si Esteban buy gintan sa mani mangatwan Judioy mangatuynungan. ¹³ Namiarap sila êt mani tawu amên magpapêtêg sa alwan pêtêg laban kan Esteban. Sinabin tawuy in-arap la, "Ya tawun abiin manunggun magsabin nadawak laban sa Templun Bapan Namalyari buy sa Kautusan na impasulat kan Moises. ¹⁴ Ta nalêngê yan na sinabi nay si Jesus ya abiin, lasakên nay Templu tamu buy sagilyan nay manan naugalyan na inlakwanan kantamun Moises." ¹⁵ Ya kaganawan kaawyun lay

mani mangatwan Judioy mangatuynungan, pinakaêlêw la si Esteban buy nakitan lay lupa nay manginangkinang nanuwad lupan ang-el.

7

Ya Pangaral Esteban

¹ Pinatang pinakapuun pari si Esteban, "Pêtêg nayi ya pansabin mani tawu tungkul kamu?"

² Kabay nakitbay si Esteban, "Mapatêl buy mangatwa ku, pakalêng-ên yuy sabin ku! Si Bapan Namalyari ya makapangyarian, nagpakit ya sa ninunu tamun si Abraham sabitun idi yapun sa Mesopotamia bayu yapun nanugêl sa balayan Haran. ³ Sinabin Bapan Namalyari kanay, 'Lakwanan muy lugal mu buy mani kamag-anak mu buy maku ka sa lugal la ituru ku kamu.' "*

⁴ "Kabay inlakwanan Abraham ma lugal mani Caldeo ta naku yan nanugêl sa balayan Haran. Sên nati yay bapa na, impalaku yan Bapan Namalyari baydi sa lutay bibiyan tamu amêsên. ⁵ Sa panawun na abitu, asê pun binyanan Bapan Namalyari si Abraham un agyan kay pêrad da luta. Nuwa nangaku si Bapan Namalyari ya si lugal la ati, idin na kan Abraham buy sa mani layi na agyan ayin pun anak si Abraham. ⁶ Paradi ya sinabin Bapan Namalyari kana, 'Ya mani layi muy manugêl sa kaatag lugal. Ipusun sila baydu buy pasakitan sila sa apat ta ralan na tawun. ⁷ Nuwa parusan kuy mani tawuy mangipus kalla. Pamakayari, mita sila sa lugal la abitu buy mag-udung sila sa lugal la ati buy ulimênên laku baydi.' ⁸ Buy bilang tanda' sa kasunduan Bapan Namalyari kalla, in-utus na kan Abraham ma sêpat tulin ya kaganawan lawyaki. Kabay sên in-anak si Isaac, tinuli yan Abraham sa ikawaluy allu. Para êt bayduy dinyag Isaac kan Jacob ya anak na. Buy dinyag êt Jacob ya ati sa mapu buy luway anak na ya ninunu tamu."

⁹⁻¹⁰ "Nuwa ya mani ninunu tamun abiin, kinasêman la si Jose ya ali kallan

mipapatêl. Kabay insaliw laya amên magin ipus sa bansan Egipto. Nuwa kaawyun na si Bapan Namalyari buy sinawpan naya sa kaganawan kasakitan na pandanasên na. Binyanan yan Bapan Namalyarin kabiyasnan buy nalabayan yan Faraon ya Arin Egipto. Kabay dinyag nayan mamaala sa buun Egipto buy sa kaganawan pibandiyan na."

¹¹ "Amêsên, inlumatêng ya panawun layang sa buun Egipto buy sa Canaan. Magkasakit ta mani tawu. Buy ya mani ninunu tamu, ayin silaynan mapangwanan maêkan. ¹² Sên natandan Jacob ya dilag awêd masaliw wa trigu sa bansan Egipto, in-utus nay maanak na ya sabay ya mani ninunu tamu amên manaliw sila. Sa nuna lan pamaku baydu, a la nakilala si Jose ya patêl la. ¹³ Nuwa sa ikalwan pamaku la baydu, nagpakilalay na si Jose kalla. Kabay natandan Faraon ya tungkul sa pamilyan Jose. ¹⁴ Pamakayari, in-utus Jose ya ipalakuy bapa na ya si Jacob sa Egipto kaawyun ya buun pamilya na. Pitumpu buy lima silan mipapamilya. ¹⁵ Kabay naku si Jacob sa Egipto buy maanak na ya ninunu tamu. Nanugêl sila baydu buy baydu silayna nati. ¹⁶ In-uli baydi sa luta tamuy mani bangkay la buy in-ilbêng sa Shekem sa pamilbêngan na sinaliw Abraham sa mani anak Hamor sabitun nuna."

¹⁷ "Sên marani yan matupad da pangakun Bapan Namalyari kan Abraham, ya mani ninunu tamu baydu sa Egipto, kapanlulumakê la. ¹⁸ Sa pamisasagilin mani ari, inlumatêng nga panawun na dilag bayuy ari ya a na tanday tungkul kan Jose. ¹⁹ Ya arin ati, pinurayit nay mani ninunu tamu buy pinasakitan na sila sa kapamilatan pamilit na kallan lakwanan lay mani kulaw la sa lawasan amên mati."

²⁰ "Abitu êt ta panawun ya in-anak si Moises ya gisay anak ya kinaidwan Bapan Namalyari. Sinaysay yan mangatwa na sa bali la un tatluy buwan. ²¹ Nuwa sên napilitan layan lakwanan, kingwa yan babayi ya anak Faraon buy sinaysay nayan intuwad nan pêtêg nan anak.

* 7:3 7:3 Genesis 12:1.

22 Tinurwanan si Moises sa kaganawan kabiyasnan mani tawu sa Egipto buy nagin dakila ya sa sabi buy sa mani diyag na.”

23 “Sên apattapuy tawun nan Moises, naisipan nan maglimbun sa mani kaparisu nan Israelita amên êlêwên na nu sabêt tay nalyari kalla. 24 Sên idi yina baydu, nakitan nay kaparisu nan Israelita ya pampasakitin gisay taga Egipto. Sinawpan nay kaparisu na buy sa pangablas na, pinati nay abituy taga Egipto. 25 Indap na nu mapukatan mani kaparisu nay sabay siyay gamitin Bapan Namalyarin mamiligtas kalla, nuwa a la napukatan. 26 Pamakawasak, nalatêng nay luway kaparisu nan Israelitay mipapati. Labay na dayin mikasundu sila. Kabay sinabi na, ‘Uysiyan mipapati kaw yata, alwa nayin parisu kaw Israelita?’ 27 Nuwa ya namasakit sa kaparisu na, intulak na si Moises buy sinabi na, ‘Sisabêt ta nam-i kamun karapatan mamunu buy mangukum kanyan? 28 Labay muku êt nayin patin kaparisun pamati mu sa taga Egipto saybi?’ 29 Sên nalêngên Moises ya abiin, tinumakas ya buy naku sa lugal la pambêgên Midian. Nanugêl ya baydu bilang dayuwan buy baydu winan nagasawa buy nakaanak yan luway liyaki.”

30 “Nilabas say apattapuy tawun, idi sa kakyangan si Moises ya marani sa Bung-uy Sinai. Nagpakit baydu kanay gisay ang-el Bapan Namalyari sa nayêpay puun kayuy magdêkêtdêkêt. 31 Sên nakitan Moises ya abitu, nakaupapas ya. Kabay pinagdanyan nay ati amên êlêwên na. Sên mamadanidani yina, nalêngê nay tunuy Bapan Namalyari ya nagsabin, 32 ‘Siku ya Namalyarin mani ninunu mu ya silan Abraham, Isaac, buy Jacob.’ Sên nalêngên Moises ya ati, nanginagin ya gawan sa limu buy a yina makaêlêw. 33 Sinabin Bapan Namalyari kana, ‘Itas muy isteping mu, gawan idi ka sa banal la lugal. 34 Mangakit kuy kasakitan mani tawu ku sa Egipto buy mangalêngê kuy pamakilunuslunus la. Kabay nagtabuy yaku baydi amên iligtas sila. Maglêan kay Moises, ta sikay iutus kun mag-udung sa

Egipto.’ ”

35 “Si ati si Moises, insakwil yan mani kaparisu nan Israelita sabitun sinabi la kanay, ‘Awta sisabêt ta nam-i kamun karapatan mamunu buy mangukum kanyan?’ Nuwa agyan parabaydu, sa kapamilatan sawup ang-el la nagpakit kana sa nayêpay puun kayu ya magdêkêtdêkêt, si Moises pun êt ta inutus Bapan Namalyarin mamunu buy mamiligtas kalla. 36 Si Moises êt ta namiawas kaparisu nan Israelita sa kasakitan la baydu sa Egipto. Nanyag yan mani mamakaupapas buy mani tanda' sa Egipto, sa Dagat ta Naudit buy sa kakyangan sa lalên apattapuy tawun. 37 Si Moises êt ta nagsabi sa mani kaparisu nan, ‘Lumatêng nga panawun na si Bapan Namalyari, mamili yan gisay propetay nanuwad kangku ya kalayi yu.’ 38 Sên nititipun na mani ninunu tamu sa kakyangan, si Moises ya namilatan sa mani tawu buy sa ang-el ya nakisabi kana sa Bung-uy Sinai. Sabay siya êt ta nananggap Sabin Bapan Namalyari ya mam-in biyay amên idin êt kantamu.”

39 “Nuwa a ya sinunul mani ninunu tamu, nun a insakwil laya bilang pinunu la. Buy labay la pun na mag-udung sila sa Egipto. 40 Sinabi la kan Aaron, ‘Idyag mukay diyusdiyusan na manguna kanyan, gawan a yan tanda nu sabêt tay nalyari sa Moises ya abiin ya namipaawas kanyan sa Egipto.’ 41 Kabay nanyag silan ribultuy kaparisun biserun baka. Pamakayari, namati silan saysay la ya inandug la baydu sa ribultu. Nagkalutu silan nagsaya sa pangulimên baydu sa arapan ribultuy dinyag la. 42 Gawan baydu, tinalibatukan silan Bapan Namalyari buy pinaulayan na silan mangulimên sa allu, buwan, buy bêtêwên sa langit. Ya dinyag la, kaparisun insulat mani propeta sabitun nuna,

‘Sikaw wa mani Israelita,
sa lalên apattapuy tawun sa kakyangan,
namiandug kaw mani pinati ya saysay,
nuwa alwan sikuy piniandugan yu.

⁴³ Pigêgtan yu pun êt ta toldan diyusdiyusan yu ya si Molec buy ya diyusdiyusan yuy si Renfan na nagwangis bêtêwên. Dinyag yuy mani abiin amên ulimênên yu sila. Kabay ipatas kataw mas marayu pun sa Babilonia.' "†

⁴⁴ "Sinabi pun êt Esteban, 'Sabitun idi pun sa kakyangan na mani ninunu tamu, gintan lay tolday tanda' un pangawyun kallan Bapan Namalyari. Dinyag lay toldan ati ayun sa utus Bapan Namalyari kan Moises buy sa palanuy impakit kana. ⁴⁵ Sên nati ya si Moises, si Josue ya kasagili nan namunu sa mani ninunu tamu. Buy pigêgtan lay toldan abiin sabitun sinakup lay lutay impangakun Bapan Namalyari buy impatas Bapan Namalyari ya mani manan manugêl baydi. Buy nanugêl êt baydi ya tolda angka sa panawun pagarin David. ⁴⁶ Kinaidwan Bapan Namalyari si Arin David. Kabay nanyawad yan paintulut kan Bapan Namalyari ya mipaydêng yan Templun Bapan Namalyari amên baydu mangulimên na mani layin Jacob. ⁴⁷ Nuwa a ya tinulutan Bapan Namalyari, nun a si Solomon na anak na ya sabay ya namipaydêng Templun Bapan Namalyari.' "

⁴⁸ "Nuwa agyan parabaydu, si Bapan Namalyari ya Katatag-ayan, a ya manugêl sa bali ya dinyag tawu. Gawan ati ya sinabi na sa kapamilatan propeta Isaias,

⁴⁹ 'Miknu wakun mag-ari sa langit, buy babun lutay tuturakan bitis ku. Kabay agyan sabêt man na kalasin bali ya daygên yu para kangku, asê minukad kangku.

Ayin dakun sabêt man na lugal la malyari kun pagpaynawan.

⁵⁰ Alwa nayin sikuy nanyag kaganawan bagay ya abiin?' "

⁵¹ Insundu pun êt Esteban na pagsabi na, "Taganan nakdêy ya ulu yu! Para kaw mani alwan Judioy asê kalabay maniwala kan Bapan Namalyari buy a yu labay lêng-ên na mani sabi na. Natubus-tubus yuy ugalin mani ninunu yu, ta

pawa yun pangkalabanên na Ispiritun Bapan Namalyari. ⁵² Ayin propeta sa panawun ninunu yuy a la pinasakit. Agyan na mani mamipatanda tungkul sa pallumatêng Matinêk ka Lingkud, pinati la êt. Buy sabitun inlumatêng ya, sikaw êt ta namisupakat buy namati kana. ⁵³ Sikaw wa nananggap sa Kautusan na indin Bapan Namalyari sa kapamilatan mani ang-el, nuwa a yu sinunul la abiin."

Ya pamatu kan Esteban

⁵⁴ Sên nalêngên mani mangatwan Judioy mangatuynungan na abiin, sadyay tubag la kan Esteban. Kabay mingêngêt ta bêbêy la. ⁵⁵ Nuwa ya Ispiritun Bapan Namalyari idi kan Esteban. Kabay nangêlêw ya sa langit buy nakitan nay sawang Bapan Namalyari buy nakitan na êt si Jesus ya nakaidêng sa wanan Bapan Namalyari. ⁵⁶ Kabay sinabin Esteban, "Elêwên yu. Makitan kuy langit ta nakabuklat buy makitan ku êt si Jesus ya in-Anak Tawuy nakaidêng sa wanan Bapan Namalyari!"

⁵⁷ Kabay nan-angaw wa mani mangatwan Judioy mangatuynungan buy tinêmpanan lay têt la amên a la malêngêy pansabin Esteban. Buy niaagnan silan nanduyung kana. ⁵⁸ Ginuluy la si Esteban paawas sa balayan buy pinisasawpan layan binatang. Ya mani magpapêtêg laban kan Esteban, intas lay mani balabal la buy imbalag sa gisay bayuntawuy naglagyun Saulo.

⁵⁹ Kaban pambatwan la si Esteban, manalangin ya. Sinabi na, "Panginuun Jesus, tanggapên muy kaladwa ku."

⁶⁰ Pamakayari, nanduku ya buy masnêg nan sinabi, "Panginuun, patawarên mu sila sa kasalanan na pandaygên la kangku." Buy pamakasabi nan abiin, nati ya.

8

Pinasakit Saulo ya mani manam-palataya

† 7:43 7:43 Amos 5:25-27.

1-2 In-ilibêng si Esteban un mani tawuy dilag limu kan Bapan Namalyari buy sadyay panangis la kana.

Ubat ta baydu, nag-umpisay nay sadyay pamasakit sa mani manampalatayay miaawyun na idi sa Jerusalem. Kabay nikyat sila sa buun prubinsyan Judea buy sa prubinsyan Samaria. Kay ya mani apostul tay nabalag sa Jerusalem. Si Saulo ya nakiayun sa pamati kan Esteban, 3 ya sabay êt ta magpilit amên sirên nay pamibêbêtêk mani manampalatayay miaawyun. Kabay sinunan nay balang balin mani manampalataya, ta dakpên na silan guluyun buy ipasukul, lawyaki man o babayi.

In-aral la Mangêd da Balita sa Samaria

4 Ya mani manampalataya kan Jesus, nangapisisyay sa magmikakanayun na lugal. Nuwa agyan antuman na kapilakwan la, pan-iaral lay Mangêd da Balita tungkul kan Jesus. 5 Si Felipe, gisa ya kalla. Inlumunsan ya sa gisay balayan sa prubinsyan Samaria buy nangaral ya tungkul kan Jesus ya sabay ya Cristuy impangakun Bapan Namalyari. 6 Sên nalêngên mani tawuy pansabin Felipe buy sên nakitan lay mani mamakaupapas ya dinyag na, pinakalêngê laya. 7 Impatas nay mani nangadadawak ka ispirituy nagsêdak sa malakêy tawu. Kaban magawas ya nangadadawak ka ispiritu sa mani tawu, man-angaw silan masnêg. Malakê et ta lumpu buy pilay ya inumiyul. 8 Kabay natulatulay mani tawu sa balayan abitu.

9 Dilag liyaki ya maglagyun Simon na manugêl et baydu sa Samaria. Manay nan manyag mamakaupapas sa mani taga Samaria sa kabiyasnan nan manalamangka. Buy pan-ipadayêw nay dilag yan kapangyarian. 10 Mallêngê kanay kaganawan tawu sa balayan abitu, matag-ay man o nayêpay pangatawu la. Pansabin la, "Si Simon, dilag yan kapangyarian Bapan Namalyari ya pambêgên Dakilan Kapangyarian." 11 Labaylabay yan lêngên mani tawu, gawan mana nayna silan napaupapas sa kabiyasnan nan manalamangka. 12 Nuwa sên in-aral Felipe

ya Mangêd da Balita tungkul sa pagarin Bapan Namalyari buy tungkul kan Jesu Cristu, nanampalataya sila buy nagpabawtismu, lawyaki buy babayi. 13 Si Simon, nanampalataya ya et. Nagpabawtismu ya buy nakilaku ya kan Felipe. Nakaupapas ya sa mani imala buy mamakaupapas ya dinyag Felipe.

14 Pamakalêngên mani apostul sa Jerusalem ya nanampalatayay mani taga Samaria sa Sabin Bapan Namalyari, inutus la baydu si Pedro buy si Juan. 15 Pamakalatêng la sa Samaria, nanalangin sila para sa mani manampalataya baydu amên matanggap lay Ispiritun Bapan Namalyari. 16 Tagawan agyan nabawtismuwan silayna sa lagyun Panginuun Jesus, a la pun natanggap pa Ispiritun Bapan Namalyari. 17 Impaluntun Pedro buy si Juan na gamêt la sa mani manampalataya kan Jesus buy natanggap lay Ispiritun Bapan Namalyari.

18-19 Nakitan Simon ya sa kapamilatan pamipaluntun gamêt mani apostul sa mani manampalataya, natanggap lay Ispiritun Bapan Namalyari. Kabay sinabin Simon kan Pedro buy kan Juan, "Biyang kataw pera nu biyang yukun parabaysên na kapangyarian amên nu sisabêt man na paluntuwan kun gamêt ku, matanggap la et ta Ispiritun Bapan Namalyari."

20 Nuwa nakitbay si Pedro kana, "Sika, milaku ka dayi sa ayin katganan na kaparusan kaawyun na pera mu. Gawan indap mu nu mabiyang kan kapangyarian Bapan Namalyari sa kapamilatan pera mu. 21 A ka kaawyun sa pandaygên yan, gawan madinat ta bêkê mu sa pangêlêw Bapan Namalyari. 22 Kabay pagsisyan muy nadawak ka diyag mu buy manalangin ka sa Panginuun ya dayi patawarên naka sa madinat ya pan-isipin mu. 23 Ta makitan kuy sadyay pangasêm mu buy ipus kan kasalanan."

24 Nuwa sinabin Simon kalla, "Nu malyari, manalangin kaw sa Panginuun para kangku amên asê malyari kangkuy parusay pansabin yu."

²⁵ Nagpapêtêg si Pedro buy si Juan sa nakit lay dinyag Jesus buy nangaral silan sabi na. Pamakayarin abitu, nag-udung sila sa balayan Jerusalem. Buy sa pamuli la, in-aral lay Mangêd da Balita tungkul kan Jesus sa mani baryuy madanan la sa prubinsyan Samaria.

Si Felipe buy ya nagtungkulan na taga Etiopia

²⁶ Amêsên, dilag gisay ang-el Panginuun ya nagsabi kan Felipe, “Tambêng kan maku sa timug buy tutun muy dan ubat sa Jerusalem papakun sa Gaza.” Ya dan abitu, ayin nan mayngan manduman. ²⁷⁻²⁸ Kabay tambêng namita si Felipe buy kaban mamita ya, nakitan nay liyaki ya taga Etiopia. Matag-ay ya tungkulan na gawan siyay pinitiwalan sa pibandiyan Candace. Ya labay sabin Candace, reynan Etiopia. Ya nagtungkulan, pauli yinan ubat sa Jerusalem nu saantu yan nangulimên kan Bapan Namalyari buy pauli yinan nakasakay sa kalesa. Kaban mamitay kalesa na, mamasa yan libruy insulat propeta Isaias. ²⁹ Sinabin Ispiritun Bapan Namalyari kan Felipe, “Danyan muya buy pakiagnanan muy kalesa na.”

³⁰ Kabay nuwayu si Felipe buy natagal nay kalesa. Nalêngê nay mamasay nagtungkulan sa librun propeta Isaias. Kabay pinatang yan Felipe, “Mapukatan mu nayi ya pambasên mu?”

³¹ Nakitbay ya nagtungkulan, “A ya bay! Parasaantu kun mapukatan nu ayin mamipapukat kangku?” Kabay sinagyat na si Felipe un magsakay sa kalesa na buy pinaiknu na sa dani na. ³² Ati ya baagin Kasulatan na pambasên na,

“A ya nagdeklamu. Kaporisu yan tupay gêgtan sa pamatyan,
o sa gisay biserun tupay nabêlêng nga ayin tarit
kaban pan-urugun.

³³ Dinustak ya buy asê ustuy pangatul kana.
Ayin makapagsabi tungkul sa mani layi na,
gawan tambêng layan pinati.”*

³⁴ Sinabin nagtungkulan kan Felipe, “Sabin mu kangku nu sabêt ta pantukuyun propeta, sarili na nayi o kaatag tawu?” ³⁵ Kabay ubat sa abituy baagin Kasulatan na binasa na, in-aral Felipe kanay Mangêd da Balita tungkul kan Jesus. ³⁶ Sa pamita la, niras sila sa lugal la naglanêm. Sinabin nagtungkulan kan Felipe, “Elêwên mu. Dilag lanêm di. Dilag pun nayin sangkan amên a ku mabawtismuwan?”

³⁷ [Nakitbay kana si Felipe, “Mal-yari kaynan bawtismuwan nu manampalataya kan buun bêkê.”

Nakitbay ya nagtungkulan, “Awu, manampalataya ku ya si Jesu Cristu ya sabay ya Anak Bapan Namalyari.”]

³⁸ Impapatgên nagtungkulan na kalesa buy inlumunsan silan luwa sa lanêm buy binawtismuwan yan Felipe. ³⁹ Sên nagsalwang silayna sa lanêm, tambêng kingwan Ispiritun Panginuun si Felipe. Kabay a yina nakitan nagtungkulan, nuwa matula yan namisundun pamita na. ⁴⁰ Bêngat tan idi sa balayan Azoto si Felipe. Paubat ta baydu, nangaral yan Mangêd da Balita sa mani tawu sa kaganawan balayan na mangadanan na angga sa nilatêng ya sa balayan Cesarea.

9

Nangilala si Saulo sa Panginuun

¹ Pan-isundu pun êt Sauloy pagbanta na ya patin nay mani tagasunul Panginuun Jesus. Naku ya sa pinakapuun pari ² buy nanyawad yan sulat ya ipakit na sa mani pinunu sa balin pagtipunan mani Judio sa Damasco bilang pagpapêtêg ga binyanan yan karapatan mandakêp buy mantan sa Jerusalem un sisabêt man na manampalataya sa pangaral Jesus, liyaki man o babayi.

³ Sên marani ya si Saulo sa balayan Damasco, bêngat yatan napalitêngan makasilêw wa sawang nga ubat sa langit.

⁴ Nitugaw ya buy dilag yan nalêngêy tunuy ya nagsabin, “Saulo, Saulo, uysiyen pan-usigin muku yata?”

* 8:33 8:33 Isaias 53:7-8.

⁵ Sinabin Saulo, “Panginuun, sisabêt ka?”

Pikitbayan yan tunuy, “Siku si Jesus ya pan-usigin mu. [Kay pamparusan mutay sarili mu. Para katan mandansêk sa natayad da kayu.” ⁶ Nanginagin ya buy nakaupapas buy sinabi nay, “Panginuun, sabêt ta labay mun daygên ku?”

Sinabin Panginuun kana,] “Midêng ka buy maku ka sa balayan, ta dilag magsabi baydu kamu nu sabêt ta sêpat mun daygên.”

⁷ Ya mani kaawyun Saulo, kay nakadêtna tana silan asê nakasabi. Nakalêngê silan tunuy, nuwa ayin silan nakitan. ⁸ Nidêng si Saulo, nuwa sên nimukat yan mata na, a yina makakit. Kabay tinambay yatan mani kaawyun na angga sa balayan Damasco. ⁹ Tatluy allu nan asê nakakit, asê nangan buy asê maminêm.

¹⁰ Baydu sa Damasco, dilag gisay tagasunul Jesus ya maglagyun Ananias. Pinagkasabi yan Panginuun Jesus sa gisay sulêplêp. Sinabi na, “Ananias!”

Nakitbay si Ananias, “Sabêt ta abituy Panginuun?”

¹¹ Sinabin Panginuun kan Ananias, “Maku ka sa balin Judas, baydu sa dan na pambêgên ‘Matinêk’, buy têkapên mu bayduy liyaki ya taga Tarso ya maglagyun Saulo. Manalangin ya amêsên. ¹² Impakit ku kana sa kapamilitan gisay sulêplêp pa sumun sa binyanan nay gisay liyaki ya maglagyun Ananias ya mipaluntun gamêt kana amên makakit yan manguman.”

¹³ Nuwa nakitbay si Ananias, “Panginuun, malakêy mangabalitan ku tungkul sa tawun abiin buy nu parasaantu nan pampasakitin na mani manampalataya kamu sa Jerusalem. ¹⁴ Buy naku ya baydi sa Damasco ya dilag karapatan ubat sa mani mamunun pari amên dakpên na kaganawan manampalataya kamu.”

¹⁵ Nuwa sinabin Panginuun kan Ananias, “Mita kayna, ta sabay siyay pinili kun maglingkud kangku amên ipakilala naku sa mani alwan Judio buy sa mani ari la buy kamuyun mani Israelita. ¹⁶ Buy ipakit ku êt kanay malakêy pamasakit ta sêpat nan pibabatan gawan kangku.”

¹⁷ Kabay inlakun Ananias si Saulo sa bali ya bibiyan na. Pamakasun na baydu, impaluntu nay gamêt na kan Saulo buy sinabi na, “Saulo, patêl ku sa Panginuun, impalaku waku baydin Panginuun Jesus ya sabay ya nagpakit kamu sa dan sabitun papakun ka baydi. In-utus naku baydi amên makakit kan manguman buy matupus kan Ispiritun Bapan Namalyari.” ¹⁸ Sa uras êt abitu, bêngat tan nanabu sa matan Saulo ya paran mani kaliskis kênan lanêm buy nakakit yan manguman. Pamakayari, nidêng ya buy nagpabawtismu. ¹⁹ Nangan ya buy pinumas-êy yan manguman.

Nangaral si Saulo sa Damasco

Nanugêl si Saulo un dakun umnuy allu sa Damasco kaawyun nay mani tagasunul Jesus. ²⁰ Naku ya sa mani balin pagtipunan mani Judio buy in-aral nay sabay si Jesus ya Anak Bapan Namalyari. ²¹ Nakaupapas ya kaganawan nakalêngê kana. Kabay sinabi la, “Alwa nayin sabay ya tawun ati ya mamasakit sa mani mamêg sa lagyun Jesus baydu sa Jerusalem? Alwa nayin naku ya baydi amên dakpên na mani manampalataya kan Jesus buy gêtan makagapus sa mani mamunun pari?”

²² Nuwa pinupumas-êy ya nakêm Saulo sa pangaral na. Pinagpapêtgan nay si Jesus sabay ya Cristuy impangakun Bapan Namalyari. Kabay nagluway nakêm mani Judioy manugêl baydu buy a sila naka-pakitbay kana.

²³ Sên nilabas ya dakun umnuy allu, nipupulung nga mani Judio amên ipalanu la nu parasaantu lan patin si Saulo. ²⁴ Allu buy yabi lan pan-apatên si Saulo sa mani lawasan balayan amên patin. Nuwa dilag nagsabi kan Saulo ya labay layan patin. ²⁵ Kabay gisay yabi, ingkulsug yan mani tagasunul na sa maragul la tiklis buy intabuy laya sa lawasan pader balayan.

Si Saulo sa Jerusalem

²⁶ Pamakalatêng Saulo sa Jerusalem, sinubukan nan makiawyun sa mani tagasunul Jesus, nuwa malimu sila kana. A sila maniwalan tagasunul linan Jesus.

²⁷ Nuwa pikilaku yan Bernabe buy gintan sa mani apostul. Ingkuwentun Bernabe kalla nu parasaantun nakit Saulo ya Panginuun Jesus sa dan buy dilag sinabi si Jesus kana. Buy sinabi na êt nu parasaantun kapas-êy ya nakêm Saulo sa pangaral na tungkul kan Jesus baydu sa Damasco. ²⁸ Kabay ubat ta baydu, kaawyun layna si Saulo buy napas-êy ya nakêm nan niaral tungkul kan Jesus agyan saantu man sa Jerusalem. ²⁹ Makisabi ya buy makitutul sa mani Judioy magsabin Griego, nuwa nanubag sila buy labay layan patin. ³⁰ Sên natandan mani manampalatayay labay lan daygên kan Saulo, in-atêl laya sa Cesarea buy impauli sa Tarso.

³¹ Pamakayarin abitu, nipatêtbêk kay mani manampalatayay miaawyun sa buun Judea, sa Galilea, buy sa Samaria. Pinupumas-êy ya panampalataya la buy mambumyay silan dilag limu sa Panginuun. Pampas-êyên Ispiritun Bapan Namalyari ya nakêm la. Kabay inlulumakêy mani manampalataya.

Si Pedro sa Lida buy sa Jope

³² Malakêy lugal la inlakun Pedro amên lakwên na mani manampalataya kan Jesus buy sabin kallay "Nagpapakun kawna." Naku ya êt sa balayan Lida. ³³ Nakilala na bayduy gisay liyaki ya maglagyun Eneas. Sa lalên waluy tawun, kay nakakalêk ya gawan lumpu ya. ³⁴ Sinabin Pedro kana, "Eneas, pinaiyul kaynan Jesu Cristu. Kabay midêng kayna buy ilulun muy amak mu." Tambêng nidêng si Eneas. ³⁵ Nakitan kaganawan manugêl sa balayan Lida buy sa Saron na inumiyul la si Eneas. Kabay nanampalataya sila êt sa Panginuun.

³⁶ Sa balayan Jope, dilag gisay babayi ya tagasunul Jesus ya maglagyun Tabita. Ya lagyu na sa Griego, Dorcas. Pan-iubus nay panawun na sa panyag kangêdan buy pawa yan manawup sa mani kalulu. ³⁷ Nitagun nakatanam ma babayin ati buy nati ya. Inlinis lay bangkay na bayu imburul sa gisay kuwartu sa têngêl. ³⁸ Ya Jope, narani sa Lida. Kabay sên natandan mani tagasunul Jesus ya idi sa Lida si Pedro, in-utus lay luway tawu amên pakisabyan

si Pedro ya tambêng yan maku sa Jope. ³⁹ Kabay tambêng nakilaku si Pedro kalla. Pamakalatêng la sa Jope, gintan laya sa kuwartuy piniburulan sa nati. Dilag mani bal-u bayduy manangis. Impakit la kan Pedroy mani yaming nga tinayin Dorcas para kalla sabitun nabyay yapun.

⁴⁰ Impaawas Pedroy kaganawan idi sa kuwartu. Nanduku ya buy nanalangin. Pamakayari, nag-arap ya sa bangkay buy sinabi na, "Tabita, midêng ka." Pamakamukat Tabita, nakitan na si Pedro. Kabay niknu ya. ⁴¹ Tinalan Pedroy gamêt na buy sinawpan nayan nidêng. Pamakayari, binêg Pedroy mani nabal-u buy kaatag manampalataya baydu buy impakit na kalla si Tabita ya nabyay yana. ⁴² Ya nalyarin abiin, niwagaw sa buun Jope. Kabay malakêy nanampalataya sa Panginuun Jesus. ⁴³ Nanugêl pun si Pedro sa Jope un dakun umnuy allu sa balin Simon na mamipakyang balat ayup.

10

Ya pamêg Cornelio kan Pedro

¹ Sa balayan Cesarea, dilag gisay liyaki ya maglagyun Cornelio. Kapitan yan mani sundalus Romano ya pambêgên "Batalyun Italianu." ² Si Cornelio buy ya mani kaawyun na sa bali, matinêk ka pamibiyaybiyay la buy dilag silan limu kan Bapan Namalyari. Agyan alwa yan Judio, malakêy naidin nay sawup sa mani kaluluy Judio buy pawa yan manalangin kan Bapan Namalyari. ³ Gisay allu, sên mag-alas tres san kaawat, nasulêplêp nay gisay ang-el Bapan Namalyari ya sinumun sa bali na buy namêg kana, "Cornelio!"

⁴ Kabay pinakaêlêw nay ang-el un dilag sadyay limu. Sinabi na, "Sabêt ta abitu?"

Nakitbay ya ang-el kana, "A ka panlitêpên Bapan Namalyari gawan inlêngê nay mani panalangin mu buy masaya ya sa panawup mu sa mani kalulu.

⁵ Amêsên, mamiutus kan dakun umnuy tawu sa balayan Jope buy ipasalunsun mu si Simon na pambêgên Pedro. ⁶ Makitugêl ya baydu sa balin katukayu na ya mami-pakyang balat ayup. Ya bali na, idi sa agid

dagat.”⁷ Sên nakabitay nay ang-el, binêg Cornelio ya luway ipus na buy ya gisay sundalus na ya pawan maglingkud kana ya kaparisu nan matinêk.⁸ Inkuwentun Cornelio kallay kaganawan nalyari. Pamakayari, in-utus na silan maku sa balayan Jope.

⁹ Kinawasakan, sên ugtuy nay allu, narani yay mani in-utus Cornelio sa balayan Jope. Si Pedro, nagdakêy ya sa bubung bali amên manalanging.¹⁰ Nalayanan Pedro buy kalabay yinan mangan. Nuwa kaban pan-il-an na kanên, dilag impasulêplêp kana si Bapan Namalyari.¹¹ Nakitan nan niwangat ta langit buy dilag kapanyêyêmêpay nanuwad makwal la êwês ya nagsêel sa apat ta duyu.¹² Nakitan na baydu sa êwês ya kaganawan kalasin ayup. Dilag mamita, mandumakap, buy mallumpad.¹³ Pamakayari, dilag yan nalêngêy tunuy ya nagsabin, “Pedro, midêng ka! Mamati kan kêna mu.”

¹⁴ Nuwa nakitbay si Pedro, “Panginuun, asê malyari ya abiin! Kanuman a ku nadyag ga abiin gawan a ku mangnan mani ayup pa pan-ituwad madinat buy pan-ibawal kêna.”

¹⁵ Nanguman nagsabi kanay tunuy, “Agana mu ituwad madinat ta sabêt man na intuwad Bapan Namalyarin malinis.”¹⁶ Katitlun nalyari ya ati buy pamakayari, tambêng nitag-ay ya êwês sa langit.

¹⁷ Kaban asê makwan maisip Pedro nu sabêt ta labay sabin nasulêplêp na, inlumatêng sa lugal abituy mani tawuy in-utus Cornelio. Sên natandan lay balin Simon, naku sila sa pasbul bakud.¹⁸ Namêg sila, “Dilag nayin manugêl baydi ya maglagyun Simon Pedro?”

¹⁹ Kaban pan-isipin pun Pedroy labay sabin nakit na, sinabi kanan Ispiritun Bapan Namalyari, “Dilag tatluy tawuy mangkap kamu.”²⁰ Kabay midêng kayna buy magtabuy. Agana ka magmikakunun kilaku kalla, ta sikuy namiutus kalla.”

²¹ Kabay nagtabuy si Pedro buy sinabi na sa mangkap kana, “Sikuy pantêkapên yu. Sabêt ta maisawup ku kamuyu?”

²² Nakitbay sila, “In-utus kay baydin kapitan Cornelio. Mangêd yan tawu buy dilag yan limu kan Bapan Namalyari buy panggalangên yan kaganawan Judio. Sinabin banal la ang-el kanay sagyatên naka sa bali na amên malêngê na nu sabêt ta sabin mu.”²³ Kabay pinasun silan Pedro amên baydu silayna mabêlêw sa yabin abitu.

Pamakamaranun, nakilaku si Pedro kalla. Nakilaku êt kanay dakun umnuy mapatêl kan Jesus ya taga Jope.²⁴ Sên nilabas ya gisay allu, inlumatêng silan Pedro sa balayan Cesarea. Mangêtêng kalla si Cornelio buy mani kamag-anak na buy mani kaluguran nay sinagyat na.²⁵ Sên pasun na si Pedro, timbêng yan Cornelio. Buy nanduku ya sa arapan Pedro amên ulimênên naya.²⁶ Nuwa pinaidêng yan Pedro. Sinabi na, “Midêng ka. Agana muku ulimênên, ta kay kaparisu muku êt tawu.”

²⁷ Buy kaban pan-isundu lay pamisasabi la, pasun sila sa bali, siyan nakitan Pedroy malakêy tawuy mititipun baydu.²⁸ Kabay sinabin Pedro kalla, “Tanda yuy bawal sa kautusan yan Judio ya makiawyun o magliwa sa mani alwan Judio. Nuwa impatanda kangkun Bapan Namalyari ya a ku ituwad madinat ta agyan sisabêt man.”²⁹ Kabay sên impasalunsum yuku, a ku nagmikakunun nakilaku sa mani in-utus Cornelio. Amêsên, labay kun matandan uysiyan impasalunsum yuku yata.”

³⁰ Kabay sinabin Cornelio, “Tatluy nay alluy nilabas sabitun nanalanging naku sa bali un paradi êt ta uras ya magalas tres san kaawat. Kaban manalanging naku, bêngat tan nagpakit sa arapan kuy gisay liyaki ya nakaidêng nga mamakapasilêw wa yaming.”³¹ Sinabi na kangku, ‘Cornelio, inlêngên Bapan Namalyari ya panalanging mu buy a na nalitêpan na panawup mu sa mani kalulu.’³² Amêsên, mamiutus kan mani tawuy maku sa Jope buy ipasalunsum mu si Simon na pambêgên Pedro. Makitugêl ya baydu sa balin katukayu na ya mamipakyang balat ayup. Ya balin abituy katukayu na, idi sa agid dagat.’³³ Kabay tambêng katan

impasalunsun. Salamat ta naku ka baydi. Amêsên, idi kay baydi sa arapan Bapan Namalyari amên lêng-ên na pan-ipasabi na kamu.”

Nangaral si Pedro sa balin Cornelio

³⁴ Kabay nagsabi si Pedro, “Amêsên, tanda kinay asê mamili si Bapan Namalyari sa mani tawu. ³⁵ Buy pantanggapên nay sisabêt man na tawu, agyan sabêt pun na layi na, nu dilag yan limu kana buy matinêk ka pandaygên na. ³⁶ Tanda yuy Mangêd da Balitay impatandan Bapan Namalyari kanyan mani Israelita ya malyarin makibêtêk ka mani tawu kan Bapan Namalyari sa kapamalatan Jesu Cristu ya sabay ya Panginuun kaganawan. ³⁷ Tanda yu êt ta mani nalyari sa buun Judea tungkul kan Jesus ya taga Nazaret. Nag-umpisay ati sa prubinsyan Galilea pamakayarin nangaral Juan tungkul sa pamawtismu. ³⁸ Si Jesus ya taga Nasaret, tinupus yan Ispiritun Bapan Namalyari buy kapangyarian na. Kabay naku ya sa magmikakanayun na lugal la pawan manyag kangêdan buy pinaiyul nay kaganawan sinêdakan buy pampasakitan Satanas.”

³⁹ Sinabi pun Pedro, “Sikay yanay magpapêtêg sa kaganawan dinyag na, gawan nakit yan na ati sa Jerusalem buy sa kaatag pun balayan mani Judio. Pinati yan mani Judio sa kapamalatan pami-paku la sa kurus. ⁴⁰ Nuwa sa ikatluy allu, pinabyay yan Bapan Namalyari buy nagpakit ya kanyan. ⁴¹ A ya nagpakit sa kaganawan, nun a kay kanyan mani pinilin Bapan Namalyari ya magpapêtêg ya nabyay yan nanguman. Ta sabitun nabyay yan nanguman, napagkaawyun yan yapun êt nangan buy ninêm. ⁴² Inutus na kanyan na mangaral kay Mangêd da Balita sa mani tawu buy magpapêtêg ga si Jesus sabay ya pêtêg pinilin Bapan Namalyari un mangukum sa mani nabyay buy sa nangamamati. ⁴³ Sabay siyay pantukuyun mani propeta ya nu sisabêt man na manampalataya kana, patawarên yan Bapan Namalyari sa kaganawan kasalanan na sa kapamalatan lagyun Jesus.”

Inlumatêng nga Ispiritun Bapan Namalyari sa mani alwan Judio

⁴⁴ Kaban magsabi pun si Pedro, inlumatêng ngay Ispiritun Bapan Namalyari sa mani mallêngê kana. ⁴⁵ Nakaupapas ya mani manampalatayay Judio ya nakilaku kan Pedro ubat sa Jope, gawan indin êt sa mani alwan Judio ya Ispiritun Bapan Namalyari. ⁴⁶ Natandan lay abitu gawan nalêngê lay magsabi silan Cornelio un magmikakanayun na sabi ya a la pun natandan buy mangulimên sila kan Bapan Namalyari.

Kabay sinabin Pedro, ⁴⁷ “Natanggap lay nay Ispiritun Bapan Namalyari kaparisu tamu agyan alwa silan Judio. Kabay ayin nan makabênbên kalla amên bawtismuwan sila.” ⁴⁸ Kabay in-utus Pedroy bawtismuwan sila sa lagyun Jesu Cristu. Pamakayarin abitu, pikisabi la kan Pedroy manugêl yapun baydu kalla un dakun umnuy allu.

11

Impaintindin Pedro ya dinyag na

¹ Nabalitan mani apostul buy mani mapatêl kan Cristu sa prubinsyan Judea ya si mani alwan Judio, nananggap sila êt Sabin Bapan Namalyari. ² Sên nagudung nga si Pedro sa balayan Jerusalem, inuyam yan mani manampalatayay Judioy magsabin kaylangan magpatuli ya mani alwan Judio bayu sila makiawyun kalla. ³ Sinabi la kan Pedro, “Pakan Judio ka yata, uysiyang sinumun ka sa balin mani alwan Judio buy nakiêkan kalla ta?” ⁴ Kabay impaintindin Pedro kallay kaganawan nalyari kana.

⁵ Sinabi na kalla, “Kaban idi yaku sa balayan Jope ya manalangin, dilag impakit ta sulêplêp kangku si Bapan Namalyari. Nakitan kuy nanuwad makwal la êwês ya kapanyêyêmêpan ubat sa langit ta nagsêl sa apat ta duyu buy inyêpa sa dani ku. ⁶ Pinapakapupus kun inêlêw wa abitu buy nakitan ku bayduy umnuy kalasin ayup. Dilag mangasilêb buy asê mangasilêb, mandumakap, buy mani mallumpad. ⁷ Buy nalêngê kuy tunuy ya nagsabi kangkun, ‘Pedro, midêng ka.

Mamati kan kênâ mu.’ ⁸ Nuwa nakitbay yaku, ‘Panginuun, asê malyari ya abiin! Kanuman, a ku mangnan mani ayup pa pan-ituwad madinat buy pan-ibawal kênâ.’ ⁹ Pamakayari, nanguman nagsabi ya tunuy ya ubat sa langit, ‘Agana mu ituwad madinat ta sabêt man na intuwad Bapan Namalyarin malinis.’ ¹⁰ Katitlun nalyari ya ati buy pamakayari, nabunay ya êwês patag-ay sa langit.”

¹¹ “Sa uras êt abitu, baydu sa bali ya bibiyan ku, inlumatêng nga tatluy lawyaki ya ubat sa balayan Cesarea ya in-utus Cornelio ya manalunsun kangku. ¹² Sinabin Ispiritun Bapan Namalyari kangkuy agana ku magmikakunun kilaku kalla agyan alwa silan mani Judio. Kabay nakilaku waku buy sinumun sa balin Cornelio sa balayan Cesarea, kaawyun kuy anêm ma mapatêl tamuy manampalatayay taga Jope. ¹³ Ingkuwentun Cornelio kanyan na dilag yan nakitan na gisay ang-el sa lalên bali na ya nagsabi kanan, ‘Mamiutus ka sa Jope amên salun-sunun si Simon na pambêgên Pedro. ¹⁴ Ta sabin kanun Pedro nu parasaantu kan miligtas buy buun pamilya mu.’ ”

¹⁵ “Buy sên nag-umpisa kun nagsabi, inlumatêng ngay Ispiritun Bapan Namalyari kalla, kaparisun nalyari kantamu sabitun nuna. ¹⁶ Buy naganaka kuy sinabin Panginuun Jesus, ‘Namawtismu si Juan sa lanêm, nuwa bawtismuwan kaw Bapan Namalyari sa Ispiritu na.’ ¹⁷ Ya mani alwan Judio, binyanan silan Bapan Namalyarin Ispiritu na kaparisun dinyag na kantamun Judio ya nanampalataya kan Panginuun Jesu Cristu. Kabay nu parabayduy kalabayan Bapan Namalyari, sisabêt taku amên mamênbên kan Bapan Namalyari?”

¹⁸ Sên nalêngên mapatêl la Judioy abiin, a layna inuyam si Pedro, nun a inulimên lay Bapan Namalyari buy sinabi la, “Nu parabaydu, ulimênên si Bapan Namalyari, ta binyanan nan panawun na mani alwan Judio amên magsisi buy mabiyân silan biyay ya ayin katganan.”

Ya miaawyun na manampalataya sa Antioquia

¹⁹ Ubat ta sa pinati si Esteban, nikyat ta mani manampalataya gawan sa pamasakit kalla. Dilag nilaku sa prubinsyan Fenicia, sa islan Cyprus, buy sa balayan Antioquia. Agyan dakun antuy lakwên la, pan-iaral lay Mangêd da Balita, nuwa kay sa mani Judio. ²⁰ Nuwa ya kaatag gaman manampalatayay taga Cyprus buy taga Cirene, naku sila sa Antioquia buy namiaral Mangêd da Balita tungkul sa Panginuun Jesus, agyan sa mani Griego. ²¹ Kaban mangaral sila, idi kallay kapangyarian Panginuun. Kabay malakêy tawuy nanampalataya buy nanunul sa Panginuun.

²² Ya nalyarin abiin, nabalitan mani manampalatayay miaawyun sa Jerusalem. Kabay in-utus la si Bernabe sa balayan Antioquia. ²³ Pamakalatêng na baydu, sinumaya ya, gawan nakit nay mani kangêdan na dinyag Bapan Namalyari sa mani tawu baydu. Buy inaralan na silan manugêl tapat buy napas-êy ya panampalataya sa Panginuun. ²⁴ Mangêd da tawu si Bernabe. Buy natupus yan Ispiritun Bapan Namalyari buy napas-êy ya panampalataya na. Kabay malakêy tawu sa Antioquia ya nanampalataya sa Panginuun.

²⁵ Pamakayari, naku si Bernabe sa Tarso amên têkapên si Saulo. ²⁶ Sên nakitan nayna si Saulo, pikilaku nayan nagudung sa Antioquia. Buy sa lalên gisay tawun, nakiawyun sila sa mani manampalatayay miaawyun baydu buy malakêy tawuy tinurwanan la. Sa balayan Antioquia, baydu nunan binêg “Cristiyanu” ya mani tagasunul Jesus.

²⁷ Sa panawun na abitu, inlumatêng sa Antioquia ya mani propetay ubat sa balayan Jerusalem. ²⁸ Ya lagyun gisa kalla, si Agabo. Nidêng ya buy nipatanda sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari ya dilag lumatêng nga sadyay layang sa buun babun luta. Nalyari ya ati sa panawun Emperador Claudio. ²⁹ Kabay napikasunduwan mani tagasunul Jesus sa Antioquia ya si balang gisa kalla mipagtan sawup sa mani mapatêl sa prubinsyan Judea ayun sa agyu lan idin.

³⁰ Impagtan lay mani sawup la kallan Bernabe buy kan Saulo amên idin la sa mani mamunu sa manampalatayay miaawyun sa Jerusalem.

12

Ya pamasakit Arin Herodes sa mani Manampalataya

¹ Sa panawun abitu, nag-umpisay pamasakit Arin Herodes sa dakun umnuy manampalataya. ² Impaputus nay bêng Santiago ya patêl Juan. ³ Gawan sa dinyag na, napasaya nay mani Judio. Kabay impadakêp na êt si Pedro. Nalyari ya ati sabitun panawun Pestan Tinapay ya Ayin Pamalbag. ⁴ Impasukul na si Pedro buy impabantay na sa apat ta grupun mani sundalus ya dilag tiapat ta sundalus ya misasagilin magbantay pamakayarin tatluy uras. Pan-isipin Herodes ya pamakayarin Pestan Kaligtasan, litisin na si Pedro sa arapan mani tawun balayan. ⁵ Kaban idi sa sukulan si Pedro, buun nakêm manalangin na mani manampalatayay miaawyun para kana.

Ya kapapaupapas ya pag-awas Pedro sa sukulan

⁶ Sa yabin abitu, bayu iarap sa pallitisan si Pedro, mamabêlêw yan nakagapus sa luway tanikala sa pisaêtan luway sundalus. Buy dilag pun êt mani bantay sa pasbul sukulan. ⁷ Bêngat tan sinumawang sa lalên sukulan buy nagpakit ta gisay ang-el Panginuun. Dinalpi na sa tagyang si Pedro buy sinabi na, "Mimata ka. Parasên mu!" Buy nitas ya mani tanikala sa gamêt Pedro.

⁸ Sinabin ang-el, "Magyakês ka buy mag-isteping ka." Buy dinyag Pedroy abitu.

Sinabi pun êt ang-el kana, "Upungan muy lawini mu buy manunul ka kangku."

⁹ Buy nanunul ya sa ang-el paawas sa sukulan. Asê tandan Pedro nu pêtêg ga nalyari, tagawan indap na, kay sulêplêp nay abitu. ¹⁰ Kay inlibasan lay muna buy ikalway mani magbantay. Pamakalatêng la sa bakal la pasbul papakun sa balayan, bêngat tan nibuklat ta ati.

Sên nakaawas silayna, nalibasan lay gisay dan. Bêngat tan naplak ka ang-el.

¹¹ Baydu pun natandan Pedroy alwa awêd sulêplêp pa ati. Kabay sinabi na, "Pêtêg awêd da in-utus Panginuun na ang-el na buy inligtas naku sa kapangyarian Herodes buy sa labay daygên mani Judio kangku."

¹² Sên napukatan nay nalyari, naku ya sa balin Maria ya indun Juan ya pambêgên êt Marcos. Malakêy tawuy nititipun baydun manalangin. ¹³ Nagbêg si Pedro sa pasbul un bakud buy inlaku yan gisay ipus ya naglagyun Roda amên matandan nu sisabêt ta magbêg.

¹⁴ Natunuyan nay si Pedroy abitu. Kabay sa sadyay saya na, a nayna pun imbuklat ta pasbul, nun a nuwayu yan sinumun amên ipatanda sa mani kaawyun nay idi sa lawasan si Pedro.

¹⁵ Sinabi la kan Roda, "Tinulaw kay na lawês!"

Nuwa pan-ipilit nay naman, "Pêtêg idi sa lawasan si Pedro."

Kabay sinabi la, "Dat ang-el Pedroy abitu."

¹⁶ Nuwa paraman baydu, magbêg pun êt si Pedro. Kabay imbuklat lay pasbul buy sên nakitan laya, nakaupapas sila.

¹⁷ Kabay siningyalan silan Pedron agana mantarit. Buy ingkuwentu na kalla nu parasaantu yan in-awas Panginuun sa sukulan buy sinabi na kalla, "Sabin yuy ati ya nalyari kan Santiago buy sa kaatag pun mapatêl kan Jesus." Pamakayari, namita ya buy naku ya sa kaatag lugal.

¹⁸ Sên pamakamaranun, naguluy mani magbantay sa sukulan, gawan ayin na si Pedro buy a la tanda nu sabêt ta nalyari kana. ¹⁹ Namiutus si Herodes amên têkapên ya. Sên a laya makitan, inlitis nay mani magbantay buy impapati. Pamakayari, namita si Herodes sa prubinsyan Judea. Naku ya sa balayan Cesarea buy nanugêl ya baydu.

Ya pangamatin Arin Herodes

²⁰ Nasuluksuluk si Arin Herodes sa mani taga Tiro buy sa mani taga Sidon. Kabay gawan maubat sa pansakupun Arin Herodes ya pangkanên mani taga

Tiro buy mani taga Sidon, nakikaluguran sila pun kan Blasto ya pagtiwalan ari sa palasyu. Ta labay lan pasawup kan Blasto amên makikasundu kan Arin Herodes.

²¹ Sên inlumâtêng ngay allun pamikiarap Arin Herodes sa mani taga Tiro buy sa mani taga Sidon, nagyaming yan yaming ari buy niknu ya sa turonu na buy nagsabi ya sa mani tawu. ²² Masnêg sinabin mani tawuy, “Ya nalêngê tamu, tunuy gisay namalyari, alwan tawu!” ²³ Sa uras êt abitu, pinarusan angel Panginuun si Arin Herodes, gawan tinanggap nay pamarangal ya kay sêpat kan Bapan Namalyari. Kabay inêwêl ya angga sa ingkamati na.

²⁴ Nuwa kapamiwagaw-wagaw Sabin Bapan Namalyari buy kapanlulumakên manampalataya.

²⁵ Sên naiatêl lan Bernabe buy si Saulo ya mani sawup sa mani mapatêl sa balayan Jerusalem, nag-udung sila sa balayan Antioquia. Pikilaku la êt si Juan na pambêgên Marcos.

13

In-utus Ispiritun Bapan Namalyari silan Bernabe buy si Saulo

¹ Baydu sa mani manampalatayay mi-aawyun na idi sa balayan Antioquia, dilag mani propeta buy mani manuru ya sabay silan Bernabe, Simeon na pambêgên Negrû, Lucio ya taga Cirene, si Manaen ya kaagnan nan dinumagul sa pamilyan Gobernador Herodes Antipas, buy si Saulo. ² Gisay allu, kaban mag-ayunu sila buy mangulimên sa Panginuun, sinabin Ispiritun Bapan Namalyari kallay paradi, “Italaga yu kangku silan Bernabe buy si Saulo, ta dilag gakun ipadyag kalla.” ³ Pamakayari lan nag-ayunu buy nanalagin, impaluntu lay gamêt la kan Bernabe buy kan Saulo bayu silayna pinabita.

Ya nunan pamitan Pedro bilang margal

⁴ Kabay gawan sa utus Ispiritun Bapan Namalyari, naku silan Bernabe buy si Saulo sa balayan Seleucia. Paubat baydu nagsakay silan barku papakun sa Cyprus. ⁵ Pamakalatêng la baydu sa

balayan Salamis, nangaral silan Sabin Bapan Namalyari sa mani balin pagtipunan mani Judio. Kaawyun la êt si Juan na pambêgên Marcos buy manawup ya sa mani pandaygên la.

⁶ Dinurutan lay buun islan Cyprus angga sa niras sila sa balayan Pafos. Dilag silan nakitan bayduy gisay Judioy manalamangka ya kay magtatalingkayun propetan Bapan Namalyari. Ya lagyu na, Bar-Jesus. ⁷ Kaawyun yan Gobernador sa islan Cyprus ya si Sergio Paulo ya katanda. Impabêg Gobernador silan Bernabe buy si Saulo gawan kalabay yan mallêngên Sabin Bapan Namalyari. ⁸ Nuwa binênbênan silan Elimas ya manalamangka. Elimas ya lagyun Bar-Jesus sa sabin Griego. Dinyag nay abitu gawan a na labay manampalatayay Gobernador kan Jesus. ⁹ Nuwa si Saulo ya pambêgên êt Pablo, natupus yan Ispiritun Bapan Namalyari. Pinakaêlêw na si Elimas buy sinabi na kana, ¹⁰ “Elimas, anak kan Satanas buy kapatî kan kaganawan mangêd! Pawan kalaraman buy kadawakan na pandaygên mu. Pawa mu tanan pan-itukawkaw wa kapêtêgan ya ubat kan Bapan Namalyari. ¹¹ Amêsên, parusan kan Bapan Namalyari. Mabulag ka buy a mu makitan na sawang sa dakun umnuy allu.”

Tambêng dinumiglêm ma pangêlêw Elimas buy nabulag ya. Kabay nagdalikapan yatan mangkap tawuy mangakay kana. ¹² Sên nakitan Gobernador ya nalyari kan Elimas, nanampalataya ya gawan nakaupapas ya sa mani pan-iaral tungkul sa Panginuun.

Nangaral si Pablo sa Antioquia Pisidia

¹³ Namita silan Pablo sa balayan Pafos buy nagsakay silan barku papakun sa balayan Perga sa prubinsyan Pamfilia. Pamakalatêng la baydu, inlakwanan silan Juan na pambêgên Marcos, ta nag-udung ya sa balayan Jerusalem. ¹⁴ Namita si Pablo buy si Bernabe sa balayan Perga buy naku sa balayan Antioquia sa prubinsyan Pisidia. Pallumatêng Allun Pagpaynawa, sinumun sila sa balin pagtipunan mani Judio buy niknu sila. ¹⁵ Dilag

namasan ubat sa Kautusan na impasulat kan Moises buy sa insulat mani propeta. Pamakayari, namiutus ya mamunu sa balin pagtipunan mani Judio ya sabin nay ati kallan Pablo, "Mani mapatêl, nu dilag kaw sabin na mamakapas-êy nakêm sa mani tawu, sabin yina."

¹⁶ Kabay nidêng si Pablo buy siningyalan nay mani tawun mallêngê kana. Sinabi na, "Sikaw wa mani kaparisu kun Israelita buy sikaw wa alwan Israelitay dilag limu kan Bapan Namalyari, mallêngê kaw kangku!" ¹⁷ Ya Bapan Namalyarin mani Israelita sabay ya namilin mani ninunu tamu. Sabitun idi sila pun sa Egipto, pinalakê na sila. Buy sa kapamalatan kapangyarian Bapan Namalyari, intas na sila sa Egipto. ¹⁸ Sa lalên apattapuy tawun, pinibabatan na sila baydu sa kakyangan. ¹⁹ Sên sinambut Bapan Namalyari ya pituy layi* ya idi sa Canaan, indin nay abiin na luta sa mani ninunu tamu. ²⁰ Nalyari ya kaganawan abiin sa lalên apat ta ralan buy limampuy tawun."

"Pamakayari, binyanan na silan mani tawuy mamunu kalla angga sa panawun Propeta Samuel. ²¹ Nanyawad silan ari buy pinilin Bapan Namalyari ya gisay liyaki. Ya lagyu na, Saul ya anak Kis ya naubat sa layin Benjamin ya sabay ya magin ari la. Nag-ari si Saul sa lalên apattapuy tawun. ²² Sên intas Bapan Namalyari si Saul, pinili na si David da magin ari. Ati ya sinabin Bapan Namalyari tungkul kan David, 'Kapapaidu kangku si David ya anak Jesse. Nakalan yan manunul sa kaganawan iutus ku kana.' "

²³ Sinabi pun êt Pablo sa mani tawu, "Ubat sa layin David si Jesus ya Mamiligtas ya impangakun Bapan Namalyari kantamun mani Israelita. ²⁴ Bayu pun magumpisa si Jesus sa pandaygên na, nangaral la si Juan sa kaganawan Israelita ya sêpat lan pagsisyan na mani kasalanan la buy magpabawtismu sila. ²⁵ Buy sên marani yan mayarin Juan na panipadyag Bapan Namalyari kana, sinabi na

sa mani tawu, 'Indap yu nayi nu sikuy Cristuy impangakun Bapan Namalyari ya pan-êtêngên yu? Alwan siku, nun a dilag lumatêng nga makapangyarian pun kangku. A ku sêpat magin ipus na.' "

²⁶ "Mani mapatêl la ubat sa layin Abraham buy mani alwan Judioy dilag limu kan Bapan Namalyari, sikitamuy pinipatandan Bapan Namalyari un Mangêd da Balita nu parasaantu kitamun miligtas sa kaparusan na ayin katganan. ²⁷ Ya mani Judioy manugêl sa balayan Jerusalem buy ya mani pinunu la, a la kinilala si Jesus bilang Mamiligtas. Buy a la napukatan na insulat mani propeta, agyan malêngê lay nay pambasên sa balang Allun Pagpaynawa. Kabay sên inatulan lan kamatyan si Jesus, sabay silaynay nanupad abituy insulat mani propeta ya pan-ibasa kalla. ²⁸ Agyan ayin silan sêpat ta sangkan amên patin ya, inyawad la pun êt kan Pilatoy ipapati si Jesus. ²⁹ Sên nadyag lay nay kaganawan nakasulat ta malyari kan Jesus, intabuy laya sa kurus buy in-ilbêng. ³⁰ Nuwa pinabyay yan Bapan Namalyari ubat sa nangamamati. ³¹ Buy sa dakun umnuy allu, katiumnu yan nagpakit sa mani tawuy nakilaku kana sên namita ya sa prubinsyan Galilea papakun sa balayan Jerusalem. Angga amêsên, ya mani tawun abitu, sabay silay magpapêtêg sa mani Israelita tungkul kan Jesus."

³² "Kabay idi kay êt baydi amên ipatanda kamuyuy Mangêd da Balitay impangakun Bapan Namalyari sa mani ninunu tamu. ³³ Tinupad na kantamun kaapuapuan lay abitu, ta pinabyay na si Jesus. Ati ya nakasulat sa ikalwan Kanta, 'Sikay Anak ku,

buy amêsên, ipatanda kuy sikuy Bapa mu.' "†

³⁴ "Impangakun Bapan Namalyari ya pabyayên na si Jesus buy asê bumatay lawini na. Sinabi na, 'Tuparên ku kamuy banal la kangêdan na impangaku ku kan Arin David.' "‡

³⁵ "Buy nakasulat pun êt sa kaatag Kanta,

* 13:19 13:19 Deuteronomio 7:1. † 13:33 13:33 Mani Kanta 2:7. ‡ 13:34 13:34 Isaias 55:3. § 13:35 13:35 Mani Kanta 16:10.

'A mu paulayan bumatay bangkay Banal la Lingkud mu.' "§

³⁶ "Alwan si David da pantukuyun di, gawan sên nayaran David da pan-ipadyag Bapan Namalyari kanay maglingkud sa mani tawu sa panawun na, nati ya buy in-ilibêng ya sa danin mani ninunu na buy binumatay lawini na. ³⁷ Nuwa si Jesus, pinabyay yan Bapan Namalyari buy asê binumatay lawini na. ³⁸⁻³⁹ Kabay sikaw wa mapatêl, sêpat yun matandan na sa kapamilatan dinyag Jesus, pan-ipatanda yan na mapatawad Bapan Namalyari ya mani kasalanan tamu. Ta sisabêt man na manampalataya kan Jesus, pan-ituwad yan Bapan Namalyarin matinêk. Nuwa ayin tawuy pan-ituwad Bapan Namalyarin matinêk sa kapamilatan panunul na sa Kautusan na impasulat kan Moises. ⁴⁰ Kabay mangillag kaw amên asê mal-yari kamuyuy pansabin mani propeta ya paradi,

⁴¹ 'Sikaw wa mani manguyam, lêng-ên yuy ati.

Makaupapas kaw sa daygên ku, nuwa mati kaw pun êt!

Gawan dilag gakun daygên sa panawun yuy

a yu paniwalan

agyan dilag pun mamipatanda kamuyu.' "*"

⁴² Sên pasalwang nga silan Pablo buy si Bernabe sa balin pagtipunan mani Judio, nakisabi ya mani tawu kallan manguman sila pun magsabi tungkul sa mani pan-iaral la sa sumunul la Allun Pagpaynawa.

⁴³ Sên nipagsalwang silayna, malakêy mani Judio buy alwan Judioy napasunul sa paniwalan mani Judio ya nanunul kallan Pablo buy kan Bernabe. In-aral Pablo buy si Bernabe kallay isundu lay panampalataya la sa kangêdan Bapan Namalyari.

Inarapan Pablo ya mani alwan Judio

⁴⁴ Sên sumunul la Allun Pagpaynawa, ya mani tawu sa balayan, nayin maubusan sumun sa balin pagtipunan mani Judio amên mallêngên Sabin Bapan Namalyari. ⁴⁵ Sên nakitan mani Judioy

malakêy tawuy nititipun, nakasêm sila. Sinalangsang la si Pablo buy dinustak laya.

⁴⁶ Nuwa ayin limun nakitbay silan Pablo buy si Bernabe un paradi, "Sêpat dayi kamuyun mani Judio munan ioral la Sabin Bapan Namalyari. Nuwa gawan a yu tinanggap pa ati, ya labay sabin, inatulan yinay sarili yu ya a kaw sêpat biyan biyay ya ayin katganan. Kabay paubat amêsên, sa alwan Judio kay yana mangaral Mangêd da Balita. ⁴⁷ Tagawan ati ya utus Panginuun kanyan,

'Dinyag katan dêkêt sa mani alwan Judio amên sa kapamilatan mu, mibalitay kaligtasan sa buun babun luta.' "

⁴⁸ Sên nalêngên mani alwan Judioy abitu, natula sila buy inulimên lay Sabin Bapan Namalyari. Buy ya kaganawan pinilin Bapan Namalyari ya biyan nan biyay ya ayin katganan, sabay silay nanampalataya kana.

⁴⁹ Kabay niwagaw wa Sabin Panginuun sa buun lugal abitu. ⁵⁰ Nuwa intustus mani Judioy mani lawyaki ya mamunu sa balayan buy ya mani babayi ya pikatandan buy mangulimên kan Bapan Namalyari ya kalabanên la silan Pablo. Kabay pinasakit laya bay silan Pablo buy si Bernabe buy impatas sa lugal abitu.

⁵¹ Kabay ingkampag Pablo buy si Bernabe ya abuy idi sa bitis la bilang pamipatanda kalla ya nadawak ka dinyag la. Buy nagdaus sila sa balayan Iconio. ⁵² Ya mani tagasunul Jesus baydu sa Antioquia, sadyay tula la buy natupus silan Ispiritun Bapan Namalyari.

14

Silan Pablo buy si Bernabe sa Iconio

¹ Nu sabêt ta nalyari sa Antioquia, para êt bayduy nalyari sa Iconio. Naku silan Pablo buy si Bernabe sa balin pagtipunan mani Judio. Buy gawan sa pangaral la baydu, malakêy Judio buy Griegoy nanampalataya kan Jesus. ² Nuwa dilag êt mani Judioy asê manampalataya kan Jesus ya namitustus sa mani alwan Judio amên manubag sila sa mani

* 13:41 13:41 Habakuk 1:5.

manampalataya. ³ Nabuyutan lan Pablo buy si Bernabe sa Iconio. Ayin silan limun magsabi tungkul sa Panginuun. Buy pinagpapêtgan Panginuun na pêtêg ga pan-iaral la tungkul sa kangêdan na, gawan binyanan na silan kapangyarian manyag imala buy mamakaupapas. ⁴ Kabay nisyay ya mani tawu sa balayan abitu. Ya kaatag, nakiawyun sa mani Judio buy ya kaatag, nakiawyun kan Pablo buy kan Bernabe.

⁵ Dilag dakun umnuy mani Judio buy mani alwan Judioy kaawyun na mani mamunu kalla ya namalanun mamasakit buy mamatu kan Pablo buy kan Bernabe. ⁶ Sên natandan Pablo buy si Bernabe ya palanu la, tambêng silan namita papakun sa balayan Listra buy sa balayan Derbe ya sakup sa prubinsyan Licaonia buy sa kaatag pun lugal la nakapalitêng. ⁷ Baydu la in-aral la Mangêd da Balita tungkul kan Jesus.

Silan Pablo buy si Bernabe sa balayan Listra

⁸ Sa balayan Listra, dilag gisay nakaiknuy liyaki ya a makabita ta lumpu ya ubat sa in-anak ya. ⁹ Nallêngê ya sa mani pangaral Pablo. Pinakaêlêw Pabloy lumpu buy natandan nay dilag yan panampalatayay umiyul ya. ¹⁰ Kabay masnêg sinabin Pablo, "Midêng ka!" Tambêng nidêng nga liyaki buy nibitabita.

¹¹ Sên nakitan mani tawuy dinyag Pablo, masnêg lan sinabi sa sabin Licaoniay, "Ya mani diyus, nagtabuy baydi kantanu ya nagwangis tawu!" ¹² Si Bernabe, binêg layan Zeus,* ya gisay diyus la. Buy si Pablo êt taman, binêg layan Hermes† ya gisa pun êt ta diyus la, gawan siyay tagapagsabi kaparisun Hermes. ¹³ Idi sa lawasan balayan Listra ya narani sa pasbul balayan ya pagsimban la kan Zeus. Kabay ya dinyag pari la, nantan bakay nag-unun bulaklak baydu sa pasbul balayan. Ta labay na buy mani tawuy iandug lay ati kan Bernabe buy kan Pablo, ta panisipin lay sabay silay pêtêg diyus la.

¹⁴ Nuwa sên natandan lan Bernabe buy si Pabloy abitu, gininit lay yaming la bilang patanday taganan a la labay ya abitu. Buy nuwayu sila sa bunak mani tawuy masnêg magsabin, ¹⁵ "Mani kaluguran, uysiyang mag-andug kaw ya kanyan ta? Pakan kay kaparisu yukay yan tawu. Pan-iaral yan kamuyuy Mangêd da Balita amên itgên yinay pangulimên yu sa mani diyusdiyusan ya ayin kapukatan buy magdani kaw kan Bapan Namalyari ya nabyay. Sabay siyay nanyag langit, luta, dagat, buy siyay nanyag kaganawan idi baydi. ¹⁶ Sabitun nuna, pinaulayan tan Bapan Namalyari ya kaganawan layi ya manunul sa sarili lan kalabayan. ¹⁷ Paraman baydu, pawan pan-ipakit Bapan Namalyari ya pangaNamalyari na sa mani tawu sa kapamalatan mangangêd da diyag na. Pambiyang nakaw uran buy malakêy pupul sa ustuy panawun amên mabsuy kaw buy sumiglay bêkê yu." ¹⁸ Nuwa agyang parabayduy pansabin Pablo buy si Bernabe, nagkasakit sila pun êt sa pamênbên sa mani tawuy agana sila biyang mani andug.

¹⁹ Nuwa siyang dilag gaman mani Judioy inlumâtêng ubat sa balayan Antioquia buy Iconio. Sinagyat lay mani tawu un makiawyun kalla. Kabay binatang la si Pablo buy ginuluy layan pasalwang sa balayan, ta indap la nu nati yina. ²⁰ Nuwa sên napalitêngan yan mani tagasunul Jesus, nidêng ya buy nag-udung sa balayan. Kinawasakan, naku ya sa balayan Derbe kaawyun si Bernabe.

Nag-udung silan Pablo buy si Bernabe sa Antioquia ya sakup un Syria

²¹ Sên nilatêng nga silan Pablo buy si Bernabe sa balayan Derbe, in-aral la bayduy Mangêd da Balita buy malakêy naisagyat lan nagin tagasunul Jesu Cristu. Pamakayari, nag-udung silayna êt sa Listra, Iconio, buy sa Antioquia. ²² Pinapasêy lay nakêm mani tagasunul Jesus buy insabi ya isundu lay panampalataya la. Sinabi la pun, "Malakêy kasakitan na

* **14:12** 14:12 Sa paniwalan mani Griego, si Zeus ya arin mani diyus la. † **14:12** 14:12 Sa paniwalan mani Griego, si Hermes ya tagasabin mani diyus la.

sêpat tamun danasên bayu kitamu miawyun sa pag-arin Bapan Namalyari.”
²³ Namili si Pablo buy si Bernabe un mani mamunu sa balang pustun mani manampalatayay miaawyun. Nag-ayunu sila buy nanalangin para sa mani napili buy intiwala lay mani ati sa Panginuun na panampalatayanan la.

²⁴ Pamakayarin abitu, dinuman silan Pablo buy si Bernabe sa prubinsyan Pisdia buy nilatêng sila sa prubinsyan Pamfilia. ²⁵ Nangaral sila baydu sa balayan Perga. Pamakayari, inlumunsan sila sa balayan Atalia. ²⁶ Ubat ta baydu, nagsakay silan barku paudung sa Antioquia sa prubinsyan Syria. Sabitun nuna sa lugal la abiin, nanalangin na mani manampalataya para kalla ya pagpalên Bapan Namalyari ya mani pandaygên la buy amêsên, nayari lay nay abiin.

²⁷ Sên inlumâtêng sila sa Antioquia, tinipun lay mani manampalatayay miawyun buy ingkuwentu la kallay kaganawan dinyag Bapan Namalyari sa kapamalatan la buy nu parasaantun binyanan Bapan Namalyarin panawun na mani alwan Judio ya malyari sila êt manampalataya kan Jesus. ²⁸ Buy nabuyutan la sa Antioquia kaawyun na mani tagasunul Jesus baydu.

15

Ya pamititipun sa Jerusalem

¹ Dilag dakun umnuy tawuy inlumâtêng ubat sa prubinsyan Judea ya naku sa Antioquia buy nangaral sa mapatêl la manampalataya baydu un paradi, “Nu a kaw magpatuli ayun sa naugalyan na inturun Moises, a kaw miligtas sa parusay ayin katganan.”

² Gawan sa sinabi la, naumut ta pamikisubakan lan Pablo buy si Bernabe kalla. Kabay nibêbêtêk ka mani manampalataya baydu ya ipalaku sa Jerusalem silan Pablo buy si Bernabe buy ya kaatag pun na mani manampalataya sa Antioquia. Ta baydu sila misasabi sa mani apostul buy sa mani mamunu sa mani manampalatayay miaawyun.

³ Kabay impalakun mani mapatêl la manampalatayay miaawyun silan Pablo sa Jerusalem. Buy kaban manduman sila sa prubinsyan Fenicia buy sa prubinsyan Samaria, pan-ibalita la sa mani mapatêl la manampalatayay malakêy nay alwan Judioy manampalataya kan Jesus. Sên nalêngê lay ati, sadyay tula la. ⁴ Pamakalatêng lan Pablo sa Jerusalem, tinanggap silan mapatêl la manampalataya, mani apostul, buy mani mamunu sa manampalatayay miaawyun. Imbalitan Pablo buy si Bernabe ya kaganawan dinyag Bapan Namalyari sa kapamalatan la. ⁵ Nuwa nidêng nga dakun umnuy manampalatayay membrun grupun mani Pariseo buy nagsabi, “Kaylangan tulin na alwan mani Judio buy iutus kallay sunulun lay Kautusan na impasulat kan Moises.”

⁶ Kabay nipupulung nga mani apostul buy mani mamunu sa manampalataya amên pisasabyan lay abiin. ⁷ Pamakayarin makarang nga pamisusubakan, nidêng si Pedro buy nagsabi, “Mapatêl lay, tanda yuy pinili yakun Bapan Namalyari ubat kamuyu sabitun nuna amên ipatanda kuy Mangêd da Balita sa mani alwan Judio amên makalêngê sila buy manampalataya. ⁸ Si Bapan Namalyari ya magtandan laman bêkên balang tawu, impapêtêg na kantamuy pantanggapên nay mani alwan Judio ya manampalataya kan Jesus, gawan indin na êt kallay Ispiritu na kaparisun dinyag na kantamu sabitun nuna. ⁹ Sa pangêlêw Bapan Namalyari, Judio man o alwan Judio, kay pariparisu, gawan inlinis na êt ta bêkê la sabitun nanampalataya sila kan Jesus. ¹⁰ Amêsên, uysiyang pansubukun yuya si Bapan Namalyari ta? Buy siyang pilitin yu yay mani alwan Judioy tagasunul Jesus ya manunul sa mani kautusan ta? Agyan sikitamu buy mani ninunu tamu, a tamu êt masunul la Kautusan! ¹¹ Maniwala kitamun miligtas kitamu sa kapamalatan kangêdan Panginuun Jesu Cristu buy para êt baydu sa mani alwan Judio.”

¹² Nangimbêk ka kaganawan buy

nallêngê sila sa pansabin Bernabe buy si Pablo ya tungkul sa mani imala buy mamakaupapas ya dinyag Bapan Namalyari sa mani alwan Judio sa kapamilatan la. ¹³ Pamakayari lan nagsabi, sinabin Santiago, “Sikaw wa mapatêl ku, lêng-ên yuku. ¹⁴ Ingkuwentun Simon Pedro ya nunan pamêg Bapan Namalyari sa mani alwan Judio. Buy namili si Bapan Namalyari kalla ya magin kana. ¹⁵ Nakaayun êt ta abiin sa impasulat Bapan Namalyari sa mani propeta sabitun nuna, gawan sinabi sa Kasulatan,

¹⁶ ‘Mag-udung ngaku lanu, ta ipaydêng kun manguman na kaarian Arin David.

Iuman kuyan ipaydêng ubat sa pangalagak na

¹⁷ amên têkapên nakun kaatag tawu buy mani alwan Judio ya pinili kun kay kangku.

Sikuy Panginuun na magsabin abiin.

¹⁸ Buy mana kinan impatanday abiin.’ ”*

¹⁹ Sinabi pun êt Santiago, “Kabaw nu kay kangku, agana tamina daygên masakit sa mani alwan Judioy magdani kan Bapan Namalyari, ²⁰ nun a sulatan tamu silan aganayna mangan kanên na in-andug sa diyusdiyusan, gawan panituwad tamun madinat ta ati. Buy agana sila makikanayun. Buy agana mangan daya o karnin mani ayup pa asê pinadaya. ²¹ Gawan ubat pun sabitun nuna, tanday nan mani Judioy abiin ya impasulat kan Moises ya pagkaibasa la sa balin pagtipunan la sa balang Allun Pagpaynawa buy pan-iaral la sa balang balayan.”

Ya sulat para sa mani alwan Judio

²² Kabaw ya mani apostul buy ya mani mamunu sa manampalatayay miaawyun buy ya kaganawan manampalataya, nika-sundu silan mamilin lawyaki ya maubat sa grupu lay iutus sa Antioquia. Sabay silay mapagkaawyun lan Pablo buy si Bernabe. Ya napili la, silan Judas ya pambêgên Barsabas buy si Silas

gawan panggalangên silan mani manampalataya. ²³ Buy paradi ya nakasulat sa impagtan kalla,

“Mani kakaidwan yan, sikaw ya mani apostul buy mani mamunu sa manampalatayay miaawyun na magsulat ati. Nagpapakun kaw nay mapatêl la alwan Judio baysên sa Antioquia, sa Siria buy sa Cilicia.

²⁴ Natandan yan na dilag mani tawuy ubat di kanyan na naku baysên ya namilitêp sa isip yu sa mani pan-iaral la. Nuwa a yan sila in-utus maku baysên amên manurun parabaydu.

²⁵ Kabaw sên nalêngê yan na abiin, napikasunduan yan na mamili kay mani tawuy iutus yan kamuyun mamisabin mani bagay ya napikasunduan yan. Kaawyun silan Bernabe buy si Pablo ya pangkaidwan tamun mapatêl.

²⁶ In-il-an Pablo buy si Bernabe ya biyay la sa paglingkud la sa Panginuun tamun Jesu Cristu. ²⁷ In-utus yan silan Judas buy si Silas baysên kamuyu amên ipapukat lay laman sulat.

²⁸ Impaisip Ispiritun Bapan Namalyari kanyan na a yan ipatupad kamuyuy mangabayat ta utus, nun a kay ya idi sa sulat ta ati ya kaylangan yun sunulun. ²⁹ Agana kaw mangan mani kanên na in-andug sa diyusdiyusan. Agana kaw mangan daya buy karnin mani ayup pa asê pinadaya. Buy agana kaw makikanayun. Mangêd da magpakarayuy kaw sa mani bagay ya abiin. Kay angga ta baydi.”

³⁰ Kabaw amêsên, ya mani tawuy in-utus la papakun sa Antioquia, namitay nabay. Pamakalatêng la baydu, tinipun lay kaganawan manampalataya buy indin kallay sulat. ³¹ Sên nabasa lay sulat, sadyay sayan nakêm la. ³² Si Judas buy si Silas, mani propeta sila êt. Malakêy in-aral la sa mani mapatêl amên papas-êyên na nakêm buy panampalataya la. ³³ Nanugêl silan dakun umnuy allu baydu. Bayu sila nuli, nanalangin na mani map-

* 15:18 15:18 Amos 9:11-12.

atêl sa Panginuun para kalla amên illagan na pamita la angga sa milatêng sila sa mani namiutus kalla. ³⁴ [Nuwa nagpalakwan baydu si Silas.] ³⁵ Buy nanugêl pun si Pablo buy si Bernabe sa Antioquia. Malakêy kaawyun lan manuru buy mangaral Sabin Panginuun.

Napisyay silan Pablo buy si Bernabe

³⁶ Sên inlumibas ya dakun umnuy allu, sinabin Pablo kan Bernabe, "Mag-udung kita sa kaganawan balayan na inaralan tan Sabin Panginuun buy magliwa sa mapatêl amên matandan tamuy kabilyan la." ³⁷ Labay Bernabe ya pakilaku na si Juan na pambêgên Marcos. ³⁸ Nuwa asê labay Pablon pakilaku si Marcos, gawan sabitun idi sila sa prubinsyan Pamfilia, inlakwanan silan Marcos sa pandaygên la. ³⁹ Gawan sa sadyay pamisusubakan la, nisyay sila. Pikilakun Bernabe si Marcos buy nagsakay silan barku papakun sa Cyprus. ⁴⁰ Pikilakuy naman Pablo si Silas. Bayu sila namita, nanalangin na mani mapatêl para kalla ya sawpan silan Panginuun sa pamita la. ⁴¹ Naku silan Pablo sa prubinsyan Siria buy sa prubinsyan Cilicia buy pinapas-êy lay mani manampalatayay miaawyun baydu.

16

Ya ikalway pamitan Pablo bilang manuru

¹ Insundu lan Pabloy pamita la papakun sa balayan Derbe angga sa balayan Listra. Baydu sa Listra, dilag gisay liyaki ya tagasunul Jesus ya maglagyun Timoteo. Judioy indu na buy manampalataya ya kan Jesus nuwa ya bapa na, Griego. ² Ya mani mapatêl tamu baydu sa balayan Listra buy sa balayan Iconio, pagpapêtgan lan mangêd da tawu si Timoteo. ³ Labay Pablo, pakilaku na si Timoteo. Kabay impatuli nay ati amên ayin masabi ya mani Judio laban kana, gawan si kaganawan Judioy manugêl baydu sa lugal abitu, tanda lay Griego ya bapa na.

⁴ Pamakayari, naku sila sa mani balayan buy pinatandan lay mani manampalatayay sumunul sila sa kautusan na napikasunduwan mani apostul buy mani mamunu sa manampalatayay miaawyun sa Jerusalem. ⁵ Kabay pinupumas-êy ya panampalatayan mani manampalatayay miaawyun. Buy sa inallu-allu, kapanlumakên mani manampalataya.

Ya sulêplêp Pablo tungkul sa liyaki ya taga Macedonia

⁶ Asê tinulutan Ispiritun Bapan Namalyari silan Pablo ya mangaral silan Sabin Bapan Namalyari baydu sa prubinsyan Asia. Kabay naku sila sa mani lugal sa prubinsyan Frigia buy sa prubinsyan Galacia. ⁷ Pamakalatêng la sa katganan prubinsyan Misia, labay la dayin maku sila sa prubinsyan Bitinia, nuwa a sila tinulutan Ispiritun Jesus. ⁸ Kabay dinuman sila tana sa prubinsyan Misia buy naku sa balayan Troas. ⁹ Sa yabin abitu, impasulêplêp Bapan Namalyari kan Pablo ya gisay liyaki ya taga Macedonia ya nakaidêng buy magmakalunus kana. Sinabi na, "Maglipay ka baydi sa Macedonia ta sawpan mukay." ¹⁰ Pamakayarin nasulêplêp Pabloy abiin, tambêng kay* nagsakay barku papakun sa prubinsyan Macedonia, gawan napilmi kay ya panipalaku kay baydun Bapan Namalyari amên mangaral Mangêd da Balita sa mani tawu baydu.

Nanampalataya si Lydia kan Jesus

¹¹ Baydu sa Troas, nagsakay kay papakun sa islan Samotracia buy kinawasakan, naglipay kay naku sa balayan Neapolis. ¹² Ubat sa Neapolis, namita kay papakun sa balayan Filipos ya sabay ya pinakamaragul la balayan sa prubinsyan Macedonia. Ya mani manugêl baydu, malakê kallay taga Roma. Nanugêl kay baydun dakun umnuy allu.

¹³ Pamakalatêng Allun Pagpaynawa, nag-awas kay sa balayan buy naku sa danin ilug. Indap yan dilag baydun lugal

* **16:10** 16:10 Paubat baydi si Lucas ya kaawyun Pablo. Kabay panggamitin nay "kay," "yan," buy "kanyan."

la pagtipunan mani Judio amên manalangin. Nitagun dilag baydun mani babayi ya nangapitipun. Kabay nakiiknu kay buy nakisabi kalla. ¹⁴ Gisa sa mani mallêngê kanyan, si Lydia ya taga balayan Tiatira. Gisa yan mangalakal mani makamal la telay kulay muradu buy mangulimên ya kan Bapan Namalyari. Kaban mallêngê ya sa pan-iaral Pablo, imbuklat Panginuun na békê na amên tanggapên nay mani pansabin Pablo. ¹⁵ Nagpabawtismu ya buy ya mani kaawyun na sa bali la. Pamakayari, sinabi na, “Nu maniwala kaw nan gisa kinan pêtêg ga manampalataya kan Jesus, baydu kawna magdaus sa bali ku.” Gawan sa pamilit na kanyan, naisagyat nakay nagdaus sa bali na.

Silan Pablo buy si Silas sa sukulan

¹⁶ Gisay allu, kaban papakun kay sa lugal la pagtipunan amên manalangin, natbêng kay gisay dalagay ipus. Ya dalagan abitu, manuga ya gawan sinêdakan yan nadawak ka ispiritu. Maragul la panakitan mani amung na sa panuga na. ¹⁷ Pakilalakwan nakay buy masnêg nan pansabin, “Ya mani tawun ati, lingkud silan Bapan Namalyari ya Katatag-ayan! Pan-iaral la kamuyu nu parasaantu kaw miligtas!” ¹⁸ Allu-allu nan pandaygên na abitu angga sa napasuluk ka si Pablo. Kabay pinag-arapan nay babayi buy sinabi na sa nadawak ka ispirituy idi kana, “Sa lagyun Jesu Cristu, pan-iutus katan mag-awas kana!” Buy tambêng nag-awas ya nadawak ka ispiritu.

¹⁹ Sên nakitan amung nay ayin silaynan panakitan, dinakêp la si Pablo buy si Silas buy ginuluy sa palengki amên iarap sa mani manungkulan sa balayan. ²⁰ Sinabi la sa mani manungkulan, “Ya mani Judion ati, manggulu sila sa balayan tamu. ²¹ Pan-iaral lay naugalyan ya labag sa kautusan tamun mani Romano. A tamu malyarin sunulun na mani pan-iaral la.”

²² Nibêbêtêk ka mani tawu sa panduyung kan Pablo buy kan Silas. Impalabus mani manungkulan na yaming la buy impabadug. ²³ Sên napakangêd silaynan binadug, impasukul sila buy inutus la sa magbantay, “Papakabantayan

mu sila.” ²⁴ Kabay impasun magbantay ya luwa sa nalalêlalêy sukulan buy impasun na mani bitis la sa pisaêtan luway mangabayat ta kayuy inlubtan.

²⁵ Sên limbanak kan yabi, manalangin silan Pablo buy si Silas buy magkanta silan pangulimên kan Bapan Namalyari. Buy pallêng-ên silan kaatag mani nakasukul baydu. ²⁶ Bêngat tan nallayun malakas. Kabay naêyêg êt ta sukulan. Nibuklat ta kaganawan pasbul sukulan buy nangabubuytuy tanikalan kaganawan nakasukul. ²⁷ Nipaimatay magbantay buy nakitan nay nakabuklat ta kaganawan pasbul. Indap na nu tinumakas say mani nakasukul. Kabay inanus nay kêya na, ta magpakamati yina dayi. ²⁸ Nuwa masnêg sinabin Pabloy, “Agana ka magpakamati! Abiti kay kaganawan!”

²⁹ Nipakwan suluy magbantay buy namaras yan sinumun. Nanduku ya sa arapan lan Pablo buy si Silas un manginagin limu. ³⁰ Pamakayari, sên in-awas sa silan Pablo sa sukulan, pinatang na sila, “Kakay sabêt ta sêpat kun daygên amên miligtas?”

³¹ Nakitbay sila, “Manampalataya ka sa Panginuun Jesus buy miligtas ka buy mani kaawyun mu sa bali.” ³²⁻³⁴ Amêsên, pikilaku na silan Pablo sa bali na, inuyasan nay nuka la buy pinakan. Buy inaral lan Pabloy Sabin Bapan Namalyari kana buy sa kaganawan kaawyun na sa bali buy nagpabawtismu sila. Masayasay magbantay buy buun pamilya na, ta nanampalataya silayna kan Bapan Namalyari.

³⁵ Pamakamaranun, ya mani manungkulan sa balayan, namiutus silan mani pulis ya ibus sa silan Pablo. ³⁶ Kabay sinabin magbantay sa sukulan kan Pablo, “Namiutus ya mani manungkulan ya ipabus kawna. Kabay malyari kawnan umawas buy mitan napatêtbêk.”

³⁷ Nuwa sinabin Pablo sa mani pulis, “Inlabag mani manungkulan na kautusan Romano, gawan impabarug lakay sa arapan mani tawu buy impasukul kay ayin pallitis, agyan mani Romano kay. Sên amêsên ni, labay lakay ipabus un ayin

magtanda. Asê malyari! Silay naman na manungkulan na maku din mamibus kanyan.”

³⁸ Kabay nag-udung nga mani pulis sa mani manungkulan buy imbalita kallay sinabin Pablo. Sên natandan mani manungkulan ya Romano awêd silan Pablo, nalimu sila. ³⁹ Kabay naku sa sukulan ya mani manungkulan buy nanyawad silan tawad kallon Pablo. Pamakayari, impaawas sila buy pikisabi lay, “Nu malyari dayi, mita kawna sa balayan yan.” ⁴⁰ Sên nakaawas sa silan Pablo buy si Silas sa sukulan, naku sila sa balin Lydia. Nalatêng la bayduy mapatêl buy pinas-êy lan Pabloy panampalataya la. Pamakayari, namitay na silan Pablo.

17

Nangaral si Pablo sa Tesalonica

¹ Dinuman silan Pablo sa balayan Amfipolis bayu sa balayan Apolonia angga sa inlumâtêng sila sa balayan Tesalonica. Dilag baydun balin pagtipunan mani Judio. ² Buy ayun sa manan pandaygên Pablo, sinumun ya sa balin pagtipunan mani Judio. Buy sa tatluy Allun Pagpaynawa, nakitutul ya sa mani tawu baydu. Ginamit nay Kasulatan Bapan Namalyari amên ³ ipaintindi na kallay nakasulat buy ipapêtêg na ya si Cristu kaylangan yan mibabata sa pamasakit buy manguman yan mabyay. Sinabin Pablo, “Si Jesus ya pan-ipatanda ku kamuyu, sabay ya Cristuy impangakun Bapan Namalyari.” ⁴ Ya kaatag Judio, nanampalataya buy nakilaku kan Pablo buy kan Silas. Malakê êt ta mani Griego ya mangulimên kan Bapan Namalyari buy malakê êt ta pikatandan na babayi ya nanampalataya buy nakilaku kalla.

⁵ Nuwa dilag kaatag Judioy nakasêm kan Pablo buy kan Silas. Kabay tinipun lay mani tawuy mapanyag kadawakan ya kay nagtukawan sa palengki. Sên malakêy nay natipun la, nag-umpisa silaynan manggulu sa balayan. Pinilit lan sinumun sa balin Jason gawan sa pangkap la kan Pablo buy kan Silas amên iarap sila sa mani tawu. ⁶ Nuwa

sên a la makit silan Pablo buy si Silas, dinakêp la si Jason buy ya kaatag pun êt mani manampalataya. Ginuluy lay mani ati papakun sa mani manungkulan sa balayan buy masnêg lan sinabi, “Ya mani tawun ati, mapanyag silan kagulwan agyan antuy lakwên la. Buy amêsên, idi silayna baydi sa balayan tamu. ⁷ Impasun Jason sa bali na silan Pablo buy si Silas. Kaganawan lay mangalaban sa kautusan Emperador, gawan pansabin lay dilag pun êt kaatag ari ya maglagyun Jesus.” ⁸ Sên nalêngên mani tawuy abitu buy mani manungkulan, naguluy isip la. ⁹ Bayu la imbus si Jason buy ya mapatêl tamu kan Jesus ya kaawyun na, pinabayad sila pun.

Naku silan Pablo buy si Silas sa Berea

¹⁰ Pamakayabi, impalakun mani manampalataya silan Pablo buy si Silas sa balayan Berea. Pamakalatêng la baydu, sinumun sila sa balin pagtipunan mani Judio. ¹¹ Luyang pun nakabuklat ya isip mani Judio sa Berea kaysa sa mani taga Tesalonica, tagawan labaylabay lan lêng-ên ya pan-iaral lan Pablo buy alluallu lan pag-aralan ya Kasulatan Bapan Namalyari amên matandan la nu pêtêg ya pansabin lan Pablo. ¹² Kabay malakê kallay nanampalataya kan Jesus. Malakê êt ta mani Griego babayi ya pikatandan sa balayan buy mani Griego lawyaki ya nanampalataya kan Jesus.

¹³ Nuwa sên nalêngên mani Judio sa Tesalonicay mangaral si Pablo un Sabin Bapan Namalyari sa Berea, naku sila êt baydu buy sinagyat lay mani tawu un manggulu. ¹⁴ Kabay tambêng in-atêl mani manampalataya si Pablo sa agid dagat. Nuwa si Silas buy si Timoteo, nagpalakwan baydu sa Berea. ¹⁵ Dilag mani tawuy namiatêl kan Pablo angga sa Atenas. Sên mag-udung silayna sa Berea, intipan Pablo kallay tambêng pakamatên kana silan Silas buy si Timoteo.

Nangaral si Pablo sa Atenas

¹⁶ Kaban mangêtêng si Pablo kan Silas buy kan Timoteo sa Atenas, nakitan nay malakêy diyusdiyusan baydu. Nabêgbêg

ga nakêm na. ¹⁷ Kabay sinumun ya sa balin pagtipunan mani Judio buy nakitutul ya sa mani Judio buy sa mani alwan Judioy mangulimên kan Bapan Namalyari. Allu-allu ya êt mamaku sa pangapalan amên makitutul agyan sisabêt man na malatêng na baydu. ¹⁸ Dilag êt luway grupun mani manuruy nakitutul kan Pablo. Ya gisa, pambêgên lan mani Epicureo. Ya gisa, pambêgên lan Estoico. Sinabin dakun umnu kalla, “Sabêt ta pansabin tawun abiin ya magbibiyasa?” Ya sinabin kaatag, “Ya pan-iaral nan abiin, abituy pan-ulimênên mani dayuwan.” Pansabin lay abitu gawan mangaral si Pablo un tungkul kan Jesus buy sa panguman nan pangabyay.

¹⁹ Kabay pikilaku la si Pablo sa mani manungkulan ya pambêgên grupun Areopago. Sinabi la kana, “Malyari yan nayin matandan nu sabêt ta bayun aral ya pan-iaral mu? ²⁰ Babayu yan nalêngêy mani pansabin mu. Kabay labay yan matandan nu sabêt ta labay sabin abiin.” ²¹ Sinabi lay abiin gawan ya mani taga Atenas buy mani dayuwan na makitugêl baydu, ayin silan kaatag pandaygên nun a kay misasabi buy mallêngê tungkul sa bayuy aral.

²² Kabay nidêng si Pablo sa arapan mani tawuy pambêgên grupun Areopago buy sinabi na, “Mani taga Atenas! Makit kuy masipêg kaw mangulimên. ²³ Tagawan sa paglimbun ku sa balayan yu, nakit kuy mani pan-ulimênên yu. Buy nakit ku êt ta pamiandugan yuy nakasulat ya paradi, ‘Sa namalyari ya a yan kilala,’ Ya pan-ulimênên yuy a yu kilala, sabay ya Bapan Namalyari ya pan-iaral ku kamuyu.”

²⁴ “Ya Bapan Namalyari ya pan-iaral ku kamuyu, sabay ya nanyag babun luta buy kaganawan idi baydi ya sabay ya Panginuun langit buy luta. A ya manugêl sa mani templu ya dinyag mani tawu. ²⁵ A ya mangaylangan sawup ubat sa tawu, gawan sabay siyay nam-i kantamun

biyay, inawanên buy kaganawan pangaylanganan tamu. ²⁶ Dinyag nay kaganawan layi ya ubat sa gisay tawu* buy in-ikyat na sa buun babun luta. Intalaga nay katganan bibiyan balang layi baydi sa babun luta buy intalaga na êt ta panawun ya mabyay sila. ²⁷ Dinyag Bapan Namalyari ya kaganawan abiin amên dat sa pangkap tamu kana, makitan tamu ya. Nuwa sa kapêtêgan, asê marayu si Bapan Namalyari sa balang gisa kantamu. ²⁸ ‘Gawan sa kapamilatan kapangyarian na, nabyay kitamu buy makakimit buy idi kitamu baydi.’† Para êt bayduy sinabin dakun umnuy manyag tula, ‘Anak kitamun Bapan Namalyari.’ ”

²⁹ “Kabay gawan anak kitaminan Bapan Namalyari, agana tamu isipin ya si Bapan Namalyari, kay kaparisu yan ribultuy gintu, pilak, o batu ya pawan kay diyag isip buy kabiyasnan tawu. ³⁰ Sabitun nuna, sên asê pun kilalan mani tawu si Bapan Namalyari, pinaulayan nay mani pandaygên la. Nuwa amêsên, pan-iutus Bapan Namalyari sa kaganawan tawu sa balang lugal ya magsisi sila buy lakwanan lay mani nadawak ka pandaygên la. ³¹ Gawan intakdan Bapan Namalyari ya allu nu makanu na ipatupad ya makatuynungan na pangukum na sa kaganawan tawu baydi sa babun luta sa kapamilatan tawuy pinili nan mangukum. Pinagpapêtgan nay abiin sa kaganawan sabitun pinabyay nan mangu-man ya tawun abitu.”

³² Sên nalêngê lay sinabin Pablo tungkul sa panguman pangabyay, kinalyan yan dakun umnu. Nuwa sinabin kaatag, “Mag-udung kan manguman baydi, gawan kalabay kay pun mallêngê tungkul baysên.” ³³ Pamakayari, inlakwanan silan Pablo sa pagtipunan la. ³⁴ Dilag dakun umnuy lawyaki ya nanampalataya kan Jesus buy nakilaku kan Pablo. Ya gisa kalla, si Dionisio ya membrun grupun Areopago buy dilag êt babayi ya naglagyun Damaris buy dilag pun êt kaatag ga nakilaku.

* **17:26** 17:26 Sabay si Adan na pantukuyun di. † **17:28** 17:28 Sabitun nuna, dilag gisay Griegoy magtula ya nisulat un ati kan Zeus ya pinakamatag-ay ya namalyarin mani Griego.

18

Ya pamakun Pablo sa Corinto

¹ Pamakayarin abitu, namita si Pablo sa balayan Atenas buy naku ya sa balayan Corinto. ² Nakilala na bayduy gisay kaparisu nan Judio ya in-anak sa prubinsyan Ponto. Ya lagyu na, Aquila. Kay kapilatêng Aquila sa Corinto ubat sa balayan Roma sa bansan Italia, kaawyun na si Priscila ya asawa na. Nakitugêl sila baydu gawan impatas Arin Claudio ya kaganawan Judio sa balayan Roma. Inlakun Pabloy miasawa sa bali la. ³ Gawan manyag silan tolda kaparisun Pablo, nakitugêl ya kalla buy awyun lay nan magubra. ⁴ Balang Allun Pagpaynawa, mamaku si Pablo sa balin pagtipunan mani Judio amên makitutul kalla buy pansagyatên nan manampalataya kan Cristuy mani Judio buy mani Griego.

⁵ Sên inlumâtêng silan Silas buy si Timoteo ubat sa prubinsyan Macedonia, impamisan Pablo ya panawun na sa pangaral nan Sabin Bapan Namalyari. Pinagpapêtgan na sa mani Judioy si Jesus sabay ya Cristuy impangakun Bapan Namalyari. ⁶ Nuwa sinalang sang la si Pablo buy dinustak laya. Kabay ingkampang Pabloy abuy idi sa yaming na bilang patanda laban kalla. Sinabi na, "Nu parusan kaw Bapan Namalyari, kasalanan yina. Ayin nakinan panagutan kamuyu. Paubat amêsên, mangaral lakina sa mani alwan Judio."

⁷ Kabay namita ya baydu buy nakitugêl ya sa balin Ticio Justo ya idi sa danin balin pagtipunan mani Judio. Ya tawun ati, a ya Judio nuwa mangulimên ya kan Bapan Namalyari. ⁸ Si Crispo ya mamunu sa balin pagtipunan mani Judio, nanampalataya ya sa Panginuun Jesus buy mani kaawyun na sa bali. Malakê pun na taga Corinto ya nallêngê kan Pablo ya nanampalataya buy nagpabawtismu.

⁹ Gisay yabi, nagpakit ya Panginuun kan Pablo buy nagsabi sa kapamilatan sulêplêp. Sinabi na, "Agana ka malimuy Pablo. Isundu muy pangaral mu buy agana ka tunggên, ¹⁰ ta kaawyun muku. Buy ayin makapasakit kamu tagawan

malakêy tagasunul ku sa balayan ati." ¹¹ Kabay nanugêl si Pablo sa Corinto un gisay tawun buy kapaka. Buy pan-iaral na sa mani tawuy Sabin Bapan Namalyari.

¹² Nuwa sên si Galio ya gobernador sa Acaya, nibêbêtêk ya mani Judio laban kan Pablo. Dinakêp laya buy gintan kan Galio amên litisin. ¹³ Sinabi la, "Ya tawun abiin, pan-isagyat nan mangulimên kan Bapan Namalyari ya mani tawu sa paralan ya labag sa kautusan."

¹⁴ Sên magsabi ya dayi si Pablo, nunan nagsabi si Galio sa mani Judio. Sinabi na, "Nu tungkul sa pallabag kautusan o mabayat ta kasalanan ya kasuy gintan yu kangku, lêng-ên kataw. ¹⁵ Nuwa gawan kay tungkul sa mani sabi, sa mani lagyu, buy sa kautusan yu, sikaw nay pakabaala baysên. A ku kalabay mangatuynungan sa parabaysên na kasu." ¹⁶ Kabay impaawas na sila sa pallitisan. ¹⁷ Si Sostenes, gisa yan mamunu sa balin pagtipunan mani Judio. Dinakêp yan mani Griego buy dinugêdugê laya sa lawasan pallitisan. Nuwa asê dinambin Gobernador Galio ya nalyari.

Ya pag-udung Pablo sa Antioquia ya sakup Siria

¹⁸ Nanugêl si Pablo sa Corinto un malakêy allu. Pamakayari, nagpatanda ya sa mani mapatêl buy naku ya sa Cencrea kaawyun nay miasaway silan Aquila buy si Priscila. Nagpaurug ya baydu gawan tinupad nay gisay impan-gaku na kan Bapan Namalyari. Ubat sa Cencrea, nagsakay silan barku papakun sa prubinsyan Siria. ¹⁹ Pamakalatêng la sa Êfeso, inlakwanan Pablo ya miasawa ta sinumun ya sa balin pagtipunan mani Judio buy nakitutul ya sa mani Judio baydu. ²⁰ Pikisabi la kan Pablo ya manugêl ya pun baydu kalla un dakun umnuy allu, nuwa asê kalabay si Pablo. ²¹ Nuwa bayu ya namita, sinabi na kalla, "Nu kalabayan Bapan Namalyari, mag-udung ngaku baydi." Pamakayari, namita ya sa Efeso un nagsakay sa barku.

²² Sên nilatêng ngina sa balayan Cesarea, naku ya sa balayan Jerusalem ta nangumusta ya sa mani manampalatayay

miaawyun. Pamakayari, nagdaus ya sa balayan Antioquia. ²³ A ya naêpêng baydu. Namita ya buy inlaku nay mani lugal la sakup Galacia buy Frigia, ta pinas-êy nay panampalatayan mani tagasunul Jesus baydu.

Ya pangaral Apolos sa Efeso

²⁴ Inlumatêng sa Efesoy gisay Judioy taga Alejandria. Ya lagyu na, Apolos. Mangêd yan magsabi buy malakêy tanda na sa Kasulatan Bapan Namalyari. ²⁵ Naturwanan ninan aral tungkul sa Panginuun. Buun nakêm yan mangaral buy ustuy pan-ituru na tungkul kan Jesus. Nuwa ya kay tanda na, kay abituy bawtismu ya in-aral Juan. ²⁶ Nagsabi yan ayin limu sa balin pagtipunan mani Judio. Sên nalêngê lan Priscila buy si Aquilay pan-iaral na, insagyat laya sa bali la buy impatanda la kanan mangêd nu parasaantun iligtas Bapan Namalyari ya mani manampalataya sa Panginuun Jesus.

²⁷ Buy sên nalabayan Apolos ya maku sa prubinsyan Acaya, pinas-êy ya nakêm nan mani manampalatayay idi sa Efeso buy nanulat sila sa mani tagasunul Jesus ya idi sa Acaya ya tanggapên la si Apolos. Pamakalatêng na baydu, maragul la naisawup na sa mani nanampalataya sa kapamalatan kangêdan Bapan Namalyari. ²⁸ Sa pamikitutul na sa mani Judio, sinambut na sila sa kapamalatan Kasulatan Bapan Namalyari. Impapêtêg na kallay sabay si Jesus ya Cristuy impangakun Bapan Namalyari.

19

Natanggap mani manampalatayay Ispiritun Bapan Namalyari

¹ Kaban idi sa balayan Corinto si Apolos, nagdan naman si Pablo sa lugal la nangatutung-uy angga sa inlumunsan ya sa balayan Efeso. Dilag yan nakitan bayduy mani tagasunul Jesus. ² Namatang si Pablo kalla, "Sabitun nanampalataya kaw kan Jesus, natanggap yina nayi ya Ispiritun Bapan Namalyari?"

Nakitbay sila, "Asê. Ayin kay pun tanda ya dilag awêd pambêgên Ispiritun Bapan Namalyari."

³ Namatang si Pablo kalla, "Sa sabêt kaw binawtismuwan?"

Nakitbay sila, "Binawtismuwan kay ayun sa inturun Juan."

⁴ Sinabin Pablo kallay, "Ya pamawtismun Juan, para sa mani tawuy nagsisi sa mani kasalanan la. Sinabi na sa mani tawuy sêpat silan manampalataya sa lumatêng nga kasunul na ya ayin kaatag nun a si Jesus."

⁵ Sên nalêngê lay abiin, nagpabawtismu sila sa lagyun Panginuun Jesus. ⁶ Sên impaluntun Pabloy gamêt na kalla, natupus Ispiritun Bapan Namalyari ya balang gisa kalla. Kabay nakapagsabi silan magmikakanayun na sabi ya a la natandan buy dilag silan impatanday mani sabi ya ubat kan Bapan Namalyari. ⁷ Ya bilang kaganawan lawyaki ya nagpabawtismu, mapu buy luwa.

⁸ Sa tatluy buwan, magkamaku si Pablo sa balin pagtipunan mani Judio. Ayin yan limun makitutul sa mani tawu buy pan-isagyat na silan magpasakup sa pag-ararin Bapan Namalyari. ⁹ Nuwa dilag dakun umnu kallay nakdêy ya ulu. Asê kalabay manampalataya buy nagsabi silan nadawak sa arapan malakêy tawu tungkul kan Jesus. Kabay namita si Pablo sa balin pagtipunan mani Judio, kaawyun na mani tagasunul Jesus. Buy allu-allu yan mamaku sa pag-aralan Tirano amên isunduy pamikitutul. ¹⁰ Sa lalên luway tawun, parabayduy pandaygên na. Kabay ya kaganawan manugêl sa prubinsyan Asia, Judio buy Griego, nalêngê lay tungkul kan Jesus.

¹¹ Malakêy mamakaupapas ya dinyag Bapan Namalyari sa kapamalatan Pablo.

¹² Kabay agyan panyu o sabêt man ya paglatup ya ginamit Pablo, panggêtan mani tawu sa mani nipagsakit. Sa pakapakun baydu, nitas ya sakit buy nagdadawak ka ispiritu.

¹³ Dilag dakun umnu Judio bayduy mibitabita buy mamipatas nadawak ka

ispiritu sa mani tawuy sinêdakan. Sinubukan lan gamitin ya lagyun Panginuun Jesus amên ipatas ya nadawak ka ispiritu. Sinabi la sa nangadadawak ka ispiritu, “Sa lagyun Jesus ya pan-iaral Pablo, pan-iutus yan ya magtas kaw.” ¹⁴ Parabayduy pandaygên pituy lawyaki ya anak Esceva ya gisa sa mani mamunun parin mani Judio.

¹⁵ Sên sinubukan lan impatas ya nadawak ka ispiritu sa lagyun Jesus, nakitbay ya nadawak ka ispiritu, “Kilala ku si Jesus buy kilala ku êt si Pablo, nuwa sisabêt kaw naman?” ¹⁶ Buy inukduwan silan tawuy sinêdakan nadawak ka ispiritu, sinambut buy pinasakitan silan kaganawan. Ayin silan nadyag. Kabay nuwayu silan pasalwang sa bali un nikalalabus buy nikasusugat.

¹⁷ Ya nalyari sa pituy anak Esceva, nabalitan kaganawan mani Judio buy Griego ya manugêl baydu sa Efeso. Nalimu sila buy inulimên ya lagyun Panginuun Jesus. ¹⁸ Malakê sa mani manampalatayay nagdani buy napaawu sa nadawak ka dinyag la. ¹⁹ Malakê êt ta mani magkukulam ya nanipun libru la ya panggamitin la sa pangulam bayu la sinlêb sa makitan kaganawan. Ya alagan mani libruy sinlêb la, niras limampuy libun pilak. ²⁰ Sa pakapakun baydu, nakit mani tawuy dilag kapangyarian na Sabin Bapan Namalyari. Kabay kapamiwagawwagaw Sabi na buy inlumakêy manampalataya kan Jesus.

Ya kagulwan sa Efeso

²¹ Pamakayarin abituy mani nalyari, naisip Pablon duman pun sa prubinsyan Macedonia buy Acaya bayu maku sa Jerusalem. Sinabi na pun êt, “Pamakaubat ku sa Jerusalem, kaylangan kun lakwên ya Roma.” ²² Impauna na sa Macedonia silan Timoteo buy si Erasto ya luway manawup kana. Buy nagpalakwan pun si Pablo sa prubinsyan Asia.

²³ Sa panawun na abitu, dilag maragul la gulu sa Efeso, gawan ya kaatag mani tawu baydu, a la labay ya pan-iaral tungkul kan Jesus. ²⁴ Nag-umpisay abiin ya gulu sa gisay tawuy naglagyun

Demetrio ya mamanday. Manyag yan nangabêlêng nga templuy diyag sa pilak ya imparisu sa templun Artemis ya diyusa la. Panakitan nan maragul la abiin kaawyun na mani mag-ubra na. ²⁵ Kabay impabêg nay kaganawan mag-ubra na buy ya kaatag pun na mani tawuy para êt bayduy kabyayan. Sinabi na, “Mani kaluguran, tanda yuy gawan sa ubra tamun abiin, mangêd da kabyayan tamu. ²⁶ Nakitan yu buy nalêngêy dinyag Pablo. Pansabin nay ya ribultuy dinyag tawu, alwan pêtêg namalyari. Malakêy naniwala kana, alwan kay baydi sa Efeso nun a sa buun prubinsyan Asia. ²⁷ Kabay mipakadawak ya kabyayan tamu, gawan dat dawakên mani tawu. Buy alwan kay abiin, mipakadawak êt ta templun diyusa tamun si Artemis. Dat matasan ninan pukat buy asina kilalanên mani tawuy diyusay pansambên tamu, alwan kay baydi sa prubinsyan Asia nun a sa buun babun luta.”

²⁸ Sên nalêngên mani tawuy abiin, sadyay tubag la buy masnêg lan sinabi, “Makapangyarian si Artemis ya diyusan mani taga Efeso!” ²⁹ Kabay niwagaw wa kagulwan sa buun balayan. Dinakêp lay mani kaawyun Pablo ya silan Gaius buy si Aristarco ya mani taga Macedonia. Pamakayari, kaban pangguluyun lay luwa, niaawyun silan nuwayu sa lugal la pagtipunan mani tawu. ³⁰ Labay dayin Pablon makiarap sa mani tawu, nuwa binênbênan yan mani tagasunul Jesus. ³¹ Agyan ya kaatag sa mani kaluguran Pabloy manungkulan sa prubinsyan Asia, namiutus silan magsabi kanan agana ya maku sa pagtipunan mani tawu.

³² Luyang pun naguluy mani tawu, ta asê pariparisuy pansabin la gawan asê tandan malakê kalla nu sabêt ta sangkan pititipunan la. ³³ Indap kaatag si Alejandro ya nanyag nadawak ta sabay siyay intulak mani Judio sa arapan. Siningyalan nay mani tawuy mangimbêk. ³⁴ Nuwa sên natandan mani tawuy Judio awêd si Alejandro, niaagnan silan masnêg magsabin, “Makapangyarian si Artemis ya diyusan mani taga Efeso!” Luway uras lan pansabin ya parabaydu.

³⁵ Nuwa pamakayarin napatgên gisay mamunu ya mani tawuy idi sa balayan, sinabi na kalla, “Mani kabalayan kun taga Efeso, tandan kaganawan tawuy sikitamuy mani taga Efeso ya sabay ya mamantay sa templun marangal la Artemis ya makapangyarian buy sa sagraduy batuy kalupa na ya nanabun ubat sa langit. ³⁶ Asê mailimêd da abiin agyan kan dakun sisabêt man. Kabay magpatêtbêk kaw! Agana kaw patutulsub. ³⁷ Gintan yu baydi ya mani tawun ati, agyan ayin silay naman tinakaw sa templu tamu o pinustak ya diyusa tamu. ³⁸ Nu dilag deklamu si Demetrio buy mani kaawyun nan mamanday laban kan dakun sisabêt man, dilag kitamun mani mangatuynungan buy mani manungkulan. Sêpat silan magdeklamu baydu. ³⁹ Nuwa nu dilag kaw pun kaatag deklamu, kaylangan pakapalanên na abiin sa pamititipun manungkulan sa balayan. ⁴⁰ Nadawak ka malyari kantamu nu dilag magdeklamu sa gubernun Roma tungkul sa gulun ati. Ayin kitamun mangêd da sangkan ya ipakitbay nu siyan pandaygên tamuy ati.” ⁴¹ Pamakayari nan nagsabi, pinauli nay mani tawuy nititipun.

20

Ya pamakun Pablo sa Macedonia buy sa Grecia

¹ Sên nayari yay gulu sa balayan Efeso, impabêg Pabloy mani tagasunul Jesus, ta pinas-êy nay nakêm la. Pamakayari, nagpatanda ya kalla ta naku ya sa prubinsyan Macedonia. ² Malakêy lugal ya inlaku na sa Macedonia. Pinas-êy nay nakêm mani manampalataya sa kapamalatan pangaral na kalla. Pamakayari, naku ya sa Grecia ³ buy nanugêl ya baydun tatluy buwan. Sên magsakay yina dayi sa barku papakun sa Siria, natandan nay palanun mani Judioy patin ya. Kabay sa pagudung na, inisip nay duman ya tana sa prubinsyan Macedonia. ⁴ Nakilaku kan Pablo si Sopater ya taga Berea ya anak Pirro, silan Aristarco buy si Segundo ya mani taga Tesalonica, si Gaius ya taga Derbe, si Timoteo, buy silan Tiquico

buy si Trofimo ya taga prubinsyan Asia. ⁵ Pamakalatêng yan sa Filipos, nuna sila kanyan sa Troas buy inêtêng lakay baydu. ⁶ Pamakayarin Pestan Tinapay ya ayin Pamalbag, nagsakay kay barku ubat sa Filipos papakun Troas. Pamakayarin limay allu, napikakit kay manguman sa Troas. Nanugêl kay baydun pituy allu.

Ya tawlin pagliwan Pablo sa Troas

⁷ Sa nunan allu sa gisay duminggu, niaawyun kay amên mangan tinapay bilang pangganaka sa pangamatin Jesus. Buy gawan mita si Pablo kinawasakan, nangaral ya anggan limbanak yabi. ⁸ Malakêy sulu baydu sa kuwartuy pagtipunan yan ya idi sa têngêl. ⁹ Dilag baydun gisay bayuntawuy naglagyun Eutico ya nakaiknu sa awang. Buy gawan sa karang pagsabin Pablo, nabêlêwan na. Kabay nanabu ya ubat sa ikatluy palapag bali. Sên insapat laya, nati yina. ¹⁰ Nuwa nagtabuy si Pablo buy nagpalukub ya sa babun Eutico buy tinakês naya. Sinabi na sa mani tawu, “Agana kaw napitik, ta nabyay ya.” ¹¹ Nag-udung si Pablo sa têngêl buy binis-ilbis-il nay tinapay buy kinnan la. Pamakayari, nangaral yapun angga sa bunathunat bayu ya namita. ¹² In-uli la si Eutico ya nabyay buy sadyay sa ya la.

Ubat sa Troas naku si Pablo sa Mitilene

¹³ Amêsên, nagsakay kay sa barku papakun sa Ason. Baydu yan pakikitan si Pablo amên isakay, gawan sinabi nay kay mita yan papakun baydu. ¹⁴ Sên napikakit kay sa Ason, nagsakay ya sa barkuy pinagsakayan yan buy niaawyun kay naku sa Mitilene. ¹⁵ Ubat sa Mitilene, insundu yan na pamita yan buy kinawasakan nilatêng kay sa êtêb islan Quio. Sên sumunul la allu, dinuman kay sa Samos. Nilabas pun na gisay allu, inlumâtêng kay sa Mileto. ¹⁶ A kay dinuman sa Efeso, gawan asê labay Pablon maabalay panawun na sa prubinsyan Asia. Labay nay idi yina sa Jerusalem bayu miras sa Allun Pentecostes.

Ya pagpatandan Pablo sa mani mamunu sa mani manampalataya sa Efeso

¹⁷ Kaban idi sa Mileto si Pablo, dilag yan impalaku sa Efeso amên sabin sa mani mamunu sa mani manampalatayay miaawyun na makikit kan Pablo sa balayan Mileto. ¹⁸ Pamakalatêng la, sinabin Pablo kallay, “Tanda yu nu parasaan-tuy pamibiyaybiyay ku sabitun kaawyun yuku pun, ubat ta sa inlumatêng ngaku baydi sa prubinsyan Asia. ¹⁹ Naglingkud daku sa Panginuun un dilag nayêpay nakêm buy mantuluy luwa ku. Malakêy panubuk ka dinanasan ku gawan labay mani Judion patin laku. ²⁰ Tanda yu êt ta a ku nagmikakunun nangaral agyan sabêt man na makasawup kamuyu. Ta nanuru waku kamuyu sa arapan malakêy tawu buy sa binalibali. ²¹ In-aral ku êt sa mani Judio buy sa mani Griego ya kaylangan lan magsisi sa mani kasalanan la, mag-udung kan Bapan Namalyari buy manampalataya sila sa Panginuun tamun Jesus.”

²² Amêsên, maku waku sa Jerusalem gawan ati ya in-utus kangkun Ispiritun Bapan Namalyari. A ku tanda nu sabêt ta malyari kangku baydu. ²³ Kay tanda kinaman, agyan saantu pun na balayan na lakwên ku, pan-ipatanda kangkun Ispiritun Bapan Namalyari ya masukul laku buy magkasakit. ²⁴ Nuwa asê maulaga kangkuy biyay ku. Ya maulaga kangku, mayari kuy pan-ipadyag kangkun Panginuun Jesus ya sabay ya pamipatandan Mangêd da Balita tungkul sa kangêdan Bapan Namalyari.

²⁵ “Sabitun nuna, sên impatanda ku kamuyuy tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari, nakiawyun naku kamuyu. Nuwa amêsên, tanda kuy a kitamina mapikakit manguman. ²⁶ Kabay pansabin ku kamuyu amêsên ya nu dilag kamuyuy asê militgas sa ayin katganan na kaparusan, ayin nakinan panagutan kana.” ²⁷ Tagawan a ku nagluway nakêm ma nangaral kamuyun buun kalabayan Bapan Namalyari.

²⁸ Illagan yuy sarili yu buy ya kaganawan manampalataya, ta sikaw wa

pinilin Ispiritun Bapan Namalyari ya mamunu kalla. Mamunu kaw sa mani manampalatayay miaawyun ya inatbus Bapan Namalyari sa kapamilatan dayan Anak na. ²⁹ Tanda kuy sa pagtas ku baydi, dilag mani lumatêng baysên na mangaral alwan pêtêg. Nanuwad silan asun aniwid ta labay lan sirên na pamiaawyun yu. ³⁰ Dilag êt maubat kamuyuy tawuy mangaral kalaraman amên maisagyat lan manunul kallay mani tagasunul Jesus. ³¹ Kabay mangillag kaw. Ganakên yuy sa lalên tatluy tawun, allu buy yabi kun pan-ipaganaka kamuyu un dilag panangis.

³² “Buy amêsên, pan-itiwala kataw kan Bapan Namalyari buy sa Sabi na tungkul sa kangêdan na ya sabay ya makapapas-êy sa panampalataya yu buy abiin na makab-i kamuyun pamana ya in-il-an Bapan Namalyari para sa kaganawan tawuy pinili nan kay kana. ³³ A ku inangad da mani pibandiyan yu o mani yaming dakun sisabêt man. ³⁴ Tanda yuy nag-ubra ku amên dilag gakun pangwanan kaylangan ku buy mani kaawyun ku. ³⁵ Sa pag-ubra ku, impakit ku kamuyuy alimbawan pagsipêg. Ta nu tubsun yuy ati, makasawup kitamu sa mani kalulu. Pawa tamun ganakên na sinabin Panginuun Jesus, ‘Pinagpalay mam-i kaysa sa mananggap.’ ”

³⁶ Pamakayarin nagsabin Pablo, ni-aawyun silan nanduku buy nanalangin. ³⁷ Nanangis silan kaganawan buy tinakês la si Pablo buy dinêp.* ³⁸ Ingkalungkut lay sinabin Pabloy a silayna mapikakit manguman. Pamakayari, in-atêl la si Pablo sa barku.

21

Ya pamakun Pablo sa Jerusalem

¹ Nagpatanda kay sa mani mamunu sa manampalataya sa Efeso buy nagsakay kay angga sa islan Cos. Kinawasakan, nilatêng kay sa islan Rodas. Buy ubat ta baydu, insundu yan na pamita yan angga sa balayan Patara. ² Pamakalatêng yan sa Patara, dilag kay nakit ta barkuy

* **20:37** 20:37 Ya ugalin mani tawu awlagi, nu magpatanda ya gisay tawu, mitatakês sila buy midêdêp sa pingi.

papakun sa Fenicia. Kabay tambêng kay nagsakay. ³ Dinuman kay sa êtêb Cyprus ya madungawan sa êtêb udi. Insundu yan na pamita yan papakun sa Siria, nuwa tinunggên pun na barku sa Tiro, gawan intabuy bayduy kargan barku. ⁴ Tingkap yan bayduy mani tagasunul Jesus buy nakitugêl kay kalla sa lalên pituy allu. Sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari, pinatandan la si Pablo ya aganayna maku sa Jerusalem. ⁵ Nuwa pamakayarin pituy allu, insundu yan na pamita yan. Ya kaganawan manampalataya buy mani asawa buy anak la ya sabay ya namiatêl kanyan sa lawasan balayan. Nanduku kay sa agid lanêm buy nanalangin. ⁶ Sên nakapagpatanda kay kalla, nagsakay kay sa barku buy nuli silayna.

⁷ Ubat sa Tiro, insundu yan na paglayag yan papakun sa Tolemaida. Pamakalatêng yan baydu, napikakit kay sa mani mapatêl sa Panginuun buy nanugêl kay kalla un gisay allu. ⁸ Kinawasakan, insundu yan na paglayag yan papakun sa balayan Cesarea. Pamakalatêng yan baydu, naku kay sa balin Felipe ya mamiaral Mangêd da Balita buy baydu kay nakitugêl. Si Felipe, gisa ya sa pituy lawyaki ya pinili sabitun nuna sa Jerusalem ya manawup sa mani apostul Jesus. ⁹ Si Felipe, dilag yan apat ta anak ka dalaga ya pawan mani propeta.

¹⁰ Pamakayarin dakun umnuy allu, inlumâtêng nga gisay propeta ya naglagyun Agabo ya ubat sa prubinsyan Judea. ¹¹ Inlaku nakay buy kingway yakês Pablo, ta in-is-êl sa mani bitis na buy mani gamêt na. Buy sinabi na, "Ati ya pan-ipasabin Ispiritun Bapan Namalyari. 'Paradi ya daygên mani Judio sa Jerusalem sa magyakês ati buy idin laya sa mani alwan Judio.' "

¹² Sên nalêngê yan na abiin, sikay buy mani mapatêl baydu, nakisabi kay kan Pablo ya aganayna maku sa Jerusalem. ¹³ Nuwa nakitbay si Pablo, "Uysiyan manangis kaw yata? Kay pampakaynên yuy nakêm ku. Nakal-an nakun migapus buy agyan mati yaku sa Jerusalem para sa lagyun Panginuun Jesus." ¹⁴ Sên a yan

mabênbênan si Pablo sa pamita na, tinunggên kay yana. Kabay sinabi yan tanay, "Matupad day kalabayan Panginuun."

¹⁵ Pamakayarin dakun umnuy allu, naglêan kay buy namita papakun sa Jerusalem. ¹⁶ Inawyunan kay dakun umnuy tagasunul Jesus ya taga Cesarea. Impalêt lakay sa balin Mnason buy baydu kay nakitugêl. Si Mnason, taga Cyprus ya buy gisa ya sa mani nunan tagasunul Jesus.

Nagliwa si Pablo kallan Santiago

¹⁷ Sên nilatêng kay sa Jerusalem, matula kay tinanggap mani mapatêl sa Panginuun baydu. ¹⁸ Kinawasakan, naku si Pablo kan Santiago kaawyun nakay buy idi êt bayduy kaganawan mani mamunu sa manampalataya sa Jerusalem. ¹⁹ Sinabin Pablo kallay, "Nagpapakun kawna" buy ingkuwentu nay kaganawan dinyag Bapan Namalyari sa mani alwan Judio sa kapamilatan pangaral na.

²⁰ Sên nalêngê lay abiin, inulimên la si Bapan Namalyari. Amêsên, sinabi la kan Pablo, "Tanda muy patêl, libu-libuy nay mani Judioy manampalataya kan Jesus buy masipêg silan kaganawan na manunul sa Kautusan na impasulat kan Moises. ²¹ Nabalitan layna kanuy pan-iaral mu sa mani Judioy manugêl sa lugal alwan Judio ya a layna kaylangan manunul sa Kautusan na impasulat kan Moises. Sinabi mu kanuy agana layna ipatuli ya anak la o sunulun na kaatag pun êt ta naugalyan taminan mani Judio. ²² Amêsên, sabêt ta daygên tamu amên matandan lay alwan pêtêg ga nabalitan la? Tagawan pilmin matandan lay inlumâtêng kayna baydi. ²³ Mangêd da daygên muy sabin yan kamu. Dilag apat ta lawyaki baydi ya dilag impangaku kan Bapan Namalyari. ²⁴ Pakilaku mu sila sa Templu buy daygên yuy pan-ipadyag Kautusan tungkul sa pallinis. Bayarên mu êt sa pari ya gastus la amên makapagpaurug silan sabut la. Sa paradi ya paralan, matandan kaganawan na alwan pêtêg ga balitay nalêngê la tungkul kamu, gawan makitan lay agyan sika, manunul sa Kautusan na impasulat kan Moises.

²⁵ Ya mani alwan Judioy manampalataya sa Panginuun Jesus, sinulatan yan na sila tungkul sa napikasunduwan yan ya aganayna mangan dakun sabêt man na in-andug sa diyusdiyusan buy aganayna mangan daya buy aganayna mangan ayup pa asê pinadaya buy aganayna makikanayun.”

²⁶ Kinawasakan, pikilakun Pabloy apat ta lawyaki buy dinyag lay abiin na nau-galyan lay pallinis. Pamakayari, naku si Pablo sa Templu buy impatanda na nu makanu mayari ya pallinis amên maian-dug ga mani saysay para sa balang gisa kalla.

²⁷ Sên marani yan mayari ya ikapituy allun pallinis la, dilag dakun umnuy mani Judioy ubat sa prubinsyan Asia ya nakakit kan Pablo sa kasawangan Templu. In-sagyat lay kaganawan tawuy idi baydu sa kasawangan Templu amên dakpên si Pablo. ²⁸ Masnêg lan sinabi, “Mani mapatêl yan na Israelita, sawpan yukay! Ya tawun abiin, agyan dakun saantuy lakwên na, manuru ya laban kantamun mani Judio, sa Kautusan na impasulat kan Moises buy sa Templun ati. Alwa pun êt kay abiin, gintan na pun baydi sa Templuy mani alwan Judio. Kabay kinadidiyan nay banal la lugal.” ²⁹ Sinabi lay abiin gawan nakitan la si Trofimo ya taga Efeso ya kaawyun Pablo baydu sa Jerusalem buy indap la nu pikilaku yan Pablo sa Templu.

³⁰ Kabay naguluy mani tawu sa buun Jerusalem buy nanduyung sila sa Templu amên dakpên si Pablo. Pamakadakêp la kana, ginuluy laya pasalwang sa Templu buy tambêng lan insaray pasbul Templu. ³¹ Nuwa sên patin layna dayi si Pablo, dilag nakapagsabi sa pinakamatag-ay ya pinunu un mani sundalus Romanoy maguguluy mani tawu sa buun Jerusalem. ³² Kabay tambêng yan namis-agyat mani kapitan buy mani sundalus la buy inlaku lay mani tawuy magugulu. Pamakakit mani tawu sa pinakamatag-ay ya pinunu buy sa mani sundalus, tinunggên silan mandugê kan Pablo.

³³ Kabay inlakun pinakamatag-ay ya pinunun sundalus si Pablo buy im-padakêp. In-utus na êt ta gapusun yan luway tanikala. Pamakayari, pinatang pinakamatag-ay ya pinunun sundalus ya mani tawu, “Sisabêt ta tawun ati buy sabêt ta dinyag na?” ³⁴ Nuwa asê pariparisuy mani pakitbay ya nalêngê na. Buy gawan sa maragul la gulun mani tawu, asê tandan pinakamatag-ay ya pinunun sundalus nu sabêt ta pêtêg nalyari. Kabay in-utus nay mani sundalus ya gêtan si Pablo sa kampu. ³⁵ Pamakalatêng la sa eran kampu, in-sapat la ta si Pablo gawan maguluy mani tawu. ³⁶ Pikilalakwan laya buy masnêg lan pansabin, “Patin ya!”

Intanggul Pabloy sarili na

³⁷ Sên gêtan na si Pablo sa lalên kampun mani sundalus, sinabi na sa pinakamatag-ay ya pinunun mani sundalus sa sabin Griego, “Dilag gaku dayin sabin kamu.”

Nakitbay ya, “Katanda ka awêd magsabin Griego? ³⁸ Nu parabaydu awêd, alwan sikay abituy liyaki ya taga Egipto ya dakun nakanu namunu sa pagribeldi sa gubernu. Gintan na sa kakyangan na apat ta libuy lawyaki ya mangatubag buy mamatin tawu.”*

³⁹ Nakitbay si Pablo, “Gisa kun Judio ya in-anak sa Tarso ya sabay ya pikatandan na balayan sa prubinsyan Cilicia. Nu malyari, tulutan mukun magsabi sa mani tawu.”

⁴⁰ Tinulutan yan pinakamatag-ay ya pinunun mani sundalus. Kabay nidêng si Pablo sa eran buy naningyal ya sa mani tawun dilag yan sabin. Sên nangimbêk silayna, nagsabi ya sa sabin Hebreo ya sarilin sabin mani Judio.

22

¹ “Mapatêl buy mangatwa kuway, lêng-ên yu pun na sabin ku bilang pamitanggul ku sa sarili ku!” ² Sên nalêngên mani tawuy magsabi si Pablo sa sabin Hebreo, suspu silan nangimbêk. Kabay insundun Pablo ya pagsabi na, ³ “Judio waku ya

* **21:38** 21:38 Si ati silay mani Judio, pampatin lan liim ya mani tawuy manawup sa gubernun Roma.

in-anak sa balayan Tarso sa prubinsyan Cilicia, nuwa dinumagul laku baydi sa Jerusalem. Nag-aral laku baydi buy ya nanuru kangku, si Gamaliel. Masipit nan inturu kangkuy Kautusan na pansunulun mani ninunu tamu. Buun nakêm ku êt pagsuywan si Bapan Namalyari kaparisu yu amêsên ya idi baydi. ⁴ Pinasakit kuy mani manunul sa panurun Jesus buy impapati kuy kaatag. Impadakêp ku sila buy impasukul, lawyaki man o babayi. ⁵ Ya pinakapuun pari buy kaganawan mangatwan Judioy mangatuy-nungan, silay magpapêtêg sa kaganawan sinabi ku. Silay nam-in sulat kangku para sa mani mapatêl tamun mani Judioy idi sa Damasco. Sa kapamalatan sulat ta abitu, indin la kangkuy karapatan maku sa Damasco amên dakpên na mani manampalataya kan Jesus buy gêtan mag-udung baydi sa Jerusalem amên parusan."

Inguwentun Pablo nu parasaantu nan nakilala si Jesus

⁶ "Sên ugtuy na buy narani yakina sa Damasco, bêngat tan nangulimad sa palitêng kuy mamakasilêw wa sawang nga ubat sa langit. ⁷ Nipalukub baku sa luta buy dilag gakun nalêngêy tunuy ya magsabi kangkun, 'Saulo, Saulo, uysiyang pan-usigin muku yata?' ⁸ Namatang ngaku, 'Panginuun, sisabêt ka?' Nakitbay ya tunuy, 'Siku si Jesus ya taga Nazaret ya pan-usigin mu.' ⁹ Nakitan mani kaawyun kuy sawang nuwa a la nalêngêy tunuy ya nagsabi kangku. ¹⁰ Buy namatang ngaku pun êt, 'Panginuun, sabêt ta daygên ku?' Sinabin Panginuun, 'Midêng ka buy maku ka sa balayan Damasco. Ta dilag baydun magsabi kamun kaganawan in-il-an kun ipadyag kamu.' ¹¹ Nabulag gaku sa sadyay sawang. Kabay tinambay yakun mani kaawyun ku papakun sa Damasco."

¹² "Baydu sa Damasco, dilag gisay tawuy naglagyun Ananias. Dilag yan limu kan Bapan Namalyari buy manunul ya sa Kautusan. Pangalangên yan mani Judioy manugêl baydu. ¹³ Inlaku naku buy sinabi na, 'Patêl la Saulo, makakit

kaynan manguman!' Pamakasabi na kangku, nakakit takun manguman buy nakit kuya. ¹⁴ Sinabi na kangku, 'Ya Bapan Namalyarin mani ninunu tamu sabay ya namili kamu amên matandan muy kalabayan na buy amên makitan mu buy mallêngêy tunuy un Matinêk ka Lingkud na.* ¹⁵ Ta sikay magpapêtêg sa kaganawan tawu nu sabêt ta abituy nakit buy nalêngê mu. ¹⁶ Amêsên, sabêt pun na pan-êtêngên mu? Midêng kayna buy pabawtismu buy mamêg sa Panginuun amên luminis ka sa mani kasalanan mu.' "

In-utus si Pablon mangaral sa mani alwan Judio

¹⁷ "Pamakayari, nag-udung ngaku sa Jerusalem. Buy kaban manalangin naku sa Templu, dilag gakun nasulêplêp. ¹⁸ Nakit ku si Jesus ya magsabi kangkun, 'Parasên mu! Tambêng kan mita sa Jerusalem, gawan asê tanggapên mani manugêl baydi ya pagpapêtêg mu tungkul kangku.' ¹⁹ Sinabi ku, 'Panginuun, tanda lay sabitun nuna, dinurutan kuy mani balin pagtipunan mani Judio amên ta dakpên buy dugên na mani tawuy manampalataya kamu. ²⁰ Buy sên patin si Esteban na magpapêtêg tungkul kamu, idi yaku baydu buy nakiayun naku kalla, ta sikuy namantay mani balabal mani namati kana.' ²¹ Nuwa sinabin Panginuun kangkuy, 'Mita ka, gawan iutus kata sa marayuy lugal amên ioral muy tungkul kangku sa mani alwan Judio.' "

²² Sên pamakasabin Pablon tungkul sa mani alwan Judio, a yina labay lêng-ên mani Judio buy masnêg lan sinabi, "Patin na tawun abiin! A ya sêpat bumyay baydi sa babun luta!"

²³ Insundu lay pan-angaw la, pan-iwêswês lay mani balabal la buy pan-isamwag lay abu patag-ay. ²⁴ Kabay in-utus pinakamatag-ay ya pinunu sa mani sundalus nay gêtan si Pablo sa lalên kampu un latikun angga sa sabin na nu sabêt ta nadyag nay kasalanan. Labay nan matandan ya siyan paray nabayduy pansabin mani tawu laban kana. ²⁵ Sên

* 22:14 22:14 Si labay sabin, si Jesus.

naigapus layna si Pablo amên latikun, sinabi na sa kapitan mani sundalus ya nakaidêng bayduy, “Ustu nayi sa batas ya latikun na gisay Romano, agyan asê pun inlitis ya kasu na?”

²⁶ Sên nalêngên kapitan mani sundalus ya abiin, naku ya sa pinakamatag-ay ya pinunun sundalus buy sinabi na, “Sabêt ta ati ya pan-ipadyag mu? Romano awêd da tawun abitu.”

²⁷ Kabay nakuy pinakamatag-ay ya pinunun sundalus kan Pablo buy namatang, “Romano ka nayi?”

Nakitbay si Pablo, “Awu.”

²⁸ Sinabin pinakamatag-ay ya pinunun sundalus, “Siku man êt, napakadyag Romano nuwa kay sa kapamilatan pamayad maragul la alaga.”

Nakitbay si Pablo, “Nuwa siku, in-anak kakinan Romano.”

²⁹ Tambêng nakadêtnay mani sundalus ya mallitis dayi kana. Nalimu êt ta pinakamatag-ay ya pinunun sundalus gawan impagapus na si Pablo pakan gisa ya awêd Romano.

Gintan si Pablo sa mangatwan Judioy mangatuynungan

³⁰ Taganan labay matandan pinakamatag-ay ya pinunun sundalus nu sabêt ta panangkan mani Judio kan Pablo. Kabay pamakawasak, impabêg nay mani mamunun pari buy kaganawan mangatwan Judioy mangatuynungan. Pamakayari, impakalag nay tanikalan Pablo buy in-arap laya kalla.

23

¹ Pinapakaêlêw Pabloy mani mangatwan Judioy mangatuynungan buy sinabi na, “Mani mapatêl ku, nu tungkul sa pamibiyaybiyay ku, malinis ya nakêm ku kan Bapan Namalyari angga amêsên.”

² Pamakasabin Pablun abiin, si Ananias ya pinakapuun pari, impadadpik na si Pablo sa mani tawuy narani kana.

³ Sinabin Pablo kana, “Dadpikin ka êt Bapan Namalyari, sikay magtataling kayu! Nakaiknu ka baysên amên atulan naku ayun sa Kautusan, pakan mismun sika, pallabagên muy Kautusan. Ta agyan

asê pun napagpapêtgan na nangasalanan naku, impadadpik mukina!”

⁴ Sinabin mani tawuy nakaidêng sa danin Pabloy, “Pallamusun mu yay pinakapuun parin Bapan Namalyari ta!”

⁵ Nakitbay si Pablo, “Mani mapatêl, a ku tandan siya awêd da pinakapuun pari. Ta nu tanda ku dayi, a kina sinabi ya parabaydu, tagawan idi sa kasulatan, ‘Agana ka mallamus sa mamunu yu.’ ”*

⁶ Amêsên, sên nakitan Pabloy dilag mani Saduseo buy dilag êt mani Pariseo sa mani mangatwan Judioy mangatuynungan, masnêg nan sinabi kalla, “Mani mapatêl, Pariseo waku. Ya bapa ku, Pariseo êt. Indalum laku gawan napilmi yakun manguman mabyay ya mani nati.”

⁷ Sên nasabi nay abiin, nisusubakan na mani Pariseo buy Saduseo buy nangapisisyay ya mani mangatwan Judioy mangatuynungan. ⁸ Nalyari ya abitu, gawan ayun sa mani Saduseo, ayin panguman pangabyay. A sila êt maniwalan dilag mani ang-el o mani ispiritu. Nuwa ya kaganawan abiin, paniwalan mani Pariseo. ⁹ Kabay naipakasnêg lay sinabi la. Nidêng nga dakun umnuy Pariseoy manurun Kautusan buy impakatutu lan sinabi, “Ayin kay nakitan na kasalanan sa tawun ati. Dat dilag ispiritu o ang-el la nakisabi kana!”

¹⁰ Luyang inumumut ta pamisubakan la angga sa nalimuy pinakamatag-ay ya pinunun sundalus ya dat pipapaktangên mani tawu si Pablo. Kabay namiutus yan mani sundalus nan magtabuy buy kêtên si Pablo sa mani tawu ta gêtan ya sa kampu.

¹¹ Pamakayabi, nagpakit ta Panginuun kan Pablo buy sinabi kanay, “Pas-êyên muy nakêm mu gawan nu parasaantu kan nagpapêtêg tungkul kangku baydi sa Jerusalem, para êt bayduy daygên mu sa Roma.”

Impalanu lan patin si Pablo

¹²⁻¹³ Pamakamaranun, dilag maigit ap-attapuy Judioy nititipun amên ipalanu la nu parasaantu lan patin si Pablo. Nangaku silan a sila mangan o minêm anggan

* 23:5 23:5 Exodo 22:28.

a la mapati si Pablo. ¹⁴ Kabay naku sila sa mani mamunun pari buy sa mangatway manungkulan buy sinabi kallay, “Impan-gaku yan ya a kay mangan agyan dakun sabêt man anggan a yan mapati si Pablo. ¹⁵ Kabay sikaw buy mani mangatwan Judioy mangatuynungan, yawarên yu sa pinakamatag-ay ya pinunun sundalus Romanoy labay yu pun ipalakun manguman baydi si Pablo. Sabin yuy labay yuya pun papakalitisin. Pakan bayu yapun milatêng baydi, apatan yan nina.”

¹⁶ Nuwa ya palanu la, nalêngên liyaki ya angkên Pablo ya anak patêl nay babayi. Kabay sinumun ya sa kam-pun mani sundalus buy impatanda kan Pabloy abiin. ¹⁷ Binêg Pabloy gisa sa mani kapitan sundalus baydu buy sinabi nay, “Ilaku mu kayêk ya bayuntawun ati sa pinakamatag-ay ya pinunun sundalus, gawan dilag yan sabin kana.”

¹⁸ Kabay inlaku yabay kapitan sa pinakamatag-ay ya pinunun sundalus. Pamakalatêng la baydu, sinabin kapitan, “Binêg gakun Pabloy nakasukul buy nakisabi ya kangkun ilaku ku baydi kamuy bayuntawun ati, gawan dilag yan sabin kamu.”

¹⁹ Tinambay pinakamatag-ay ya pinunun sundalus ya bayuntawu buy inlaku naya sa lugal la ayin kaatag makalêngê buy pinatang naya, “Sabêt ta sabin mu kangku?”

²⁰ Sinabin bayuntawu, “Nikasunduy mani Judion yawarên kamuy ilaku wasak si Pablo sa mangatwan Judioy mangatuynungan, gawan pakangêdên laya kanwadis litisin. ²¹ Nuwa agana ka mani-wala kalla, gawan dilag maigit apattapuy tawuy magbantay ya mangapat kana. Nangaku silan a sila mangan o minêm anggan a la mapati si Pablo. Amêsên, nakal-an silayna. Kay mangêtêng sila tanan paintulut mu.”

²² Sinabin pinakamatag-ay ya pinunun sundalus kanay, “Agana mu sabin agyan kansabêt ta imbalita muy ati kangku.” Buy impauli nay bayuntawu.

Impalaku si Pablo sa Cesarea

²³ Tambêng impabêg pinakamatag-ay ya pinunun sundalus sa luway kapitan mani sundalus buy sinabi kallay, “Mamil-an kaw luwan dalan na sundalus ta ipalaku kataw sa Cesarea. Mipikilaku kaw êt pitumpuy sundalus ya nakakabayu buy luwan dalan na sundalus ya nipagbayi. Mita kaw paênggan alas nuwebin yabi. ²⁴ Mamil-an kaw êt mani kabayuy pagsakayan Pablo. Papakabantayan yuya amên ayin malyari kana angga sa milatêng ya kan Gobernador Felix.”

²⁵ Buy nanulat ta pinakamatag-ay ya pinunun sundalus kan Gobernador Felix. Paradi ya insulat na,

²⁶ “Panggalangên na Gobernador Felix, siku si Claudio Lisias ya nanulat kamu. Nagpapakun kayna. ²⁷ Ya tawuy panigawang ku kamuy dinakêp mani Judio buy patin. Nuwa natandan kuy gisa ya awêd Romano. Kabay namipikilaku wakun mani sundalus buy inligtas ya. ²⁸ In-arap kuya sa mani mangatwan Judioy mangatuynungan amên matandan ku nu sabêt ta pan-isangkan la kana. ²⁹ Natandan kuy pan-isangkan kanay kay tungkul awêd sa kautusan reliiyun la. Nuwa ayin sêpat ya sangkan amên ipasukul o ipapati ya. ³⁰ Kabay sên natandan kuy palanun mani Judioy patin ya, tambêng kuyan impalaku kamu. Sinabi ku êt sa mani mami-dalum kanay magdalum sila kamu.”

³¹ Sinunul mani sundalus ya utus kalla. Buy sa yabin abitu, kingwa la si Pablo buy gintan laya sa balayan Antipatris.

³² Pamakawasak, ya mani sundalus ya asê nakakabayu, nag-udung sila sa kampu. Nuwa ya mani sundalus ya nakakabayu, inawyunan la si Pablo papakun sa balayan Cesarea. ³³ Sên inlumatêng sila sa Cesarea, in-arap la si Pablo sa gobernador buy indin ya sulat.

³⁴ Binasa nay ati buy pinatang na si Pablo, “Taga saantu ka?”

Nakitbay si Pablo, “Taga Cilicia ku.” Sên natandan nay taga Cilicia si Pablo, ³⁵ sinabi na, “Nu lumatêng nga mani

mamidalum kamu, lêng-ên kuy kasu mu.” Buy impabantay Gobernador si Pablo sa palasyuy impadyag Arin Herodes.

24

Ya panangkan mani Judio kan Pablo

¹ Pamakalibas limay allu, naku sa Cesarea si Ananias ya pinakapuun pari. Kaawyun nay dakun umnuuy mangatway manungkulan buy ya abugaduy si Tertulo. Nag-arap sila kan Gobernador Felix buy sinabi lay panangkan la kan Pablo. ² Sên in-arap layna kalla si Pablo, inumpisan nan Tertulo ya pamidalum kana. Sinabi na, “Panggalangên na Gobernador, gawan sa mangêd da pamunu mu, dilag kapatêtbêkan baydi sa bansa yan buy malakêy imbayu muy ingkakangêd bansa yan. ³ Kabay agyan saantu man buy agyan kanuman, dilag kay utang nga nakêm kamu buy ayin katganan na pagpasalamat yan kamu. ⁴ Amêsên, a yan labay ya maabala ka. Kabay makisabi yaku kamu ya nu malyari, lêng-ên muy naêpêk ka sabin yan. ⁵ Nakitan yan na manggulu sa mani Judioy tawun ati agyan antu man na lugal ya lakwên na buy sabay siyay mamunu sa reliiyun ya pambêgên Nazarenu. ⁶ Agyan na Templu yan, labay nan dinatan. Kabay dinakêp yan ya. [Atulan yan nina dayi ayun sa Kautusan yan, ⁷ nuwa inlumatêng nga pinakamatag-ay ya pinunun sundalus ya si Lisias buy pinilit nan kingwa kanyan si Pablo. ⁸ Buy sinabi na êt ta nu sisabêt man na dilag pan-isangkan kan Pablo, kaylangan yan maku kamu.] Nu litisin muy tawun ati, matandan muy pêtêg ga kaganawan pan-isangkan yan kana.” ⁹ Buy napaawu êt ta mani Judio sa kaganawan sinabin Tertulo.

Pinakitbayan Pabloy mani pan-isangkan kana

¹⁰ Sên siningyalan nan Gobernador si Pablon siyay nay magsabi, sinabi na, “Panggalangên na Gobernador, tanda kuy mana kaw nan mangukum sa bansan ati. Kabay matula kun itanggul la sarili ku sa arapan mu. ¹¹ Nu mamatang ka sa

kaatag tawu, matandan muy ayin pun mapu buy luway alluy pallumatêng ku sa Jerusalem amên mangulimên. ¹² Ya mani Judion abiin, agyan misan a laku nakitan na nakisubakan agyan kansabêt man sa Templu o nanyag gulu sa balin pagtipunan mani Judio o agyan dakun saantu man sa Jerusalem. ¹³ Ayin silan maipapêtêg sa pan-isangkan la kangku. ¹⁴ Nuwa pan-aminin ku kamuy panulimênên kuy Bapan Namalyarin mani ninunu yan ayun sa panurun Jesus. Nuwa sa êlêw lay naman awêd, asê ustuy panampalataya ku. Nuwa maniwala ku êt sa kaganawan idi sa Kautusan na impasulat kan Moises buy sa kaganawan insulat mani propeta. ¹⁵ Nanuwad êt sa mani kaparisu kun Judio, napilmi yaku êt ta pabyayên Bapan Namalyari ya kaganawan tawu, matinêk man o asê. ¹⁶ Kabay pagpilitan kun pawan manyag mangêd amên magin malinis ya nakêm ku sa arap Bapan Namalyari buy sa mani tawu.”

¹⁷ “Pamakayarin dakun umnuuy tawun na ayin naku sa Jerusalem, nag-udung ngaku baydu amên mantan sawup sa mani kaluluy kaparisu kun Judio buy amên mamiandug gaku kan Bapan Namalyari sa Templu. ¹⁸ Pamakayari kun dinyag sa Templuy pan-ipadyag Kautusan tungkul sa pallinis, nalatêng laku bayduy mamiandug. Kay pêpêrad da mani tawu sa Templu sa uras abitu buy ayin gulu. ¹⁹ Nuwa dilag baydun mani Judioy ubat sa prubinsyan Asia ya nakakit kangku. Sêpat taman dayin silay idi baydin mamidalum kamu, nu taganan dilag silan isangkan laban kangku. ²⁰ Gawan ayin sila baydi, ya mani tawu tay idi baydi ya magsabi nu sabêt ta kasalanan na nakitan la kangku sabitun inlitis laku sa mani mangatwan Judioy mangatuyungan. ²¹ Tagawan ayin nakun kaatag sinabi sa arapan la, nun a kay ati ya masnêg kun sinabi, ‘Pansangkanan yuku amêsên, gawan maniwala kun mangu-man mabyay ya mani nati.’ ”

²² Malakêy nay natandan Gobernador Felix tungkul sa panurun Jesus. Kabay

impatgên nay pallitis. Sinabi na, “Nu lumatêng nga pinakamatag-ay ya pin-unun sundalus ya si Lisias, litisin kuy kasun ati.”²³ Pamakayari, in-utus Gobernador Felix ya kapitan mani sundalus, “Papakabantayan yu si Pablo, nuwa agana igpitan. Paulayan yuy mani kaluguran nay mandungaw buy manawup sa mani kaylangan na.”

Nag-arap si Pablo kan Felix buy kan Drusila

²⁴ Pamakayari, dilag inlaku si Gobernador Felix. Buy sên nilibas say dakun umnuy allu, nag-udung ya kaawyun nay asawa nay si Drusila ya gisay Judio. Impabêg na si Pablo amên lêng-ên nay mani pagsabi na tungkul sa panampalataya kan Cristu Jesus.²⁵ Nuwa sên impaintindin Pabloy tungkul sa matinêk ka pamibiyay-biyay, sa pamênbên sa sarili, buy tungkul sa lumatêng nga Allun Pangukum, nalimu si Gobernador Felix. Kabay sinabi na kan Pablo, “Ustuy na pun na abiin! Ipabêg kata tanan manguman nu dilag gakun panawun.”²⁶ Pawa nan pan-ipabêg si Pablo amên pakisabyan, gawan pan-êtêngên nan bayaran yan Pablo.

²⁷ Buy gawan labay Felix ya malabayan yan mani Judio, pinaulayan na si Pablo sa sukulan. Sên nilabas ya luway tawun, insagili kan Felix si Porcio Festo bilang Gobernador.

25

Ya pamitanggul Pablo sa sarili na kan Festo

¹ Si Festo ya bayun gobernador, in-lumatêng ya sa prubinsyan Judea sa balayan Cesarea. Pamakalibas tatluy allu, naku ya sa Jerusalem.²⁻³ Naku kanay mani mamunun pari buy mangatwan Judio ta sinabi lay panangkan la kan Pablo. Nanyawad sila kan Festo ya biyan silan paintulut ya ipagtan si Pablo sa Jerusalem. Sinabi lay abiin gawan dilag silan palanuy apatan si Pablo sa dan amên patin.

⁴ Nakitbay si Festo, “Pabantayan si Pablo sa sukulan Cesarea buy tambêng ngaku êt mag-udung baydu.⁵ Kabay pakilaku yu kangkuy mani manungkulan yu. Nu dilag yan nadyag ga kasalanan, baydu silaynan magdalum.”

⁶ Namalibas pun walu o mapuy allu si Gobernador Festo sa Jerusalem. Pamakayari, nag-udung ya sa Cesarea. Kinawasakan, niknu ya sa pallitisan buy namiutus yan iarap kana si Pablo.⁷ Pamakalatêng Pablo, tambêng yan pinalitêngan mani Judioy ubat sa Jerusalem. Buy malakêy mangabayat ta insangkan la kana, pakan a lay naman taganan napagpapêtgan.

⁸ Intanggul Pabloy sarili na, “Ayin nakun nadyag ga kasalanan laban sa Kautusan mani Judio, sa Templu o sa Emperador.”

⁹ Nuwa gawan sa labay Gobernador Festo ya malabayan yan mani Judio, pinatang na si Pablo, “Labay mu nayin maku sa Jerusalem buy baydu ku litisin na kasu mu?”

¹⁰ Nuwa nakitbay si Pablo, “Baydi yakun nakaidêng sa gisay pallitisan un Emperador. Baydi yakun sêpat litisin. Ayin nakun dinyag ga kasalanan sa mani Judio buy tanda muy abiin.¹¹ Nu pêtêg ga nallabag gaku sa Kautusan buy sêpat takun atulan kamatyan, pantanggapên kuy atul kangku. Nuwa nu ayin kapêtêgan na pan-isangkan la kangku, a ku sêpat itiwala kalla. Kabay pilitin kun idani sa Emperador Roma ya kasu ku!”*

¹² Nakisabi si Festo sa mani kaawyun nan manungkulan. Pamakayari, sinabi na kan Pablo, “Gawan pan-ipilit mun idani sa Emperador ya kasu mu, ipagtan kata kana.”

In-arap si Pablo kan Arin Agripa

¹³ Pamakalibas dakun umnuy allu, in-lumatêng sa Cesarea si Arin Agripa buy patêl na ya si Bernice gawan labay lan makitan si Gobernador Festo.¹⁴ Kaban manugêl sila baydun dakun umnuy allu, sinabin Festo kan Arin Agripay tungkul

* 25:11 25:11 Nu Romanoy gisay tawu ayin makabawal kana nu ipilit nay Emperador ya mallitis kasu na.

sa kasun Pablo, "Dilag liyaki baydi ya nakasukul la manan inlakwanan Gobernador Felix. ¹⁵ Sabitun idi yaku sa Jerusalem, indalum mani mamunun pari buy mangatway manungkulan mani Judio ya tawun ati. Inyawad la kangkuy atulun kuya."

¹⁶ "Sinabi ku kallay alwan kaugaliyan mani Romanoy parusan ya agyan sisabêt ta tawu ya asê pun napiarap ya mani manangkan buy pansangkanan buy asê pun nabiyon panawun na maitanggul nay sarili na. ¹⁷ Kabay sa pag-udung ku sa Cesarea, nakilaku sila kangku. Kinawasakan tambêng ngakun niknu sa pallitisan buy impakwa kuy tawun abitu. ¹⁸ Indap ku nu dilag silan mabayat ta panangkan kana, nuwa sên niaarap silayna, ayin naman awêd. ¹⁹ Ya mani pitutubagan la, kay tungkul sa reliiyun la buy sa gisay tawuy maglagyun Jesus. Nati yay tawun abitu, nuwa pan-ipilit Pabloy nabyay ya. ²⁰ A ku tanda nu sabêt ta daygên ku sa kasun ati. Kabay pinatang ku si Pablo nu kalabay yan maku sa Jerusalem ta baydu kuya litisin. ²¹ Nuwa impilit Pablo ya idani sa Emperador ya kasu na. Kabay namiutus sakun bantayan ya angga sa maipaatêl kuya sa Emperador."

²² Sinabin Arin Agripa kan Gobernador Festo, "Labay kun malênggêy tawun abitu."

Nakitbay si Gobernador Festo, "Awu, wasak malênggê muya."

²³ Kinawasakan, inlumatêng sa pallitisan silan Arin Agripa buy si Bernice ya nakayaming un mamangêd. Malakêy pinunun mani sundalus buy mani pikatandan na tawu sa balayan na nakilaku kalla. Pamakayari, impakwan Gobernador Festo si Pablo buy inarap kalla. ²⁴ Sinabin Gobernador Festo, "Panggalangên na Arin Agripa buy sikaw wa kaganawan idi baydi amêsên, abiin nay tawuy indalum kangkun mani Judio baydi sa Cesarea buy sa Jerusalem. Masnêg lan sinabi ya a yina sêpat bumyay. ²⁵ Nuwa sa pallitis ku, ayin nakun nakitan na sangkan amên atulun yan kamatyan. Buy gawan impilit nan

idani sa Emperador ya kasu na, nagdisisyun nakun ipagtan ya sa Emperador. ²⁶ Nuwa ayin nakun maisulat ta sangkan sa Emperador tungkul sa tawun abiin ya ipagtan ku baydu kana. Kabay paniarap kuya kamuyu buy luyang ngabay kamuy Arin Agripa amên pamakayarin pallitis tamu kana, dilag gakinan isulat. ²⁷ Tagawan asê ustuy ipagtan sa Emperador ya gisay nakasukul nu ayin malinaw wa pan-isangkan laban kana."

26

Intanggul Pabloy sarili na sa arapan Arin Agripa

¹ Pamakayari, sinabin Arin Agripa kan Pablo, "Malyari minan sabin na pamitanggul mu sa sarili mu!" Kabay naningyal si Pablon magsabi yina. ² Sinabin Pablo, "Panggalangên kun Arin Agripa, pan-ituwad kun mapalad daku gawan binyanan mukun panawun midêng sa arapan mu amên itanggul kuy sarili ku sa kaganawan pan-isangkan mani Judio laban kangku. ³ Luyang ta tanda muy kaganawan naugalyan buy mani pamisusubakan mani Judio. Kabay panyawarên ku, nu malyari, lênggên muy sabin ku."

⁴ "Tandan mani Judio nu parasaantuy pamibiyaybiyay ku ubat sa anak kaku pun sa sarili kun balayan angga sa idi yaku sa Jerusalem. ⁵ Mana lay nan tanday abiin buy nu labayên la ta dayin magpapêtêg, kabilang ngaku sa mani Pariseo ya sabay ya pinakamaigpit sa reliiyun yan mani Judio. ⁶ Kabay abiti yaku amêsên na pallitisin sa ukuman gawan sa kapilmian kun tuparên Bapan Namalyari ya impangaku na sa mani ninunu yan. ⁷ Ya pangakun abiin, sabay êt ta kapilmian mapu buy luway layi yan. Kabay allu buy yabi yan panulimênên si Bapan Namalyari. Arin Agripa, gawan sa paniwala ku sa mani abiin, pansangkanan nakun mani Judio. ⁸ Buy sikaw wa mani Judio, uysiyon a kaw ya maniwalan agyun pabyayên Bapan Namalyari ya mani nati ta?"

⁹ “Sabitun nuna, naisip ku êt ta sêpat kun kalabanên si Jesus ya taga Nazaret. ¹⁰ Parabayduy dinyag ku sabitun nuna sa Jerusalem. Sa kapamilatan karapatan na indin kangkun mani mamunun pari, malakêy manampalataya kan Jesus* ya impasukul ku. Buy sên atulan silan kamatian, nakiayun naku êt kallon nangatul. ¹¹ Nakatiumnu wakinan mamaku sa balin pagtipunan mani Judio amên parusan sila buy pampilitin ku silan magsabin laban kan Jesus. Sa sadyay tubag ku kalla, pampasakitin ku sila angga sa mangarayuy lugal.”

¹² “Abiin na sangkan ya naku waku sa Damasco ya dilag gintan na sulat ubat sa mani mamunun pari. Ya sulat abitu, sabay ya nam-i kangkun karapatan buy paintulut ya mandakêp sa mani manampalataya kan Jesus. ¹³ Arin Agripa, kaban mamita ku papakun sa Damasco, sên ugtuy nan allu, bêngat tan nangulimad sa palitêng yan ya mamakasilêw wa sawang nga ubat sa langit. ¹⁴ Nipalukub kay kaganawan sa luta buy dilag gakun nalêngêy tunuy ya magsabi kangku sa sabin Hebreo, ‘Saulo, Saulo, uysiyon panusigin muku yata? Kay pampasakitan mutay sarili mu. Para katan mandansêk sa natayad da kayu.’ ¹⁵ Namatang ngaku, ‘Panginuun, sisabêt ka?’ Nakitbay ya Panginuun, ‘Siku si Jesus ya panusigin mu. ¹⁶ Midêng kayna. Nagpakit taku kamu gawan pinili katan magin lingkud ku buy magpapêtêg un nakitan mu kangku amêsên buy mani ipakit ku pun êt kamu. ¹⁷ Iligtas kata sa mani kaparisu mun Judio buy sa mani alwan Judio nu saantu kata iutus. ¹⁸ Iutus kata kalla amên ibuklat muy mata la amên iudung silayna sa nasawang nga kapangyarian Bapan Namalyari ubat sa nadiglêm ma kapangyarian Satanas. Sa kapamilatan panampalataya la kangku, patawarên sila sa mani kasalanan la buy miawyun sila sa mani tawuy pinilin Bapan Namalyarin kay kana.’ ”

Insabin Pabloy mani pandaygên na

* **26:10** 26:10 Sa Griego, pinilin Bapan Namalyari ya kay kana.

¹⁹ “Kabay Arin Agripa, sinunul kuy sinabi sa sulêplêp pa impakit kangkun ubat sa langit. ²⁰ Ya nuna kun dinyag, nangaral laku sa Damasco buy pamakayari, sa Jerusalem. Ubat sa Jerusalem inlaku kuy buun Judea buy inlaku ku êt ta mani alwan Judio. In-aral ku kalla ya sêpat silan magsisi sa mani kasalanan la buy mag-udung kan Bapan Namalyari buy ipakit la sa kapamilatan mani diyag lay pêtêg ga nagsisi sila. ²¹ Gawan sa pangaral ku, dinakêp pakun mani Judio baydu sa kasawangan Templu buy labay laku dayin patin. ²² Nuwa pansawpan nakun Bapan Namalyari angga sa allun ati. Kabay idi yaku baydi amêsên amên magpapêtêg tungkul kana sa kaganawan tawu, sa mani tawuy pikatandan o asê. Ayin nakun kaatag sabin, nun a abituy impasulat sa mani propeta buy impasulat kan Moises. ²³ Sinabi la ya Cristuy impangakun Bapan Namalyari, kaylangan nan makadanas kasakitan buy mati buy muna yan mabyay ubat sa kamatian amên maipangaral sa mani Judio buy sa mani alwan Judio ya balitay paran sawang nga mamasawang kalla ya malyari silaynan miligtas sa mani kasalanan la.”

²⁴ Kaban magsabi pun si Pablo, masnêg sinabin Festo, “Tinulaw kaynay Pablo! Nasiray nay utêk mu gawan sa subray pag-aral!”

²⁵ Nakitbay si Pablo, “Panggalangên na Festo, a ku tinulaw. Pêtêg ga mani pansabin ku buy ustuy isip ku. ²⁶ A ku malimun magsabi kana. Napilmi yakun tanda nay mani bagay ya abiin, gawan alwan kay sa liim ya nalyari. ²⁷ Arin Agripa, maniwala ka naye sa mani pansabin mani propeta? Tanda kuy maniwala ka.”

²⁸ Nakitbay si Arin Agripa, “Indap mu bay nu bêngat mukun masagyat magin Cristiyanu.”

²⁹ Nakitbay si Pablo, “Ya panyawarên ku kan Bapan Namalyari, mabuyutan man o asê, alwan kay sika nun a sikaw kaganawan na mallêngê kangku amêsên, pakadyag Cristiyanu kaparisu ku. Nuwa a ku labay ya misukul kaw.”

³⁰ Pamakayari, nidêng si Arin Agripa buy si Gobernador buy si Bernice, buy ya kaganawan kaawyun lay nakaiknu baydu. ³¹ Sên inumawas sila, sinabi la sa balang gisa, “Pakan ayin yan dakun sabêt ta dinyag ga tawun abitu amên atulan yan kamatyan o isukul ta.”

³² Sinabin Arin Agripa kan Gobernador Festo, “Nu a na ta dayi indani sa Emperador ya kasu na, malyari ya dayin mibus.”

27

Ya pamakun Pablo sa Roma

¹ Sên napikasunduan lay maglayag kay papakun sa Italia, intiwala la kan Julio si Pablo buy ya kaatag nakasukul. Si Julio, gisa yan kapitan mani sundalus Romano ya pambêgên “Batalyun Emperador.” ² Baydu sa Cesarea, dilag gisay barkuy ubat sa balayan Adramicio ya papakun sa mani paglatngan prubinsyan Asia. Baydu kay nagsakay. Nakilaku kanyan si Aristarco ya taga balayan Tesalonica sa prubinsyan Macedonia.

³ Kinawasakan, inlumâtêng kay sa balayan Sidon. Mangêd da nakêm Julio kan Pablo. Kabay tinulutan nan magliwa si Pablo sa mani kaluguran baydu amên masawpan ya sa mani kaylangan na. ⁴ Ubat sa Sidon, nanguman kay ya êt naglayag. Nuwa nakasabang kay sa angin. Kabay nagdan kay tana sa kapakan islan Cyprus ya nakasanip sa angin. ⁵ Dinuman kay sa dagat ta idi sa êtêb agid prubinsyan Cilicia buy prubinsyan Pamfilia buy nilatêng kay sa balayan Mira sa prubinsyan Licia. ⁶ Si Julio ya kapitan mani sundalus, nakakit yan barku ya ubat sa balayan Alejandria ya papakun sa Italia. Kabay impasakay nakay sa barkun abiin.

⁷ Sa dakun umnuy allu, pakanaway barkuy sinakayan yan gawan masabangan kay angin buy nagkasakit kay angga sa nilatêng kay marani sa Cinido. Kabay gawan a kay nilaku sa Cinido, naku kay tana sa kapakan Creta ya nakasanip sa angin buy dinuman kay tana marani sa

Salmon. ⁸ Nangagid kay, nuwa nagkasakit kay pun êt bayu kay nilatêng sa lugal la pambêgên, “Mangangêd da Paglatngan.” Narani ya ati sa balayan Lasea.

⁹ Nabuyutan yan baydu angga sa natalngan kay panawun kapalimun maglayag, gawan nilabas say Allun Pagayunu.* Kabay pinagpayuwan Pabloy mani kaawyun yan, ¹⁰ “Mani mapatêl kuway, sa êlêw ku, kapalimu nu maglayag kitamu pun buy alwan kay mani karga buy barkuy mabating, dat agyan na biyay tamu.” ¹¹ Nuwa asê pinaniwalan Kapitan Julio ya sinabin Pablo, nun a pinaniwalan nay abituy sinabin magbandin barku buy ya kapitan barku. ¹² Buy gawan nu panawun nalêpêt asê ligtas sa malakas ya angin ya paglatngan baydu, sinabin mani kaawyun yan, “Isundu tamuy paglayag, dat milatêng kitamu sa gisay paglatngan barku sa Fenix sa prubinsyan Creta. Nu milatêng kitamu baydu, manugêl kitamu pun angga sa mayari ya panawun lêpêt, tagawan natin-êp sa angin.”

Ya malakas ya angin buy alun sa dagat

¹³ Sên nikimpay ya maynay angin ubat sa timug, sinabin mani kaawyun yan, “Malyari kitaminan maglayag.” Kabay intag-ay lay pamatgên barku buy nangagid kay sa islan Creta. ¹⁴ Nuwa asê naêpêng, suspun inlumakas ya angin ubat sa Creta. ¹⁵ Pamakalatêng malakas ya angin kanyan, asina midêsêg ga barku yan. Kabay pinaulayan yan tanay barku nu saantu yan ikimpay angin. ¹⁶ Sên idi kaya sa nabêlêng nga isla ya pambêgên Cauda, nakapagsanip kay pêrad. Agyan magkasakit kay, naisakay yan pun na nabêlêng nga bangka ya gêgtan barku amên asê masiray ati. ¹⁷ Sên naisakay yay nabêlêng nga bangka, kinêlkêlan lay barku un maragul la sêl amên asê maaswag. Gawan malimu silan dat misayad da barku sa kabalasan ya marani sa Libya, intabuy lay layag†

* 27:9 27:9 Nu nilabas say Allun Pagayunu kapalimuy nan magsakay sa barku ta dumawak kay panawun.

† 27:17 27:17 Ya layag, para yan bandera ya nakaidêng sa barku amên sabay ya kimpayên angin amên mailaku muya nu antuy labay mun pilakwan kana.

buy pinaulayan latanan ingkimpay angin na barku. ¹⁸ Sadyay lakas pun êt bagyu. Kabay kinawasakan, inumpisan lan mamisamwag mani karga sa dagat. ¹⁹ Sên sumunul la alluy na êt, insamwag layna êt ta mani gamit barku. ²⁰ Sa lalên dakun umnuy allu, a yan nakitan na allu buy bêtêwên buy sadyay lakas pun êt bagyu. Kabay a yan inisip pa miligtas kay pun.

²¹ Dakun umnuy nan allun asê mangan na mani tawu. Kabay nidêng si Pablo buy sinabi na kallay, “Mani kaluguran, nu nallêngê kaw kangku ya a kitamina dayi namita sa Creta, ayin dayin kargay insamwag sa dagat buy ayin dayin nasira. ²² Nuwa amêsên, panyawarên ku kamuyuy pas-êyên yuy nakêm yu gawan ayin mati kantamu nun a kay barku bay ya masira. ²³ Tagawan saybi, nagpakit kangkuy ang-el Bapan Namalyari ya Namalyari ya pan-ulimênên buy pagsuywan ku. ²⁴ Sinabi na kangku, ‘Agana ka malimuy Pablo! Sêpat kan mag-arap sa Emperador Roma. Gawan sa lunus Bapan Namalyari kamu, iligtas na êt ta kaganawan kaawyun mu sa barku.’ ²⁵ Kabay mani mapatêl, pas-êyên yuy nakêm yu! Ta maniwala ku kan Bapan Namalyari ya matupad da impasabi na kangku. ²⁶ Nuwa misadsad kitamu sa gisay isla.”

²⁷ Sên ikamapu buy apat tan yabi, intangay kay pun bagyu sa Dagat Mediteraneo. Buy sên limbanak kan yabi, natandan mani mandaragat ta narani kay ya sa agid dagat. ²⁸ Kabay sinukad lay lalê un dagat buy natandan lay tatlumpu buy pituy metruy lalê. Pamakadêsêg lan pêrad, sinukad layna êt manguman buy natandan lay luwampu buy pituy metru tanay lalên lanêm. ²⁹ Buy gawan sa limu yan midumpul sa mani batu, nam-inabu silan apat ta pamatgên sa tawlin barku buy nanalangin silan tambêng nga dayin mawatwat. ³⁰ Labay dayin mani mandaragat ta lakwanan lay nay barku. Kabay intabuy la sa dagat ya nabêlêng nga bangka ta inabu la kan-wadis sa mani pamatgên sa mumunan

barku. ³¹ Nuwa sinabin Pablo kan Kapitan Julio buy sa mani sundalus, “Nu mitay mani mandaragat sa barku, a kaw miligtas.” ³² Kabay pinutus mani sundalus ya mani sêl nangabêlêng nga bangka buy pinaulayan lay nan mianul la ati.

³³ Sên bunatbunat tana, pinilit silan Pablon mangan kaganawan. Sinabi na, “Luway nay duminggu yun asê nangan sa pangêtêng yun tunggên na bagyu. ³⁴ Kabay mangan kawna amên pumas-êy kaw. Ayin mati kamuyu agyan gisa.” ³⁵ Pamakayarin nagsabin Pablo, nangwa yan tinapay buy nagpasalamat kan Bapan Namalyari sa arapan kaganawan. Binis-ilbis-il nay tinapay buy nangan ya. ³⁶ Gawan sa sinabin Pablo, pinumas-êy ya nakêm la buy nangan silan kaganawan. ³⁷ Ya bilang yan kaganawan idi sa barku, luwan dalan buy pitumpu buy anêm. ³⁸ Sên nangabsuy silayna, insamwag la sa dagat ta mani triguy gintan la amên lumup-aw wa barku.

Ya pangasiran barku

³⁹ Sên mawatwat tana, dilag silan naipatanês ya laylay lanêm ya kabalasan, nuwa a la tanda nu sabêt ta lugal abitu. Kabay napikasunduwan lay nu malyari, ipatgên la bayduy barku. ⁴⁰ Kabay pinutus lay mani sêl la nakas-êl sa pamatgên barku buy inlakwanan lay ati sa dagat. Inagwat la êt ta mani sêl manubela buy intag-ay lay layag sa arap barku amên intangay angin na barku papakun sa agid. ⁴¹ Nuwa nisayad da barku sa nayêpay lanêm. Nidadlêk ka mumunan ati buy ayina mibita. Ya tawlin barkuy naman, nasira gawan sa sipwak malakas ya alun. ⁴² Patin na dayin mani sundalus ya kaganawan nakasukul amên ayin makak-away papakun sa agid buy mitakas. ⁴³ Nuwa binênbênan silan Kapitan Julio gawan labay nan miligtas si Pablo. Inutus nay munan mag-ukdu ya katandan mangaway buy munay na sa agid. ⁴⁴ Buy in-utus na sa kaatag ga mangwa silan mani tabla o kayuy naubat sa barku amên dilag silan pagpaluntuwan. Parabayduy dinyag yan. Kabay niligtas kay buy nilatêng kay kaganawan sa agid.

28

Sa Malta

¹ Sên niligtas kay yana, natandan yan ya islan abitu, pambêgên Malta. ² Ya mani tawu baydu, mamangêd da pananggap la kanyan kaganawan. Gawan mangan buy nalêpêt, nagpayba sila amên mimudu kay. ³ Nangwa si Pablon gisay bêtêk kayuy pag-atug. Nuwa sên impayba nayna sa apuy ya mani kayu, bêngat tan inumawas ya gisay utan gawan naumut. Tinuktuk nay gamêt Pablo buy nagkêskês kana. ⁴ Sên nakitan mani taga baydu utan na nakakêskês sa gamêt Pablo, sinabi la sa balang gisa, "Pilmin mamatin tawuy abiin. Ta agyan niligtas ya sa dagat, ya diyus sa pambêgên Katuynungan, a na labay ya bumyay yapun." ⁵ Nuwa kay ingkampang Pabloy utan sa apuy buy a ya dakun napakun. ⁶ Pan-êtpanan mani tawuy lumbag ga gamêt Pablo o kayay mitugaw ya buy mati. Nuwa pamakayari lan nangêtêng nabuyut, ayin nalyari kan Pablo. Kabay nagbayuy isip la. Sinabi la, "Gisa yan diyus!"

⁷ Ya lagyun mamunu sa lugal la sabay si Publio. Ya luta na, narani sa lugal nu saantu kay niras. Mangêd da pananggap na kanyan buy sa lalên tatluy allu nanugêl kay baydu kalla. ⁸ Nitagun naman sa panawun abitu ya nagsakit ta bapan Publio. Inumut ya buy tinulis. Kabay sinumun si Pablo sa silid na. Impaluntu nay gamêt na sa nagsakit buy nanalangin. Kabay inumiyul la ati. ⁹ Gawan sa nalyarin abitu, ya kaganawan nagsakit sa islan abitu, naku kanyan buy pinaiyul sila êt. ¹⁰ Binyanan lakay malakêy degalu. Buy sên mita kay yana, binyanan lakay pun êt mani kaylangan yan sa paglayag.

Ubat sa Malta papakun sa Roma

¹¹ Tatluy buwan bayu kay nibita sa Malta. Nagsakay kay sa gisay barkuy namalibas êt baydun panawun nalêpêt. Ya barkun ati, ubat sa balayan Alejandria buy nakaletaratu sa mumunan ati ya kambal la diyus ya pansambên mani taga Alejandria. ¹² Ubat sa Malta, nagsakay

kay barku papakun sa balayan Siracusa buy nanugêl kay tatluy allu baydu. ¹³ Ubat ta baydu, insundu yan na pamita yan angga sa nilatêng kay sa balayan Regio. Kinawasakan, kayup-kayup pa angin ubat sa timug buy sa ikalway allu, nilatêng kay sa balayan Puteoli. ¹⁴ Baydu dilag kay nakit ta mapatêl sa Panginuun. Buy pikisabi la kanyan na manugêl kay pun kallan gisay duminggu. Pamakayari, nagtalus kay sa Roma. ¹⁵ Sên nabalitan mani mapatêl kan Jesus sa Roma ya idi kay sa dan papakun baydu, sinalunsum lakay sa Palengkin Apio buy sa Tatluy Balin Pan-upan.* Sên nakitan Pablo ya mani mapatêl, nagpasalamat ya kan Bapan Namalyari buy pinumas-êy ya nakêma.

Sa Roma

¹⁶ Pamakalatêng yan sa Roma, tinulutun si Pablo un magpapawan tugêlan, nuwa kaawyun nay gisay sundalus ya magbantay kana.

¹⁷ Pamakalibas tatluy allu, impabêg Pabloy mamunun mani Judio sa Roma. Sên nitipun na sila, sinabi na, "Mani mapatêl kuway, agyan ayin nakun dinyag ga kasalanan laban sa mani kaparisu tamun Judio o sa mani naugalyan na ubat sa mani ninunu tamu, dinakêp laku sa Jerusalem buy inggawang sa mani manungkulan Romano. ¹⁸ Sên inlitis sakun mani Romanoy manungkulan, labay lakina dayin ibus, gawan ayin nakun nadyag ga nadawak amên atulan kamatian. ¹⁹ Nuwa asê taganan labay mani kaparisu tamun Judio ya ibus saku. Kabay napilitan kun idani sa Emperador ya kasu ku, agyan ayin nakun isangkan sa mani kaparisu tamun Judio. ²⁰ Kabay impabêg kataw amên mapagkasabi. Intanikala laku gawan sa panampalataya ku sa Mamiligtas ya pan-asaan mani Israelita."

²¹ Pikitbayan la si Pablo, "Ayin kay natanggap ya surat ubat sa prubinsyan Judea tungkul kamu. Ya mani mapatêl tamuy mani Judioy inlumatêng di ya ubat sa Jerusalem, ayin sila êt imbalita o insabi

* 28:15 28:15 Sa Griego, Tres Tabernas.

laban kamu. ²² Paraman baydu, labay yan êt malêngê nu sabêt ta masabi mu, gawan tanda yan na agyan dakun saantuy lugal, dilag magsabin nadawak laban kamuyun mani manampalataya kan Jesus.”

²³ Kabay nil-an silan allu nu makanu silan mititipun manguman. Pa-makalatêng allun abitu, malakêy naku sa bali ya bibiyan Pablo. Paubat maranun anggan yabi, impapêtêg nay tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari buy impaintindi nay tungkul kan Jesus sa kapamilatan mani Kautusan na impasulat kan Moises buy sa mani insulat mani propeta. Dinyag nay abiin amên manampalataya sila kan Jesus.

²⁴ Ya kaatag, naniwala sa sinabin Pablo nuwa ya kaatag, asê. ²⁵ Kabay a sila nikakasundu sa sinabin Pablo. Sên mag-alig-ig silaynan mita, sinabin Pablo kallay, “Pêtêg ga sinabin Ispiritun Bapan Namalyari sa mani ninunu tamu sa kapamilatan Propeta Isaias! ²⁶ Ta paradi ya sinabi na,

‘Lakwên muy mani tawun ati buy sabin mu kallay
 agyan kapallêngê-lêngê laman, a sila makapukat,
 buy kapangêlêw-êlêw laman, a sila makakit.

²⁷ Tagawan nakdêy ya bêkê la.
 Tinêmpanan lay têk la
 buy impêdêng lay mata la.

Gawan dat makakit ta mata la,
 makalêngêy têk la buy makapukat sila.

Nu parabaydu, magdani sila kangku buy paiyulun ku sila.’ ”†

²⁸ Sinabi pun êt Pablo, “Labay kun ipatanda kamuyu ya sinabi yana sa mani alwan Judio ya Sabin Bapan Namalyari tungkul sa kaligtasan buy taganan mallêngê sila. ²⁹ [Pamakasabin Pablon abiin, nipammuli ya mani Judion naumut ta pamisusubakan.”]

³⁰ Nanugêl si Pablo sa bali ya pan-upan na un luway tawun buy pantanggapên nay kaganawan mamaku kana. ³¹ In-aral na kallay tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari buy tungkul sa Panginuun Jesu

Cristu. Ayin yan limun mangaral buy ayin namênbên kana.

† 28:27 28:27 Isaias 6:9-10.

Ya Sulat Pablo sa mani taga ROMA

¹ Siku si Pabloy alipên Cristu Jesus. Pinili buy binêg gakun Bapan Namalyari ya magin apostul amên iaral la Mangêd da Balita. ² Ya Mangêd da Balitan abiin, impangakun Bapan Namalyari sabitun nuna pun sa kapamalatan mani propeta na buy nakasulat ta abiin sa Banal la Kasulatan. ³⁻⁴ Ya balitan abiin tungkul sa Anak na ya sabay ya Panginuun tamun Jesu Cristu. In-anak yan tawu ya ubat sa layin Arin David. Sabitun nangu-man yan nabyay ubat sa nangamamati, napaptêgan na sabay siyay makapangyarian na Anak Bapan Namalyari sa kapamalatan Ispiritun Bapan Namalyari ya banal. ⁵ Gawan sa kangêdan Bapan Namalyari, dinyag nakay mani apostul sa kapamalatan Jesus amên ya mani alwan Judio, maisagyat yan silan manampalataya buy manunul kan Jesus. Pandaygên yan na ati amên parangalên ya. ⁶ Buy agyan sikaw wa mani manampalataya ya idi baysên sa balayan Roma, kaawyun kaw êt sa mani binêg Bapan Namalyari ya magin tagasunul Jesu Cristu.

⁷ Nanulat taku kamuyun kaganawan baysên sa Roma ya kakaidwan Bapan Namalyari buy pinili nan kay kana.

Labay kuy manugêl kamuyuy kangêdan buy kapatêtbêkan na ubat sa Bapa tamun Namalyari buy Panginuun tamun Jesu Cristu.

Ya sangkan pamakun Pablo sa Roma

⁸ Muna sa kaganawan, magpasalamat taku kan Bapan Namalyari gawan kamuyun kaganawan sa kapamalatan Jesu Cristu gawan nibalitay panampalataya yu sa buun babun luta. ⁹ Ya Bapan Namalyari ya paglingkuran kun buun bêkê sa kapamalatan pangaral kun Mangêd da Balita tungkul sa Anak na, tanda nay pawa kun manalangin para kamuyu.

* **1:13** 1:13 Sa Griego, dilag gakun mapupul kamuyu.

¹⁰ Pawa kun manalangin kan Bapan Namalyari ya labayên nay makalaku waku baysên kamuyu. ¹¹ Nasabêksabêk kakinan makitan kataw amên sabin kamuyuy kangêdan ya ubat sa Ispiritun Bapan Namalyari amên pumas-êy ya panampalataya yu. ¹² Ya labay kun sabin, misasawup kitamun mipapamas-êy sa panampalatayan balang gisa.

¹³ Mani mapatêl, labay kun matandan yuy katiumnu kinan inisip maku baysên, nuwa pawan dilag mamênbên. Labay kun makalaku baysên amên dilag gaku pun maisagyat sa panampalataya kan Cristu,* kaparisun dinyag ku sa mani alwan Judio sa mani inlaku kuy lugal. ¹⁴ Gawan kaylangan kun ipatanday Mangêd da Balita sa mani nag-aral buy sa asê nag-aral, sa mani biyasa buy sa ayin tanda. ¹⁵ Kabay abiin na sangkan na labay kun iaral la Mangêd da Balita baysên kamuyu sa Roma.

Ya kapangyarian Mangêd da Balita

¹⁶ A ku ikadêng-êy iaral la Mangêd da Balita tungkul kan Cristu, gawan abiin na kapangyarian Bapan Namalyari amên miligtas sa kaparusan ya agyan sisabêt man na manampalataya kan Jesus, muna ya mani Judio pamakayari, ya mani alwan Judio. ¹⁷ Tagawan sa kapamalatan Mangêd da Balita, matandan tamu nu parasaantu kitamun pan-ituwad Bapan Namalyarin matinêk. Buy kay maituwad kitamun matinêk sa kapamalatan panampalataya tamu kana ayun sa Kasulatan, "Ya tawuy pan-ituwad Bapan Namalyarin matinêk gawan sa panampalataya na, mabiyayan yan biyay ya ayin katganan."†

Ya tubag Bapan Namalyari sa kaganawan nangadawak ka diyag

¹⁸ Si Bapan Namalyari ya idi sa langit, pan-ipakit nay tubag na sa mani tawuy asê mangilala kana buy sa mapanyag kadawakan. Gawan sa kadawakan la, pambênbênan lay katandan sa kapêtêgan tungkul kan Bapan Namalyari. ¹⁹ Kabay parusan silan Bapan Namalyari, gawan malinaw kallay

† **1:17** 1:17 Habakuk 2:4.

kapêtêgan tungkul kan Bapan Namalyari, ta impatanda nayna kalla. ²⁰ Asê mangakitan si Bapan Namalyari nuwa paubat sabitun dinyag nay kaganawan bagay baydi sa babun luta, ya pangaNamalyari na buy ayin katganan na kapangyarian na, mangakitan sa kapamilatan dinyag na. Kabay ayin silaynan sangkan ya a la tanda si Bapan Namalyari. ²¹ Tagawan agyan tanda layna ya si Bapan Namalyari ya nanyag kaganawan, a laya panulimênên buy pampasalamatan bilang Bapan Namalyari, nun a ya pan-isipin la, pawan ayin kapukatan, buy ya isip la, ayin pangintindi buy pawan kadlêman. ²² Magbibiyasa sila, pakan ayin silayna man tanda. ²³ Ya pangulimên la sa kadakilaan Bapan Namalyari ya ayin kamatyan, inlibayan lan pangulimên sa ribultun mani diyusdiyusan kaparisun tawuy mangamati, mani uybun manuk, mani ayup pa dilag apat ta bitis buy mani ayup pa mandumakap.

²⁴ Kabay pinaulayan silaynan Bapan Namalyari sa nadawak ka kalabayan bêkê la angga sa nanyag silan mamakapadidi buy mamakapadêng-êy sa balang gisa. ²⁵ Ya kapêtêgan tungkul kan Bapan Namalyari, pinagbukutan la buy inlibayan lan kalaraman. Inulimên la buy pinagsuywan ya mani bagay baydi sa babun luta ya dinyag Bapan Namalyari pakan kay si Bapan Namalyari yaman na sêpat ulimênên kanuman. Awuy Panginuun!

²⁶ Gawan sa mani abiin, pinaulayan na silayna sa kalabayan lawini lay mamakapadêng-êy. Asina kalabay makitakês ya mani babayi sa lawyaki. Ya labay layna man, makitakês sila sa kaparisu lan babayi. ²⁷ Para êt bayduy mani lawyaki. A silayna kalabay makitakês sa babayi. Ya labay lay naman, makitakês sila sa kaparisu lan lawyaki. Pandaygên lay mani mamakapadidi sa kaparisu lan lawyaki. Kabay pinarusan na sila ayun sa nangadadawak ka diyag la.

²⁸ Buy gawan a la labay kilalanên si Bapan Namalyari, pinaulayan na silayna

sa ayin pukat ta pangisip la amên daygên lay mani bagay ya a la dayi sêpat daygên. ²⁹ Nagin ipus silaynan kaganawan kadawakan, kasaklawan, nangadadawak ka palanu, pamikakasêm, pamatin tawu, pamikisubakan buy pamurayit. Pawa silan mangisip nadawak sa kaparisu la buy magkuwentun ayin kapukatan tungkul sa kaparisu la. ³⁰ Pansirên lay kaparisu la, natubag-tubag sila kan Bapan Namalyari, mani ayin silan panggalang, mapagmatag-ay buy mayabang sila. Mapanyag silan nadawak buy mapallumaban sa mangatwa la. ³¹ Asê makapukat, mani mamisupakat, ayin pangidu buy ayin lunus sa kaparisu. ³² Tanda lay utus Bapan Namalyari ya nu daygên lay parabaysên na kasalanan, naspas silan parusan kamatyan. Nuwa pan-isundu la pun êt ta panyag lan parabaydu buy matula sila pun êt makakit kaatag ga manyag parabaydu.

2

Ya pangatul Bapan Namalyari

¹ Amêsên, dat sabin muy kay sêpat atulun na mani tawun abiin gawan sa kadawakan la. Nuwa nu pan-atulun muy kaparisu mu, inatulan minay sarili mu, gawan pandaygên mu êt ta nadawak ka pandaygên la. Kabay parusan kaw Bapan Namalyari gawan sa mani kasalanan yu. ² Tanda tamuy makatuynungan na pangatul Bapan Namalyari sa mani tawuy manyag nadawak. ³⁻⁴ Nuwa sisabêt ka amên mangatul kaatag nu pandaygên mu êt ta pandaygên lay nadawak? Indap mu nayi nu miligtas ka sa pangatul Bapan Namalyari gawan tanda muy mangêd ya buy mapamibabata buy asê tambêng mamarusan kasalanan tamu? A yu nayi tanda ya sabay ya kangêdan Bapan Namalyari ya managyat kamuyun magsisi? ⁵ Nuwa gawan sa kakdêyan ulu mu buy sa a mu pagsisi, luyang mun pampabayatên na tubag Bapan Namalyari kamu sa allun pangatul nay makatuynungan. ⁶ Tagawan idin na sa balang gisa ya

* 2:6 2:6 Mani Kanta 62:12; Mani Kawikaan 24:12.

sêpat sa mani dinyag na.* 7 Nu sisabêt man na tawuy mamisundu sa panyag nan mangêd gawan labay nay parangalên buy dayêwên yan Bapan Namalyari buy mabyay yan ayin katganan, biyan yabay biyay ya ayin katganan. 8 Nuwa sa mani tawuy kay sarili lay pan-isipin la buy asê kalabay manunul sa kapêtêgan nun a sa kadawakan, sadyay tubag Bapan Namalyari ya miras kalla. 9 Kabay ya kaganawan tawuy manyag kadawakan, sadyay kasakitan na madanasan la buy ayin kapatêt bêkan, luyang ngay mani Judio. 10 Nuwa ya kaganawan tawuy manyag mangêd, pan-ipadayêw buy pamparangalan silan Bapan Namalyari buy biyan na silan kapatêt bêkan, luyang ngay mani Judio. 11 Tagawan asê mamili si Bapan Namalyari sa kaganawan tawu.

12 Ya kaganawan nangasalan na ayin tanda sa Kautusan na impasulat kan Moises, parusan sila sa ayin katganan nuwa alwan Kautusan na gamitin Bapan Namalyari sa pangatul na kalla, ta a la tanday Kautusan. Buy ya kaganawan nangasalan na magtanda sa Kautusan, Kautusan na gamitin Bapan Namalyari sa pangatul kalla. 13 Tagawan ya pan-ituwad Bapan Namalyarin matinêk sa pangêlêw na, alwan abituy mallêngê sa Kautusan nun a abituy mani manunul. 14 Dilag mani alwan Judio ya agyan ayin silan tanda sa Kautusan na impasulat kan Moises, pandaygên lay nay mani idi sa Kautusan ayun sa manan kaugalyan la. 15 Sa pakapakun baydu, mangakit sa mani diyag lay paran idi sa bêkê lay Kautusan. Ta nu misan, labag sa nakêm lay mani nadyag lay kasalanan buy nu misan, mangêd da nakêm la sa mani dinyag lay ust. 16 Parabayduy malyari sa lumatêng nga allun atulun Bapan Namalyari ya mani nakapuglaw wa idi sa bêkên mani tawu, ipaatul kitamun Bapan Namalyari kan Cristu Jesus. Buy abiin na idi sa Mangêd da Balitay pan-iaral ku kamuy.

Ya mani Judio buy ya Kautusan

17 Sikaw wa kaparisu kun Judio, pagtiwalan yuy Kautusan buy pan-ipadayêw

yuy pamikibêtêk yu kan Bapan Namalyari.

18 Pansabin yuy tanda yu nu sabêt ta kalabayan Bapan Namalyari buy tanda yu êt nu sabêt ta mangêd da daygên, tagawan naturwanan kawna sa Kautusan.

19 Pansabin yuy sikaw wa mangakay sa mani alwan Judioy bulag sa kapêtêgan. Pansabin yuy sikaw wa sawang mani tawuy idi sa kadlêman.

20 Buy pansabin yuy sikaw wa manuru sa mani alwan Judioy kulang nga pangintindi buy paran mani anak pun sa mani bagay tungkul kan Bapan Namalyari. Gawan pansabin yuy idi ya kamuyuy Kautusan ya mam-i kamuyun kabiyasan buy kapêtêgan.

21 Panturwanan yuy kaatag, pakan a yu pandaygên na pan-ituru yu. Mapangaral kaw wa agana kaw manakaw, pakan mapanakaw kaw naman.

22 Pansabin yuy agana makikanayun, pakan makikanayun kaw naman. Kaka-sulapwan yuy mani diyusdiyusan na pan-ulimênên mani alwan Judio, pakan mapanakaw kaw sa mani templu la. 23 Pan-ipalangka yuy idi kamuyuy Kautusan, pakan sa kapamilatan a yu panunul sa Kautusan, pallamusun yu si Bapan Namalyari. 24 Kaparisun nakasulat, "Gawan sa nadawak ka pandaygên yun mani Judio, pandustakên mani alwan Judio ya lagyun Bapan Namalyari."†

25 Sikaw wa kaparisu kun Judio, mani-wala kaw wa gawan tuli kaw, tawu kaw Bapan Namalyari. Nu pansunulun yuy Kautusan, pêtêg ga dilag ulagay pangatuli yu. Nuwa nu a yu pansunulun na Kautusan, para kaw êt asê tuli. 26 Agyan alwan tuli ya mani alwan Judio, nu mapanunul sila sa pan-ipadyag Kautusan, alwa nayin masabi tamun para silaynan tuli? 27 Sikaw wa mani Judioy tuli buy tanda yinay Kautusan pakan a yu pansunulun, atulun kaw mani tawuy asê tuli, gawan agyan a la tanday Kautusan, pandaygên lay mani pan-ipadyag Kautusan.

† 2:24 2:24 Isaias 52:5.

28 Ya pangaJudion gisay tawu, alwan kay sa layi na buy sa pangatuli na sa lawini. 29 Nun a, ya pêtêg Judio sabay ya tawuy nibayuy bêkê sa kapamalatan Ispiritun Bapan Namalyari, alwan sa kapamalatan panunul sa Kautusan. Ya pandayêw sa parabayduy tawu, alwan ubat sa kaparisu nan tawu, nun a ubat kan Bapan Namalyari.

3

1 Dat paradi ya pan-isipin yu, “Sabêt ta nabang mani in-anak Judio? Buy sabêt ta ulagan pangatuli la?” 2 Ati yaman na ipakitbay ku kamuyu. Malakêy nabang la! Mumuna sa kaganawan, ya mani Judio, sabay silay pinitiwalan Bapan Namalyari un sabi na.

3 Nuwa gawan dilag dakun umnu kallay asê tapat, dat pan-isipin yu êt ta talibatukan Bapan Namalyari ya mani pangaku na. 4 Alwan pêtêg ga abiin! Gawan agyan malaram ma kaganawan tawu, pilmin tapat si Bapan Namalyari kaparisun sinabin David kan Bapan Namalyari sa kasulatan, “Mapagpapêtgan na tapat ka sa kapamalatan mani sabi mu, buy agyan sabêt ta isangkan la kamu, pawan makitan na ustu ka.”*

5 Dat paradi ya pan-isipin yu, “Gawan sa kadawakan na pandaygên tamu, makitan na katinêkan Bapan Namalyari. Kabay nu parusan na kitamu, a ya makatuynungan.” 6 Asê pêtêg ga abiin! Ta nu asê atulan Bapan Namalyari sikitamun mani Judio, ipakun na saantun atulan na mani tawu sa babun luta?

7 Dat dilag gaman magsabin paradi, “Nu sa kapamalatan kalaraman ku luyang maparangalan si Bapan Namalyari, tagawan luyang makitan na tapat ya, siyan parusan naku yapun bay bilang gisay makasalanan ta?” 8 Nu parabaysên na pansabin yu, paran pansabin yinay, “Manyag kitaminan manyag nadawak ta unuwa luyang maparangalan si Bapan Namalyari.” Pinasabtan parabaysên ya

pan-ituru yan ayun sa mani tawuy mandustak kanyan. Si abiin silay mani tawu, sêpat silan parusan Bapan Namalyari.

Makasalanan ya kaganawan tawu

9 Sabêt amêsên na masabi tamu? Mas mangêd kitamu nayin mani Judio sa mani alwan Judio? Asê! Ta impatanda kina kamuyu ya si kaganawan tawuy idi sa lalên kapangyarian kasalanan, Judio yaman o alwan Judio. 10 Kaparisu yabay abituy idi sa Kasulatan,

“Ayin matinêk sa pangêlêw Bapan Namalyari, ayin, agyan kay gisa.

11 Ayin makaintindi tungkul kan Bapan Namalyari, ayin mangkap kana.

12 Ya kaganawan tawu, nagpabukut kan Bapan Namalyari buy napakadyag ayin pukat. Ayin manyag mangêd, ayin, agyan kay gisa.†

13 Ya bêbêy la, paran nabatay pamilbêngan na nakabuklat. Ya pagsabi la, pawan kapamurayitan.‡ Buy paran ditan utan ya manumawas sa bêbêy la.§

14 Napnun pamitubêy buy pamustak ka bêbêy la.*

15 Sa pêpêrad da sangkan, tambêng silan mamatin tawu.

16 Agyan antuy lakwên la, mapanira buy mapamasakit sila.

17 Buy a la tanday mangêd da pamikiawyun sa kaparisu lan tawu.†

18 Ayin silan limu kan Bapan Namalyari.”‡

19 Amêsên, tanda tamina nu sabêt man na idi sa Kautusan, pansabin na abitu sa mani Judioy idi sa aypan Kautusan amên ayin maisangkan na sisabêt man. Tagawan na kaganawan tawu, managut sila kan Bapan Namalyari, Judio yaman o asê. 20 Tagawan ayin sisabêt man na panituwad Bapan Namalyarin matinêk sa kapamalatan panunul sa Kautusan, nun a pan-ipakit Kautusan na makasalanan na tawu.

* 3:4 3:4 Mani Kanta 51:4. † 3:12 3:12 Mani Kanta 14:1-3; 53:1-2. ‡ 3:13 3:13 Mani Kanta 5:9. § 3:13 3:13 Mani Kanta 140:3. * 3:14 3:14 Mani Kanta 10:7. † 3:17 3:17 Isaias 59:7-9. ‡ 3:18 3:18 Mani Kanta 36:1.

²¹ Nuwa amêsên, impatanday nan Bapan Namalyari nu parasaantu nan pan-ituwad matinêk ka tawu. Alwan sa kapamilatan panunul sa Kautusan. Ya Kautusan buy mani insulat propetay magpapêtêg tungkul di. ²² Pan-ituwad Bapan Namalyarin matinêk ya tawu sa kapamilatan panampalataya kan Jesu Cristu. Kabay ituwad nan matinêk ya kaganawan manampalataya kan Jesus, Judio yaman o asê. Napiparisu silayna. ²³ Tagawan ya kaganawan tawu, nangasalanan buy ayin nakaduwang sa matinêk ka pamibiyay-biyay ya labay Bapan Namalyari para kalla. ²⁴ Nuwa gawan sa kangêdan nakêm Bapan Namalyari, intuwad na kitamun matinêk sa kapamilatan Cristu Jesus ya sabay ya nangatbus kantamu. ²⁵ Inutus Bapan Namalyari si Jesus baydi sa babun luta amên iandug nay sarili na. Buy sa kapamilatan daya na sên nati ya sa kurus, mapatawad day kasalanan kaganawan tawuy manampalataya kana. Dinyag Bapan Namalyari ya abiin amên pagpapêtgan na matinêk ya. Tagawan sabitun nuna, binênbênan nay tubag na buy pinaulayan nay kasalanan na dinyag mani tawu ya sêpat dayi parusan na sila. ²⁶ Nuwa amêsên, sa kapamilatan pamayad Jesus sa mani kasalanan tamu, pinagpapêtgan Bapan Namalyari ya matinêk ya, ta intuwad nan matinêk ya mani tawuy nanampalataya kan Jesus.

²⁷ Kabay ayin kitamun maipagmaragul, gawan intuwad kitamun Bapan Namalyarin matinêk alwan gawan sa panunul tamu sa Kautusan, nun a sa kapamilatan panampalataya tamu kan Jesus. ²⁸ Tagawan malinaw wa kay sa kapamilatan panampalataya pan-ituwad Bapan Namalyarin matinêk ka tawu buy alwan sa kapamilatan panunul sa Kautusan. ²⁹ Si Bapan Namalyari, alwan kay Bapan Namalyari yan mani Judio, nun a Bapan Namalyari ya êt mani alwan Judio, gawan Bapan Namalyari yan kaganawan. ³⁰ Tagawan kay gigisay Bapan Namalyarin mani Judio buy alwan Judio buy parisu na silan ituwad matinêk sa

kapamilatan panampalataya la kan Jesus. ³¹ Dat paradi ya pan-isipin yu, “Gawan sa panampalataya tamu kan Jesus, ayin pukat ta Kautusan.” Asê pêtêg ga abiin, nun a luyang tamu pun êt bay madyag ga mani pan-ipadyag Kautusan.

4

Dinyag alimbawa si Abraham

¹ Amêsên, isipin tamuy ninunu tamun si Abraham nu parasaantu yan naituwad matinêk sa pangêlêw Bapan Namalyari.

² Nu pan-ituwad yan Bapan Namalyarin matinêk sa kapamilatan mangangêd da diyag na, dilag gina dayin maipagmaragul. Nuwa sa kapêtêgan, ayin yan maipagmaragul kan Bapan Namalyari.

³ Tagawan idi sa Kasulatan, “Nanampalataya si Abraham kan Bapan Namalyari. Kabay intuwad nayan matinêk.”*

⁴ Alimbawa, ya pan-idin sa gisay tawuy mag-ubra, alwan degalu, nun a upa.

⁵ Nuwa tanda tamu ya tawuy asê mag-ubra, alwan upay matanggap na, nun a degalu. Para êt bayduy tawuy mangasalanan. Pan-ituwad yan Bapan Namalyarin matinêk gawan sa panampalataya na, alwan gawan sa mangangêd da diyag na, ta degalu kanay abiin.

⁶ Para êt baysên na labay sabin Arin David sabitun sinabi nay pinagpalay tawuy intuwad matinêk Bapan Namalyari alwan gawan sa mangangêd da diyag na. ⁷ Ya sinabi na,

“Pinagpalay tawuy pinatawad dan Bapan Namalyari ya pallabag na buy inlitêp Bapan Namalyari ya kasalanan na.

⁸ Pinagpalay tawuy intuwad dan Bapan Namalyarin ayin kasalanan.”†

⁹ Ya pagpapalay abiin, alwan kay para sa mani Judioy tinuli, nun a para êt sa mani alwan Judioy asê tinuli. Tanda tam-inay ati ta sinabi ya kamuyuy, “Nanampalataya si Abraham kan Bapan Namalyari. Kabay intuwad nayan matinêk.”‡

¹⁰ Buy sabitun intuwad matinêk si Abraham, a yapun tinuli. ¹¹ Nanampalatayay na pun si Abraham bayu ya tinuli. Buy

* 4:3 4:3 Genesis 15:6. † 4:8 4:8 Mani Kanta 31:1-2.

‡ 4:9 4:9 Genesis 15:6.

abituy panuli kana, kay pamipakit ta matinêk kina gawan sa panampalataya na. Kabay pinagbapa yan kaganawan manampalataya kan Jesus ya asê tinuli, tagawan sabitun nanampalataya sila, intuwad silan Bapan Namalyarin matinêk. ¹² Buy siya êt ta pinagbapan mani Judioy alwan kay tinuli nun a nanampalataya êt kaparisun ninunu tamun si Abraham ya nanampalataya kan Bapan Namalyari bayu yapun tulin.

Ya Pangakun Bapan Namalyari kan Abraham

¹³ Impangakun Bapan Namalyari kan Abraham buy sa layi nay mapagmana lay babun luta. Impangakun Bapan Namalyari kallay abiin, alwan gawan sa panunul na sa Kautusan nun a intuwad yan Bapan Namalyarin matinêk gawan sa panampalataya na. ¹⁴ Nu kay ya mani manunul sa Kautusan ya makapagmana sa impangakun Bapan Namalyari, ayin ulagay panampalatayan tawu buy ayin pukat ta pangaku na. ¹⁵ Ta ya Kautusan sabay ya sangkan ikatubag Bapan Namalyari sa mani tawuy asê manunul sa Kautusan. Nu ayin Kautusan, ayin êt pallabag.

¹⁶ Kabay nakabatay ya pangakun Bapan Namalyari sa panampalataya amên magin degalu nay abiin. Buy pilmin matanggap kaganawan layin Abraham ya impangaku na, alwan kay mani Judioy idi sa aypan Kautusan, nun a agyan na mani alwan Judioy manampalataya êt kaparisun Abraham ya pinagbapa tamun kaganawan. ¹⁷ Kaparisun pansabin Bapan Namalyari sa Kasulatan, “Dinyag katan bapan malakêy bansa.”§ Kabay sa pangêlêw Bapan Namalyari, si Abraham ma bapa tamu. Buy ya Bapan Namalyari ya panampalatayan Abraham, sabay êt ta Bapan Namalyari ya mamabyay sa nangamamati buy manyag mani bagay ya ayin pun.

¹⁸ Buy agyan ayin nan pag-asan makaanak si Abraham, naniwala yapun êt ta magin bapa yan malakêy bansa,

tagawan paradi ya sinabin Bapan Namalyari kana, “Kasin lakên mani bêtêwên na magin layi mu.”* ¹⁹ Dinalan nay tawun Abraham awlagi. Kabay a yina kababa buy layus êt si Sara ya asawa na. Nuwa agyan paraman baydu, asê nangaynay panampalataya na. ²⁰ A ya nagluway nakêm sa impangakun Bapan Namalyari kana, nun a luyang pun pinumas-êy ya panampalataya na. Buy nangulimên yapun êt kan Bapan Namalyari, ²¹ gawan napilmi yan tuparên Bapan Namalyari ya impangaku kana. ²² Kabay gawan sa panampalatayan Abraham, intuwad yan Bapan Namalyarin matinêk. ²³ Ya sabi ya “intuwad Bapan Namalyarin matinêk,” alwan kay para kana, ²⁴ nun a para êt kantamu. Pan-ituwad kitamun Bapan Namalyarin matinêk gawan nanampalataya kitamu kan Bapan Namalyari ya nanguman namabyay kan Jesus ya Panginuun tamu. ²⁵ Impapati si Jesus gawan sa mani kasalanan tamu buy pinabyay yan manguman Bapan Namalyari amên maituwad kitamun matinêk sa pangêlêw na.

5

Dilag kitaminan mangêd da pamik-ibêtêk kan Bapan Namalyari

¹ Kabay amêsên, gawan intuwad kitaminan matinêk sa kapamilatan panampalataya tamu, dilag kitaminan mangêd da pamikibêtêk kan Bapan Namalyari sa kapamilatan Panginuun Jesu Cristu. ² Sa kapamilatan Jesus buy panampalataya kana, pandanasên tamu amêsên na kangêdan Bapan Namalyari. Buy matula kitamu gawan napilmi kitamun mapagkaawyun tamu si Bapan Namalyari sa kadakilaan na. ³ Alwan kay abiin. Pan-ikatula tamu êt ta mani kasakitan na pandanasên tamu, gawan sa kapamilatan abiin, managêy kitamun pamibabata. ⁴ Buy ya pamibabata, managêy yan mangêd da ugali. Buy ya mangêd da ugali, managêy yan kapilmiyan na tuparên Bapan Namalyari ya impangaku

§ 4:17 4:17 Genesis 17:5. * 4:18 4:18 Genesis 15:5.

na. ⁵ Buy nu dilag kitamun paradi ya kapilmian, asina masiray nakêm tamu ta impakapnu nayna sa bêkê tamuy pangidu na sa kapamilatan Ispiritu nay indin na kantamu.

⁶ Tagawan ayin kitamun kaagyuwan miligtas sarili tamu sa kaparusan. Buy sa takday panawun, nati si Cristu para sa mani makasalan. ⁷ Kay malagad da tawuy mamidin biyay na alang-alang sa gisay tawuy matinêk, agyan dilag lawês mamidin biyay na alang-alang sa gisay mangêd da tawu. ⁸ Nuwa si Bapan Namalyari yaman, impakit na kantamuy pangidu na sa kapamilatan pamidin Jesus un biyay na para kantamu sabitun makasalan kitamu pun. ⁹ Kabay amêsên, gawan intuwad kitaminan Bapan Namalyarin matinêk sa kapamilatan dayan Jesus sa pangamati na, luyang kitaminan napilmi ya miligtas kitamu sa tubag Bapan Namalyari sa kapamilatan Jesus. ¹⁰ Awlagi, kapati kitamun Bapan Namalyari, nuwa amêsên, in-udung nay mangêd da pamikibêtêk tamu kana sa kapamilatan pangamatin Anak na. Buy gawan nanguman nabyay si Cristu, luyang kitamun napilmi ya miligtas kitamu. ¹¹ Buy alwan kay abiin. Matula kitamu kan Bapan Namalyari tagawan sa kapamilatan Panginuun tamun Jesu Cristu, niuman kitamun nibtêk kan Bapan Namalyari.

Si Adan buy si Cristu

¹² Inlumâtêng nga kasalanan sa babun luta sabitun inlabag Adan na utus Bapan Namalyari. Buy gawan sa kasalanan na, dilag gan kamatyan na mani tawu. Kabay mati ya kaganawan tawu, gawan nangasalan na kaganawan. ¹³ Sabitun nuna, bayu pun indin Bapan Namalyari ya Kautusan kan Moises, dilag gan kasalanan na mani tawu sa babun luta. Nuwa a na pun intuwad kasalanan na abitu gawan ayin pun na Kautusan. ¹⁴ Paraman baydu, ya kaganawan tawu paubat kan Adan angka kan Moises, nati sila agyan êt ta mani tawuy asê nangasalan kaparisun pallabag Adan sa utus Bapan Namalyari.

Ya dinyag Adan, malakêy naidin sa biyay kaganawan tawu. Ya dinyag Jesus, malakê êt ta naidin sa kaganawan tawu. ¹⁵ Nuwa asê miparisuy dinyag Adan buy dinyag Jesus. Tagawan sa pallabag Adan sa utus Bapan Namalyari, dilag kamatyan ya malakêy tawu. Nuwa sa kapamilatan Jesu Cristu, luyang yan nam-i un malakêy kangêdan buy degalun Bapan Namalyari sa malakêy tawu. ¹⁶ Asê pariparisuy indin degalun Bapan Namalyari sa indin kasalanan Adan. Ta ya kasalanan Adan sabay ya nam-in kaparusan. Nuwa ya degaluy indin Bapan Namalyari, nam-i yaman pamatawad buy nituwad matinêk sa mani tawu agyan malakêy kasalanan la. ¹⁷ Sa kapamilatan pallabag Adan, dilag gan kamatyan na kaganawan tawu. Nuwa sa kapamilatan naman dinyag Jesu Cristu, si kaganawan tawuy nananggap saganay kangêdan Bapan Namalyari buy degaluy pamituwad nan matinêk kalla, mabyay silan manambut sa kasalanan buy kamatyan.

¹⁸ Buy nu parasaantun nam-in pamarusa sa kaganawan tawu ya pallabag Adan, ya matinêk ka dinyag Jesus, nam-i yaman êt pamituwad matinêk buy biyay ya ayin katganan sa kaganawan tawu. ¹⁹ Tagawan nu parasaantun intuwad Bapan Namalyarin makasalan ya malakê sa kapamilatan pallabag Adan, malakê êt ta intuwad nan matinêk sa kapamilatan panunul Jesus sa kalabayan Bapan Namalyari.

²⁰ Indin Bapan Namalyari ya Kautusan sa mani tawu amên ipatanda na kallay malakêy kasalanan la. Nuwa agyan malakêy kasalanan la, luyang êt taman inlumakêy kangêdan Bapan Namalyari. ²¹ Ya kasalanan na idi sa kaganawan tawu, nam-in kamatyan. Nuwa sa kapamilatan kangêdan Bapan Namalyari, intuwad nan matinêk ka mani nakibêtêk sa Panginuun tamun Jesu Cristu amên mabiyay na silan biyay ya ayin katganan.

6

Ya bayuy biyay kan Cristu

1 Dat paradi ya pan-isipin yu, “Isundu tamu nayi ya panyag kasalanan amên luyang madagdagan na kangêdan Bapan Namalyari kantamu?” 2 Alwan parabaydu! Ta ayin nana kantamuy kapangyarian kasalanan. Parasaantu kitamu pun bumyay sa pangasalanan? 3 Pilmin tanda yina ya sabitun nabawtismuwan kitamina gawan sa panampalataya tamu kan Jesu Cristu, kaawyun kitamina sa kamatyan na. 4 Kabay sên nabawtismuwan kitamu, bilang nati kitamina buy in-ilbêng kaawyun na. Sa pakapakun baydu, nu parasaantun pinabyay si Cristu sa kapamilatan dakilay kapangyarian Bapa, mambumyay kitamu êt un dilag bayun biyay.

5 Tagawan nu nakaawyun kitamun Cristu sa pangamati na, pilmin mabyay kitamun manguman kaparisun panguman nan pangabyay. 6 Tanda tamuy ya mana tamun pangatawu, impakuy na sa kurus kaawyun Cristu amên mati ya kalabayan lawini tamu. Buy a kitamina maipus kasalanan. 7 Tagawan na tawuy nati yana, a yina mangasalanan. 8 Amêsên, nu nati kitaminan kaawyun Cristu, maniwala kitamun mabyay kitamu êt kaawyun na. 9 Tagawan tanda tamuy si Cristu, nanguman yan nabyay buy a yina manguman mati. Ayin nan kapangyarian na kamatyan kana. 10 Ya pangamati na, kay kakamisan para sa kasalanan mani tawu. Nuwa amêsên, mambumyay ya para kan Bapan Namalyari. 11 Kabay ibilang yinan nati ya sarili yu sa panyag kasalanan, nuwa mambumyay para kan Bapan Namalyari, tagawan nakibêtêk kawna kan Jesu Cristu.

12 Agana yina ipaipus sa kasalanan ya lawini yuy dilag kamatyan amên a yina masunul la nadawak ka kalabayan lawini yu. 13 Agana yu gamitin na sabêt man na baagin lawini yu sa panyag kasalanan bilang kasangkapan sa panyag kadawakan. Nun a bilang mani tawuy nati yana buy nanguman pinabyay, iandug yuy lawini yu kan Bapan Namalyari bilang kasangkapan sa panyag matinêk.

14 Tagawan a kawna ipus kasalanan, gawan ayin kawna sa aypan Kautusan, nun a idi kawna sa kangêdan Bapan Namalyari.

Mani ipus katinêkan

15 Dat paradi ya pan-isipin yu, “Isundu tamu pun nayi ya panyag kasalanan gawan idi kitamina sa kangêdan Bapan Namalyari buy ayin kitamina sa aypan Kautusan?” Alwan parabaydu! 16 A yu nayi tanda ya nu magpasakup kaw sa sabêt man, ipus kawnan pinagpasakupan yu? Para êt baydu, nu magpasakup kaw sa kasalanan, ipus kawnan kasalanan ya si kapisadsaran, ayin katganan na kamatyan. Nuwa nu magpasakup kaw kan Bapan Namalyari, ipus kaw êt Bapan Namalyari ya si kapisadsaran naman, matinêk ka pamibiyaybiyay. 17 Nuwa salamatkan Bapan Namalyari, ta agyan ipus kaw kasalanan sabitun nuna, amêsên buun bêtê kawnan manunul sa aral la inturu kamuyu. 18 Imbus kawna sa kasalanan buy amêsên ipus kawnan katinêkan.

19 Sa pagsabi ku kamuyu, panggamitin kun alimbaway tungkul sa ipus amên tambêng kaw makapukat. Sabitun nuna, gawan ipus kaw kasalanan, in-andug yuy lawini yu sa kadinatan buy kadawakan buy ingkakadus yu pun na panyag parabaysên. Nuwa amêsên, iandug yuy lawini yu sa panyag kangêdan bilang ipus katinêkan ya si kapisadsaran, malinis sa pamibiyaybiyay.

20 Sabitun ipus kaw pun kasalanan, ayin kaw pakyalam sa matinêk ka pamibiyaybiyay. 21 Sabêt ta nabang yu sa manan pamibiyaybiyay yu ya panikadêng-êy yu amêsên? Ya kapisadsaran abitu, ayin katganan na kamatyan. 22 Nuwa amêsên, imbus kawna sa kasalanan buy nagin ipus kawnan Bapan Namalyari. Ya kapisadsaran ati, malinis sa pamibiyaybiyay. Buy ya kapisadsaran abiin, biyay ya ayin katganan. 23 Tagawan ya kabayaran mani kasalanan sabay ya ayin katganan na kamatyan. Nuwa ya degaluy pan-idin Bapan Namalyari sabay ya biyay ya ayin katganan sa mani nakibêtêk kan Jesu Cristu ya Panginuun tamu.

7

Imbus kitamina sa Kautusan

¹ Mani mapatêl, tanda yuy Kautusan na impasulat kan Moises. Kabay mapukatan yuy idi sa aypan Kautusan na gisay tawu, kaban nabyay yapun. ² Alimbawa, ayun sa Kautusan tungkul sa miasawa, ya gisay babayi ya dilag asawa, makas-êl ya sa asawa na kaban nabyay ya asawa na. Nuwa nu nati yay asawa na, malyari yinan mag-asawan manguman ta ayin nina sa aypan Kautusan tungkul sa miasawa. ³ Kabay nu makiawyun ya sa kaatag liyaki kaban nabyay pun na asawa na, mangasalan ninan pamikikanayun. Nuwa nu nati yay asawa na, ayin nina sa aypan Kautusan tungkul sa miasawa. Buy nu mag-asawa yan manguman, a ya mangasalan pamikikanayun.

⁴ Para êt bayduy nalyari kamuyuy mapatêl. Sên niawyun kaw sa pangamatin Cristu, imbus kawna sa kapangyarian Kautusan. Amêsên, kay kan Jesu Cristu kaw ya nabyay manguman amên manyag kitamun mangêd para sa ikaulimên Bapan Namalyari. ⁵ Sabitun mambumyay kitamu pun sa kalabayan lawini tamu, suspu pun pinêw Kautusan ya kalabayan lawini tamu ya nangipus kantamu. Kabay nanyag kitamun mani bagay ya si kapisadsaran, ayin katganan na kamatyan. ⁶ Nuwa amêsên, ayin kitamina sa aypan Kautusan ya manan pansunulun tamu, tagawan nati kitamina sa Kautusan. Kabay amêsên sa bayun biyay tamu, maglingkud kitamina kan Bapan Namalyari sa kapamilatan Ispiritu na, alwan sa kapamilatan panunul sa Kautusan.

Ya kautusan buy kasalanan

⁷ Dat paradi ya pan-isipin yu, “Nadawak ya Kautusan, gawan ati ya pangubatan kasalanan.” A ku pansabin na nadawak ya Kautusan! Ta nu ayin Kautusan, a ku dayi tanda nu sabêt ta kasalanan. Alimbawa, nu asê sinabin Kautusan na “Agana mu pagnasên na alwan kamu,”* a ku dayi tanda ya kasalanan awêd da pagnasa

kun alwan kangku. ⁸ Nuwa gawan sa Kautusan, natandan kuy idi kangkuy kaganawan pagnasa. Ta nu ayin Kautusan, ayin kitamu êt pagkasalanan. ⁹ Sabitun nuna, mambumyay yakun ayin tanda sa kasalanan. Nuwa sên natandan kuy Kautusan, natandan kuy makasalan naku awêd buy naatulan nakina dayin ayin katganan na kamatyan. ¹⁰ Kabay ya Kautusan na mam-i dayi kangkun biyay, siyan sabay pun êt ta nam-i kangkun ayin katganan na kamatyan. ¹¹ Kabay napurayit taku tagawan a ku agyun sunulun na kaganawan utus buy naatulan nakinan ayin katganan na kamatyan. ¹² Agyan parabaydu, banal ya Kautusan buy balang utus ya idi baydu, banal, matinêk, buy mangêd.

¹³ Dat paradi ya pan-isipin yu, “Ya labay sabin awêd, mangêd da Kautusan Bapan Namalyari ya sabay ya nam-in kamatyan kangku.” Asê pêtêg ga abiin! Ta ya nam-in kamatyan kangku sabay ya kasalanan ku. Tagawan sa kapamilatan mangêd da Kautusan Bapan Namalyari, naatulan nakinan ayin katganan na kamatyan. Kabay gawan sa Kautusan, natandan ku nu sabêt ta kasalanan buy nu parasaan-tun kadawak ka ati.

Ya luway kabilyan mani tawu

¹⁴ Tanda tamuy ya Kautusan, ubat sa Ispiritu Bapan Namalyari. Nuwa siku, kay tawu buy ipus kasalanan. ¹⁵ A ku mapukatan na sarili ku. Gawan ya mangangêd da bagay ya labay kun daygên, a ku madyag. Nuwa ya mani bagay ya a ku labay daygên, sabay ya pandaygên ku. ¹⁶ Buy nu a ku labay ya mani pandaygên kuy nadawak, makiayun nakun mangêd yabay ya pansabin Kautusan. ¹⁷ Kabay alwan sikuy manyag nadawak, nun a ya kalabayan lawini ku ya sabay ya manyag kasalanan. ¹⁸ Tanda kuy ayin mangêd da manugêl sa lawini ku, gawan agyan labay kun manyag mangêd, siyan a ku madyag. ¹⁹ Gawan baysên, ya mangêd da labay kun daygên, siyan a ku madyag. Nuwa ya mani nadawak ya a ku labay daygên, siyan sabay yaman na pandaygên ku.

* 7:7 7:7 Exodo 20:17; Deuteronomio 5:21.

²⁰ Nu pandaygên ku man na a ku labay daygên, alway nan sikuy taganan manyag abiin, nun a ya kalabayan lawini kuy manyag kasalanan.

²¹ Kabay ati ya natandan ku sa sarili ku. Nu labay kun manyag mangêd, pampilitin nakun kadawakan na idi kangku. ²² Sa lalên bêkê ku, kapapaidu kangkuy Kautusan Bapan Namalyari. ²³ Nuwa dilag gakun makitan na kaatag kapangyarian ya idi kangku ya manalungat sa isip ku. Sabay ya kapangyarian kasalanan na idi sa lawini ku ya mangipus kangku. ²⁴ Makalunus sakun kayêk! Ta ya kapisadsaran kalabayan lawini ku sabay ya ayin katganan na kamatyan. Kabay sisabêt ya mamiligtas kangku? ²⁵ Selamat kan Bapan Namalyari gawan siyay namiligtas kangku sa kapamilatan Jesu Cristu ya Panginuun tamu!

Ati ya kabilyan ku. Ya isip ku, ipus Kautusan Bapan Namalyari. Nuwa ya kalabayan lawini ku, ipus kapangyarian kasalanan.

8

Pamibiyaybiyay ayun sa Ispiritun Bapan Namalyari

¹ Kabay amêsên, asina atulan parusay nakibêtêk kan Cristu Jesus. ² Tagawan sa kapamilatan kapangyarian Ispiritun Bapan Namalyari ya nam-in biyay kantamu, gawan sa pamikibêtêk tamu kan Cristu Jesus, imbus kitamina sa kapangyarian kasalanan buy kamatyan. ³ Ya Kautusan, asê makapitas kapangyarian kasalanan sa biyay tamu, gawan maynay lawini tamu sa kalabayan na. Nuwa si Bapan Namalyari, intas nay abiin sabitun inutus nay sarili nan Anak ya nagwangis tawu amên magin andug para sa mani kasalanan tamu. Sa pakapakun baydu, intas Bapan Namalyari ya kapangyarian kasalanan kantamu. ⁴ Dinyag Bapan Namalyari ya abiin amên ya pan-ipadyag Kautusan, madyag tamun mani mambumyay ayun sa pangawyun Ispiritun Bapan Namalyari buy alwan ayun sa kalabayan lawini tamu.

⁵ Tagawan ya mani tawuy mambumyay ayun sa kalabayan lawini la, ayin silan kaatag pan-isipin, nun a ya kalabayan lawini la. Nuwa ya tawuy mambumyay ayun sa pangawyun Ispiritun Bapan Namalyari, ayin silan kaatag pan-isipin, nun a ya kalabayan Ispiritun Bapan Namalyari. ⁶ Ya kapisadsaran panunul sa kalabayan lawini, sabay ya ayin katganan na kamatyan. Nuwa ya kapisadsaran panunul sa kalabayan Ispiritun Bapan Namalyari, sabay ya kapatêtêbêkan buy biyay ya ayin katganan. ⁷ Gawan nu sisabêt man na manunul sa kalabayan lawini na, pangkalabanên na si Bapan Namalyari, tagawan a ya kalabay manunul sa Kautusan Bapan Namalyari, buy taganan a na madyag. ⁸ Kabay ya tawuy mambumyay ayun sa kalabayan lawini, a ya kapapaidu kan Bapan Namalyari.

⁹ Nuwa sikaw, a kawna mambumyay ayun sa kalabayan lawini yu, nun a ayun sa pangawyun Ispiritun Bapan Namalyari, tagawan pêtêg manugêl kamuyuy Ispiritu na. Nu ayin sa gisay tawuy Ispiritun Cristu, alwa yan kan Cristu. ¹⁰ Nuwa gawan idi ya kamuyu si Cristu, agyan mati ya lawini yu gawan sa kasalanan, nabyay ya ispiritu yu, gawan intuwad kaw Bapan Namalyarin matinêk. ¹¹ Buy gawan manugêl kamuyuy Ispiritun Bapan Namalyari ya nanguman namabyay kan Jesu Cristu, siya êt ta mam-in biyay sa lawini yuy dilag kamatyan. Daygên nay ati sa kapamilatan Ispiritu nay manugêl kamuyu.

¹² Kabay mani mapatêl, kaylangan aganayna bumyay ayun sa kalabayan lawini tamu. ¹³ Tagawan nu mambumyay kaw ayun sa kalabayan lawini yu, mati kaw. Nuwa nu a yina daygên na kalabayan lawini yu sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari, mabyay kaw. ¹⁴ Tagawan na mani tawuy pan-awyunan Ispiritun Bapan Namalyari, sabay silay mani anak Bapan Namalyari. ¹⁵ Tagawan na Ispirituy tinanggap yu, Ispiritu yan Bapan Namalyari ya nanyag kamuyun mani anak na, alwa yan gisay ispiritu ya manyag kamuyun malimu. Kabay

sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari, mabêg taminan “Bapa” ya Namalyari. ¹⁶ Ya Ispiritun Bapan Namalyari buy ya ispiritu tamu, parisun mamipapêtêg ga mani anak kitaminan Bapan Namalyari. ¹⁷ Buy gawan mani anak kitaminan Bapan Namalyari, mapagkaawyun tamina si Cristu sa pamanay in-il-an Bapan Namalyari. Tagawan mibabata kitamu kaparisun Cristu sabitun nuna amên parangalên kitamu êt kaawyun na sa lumatêng nga allu.

Ya mamangêd da kabilyan sa lumatêng nga allu

¹⁸ Para kangku, ya mani kasakitan na mangadanasan tamu sa biyay ya ati, asê maiparisu sa karangan na ipadanas lanu kantamun Bapan Namalyari. ¹⁹ Ta si kaganawan pinalyarin Bapan Namalyari, nasabêksabêk silayna sa pamipakilalan Bapan Namalyari nu sisabêt ya mani anak na. ²⁰ Tagawan ya kaganawan pinalyarin Bapan Namalyari, a sila nidaus sa kabilyan na labay Bapan Namalyari para kalla. Nalyari ya ati gawan abiin ya kalabayan Bapan Namalyari, alwan gawan sa labay la. Nuwa agyan paraman baydu, dilag pun kapilmian ²¹ ya ibus na êt ta kaganawan pinalyari ubat sa kapangyarian kamatyan, buy makaawyun sila êt sa mani anak Bapan Namalyari ya dilag mamangêd da kabilyan. ²² Tanda tamuy angga amêsên ya kaganawan pinalyari, nag-arayan sa sakit kaparisun gisay babayi ya manganak. ²³ Buy alwan kay kaganawan pinalyari ya magkasakit. Nun a agyan sikitamuy nananggap sa nunan degalun Bapan Namalyari ya sabay ya Ispiritu na, magkasakit kitamu êt kaban mangêtêng kitamun ibayuy lawini tamu buy ipakilalan Bapan Namalyari ya sikitamuy mani anak na. ²⁴ Ta paubat sabitun inligtas kitamu, dilag kitaminan pan-asaan. Nuwa nu natanggap taminay pan-asaan tamu, ayin kitaminan pan-asaan, ta idi ya kantamu. ²⁵ Nuwa nu ayin pun na pan-asaan tamu, mangêtêng kitamun dilag pamibabata.

²⁶ Para êt baydu, nu mayna kitamu, pansawpan kitamun Ispiritun Bapan Namalyari. A tamu tanda nu sabêt ta ipanalangin tamu, nuwa ya Ispiritu na sabay ya makilunuslunus kan Bapan Namalyari para kantamu sa kapamilatan ayêng-êt ta a tamu agyun sabin. ²⁷ Buy si Bapan Namalyari ya mangusisa sa bêkê tamu, tanda na êt ta pan-isipin Ispiritu na tagawan sabay ya makisabi kan Bapan Namalyari ayun sa kalabayan na para sa mani tawuy pinili nan kay kana.

²⁸ Tanda tamuy sa kaganawan mangapalyari, manyag si Bapan Namalyari para sa ikakangêd mani mangidu kana ya binêg na ayun sa labay nan malyari. ²⁹ Tagawan sabitun nuna pun, tanday nan Bapan Namalyari nu sisabêt ya magin anak na. Buy ya mani ati, intalaga nan miparisu sa Anak nay si Jesus amên siyay magin panganay sa malakêy mipapatêl. ³⁰ Kabay ya mani tawuy intalaga na sabitun nuna pun, binêg na amên magin anak na. Buy ya mani binêg na, intuwad nan matinêk. Buy ya intuwad nan matinêk, binyanan nan karangan.

Ya pangidun Bapan Namalyari

³¹ Kabay nu isipin tamuy dinyag Bapan Namalyari kantamu, masabi tamuy gawan kakampi tamu si Bapan Namalyari, taganan ayin manambut laban kantamu. ³² Nu ya sarili nan Anak, a na in-imut, nun a indin na amên mati para kantamu, pilmin idin na êt kantamuy kaganawan. ³³ Sikitamuy mani pinilin Bapan Namalyari, sisabêt ya malyarin magsabin dilag kitamun kasalanan? Ayin, tagawan si Bapan Namalyari ya nituwad kantamun matinêk. ³⁴ Sisabêt ta makaatul parusa kantamu? Ayin, tagawan mismun si Cristu Jesus ya nati para kantamu. Buy alwan kay abiin, inuman yan pinabyay buy idi ya amêsên sa wanan Bapan Namalyari ya makisabi para kantamu. ³⁵ Sisabêt ta makapisyay kantamu sa pangidun Cristu? Ayin, agyan makadanas kitamun kagulwan, kasakitan, pamasakit, layang, ayin maiyaming, nadawak ka kabilyan, o agyan kamatyan. ³⁶ Kaparisun idi sa Kasulatan,

“Gawan kamuy Panginuun, pawa kay idi sa nadawak ka kabilyan.

Para kay mani tupay katatên.”*

³⁷ Nuwa agyan paradi ya kabilyan tamu, pilmin manambut kitamu sa kapamilatan Cristu ya mangidu kantamu. ³⁸⁻³⁹ Tagawan napilmi yakun ayin makapisyay kantamu sa pangidun Bapan Namalyari, agyan kamatyan o biyay, mani ang-el o nangadadawak ka ispiritu, ya mangapalyari amêsên o lanu, ya mani dilag kapangyarian, ya mani idi sa katag-ayan o sa kalalêan, o sabêt pun na mani pinalyari sa buun babun luta. Ayin taganan makapisyay kantamu sa pangidun Bapan Namalyari ya pan-ipakit na kantamu sa kapamilatan Cristu Jesus ya Panginuun tamu.

9

Si Bapan Namalyari buy mani Israelita

¹ Amêsên, sikuy nakibêtêk kan Cristu, dilag gakun sabin kamuyuy pêtêg buy alwan kalaraman ta pagpapêtgan Ispiritun Bapan Namalyari sa nakêm kuy pêtêg ga ati ya sabin ku. ² Sadyay lungkut ku buy mitalisay nakêm ku ³ para sa mani kalayi kuy kaparisu kun Judioy asê pun manampalataya. Nu malyari ta dayi, siku tana ya isumpan Bapan Namalyari buy misyay kan Cristu amên miligtas ta dayi sila. ⁴ Ya mani Israelita, intuwad silan Bapan Namalyarin anak na buy impakit na kallay sawang na. Nanyag si Bapan Namalyarin mani kasunduwan buy indin na kallay Kautusan. Tinurwanan na silan pêtêg ga pangulimên buy malakêy impangakun Bapan Namalyari kalla. ⁵ Ya pipuunpuunan la ya pinilin Bapan Namalyari. Buy sên napakadyag tawu si Cristu, naubat ya sa layi la. Si Cristuy Namalyarin kaganawan, sêpat yan ulimênên kanuman. Awuy Panginuun.

⁶ Agyan malakê kallay asê nanampalataya kan Jesus, asê labay sabin na asina natupad da pangakun Bapan Namalyari tagawan alwan kaganawan layin

Israelita, maituwad pinilin Bapan Namalyari. ⁷ Buy alwa êt kaganawan ubat kan Abraham ya maituwad mani anak Abraham. Gawan sinabin Bapan Namalyari kan Abraham, “Kay mani anak ya ubat kan Isaac ya maituwad layi mu.”* ⁸ Labay sabin alwan kaganawan anak Abraham maituwad anak Bapan Namalyari, nun a kay abitu silay in-anak ayun sa pangakun Bapan Namalyari kana. ⁹ Gawan paradi ya impangakun Bapan Namalyari kan Abraham, “Mag-udung ngaku sa paradi ya panawun sa sumunul la tawun buy dilag ganan anak ka liyaki si Sara.”†

¹⁰ Alwan kay abiin, nun a nalyari êt ta abiin sabitun nabuktut si Rebecca sa kambal la anak na kan Isaac ya ninunyan. ¹¹⁻¹² Bayu pun in-anak ka kambal, sinabi yan Bapan Namalyari kan Rebecca, “Maglingkud da anak muy panganay sa ali na.”‡ Sinabi yan Bapan Namalyari ya abiin sabitun ayin pun nadyag ga mangêd o nadawak ka mani anak Rebecca amên maipapêtêg nay ya pamili na, asê nakaayun sa mangêd da diyag tawu, nun a sa sarili nan kalabayan. ¹³ Para êt bayduy sinabin Bapan Namalyari sa Kasulatan, “Kinaidwan kuy ali na ya sabay si Jacob. Nuwa si Esau ya kaka na, kinasulapwan kuya.”§

¹⁴ Gawan di, dat sabin kaatag ya asê matinêk si Bapan Namalyari. Alwan parabaydu! ¹⁵ Tagawan sinabi na kan Moises sabitun nuna,

“Kalunusan kuy labay kun lunusan.”*

¹⁶ Kabay ya pamilin Bapan Namalyari, alwan ayun sa kalabayan tawu o sa panyag mangêd, nun a sa lunus Bapan Namalyari. ¹⁷ Tagawan ayun sa Kasulatan, sinabin Bapan Namalyari sa arin Egipto, “Dinyag katan ari amên sa kapamilatan daygên ku laban kamu, maipakit kuy kapangyarian ku buy makilalay lagyu ku sa kaganawan tawu sa babun luta.”†

¹⁸ Kabay kalunusan Bapan Namalyari ya labay nan kalunusan buy pakdêyên nay ulun labay nan pakdêyên.

* **8:36** 8:36 Mani Kanta 44:22. * **9:7** 9:7 Genesis 21:12. † **9:9** 9:9 Genesis 18:10; 18:14. ‡ **9:11-12** 9:11-12 Genesis 25:23. § **9:13** 9:13 Malakias 1:2-3. * **9:15** 9:15 Exodo 33:19. † **9:17** 9:17 Exodo 9:16.

Ya tubag buy lunus Bapan Namalyari

¹⁹ Dat paradi ya pan-isipin kaatag, “Nu parabaydu, uysiyang pan-atulun yapun Bapan Namalyari ya mani tawu sa mani kasalanan la ta? Sisabêt ta makasalungat sa kalabayan na?” ²⁰ Nuwa sisabêt ka amên magdeklamun parabaysên kan Bapan Namalyari? Kay pinalyari kitamun Bapan Namalyari. Asê malyarin sabin gisay pinalyari sa namalyari kanay, “Uysiyang pinalyari muku yan paradi ta?” ‡ ²¹ Maialimbawa tamuy abiin sa gisay tawuy manyag banga. Ya gisay tawuy manyag banga, dilag yan karapatan agyan sabêt ta labay nan daygên sa pila. Malyari yan manyag luway kalasin pamayanan na ubat sa gigisay buntun pila: ya gisa, panggamitin sa kalutu buy ya gisay naman, panggamitin sa inallu-allu.

²² Para êt baydu si Bapan Namalyari. Dilag yan karapatan manyag nu sabêt ta labay na. Buy dilag yan karapatan mamipadanas tubag na sa mani tawuy makasalanan ya sêpat na dayin upudun. Nuwa agyan sêpat nayna dayi silan upudun, pinibatatan na sila pun êt. ²³ Dinyag nay abiin amên ipakit nay sadyay kangêdan na sa mani tawuy pangkalunusan na ya sabay ya mani tawuy in-il-an nayna sabitun nuna pun amên parangalên na. ²⁴ Buy kabilang kitamu sa mani tawuy binêg na, alwan kay ubat sa mani Judio, nun a ubat êt sa alwan Judio. ²⁵ Paradi ya sinabin Bapan Namalyari sa librun Oseas,

“Ya manan alwa kun mani tawu, bêgên kinan ‘mani tawu ku.’
Buy ya manan a ku kinaidwan, bêgên kinan ‘kakaidwan ku.’ §

²⁶ Baydu sa lugal la pinisabyanan kun ‘Alwa kataw tawu,’
bêgên silan mani ‘anak Bapan Namalyari ya nabyay.’ ”*

²⁷ Buy tungkul laman sa mani Israelita, sinabin Propeta Isaias,
“Agyan kasin lakê pun balas sa agid dagat ya layin Israel,
kay pêpêrad da militas kalla.

‡ 9:20 9:20 Isaias 29:16; 45:9. § 9:25 9:25 Hosea 2:23.

‡ 9:29 9:29 Isaias 1:9. § 9:33 9:33 Isaias 8:14; 28:16.

²⁸ Tagawan tambêng buy napilmi ya pamarusa ya daygên Panginuun sa mani tawu sa babun luta.” †

²⁹ Sinabi êt Isaias,

“Ya Panginuun na Makapangyarian, namitagan yan dakun umnuy layi tamu.

Nu a na dayi dinyag ga abiin, kaparisu kitamina dayin balayan Sodoma buy balayan Gomorra ya naupud dana.” ‡

Ya Israel buy Mangêd da Balita

³⁰ Ati ya labay kun sabin. Ya mani alwan Judioy asê nagpilit magin matinêk, intuwad silan Bapan Namalyarin matinêk gawan sa panampalataya la kan Jesus. ³¹ Nuwa ya mani Judioy nagpilit magin matinêk sa kapamilatan panunul la sa Kautusan, a sila nagin matinêk. ³² Uysiyang a sila ya nagin matinêk ta? Tagawan nagtiwala sila sa diyag la buy a sila nanampalataya kan Jesu Cristu. Nidumpul sila sa “batuy mamakadumpul.” ³³ Kaparison abituy sinabin Bapan Namalyari sa Kasulatan tungkul kan Cristu,

“Elêwên yu! Nikabit takun gisay batu sa Zion ya kapidumpulan mani tawu angga sa mipalukub sila.

Nuwa ya manampalataya kana, a ya mipakadêng-êy.” §

10

¹ Mani mapatêl kuway, ya labay ku buy pan-ipanalangin ku kan Bapan Namalyari, abituy militas ta dayi ya mani kalayi kun Judio. ² Magpapêtêg gakun labaylabay lan pagsuywan si Bapan Namalyari. Nuwa a la tanda nu parasaantuy pêtêg ga kapapaidu kan Bapan Namalyari. ³ Ta a la tanda nu parasaantun ituwad Bapan Namalyarin matinêk ka gisay tawu buy nanyag silayna man sarili lan paralan. Kabay a la sinunul la paralan Bapan Namalyari amên ituwad silan matinêk. ⁴ Ta a la tanday sabay si Cristuy katuparan Kautusan amên ya kaganawan

* 9:26 9:26 Hosea 1:10. † 9:28 9:28 Isaias 10:22-23.

manampalataya kana, ituwad dan Bapan Namalyarin matinêk.

Ya kaligtasan para sa kaganawan

⁵ Paradi ya impasulat kan Moises tungkul sa tawuy pan-ituwad Bapan Namalyarin matinêk batay sa Kautusan, “Ya tawuy manunul sa kaganawan utus Bapan Namalyari, mabiyar yan biyay ya ayin katganan.”* ⁶ Paradi yaman ya idi sa Kasulatan tungkul sa pangamatinêk sa kapamalatan panampalataya, “Agana mina sabin sa sarili muy ‘Sisabêt ta magdakêy sa langit’† amên lakwên si Cristun ipayêpa baydi buy magsabi ya nu parasaantu kitamun magin matinêk?

⁷ Buy agana mu êt sabin na kaylangan dilag pun maku sa lugal nangamamati”‡ amên ipaimata si Cristu. ⁸ Nun a pansabin Kasulatan,

“Ya Sabin Bapan Namalyari, idi yana kamuyu.

Idi baysên sa bêkê yu buy pansabin bêbêy yu.”§

Ya Sabin Bapan Namalyari, ayin kaatag nun a ya panampalatayay pan-ipangaral yan. ⁹ Nu ipapêtêg mu sa arapan mani tawuy “Si Jesus ya Panginuun” buy manampalataya kan buun bêkê ya inuman yan pinabyay Bapan Namalyari, miligtas ka. ¹⁰ Tagawan pan-ituwad Bapan Namalyarin matinêk ya tawuy manampalataya kana un buun bêkê buy paniligtas nay tawuy magpapêtêg sa arapan mani tawuy, “Si Jesus ya Panginuun.” ¹¹ Gawan idi sa Kasulatan, “Asê mipakadêng-êy ya sisabêt man na manampalataya kana.”* ¹² Ayin pamikaatag ga Judio sa alwan Judio. Gawan gigisay Panginuun kaganawan buy pagpalên nan sadyay lakê ya kaganawan mamêg kana. ¹³ Tagawan idi sa Kasulatan, “Nu sisabêt man na mamêg sa Panginuun, miligtas ya.”†

¹⁴ Nuwa parasaantu silan mamêg nu a sila pun manampalataya kana? Buy

parasaantu silan manampalataya nu a la pun nalêngêy tungkul kana? Buy parasaantu silan makalêngê nu ayin mangaral kalla? ¹⁵ Buy parasaantun mangaral ya tawu tungkul kana nu asê in-utus? Ati ya idi sa Kasulatan tungkul sa mani in-utus na, “Mamangêd êlêwên na pallumatêng mamipatandan Mangêd da Balita.”‡ ¹⁶ Nuwa alwan kaganawan nakalêngên Mangêd da Balitay nanampalataya. Ta sabitun nuna pun, sinabin propeta Isaias, “Panginuun, paran ayin naniwala sa in-aral yan.”§

¹⁷ Kabay kay manampalatayay tawu nu malêngê nay mangaral Mangêd da Balita tungkul kan Cristu. Buy malêngê na nu dilag mangaral kana. ¹⁸ Dat paradi ya pan-isipin kaatag, “Pêtêg nayin asê pun nakalêngên Mangêd da Balitay mani Israelita?” Alwan pêtêg ga abiin! Nakalêngê silayna, tagawan idi sa Kasulatan,

“Nalêngê sa kaganawan lugal la tunuy la, buy ya pansabin la, nilatêng ngana angga sa katganan babun luta.”*

¹⁹ Dat paradi ya pan-isipin kaatag, “Ya mani Israelita, a la pun nayi yaman mapukatan na Mangêd da Balita tungkul kan Cristu?” Alwan pêtêg ga abiin! Tagawan ayun sa insulat Moises, sinabin Bapan Namalyari kallay

“Paimunun kataw sa mani alwan Israelita.

Patubagên kataw sa mani tawuy ayin tanda.”†

²⁰ Buy buun pas-êy sinabin Isaias ya panipasabin Bapan Namalyari tungkul sa mani alwan Judio,

“Nakitan nakun mani tawuy asê mangkap kangku.

Impakilala kuy sarili ku sa mani asê mamatang tungkul kangku.”‡

²¹ Nuwa tungkul laman sa Israel, ati ya sinabin Bapan Namalyari,

“Nabuyut takinan mamêg buy mangêtêng sa gisay bansay nakdêy ya ulu

* **10:5** 10:5 Levitico 18:5. † **10:6** 10:6 Deuteronomio 30:13. ‡ **10:7** 10:7 Deuteronomio 30:13. § **10:8** 10:8 Deuteronomio 30:12-14. * **10:11** 10:11 Isaias 28:16. † **10:13** 10:13 Joel 2:32. ‡ **10:15** 10:15 Isaias 52:7. § **10:16** 10:16 Isaias 53:1. * **10:18** 10:18 Mani Kanta 19:4. † **10:19** 10:19 Deuteronomio 32:21. ‡ **10:20** 10:20 Isaias 65:1. § **10:21** 10:21 Isaias 65:2.

buy asê manunul kangku.”§

11

Ya lunus Bapan Namalyari sa Israel

¹ Dat paradi ya pan-isipin yu, “Insakwil la nayin Bapan Namalyari ya layin Israel ya pinili na?” Asê pêtêg ga abiin! Tanda ku, ta siku man ni gisa kun Israelita. Ubat taku sa layin Benjamin ya ubat êt sa layin Abraham. ² Asê insakwil Bapan Namalyari ya layin Israel ya pinili nayna sabitun umpisa pun. A yu nayi tanday idi sa Kasulatan ya pamikisabin mangêd Propeta Elias kan Bapan Namalyari laban sa mani Israelita? ³ Ati ya sinabi na, “Panginuun, pinati lay mani propeta mu buy inlasak lay mani pamiandugan kamu. Kay siku tay nitagan buy labay laku pun êt patin.”* ⁴ Nuwa ati ya pikitbay Bapan Namalyari kana, “Namipapawa kun pituy libuy mani Israelitay para kangku ya asê nangulimên sa diyusdiyusan ya si Baal.†” ⁵ Para êt baydu amêsên. Dilag pun mani nitagan na Israelitay pinilin Bapan Namalyari gawan sa kangêdan na. ⁶ Amêsên, ya pamili na kalla, alwan gawan sa mangêd da diyag la, nun a gawan sa kangêdan Bapan Namalyari. Tagawan nu sa mangêd da diyag la ya pamili na kalla, asina malyarin sabin na gawan sa kangêdan Bapan Namalyari.

⁷ Ya labay sabin abiin, agyan nagpilit ta mani Israelitan ituwad silan Bapan Namalyarin matinêk, a la pun êt naduwang nga abiin. Kay mani pinilin Bapan Namalyari ya nakaduwang. Nuwa ya kaatag Israelita, pinakdêy nay ulu la. ⁸ Kaparisun abituy idi sa Kasulatan,

“Dinyag silan Bapan Namalyarin ayin nakêm.

Buy angga amêsên, para silan bulag o asê kalêngê sa kapêtêgan.”‡

⁹ Sinabi êt David da tungkul kalla,

“Ya pagpesta la sabay ya pakadyag paratay kalla.

Midumpul buy maparusan sila.

¹⁰ Mabulag sila ta dayi

buy mangakukuba sa sadyay kasakit-tan kaban nabyay sila.”§

¹¹ Dat paradi ya pan-isipin yu, “Nidumpul la mani Judio gawan a sila nanampalataya kan Jesus. Labay sabin, mipakadawak sila kanuman.” Asê pêtêg ga abiin! Nuwa gawan sa pallabag la, nabiyen panawun na mani alwan Judio ya miligtas. Buy sa pakapakun baydu, mainggit ta mani Judio.

¹² Ya pallabag la, nam-in maragul la nabang sa mani alwan Judio, tagawan nabiyen silan panawun na manampalataya kan Jesus. Nuwa nu manampalatayay na kan Jesus ya mani Judio, igit pun bayduy nabang nga maidin kalla.

Ya kaligtasan alwan Judio

¹³ Amêsên, ati ya sabin ku kamuyuy mani alwan Judio. Dinyag gakun apostul Bapan Namalyari para kamuyu, buy panipagmaragul kuy tungkulan ku. ¹⁴ Dat sa kapamalatan ati, madyag kun magpa-dayag sa mani kaparisu kun Judio amên manampalatayay dakun umnu kalla buy miligtas. ¹⁵ Ya pamisakwil Bapan Namalyari sa mani Judio sabay ya paralan amên ikasundu kan Bapan Namalyari ya mani tawu sa babun luta. Kabay nu manampalatayay mani Judio buy manguman silan tanggapên Bapan Namalyari, para silaynan pinabyay manguman.

¹⁶ Maiparisu tamuy mani Judio sa ginêmês sa arina. Nu banal la ginêmês sa arina ya in-andug kan Bapan Namalyari, para êt bayduy buun arinay ginêmês. Buy nu banal la gisay yamut kayuy in-andug kan Bapan Namalyari, para êt bayduy sanga na. ¹⁷ Ya mani Judio, maiparisu sila sa gisay kayun ulibuy pinutus sa dakun umnuy sanga, gawan a sila nanampalataya. Buy sikaw wa mani alwan Judio, maiparisu kaw sa sangan ulibuy bêngat tan tinumubu ya intumpang bilang kasagilin pinutus sa sanga. Kabay niawyun kaw sa mani kangêdan Bapan Namalyari sa mani Judio. ¹⁸ Nuwa sikaw wa mani alwan

* **11:3** 11:3 1 Ari 19:10; 19:14. † **11:4** 11:4 *Baal*: sabay ya diyusdiyusan mani Cananeo. 1 Ari 19:18 ‡ **11:8** 11:8 Deuteronomio 29:4; Isaias 29:10. § **11:10** 11:10 Mani Kanta 69:22-23.

Judio, agana kaw magpadayêw wa mas mangêd kaw sa mani Judioy imparisu sa sangay pinutus. Tagawan alwan sangay mamabyay sa yamut, nun a ya yamut ta mamabyay sa sanga.

¹⁹ Paradi ya pan-isipin yu, “Pinutus sila amên maitumpang kay.” ²⁰ Pêtêg ga abiin. Pinutus sila gawan a sila nanampalataya kan Cristu buy sikaw waman na întumpang gawan nanampalataya kaw. Kabay agana kaw magmatag-ay, nun a malimu kaw. ²¹ Tagawan nu pinutus Bapan Namalyari ya namtêg sanga ya sabay ya mani Judio, sikaw pun nayi, pilmin putusun nakaw. ²² Disati makitan tamuy kangêdan buy kaigpitan Bapan Namalyari. Maigpit ya sa mani tawuy nanyag kasalanan, nuwa mangêd ya kamuyu nu manugêl kaw sa kangêdan na. Nuwa nu asê, sikaw man, putusun êt. ²³ Buy nu manampalatayay nay mani Judio, itumpang silan manguman sa puun kayu, gawan agyun daygên Bapan Namalyari ya abiin. ²⁴ Tagawan nu sikaw wa sangan puun kayun ulibuy bêngat tan tinumubu, naitumpang nakaw sa intanêm ma puun kayun ulibu agyan asê taganan pandaygên na abiin, kapamitumpang manguman Bapan Namalyari un mani sangay manan pinutus sa intanêm ma puun kayun ulibu.

Si Bapan Namalyari ya mapallunus sa kaganawan

²⁵ Mani mapatêl la alwan Judio, labay kun matandan yuy gisay nakaliim ma kapêtêgan ya kay babayu kun ipatanda kamuyu. Dat pan-isipin yuy mamangêd kaw kaysa sa mani Judio. Nuwa agyan malakê sa mani Judioy nakdêy ya ulu amêsên, dilag katganan na panawun na abiin, gawan kay pan-êngganan mius-tuy bilang mani alwan Judioy manampalataya kan Cristu. ²⁶ Pamakayarin abiin, miligtas ya kaganawan Israelita kaparisun idi sa Kasulatan, “Maubat sa Zion ya Mamiligtas.

Itas nay kadawakan sa layin Jacob.

²⁷ Daygên kuy kasunduan na ati kalla,

itas kuy mani kasalanan la.”*

²⁸ Gawan asê tinanggap mani Judioy Mangêd da Balita tungkul kan Jesus, napagkatubag silan Bapan Namalyari amên sikaw wa mani alwan Judio, mabiyan kaw panawun miligtas. Nuwa gawan ya mani Judioy pinilin Bapan Namalyari, kaidwan na sila pun êt gawan sa pangaku na sa mani ninunu la. ²⁹ Gawan na pamêg Bapan Namalyari buy degalu na, asê magbayu. ³⁰ Sikaw wa mani alwan Judio, mana kaw asê manunul kan Bapan Namalyari, nuwa kinalunusan nakaw gawan asê nanunul la mani Judio. ³¹ Para êt bayduy mani Judio ya sa kapakan a la panunul kan Bapan Namalyari, kinalunusan na sila kaparisun lunus na kamuyu. ³² Tagawan pinasawan Bapan Namalyari ya magin ipus kasalanan na kaganawan tawu amên maipakit na kallay lunus na.

Pangulimên kan Bapan Namalyari

- ³³ Sadyay kangêdan Bapan Namalyari! Nalalêlâlêy kabiyasnan buy tanda na!
A tamu agyun intindin na balang labay na buy dyag na!
- ³⁴ Sisabêt ta mamakatandan idi sa isip Panginuun?
Sisabêt êt ta makapagpayu kana?†
- ³⁵ Sisabêt ta makapam-i kanan dakun sabêt
amên ablasên nan utang nga nakêm?‡
- ³⁶ Tagawan ya kaganawan bagay, ubat kana buy sa kapamilatan na buy para kana.
Ulimênên ya Bapan Namalyari kanuman! Awuy Panginuun.

12

Pamibiyaybiyay bilang manampalataya

¹ Kabay mani mapatêl, makisabi yaku kamuyu alang-alang sa sadyay lunus Bapan Namalyari kantamu, idin yu kanay mani lawini yu bilang andug ga nabyay, banal buy kapapaidu kana, ta abiin ya pêtêg pangulimên kana. ² Gana yu tubsun na mani pandaygên mani tawuy

* **11:27** 11:27 Isaias 59:20-21; Isaias 27:9; Jeremias 31:33-34. † **11:34** 11:34 Isaias 40:13. ‡ **11:35** 11:35 Job 41:11.

asê manunul kan Bapan Namalyari, nun a pasawan yun pawan ibayun Bapan Namalyari ya isip yu amên matandan yuy kalabayan na, nu sabêt ta mangêd, ganap buy kapapaidu sa pangêlêw na.

³ Gawan sa kangêdan Bapan Namalyari kangku, pansabin ku kamuyuy agana yu paulagan na sarili yu un igit pun sa ustû. Nun a, papakaisipin yuy pêtêg yun kaagyuwan ayun sa panampalatayay indin Bapan Namalyari kamuyu. ⁴ Malakêy partin lawini tamu, nuwa balang parti, dilag sarisarilin pandaygên. ⁵ Para kitamu êt bayduy mani manampalataya. Agyan malakê kitamu, gigisay lawini tamu kan Cristu, buy balang gisa kantamu mibêbêtêk. ⁶ Magmikakanayun na kaagyuwan na ubat kan Bapan Namalyari buy pan-idigalu na kantamuy abiin ayun sa kangêdan na. Kabay gamitin tamuy abiin na kaagyuwan. Nu ya kaagyuwan gisay tawu, mamipatandan sabi ya ubat sa Ispiritun Bapan Namalyari, kaylangan nan ipatanday abiin ayun sa panampalataya na. ⁷ Nu ya kaagyuwan gisay tawu, paglingkud sa kaparisu, maglingkud ya. Nu manuruy na man êt, manuru ya. ⁸ Nu sabi ya pamapas-êy, magsabi yan pamapas-êy. Nu pam-i, mam-i yan buun nakêm. Nu mamunu, mamunu yan buun sipêg, buy nu panawup sa mangaylangan, manawup yan dilag tula.

⁹ Miiidu kaw tapat. Kasulapwan yuy nadawak ka diyag buy pawa yun daygên na mangêd. ¹⁰ Miiidu kaw bilang mipapatêl kan Cristu. Galangên yuy balang gisa un igit pun sa panggalang la kamuyu. ¹¹ Agana kaw magtamad, nun a magpakasipêg kaw buy buun bêkê kaw maglingkud sa Panginuun. ¹² Buy gawan dilag kaw kapilmiyan kan Bapan Namalyari, matula kaw. Mibabata kaw sa mani kasakitan buy pawa kaw manalangin. ¹³ Sawpan yuy mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana ya mangaylangan. Buy pasunun yu sa bali yuy mani dayuwan. ¹⁴ Manalangin kaw kan Bapan Namalyari ya pagpalên nay mani tawuy

mamasakit kamuyu. Pagpalên yu sila buy agana yu sila isumpa. ¹⁵ Makitula kaw sa mani matula buy makidamay kaw sa mani malungkut. ¹⁶ Bumyay kaw un dilag pamikibêtêk sa balang gisa. Agana kaw magmatag-ay, nun a makipagkaluguran kaw sa mani tawuy nayêpay kabilyan. Agana kaw magbibiyasa.

¹⁷ Nu dilag manyag nadawak kamuyu, agana yu sila ablasên nadawak. Daygên yuy mangêd sa pangêlêw kaganawan tawu. ¹⁸ Daygên yuy kaganawan agyu yu amên bumyay kaw dilag mangêd da pamikiawyun sa kaganawan tawu. ¹⁹ Mani kakaidwan, agana kaw mangablas, nun a ipabaala yu kan Bapan Namalyari, tagawan sinabin Panginuun sa Kasulatan, "Sikuy mangablas, sikuy mamarusa."* ²⁰ Kabay "Nu layangên na kapati mu, pakan muya. Nu napêl-ang ya, paynêmên muya.

Gawan nu daygên muy mani abiin, mipakadêng-êy ya sa sarili na."†

²¹ Agana kaw magpasambut sa nadawak, nun aambutun yuy nadawak sa kapamilatan panyag mangêd.

13

Pagpasakup sa mani manungkulan

¹ Magpasakup kaw kaganawan sa mani manungkulan sa gubernu. Ta ubat kan Bapan Namalyari ya tungkulan la buy siya ya namipaiknu kalla. ² Kabay ya malumaban sa mani manungkulan, mallumaban ya êt kan Bapan Namalyari ya namipaiknu kalla. Buy gawan di, parusan na sila. ³ Ya mani manungkulan, a sila sêpat kalimwan mani tawuy manyag mangêd. Ya sêpat taman malimu kalla, abituy mani tawuy manyag nadawak. Kabay nu labay yun ayin kaw kalimwan sa mani manungkulan, daygên yuy mangêd buy dayêwên lakaw pun êt. ⁴ Tagawan ya mani manungkulan, maglingkud sila kan Bapan Namalyari para sa ikakangêd yu. Nuwa nu manyag kaw nadawak, sêpat kaw malimu gawan nagkapangyarian silan parusan kaw. Maglingkud

* 12:19 12:19 Deuteronomio 32:35. † 12:20 12:20 Mani Kawikaan 25:21-22.

silá kan Bapan Namalyari ya mamarusa sa mani manyag nadawak. ⁵ Kabay magpasakup kaw sa mani manungkulan, alwan kay amên a kaw maparusan, nun a gawan tanda yinay abiin na ustu yun daygên.

⁶ Abiin êt ta sangkan ya siyan mam-i kitamun buwis sa gubernu. Tagawan ya mani manungkulan, lingkud silan Bapan Namalyari buy kay pandaygên lay tungkulan la. ⁷ Kabay idin yuy sêpat yun idin. Bayaran yu sa gubernuy buwis yu, galangên yuy sêpat yun galangên buy parangalên yuy sêpat yun parangalên.

Tungkulan sa balang gisa

⁸ Agana yu pasawan mabuyutan na utang yu sa sisabêt man, liban ta sa utang nga nakêm ma dilag pangidu sa balang gisa. Tagawan ya mangidu sa kaparisu na sabay ya manupad sa Kautusan Bapan Namalyari. ⁹ Ya mani kautusan, ati sila ya “Agana ka makikanayun, agana ka mamatin tawu, agana ka manakaw, buy agana mu angadên ya alwan kamu.”* Si abiin sila buy ya kaatag pun na mani kautusan, idi sa lalên gigisay utus, “Kaidwan muy kaparisu mun tawu kaparisun pangidu mu sa sarili mu.”† ¹⁰ Ya tawuy mangidu, a ya manyag nadawak sa kaparisu na. Kabay nu miidu kitamu, pantuparên tamuy buun Kautusan.

¹¹ Daygên yuy abiin gawan tanda yuy marani yanay pallumatêng Jesus. Kabay mimata kawna ta marani yay uras pamiligtas kaysa sabitun nuna kitamun nanampalataya. ¹² Ta sabitun nuna, para kitamun idi sa kadlêman, nuwa amêsên marani yan maranun. Kabay lakwanan taminay panyag tamun nadawak kaparisun pandaygên mani tawuy idi sa kadlêman. Buy il-an tamuy sarili tamu sa panyag mangêd ya paran pan-isulud tamuy panagka ya gamitin sa nasawang. ¹³ Bumyay kitaminan mangêd kaparisun pambumyay mani tawuy idi sa nasawang. Agana kitamu maglasing, agana kitamu makiawyun sa maguluy pagsaya,

agana kitamu makikanayun, agana kitamu manyag kalaswaan, agana kitamu makipati buy agana kitamu mikakasêm. ¹⁴ Muna, pakitbusan tamuy biyay Panginuun Jesu Cristu. Buy agana tamu sunulun na kalabayan lawini tamu.

14

Agana mangatul patêl

¹ Tanggapên yuy patêl la mayna sa panampalataya buy agana yu pisubakan na tungkul sa sarili nan paniwala. ² Alimbawa, dilag patêl la maniwalan ya kaganawan pangkanên, malyarin kanên. Nuwa dilag êt patêl la maynay panampalatayay maniwalan kay gulay ya sêpat nan kanên. ³ Ya tawuy maniwalan malyarin kanên na kaganawan, agana ya dayi mandustak tawuy kay gulay ya pangkanên. Ya tawuy maniwalan kay gulay ya sêpat nan kanên, agana ya êt dayi mangusgan tawuy maniwalan malyarin kanên na kaganawan, tagawan parisu silan pantanggapên Bapan Namalyari. ⁴ Sisabêt ka amên mangusgan ipus kaatag? Kay ya amung nay malyarin mangusga kana nu ustu o mali ya dinyag ipus na. Para êt baydu kantamun mani manampalataya. Kay ya Panginuun Jesus ya malyarin mangusga kantamu nu ustu o asêy mani pandaygên tamu. Buy madyag tamuy ustu gawan pansawpan na kitamu.

⁵ Dilag mani tawuy maniwalan mas maulagay gisay allu kaysa sa kaatag. Dilag êt taman tawuy kay pariparisu kanay kaganawan allu. Ya balang gisa, sêpat asê magmikakunu sa paniwala na tungkul sa mani bagay ya abiin. ⁶ Ya tawuy dilag pampaulagan na allu, manyag ya para sa Panginuun. Buy ya tawuy mangan agyan sabêt ta kanên, manyag ya êt para sa Panginuun, tagawan pampasalamatan nay Bapan Namalyari para sa pangkanên na. Ya asê mangan umnuy kalasin pangkanên, manyag ya êt para sa Panginuun buy magpasalamat ya êt kan Bapan Namalyari. ⁷ Ayin gisa man kantamuy

* 13:9 13:9 Exodo 20:13-15; 20:17; Deuteronomio 5:17-19; 5:21. † 13:9 13:9 Levitico 19:18.

mambumyay kay para sa sarili na buy ayin êt gisa man kantamuy mangamati kay para sa sarili na. ⁸ Nu mambumyay kitamu, mambumyay kitamu para sa Panginuun. Buy nu mati kitamu, mati kitamu para sa Panginuun. Kabay mabyay kitamu man o mati, sa Panginuun kitamu. ⁹ Tagawan nati si Cristu buy nanguman yan nabyay amên magin Panginuun yan mani nabyay buy nangamamati. ¹⁰ Kabay agana yu usgên o dustakên na patêl yu kan Cristu. Tagawan sikitamun kaganawan, mag-arap kitamu sa pangukum Bapan Namalyari. ¹¹ Tagawan pansabin Panginuun sa Kasulatan, "Nu parasaan-tun napilmi ya nabyay yaku, para êt baydun napilmi ya manduku kangkuy balang gisa buy kilalanên laku bilang Namalyari."* ¹² Kabay sikitamun kaganawan, managut kan Bapan Namalyari sa mani dinyag tamu.

¹³ Kabay agana tamu usgên na balang gisa, nun a sêpat kitamun magdisisyun ya a tamina daygên na mani bagay ya magin sangkan pangasalanan mapatêl tamu. ¹⁴ Gawan nakibêtêk kaku sa Panginuun Jesus, taganan maniwala kun ayin pan-ibawal la kanên. Nuwa nu pan-isipin gisay tawuy dilag pangkanên na madinat buy bawal kanên, agana nayna kanên. ¹⁵ Nu matibsêy patêl mu gawan sa pangkanên mu, alwaynan pangiduy pan-ipakit mu kana. Agana mu ipakadawak ka patêl mu kan Cristu gawan sa kanên, ta nati êt si Cristu para kana. ¹⁶ Agana mu daygên na dakun sabêt ta bagay, agyan mangêd para kamu, nu mamipakadawak sa patêl mu sa panampalataya. ¹⁷ Tagawan na pagarin Bapan Namalyari, alwan tungkul sa pangkanên o pan-inêmên, nun a tungkul sa matinêk ka pamibiyaybiyay, kapatêtbêkan buy kasiglan na ubat sa Ispiritun Bapan Namalyari. ¹⁸ Ya maglingkud kan Cristu sa parabaysên na paralan, kapapaidu ya kan Bapan Namalyari buy panggalangên yan kaparisu nan tawu.

¹⁹ Kabay pagpilitan tamun daygên na mangêd da pamikiawyun sa balang gisa

un dilag pamapas-êy. ²⁰ Agana mu sirên na panampalatayan gisay tawuy nailigtas san Bapan Namalyari, gawan kay sa pangan mu. Kaganawan pangkanên malyarin kanên, nuwa nu magin sangkan na abiin un pangasalanan kaatag, asê mangêd nu kanên muy abiin. ²¹ Mas mangêd tay ganay na mangan karni o minêm alak o daygên na gisay bagay nu abituy magin sangkan pangasalanan patêl mu. ²² Kabay sabêt man na paniwalan mu sa mani bagay ya abiin, kay sika tana buy si Bapan Namalyari ya magtanda. Pinagpalay tawuy asê pan-usigin nakêm na gawan sa panyag nan mani bagay ya ustu sa paniwala na. ²³ Nuwa nu sisabêt man na mangan un magluway nakêm tungkul sa pangkanên na, mangasalanan ya gawan asê makaayun na abiin sa paniwala na. Tagawan sabêt man na mani pandaygên tamu, nu asê makaayun sa paniwala tamu, kasalanan na abiin.

15

Bumyay kitamu para sa ikakangêd kaatag

¹ Sikitamuy nangapapas-êy sa panampalataya, pibabatan tamun sawpan na mapatêl tamuy mangayna sa panampalataya. Alwan kay ikasaya tamuy isipin tamu, ² nun a ya ikasaya êt kaatag amên pumas-êy êt ta panampalataya la. ³ Agyan si Cristu, alwan ikasaya nay inisip na, nun a ayun sa Kasulatan, "Sa pamustak la kamu, sikuy pinustak la."*

⁴ Ta ya kaganawan Kasulatan Bapan Namalyari sabitan nunan panawun, insulat amên turwanan kitamu. Buy sa kapamilatan Kasulatan Bapan Namalyari, mabiyasa kitamun mibabata buy pumas-êy ya nakêm tamu. Buy sa pakapakun baydu, mabiyasan kitamun kapilmian sa mani pangakun Bapan Namalyari.

⁵ Si Bapan Namalyari ya mamapas-êy buy mam-in kapibabatan kantamu ya sabay ya manawup dayi kamuyun bumyay dilag pamibêtêk bilang mani

* **14:11** 14:11 Isaias 45:23. * **15:3** 15:3 Mani Kanta 69:9.

tagasunul Cristu Jesus. ⁶ Sa pakapakun baydu, miaawyun kaw mangulimên kan Bapan Namalyari ya Namalyari buy Panginuun tamun Jesu Cristu.

Ya Mangêd da Balita para sa mani alwan Judio

⁷ Kabay tanggapên yuy balang gisa kapolisun pananggap Cristu kamuyu amên maulimên si Bapan Namalyari. ⁸ Ganakên yuy naglingkud si Cristu sa mani Judio amên ipapêtêg nay tapat si Bapan Namalyari sa mani pangaku na sa mani ninunu la.† ⁹ Buy alwan kay abiin ta impakit êt Cristuy lunus Bapan Namalyari sa mani alwan Judio amên sa pakapakun baydu, maulimên la êt si Bapan Namalyari. Paradi ya idi sa Kasulatan,

“Kabay ulimênên katay Bapan Namalyari sa lukup mani alwan Judio, buy magkanta kun pangulimên kamu.”‡

¹⁰ Buy sinabi pun êt sa Kasulatan,

“Sikaw wa mani alwan Judio, makitula kaw sa mani Israelitay pinilin Bapan Namalyari.”§

¹¹ Buy sinabi pun,

“Sikaw wa mani alwan Judio, ulimênên yu si Bapan Namalyari buy sikaw wa idi sa kaganawan bansa, mangulimên kaw kana.”*

¹² Sinabi yaman propeta Isaias,

“Maubat sa layin Jesse ya gisay mamunu sa mani alwan Judio,

Buy sabay siyay pan-asaan la.”†

¹³ Si Bapan Namalyari ya mam-in kapilmiyan kantamu, siya êt dayi ya mam-i kamuyun buun tula buy kapatêtbêkan sa kapamilatan panampalataya yu kana. Sa pakapakun baydu, madagdagan pun na kapilmiyan yu sa kapamilatan kapangyarian Ispiritu na.

Ya sangkan panulat Pablo

¹⁴ Mani mapatêl, tanda kuy natupus kaw kangêdan, dilag kaw ustuy katan-dan sa panampalataya kan Jesus buy

katanda kaw mamipaganaka sa balang gisa. ¹⁵ Paraman baydu, napas-êy ya nakêm kun nanulat kamuyu tungkul sa mani bagay ya sêpat kun ipaganaka kamuyu. Tagawan sa kangêdan Bapan Namalyari, ¹⁶ dinyag nakun lingkud Cristu Jesus bilang pari sa mani alwan Judio. Buy pan-iaral kuy Mangêd da Balitan Bapan Namalyari kalla amên magin kapolisu silan andug ga kapapaidu kan Bapan Namalyari buy in-il-an sila para kana sa kapamilatan Ispiritu na. ¹⁷ Buy gawan nakibêtêk kaku kan Cristu Jesus, maipagmaragul kuy paglingkud ku kan Bapan Namalyari. ¹⁸ Buy ayin nakun kaatag maipagmaragul nun a ya mani dinyag Cristu sa kapamilatan ku. Ta sa kapamilatan mani pagsabi ku buy diyag ku, naisagyat kuy mani alwan Judio ya manunul kan Bapan Namalyari. ¹⁹ Nadyag kuy abiin sa sawup mani imala, mani mamakaupapas sa diyag buy sa kapamilatan kapangyarian Ispiritun Bapan Namalyari. Kabay ubat sa balayan Jerusalem angga sa prubinsyan Ilirico, naipatanda kinay Mangêd da Balita tungkul kan Cristu. ²⁰ Ayin nakun kaatag labay daygên nun a maiaral kuy Mangêd da Balita sa mani tawuy asê pun nakakilala kan Cristu, alwan sa mani tawuy naturwanan nan kaatag. ²¹ Idi sa Kasulatan,

“Makilala yan mani tawuy asê pun nakatanda tungkul kana. Makapukat ta asê pun nakalêngê tungkul kana.”‡

Ya sangkan pamakun Pablo sa Roma

²² Ya pangaral ku sa mani lugal baydi ya sabay ya sangkan ya siyan angga amêsên, a ku milakulaku kamuyu baysên. ²³ Nuwa amêsên, nayari kinay mani pandaygên ku baydi buy gawan nabuyut takinan kalabay maku baysên, ²⁴ pan-asaan kuy mapikakit kitamina amêsên. Sa pamaku ku sa Espanya, magdan naku baysên. Buy tanda kuy agyan a ku mabuyut baysên, matula ku sa pamikakit tamu. Labaylabay ku êt

† 15:8 15:8 Impangakun Bapan Namalyari sa mani ninunu la ya lumatêng ya Mamiligtas. ‡ 15:9 15:9 2 Samuel 22:50; Mani Kanta 18:49. § 15:10 15:10 Deuteronomio 32:43. * 15:11 15:11 Mani Kanta 117:1. † 15:12 15:12 Isaias 11:10. ‡ 15:21 15:21 Isaias 52:15.

ta masawpan yuku sa pamaku ku sa Espanya ubat baysên. ²⁵ Nuwa amêsên, maku waku pun sa Jerusalem amên iatêl la sawup sa mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana. ²⁶ Tagawan na mapatêl sa prubinsyan Macedonia buy sa prubinsyan Acaya, matula silan nam-in sawup para sa mani kaluluy mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana baydu sa Jerusalem. ²⁷ Matula lan dinyag ga abiin buy abiin na ustuy, gawan dilag silan utang nga nakêm sa mani mapatêl la Judio sa Jerusalem. Gawan abiin na alwan Judio, nadakayan silan pagpapalan ispiritwal un mani Judio. Kabay sêpat la êt sawpan na mani Judio sa mani kaylangan la. ²⁸ Pamakayari kun maipalêt ta natipun na sawup sa mani mapatêl sa Jerusalem, magdan naku baysên kamuyu bayu waku maku sa Espanya. ²⁹ Tanda kuy sa pamaku ku baysên, lubus kitamun pagpalên Cristu.

³⁰ Kabay makisabi yaku kamuyuy mapatêl, alang-alang sa Panginuun Jesu Cristu buy sa pangiduy indin kantamun Ispiritun Bapan Namalyari, sawpan yuku sa kapamilatan buun nakêm yun panalangin kan Bapan Namalyari para kangku. ³¹ Manalangin kaw para kangku amên miligtas saku sa mani asê manampalataya kan Jesus sa prubinsyan Judea. Buy manalangin kaw êt ta ya sawup pa gêtan ku sa mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana ya idi sa Jerusalem, matula lan tanggapên. ³² Sa pakapakun baydu, nu kalabayan Bapan Namalyari, matula kun lumatêng baysên kamuyu buy makapagpaynawa sa lukup yu. ³³ Mapakamuyu ta dayi si Bapan Namalyari ya pangubatan kapatêtbêkan. Awuy Panginuun.

16

Mani Pangumusta

¹ Amêsên, labay kun ipakilala kamuyuy patêl tamu ya si Febe. Maglingkud ya sa mani manampalatayay miaawyun na idi sa balayan Cencrea. ² Makisabi yaku kamuyun tanggapên yuya bilang patêl sa

Panginuun, gawan abiin ya ustuy pandaygên sa mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana. Sawpan yuya sa sabêt man na kaylangan na, gawan malakêy nasawpan na buy gisa kina baydu.

³ Sabin yu kalla Priscila buy kan Aquilay nagpapakun silayna. Kaparisu ku silan maglingkud kan Cristu Jesus. ⁴ In-il-an lay biyay la para kangku. Maragul la utang nga nakêm ku kalla buy alwan kay siku, nun a agyan ya kaganawan manampalatayay miaawyun na alwan Judio.

⁵ Sabin yu êt sa mani manampalatayay miaawyun na mititipun sa bali lan Aquila buy Priscila ya nagpapakun silayna.

Sabin yu êt sa kakaidwan kun kaluguran ya si Epeneto ya nagpapakun nina. Sabay siyay nunan nanampalataya kan Cristu sa prubinsyan Asia.

⁶ Sabin yu kan Mariay nagsipêg naglingkud kamuyu, ya nagpapakun nina.

⁷ Sabin yu kalla Andronico buy Junia ya mani kaparisu kun Judio ya nagpapakun silayna. Nakaawyun ku sila sa sukulan buy nuna sila kangkun nanampalataya kan Cristu buy kilala silan mani apostul.

⁸ Sabin yu êt kan Ampliato ya kakaidwan kun kaluguran sa Panginuun ya nagpapakun nina.

⁹ Sabin yu êt kan Urbano ya kaparisu kun maglingkud kan Cristu buy sa kakaidwan kun kaluguran ya si Estaquis ya nagpapakun silayna.

¹⁰ Sabin yu êt kan Apeles ya gisay napaptêgan tapat ta lingkud Cristu ya nagpapakun nina.

Sabin yu êt sa pamilyan Aristobulo

¹¹ buy sa kaparisu kun Judioy si Herodion

buy sa mapatêl sa Panginuun sa pamilyan Narciso ya nagpapakun silayna.

¹² Sabin yu êt kalla Trifena buy si Trifosa ya mani masipêg maglingkud sa Panginuun ya nagpapakun silayna.

Sabin yu êt sa kakaidwan kun kaluguran na si Persida ya masipêg

naglingkud sa Panginuun ya nagpapakun nina.

¹³ Sabin yu êt kan Rufo ya gisay mangêd da maglingkud sa Panginuun ya nagpapakun nina. Sabin yu êt sa indu nay para kinan indu ya nagpapakun nina.

¹⁴ Sabin yu kallon Asincrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas buy sa mani mapatêl la kaawyun lay nagpapakun silayna.

¹⁵ Sabin yu êt kallon Filologo, Julia, Nereo buy sa patêl nay babayi, si Olimpas, buy sa kaganawan kaawyun lan pinilin Bapan Namalyarin kay kana ya nagpapakun silayna.

¹⁶ Miaapêt kaw bilang mipapatêl kan Cristu.

Pan-ipasabin kaganawan pustun manampalatayay miaawyun baydi ya nagpapakun kawna.

¹⁷ Mani mapatêl, mangillag kaw sa mani tawuy manyag pamisisyay buy magin sangkan amên magpabukut kaw sa panampalataya yu. Mangaral sila laban sa mani aral la tinanggap yu. Kabay magpakarayu kaw kalla. ¹⁸ Ya mani tawuy parabaysên, alwan Panginuun tamun Jesu Cristuy paglingkuran la, nun a kay sarili lan kalabayan na paglingkuran la. Buy pan-ilitêp lay mani tawuy ayin mayngan tanda tungkul kan Cristu sa kapamilatan mangangêd buy mamakapaiduy pagsabi la. ¹⁹ Nibalita sa kaganawan ya panunul yu sa Panginuun. Kabay matula ku. Nuwa labay kun magpakabiyasa kaw sa panyag kangêdan buy ayin tanda sa panyag kadawakan.

²⁰ Si Bapan Namalyari ya pangubatan kapatêtbêkan, marani naynan ipasambut kamuyu si Satanas.

Labay kuy manugêl kamuyuy kangêdan Panginuun tamun Jesu Cristu.

²¹ Nagpapakun kaw, sabin Timoteo ya kaparisun kun maglingkud sa Panginuun buy silan Lucio, Jason buy Sosipatro ya mani kaparistu kun Judio.

²² Siku si Tercio ya nakibêtêk sa Panginuun ya pinasulat Pablo sa sulat nan ati ya magsabi kamuyun nagpapakun kawna.

²³ Pan-ipasabi êt Gaius ya nagpapakun kawna. Siku si Pablo ya makibêlêw baydi sa bali na buy baydi êt mititipun na mani manampalatayay miaawyun.

Pan-ipasabi êt patêl tamun si Quartus buy si Erasto ya pinitiwalan peran balayan ya nagpapakun kawna. ²⁴ [Pagpalên kaw kaganawan Panginuun tamun Jesu Cristu. Awuy Panginuun.]

²⁵ Ulimênên tamu si Bapan Namalyari ya sabay ya mamapas-êy panampalataya yu sa kapamilatan Mangêd da Balitay pan-ipatanda ku kamuyu. Ya Mangêd da Balitay tungkul kan Jesu Cristu, manaynan inliim sa makarang nga panawun, ²⁶ nuwa pan-ipatanday na amêsên sa kaganawan bansa sa kapamilatan mani insulat mani propeta. Si Bapan Namalyari ya ayin kamatyan, in-utus nay ipatanda tamuy Mangêd da Balita sa kaganawan tawu amên manampalataya sila buy manunul kana. ²⁷ Gigisan Bapan Namalyari ya taganan magtandan kaganawan. Ulimênên tamu ya kanuman sa kapamilatan Jesu Cristu! Awuy Panginuun.

Ya Nunan Sulat Pablo sa mani taga CORINTO

¹ Siku si Pabloy binêg Bapan Namalyari ayun sa kalabayan na amên magin apostul Jesu Cristu, kaawyun ku si Sostenes ya patêl tamu sa panampalataya. Ubat kanyan na sulat ta ati.

² Nagpapakun kawmay mani mapatêl yan na manampalataya kan Bapan Namalyari ya miaawyun ya idi baysên sa balayan Corinto, sikaw wa pinilin Bapan Namalyarin kay kana sa kapamalatan pamikibêtêk yu kan Jesu Cristu. Binêg nakaw amên magin banal, kaawyun na kaganawan mamêg sa Panginuun tamun Jesu Cristu saantu man na lugal. Siyay Panginuun tamun kaganawan.

³ Labay kuy manugêl kamuyuy kangêdan buy kapatêtbêkan na ubat kan Bapan Namalyari ya Bapa tamu buy sa Panginuun Jesu Cristu.

Mani kaagyuwan na ubat kan Cristu

⁴ Pawa kun magpasalamat kan Bapan Namalyari gawan sa mani kangêdan na indin na kamuyu sa kapamalatan pamikibêtêk yu kan Jesu Cristu. ⁵ Gawan sa pamikibêtêk yu kana, pinatigsaw kaw Bapan Namalyari sa kaganawan kaagyuwan, sa kaganawan pagsabi buy sa kaganawan kabiyasnan. ⁶ Gawan sa parabaysên, napaptêgan yun pêtêga mani inturu yan kamuyu tungkul kan Cristu. ⁷ Kabay kaban nasabêk kaw mangêtêng sa pag-udung Panginuun tamun Jesu Cristu, idi kamuyuy kaganawan kaagyuwan na indin Ispiritun Bapan Namalyari. ⁸ Pakapas-êyên Bapan Namalyari ya panampalataya yu angga sa katganan amên ayin makitan na nadawak sa biyay yu sa allun pag-udung Jesu Cristu. ⁹ Tapat si Bapan Namalyari ya namêg kamuyu amên makibêtêk sa Anak na ya si Jesu Cristu ya Panginuun tamu.

Ya pamisisyay mani manampalataya

* 1:19 1:19 Isaias 29:14.

¹⁰ Mani mapatêl ku, bilang gisay apostul Panginuun tamun Jesu Cristu, makisabi yakun itgên yinay pamitutubagan yu, nun a mibêbêtêk kaw kaganawan sa pagsabi buy agana kaw misisyay. Mibêtêk kaw sa pangisip buy sa kalabayan. ¹¹ Pansabin ku kamuyuy abiin ya mapatêl, gawan dilag ubat sa balin Cloe ya nipatanda kangkun pasabtan mipapati kaw. ¹² Ati ya labay kun sabin, nangapiaatag kaw nan pansunulun na manuru. Pasabtan kaatag kamuyun, "Kan Pablo waku." Si kaatag gaman, "Kan Apolos saku." Pasabtan dilag êt kaatag magsabin, "Kan Pedro waku" buy si kaatag gaman, "Kan Cristu waku."

¹³ Awta, nangapiaatag nayi si Cristu? Si Pablo nayi ya impaku sa kurus para kamuyu? Binawtismuwan kaw nayi sa lagyun Pablo?

¹⁴ Salamat kan Bapan Namalyari gawan ayin nakun binawtismuwan kamuyu liban kalla Crispo buy Gaius. ¹⁵ Kabay ayin makapagsabin binawtismuwan kataw sa lagyu ku. ¹⁶ Binawtismuwan ku êt awêd si Estefanas buy pamilya na. Ayin nakinan matandakan na binawtismuwan ku liban kalla. ¹⁷ Tagawan a ku in-utus Cristu amên mamawtismu nun a amên mangaral Mangêd da Balita. In-aral ku yabay ya ati, nuwa alwan sa kapamalatan mangangêd da pagsabi buy sa kabiyasnan tawu amên sa pakapakun baydu, asê matasan kapangyarian na pangamatin Cristu sa kurus.

Si Cristuy kapangyarian buy kabiyasnan Bapan Namalyari

¹⁸ Tagawan ya aral tungkul sa pangamatin Jesu Cristu sa kurus, ayin kapukatan para sa mani tawuy mipakabili sa ayin katganan na kaparusan. Nuwa para kantamun miligtas, ya kamatyan Cristu sa kurus sabay ya kapangyarian na ginamit Bapan Namalyari amên iligtas sa mani tawu. ¹⁹ Asê kaylangan na kabiyasnan tawu gawan paradi ya nakasulat sa Kasulatan Bapan Namalyari,

"Sirên kuy kabiyasnan mani biyasa

buy daygên kun ayin pukat ta tandan mani katanda.”*

²⁰ Nu abiin ya idi sa Kasulatan, sabêt amêsên na ulagan mani katanda, mani manurun Kautusan ubat kan Moises, buy mani biyasa sa pamikisubakan sa panawun ati? Alwa nayin pan-ipakit Bapan Namalyari ya si indap tawun kabiyasnan kay ayin kapukatan awêd?

²¹ Tagawan sa kabiyasnan Bapan Namalyari, a na pinaulayan na makilala yan mani tawu sa kapamilatan sarili lan kabiyasnan. Nun a kalabayan Bapan Namalyari ya iligtas ya mani tawuy manampalataya kana sa kapamilatan pangaral Mangêd da Balita, ya sa pangêlêw mani tawu, kay ayin kapukatan. ²² Ya mani Judio, asê kalabay maniwala anggan ayin makit ta mamakaupapas amên mapagpapêtgan pêtêg ga pangaral yan. Buy si mani Griegoy mangkap êt pansabin lay kabiyasnan. ²³ Nuwa sikay, pan-iaral yan si Cristu ya impaku sa kurus. Kabay asê makapaniwalay mani Judio.† Buy paray naman sa mani alwan Judio, kay ayin kapukatan. ²⁴ Nuwa para sa mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana, Judio man o Griego, tanda lay si Cristu ya sabay ya kabiyasnan buy kapangyarian Bapan Namalyari amên iligtas sa mani tawu. ²⁵ Tagawan ya indap mani tawun kay ayin kapukatan kaparisun pamiturun Mangêd da Balita, igit pun sa kabiyasnan mani tawu. Buy ya indap lan kakaynan Bapan Namalyari, kaparisun pangamatin Cristu sa kurus, igit pun sa kapas-êyan mani tawu.

²⁶ Mani mapatêl, isipin yu nu sabêt ta kabilyan yu sabitun binêg kaw Bapan Namalyarin magin kana. Kay dakun umnu kamuyuy masabin biyasa sa êlêw mani tawu, buy kay dakun umnu kamuyuy dilag kapangyarian o kay umnu kamuyuy naubat sa pikatandan na layi. ²⁷ Nuwa ya mani tawuy pan-ituwad malakên ayin kabiyasnan, sabay silay pinilin Bapan Namalyari amên ipakadêng-êy ya mani tawuy magsabin nipagkabiyasnan sila. Buy ya mani tawuy pan-ituwad malakê

un asê napas-êy, sabay silay pinilin Bapan Namalyari amên ipakadêng-êy ya mani tawuy napas-êy. ²⁸ Buy pinilin Bapan Namalyari ya mani tawuy nayêpa sa êlêw mani tawu, mani pandustakên buy pan-ituwad ayin ulaga. Dinyag Bapan Namalyari ya ati amên itas nay ulagan mani bagay ya pan-ituwad maulagan mani tawu. ²⁹ Kabay ayin makapagmatagay sa arap Bapan Namalyari. ³⁰ Gawan na pamikibêtêk tamu kan Jesu Cristu, ubat kan Bapan Namalyari. Buy si Cristuy nagin kabiyasnan tamu ya ubat kan Bapan Namalyari. Sa kapamilatan pamiandug Jesus un biyay na, intuwad kitamun Bapan Namalyarin matinêk, pinili na kitamun kay kana, buy inatbus sa parusan kasalanan tamu. ³¹ Kabay ya sêpat yun daygên kaparisun nakasulat sa Kasulatan Bapan Namalyari,

“Nu dilag kalabay magmaragul, ipagmaragul nata nu sabêt ta dinyag Panginuun.”‡

2

Ya tungkul sa pangamatin Cristu sa kurus

¹ Mani mapatêl, sabitun naku waku baysên amên ipatanda kamuyuy liim ma palanun Bapan Namalyari, a ku nanggमित mamakaupapas sa pagsabi o kabiyasnan. ² Tagawan inisip kuy ayin nakun kaatag iaral nun a kay si Jesu Cristu buy ya pangapaku na sa kurus. ³ Maynay nakêm ku buy manginagin naku sa sadyay limu ku. ⁴ Buy sa pagsabi ku buy sa pangaral ku kamuyu, a ku nanggमित mangatatam-is sa sabi ayun sa kabiyasnan tawu amên sagyatên kaw. Nun a, pinagpapêtgan Ispiritun Bapan Namalyari ya pangaral ku kamuyu sa kapamilatan mani mamakaupapas sa dinyag na sa kapangyarian na. ⁵ Sa pakapakun baydu, asê nakaayun sa kabiyasnan tawuy panampalataya yu, nun a sa kapangyarian Bapan Namalyari.

† 1:23 1:23 Asê maniwalay mani Judioy mati ya Cristuy magin ari la, luyang ngay ipaku ya sa kurus. ‡ 1:31 1:31 Jeremias 9:24.

⁶ Nuwa agyan paramanbaydu, nangaral kay kabiyasnan na ubat kan Bapan Namalyari sa mani mangapas-êy ya panampalataya. Nuwa si kabiyasnan na ati, alwan ubat sa mani tawu, o sa mani pinunu baydi sa babun lutay nakal-an nan mitas. ⁷ Ya kabiyasnan na pan-iaral yan sabay ya inliim ma palanun Bapan Namalyari sabitun nuna. Nuwa intalaga nay palanun ati para sa ikakangêd tamu bayu na pun dinyag ga babun luta. ⁸ Si ati ya kabiyasnan, asê napukatan mani pinunu baydi sa babun luta. Gawan nu napukatan lay ati, a layna dayi impaku sa kurus ya dakilay Panginuun. ⁹ Paradi ya idi sa Kasulatan Bapan Namalyari,

“Ayin pun tawuy nakakit, nakalêngê,
o nakaisip sa mani bagay
ya in-il-an Bapan Namalyari sa mani
mangidu kana.”*

¹⁰ Nuwa ya mani bagay ya in-il-an Bapan Namalyari sa mani mangidu kana, impatanda na kantamu sa kapamalatan Ispiritu na. Tagawan tandan Ispiritun Bapan Namalyari ya kaganawan, agyan na mani mangalalêy pan-isipin Bapan Namalyari. ¹¹ Alwa nayin ayin magtanda sa pan-isipin gisay tawu nun a sarili nan Ispiritu? Para êt baydu, ayin magtanda sa pan-isipin Bapan Namalyari nun a ya Ispiritu nay naman. ¹² Kabay amêsên, para kantamun mani manampalataya, ya Ispiritun Bapan Namalyari ya tinanggap tamu, alwan ispiritun babun luta. Kabay ya pangintindi tamu, alwan kaparisun pangintindin mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari, nun a kaparisun pangintindin Bapan Namalyari. Gawan sa Ispiritun Bapan Namalyari ya indin na kantamu, matandan tamuy kangêdan na pan-idin kantamun Bapan Namalyarin kusan nakêm.

¹³ Kabay sa pangaral yan, a kay nanggamit sabi ya naubat sa kabiyasnan tawu nun a ya panggamitin yan, mani sabi ya pan-ituru kanyan Ispiritun Bapan Namalyari. Pan-ipaintindi yan na mani

kapêtêgan Bapan Namalyari sa kapamalatan mani sabi ya indin Ispiritun Bapan Namalyari.† ¹⁴ Nuwa si tawuy ayin kanay Ispiritun Bapan Namalyari, a na pantanggapên na mani aral la ubat sa Ispiritun Bapan Namalyari, gawan para kana kay ayin ulagay abiin. Gawan ya mani aral Bapan Namalyari, kay agyun usisên gisay tawuy idi kanay Ispiritun Bapan Namalyari. ¹⁵ Si tawuy idi kanay Ispiritun Bapan Namalyari, agyu nan usisên na kaganawan bagay, nuwa ya mani tawuy ayin kallay Ispiritun Bapan Namalyari, a la agyun usisên na tawuy idi kanay Ispiritun Bapan Namalyari.‡ ¹⁶ Gawan idi sa Kasulatan,

“Sisabêt ta mamakatandan isip Panginuun?

Sisabêt ta makapagpayu kana?”§

Nuwa sikitamuy dilag Ispiritun Bapan Namalyari, kaparisun pangisip Cristuy pangisip tamu.

3

Mani lingkud Bapan Namalyari

¹ Nuwa mani mapatêl ku, a kataw maturwanan bilang mani tawuy panawyunan Ispiritun Bapan Namalyari, nun a bilang mani tawuy paran asê manunul kan Bapan Namalyari buy kulaw pun sa panampalataya kan Cristu. ² Kaparisu kaw mani kulaw gawan a yu pun agyun mapukatan na mangalalêy pangaral. Si mani pan-iaral yan kamuyu awlagi, kay mani aral la tambêng mapukatan. Buy agyan amêsên, a yu pun êt mapukatan na mangalalêy aral, ³ gawan mambumyay kaw pun sa kalabayan lawini yu. Mikakasêm buy mitutubag kaw. Alwa nayin pagpapêtêg ga ati ya mambumyay kaw pun sa kalabayan lawini yu buy mambumyay kaw kaparisun mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari? ⁴ Nu pansabin yuy “Kan Pablo waku,” o “Kan Apolos saku,” alwa nayin para kaw mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari?

* **2:9** 2:9 Isaias 64:4. † **2:13** 2:13 Malyarin para êt di ya labay sabin. Pan-iaral yan na ispiritwal la mani bagay sa mani tawuy idi kallay Ispiritun Bapan Namalyari. ‡ **2:15** 2:15 Malyarin, si labay sabin usisên, manyag ustuy pangusga. § **2:16** 2:16 Isaias 40:13.

⁵ Awta, sisabêt si Apolos? Buy sisabêt si Pablo? Kay mani lingkud kay Bapan Namalyari ya panggamin na amên manampalataya kaw. Buy si balang gisa kanyan, kay manyag sa pan-ipadyag Panginuun kanyan. ⁶ Sikuy nunan nipatanda kamuyun Mangêd da Balita buy si dinyag ku, kaparisun pananêm bini. Pamakayari ku, inlumatêng si Apolos kamuyu amên manawup mangaral buy si dinyag na, kaparisun panugtug tanaman. Nuwa si Bapan Namalyari ya namatubun sabi na kamuyu. ⁷ Kabay asê maulaga nu sisabêt ya nananêm buy nu sisabêt ya nanugtug, nun a ya maulaga si Bapan Namalyari ya namatubu. ⁸ Si nananêm buy nanugtug, kay parisun maglingkud. Si balang gisa kallay mananggap gantimpala ayun sa pagpagal la. ⁹ Siku buy si Apolos ya misawup bilang mani lingkud Bapan Namalyari buy maiparisu kaw sa panggitan na impagitna kanyan Bapan Namalyari. Maiparisu kaw êt sa gisay karagulan bali ya pan-ipaydêng na.

¹⁰ Sikuy nunan nangaral kamuyu tungkul kan Jesus ayun sa kaagyuwan na indin kangkun Bapan Namalyari. Ya dinyag ku, maiparisu sa gisay katandan mamipaydêng bali ya namipaydêng pundasyun. Pamakayari kun in-aral kamuyu si Jesus amên magin pundasyun yu, kaatag gaman na mangaral ya nanuru kamuyu. Maiparisuy kaatag mangaral sa kaatag mag-ubra ya sabay yaman na mamisundu sa pamipaydêng maragul la bali sa babun pundasyun. Nuwa kaylangan mamakapalay balang mamipaydêng. ¹¹ Gawan ayin nan kaatag malyarin pundasyun sa biyay tamu, nun a ya pundasyun na naipaydêng ngana, ya sabay si Jesu Cristu.

¹² Malakêy namipaydêng sa pundasyun. Dilag nanggamin gintu, pilak buy mani mangakamal la batu. Ya kaatag gaman, manggamit kayu, nayanguy têtak buy aray. ¹³ Nuwa sa Allun Pangukum Bapan Namalyari, makitan na nu sabêt ta kalasin kasangkapan na ginamit balang gisa gawan subukan nay

ati kaparisun pamilutun gintu sa apuy. ¹⁴ Nu asê maulam ma kasangkapan na ginamit tamu sa pamipaydêng, mananggap kitamun gantimpala. ¹⁵ Nuwa nu nalapuk ka ginamit tamu sa pamipaydêng bali, maulam ma ati. Labay sabin asê mangêd da dinyag tamu, buy ayin kitamun tanggapên na gantimpala. Para man baydu, miligtas kitamu, nuwa kay kaparisun gisay tawuy niligtas sa ulam ya ayin nailigtas sa gamit.

¹⁶ Tanda yuy templu kaw Bapan Namalyari buy si Ispiritu nay manugêl kamuyu. ¹⁷ Nu sisabêt man na mallasak sa Templun Bapan Namalyari, parusan nay tawun abiin gawan kanay abiin na Templu. Buy ya Templun abiin, sabay sikaw wa manampalatayay miaawyun.

¹⁸ Gana yu purayitin na sarili yu. Nu dilag man kamuyun mangisip pa katanda ya ayun sa kabiyasnan mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari, kaylangan ayin yan tanda sa pangêlêw la amên magin katanda ya sa pangêlêw Bapan Namalyari. ¹⁹ Tagawan na kabiyasnan sa babun luta, kay ayin kapukatan sa pangêlêw Bapan Namalyari. Ayun sa Kasulatan Bapan Namalyari,

“Pamparatayin Bapan Namalyari ya mani katanda sa kapamurayitnan la,”*

²⁰ buy

“Tandan Bapan Namalyari ya mani panisipin mani katanda, ayin kapukatan.”†

²¹ Kabay agana yu ipalangka ya sisabêt man. Gawan ya kaganawan indin Bapan Namalyari, para sa ikakangêd yu. ²² Si Apolos, si Pedro buy siku, sikay kaganawan para kamuyu. Agyan na babun luta, ya biyay o kamatyan, ya kasalukuyan buy ya pan-arapên, kaganawan abiin para kamuyu. ²³ Buy sikaw naman, kan Cristu kaw buy si Cristuy naman, kan Bapan Namalyari ya.

4

Mani apostul Cristu

* 3:19 3:19 Job 5:13. † 3:20 3:20 Mani Kanta 94:11.

¹ Kabay sêpat yukay kilalanên lan Apolos ya parisun mani lingkud Cristu buy pinitiwalan Bapan Namalyari amên mangaral kapêtêgan na inliim na sabitun nuna. ² Buy bilang mani pinitiwalan, sêpat kay magin tapat sa amung yan. ³ Kabay ayin ulaga kangku nu sabêt ta pan-isipin yu o pan-isipin sisabêt man tungkul kangku. Agyan siku, a ku pan-usgên na sarili ku. ⁴ Ta para kangku, ayin nakun tanday dinyag ga kasalanan, nuwa alwan labay sabin na ayin nakun kasalanan. Kay ya Panginuun na makapagsabi nu ustu o asêy pandaygên ku. ⁵ Kabay agana kaw mangusga ta alwa pun panawun. Etêngên yuy takdan panawun pag-udung Panginuun. Sa pallumatêng na, ipatanda nay kaganawan mani nangadadawak ka nakaliim buy pambalakên balang gisa. Buy sa panawun na abitu, matanggap balang gisay pamarangal Bapan Namalyari ayun sa dinyag na.

⁶ Mani mapatêl, ginamit kun alimbaway sarili ku buy si Apolos amên matandan yuy labay sabin nakasulat sa Kasulatan Bapan Namalyari, "Agana yu igitan na nakasulat." Kabay agana yu ipagmaragul la gisa buy agana yu sabin na mamangêd yapun sa kaatag. ⁷ Tagawan ayin nanyag kamuyuy igit pun sa kaatag. Ya kaganawan idi kamuyu, ubat kan Bapan Namalyari. Nu ya kaganawan idi kamuyuy naubat kan Bapan Namalyari, uysian pan-ipalangka yu yay paran ubat kamuyuy mani abiin ta?

⁸ Ganap pa awêd da panampalataya yu! Idi ya awêd kamuyuy kaagyuwan na pan-idin Ispiritun Bapan Namalyari sa mani manampalataya kana! Mani ari kawna awêd buy a yukay ya lawês kaylangan? Awya bay dayi mag-ari kawna amên mag-ari kay êt kaawyun yu. ⁹ Gawan para kangku, sikay ya mani apostul para kay dinyag Bapan Namalyarin pinakanayêpa sa kaganawan tawu. Nanuwad kay mani tawuy inatulan kamatyan ya pan-ibita sa arapan kaganawan, sa mani tawu buy sa mani ang-el. ¹⁰ Ya pangêlêw mani tawu kanyan, mayna buy ayin pukat, nuwa sikaw, napas-êy buy biyasa gawan sa

pamikibêtêk yu kan Cristu. Pandayêwên kaw mani tawu, pakan sikay, pandustakên. ¹¹ Agyan sa uras sa ati, layangên kay buy napêl-ang, ayin nan maiyaming, pampasakitin kay buy ayin matugêlan. ¹² Magpakapagal kay mag-ubra amên dilag kay ikabyay. Nu pandustakên kay mani tawu, pagpalên yan sila. Buy nu pampasakitin kay, mibabata kay. ¹³ Nu pansirên kay, naayup-up kay makitbay. Angga amêsên, pan-ituwad kay basura buy dinat sa kaganawan tawu baydi sa babun luta.

¹⁴ A ku insulat ta mani abiin amên ipakadêng-êy kaw, nun a amên paganakên kaw bilang mani anak ka kakaidwan ku. ¹⁵ Ta agyan dilag kaw mapuy libu un manuru sa panampalataya yu kan Cristu, kay gigisay bapa yu sa panampalataya buy sabay sikuy abitu gawan sikuy nunan nangaral kamuyun Mangêd da Balita tungkul kan Cristu baysên sa Corinto. ¹⁶ Kabay makisabi yakun pakitbusan yuy pamibiyaybiyay ku. ¹⁷ Buy gawan di, pan-ipalaku ku baysên kamuyu si Timoteo, ya kakaidwan ku buy tapat kun anak sa Panginuun amên ipaganaka na kamuyuy pamibiyaybiyay ku sa pamikibêtêk ku kan Jesu Cristu ya sabay êt ta pan-iaral ku sa kaganawan manampalatayay miaawyun saantu man na lugal.

¹⁸ Ya dakun umnu kamuyu magpa-dayêw wana gawan indap la nu a kina mag-udung baysên. ¹⁹ Nuwa nu kalabayan Panginuun, makakamut takun milaku baysên kamuyu. Elêwên ku nu pêtêg silan dilag kapangyarian o kay aangga sila sa sabi. ²⁰ Ta nu sakup kitamina sa pag-arian Bapan Namalyari, makitan na kapangyarian na sa biyay tamu, alwan kay sa sabi. ²¹ Sabêt ta labay yu? Lumatêng ngakun dilag tubag o lumatêng ngakun naayup-up buy dilag pangidu?

5

Ya manampalatayay makikanayun sa ikalwan asawan bapa na

1 Dilag nibalita kangkuy dilag kaw kaawyun baysên na manyag pamikikanayun, buy nakikanayun yapun sa ikalwan asawan bapa na. Nadawak yapun sa mani tawuy asê makakilala kan Bapan Namalyari, gawan agyan sila, a la pandaygên na abiin. 2 Nuwa sa pangapalyarin ati, siyan madyag yu pun ipagpadayêw wa pamikikanayun kaawyun yu ta! Sêpat dayiy maglungkut kaw buy itas yu sa grupu yuy manyag abiin. 3-4 Agyan ayin naku baysên, para yu kinan kaarap.* Buy sa kapangyarian na indin kangkun Panginuun Jesu Cristu, inatulan kinay tawun abitu ya paran idi yakina baysên. Kabay nu mititipun kaw, isipin yuy makibêtêk ka isip ku kamuy† buy ya kapangyarian na indin kantamun Panginuun Jesu Cristu. 5 Sa uras sa ati, paulayan yinay tawun abiin kan Satanas amên sirên Satanas ya lawini na. Sa parabaysên na paralan, magsisi ya buy miligtas ya isipitu na sa allun pag-udung Panginuun Jesus amên mangukum sa mani tawu.

6 Asê mangêd da mapamadayêw kaw, nuwa pampaulayan yu êt mapagkaawyun sa grupu yuy gisay tawuy makikanayun. Mas mangêd da itas yuwina sa grupu yu amên a kaw midamay. 7 Kabay kaylangan itas yuya sa grupu yu kaparisun dinyag mani Judio ya intas lay pamalbag sa lalên bali la bayu Pestan Kaligtasan amên mapakadyag kaw pawan malinis kaparisun bayuy masa ya ayin pamalbag. Ya kapêtêgan, nalinis kawna gawan in-andug si Cristu para kantamu. Kaparistu yan biserun tupay pan- andug balang Pestan Kaligtasan sa Egipto amên libasan kitamun pamarusan Bapan Namalyari gawan sa mani kasalanan tamu. 8 Kabay ikalutu tamuy pestan ati sa kapamilatan pamitas kasalanan buy kadawakan sa biyay tamu ya kaparisun manan pamalbag. Bumyay kitamun malinis buy tapat, kaparisun tinapay ya ayin pamalbag.‡

* 5:3-4 5:3-4 Ya sinabi ya “para yu kinan kaarap” sa Griego, “idi baysên na isipitu ku.”
 sinabi ya “isipin yuy makibêtêk ka isip ku” sa Griego, “nu mititipun kaw buy isipitu ku.”
 mani Judio sa mani bali lay pamalbag sa mani tinapay balang Pestan Kaligtasan sa Egipto.
 Deuteronomio 17:7.

† 5:3-4 5:3-4 Ya
 ‡ 5:8 5:8 Pan-itas
 § 5:12-13 5:12-13

9 Nanulat taku kamuy sabitun nuna ya agana kaw makiawyun sa mani makikanayun. 10 A ku labay sabin na a yina pakiawyunan na mani asê manampalatayay makikanayun, mani masaklaw, mani manakaw buy mani magsimba sa mani diyusdiyusan. Gawan kaban idi kitamu baydi sa babun luta, a tamu malisyan na kaganawan tawu. 11 Si pantukuyun kuy agana yu pakiawyunan, abitu silay magsabin mapatêl tamu sila sa Panginuun, pakan makikanayun sila, mani masaklaw, magsimba sa diyusdiyusan, mapandungul, mapaglasing, buy mapanakaw. Bitasa man agana kaw makiêm kalla sa kanên. 12-13 Karapatan yun atulun na mani mapatêl yu sa panampalataya nu ustu o asêy pandaygên la, gawan idi sa Kasulatan, “Itas yu sa grupu yuy tawuy manyag nadawak.”§ Nuwa ayin nakun karapatan mangatul sa mani alwan manampalataya. Kay si Bapan Namalyari ya nagkarapatan mangatul kalla.

6

Ya pamidalum laban sa patêl sa Panginuun

1 Nu dilag deklamuy gisa kamuy laban sa patêl na sa panampalataya, agana yina idalum sa ukum mani asê manampalataya kan Bapan Namalyari, nun a gêtan yuy deklamu yu sa mani mapatêl yuy manampalataya kan Bapan Namalyari. 2 A yu nayi tanday sa Allun Pangukum, sikaw wa mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana ya sabay ya mangukum sa mani tawuy asê manampalataya? Buy nu sikaw wa mangukum sa mani asê manampalataya, ayin kaw nayin kaagyuwan mangukum sa mani nabêlêng nga pamitutubagan yu? 3 A yu nayi tanday lumatêng nga panawun ya sikitamuy mangukum sa mani ang-el? Buy nu indin Bapan Namalyari kantamuy kaagyuwan mangukum sa mani ang-el, luyang kitamun dilag kaagyuwan

mangukum sa mani pamitutubagan sa inallu-alluy biyay. ⁴ Kabay nu dilag kaw pamitutubagan, uysiyang panggêtan yuya pun na ati sa mani tawuy asê manampalataya ta? ⁵ Pansabin ku kamuyuy ati amên madêng-êyan kaw! Ayin nayin agyan kay gisa kamuyuy katandan makapalan pamitutubagan mani manampalataya? ⁶ Si mangapalyari, nidadalum ma mani mipapatêl sa Panginuun buy sa arapan pun êt mani asê manampalataya!

⁷ Sikaw mismuy nasambut sa pamidalum yu laban sa balang gisa. Uysiyang a yu ta pibabatan na manyag mani nadawak buy mamurayit kamuyu ta? ⁸ Nuwa sa nalyari, sikaw pun êt mismuy manyag nadawak buy mamurayit buy pandaygên yuy ati sa mismun patêl yu sa Panginuun.

⁹⁻¹⁰ A yu nayi tanday asê miawyun sa pag-arian Bapan Namalyari ya mani nangadawak? Gana yu purayitin na sarili yu tagawan kanuman asê miawyun sa pag-arian Bapan Namalyari ya mani mamikikanayun, magsimba sa diyusdiyusan, mamikiasawa sa kaparisu nan babayi o liyaki, manakaw, masaklaw, mapaglasing, mapandungul, buy tulisan. ¹¹ Buy parabaysên yabay ya kaatag kamuy sabitun nuna. Nuwa inlinis kawna sa mani kasalanan yu buy pinili kaw nan Bapan Namalyarin kay kana, intuwad nakaw matinêk sa kapamilatan Panginuun Jesu Cristu buy sa Ispiritun Bapa tamun Namalyari.

Si lawini yu Templun Ispiritun Bapan Namalyari

¹² Dilag magsabi kamuyun paradi, "Malyari kun daygên agyan dakun sabêt." Pêtêg ga abiin, nuwa si pakitbay kinaman, "Alwan kaganawan bagay makakangêd." Kabay agyan malyari kun daygên na agyan dakun sabêt, a kinaman magpaipus sa agyan sabêt man na bagay.

¹³ Sabin êt kaatag, "Ya kanên, dinyag para sa bituka buy ya bituka, dinyag para sa kanên." Pêtêg ga abiin, nuwa lumatêng nga allu parisun sirên Bapan

Namalyari ya abiin. Ya lawini, asê dinyag para sa pamikikanayun, nun a dinyag ga ati amên maglingkud kan Bapan Namalyari. Buy si Bapan Namalyari ya manaysay lawini tamu. ¹⁴ Buy ya lawini tamu, umanên pabyayên Bapan Namalyari sa tawlin allu sa kapamilatan kapangyarian na, kaparisun dinyag na sa Panginuun tamu.

¹⁵ A yu nayi tanday si lawini tamun mani manampalataya, baagi un lawinin Cristu? Abiin ya sangkan kabay a tamu malyarin gamitin na lawini tamu sa pamikitakês sa babayi ya pambayaran.

¹⁶ A yu nayi tanda ya lawinin liyaki buy lawinin babayi ya pambayaran, pakadyag gigisa sa pamitakês la? Tagawan idi sa Kasulatan, "Ya luwa, pakadyag gigisa."*

¹⁷ Nuwa ya makibêtêk sa Panginuun Jesus, makibêtêk ya sa Ispiritu na.

¹⁸ Agana kaw makikanayun. Magpakarayu kaw sa parabaysên na kasalanan. Ta ya makikanayun, mangasalanan ya sa sarili nan lawini. Nuwa ya kaatag ga kasalanan, alwan parabaysên. ¹⁹ A yu nayi tanda ya lawini yu sabay ya templun Ispiritun Bapan Namalyari ya tinanggap yu ubat kan Bapan Namalyari?

Kabay ya lawini yu, alwan kamuyu, nun a kan Bapan Namalyari ²⁰ gawan inatbus kaw Bapan Namalyari sa maragul la alaga. Kabay gamitin yuy lawini yu sa ikaulimên Bapan Namalyari.

7

Tungkul sa pag-asawa

¹ Amêsên, paradi ya masabi ku tungkul sa insulat yu kangku. Pampatangên yu nu mas mangêd sa gisay liyaki ya a ya makitakês sa babayi.* ² Nuwa gawan malakêy nay mangatuksu sa alwa lan asawa, mas mangêd da dilag gan sarilin asaway mani liyaki buy mani babayi. ³ Dapat tuparên liyaki ya tungkulan nan makitakês sa asawa na, buy para êt bayduy babayi. ⁴ Tagawan alway nan babayi ya dilag karapatan sa sarili nan lawini, nun a ya

* **6:16** 6:16 Genesis 2:24.

* **7:1** 7:1 Sa Griego, malyarin ya labay sabin "Mangêd sa gisay liyaki ya agana makitakês sa asawa na."

asawa na. Para êt taman baydu, alway nan liyaki ya dilag karapatan sa sarili nan lawini, nun a ya asawa na. ⁵ Kabay a yu imutan na asawa yu, kay nu napisabyan yun pasawên na pun na ati sa pêrad da panawun amên mail-an yina pun na sarili yu sa panalangin. Nuwa pamakayarin napikasunduan yu, mitakês kawna ta dat ayina mabênbênan na sarili yu buy matuksu kaw Satanas un makitakês sa kaatag.

⁶ Si pansabin ku kamuyu, alwan utus, nun a kay payu ku. ⁷ Nu malyari, labay ku ta dayin sikaw kaganawan pakadyag kaparisu ku ya ayin asawa. Nuwa ya balang gisa kantamu, magmikakaatag ga kaagyuwan na indin Bapan Namalyari buy asê mipaparisu. Ya kaatag, agyu lan bênbênan na sarili lan agana makitakês. Nuwa ya kaatag, a la agyun bênbênan na sarili lan makitakês, kabay kaylangan lan mag-asawa.

⁸ Amêsên, ati ya masabi ku sa mani ayin asawa buy sa mani nabal-u. Mas mangêd pun na manugêl silan ayin asawa kaparisu ku. ⁹ Nuwa nu a yu mabênbênan na sarili yu, mag-asawa kaw. Mas mangêd da mag-asawa kaw kaysa mangasalanen kaw gawan a yu mabênbênan na matanam lawini yu.

¹⁰ Amêsên, sikaw wa mani nipag-asawa, dilag gakun iutus kamuyu ya ubat sa Panginuun, alwan ubat kangku. Asê sêpat isyay babayi ya asawa na.† ¹¹ Nuwa nu isyay babayi ya asawa na, ayina sêpat mag-asawan kaatag nun a mag-udung ya tana sa asawa na. Parisu êt ta utus Panginuun sa liyaki, a na sêpat isyay ya asawa na.

¹² Sa kaatag gaman, ati ya masabi ku. Ubat kangkuy utus sa ati, ayin sinabi ya Panginuun tungkul di. Nu ya gisay liyaki ya dilag gan manan asawa, a na sêpat isyay ya babayi agyan a ya manampalataya anggan labay babayi ya miawyun sila. ¹³ Para êt baydu sa gisay babayi ya bayu ya nanampalataya, dilag ginan manan asaway asê manampalataya. A na sêpat isyay

ya asawa nay liyaki ya asê manampalataya nu kalabay yapun êt miawyun sila. ¹⁴ Gawan pantanggapên Bapan Namalyari ya pamiawyun lan miasawa alang-alang sa panampalatayan asawa nay babayi. Buy si babayi ya asê manampalataya, pantanggapên êt Bapan Namalyari ya pamiawyun la un asawa nay manampalataya gawan sa panampalatayan asawa nay liyaki. Gawan nu asê, agyan na mani anak yu, asê tanggapên Bapan Namalyari. Nuwa ya pêtêg, pantanggapên êt Bapan Namalyari ya mani anak yu.

¹⁵ Nuwa nu kalabay makisyay ya asaway asê manampalataya, pasawên yan makisyay. Sa paradi ya pangapalyari, malaya yan makisyay, tagawan binêg kitamun Bapan Namalyari un bumyay napatêtbêk. ¹⁶ Sikaw wa mani babayi ya manampalataya, dat sikaw wa magin dan amên manampalatayay asawa yu buy miligtas. Para kaw êt bayduy mani liyaki ya manampalataya, dat sikaw êt ta magin dan amên manampalatayay asawa yu buy miligtas.

Bumyay sa kabilyan na indin Bapan Namalyari

¹⁷ Nuwa agyan parabaydu, ati ya masabi ku. Ya balang gisa kamuyu, sêpat yan bumyay sa kabilyan na indin Panginuun sabitun binêg yan Bapan Namalyari. Abiin na pan-iutus ku sa kaganawan manampalatayay miaawyun. ¹⁸ Alimbawa, nu si gisay liyaki ya natuli yana sên binêg yan Bapan Namalyari, a nayna sêpat ibayuy kabilyan na. Buy nu a yapun tuli sabitun binêg ya, a yina kaylangan magpatuli pun. ¹⁹ Gawan asê maulaga nu tuli ya gisay tawu o asê. Ya maulaga, ya panunul sa mani utus Bapan Namalyari. ²⁰ Kabay manugêl ya balang gisa sa kabilyan na sabitun binêg yan Bapan Namalyari. ²¹ Gisa ka nayin ipus sabitun binêg kan Bapan Namalyari? Agana mu intindin na abitu. Nuwa nu dilag kan madyag amên mibus ka, daygên mu. ²² Ta ya ipus sabitun binêg yan

† 7:10 7:10 Ya turun Jesus tungkul sa miasawa mabasa sa Mateo 5:31-32; 19:3-9; Marcos 10:2-12; Lucas 16:18.

Panguun, nilayay na. Si tawuy naman na malaya sabitun binêg yan Cristu, ipus sinan Cristu amêsên. ²³ Inatbus kaw nan Bapan Namalyari sa maragul la alaga sa kapamilatan pangamatin Cristu sa kurus. Kabay agana kitamu magpaipus sa mani tawu. ²⁴ Kabay mani mapatêl ku, manugêl kaw bumyay sa kabilyan yu sabitun binêg kaw Bapan Namalyari.

Tungkul sa mani ayin asawa buy sa mani bal-u

²⁵ Amêsên, tungkul laman êt sa mani ayin pun asawa, ayin nakun utus sa ubat sa Panguun. Nuwa bilang gisay pagtiwalan na gawan sa lunus Bapan Namalyari, ati ya masabi ku.

²⁶ Gawan sa mani kasakitan amêsên, mas mangêd nu isundu yu tanay kabilyan yu ya ayin pun asawa. ²⁷ Nuwa nu sikay liyaki ya nag-asaway na, agana mu isyay ya asawa mu. Buy nu ayin kan asawa, mas mangêd nu agana kay na mag-asawa. ²⁸ Nuwa nu mag-asawa ka man, a ka mangasalan. Buy nu mag-asaway gisay dalaga, a ya êt mangasalan. Kabay pansabin ku sa mani ayin pun asaway manugêl sila tan parabaydu, gawan labay kun malisyan lay mani kasakitan biyay un dilag asawa.

²⁹ Mani mapatêl, ati ya labay kun sabin. Naêpêk tanay panawun tamu baydi sa babun luta. Kabay si mani dilag asawa, sêpat lan suyun na Panguun un paran ayin asawa. ³⁰ Ya mani manangis, bumyay silan paran asê manangis buy ya mani masaya, bumyay silan paran asê masaya. Buy si mani dilag panaliw, a la sêpat sarilinin na sinaliw la gawan naêpêk tay panawun. ³¹ Ya manggamit mani bagay baydi sa babun luta, a la sêpat idin bayduy nakêm la, gawan makpas ya abiin.

³² A kina dayi labay ya migaganaka kaw sa biyay yu. Si gisay liyaki ya ayin asawa, nakapamisan ya sa pagsuyu sa Panguun buy nu parasaantu nan mapasayay Panguun. ³³ Nuwa ya liyaki ya nag-asawa, nakapamisan ya sa mani bagay baydi sa babun luta, nu parasaantu nan

mapasayay asawa na. ³⁴ Gawan di, mapi-atag ga isip na. Para êt baydu sa babayi. Ya gisay nabal-u o gisay dalaga, kay pagkaabalaan la, kay abituy paglingkud la sa Panguun, tagawan labay lan ilan na buun biyay la sa paglingkud kana. Nuwa ya babayi ya dilag asawa, abala ya sa mani bagay baydi sa babun luta, nu parasaantu nan mapasayay asawa na.

³⁵ Kay pansabin kuy abiin para sa ikakangêd yu. A kataw pan-ibawal la mag-asawa. Labay ku magin mangêd da pamibiyaybiyay yu amên lubus kaw makapaglingkud sa Panguun.

³⁶ Amêsên, tungkul laman sa mikabaan, nu sa nakêm liyaki, labay nan migêt sila buy kabaan na, buy sa nakêm na, sêpat silaynan mitangên, mangêd pun na mitangên silayna. Alwan kasalanan na ati. ³⁷ Nuwa nu buuy nay disisyun liyaki ya a na tangênên na kabaan na, buy ayin mamilit kanan mag-asawa, buy agyu nan bêngbêngan na kalabayan lawini na, mangêd êt ta dinyag nay a ya nag-asawa. ³⁸ Kabay mangêd nu tangênan naya, nuwa mas mangêd êt nu asê.

³⁹ Si babayi, kaban nabyay pun na asawa na, nakas-êl ya sa asawa na. Nuwa nu mati yay asawa na, malyari yinan mag-asawan manguman sa sisabêt man na malabayan na, nuwa sêpat sa gisay manampalataya êt ta ayin asawa. ⁴⁰ Para kangku, mas masaya yapun nu a yina mag-asawan manguman. Para kangku, ati ya ustu buy sa êlêw ku, ati êt ta panitutun Ispiritun Bapan Namalyari ya idi kangku.

8

Tungkul sa mani kanên na pan-iandug sa mani diyusdiyusan

¹ Amêsên, tungkul laman sa patang yu nu malyari tamun kanên o asê ya mani kanên na in-andug sa diyusdiyusan, ya pansabin yu, “Kaganawan kantamuy dilag kabiyasnan.” Nuwa sêpat tamun tandanên ya kabiyasnan sabay ya makapadayêw sa tawu. Mas maulagay pangidu, gawan nu dilag kitamun pangidu, pan-isipin tamu nu parasaantu

tamun mapapas-êy ya mapatêl tamu sa Panginuun. ² Ya tawuy indap nan biyasa ya, kulang pun êt ta kabiyasnan na. ³ Nuwa ya tawuy mangidu kan Bapan Namalyari sabay ya pangkilalanên na.

⁴ Kabay nu tungkul sa mani kanên na in-andug sa mani diyusdiyusan, tanda tamuy “ya mani diyusdiyusan na ati, alwan pêtêg Namalyari,” gawan tanda tamu êt ta “kay gigisay Namalyari.” ⁵ Pansabin kaatag tawuy asê pun makakilala kan Bapan Namalyari ya dilag mani namalyari sa langit buy sa luta, buy malakê ya mani pambêgên “mani namalyari” buy “mani panginuun.” ⁶ Nuwa para kantamu, kay gigisay Namalyari ya Bapa tamuy nanyag kaganawan bagay buy mambumyay kitamu para kana. Buy kay gigisay Panginuun tamu ya sabay si Jesu Cristu. Sa kapamilatan na, dinyag ga kaganawan bagay buy sa kapamilatan na êt, mambumyay kitamu amêsên.

⁷ Nuwa dilag manampalatayay a la pun tanday kapêtêgan tungkul sa diyusdiyusan. Ya kaatag kalla, sabitun nuna mangulimên sa diyusdiyusan. Kabay angga amêsên, nu mangan silan kanên na in-andug sa mani diyusdiyusan, para kalla, mangulimên silayna sa mani diyusdiyusan. Buy gawan parabaysên na pangisip la, indap la, nangasalanan silayna.

⁸ Nuwa ya kanên, ayin katandan sa pamikiawyun tamu kan Bapan Namalyari. Mangan kitamu man o asê, alwan abiin na makapibayu kantamu sa pangêlêw na.

⁹ Nuwa agyan dilag kaw kalayaan, mangillag kaw, ta dat abiin ya sangkan pangasalanan mani tawuy manampalataya ya idi pun sa isip lay tungkul sa mani diyusdiyusan. ¹⁰ Alimbawa, tanda muy si mani diyusdiyusan, alwan pêtêg namalyari buy nu maku kan mangan sa templun diyusdiyusan buy makitan kan patêl ya idi pun sa isip nay tungkul sa diyusdiyusan, alwa nayin sikay makapiayat kanan mangan sa mani kanên na in-andug sa mani diyusdiyusan ya agyan para kana, gisay kasalanan na abiin? ¹¹ Gawan sa

“kabiyasnan” mu, sikay mipakadawak sa patêl muy manampalataya ya inatbus êt sa pangamatin Cristu. ¹² Buy sa paradi ya paralan, nangasalanan kayna kan Cristu, gawan nangasalanan ka sa patêl muy manampalataya sa pamiayat mun manyag bagay ya para kana, kasalanan. ¹³ Kabay nu ya pangkanên ku sabay ya pangubatan kasalanan patêl ku, a kina manguman mangan paradi ya kanên amên asê mangasalanan na patêl ku.

9

Ya mani karapatan buy tungkulan gisay apostul

¹ Elêwên yuku bilang alimbawa. Alwa nayin malaya ku? Alwa nayin gisa kun apostul? Alwa nayin nagpakit mismu kangkuy Panginuun tamun Jesus? Alwa nayin gawan sa paglingkud ku kan Bapan Namalyari, nagin mani manampalataya kaw? ² Agyan a ku kilalanên kaatag bilang apostul, nuwa sikaw wa mani taga Corinto, sêpat yukun kilalanên bilang apostul gawan sa kapamilatan pangaral ku, manampalataya kawna amêsên sa Panginuun. Ya panampalataya yu sabay ya magpapêtêg ya apostul lakun Panginuun.

³ Ati ya pan-ipakitbay ku sa mani tawuy asê mangilala kangku bilang apostul. ⁴ Bilang apostul, ayin kay nayin karapatan pambiyani mani naturwanan yan un mani pangaylanganan yan? ⁵ Ayin kay nayin karapatan pakilaku yan ya asawa yan sa pamita yan, kaparisun pandaygên mani kaatag apostul kaparisun Pedro buy mani mapatêl Panginuun? ⁶ Kay sikay nayi buy si Bernabe ya kaylangan mag-ubra para sa ikabyay yan?

⁷ Dilag nayin sundalus ya siya pun na manggastus kaylangan na sa paglingkud na? Dilag nayin mananêm ya asê makinabang sa mani tagêy intanêm na? Buy dilag nayin manaysay kambing ya asê makinabang sa gatas saysay na?

⁸ Ya pansabin ku, alwan kay pansabin tawu, nun a idi sa Kautusan. ⁹ Tagawan nakasulat sa Kautusan na impasulat kan Moises, “Kaban manara ya baka, gana mu

sêl-an na bêbêy na.”* Kay mani baka nayi ya pangganakên Bapan Namalyari sabitun impasulat nay abiin ya batas? ¹⁰ Alwa, nun a insulat ta ati sa Kasulatan Bapan Namalyari para kantamu. Gawan ya mani manggitna buy ya mani mandara, napilmi silan makinabang sa pampupulun la. ¹¹ Sên in-aral yan kamuyuy Mangêd da Balita, nananêm kay kamuyun mani ispiritwal la pagpapala. Nabyat nayi nu pakinabangan yan na materyal la pagpapala ya maubat kamuyu? ¹² Nu ya kaatag mani mangaral dilag silan karapatan mananggap ubat kamuyu, alwa nayin luyang kay yabay? Nuwa a kay nanyawad kamuyu, nun a pibabatan yan na kaganawan amên sa pakapakun baydu, ayin makabênbên sa pangaral Mangêd da Balita tungkul kan Cristu. ¹³ A yu nayi tanda ya mani maglingkud sa Templu, ubat sa Templuy pangkanên la sa inallu-allu buy ya mani maglingkud sa pamiandugan, makatanggap sila sa mani pan-iandug? ¹⁴ Sa paradi ya paralan, pan-iutus Panginuun ya ikabyay mangaral Mangêd da Balita, maubat sa mani tawuy nananggap un pangaral ubat sa Mangêd da Balita.†

¹⁵ Nuwa a ku ginamit ta sabêt man sa mani karapatan kun abiin. Buy a ku nanulat kamuyu amêsên amên panyawarên kaw sawup. Mas labayên ku pun na mati kaysa mitas sa karapatan kun ipagmaragul la pangaral kun Mangêd da Balita un ayin bayad.

¹⁶ Nuwa a ku malyarin ipagmaragul la pangaral kun Mangêd da Balita, gawan kay pansunulun kuy utus kangkun Panginuun Jesus. Kabay kapalunus saku nu a ku iaral la Mangêd da Balita! ¹⁷ Nu pandaygên kun kusan nakêm ma pangaral, dilag gakun maêtêng nga nabang. Nuwa sa kapêtêgan, pandaygên kuy pan-iutus kangku ya mangaral Mangêd da Balita ya intiwala kangku. ¹⁸ Sabêt amêsên na nabang ku? Ya maituwad kun nabang, abituy ipangaral kuy Mangêd da Balita un asê mamayad da mani mallêngê, agyan

dilag gakun karapatan mananggap bayad da ubat kalla.

¹⁹ Malaya ku buy a ku ipus sisabêt man, nuwa magpaipus saku sa kaganawan amên makasagyat takun malakê ya manampalataya kan Cristu. ²⁰ Alimbawa, nu kaawyun kuy mani kaparisu kun Judio, mambumyay yaku ayun sa nau-galyan buy sa kautusan mani Judio amên masagyat ku silan manampalataya kan Cristu. Agyan a ku sakup sa kautusan mani Judio, pansunulun kuy ati amên maisagyat ku silan manampalataya. ²¹ Nu kaawyun kinaman êt ta mani alwan Judio ya asê mambumyay ayun sa kautusan mani Judio, mambumyay yaku êt un paran ayin sa aypan kautusan mani Judio amên maisagyat kuy mani alwan Judion manampalataya. Nuwa alwan labay sabin na a kina pansunulun na mani utus Bapan Namalyari, gawan sa kapêtêgan, pansunulun kuy mani utus Cristu. ²² Nu kaawyun kinaman na mani mayna pun sa manampalataya, makibagay yaku amên mapapas-êy ku sila sa ustuy panampalataya kan Cristu.‡ Makibagay yaku sa kaganawan tawu sa kaganawan bagay amên agyan sa dakun sabêt ta paralan, mailigtas kuy dakun umnu kalla ubat sa ayin katganan na parusa. ²³ Pandaygên kuy kaganawan pamikibagay sa kaganawan tawu para sa pamiwagaw Mangêd da Balita amên makapikidakay yaku sa mani pagpapalan Mangêd da Balita.

²⁴ Ya panunul tamu kan Bapan Namalyari, para kitamun mangapal la mamwayu. Buy tanda yuy sa gisay mamwayu, malakêy makiawyun nuwa kay gigisay manambut. Kabay paka-palanên yuy paglingkud yu kan Bapan Namalyari kaparisun gisay mangapal ya mamakapalan pamwayu na amên makwa nay gantimpala na. ²⁵ Ya balang mangapal, magsanay yan mangêd buy pandisiplinan nay sarili na sa kaganawan bagay amên makwa nay gantimpala na. Pandaygên nay ati amên makakwan gantimpala ya asê mangabuyutan. Parabaydu

* 9:9 9:9 Deuteronomio 25:4. † 9:14 9:14 Mateo 10:10; Lucas 10:7. ‡ 9:22 9:22 1 Corinto 8:7.

êt ta pandaygên tamu, nuwa ya pangadên tamu, abituy gantimpala ya mabuyutan. ²⁶ Kabay kaparisu wakun gisay mamwayu ya pilmin muwayu papakun sa katganan. Kaparisu waku êt gisay mangapal la makitumbukan ya balang tumbuk ku, masugat ta kalaban, alwan angin. ²⁷ Pandisiplinên kuy lawini ku buy pambênbênan kuy nadawak ka kalabayan ku, gawan dat pangayari kun ioral la Mangêd da Balita sa kaatag, dat siku pun na asê makakwan gantimpala ya ubat kan Bapan Namalyari.

10

Patanda sa mani magsimba sa diyusdiyusan

¹ Mani mapatêl kuway, labay kun ganakên yuy nalyari sa mani ninunu tamun mani Judio sabitun pikilaku silan Moises pasalwang sa Egipto. Idi sila sa aypan ulap ya patanda un pangawyun kallon Bapan Namalyari buy kaganawan lay naglipay sa dagat.* ² Sa kapamalatan ulap buy dagat, nabawtismuwan sila bilang tagasunul Moises. ³ Nangan silan kaganawan sa kakyangan un gigisay kanên† na ubat kan Bapan Namalyari. ⁴ Buy ninêm silan kaganawan gigisay lanêm‡ ma pan-idin na, gawan ninêm silan lanêm ma impaawas Bapan Namalyari ya ubat sa batu. Ya batun abitu ya nangawyun kalla, ayin kaatag nun a si Cristu. ⁵ Nuwa paraman baydu, asê pun êt natula si Bapan Namalyari sa malakê kalla. Kabay nikalat ta mani bangkay la sa kakyangan.

⁶ Abituy mani nalyari kalla sabay ya mam-in aral kantamu amêsên amên a kitamu mag-angad nadawak kaparisun dinyag la. ⁷ Agana kaw magsimba sa mani diyusdiyusan kaparisun dinyag kaatag kalla, tagawan idi sa Kasulatan Bapan Namalyari, "Nagpestay mani tawu, mi-inêman buy mitatalêkan sa pagsimba la sa mani diyusdiyusan la."§ ⁸ Agana kitamu makikanayun kaparisun dinyag kaatag kalla sabitun nuna.* Tagawan

sa pamikikanayun la, luwampu buy tatluy libu ya nati kalla sa gisay allu. ⁹ Sabitun nuna, gawan sa panubuk dakun umnu kalla kan Bapan Namalyari, tinuktuk silan utan buy nati sila.† Kabay agana tamu êt subukun si Cristu kaparisun dinyag la. ¹⁰ Agana kaw êt pawan magdeklamu kaparisun dakun umnu kalla. Kabay pinati silan ang-el un kamatyan.‡

¹¹ Nalyari ya kaganawan abiin bilang aral kantamu buy insulat amên magin pamatanda kantamun mani mangabyay sa panawun narani yay katganan kaganawan.

¹² Kabay nu pan-isipin yuy napas-êy kawna sa panampalataya yu, mangillag kaw, ta dat manabu kaw sa kasalanan. ¹³ Ayin tuksuy mallumatêng kamuyu ya asê mangadanasan kaatag tawu. Nuwa mapagkatiwalan si Bapan Namalyari sa impangaku na ya a na kitamu paulayên matuksu un igit pun sa agyu tamu. Kabay nu mamakadanas kaw panuksu, manyag yan paralan amên masambut yuy abiin.

¹⁴ Kabay mani kakaidwan ku, agana kaw magsimba sa mani diyusdiyusan. ¹⁵ Pansabin ku kamuyuy ati bilang mani tawuy makapukat. Kabay pakaisipin yuy pansabin ku. ¹⁶ Balang pamititipun tamu bilang pangganaka sa pangamatin Cristu, dilag kitamun pan-inêmên ya pan-ipasalamat tamu kan Bapan Namalyari. Sa balang paminêm tamu, makibêtêk kitamu sa dayan Cristu. Buy sa balang pangan tamun tinapay ya pibibis-ilan tamu, makibêtêk kitamu sa lawinin Cristu. ¹⁷ Kabay agyan malakê kitamu, gigisay lawini tamu gawan kay gigisay tinapay ya pibibis-ilan tamun kinan.

¹⁸ Elêwên yuy alimbawan mani Israelita. Ya mani mangan sa mani inandug sa pamiandugan, bilang makibêtêk sila êt kan Bapan Namalyari. ¹⁹ Sabêt ta labay kun sabin? Pansabin ku nayi ya dilag pukat ya mani diyusdiyusan o dilag pukat ta kanên na inandug kalla? ²⁰ Asê! Ya labay kun sabin,

* **10:1** 10:1 Exodo 13:21-22. † **10:3** 10:3 Exodo 16:31-35. ‡ **10:4** 10:4 Exodo 17:3-6. § **10:7** 10:7 Exodo 32:6.

* **10:8** 10:8 Mani Bilang 25:1-9. † **10:9** 10:9 Mani Bilang 21:5-6. ‡ **10:10** 10:10 Mani Bilang 16:41-49.

a ku labay ya makibêtêk kaw sa nangadadawak ka ispiritu, gawan na kanên na in-andug sa mani diyusdiyusan, pan-andug sa mani nangadadawak ka ispiritu buy alwan kan Bapan Namalyari. ²¹ A kitamu malyarin makiênêm sa basun Panginuun buy pamakayari, makiênêm kitamina êt sa basun nangadadawak ka ispiritu. Buy a kitamu êt malyarin makiêm sa panganan Panginuun buy pamakayari, makiêm kitamina êt sa panganan mani nangadadawak ka ispiritu. ²² Labay tamu nayin mangimun na Panginuun? Mas makapangyarian kitamu nayi kana?

²³ Dilag magsabin, “Malaya kun daygên na agyan sabêt.” Pêtêg ga malaya kitamu, nuwa asê kaganawan makakangêd kantamu buy asê kaganawan ati makasawup. ²⁴ Alwan kay sarili yun ikakangêd da unên yu, nun a ya ikakangêd êt kaatag.

²⁵ Mangan kaw dakun sabêt man na pansaliwin sa pagtindan karni buy agana yina patangên nu in-andug sa diyusdiyusan na abiin o asê amên asê maguluy nakêm yu. ²⁶ Gawan idi sa Kasulatan, “Ya babun luta buy kaganawan idi baydi, pibandiyan Panginuun.”§

²⁷ Nu sagyatên kaw gisay asê manampalataya sa gisay pamiêman buy kalabay kaw maku, kanên yuy sabêt man na iapag kamuyu buy aganayna mamatang nu in-andug ga abiin sa diyusdiyusan o asê, amên asê maguluy nakêm yu. ²⁸ Nuwa nu dilag magsabi kamuyun, “Ya kanên na abiin, in-andug sa diyusdiyusan,” agana yina kanên alang-alang sa nagsabi kamuyun ati amên asê maguluy nakêm na. ²⁹ Alwan nakêm yuy labay kun tukuyun, nun a ya nakêm nagsabi kamuyu.

Malyarin sabin kaatag kamuyuy, “Uysiyân bènbenan ku yay labay kun daygên gawan kay kalabayan nakêm kaatag ta? ³⁰ Nu impasalamat ku kan Bapan Namalyari ya kanên ku, uysiyân dustakên laku yapun ta?”

³¹ Ati ya masabi ku baysên. Nu mangan kaw man o minêm, o sabêt man na pandaygên yu, daygên yuy kaganawan amên ulimênên mani tawu si Bapan Namalyari.

³² Agana kaw manyag agyan sabêt man na magin sangkan pangasalanan sisabêt man, Judio yaman o asê o ya mani manampalataya kan Bapan Namalyari ya miaawyun. ³³ Pakitbusan yuy pandaygên ku ya pagpilitan kun makasawup sa kaganawan tawu. Alwan sarili kuy panisipin ku, nun a ya ikakangêd kaganawan amên miligtas sila.

11

¹ Pakitbusan yuku kaparisun pamikitbus ku kan Cristu.

Ya pag-up-up nu magsimba

² Pandayêwên kataw, gawan pawa yukun pangganakên buy pansunulun yuy in-aral ku kamuyu. ³ Amêsên, labay kun matandan yu ya si Cristuy ulun lawyaki, buy ya lawyaki yaman ya ulun mani babayi, buy si Bapan Namalyari yaman ya ulun Cristu. ⁴ Nu mititipun kaw sa pagsimba yu buy nu ya gisay liyaki ya manalangin o mamipatandan mensayin Bapan Namalyari nuwa dilag yan up-up sa ulu na, pan-ipakadêng-êy na si Cristu ya sabay ya pinakaulu na. ⁵ Buy ya babayi ya manalangin o mamipatandan mensayin Bapan Namalyari ya ayin up-up sa ulu na, mantan yan kapapadêng-êy sa liyaki ya ulu na. Gawan nu ayin up-up pa ulu na, nanuwad dinan tinungaw wa babayi ya kapapadêng-êy. ⁶ Nu asê kalabay mag-up-up pa gisay babayi, magpatung-aw ya tana! Nuwa kapadêng-êy sa gisay babayi ya magpatung-aw o magpaurug sabut kaparisun urug mani lawyaki. Kabay sêpat yan mag-up-up ulu gawan nu ayin up-up pa ulu na, nanuwad ya êt natung-aw.

⁷ Asê sêpat mag-up-up uluy liyaki nu magsimba, gawan siyay kakitan wangis buy karangan Bapan Namalyari. Nuwa ya babayi sabay ya karangan liyaki. ⁸ Gawan asê dinyag ga liyaki ubat sa babayi, nun a ya babayi ya dinyag ubat sa liyaki. ⁹ Gawan asê dinyag Bapan Namalyari ya liyaki para sa babayi, nun a dinyag Bapan Namalyari ya babayi para sa liyaki. ¹⁰ Gawan disati buy gawan

sa mani ang-el, sêpat mag-up-up uluy babayi amên makitan na magpasakup ya sa asawa na.

¹¹ Nuwa sêpat yun tandanên ya sa pamikibêtêk tamu sa Panginuun Jesus, kaylangan babayi ya liyaki buy kaylangan êt liyaki ya babayi. ¹² Gawan nu parasaantun naubat ta nunay babayi sa liyaki, ya liyaki, pan-ianak babayi. Nuwa ya kaganawan, naubat kan Bapan Namalyari.

¹³ Sikaw tay magsabi nu ustus sa gisay babayi ya manalangin kan Bapan Namalyari un ayin up-up sa ulu. ¹⁴ Para êt taman sa liyaki. Taganay na sa gisay liyaki ya naêpêk ka sabut na, gawan mamakapadêng-êy sa gisay liyaki nu makarang nga sabut na. ¹⁵ Nuwa karangan babayi ya dilag makarang nga sabut, gawan indin Bapan Namalyari kanay sabut amên panakêp sa ulu na. ¹⁶ Nu dilag pun kalabay makisubakan tungkul baydi, ayin nakinan masabi gawan ati ya naugalyan yan. Buy ati ya pansunulun kaganawan manampalataya kan Bapan Namalyari ya miaawyun saantu man na lugal.

Ya Banal la Pangapun

(Mateo 26:1-29; Marcos 14:22-25; Lucas 22:14-20)

¹⁷ Tungkul sa itipan ku amêsên kamuyu, a kataw madayêw, gawan ya pamititipun yu, mamakadawak buy asê makakangêd. ¹⁸ Tagawan muna sa kaganawan, nabalitan kuy balang mititipun kaw bilang manampalataya, mipapangkat kaw. Pêtêg lawês ya abiin. ¹⁹ Kaylangan malyari ya abiin amên matandan nu sisabêt kamuyuy pêtêg manampalataya. ²⁰ Nu mititipun kaw amên mangan sa Banal la Pangapun, alway nan pêtêg ga Banal la Pangapun na pandaygên yu, ²¹ gawan a kaw miêêtêng, nun a tambêng yinan pangkanên na sarili yun bakal. Kabay ya kaatag, nanabsuy buy nalasing ngana, pakan layangên pun na kaatag. ²² Ayin kaw nayin sarilin bali amên baydu kaw mangan buy minêm? Sa pandaygên yun abiin, pandustakên yuy manampalataya kan Bapan Namalyari

ya miaawyun buy pan-ipakadêng-êy yuy mapatêl la kalulu. Sabêt amêsên na labay yun daygên ku? Dayêwên kataw? Asê!

²³ Ati ya aral la indin Panginuun kangku buy in-aral ku êt kamuyu. Sabitun yabin insupakat ta Panginuun Jesus, nangwa yan tinapay. ²⁴ Buy pamakayari nan nagpasalamat kan Bapan Namalyari, binis-ilbis-il nay ati buy sinabi, "Ati ya lawini kuy pan-idin ku para kamuyu. Daygên yuy ati bilang pangganaka yu kangku." ²⁵ Pamakayari lan nangan, kingwa nay basuy nag-alak, buy sinabi na kalla, "Ya pan-inêmên na ati, sabay ya bayuy kasunduwan ya pinagpapêtgan daya ku. Balang inêmên yuy ati, daygên yu bilang pangganaka kangku." ²⁶ Gawan sa balang pangan yun ati ya tinapay buy paminêm yun ati ya pan-inêmên, pan-ipatanda yuy pangamatîn Panginuun angga sa pagudung na.

²⁷ Kabay nu sisabêt man na mangan tinapay buy maminêm pan-inêmên Panginuun un asê ustuy pan-isipin, mangasalaman ya laban sa lawini buy sa dayan Panginuun. ²⁸ Kaylangan usisên balang gisay sarili na nu sêpat yan mangan tinapay buy minêm pan-inêmên. ²⁹ Tagawan sisabêt man na mangan ati ya tinapay buy minêm ati ya pan-inêmên ya a na pampaulagên na lawinin Cristu, nangan nina buy ninêm minan ikaparusa na. ³⁰ Buy ati ya sangkan kabay malakê kamuyuy mangayna buy nipagsakit. Buy dilag êt dakun umnuy nati.

³¹ Nuwa nu sikitaminay mangusisa sa sarili tamu nu ustus o asê ustuy pandaygên tamu, a kitamina parusan Bapan Namalyari. ³² Nu pamparusan kitamu man Panginuun Jesus, pamitinêk na kantamuy ati amên a kitamu maparusan kaawyun na mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari.

³³ Kabay mani mapatêl ku, nu mititipun kaw para sa Banal la Pangapun, miêêtêng kaw. ³⁴ Buy nu dilag layangên kamuyu, mangan nina pun sa bali na amên a kaw maparusan Panginuun gawan sa pandaygên yu sa pamititipun yu. Buy tungkul

laman sa kaatag bagay, pakapalanên ku tana pamakalatêng ku baysên.

12

Mani kaagyuwan na pan-idin Ispiritun Bapan Namalyari

¹ Amêsên, mani mapatêl, tungkul sa kaagyuwan na pan-idin Ispiritun Bapan Namalyari, labay kun matandan yuy ustu. ² Tanda yuy sabitun a yu pun kilala si Bapan Namalyari, pawa kaw mailitêp sa pagsimba sa mani diyusdiyusan ya asê makapagsabi. ³ Kabay labay kun matandan yuy asê masabin gisay tawuy, "Isumpa si Jesus!", nu pan-awyunan yan Ispiritun Bapan Namalyari. Buy asê êt masabin gisay tawuy, "Si Jesus ya Panginuun," nu a ya pan-awyunan Ispiritun Bapan Namalyari.

⁴ Dilag magmikakanayun na kaagyuwan na pan-idin Ispiritun Bapan Namalyari, nuwa kay gigisay Ispiritun Bapan Namalyari ya mam-in ati. ⁵ Dilag magmikakanayun na paralan sa paglingkud, nuwa kay gigisay Panginuun na paglingkuran tamu. ⁶ Magmikakanayun na pan-ipadyag Bapan Namalyari kantamu, nuwa kay gigisay Bapan Namalyari ya mam-i kantamun kaagyuwan daygên na mani ati.

⁷ Ya balang gisa kantamu, pambiyân kaagyuwan mipakit un idi kanay Ispiritun Bapan Namalyari amên makasawup yan mamapas-êy panampalatayan kaatag. ⁸ Ya dakun umnu kantamu, pambiyân Ispiritu un kaagyuwan mamisabin mensayin kabiyasnân. Ya kaatag êt taman, pambiyân mensayin katandan ya ubat êt sa gigisay Ispiritu. ⁹ Ya kaatag gaman, pambiyân Ispiritun maragul la panampalataya kan Bapan Namalyari buy ya kaatag, pambiyân kapangyarian mamaiyul nipagsakit. ¹⁰ Ya kaatag, pambiyân Ispiritun kapangyarian manyag mamakaupapas, buy ya kaatag, pambiyân kaagyuwan mipatandan sabi ya ubat kan Bapan Namalyari. Dilag êt taman pambiyân kabiyasnân makakilala nu ubat sa Ispiritun Bapan Namalyari ya pansabin gisay tawu o asê. Ya

kaatag, pambiyân kabiyasnân magsabin magmikakanayun na sabi ya a la natandan. Ya kaatag gaman êt, dilag kabiyasnân mamipaintindin abiin na mani sabi. ¹¹ Nuwa kay gigisay Ispiritun Bapan Namalyari ya manyag kaganawan abiin buy pan-idin na sa balang gisa ayun sa kalabayan na.

Kaawyun kitamu sa gigisay lawini

¹² Gigisay lawinin tawu, nuwa malakêy mamibuu buy magmikakaatag ga parti. Para êt baydu si Cristu. Kay gigisay lawini na, nuwa malakêy mamibuu buy magmikakaatag ga parti. Sikitamun mani manampalataya, para kitamun magmikakaatag ga partin lawinin Cristu. ¹³ Sikitamun kaganawan, Judio man o asê, ipus man o malaya, binawtismuwan kitamu sa gigisay Ispiritu amên madyag gisay lawini. Buy gigisay Ispiritu êt ta tinanggap tamun kaganawan.

¹⁴ Ya lawini, pan-ibuun malakêy parti buy alwan kay gigisay parti. ¹⁵ Kabay nu makapagsabi ya bitis buy sabin nay, "Gawan alwa kun gamêt, alwa kun partin lawini," alwan labay sabin ati ya a yina partin lawini. ¹⁶ Buy nu makapagsabi yaman na têt buy sabin nay, "Gawan alwa kun mata, alwa ku êt partin lawini," alwan labay sabin ati ya a yina partin lawini. ¹⁷ Gawan nu ya buun lawini, pawan mata, ipakun makalêngên ati? Buy nu ya lawini, kay pawan têt, ipakun makadêp pa ati? ¹⁸ Nuwa ingkabit Bapan Namalyari ya magmikakanayun na partin lawini sa bibiyân la ayun sa kalabayan na. ¹⁹ Nu ya lawini, kay pan-ibuun gisay parti, a tamu masabin lawini ya ati. ²⁰ Ya pêtêg, pan-ibuun malakêy parti ya lawini, nuwa kay gigisay lawini.

²¹ Kabay nu makapagsabi ya mata, a na malyarin sabin sa gamêt, "A kata kaylangan." Buy nu makapagsabi êt ta ulu, a na malyarin sabin sa bitis, "A kata kaylangan." ²² Ta ya pêtêg, ya mani partin lawini tamu ya para dayin mayna, sabay pun êt ta kaylangan. ²³ Ya mani partin lawini ya sa êlêw tamuy asê kapapadayêw, sabay ya pansaysayên

tamun mangêd. Buy ya mani partin lawini ya a tamu pan-ipakit, sabay ya pampakangêdên tamu. ²⁴ Asina kaylangan ipakapalay partin lawini ya asê makapadêng-êy ipakit. Para êt baydu, sên pinakapalan Bapan Namalyari ya lawini tamu, binyanan nan karangalan na mani partin lawini tamu ya sa êlêw tamu asê kapapadayêw ²⁵ amên asê mangapisisyay, nun a mipagmalasakit ta balang gisa. ²⁶ Nu masakitan na gisay partin lawini, masakitan êt ta kaganawan parti. Buy nu pamparangalên na gisay parti, matula êt ta kaganawan parti.

²⁷ Sikaw kaganawan ya mamibuu sa lawinin Cristu buy ya balang gisa, partin lawini na. ²⁸ Buy sa lawinin ati ya ayin kaatag nun a ya manampalatayay miaawyun, ati ya mani parti ya intalagan Bapan Namalyari. Ya mumuna, mani apostul. Ya ikalwa, mani propeta. Ya ikatlu, mani manuru. Pinili na êt ta mani manyag mani mamakaupapas, mani mamaiyul sa nipagsakit, mani manawup, mani mamaala, buy mani magsabi sa magmikakanayun na sabi ya a la natan-dan.

²⁹ Tanda tamuy alwan kaganawan apostul, alwan kaganawan propeta o manuru. Alwan kaganawan binyanan kaagyuwan manyag mani mamakaupapas, ³⁰ mamaiyul sa mani nipagsakit, makapagsabi sa magmikakanayun na sabi ya a la pun natandan o mami-paintindi sa mani sabin abiin. ³¹ Nuwa pagpilitan yun matanggap ya mas maulgay mani kaagyuwan. Buy amêsên, ituru ku kamuyuy pinakamaulaga sa kaganawan.

13

Ya Pangidu

¹ Nu makapagsabi yaku man sa magmikakanayun na sabin mani tawu buy mani ang-el, nuwa ayin nakun pangidu, kay para kutan kumpanay magbatengteng o pompiyang nga matarit. ² Nu dilag gaku man kaagyuwan mami-patandan mensayi ubat kan Bapan

Namalyari buy nu dilag gaku man pang-intindi sa kaganawan mani kapêtêgan ya inliim na sabitun nuna buy nu dilag gaku man kaganawan kabiyasnan, nuwa nu ayin nakun pangidu, ayin nakun pukat. Buy nu mailipay ku man na mani bung-uy gawan sa maragul la panampalataya ku, nuwa ayin nakun pangidu, ayin nakun pukat. ³ Buy agyan idin ku man na kaganawan pibandiyan ku buy nu iandug ku man na lawini ku amên sêlbên, nuwa ayin nakun pangidu, ayin naku pun êt nabang.

⁴ Ya tawuy dilag pangidu, mapamibabata ya, maganaka ya, a ya katan-dan mainggit, a ya mapagpadayêw o mapagmatag-ay, ⁵ mapanggalang ya, a ya makasarili, a ya mapanubag buy a ya mapamitanêm sakit nakêm sa kaparisu, ⁶ a ya matula sa kadawakan, nun a matula ya sa kapêtêgan. ⁷ Ya tawuy dilag pangidu, mibabata ya, pawan magtiwala, pawan dilag pag-asa, buy mapamibabata angga sa katganan.

⁸ Dilag katganan na pamipatandan mensayi ubat kan Bapan Namalyari buy ya pagsabin kaatag sabi ya asê natan-dan. Para êt baydu ya pamipatandan kabiyasnan. Nuwa ya pangidu, ayin katganan. ⁹ Asê pun lubus ya kabiyasnan tamu. Para êt bayduy kaagyuwan mami-patandan mensayi ubat kan Bapan Namalyari. ¹⁰ Nuwa sa pallumatêng allu ya mapakadyag ganap pa kaganawan, mitas say kakulangan.

¹¹ Sabitun anak kaku pun, ya pagsabi ku, ya isip ku buy ya pangatuynungan ku, kaparisun anak. Nuwa sên maragul lakina, inlakwanan kinay isip anak. ¹² Amêsên, asê pun malinaw wa pangilala tamu kan Bapan Namalyari. Kay para kitamun nakaêlêw sa napukakêy sulamin. Nuwa lumatêng nga alluy makitan tamun arapan si Bapan Namalyari buy lubus tamu yan makilala kaparisun pangilala na kantamu.

¹³ Kabay tatluy bagay ya manugêl: ya panampalataya, ya kapilmiyan buy pangidu. Nuwa ya pinakadakila, sabay ya pangidu.

14

Ya pagsabin magmikakanayun na sabi ya asê pun natandan

¹ Pagpilitan yun idun na kaparisu yu buy pagpilitan yun mapakamuyuy kaagyuwan na pan-idin Ispiritun Bapan Namalyari, luyang ngay pamipatandan mensayin Bapan Namalyari. ² Ya tawuy magsabi sa kaatag sabi ya a na natandan, a ya makisabi sa tawu, nun a kan Bapan Namalyari, gawan ayin makaintindi kana. Magsabi yan inliim ma kapêtêgan sa kapamilatan sawup Ispiritun Bapan Namalyari. ³ Nuwa ya tawuy mamipatandan mensayi ubat kan Bapan Namalyari, magsabi ya sa mani tawu amên masawpan silan mapapas-êy ya panampalataya la, mapapas-êy ya nakêm la, buy mabiyan silan kasiglan. ⁴ Ya magsabi sa kaatag sabi ya a na natandan, pampapas-êyên nay sarili nan panampalataya. Nuwa ya mamipatandan mensayi ubat kan Bapan Namalyari, pampapas-êyên nay mani manampalatayay miaawyun.

⁵ Labay ku dayin makapagsabi kaw kaganawan un magmikakanayun na sabi ya a yu pun natandan, nuwa mas labay ku pun na mamipatanda kaw mensayi ubat kan Bapan Namalyari. Tagawan ya tawuy mamipatandan mensayi ubat kan Bapan Namalyari, mas maulaga kaysa sa magsabin magmikakanayun na sabi ya a na pun natandan, liban ta nu ipaintindi nay sabin abiin amên mapapas-êy nay mani manampalatayay miaawyun.

⁶ Mani mapatêl kuway, sabêt ta makwa yuy nabang, nu maku waku baysên kamuyu buy magsabi yaku sa magmikakanayun na sabi ya a yu mapukatan? Ayin! Liban tana nu sabin ku kamuyu sa sabi ya mapukatan yu ya impakit Bapan Namalyari kangku, ya natandan ku tungkul kana, ya sabi ya pan-ipasabi na kamuyu, o pangaral.

⁷ Agyan na mani gamit ta ayin biyay kaparisun bulugudyung buy alpa, nu asê malinaw wa panêna buy panigtig, parasaantun matandan makalêngê nu sabêt ta kantay pan-itigtig alpa buy bulugudyung? ⁸ Buy nu bêgên na

mani sundalus gamit ta patutut, nuwa a la mapukatan na labay sabin tunuy patutut, parasaantu silan makapaglêan para sa pamikilaban? ⁹ Para kaw êt baydu. Parasaantun matandan gisay manampalataya ya labay sabin pansabin yu sa kaatag sabi nu a nay naman mapukatan ya sabi ya panggamitin yu? Para kaw êt makisabi sa angin. ¹⁰ Malakêy sabi sa babun luta buy balang gisay sabi, dilag labay sabin. ¹¹ Nuwa nu a ku tanday sabi ya panggamitin kasabi ku, a kay mikaintindi ta para kay dayuwan. ¹² Sa paglabay yun mani kaagyuwan na pan-idin Ispiritun Bapan Namalyari, pagpilitan yun mapakamuyuy mani kaagyuwan na mamapas-êy sa mani manampalatayay miaawyun.

¹³ Kabay ya tawuy magsabi sa kaatag sabi ya a na natandan, sêpat ya êt manalangin na biyan yan kaagyuwan mamipaintindi. ¹⁴ Nu manalangin naku sa magmikakanayun na sabi ya a ku natandan, ya ispiritu kuy manalangin, nuwa asê mapukatan isip ku. ¹⁵ Nu parabaydu, sabêt ta sêpat kun daygên? Manalangin naku sa magmikakanayun na sabi sa ispiritu ku buy manalangin naku êt sa sabi ya mapukatan isip ku. Magkanta ku sa kaatag sabi sa ispiritu ku buy magkanta ku sa sabi ya mapukatan isip ku. ¹⁶ Nu magpasalamat ka kan Bapan Namalyari sa kapamilatan ispiritu mu buy asê mapukatan tawuy idi baydu, parasaantu yan makapakitbay "Awuy Panginuun" sa pagpasalamat mu, nu a nay naman mapukatan na pansabin mu? ¹⁷ Agyan mangêd da pagpasalamat mu kan Bapan Namalyari, nu asê mapukatan kaatag, a ka nakasawup sa pamapas-êy panampalataya na.

¹⁸ Magpasalamat taku kan Bapan Namalyari, ta igit taku kamuyun makapagsabin magmikakaatag ga sabi. ¹⁹ Nuwa sa pamititipun mani manampalataya, mas labay ku pun na magsabi yakun limay sabi ya mapukatan la amên maturwanan ku sila, kaysa magsabi yakun libulibuy sabi sa kaatag sabi ya ayin makapukat.

²⁰ Mani mapatêl ku, agana kaw napakaisip anak tungkul sa mani kaagyuwan na indin Ispiritun Bapan Namalyari. Pakitbusan yuy mani anak ka ayin tanda sa nangadadawak, nuwa sa pangintindi, pakadyag kaw isip tuwa.

²¹ Paradi ya idi sa kasulatan Bapan Namalyari,

“Magsabi yaku sa mani tawun ati sa kapamilatan mani tawuy dilag kaatag sabi buy sa kapamilatan mani tawuy dayuwan, nuwa a sila pun êt mallêngê kangku.”*

²² Kabay ya kaagyuwan na magsabin kaatag sabi ya a yu natandan, sabay ya tanda' para sa mani alwan manampalataya, alwan para sa mani manampalataya. Nuwa ya kaagyuwan na mamipatandan mensayi ubat kan Bapan Namalyari, tanda' para sa mani manampalataya, alwan para sa asê manampalataya.

²³ Nu magtipun kaw wa mani manampalataya buy sikaw wa kaganawan magsabi sa kaatag sabi ya a yu pun natandan, buy dilag lumatêng nga asê manampalataya ya asê tanday pandaygên yu, a la nayi isipin na tinutulaw kawna? ²⁴ Nuwa nu sikaw kaganawan na mamipatandan mensayi ubat kan Bapan Namalyari buy lumatêng nga asê manampalataya ya asê tanday pandaygên yu, matandan nay makasalanan ya. Mabêgbêg ga nakêm na gawan sa pansabin yun kaganawan buy matandan nay maparusan ya. ²⁵ Agyan na mani nakaliim sa bêkê na, maiawas. Kabay manduku ya sa pagsisi na buy mangulimên ya kan Bapan Namalyari buy sabin nay, “Taganan idi kamuyu si Bapan Namalyari.”

Ya masalaysay ya pamititipun

²⁶ Kabay mani mapatêl ku, ati ya sêpat yun daygên sa pamititipun yu. Ya kaatag, magkanta buy ya kaatag, manuru, buy ya kaatag, mamipatandan mensayi ubat kan Bapan Namalyari. Ya kaatag, magsabi sa kaatag sabi ya a la pun natandan.

Buy ya kaatag, mamipapukat nu sabêt ta labay sabin mani sabin abitu. Ipilmi yuy kaganawan daygên yu sa pamititipun yu para sa ikapas-êy panampalataya yu.

²⁷ Nu dilag magsabi sa kaatag sabi ya a la pun natandan, kaylangan kay luluwa o tatlu, buy asê miaagnan, buy sêpat dilag mamipapukat sa pansabin la. ²⁸ Nuwa nu ayin mamipapukat, mangimbêk tana sila sa pamititipun mani manampalatayay miaawyun buy makisabi sila tana kan Bapan Namalyari un magpagisa.

²⁹ Nu dilag kamuyun binyanan mensayi ubat kan Bapan Namalyari, tulutan magsabi ya luwa o tatlu kalla. Buy ya kaatag, sêpat mallêngê buy usisên la nu ubat kan Bapan Namalyari o asê. ³⁰ Amêsên, nu dilag nakaiknu ya binyanan mensayi ubat kan Bapan Namalyari, sêpat pun tunggên na magsabi amên makapagsabi êt ta kaatag. ³¹ Gawan sikaw kaganawan, malyarin mipatandan mensayi ubat kan Bapan Namalyari un tisata amên mabiyasay kaganawan buy pumas-êy ya panampalataya yu. ³² Buy ya mani manampalatayay nakatanggap un kaagyuwan na mamipatandan mensayi ubat kan Bapan Namalyari, malyari silan miêbas magsabi gawan dilag silan pamênbên sa sarili. ³³ Gawan si Bapan Namalyari, a ya Namalyarin kagulwan, nun a Namalyari yan kasalaysayan buy kapatêtbêkan.

Kaparisun naugalyan kaganawan manampalatayay miaawyun na mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana, ³⁴ ya mani babayi, sêpat mangimbêk sa pamititipun yu gawan a sila pantulutan magsabi.† Sêpat silan pasakup sa mani lawyaki gawan parabayduy idi sa Kautusan. ³⁵ Nu dilag silan patang, patangên la tay asawa la pangalatêng la sa bali la, gawan makapadêng-êy magsabi ya babayi sa pamititipun mani manampalatayay miaawyun.

³⁶ Indap yu nayi nu ubat kamuyuy Sabin Bapan Namalyari, o kay sikaw wa nakatanggap ati? ³⁷ Nu dilag ka-

* **14:21** 14:21 Isaias 28:11-12. † **14:34** 14:34 Sa panawun Pablo ya mani babayi, a sila nag-aral buy kay idi sa bali ya babayi.

muyun mangisip dilag yan kaagyuwan mamipatandan mensayi ubat kan Bapan Namalyari o dilag kaagyuwan na ubat sa Ispiritun Bapan Namalyari, sêpat nan kilalanên ya si mani insulat ku kamuyu, utus Panginuun. ³⁸ Buy nu a na labay tanggapên na mani pansabin ku, agana yuya êt tanggapên.

³⁹ Kabay mani mapatêl ku, pagpilitan yun mamipatandan mensayi ubat kan Bapan Namalyari, nuwa agana yu bènbenan na magsabi sa kaatag sabi ya a la pun natandan. ⁴⁰ Daygên yuy kaganawan sa ustus buy sa masalaysay ya paralan.

15

Ya panguman pangabyay Cristu

¹ Amêsên na mapatêl, labay kun ipaganaka kamuyuy Mangêd da Balita ya in-aral ku kamuyu. Ati ya aral la tinanggap yu buy angga amêsên panampalatayanan yu. ² Sa kapamilatan ati ya Mangêd da Balita, niligtas kawna nu papakatalanên yun mangêd da in-aral ku, liban ta nu alwan pêtêg ga panampalataya yu.

³ Tagawan impatanda kina kamuyuy pinakamaulagay aral la indin kangku. Paradi ya impatanda ku sabitun nuna. Nati si Cristu amên iligtas kitamu sa mani kasalanan tamu, ayun sa pansabin Kasulatan. ⁴ In-ilbêng ya buy nanguman nabyay sa ikatluy allu, ayun êt sa pansabin Kasulatan. ⁵ Nagpakit ya kan Pedro. Pamakayari, nagpakit ya êt sa mapu buy luway apostul na. ⁶ Pamakayari, nagpakit yan katamisan sa maigit liman dalan na mapatêl la mititipun. Malakê kallay nabyay pun angga amêsên, nuwa ya kaatag kalla, nati yana. ⁷ Nagpakit ya êt kan Santiago buy pamakayari, nagpakit ya sa kaganawan mani apostul.

⁸ Buy sikuy katatawliyan nan pinagpakitan, ya kaparisu kuy gisay kulaw ya in-anak un asê ustus sa buwan.*

⁹ Tagawan sa kaganawan mani apostul, sikuy pinakanayêpa buy a ku sêpat bêngên gisay apostul, gawan pinasakit kuy

mani manampalataya kan Bapan Namalyari ya miaawyun.† ¹⁰ Nuwa gawan sa kangêdan nakêm Bapan Namalyari kangku, dinyag nakun apostul. Buy asê nasayang nga kangêdan nakêm Bapan Namalyari kangku, gawan nagpakapagal laku un igit kaysa sa kaganawan kaatag apostul. Nuwa alwan sa sarili kun kaagyuwan, nun a sa kangêdan nakêm Bapan Namalyari. ¹¹ Kabay ayin pamikaatag nu sila o siku ya mangaral kamuyu. Ya maulaga, gigisay pan-iaral yan buy abitu êt ta panampalatayanan yu.

Ya panguman pangabyay mani nati

¹² Amêsên, pan-iaral yan kamuyu ya si Cristu, nanguman yan nabyay. Uysiyang pansabin dakun umnu kamuyuy a ya pabyayên manguman Bapan Namalyari ya mani nati ta? ¹³ Nu pêtêg ayin panguman pangabyay, labay sabin, agyan si Cristu, asê êt nanguman nabyay. ¹⁴ Buy nu pêtêg asê nanguman nabyay si Cristu, ayin kapukatan na pangaral yan buy ayin êt pukat ta panampalataya yu. ¹⁵ Buy alwan kay abiin. Lumtaw kay êt malaram ma mamipapêtêg tungkul kan Bapan Namalyari, gawan impapêtêg yan na pinabyay manguman Bapan Namalyari si Cristu. Nu pêtêg asê mabyay ya nanga-mamati, mapalyarin asê pêtêg ga impapêtêg yan ya pinabyay nan manguman si Cristu. ¹⁶ Gawan nu ya mani nati, asê umanên pabyayên, asê êt nanguman pinabyay si Cristu. ¹⁷ Buy nu asê nanguman nabyay si Cristu, ayin pukat ta panampalataya yu buy a kaw pun napatawad sa mani kasalanan yu. ¹⁸ Buy labay sabin êt, ya mani nati yana ya nanampalataya kan Cristu, nilaku sila sa ayin katganan na parusa. ¹⁹ Nu ya kapilmian tamu kan Cristu, kay para sa biyay tamu baydi sa babun luta, kapapalunus kitamu sa kaganawan tawu.

²⁰ Nuwa ya kapêtêgan, si Cristuy nunan pinabyay bilang pagpapêtêg ya pabyayên manguman na nangamamati. ²¹ Gawan sa gisay tawu, ya si Adan, inlumatêng nga

* **15:8** 15:8 Mani Dyag 9:1-19; 22:6-16; 26:12-18. † **15:9** 15:9 Mani Dyag 8:1; 8:3; 9:1-2; 22:4-5; 26:9-11; Galacia 1:13.

kamatyan sa kaganawan tawu. Kabay gawan êt sa gisay tawu, ya si Cristu, manguman mabyay ya nangamamati. ²² Gawan nu parasaantu ya kaganawan tawuy mangamati gawan sa pamikibêtêk la kan Adan, para êt taman baydu, siki-tamun kaganawan, pabyayên manguman gawan sa pamikibêtêk tamu kan Cristu. ²³ Nuwa dilag sarisarilin takdan panawun na panguman pangabyay. Nunan pinabyay si Cristu. Pamakayari, pag-udung Cristu baydi sa babun luta, pabyayên na êt ta mani manampalataya kana. ²⁴ Buy pamakayarin ati, lumatêng nga katganan. Idin Jesus ya pag-ari sa Namalyari buy Bapa pamakayari nan sirên na kaganawan mag-ari, manungkulan buy dilag kapangyarian laban kan Bapan Namalyari. ²⁵ Tagawan kaylangan mag-ari si Cristu angga sa lubus nan masambut ya kaganawan kapati na. ²⁶ Buy ya tawlin kapati ya sambutun Jesus, sabay ya kamatyan mani tawu.† ²⁷ Pansabin sa Kasulatan, “Ya kaganawan bagay, impasakup Bapan Namalyari kan Cristu.”§ Nuwa sa sabi ya “kaganawan bagay,” asê labay sabin baydi ya kaawyun si Bapan Namalyari tagawan sabay siyay nipasakup kaganawan bagay sa aypan kapangyarian Cristu. ²⁸ Nu nipasakup pa kaganawan kan Cristu, magpasakup êt si Cristu kan Bapa ya sabay ya namipasakup kanan kaganawan amên manakup pana si Bapan Namalyari sa kaganawan.

²⁹ Dilag mani tawuy nagpabawtismu para sa mani nati la. Amêsên, nu ayin panguman pangabyay mani nati, ayin ulagay pagpabawtismu la para sa mani nati.

³⁰ A kay migaganaka agyan idi kay sa nadawak ka kabilyan sa inuras-uras, gawan tanda yan na pabyayên manguman na mani nati. ³¹ Mani mapatêl, nu parasaantun pêtêg ga panipagmaragul kataw gawan sa pamikibêtêk yu kan Cristu Jesus ya Pangin-uun tamu, parabaydu êt ta pêtêg ga allu-allu wakun idi sa bunak kamatyan.

³² Nu kay para sa kabilyan mani tawu baydi sa babun lutay pamibabata ku sabitun inarap kuy mani manalungat kangku baydi sa Efeso ya paran mangatubag ga ayup, ayin awêd ulagay ati nu asê pabyayên manguman na mani nati. Mangêd pun na sunulun tamu tanay panabin na, “Kinabitan taminan mangan buy kinabitan taminan minêm unuwa kay mati kitamu.”*

³³ Agana kaw pailitêp sa panabin na abiin, nun a ati ya paniwalan yu, “Ya nangadawak ka pagkaawyun sabay ya makasiran mangêd da ugali.”

³⁴ Magpakasalaysay kaw buy itgên yuy panyag kasalanan gawan na dakun umnu kamuyu, a la pun kilala si Bapan Namalyari. Pansabin ku kamuyuy abiin amên madêng-êyan kaw sa sarili yu.

Ya lawini sa panguman pangabyay

³⁵ Nuwa dilag mamatang, “Parasaantun pabyayên manguman na nangamamati? Sabêt ta kalasin lawini la?” ³⁶ Ayin kan tanda. Alwa nayin bayu bumyay ya bini, ilbêng muya pun sa luta buy nu nailbêng mina, baydu yapun bumyay. ³⁷ Buy agyan sabêt ta bini ya itanêm mu, kaparisun trigu o sabêt pun na bini, kaatag gay lawini na nu tumubuy na. ³⁸ Nuwa idi kan Bapan Namalyari nu sabêt ta magin lawinin magmikakaatag ga bini.

³⁹ Para êt bayduy lawinin mani bagay ya dilag biyay. Alwan kaganawan lawini pariparisu. Magmikakaatag ga lawinin tawu, lawinin ayup, lawinin uyibun manuk buy kênan lanêm. ⁴⁰ Dilag mani lawini ya pallangit buy dilag lawini ya palluta. Kaatag ya kangêdan lawinin palluta buy kaatag êt ya kangêdan lawinin pallangit. ⁴¹ Kaatag ga sawang allu sa sawang buwan buy kaatag êt ta sawang mani bêtêwên. Buy agyan na mani bêtêwên, dilag magmikakanayun na sawang.

⁴² Para êt bayduy panguman pangabyay nangamamati. Ya lawini ya pan-ilbêng, mambumata ya. Nuwa nu manguman kitamun pabyayên, mibayuy nay lawini

† 15:26 15:26 Sa Griego ati ya labay nan sabin “Si tawlin kapati ya sirên na kamatyan.” § 15:27 15:27 Mani Kanta 8:6. * 15:32 15:32 Isaias 22:13.

tamu, ayina bumata kanuman. ⁴³ Ya lawini ya pan-ilbêng, nadawak buy mayna, nuwa sa panguman pangabyay, pakadyag yan mangêd buy napas-êy. ⁴⁴ Ya lawini ya pan-ilbêng sabay ya palluta. Nuwa nu inuman pinabyay ya ati, pallangit tay ati. Gawan nu dilag lawini ya palluta, dilag êt taman lawini ya pallangit. ⁴⁵ Pansabin sa Kasulatan Bapan Namalyari, “Ya nunan tawu ya si Adan, binyanan yan biyay.”[†] Nuwa ya tawlin Adan ya si Cristu, mam-i yan biyay ya ayin katganan. ⁴⁶ Nuwa alwan lawini ya pallangit ya nuna, nun a ya lawini ya palluta. Buy pamakayari, baydu pun manunul la lawini ya pallangit. ⁴⁷ Ya nunan tawu ya si Adan, ubat ya sa luta. Nuwa ya ikalway tawu ya si Cristu, ubat ya sa langit. ⁴⁸ Ya lawinin mani tawu baydi sa babun luta, kaparisun lawinin Adan na diyag sa luta. Ya lawinin mani tawuy umanên pabyayên, kaparisun lawinin Cristu ya ubat sa langit. ⁴⁹ Kabay nu parasaantuy lawini tamu amêsên kaparisun Adan ya naubat sa luta, lumatêng nga alluy mapagkaparisun lawini tamuy lawinin Cristu ya ubat sa langit.

⁵⁰ Mani mapatêl ku, ati ya labay kun sabin. Ya lawini tamuy dilag laman buy daya, a ya malyarin miaawyun sa kaarian Bapan Namalyari. Ta ya lawinin ati ya mambumata, a ya malyarin makapagmanan biyay ya ayin katganan.

⁵¹ Nuwa mallêngê kaw gawan dilag gakun sabin kamuyuy gisay nakaliim. Asê kaganawan kantamu mati, nuwa kaganawan tamu, biyan bayun lawini ⁵² sa gisay pakulimad, sa gisay kêdêm mata, kaagnan sênêg tawlin patutut. Tagawan sa pamasnêg patutut, umanên pabyayên na mani nati buy biyan lawini ya asê mambumata. Buy sikitamun nangabyay pun, biyan kitamu êt bayuy lawini. ⁵³ Gawan ya lawini tamuy mambumata buy mangamati, sagilyan lawini ya asê mambumata buy asê mangamati. ⁵⁴ Buy nu ya lawini ya mambumata buy mangamati, nasagilyan nan lawini ya asê mambumata buy asê mangamati, matupad day panabin sa Kasulatan Bapan Namalyari,

[†] 15:45 15:45 Genesis 2:7. [‡] 15:54 15:54 Isaias 25:8.

“Nasambut tay kamatyan. Ganap pay panambut!‡

⁵⁵ Ayin nan kapangyarian na kamatyan.

Nasambut tay kamatyan.”§

⁵⁶ Kay dilag kapangyarian na kamatyan kantamu gawan sa kasalanan. Buy dilag kapangyarian na kasalanan kantamu gawan sa Kautusan. ⁵⁷ Nuwa salamat kan Bapan Namalyari, gawan binyanan na kitamun panambut laban sa kasalanan buy kamatyan sa kapamilatan Panginuun tamun Jesu Cristu.

⁵⁸ Kabay mani kakaidwan kun mapatêl, magpakapas-êy kaw buy agana kaw mangayna sa panampalataya. Magpakasipêg kaw sa pandaygên na indin kamuyun Panginuun, gawan tanda yuy asê masayang nga pagpagal yu.

16

Sawup para sa mani taga Judea

¹ Amêsên, tungkul laman sa panipun sawup para sa mani manampalataya kan Bapan Namalyari ya idi sa prubinsyan Judea ya pinili nan kay kana, pakitbusan yuy impadyag ku sa mani manampalatayay miaawyun na idi sa Galacia. ² Sa balang allun Duminggu, ya balang gisa kamuyu mil-an peray agyu nan idin ubat sa mani naabli na. Buy tipunun yuy abiin amên sa pallumatêng ku baysên, nakal-an nay isawup yu. ³ Pallumatêng ku baysên, ipalaku ku sa Jerusalem ma mani tawuy pinili yu ya mantan sawup yu, buy manyag gakun sulat ta mamipakilala kalla. ⁴ Buy nu kaylangan kun maku sa Jerusalem, kilaku sila kangku.

Mani palanun Pablo

⁵ Pamakaubat ku sa Macedonia, maku waku baysên sa Corinto gawan duman naku pun baydu. ⁶ Mapalyarin mabuyutan ku baysên kamuyu. Buy dat baysên nakinan mamalibas panawun nalêpêt amên masawpan yuku sa mani kaylangan ku sa sumunul kun pamita, agyan saantu man na lakwên ku. ⁷ A ku labay ya kay magdan naku kamuyu. Labay kun

§ 15:55 15:55 Hosea 13:14.

mabuyutan kataw mapagkaawyun, nu labayên Panginuun.

⁸ Nuwa manugêl laku pun baydi sa Efeso angga sa allun Pentecostes, ⁹ gawan agyan malakêy manalungat kangku baydi, malakê êt ta kalabay mallêngê sa Mangêd da Balita ya pan-iaral ku.

¹⁰ Pamakalatêng Timoteo baysên, lingunun yuyan mangêd amên mipatêtbêk ka nakêm na, gawan kaparisu kuyan maglingkud sa Panginuun. ¹¹ Gana yuya dustakên, nun a sa pamita na, sawpan yuya sa mani kaylangan na amên matula yan makapag-udung kangku. Gawan pan-êtêngên kuyan lumatêng baydin kaawyun na kaatag pun na mapatêl sa panampalataya.

¹² Tungkul laman sa patêl tamun si Apolos, pikisabyan kuy nan mangêd da magliwa ya baysên kamuyu kaawyun nay dakun umnuy mani mapatêl. Nuwa a na pun labay maku baysên amêsên, kayanu dilag yatanan panawun, maku ya baysên.

Kayaryan un Tipan

¹³ Mapaglêan kaw buy magpakapas-êy sa panampalataya. Magin namanidêg kaw buy agana malimu. ¹⁴ Buy sabêt man na daygên yu, daygên yun dilag pangidu.

¹⁵ Tanda yuy si Estefanas buy pamilya na ya nunan nagin manampalataya baysên sa prubinsyan Acaya. In-il-an lay sarili la sa paglingkud sa mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana. Kabay makisabi yaku kamuyuy mani mapatêl, ¹⁶ ya magpasakup kaw kalla buy sa kaganawan kaparisu lan maglingkud sa Panginuun un buun sipêg.

¹⁷ Matula ku sa pallumatêng lan Estefanas, Fortunato, buy Acaico, gawan pandaygên la para kangkuy a yu madyag gawan ayin kaw baydi. ¹⁸ Pinatula lay nakêm ku, kaparisun pamatula la kamuyu. Biyan yun ulagay mani kaparisu la.

¹⁹ Nagpapakun kawna, sabin mani manampalatayay miaawyun na idi sa prubinsyan Asia. Buun nakêm êt sinabi lan Aquila buy si Priscila ya nagpapakun kawna gawan parisu kaw nakibêtêk sa Panginuun. Nagpapakun kawna sabin êt

mani manampalatayay mititipun sa bali la. ²⁰ Buy nagpapakun kaw êt sabin kaganawan manampalataya baydi.

Miaapêt kaw bilang mipapatêl kan Cristu.

²¹ Nagpapakun kaw êt, sikuy ati si Pablo buy siku mismuy nanulat sa pangu-mustan ati.

²² Isumpan Bapan Namalyari ya sisabêt man na asê mangidu kana.

Panginuun, mag-udung kayna!

²³ Labay kun manugêl kamuyuy kangêdan na ubat sa Panginuun Jesus.

²⁴ Kakaidwan kataw kaganawan bilang mani mapatêl kan Cristu Jesus.

Ya Ikalwan Sulat Pablo sa mani taga CORINTO

¹ Siku si Pablo ya apostul Cristu Jesus ayun sa kalabayan Bapan Namalyari. Kaawyun ku si Timoteo ya patêl tamu sa panampalataya.

Manulat taku kamuyun mani manampalatayay miaawyun ya idi sa balayan Corinto buy kamuyun mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana sa buun prubinsyan Acaya.

² Labay kuy manugêl kamuyuy kangêdan buy kapatêtbêkan na ubat sa Namalyari ya Bapa tamu buy sa Panginuun Jesu Cristu.

Pagpasalamat kan Bapan Namalyari

³ Ulimênên tamuy Namalyari buy Bapan Panginuun tamun Jesu Cristu. Siyay mapallunus ya Bapa buy Namalyari yan pawan mamapas-êy nakêm. ⁴ Panamungmungun na kitamu sa bunak kaganawan pamasakit amên sa kapamilatan pangamungmung na kantamu, maa-

mungmung tamu êt ta mani tawuy mandumanas kaganawan kalasin pamasakit. ⁵ Gawan nu parasaantun mallumakêy pamasakit kantamu gawan sa pamikibêtêk tamu kan Cristu, para êt bayduy pangamungmung Bapan Namalyari kantamu gawan sa pamikibêtêk tamu kan Cristu. ⁶ Nu magkasakit kay man, para sa ikasamung yuy ati buy ikaligtas yu. Buy ya pangamungmung Bapan Namalyari kanyan, para sa ikasamung yu amên mapibabatan yuy pamasakit kaparisun nangadanasan yan. ⁷ Kabay napilmi kay ya isundu yuy panampalataya yu kan Cristu, gawan tanda yan ya nu magkasakit kaw kaparisu yan, amungmungun kaw êt Bapan Namalyari kaparisu yan.

⁸ Mani mapatêl, labay yan matandan yuy mani pamasakit ta nadanasan yan sa prubinsyan Asia. Sadyay kasakitan nadanasan yan baydu. Kabay natasan kayan pag-asa buy a yan na inisip pa

mabyay kay pun. ⁹ Indap yan sabitun nuna, katganan yan nana. Nuwa nalyari ya kaganawan abitu amên mabiyasa kay ya agana magtiwala sa sarili yan, nun a kan Bapan Namalyari ya mamabyay sa mani nati. ¹⁰ Inligtas nakay sa kapalimuy kamatyan buy pan-iligtas nakay pun êt. Buy napilmi kay ya iligtas nakay pun ¹¹ sa sawup mani panalangin yu. Sa pakapakun baydu, malakêy magpasalamat kan Bapan Namalyari gawan sa mani kangêdan na natanggap yan ubat kana bilang pakitbay sa panalangin malakêy tawu.

Nagbayuy palanun Pablo

¹² Ati ya maipagmaragul yan. Malinis ya nakêm yan na mambumyay kay matinêk buy tapat sa arap kaganawan tawu, luyang nga kamuyu. Nadyag yan na abiin sa kapamilatan kangêdan Bapan Namalyari, alwan sa kapamilatan kabiyasnan mani tawu. ¹³⁻¹⁴ Tagawan ayin kay panisulat kamuyu ya a yu mabasa o mapukatan. Buy napilmi yakun agyan a yu pun mapukatan amêsên, napilmi yakun sa pallumatêng Panginuun Jesus, lubus yukay mapukatan buy maipagmaragul yukay buy maipagmaragul yan kaw êt.

¹⁵⁻¹⁶ Gawan napilmi yakun mapukatan yuku, inisip kun magliwa kamuyu. Kabay namalanu wakun duman pun baysên kamuyu bayu waku maku sa Macedonia buy pamakayari, manguman nakun magdan baysên kamuyu amên sa katilwa kun pamaku kamuyu, katilwa kaw êt mananggap pagpapala buy masawpan yuku sa pamita ku papakun sa Judea. ¹⁷ Abiin dayi ya palanu ku sabitun nuna. Nuwa asê nisunduy abiin. Paraman baydu, alwan labay sabin ya a ku tanda nu sabêt ta palanu kun daygên o kaparisu wakun mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari ya bêngat kapama "Awu, awu" pakan "Asê" awêd.

¹⁸ Nu parasaantun tapat si Bapan Namalyari, para kay êt baydu sa mani pansabin yan, "Awu" nu awu, "Asê" nu asê. ¹⁹ Tagawan si Jesu Cristu ya Anak Bapan Namalyari ya impatanda yan lan Silas buy si Timoteo, taganan tapat ya

sa mani sabi na buy taganan tuparên nay mani pangaku na. ²⁰ Tagawan na kaganawan pangakun Bapan Namalyari, tuparên nay kaganawan ati sa kapamilatan Cristu. Kabay sa kapamilatan na, masabi tamuy "Awuy Panginuun" amên maulimên si Bapan Namalyari. ²¹ Si Bapan Namalyari ya mamapas-êy kantamu sa pamikibêtêk tamu kan Cristu buy siya êt ta namili kanyan amên maglingkud kana. ²² Tinatakan na kitamina bilang tanda' ya kana kitamina. Buy indin nay Ispiritu na sa békê tamu bilang tanda' ya matanggap tamuy mani impangaku na.

²³ Mani mapatêl, a ku nagdaus baysên kamuyu sa Corinto gawan a ku labay sumakit ta nakêm yu. Buy tandan Bapan Namalyari ya abiin. ²⁴ A yan labay ya pilitin yan kaw nu sabêt ta paniwalan yu, gawan napas-êy yay panampalataya yu. Kay ya labay yan, misasawup kitamu amên magin matula kaw.

2

¹ Inisip kuy a kina pun maku baysên, nu kay mapatibsê kun manguman na nakêm yu sa pamaku ku kamuyu. ² Kay sikaw wa mamatula kangku. Nuwa nu napatibsê kataw, sisabêt pun na mamatula kangku, nun a kay sikaw wa napatibsê ku. ³ Maku waku dayi baysên sabitun nuna, nuwa nanulat taku tana kamuyu amên sa pamaku ku baysên, a ku matibsê ya mani tawuy sêpat mamatula kangku. Ta napilmi yakun ya ikatula ku, ikatula yu êt kaganawan. ⁴ Nabêgbêg ga lalên békê ku buy nakatangis saku. Nanulat taku kamuyu alwan amên mapatibsê kataw, nun a labay kun maipakit kamuyu nu parasaantu kataw kaidwan.

Patawarên na nakapatibsê

⁵ Amêsên, tungkul laman sa tawuy nakapatibsê kamuyu, alwan kay sikuy natibsê kana, nun a mapalyarin sikaw kaganawan. Sinabi kuy mapalyarin sikaw kaganawan, ta a ku labay pipilalun na pagsabi ku nun a kay abituy pêtég. ⁶ Nukad da kanay parusay indin dakun umnu kamuyu. ⁷ Kabay patawarên yuya buy samungun, gawan

dat sa sadyay lungkut na, mipakadawak kina. ⁸ Makisabi yakun ipakit yu kanay kaidwan yuya pun. ⁹ Sabitun nuna, sinulatan kataw amên matandan ku nu pansunulun yun mangêd da kaganawan in-aral ku kamuyu. ¹⁰ Ya pinatawad yina, pinatawad ku êt. Buy nu dilag man sêpat patawarên, pinatawad kina sa arapan Cristu alang-alang kamuyu. ¹¹ Sêpat baynan mamatawad kitamu amên a kitamu mapurayit buy masambut Satanas. Ta tanda taminay mani paralan na.

Si Pablo sa Troas

¹² Sabitun nuna, naku waku sa Troas amên mangaral Mangêd da Balita tungkul kan Cristu. Sên idi yakina baydu, natan-dan kuy binyanan nakun Bapan Namalyarin kalayaan mamipatandan Mangêd da Balita sa mani tawu buy in-il-an na silan mallêngê. ¹³ Nuwa asê mipatêtbêk ka isip ku, gawan a ku nakit baydu si Tito ya patêl tamu. Kabay nagpatanda ku sa mani tawu baydu buy naku waku sa prubinsyan Macedonia.

Panambut sa kapamilatan Cristu

¹⁴ Nuwa salamat kan Bapan Namalyari gawan bilang sinambut Cristu, pawa na kitamun pan-iuna amên ipaalbay sa kaganawan tawu. Pandaygên nay abiin gawan nakibêtêk kitamu kan Cristu. Antu man na lakwên yan, panggamitin kay Bapan Namalyari amên ipakilala si Cristu sa mani tawu. Buy ya sabi ya panisabi yan, paran bawun pabangi. ¹⁵ Para kay pabangi ya pan-iandug Cristu kan Bapan Namalyari buy madêp mani tawuy pan-iligtas buy mani nipakabili sa ayin katganan na kaparusan. ¹⁶ Sa mani nipakadawak, para kay bawun nangamamati. Nuwa sa mani pan-iligtas, para kay nabangi ya mam-in biyay. Nu isipin tamu, ayin tawuy dilag kaagyuwan daygên na mani ati. ¹⁷ A kay kaparisun malakê baysên na pandaygên kabyayan na Sabin Bapan Namalyari, nun a bilang in-utus Bapan Namalyari buy lingkud Cristu, tapat yan pan-iaral la Sabin Bapan Namalyari.

3

¹ Indap yu kali nu pandayêwên yan na êt ta sarili yan. Asê! Ta a kay kaparisun kaatag ga amên yu ta sila tanggapên kayanu mantan sila pun sulat ta mamipapêtêg sa pangatawu la, buy pamakayari, manyawad silayna êt kamuyun parabayduy sulat amên ta sila tanggapên sa kaatag lugal. ²⁻³ A yan na kaylangan na abiin, gawan sikaw nay sulat ta nakasulat sa bêkê yan ya magpapêtêg ga taganan apostul kay. Tagawan sa bayun biyay yu, para kaw sulat ya ubat kan Cristu ya makitan buy mabasan kaganawan. Buy alway nan tintay pinanulat Cristu nun a Ispiritun Bapan Namalyari ya nabyay. Buy alway nan natapil la batuy pinisulatan kaparisun indin Bapan Namalyari kan Moises sabitun nunan panawun, nun a sa bêkê nan mani tawu.

⁴ Masabi yan ya abiin ya pandaygên Bapan Namalyari kamuyu gawan magtiwala kay kana sa kapamalatan Cristu. ⁵ Ta nu kay sikay, ayin kay kaagyuwan amên daygên na mangapalyari kamuyu amêsên. Ta ya kaagyuwan yan, ubat kan Bapan Namalyari. ⁶ Siyay namikanyan kaagyuwan magin mani lingkud buy mamipatandan bayuy kasunduwan na. Buy abiin na bayuy kasunduwan, asê nakaayun sa Kautusan nun a nakaayun sa Ispiritun Bapan Namalyari. Gawan ya Kautusan, mam-i yan kamatyan sa mani tawuy mallabag. Nuwa ya Ispiritun Bapan Namalyari, mam-i yan biyay ya ayin katganan.

⁷ Sabitun indin Bapan Namalyari ya Kautusan kan Moises ya nakasulat sa natapil la batu, sinumawang nga lupa na. Kabay asê mamudêkdêk mani Israelitay lupa na, agyan pakanawa êt mapanat ta sawang lupa na. Amêsên, nu namipakit si Bapan Namalyarin kapangyarian sa Kautusan na mam-in kamatyan, ⁸ luyang na pun pan-ipakit ta kapangyarian na sa bayun kasunduwan na sa kapamalatan Ispiritu na. ⁹ Ta nu impakit Bapan Namalyari ya kapangyarian na sa Kautusan na mam-in kamatyan, luyang na pun pan-ipakit ta kapangyarian sa bayuy kasun-

duwan ya mamituwad matinêk sa tawu sa pangêlêw na. ¹⁰ Tagawan na Kautusan, ayin ninan kapangyarian gawan luyang pun makapangyarian ya bayuy kasunduwan Bapan Namalyari. ¹¹ Ta nu impakit Bapan Namalyari ya kapangyarian na sa Kautusan na dilag katganan, luyang pun na kapangyarian na pan-ipakit na sa bayuy kasunduwan ya manugêl kanuman.

¹² Gawan sa kapilmian tamu sa bayuy kasunduwan ya ayin katganan, napasêy ya nakêm yan mamipatandan Sabin Bapan Namalyari. ¹³ A kay kaparisun Moises ya mangup-up lupa na amên asê makitan mani Israelitay mapanat ta sawang sa lupa na. ¹⁴ Nuwa ya pêtêg, nakdêy pun êt ta ulun mani Israelita. Ta agyan pambasên lay manan kasunduwan, paran nakaup-up sila pun êt gawan angga amêsên, a sila pun êt kapukat. Tagawan kay mitas sa up-up sa kapamalatan pamikibêtêk gisay tawu kan Cristu. ¹⁵ Pêtêg ga angga amêsên, paran dilag pun nakaup-up sa isip la gawan agyan pambasên lay mani Kautusan na impasulat kan Moises, a la pun êt mapukatan nu sabêt ta labay sabin nakasulat baydu. ¹⁶ Nuwa nu magdani ya tawu sa Panginuun, makapukat tina, ta nitas say up-up sa isip na. ¹⁷ Amêsên, si abituy Panginuun na sinabi kudi, sabay ya Ispiritun Bapan Namalyari. Buy nu idi ya sa gisay tawuy Ispiritun Bapan Namalyari, nakabus sina sa kapangyarian Kautusan na impasulat kan Moises. ¹⁸ Buy sikitmun kaganawan na makapukat tana bilang nitas say paran up-up tamu, makitan na kantamuy kapangyarian Panginuun. Buy ya kapangyarian na abiin, ubat sa Panginuun ya sabay ya Ispiritun Bapan Namalyari ya mamibayu kantamu angga sa magin kaparisu tamu ya.

4

Pibandiyan sa Banga

¹ Gawan sa lunus Bapan Namalyari kanyan, pinili nakay ya mamipatandan bayuy kasunduwan na. Kabay asê mangaynay nakêm yan. ² Pan-isakwil yan

na panyag mani nakaliim buy mamakapadêng-êy ya diyag. A kay namilitêp buy a yan êt pan-itukawkaw wa Sabin Bapan Namalyari. Pawan kapêtêgan na pan-ipatanda yan buy ayin kay pan-iliim amên makitan mani tawuy malinis ya nakêm yan. Buy tandan Bapan Namalyari ya abiin. ³ Nuwa nu dilag tawuy asê makapukat sa Mangêd da Balitay pan-ipatanda yan, sabay silay mani tawuy mipakabili sa ayin katganan na kaparusan. ⁴ A sila manampalataya gawan si Satanas ya mag-ari amêsên sa babun luta, tinêmpanan nay isip la amên a la makitan na sawang Mangêd da Balita tungkul sa kapangyarian Cristu ya sabay ya kakitan kan Bapan Namalyari. ⁵ Alwan sarili yan na pan-iaral yan, nun a si Jesu Cristu ya sabay ya Panguinun tamu. Buy maglingkud kay kamuyu gawan kan Jesus. ⁶ Tagawan si Bapan Namalyari ya nagsabin, “Mabiyon sawang nga nadiglêm.” Buy si Bapan Namalyari êt ta nam-in sawang sa isip yan amên mapukatan yan na kapangyarian na ya makitan kan Cristu.

⁷ Indin kanyan na Mangêd da Balitay maiparisu sa pibandiyon, nuwa kay panyanan kay ya magkakapaka kaparisun banga amên matandan na asê mapantagan na kapangyarian na ati, ubat kan Bapan Namalyari buy alwan ubat kanyan. ⁸ Magmikapakay mamasakit kanyan, nuwa a kay masambut. Dilag êt uras sa maguluy isip yan, nuwa a kay natasan kapilmiyan. ⁹ Malakêy mamasakit kanyan, nuwa a kay pinaulayan Bapan Namalyari. Dilag êt uras sa binungsul lakay, nuwa a lakay napati. ¹⁰ Agyan antuy lakwên yan, nayi-nayi kay yan mati kaparisun nalyari kan Jesus amên sa kapamilatan mani nalyari kanyan, makitan na biyay Jesus. ¹¹ Kaban nabyay kay pun baydi sa babun luta, pawa kay marani sa kamatian gawan sa panunul yan kan Jesus amên makitan na biyay Jesus sa lawini yan na dilag kamatian. ¹² Kabay sa pangaral yan, mapalyarin mati kay, nuwa ayin kanyan na

abituy, ta tanda yan na si kasagilin abiin, mabiyon kaw biyay ya ayin katganan.

¹³ Paradi ya idi sa Kasulatan, “Manampalataya ku. Kabay magsabi yaku.”* Manampalataya kay êt. Kabay pansabin yan na Mangêd da Balita. ¹⁴ Tagawan tanda yan na si Bapan Namalyari ya nanguman namabyay kan Jesus, sabay siya êt ta mamabyay kanyan gawan sa pamikibêtêk yan kan Jesus. Buy tanda yan êt ta sikitamun kaganawan, gêtan na sa lukup na. ¹⁵ Ya kaganawan kasakitan na mangadanasan yan, para sa ikakangêd yu amên lumakêy tawuy mananggap kangêdan Bapan Namalyari buy luyang pun êt lumakêy magpasalamat kana. Buy gawan baysên, maulimên ya.

¹⁶ Abiin ya sangkan kabay asê mangaynay nakêm yan. Buy agyan mangaynay lawini yan, luyang ngaman pumas-êy ya nakêm yan sa inallu-allu. ¹⁷ Tagawan ya kasakitan na pandanasên yan, dilag katganan buy asê taganan mabayat nu iparisu sa gantimpalay asê mapantagan buy ayin katganan na idin lanun Bapan Namalyari kanyan. ¹⁸ Kabay ayin ulaga kanyan na mani bagay ya mangakitan baydi sa babun luta, nun a ya maulaga kanyan, abituy mani asê mangakitan. Gawan ya mani bagay ya mangakitan, dilag katganan, nuwa ya mani asê mangakitan, ayin katganan.

5

Ya bayuy lawini

¹ Tanda tamuy ya lawini tamu baydi sa babun luta mangamati kaparisun bali ya mangasira. Nuwa paraman baydu, tanda tamuy dilag kitamun lawini ya asê mangamati ya in-il-an Bapan Namalyari para kantamu sa langit. Si Bapan Namalyari ya nanyag lawinin abiin, alwan tawu. ² Kaban idi kitamu pun sa lawini ya palluta, nag-alipusanan kitamu pun buy nasabêk kitamu sa lawini tamuy pallangit. ³ Buy nu idi ya kantamuy lawini ya pallangit, dilag gan bayun lawini ya kaladwa tamu. ⁴ Kaban idi pun

* 4:13 4:13 Mani Kanta 116:10.

kantamuy lawini ya mangamati, nag-alipusanan buy nag-ayêng-êtan kitamu pun. Alwan gawan labay taminan lakwanan na lawini ya palluta, nun a gawan labay tamun mabiyon kitamun bayun lawini amên masagilyan na lawini tamuy dilag kamatyan un lawini ya ayin kamatyan. ⁵ Si Bapan Namalyari ya taganan namil-an amên matanggap tamuy bayun lawini. Buy indin na kantamuy Ispiritu na bilang tanda' ya matanggap tamuy bayuy lawini.

⁶ Kabay natanêk kitamina agyan tanda yan na kaban idi kitamu pun sa lawini ya palluta, a kitamu pun milaku sa bibiyon Panginuun. ⁷ Ta a kitamina mambumyay sa kapamilatan mani bagay ya mangakit-an, nun a sa kapamilatan panampalataya sa Panginuun. ⁸ Kabay natanêk ka nakêm yan. Buy labay yan nan lakwanan na lawini ya palluta amên manugêl kay yana sa lukup Panginuun. ⁹ Kabay pagpilitan yan magin kapapaidu kan Bapan Namalyari, baydi man sa babun luta o agyan baydu êt sa lukup na. ¹⁰ Tagawan sikitamun kaganawan, mag-arap kitamu lanu kan Cristu amên tanggapên balang gisay naspat ya katumbas dinyag na sabitun nabyay yapun baydi sa babun luta. Nu mangêd ya dinyag na, makatanggap yan gantimpala, nuwa nu nadawak ka dinyag na, atulun ya.

Nakapag-udung kitamu kan Bapan Namalyari gawan kan Cristu

¹¹ Kabay gawan dilag kay limu sa Panginuun, pandaygên yan ya kaganawan amên masagyat yan magdani kanay mani tawu. Tandan Bapan Namalyari nu sisabêt kay buy man-umasa kay ya tanda yukay êt. ¹² A yan pansabin na abiin amên ipadayêw yan kamuyuy sarili yan, nun a ya labay yan, makitan yuy biyay yan buy sikaw wa mipadayêw tungkul kanyan. Sa pakapakun baydu, dilag kaw maipakitbay sa mani tawuy kay mamaulaga sa mani mangangêd makitan buy alwan abituy idi sa lalên bêkê. ¹³ Nu tinulaw kay sa pangêlêw kaatag, ayin kanyan na abitu tagawan ya kaganawan pandaygên yan, para sa ikaulimên Bapan

Namalyari. Buy nu masalaysay kay sa pangêlêw yu, para sa ikakangêd yuy abiin. ¹⁴ Gawan ya pangidun Cristu sabay ya mamasipêg kanyan manyag pan-ipadyag na. Tanda yan na nati si Cristu para sa kaganawan. Kabay bilang nati kitaminan kaganawan. ¹⁵ Nati ya para sa kaganawan amên ya kaganawan nangabyay amêsên, asina bumyay para sa sarili la, nun a para kan Jesus. Ta nati ya buy nabyay para kalla.

¹⁶ Kabay paubat amêsên, alway nan pangatawun gisay tawuy pan-êlêwên yan. Sabitun nuna, parabaysên na pan-isipin yan tungkul kan Cristu, nuwa alway nan parabaysên amêsên. ¹⁷ Sisabêt man na nakibêtêk kan Cristu, imbayuyna. Ayin nay mana nan pangatawu, tagawan imbayuyna. ¹⁸ Ya kaganawan abiin, dinyag Bapan Namalyari ya mamikasundu kantamu kana sa kapamilatan Cristu. Buy sikay ya pinili nan mipatanda sa mani tawu ya makikasundu silayna kan Bapan Namalyari. ¹⁹ Buy abiin baynay panipatanda yan. Pan-ikasundun Bapan Namalyari ya mani tawu kana sa kapamilatan Cristu buy pantanggapên na sila agyan a layna bayaran na mani kasalanan na dinyag la laban kana sabitun nuna. Buy sikay ya pinitiwalan nan mamipatandan abiin sa mani tawu.

²⁰ Kabay sikay ya mani in-utus Cristu buy sa kapamilatan yan, makisabi si Bapan Namalyari. Kabay pansabin yan kamuyuy makikasundu kawna kan Bapan Namalyari. ²¹ Agyan kanuman asê nangasalanan si Cristu. Nuwa para kantamu, intuwad yan Bapan Namalyarin makasalanan amên maituwad kitamun matinêk sa pangêlêw na sa kapamilatan pamikibêtêk tamu kan Cristu.

6

¹ Bilang kasawup Bapan Namalyari sa pandaygên na, makisabi kay kamuyun agana yu daygên ayin pukat ya kangêdan nakêm Bapan Namalyari kamuyu. ² Tagawan sinabin Bapan Namalyari, "Sa panawun na pinili ku, inlêngê kataw.

Buy sa allun pamiligtas ku, sinawpan kataw.” Amêsên nay intakday panawun buy amêsên nay allun pamiligtas na. *

³ A kay manyag agyan dakun sabêt ya magin sangkan kapidumpulan kaatag tawu amên ayin makit ta nadawak sa paglingkud yan kan Bapan Namalyari.

⁴ Nun a sa kaganawan pandaygên yan, pagpilitan yan pagpapêtgan ya sikay ya pêtêg mani lingkud Bapan Namalyari. Pibabatan yan agyan sabêt ta kasakitan, pamasakit, buy kagipitan. ⁵ Nakadanas kay pandugê, pangasukul, buy panggulun mani tawu. Nagpakasipêg kay, nagpuyat buy inlayang. ⁶ Mapagpapêtgan ya pêtêg kay lingkud Bapan Namalyari sa kapamalatan malinis sa pamibiyay-biyay yan, kabiyasnan, pamibabata, buy mangêd da nakêm. Mapagpapêtgan sa kapamalatan pangawyun Ispiritun Bapan Namalyari kanyan, tapat ta pangidu,

⁷ pagsabin pêtêg, buy sa kapangyarian Bapan Namalyari kanyan. Ya matinêk ka pamibiyaybiyay yan sabay ya maiparisu sa ispaday idi sa wanan buy panagkay idi sa udin gamêt yan sa pamikilaban sa kapati. ⁸ Bilang mani lingkud Bapan Namalyari, nadanasan yan na naparangalan buy sirên kaparisu. Nadanasan yan êt ta ulimênên kaatag buy pustakên kaatag. Pawan kapêtêgan na mani pansabin yan, nuwa pan-ituwad kay malaram.

⁹ Pikatandan kay malakê, nuwa a kay pangkilalanên. Pawan idi sa kamatyan ya kabilyan yan, nuwa nabyay kay pun êt angga amêsên. Pampasakitin kay, nuwa a kay pampatin. ¹⁰ Dilag mani mamakapalungkut kanyan, nuwa pawa kay pun êt masaya. Kay kalulu kay, nuwa malakêy binumandi sa panampalataya gawan kanyan. Ayin kay pibandiyen baydi sa babun luta, nuwa ya kapêtêgan, sikay ya magbandin kaganawan.

¹¹ Sikaw wa mani taga Corinto, sa pamikisabi yan kamuyu, ayin kay paniliim, tapat ta pamikisabi yan kamuyu buy kinaidwan yan kaw. ¹² Pêtêg ya

pangidu yan kamuyu, nuwa alwan pêtêg ya pangidu yu kanyan. ¹³ Amêsên, makisabi yaku kamuyun kaparisun gisay bapa sa mani anak na. Kaidwan yukay kaparisun pangidu yan kamuyu.

Agana makibêtêk sa mani asê manampalataya

¹⁴ Agana kaw makibêtêk sa mani asê manampalataya, tagawan asê malyarin mibêtêk ka matinêk buy nadawak. Buy asê êt malyarin miawyun na sawang buy kadlêman. ¹⁵ Asê malyarin mikasundu si Satanas buy si Jesus. Kabay asê êt malyarin makibêtêk ya isip asê manampalataya sa manampalataya. ¹⁶ Asê malyarin miawyun sa gigisay templu ya mani diyusdiyusan buy si Bapan Namalyari. Buy sikitamuy templun Bapan Namalyari ya nabyay! Ta paradi ya sinabin Bapan Namalyari,

“Manugêl laku sa lukup la buy bumyay kaawyun la.

Sikuy kilalanên lan Namalyari la, buy silay magin mani tawuy sakup ku.†

¹⁷ Kabay magpakarayu kaw sa mani asê manampalataya buy magpapawa kaw kalla.

Magpakarayu kaw sa mani panituwad madinat buy tanggapên kataw.‡

¹⁸ Sikuy magin Bapa yu buy sikaw wa magin mani anak ku.” Abiin na sinabin Panginuun na Makapangyarian.§

7

¹ Mani kakaidwan ku, abiin ya mani impangakun Bapan Namalyari kantamu. Kabay itas tamuy sabêt man na diyag ga makapadinat sa lawini buy isip tamu. Pilitin tamun bumyay malinis buy dilag limu kan Bapan Namalyari.

Ya tulan Pablo

² Tanggapên yukay sa mani bêkê yu. Ayin kay dinyag ga nadawak agyan kansabêt man kamuyu. A yan kaw inlitêp o sinamantala sa kapamalatan pangaral

* 6:2 6:2 Isaias 49:8. † 6:16 6:16 Levitico 26:12; Ezekiel 37:27. ‡ 6:17 6:17 Isaias 52:11; Ezekiel 20:34; 20:41.

§ 6:18 6:18 2 Samuel 7:14; 2 Samuel 7:8.

yan. ³ A kataw pan-atulun, ta mana kinan sinabi kamuyuy kakaidwan yan kaw buy nakal-an kay mabyay o matin kaawyun yu. ⁴ Maragul la tiwala ku kamuyu buy pan-ipagmaragul kataw! Luyang yu pun pinapas-êy ya nakêm ku. Matula-tula ku agyan magkakasakit kay.

⁵ Sên nilatêng kay yana sa Macedonia, ayin kay êt paynawa gawan pawan idi sa palitêng yan na mani tawuy man-alungat kanyan buy sa lalên nakêm yan, pawa kay migaganaka. ⁶ Nuwa si Bapan Namalyari ya mamapas-êy nakêm mani malungkut, pinas-êy nay nakêm yan sa pallumatêng Tito. ⁷ Buy alwan kay pal-lumatêng Titoy nakapas-êy nakêm yan, nun a ya pamapas-êy yu kana ya sabay êt ta nakapas-êy kanyan. Imbalita nay panabêk yu kanyan, ya panangis yu sa pangapalyari, buy ya pagmalasakit yu kangku. Kabay luyang ngakun natula!

⁸⁻⁹ Sabitun nuna, sên nakit kuy napatib-sê kaw sa sulat ku, paran nagsisi yaku. Nuwa amêsên, agyan napatib-sê kaw sa sulat ku sa pêrad da panawun, ayin nakun pagsisyan. Buy amêsên matula ku, alwan gawan natib-sê kaw, nun a matula ku ta ya pangatib-sê yu sabay ya ginamit Bapan Namalyari amên magsisi kaw. Natib-sê kaw kaparisun pangatib-sê ya kalabayan Bapan Namalyari kamuyu. Kabay nakasawup kamuyuy insulat ku. ¹⁰ Tagawan ya pangatib-sê ya kalabayan Bapan Namalyari, sabay ya panggamitin na amên magsisi kitamu buy miligtas. Ya parabaysên na pangatib-sê, asê pagsisyan. Nuwa ya pangatib-sê ya ayin pagsisi kaparisun mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari sabay ya sêpat pagsisyan, ta abiin ya misyay kalla sa lukup Bapan Namalyari.

¹¹ Elêwên yuy kinapisadsaran pangatib-sê ya kalabayan Bapan Namalyari! Labaylabay yinan manyag mangêd. Pagpilitan yun papêtgan ya ayin kaw kasalanan tungkul sa mani pansabin ku kamuyu. Nanubag kaw sa nalyari kamuyu. Nalimu kaw kan Bapan Namalyari. Nasabêksabêk kaw wa miudung

nga manan pamiaawyun yu. Dilag kawnan pagmalasakit kanyan. Pinarusan yuy nangasalanan. Pinagpapêtgan yu ya a kaw nakiayun sa nalyari ya kasalanan.

¹² Kabay agyan nanulat taku kamuyu, alwan gawan sa nangasalanan o sa pinanyagan nan kasalanan, nun a amên maipakit kan Bapan Namalyari nu parasaantu kaw katapat kanyan. ¹³ Buy gawan disati, napapas-êy yuy nakêm yan. Alwan kay abiin, ta sên nakitan yan na masaya si Tito gawan sa pamatula yu kana, luyang kay sinumigla gawan naipatêtbêk yuy nakêm na.

¹⁴ Impagmaragul kataw kana buy impapêtêg nay pêtêg ga sinabi ku kana tungkul kamuyu. Kabay a ku nipakadêng-êy. ¹⁵ Buy balang maganakan Titoy panunul yu kana buy pananggap yu kana un dilag panggalang, luyang nakaw pangkaidwan. ¹⁶ Matula ku gawan lubus kataw mapaniwalan.

8

Ya pamisasawup mani manampalataya

¹ Amêsên na mapatêl, labay kun matandan yuy kangêdan Bapan Namalyari sa biyay mani manampalatayay mi-aawyun baydi sa Macedonia. ² Ta agyan makadanas silan sadyay kasakitan, matula-tula sila pun êt mam-in malakêy sawup sa kaatag mani manampalataya. ³ Makapagpapêtêg gaku kamuyu ya kusan nakêm silan nam-i buy alwan kay maagyu lay indin la, nun a igit pun. ⁴ Gawan silayna mismuy miuman-uman makisabi kanyan ya tulutan silan mam-in sawup sa mani magkasakit ya pinilin Bapan Namalyarin kay kana ya idi sa Jerusalem. ⁵ Buy igit pun bay sa panasaan yan na dinyag la, gawan in-il-an lay biyay la para sa Panginuun buy in-il-an la êt ta biyay la para sa panawup kanyan, gawan tanda lay abiin ya kalabayan Bapan Namalyari.

⁶ Kabay gawan si Tito ya nag-umpisan nanipun sawup sa mapatêl sa Jerusalem, pinakisabyan yanya ya mag-udung ya kamuyu buy manawup sa pamitipun yun pan-isawup yu. ⁷ Amêsên, gawan

sikaw wa manimuna sa panampalataya, panuru, kabiyasan, kasipêgan buy pangidu kanyan, labay yan na manimuna kaw êt sa pam-in sawup.

⁸ Alwan sa pan-iutus kataw mam-i. Kay pansabin ku kamuyuy panawup mapatêl tamu sa Macedonia sa mani mapatêl tamu sa Jerusalem amên nu tubsun yuy panawup la, maipakit yu êt kanyan na pêtêg ga pangidu yu. ⁹ Gawan tanda yinay mani kangêdan na impakit Panginuun tamun Jesu Cristu, ya agyan mabandi ya baydu sa langit, nagpakakalulu ya baydi sa babun luta alang-alang kantamu amên sa kapamilatan kasakitan na, mapabandi na kitamu sa pangêlêw Bapan Namalyari.

¹⁰ Kabay ati ya masabi ku kamuyu. Mangêd da yarin yuy inumpisan yuy panipun sawup. Sabitun nilabas sa tawun, sikaw wa nunan nakaisip abiin, buy sikaw êt ta nunan nanyag. ¹¹ Kabay amêsên, yarin yinay ati! Nu parasaantu kaw kasipêg manipun sawup sabitun nuna, para êt baydu dayi sa katganan. Mam-i kaw un agyu yun idin. ¹² Gawan nu kusan nakêm ma pam-i yu, tanggapên Bapan Namalyari ya dakun sabêt ta agyu yun idin. Ta a ya mangêtêng nga mam-i kitamun a tamu agyun idin.

¹³ A ku sinabi ya mam-i kaw amên mitigsaw wa kaatag buy sikaw êt ta man na magkasakit, nun a amên parisu kitamun misasawup sa balang gisa. ¹⁴ Amêsên, masaganay biyay yu buy mangaylangan sila. Kabay mangêd da sawpan yu sila sa kaylangan la. Sa panawun na sikaw êt ta mangaylangan buy masagana sila, sila êt ta manawup kamuyu. Sa parabaydu, parisu kitamun misasawup sa balang gisa. ¹⁵ Ta paradi ya idi sa Kasulatan, "Ya nanipun malakê, asê sinumubra. Buy ya nanipun pêpêrad, asê nangulangan."*

¹⁶ Selamat kan Bapan Namalyari ta indin na sa nakêm Titoy pagmalasakit na kamuyu kaparisun pagmalasakit ku kamuyu. ¹⁷ Gawan alwan kay napaawu ya sa pamikisabi yan kana, nun a mismun

siyay nasabêk maku baysên. ¹⁸ Ipakilaku yan kan Titoy gisay patêl tamu ya pikatandan sa kaganawan manampalatayay miaawyun gawan sa pangaral nan Mangêd da Balita. ¹⁹ Alwan kay abiin. Siya êt ta pinilin mani manampalatayay miaawyun ya kilaku kanyan amên mantan sawup sa mani mapatêl tamuy mangaylangan sa Jerusalem. Buy sa kapamilatan pantan yan sawup, maulimên na Panginuun buy maipakit yan na taganan kalabay kay makasawup.

²⁰ In-utus yan na awyunan na si Tito gawan labay yan malisyan na dat dilag magsabin nadawak tungkul sa pamaala yan sa maragul la sawup. ²¹ Gawan pagpilitan yan daygên na ustu, alwan kay sa pangêlêw Panginuun, nun a agyan sa pangêlêw êt mani tawu.

²² Kaawyun la sa pamaku baysên na gisa pun na patêl sa panampalataya. Napagpapêtgan yan nina sa malakêy bagay ya masipêg yan manawup. Buy igit pun na sipêg na amêsên, gawan maragul la tiwala na kamuyu. ²³ Tungkul laman kan Tito, siyay kaawyun kun manawup kamuyu. Tungkul laman sa mani mapatêl la kaawyun na, sabay silay mani in-utus mani mamunu sa mani manampalatayay miaawyun buy mambumyay sila para sa ikarangal Cristu. ²⁴ Kabay ipakit yu kallay pangidu yu amên mapagpapêtgan lay pamipagmaragul yan tungkul kamuyu, buy matandan êt kaatag mani manampalatayay miaawyun sa kapamilatan la.

9

Ya sawup sa mani pinilin Bapan Namalyari sa Jerusalem

¹⁻² A kina kaylangan isulat pun kamuyuy tungkul sa pam-in sawup, ta tanda kuy labaylabay yun manawup sa mani pinilin Bapan Namalyari sa Jerusalem. Kabay impagmaragul kuy abiin sa mani taga prubinsyan Macedonia. Sinabi ku kallay ubat pun sabitun nilabas sa tawun, nakal-an kaw nay mani taga prubinsyan Acaya ya mam-in sawup. Buy abiin

* 8:15 8:15 Exodo 16:18.

ya namitustus sa malakê amên mam-i êt. ³ Kabay impauna kina baysên silan Tito amên sa pamaku yan kamuyu, nakal-an nay sawup yu kaparisun pan-ipagmaragul ku sa mani taga Macedonia. Sa pakapakun baydu, a la masabi ya ayin pukat ta pan-ipagmaragul ku tungkul kamuyu. ⁴ Gawan nu lumatêng ngaku baysên kaawyun na dakun umnuy taga Macedonia buy makit lay a kaw pun awêd nakal-an sa panawup yu, mipakadêng-êy yaku buy para kaw êt baydu. ⁵ Kabay naisip kun ipauna silan Tito amên agyan ayin naku pun baysên, mail-an yinay impangaku yuy sawup. Sa parabaysên na paralan, mapaptêgan mani tawuy kusan nakêm yun pam-i buy alwan kay napilitan.

⁶ Pakaisipin yuy ati ya panabin tungkul sa pam-i. Ya mananêm pêpêrad, mamupul êt pêpêrad. Buy ya mananêm malakê, mamupul êt malakê. ⁷ Ya balang gisa kamuyu, kaylangan yan mam-i ayun sa labay nakêm na ya ayin pamikakunu buy alwan kay napilitan, gawan kakaidwan Bapan Namalyari ya mani mam-i un dilag tulay nakêm. ⁸ Buy agyun idin Bapan Namalyari kamuyuy igit pun sa kaylangan yu amên a kaw magkulang. Sa pakapakun baydu, pawa kaw makasawup sa kaatag. ⁹ Ta ati ya idi sa Kasulatan tungkul sa tawuy matinêk, "Mapam-i ya sa mani kalulu.

Buy kanuman, asê malitêpan Bapan Namalyari ya mangêd da dinyagna."*

¹⁰ Si Bapan Namalyari ya nam-in bini buy maêkan sa mani manggitna ya sabay êt ta mamalakên idi kamuyu amên luyang kaw pun êt makasawup sa kaatag. ¹¹ Igit pun sa kaylangan yuy idin Bapan Namalyari amên pawa kaw makasawup sa kaatag. Sa pakapakun baydu, malakê pun na magpasalamat kan Bapan Namalyari gawan sa sawup pa pan-ipagtan yu kalla sa kapamilatan yan.

¹² Gawan sa pam-i yu, alwan kay pan-idin yuy kaylangan mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana ya idi sa Jerusalem,

nun a gawan sa pam-i yu, malakê pun na magpasalamat kan Bapan Namalyari. ¹³ Ya kusan nakêm yun pam-i kalla buy sa kaatag, sabay ya magpapêtêg ga pansunulun yuy Mangêd da Balita tungkul kan Cristu. Sa pakapakun baydu, ulimênên la si Bapan Namalyari. ¹⁴ Buun nakêm silan manalangin para kamuyu, gawan mangakitan lay dakilay kangêdan Bapan Namalyari sa biyay yu sa kapamilatan kusa yun pam-i. ¹⁵ Pasalamatan tamu si Bapan Namalyari gawan kan Cristu ya sabay ya degalu nay ayin kapan-tag.

10

Ya pakitbay Pablo sa mani manalungat kana

¹ Siku si Pablo ya makisabi kamuyu sa kapamilatan pagpayêpa buy mangêd da nakêm kaparisun Cristu. Dilag mani magsabi kamuyun nu manulat taku kamuyu, mamakatibsê nuwa nu kaawyun yuku, mapagpayêpa ku. ² Makisabi yaku kamuyun agana yuku dayi pilitin mami-pakit tubag sa pallumatêng ku baysên. Tagawan makal-an nakun manubag sa mani tawuy magsabin mambumyay kay kaparisun mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari. ³ Ta agyan mambumyay kay man baydi sa babun luta, a kay makilaban sa mani manalungat kanyan kaparisun pamikilaban mani asê manampalataya. ⁴ Ta ya almas ya panggamitin yan sa pamikilaban, alwan almas babun luta, nun a sabay ya kapangyarian Bapan Namalyari. Ya pansirên yan, abituy alwan ustuy pangatuynungan kaparisun paniran matag-ay ya pader ya panagkan gisay balayan sa mani kapatil. ⁵ Pallasakên yan êt ta kaganawan pamikisubakan buy pagmatag-ay ya mamênbên sa pangilala kan Bapan Namalyari. Panitinêk yan na kaganawan isip manalungat buy panturwanan yan silan manunul sa mani utus Cristu. ⁶ Buy nu mapilmian yan na pêtêg kawnan manunul, makal-an kayan parusan na kaganawan kaawyun yun asê manunul.

* 9:9 9:9 Mani Kanta 112:9.

7 Ya asê mangêd kamuyu, kay mangêlêw kaw sa pangatawun gisay tawu. Pakaisipin yuy ati! Nu dilag mangisip pa nakibêtêk kina kan Cristu, kaylangan na êt isipin ya sikay man, nakibêtêk êt kan Cristu. 8 Agyan paran pipilalun kinay pamipagmaragul kun karapatan na indin kanyan Bapan Namalyari, a ku ikadêng-êy. Ta ya karapatan na abiin, para sa pamapas-êy panampalataya yu buy alwan sa panira. 9 Pansabin kuy ati amên a yu isipin na pamalimun kataw sa surat ku. 10 Gawan dilag mani magsabi baysên, “Ya mani surat Pablo, napas-êy buy matubag, nuwa nu arapan, mayna ya buy ayin pukat ta pansabin na.” 11 Sêpat matandan mani tawun abiin ya nu sabêt ta pansabin yan sa surat, para êt baysên na daygên yan sa pallumatêng yan baysên.

12 A yan pan-ipantag ga sarili yan o pan-iparisu sa kaatag baysên ya mamipadayêw sarili la. Ayin silan tanda, tagawan pan-ituwad lan pawan ustu ya sabêt man na mani pandaygên la buy pan-iparisu lay sarili la sa mani kaawyun la. 13 Nuwa sikay, a yan pan-ipagmaragul la a yan na sakup, nun a kay ya pan-ipadyag Bapan Namalyari kanyan. Buy sikaw wa mani taga Corinto, sakup kaw sa pan-ipadyag na kanyan. 14 Nu a kay nilatêng baysên, malyari lan sabin na pipilalun yan nay pagmaragul yan. Nuwa ya pêtêg, sikay ya nunan inlumâtêng kamuyu buy nangaral Mangêd da Balita tungkul kan Cristu. 15 Kabay a yan pipilalun na pagmaragul yan, gawan a yan pan-ipagmaragul la a yan pinagkasakitan. Nun a, man-umasa kay ya kaban manpumas-êy ya panampalataya yu, lumawang pun êt ta pandaygên yan kamuyu ayun sa katganan na indin Bapan Namalyari kanyan. 16 Sa pakapakun baydu, maipangaral yan na Mangêd da Balita sa kaatag êt ta lugal la asê pun nalaku. Tagawan a yan labay ipagmaragul la pinagkasakitan kaatag.

17 Tagawan ati ya idi sa Kasulatan,

“Nu dilag kalabay magmaragul, ipagmaragul na tana nu sabêt ta dinyag Panginuun.”*

18 Tagawan ya tawuy kapapaidu sa Panginuun abituy tawuy pan-idayêw na, alwan abituy tawuy mamipadayêw sa sarili na.

11

Si Pablo buy mani magbibiyasan apostul

1 Dayi pibabatan yuku, nu makasabi yakun paran gisay tawuy ayin tanda. Pibabatan yuy pagsabi ku! 2 Mangimun naku kamuyu kaparisun pangimun Bapan Namalyari kamuyu. Tagawan para kaw gisay dalagay ayin pun dinanasan ya impangaku kun itangên sa gisay liyaki, ya ayin kaatag nun a si Cristu. 3 Nuwa migaganaka kun dat mailitêp kaw sa tapat buy buun nakêm panunul kan Cristu. Nu mailitêp kaw, kaparisu kawnan Eva* ya nailitêp utan. 4 Tagawan tambêng yun pantanggapên ya agyan sisabêt ta lumatêng baysên kamuyu ya mamiaral kaatag Jesus kaysa in-aral yan kamuyu. Buy pantanggapên yu êt ya kaatag ispiritu kaysa tinanggap yina sabitun nuna. Buy pantanggapên yu êt ya kaatag pansabtan lan mangêd da balita kaysa sa impatanda yan na kamuyu sabitun nuna.

5 Sa êlêw ku, a kinaman nipaubatan sa mani pansabtan magbibiyasan apostul. 6 Malyarin a ku magaling magsabi, nuwa ustuy naman na kabiyasnan ku sa kapêtêgan. Buy sa kaganawan pangaral yan, naipakit yan kamuyuy ustuy kabiyasnan tungkul sa kapêtêgan.

7 Sabitun nuna, a ku impabayad ya pangaral kun Mangêd da Balita kamuyu, nun a inyêpa kuy sarili ku amên maitagay kaw. Amêsên, nadawak nayi ya dinyag ku? 8 Nananggap pakun sawup ubat sa kaatag mani manampalatayay mi-aawyun para sa mani kaylangan ku amên ta maipangaral ku kamuyuy Mangêd da Balita. Para ku silaynan pinanakawan amên masawpan kataw. 9 Buy sabitun idi

* **10:17** 10:17 Jeremias 9:24. * **11:3** 11:3 Si Evay nunan babayi ya dinyag Bapan Namalyari ya nallabag sa utus na gawan naniwala ya sa kalaraman Satanas.

yaku pun kamuyu buy naubusan naku sa kaylangan ku, a ku nagpabayat kansabêt man kamuyu tagawan ya mani mapatêl tamuy ubat sa Macedonia ya nam-in mani kaylangan ku. Pinagpilitan kun asê pabayat kamuyu buy isundu kuy abiin na pandaygên ku. ¹⁰ Nu parasaantu wakun napilmi ya idi kangkuy kapêtêgan Cristu, para ku êt baydun napilmi ya ayin sisabêt man na makapatgên un pamipagmaragul ku sa kaganawan lugal yun mani taga prubinsyan Acaya ya a ku nanyawad sawup kamuyu. ¹¹ Agana yu isipin na gawan a kina nanyawad sawup kamuyu, a kataw na kaidwan. Alwan pêtêg ga abiin. Ta tandan Bapan Namalyari ya kakaidwan kataw!

¹² Isundu kun daygên na a ku panyawad sawup kamuyu amên asê masabin magbibiyasan apostul ya parisuy paglingkud la sa paglingkud yan. ¹³ Tagawan na mani tawun abiin, mapamilitêp buy magtatalingkayun apostul Cristu. ¹⁴ Buy asê makapagtakay abiin, gawan agyan si Satanas, magtatalingkayun ang-el Bapan Namalyari ya mam-in sawang. ¹⁵ Kabay asê êt makapagtaka nu magtatalingkayun manyag mangêd ya mani manunul kan Satanas. Nuwa lumatêng lanuy allu, parusan sila ayun sa nangadadawak ka dinyag la.

Ya mani kasakitan Pablo bilang apostul

¹⁶ Pan-umanên ku, agana yu isipin na ayin nakun tanda. Nuwa nu parabaysên na pan-isipin yu kangku, tanggapên yu kina bilang ayin tanda amên makapagmaragul laku agyan kay pêrad. ¹⁷ Ya pagmaragul kun ati, alwan ubat kan Bapan Namalyari, nun a para kinan ayin dêng-êy. ¹⁸ Nuwa gawan malakêy magmaragul baysên kaparisun pagmaragul mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari, magmaragul laku êt. ¹⁹ Pansabin yuy biyasa kaw, nuwa pawa kaw paawu sa dakun sabêt man na pansabin mani ayin tanda. ²⁰ Tagawan kay pampaulayên yun ipusun lakaw, kêwên na pibandiyan yu, pagsamantalên kaw,

êlêwên nabêlêng, o pan-ipakadêng-êy. ²¹ Indap yuy mangêd da pandaygên la kamuyu. Agyan makadêng-êy man sabin, tanggapên yan ta a yan agyun daygên na pandaygên la kamuyu!

Nu dilag silan pan-ipagmaragul, siku êt, dilag pan-ipagmaragul agyan paran ayin nakun dêng-êy gawan sa pansabin ku. ²² Pan-ipagmaragul la nayi ya mani Judio sila? Siku êt! Pan-ipagmaragul la nayi ya mani Israelita sila? Siku êt! Pan-ipagmaragul la êt nayi ya kaawyun sila sa layin Abraham? Siku êt! ²³ Nu pansabin lay lingkud silan Cristu, luyang ngakina! Tanda kuy sa pagmaragul kun ati para kun tinulaw. Ta pansabin kuy igit ta pagsipêg ku kaysa kalla, mas malakêy pangasukul ku, mas malakêy pangumpas kangku, buy pawa kinan nayi-nayin mati. ²⁴ Katilima kun nakadanas tatlumpu buy siyam ma pallatiku sa kaparisu kun mani Judio. ²⁵ Katitlu wakun pinatuk mani sundalus Romano. Misan nakun binatang mani Judio amên patin.† Katitlu kun nadanasan na inlumbug ga pagsakayan kuy barku. Buy misan buun allu buy yabi yakun naglêpawan sa dagat.

²⁶ Sa pamita ku sa magmikakanayun na lugal amên mangaral Mangêd da Balita, nilaku waku sa nadawak ka kabilyan. Nadawak ka kabilyan ku sa paglipay ku sa mani ilug, sa mani manakaw, sa kaparisu kun mani Judio, sa mani alwan Judio, sa mani balayan, sa mani kakyangan, sa dagat, buy sa mani tawuy magtatalingkayun mani mapatêl kan Cristu. ²⁷ Nadanasan ku êt ta sadyay kasakitan buy pagal buy asê mapabêlêw. Nadanasan ku êt ta mapêl-ang buy layangên gawan ayin maêkan. Buy nadanasan kuy lay-êpên gawan ayin maiyaming. ²⁸ Maliban sa kaganawan abiin, allu-allu wakun migaganaka sa mani manampalatayay mi-aawyun. ²⁹ Nu dilag mangayna, damayên kuya. Buy nu dilag êt mamiayat sa pangasalanan, sadyay sakit nakêm ku.

³⁰ Nu kaylangan kun magmaragul, ya ipagmaragul ku, abituy kakaynan ku. ³¹ Ya Namalyari buy Bapan Panginuun

† 11:25 11:25 Mani Dyag 14:19.

tamun Jesus, tanda nay a ku malaram. Ulimênên ya kanuman! ³² Sabitun idi yaku sa balayan Damasco, ya gobernador ya sakup Arin Aretas, impabantay nay pasbul balayan amên dakpên naku. ³³ Nuwa ingkulsug gakun mani kaawyun ku sa gisay maragul la tiklis buy intabuy laku sa awang pader balayan. Kabay nakatakas saku.

12

Ya mani impatandan Bapan Namalyari kan Pablo

¹ Kaylangan kun magmaragul, agyan ayin nakun nabang sa pagmaragul ku. Amêsên, sabin kuy mani sulêplêp buy mani impakit Panginuun. ² Mapu buy apat ta tawun nay inlumibas sabitun gintan nakun Bapan Namalyari sa bibiyan na. (Sa panawun abitu, manampalataya kina kan Cristu.) Kay a ku mapilmian nu sulêplêp ispiritu kuy abitu o panitag-ay yakun Bapan Namalyari sa langit ya kaawyun na lawini ku. Ta kay si Bapan Namalyari ya magtanda. ³ Panumanên ku, gintan nakun Bapan Namalyari sa langit. Kay si Bapan Namalyari ya magtanda nu sulêplêp pa abitu un ispiritu ku o pêtêg gintan nakun Bapan Namalyari. ⁴ Gintan naku sa Paraisu buy nalêngê ku bayduy mani bagay ya asê agyun sabin buy asê pan-itulut sa tawu un sabin. ⁵ Malyari kun maipagmaragul la dinanasan ku. Nuwa a ku ipagmaragul la sarili ku, liban ta sa mani kakaynan ku. ⁶ Buy nu magmaragul laku man, a ku lumtaw ayin tanda, gawan pêtêg ga pansabin ku. Nuwa a ku daygên na abiin gawan dat pipilalun nan kaatag ya pangisip la tungkul kangku kaysa nakitan buy nalêngê la kangku.

⁷ Asê labay Bapan Namalyari ya mapagpadayêw waku gawan sa mani mamakau-papas sa impakit na kangku. Kabay tinulutan Bapan Namalyarin biyan nakun sakit Satanas ya sabay ya mamasakit kangku. ⁸ Katitlu wakun nanyawad sa Panginuun na itas na kangkuy paradi ya sakit. ⁹ Nuwa paradi ya pakitbay

na, "Ya kangêdan ku, nukad da sa kaganawan kaylangan mu, gawan lubus makitan na kapangyarian ku sa kakaynan mu." Kabay buun tula kun ipagmaragul la mani kakaynan ku amên sa pakapakun baydu, manugêl kangkuy kapangyarian Cristu. ¹⁰ Kabay matula ku nu gawan sa panunul ku kan Cristu, mayna ku, pandustakên naku, pampasakitin, panusigin o panggipitin. Tagawan nu mayna ku, pampapas-êyên nakun Cristu.

Ya pagmalasakit Pablo sa mani taga Corinto

¹¹ Gawan sa pagmaragul ku, para kun ayin tanda. Nuwa sikaw êt ta namitustus kangku amên magmaragul. Sêpat dayiy sikaw wa misabin pangulimên tungkul kangku sa mani magbibiyasan mani apostul, nuwa a yu dinyag. Ta agyan ayin nakun pukut, a ku mipaubatan kalla. ¹² Sabitun idi yaku kamuyu buy napibabatan kuy kasakitan, napagpapêtgan na pêtêg gakun apostul Jesu Cristu sa kapamilatan mani tanda', imala buy mamakaupapas ya nadyag kamuyu. ¹³ Nu parasaantuy pagmalasakit ku baysên kamuyu, para êt bayduy pagmalasakit ku sa kaatag mani manampalatayay mi-aawyun, liban ta sa a ku panyawad sawup kamuyu. Nu para kamuyu, nangasalanan naku gawan sa a ku panyawad sawup kamuyu, patawarên yuku dayi!

¹⁴ Ati ya ikatluy pamaku ku baysên kamuyu. Buy nu parasaantu wakun asê nagpabayat kamuyu sabitun nuna, para ku êt baydu amêsên kamuyu. Gawan alwan pibandiyan yuy labay ku, nun a sikaw. Ta para kataw nan mani anak. Alwan ustuy mani anak ka manipun para sa mangatwa la, nun a mangatwa ya manipun para sa anak la. ¹⁵ Ya pêtêg, ikatula kun iubus kamuyuy kaganawan idi kangku para sa ikakangêd yu buy agyan na biyay ku, idin ku êt. Nuwa agyan sadyay pangidu ku kamuyu, pakan sikaw, pêpêrad da pangidu yu kangku.

¹⁶ Tanda yuy a ku nagpabayat kansabêt man kamuyu. Nuwa dilag pun êt magsabi kamuyun mautêk kaku buy kay pinurayit kataw. ¹⁷ Nuwa parasaantu, pakan sikaw

yay magtandan a ku manamantala kamuyu sa kapamilatan mani mapatêl la impalaku ku baysên. ¹⁸ Pikisabyan ku si Tito ya maku baysên buy in-utus kuy gisay patêl la pagkaawyun na. Namurayit nayi kamuyu si Tito? Asê! Ta gigisay isip yan sa pandaygên yan buy gigisay labay yan na paralan kamuyu.

¹⁹ Indap yu nayi, pawa yan panitanggul la sarili yan? Asê! Magsabi kay bilang lingkud Cristu sa arapan Bapan Namalyari. Mani kakaidwan yan, ya kaganawan pandaygên yan, para sa ikapas-êy panampalataya yu. ²⁰ Migaganaka kun dat sa pallumatêng ku baysên, dilag gakun makitan na a ku malabay buy para kaw êt baydu kangku. Dat malatêng kataw wa asê mikakasundu, mikakasêm, mitutubag, miiimut, misisira, mikukuwentun ayin pukat, magmamatag-ay buy migugulu. ²¹ Migaganaka kun dat sa pallumatêng kun manguman baysên, ipakadêng-êy yakun Bapan Namalyari sa arapan yu. Buy itangis kuy malakê kamuyuy nangasalanan, nuwa a la pun pinagsisyan buy tinalibatukan na kadinatan, pamikikanayun buy kalaswaan ya pandaygên la.

13

Katganan mani tipan buy mani pangu-musta

¹ Ati ya ikatlu kun pamaku baysên. Ati ya idi sa Kasulatan, “Sabêt man na panangkan gisa laban sa kaparistu na, sêpat pagpapêtgan luwa o tatlu nakakit.”* ² Sabitun ikalway pamaku ku baysên, pinatandan kuy mani nangasalanan ya a la matakasan na pamarusa ku. Amêsên, kaban ayin naku pun baysên, pampatandan kuy mani nangasalanan buy sikaw êt kaganawan, a kaw makatakas sa pamarusa ku sa pallumatêng ku. ³ Daygên kuy abiin ya pamarusa gawan labay yun ipakit ku kamuyuy pagpapêtêg ya si Cristuy magsabi sa kapamilatan ku. Kabay mangêtpan kaw, ta sa pallumatêng ku, matandan

yuy asê mayna si Cristu sa pamitinêk na kamuyu, nun a makapangyarian ya. ⁴ Agyan paran mayna si Cristu sabitun impaku ya sa kurus, nakit ta kapangyarian Bapan Namalyari sa kapamilatan panguman nan pangabyay. Para kay êt baydu amêsên, gawan mayna kay kaparistu, nuwa makit ta kapangyarian Bapan Namalyari sa kapamilatan daygên yan kamuyu.

⁵ Usisên yuy sarili yu nu taganan manampalataya kaw kan Cristu. Pakaisipin yun mangêd. Nu pêtêg kaw manampalataya, idi kamuyu si Cristu. Nuwa nu ayin kamuyu si Cristu, a kaw pêtêg manampalataya. ⁶ Buy nu matandan yuy pêtêg kaw manampalataya kan Cristu, matandan yuy pêtêg kay apostul Cristu. ⁷ Manalangin kay para kamuyu ya a kaw makadyag dakun sabêt man na nadawak. Pandaygên yan na abiin, alwan amên ipakit sa mani tawuy pansunulun yuy mani pan-iaral yan. Nun a agyan sabin lay alwa kay pêtêg apostul Cristu, pawa kaw manyag mangêd. ⁸ Kanuman a kay manyag agyan sabêt man na panalungat sa kapêtêgan, nun a pan-ipatanda yan na kapêtêgan. ⁹ Matula kay nu mayna kay, napas-êy ta dayi ya panampalataya yu. Buy manalangin kay êt ta magin ganap kaw. ¹⁰ Kabay insulat kuy mani abiin kaban ayin naku pun baysên kamuyu amên sa pallumatêng ku, a kina kaylangan mipakit tubag sa panggमित karapatan na indin Panginuun kangku. Ya karapatan na indin kangku, para sa ikapas-êy yu buy alwan sa ikasira yu.

¹¹ Mani mapatêl, angga ta di ya surat ku. Pagpilitan yun ayin makitan na nadawak kamuyu buy sunulun yuy mani pansabin ku kamuyu. Mibêbêtêk kaw buy bumyay un dilag mangêd da pamikiawyun. Sa pakapakun baydu, manugêl kamuyu si Bapan Namalyari ya pinangubatan pangidu buy kapatêbêkan.

¹² Miaapêt kaw bilang mipapatêl kan Cristu.

Pan-ipasabin kaganawan pinilin Bapan Namalyarin kay kana ya idi baydi ya

* 13:1 13:1 Deuteronomio 19:15.

nagpapakun kawna.

¹³ Labay kuy manugêl kamuyun kaganawan ya kangêdan Panginuun Jesu Cristu, ya pangidun Bapan Namalyari buy pamikibêtêk Ispiritun Bapan Namalyari.

Ya Sulat Pablo sa mani taga GALACIA

¹ Siku si Pablo ya apostul Jesu Cristu. Nagin apostul laku alwan gawan dilag tawuy namili kangku o dilag tawuy nami-utus kangku, nun a nagin apostul laku gawan pinili yakun Jesu Cristu buy Bapa tamun Namalyari ya namabyay nangu-man kan Jesus. ² Nanulat taku kamuyuy mani pustun manampalatayay miaawyun na idi baysên sa prubinsyan Galacia. Nagpakun kawna. Abiin êt ta panipasabi kamuyun mapatêl tamu baydi ya kaawyun ku.

³ Labay kuy manugêl kamuyuy kangêdan buy kapatêtbêkan na ubat sa Namalyari ya Bapa tamu buy Panginuun tamun Jesu Cristu. ⁴ Ayun sa kalabayan Bapa tamun Namalyari, indin Cristu ya sarili na para sa mani kasalanan tamu amên iligtas kitamu sa kadawakan na pandaygên mani tawu baydi sa babun luta. ⁵ Ulimênên tamu si Bapan Namalyari kanuman! Awuy Panginuun.

Ayin kaatag Mangêd da Balita

⁶ Nagtaka ku gawan tambêng yun binukutan si Bapan Namalyari ya namêg kamuyu sa kapamilatan kangêdan Cristu. Pinaniwalan yuy kaatag aral ya pasabtan lan mangêd da balita pakan alwan pêtêg.

⁷ Ayin kaatag Mangêd da Balita, nun a abituy in-aral kina kamuyu. Pansabin kuy ati, gawan dilag kaatag manggulu kamuyu buy labay lan itukawkaw wa Mangêd da Balita tungkul kan Cristu.

⁸ Nu dilag mamiaral kamuyun kaatag sa Mangêd da Balita ya in-aral yan kamuyu, agyan sikay man o gisay ang-el la ubat sa langit, parusan ya dayin Bapan Namalyari. ⁹ Sinabi yan na kamuyu sabitun nuna buy isabi ku pun êt manguman, "Nu dilag mangaral kamuyun kaatag sa Mangêd da Balita ya natanggap yu, parusan ya dayin Bapan Namalyari!"

¹⁰ Agana yu isipin na kay labay ku, abituy ikatulan mani tawu kangku. Asê!

Ta ya labay ku, abituy ikatulan Bapan Namalyari kangku. Nu kay ikatulan tawuy labay ku, alwa kinan lingkud Cristu.

Parasaantun nadyag Apostul si Pablo

¹¹ Mani mapatêl ku, labay kun matandan yuy alwan kay diyagdiyag tawuy Mangêd da Balitay in-aral ku kamuyu.

¹² Buy a ku êt natanggap pa ati o natandan sa tawu, nun a mismun si Jesu Cristu ya namipatanda kangku.

¹³ Nabalitan yinay mana kun pamibiyaybiyay, sabitun manunul laku pun sa paniwalan mani Judio. Sadyay pamasakit ku sa mani manampalatayay miaawyun buy pinagpilitan ku silan upudun. ¹⁴ Buy tungkul êt taman sa panunul sa naugalyan mani Judio, nalampusan ku pun na malakêy kasin idad ku, tagawan taganan sinunul kuy paniwala yan na naubat pun sa mani ninunu yan.

¹⁵ Nuwa sa kangêdan nakêm Bapan Namalyari, bayu waku pun in-anak, pinili nakina buy amêsên, binêg naku amên maglingkud kana. ¹⁶ Buy impatanda na kangkuy Anak na amên ipatanda kuya êt sa mani alwan Judio. Sabitun nalyari ya abiin, a ku namatang agyan kansabêt man. ¹⁷ A ku êt naku sa Jerusalem amên makikit sa mani nunan nagin apostul kangku, nun a naku waku sa Arabia buy pamakayari, nag-udung ngaku sa balayan Damasco.

¹⁸ Sên nilabas sa tatluy tawun, naku waku sa Jerusalem amên makikit kan apostul Pedro buy nanugêl laku baydu kana un mapu buy limay allu. ¹⁹ Ayin naku pun nakitan baydun kaatag apostul, nun a kay si Santiago ya patêl Panginuun.

²⁰ Pêtêg ga kaganawan pansabin ku sa sulat ta ati buy tandan Bapan Namalyari ya a ku maglaram.

²¹ Pamakayari, naku waku sa prubinsyan Siria buy sa prubinsyan Cilicia. ²² Sa panawun na abitu, a laku pun na-pagkaarap mani pustun manampalatayay miaawyun na idi sa prubinsyan Judea.

²³ Kay nabalitan lay si manan mamasakit kalla, mangaral lana amêsên tungkul

sa panampalatayay pinagpilitan nan upudun sabitun nuna. ²⁴ Kabay inulimên la si Bapan Namalyari gawan sa dinyag na kangku.

2

Ya pananggap kan Pablo bilang Apostul

¹ Pamakayarin mapu buy apat ta tawun, naku wakun manguman sa Jerusalem. Kaawyun ku si Bernabe buy pikilaku ku êt si Tito. ² Nag-udung ngaku gawan nagsabi kangku si Bapan Namalyari ya sêpat takun maku baydu. Nakikit takun kay kakapad ku sa mani mamunu sa mani manampalataya buy sinabi ku kallay Mangêd da Balitay pan-iaral ku sa mani alwan Judio. Dinyag kuy abiin amên mapilmian kun asê nasayang nga mani pinagpagalan ku sabitun nuna angga man amêsên. ³ Si Tito ya kaawyun ku, a layna pinilit magpatuli agyan alwa yan Judio.* ⁴ Inumawas ya sabi tungkul sa pagpatuli, gawan dilag dakun umnuy magtatalingkayun mapatêl la nakiawyun kantamu amên manmanên lay kalayaan na natanggap tamu gawan sa pamikibêtêk tamu kan Cristu Jesus buy daygên kitamun manguman ipus Kautusan. ⁵ Nuwa agyan kay pêrad, a kay nakiayun sa labay la amên ya Mangêd da Balitay paniwalan yu, asê maawyunan alwan pêtêg.

⁶ Ya mani pangkilalanên na mani mamunu sa mani manampalatayay idi sa Jerusalem, ayin silan indagdag sa mani pan-iaral ku. Asê maulaga kangku nu sisabêt sila, gawan asê mamili si Bapan Namalyari. ⁷ A la dinagdagan na mani pan-iaral ku, nun a kinilala lay pinagtiwalan nakun Bapan Namalyari sa pangaral kun Mangêd da Balita sa mani alwan Judio, kaparisun Pedroy mangaral Mangêd da Balita sa mani Judio. ⁸ Gawan si Bapan Namalyari ya namitalaga kan Pedro bilang apostul sa mani Judio, siya êt ta namitalaga kangku bilang apostul sa

mani alwan Judio. ⁹ Kabay silan Santiago, Pedro buy si Juan na pangkilalanên na mamunu sa mani manampalataya, sên natandan lay intiwalan Bapan Namalyari kangkuy pangaral Mangêd da Balita, tinanggap laku buy si Bernabe ya kaawyun layna sa pangaral Mangêd da Balita. Napikasunduwan yan na sikay ya mangaral sa mani alwan Judio buy silayna man êt ta mangaral sa mani Judio. ¹⁰ Kay ya panyawarên la, sawpan yan pun na mani kaluluy Judio. Buy taganan abiin na labay kun daygên.

Sinabyanan Pablo si Pedro

¹¹ Nuwa sabitun inlumatêng si Pedro sa balayan Antioquia, sinabyanan kuyan arapan gawan malinaw wa asê ustuy dinyag na, ¹² gawan bayu inlumatêng nga dakun umnuy tawuy in-utus Santiago, makiêm si Pedro sa mani alwan Judio. Nuwa sên inlumatêng nga mani in-utus Santiago, nag-umpisa yinan asê makiêm sa mani alwan Judio, tagawan malimu ya sa malyarin sabin mani manampalatayay Judio ya mamilit magpatuli ya alwan Judio. ¹³ Kabay ya kaatag mani mapatêl la Judio, nakitbus sila êt sa pagtatalingkayu na. Buy agyan si Bernabe, nakitbus êt kana.

¹⁴ Sên nakitan kuy asina nakaayun sa kapêtêgan un Mangêd da Balita ya pandaygên la, sinabyanan ku si Pedro sa arapan kaganawan, "Uysian pilitin mu yay mani alwan Judio ya manunul sa mani naugalyan mani Judio ta, pakan sika mismuy gisay Judioy a ka manunul sa naugalyan mani Judio?"

Ya kaligtasan sa kapamilatan panampalataya

¹⁵ Sikay ya mani in-anak kan Judio, kaatag kay sa mani alwan Judio ya pan-ituwad mani kaparisu yan Judio ya makasalanan gawan a la tanday Kautusan. ¹⁶ Nuwa tanda yan ya si tawu, pan-ituwad Bapan Namalyarin matinêk, kay sa kapamilatan panampalataya kan Jesu Cristu buy alwan sa panunul un

* **2:3** 2:3 Pan-iaral Pablo ya asê kaylangan magpatuli ya mani manampalataya ya alwan Judio. Kabay sên a layna pinilit si Tito ya magpatuli, tandan Pablo ya sang-ayun sila sa pan-iaral na.

Kautusan. Kabay sikay ya mani Judio, manampalataya kay êt kan Cristu Jesus amên maituwad kay matinêk sa kapamilatan panampalataya buy alwan sa panunul Kautusan, gawan ayin sisabêt man na maituwad matinêk sa kapamilatan panunul sa Kautusan.

¹⁷ Amêsên, gawan pinagpilitan yan na maituwad kay matinêk sa pangêlêw Bapan Namalyari sa kapamilatan panampalataya kan Cristu, intuwad kay yaman makasalanan sa pangêlêw mani Judio, ta pinagbukutan yan na Kautusan. Ya labay sabin nayi, si Cristuy nitutu kanyan sa panyag kasalanan? Asê! ¹⁸ Nuwa nu udungun kina man na panunul sa Kautusan na inlakwanan kina, sikinay nagpapêtêg ga makasalanan naku. ¹⁹ Tagawan sa Kautusan na a ku mababan sunulun, natandan kuy imbilang ngakinan nati buy nisyay kan Bapan Namalyari. Kabay amêsên gawan sa Kautusan, imbilang ngakinan nati amên mabyay yaku ya manunul sa kalabayan Bapan Namalyari. ²⁰ Bilang niawyun naku kan Cristu sa pangamati na sa kurus. Kabay alway nan sikuy manguna sa biyay ku, nun a si Cristuy na. Buy kaban nabyay yaku baydi sa babun luta, bumyay yaku sa panampalataya sa Anak Bapan Namalyari ya nangidu kangku buy nam-in biyay na para kangku. ²¹ A ku pandaygên ayin pukat ta kangêdan Bapan Namalyari, ta nu pan-ituwad matinêk ka tawu sa kapamilatan panunul sa Kautusan, ayin ulagay pangamatin Cristu!

3

Kautusan o panampalataya kan Cristu

¹ Sikaw wa mani taga Galacia, a kaw ya makaintindi ta! Uysiyman maniwala kaw ya sa mani mamilitêp ta? Alwa nayin malinaw kinan in-aral kamuyuy labay sabin pangamatin Cristu sa kurus? ² Ati amêsên na labay kun sabin kamuyuy. Tinanggap yuy Ispiritun Bapan Namalyari alwan gawan sa panunul yu sa Kautusan, nun a gawan nanampalataya kaw sa Mangêd da Balitay nalêngê yu.

³ Taganan a kaw makaintindi! Nagumpisa kaw sa panampalataya sa kapamilatan kapangyarian Ispiritun Bapan Namalyari. Uysiyman amêsên pampilitin yuyan magin ganap sa kapamilatan sarili yun diyag ta? ⁴ Ayin na nayin ulaga kamuyuy kasakitan na nangadanasan yu gawan sa panampalataya yu? Tanda kuy dilag pun! ⁵ Alwa nayin indin na kamuyun Bapan Namalyari ya Ispiritu na buy sabay siya êt ta manyag mamakaupapas kamuyuy? Ati ya patang ku kamuyuy, "Manyag ya nayin mamakaupapas kamuyuy gawan sa panunul yu sa Kautusan o gawan sa panampalataya yu sa Mangêd da Balitay nalêngê yu?"

⁶ Isipin yuy nalyari kan Abraham. Ayun sa kasulatan, "Nanampalataya ya kan Bapan Namalyari. Kabay intuwad nayan matinêk."* ⁷ Sa pakapakun baydu, malinaw ya si mani manampalataya kan Bapan Namalyari sabay silay mani pêtêg anak Abraham. ⁸ Sabitun nuna pun, sinabi yana sa Kasulatan ya ituwad Bapan Namalyarin matinêk ka mani alwan Judio sa kapamilatan panampalataya la. Buy ati ya Mangêd da Balitay impatanday nan Bapan Namalyari kan Abraham, "Pagpalên kuy kaganawan bansa sa kapamilatan mu."† ⁹ Nanampalataya si Abraham kan Bapan Namalyari buy pinagpala naya. Kabay ya kaganawan manampalataya kan Bapan Namalyari, pagpalên na êt kaparisun Abraham.

¹⁰ Nuwa ya kaganawan maniwalan ituwad silan matinêk sa kapamilatan panunul la sa Kautusan, parusan silan Bapan Namalyari. Tagawan idi sa kasulatan,

"Parusan ya sisabêt man na asê manunul sa kaganawan nakasulat sa librun Kautusan."‡

¹¹ Malinaw wa ayin tawuy pan-ituwad matinêk sa pangêlêw Bapan Namalyari sa kapamilatan panunul sa Kautusan. Tagawan idi sa kasulatan,

"Ya tawuy pan-ituwad Bapan Namalyarin matinêk gawan sa panampalataya

* **3:6** 3:6 Genesis 15:6; Roma 4:3; Santiago 2:23. † **3:8** 3:8 Genesis 12:3; 18:18; 22:18. ‡ **3:10** 3:10 Deuteronomio 27:26. § **3:11** 3:11 Habakuk 2:4; Roma 1:17; Hebreo 10:38.

na, mabiyon yan biyay ya ayin katganan.”§

12 Ya Kautusan, asê nakabatay sa panampalataya. Tagawan idi sa kasulatan,

“Ya tawuy manunul sa kaganawan utus Bapan Namalyari, mabiyon yan biyay ya ayin katganan.”*

13 Maparusan kitamu gawan a tamu masunul la kaganawan pan-iutus Kautusan. Nuwa amêsên, inatbus kitaminan Cristu sa parusan ati ta naparusan ya para kantamu. Tagawan idi sa kasulatan, “Pamparusan ya sisabêt man na pinatin insab-it sa kayu.”†

14 Inatbus kitamun Jesu Cristu amên ya pagpapalay impangakun Bapan Namalyari kan Abraham, matanggap êt mani alwan Judio. Buy sa kapamilatan panampalataya tamu kana, matanggap tamuy Ispiritun Bapan Namalyari ya impangaku nâ.

Ya kautusan buy pangakun Bapan Namalyari

15 Mani mapatêl, biyan kataw alimbaway tambêng yun mapukatan. Asê malyarin daygên ayin kapukatan o dagdagan na sabêt man na napikasunduwan na napirman nana. 16 Para êt baydu sa mani impangakun Bapan Namalyari kan Abraham buy sa kaapuapuan na. A na sinabi, “Sa mani kaapuapuan mu,” ya labay sabin malakê, nun a “sa kaapuapuan mu,” ya labay sabin abiin, gigisa buy ayin kaatag nun a si Cristu. 17 Ati ya labay kun sabin. Dilag kasunduwan na dinyag si Bapan Namalyari kan Abraham buy impangakun Bapan Namalyari ya tuparên nay abiin. Pamakalibas apat ta ralan buy tatlumpuy tawun, indin Bapan Namalyari kan Moises ya Kautusan. Nuwa ya Kautusan, a na malyarin itas ya bisa o daygên ayin pukat ta pangakun Bapan Namalyari kan Abraham. 18 Tagawan nu matanggap tamu sa kapamilatan panunul sa Kautusan na pagpapalay impamanan Bapan Namalyari, ayin kapukatan na impangaku na kan Abraham. Nuwa

ya kapêtêgan, impamanan Bapan Namalyari ya pagpapala bilang panupad sa pangaku na.

19 Nu parabaydu, sabêt ta ulagan Kautusan? Ya Kautusan, indin amên matandan mani tawuy mangasalan sila. Nuwa ya abiin, kay aangga sa pallumatêng impangakuy kaapuapuan Abraham. Indin Bapan Namalyari kan Moises ya Kautusan sa kapamilatan mani ang-el. Buy sabay si Moises ya namilatan sa mani tawu buy kan Bapan Namalyari. 20 Nuwa alwan parabaydu pangakun Bapan Namalyari, ta sabitun indin Bapan Namalyari ya pangaku na kan Abraham, a ya nanggamiit mani ang-el o mamilatan, nun a mismun siyay nam-in pangaku na kan Abraham.

21 Nu parabaydu, salangsang nayi ya Kautusan sa mani pangakun Bapan Namalyari? Asê! Ta nu dilag dayin utus ya makab-in biyay, abiin na dayi ya nagin paralan Bapan Namalyari amên maituwad kitamun matinêk. 22 Nun a ayun sa Kasulatan, ya kaganawan tawu, ipus kasalanan. Kabay kay ya mani manampalataya kan Jesu Cristuy makatanggap un mani impangakun Bapan Namalyari.

23 Sabitun asê pun inlumatêng nga pambêgên panampalataya kan Cristu, paran nakakulung kitamu sa Kautusan angga sa allun impatanda kantamuy kaligtasan sa kapamilatan panampalataya. 24 Ya Kautusan, sabay ya bilang nanaysay kantamu angga sa inlumatêng si Cristu buy maituwad kitamun matinêk sa kapamilatan panampalataya tamu kana. 25 Buy amêsên, gawan manampalataya kitamina kan Cristu, alway nan Kautusan na manaysay kantamu.

Mani anak Bapan Namalyari sa panampalataya

26 Sikaw kaganawan, mani anak kawan Bapan Namalyari gawan sa panampalataya yu kan Cristu Jesus. 27 Tagawan ya kaganawan nabawtismuwan gawan sa pamikibêtêk kan Cristu, mambumyay silayna kaparisun Cristu. 28 Amêsên,

* 3:12 3:12 Levitico 18:5; Roma 10:5. † 3:13 3:13 Deuteronomio 21:23.

ayin nan pamikaatag ga mani Judio sa alwan Judio, ya ipus sa asê ipus, ya liyaki sa babayi. Sikaw kaganawan, kay gigisa tana gawan sa pamikibêtêk yu kan Cristu. ²⁹ Buy gawan kan Cristu kawna, kabilang kawna sa kaapuapuan Abraham buy makapagmanan mani impangakun Bapan Namalyari kana.

4

¹ Ati ya labay kun sabin. Kaban anak pun na magmana, kaparisu pun ipus ya kabilyan na agyan siyay magbandin kaganawan. ² Idi yapun sa lukup mani tawuy manaysay kana buy sa mani tawuy mamantay sa mani pibandiyen na angga sa allun in-il-an bapa na.

³ Para êt bayduy kabilyan tamu sabitun nuna. Kaparisu kitamun mani anak, gawan idi kitamu pun sa aypan namana tamuy paniwala baydi sa babun luta. ⁴ Nuwa sên inlumâtêng ngay in-il-an na panawun, in-utus Bapan Namalyari ya Anak na baydi sa babun luta. In-anak yan gisay babayi buy binumyay ya sa aypan Kautusan na impasulat kan Moises ⁵ amên maatbus nay mani idi sa aypan Kautusan. Sa pakapakun baydu, magin anak kitamun Bapan Namalyari. ⁶ Buy gawan mani anak kitaminan Bapan Namalyari, in-utus Bapan Namalyari ya Ispiritun Anak na sa bêkê tamu. Kabay makabêg kitamina kanan "Bapa ku." ⁷ Amêsên, alwa kitaminan ipus nun a anak kitaminan Bapan Namalyari. Buy gawan mani anak na kitamina, makapagmana kitamina sa mani impangaku na.

Ya pagmalasakit Pablo sa mani taga Galacia

⁸ Sabitun a yu pun kilala si Bapan Namalyari, ipus kaw mani diyusdiyusan. ⁹ Nuwa amêsên, gawan kilala yina si Bapan Namalyari o mas mangêd sabin na pangkilalanên kawnan Bapan Namalyari bilang anak na, uysiyen magudung kaw yapun sa namana yuy paniwalay ayin pukat buy asê makasawup kamuyu ta? Uysiyen kalabay kaw yan manguman magpaipus sa mani abiin ta?

* 4:22 4:22 Genesis 16:15; 21:2-3.

¹⁰ Indap yu kali nu magin kapapaidu kaw kan Bapan Namalyari nu pansunulun yuy mani naugalyan tungkul sa mani allu, buwan, panawun buy mani tawun!

¹¹ Migaganaka ku ta dat kay masayang nga kaganawan pagpagal ku kamuyu.

¹² Makisabi yaku kamuyuy mapatêl, ya pakitbusan yuku, gawan sabitun kaawyun yuku, a ku sinunul la nau-galyan mani Judio agyan Judio waku. Ayin kaw dinyag ga nadawak kangku.

¹³ Sabitun nuna, tanda yuy gawan sa pagsakit ku, naiaral ku kamuyuy Mangêd da Balita. ¹⁴ Agyan nagin panubuk kamuyuy pagsakit ku, a yuku dinustak o insakwil. Nun a tinanggap yuku pun êt paran pananggap yu sa gisay ang-el Bapan Namalyari o paran pananggap yu kan Cristu Jesus. ¹⁵ Sabitun nuna, sadyay tula yu kangku buy tanda kuy agyan dakun sabêt, idin yu kangku gawan kakaidwan yuku. Nuwa sabêt ta nalyari kamuyu?

¹⁶ Pakipatyan yu kina nayi gawan sinabi kuy kapêtêgan?

¹⁷ Ya mani tawuy mamilitêp kamuyu, pan-ipakit lay migaganaka sila kamuyu, pakan asê mangêd da labay la. Ta ya kay labay la, ipakarayu lakaw kangku amên sunulun yu sila. ¹⁸ Asê nadawak ka migaganaka sila kamuyu agyan ayin naku sa dani yu, basta mangêd ta dayi ya labay la. ¹⁹ Kakaidwan kun mani anak, anggan asê makit sa biyay yuy ugalin Cristu, nailab ba matanam ku kaparisun gisay babayi ya manganak. ²⁰ Labay ku dayin makalaku waku baysên kamuyu buy mapakisabyan kataw masalaysay gawan sadyay pamiganaka ku kamuyu!

Ya paalimbawan Sara buy si Hagar

²¹ Amêsên, sikaw wa kalabay magpayêpa sa mani Kautusan, alwa nayin tanda yinay idi sa Kautusan? ²² Pansabin bayduy dilag luway anak ka liyaki si Abraham,* gisa sa ipus na ya si Hagar buy gisa sa asawa nay si Sara ya alwan ipus. ²³ Ya anak na sa ipus, in-anak ya ayun sa kalabayan tawu. Nuwa ya anak na sa asawa nay alwan ipus, in-anak

ya ayun sa pangakun Bapan Namalyari. ²⁴⁻²⁵ Ya luway babayin abiin, sabay silay paalimbawa sa luway kasunduwan. Si Hagar buy ya anak na ya ipus, sabay silay paalimbawa sa kasunduwan na indin Bapan Namalyari kan Moises sa bung-uy Sinai baydu sa Arabia. Sabay sila êt ta paalimbawa sa Jerusalem amêsên, gawan ya mani tawu sa Jerusalem, ipus silan Kautusan. ²⁶ Nuwa si Sara, a ya ipus buy sabay siyay paalimbawa sa Jerusalem ma idi sa langit, buy sabay siyay pinakaindu tamu gawan alwa kitamun ipus un Kautusan. ²⁷ Tagawan idi sa kasulatan, “Matula kay babayi ya layus, sikay ayin pun anak!

Mansaway ka sa tula, sikay ayin pun dinanasan na ilab sa panganak. Tagawan agyan inlakwanan kan asawa mu, mas malakêy magin anak mu kaysa babayi ya kaawyun nay asawa na.”†

²⁸ Mani mapatêl, nagin anak kaw Bapan Namalyari ayun sa pangaku na, kaparisun Isaac ya in-anak ayun sa pangakun Bapan Namalyari. ²⁹ Sabitun nuna, si Ishmael la in-anak ayun sa kalabayan tawu, dinustak na si Isaac ka in-anak ayun sa kapangyarian Ispiritun Bapan Namalyari. Para êt baysên na mangapalyari amêsên. Pandustakên kitamun mani tawuy kalabay magpaipus sa Kautusan. ³⁰ Nuwa paradi ya idi sa Kasulatan, “Ipatas muy babayin ipus buy anak na, gawan abituy anak un babayi ya ipus, a ya malyarin makidakay sa mapagbandin anak babayi ya alwan ipus.”‡ ³¹ Kabay mani mapatêl, alwa kitamun anak babayi ya ipus, nun a anak kitamun babayi ya alwan ipus.

5

Ya kalayaan tamu kan Cristu

¹ Imbus kitaminan Cristu sa pangaipus. Kabay magpakapas-êy kaw sa panampalataya yu buy agana kawna magpai-
pus manguman. ² Tandanên yuy pansabin ku. Siku si Pabloy apostul ya

magsabi kamuyun nu magpatuli kaw amên maituwad kaw Bapan Namalyarin matinêk, dinyag yun ayin pukat ta dinyag Cristu para kamuyu. ³ Pan-umanên kun sabin na ati. Nu sisabêt ta magpatuli amên maituwad yan Bapan Namalyarin matinêk, kaylangan nan sunulun na buun Kautusan. ⁴ Sikaw wa magpilit ituwad Bapan Namalyarin matinêk sa kapamilatan panunul yun Kautusan, nisyay kawna kan Cristu buy nagpabukut sa kangêdan Bapan Namalyari. ⁵ Nuwa sikay, man-umasa kay ya ituwad kay matinêk gawan sa panampalataya yan kan Jesus sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari. ⁶ Gawan sa mani nakibêtêk kan Cristu, ayin ulaga nu tuli ya gisay tawu o asê. Ya maulaga tana, abituy panampalatayay makitan sa kapamilatan pamiidu.

⁷ Sabitun nuna, mangêd da panampalataya yu kan Cristu. Nuwa sisabêt ta namênbên kamuyu sa panunul yun kapêtêgan? ⁸ Alwan si Bapan Namalyari ya namênbên kamuyu gawan siyay namêg kamuyun manampalataya kan Jesus. ⁹ Pakaisipin yuy asê ustuy aral. Maiparisu ya sa pamalbag ya agyan kay pêpêrad, mapalbag nay ginêmês sa arina. ¹⁰ Nuwa gawan sa pamikibêtêk tamu kan Jesus, napilmi yakun sang-ayun kaw kangku. Parusan Bapan Namalyari ya sisabêt man na manggulu kamuyu.

¹¹ Mani mapatêl, dilag kaatag magsabin pan-iaral kuy kaylangan magpatuli amên maituwad Bapan Namalyarin matinêk. Nu pêtêg ga abiin, uysiyang pampasakitan naku yapun mani kaparisu kun Judio ta? Gawan nu pan-iaral kun kaylangan magpatuli, a laku dayi pagkasakitan nakêm sa pan-iaral ku tungkul sa pangamatin Cristu sa kurus. ¹² Buy sa mani mapanggulu kamuyu, nu kalabay silan magpatuli, uysiyang a layna bay ipaputus ta?

¹³ Mani mapatêl, binêg kaw Bapan Namalyari amên bumyay kawnan malaya. Nuwa agana yu gamitin na kalayaan yu sa panyag kalabayan lawini, nun a misasawup kaw gawan sa pamiidu yu.

† 4:27 4:27 Isaias 54:1. ‡ 4:30 4:30 Genesis 21:10.

¹⁴ Tagawan ya labay sabin buun Kautusan, idi sa gigisay utus, “Kaidwan muy kaparisu mun tawu kaparison pangidu mu sa sarili mu.”* ¹⁵ Nuwa nu pawa kaw mipapati kaparison mani ayup, dat maluyang yinan masiray biyay balang gisa.

Ya pamibiyaybiyay sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari

¹⁶ Kabay tulutan yuy Ispiritun Bapan Namalyari ya mangawyun kamuyu amên a yu madyag ga nadawak ka kalabayan lawini yu. ¹⁷ Gawan ya kalabayan lawini, laban sa kalabayan Ispiritun Bapan Namalyari. Buy ya kalabayan Ispiritun Bapan Namalyari, laban sa kalabayan lawini. Milaban na luwan abiin. Kabay a yu madyag ga labay yun daygên. ¹⁸ Nuwa nu ya Ispiritun Bapan Namalyari ya mangawyun kamuyu, ayin kawna sa aypan Kautusan.

¹⁹ Tambêng matandan na nadawak ka pandaygên tawu gawan sa kalabayan lawini. Kaparison mani ati sila: pamikikanayun, kalaswaan, ayin pamênbên sa kalabayan lawini na ya kapapadêng-êy, ²⁰ pagsimba sa mani diyusdiyusan, magkukulam, pamisêem-sêem sakit nakêm, pamipapati, pangimun, pamitutubag, sakim, pamisisyay, pamiatag-atag, ²¹ pangasêm, [pamipapati], paglasing, malabaylabay sa sayay ayin pukat, buy kaatag pun êt ta kadawakan. Pampatandan kataw kaparison sinabi ku sabitun nuna, ya mani tawuy mambumyay paradi, a sila miawyun sa pag-arian Bapan Namalyari.

²² Nuwa ati ya makitan sa biyay tawuy pan-awyunan Ispiritun Bapan Namalyari: pangidu, tula, kapatêtbêkan, pamibabata, maganaka, kangêdan nakêm, katapatan,† ²³ naayup-up, buy katandan mamênbên sa sarili. Ayin batas ya manalungat sa mani ati. ²⁴ Ya mani nakibêtêk kan Cristu Jesus, bilang impaku layna sa kurus ya kaganawan kalabayan lawini la. ²⁵ Buy gawan tinulutan taminay Ispiritun

Bapan Namalyari ya mangawyun kantamu, siya tanay sunulun tamu. ²⁶ Agana kitamu mapagmatag-ay, agana tamu pasulukun na kaparisu tamu, buy agana kitamina mikakasêm.

6

Misasawup kitamu

¹ Mani mapatêl, nu dilag man kamuyun mangasalan, sikaw wa pan-awyunan Ispiritun Bapan Namalyari, sabay ya manawup kalla amên mag-udung nga nakêm la sa Panginuun. Nuwa daygên yuy abiin un dilag nayêpay nakêm buy mamakapala kaw, ta dat sikaw wa matuksu. ² Misasawup kaw sa kasakitan balang gisa, buy sa paradi ya paralan, matupad yuy utus Cristu. ³ Nu dilag kamuyun mangisip pa igit ya sa kaatag pakan asê, kay pampurayitin nay sarili na. ⁴ Sêpat mangusisay balang gisa sa pandaygên na. Buy nu mangêd da pandaygên na, matula ya. Nuwa agana na iparisuy dinyag na sa kaatag, ⁵ gawan panagutan balang gisay pandaygên na.

⁶ Ya mani panturwanan Sabin Bapan Namalyari, sêpat silan manawup buy mam-i sa mani manuru kalla.

⁷ Agana yu purayitin na sarili yu. Ayin makapurayit kan Bapan Namalyari, ta nu sabêt ta intanêm gisay tawu, sabay êt ta pupulun na. ⁸ Nu sunulun nay kalabayan lawini na, para yan nananêm kadawakan buy mamupul yan ayin katganan na kaparusan. Nuwa nu sunulun nay kalabayan Ispiritun Bapan Namalyari, para yan nananêm kangêdan buy mamupul yan biyay ya ayin katganan. ⁹ Kabay agana kitamu sumawa sa panyag mangêd, gawan lumatêng lanuy panawun na mamupul kitamun kangêdan nu a kitamu sumawan manyag mangêd. ¹⁰ Kabay kaban dilag kitamun panawun, manyag kitamun mangêd sa kaganawan tawu, luyang nga sa mapatêl tamu sa panampalataya.

Mani tawlin tipan

* 5:14 5:14 Levitico 19:18. † 5:22 5:22 Malyari êt paradi: panampalataya.

¹¹ ELEWEN YU. MANGARAGUL LAY SULAT DISATI. SIKINAY NANULAT ATI.

¹² KAY LABAY MANI MAMILIT KAMUYUY MAGPATULI KAWNA AMEN KAY MAM-I SILAN SAYA SA KAPARISU LAN JUDIOY TINULI. TAGAWAN YA MANI MAMILIT KAMUYU, MALIMU SILAN PASAKITAN MANI KAPARISU LAN JUDIO NU KAY YA IPATANDA LA, ABITUY KAMATYAN CRISTU SA KURUS SABAY YA MAKAPILIGTAS SA TAWU. ¹³ MISMUN MANI TINULI, A LA MASUNUL LA KAGANAWAN UTUS, NUWA PAN-IPILIT LAY PATULI KAWNA AMEN MAIPAGMARAGUL LAY PANSUNULUN YUY UTUS PAGPATULI.

¹⁴ NUWA PARA KANGKU, AYIN NAKUN KAATAG MAIPAGMARAGUL NUN A KAY KAMATYAN PANGINUUN TAMUN JESU CRISTU SA KURUS. BUY GAWAN SA PANGAMATI NA SA KURUS, AYIN NAN ULAGA PARA KANGKUY MANI BAGAY YA MAULAGA SA MANI TAWUY ASE MANUNUL KAN BAPAN NAMALYARI. BUY AYIN NAKU ET ULAGA KALLA. ¹⁵ ASINA MAULAGA NU TULI YA GISAY TAWU O ASE. YA MAULAGA, IMBAYU KITAMUN BAPAN NAMALYARI. ¹⁶ SA KAGANAWAN PINILIN BAPAN NAMALYARI BUY MAMBUMYAY AYUN SA MANI INTURU KU, LABAY KUY MANUGEL KAMUYUY KAPATETBEKAN BUY LUNUS BAPAN NAMALYARI.

¹⁷ KABAY PAUBAT AMESEN, AGANA YINA DAGDAGAN NA SAKIT TA MATANAM KU. NUKAD DANA KANGKU YA MANI NUKAY IDI SA LAWINI KU GAWAN SA PANUNUL KAN CRISTU.

¹⁸ MANI MAPATEL, LABAY KUY MANUGEL KAMUYUY KANGEDAN PANGINUUN TAMUN JESU CRISTU. AWUY PANGINUUN.

Ya Sulat Pablo sa mani taga EFESO

¹ Siku si Pablo ya apostul Cristu Jesus ayun sa kalabayan Bapan Namalyari.

Manulat taku kamuyuy taga Efeso ya pinilin Bapan Namalyarin kay kana buy tapat kan Cristu Jesus.

² Labay kuy manugêl kamuyuy kangêdan buy kapatêtbêkan na ubat sa Namalyari ya Bapa tamu buy Panginuun tamun Jesu Cristu.

Ya mamakaupapas ya palanun Bapan Namalyari

³ Ulimênên tamu si Bapan Namalyari buy Bapan Panginuun tamun Jesu Cristu. Gawan sa pamikibêtêk tamu kan Cristu, indin na kantamuy kaganawan pagpapalay ispiritwal ubat sa langit.

⁴ Bayu na pun dinyag ga babun luta, pinili na kitamina sa kapamalatan pamikibêtêk tamu kan Cristu amên magin banal buy ayin makit ta nadawak sa pangêlêw na. Gawan sa pangidu na kantamu, ⁵ sabitun nuna pun pinili na kitaminan mani anak na sa kapamalatan Jesu Cristu. Tagawan abiin na ikatula na buy kalabayan na. ⁶ Kabay ulimênên tamuy Bapan Namalyari gawan sa dakilay kangêdan na indin na kantamu sa kapamalatan kakaidwan nay Anak.

⁷⁻⁸ Ya dayan Cristu sabay ya pinangatbus na kantamu. Ya labay sabin, pinatawad day mani kasalanan tamu. Dinyag nay abiin gawan sa ayin kaparisuy kangêdan na buy binyanan na kitamun kaganawan kabiyasnan buy pangintindi. ⁹ Buy sa kalabayan Bapan Namalyari, impatanda na kantamuy liim ma palanu na ya tinupad na sa kapamalatan Cristu ¹⁰ sa lumatêng nga panawun na intakda na. Buy ya palanu na, piaawyunun nay kaganawan idi sa langit buy idi sa babun luta buy ipaaypa na kan Cristu.

¹¹ Sa kapamalatan pamikibêtêk tamu kan Cristu, pinili nakay amên magin kana gawan ati ya palanu na sabitun nuna pun, ta pandaygên nay kaganawan ayun sa

palanu na buy kalabayan na. ¹² Dinyag nay abiin amên sikitamu ya mani nunan nanampalataya kan Cristu, makapan-gulimên kana gawan sa karangalan na. ¹³ Buy sikaw êt, paubat sabitun nalêngê yinay kapêtêgan ya sabay ya Mangêd da Balita nu parasaantu kaw miligtas, sikaw man êt nanampalataya buy nakibêtêk kan Cristu. Indin kamuyun Bapan Namalyari ya Ispiritu nay impangaku na bilang tanda' ya bandi na kawna. ¹⁴ Ya Ispiritun Bapan Namalyari ya indin na kantamu sabay ya tanda' ya taganan matanggap tamuy kaganawan impangaku na kantamu angga sa matanggap tamuy lubus ya kaligtasan. Buy gawan di, ulimênên ya gawan sa karangalan na!

Ya panalangin Pablo

¹⁵ Kabay paubat sabitun nabalitan kuy tungkul sa panampalataya yu sa Panginuun tamun Jesus buy tungkul sa pangidu yu sa kaganawan mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana, ¹⁶ ayin katganan na pagpasalamat ku kan Bapan Namalyari gawan kamuyu. Buy pawa kun manalangin para kamuyu. ¹⁷ Panyawarên ku kan Bapan Namalyari ya dakilay Bapan Panginuun tamun Jesu Cristu ya biyan nakaw kabiyasnan buy pangintindi ya ubat sa Ispiritu na amên luyang yuya pun makilala. ¹⁸ Manalangin naku êt kan Bapan Namalyari ya pasawangên na pun ya isip yu amên matandan yuy inlêan na kamuyuy pangaku na sabitun binêg nakaw, ya sabay ya saganay kangêdan ya idin na sa mani pinili nan kay kana. ¹⁹⁻²⁰ Manalangin naku êt kan Bapan Namalyari ya matandan yuy ayin kaparisuy kapangyarian na para kantamun mani manampalataya kana. Ya kapangyarian êt ati, sabay ya ginamit na sabitun pinabyay nan manguman si Cristu buy pinaiknu na sa wanan na sa langit. ²¹ Kabay luyang makapangyarian si Cristu sa kaganawan ispirituy magari, mamaala, mamunu, buy dilag kapangyarian. Ayin makapantag sa tungkulan na, alwan kay sa panawun amêsên, agyan sa lumatêng pun êt ta panawun. ²² Impaaypan Bapan Namalyari kan

Cristuy kaganawan buy dinyag nayan ulun kaganawan para sa ikakangêd manampalatayay miaawyun ²³ ya sabay ya pinakalawinin Cristu. Ya kaganawan pustun manampalataya sabay ya kabuuan pinakalawinin Cristu buy si Cristu êt ta mamibuu sa kaganawan.

2

Pinabyay kaw kaawyun Cristu

¹ Sabitun nuna, nanuwad kaw nati sa pangêlêw Bapan Namalyari gawan sa a yu panunul kana buy sa mani kasalanan yu. ² Mambumyay kaw kaparisun mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari buy nagpasakup kaw sa kapangyarian Satanas ya arin mani ispirituy nadawak ya manguna sa nakêm* mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari. ³ Sabitun nuna, mambumyay kitamun kaparisu la, ta pansunulun tamuy kalabayan lawini buy isip tamu. Sa kabilyan tamun abiin, kaawyun kitamu êt dayi sa mani tawuy katubagan Bapan Namalyari.

⁴ Nuwa gawan mapallunus si Bapan Namalyari buy maragul la pangidu na kantamu, ⁵ agyan nanuwad kitamun nati gawan sa mani kasalanan tamu, pinabyay na kitamu pun êt kaawyun Cristu. Kabay gawan sa kangêdan nakêm Bapan Namalyari, niligtas kitamu. ⁶ Buy gawan sa pamikibêtêk tamu kan Cristu Jesus, pinabyay kitamun Bapan Namalyari kaawyun Cristu buy paran impaiknu na kitamina sa lukup Cristu baydu sa langit.† ⁷ Dinyag nay abiin amên sa lumatêng nga panawun, maipakit na sa kaganawan ya asê mapantagan na kangêdan nakêm na kantamu ya impakit na sa kapamilatan Cristu Jesus. ⁸ Gawan sa kangêdan nakêm Bapan Namalyari, niligtas kaw sa kapamilatan panampalataya yu kan Jesus, alwan sa kapamilatan sarili yun dyag, nun a digalun Bapan Namalyari kamuyuy abiin. ⁹ Alwan gawan sa kapamilatan mangangêd da diyag yuy ingkaligtas yu. Kabay ayin maipagmaragul ya sisabêt

man. ¹⁰ Gawan sa kapamilatan pamikibêtêk tamu kan Cristu Jesus, binyanan kitamun Bapan Namalyarin bayuy biyay amên manyag kitamun mangangêd ya intalagay nan Bapan Namalyari ya daygên tamu sabitun nuna pun.

Ya pamibêbêtêk mani Judio buy alwan Judio gawan kan Cristu

¹¹ Kabay sikaw wa mani alwan Judio, ganakên yuy kabilyan yu ya sabitun nuna, in-anak kaw alwan Judio buy pandustakên kaw mani Judio tagawan a lakaw kaparisu ya tinuli. Nuwa ya pangatuli, kay diyag tawu sa lawini. ¹² Ganakên yu êt ta sabitun nuna, a yu pun kilala si Cristu, a kaw kaawyun sa mani tawun Bapan Namalyari ya sabay ya mani Israelita, buy a kaw sakup sa mani kasunduwan Bapan Namalyari ya batay sa mani pangaku na. Mambumyay kaw baydi sa babun luta un ayin kapilmian buy a yu kilala si Bapan Namalyari. ¹³ Sabitun nuna, marayu kaw kan Bapan Namalyari. Nuwa amêsên, nidani kawna kana sa kapamilatan dayan Cristu.

¹⁴ Si Cristuy pinangubatan kapatêbêkan. Kabay napibêtêk nay mani Judio buy mani alwan Judio. Buy sa kapamilatan lawini nay nipaku sa kurus, intas naynay pamitutubagan balang gisa ya paran pallasak sa pader ya mamisyay sa mani Judio buy alwan Judio. ¹⁵ Sa pangamatin Jesus sa kurus, intas naynay pukat Kautusan na impasulat kan Moises ya dilag utus buy patakaran. Dinyag nay abiin amên pibêtêkên nay mani Judio buy alwan Judio sa gigisay lawini. Sa pakapakun baydu, mikasunduy luwa. ¹⁶ Buy abiin na luwa ya pinibêtêk na sa gigisay lawini, ingkasundu na sila kan Bapan Namalyari sa kapamilatan pangamati na sa kurus, ta inyari naynay pamitutubagan tamu.

¹⁷ Naku sa babun luta si Cristu buy impatanda nay Mangêd da Balita ya namikasundu kamuyun mani alwan Judio ya sabitun nuna marayu kaw kan

* 2:2 2:2 sa Griego, pangulun kapangyarian angin. † 2:6 2:6 impaiknu na kitamu sa lukup Cristu baydu sa langit:labay sabin mapagkaawyun kitamun Cristun mag-ari baydu sa langit.

Bapan Namalyari. Buy agyan kanyan êt ta mani Judioy narani kan Bapan Namalyari, impatanda na êt kanyan na Mangêd da Balita. ¹⁸ Kabay sikitamun kaganawan, makapagdani kitamina kan Bapan Namalyari sa kapamilatan gigisay Ispiritu na gawan sa dinyag Cristu para kantamu.

¹⁹ Kabay amêsên, sikaw wa mani alwan Judio, alwa kawnan dayuwan o taga kaatag lugal, nun a kabêtêk kawna sa mani pinilin Bapan Namalyari buy kabilang kawna sa pamilya na. ²⁰ Sikitamuy mani manampalataya, maiparisu kitamu sa gisay bali ya si mani tarêk sabay ya mani apostul buy mani propeta, buy ya pamitudêkan tarêk, sabay si Cristu Jesus. ²¹ Sa kapamilatan Cristu, mangapitutumpang kitamu ya paran mani kasangkapan bali buy mapakadyag gisay banal la Templun Jesus. ²² Sikaw wa mani alwan Judio, gawan sa pamikibêtêk yu kan Cristu, niawyun kawna sa mani Judio. Buy kaganawan tamu nanuwad dan mani kasangkapan Templuy panugêlan Bapan Namalyari sa kapamilatan Ispiritu na.

3

Ya palanun Bapan Namalyari sa mani alwan Judio

¹ Gawan sa parabaysên na dinyag Bapan Namalyari, siku si Pablo ya nisukul gawan sa paglingkud ku kan Cristu alang-alang kamuyun mani alwan Judio. ² Pilmin nabalitan yinay intiwalan Bapan Namalyari kangkuy pamipatandan Mangêd da Balita kamuyu. ³ Keparisun sinabtan ku sa surat ta ati, impatandan Bapan Namalyari kangku ya tungkul sa liim ma palanu na. ⁴ Kaban pambasên yuy ati ya surat ku, matandan yuy pangintindi ku sa liim ma palanun Bapan Namalyari tungkul kan Cristu. ⁵ Sabitun nuna, asê impatandan Bapan Namalyari sa mani tawu ya palanu na, nuwa amêsên, sa kapamilatan Ispiritu na, impatanda nayna sa mani banal la apostul buy sa mani propeta na.

⁶ Buy ati ya palanun Bapan Namalyari. Sa kapamilatan Mangêd da Balita tungkul kan Cristu, ya mani Judio buy alwan Judio, parisu lan mapagmanay kangêdan, parisu silan idi sa gigisay lawinin Cristu buy parisu sila êt makatanggap sa mani pangakun Bapan Namalyari gawan sa pamikibêtêk la kan Cristu Jesus.

⁷ Gawan sa kangêdan nakêm Bapan Namalyari buy sa kapamilatan kapangyarian na, dinyag nakun mamipatandan Mangêd da Balita. ⁸ Agyan sikuy pinakanayêpa sa kaganawan pinilin Bapan Namalyarin kay kana, pinili naku pun êt amên ioral sa mani alwan Judio ya asê masukad da kangêdan Cristu. ⁹ Buy ipalinaw ku sa kaganawan nu parasaan-tun matupad da palanun Bapan Namalyari ya sabay ya nanyag kaganawan. ¹⁰ Impadyag na kangkuy abiin amên sa kapamilatan mani manampalatayay mi-aawyun, maipatanda la sa mani nipag-tungkulan buy dilag kapangyarian sa langit ya kabiyasnan nan mamipatanda sa magmikakanayun na paralan. ¹¹ Abiin nay palanu na paubat sabitun bayu na pun daygên na babun luta buy tinupad nay abiin sa kapamilatan Cristu Jesus ya Panginuun tamu. ¹² Gawan sa panampalataya tamu buy sa pamikibêtêk kan Cristu Jesus, makapagdani kitamina kan Bapan Namalyari un ayin limu buy ayin pamikakunu. ¹³ Kabay makisabi yaku kamuyu ya agana kaw mangaynay nakêm gawan sa mani kasakitan ya pandanasên ku alang-alang kamuyu, gawan abiin ya ikarantal yu.

Ya panalangin Pablo para sa mani taga Efeso

¹⁴ Kabay balang maganaka kuy palanun Bapan Namalyari, manduku wakun mangulimên kana. ¹⁵ Siyay Bapan kaganawan idi sa langit buy idi sa babun luta ya panituwad nan gisay pamilya. ¹⁶ Manalangin naku kana ya papas-êyên nay nakêm yu sa kapamilatan Ispiritu na ayun sa saganay kangêdan na buy kapangyarian na. ¹⁷ Manalangin naku êt ta manugêl si Cristu sa bêtê yu sa kapamilatan panampalataya yu. Manalangin naku êt

ta magin napas-êy kaw buy namanidêg sa pangidun Bapan Namalyari ¹⁸ amên mapukatan yu buy ya kaatag pun na pinilin Bapan Namalyarin kay kana nu parasaantun kakwal, kakarang, katag-ay, buy nu parasaantun kalalê ya pangidun Cristu kantamu. ¹⁹ Labay kuy madanasan yuy asê masukad da pangidu na amên makitan sa biyay yu si Bapan Namalyari.

²⁰ Kabay ulimênên tamu si Bapan Namalyari ya makadyag un igit pun sa agyan sabêt pun na yawarên o maisip tamu sa kapamilatan kapangyarian nay manyag kantamu. ²¹ Ulimênên tamu kanuman si Bapan Namalyari gawan sa mani kangêdan ya makitan sa mani manampalatayay miaawyun buy kan Cristu Jesus! Awuy Panginuun.

4

Nibêbêtêk ya mani manampalataya kan Cristu

¹ Bilang gisay nakasukul gawan sa paglingkud ku sa Panginuun, makisabi yaku kamuyun bumyay kaw nanaspat bilang mani binêg Bapan Namalyari.

² Pakadyag kaw mapagpayêpa, naayup-up, mapangintindi buy mapagpasensiya sa mani kakulangan un kaparisu yu bilang pamipakit yun pangidu yu.

³ Pagpilitan yun manugêl la pamibêbêtêk yu ubat sa Ispiritun Bapan Namalyari sa kapamilatan mangêd da pamiaawyun yu ya sabay ya mamibêtêk kamuyu.

⁴ Sikitamun kaganawan ya nakibêtêk kan Cristu, napakadyag kitamun gigisay lawini buy gigisay Ispirituy manugêl kantamun kaganawan buy gigisay kapilmian ya indin kantamu sabitun binêg kitamun Bapan Namalyari. ⁵ Gigisay Panginuun tamun Jesus, gigisay panampalataya, buy gigisay bawtismu. ⁶ Gigisay Bapa tamun Namalyari buy sabay siyay Bapa tamun kaganawan. Mag-ari ya sa kaganawan, manyag ya sa kaganawan buy manugêl ya kantamun kaganawan.

⁷ Sikitamun kaganawan, parti kitamun gigisay lawini, nuwa binyanan nan kaagyuwan na balang gisa ayun sa labay

idin Cristu. ⁸ Kabay paradi ya idi sa kasulatan, “Sên nitag-ay ya sa langit, pikilaku nay malakêy tawuy sinambut na

buy dilag yan indin sa mani tawu na.”*

⁹ Amêsên, sabêt ta labay sabin “Nitag-ay ya sa langit?” Ya labay sabin abitu, inyêpa yapun baydi sa luta si Cristu. ¹⁰ Buy ya inyêpa baydi sa luta sabay êt ta nitag-ay sa katatag-ayan na langit amên magin lubus ya kapangyarian na sa kaganawan.

¹¹ Kabay binyanan nan kaagyuwan ya balang gisa. Ya kaatag, dinyag nan apostul. Buy ya kaatag, dinyag nan propeta. Ya kaatag êt, dinyag nan mamipatandan Mangêd da Balita sa mani asê pun nakakilala kan Cristu. Ya kaatag êt, dinyag nan pastor buy manuru. ¹² Dinyag nay abiin amên il-an nay mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana amên lumabung buy pumas-êy sila bilang lawinin Cristu. ¹³ Sa paradi ya paralan, maduwang tamuy kaganawan pamibêbêtêk sa panampalataya buy pangilala sa Anak Bapan Namalyari buy pakadyag kitamun napas-êy ya manampalataya kana anggan pakadyag ugalin Cristu ya ugali tamu.

¹⁴ Buy nu naduwang taminay abiin, a kitamina kaparisun mani anak ka pabayu-bayuy isip buy tambêng magtan magmikakaatag ga aral un mani tawuy mallinlang gawan sa paralan lay nakapuglaw. ¹⁵ Nun a magsabi kitamun kapêtêgan un dilag pangidu amên sa kaganawan, pakadyag kitamun ugalin Cristu ya sabay ya ulu tamu. ¹⁶ Sa kapamilatan na, pitutumpangên nay kaganawan kasangkapan lawini na, ya ayin kaatag nun a sabay ya mani manampalataya kana. Kabay lumabung buy pumas-êy ya buun lawini nu manyag ya balang gisa sa pan-ipadyag Cristu kalla un dilag pangidu.

Ya bayun biyay kan Cristu

¹⁷ Gawan sa tungkulan na indin Panginuun kangku, pan-ipilit kun agana kawna bumyay kaparisun mani tawuy asê makakilala kan Bapan Namalyari. Ta

* 4:8 4:8 Mani Kanta 68:18.

ayin kapukatan na pan-isipin la ¹⁸ buy ayin silan pangintindi sa mani ispiritwal la bagay. Buy gawan ayin silan tanda buy sa kakdêyan ulu la, ayin kallay bayun biyay ya pan-idin Bapan Namalyari. ¹⁹ Ayin silaynan dêng-êy. Kabay nalabayan lay nay nadawak ka kalabayan lawini buy pawa silan nasabêksabêk sa panyag kadinatan.

²⁰ Nuwa sikaw, kaatag kaw kalla ta alwan parabaysên na natandan yu tungkul kan Cristu. ²¹ Nalêngê yinay aral tungkul kan Jesus buy tinurwanan kawnan kapêtêgan na idi kana. ²² Kabay lakwanan yinay mana yun pamibiyay-biyay ta abiin na mamipakadawak kamuyu gawan sa kalabayan na mamurayit kamuyu. ²³ Pasawan yun ibayun Bapan Namalyari ya isip yu buy ugali yu. ²⁴ Ipakit yuy imbayu kawnan Bapan Namalyari buy dilag ugali ya kaparisu kana ya pêtêg matinêk buy banal.

²⁵ Kabay agana kawna maglaram, nun a paway nan kapêtêgan na sabin yu sa balang mapatêl kan Cristu gawan kaawyun kitaminan kaganawan sa gigisay lawini. ²⁶ Nu manubag kaw man, agana kaw mangasalan buy agana yu paulayên na lumibas sa allun dilag kaw pun suluk sa patêl yu.† ²⁷ Agana yu biyan dan si Satanas sa biyay yu.

²⁸ Ya manakaw, aganayna manguman manakaw, nun a mangkap yatan ubray mamangêd amên makasawup ya sa mani mangaylangan. ²⁹ Agana kaw magsabin nadawak, nun a abituy makakangêd buy nakaayun sa kabilyan mani mallêngê ya sabin yu amên makasawup kalla.

³⁰ Buy agana yu palungkutun na Ispir-itun Bapan Namalyari. Ta ya Ispir-itun Bapan Namalyari sabay ya tatak ka bandi kawnan Bapan Namalyari buy lubus nakaw iligtas sa pallumatêng allu.

³¹ Itas yuy sabêt man na ikasakit nakêm yu, tubag, pamipapati, pallangkab sa kaparisu, pagsabin nadawak laban sa kaparisu, buy pangisip nadawak sa kaparisu. ³² Nun a magin maganaka kaw buy mapallunus sa balang gisa.

Patawarên yuy balang gisa kaparipun pamatawad Bapan Namalyari kamuyu gawan sa dinyag Cristu.

5

Bumyay bilang mani tawuy nasawangan

¹ Amêsên, gawan anak kawnan Bapan Namalyari ya kakaidwan na, sêpat yuyan tubsun. ² Buy bumyay kaw dilag pangidu sa kaparisu yu, kaparipun pangidu kantamun Cristu ya indin nay sarili na para kantamu bilang nabangi ya andug kan Bapan Namalyari.

³ Gawan pinili nakaw kay kana, dapat agyan gisa man kamuyu ayin magsabi kamuyun makikanayun ya o manyag yan sabêt man na kalasin kalabayan lawini ya madinat o sakim ya. ⁴ Buy asê êt naspat malêngê kamuyuy malasway pagsabi o ayin kapukatan na isturya o nangadadawak ka lawêg. Nun a pawa kaw magpasalamat kan Bapan Namalyari. ⁵ Tandanên yuy si tawuy makikanayun o manyag sa kalabayan lawini nay madinat o sakim, a ya miawyun sa pag-arian Cristu buy si Bapan Namalyari. Tagawan ya kasakiman, maibilang yan pangulimên sa mani diyusdiyusan.

⁶ Agana kaw magpapurayit sa ayin kapukatan na pangatuynungan kaatag tungkul sa nangadadawak ka diyag la, tagawan mamarusa si Bapan Namalyari sa mani tawuy asê manunul kana. ⁷ Kabay agana kawna makiawyun sa mani tawun abiin. ⁸ Sabitun nuna, mambumyay kaw sa kadlêman, nuwa amêsên, nasawangan kawna gawan idi kawna sa Panginuun. Kabay ipakit yu sa pamibiyaybiyay yuy nasawangan kawna. ⁹ Tagawan ya gisay tawuy nasawangan nana, makitan kanay kangêdan, kat-inêkan, buy kapêtêgan. ¹⁰ Pagpilitan yun tukalên nu sabêt ta mamakapaidu sa Panginuun. ¹¹ Agana kaw makiawyun sa mani ayin kapukatan na pandaygên mani tawuy mambumyay sa kadlêman, nun a sabin yu kallay

† 4:26 4:26 Mani Kanta 4:4.

kadawakan la. ¹² Tagawan mamakapadêng-êy sabin ya mani pandaygên lay nadawak ya nakaliim. ¹³ Nuwa nu sabyanan yu sila sa pandaygên lay nadawak, masawangan sila buy matandan lay nadawak ka mani pandaygên la. ¹⁴ Tagawan ya kaganawan madausan sawang un kapêtêgan, masawangan nana. Kabay pansabin yabay, “Mimata kay mamabêlêw.

Midêng ka ubat sa nangamamati buy pasawangên kan Cristu.”

¹⁵ Kabay mamakapala kaw nu parasaantu kaw mambumyay. Agana kaw bumyay kaparisun mani tawuy ayin tanda, nun a bumyay kaw kaparisun mani tawuy biyasa ya nakatandan kalabayan Bapan Namalyari. ¹⁶ Gamitin yuy panawun yu sa panyag mangêd, ta malakêy manyag nadawak sa panawun amêsên. ¹⁷ Kabay agana kaw magin ayin tanda, nun a pakaintindin yu nu sabêt ta kalabayan Panginuun.

¹⁸ Agana kaw maglasing gawan makasiray abiin sa mangêd da pamibiyaybiyay yu. Nun a, tulutan yun matupus kaw Ispiritun Bapan Namalyari. ¹⁹ Sa pamititipun yu, magkanta kaw mani salmu, imnu buy kaatag pun na mani kantay pan-ispirituwal. Buun bêkê kaw magkanta buy mangulimên sa Panginuun. ²⁰ Sa kapamilatan Panginuun tamun Jesu Cristu, pawa yun ipasalamat kan Bapan Namalyari ya kaganawan.

²¹ Magpasakup kaw êt sa balang gisa bilang panggalang kan Cristu.

Aral sa mani nipag-asawa

²² Sikaw wa babayi, magpasakup kaw sa asawa yu kaparisun pagpasakup yu sa Panginuun Jesus. ²³ Tagawan ya liyaki sabay ya ulun asawa na. Para êt baydu kan Cristu ya ulun mani manampalatayay miaawyun ya sabay êt ta lawini na, buy siyay mamiligtas kalla. ²⁴ Kabay nu parasaantun sakup kan Cristu ya mani manampalatayay miaawyun, para êt baydun magpasakup pa mani babayi sa asawa la sa kaganawan bagay.

²⁵ Sikaw wa lawyaki, kaidwan yuy asawa yu kaparisun pangidun Cristu sa mani manampalatayay miaawyun. Indin nay sarili na para sa mani manampalatayay miaawyun ²⁶ amên pakadyag silan banal pamakayarin linisin sa kapamilatan lanêm* buy Sabin Bapan Namalyari. ²⁷ Dinyag nay abiin amên maiarap na sa sarili nay mani manampalatayay miaawyun un naiduidu buy banal, ayin dakun sabêt man na dinat buy ayin makitan na nadawak sa pangêlêw na. ²⁸ Kabay sêpat kaidwan liyaki ya asawa na kaparisun pangidu na sa sarili na. Ta ya mangidu sa asawa na, pangkaidwan nay sarili na gawan gigisa sila tana. ²⁹ Ayin tawuy nasulapu sa sarili nan lawini, nun a pakan nay ati buy saysayên. Para êt di ya pandaygên Cristu kantamun mani manampalatayay miaawyun, ³⁰ tagawan parti kitamun lawini na.

³¹ Pansabin sa kasulatan, “Gawan di, lakwanan liyaki ya bapa buy indu na amên miawyun silan miasawa buy pakadyag gigisa.”† ³² Mamakaupapas sa ati ya nalalêy kapêtêgan na impatandan Bapan Namalyari. Ya pantukuyun abiin sabay si Cristu buy mani manampalatayay miaawyun. ³³ Kabay sikaw wa lawyaki, sêpat yun kaidwan na asawa yu kaparisun pangidu yu sa sarili yu. Buy sikaw waman na mani babayi, galangên yuy asawa yu.

6

Aral sa mani mangatwa buy sa mani anak

¹ Sikaw wa anak, sunulun yuy mani mangatwa yu alang-alang sa Panginuun, gawan abiin na sêpat yun daygên. ² “Galangên yuy mangatwa yu.” Ati ya mumunan utus ya dilag kaawyun na pangaku. ³ Buy paradi ya pangaku, “Nu galangên yuy mani mangatwa yu, magin mangêd buy kumarang nga biyay yu buydi sa babun luta.”*

* **5:26** 5:26 Ya labay sabin bawtismu sa lanêm. † **5:31** 5:31 Genesis 2:24. * **6:3** 6:3 Exodo 20:12; Deuteronomio 5:16.

⁴ Buy sikaw wa mani bapa, agana kaw manyag mani bagay ya ikasakit nakêm mani anak yu. Nun a, paragulun yu silan dilag disiplina buy panuru ayun sa panampalataya tamu sa Panginuun.

Aral sa mani ipus buy sa mani amung

⁵ Sikaw wa mani ipus, sunulun yuy mani amung yu baydi sa babun luta un dilag panggalang buy buun katapatan ya paran si Cristuy nay pagsuywan yu. ⁶ Daygên yuy abiin, makit lakaw man o asê, alwan amên mapasaya yu sila, nun a gawan alipên kaw Cristu buy buun bêkê yun daygên na kalabayan Bapan Namalyari. ⁷ Magsuyu kaw buun bêkê ya paran Panginuun nay pagsuywan yu buy alwan tawu. ⁸ Tagawan tanda yuy biyan gantimpalan Panginuun ya balang gisa ayun sa mani dinyag nay mangêd, ipus yaman o asê.

⁹ Buy sikaw wa mani amung, magin mangêd kaw êt sa mani ipus yu. Agana yu sila palimun, ta tanda yuy sikaw buy sila, dilag kaw gigisay amung sa langit buy a ya mamili.

Mani gamit sa pamikilaban ya indin Bapan Namalyari

¹⁰ Ati yay kayaryan sulat ku. Magpakapas-êy kaw sa pamikibêtêk yu sa Panginuun Jesus sa kapamilatan dakilay kapangyarian na. ¹¹ Gamitin yuy kaganawan gamit sa pamikilaban ya indin Bapan Namalyari kamuyu amên malabanan yuy mani nadawak ka palanun Satanas. ¹² Gawan ya kapati tamu, alwan mani tawu nun a nangadadawak ka ispirituy asê mangakitan ya magari, dilag kapangyarian buy mamaala sa kadlêman baydi sa babun luta. ¹³ Kabay gamitin yuy kaganawan gamit sa pamikilaban na indin Bapan Namalyari kamuyu amên sa uras pallumatêng kadawakan, namanidêg kaw. Buy pamakayarin pamikilaban yu, manugêl kaw pun êt napas-êy. ¹⁴ Kabay maglêan kaw. Daygên yun yakês ya kapêtêgan. Isulud yuy pangamatinêk bilang panagka sa pagaw yu. ¹⁵ Isulud yu bilang sapatu sa paglêan sa pamipatandan Mangêd da

Balita ya mam-in kapatêtbêkan. ¹⁶ Alwan kay abiin. Gamitin yu êt bilang panagkay panampalataya yu amên a kaw dakun mapakun sa mani panuksun Satanas ya nanuwad yawuy magdêkêtdêkê. ¹⁷ Isulud yu bilang elmet ya kaligtasan yu buy gamitin yu bilang ispaday Sabin Bapan Namalyari ya indin Ispiritu na. ¹⁸ Buy manalangin kaw sa kaganawan uras sa sawup Ispiritun Bapan Namalyari. Sa panalangin yu, makilunuslunus kaw buy manyawad kana. Pawa kaw nakalan buy pawa kaw manalangin para sa kaganawan pinilin Bapan Namalyarin kay kana.

¹⁹ Manalangin kaw para kangku ya sa balang pamipatanda kun Mangêd da Balita, biyan nakun ustuy pagsabi amên maipatanda kun buun pas-êy ya Mangêd da Balita ya inliim sabitun nuna. ²⁰ Tagawan in-utus sakun Bapan Namalyari amên mamipatandan Mangêd da Balita ya sabay ya sangkan ingkasukul ku. Kabay manalangin kaw wa maipatanda kun buun pas-êy tagawan abiin na sêpat kun daygên.

Ya Tawlin Pangumusta

²¹ Si Tiquico ya kakaidwan tamun patêl buy tapat ta maglingkud sa Panginuun Jesus, siyay mamibalita kamuyun kaganawan tungkul kangku amên matandan yuy kabilyan ku buy nu sabêt ta pandaygên ku. ²² Abiin na sangkan na in-utus kuya kamuyu amên matandan yuy tungkul kanyan buy mapapas-êy nay nakêm yu.

²³ Mani mapatêl, labay kuy manugêl kamuyuy kapatêtbêkan, pangidu, buy panampalatayay ubat kan Bapan Namalyari buy sa Panginuun Jesu Cristu. ²⁴ Labay kuy manugêl la kangêdan Panginuun tamun Jesu Cristu sa kaganawan mangidu kana un ayin katganan.

Ya Sulat Pablo sa mani taga FILIPOS

Ya pangumustan Pablo

¹ Siku si Pablo, kaawyun ku si Timoteo ya kaparisu kun alipên Jesu Cristu. Nanulat kay kamuyun idi sa balayan Filipos ya pinilin Jesus kay kana. Ya sulat ta ati, para êt sa mani mamunu buy sa mani maglingkud sa mani manampalataya.

² Labay kuy manugêl kamuyuy kangêdan buy kapatêtbêkan na ubat sa Bapa tamun Namalyari buy sa Panginuun Jesu Cristu.

Ya panalangin Pablo para sa mani taga Filipos

³ Balang maisip kataw, magpasalamat taku kan Bapan Namalyari. ⁴ Balang manalangin naku para kamuyun kaganawan, pawa kun matula. ⁵ Gawan paubat pun sabitun nuna kaw nanampalataya angga amêsên, pansawpan yu kina amên mairal kuy Mangêd da Balita. ⁶ Napilmi yakun isundun Bapan Namalyari ya mangangêd da diyag na ya inumpisan na sa biyay yu angga sa pakaganap pa abiin sa allun pag-udung Jesu Cristu baydi sa babun luta. ⁷ Mapatêl, sêpat paradi ya matanam ku kamuyu, ta pawa kaw idi sa bêkê ku. Tagawan sabitun nuna, sa pamitanggul ku buy pamipapêtêg ku sa Mangêd da Balita tungkul kan Jesus, pawa yukun pansawpan sa kaganawan kaylangan ku. Buy anggay nabay amêsên na nakasukul laku, pansawpan yuku gawan sa kangêdan Bapan Namalyari kantamu. ⁸ Tandan Bapan Namalyari ya nasabêksabêk kakun makitan kataw gawan pangkaidwan kataw kaparisun pangidun Jesus kamuyu.

⁹ Buy ati ya panalangin ku kan Bapan Namalyari para kamuyu ya luyang pun lumalêy pamiidu yu un dilag kabiyasnan buy pangintindi nu sabêt ta mangêd buy nadawak ¹⁰ amên mapili yuy pinakamangêd yun daygên. Sa pakapakun baydu, sa allun pag-udung Jesu Cristu,

malatêng nakaw wa malinis buy ayin nan makitan na nadawak sa pamibiyaybiyay yu. ¹¹ Buy manalangin nakun sawpan kaw Jesu Cristun pawan bumyay matinêk amên maparangalan buy maulimên si Bapan Namalyari.

Ya tulan Pablo ya naipatanda ya tungkul kan Jesu Cristu

¹² Mani mapatêl, labay kun matandan yuy nakasawup maragul la pangasukul ku amên miwagaw wa Mangêd da Balita tungkul kan Jesus ¹³ kaparisun nalyari amêsên kangku. Natandan kaganawan sundalus ya magbantay sa balin Emperador buy kaatag êt ta idi baydi ya nisukul laku gawan sa pangaral ku tungkul kan Jesu Cristu. ¹⁴ Buy gawan sa pangasukul ku, malakêy mapatêl tamu sa Panginuun na pinumas-êy ya panampalataya la buy pinumas-êy ya nakêm lan mamiaral Sabin Bapan Namalyari.

¹⁵ Pêtêg dilag dakun umnuy mangaral tungkul kan Cristu gawan kay sa pangasêm la kangku buy labay lan ipakit ta katanda sila pun kangku. Nuwa dilag êt dakun umnuy mangêd da nakêm mangaral Mangêd da Balita tungkul kan Jesus. ¹⁶ Gawan sa pangidu la kangku, pan-iaral la si Cristu. Gawan tanda lay ingkasukul kuy kalabayan Bapan Namalyari amên sa pakapakun baydu, maitanggul kuy Mangêd da Balita sa mani tawuy nakasukul kaawyun ku. ¹⁷ Nuwa ya kaatag, kay mamiaral silan Mangêd da Balita gawan kay sa sarili lan kalabayan amên ta dayêwên sila. Si abiin sila, asê mangêd da nakêm. Indap la ya kaban nakasukul laku baydi, mapasakit lay nakêm ku. ¹⁸ Nuwa paraman baydu, ayin kangkuy abitu. Pawa kun matula ta si Cristu ya pan-iaral la, mangêd man na sangkan la o asê. ¹⁹ Tagawan tanda kuy sa kapamilatan panalangin yu buy sa sawup Ispiritun Jesu Cristu, miawas saku pun baydi.

²⁰ Ya pan-ipilmi ku buy labaylabay kun madyag sa biyay ku, abituy a ku mipakadêng-êy sa sabêt man na daygên ku, nun a pawan napas-êy ya nakêm kun mamiaral sa mani tawu tungkul kan

Jesus kaparisu sabitun nuna. Sa pakapakun baydu, maparangalan ku si Jesus sa biyay ku, agyan ikamati ku man o asê. ²¹ Tagawan para kangku ya biyay ku, para kan Cristu. Buy nu mati yaku man, nabang kangkuy ati ta milaku waku sa lukup na. ²² Nuwa nu ikadang êt Bapan Namalyari ya biyay ku, mangêd êt ta malakêy madyag ku sa paglingkud ku kana. Kabay amêsên, nu mamili yaku, a ku tanda nu sabêt ta pilin ku. ²³ Magmikapakay isip ku sa luwa. Ta pan-isipin kuy labay kina dayin mati ta amên milaku wakina sa lukup Cristu, tagawan ati ya mamangêd. ²⁴ Nuwa kaylangan ku pun mabyay para sa ikakangêd yu. ²⁵ Kabay napilmi yakun kumarang pun na biyay ku buy makaawyun yu amên masawpan kataw pumas-êy sa panampalataya kan Jesus buy mapasaya kataw gawan sa panampalataya yu. ²⁶ Buy nu makapag-udung ngakina kamuyu, luyang kaw dilag ipagmaragul sa pamikibêtêk yu kan Cristu Jesus.

²⁷ Kabay amêsên, agyan sabêt man na malyari kantamu, labay kuy bumyay kaw ayun sa Mangêd da Balita tungkul kan Jesus. Nu parabayduy daygên yu, makaawyun yuku man o asê, mabalitan kuy mibêbêtêk kaw mamitanggul Mangêd da Balita sa mani tawu amên manampalataya sila êt. ²⁸ Agana kaw malimu sa mani manalungat kamuyu. Tagawan nu makitan lay a kaw malimu kalla, sabay ya magin patanda kalla ya ipalaku silan Bapan Namalyari sa ayin katganan na kaparusan nuwa sikaw, iligtas nakaw. ²⁹ Ta alwan kay tinulutan na kitamun manampalataya kan Jesus, nun a makadanas êt kasakitan para kana. ³⁰ Ya kasakitan na mangadanasan yu amêsên sa mani mamasakit kamuyu, kaparisun kasakitan na nakit yu kangku sabitun nuna buy angga amêsên, mangabalitan yuy mangadanasan ku pun.

2

Ya pagpayêpan Cristu

* **2:9** 2:9 ayin kapantag: ya labay sabin katungkulan na ayin nan makalampus.

¹ Mapatêl lay, napilmi yakun napas-êy ya nakêm yu tagawan mibêbêtêk kaw kan Cristu buy matula kaw gawan kakaidwan nakaw. Napilmi yaku êt ta mibêbêtêk kaw gawan sa Ispiritun Bapan Namalyari, pangkalunusan buy makidamay kaw sa balang gisa kamuyu. ² Kabay makisabi yaku kamuyun pakapatulên yuku pun angga sa magin ganap pa tula ku. Labay kuy manugêl kaw mibêbêtêk sa isip, sa nakêm, sa kalabayan buy miiidu kaw sa balang gisa. ³ Agana kaw manyag agyan sabêt man na bagay gawan kay labay yuy itag-ay buy dayêwên kaw mani tawu nun a si daygên yu, magpakayêpa kaw sa balang gisa buy ituwad yun mamangêd da kaatag kaysa sa sarili yu. ⁴ Alwan kay sarili yun ikakangêd da isipin yu, nun a ya ikakangêd êt kaatag. ⁵ Kaylangan ya pan-isipin yu, magin kaparisun pan-isipin Cristu Jesus:

⁶ “Agyan idi ya kanay pangaNamalyari na,
A na impilit manugêl kapantay Bapan Namalyari

⁷ Nun a imbul-is na pun na karapatan na bilang Namalyari.
Buy sên in-anak ya baydi sa babun luta, naglingkud ya bilang ipus.

⁸ Nagpakayêpa ya
buy nagin mapanunul ya angga sa kamatyan
agyan impaku laya sa kurus.

⁹ Kabay gawan sa dinyag na,
Intag-ay yan Bapan Namalyari un igit sa kaganawan.

Buy binyanan nayan lagyuy ayin kapan-tag*

¹⁰ amên ya kaganawan idi sa langit, idi sa luta buy kaganawan idi sa aypan luta,
manduku buy mangulimên sa lagyu na.

¹¹ Buy sabin lay, ‘Kay si Jesu Cristuy Panginuun.’
Sa pakapakun baydu, maparangalan na Bapa tamun Namalyari.”

Magin pêtêg anak Bapan Namalyari

¹² Kabay mani kakaidwan ku, sabitun miaawyun kitamu pun, pawa yun pansunulun na pan-iaral ku kamuyu. Amêsên na marayu wakina kamuyu, luyang kaw pun dayin manunul. Pagpilitan yun ipakit sa biyay yuy kaligtasan yu buy daygên yuy ati un dilag limu buy panggalang kan Bapan Namalyari.

¹³ Tagawan si Bapan Namalyari ya mam-i kamuyun pagkusan nakêm amên madyag yuy kalabayan na buy pambiyang nakaw êt kabiyasnan amên madyag yuy kapapaidu kana.

¹⁴ Daygên yuy kaganawan ayin deklamu buy ayin pamikisubakan ¹⁵ amên ayin makit ta nadawak kamuyuy mani tawu buy malinis ya nakêm yu bilang mani anak Bapan Namalyari kaban idi kaw sa mani tawuy mapamilitêp buy mapanyag nadawak. Maiparisu kaw sa bêtêwên na pakadyag sawang sa kaganawan ¹⁶ kaban mangaral kaw kallan Mangêd da Balita tungkul sa Sabin Bapan Namalyari ya mam-in biyay ya ayin katganan. Sa pakapakun baydu, sa pagudung Jesu Cristu baydi sa babun luta, a ku masabi ya ayin pukat ta pinagpagalan ku kamuyu, nun a maipagmaragul kataw. ¹⁷ Ya panampalataya yu kan Jesu Cristu, paran andug kan Bapan Namalyari. Buy nu kaylangan ibulug ga daya ku sa andug ga ati, matula ku pun êt buy makitula ku kamuyu. ¹⁸ Buy sêpat kaw êt matula buy makitula kangku.

Silan Timoteo buy si Epafrodito

¹⁹ Amêsên, nu kalabayan Jesus, tambêng kun ipalaku baysên si Timoteo amên sa pag-udung na baydi, nu naibalita na kangku nu sabêt tay kabilyan yu, pumas-êy ya nakêm ku. ²⁰ Ayin nan kaatag kaparisun Timoteo ya pêtêg migaganaka para sa ikakangêd yun kaganawan. ²¹ Ta ya kaatag, alwan kalabayan Jesu Cristuy pan-isipin la, nun a kay sarili lan kalabayan. ²² Nuwa tanda yina nu parasaantun napagpapêtgan na kangêdan nakêm Timoteo. Tanda yu êt ta miawyun kay sa pangaral

Mangêd da Balita kaparisun mitabapa.

²³ Kabay nu matandan kina nu sabêt tay malyari kangku baydi sa sukulan, ipalaku ku baysên kamuyu si Timoteo.

²⁴ Nuwa paraman baydu, nu kalabayan Panginuun, pilmin makakamut takun makalaku baysên kamuyu.

²⁵ Amêsên, inisip kuy kaylangan kinan ipauli baysên kamuyu ya patêl tamun si Epafrodito ya impalaku yu baydi amên mantan sawup buy manawup kangku baydi sa sukulan. Kaparisu kuyan maglingkud kan Bapan Namalyari ya mamitanggul êt un Mangêd da Balita. ²⁶ Napitik-pitik ya gawan natandan yu kanuy nakatanam ya. Kabay nasabêksabêk yan makitan nakaw.

²⁷ Pêtêg nakatanam yabay ya perad nayna dayin ingkamati, nuwa kinalunusan yan Bapan Namalyari. Alwan kay siyay kinalunusan Bapan Namalyari, nun a siku êt. Ta nu nati ya, mabêgbêg ga bêtê ku. ²⁸ Kabay labaylabay kinan ipauli ya baysên amên matula kaw nu makitan yuyan manguman buy sa pakapakun baydu, a kina migaganaka. ²⁹ Kabay sa pag-udung na, tanggapên yuyan buun tula bilang patêl sa Panginuun. Galangên yu êt ta mani tawuy kaparisu na, ³⁰ tagawan nati yina dayi gawan sa paglingkud na kan Jesu Cristu. A nayna pinakamal la biyay na amên madyag natay impadyag yu kana para kangku bilang kasagili yu.

3

Ya pêtêg pangamatinêk

¹ Mapatêl lay, amêsên matula kaw gawan sa pamikibêtêk yu sa Panginuun. A ku sumawan isulat manguman kamuyuy in-aral ku sabitun nuna, ta abiin na mangillag kamuyu nu dilag mangaral kamuyun alwan pêtêg.

² Mangillag kaw sa mani tawuy napakaugalin asu. Nadawak ka pandaygên la ta pan-ipilit lan ipatuli pun na mani alwan Judio amên miligtas sila. ³ Nuwa sabay sikitamuy pêtêg tinuli,* tagawan

* **3:3** 3:3 *pêtêg tinuli*: ya labay sabin abituy nanampalataya kitamina kan Jesus buy inlakwanan taminay nangadadawak ka diyag sa biyay tamu.

mangulimên kitamu kan Bapan Namalyari sa sawup Ispiritu na buy pan-ipagmaragul tamuy dinyag Cristu Jesus. Buy a kitamu nagtiwala ya miligtas kitamu sa kapamilatan pagpatuli o sa kaatag pun na naugalyan ya pansunulun mani tawu. ⁴ Ta nu kay abiin na pisas-abyan, idi êt kangkuy abiin. Kabay nu dilag magsabin miligtas sina sa kapamilatan panunul na sa naugalyan mani Judio, luyang ngakina. ⁵ Tagawan sabitun waluy allu ku pun sa pamianak kangku, tinuli yakina. Alwa pun êt kay abiin, ta pêtêg Hebreo ya mangatwa ku. Pêtêg êt ta Israelita ku ta ubat taku sa layin Benjamin. Nu kay panunul sa Kautusan ya pisas-abyan tamu, masipit kun pansunulun na abiin, ta gisa kun Pariseo. ⁶ Nu kay panunul ku sa paniwala yan mani Judio, buun nakêm kun pinasakit ya mani manampalataya kan Jesus, gawan indap ku nu abituy makapatula kan Bapan Namalyari. Buy nu tungkul laman sa panunul sa Kautusan tamu, ayin makitan na nadawak kangku. ⁷ Abiin silay mani bagay ya indap ku nu makakangêd kangku sabitun nuna. Nuwa amêsên, ayin nan pukat kangkuy abiin ta ya maulaga kangku, sabay ya pangilala ku kan Jesu Cristu. ⁸⁻⁹ Buy alwan kay abiin, ta para kangku, abituy kaganawan bagay ya dinyag ku ya indap ku nu makapasaya kan Bapan Namalyari, intuwad kinan ayin pukat buy madinat amên na kuta makilala buy makapikibêtêk kan Jesu Cristu ya Panginuun ku. Ta para kangku, pinakamaulaga ya pangilala ku kana kaysa sa mani dinyag ku sabitun nuna. A ku pan-isipin na ituwad dakun matinêk gawan sa panunul ku sa Kautusan, nun a sa panampalataya ku kan Jesus. ¹⁰ Kabay ya labay ku amêsên, luyang ku pun makilala si Cristu. Buy labay ku êt madanasan na kapangyarian Cristu sabitun nanguman yan nabyay. Buy labay ku êt madanasan na kasakitan kaparisun kasakitan ya dinanasan na buy maituwad daku kana sa pangamati na. ¹¹ Sa pakapakun baydu, agyan mati yaku man, mabyay yakun manguman.

Isundu anggan asê matanggap pa

gantimpalan Bapan Namalyari

¹² A ku pansabin na nadyag kinan kaganawan na abiin. A ku êt masabi ya ganap pakina. Nuwa ya pandaygên ku amêsên, pagpilitan kun maduwang nga abiin gawan abiin na sangkan pamêg Cristu Jesus kangku. ¹³⁻¹⁴ Mapatêl lay, a ku êt masabi ya ganap pakina. Nuwa ya pandaygên ku amêsên, panlitêpên kuy mana kun mani nadyag. Kaparisun gisay mamwayu, pagpilitan kun misadsad sa katganan amên makwa kuy gantimpala. Ya gantimpalan abiin, ayin kaatag nun a ya pamêg kangkun Bapan Namalyari ya bumyay yaku sa langit kaawyun na sa kapamilatan Cristu Jesus.

¹⁵ Parabaysên na sêpat tamun isipin, sikitamuy napas-êy ya panampalataya. Nuwa nu alwan parabayduy pan-isipin yu, ipatandan Bapan Namalyari kamuyuy ustu. ¹⁶ Paraman baydu, ya maulaga, isundu tamuy panunul tamu sa kapêtêgan na natandan tamina.

¹⁷ Mapatêl lay, mibêbêtêk yun pakitbusan na alimbaway impakit ku kamuyu buy pakitbusan yuy kaatag makitbus kanyan. ¹⁸ Pawa kinan pansabin kamuyu buy amêsên, katangis sakun umanên sabin kamuyu ya malakêy tawuy magsabin manampalataya sila kan Jesus, pakan manalungat sila sa pangamatin Cristu sa kurus sa kapamilatan pamibiyaybiyay la sa kadawakan. ¹⁹ Nuwa ya kapilakwan la sabay ya ayin katganan na kaparusan. Tagawan ya kalabayan lawini lay sabay ya pandaygên lan namalyari la buy pan-ipalangka lay mani bagay ya sêpat la dayin ikadêng-êy. Ayin silan kaatag pan-isipin nun a ya mani bagay baydi sa babun luta. ²⁰ Nuwa sikitamu, alwan parabaydu, ta ya pêtêg bibiyan tamu, baydu sa langit. Buy nasabêk tamun pan-êtêngên ubat ta baydu ya Mamiligtas ya sabay ya Panginuun Jesu Cristu. ²¹ Sa pagudung na, manakup ya sa mani tawu sa kapamilatan kapangyarian na. Buy sa kapamilatan êt abiin na kapangyarian na, ibayu nay lawini tamuy mayna buy

mangamati amên magin kaparisun lawini nay pallangit.

4

Mani tipan

¹ Kabay mapatêl ku, magpakapas-êy kaw sa Panginuun. Kakaidwan kataw buy nasabêk kakun makitan kataw ta sikaw wa pangubatan tula buy karangalan ku kan Bapan Namalyari.

² Makisabi yaku kamuyuy Euodia buy Sintique ya mikasundu kawna ta mipatêl kaw sa Panginuun. ³ Buy sika ya pêtêg kun kaawyun sa pangaral, makisabi yaku kamun sawpan muy mani babayin ati. Tagawan kasawup ku sila sa pamipatandan Mangêd da Balita tungkul kan Jesus, kaawyun lan Clemente buy kaatag pun êt ta kaawyun kun maglingkud kan Jesus. Ya mani lagyu lay nakasulat sa librun biyay.

⁴ Pawa kaw matula gawan sa pamikibêtêk yu kan Jesus! Pan-umanên kun sabin, "Matula kaw!"

⁵ Ipakit yu sa kaganawan na kangêdan nakêm yu, ta marani yanan lumatêng nga Panginuun! ⁶ Agana kaw migaganaka sa sabêt man, nun a manalengin kaw kan Bapan Namalyari buy manyawad kanan dilag pagpasalamat. ⁷ Nu pawa kaw manalengin kan Bapan Namalyarin dilag pagpasalamat, biyan nakaw kapatêtbêkan sa bêkê buy sa isip yu ya asê agyun mapukatan mani tawu. Ati ya kapatêtbêkan na mangillag kamuyu amên a kaw napitik, ta nakibêtêk kawna kan Cristu Jesus.

⁸ Amêsên na mapatêl, bayu ku yarin na sulat ku, dilag gaku pun sabin kamuyu. Pawa yun isipin na mani mangêd buy kapapaulimên, ya pêtêg, marangal, matinêk, malinis, naidu, buy panggalangên. ⁹ Daygên yuy kaganawan natandan, natanggap, nalêngê buy nakit yu kangku buy si Bapan Namalyari ya ubatan kapatêtbêkan sabay ya mapakamuyu.

Ya pagpasalamat Pablo sa sawup la

¹⁰ Sadyay tula ku buy magpasalamat sa Panginuun, gawan agyan makarang

ngay panawun na inlumibas, impakit yun manguman na labay yukun sawpan. Tanda ku êt ta a yuku nalitêpan, nuwa kay babayu yun naarapan mipagtan sawup yu kangku. ¹¹⁻¹² A ku pansabin na ati gawan mangaylangan naku. Ta natandan kina nu parasaantun magin nukad kangkuy agyan sabêt man na kabilyan ku. Ta nadanasan kinay kasakitan buy nadanasan ku êt ta kapas-nawan. Nadanasan kuy inlumayang buy nadanasan ku êt ta nabsuy. Kabay agyan sabêt man na lumatêng kangku, nabiyasa kinan magpatêtbêk. ¹³ Buy agyan sabêt man na madanasan ku, agyu kun arapên na abiin sa kapamilatan sawup Cristu ya mamapas-êy kangku. ¹⁴ Paraman baydu, mangêd da dinyag yu tagawan sinawpan yuku sa kasakitan na dinanasan ku.

¹⁵ Tanda yuy mani taga Filipos ya sabitun nuna kaw naniwala sa Mangêd da Balita tungkul kan Jesus, kay sikaw wa manampalatayay miaawyun ya nanawup sa mani kaylangan ku sabitun namita ku sa Macedonia. ¹⁶ Ta agyan sabitun idi yaku sa Tesalonica, magkamipagtan kaw êt sawup kangku. ¹⁷ Pansabin kuy ati alwan gawan labay kun makatanggap manguman sawup pa ubat kamuyu, nun a ya labay ku, luyang pun madagdagan na gantimpalay matanggap yu. ¹⁸ Amêsên, ya sawup pa impagtan yu kangku sa kapamilatan Epafrodito, nukad sa mani kaylangan ku buy subra pun êt. Ya sawup yu, kaparisun nabangi ya andug kan Bapan Namalyari ya pantanggapên nan dilag tula. ¹⁹ Buy gawan nakibêtêk kawna kan Cristu Jesus, idin Bapan Namalyari kamuyuy kaganawan kaylangan yu ya ubat sa pibandiyan nay asê mangaubus. ²⁰ Ulimênên tamu ya Namalyari buy Bapa tamu kanuman. Awuy Panginuun.

Mani tawlin pangumusta

²¹ Nagpapakun kawna baysên na kaganawan mani pinilin Jesu Cristun kay kana. Pansabin êt mapatêl tamuy kaawyun ku baydi ya "Nagpapakun kawna." ²² Pan-ipasabi êt awêd kaganawan pinilin Bapan Namalyari baydi ya "Nagpapakun kawna," luyang ngay

mani maglingkod sa palasyun Emperador.

²³ Labay kuy manugêl kamuyuy kangêdan Panginuun Jesu Cristu.

Ya Sulat Pablo sa mani taga COLOSAS

¹ Siku si Pablo ya apostul Cristu Jesus ayun sa kalabayan Bapan Namalyari. Kaawyun ku si Timoteo ya patêl tamu.

² Mani mapatêl ku, nanulat taku kamuyuy idi sa Colosas ya pinilin Bapan Namalyarin kay kana buy tapat kan Cristu.

Labay kun manugêl kamuyuy kangêdan buy kapatêtbêkan na ubat kan Bapan Namalyari ya Bapa tamu.

Ya panalangin Pablo para sa mani taga Colosas

³ Balang manalangin kay para kamuyu, pawa kay magpasalamat kan Bapan Namalyari ya Bapan Panginuun tamun Jesu Cristu, ⁴ gawan nabalitan yan na panampalataya yu kan Cristu Jesus buy ya pangidu yu sa kaganawan pinilin Bapan Namalyarin kay kana. ⁵ Parabaysên na pandaygên yu gawan napilmi kaw wa idin Bapan Namalyari kamuyuy in-il-an na sa langit. Nagin napilmi kawna paubat sabitun nalêngê yuy kapêtêgan na sabay ya Mangêd da Balita tungkul kan Jesu Cristu. ⁶ Sên nalêngê yu buy napukatan na kapêtêgan tungkul sa kangêdan Bapan Namalyari, nanagêy ya abiin sa biyay yu buy niwagaw ubat kamuyu, kaparisun mangapalyari sa mani tawu sa kaganawan lugal sa babun luta. ⁷ Natandan yuy Mangêd da Balitan abiin kan Epafras. Gisa yan pagtiwalan buy pangkaidwan na patêl buy pagkaawyun yan maglingkud kan Cristu. ⁸ Nabalitan yan kan Epafras ya indin Ispiritun Bapan Namalyari kamuyu ya pangidu sa balang gisa.

⁹ Kabay paubat sabitun alluy natan-dan yan na tungkul kamuyu, pawa kay manalangin para kamuyu. Panyawarên yan kan Bapan Namalyari ya biyan nakaw kabiyasnan buy pangintindi ya ubat sa Ispiritun Bapan Namalyari amên lubus yun matandan na kalabayan na. ¹⁰ Sa pakapakun baydu, bumyay kaw nanaspat buy kapapaidu sa Panginuun,

pawa kaw manyag kangêdan buy pawan lumalê ya pangilala yu kan Bapan Namalyari. ¹¹ Manalangin kay kan Bapan Namalyari ya pakapas-êyên nakaw sa kapamilatan dakilay kapangyarian na amên mapibabatan yun dilag tula ya kaganawan madanasan yu. ¹² Buy pawa kaw êt magpasalamat kan Bapa, ta dinyag nakaw nanaspat amên mapagmana yuy in-il-an nay idi sa langit para sa mani tawuy pinili nan kay kana ya idi sa nasawang. ¹³ Inligtas na kitamu sa kapangyarian kadlêman buy inlaku na kitamu sa pag-arian kakaidwan nan Anak. ¹⁴ Inatbus na kitamina sa kapamilatan Anak na, ya labay sabin pinatawad day mani kasalanan tamu.

Ya mangêd da dinyag Cristu para kantanamu

¹⁵ Si Cristuy kakitan kan Bapan Namalyari ya asê mangakitan. Bayu pun dinyag ga kaganawan, dilag ga si Jesus buy makapangyarian ya sa kaganawan. ¹⁶ Sa kapamilatan Cristu, dinyag Bapan Namalyari ya kaganawan idi sa langit buy idi baydi sa babun luta, ya mani mangakit buy asê mangakit kaparisun ispirituy mag-ari, manungkulan, mamunu, buy dilag kapangyarian. Nadyag ga kaganawan sa kapamilatan Cristu buy para kana. ¹⁷ Bayu pun dinyag ga kaganawan, dilag ga si Cristu, buy sa kapamilatan na, manugêl nakapakapalay kaganawan. ¹⁸ Si Cristu ya pinakaulu buy ya pinakalawini na sabay ya mani manampalatayay miaawyun. Buy siyay pinangubatan biyay ta nuna yan nabyay sa mani nati amên siyay pinakamatagay sa kaganawan. ¹⁹ Gawan kalabayan Bapan Namalyari ya lubus manugêl kan Cristu ya pangaNamalyari na. ²⁰ Buy sa kapamilatan dayan Cristu sabitun nipaku ya sa kurus, nibtêk kan Bapan Namalyari ya kaganawan idi sa langit buy idi sa babun luta.

²¹ Sabitun nuna, marayu kaw kan Bapan Namalyari buy kapati nakaw, gawan sa nadawak ka isip yu buy sa mani diyag yu. ²² Nuwa amêsên, sa kapamilatan

pangamatin lawinin Jesus sa kurus, in-udung Bapan Namalyari ya mangêd da pamikiawyun yu kana. Kabay ituwad nakaw banal, malinis, buy ayin makitan na nadawak sa pangêlêw na. ²³ Nuwa kaylangan yun manugêl tapat buy napas-êy sa panampalataya yu. Buy agana yu paulayên mitas sa kapilmiyan yu sa Mangêd da Balitay nalêngê yu. Ya Mangêd da Balitan ati, in-aral lana sa kaganawan lugal baydi sa babun luta buy siku si Pablo ya nagin mangaral ati.

Ya kasakitan Pablo para sa mani manampalataya

²⁴ Masaya ku sa mani mangadanasan kuy kasakitan para kamuyu buy sa kapamilatan ati, bilang maisundu kuy pamibabata sa kasakitan na nadanasan Cristu para sa mani manampalataya ya sabay ya pinakalawini na. ²⁵ Intalaga kun Bapan Namalyari ya maglingkud sa mani manampalataya amên maipangaral la kabuuan sabi na kamuyun alwan Judio. ²⁶ Abituy nakaliim sa kabuuan sabi na, asê pun impatanda sa mani pipu-unpuunan tamu sabitun nuna. Nuwa amêsên, impatanda nayna kantamun mani pinili nan kay kana. ²⁷ Labay Bapan Namalyarin ipatanda na sa kaganawan tawuy dakila buy mamakaupapas sa liim palanu na ya sabay si Cristuy manugêl kamuyu. Buy sabay siyay kapilmiyan tamun madanasan tamuy kangêdan na sa langit.

²⁸ Kabay pan-iaral yan si Cristu sa kaganawan tawu. Pampatandan buy panturwanan yan na balang gisa sa kapamilatan kabiyasnan na indin kanyan Bapan Namalyari. Sa pakapakun baydu, maiarap yan na balang gisa kan Bapan Namalyari un ganap pa pamikibêtêk la kan Cristu. ²⁹ Kabay pagpilitan kun mangaral Mangêd da Balita sa kaganawan tawu sa kapamilatan kapangyarian Cristu ya mamapas-êy kangku.

2

¹ Labay kun matandan yu nu parasaan-tuy pagsipêg ku para kamuyu. Para êt baydu sa mani idi sa Laodicea buy sa

kaganawan asê pun nakakilala kangku un arapan. ² Pandaygên kuy ati amên papas-êyên na nakêm yu buy mibêbêtêk kaw sa pamiidu yu. Sa pakapakun baydu, lubus yun matandan buy mapukatan na liim ma palanun Bapan Namalyari ya sabay si Cristu. ³ Tagawan si Cristuy pinangubatan kaganawan kabiyasnan buy katan-dan.

⁴ Pansabin ku kamuyuy mani abiin amên a lakaw mailitêp sa kapamilatan mangangêd da pagsabi, pakan alwan pêtêg. ⁵ Ta agyan ayin naku baysên kamuyu, pawa kaw idi sa isip ku. Buy sên nabalitan kuy masalaysay ya pamiaawyun yu bilang manampalataya buy napas-êy ya panampalataya yu kan Cristu, matula ku.

Si Cristuy sêpat tamun sunulun

⁶ Amêsên, gawan tinanggap yu si Cristu Jesus bilang Panginuun yu, isundu yuy bumyay kaw sa kalabayan na ⁷ ya nakayamut malalê kana un dilag napas-êy ya panampalataya kaparisun in-aral kamuyu. Buy pawa kaw magpasalamat kan Bapan Namalyari.

⁸ Mangillag kaw sa mani manurun makapilitêp buy sa pan-ituru lay ayin kapukatan amên a lakaw maiayat. Tagawan alwan ubat kan Cristuy aral la abiin, nun a kay ubat sa namanay naugalyan buy sa mani paralan sa babun luta. ⁹ Kabay agana kaw pailitêp, gawan sabitun napakadyag tawu si Jesu Cristu, ya buun pangaNamalyari, idi ya kana. ¹⁰ Nagin ganap kawna gawan sa pamikibêtêk yu kan Cristu ya sabay ya manakup sa kaganawan ispirituy mamunu buy dilag kapangyarian.

¹¹ Gawan sa pamikibêtêk yu kan Cristu, bilang natuli kawna ta intas san Cristu ya kalabayan lawini yu. ¹² Sa kapamilatan pamawtismu kamuyu, nanuwad kawnan nilbêng kaawyun Cristu. Buy sên nabyay ya, nanuwad kaw êt nabyay kaawyun na, gawan naniwala kaw sa kapangyarian Bapan Namalyari ya namabyay kana. ¹³ Sabitun nuna, nanuwad kaw nati gawan sa mani kasalanan yu buy sa panunul yu sa nangadadawak ka

kalabayan lawini yu. Nuwa amêsên, bilang pinabyay kaw nan Bapan Namalyari kaawyun Cristu. Pinatawad nay kaganawan kasalanan tamu. ¹⁴ Tagawan sa kapamilatan pangamatin Cristu sa kurus, binuray nan Bapan Namalyari ya listaan kaganawan kasalanan tamu buy ya kautusan na inlabag tamu. Dinyag nan ayin ulaga amên a kitamu maparusan. ¹⁵ Sa kapamilatan êt pangapakun Cristu sa kurus, sinambut Bapan Namalyari ya mani ispirituy mag-ari buy dilag kapangyarian. Buy impakit nay panambut na sa arapan kaganawan.

¹⁶ Kabay agana kaw makipapaniwala sa mani tawuy magsabi kamuyu nu sabêt ta malyarin kanên o inêmên, o nu sabêt ta sêpat daygên sa balang pesta, sa balang bayun buwan o sa Allun Pagpaynawa. ¹⁷ Ya mani abiin, kay kakitan sa mani bagay ya palatêng. Nuwa ya katuparan kaganawan abiin sabay si Cristu. ¹⁸ Dilag magpakayêpa kunwadis buy pan-ipilit lay kaylangan êt ulimênên na mani ang-el Bapan Namalyari. Pansabin lay nasulêplêp lay abiin. Pan-ipadayêw lay abiin, pakan alwan pêtêg, ta kay ubat ya abiin sa sarili lan isip. Agana kaw maniwala sa pansabin la, ta nu paniwalaan yuy abiin, mitas kamuyuy gantimpalay in-ilan Bapan Namalyari para kamuyu. ¹⁹ A sila nagpasakup kan Cristu ya sabay ya ulu tamun mani manampalataya. Buy siyay mamibêtêk buy manaysay kantamu bilang lawini na buy sabay siyay mamaragul ayun sa kalabayan Bapan Namalyari.

²⁰ Sên nati si Cristu, bilang nati kaw êt kaawyun na buy imbus na kawna sa mani paralan sa babun luta. Uysiyan pansunulun yuya pun na mani paradi ta, ²¹ “Agana talanên na ati,” “Agana tawayan na abitu,” “Agana kimitin na abiin”? ²² Ta ya kapêtêgan, abiin na bagay ya pan-ibawal la, kay tungkul sa mani bagay ya maubus nu maêkan o mainêm. Kabay agana yu sunulun na abiin na utus buy aral, ta kay diyag tawu. ²³ Ya mani utus ya abiin, nu êlêwên yu, paran dilag kabiyasnan, ta pan-ituru

lay kaylangan magsipêg magsimba, magpakayêpa, buy magpakasakit sa lawini. Nuwa ya pêtêg, ayin kapukatan na abiin, ta asê makasawup sa pamênbên kalabayan lawini.

3

¹ Bilang nabyay kawnan manguman kaawyun Cristu. Kabay pagpilitan yun isipin na mani idi sa langit nu saantu nakaiknu si Cristu sa wanan Bapan Namalyari. ² Pagpilitan yun isipin na mani idi sa langit, alwan mani bagay baydi sa babun luta. ³ Gawan nati yay mana yun pamibiyaybiyay. Buy ya biyay yu amêsên, nakasimpan kan Bapan Namalyari kaawyun Cristu. ⁴ Si Cristuy pangubatan bayun biyay buy nu lumatêng nga panawun na makilala ya, makilala kaw êt buy parangalên kaw kaawyun na.

Ya mana buy bayuy biyay

⁵ Kabay itas yinay sabêt man na kalabayan lawini kaparisun pamikikanayun, kalaswaan, nadawak ka kalabayan, buy kasakiman, ta nu sakim ka, paran nangulimên kayna sa diyusdiyusan. ⁶ Gawan ya mani manyag parabaysên, parusan silan Bapan Namalyari. ⁷ Sabitun nuna, parabaydu êt ta pandaygên yu. ⁸ Nuwa amêsên, itas yinay kaganawan ati: tubag, suluk, sakit nakêm, pagsabin nadawak laban sa kaparisu, buy mangalasway pagsabi. ⁹ Agana kaw maglaram, gawan intas yinay mana yun pamibiyaybiyay ya dilag nadawak ka diyag. ¹⁰ Buy insulud yinay bayun pamibiyaybiyay ya pawan pan-ibayun Bapan Namalyari ya nanyag kamuyu angga sa mapagkaparisu yuya. Sa pakapakun baydu, luyang yuya pun makilala. ¹¹ Sa bayun pamibiyaybiyay ati, ayin nan pamikaatag ga Judio sa alwan Judio, ya tuli sa alwan tuli, ya mani dayuwan sa mani asê dayuwan, buy ipus sa asê ipus. Tagawan kay si Cristuy maulaga sa kaganawan buy idi yina kantamun kaganawan.

¹² Kabay gawan pinili kaw Bapan Namalyarin kay kana buy inidu na, sêpat

kaw mapallunus, mangêd da nakêm, mapagpayêpa, naayup-up, buy mapamibabata. ¹³ Mipagpasensiya kaw buy nu dilag kaw sakit nakêm sa sisabêt man, mipamatawad kaw, tagawan pinatawad kaw êt Panginuun. ¹⁴ Igit sa kaganawan, miiidu kaw amên ganap pa pamibêbêtêk yu sa balang gisa. ¹⁵ Ya kapatêtbêkan yu sa balang gisa ya ubat kan Cristu ya sêpat manugêl sa bêkê yu. Gawan bilang gigisay lawini na, binêg kaw Bapan Namalyari amên bumyay napatêtbêk. Buy pawa kaw êt magpasalamat.

¹⁶ Itanêm yun mangêd sa bêkê yuy mani in-aral Cristu. Patandan buy turwanan yuy balang gisa sa kapamilitan kabiyasnan na indin Bapan Namalyari. Magkanta kaw mani salmu, imnu buy kaatag pun na mani kantay panispirituwal un dilag pagpasalamat kan Bapan Namalyari. ¹⁷ Buy nu sabêt man na pandaygên yu, sa pagsabi o sa diyag, daygên yuy kaganawan bilang pamarangal sa lagyun Panginuun Jesus buy magpasalamat kaw kan Bapan Namalyari sa kapamilitan na.

Ya mangêd da pamikiawyun sa kapolisu

¹⁸ Sikaw wa babayi, magpasakup kaw sa asawa yu gawan abiin ya sêpat yun daygên bilang mani makibêtêk sa Panginuun.

¹⁹ Sikaw wa lawyaki, kaidwan yuy asawa yu buy agana yu sila pasakitin.

²⁰ Sikaw wa anak, sunulun yuy mani mangatwa yu, gawan abiin na kapapaidu sa Panginuun.

²¹ Sikaw wa mangatwa, agana kaw manyag sabêt man na bagay ya ikasakit nakêm mani anak yu amên asê mangaynay nakêm la.

²² Sikaw wa ipus, pawa yun sunulun na mani utus amung yu. Mag-ubra kaw alwan kay sa makit amung yu amên matula ya kamuyu. Agyan a lakaw makit, daygên yun buun bêkê un dilag limu sa Panginuun. ²³ Sabêt man na pandaygên yu, daygên yun buun nakêm, para sa Panginuun alwan para sa tawu. ²⁴ Ta ya Panginuun Jesu Cristu sabay ya pêtêg

amung yu buy tanda yu êt ta biyan nakaw lanun mana bilang gantimpala yu kana. ²⁵ Sisabêt man na manyag nadawak, parusan ya ayun sa dinyag na, gawan ayin pampilin si Bapan Namalyari.

4

¹ Sikaw wa amung, magin mangêd buy makatuynungan kaw sa mani ipus yu. Ganakên yu êt ta dilag kaw Amung sa langit.

Ya dakun umnuy mani tipan sa mani manampalataya

² Buun nakêm yun isunduy panalagin yu kan Bapan Namalyari buy illagan yuy isip yu kaban manalagin kaw buy pawa kaw magpasalamat kana. ³ Manalagin kaw kan Bapan Namalyari ya manyag yan paralan amên maipatanda yan na liim ma palanu na tungkul kan Cristu. Tagawan ya pangaral ku tungkul sa palanu na sabay ya sangkan pangasukul ku. ⁴ Manalagin kaw wa maiaral kun malinaw wa abiin ta abituy sêpat kun daygên.

⁵ Mamakapala kaw sa pamikiawyun yu sa mani asê manampalataya kan Jesus. Buy kaban idi kaw kalla, pagpilitan yun iaral kallay tungkul kan Cristu. ⁶ Nu makisabi kaw kalla, sêpat naayup-up pa pagsabi yu amên mallêngê sila kamuyu. Buy sêpat yun tanda nu parasaantuy mangêd da pakitbay yu sa agyan sabêt man na ipatang la.

Mani pangumusta

⁷ Si Tiquicoy kakaidwan tamun patêl ya sabay ya mibalita kamuyu tungkul sa kabilyan ku. Mapagtiwalan ya buy kaawyun yan maglingkud sa Panginuun.

⁸ Impalaku kuya kamuyu amên matandan yuy kabilyan yan buy amên pasêyên nay nakêm yu. ⁹ Sa pamaku na baysên kamuyu sa Colosas, kaawyun na si Onesimo ya pangkaidwan tamun patêl buy mapagkatiwalan na kabalayan yu. Silay mamibalita kamuyu tungkul sa kaganawan nalyari baydi.

¹⁰ Nagpapakun kawna sinabin Aristarco ya kaawyun kun nakasukul.

Nagpapakun kawna sabin êt Marcos ya pinsan Bernabe. Intipan kina kamuyu sabitun nuna ya nu lumatêng baysên si Marcos, tanggapên yuyan mangêd.

¹¹ Nagpapakun kawna sabin êt Jesus ya pambêgên Justo. Si Aristarco, Marcos buy si Justo, kay silay kaparisu kun Judioy kaawyun kun mangaral kamuyun tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari. Buy silay mamapas-êy nakêm ku.

¹² Nagpapakun kawna, sinabin kabalayan yun si Epafra ya gisa êt ta maglingkud kan Cristu Jesus. Pawa yan manalangin kan Bapan Namalyari un buun nakêm ya pakadyag napas-êy buy ganap pa panunul yu sa kalabayan Bapan Namalyari. ¹³ Napaptêgan kuy sipêg Epafra ya manyag para sa ikakangêd yu buy sa ikakangêd mani idi sa Laodicea buy Hierapolis. ¹⁴ Nagpapakun kaw êt sinabin Demas buy si Lucas ya pangkaidwan tamun duktor.

¹⁵ Sabin yu êt ta pan-ipasabi kuy nagpapakun nay mani mapatêl sa Laodicea. Para êt baydu kan Nimfa buy sa mani manampalatayay miaawyun sa bali na.

¹⁶ Pamakabasa yun sulat ta ati, ipagtan yu êt sa mani manampalatayay miaawyun sa Laodicea amên basên la êt. Ya insulat ku kalla, kên yu amên basên yu êt.

¹⁷ Pakisabi kan Arquipo ya yarin nay panipadyag Panginuun kana.

¹⁸ Siku si Pablo ya nanulat di sa katatawliyan. Ganakên yuy idi yaku sa sukulan buy pawa kaw manalangin para kangku.

Labay kuy manugêl kamuyuy kangêdan Bapan Namalyari.

Ya Nunan Sulat Pablo sa mani taga TESALONICA

Ya pangumustan Pablo

¹ Siku si Pablo, kaawyun ku si Silas buy si Timoteo.

Nanulat kay kamuyun mani mapatêl yan ya manampalatayay miaawyun baysên sa Tesalonica ya nakibêtêk kan Bapan Namalyari buy sa Panginuun Jesu Cristu.

Labay yan na manugêl kamuyuy kangêdan buy kapatêtbêkan na ubat kan Bapan Namalyari buy Panginuun Jesu Cristu.

Ya pagpasalamat Pablo

² Mani mapatêl yan, pawa kay magpasalamat kan Bapan Namalyari gawan kamuyun kaganawan buy pawa kay êt manalangin kana para kamuyu.

³ Magpasalamat kay sa Bapa tamun Namalyari gawan pawa yan maganakay mani kangêdan na pandaygên yu gawan sa panampalataya yu. Maganaka yan nu parasaantu yun pansawpan na mani kaparisu yu gawan sa pangidu yu. Buy maganaka yan êt nu parasaantu yun pibabatan na mani kasakitan gawan napilmi kaw wa mag-udung nga Panginuun tamun Jesu Cristu baydi sa babun luta.

⁴ Mani mapatêl yan na kakaidwan Bapan Namalyari, magpasalamat kay êt gawan tanda yan ya pinili nakaw. ⁵ Tanda yan na abiin gawan ya pangaral yan kamuyun Mangêd da Balita alwan kay sa kapamilatan sabi, nun a nakitan yuy kapangyarian Ispiritun Bapan Namalyari, buy napilmi kay ya pêtêg ga pan-iaral yan. Nakitan yu êt ta pamibiyaybiyay yan sabitun idi kay pun kamuyu buy tanda yuy dinyag yan na kaganawan para sa ikakangêd yu. ⁶ Tanda yan na pinili kaw nan Bapan Namalyari, ta paubat sabitun tinanggap yuy Sabin Bapan Namalyari, pikitbusan yuy biyay yan buy ya biyay Panginuun Jesu. Tagawan

agyan malakêy kasakitan na dinanasan yu gawan sa panampalataya yu, masaya kaw pun êt gawan idi kamuyuy kasiglan na ubat sa Ispiritun Namalyari. ⁷ Kabay nagin mangêd da alimbawa kaw sa kaganawan manampalataya kan Jesus baysên sa prubinsyan Macedonia buy baydi sa Acaya. ⁸ Buy gawan kamuyu, niwagaw wa Mangêd da Balita tungkul kan Jesus. Buy niwagaw êt ta balita tungkul sa panampalataya yu kan Bapan Namalyari, alwan kay sa Macedonia buy sa Acaya, nun a sa kaganawan lugal. Kabay a yan na kaylangan ipatanda sa mani tawu ya tungkul sa panampalataya yu. ⁹ Silay nay mamibalita nu parasaantu yukay tinanggap mangêd buy nu parasaantu yun tinalibatukan na pangulimên yu sa mani diyusdiyusan amên maglingkud sa pêtêg Bapan Namalyari ya nabyay. ¹⁰ Imbalita la êt ta mangêtêng kaw sa pag-udung Anak nay ubat sa langit, ya ayin kaatag nun a si Jesus ya pinabyay nan nangu-man. Sabay siyay mamiligtas kantamu sa lumatêng nga parusa.

2

Ya mani dinyag Pablo sa Tesalonica

¹ Mani mapatêl, tanda yuy asê nasayang nga pamaku yan kamuyu.

² Tanda yu êt ta bayu kay naku baysên, dinustak buy pinasakitan kay sa balayan Filipos. Para êt baysên na nalyari kanyan sa balayan yu. Nuwa agyan malakêy mamênbên kanyan, binyanan kay Bapan Namalyarin kapas-éyan nakêm amên maiaral yan kamuyuy Mangêd da Balita tungkul kan Jesus. ³ Tagawan ya pan-iaral yan, pêtêg buy ayin kay panisipin na ilitêp kaw o manyag nadawak kamuyu. ⁴ Nun a kalabayan Bapan Namalyari ya intiwala na kanyan na pangaral Mangêd da Balita. Kabay parabaysên na pandaygên yan, alwan amên matula kanyan na mani tawu, nun a si Bapan Namalyari gawan siyay makakit lalên békê tamu. ⁵ Tanda yu buy tandan Bapan Namalyari ya a yan kaw kingwa sa mangangêd da pagsabi, buy a kay êt nakipagkaluguran kamuyu

amên makakwan pibandiyan yu. ⁶ A yan inêtêng nga dayêwên yukay o dayêwên kay kaatag, ⁷ agyan dilag kay karapatan mananggap abitu bilang mani apostul Jesu Cristu. Nuwa a kay nanyawad agyan dakun sabêt kamuyu, nun a inidu yan kaw kaparisun gisay induy manaysay anak na. ⁸ Buy gawan sa pangidu yan kamuyu, matula kay namipatanda kamuyun Mangêd da Balita ubat kan Bapan Namalyari. Alwan kay abiin, nun a dinyag yan na kaganawan maagyu yan amên masawpan kaw, gawan kakaidwan yan kaw.

⁹ Mani mapatêl, tanda yu nu parasaantu kay nagsipêg sa pag-ubra yan allu buy yabi amên dilag kay ikabyay kaban mangaral kay kamuyun Mangêd da Balita ubat kan Bapan Namalyari, gawan a yan labay ya magin pabayat kay kamuyu. ¹⁰ Nakitan yu buy tandan Bapan Namalyari ya malinis, matinêk buy ayin makitan na nadawak sa pamikiawyun yan kamuyun mani manampalataya kan Jesus. ¹¹ Tanda yu êt ta pikiawyunan yan kaw kaparisun gisay mangêd da bapa sa mani anak na. ¹² Pinas-êy yan na nakêm yu, pinatula buy inaralan yan kaw amên bumyay kaw nanaspat kan Bapan Namalyari. Siyay namêg kamuyu amên miawyun kaw sa mani tawuy pag-arian na buy sa karangalan na.

¹³ Pawa kay êt magpasalamat kan Bapan Namalyari gawan sabitun tinanggap yuy pan-iaral yan kamuyu, pinaniwalan yuy si pan-iaral yan sabay ya Sabin Bapan Namalyari, alwan sabin tawu. Buy ya sabi na, sabay ya mamibayun biyay yun manampalataya kan Jesus. ¹⁴ Mani mapatêl, ya mangadanasan yu, kaparisu êt nadanasan mani manampalataya kan Bapan Namalyari ya miaawyun ya idi sa prubinsyan Judea. Pampasakitan silan mani kaparisu lan Judio gawan sa panampalataya la kan Jesus. Buy amêsên, pampasakitan kaw êt kaparisu yu gawan sa panampalataya yu. ¹⁵ Ya namati kan Jesus, kaparisu nan Judio. Buy Judio êt ya namati sa mani propeta sabitun nunan panawun. Buy amêsên, ya mani

kaparisu yan Judio ya namipatas kanyan. Abiin na mani kadawakan na dinyag la, sabay ya ikatubag Bapan Namalyari buy pangkalabanên la pun na kaganawan tawu. ¹⁶ Alimbawa, mangaral kay Sabin Bapan Namalyari sa mani alwan Judio amên miligtas sila, nuwa ya mani Judio, pawa lakay pambênbênan. Sa pandaygên lan abiin, naluyang pun nadagdagan na mani kasalanan la anggan parusan silaynan Bapan Namalyari!

Labay Pabloy mag-udung yan mangu-man sa Tesalonica

¹⁷ Mani mapatêl yan, agyan asê pun nabuyut ta pamisyay tamu, nasabêksabêk kay yan makitan kaw manguman, tagawan idi kaw pun êt sa isip yan. ¹⁸ Kabay labay yan mag-udung baysên kamuyu, luyang nga siku, si Pablo. Katiumnu yan nan labay maku baysên, nuwa pawa kay pambênbênan Satanas. ¹⁹ Labay yan mag-udung kamuyu, gawan sikaw wa mam-in kasiglan kanyan, ta dilag kay kapilmiyan na pan-isundu yuy panampalataya yu. Buy sa pag-udung Panginuun tamun Jesu Cristu, sikaw wa maipagmaragul yan sa arapan na. ²⁰ Awu, sikaw wa pêtêg karangalan buy kasiglan yan.

3

¹ Kabay sên a kay ya makabata gawan nasabêk kayan makitan kaw, naisip yan na mangêd da magpabalag kay sa balayan Atenas, ² ta si Timoteo tanay impalaku yan baysên kamuyu. Patêl tamu ya sa Panginuun buy kaawyun yan maglingkud kan Bapan Namalyari, sa pangaral Mangêd da Balita tungkul kan Jesu Cristu. Impalaku yan ya baysên amên pas-êyên nay nakêm yu buy panampalataya yu ³ amên ayin manalibatuk gawan sa pamasakit ta pandanasên yu. Tanda yina ya kalabayan Bapan Namalyari ya madanasan tamuy mani pamasakit. ⁴ Tagawan sabitun idi kay pun kamuyu, sinabi yan na kamuyuy pilmin pisakitin kitamun mani tawu. Buy tanda yuy pêtêg ga abiin gawan abiin na mangadanasan yu amêsên. ⁵ Kabay sên a

kina makaêtêng balita tungkul kamuyu, impalaku ku si Timoteo baysên kamuyu amên matandan nu nagpapakun nanay panampalataya yu. Gawan migaganaka kina kamuyu ta dat nailitêp kawnan Satanas. Nu parabayduy nalyari, kay sayang nga pagpagal yan sa pangaral yan kamuyu.

Ya mangêd da balitan Timoteo tungkul sa mani taga Tesalonica

⁶ Amêsên, nakapag-udung nga si Timoteoy ubat kamuyu. Mangêd da imbalita na tungkul sa panampalataya buy pangidu yu. Imbalita na êt ta pawa yukay maganaka. Sinabi na êt ta nasabêk kaw makitan yukay manguman, kaparisun panabêk yan kamuyu. ⁷ Kabay agyan madanasan yan na mani kasakitan buy pamasakit, nipatêt bêk ka nakêm yan gawan mangêd da imbalitan Timoteo tungkul sa panampalataya yu. ⁸ Buy taganan sinumiglay nakêm yan gawan natandan yan nay manugêl kaw napas-êy sa panampalataya yu sa Panginuun Jesus.

⁹ Lubus kay magpasalamat kan Bapan Namalyari gawan sa kasiglan na indin yu kanyan sa pangêlêw na. ¹⁰ Allu buy yabi, buun nakêm kay manalangin kan Bapan Namalyari ya makitan yan kaw manguman, gawan labay yan na maturwanan kaw pun. Sa pakapakun baydu, madagdagan pun na agyan sabêt man na kulang sa panampalataya yu.

Ya panalangin Pablo para sa mani taga Tesalonica

¹¹ Manalangin kay sa Bapa tamun Namalyari buy sa Panginuun tamun Jesu Cristu ya itas nay mamên bèn kanyan amên makalaku kay kamuyu baysên. ¹² Labay yan êt ta dagdagan Panginuun na pangidu yu amên luyang kaw pun miiidu sa balang gisa buy sa kaganawan tawu, kaparisun pangidu yan kamuyu. ¹³ Buy sawpan nakaw pun êt amên pumas-êy ya nakêm yu angga sa allun pag-udung Panginuun Jesus, kaawyun ya kaganawan pinili nan kay kana. Sa pakapakun baydu, magin malinis kaw sa

arapan Bapa tamun Namalyari buy ayin makit ta nadawak sa pangatawu yu.

4

Ya biyay ya kapapaidu kan Bapan Namalyari

¹ Mani mapatêl yan, tinurwanan yan kaw nu parasaantu kaw bumyay kapapaidu kan Bapan Namalyari, buy abiin na pandaygên yu. Buy amêsên, sa lagyun Panginuun Jesus, makisabi kay kamuyun luyang yu pun isunduy mangangêd da pandaygên yu. ² Tagawan tanda yinay mani utus Panginuun Jesus ya in-aral yan kamuyu. ³ Buy ati ya kalabayan Bapan Namalyari kamuyu ya magin malinis kaw sa pangêlêw na. Kabay agana kaw makikanayun. ⁴ Ya balang gisa, sêpat yan katandan makiawyun sa sarili nan asawa sa malinis sa paralan buy dilag panggalang.* ⁵ Agana yu sunulun na kalabayan lawini yu kaparisun pandaygên mani tawuy asê mangilala kan Bapan Namalyari. ⁶ Agana kaw manyag kasalanan sa patêl yu sa kapamilatan panamantala sa asawa na, tagawan parusan Panginuun na manyag parabaysên, kaparisun impatanda yan kamuyu sabitun nuna pun. ⁷ Tagawan binêg kitamun Bapan Namalyari amên bumyay malinis, alwan amên bumyay madinat. ⁸ Kabay nu sisabêt man na asê manunul sa aral la ati, alwan tawuy a na sinunul, nun a si Bapan Namalyari ya mam-i kantamun Banal la Ispiritu na.

⁹ Amêsên, tungkul sa pamiidu yu bilang mipapatêl kan Jesus, a yan kawna kaylangan patandan pun, tagawan tinurwanan kaw wan Bapan Namalyari nu parasaantu yun idun na balang gisa. ¹⁰ Pêtêg yabay ya pan-idun yuy kaganawan mapatêl tamu baysên sa prubinsyan Macedonia. Nuwa makisabi kay kamuyun igit pun baysên na pamiiduy daygên yu. ¹¹ Pagpilitan yun bumyay napatêt bêk. Agana kaw kialam sa biyay kaatag tawu. Sêpat mag-ubray balang gisa, kaparisun intipan yan kamuyu

* **4:4** 4:4 Malyari êt paradi: "Ya balang gisa, sêpat bumyay malinis buy katandan mamên bèn sarili na un dilag panggalang."

sabitun idi kay pun baysên ¹² amên a yina kaylangan manyawad sa kaatag para sa ikabyay yu buy galangên kaw mani tawuy asê pun manampalataya sa Bapa tamun Namalyari.

Ya pag-udung Jesus

¹³ Mani mapatêl yan, labay yan matandan yuy malyari sa mani tawuy manampalataya kan Jesus ya nati yana. Ta nu tanda yuy pêtêg ga malyari, a kaw wa malungkut kaparisun mani tawuy ayin kapilmiyan tungkul sa lumatêng nga panawun. ¹⁴ Ta sikitamu, maniwala kitamun nati si Jesus buy pinabyay yan manguman Bapan Namalyari. Kabay maniwala kitamu êt ta pabyayên manguman Bapan Namalyari ya mani manampalatayay nati yana amên iawyun na kan Jesus.

¹⁵ Gawan baysên, sabin yan kamuyuy aral Panginuun Jesus tungkul sa pag-udung na. Sikitamuy mani nabyay pun sa allun pag-udung na, a kitamu muna sa mani nati ya mambêng kan Jesus. ¹⁶ Tagawan sa allun pag-udung Jesus, malêngê tamuy masnêg ga utus na. Malêngê tamu êt ta pagbêg puun ang-el, buy ya tunuy patutut Bapan Namalyari. Buy mismun Panginuun Jesus ya magyêpa ubat sa langit. Muna nan pabyayên na mani nati ya nanampalataya kan Jesus. ¹⁷ Pamakayari, sikitamun nangabyay pun sa allun abitu, biglên kitamun itag-ay sa mani ulap, kaawyun na mani pinabyay nan manguman. Sa pakapakun baydu, sikitamun kaganawan, têgmên tamu si Jesus baydu sa mani ulap. Buy makaawyun kitamun Jesus un ayin katganan. ¹⁸ Kabay pas-êyên yuy nakêm balang gisa sa kapamilatan mani aral la ati.

5

Pawan nakal-an sa pallumatêng Jesus

¹ Mani mapatêl yan, a yan na kaylangan isulat pun kamuyu nu sabêt ya uras o panawun pag-udung Jesus. ² Tagawan tanda yuy bêngat yatan lumatêng kaparisun pallumatêng gisay manakaw nu yabi. ³ Kaban pansabin mani tawuy, “Ay

salamat! Ayin gulu baydi kantamu buy ayin kitamun sêpat ikalimu,” pakan sa a la tanda, bêngat tan lumatêng kallay kapalimuy parusa kaparisun gisay babayi ya manganak ya bêngat tan umilab ba bituka na. Taganan a silayna makaligtas sa lumatêng nga parusa! ⁴ Nuwa sikaw wa mapatêl yan sa panampalataya, a kaw wa mambumyay sa nadiglêm. Kabay sa biglan pag-udung Jesus kaparisun pallumatêng manakaw, a kawna mabigla. ⁵ Tagawan sikitamungan, mambumyay kitamina sa nasawang. Ayin kitamina sa nadiglêm gawan sakup kitamina sa allu buy alway nan sa yabi. ⁶⁻⁷ Kabay sêpat kitamun pawan nakaimata buy nakal-an buy pawan mapamênbên sa sarili. Agana kitamu makitbus sa mani mambumyay sa nadiglêm ya pawan mamabêlêw buy mapaglasing nu yabi buy ayin pamênbên sa sarili. ⁸ Nuwa sikitamu, idi yana sa nasawang. Kabay sêpat kitamun makatandan mamênbên sa sarili. Manugêl kitamun napas-êy sa panampalataya buy sa pangidu tamu gawan abiin na bilang panagka sa pagaw tamu. Buy manugêl kitamun napilmi sa pamiligtas kantamun Bapan Namalyari gawan abiin na bilang elmet tamu. ⁹ Tagawan a kitamu pinilin Bapan Namalyari amên parusan na, nun a pinili na kitamu amên iligtas sa kapamilatan dinyag Panginuun tamun Jesu Cristu. ¹⁰ Si Jesus sabay siyay nati bilang kasagili tamu amên agyan nabyay kitamu pun o nati yana sa pag-udung na, mabyay kitamun ayin katganan kaawyun na. ¹¹ Kabay kaparisun pandaygên yu amêsên, isundu yun pas-êyên na nakêm buy panampalatayan balang gisa kamuyu.

Ya kapupusan tipan buy panganaka

¹² Mani mapatêl yan, makisabi kay kamuyun galangên yuy mani tawuy pinilin Panginuun un mamunu kamuyu. Mibabata silan manawup buy mangaral kamuyu. ¹³ Galangên yu silan pêtêg buy idun gawan sa pandaygên la para sa ikakangêd yu. Buy pagpilitan yun magin mangêd da pamikiawyun yu sa balang gisa.

¹⁴ Mani mapatêl yan, makisabi kay êt kamuyun sabyanan yuy mani matamad amên sumipêg sila. Ya mani asê napas-êy ya nakêm, pas-êyên yu sila. Ya mani tawuy mayna pun sa panampalataya, sawpan yu sila. Buy pibabatan yu silan kaganawan. ¹⁵ Nu dilag nanyag nadawak kamuyu, agana yuya ablasên, nun a pag-pilitan yun manyag mangêd sa balang gisa buy para êt baydu sa kaganawan tawu.

¹⁶ Pawa kaw matula. ¹⁷ Pawa kaw êt manalangin. ¹⁸ Sa kaganawan mangapalyari sa biyay yu, magpasalamat kaw kan Bapan Namalyari gawan abiin na kalabayan na para kamuyun nakibêtêk kan Jesu Cristu.

¹⁹ Agana yu bènbenan na pan-ipadyag Ispiritun Bapan Namalyari sa biyay yu.

²⁰ Buy agana yu êt uyamên na pan-ipasabin Ispiritu sa mani mamipatandan sabin Bapan Namalyari. ²¹ Nun a usisên yun mangêd da kaganawan aral amên matandan yu nu pêtêg ubat kan Bapan Namalyari. Ya mangêd da aral la ubat kan Bapan Namalyari, itanêm yu sa békê yu. ²² Buy lisyen yuy kaganawan nadawak.

²³ Mani mapatêl, si Bapan Namalyari ya sabay ya pangubatan kapatêtbêkan, lubus nan linisin na biyay yu buy illagan nay buun pangatawu yu, ya ispiritu, kaladwa, buy lawini yu amên ayin makitan na nadawak sa pangatawu yu sa allun pag-udung Panginuun tamun Jesu Cristu. ²⁴ Si Bapan Namalyari ya namêg kamuyu, daygên nay abiin gawan tapat ya.

²⁵ Mani mapatêl yan, manalangin kaw êt kan Bapan Namalyari para kanyan.

²⁶ Buun nakêm kaw miaapêt bilang mipapatêl kan Cristu.

²⁷ Mani mapatêl, sa lagyun Panginuun Jesus, makisabi yaku kamuyun basên yuy surat ta ati sa kaganawan mapatêl tamu baysên.

²⁸ Labay kuy manugêl kamuyun kaganawan na kangêdan Panginuun tamun Jesu Cristu.

Ya Ikalwan Sulat Pablo sa mani taga TESALONICA

Ya pangumustan Pablo

¹ Siku si Pablo, kaawyun ku si Silas buy si Timoteo.

Nagpapakun kawnay mani mapatêl yan ya manampalatayay miaawyun ya idi baysên sa Tesalonica ya nakibêtêk kan Bapa tamun Namalyari buy sa Panginuun Jesu Cristu.

² Labay yan ya manugêl kamuyuy kangêdan buy kapatêtbêkan na ubat kan Bapan Namalyari buy sa Panginuun Jesu Cristu.

Ya pagpasalamat Pablo

³ Mani mapatêl yan, pawa kay magpasalamat kan Bapan Namalyari gawan kamuyu. Ta abiin na sêpat yan daygên gawan kaban kabuyutan, pupumas-êy ya panampalataya yu kan Cristu buy lulumalêy pangidu yu sa balang gisa.

⁴ Kabay pan-ipagmaragul yan kaw sa mani manampalataya kan Bapan Namalyari ya miaawyun sa magmikakanayun na lugal. Pan-isabi yan kallay pan-isundu yuy panampalataya yu kan Jesu Cristu buy nibabata kaw agyan pawa kaw pan-usigin buy pampasakitin mani tawuy asê manampalataya kana.

⁵ Sabay ya abiin ya magpapêtêg ga matinêk ka pangukum Bapan Namalyari. Tagawan na pamibabata yu sa mani kasakitan gawan sa panampalataya yu kan Bapan Namalyari, abiin na magpapêtêg ga miawyun kawna sa mani tawuy pag-arian na. ⁶ Daygên Bapan Namalyari ya nanaspat nan daygên. Ta parusan nan kasakitan na mani mamasakit kamuyu. ⁷ Buy sikaw wa pampasakitan la, biyan nakaw kapaynawan kaawyun yan. Daygên Bapan Namalyari ya abiin sa allun pallumatêng Panginuun Jesus ubat sa langit, kaawyun nay makapangyarian nan mani ang-el. Lumatêng si Jesus un napalitêngan manggilud da

apuy, ⁸ buy parusan nay mani asê mangilala kan Bapan Namalyari buy asê manunul sa Mangêd da Balita tungkul sa Panginuun tamun Jesus. ⁹ Parusan sila sa ayin katganan na kasakitan buy ipapawa sila sa Panginuun, buy a layna makitan na dakilay kapangyarian na. ¹⁰ Malyari ya abiin sa allun pallumatêng Jesus buy sa allu êt abitu, ulimênên ya buy parangalên yan mani pinili nan kay kana, ya ayin kaatag nun a ya kaganawan manampalataya kana. Kaawyun lakaw mangulimên kana, gawan naniwala kaw sa in-aral yan kamuyu.

¹¹ Kabay pawa kay manalangin kan Bapan Namalyari para kamuyu. Manalangin kay ya sawpan nakaw bumyay matinêk bilang mani binêg nan mani tagasunul na. Buy panyawarên yan êt ta sawpan nakaw sa kapamilatan kapangyarian na amên madyag yuy kaganawan mangangêd da labay yun daygên gawan sa panampalataya yu. ¹² Sa parabaysên na paralan, maparangalan ya Panginuun tamun Jesus gawan kamuyu, buy parangalên nakaw ayun sa kangêdan Bapa tamun Namalyari buy Panginuun Jesu Cristu.

2

Ya mani malyari bayu mag-udung si Jesus

¹ Mani mapatêl yan, dilag kay pun sabin tungkul sa pag-udung Panginuun tamun Jesu Cristu buy sa pamitipun na kantamu. ² Pansabin yan kamuyuy agana kaw migaganaka o naalipusan nu mabalitan yuy inlumatêng ngay Panginuun. Agana kaw maniwala agyan sabin mani tawuy nabalitan o nabasa lay abiin sa gisay surat ta ubat kanyan. Agyan sabin la pun na Ispiritun Bapan Namalyari ya nipatanda kalla inlumatêng nga si Jesus, agana kaw maniwala. ³ Agana kaw êt paipurayit kalla agyan dakun sabêt ta sabin o daygên la. Ta asê lumatêng nga Panginuun Jesu Cristu anggan asê pun mag-umpisay sadyay pamikilaban mani tawu laban kan Bapan Namalyari buy anggan asê pun lumtaw wa nadawak

ka tawuy manalangsang sa kaganawan utus Bapan Namalyari. Ya nadawak ka tawun abiin, intakday na sa ayin katganan na kaparusan. ⁴ Mapagkalaban nay kaganawan pangkilalanên lan namalyari o pansimbên la buy itag-ay nay sarili na sa kaganawan abiin. Sumun ya sa Templun Bapan Namalyari buy miknu ya baydu amên ipakilala nay sarili nan siyay Namalyari.

⁵ Ya kaganawan insulat ku amêsên, sinabi kina kamuyu sabitun kaawyun yukay pun baysên. Uysiyen a yuya maganaka ta? ⁶ Asê pun lumtaw wa nadawak ka tawu gawan dilag pun mamênbên kana buy tanda yu nu sabêt ta mamênbên kana. Buy tanda yu êt ta nu lumatêng ngay uras ya nakal-an, baydu yapun lumtaw sa mani tawu. ⁷ Nuwa agyan asê pun manlumtaw wa nadawak ka tawu, paliim man manyag nadawak ya kapangyarian na baydi sa babun luta. Buy a yapun lumtaw anggan asê pun panitas ya mamênbên kana. ⁸ Nu ayin nan mamênbên kana, lumtaw wina. Nuwa sa pag-udung Panginuun Jesus, patin nay nadawak ka tawun abiin sa kapamilatan sawang na. Buy sa kapamilatan gisay kayup na, bêngat yatan mapanat.

⁹ Sa pallumtaw nadawak ka tawu, idi kanay kapangyarian Satanas amên manyag yan kaganawan mamakapilitêp pa mani imala buy mamakaupapas ya bagay. ¹⁰ Daygên nay kaganawan pamilitêp sa mani tawuy mipakabili sa ayin katganan na kaparusan. Parusan sila gawan ayin silan pamaulaga buy pananggap sa kapêtêgan ya makapiligtas kalla. ¹¹ Kabay paulayên silaynan Bapan Namalyari ya mipapakalitêp amên maniwala sila sa alwan kapêtêgan. ¹² Daygên Bapan Namalyari ya abiin amên ya kaganawan nangidu sa kadawakan buy asê kalabay maniwala sa kapêtêgan tungkul kan Jesus, maatulan nan parusa.

Pinili kitamu amên miligtas

¹³ Mani mapatêl yan na kakaidwan Panginuun, pawa kay magpasalamat kan

Bapan Namalyari gawan kamuyu. Ta abiin na sêpat yan daygên gawan* bayu na pun dinyag ga babun luta, pinili na kawnan miligtas sa kapamilatan Ispiritu nay mallinis sa bêkê yu buy sa kapamilatan panampalataya yu sa kapêtêgan. ¹⁴ Abiin na kaganawan sangkan ya binêg kaw Bapan Namalyari sa kapamilatan Mangêd da Balita ya in-aral yan kamuyu amên miawyun kaw sa karangalan Panginuun tamun Jesu Cristu. ¹⁵ Kabay mani mapatêl, papas-êyên yuy panampalataya yu buy itanêm yu sa bêkê yu ya mani kapêtêgan na in-aral yan buy insulat yan kamuyu.

¹⁶⁻¹⁷ Amêsên, labay yan na patulên buy pas-êyên kaw Panginuun tamun Jesu Cristu buy Bapa tamun Namalyari. Kaidwan kitamun Panginuun buy siyay nami kantamun ayin katganan na kasiglan buy kapilmian gawan sa kangêdan na. Labay yan na pas-êyên nay nakêm yu amên pawan mangêd da pansabin yu buy pandaygên yu.

3

Manalangin kaw para kanyan

¹ Buy amêsên na mapatêl yan, manalangin kaw para kanyan amên maikamut yan maibalitay Sabin Panginuun sa malakêy lugal. Buy manalangin kaw êt ta tanggapên mani tawuy sabi na un dilag panggalang, kaparisun pananggap yu. ² Manalangin kaw êt ta miligtas kay sa mani nangadadawak ka tawu buy sa mani tawuy makasalanan, gawan malakêy tawuy asê maniwala sa Mangêd da Balita. ³ Nuwa tapat ta Panginuun. Pas-êyên nay nakêm yu buy iillag nakawkan Satanas. ⁴ Gawan sa Panginuun, taganan maniwala kay ya pawa yun pansunulun buy pan-isundu yu pun êt daygên na mani in-utus yan kamuyu. ⁵ Labay yan ya sawpan kaw Panginuun amên makit sa biyay yuy pangidun Bapan Namalyari buy amên mapibabatan yuy kasakitan kaparisun pamibabatan Cristu.

Ya utus tungkul sa mani matamad

* **2:13** 2:13 Malyarin paradi êt ta labay sabin, gawan pinili nakaw amên mumunan biyan kaligtasan.

⁶ Mani mapatêl yan, sa lagyun Panginuun tamun Jesu Cristu, pan-iutus yan kamuyuy agana kaw makiawyun sa sisabêt man na mapatêl kan Cristuy mangatamad buy asê kalabay manunul sa mani in-aral yan kamuyu. ⁷ Tanda yuy kaylangan yun tubsun na dinyag yan sabitun idi kay pun baysên kamuyu, ya a kay nagtamad. ⁸ Buy a kay êt nakiêkan kan sisabêt man un ayin bayad, nun a nag-ubra kay allu buy yabi amên a kay pabayat agyan kansabêt man kamuyu. ⁹ Tanda yuy dilag kay karapatan manyawad sawup kamuyu. Nuwa a kay nanyawad, nun a nag-ubra kay amên magin mangêd da alimbawa kay ya sêpat yun tubsun. ¹⁰ Sabitun kaawyun yukay pun, sinabi yan kamuyuy agana yu pakan na sisabêt man na tawuy asê kalabay mag-ubra.

¹¹ Pan-ipaganaka yan kamuyuy ati gawan nabalitan yan na dilag dakun umnu kamuyuy a kalabay mag-ubra buy ayin silaynan pandaygên nun a manunggun makialam sa biyay kaatag. ¹² Kabay sa lagyun Panginuun Jesu Cristu, masipit yan pan-iutus sa mani tawun abiin ya mag-ubra sila buy agana silayna makialam sa biyay kaatag.

¹³ Buy sikaw waman na mani mapatêl yan, agana kaw sumawa sa panyag mangêd. ¹⁴ Dat dilag baysên kamuyuy asê kalabay manunul sa pansabin yan sa surat ta ati. Nu parabaydu, tandanên yu nu sisabêt ya buy agana kaw makiawyun kana amên mipakadêng-êy ya. ¹⁵ Nuwa agana yuya ituwad kapati yu, nun a itutu yuya bilang patêl yu kan Cristu.

Ya kayaryan sabin Pablo sa mani taga Tesalonica

¹⁶ Mani mapatêl, ya Panginuun Jesu Cristu ya sabay ya pangubatan kapatêt bêkan, siyay mam-i kamuyun kapatêt bêkan sa kaganawan panawun, agyan sabêt ta madanasan yu buy pawa nakaw awyunan kaganawan.

¹⁷ Ya kayaryan ati ya surat, siku mismu si Pabloy nanulat kaparisun pandaygên ku sa balang surat ku. Pandaygên kuy ati amên matandan yuy ubat kangkuy surat ta ati. Paradi ya panulat ku. ¹⁸ Labay

kuy manugêl kamuyun kaganawan na kangêdan Panginuun tamun Jesu Cristu.

Ya Nunan Sulat Pablo kan TIMOTEO

¹ Siku si Pablo ya apostul Cristu Jesus ayun sa utus Bapan Namalyari ya Mamiligtas kantamu buy si Cristu Jesus ya kapilmian tamu.

² Kakaidwan kun Timoteo ya anak ku sa panampalataya, labay kuy manugêl kamuy kangêdan, lunus, buy kapatêtbêkan na ubat kan Bapan Namalyari buy kan Jesu Cristu ya Panginuun tamu.

Patanda sa mali ya aral

³ Timoteo, manugêl ka pun baysên sa Efeso, kaparisun pikisabi ku kamu bayu waku napapakun sa Macedonia. Ta dilag dakun umnu sa mani manampalataya sa Efeso ya mangaral alwan pêtêg. Pikisabi ku kamuy sêpat mu silan bènbenan.

⁴ Buy sabyanan mu silan agana layna sayangên na uras la sa mani kwentuy ayin kapukatan ya naubat pun sa mani ninunu la, buy sa pangêlêw lan makarang nga listaan mani ninunu la. Ta abiin na pangubatan pamisusubakan buy asê makasawup kallay abiin amên matandan na kalabayan Bapan Namalyari. Gawan kay matandan tamuy kalabayan na sa kapamilatan panampalataya tamu.

⁵ Parabaysên na pan-iutus ku amên miidu sila sa balang gisa. Madyag lay abiin nu malinis ya bêkê la, mangêd da nakêm la, buy pêtêg ga panampalataya la.

⁶ Dilag kitamun dakun umnuy kaawyun na nagpabukut sa mani mangêd da ugalin abiin buy pawa silan makisubakan sa ayin kapukatan.

⁷ Labay lan magin manurun Kautusan na impasulat kan Moises, nuwa a la mapukatan na pansabin la agyan pan-ipilit lan pêtêg ga pan-iaral la.

⁸ Tanda tamuy mangêd da Kautusan nu panggamitin tamu sa ustuy paralan.

⁹ Sêpat tamun ganakên na indin na Kautusan alwan para sa mani matinêk nun a para sa mani mallabag sa Kautusan, asê magpasakup sa mani nagtungkulan buy asê kalabay mangilala kan Bapan Namalyari, mapanyag kasalanan, a la labay ya

kabalan, asê manggalang kan Bapan Namalyari, mani mamati sa sarilin mangatwa buy mamatin tawu. ¹⁰ Indin êt ta Kautusan para sa mani makikanayun buy sa lawyaki ya makitakês sa kaparisu lan liyaki, mani manakaw kaparisu lan tawu amên isaliw buy ipaipus sa kaatag tawu, mani mapaglaram buy mani magpapêtêg sa alwan kapêtêgan, buy para êt taman sa kaganawan tawuy manalangsang sa ustuy aral tungkul kan Jesu Cristu. ¹¹ Ya Mangêd da Balita tungkul kan Jesus, ubat kan Bapan Namalyari ya dakila buy kapapaulimên. Buy intiwala na kangkuy Mangêd da Balitan abiin amên ipatanda ku sa mani tawu.

Ya lunus Bapan Namalyari kan Pablo

¹² Magpasalamat taku kan Cristu Jesus ya Panginuun tamu ya nam-in pas-êy kangku amên maglingkud kana. Pinili nakun maglingkud kana gawan intuwad nakun mapagtiwalan, ¹³ agyan dinustak kuya sabitun nuna. Alwan kay abiin, inusig ku êt buy pinasakitan na mani manampalataya kana. Nuwa paraman baydu, kinalunusan naku pun Bapan Namalyari gawan nadyag kuy abitu sabitun a ku pun manampalataya kana buy indap ku nu ustuy pandaygên ku. ¹⁴ Taganan pêtêg baynan ayin kaparisuy kangêdan na indin Panginuun tamu! Indin na êt kangkuy pangidu buy panampalataya, kaparisun pan-idin na sa kaganawan tawuy nakibêtêk kan Cristu Jesus.

¹⁵ Ati ya kapêtêgan na sêpat paniwalan kaganawan. "Naku si Jesu Cristu baydi sa babun luta amên iligtas ya mani makasalanan." Buy siku si Pablo ya pinakamakasalanan sa kaganawan makasalanan. ¹⁶ Nuwa kinalunusan nakun Bapan Namalyari amên maipakit Jesu Cristu nu parasaantu nan pibabatan na mani tawuy makasalanan. Taganan sikuy pinakamakasalanan. Kabay ya pamatawad kangkun Jesus magin alimbawa sa sisabêt man na manampalataya kan Jesus ya mabiyay biyay ya ayin katganan. ¹⁷ Ulimênên buy parangalên tamu kanuman na gigisay Bapan Namalyari. Sabay

siyay mag-ari kanuman, ayin kamatyan, buy asê mangakit. Awuy Panginuun!

¹⁸ Timoteo ya anak ku sa panampalataya, ya pan-itipan ku kamu, kaparisu sa impatandan mamunu sabitun nuna ya impasabin Bapan Namalyari kalla tungkul kamu. Agana mu litêpên na sinabi la tungkul kamu amên napas-êy ya nakêm mun itanggul la kapêtêgan sa mani manalangsang kamu. ¹⁹ Isundu muy panampalataya mu buy pagpilitan mun pawan malinis ya nakêm mu. Gawan dilag gan mani tawuy a layna pansunulun na mangêd da nakêm la. Sa pakapakun baydu, sinira lay nay panampalataya la. ²⁰ Parabaysên êt ta nalyari kallon Himeneo buy si Alejandro. Kabay impabaala ku silayna kan Satanas amên agana silayna manguman mandustak kan Bapan Namalyari.

2

Ya tungkul sa panalangin buy ustuy ugalin mani babayi

¹ Amêsên, bayuy kaganawan, makisabi yaku kamuyun manalangin kaw kan Bapan Namalyari para sa kaganawan tawu un dilag pagpasalamat. Buy yawarên yu kan Bapan Namalyari ya sawpan buy pagpalên na sila sa mani kaylangan la. ² Manalangin kaw êt kana para sa kaganawan nagtungkulan buy sa nipagkangyarian amên bumyay kitamun napatêtbêk buy ayin gulu kaban manunul kitamu sa kalabayan Bapan Namalyari buy mapanggalang kitamu sa kaparisu tamu. ³ Mangêd da parabaysên na panalangin ta kapapaidu kan Bapan Namalyari ya Mamiligtas kantamu. ⁴ Gawan labay nan miligtas ya kaganawan tawu buy matandan lay kapêtêgan, ⁵ tagawan gigisay Bapan Namalyari buy gigisay mamilatan kan Bapan Namalyari buy sa mani tawu. Ayin kaatag mamilatan nun a kay si Jesu Cristu ya nadyag tawu. ⁶ Indin Jesu Cristuy biyay na amên atbusun nay kaganawan tawu sa parusa gawan sa mani kasalanan la. Nalyari ya abiin sa

panawun na intakdan Bapan Namalyari buy sa pakapakun baydu, impatanda nay kalabayan nay miligtas ya kaganawan tawu. ⁷ Abiin na sangkan na pinili nakun magin apostul, mangaral, buy manuru sa mani alwan Judio tungkul sa panampalataya kan Jesus buy sa kapêtêgan tungkul kana. Awu! Pêtêg ga pansabin ku, a ku maglaram.

⁸ Kabay sa balang lugal la pagtipunan yun mani manampalataya, labay kuy manalangin na mani lawyaki un nakatagay ya gamêt la. Buy sêpat malinis ya nakêm la, ayin tubag o pamikisubakan sa kaparisu la.

⁹ Labay ku êt ta masalaysay buy matingkup pa mani babayi sa pagyaming la, buy a la pipilalun na pamakangêd lan sabut la. Agana sila misulud makamal la yaming o makamal la têkay ya gintu. ¹⁰ Nun a ipakit lay mangangêd da diyag ga sêpat makit sa mani babayi ya magsabin manampalataya sila kan Bapan Namalyari. ¹¹ Buy nu dilag mangaral sa pamititipun yu, ya mani babayi, sêpat silan magpasakup buy mallêngê. ¹² A ku pasawên na mani babayi ya mangaral buy mamunu sa mani lawyaki. Ya sêpat lan daygên, kay nangimbêk. ¹³ Tagawan nunan dinyag si Adan bayu si Eva, ¹⁴ buy alwan si Adan na napurayit Satanas, nun a si Evay napurayit buy nallabag sa utus Bapan Namalyari. ¹⁵ Paraman baydu, miligtas* ya mani babayi sa kapamilatan panganak, nu isundu lay panampalataya, pangidu, malinis sa pamibiyaybiyay, buy mangêd da ugali.

3

Ya ugalin mani mamunu sa mani manampalataya

¹ Pêtêg ga panabin, “Ya kalabay mamunu sa mani manampalataya kan Jesu Cristu, mangêd da labay nan daygên.” ² Amêsên ya liyaki ya pilinin mun mamunu, kaylangan ayin makitan na nadawak kana, gigisay asawa na, katanda yan mamênbên sarili na, buy katanda

* 2:15 2:15 Malyari êt paradi: Miligtas sa mani babayi sa kapamilatan panganak la.

ya êt mangisip nu sabêt ta mangêd nan daygên. Sêpat yan panggalangên mani tawu, pawa yan mapananggap kaparisu na, buy katanda yan manuru. ³ Kaylangan a ya maglasing, a ya mapanubag nun a naayup-up ya, a ya êt makipati, buy a ya lupan pera. ⁴ Kaylangan mangêd ya êt mamunu sa pamilya na, panggalangên buy pansunulun yan mani anak na. ⁵ Ta nu a ya katandan mamunu sa sarili nan pamilya, ipakun nan mamunun mangêd sa mani manampalataya kan Jesus? ⁶ Ya kalabay mamunu, dapat manaynan manampalataya. Gawan nu asê, dat kay makapagpadayêw kana buy parusan yan Bapan Namalyari kaparisun nalyari kan Satanas. ⁷ Sêpat ya êt panggalangên mani tawuy asê manampalataya amên ayin silan masabi laban kana buy amên a ya manabu sa paratay Satanas.

Ya ugalin mani manampalatayay maglingkud

⁸ Para êt taman baydu sa mani pilinin mun maglingkud sa mani manampalatayay miaawyun, kaylangan panggalangên sila buy pêtêg ga pagsabi la. A sila maglasing buy a sila lupan pera. ⁹ Sêpat lan pakapalanên un dilag malinis ya nakêm ya kapêtêgan na impatandan Bapan Namalyari tungkul sa panampalataya kan Cristu. ¹⁰ Kaylangan subukun pun sila bayu pilinin. Nu ayin makitan na nadawak kalla, malyari silan maglingkud.

¹¹ Para êt bayduy mani babayi ya maglingkud,* sêpat sila êt panggalangên kaatag, asê magsabin ikasiran kaparisu lan tawu, katanda silan mamênbên sa sarili la, buy mapagtiwalan sa kaganawan bagay.

¹² Ya mani maglingkud sa mani manampalatayay miaawyun, sêpat kay gigisay asawa la buy katanda silan mamunu sa sarili lan pamilya. ¹³ Pêtêg baynan, ya mani mangêd maglingkud, pilmin

galangên silan mani tawu buy pupumas-êy ya nakêm lan magpapêtêg tungkul sa panampalataya la kan Cristu Jesus.

Ya kapêtêgan na paniwalan tamu

¹⁴⁻¹⁵ Pan-asaan kuy asê mapêng, makalaku waku baysên kamuyu. Nuwa insulat ku pun na mani tipan na ati amên nu a ku tambêng milaku baysên, matandan mu nu sabêt ta sêpat ugali tamu bilang pamilyan Bapan Namalyari. Sikitamuy manampalataya sabay ya mani tawun Bapan Namalyari ya nabyay. Maiparisu kitamu sa napas-êy ya tarêk bali, gawan sikitamuy piniwalan Bapan Namalyarin mamitanggul sa kapêtêgan tungkul kan Jesu Cristu amên asê ibayun dakun sisabêt man na kapêtêgan. ¹⁶ Pêtêg baynan mamakaupapas ya kapêtêgan na paniwalan tamu:

Nagpakit si Jesus sabitun nagin tawu ya.
Pinagpapêtgan yan Ispiritun Bapan Namalyari ya matinêk ya.
Nakitan yan mani ang-el,
buy imbalita ya sa buun babun luta.
Pinaniwalan yan malakêy tawu,
buy intag-ay ya sa langit.

4

Ya mani mangaral alwan pêtêg ga aral

¹ Nalinaw wa pansabin Ispiritun Bapan Namalyari, "Lumatêng lanuy allu ya dilag mani tawuy magpabukut sa panampalataya la kan Bapan Namalyari buy sunulun lay kalaraman na panipaisip kalla mani nadawak ka ispiritu." ² Ya kalaraman na abiin sabay ya pan-iaral mani tawuy mapagtalingkayu buy mapaglaram. Agyan manyag silan nadawak, ayin kallay abitu gawan ayin silaynan dêng-êy. ³ Sa pangaral la, pansabin lay bawal la mag-asawa buy panibawal la êt ta dakun umnuy kalasin pangkanên. Pakan na pangkanên na pan-ibawal la, dinyag êt Bapan Namalyari amên kanên un dilag pagpasalamat ta mani manampalatayay magtandan kapêtêgan. ⁴ Gawan ya kaganawan dinyag Bapan Namalyari, mangêd buy

* **3:11** 3:11 Malyarin paradi êt ta labay sabin: ya mani asawa lay babayi.

a kitamu sêpat paaku nun a tanggapên tamun dilag pagpasalamat. ⁵ Tagawan inlinis say mani abiin sa kapamilatan Sabin Bapan Namalyari buy sa panalangin tamu.

Ya mangêd da alipên Jesu Cristu

⁶ Kabay nu ituru muy mani aral la abiin sa mapatêl tamu, pakadyag kan mangêd da maglingkud kan Cristu Jesus. Buy kaban mangaral ka kalla, luyang pun madagdagan na pangintindi mu sa kapamilatan kapêtêgan panampalataya tamu buy sa mangêd da aral la pansunulun mu. ⁷ Nuwa agana mu sayangên na uras mu sa mani kwentun mani ninunu yuy ayin kapukatan buy asê kapapaidu kan Bapan Namalyari, nun a si daygên mu, sanayên muy nakêm mu sa panunul sa kalabayan Bapan Namalyari. ⁸ Dilag mangêd da nabang nga pamisanay buy pamapas-êy lawini. Nuwa mas maragul ya nabang nu sanayên tamuy nakêm tamu sa panunul sa kalabayan Bapan Namalyari. Gawan makakangêd kantamuy abiin, alwan kay sa biyay tamu amêsên nun a sa biyay ya lumatêng.

⁹ Pêtêg ga pansabin ku buy sêpat tanggapên kaganawan buy paniwalan. ¹⁰ Buy abiin êt ta sangkan na magsipêg kitamu buy mapamibabata sa pangaral sa mani tawu, gawan dilag kitamun kapilmian kan Bapan Namalyari ya nabyay ya siyay Mamiligtas kaganawan tawu, luyang nga sa mani manampalataya kana.

¹¹ Timoteo, ya kaganawan intipan ku kamu, ioral mu baysên buy ipadyag sa mani kaparisu mun manampalataya. ¹² Pagpilitan mun magin mangêd kan alimbawa sa mani manampalataya, sa pagsabi mu, sa ugali, sa pangidu, sa panampalataya, buy sa malinis ya pamibiyaybiyay amên ayin magsabin nadawak kamu agyan anak ka pun. ¹³ Kaban ayin naku pun baysên, iubus muy panawun mu sa pamasan Kasulatan Bapan Namalyari sa mani tawu, sa panurun labay sabin abiin buy sa pangaral.

¹⁴ Gamitin muy kaagyuwan na indin kamun Ispiritun Bapan Namalyari

buy agana mu paulayan. Natanggap muy abitu sabitun impaluntun mani mamunuy gamêt la kamu buy impatanda lay sabi ya impasabin Bapan Namalyari tungkul kamu. ¹⁵ Kabay idin muy sarili mu sa panyag abiin amên makitan kaganawan na luyang pun mamangêd da paglingkud mu kan Bapan Namalyari. ¹⁶ Pakapalanên muy pamibiyaybiyay buy pangaral mu. Daygên muy mani intipan ku amên miligtas ka buy mani mallêngê kamu.

5

Ya panggalang sa balang gisa

¹ Ya liyaki ya tuwa kamu, agana muya pagsabyanan mangasakit, nun a pakisabyan muyan naayup-up kaparisun pamakisabi mu sa bapa mu. Ya mani bayun anak ka lawyaki, ituwad mu silan patêl mu. ² Ya mani tuway babayi, galangên mu sila kaparisun panggalang mu sa indu mu. Buy ya mani bayun anak ka babayi, agana mu idawak ka isip mu kalla nun a ituwad mu silan patêl mu.

Ya mani tipan tungkul sa mani nabal-uy babayi

³ Ya mani nabal-uy babayi baysên na ayin nan kamag-anak ka manaysay kalla, sawpan yu sila buy galangên. ⁴ Nuwa nu dilag nabal-uy nag-anak o apu, silay sêpat manaysay kana. Sêpat lan matandan na abiin na pinakamaulagay sêpat lan daygên bilang manampalataya kan Bapan Namalyari. Sa pakapakun baydu, maablans lay dinyag mangatwa la kalla. Abiin na kapapaidu kan Bapan Namalyari. ⁵ Ya nabal-uy ayin nan taganan manaysay kana, kay si Bapan Namalyari tanay pagtiwalan na. Allu buy yabi yan manalangin buy manyawad yan sawup kana. ⁶ Nuwa ya nabal-uy pawan kay sarilin kalabayan nay pansunulun na, nati yina sa pangêlêw Bapan Namalyari agyan nabyay yapun. ⁷ Kabay ioral muy mani tipan na ati sa mani mapatêl baysên amên ayin masabin nadawak laban kalla. ⁸ Nu sisabêt man na asê kalabay manaysay sa mani kamag-anak na, luyang nga sa sarili nan pamilya, pinagbukutan naynay

panampalataya na kan Jesus. Sa pakapakun baydu, mas makasalahanan yapun sa mani asê manampalataya.

⁹ Amêsên, ya iawyun mu sa listaan mani nabal-uy babayi ya sawpan yu, kay abitu silay anêmmapuy tawun na idad patag-ay buy abitu silay nagin tapat sa asawa la.* ¹⁰ Sêpat pikatandan silan mani tawu gawan sa mangangêd da diyag la, kaparisun mangêd da pamaragul la sa mani anak la, pawan mapananggap sa kaparisu, buy maglingkud sila sa mani kaparisu lan pinilin Bapan Namalyarin kay kana. Sêpat sila êt mapanawup sa mani mangaylangan, buy pawa silan manyag mangêd.

¹¹ Nuwa agana mu iawyun sa listaan mani nabal-uy anak pun, gawan nu a la mabênbênan na matanam lawini la, manguman silan mag-asawa. Sa pakapakun baydu, mapaulayan lay paglingkud la sa Panginuun Jesu Cristu. ¹² Nu mal-yari ya abiin, mangasalahanan sila gawan binukutan lay nunan pangaku la ya maglingkud sa Panginuun Jesus. ¹³ Kabay agana mu sila iawyun sa mani nabal-uy pansawpan yu gawan kay makatanda silan tumamad buy kay manayang ta silan panawun sa pamaku la sa binalibalin magkuwentun ayin kapukatan, mapakyalam sa biyay kaatag, buy magsabin asê sêpat sabin. ¹⁴ Kabay para kangku, mangêd pun na mag-asawan mangu-man na mani nabal-uy anak pun amên makaanak sila buy lingunun lay sarili lan pamilya. Sa pakapakun baydu, ayin masabin nadawak ka mani manalangsang kantamu. ¹⁵ Pansabin kuy ati gawan dilag dakun umnuy nabal-uy babayi ya nagpabukut ta sa panampalataya la buy amêsên manunul lana kan Satanas.

¹⁶ Nuwa nu dilag babayi ya manampalataya kan Bapan Namalyari buy dilag yan kamag-anak ka nabal-uy tuway na, kay sêpat ta siya tay manaysay sa nabal-u. Sa pakapakun baydu, asê mabayatan na mani manampalatayay miaawyun sa

panaysay kana, nun a ya sawpan la, kay abitu sila tanay nabal-uy idi sa listaan na ayin nan taganan manawup kalla.

Ya mani tipan tungkul sa mamunun mani manampalataya

¹⁷ Tungkul la êt taman sa mamunun mani manampalataya kan Bapan Namalyari, nu mangêd da paglingkud la, sêpat silan galangên buy biyan silan nukad da sawup sa mani kaylangan la, luyang ngay mani masipêg manuru buy mangaral Sabin Bapan Namalyari. ¹⁸ Tagawan idi sa Kasulatan,

“Kaban manara ya baka, gana mu sêl-an na bêtêy na”† amên makaêkan ya.

Buy sinabi pun êt,

“Sêpat biyan upay mani mag-ubra.”‡

¹⁹ Gana mu paniwalan na manangkan sa gisay mamunu sa mani manampalataya nu ayin magpapêtêg ga luwa o tatluy nakakit. ²⁰ Buy tungkul laman sa tawuy mangasalahanan buy a na labay pagbukutan na kasalahanan na, sabyanan muya sa arapan kaganawan manampalataya amên malimun makitbus kanay kaatag.

²¹ Timoteo, sa pangêlêw Bapan Namalyari buy kan Cristu Jesus buy sa pangêlêw mani ang-el ya pinili na, pan-iutus ku kamuy sunulun muy mani tipan na abiin un ayin pampilinin buy agana ka mangampi agyan kansabêt.

²² Sa pamili mun mamunu sa mani manampalataya, agana ka patutulsub buy agana ka êt patutulsub mamipaluntun gamêt mu kana amên biyan yan karapatan mamunu. Ta nu dilag yan kasalahanan, dat midamay ka sa kasalahanan na. Pagpilitan mun pawan malinis ya pangatawu mu.

²³⁻²⁵ Kabay agana ka patutulsub sa pamili mun mamunu sa mani manampalataya, gawan dilag mani tawuy mabuyutan pun bayu miwagaw wa kasalahanan la. Nuwa ya kasalahanan kaatag, niwagaw wapun agyan a sila pun naiarap sa pallitisan. Para êt taman baydu, dilag

* **5:9** 5:9 Buy si gisay labay pun êt sabin, mimisan yan nag-asawa sa buun biyay na. † **5:18** 5:18 Deuteronomio 25:4. ‡ **5:18** 5:18 Lucas 10:7.

mangangêd da diyag ga tambêng matandan. Buy ya kaatag êt taman, agyan asê matandan amêsên, nuwa lanu matandan.

Timoteo, nabalitan ku awêd da magkasumakit ta banaw mu. Kabay alwan kay lanêm ma inêmên mu nun a minêm ka êt pêrad alak,[§] ta makapwas ya abiin sa sakit banaw mu buy sa kaatag pun mangatanam mu.

6

Mani tipan tungkul sa mani ipus

¹ Ya mani ipus ya manampalataya, sêpat pêtêg ga panggalang la sa amung la amên ayin masabi ya mani tawu laban kan Bapan Namalyari buy sa pan-iaral tamu. ² Buy nu manampalataya êt ta amung la, agana la sabin sa sarili lay, "Ayin balin agyan a ku galangên na amung ku, unuwa mipatêl kay sa panampalataya." Alwan parabaydu! Nun a sepat papakangêdên la pun na paglingkud la tagawan na magnabang sa paglingkud la, kaparisu lan manampalataya ya pangkaidwan êt Bapan Namalyari.

Ya mani asê ustuy aral buy ya pangidu sa pera

Kabay ya mani tipan na abiin, ioral mu sa mani mapatêl tamu baysên buy sagyatên mu silan manunul. ³ Nu dilag mangaral kaatag aral la asê kaparisun ustuy aral la impatandan Panginuun tamun Jesu Cristu buy ya pan-iaral tamu tungkul sa panunul sa kalabayan Bapan Namalyari, ⁴ kay mapamadayêw sila pakan ayin silan tanda. Paran sakit lay nay pamilusupu buy pamikisubakan tungkul sa labay sabin mani sabi. Buy ya tagêy abiin, pamisusubakan mani tawu, pamikakasêm, pamitutubag, panangkan, buy pagsabin nadawak laban sa kaparisu la. ⁵ Ayin silan tunggên sa pamisusubakan! Parabaysên na ugalin mani tawuy natukawkaw wa isip buy a la tanday kapêtêgan. Indap la nu manunul sila

sa kalabayan Bapan Namalyari, magin mabandi sila.

⁶ Nuwa ya tawuy manunul sa kalabayan Bapan Namalyari buy nukad dana kana nu sabêt man na idi kana, pêtêg ga mabandi ya sa pangêlêw Bapan Namalyari. Buy sa parabaydu, mas mangêd pun na kabilyan na sa mabandi ya tawu. ⁷ Tagawan in-anak kitamun kaganawan baydi sa babun luta un ayin gintan buy mati kitamu êt ayin gêtan. ⁸ Kabay nu dilag kitamun maêkan buy maiyaming, sêpat kitaminan matula. ⁹ Nuwa ya mani tawuy maglabay bumandi, mangakwa silayna sa paratay Satanas, gawan mangatuksu silayna sa nadawak ka kalabayan lay ayin kapukatan. Abiin na manira sa pangatawu la buy mantan kalla sa ayin katganan na kaparusan. ¹⁰ Tagawan ya pangidu sa pera sabay ya pangubatan kaganawan kadawakan. Dilag mani tawuy subray paglabay la sa pera buy nagpabukut sa panampalataya la. Buy gawan sa parabaysên, pawa silan makadanas kalungkutan.

Ya mani tawlin tipan Pablo kan Timoteo

¹¹ Nuwa sikay Timoteo, bilang maglingkud kan Bapan Namalyari, lisyen muy kaganawan nadawak ka abiin. Pagpilitan mun bumyay matinêk buy manunul ka sa kalabayan Bapan Namalyari un dilag napas-êy ya panampalataya kan Jesu Cristu. Pagpilitan mu êt mapangidu ka, mapamibabata buy mapallunus sa kaparisu mu. ¹² Daygên muy kaganawan agyu mu sa pamitanggul mun panampalataya mu. Sa pakapakun baydu, biyan kan biyay ya ayin katganan,* tagawan binêg kan Bapan Namalyari para sa biyay ya abiin, sabitun impatanda muy panampalataya mu kan Jesu Cristu sa arapan malakêy tawu.

¹³ Amêsên, sa pangêlêw Bapan Namalyari ya mam-in biyay sa kaganawan buy sa pangêlêw Cristu Jesus ya nagsabin

§ 5:23-25 5:23-25 Ya alak ka pantukuyun di, diyag sa sabên ubas, asê kaparisun alak amêsên ya matapang buy mamakalasing. * 6:12 6:12 Malyarin paradi êt ta labay sabin: Buy papakatalanên muy biyay ya ayin katganan na idi kamu.

kapêtêgan sabitun in-arap ya kan Gobernador Poncio Pilato, ati ya pan-itipan ku kamu. ¹⁴ Sunulun mun mangêd da intipan kamu amên ayin masabi laban kamu. Daygên muy abiin angga sa magudung nga Panginuun tamun Jesu Cristu baydi sa babun luta buy makit yan kaganawan. ¹⁵ Malyari ya abiin sa alluy intakdan dakilan Bapan Namalyari. Si Bapan Namalyari ya gigisay Ari ya Maka-pangyarian sa kaganawan. Panginuun yan kaganawan mamunu buy sabay siya êt ta Ari un kaganawan mag-ari.† ¹⁶ Kay siyay ayin kamatyan buy idi ya sa sawang nga mamakasilêw wa asê mapagdanyan agyan sisabêt. Ayin tawuy nakakit kana buy a ya malyarin makitan agyan sisabêt man. Kanay kaganawan karangalan buy ayin katganan na kapangyarian. Awuy Panginuun!

¹⁷ Tungkul la êt sa mani mabandi baydi sa babun luta, sabin mu kallay agana sila mapagmatag-ay buy agana sila umasa sa pibandiyan la ya asê mapêng, nun a magtiwala sila kan Bapan Namalyari ya mam-i kantamun kaganawan ikatula tamu. ¹⁸ Sêpat silan pawan manyag mangêd buy abiin na pibandiyan la. Pawa silan nakal-an mam-i. ¹⁹ Nu sunulun lay mani utus ya abiin, makatipun silan pibandiyan sa langit ya maiparisu lanu sa napas-êy ya pundasyun. Sa parabaydu, pilmin madanasan lay pêtêg ga biyay ya ayin katganan.

²⁰ Timoteo, pakapalanên muy mani aral la intiwala kamu. Lisyen muy pamisasabi ya asê kapapaidu kan Bapan Namalyari buy pamisusubakan tungkul sa pansabin kaatag ga kabiyasnan pakan alwan pêtêg.

²¹ Dilag magsabin idi yana kallay abiin na kabiyasnan buy gawan baysên, nalitêp silayna sa panampalataya kan Jesu Cristu.

Kakaidwan kun Timoteo, labay kuy manugêl kamuy kangêdan Bapan Namalyari.

† 6:15 6:15 Sa Griego, siyay Ari un mani ari buy Panginuun un mani panginuun.

Ya Ikalwan Sulat Pablo kan TIMOTEO

¹ Siku si Pablo ya apostul Cristu Jesus ayun sa kalabayan Bapan Namalyari. In-utus sakun Bapan Namalyari amên ipatanday tungkul sa biyay ya impan-gaku nay matanggap tamu sa kapamilatan pamikibêtêk tamu kan Cristu Jesus.

² Kakaidwan kun Timoteo ya anak ku sa panampalataya, labay kuy manugêl kamuy kangêdan, lunus, buy kapatêt bêkan na ubat kan Bapan Namalyari buy kan Jesu Cristu ya Panginuun tamu.

Pinapas-êy Pabloy nakêm Timoteo

³ Timoteo, magpasalamat taku kan Bapan Namalyari ya paglingkuran kun dilag malinis ya nakêm, kaparisun paglingkud kanan mani ninunu ku. Magpasalamat taku kana balang maganaka kata sa panalangin allu buy yabi. ⁴ Magaganaka ku pun na pantulun luwa mu sabitun namita ku. Kabay nasabêksabêk kakun mapikakit kitan manguman amên magin lubus ya tula ku. ⁵ Maganaka ku êt ta tepat mun panampalataya kaparisun apu mun bakêt ya si Loida buy ya indu mun si Eunice ya nunan nanampalataya kan Jesus. Buy napilmi yaku ya angka amêsên, tepat pun êt ta panampalataya mu. ⁶ Kabay pan-ipaganaka ku kamuy luyang ka pun magin masipêg sa panggamit mun kaagyuwan na indin Bapan Namalyari kamu sabitun impaluntu ku kamuy gamêt ku buy nanalangin naku para kamu. ⁷ Gamitin muy abiin na kaagyuwan mu, tagawan na Ispiritun Bapan Namalyari ya indin kantamu, asê mam-in limu kantamu nun a mam-i yan kapangyarian, pangidu, buy pamênbên sa sarili.

⁸ Kabay agana ka madêng-êyan magpapêtêg tungkul sa Panginuun tamun Jesu Cristu, buy agana muku ikadêng-êy agyan nakasukul laku gawan sa paglingkud ku kana. Nun a sa sawup kapangyarian Bapan Namalyari, pibabatan

muy kasakitan na mangadanasan tamu gawan sa pangaral tamun Mangêd da Balita. ⁹ Inligtas buy binêg kitamun Bapan Namalyari amên magin kana, alwan gawan sa mani diyag tamu, nun a gawan sa kalabayan buy kangêdan na. Bayu pun dinyag Bapan Namalyari ya babun luta, impalanu nayna ya idin na kantamuy kangêdan na sa kapamilatan Cristu Jesus. ¹⁰ Buy amêsên, impakit naynay abiin na kangêdan na sabitun inlumatêng si Jesu Cristu ya Mamiligtas kantamu. Sinambut nay kapangyarian kamatyan buy impatanda na kantamuy biyay ya ayin katganan sa kapamilatan Mangêd da Balita. ¹¹ Pinili yakun Bapan Namalyarin magin mangaral, apostul buy manurun Mangêd da Balita. ¹² Buy abiin na sangkan kabay makadanas sakun kasakitan baydi sa sukulan. Nuwa paraman baydu, a ku ikadêng-êy ya pangasukul ku, tagawan kilala ku si Jesu Cristu ya panampalatayanan ku. Buy napilmi yakun pakapalanên Cristuy intiwala* ku kana angka sa allun pag-udung na.

¹³ Timoteo, ya kapêtêgan na natan-dan mu kangku, sabay ya sunulun mu sa pangaral mu. Buy kaban mangaral ka, sêpat mun isunduy panampalataya mu buy ya pangidu mu sa kaparisu mu gawan sa pamikibêtêk mu kan Cristu Jesus. ¹⁴ Sa sawup Ispiritun Bapan Namalyari ya manugêl kantamu, pakapalanên muy ustuy aral la intiwala kamu amên asê maawyunan nadawak ka aral.

¹⁵ Tanda muy inlakwanan nakun ka-ganawan mapatêl tamu baydu sa prubinsyan Asia, kaawyun lan Figelo buy si Hermogenes. ¹⁶⁻¹⁷ Nuwa labay kuy kalunusan Bapan Namalyari si Onesiforo buy ya pamilya na. Ta sên inlumatêng ya baydi sa Roma, a ya tinunggên sa pangkap kangku angka sa nakitan naku. Pawan pinas-êy ya nakêm ku buy a naku ingkadêng-êy agyan gisa kun nakasukul. ¹⁸ Buy tanda mu êt nu parasaantu nakun sinawpan agyan sabitun idi yaku pun sa Efeso. Labay kuy kalunusan yan

* **1:12** 1:12 Malyarin paradi ya labay sabin. Pakapalanên Cristuy intiwala na kangku.

Panginuun sa Allun Pangukum na.

2

Ya pamibabatan mangêd da alipên Bapan Namalyari

¹ Kabay sikay Timoteo, bilang anak ku sa panampalataya, magpakapas-êy ka sa sawup Cristu Jesus. ² Ya mani aral la nalêngê mu kangku sa arapan malakêy nakalêngê, sabay ya itiwala mu sa mani tawuy tapat buy dilag kaagyuwan na manuru sa kaatag.

³ Mibabata ka sa mani kasakitan na mangadanasan tamu gawan sa panampalataya tamu kan Cristu Jesus. Mibabata ka kaparisun gisay sundalus ya mapagtiwala sa tungkulan na. ⁴ Ta ya gisay sundalus, a ya makiawyun sa mani pandaygên alwan sundalus gawan labay nan matulay mamunu kana. ⁵ Para êt baydu, sêpat magin kaparisu kan gisay mangapal. Asê makatanggap gantimpalay gisay mangapal nu a ya manunul sa patakaran pangapal. ⁶ Sêpat ka êt kaparisun manggitnay masipêg. Ya manggitna sabay ya munan magnabang sa pamupul na. ⁷ Papakaisipin muy pansabin ku kamu buy ipaintindin Bapan Namalyari kamuy abiin na kaganawan.

⁸ Ganakên mu si Jesu Cristu ya ubat sa layin Arin David. Pinabyay yan manguman Bapan Namalyari buy abiin na Mangêd da Balitay pan-iaral ku. ⁹ Buy gawan sa pangaral ku, pinasakitan naku angga sa intanikala laku kaparisun gisay tawuy mapanyag kadawakan. Nuwa paraman baydu, ya Sabin Bapan Namalyari, asê malyarin itanikala! ¹⁰ Kabay mibabata ku sa kaganawan kasakitan para sa ikakangêd mani pinilin Bapan Namalyari amên miligtas sila êt gawan sa pamikibêtêk la kan Jesu Cristu, buy matanggap lay mangêd da biyay ya ayin katganan sa lukup Bapan Namalyari. ¹¹ Pêtêg ga pansabin tungkul kan Jesus, Nu nati kitamun kaawyun na, mabyay kitamun kaawyun na.

¹² Nu mibabata kitamun kaparisu na, mag-ari kitamu êt kaawyun na.

Nu sabin tamuy a tamu ya kilala, sabin na êt ta a na kitamu kilala.

¹³ Nu a kitamu man tapat, manugêl yan tapat, gawan a na maipuglaw wa sarili na.

Ya tapat ta alipên Bapan Namalyari

¹⁴ Timoteo, ya mani kapêtêgan na abiin, pawa mun ipaganaka sa mani mapatêl tamu baysên. Buy sa lagyun Bapan Namalyari, sabin mu kallay agana sila makisubakan tungkul sa labay sabin mani sabi. Gawan ayin kapukatan na abiin, nun a mipakadawak ya mani mallêngê. ¹⁵ Pagpilitan mun magin kapapaidu sa pangêlêw Bapan Namalyari buy pawan ustuy pangaral mun kapêtêgan, kaparisun gisay magubra ya a na ikadêng-êy ya pandaygên na. ¹⁶ Lisyan muy ayin kapukatan na pamisasabi ya asê kapapaidu kan Bapan Namalyari, tagawan na mani tawuy manyag parabaysên, luyang ngan mipakarayuy nakêm la kan Bapan Namalyari. ¹⁷ Ya mani asê ustuy pan-iaral la, tambêng miwagaw sa magmikakanayun na lugal, kaparisun kanser ya mangkumalat sa buun lawini. Kaawyun sa mani tawun abiin silan Himeneo buy si Fileto. ¹⁸ Nagpakarayu silayna sa kapêtêgan gawan pansabin lay nayari yay panguman pamabyay Bapan Namalyari sa mani nati. Sa pangaral lan parabaysên, panggulun lay panampalatayan kaatag kan Cristu. ¹⁹ Paraman baydu, ya pêtêg ga aral la ubat kan Bapan Namalyari, manugêl napas-êy kaparisun napas-êy ya pundasyun ya asê taganan maêyêg buy dilag nakasulat baysên, "Tandan Bapan Namalyari nu sisabêt ta taganan kana." Buy nakasulat êt ta, "Ya tawuy magsabin nakibêtêk ya sa Panginuun, sêpat yan magpakarayu sa kaganawan kadawakan."*

²⁰ Amêsên, sa gisay maragul la bali, dilag magmikakalasi ya kasangkapan. Dilag mani kasangkapan na diyag sa gintu o pilak, buy dilag êt diyag sa kayu o pila. Ya mani kasangkapan ya diyag sa gintu buy pilak, nakapapawa amên

* 2:19 2:19 Mani Bilang 16:5.

kay gamitin sa maulagay kalutu. Ya mani kasangkapan na diyag sa kayu buy pila, sabay ya panggamitin sa inallu-allu. ²¹ Para êt baydu sa mani tawu. Ya tawuy nagpakarayu sa nadawak, maiparisu ya sa kasangkapan na inlinis sana buy impapawa amên gamitin sa maulagay kalutu. Gawan malinis ya nakêm na, nakal-an nana kan Bapan Namalyari buy pawan nakalêan sa panyag kaganawan mangangêd da diyag.

²² Kabay sikay Timoteo, agana mu daygên na nadawak ka kalabayan lawinin mani bayuntawu. Pagpilitan mun pawan bumyay matinêk, tapat, mapangidu, buy mangêd da pamikiawyun mu sa kaparisu mu. Bumyay kan parabaysên, kaawyun na mani tawuy mamêg sa Panguinun un dilag malinis ya bêkê. ²³ Lisyen muy ayin kapukatan na pamisasabi ya kay kapaglukwan, tagawan tanda minay kapisadsaran abiin, kay pamisusubakan. ²⁴ Bilang mani alipên Bapan Namalyari, a kitamu sêpat makilangkab agyan kansabêt, nun a sêpat kitamun magin maganaka sa kaganawan, mapamibabata, buy katandan mangaral. ²⁵ Buy nu dilag manalangsang kantamu, kaylangan naayup-up kitamun magsabi kalla amên maitinêk sila. Biyan ta dayi silan Bapan Namalyarin panawun amên magsisi buy mapukatan lay kapêtêgan. ²⁶ Sa parabaydu, masawangan na isip la buy mibus sila sa paratay Satanas ya nandakêp kalla amên daygên lay kalabayan na.

3

Ya malyari sa mani tawlin allu

¹ Timoteo, tandanên muy ati. Sa mani tawlin allu bayu mag-udung si Jesus, dilag lumatêng nga sadyay kasakitan. ² Magin makasarili ya mani tawu, lupan pera, mapamadayêw, mapagmatag-ay, mapamustak, mapallumaban sa mangatwa la, asê katandan magpasalamat, buy ayin galang kan Bapan Namalyari. ³ Ayin silan pangidu, a sila kalabay makikasundu sa mani kapatid la, maniran kaparisu, asê katandan mamênbên sa sarili, matubag buy mapanubag sa dakun

sabêt man na mangêd. ⁴ Alwan kay abiin, mani mapamisupakat sila, patul-subtulsu sila, mapagmatag-ay, ayin silan pangidu kan Bapan Namalyari, nun a mas maulaga pun kallay kalabayan lawini la. ⁵ Mapagtalingkayu silan manampalataya kan Bapan Namalyari pakan asê makit sa biyay lay kapangyarian panampalataya la. Lisyen muy mani tawuy parabaysên! ⁶ Dilag dakun umnu sa mani kaawyun lay manyag paralan amên makasun sa balin mani babayi buy mailitêp lay mani babayi ya maynay nakêm. Ya mani babayin abiin, tambêng silan maigtan nadawak ka kalabayan lawini la buy ipus silaynan kasalanan la. ⁷ Pawa silan mallêngê sa magmikakanayun na aral, nuwa a la mapukatan na kapêtêgan kanuman. ⁸ Ya mani lawyaki ya mapamilitêp sa mani babayin abiin, nadawak ka pangisip la buy alwan pêtêg ga pansabin lay panampalataya la. Manalangsang sila sa mani mangaral kapêtêgan kaparipun panalangsang lan Jannes buy si Jambres kan Moises sabitun nuna. ⁹ Nuwa a la maisunduy pandaygên la tagawan tambêng matandan kaganawan tawuy kapaglukwan la kaparipun nalyari kalla Jannes buy si Jambres.

Ya mani tawlin tipan Pablo kan Timoteo

¹⁰ Nuwa sikay Timoteo, tanda minay kaganawan inturu ku, ya pamibiyay-biyay ku buy ya labay kun daygên kaban nabyay yaku pun. Nakitan muy panampalataya ku kan Bapan Namalyari, ya pamibabata buy pangidu ku sa kaparisu tamu, buy ya pamibabata ku sa mani kasakitan. ¹¹ Tanda mu êt ta tungkul sa mani pangusig buy kasakitan na nadanasan ku sa Antioquia, Iconio, buy sa Listra. Taganan masakit ta dinyag la kangku! Nuwa inligtas sakun Panguinun sa kaganawan abiin. ¹² Taganan pêtêg ga kaganawan kalabay bumyay matinêk bilang mani manunul kan Cristu Jesus, makadanas silan pamisakit. ¹³ Buy ya mani nadawak buy mani mapamilitêp, luyang silaynan mipakadawak gawan kaban mamilitêp sila sa kaatag, militêp sila

êt. ¹⁴ Nuwa sika, isundu muy mani natandan buy pinaniwalan mu, tagawan kilala mu nu sisabêt ta nanuru kamu. ¹⁵ Ubat pun sabitun anak ka, tanda minay Banal la Kasulatan na mam-i kantamun kabiyasnan tungkul sa kaligtasan. Miligtas kitamu sa kaparusan kasalanan kay sa kapamalatan panampalataya tamu kan Cristu Jesus. ¹⁶ Ya kaganawan Kasulatan Bapan Namalyari, insulat sa kapamalatan kapangyarian Bapan Namalyari buy mapagnabang sa panurun kapêtêgan, pagsabyanan na tawuy manyag asê ustuy, pamitutu, buy pamanay sa matinêk ka pamibiyay biyay ¹⁷ amên ya tawuy maglingkud kan Bapan Namalyari, pawa yan nakal-an sa panyag kaganawan man-gangêd.

4

¹ Timoteo, tanda muy sa pag-udung Jesu Cristu sa babun luta, mangukum ya sa mani nabyay buy sa mani nati, buy mag-ari ya sa kaganawan tawu. Kabay sa pangêlêw Bapan Namalyari buy kan Cristu Jesus, pan-itipan ku kamuy ² magin nakal-an kan mangaral Sabin Bapan Namalyari, sabêt man na uras. Sabyanan muy mani tawu ya asê ustuy diyag la buy pangaralan mu sila amên magsisi. Papsâyên muy nakêm buy panampalataya la. Sa panuru mu kalla, mapamibabata ka kalla. ³ Tagawan lumatêng nga alluy asina kalabay mallêngêy mani tawu sa pêtêg ga aral, nun a kay sarilin kalabayan la tanay sunulun la. Kabay mangkap sila tanan kaatag mani manuru ya mamiturun labay lan lêng-ên. ⁴ A layna labay lêng-ên na kapêtêgan nun a ya labay lan lêng-ên, abituy kay diyagdiyag tawu.

⁵ Nuwa sika, agyan sabêt ta malyari, magin mapamênbên ka sa sarili mu. Pibabatan muy kaganawan kasakitan na lumatêng kamu. Isundu muy pangaral mun Mangêd da Balita tungkul kan Jesus, buy daygên muy kaganawan pan-ipadyag Bapan Namalyari kamu bilang lingkud na. ⁶ Ya biyay ku maiparisu sa andug ga pan-idin kan Bapan Namalyari, tagawan

marani yakinan mati. ⁷ Maiparisu waku êt sa gisay mamwayu ya makilaban angga sa kayaryan. Ya labay sabin, dinyag kuy kaganawan agyu ku sa paglingkud ku kan Bapan Namalyari buy a ku tinalibatukan na panampalataya ku kana. Nayari kuy kaganawan impadyag Bapan Namalyari kangku. ⁸ Kabay dilag gantimpalay* in-il-an si Bapan Namalyari para kangku gawan naakit nay matinêk ka pamibiyay-biyay ku. Ya gantimpalan abiin, idin kangkun Jesu Cristu ya matinêk ka ukum, sa allun pangukum na sa kaganawan tawu. Buy alwan kay sikuy biyan nan gantimpala, nun a ya kaganawan nasabêk sa pag-udung na.

Mani sarilin tipan Pablo kan Timoteo

⁹ Timoteo, pagpilitan mun tambêng kan makalaku baydi kangku, ¹⁰ tagawan in-lakwanan nakinan Demas buy naku ya sa Tesalonica gawan mas kinaidwan nay mani bagay baydi sa babun luta kaysa panampalataya na kan Jesu Cristu. Si Cresente, naku ya êt sa Galacia, buy si Titoy naman sa Dalmacia. ¹¹ Kay si Lucas ya kaawyun ku baydi. Kabay nu maku ka baydi, pakilaku mu si Marcos, gawan maragul la maisawup na sa pandaygên ku. ¹² Si Tiquicoy naman, impalaku kuya sa Efeso. ¹³ Sa pamaku mu baydi, gêtan muy paglatêp ku ya imbalag ku kan Carpo baydu sa Troas. Makisabi yakun gêtan mu êt ta mani kasulatan kuy nakatilitil, luyang ngay abituy diyag sa balat ayup.

¹⁴ Si Alejandro ya mamanday tangsu, nadawakdawak ka dinyag na kangku. Ya Panginuun tanay baalan mamarusa kana. ¹⁵ Timoteo, mangillag ka êt kana, gawan masipit nan pansalangsangên na mani pan-iaral tamu.

¹⁶⁻¹⁷ Sa nunan pallitis kangku, ayin tan nandamay buy nagpapêtêg kangku. Paraman baydu, patawarên ta dayi silan Bapan Namalyari. Agyan pinaulayan laku, a ku pinaulayan Panginuun. Pinapasây nay nakêm ku amên lubus kun maipangaral la Mangêd da Balita amên

* **4:8** 4:8 Sa Griego, kuronan katinêkan. † **4:16-17** 4:16-17 Sa Griego, "Inligtas sakun Bapan Namalyari ubat sa bêbêy mani lewun."

malêngên mani alwan Judio. Pêtêg baynan inligtas sakun Panginuun sa napilmi ya kamatyan!† ¹⁸ Buy napilmi yakun iligtas naku sa kaganawan kadawakan angga sa allun gêtan naku sa kaarian na sa langit. Ulimênên na Bapan Namalyari kanuman! Awuy Panginuun!

Mani pangumusta

¹⁹ Timoteo, sabin mu kallan Priscila buy kan Aquila buy sa pamilyan Onesiforo, ya nagpapakun silayna. ²⁰ Si Erasto, nagpalakwan ya sa Corinto, buy inlakwanan ku si Trofimo sa Mileto gawan sinakit ya. ²¹ Pagpilitan mun milatêng baydi bayu pun lumatêng nga buwan nalêpêt. Buy nagpapakun kayna awêd, sabin lan Eubulo, Pudente, Lino, Claudia buy kaganawan mapatêl baydi.

²² Timoteo, labay kuy pawa kan awyunan Ispiritun Panginuun, buy biyan nakaw kaganawan kangêdan na.

Ya Sulat Pablo kan TITO

¹ Siku si Pablo ya alipên Bapan Namalyari buy apostul Jesu Cristu. In-utus sakun Bapan Namalyari amên papas-êyên na panampalatayan mani pinili na buy ipaintindi kallay kapêtêgan tungkul sa panunul sa kalabayan Bapan Namalyari. ² Ya panampalataya buy pangintindi sabay ya mam-in kapilmiyan kalla sa biyay ya ayin katganan. Bayu pun dinyag Bapan Namalyari ya babun luta, impan-gaku naynay biyay ya ayin katganan buy a ya maglaram kanuman. ³ Buy amêsên, inlumatêng ngay panawun na intakda na amên ipatanday mangêd da balita tungkul sa biyay ya ayin katganan. Ya mangêd da balitan ati, intiwala kangkun Bapan Namalyari ya Mamiligtas kantamu buy pan-iaral kuy abiin ayun sa utus na.

⁴ Nanulat taku kamuy kakaidwan kun Tito ya pan-ituwad kun pêtêg kun anak sa gigisay panampalataya.

Labay kuy manugêl kamuy kangêdan buy kapatêbêkan na ubat kan Bapan Namalyari buy kan Jesu Cristu ya Mamiligtas kantamu.

Ya mani sêpat daygên Tito sa Creta

⁵ Kabay imbalag kata baysên sa Creta amên pakapalanên muy mani bagay ya asê pun naipakapala buy mamili kan mani mamunu sa mani manampalatayay miaawyun sa balang lugal, kaparisun mana kun intipan kamu. ⁶ Ya pilinin mun mamunu, abitu silay mani lawyaki ya ayin makitan na nadawak sa pangatawu la buy kaylangan gigisay asawa la. Kaylangan manampalataya êt kan Bapan Namalyari ya maanak la, buy ayin makapagsabin magulu o nakdêy ya ulun maanak la. ⁷ Ya mamunu sa mani manampalatayay miaawyun, bilang

pinitiwalan Bapan Namalyari, kaylangan ayin makitan na nadawak sa pangatawu la. Kabay sêpat yan asê mapamadayêw, asê mapanubag, asê maglasing, asê mapamasakit buy asê lupan pera. ⁸ Nun a pawa yan mapanang-gap sa kaparisu na, mapangidu sa panyag kangêdan, mapamênben sarili na, matinêk, malinis ya pamibiyaybiyay buy katandan mangisip nu sabêt ta mangêd nan daygên. ⁹ Kaylangan itanêm na sa bêkê nay pêtêg ga aral la natan-dan na amên maituru nay ati sa kaatag buy maipakit nay kamalyan mani man-alangasang sa aral la abiin. ¹⁰ Tagawan malakêy tawu baysên sa Creta ya asê manunul sa pêtêg ga aral. Pan-ilitêp lay kaatag sa kapamilatan pangaral lan ayin kapukatan. Luyang ngay mani Judioy mamipilit magpatuli ya mani manampalataya kan Jesus.* ¹¹ Kaylangan mu silan bênbenan sa pangaral la gawan mamiaral silan mani bagay ya asê sêpat iaral ya sabay ya makagulun malakêy mipapamilya. Pandaygên lay abiin amên kay makakwa silan pera. ¹² Mismun gisa sa mani propeta lay nagsabin, “Ya mani taga Creta, malaram, matamad, masimbaw buy matubag sila kaparisun mangatubag ga ayup.” ¹³ Pêtêg ga sinabi na. Kabay masipit mu silan sabyanan amên magin napas-êy ya panampalataya la, ¹⁴ buy agana layna lêng-ên na mani ayin pukat ta kwentun mani Judio o ya mani kautusan ya kay diyagdiyag mani tawuy asê kalabay sa kapêtêgan.

¹⁵ Para sa tawuy malinis ya pangisip, malinis say kaganawan bagay. Nuwa para sa tawuy madinat ta isip buy asê manampalataya sa Panginuun, sa pangêlêw na, madinat ta kaganawan bagay. Ta ya nakêm buy isip na, madinat buy a na tanda nu sabêt ta mangêd buy nadawak. ¹⁶ Pansabin lay kilala la si Bapan Namalyari, nuwa sa kapamilatan mani diyag la, asê mangaakit kallay

* **1:10** 1:10 Sabitun panawun na abiin, dilag gan mani Judioy manampalataya kan Jesus nuwa pansunulun la pun êt ta Kautusan na impasulat kan Moises. Kabay pansabin lay si manampalatayay lawyaki, Judio man o asê, kaylangan magpatuli ayun sa Kautusan. Nuwa asê ustuy abiin ya pan-ituru la gawan miligtas ya mani tawu sa panampalataya la kan Jesus, alwan gawan sa panunul lan Kautusan.

pangkilalanên la si Bapan Namalyari. Asê mangêd da ugali la, buy a sila êt manunul kan Bapan Namalyari, buy a la agyun daygên na sabêt man na mangêd.

2

Ya mani ugali ya sêpat ituru sa mani tawu

¹ Nuwa sikay Tito, ituru muy nakaayun sa pêtêg ga aral.

² Ya mangatway lawyaki, turwanan mu silan makatandan mamênbên sarili la buy mangisip nu sabêt ta mangêd lan daygên. Sêpat silan panggalangên mani tawu, sêpat napas-êy ya panampalataya la, pêtêg ga pangidu la, buy pibabatan lay mani kasakitan.

³ Ya mangatway babayi, turwanan mu êt silan bumyay malinis bilang manampalataya kan Bapan Namalyari. Agana sila magsabin nadawak tungkul sa kaatag, buy agana sila êt maglasing, nun a magin manuru silan kangêdan ⁴ amên maturwanan lay anak-anak pun na babayi nu parasaantu lan idun na asawa la buy maanak la ⁵ buy mamênbên sa sarili la. Kaylangan turwanan sila êt nu parasaantu silan bumyay malinis, masipêg sa pamibalibali la, maganaka buy magpasakup sa asawa la. Kabay kaylangan parabaysên na ugalin mani babayi ya manampalataya amên ayin makapagsabin nadawak sa Sabin Bapan Namalyari ya pan-ituru tamu.

⁶ Para êt bayduy mani anak-anak ka lawyaki, turwanan mu silan mamênbên sa sarili la. ⁷ Buy sikay Tito, sêpat kan pawan manyag kangêdan amên magin mangêd kan alimbawa kalla. Magin tapat ka buy lubus ya nakêm mu sa panuru mu. ⁸ Ipilmi mun pawan ustuy pansabin mu buy ayin makit ta nadawak. Sa parabaysên na paralan, mipakadêng-êy ya mani manalangsang kantamu gawan ayin silan masabi ya nadawak laban sa pangaral tamu.

⁹ Ya mani ipus, turwanan mu silan mapanunul sa sabêt man na utus amung la. Sêpat silan mam-in tula sa amung la buy agana sila pawan magdeklamu. ¹⁰ Sêpat silan agana mangwan pibandiyen amung

la, nun a ipakit lay lubus silan mapagkatiwalan amên sa kaganawan pandaygên la, luyang la pun maipakit ta kangêdan mani pan-iaral tamu tungkul kan Bapan Namalyari ya Mamiligtas kantamu.

¹¹ Tagawan impakit tan Bapan Namalyari ya kangêdan na sa kaganawan tawu amên miligtas sila. ¹² Sa kapamilatan kangêdan na, lakwanan taminay mani diyag ga asê kapapaidu kan Bapan Namalyari buy ya kalabayan lawini tamu amên bumyay kitamun matinêk sa babun luta un mapamênbên sa sarili, buy mapanunul sa kalabayan Bapan Namalyari. ¹³ Daygên tamuy ati kaban mangêtêng kitamun dilag kapilmiyan sa mamakasayay allun pag-udung na. Sa allun abiin, makit tamuy sawang pallumatêng Jesu Cristu, ya dakilay Namalyari buy Mamiligtas kantamu. ¹⁴ Indin Jesu Cristuy biyay na amên atbusun na kitamu sa kaganawan kadawakan buy linsin na kitamu sa kasalanan amên magin sarilin mani tawu na ya nakal-an manyag kangêdan.

¹⁵ Kabay abiin na mani ugali ya ituru mu sa mani mapatêl tamu baysên. Sagyatên mu silan manunul buy sabyanan muy mani manalangsang gawan dilag kan karapatan daygên na abiin. Kabay agana mu paulayên na dustakên kan sisabêt man.

3

Ya ugalin mani tawuy manampalataya

¹ Ipanagana mu sa mani manampalatayay magpasakup sila buy manunul sa mani manungkulan buy sa nipagkapangyarian. Buy sêpat silan pawan nakal-an manyag mangêd. ² Sabin mu kallay agana sila magsabin nadawak laban kansabêt man buy agana sila pawan misusubakan, nun a sêpat silan magpakaganaka buy magpakayêpa sa kaganawan. ³ Tagawan sabitun a tamu pun kilala si Bapan Namalyari, ayin kitamun tanda tungkul sa kapêtêgan buy a kitamu êt mapanunul. Tambêng kitamun naigtan sa kadawakan buy inipus kitamun sarili tamun kalabayan buy kaganawan pamikikanayun. Pawa kitamun

binumyay sa kadawakan buy mikakasêm. Dilag kitamun sakit nakêm sa kaatag buy dilag sila êt sakit nakêm kantamu. ⁴ Nuwa si Bapan Namalyari ya Mamiligtas tamu, impakit nay kangêdan buy pangidu na kantamu ⁵ sabitun inligtas na kitamu sa parusa gawan sa mani kasalanan tamu. Inligtas na kitamu alwan gawan sa mangêd da dinyag tamu, nun a gawan sa lunus na kantamu buy sa kapamilatan Ispiritu nay nallinis buy nam-i kantamun bayuy biyay. ⁶ Buun nakêm indin Bapan Namalyari ya Ispiritu na kantamu sa kapamilatan Jesu Cristu ya Mamiligtas kantamu. ⁷ Dinyag Bapan Namalyari ya abitu amên maituwad na kitamun matinêk gawan sa kangêdan na buy amên mapagmana tamuy biyay ya ayin katganan na pan-êtêngên tamu.

⁸ Taganan mapagkatiwalan na pansabin ku. Kabay labay kun lubus mun ituruy mani bagay ya abiin sa mani manampalataya baysên kan Bapan Namalyari amên magin masipêg sila sa panyag mangêd. Mangêd da mani aral la ati buy dilag pakinabang sa kaganawan tawu.

⁹ Nuwa lisyen muy pamisasabi ya ayin pukat, ya pangusisa nu sisabêt ta pipuunpuunan, buy ya pamikisubakan tungkul sa Kautusan. Ya kaganawan abiin, ayin pukat buy asê makasawup kamuyu. ¹⁰ Nu dilag tawu baysên na manira sa pami-aawyun yu gawan sa asê pêtêg ga aral la, sabyanan muya. Nu katilwa minan sinabyanan nuwa a yapun êt mallêngê, agana muyna pakiawyunan. ¹¹ Tanda minay makasalanan na tawun abiin buy nagpakadayuy na sa kapêtêgan. Ya nangadadawak ka dinyag na sabay ya magpapêtêg ga sêpat yan parusan.

Mani tawlin tipan

¹² Tito, ipalaku ku baysên si Artemas o si Tiquico. Nu sisabêt man kallay lumatêng, pagpilitan mun mapikakit kita sa Nicopolis. Naisip kuy baydu waku pun mamalibas panawun nalêpêt. ¹³ Sa pamita lan Zenas ya mallitis buy si Apolos, daygên muy agyu mu amên masawpan mu sila buy ipilmi muy a sila magkulang sa pangaylanganan la. ¹⁴ Ya

mani mapatêl tamu sa panampalataya kan Jesus, turwanan mu silan magsipêg mag-ubra para sa ikabyay la amên makasawup sila sa mani mangaylangan. Ta nu parabaysên na daygên la, dilag nabang nga biyay la.

¹⁵ Nagpapakun kayna, sabin kaganawan kaawyun ku baydi. Buy sabin mu êt sa kaganawan mapatêl tamuy manampalataya baysên na mangidu kanyan ya nagpapakun silayna.

Labay kuy manugêl kamuyun kaganawan na kangêdan Bapan Namalyari.

Ya Sulat Pablo kan FILEMON

¹ Filemon nay, siku si Pabloy nakasukul gawan sa pangaral ku tungkul kan Cristu Jesus. Nanulat taku kamu, kaawyun ku si Timoteo ya patêl tamu sa Panginuun. Nagpapakun kaynay kakaidwan yan na Filemon ya kaawyun yan maglingkud kan Bapan Namalyari, ² buy para êt baydu kan Apia ya patêl tamuy babayi buy kan Arquipo ya kaparisu tamun ayin limun mangaral tungkul kan Jesus buy para êt baydu sa mani manampalatayay miaawyun ya magtipun sa bali mu.

³ Labay kuy manugêl kamuyuy kangêdan buy kapatêtbêkan na ubat sa Namalyari ya Bapa tamu buy Panginuun tamun Jesu Cristu.

Ya pangidu buy panampalatayan Filemon

⁴ Balang manalangin naku, pawa katan pan-iawyun buy pawa kun magpasalamat sa Bapa kun Namalyari, ⁵ tagawan nabalitan kuy panampalataya mu sa Panginuun Jesus buy ya pangidu mu sa kaganawan pinilin Bapan Namalyarin kay kana. ⁶ Manalangin naku kan Bapan Namalyari ya isundu muy mangêd da nakêm mu sa balang manampalataya. Sa pakapakun baydu, lumalê pun na pangintindi mu sa kaganawan mangangêd da bagay ya indin kantamun Bapan Namalyari gawan sa pamikibêtêk tamu kan Jesu Cristu. ⁷ Patêl kuway, matula ku êt buy pinumas-êy ya nakêm ku gawan sa pangidu mu sa mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana. Buy ya pangidu mu sabay ya nakasiglan nakêm la.

Ya panyawarên Pablo kan Filemon

⁸ Kabay bilang apostul Cristu, napas-êy ya nakêm kun mamiutus kamu nu sabêt ta sêpat mun daygên. ⁹ Nuwa gawan kaidwan kata, kay makisabi yaku ta kamu. Ta tuwa kina buy amêsên, nakasukul laku gawan sa pangaral ku tungkul kan Cristu. ¹⁰ Makisabi yakun

mangêd kamu para kan Onesimo. Intuwad kuyan anak tagawan kaban nakasukul laku, nagin bapa naku sa panampalataya. ¹¹ Sabitun nuna, ayin kan pakinabang kan Onesimo* gawan tinumakas ya. Nuwa amêsên, maragul lanay maisawup na kantan luwa.

¹² Pan-ipaudung kina kamu si Onesimo ya kakaidwan ku. ¹³ Labay ku dayin manugêl yapun sa lukup ku amên makasawup ya kangku ya paran sikay nay nanawup kangku kaban nakasukul laku pun gawan sa pangaral kun Mangêd da Balita. ¹⁴ Nuwa a ku labay daygên na abitu un ayin kan sinabi amên kusan nakêm minaman manawup kangku un asê pinilit.

¹⁵ Dat nisyay kamu si Onesimo sa pêrad da panawun amên sa pag-udung na kamu, ayina misyay kamu kanuman. ¹⁶ Agyan kay ipus muya sabitun nuna, nuwa amêsên, gisa yina sa pan-idun tamuy patêl. Pangkaidwan kuya, luyang nga kamu, ta alwan kay ipus muya nun a patêl muya sa Panginuun.

¹⁷ Kabay nu pan-ituwad mukun kaparisu mun lingkud Panginuun, tanggapên mu si Onesimo kaparisun pananggap mu kangku. ¹⁸ Nu nangasalaman ya o nu nakautang ya kamu, sikinay singilin mu. ¹⁹ *Siku si Pablo ya mismun nanulat ati. Filemon nay, in-aral ku kamu si Cristu un ayin bayad. Kabay makisabi yaku kamu ya agana mina pabayarên si Onesimo sa dakun sabêt man na nautang na kamu. Siku tanay mamayad.* ²⁰ Patêl kuway, alang-alang sa Panginuun, makisabi yaku kayêk kamun daygên muy panyawarên ku kamu tungkul kan Onesimo. Pasiglên muy nakêm ku bilang patêl mu kan Cristu.

²¹ Nanulat taku kamuy Filemon, tagawan napilmi yakun daygên muy panyawarên ku. Buy tanda kuy igit pun baydi ya daygên mu. ²² Makisabi yaku êt ta il-an mukun matugêlan tagawan man-umasa kun sa kapamilatan panalangin yu, makapag-udung ngaku baysên kamuy.

* **1:11** 1:11 *Onesimo: ya labay sabin "mapakinabangan."*

Katganan pangumusta

²³ Nagpapakun kayna, sabin Epafra ya kaawyun kun nakasukul gawan sa pangaral na tungkul kan Cristu Jesus.

²⁴ Nagpapakun kayna, sabin êt lan Marcos, Aristarco, Demas, buy si Lucas ya kaawyun kun maglingkud kan Bapan Namalyari.

²⁵ Labay kuy manugêl kamuyuy kangêdan Panginuun Jesu Cristu.

Ya Sulat sa mani HEBREO

Mas dakilay Anak Bapan Namalyari kaysa sa mani propeta buy sa mani ang-el

¹ Sabitun nunan panawun, magsabi yana si Bapan Namalyari sa mani ninunu tamu sa magmikakanayun na panawun buy paralan sa kapamalatan mani propeta na. ² Nuwa sa mani tawlin allun ati, nagsabi ya kantamu sa kapamalatan Jesus* ya Anak na. Dinyag Bapan Namalyari ya babun luta sa kapamalatan Anak na buy siya êt ta intalaga nan magmanan kaganawan bagay. ³ Makitan kan Jesus ya sawang Bapan Namalyari, buy nu parasaantuy pangaBapan Namalyarin Bapa na, para ya êt baydu. Sabay siyay mamipakapalan kaganawan bagay sa babun luta sa kapamalatan makapangyarian na sabi na. Pamakayari na kitamun inlinis sa mani kasalanan tamu, nagudung ngina sa langit buy niknu ya sa wanan† Bapan Namalyari ya makapangyarian sa kaganawan.

⁴ Sa pakapakun baydu, nagin mas dakilay Anak Bapan Namalyari kaysa sa mani ang-el buy mas dakilay lagyuy indin kana kaysa sa mani lagyuy indin sa mani ang-el. ⁵ Gawan gisa man sa mani ang-el, ayin pinisabyanan si Bapan Namalyarin paradi,

“Sikay Anak ku,
buy amêsên, ipatanda kuy sikuy
Bapa mu.”‡
Buy ayin ya êt pinisabyanan un paradi,
“Sikuy Bapa mu
buy sikay Anak ku.”§

⁶ Buy sên in-utus san Bapan Namalyari ya kagisagisay Anak na sa babun luta, sinabi na,

“Sikaw wa kaganawan ang-el ku,
ulimênên yuy Anak ku.”*

⁷ Buy dilag pun sinabi si Bapan Namalyari tungkul sa mani ang-el,

“Ya mani ang-el ya maglingkud kangku,
malyari ku silan daygên angin o apuy.”†

⁸ Nuwa ati ya sinabin Bapan Namalyari sa Anak na,

“Sikay Namalyari ya mag-ari kanuman.
Buy matinêk ka pag-ari mu.

⁹ Kapapaidu kamuy matinêk ka diyag,
nuwa pangkasulapwan muy mani
nangadadawak ka diyag.

Kabay abiin na sangkan na pinili kata.
Sikuy Bapa mun Namalyari.

Binyanan katan karangalan buy
kasiglan na igit pun sa indin ku sa
mani kaawyun mu.”‡

¹⁰ Sinabi pun êt Bapan Namalyari sa Anak na,

“Panginuun, sa umpisa pun, sikay nay
nanyag babun luta
buy kaganawan idi sa langit sa ka-
pamalatan kapangyarian mu.

¹¹ Makpas sa babun luta buy langit, nuwa
sika, manugêl ka kanuman.

Lumumay kaganawan abiin ka-
parisun yaming.

¹² Ituklip muy mani abiin kaparisun gisay
pagbalabal

buy sagilyan mun bayu.

Nuwa sika, a ka magbayu.

Buy manugêl kan nabyay kanu-
man.”§

¹³ Buy agyan kanuman, asê sinabin Bapan
Namalyari sa sisabêt man na ang-el ya
paradi,

“Miknu ka sa wanan ku
angga sa mapasuku ku kamuy mani
kapati mu.”*

¹⁴ Nu parabaydu, sabêt ta mani ang-el?
Ya mani ang-el, sabay silay mani ispirituy
maglingkud kan Bapan Namalyari buy

* **1:2** 1:2 Ya labay sabin lagyuy un “Jesus” sa sabin Hebreo “Mamiligtas si Bapan Namalyari.” † **1:3** 1:3 Sabitun nunan panawun, ayin nan karapatan na mas igit pun sa karapatan na mapaiknun ari sa wanan na. Kabay sabitun binyanan si Jesus un karapatan Bapan Namalyarin miknu sa wanan na, labay sabin, ayin nan mas igit pun sa karapatan na tinanggap na sa langit. ‡ **1:5** 1:5 Mani Kanta 2:7 § **1:5** 1:5 2 Samuel 7:14; 1 Cronica 17:13.

* **1:6** 1:6 Deuteronomio 32:43. † **1:7** 1:7 Mani Kanta 104:4 ‡ **1:9** 1:9 Mani Kanta 45:6-7. § **1:12** 1:12 Mani Kanta 102:25-27. * **1:13** 1:13 Sa Griego, “angga sa daygên kun tuturakan bitis muy mani kapati mu” (Mani Kanta 110:1).

pan-iutus na sila amên manawup sa mani tawuy iligtas na.

2

Ya dakilay kaligtasan tamu

¹ Kabay sêpat tamun itanêm sa bêkê tamuy mani nalêngê tamuy kapêtêgan amên a kitamu mailitêp. ² Isipin yuy ati. Sabitun nuna, ya Kautusan na indin Bapan Namalyari sa kapamalatan mani ang-el, napaptêgan pêtêg buy nu sisabêt man na nallabag buy asê nanunul sa Kautusan, nananggap yan parusa ayun sa dinyag nay kasalanan. ³ Luyang ngabay kantamu. A kitamu makaligtas sa parusa nu daygên tamun ayin pukat ta dakilay kaligtasan na ubat kan Bapan Namalyari. Ya Panginuun Jesus ya nunan nipatanda tungkul sa kaligtasan na ati buy ya mani tawuy nakalêngê kana, sabay silay nagpapêtêg kantamun taganan pêtêg ga abiin. ⁴ Pinagpapêtgan êt Bapan Namalyari ya kaligtasan sa kapamalatan mani tanda', mamakaupapas buy imala, buy sa kapamalatan mani kaagyuwan na ubat sa Ispiritu na ya indin na sa mani manam-palataya ayun sa kalabayan na.

Napakadyag tawu si Jesus kaparisu tamu

⁵ Amêsên, tungkul sa babun lutay pans-abin yan na palatêng, asê impabaalan Bapan Namalyari ya abiin sa mani ang-el nun a sa tawu.* ⁶ Tagawan ati ya idi sa Kasulatan,

“Bapan Namalyari, sabêt dayi ya tawu amên pigaganakan mu?

Sisabêt yaba amên lingunun mu?

⁷ Sa naêpêk ka panawun, dinyag mun mas nayêpay kabilyan na kaysa sa mani ang-el.

Nuwa pinarangalan muya kaparisun gisay ari,

⁸ buy impasakup mu sa kapangyarian nay kaganawan bagay.”†

Abituy sinabin Kasulatan ya impaaypa sa tawuy kaganawan bagay, ya labay sabin

lumatêng nga alluy ayin dakun sabêt ta bagay ya asê maipasakup sa tawu. Nuwa amêsên, a tamu pun mangakitan na impasakup na sa tawuy kaganawan bagay. ⁹ Nuwa nu tungkul kan Jesus, tanda tamuy sa naêpêk ka panawun, nagin mas nayêpay kabilyan na kaysa sa mani ang-el amên makadanas yan kamatyan. Nati ya para sa kaganawan tawu buy dinyag nay abiin gawan sa kangêdan Bapan Namalyari. Buy amêsên, binyanan yan kadakilaan buy karangalan gawan pinibabatan nay pamasakit angga sa kamatyan.

¹⁰ Si Bapan Namalyari ya nanyag kaganawan bagay buy dinyag nay kaganawan para kana. Buy kay ustuy tinulutan nay pasakitan si Jesus amên magin ganap ya bilang pangubatan kaligtasan tamu. Dinyag Bapan Namalyari ya abiin amên malakêy magin anak na buy gêtan na sila sa kaarian na. ¹¹ Si Jesus ya mallinis kantamu sa mani kasalanan tamu.‡ Siya buy sikitamuy inlinis na, kay gigisay Bapa tamu. Kabay a kitamu panikadêng-êy Jesus ya bêgên na kitamun mapatêl na. ¹² Ati ya sinabin Jesus sa Bapa na,

“Bapa kun Namalyari, ipatanda kata sa mani mapatêl ku,

buy magkanta kun pangulimên kamu sa mani miaawyun na mani tawu mu.”§

¹³ Sinabi pun êt Jesus,

“Magtiwala ku kan Bapan Namalyari.”*

Buy indagdag na pun êt,

“Idi yaku di, kaawyun na mani anak Bapan Namalyari ya indin na kangku.”†

¹⁴ Ya mani anak Bapan Namalyari ya pantukuyun di, sabay sikitamuy mani tawu. Kabay si Jesus, nagin tawu ya êt kaparisu tamu ya dilag daya buy lawini amên sa kapamalatan pangamati na, lubus nan masambut si Satanas ya pinangubatan kamatyan kaganawan

* **2:5** 2:5 Dilag luway labay sabin ya sabi ya “tawu” baydi. Mumuna, sikitamun kaganawan ya dinyag Bapan Namalyari. Ikalwa, si Jesus ya nagin tawu sabitun idi ya baydi sa babun luta. † **2:8** 2:8 Mani Kanta 8:4-6.

‡ **2:11** 2:11 Malyarin ya labay êt sabin, “Dinyag kitamun Jesus un banal.” § **2:12** 2:12 Mani Kanta 22:22.

* **2:13** 2:13 Isaias 8:17. † **2:13** 2:13 Isaias 8:18.

tawu. ¹⁵ Sa pakapakun baydu, imbus na kitamu sa kapangyarian limu, gawan sabitun nuna sa buun biyay tamu, mambumyay kitamun dilag limu sa kamatyan. ¹⁶ Kabay malinaw wa alwan mani ang-el la pansawpan Jesus nun a sikitamun mani kaapuapuan Abraham. ¹⁷ Kabay amên makasawup ya kantamun mapatêl na, kaylangan magin tawu ya amên madanasan nay pandanasên tamu. Sa pakapakun baydu, nagin pinakapuun pari tamu ya mapallunus buy tapat. Bilang pinakapuun pari tamu, siyay mamilatan kantamu buy kan Bapan Namalyari. Indin nay sarili na bilang andug amên siyay maparusan amên mapatawad da mani kasalanan tamu. ¹⁸ Buy gawan mismun siya, nadanasan nay kasakitan sabitun tinuksu ya, kabay masawpan nay mani mandumanas tuksu.

3

Mas dakila si Jesus kaysa kan Moises

¹ Kabay mani mapatêl ku sa panampalataya ya kaparisu kun binêg Bapan Namalyari ya makaawyun na sa langit, isipin yu nu sisabêt tagana si Jesus. Ayun sa paniwalan tamu, sabay siyay in-utus Bapan Namalyari para kantamu buy siya êt ta pinakapuun pari ya mamilatan kantamu kan Bapan Namalyari. ² Tapat ya kan Bapan Namalyari ya namiutus kana, kaparison Moises ya nagin tapat sa pamaalan pamilyan Bapan Namalyari* sabitun nuna. ³ Nuwa pan-ituwad Bapan Namalyari si Jesus un igit pun marangal kaysa kan Moises, tagawan nu iparisu sa panyag bali, igit marangal la namipaydêng bali kaysa sa baagin bali ya impaydêng. ⁴ Tanda tamuy nu dilag bali, dilag nanyag. Nuwa si Bapan Namalyari ya nanyag kaganawan bagay. ⁵ Tapat si Moises sa pamaalan pamilyan Bapan Namalyari sabitun nuna. Nuwa kay

lingkud ya buy ya mani dinyag na, kay pamipakit mani bagay ya ipatanda sa lumatêng nga panawun. ⁶ Nuwa si Jesu Cristu, Anak yan Bapan Namalyari ya tapat ta mamaala sa pamilyan Bapan Namalyari. Buy kaawyun kitamu êt sa pamilyan Bapan Namalyari nu manugêl kitamun napas-êy buy a tamu ikadêng-êy ya kapilmiyan tamu.

⁷ Kabay pakalêngê kaw sa pansabin Ispiritun Bapan Namalyari,

“Nu malêngê yun magsabi amêsên si Bapan Namalyari, pakalêng-ên yuya!

⁸ Agana yu pakunatên na bêkê yu, kaparison dinyag mani ninunu yu sabitun nuna.

Tagawan sabitun mamita sila sa kakyangan, a sila nanunul kan Bapan Namalyari nun a sinubukan laya pun êt.”

⁹ Sinabin Bapan Namalyari, “Agyan nakitan lay nay mamakaupapas sa dinyag ku sa lalên apattapuy tawun, sinubukan laku pun êt.†

¹⁰ Kabay natubag-tubag gaku sa mani tawun abitu buy sinabi ku, ‘Ya mani tawun ati, pawa sila tanan magpakarayu kangku, buy a la labay sunulun na mani panituru ku kalla.’

¹¹ Kabay sa tubag ku, insumpa kuy kanuman a sila miawyun sa kapaynawan na in-il-an ku para kalla.”‡

¹² Kabay mani mapatêl, mangillag kaw ta dat magin nadawak ka bêkê yu buy a kawna manampalataya. Buy ya kapisadsaran abiin, talibatukan yina si Bapan Namalyari ya nabyay.§

¹³ Ya daygên yinaman, allu-allu kaw mipapamas-êy sa panampalataya kaban dilag pun panawun amên ayin dakun sisabêt kamuyuy kumunat ta bêkê gawan sa kasalanan.* ¹⁴ Gawan nu manugêl

* **3:2** 3:2 Ya labay sabin pamilyan Bapan Namalyari di sabay ya mani Israelita sabitun panawun nan Moises.

† **3:9** 3:9 Ya mani kwentu tungkul sa panubuk mani Israelita kan Bapan Namalyari, mabasa tamu sa Exodo 17:1-7 buy sa Mani Bilang 14:1-13. ‡ **3:11** 3:11 Mani Kanta 95:7-11. Ya lugal la in-il-an Bapan Namalyari sa mani Israelita, sabay ya lutan Canaan. Mabasa tamuy ati sa Exodo 6:2-8. § **3:12** 3:12 “Bapan Namalyari ya nabyay” ya bêtg mani Israelita kan Bapan Namalyari gawan nabyay ya, asê kaparison diyusdiyusan ya diyag malakêy bansa.

* **3:13** 3:13 Ya kasalanan na pansabin di, abituy asê ustuy aral ya alwan si Jesus kanuy Cristu.

kitamun napas-êy sa panampalataya tamu kan Cristu ubat pun sa umpisa angga sa katganan, manugêl kitamu êt kaawyun na. ¹⁵ Isipin tamun manguman na idi sa Kasulatan,

“Nu malêngê yun magsabi amêsên si Bapan Namalyari, pakalêng-ên yuya! Agana yu pakunatên na bêkê yu,

kaparisun dinyag mani ninunu yu sabitun a sila nanunul sa utus Bapan Namalyari.”†

¹⁶ Amêsên, sisabêt ya abituy mani tawuy asê nanunul kan Bapan Namalyari agyan nalêngê lay nay pagsabi na? Alwa nayin abitu silay mani tawuy insalwang Moises sa bansan Egipto? ¹⁷ Buy sisabêt ya abituy tinubag Bapan Namalyari sa lalên apattapuy tawun? Alwa nayin abitu silay mani tawuy nangasalaman buy nati baydu sa kakyangan? ¹⁸ Buy sisabêt ya pantukuyun Bapan Namalyari sabitun insumpa nay a sila miawyun sa kapaynawan na in-il-an na para kalla? Alwa nayin abitu silay mani tawu êt ta asê manunul kana? ¹⁹ Kabay natandan tamu di ya a la nadasan na kapaynawan na ubat kan Bapan Namalyari, gawan a sila nanampalataya kana.

4

Ya kapaynawan na in-il-an Bapan Namalyari para kantamu

¹ Nuwa agyan parabayduy nalyari sa mani ninunu tamu, manugêl pun êt ta pangakun Bapan Namalyari ya madanasan tamuy kapaynawan na ubat kana. Kabay mangillag kaw amên ayin kamuyuy asê makadas kapaynawan na impangaku na. ² Tagawan kaparisu tamuy mani ninunu tamun nakalêngên Mangêd da Balita tungkul sa kapaynawan na abiin. Nuwa ayin pukat kallay nalêngê la gawan a sila nanampalataya. ³ Sikitamuy mani manampalataya kan Bapan Namalyari ya sabay ya makadas

kapaynawan. Nuwa ya mani asê manampalataya, a la madanasan na kapaynawan, gawan sinabin Bapan Namalyari sabitun nuna,

“Sa tubag ku, insumpa kuy kanuman a sila miawyun sa kapaynawan na in-il-an ku para kalla.”*

Abiin ya sinabin Bapan Namalyari agyan nakal-an nay kapaynawan ubat pun sa dinyag nay babun luta. ⁴ Tanda tamuy abiin tagawan ati ya idi sa Kasulatan tungkul sa ikapituy allu,

“Sa ikapituy allu, nagpaynawa si Bapan Namalyari sa panyag na.”†

⁵ Isipin tamun manguman na sinabin Bapan Namalyari sa Kasulatan,

“Kanuman a sila miawyun sa kapaynawan na in-il-an ku para kalla.”

⁶ Gawan ya baynan sa asê panunul mani tawuy nunan nakalêngê sa mangêd da balita tungkul sa impangakun Bapan Namalyari, a sila nakadas kapaynawan. Paraman baydu, manugêl pun êt ta pangakun Bapan Namalyari ya dilag pun mani tawuy makadas kapaynawan na in-il-an na para kalla. ⁷ Kabay pamakalibas nabuyut ta panawun, intalagay na êt Bapan Namalyari ya gisa pun na allun kapaynawan. Ya allun abiin sabay ya “amêsên” gawan sinabin Bapan Namalyari sa kapamilatan David,

“Nu malêngê yun magsabi amêsên si Bapan Namalyari, pakalêng-ên yuya! Agana yu pakunatên na bêkê yu.”‡

⁸ Tanda tamu êt ta napikilakun Josue ya mani Israelita sa Canaan ya sabay ya lugal kapaynawan ya impangakun Bapan Namalyari kalla.§ Nuwa alwan abituy pêtêg kapaynawan gawan sinabin Bapan Namalyari ya tungkul sa gisa pun na allun pagpaynawa ya intalaga na. ⁹ Kabay napilmi kitamun dilag pun kapaynawan para sa mani tawuy pag-arian Bapan Namalyari kaparisun pagpaynawa na sabitun ikapituy allu. ¹⁰ Tagawan nu sisabêt man na niawyun sa kapaynawan Bapan Namalyari, makapagpaynawa ya

† 3:15 3:15 Mani Kanta 95:7-8 * 4:3 4:3 Mani Kanta 95:11. † 4:4 4:4 Genesis 2:2 ‡ 4:7 4:7 Mani Kanta 95:7-8. § 4:8 4:8 Ya lugal un kapaynawan na abiin, sabay ya lutan Canaan. Mabasa tamuy kwentun ati sa Josue 1-24.

êt sa mani pandaygên na, kaparisun pag-paynawan Bapan Namalyari pamakayari nan dinyag ga kaganawan. ¹¹ Kabay pag-pilitan tamun miawyun sa kapaynawan na. Gana tamu pakitbusan na mani tawu sabitun nuna ya asê nanunul sa pansabin Bapan Namalyari, gawan dat a kitamu êt miawyun sa kapaynawan na.

¹² Tagawan ya Sabin Bapan Namalyari, nabyay ya buy makapangyarian. Para yan matarêmtarêm kaparisun ispaday mikapakay tarêm ya malyarin mipapakadaus angga sa pilpuwan buy sa utêk but-u. Manukisuk ya sa lalên bêkê buy sa ispiritu tamu. Ipatanda na kantamu nu ustu o asê ustu ya kaganawan mangalalêy pan-isipin buy pan-angadên tamu. ¹³ Ayin makapagtagu kan Bapan Namalyari gawan makitan nay kaganawan buy managut kitamu kana.

Si Jesus ya dakilay pinakapuun pari tamu

¹⁴ Kabay papas-êyên tamuy panam-palatayay paniwalan tamu, gawan dilag kitamun dakilay pinakapuun pari ya ayin kaatag nun a si Jesu Cristu ya Anak Bapan Namalyari. Naku ya sa langit amên mamalatan para kantamu. ¹⁵ Tandan pinakapuun pari tamuy kaganawan kakaynan tamu buy malunus ya kantamu, gawan agyan sabêt man na panubuk ka mallumatêng kantamu, nadanasan na êt. Nuwa agyan paraman baydu, a ya nngasalahanan. ¹⁶ Buy gawan dilag kitaminan pinakapuun pari, sa uras sa kaylangan tamuy sawup Bapan Namalyari ya mapallunus, a kitamina magmikakunun magdani kana, tagawan pilmin kalunusan buy sawpan na kitamu.

5

¹ Amêsên, tungkul laman sa pinakapuun parin mani Israelita, pampilinin ya sa mani kaparisu nan tawu buy intalaga yan mamalatan para sa mani tawu kan

* 5:1 5:1 Para sa mani Israelita, ya dayan mani ayup pa pinaraya sa pamiandugan la, pangatbus sa mani kasalahanan la. Mabasa tamuy ati sa librun Levitico 9:1-24. † 5:5 5:5 Mani Kanta 2:7 ‡ 5:6 5:6 Mani Kanta 110:4 § 5:9 5:9 Ya labay sabin, imbus sila kanuman sa pamarusan mani kasalahanan la. * 5:10 5:10 Genesis 14:18-20.

Bapan Namalyari. Tungkulan pinakapuun pari ya mam-i kan Bapan Namalyarin mani kaluub buy mani pinati ya ayup ya pan-iandug mani tawu amên mapatawad da mani kasalahanan la.* ² Buy gawan tawu êt ta pinakapuun pari ya dilag mani kakaynan, naayup-up ya sa pamikiawyun na sa mani tawuy ayin tanda buy nalitêp sa kadawakan. ³ Kabay gawan dilag êt kakaynan na pinakapuun pari, kaylangan na êt mam-in andug, alwan kay para sa kasalahanan mani tawu, nun a para êt sa sarili nan kasalahanan.

⁴ Agyan sisabêt man na tawu, a na malyarin pilin na sarili na amên magin pinakapuun pari. Ta kay si Bapan Namalyari ya mamili kana para sa abiin na maulagay katungkulan, kaparisun pamili na kan Aaron amên magin pinakapuun pari sabitun nuna. ⁵ Para êt taman baydu, alwan si Cristuy nitag-ay sarili na amên magin pinakapuun pari tamu, nun a si Bapan Namalyari ya namili kana. Tagawan sinabin Bapan Namalyari kana,

“Sikay Anak ku,
buy amêsên, ipatanda kuy sikuy
Bapa mu.”†

⁶ Buy sinabi pun êt Bapan Namalyari sa kaatag ga baagin Kasulatan,

“Sikay pari kanuman,
kaparisun pangaparin Melquisedec.”‡

⁷ Sabitun idi pun sa babun luta si Jesus, manangis yan manalangin buy magmakalunus kan Bapan Namalyari ta kay siyay makapiligtas kana sa kamatyan. Buy inlêngên Bapan Namalyari ya panalangin na gawan lubus yan nagpakayêpa buy nagin mapanunul. ⁸ Tagawan agyan Anak yan Bapan Namalyari, natandan nay pêtêg ga panunul sa kapamalatan kapibabatan na sa mani kasakitan. ⁹ Kabay sa pakapakun baydu, nagin ganap ya buy siyay pinangubatan ayin katganan na kaligtasan kaganawan manunul kana. § ¹⁰ Tagawan intalaga yan

Bapan Namalyari ya magin pinakapuun pari kaparisun pangaparin Melquisedec.*

Isundu tamun usisên ya mani mangalalêy turu

¹¹ Malakê pun dayi ya sabin ku tungkul sa pangaparin Jesus, nuwa masakit ipapukat kamuyu ta a yu tambêng mapukatan na mani pansabin ku. ¹² Sêpat yabay dayin manuru kawna gawan mana kawnan manampalataya. Nuwa angga amêsên, kaylangan kaw pun turwanan nunan mani aral tungkul sa Sabin Bapan Namalyari. Kaparistu kaw pun mani kulaw wa mangaylangan pun gatas, gawan a yu pun agyuy malalêy pan-aralên ya maiparistu sa mangakunat ta kanên. ¹³ Ya mani mambumyay sa gatas, mani kulaw buy a la pun tanda nu sabêt ta mangêd buy nadawak. ¹⁴ Nuwa ya mangan mangakunat ta kanên, idi silayna sa ustuy tawun. Labay sabin, sanay silayna sa mangalalêy pan-aralên buy tanda layna nu sabêt ta mangêd buy nadawak.

6

¹ Kabay bilang manay nan manampalataya, a tamina sêpat pag-aralan na nunan mani aral tungkul kan Cristu, nun a ya pag-aralan tamu, abituy malalêy mani aral amên tumwa kitamu sa panampalataya. Gana kitamina miudung-udung sa mani nunan inturu kantamu tungkul sa pagsisi buy pagpabukut sa mani diyag ga ayin pukut, buy tungkul sa panampalataya kan Bapan Namalyari, ² mani aral tungkul sa pamawtismu, pamipaluntun gamêt sa ulu, pangabyay manguman mani nati, buy pangatul Bapan Namalyari sa magin kabilyan un balang gisay tawu kanuman. Tanda taminay mani aral la abiin. ³ Kabay nu labayên Bapan Namalyari, isundu tamuy mas malalêy mani aral.

⁴ Gawan nu pagbukutan gisay tawuy panampalataya na kan Jesu Cristu, a yina maiayat magsisi amên mag-udung kan Jesus. Ya tawun abiin, sabitun nuna yan nanampalataya, nasawangan nay isip na,

nakadanas sinan degalu ubat kan Bapan Namalyari, buy gisa yina sa mani tawuy nananggap Ispiritu na. ⁵ Nakadanas sinan kangêdan un Sabin Bapan Namalyari buy natanam na sa biyay nay kapangyarian Bapan Namalyari ya ipakit sa tawlin panawun. ⁶ Amêsên, sa kapakan kaganawan abiin, nu pagbukutan na pun na panampalataya na kan Jesus, a yina maiayat pun magsisin manguman, gawan paran impaku naynan manguman sa kurus ya Anak Bapan Namalyari buy panipakadêng-êy sa arap malakêy tawu.

⁷ Maiparistu kitamu sa luway kalasin lutay panggitnan. Ya lutay pawan pantubwanan uran, pantubwanan mani tanaman na managêy mangêd da pupul ya pampakinabangan un manggitna. Kabay ya lutan abitu, pagpalên yan Bapan Namalyari. ⁸ Nuwa nu kay pawan lamun buy madiwi ya mantumubu baydu, ayin taganan pakinabang nga lutan abitu. Kabay kay isumpa yatan Bapan Namalyari buy ulamên.

⁹ Mani kakaidwan yan na mapatêl, agyan paradi ya pansabin yan, napilmi kay ya mas mangêd da kabilyan yu bilang nananggap kaligtasan. ¹⁰ Gawan makatuynungan si Bapan Namalyari buy a na litêpên na mangangêd da dinyag yu buy ya pangidu yu kana ya impakit yu buy pan-isundu yun panipakit sa kapamilatan panawup yu sa kaparistu yun pinilin Bapan Namalyari.* ¹¹ Mani kakaidwan yan na mapatêl, ya labay yan sa balang gisa kamuyu, isundu yuy parabaysên na pagsipêg angga sa kapupusan amên pilmin matanggap yuy kapilmiyan yu. Buun bêtê yun isunduy abiin ¹² amên a kaw tumamad, nun a pakitbusan yuy mani tawuy dilag panampalataya kan Bapan Namalyari ya mibatatan mangêtêng angga sa natanggap lay mani impangaku na.

Pêtêg ga pangakun Bapan Namalyari

¹³ Elêwên tamu si Abraham. Sabitun nangaku si Bapan Namalyari kana, asê nanggमित si Bapan Namalyarin kaatag

* **6:10** 6:10 Sa Griego "hagios," ya labay sabin pinilin Bapan Namalyari para kana.

lagyu amên pagpapêtgan na pangaku na, nun a ginamit nay sarili nan lagyu gawan ayin nan mas matag-ay pun kana. ¹⁴ Sinabi na, “Abraham, mangaku waku kamu ya pagpalên kata buy pakalak-ên kuy mani layi mu.”† ¹⁵ Kabay sên nibabatan nangêtêng si Abraham, natanggap na yabay ya impangakun Bapan Namalyari kana.‡

¹⁶ Tanda tamuy nu dilag tawuy labay nan pagpapêtgan na taganan pêtêg ga pansabin na, sa panumpa na, manggamit yan lagyun gisay tawuy mas matag-ay pun kana amên sa pakapakun baydu, ayin nan pisuusulkan. ¹⁷ Para êt baysên na dinyag Bapan Namalyari. Pinagpapêtgan nay pangaku na sa kapamilatan panumpa amên maipakit na sa mani tawuy pinangakwan na ya asê magbayuy isip na. ¹⁸ Buy abiin na luwa, ya pangaku buy panumpa na, taganan asê magbayu ta asê malaram si Bapan Namalyari. Kabay sikitamuy magpakupkup kan Bapan Namalyari, dilag kitamun kapilmian kaban mangêtêng kitamu sa mani impangaku na kantamu. ¹⁹ Ya kapilmian na abiin, mamapas-êy sa nakêm tamu buy mamigtan kantamu angga sa kapakan makwal la kurtinay pinaglingling§ ya sabay ya mananip sa bibiyan Bapan Namalyari. ²⁰ Baydu nunan sinumun si Jesus amên makiarap kan Bapan Namalyari para kantamu, tagawan siyay nagin pinakapuun pari tamu kanuman, kaparisun pangaparin Melquisedec.

7

Ya pari ya si Melquisedec

¹ Si Melquisedec, ari ya sa balayan Salem sabitun panawun Abraham.* Buy pari ya, ya maglingkud kan Bapan Namalyari ya Katatag-ayan. Amêsên gisay allu, nakilaban silan Abraham sa mani ari buy nanambut sila. Sên pauli ya silan

Abraham, timbêng silan Melquisedec buy sinabi na, “Abraham, pagpalên kan Bapan Namalyari.” ² Pamakayari, indin Abraham kan Melquisedec ya ikamapuy baagin kaganawan nasamsam na sa mani kapatati na. Amêsên, ya labay sabin lagyun Melquisedec, “Matinêk ka Ari.” Buy gawan ari ya sa Salem ya labay sabin kapatêtbêkan, binêg ya êt “Ari un kapatêtbêkan.” ³ Ayin naisulat tungkul sa bapa o sa indun Melquisedec, agyan sa mani ninunu na. Buy ayin êt naisulat tungkul sa pamianak kana buy sa pangamati na. Kaparisu yan Anak Bapan Namalyari, gawan ayin katganan na pangapari na.

⁴ Elêwên tamu nu parasaantun kadakila si Melquisedec! Agyan si Abraham, ya bapan layi tamu, nam-i êt kanan ikamapuy baagi ubat sa nangasamsam na sa mani kapatati na. ⁵ Ayun sa Kautusan na impasulat kan Moises, ya mani pari ya ubat sa layin Levi, kaylangan lan mangwan ikamapuy baagin pibandiyan mani kaparisu lan Israelita, agyan naubat silan kaganawan kan Abraham. ⁶ Nuwa agyan asê kabilang si Melquisedec sa layin Levi, binyanan yapun êt Abraham ikamapuy baagin pibandiyan na. Buy siya êt ta nagsabi kan Abraham, “Pagpalên kan Bapan Namalyari” agyan si Abraham ma tawuy pinangakwan Bapan Namalyari. ⁷ Buy tanda tamuy igit dakila ya magpala kaysa sa pagpalên. ⁸ Tanda tamu êt ta si mani parin Levita, sabay silay pambiyang ikamapuy baagi, agyan kay mani tawu silay dilag kamatyan. Nuwa si Melquisedec ya binyanan Abraham ikamapuy baagi, ayun sa kasulatan, nanugêl yan nabyay. ⁹ Buy agyan si Levi ya pinangubatan mani pari ya sêpat biyan ikamapuy baagi, paran nam-i ya êt kan Melquisedec un ikamapuy baagi sa kapamilatan Abraham. ¹⁰ Masabi tamuy

† **6:14** 6:14 Genesis 22:16-17. ‡ **6:15** 6:15 Nangêtêng si Abraham un 25 tawun bayu in-anak si Isaac. Sa panawun na abitu tuway na si Abraham, 100 nay tawun na. Mabasa tamuy ati sa Genesis 21:1-5. § **6:19** 6:19 Sabitun nunan panawun dilag makwal la kurtina ya mananip sa Pinakabanal la Lugal sa Templun mani Israelita. Ayun sa paniwala la, ya Pinakabanal la Lugal sabay ya bibiyan Bapan Namalyari, buy ayin tawuy malyarin sumun baydu, liban sa pinakapuun pari la. Nuwa sa bersikulun ati, ya labay sabin bibiyan Bapan Namalyari, ayin kaatag nun a ya langit. * **7:1** 7:1 Genesis 14:19.

abiin gawan agyan ayin pun si Levi sa panawun na abitu, idi yina sa lawinin ninunu nan si Abraham.

¹¹ Tanda tamuy indin Bapan Namalyari ya Kautusan tungkul sa pangaparin mani layin Levi.† Nuwa asê nukad da mani pandaygên la amên magin matinêk sila sa pangêlêw Bapan Namalyari. Kabay kaylangan dilag kaatag ga pari ya kasagili la ya kaparisun pangaparin Melquisedec ya asê kaparisun pangaparin Aaron ya kaapuapuan Levi. ¹² Buy nu masagilyan na pari, kaylangan masagilyan êt ta Kautusan na pansunulun la. ¹³⁻¹⁴ Ya Panginuun tamun Jesus sabay ya pantukuyun na insagili sa mani parin Levita, gawan malinaw wa ubat ya sa layin Juda buy alwan sa layin Levi. Buy agyan kanuman, ayin pun naglingkud bilang pari ya ubat sa layin Juda. Tagawan sabitun sinabin Moises nu sisabêt ya malyarin magin pari ya mag-andug sa pamiandugan, ayin yan sinabi tungkul sa layin Juda.

Ya pangaparin Jesus kaparisun Melquisedec

¹⁵ Kabay luyang pun nagin malinaw wa sinagilyan na mani parin Levita gawan dilag gan bayuy pari amêsên ya sabay si Jesus buy ya pangapari na, kaparisun Melquisedec. ¹⁶ Nagin pari si Jesus, asê nakabatay sa pansabin Kautusan nu kansabêt layi ya pangubatan mani pari, nun a nagin pari ya gawan sa kapangyarian biyay nay ayin katganan. ¹⁷ Gawan ati ya idi sa Kasulatan tungkul kana,

“Sikay pari kanuman, kaparisun pangaparin Melquisedec.”‡

¹⁸ Kabay sinagilyan Bapan Namalyari ya Kautusan na pansunulun mani parin Levita, gawan ayin nan nabang buy asê makasawup, ¹⁹ gawan ayin malyarin magin matinêk sa pangêlêw na sa kapamilatan panunul sa Kautusan. Kabay abiin ya sangkan ya binyanan kitamun Bapan Namalyari un mas mangêd da paralan amên pilmin makapagdani kitamu kana.

²⁰ Ya bayuy paralan na ati, luyang pun mangêd sa manan paralan ta nanumpa si Bapan Namalyari. Sabitun dinyag nan pari ya layin Levi, a ya nanumpa. ²¹ Nuwa sên dinyag nan pari si Jesus, nanumpa ya. Paradi ya sinabi na kan Jesus,

“Sikuy Namalyari.

Pan-ipangaku kuy sikay pari kanuman.

Buy asê magbayuy disisyun ku.”§

²² Kabay si Jesus, sabay siyay kapilmian tamu ya tuparên Bapan Namalyari ya mas mangêd da kasunduwan ya dinyag na sa mani tawu.

²³ Sabitun nuna, malakêy mani pari gawan nu nati ya gisa, kaylangan sagilyan yan gisa amên maisunduy pandaygên la bilang mani pari. ²⁴ Nuwa si Jesus, ayin yan kamatyan. Kabay ya pangapari na, manugêl kanuman. ²⁵ Buy gawan baysên, mailigtas na kanuman ya sisabêt man na tawuy magdani kan Bapan Namalyari sa kapamilatan na, gawan mambumyay ya kanuman amên mamalatan kantamu buy kan Bapan Namalyari.

²⁶ Kabay kay si Jesus ya nanaspat ta magin pinakapuun pari tamu ta banal ya, ayin makitan na nadawak kana, ayin yan kasalanan, a ya kaparisun mani tawuy makasalanan buy binyanan yan Bapan Namalyarin karangan na igit sa kaganawan idi baydu sa langit. ²⁷ A ya kaparisun kaatag mani pinakapuun pari ya kaylangan mam-in andug allu-allu para sa kasalanan la buy pamakayari, para sa mani kasalanan mani tawu. Nun a si Jesus, kakatamisan nan in-andug ga sarili nan biyay amên mapatawad da mani kasalanan kaganawan tawu.

²⁸ Ayun sa Kautusan na impasulat kan Moises, ya nagin pinakapuun parin mani Israelita, kay mani tawuy dilag kakaynan. Nuwa pamakalibas panawun na abitu, nanumpa si Bapan Namalyari ya Anak nay italaga nan magin pinakapuun pari gawan ganap ya kanuman.

† 7:11 7:11 Si Levi, gisa ya sa mapu buy luway anak Jacob. Ya bêt sa kaapuapuan Levi, Levita. Maglingkud sila bilang mani parin mani Israelita. Si Aaron, kaapuapuan ya êt Levi buy kaawyun yan Moises sabitun idi sa kakyangan na mani Israelita. Mabasa tamuy ati sa librun Mani Bilang 3:5-10. ‡ 7:17 7:17 Mani Kanta 110:4.

§ 7:21 7:21 Mani Kanta 110:4.

8

Ya pinakapuun pari tamu buy ya bayun kasunduwan Bapan Namalyari

¹ Mani mapatêl ku, ati ya labay sabin sinabi ku kamuyu. Pêtêg dilag kitaminan pinakapuun pari ya sabay ya nakaiknu sa wanan turonun Makapangyarian na Bapan Namalyari ya idi sa langit. ² Bilang pinakapuun pari, maglingkud ya sa pêtêg Pinakabanal la Lugal ya alwan dinyag tawu, nun a dinyag Bapan Namalyari.

³ Ya balang pinakapuun pari baydi sa babun luta, intalaga amên mamian-dug mani ayup pa pinaraya buy kaatag kaluub. Kabay ya pinakapuun pari tamu sa langit, kaylangan dilag ya êt iandug kan Bapan Namalyari. ⁴ Nu idi yapun baydi sa babun luta, a ya malyarin magin pari gawan dilag gan mani pari ya mag-andug ayun sa Kautusan. ⁵ Ya paglingkud mani pari, kay kaparisun pandaygên sa langit. Tanda tamuy abiin gawan sên pan-ipaydêng ngan Moises ya Tolday Pangulimênan, masipit intipan Bapan Namalyari kanay, "Kaylangan sunulun muy palanuy impakit ku kamu sa bung-uy nu parasaantu mun daygên na Tolday Pangulimênan."* ⁶ Nuwa ya mani pandaygên Jesus bilang pinakapuun pari, igit pun dakila kaysa sa mani pandaygên mani nunan pari baydi sa babun luta. Gawan sa kapamilatan Jesus, natanggap tamuy bayuy kasunduwan Bapan Namalyari. Buy ya bayuy kasunduwan, mas mangêd yapun kaysa sa nuna, gawan nakasalalay ya ati sa mas mangangêd da pangakun Bapan Namalyari.

⁷ Nu ayin dayin pamagkulang ya nunan kasunduwan, asina kaylangan na bayun kasunduwan. ⁸ Nuwa nakitan Bapan Namalyari ya taganan dilag pamagkulang ya panunul mani tawu sa nunan kasunduwan. Kabay sinabi na, "Lumatêng nga panawun na

manyag gakun panibayun kasunduwan sa kaapuapuan Israel buy sa kaapuapuan Juda.

⁹ Ya bayuy kasunduwan, asê kaparisun nunan kasunduwan na dinyag ku para sa mani ninunu la sabitun insalwang ku sila sa bansan Egipto.

A la sinunul la kasunduwan ku kalla. Kabay pinaulayan ku sila."

¹⁰ Sinabi pun êt Bapan Namalyari, "Pallumatêng panawun na abitu, ati ya bayuy kasunduwan ya daygên ku sa kaapuapuan Israel.

Idin ku sa bêkê lay mani utus ku buy itatak ku sa isip la.

Sikuy kilalanên lan Namalyari la buy silay mani tawuy sakup ku.

¹¹ A layna kaylangan turwanan na mani kabalayan la

o sabin sa mapatêl la, 'Mani mapatêl lay, sêpat yun kilalanên na Pangin-uun na sabay ya Namalyari.'

A layna kaylangan ituruy abiin, gawan sa panawun abitu, kilalanên nakun kaganawan, matag-ay man o asê.

¹² Gawan patawarên kuy mani kadawakan la buy litêpên kuy mani kasalanan la."†

¹³ Kabay sên sinabin Bapan Namalyari ya dilag gan bayuy kasunduwan, impakit nay tinasan nan ulagay nunan kasunduwan. Buy agyan dakun sabêt man na bagay ya ayin nan ulaga buy lumay na, asê mabuyutan, mitas sana.

9

Ya pangulimên mani Israelita kan Bapan Namalyari sabitun nuna

¹ Ya nunan kasunduwan* sabitun nuna, dilag mani kautusan tungkul sa us-tuy pangulimên kan Bapan Namalyari buy dilag êt pangulimênan na dinyag mani tawu.† ² Kabay nipaydêng nga mani tawu un gisay maragul la tolda.

* **8:5** 8:5 Exodo 25:40. † **8:12** 8:12 Jeremias 31:31-34. * **9:1** 9:1 Dinyag Bapan Namalyari ya nunan kasunduwan na para sa mani Israelita sabitun indin na kan Moises ya Kautusan (Deuteronomio 10:1-11; 11:8-15; 11:22-23). Ayun sa kasunduwan, si mani tawu kaylangan lan sunulun ya kautusan, buy biyan silan Bapan Namalyari un sarili lan luta, ayin kaatag nun a ya Canaan. † **9:1** 9:1 Mabasa tamuy ati sa Exodo kapitulu 25, 26, 30, buy sa Levitico 24:1-9.

Sa susunan Tolday Pangulimênan, dilag kurtinay pinaglingling. Buy sa pibunakan Tolda, dilag makwal la kurtinay pinanaêt bilang pisaêtan luway silid. Ya mumunan silid, pambêgên Banal la Lugal nu saantu idi bayduy gisay pamipaluntuwan sulu ya dilag pituy dêkêt buy lamesay dilag tinapay ya pan-iandug kan Bapan Namalyari. ³ Ya ikalway silid, pambêgên Pinakabanal la Lugal. ⁴ Makitan bayduy pamiandugan na panlêban insensu buy ya baul la pambêgên Baul un Kasunduwan. Ya pamiandugan buy baul, parisun tinakpan gintu. Sa lalên baul, idi bayduy gintuy banga ya pinamyanan tinapay ya pambêgên mana, ya têkên Aaron na nangulbuy, buy nangatatapil la batuy pinisulatan Kautusan Bapan Namalyari. ⁵ Sa babun baul, dilag luway ang-el la diyag sa gintu. Ya mani angel la abiin, patandan idi bayduy Ispiritun Bapan Namalyari. Buy ya parisun palakpak la, manalilung sa babun baul nu saantu pan-iwisik pinakapuun pari ya dayan ayup amên mapatawad da kasalanan mani tawu. Nuwa a yan pun maipaintindin tisisay abiin amêsên.

⁶ Sabitun nuna, parabaysên na pangapakapalan Tolday Pangulimênan buy allu-allun mansumun na mani pari sa mumunay silid Tolda amên daygên na tungkulan la. ⁷ Nuwa kay pinakapuun pari ya makasun sa Pinakabanal la Lugal buy kay katamisan sa gisay tawun. Sa balang pansumun na baydu, mantan yan dayan ayup bilang andug para sa kasalanan na buy sa mani pandaygên mani tawu sa a la tanda kasalanan awêd. ‡ ⁸ Sa pandaygên abituy pinakapuun pari, pan-ipakit Ispiritun Bapan Namalyari ya ayin sisabêt man na tawuy malyarin makasun sa Pinakabanal la Lugal kaban idi pun baysên na mumunan Tolday Pan-

gulimênan. §

⁹ Sabitun nuna, ya Tolda buy kaganawan idi baydu, kay mamipatanda tungkul sa mangangêd da nakitan na amêsên. Gawan ya mani pinati ya ayup buy kaluub, asê makapallinis nakêm mani tawuy mangulimên kan Bapan Namalyari. ¹⁰ Tagawan na naugalyan lan abitu, kay ayun sa mani kautusan tungkul sa pan-inêmên buy sa mani pangkanên na malyari lan kanên buy tungkul sa us-tuy panguyas mani gamit buy sa lawini la. Ya mani kautusan na abitu, kay tungkul sa mani bagay ya mangakitan buy kay kaylangan sunulun angga sa panawun na sagilyan Bapan Namalyari un bayu.

Ya kapangyarian dayan Jesus

¹¹ Nuwa amêsên, inlumatêng nga si Cristu ya pinakapuun pari tamu buy sa kapamilatan na, mangadanasan tam-inay kangêdan na gawan sa pallumatêng na.* Bilang pinakapuun pari, sinumun si Cristu sa mas dakila buy mas ganap pa Pinakabanal la Lugal ya asê dinyag tawu buy ayin sa babun lutan ati. ¹² Nakasun ya baydu, alwan sa kapamilatan dayan kambing o biserun baka, nun a sa kapamilatan sarili nan daya. Kay katamisan nan sinumun sa Pinakabanal la Lugal buy a nayna kaylangan umanumanên, tagawan inatbus na kitamina sa mani kasalanan tamu amên miligtas kitamu kanuman. ¹³ Amêsên, ayun sa Kautusan na impasulat kan Moises, nu ya gisay tawu, pan-ituwad yan madinat, kaylangan yan wisikan dayan pinarayay kambing buy toru buy abun inêwêk ka dumalagay baka. Sa parabayduy paralan, manguman yan magin malinis ayun sa Kautusan. † ¹⁴ Buy nu ya dayan ayup mamakalinis, alwa nayin luyang pun na

‡ **9:7** 9:7 Mabasa tamuy tungkul sa pandaygên pinakapuun parin mani Israelita sa librun Levitico 16:1-34. § **9:8** 9:8 Ya labay sabin, ayin dakun sisabêt man na tawuy malyarin makasun sa binyanan Bapan Namalyari kaban pansunulun la pun na kautusan tungkul sa pag-andug mani ayup. * **9:11** 9:11 Sabitun inlumatêng si Jesus, inlibayan Bapan Namalyari ya manan kasunduwan un bayu. Para sa kaganawan manampalataya kan Jesus sa ati. Ayun sa bayun kasunduwan na, indin Bapan Namalyari sa mani manampalataya ya kaligtasan, ya bayun biyay, buy ya Ispiritu na ya mangawyun kalla. † **9:13** 9:13 Ayun sa Kautusan na impasulat kan Moises, ya sisabêt man na tawuy manalan sa nati magin madinat ya, buy asina malyarin makiawyun sa pangulimên kan Bapan Namalyari anggan a yapun nawisikan dayan ayup pa in-andug.

dayan Cristu? Awu! Taganan mamakalinis ya daya na sa bêkê tamu amên a tamina isipin na mana tamun mani dinyag ya ayin kapukatan, nun a maglingkud kitamu kan Bapan Namalyari ya nabyay. Tagawan sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari ya ayin katganan, indin Cristuy sarili na bilang andug ya ayin makit ta nadawak o kakulangan sa pangêlêw Bapan Namalyari.

¹⁵ Abiin ya sangkan kabay si Cristuy mamilatan sa mani tawu buy kan Bapan Namalyari sa bayuy kasunduwan. Gawan sa pangamati na, inatbus nay mani tawu sa mani kasalanan na dinyag la sabitun sakup sila pun nunan kasunduwan. Kabay amêsên, matanggap kaganawan binêg Bapan Namalyari ya ayin katganan na kangêdan ya impangaku na.

¹⁶ Maiparisuy abiin sa gisay kasulatan tungkul sa pamipamana. Kaylangan dilag katibayan na taganan nati yay nanyag amên maipatupad ya kasulatan. ¹⁷ Gawan asê maipatupad da kasulatan tungkul sa pamipamana kaban nabyay pun na nanyag. ¹⁸ Kabay agyan na nunay kasunduwan Bapan Namalyari, ayin pun ulagay abiin kaban ayin pun dayan ayup. ¹⁹ Kabay paradi ya dinyag Moises. Impatanda na sa mani tawuy balang utus sa Kautusan buy pamakayari, nangwa yan dayan biserun baka buy kambing ya pinaraya buy inawyunan nan lanêm. Nangwa ya êt sabut tupa ya binatêkan nan naudit buy ingkapat sa sanggan isopu. Insawsaw nay ati sa daya buy pamakayari, inwisik na sa mani tawu buy sa pinisulatan Kautusan. ²⁰ Buy sinabi na kalla, “Ya dayan ati sabay ya pamaptêg sa kasunduwan Bapan Namalyari ya kaylangan yun sunulun.” ‡ ²¹ Inwisikan êt Moises un dayay Tolday Pangulimênan buy ya kaganawan bagay bayduy pangamitin sa pangulimên. ²² Tagawan ayun sa Kautusan, pallinisin na kaganawan bagay sa kapamilatan daya amên magin malinis sa pangêlêw Bapan Namalyari. Buy nu ayin dayay nantulu bilang andug kan Bapan

Namalyari, ayin êt kapatawaran na mani tawu sa kasalanan la.

²³ Kabay yabay kaylangan linisin sa kapamilatan dayan ayup pa Tolday Pangulimênan buy mani bagay ya idi baydu ya paran kay alimbawan mani bagay ya idi sa langit. Nuwa ya mani bagay ya idi sa langit, kaylangan linisin sa mas mangêd da andug. ²⁴ Gawan asê sinumun si Cristu sa gisay banal la lugal baydi sa babun luta ya kay dinyag tawu buy kay alimbawan pêtêg banal la lugal, nun a sinumun ya mismu sa langit. Buy amêsên, idi yina baydu sa arapan Bapan Namalyari ya mamilatan para kantamu. ²⁵ Ya pinakapuun pari sa babun luta, mansumun ya sa Pinakabanal la Lugal tinawuntawun buy sa balang pansumun na, mantan yan dayan ayup bilang andug. Nuwa si Cristu, kakatamisan nan in-andug ga sarili na buy a nayna inumanuman. ²⁶ Gawan nu kaylangan nan miuman-uman mati, nakatiumnu yina dayin nati paubat pun sa daygên na babun luta. Nuwa amêsên sa tawlin allu, kay katamisan nakun Cristu baydi sa babun luta amên itas sa mani kasalanan tamu sa kapamilatan pamiandug nan sarili na. ²⁷ Intakda sa mani tawuy kay katamisan mati buy pamakayari, pangukum man Bapan Namalyari. ²⁸ Para êt baydu, kay katamisan nati si Cristu sabitun in-andug nay sarili na amên itas sa kasalanan mani tawu. Buy manguman yan mag-udung baydi sa babun luta, alwan amên manguman yan mati para sa kasalanan mani tawu, nun a amên iligtas nay mani tawuy mangêtêng kana.

10

Ya kakamisan pamiandug Jesus

¹ Ya Kautusan na impasulat Bapan Namalyari kan Moises, asê ganap nun a kay pamipakit tungkul sa mangangêd da bagay ya lumatêng sa kapamilatan Jesus. Kabay ya mani andug mani tawuy magdani buy mangulimên kan Bapan Namalyari, asê taganan makasawup kalla amên magin matinêk sa pangêlêw na

‡ 9:20 9:20 Exodo 24:4-8.

agyan tinawuntawun sila pun mag-andug ayun sa Kautusan. ² Gawan nu inlinis silayna dayi sa kapamilatan mani andug, a layna dayi pan-isipin na kasalanan la buy a layna kaylangan pun mag-andug. ³ Nuwa ya pamiandug ga pandaygên la tinawuntawun sabay pun na mami-paganakan kasalanan la. ⁴ Tagawan asê taganan makapitas kasalanan ya kay dayan mani toru buy kambing ya pan-iandug la.

⁵ Kabay sên inlumatêng si Cristu baydi sa babun luta, sinabi nay ati kan Bapan Namalyari,

“A mu labay ya mani andug buy mani kaluub mani tawu.

Kabay binyanan mukun lawini amên iandug ku kamu.

⁶ A ka natula sa mani ayup pa pansêlbên sa pamiandugan

buy sa kaatag pun na mani andug para sa kasalanan.

⁷ Kabay sinabi ku kamu, ‘Bapan Namalyari, abiti yaku amên tuparên na kalabayan mu

ayun sa insulat sa Kasulatan tungkul kangku.’ ”*

⁸ Isipin tamu nu sabêt ta sinabin Cristu. Nuna, sinabi nay asê labay Bapan Namalyari ya mani andug buy kaluub mani tawu, ya mani ayup pa pansêlbên sa pamiandugan buy kaatag pun na mani andug para sa kasalanan. Alwan abiin ya kapapaidu kana agyan na kaganawan abituy pan-iandug ayun sa Kautusan.

⁹ Pamakayari, sinabin Cristu kan Bapan Namalyari, “Abiti yaku amên tuparên na kalabayan mu.” Kabay intas san Bapan Namalyari ya ulagan manan paralan na pag-andug buy sinagilyan nan pag-andug Cristu. ¹⁰ Buy gawan sinunul Jesu Cristuy kalabayan Bapan Namalyari, inlinis na kitamina sa mani kasalanan tamu sa

kapamilatan kakatamisan nan pag-andug sarili na.

¹¹ Ya mani parin Israelita, allu-allu silan maglingkud buy miuman-uman silan mag-andug kan Bapan Namalyari, agyan na mani andug la, asê makapitas kasalanan. ¹² Nuwa si Cristu, kay kakatamisan nan in-andug ga sarili na para sa mani kasalanan tamu buy nukad day abiin makanuman. Pamakayari, niknu ya sa wanan Bapan Namalyari.

¹³ Buy amêsên, kay pan-êtêngên na tanay panawun na ipasukun Bapan Namalyari kanay mani kapatî na. ¹⁴ Kabay sa kapamilatan kakatamisan pag-andug Cristu, dinyag nan ganap kanuman na mani tawuy inlinis na sa kasalanan.

¹⁵ Ya Ispiritun Bapan Namalyari ya magpapêtêg tungkul baysên. Ta ati ya sinabi na,

¹⁶ “Pallumatêng panawun abitu, ati ya bayuy kasunduwan ya daygên ku sa mani tawu ku.

Idin ku sa bêkê lay mani utus ku buy itatak ku sa isip la.”†

¹⁷ Sinabi pun êt Panginuun,

“Litêpên kinay mani kasalanan la buy nangadawak ka diyag la.”‡

¹⁸ Kabay ta pinatawad dan Bapan Namalyari ya mani kasalanan tamu, a tamina kaylangan daygên pun na pag-andug para sa mani kasalanan tamu.

Makapagdani kitamina kan Bapan Namalyari

¹⁹ Kabay mani mapatêl, gawan sa dayan Jesus, malyari kitaminan makasun sa Pinakabanal la Lugal un ayin limu.§

²⁰ Tagawan sa kapamilatan pamiandug Jesus un lawini na, imbuklat na kantamuy bayu buy nabyay ya dan papakun sa kapakan makwal la kurtinay pinaglingling amên makapagdani kan Bapan Namalyari.* ²¹ Dakila ya pinakapuun pari

* **10:7** 10:7 Mani Kanta 40:6-8. † **10:16** 10:16 Jeremias 31:33. ‡ **10:17** 10:17 Jeremias 31:34. § **10:19** 10:19

Ya labay sabin, malyari kitaminan magdani kan Bapan Namalyari un dilag kapatêtbêkan. * **10:20** 10:20 Sabitun nati si Jesus sa kurus, bêngat tan niatag ga makwal la kurtina ya mananip sa Pinakabanal la Lugal sa Templu. Mamipatanday ati ya malyari kitaminan magdani kan Bapan Namalyari, tagawan sa kamatyan Jesus, nitas sa mani kasalanan tamu ya sabay ya mamisyay sa mani tawu kan Bapan Namalyari. Basên tamuy tungkul sa kurtina sa librun Lucas 23:44-46 buy sa Marcos 15:37-38. † **10:21** 10:21 Ya labay sabin pamilyan Bapan Namalyari baydi, sabay ya mani tawuy manampalataya buy magpasakup kan Bapan Namalyari.

tamu ya sabay si Jesus ya mamaala sa pamilyan Bapan Namalyari!† 22 Kabay magdani kitamu kan Bapan Namalyari un buun bêkê buy dilag napas-êy ya panampalataya. Magdani kitamu kanan malinis say nakêm tamu, gawan paran inwisikan nan dayan Jesus sa mani bêkê tamu buy paran inuyasan nan malinis sa lanêm ma lawini tamu. 23 Manugêl kitamun dilag kapilmiyan buy agana kitamu magluway nakêm gawan tapat si Bapan Namalyari buy tuparên nay impangaku na kantamu. 24 Pagpilitan tamun mais-akyat ta balang gisa un miiidu buy pawan manyag mangêd. 25 Agana kaw sumawan makitipun bilang mani manampalataya kaparisun naugalyan nan dakun umnu, nun a papas-êyên yuy nakêm balang gisa, luyang nga amêsên, ta marani yay pagudung Jesus.

26 Pamakayari tamun natandan na kapêtêgan tungkul sa andug Jesus buy nu pan-isundu tamu pun na panyag kasalanan, ayin nan taganan kaatag andug ga maidin amên mapatawad da mani kasalanan tamu. 27 Ayin kaatag mangêtêng sa mani tawuy mallumaban kan Bapan Namalyari, nun a ya mamakapalimuy pangukum buy ya magdêkêtdêkêd ta apuy. 28 Isipin tamuy ati. Sabitun nuna, ya sisabêt man na mallabag sa Kautusan na impasulat kan Moises, pampatin yan ayin lunus nu napagpapêtgan luwa o tatluy nakakit ya pallabag na. 29 Amêsên, nu pampatin na tawuy mallabag sa Kautusan, luyang ngay tawuy mandustak sa Anak Bapan Namalyari. Mas nabyat ta parusay matanggap na, gawan pandaygên nan ayin kapukatan na dayan Jesus ya sabay ya nallinis sa mani kasalanan na buy nagpapêtêg sa kasunduhan Bapan Namalyari. Agyan na Ispiritun Bapan Namalyari ya nam-i kantamun kangêdan na, dinustak na êt. Kabay taganan nabyat ta parusay idin sa tawun abiin! 30 Tanda tamuy abiin gawan tanda tamuy si Bapan Namalyari ya taganan nagsabin, “Sikuy

mangablas, sikuy mamarusa.”‡ Buy dilag êt nakasulat ta paradi, “Si Bapan Namalyari ya mangukum sa mani tawuy pagarian na.”§ 31 Mamakapalimu taganay pamarusan Bapan Namalyari ya nabyay!

32 Nuwa sikaw wa mapatêl ku, ganakên yuy kabilyan yu sabitun nasawangan na isip yu. Agyan sadyay pamasakit la gawan sa panampalataya yu, nibabata kaw pun êt buy asê sinumuku. 33 Nu misan, pampustakên kaw buy pampasakitin sa arapan mani tawu. Buy nu misan êt, pan-awyunan yuy mani mapatêl la mandumanas parabaysên na panubuk. 34 Gawan sa uras sa nakasukul la mapatêl yu, pandamayan yu sila. Buy agyan pansamsamên nay pibandiyan yu, mibabata kaw pun êt un dilag tula gawan tanda yuy dilag gan nakal-an para kamuyu ya mas mangêd da pibandiyan na asê mitas kanuman.

35 Kabay manugêl kaw napas-êy sa paniwala kan Bapan Namalyari gawan dilag nakal-an para kamuyuy mamangêd da gantimpala. 36 Kaylangan yun mibabata amên masunul yuy kalabayan Bapan Namalyari. Sa pakapakun baydu, matanggap yuy impangaku na kamuyu.

37 Tagawan idi sa Kasulatan,

“Ya pan-êtêngên yun lumatêng, marani yana.

Ayina mabuyutan.”

38 Buy sinabi pun êt Bapan Namalyari, “Ya tawuy matinêk sa pangêlêw ku, bumyay ya ayun sa panampalataya na.

Nuwa nu magpabukut ya kangku, a yina kapapaidu kangku.”*

39 Nuwa sikitamuy mapatêl, a kitamu kaawyun sa mani tawuy magpabukut kan Bapan Namalyari ya milaku sa ayin katganan na kaparusan, nun a kaawyun kitamu sa mani manampalatayay milig-tas.

11

Mani mangangêd da alimbawan panampalataya

‡ 10:30 10:30 Deuteronomio 32:35. § 10:30 10:30 Deuteronomio 32:36; Mani Kanta 135:14.

* 10:38 10:38

Habakuk 2:3-4.

¹ Amêsên, nu dilag kitamun panampalataya kan Bapan Namalyari, dilag kitamun kapilmian na matanggap tamuy pan-êtêngên tamu ya a tamu pun nakit.

² Buy gawan parabaysên êt ta panampalatayan mani ninunu tamu, kinaidwan silan Bapan Namalyari.

³ Sa kapamalatan panampalataya tamu, mapukatan tamuy dinyag Bapan Namalyari ya babun luta buy langit sa kapamalatan sabi na. Kabay ya kaganawan bagay ya mangakitan tamu, naubat sa mani bagay ya asê mangakitan.

⁴ Isipin tamu si Abel. Gawan sa panampalataya na, nag-andug ya kan Bapan Namalyarin mamangêd da andug kaysa sa andug patêl na ya si Cain.* Buy gawan sa panampalataya na, intuwad yan Bapan Namalyarin matinêk, gawan tinanggap Bapan Namalyari ya mani andug na. Kabay agyan nati ya si Abel, dilag yapun maituru kantamu sa kapamalatan panampalataya na.

⁵ Gawan sa panampalatayan Enoc, a ya nati nun a nabyay yan gintan Bapan Namalyari sa langit.† Ubat ta baydu, ayina nakitan sa babun luta. Pansabin sa Kasulatan ya nagin kapapaidu si Enoc kan Bapan Namalyari. Kabay gintan yan Bapan Namalyari sa langit. ⁶ Nuwa ya tawuy ayin panampalataya, a ya mamakapaidu kan Bapan Namalyari. Tagawan nu sisabêt man na magdani kan Bapan Namalyari, sêpat nan paniwalan na dilag Namalyari buy sêpat na êt paniwalan na mam-i si Bapan Namalyari un gantimpala sa mani tawuy mangkap kana.

⁷ Elêwên tamu si Noe.‡ Gawan sa panampalataya na, pinaniwalan nay pamatandan Bapan Namalyari tungkul sa maragul la lanab ba palatêng. Kabay sinunul nay utus Bapan Namalyari. Nanyag yan barku amên militas ya buy pamilya na. Buy gawan sa panampalataya na, intuwad yan Bapan Namalyarin matinêk, nuwa ya mani tawu sa babun luta, inatulan sila gawan ayin silan panampalataya

kan Bapan Namalyari.

⁸ Para êt taman baydu si Abraham. Gawan sa panampalataya na, sinunul na si Bapan Namalyari sabitun impalaku ya sa lugal la impangakun Bapan Namalyari kana. Namita ya agyan a na tanda nu antuy lugal la lakwên na.§ ⁹ Buy gawan sa panampalataya na êt, nanugêl ya bilang dayuwan sa lugal la impangakun Bapan Namalyari ya idin na lanu kana. Kay tolday tutugêlan Abraham. Para êt bayduy tutugêlan anak na ya si Isaac buy ya apu na ya si Jacob ya magmana êt sa impangakun Bapan Namalyari kan Abraham. ¹⁰ Agyan parabaysên, nibabata si Abraham gawan na pêtêg ga lugal la pan-êtêngên nay gisay balayan na manugêl kanuman, ya mismun si Bapan Namalyari ya nagpalanu buy namipaydêng.*

¹¹ Gawan sa panampalatayan Abraham, nakaanak ya kan Sara agyan layus sina buy tuwa silayna, gawan naniwala si Abraham ma tuparên Bapan Namalyari ya pangaku nay manganak si Sara.†

¹² Kabay ubat sa gisay tawu ya si Abraham ya ayin nan pag-asan makaanak pun, naubat pun kanay gisay layi ya kasin lakên mani bêtêwên sa langit buy mani balas sa agid dagat ya asê mabilangbilang.

¹³ Ya kaganawan tawun abiin, natin manampalataya pun kan Bapan Namalyari. Sabitun nabyay sila pun, a la pun natanggap pa mani impangakun Bapan Namalyari, nuwa napilmi silan lumatêng nga allu, matanggap lay pan-êtêngên la. Pan-ituwad lay sarili lan kay dayuwan sila baydi sa babun luta. ¹⁴ Ya mani tawuy magsabin parabaysên tungkul sa sarili la, pan-ipakit lay mangkap silan sarili lan lugal. ¹⁵ A la pan-isipin na lugal la ubatan la, gawan nu parabaysên, malyari sila pun makapag-udung baydu. ¹⁶ Nuwa alwan parabaysên, gawan na labaylabay lan lakwên, abituy mamangêd da lugal ya ayin kaatag nun a ya balayan na idi sa langit. Kabay asê pan-ikadêng-êy Bapan Namalyari ya bêgên yan Namalyari la.

* **11:4** 11:4 Genesis 4:1-16. † **11:5** 11:5 Genesis 5:24. ‡ **11:7** 11:7 Genesis 6:9-8:22. § **11:8** 11:8 Genesis 12:1-4. * **11:10** 11:10 Ya balayan na pantukuyun di, sabay ya bayun balayan Jerusalem ya idi sa langit. † **11:11** 11:11 Genesis 18:11-14; 21:1-2.

Pêtêg ga abiin gawan taganan dilag yan in-il-an na balayan baydu sa langit para kalla.

¹⁷⁻¹⁸ Isipin tamu si Abraham sabitun labay Bapan Namalyarin subukan na panampalataya na.‡ Gawan sa panampalataya na, tinupad nay utus ya iandug na si Isaac ya anak na agyan si Isaac ka kagisagisay anak na buy agyan impangakun Bapan Namalyari ya si Isaac ya pangubatan malakêy layin Abraham. Nakal-an na si Abraham ma patin nay anak na,§ ¹⁹ gawan maniwala yan agyan mati si Isaac, agyu yan pabyayên mangu-man Bapan Namalyari. Buy bilang para yabay bayduy nalyari sên in-udung si Isaac kan Abraham ya nabyay pun.

²⁰ Si Isaac, gawan sa panampalataya na, sinabi na kan Jacob buy kan Esau, “Maanak kuway, labay kuy pagpalên kaw Bapan Namalyari sa lumatêng nga panawun.”*

²¹ Si Jacob, nanampalataya ya êt kan Bapan Namalyari. Kabay bayu yapun mati, pinagpala nay maapu na kan Jose buy kaban nakapaluntuy baba na sa têtên na, nangulimên ya kan Bapan Namalyari.†

²² Buy gawan sa panampalataya êt Jose kan Bapan Namalyari, sên marani yinan mati, sinabi na sa mani kaparisu nan mani Israelita, “Lumatêng nga alluy mita kaw sa Egipto buy nu mita kaw, gêtan yuy mani but-u ku.”‡

²³ Ganakên tamu êt si Moises. Gawan sa panampalatayan mangatwa na, a sila nalimun nallabag sa utus ari sa Egipto ya patin na mani kulaw wa lawyaki. Kabay sabitun in-anak si Moises buy nakitan lan mamangêd ya, intagu laya sa lalên tatluy buwan amên a ya mapatin mani sundalus ari.§

²⁴ Gawan sa panampalatayan Moises kan Bapan Namalyari, sên bayuntawuy

na, sinabi na sa mani tawuy a na labay bêtên yan anak prinsesa sa Egipto, agyan siya pun na namaragul kana.*

²⁵ Sinabi nay abiin, gawan mas labay na pun na makiawyun ya sa kasakit-tan na madanasan kaparisu nan pinilin Bapan Namalyarin kay kana, kaysa sa magpakapda sa mani asê mapêng nga tulay pan-idin kasalanan. ²⁶ Para kana, mas mangêd da pandustakên ya gawan sa panampalataya na sa Mamiligtas ya lumatêng kaysa mapakanay kaganawan pibandiyan Egipto. Tagawan pawa nan pan-isipin na gantimpalay idin kanan Bapan Namalyari sa lumatêng nga panawun.

²⁷ Gawan êt sa panampalatayan Moises, namita ya sa Egipto buy a ya nalimun manubag kanay ari. Nibabata ya gawan paran nakitan nay Bapan Namalyari ya asê mangakitan. ²⁸ Gawan êt sa panampalataya na, sabitun impaudung yan Bapan Namalyari sa Egipto, sinabi na sa mani Israelita, “Ati ya utus Bapan Namalyari ya sêpat yun daygên amên miligtas sa mani panganay yu. Punwan yun dayan tupay mani pasbul bali yu amên libasan ang-el sa uras sa patin nay kaganawan panganay baydi sa Egipto.” Buy bayduy na nag-umpisay pangapun un pesta ya pambêgên, “Pestan Kaligtasan sa Egipto.”†

²⁹ Gawan sa panampalatayan mani Israelita kan Bapan Namalyari sabitun inlakwanan lay Egipto, nakalipay sila sa Dagat ta Naudit ya paran dinuman sa namalay luta. Nuwa sên sinubukan maglipay mani managal kalla ya taga Egipto, nalumud silan kaganawan.‡

³⁰ Gawan sa panampalataya êt mani Israelita, nalasak ka bakud da pader ya nakapalitêng sa balayan Jerico pamakayari lan inlibut ta lawasan balayan sa

‡ **11:17-18** 11:17-18 Genesis 22:1-14. § **11:17-18** 11:17-18 Genesis 21:12. * **11:20** 11:20 Genesis 27:1-40.

† **11:21** 11:21 Genesis 48:1-20. ‡ **11:22** 11:22 Genesis 50:24-25. § **11:23** 11:23 Exodo 2:1-10. * **11:24** 11:24 Maragul la si Moises bayu na natandan ya gisa ya awêd Israelita buy alwan Egipto. † **11:28** 11:28 Ya nalyari, pinatin ang-el ya kaganawan panganay un mani Egipto, anak man o tuwa. Agyan ya mani panganay ya ayup, pinati na êt. Nuwa niligtas ya mani panganay un mani Israelita gawan pamakakit un ang-el un daya sa mani pasbul la, inlibasan nay mani bali la. ‡ **11:29** 11:29 Exodo 14:1-31. § **11:30** 11:30 Sabitun panawun na abiin, makipaglaban na mani Israelita sa mani taga Jerico buy si Josue ya mamunu kalla. Mabasa tamuy kwentun ati sa librun Josue 6:1-21.

lalên pituy allu. §

³¹ Si Rahab, gisa yan babayi ya pam-bayaran na manugêl baydu sa Jerico. Nuwa sên inlumatêng nga mani ispiyan Israelita, sinawpan na sila gawan man-ampalataya ya kan Bapan Namalyari. Kabay a ya pinati kaawyun mani kabalayan na ya asê manampalataya kan Bapan Namalyari.*

³² Malakê pun dayi ya itutu ku kamuyu, nuwa dat mangulang kitamu sa uras nu tisananên ku pun na tungkul kallan Gideon, Barak, Samson, Jefte, David, Samuel buy kaatag pun na propeta. ³³ Sa kapamalatan panampalataya la kan Bapan Namalyari, nasambut lay mani kaarian, namaala silan dilag katuynungan buy tinanggap lay mani impangakun Bapan Namalyari. Gawan sa panampalataya la, a sila dakun pinakun mani lewun. ³⁴ Buy ya dakun umnu kalla, sên insamwag sa magdêkêtdêkêta ta apuy, a sila naslêb. Dilag dakun umnu kallay patin dayi sa ispada, nuwa niligtas sila. Ya kaatag kallay nangayna, nuwa pinapas-êy silan Bapan Namalyari. Buy nagin napas-êy sila sa pamikilaban la. Kabay nasambut buy naipabita lay mani sundalus ya dayuwan. ³⁵ Dilag gaman babayi ya gawan sa panampalataya la kan Bapan Namalyari, nanguman pinabyay ya mani anak lay nati. Ya kaatag gaman na manampalataya kan Bapan Namalyari, pampasakitin angga sa mati sila. A sila nakalabay sa pan-ialuk lay kalayaan kasagilin pagtalibatuk la sa panampalataya la kan Bapan Namalyari, gawan agyan patin sila, tanda lay pabyayên silan Bapan Namalyari sa lumatêng nga panawun buy matanggap lay mamangêd da biyay. ³⁶ Ya kaatag gaman, gawan sa panampalataya la, nadanasan lay mani pandustak buy inlatiku sila. Buy ya kaatag, intanikala buy insukul. ³⁷ Ya kaatag, tinunggun binatang angga sa nati. Ya kaatag gaman, inlagari angga sa maputus sa lawini la buy dilag êt pinati sa ispada. Ya dakun umnu kalla, nagtukawan buy nagyaming tanan balat tupa buy kamb-

ing. Nadanasan lay magkasakit, pampasakitin silan mani tawu buy tinunggun pinustak. ³⁸ Nagtapan sila sa kakyangan buy sa mani bung-uy buy nanugêl sila tana sa mani lêyang buy sa mani pagtagwan sa lalên luta. Asê taganan naspat para kallay manugêl baydi sa babun luta!

³⁹ Mani mapatêl, pakalêng-ên yuy ati. Ya kaganawan tawuy sinabi ku baydi, kapapaidu sila kan Bapan Namalyari gawan sa panampalataya la. Nuwa a la natanggap sa kapanawunan lay impangakun Bapan Namalyari, ⁴⁰ tagawan dilag gaman mamangêd da palanu si Bapan Namalyari para kantamu. Ya labay na, kaganawan tamu miaagnan magin ganap.

12

Ya pamitinêk Bapan Namalyari sa mani anak na

¹ Kabay amêsên, gawan napalitêngan kitamun malakêy tawuy niunay na kantamun nagpapêtêg sa panampalataya la, kabay sêpat tamun lakwanan na mani kasalanan buy dakun sabêt ta mamênbên kantamu buy buun nakêm tamun daygên na kalabayan Bapan Namalyari ya panipadyag na sa balang gisa. Mibabata kitamu angga sa katganan kaparisun gisay mangapal sa puwayuwan. ² Kaban mamwayu kitamu, iêlêw tamu kan Jesus sa pangêlêw tamu ta sabay siyay pinangubatan panampalataya tamu buy siyay mamapas-êy panampalataya tamu angga sa magin ganap pa abiin. Pinibabatan nay kasakitan buy a na ingkadêng-êy ya impaku ya sa kurus, ta tanda nay madanasan nay kasiglan na idin Bapan Namalyari kana. Buy amêsên, nakaiknu wina sa wanan turonun Bapan Namalyari.

³ Pawa yun ganakên na pamibabatan Jesus sa pamasakit sa gamêt mani makasalanan na tawu amên sa pakapakun baydu, asê mangaynay nakêm yu.

⁴ Sa pamikilaban yu sa kasalanan, ayin pun pinati kamuyu gawan sa panampalataya yu. ⁵ Dat naliwan yinay pangaral

* **11:31** 11:31 Josue 2:1-22; Josue 6:22-25.

Bapan Namalyari kamuyu bilang mani anak na. Sinabi na,
 “Anak kuway, agana mu daygên ayin pukat ta pamitinêk Panginuun, buy agana mu paynên na nakêm mu nu pan-aralên naka.

⁶ Tagawan pan-itinêk Panginuun na mani kakaidwan na, buy pangkumpasan nay pan-ituwad nan mani anak.”*

⁷ Kabay pibabatan yuy kaganawan kasakitan bilang pamitinêk Bapan Namalyari kamuyu, gawan pan-ituwad nakaw mani anak na. Sisabêt ta anak ka asê pan-itinêk bapa na? ⁸ Kabay nu a kaw pan-itinêk Bapan Namalyari kaparisun pamitinêk na sa kaganawan mani anak na, labay sabin, a kaw pêtêg mani anak Bapan Namalyari nun a anak kaw kaatag. ⁹ Agyan na mani bapa tamu baydi sa babun luta, mamitinêk êt kantamu. Kabay gawan baysên, pan-igalang tamu sila. Nuwa luyang kitamu pun magpasakup sa Bapa tamuy idi sa langit ya mamitinêk kantamu amên bumyay kitamu. ¹⁰ Tagawan ya mani bapa tamu baydi sa babun luta, kay pan-itinêk la kitamu sa naêpêk ka panawun ayun sa pan-isi pin la ya makakangêd kantamu. Nuwa ya pamitinêk Bapan Namalyari kantamu, para sa ikakangêd tamu amên magin banal kitamu kaparisu na. ¹¹ Awu, tanda tamuy a kitamu matula nu pan-itinêk kitamu, nun a malungkut kitamu. Nuwa ya maidin na kantamu, kapatêtbêkan buy matinêk ka pamibiyaybiyay.

Pamatanda buy tipan

¹² Kabay mani mapatêl, pas-êyên yuy nakêm yu ta paran a kawna kababa buy yumêgêl-yêgêl tanay tul yu gawan sa kasakitan na mangadanasan yu. ¹³ Bumyay kaw sa matinêk ka pamibiyaybiyay amên ya mani mapatêl la manunul kamuyu ya mangaynay panampalataya ya paran tumakislad, asê sumuku nun a pumas-êy pun na panampalataya la.

¹⁴ Pagpilitan yun bumyay dilag mangêd da pamikiawyun sa kaganawan tawu buy pagpilitan yun magin banal la pamibiyaybiyay yu. Tagawan nu asê banal la pamibiyaybiyay yu, a yu makitan na Panginuun. ¹⁵ Illagan yuy ayin sisabêt man kamuyuy magpabukut sa kangêdan Bapan Namalyari. Agana kaw mamitanêm sakit nakêm amên asê midamay ya malakê gawan abiin na pangubatan gulu. ¹⁶ Illagan yu êt ta ayin sisabêt man kamuyuy makikanayun. Buy agana yu tubsun si Esau ya dinyag nan ayin pukat ta kalabayan Bapan Namalyari ta insagili na sa gisay kaêkanan na karapatan na bilang panganay.† ¹⁷ Buy tanda yu êt ta pamakayarin abitu, inyawad na pun sa bapa nay pagpapalay para kana bilang panganay. Nuwa a ya inlêngên bapa na agyan sabêt pun na pamikisabi buy panangis sa daygên na. Tagawan taganan asina maibayu pun na dinyag na.‡

¹⁸ Kabay mani mapatêl, isundu tamuy panampalataya tamu. Ta ya pagdani tamu kan Bapan Namalyari, asê kaparisun pagdanin mani ninunu tamu sabitun nuna. Nilatêng sila sa gisay bung-uy ya sabay ya Bung-uy Sinai. Sa bung-uy abitu, nakit lay magdêkêtdêkêd ta apuy buy nadanasan lay mamakapalimuy kadlêman buy sadyay lakas angin. ¹⁹ Dilag silan nalêngêy sênêg patutut buy tunuy ya magsabi. Buy sên nalêngê lay tunuy abitu, nagmakalunus sila ya agana yapun magsabi kalla.§ ²⁰ Nasabi lay abiin, gawan a la mabatay utus sa sinabi kalla, “Nu sisabêt man kamuyuy miturak sa bung-uy ya ati agyan ayup, batwan angga sa mati!”* ²¹ Pêtêg mamakapalimuy nakitan la sa bung-uy abitu! Kabay agyan si Moises, nakapagsabi yan paradi, “Manginagin naku sa limu!”†

²² Nuwa sikitamu, alwan parabaysên na pagdani tamu kan Bapan Namalyari. Gawan nakalatêng kitamina sa Bung-uy Zion ya binyan balayan Namalyari ya

* **12:6** 12:6 Mani Kawikaan 3:11-12 † **12:16** 12:16 Genesis 25:27-34. ‡ **12:17** 12:17 Genesis 27:1-41. § **12:19** 12:19 Exodo 19:16-19; 20:18-19. Nalyari ya ati sabitun idi sa kakyangan na mani Israelita, kaawyun si Moises. Abiin ya uras ya indin Bapan Namalyari ya Kautusan na, ya impasulat na kan Moises sa mani natapil la batu.

* **12:20** 12:20 Exodo 19:12-13. † **12:21** 12:21 Deuteronomio 9:19.

nabyay. Ya balayan na abiin, sabay ya Jerusalem ma idi sa langit ya dilag mani ang-el la a mabilangbilang nga masiglan mititipun. ²³ Nakalatêng kitamina sa pamititipun mani pan-ituwad Bapan Namalyarin mani panganay na.‡ Sabay silay mani tawuy nakasulat tay lagyu la baydu sa langit buy amêsên kaawyun la kitamina. Kaawyun kitamu êt mani kaladwan mani tawuy pan-ituwad Bapan Namalyarin matinêk sabitun nuna buy amêsên dinyag naynan ganap. Nagdani kitamina kan Bapan Namalyari ya sabay ya mangukum sa kaganawan tawu ayun sa mani dinyag la. ²⁴ Nagdani kitamu êt kan Jesus ya sabay ya mamalatan kantamu kan Bapan Namalyari sa bayuy kasunduan. Ya dayan Jesus ya nantulu, sabay ya magpapêtêg ga pinatawad day mani kasalanam tamu. Buy mas mangêd pun na abiin kaysa sa dayan Abel la manyawad katuynungan.§

²⁵ Kabay mangillag kaw buy agana yu pagpatawanan si Bapan Namalyari ya magsabi kantamu. Agana kitamu makitibus sa mani tawu sabitun nuna ya asê nallêngê kan Moises sabitun impatanda nay mani utus Bapan Namalyari baydu sa bung-uy. Taganan a sila niligtas sa parusa. Kabay luyang kitamun asê miligtas sa parusa nu a tamu lêng-ên si Bapan Namalyari ya mismun magsabi ubat sa langit. ²⁶ Naêyêg ga luta sabitun nagsabi si Bapan Namalyari baydu sa bung-uy. Buy amêsên, nangaku ya. Sinabi na, “Umanên ku pun êyêgên na babun luta buy alwan kay abiin, nun a kaawyun na langit.”* ²⁷ Ya sabi ya “Umanên ku pun,” mamipatandan itas Bapan Namalyari ya kaganawan dinyag na ya malyarin maêyêg amên ya kay manugêl, sabay yaman na mani bagay ya asê malyarin maêyêg.

²⁸ Kabay magpasalamat kitamu kan Ba-

pan Namalyari gawan kaawyun kitamu sa kaarian nay asê maêyêg. Ulimênên tamu ya sa paralan na mamakapaidu ya dilag limu buy panggalang kana, ²⁹ gawan nu mamarusay nay Bapa tamun Namalyari, napakaapuy yan manggilud da makaupud.†

13

Mani diyag buy andug ga kapapaidu kan Bapan Namalyari

¹ Mani mapatêl, bilang mipapatêl kan Cristu, isundu yuy pamiidu yu. ² Pawa yun padausun ya mani mamaku sa bali yu. Dilag mani tawu sabitun nuna ya nanyag abitu buy a la tanday mani angel la awêd da pinadaus la. ³ Damayên yuy mani mapatêl la idi sa sukulan ya paran makasukul kaw êt kaawyun la buy damayên yu êt ta mani mapatêl la pampasakitin na paran mandumanas kaw êt parabaydu.

⁴ Ya pag-asawa, sêpat yun paulagên buy sêpat a kaw makikanayun, gawan atulun Bapan Namalyari ya mani makikanayun buy mani manakpi. ⁵ Agana kaw maglupan pera, nun a matula kaw nu sabêt ta abituy idi kamuyu, gawan sinabin Bapan Namalyari,

“A kataw lakwanan o paulayan.”*

⁶ Kabay buun nakêm tamun sabin, “Si Bapan Namalyari ya manawup kangku.

Kabay a ku malimu.

Sabêt ta madyag tawu laban kangku?”†

⁷ Mani mapatêl ku, ganakên yuy mani nunan namunu kamuyu ya nangaral kamuyun Sabin Bapan Namalyari. Ganakên yuy mangêd da ugali buy ya mangêd da diyag la kaban nabyay sila. Buy tubsun yuy panampalataya la. ⁸ Si Jesu Cristu, a ya magbayu. Nu sisabêt ya sabitun nuna, para ya êt baydu amêsên buy kanuman.

‡ 12:23 12:23 Mangêd da kabilyan mani panganay un mani Israelita, gawan ayun sa naugalyan la, ya manay matanggap panganay mas dobli kaysa mani patêl na. Kabay sikitamun mani manampalataya kan Bapan Namalyari, pan-ituwad na kitamu alwan kay mani anak na, nun a mani panganay na. § 12:24 12:24 Sabitun pinati si Abel un patêl na ya si Cain, sinabin Bapan Namalyari ya si dayan Abel paran masnêg yan magsabin manyawad katuynungan gawan sa nalyari kana. Basên tamu sa Genesis 4:8-12. * 12:26 12:26 Hagai 2:6.

† 12:29 12:29 Deuteronomio 4:24. * 13:5 13:5 Deuteronomio 31:6-8. † 13:6 13:6 Mani Kanta 118:6.

⁹ Kabay agana kaw makipapaniwala sa dakun sabêt man na aral la asê parisu sa aral la paniwalan tamu. Mas mangêd da papas-êyên tamuy panampalataya tamu sa kapamalatan kangêdan Bapan Namalyari kaysa sa kapamalatan panunul sa mani kautusan tungkul sa pangkanên ya asê makasawup sa mani manunul baysên.‡ ¹⁰ Sikitamun mani manampalataya kan Jesus, dilag kitamun pamiandugan ya pag-andugan, nuwa ayin karapatan makiêm di ya mani maglingkud sa Tolday Pangulimênan. §

¹¹ Ayun sa naugalyan la, ya dayan mani ayup pa pinaraya, pan-igtan pinakapuun pari sa lalên Pinakabanal la Lugal bilang andug sa mani kasalanan mani tawu. Nuwa ya mani lawinin ayup, pan-êwêkên sa lawasan bibiyan la. ¹² Para êt baysên na nalyari kan Jesus. Pinati ya sa lawasan balayan amên sa kapamalatan daya na, malinis nay mani tawu sa mani kasalanan la.* ¹³ Kabay magawas kitamu sa balayan† amên magdani kan Jesus buy makibêtêk kitamu kana sa pamibabata na sa kapapadêng-êy ya pamasakit. ¹⁴ Gawan alwan baydi sa babun lutay pêtêg tamun balayan, nun a pan-êtêngên tamuy balayan na lumatêng pun.

¹⁵ Kabay pawa kitamun mamiandug pangulimên kan Bapan Namalyari sa kapamalatan Jesus. Ya mani andug ga abiin sabay ya mani sabi ya mami-patandan pangilala tamu kana. ¹⁶ Pawa kaw manyag manged buy mapanawup sa kaatag, gawan ya parabaysên na kalasin pag-andug, kapapaidu kan Bapan Namalyari.

¹⁷ Sunulun yuy mani mamunu kamuyu buy pasakup kaw kalla, gawan silay mangillag kamuyu. Buy lumatêng nga alluy silay managut kan Bapan Namalyari tungkul kamuyu. Kabay sunulun yu

silamên magin matula sila sa panupad lan tungkulan la. Gawan nu a yu sila sunulun, malungkut sila buy asê makasawup pa abiin kamuyu.

Tawlin tipan

¹⁸ Mani mapatêl, manalangin kaw para kanyan ta napilmi kay ya malinis sa nakêm yan buy ya labay yan, bumyay kay ayin ikadêng-êy sa kaganawan pandaygên yan. ¹⁹ Makisabi yaku kamuyu ya manalangin kaw para kangku ya makakamut takun makapag-udung baysên kamuyu.

²⁰ Buy manalangin naku êt kan Bapan Namalyari para kamuyu. Siyay pinangubatan kapatêtbêkan buy siya êt ta namabyay sa Panginuun tamun Jesus ya Dakilay Pastul tamu. Buy sa kapamalatan dayan Jesus, pinapas-êy Bapan Namalyari ya ayin katganan ya kasunduwan na. ²¹ Manalangin naku kan Bapan Namalyari un paradi, “Bapa kun Namalyari, labay kuy biyan muy mapatêl kun kaganawan kaylangan la amên masunul lay kalabayan mu. Buy labay kun sa kapamalatan Jesu Cristu, daygên mu sa biyay lay kaganawan kapapaidu sa pangêlêw mu. Ulimênên yan ayin kapupusan si Jesus! Awuy Panginuun!”

²² Mani mapatêl, makisabi yaku kamuyun pibabatan yun lêng-ên na kaganawan sinabi ku sa sulat ku, gawan kay naêpêk ka sulat ta ati. ²³ Labay ku êt matandan yuy imbus sana sa sukulan na patêl tamun si Timoteo. Buy nu tambêng yan milatêng baydi, pakilaku ku ya sa pamaku ku baysên kamuyu.

²⁴ Sabin yu sa mani mapatêl la mamunu kamuyu baysên buy sa kaganawan pinilin Bapan Namalyarin kay kana ya nagpapakun silayna. Sinabi êt awêd mapatêl tamuy taga Italiay nagpapakun kawna.

‡ **13:9** 13:9 Indap mani Israelita ya magin malinis sila sa pangêlêw Bapan Namalyari sa panunul la sa naugalyan ayun sa mani kautusan tungkul sa mani pangkanên ya malyari lan kanên buy tungkul sa pamiandug mani ayup. Basên tamu sa Hebreo 9:9-10. § **13:10** 13:10 Ya labay sabin ati, “Dilag gan in-andug para kantamun ya sabay si Jesus. Nuwa a sila malyarin makiawyun sa kangêdan un andug ga ati ya mani maniwala pun sa mani pan-iandug sa pamiandugan la.” * **13:12** 13:12 Malyarin ya labay êt sabin, “madyag nan banal la mani tawu.” † **13:13** 13:13 Malyarin paradi ya labay sabin: Lakwanan tamuy manan naugalyan ya pansunulun tamu amên kay si Jesus ya sunulun tamu.

²⁵ Labay kun manugêl kamuyun kaganawan ya kangêdan Bapan Namalyari.
[Awuy Panginuun.]

Ya Sulat ta ubat kan SANTIAGO

¹ Siku si Santiago ya alipên Bapan Namalyari buy Panginuun Jesu Cristu.

Nagpapakun kawray mani Judioy manampalataya kan Jesus ya nikyat sa magmikakanayun na lugal baydi sa babun luta.

Ya panampalataya buy kabiyasnan

² Mani mapatêl ku, matula kaw nu pandanasên yuy magmikakanayun na kasakitan, ³ gawan tanda yuy nu subukan ya panampalataya yu sa kapamilatan mani kasakitan, luyang kaw pun manugêl tapat. ⁴ Kabay pibabatan yuy mani kasakitan ta nu malampusan yuy ati, magin ganap kaw buy ayin nan pamagkulang sa pangatawu yu.

⁵ Nuwa nu dilag man kamuyun kulang sa kabiyasnan, sêpat yan manyawad kan Bapan Namalyari buy biyan naya. Gawan pambiyon Bapan Namalyarin kabiyasnan ya kaganawan manyawad kana buy a ya mapamasabi. ⁶ Nuwa nu manyawad kaw kan Bapan Namalyari, kaylangan maniwala kaw ya idin na kamuyuy panyawarên yu. Agana kaw magmikakunuy nakêm, ta ya tawuy magmikakunuy nakêm, kaparisu yan alun sa dagat ta kay kilalaku sa kimpay angin. ⁷ Ya tawuy parabaysên, a ya sêpat mangêtêng nga dilag yan matanggap ubat sa Panginuun, ⁸ gawan magmikakunuy nakêm na buy ayin yan kapilmian sa pandaygên na.

Mani kalulu buy mani mabandi

⁹ Sikaw wa mapatêl la kalulu, agyan masakit ta kabilyan yu, sêpat kaw matula ta matag-ay kaw sa pangêlêw Bapan Namalyari. ¹⁰ Buy sikaw waman na mapatêl la mabandi, agyan iyêpan Bapan Namalyari ya kabilyan yu, sêpat kaw êt matula. Gawan na tawuy mabandi, maiparisu ya sa bulaklak lamun na asê mabuyut. ¹¹ Sa sadyay umut mamut, mangayayanguy lamun buy ya bulak na, mangalulugus buy mitas sa kangêdan

na. Para êt bayduy malyari sa tawuy mabandi, a ya êt mabuyut. Agyan malakê pun na labay nan daygên sa pibandyan na, mati yina.

Ya kasakitan buy tuksu

¹² Pinagpalay tawuy mapamibabata sa mani kasakitan, gawan nu nalampusan nay ati, matanggap nay gantimpala na, ya sabay ya biyay ya ayin katganan* na impangakun Bapan Namalyari sa mani tawuy mangidu kana.

¹³ Nuwa nu makadanas saman tuksuy gisay tawu, a na sêpat isipin na si Bapan Namalyari ya manuksu kana, gawan asê manuksu si Bapan Namalyari kan sisabêt man buy a ya êt mangatuksu sa kadawakan. ¹⁴ Nuwa matuksuy gisay tawu nu makit buy magtan yan kalabayan na. ¹⁵ Buy nu sunulun nay kalabayan na, mangasalan na ya. Buy nu ikakadus nay panyag kasalanan, milaku ya sa ayin katganan na kamatian.

¹⁶ Kabay sikaw wa kakaidwan kun mapatêl, agana kaw paipurayit sa isip yu. ¹⁷ Tagawan ya kaganawan mangangêd buy ganap pa bagay, ubat kan Bapan Namalyari. Siyay nanyag kaganawan sawang nga idi sa langit ya malyarin magbayu, nuwa si Bapan Namalyari, a ya magbayu kanuman. ¹⁸ Gawan sa kalabayan na, dinyag na kitamun mani anak na sabitun nanampalataya kitamu sa kapêtêgan ya sabay ya Sabi na. Dinyag na kitamun mani anak na amên magin igit kitamun maulaga sa kaganawan dinyag na.

Pallêngê buy panunul

¹⁹ Sikaw wa kakaidwan kun mapatêl, isipin yuy ati. Sêpat kaw mapallêngê buy naayup-up kaw magsabi, buy agana kaw tambêng manubag. ²⁰ Tagawan na tubag, asê makasawup sa tawu amên magin matinêk ya sa pangêlêw Bapan Namalyari. ²¹ Kabay agana yina daygên na kaganawan kadawakan buy kadinatan na pandaygên yu. Ipakayêpa yuy nakêm yu buy sunulun yuy Sabin Bapan Namalyari

* **1:12** 1:12 Sa Griego, "kuronan biyay."

ya impakatêbêk na sa nakêm yu ya sabay ya makapiligtas kantamu.

²² Agana yu bêngat lêng-ên na Sabin Bapan Namalyari, nun a sunulun yu. Ta nu a yu sunulun, kay pampurayitin yuy sarili yu. ²³ Gawan nu kay pallêng-ên gisay tawuy Sabin Bapan Namalyari buy a na pansunulun na ati, kaparisu yan gisay tawuy mangêlêw lupa na sa sulamin. ²⁴ Pamakayari nan nakitan na lupa na, mitay na buy tambêng nan malitêpan na lupa na. ²⁵ Nuwa ya gisay tawuy mapangusisa sa ganap pa Kautusan Bapan Namalyari ya mamibus kantamu, buy a na nalitêpan na nalêngê na nun a pansunulun na, ya tawun abiin, pagpalên yan Bapan Namalyari sa kaganawan pandaygên na.

²⁶ Nu dilag gisay tawuy mangisip pa mangêd da panunul na kan Bapan Namalyari, nuwa a na tandan itgên na bêbêy na sa pagsabin nadawak, pampurayitin nay sarili na buy ayin pukat ta panunul na kan Bapan Namalyari. ²⁷ Paradi ya ayin kapintasan ya panunul kan Bapan Namalyari ya kapapaidu kana. Sawpan tamuy mani ulila buy mani bal-u sa kasakitan la, buy agana kitamina magpagtan sa kadawakan babun luta.

2

Patanda sa dilag pampilinin

¹ Mani mapatêl kuway, bilang mani manampalataya sa dakila tamun Panginuun Jesu Cristu, dapat a kaw mamili sa kaparisu yu. ² Alimbawa, idi kaw sa pagtipunan yu buy dilag luway tawuy sinumun. Ya gisa, mabandi, dilag yan singsing nga gintu buy nakayaming yan makamal. Ya gisay naman, kalulu buy nangagiginit ta yaming na. ³ Amêsên nu kay mabandi ya lingunun yu buy sabin kanay “Miknu ka baydi,” nuwa ya sabin yinaman êt sa kaluluy “Midêng ka tana baysên” o kaya “Miknu ka tana sa tuturakan,” ⁴ namili kawna sa kaparisu yun dilag pangusga.

⁵ Sikaw wa kakaidwan kun mapatêl, tandanên yu. Pinilin Bapan Namalyari

ya kalulu baydi sa babun luta amên bu-
mandi sila sa panampalataya buy amên
miawyun sila sa mani tawuy pag-arian
Bapan Namalyari ya impangaku na sa
kaganawan mangidu kana. ⁶ Nuwa sikaw,
siyan pan-êlêwên yuyan nabêlêng nga
mani kalulu ta? Alwa nayin si mani ma-
bandi sabay ya mamasakit kamuyu buy
manangkan kamuyu sa pallitisan? ⁷ Buy
sila êt ta nanguyam sa dakilay lagyun
Jesu Cristu ya sabay ya pangkilalanên yun
Panginuun yu.

⁸ Sabitun nunan panawun, dilag maula-
gay utus si Bapan Namalyari ya impasulat
na sa Banal la Kasulatan na paradi, “Kaid-
wan muy kaparisu mun tawu kaparibun
pangidu mu sa sarili mu.”* Amêsên,
nu lubus tamun pansunulun na utus
ya abiin, mangêd da pandaygên tamu.
⁹ Nuwa nu mamili kitamu sa kaparisu
tamu, nangasalanan kitamina buy naat-
ulan kitamu ayun sa Kautusan. Kabay
sêpat kitamun atulan ayun sa Kautusan
na. ¹⁰ Sisabêt man na manunul sa
kaganawan utus Bapan Namalyari nuwa
nallabag ya sa gisay utus, labay sabin nal-
labag ginan buun Kautusan. ¹¹ Gawan si
Bapan Namalyari ya nagsabin ati, “Agana
ka makikanayun” buy siya êt ta nagsabin
“Agana ka mamatin tawu.” Nu a ka
yabay nakikanayun, nuwa namati kay
naman, ya labay sabin, nallabag kay na
sa Kautusan.†

¹² Kabay mamakapala kaw sa pagsabi
buy diyag yu, gawan na kautusan ya
namibus kantamu sabay êt ta gamitin
Bapan Namalyari amên litisin kitamu.
¹³ Ta ayin baynan lunus atulan Bapan
Namalyari ya a katandan mallunus sa
kaparisu na. Nuwa si mapallunus sa
kaparisu na, ayin ninan ikalimu sa allun
pangatul.

Ya panampalataya buy mangêd da diyag

¹⁴ Mani mapatêl ku, nu dilag gisay
tawuy magsabin dilag yan panam-
palataya kan Bapan Namalyari nuwa ayin
yan mangêd da diyag, dilag nayin ulagay

* 2:8 2:8 Levitico 19:18. † 2:11 2:11 Exodo 20:13-14; Deuteronomio 5:17-18.

panampalataya na? Ayin! Mailigtas ya nayin parabaysên na panampalataya? Asê! ¹⁵ Alimbawa, dilag kan mapatêl la manampalataya kan Bapan Namalyari ya ayin maiyaming buy asê nukad da pangkanên na sa inallu-allu. ¹⁶ Buy sabin mu kanay, “Patêl kuway, muli kayna, tagawan pagpalên kan Bapan Namalyari. A ka dayi lêpêtên buy lumayang.” Sabêt ta ulagan sinabi mu nu a minaman indin na kaylangan na? Ayin! ¹⁷ Para êt baysên na panampalataya. Nu ayin kaawyun mangangêd da diyag, bilang nati yana.

¹⁸ Nu dilag magsabin paradi, “Siku, dilag gakun panampalataya kan Bapan Namalyari buy sika, dilag kan mani mangêd da diyag”, paradi ya sabin ku sa tawun abiin, “Parasaantu kun makitan na panampalataya mu, nu ayin kan mangêd da diyag? Nuwa siku, ipakit ku kamuy panampalataya ku sa kapamalatan mangêd da diyag ku.” ¹⁹ Manampalataya kan dilag gigisay Bapan Namalyari. Mangêd da abiin, nuwa agyan na nangadadawak ka ispiritu, manampalataya sila êt ta dilag gigisay Bapan Namalyari buy manginagin sila pun êt sa limu.

²⁰ Sikaw wa kulang pun sa pangintindi! Sabêt? Kaylangan ku pun nayin pagpapêtgan kamuyuy ayin ulagay panampalataya, nu ayin kaawyun mangêd da diyag? ²¹ Isipin tamuy ninunu tamun si Abraham. Intuwad yan Bapan Namalyarin matinêk gawan sa mangêd da diyag na, ta sinunul nay utus Bapan Namalyari ya iandug nayna dayi ya anak na ya si Isaac sa pamiandugan.‡ ²² Nakitan tamu di ya nagin ganap pa panampalatayan Abraham gawan inawyunan nan mangêd da diyag. ²³ Sa pakapakun baydu, natupad day idi sa Kasulatan, “Nanampalataya si Abraham kan Bapan Namalyari. Kabay intuwad nayan matinêk.”§ Buy binêg yapun êt kaluguran Bapan Namalyari.* ²⁴ Kabay natandan tamu di ya pan-ituwad kitamun Bapan Namalyarin matinêk gawan sa mangangêd da diyag

tamu buy alwan kay sa panampalataya tamu.

²⁵ Para êt baydu si Rahab, gisay babayi ya pambayaran. Intuwad ya êt Bapan Namalyarin matinêk gawan sa mangêd da diyag na. Gawan sabitun inlumatêng nga mani ispiyan Israelita, tinanggap buy sinawpan na sila, ta inturu na kallay kaatag ga dan amên mitakas sila.† Gawan baysên, intuwad yan Bapan Namalyarin matinêk. ²⁶ Kabay ya panampalataya tamu, kaparisu yan lawini tamu. Nu ayin nan inawanên na lawini tamu, nati yana. Para êt bayduy panampalataya. Nu ayin kaawyun mangêd da diyag, nati yana.

3

Ya bêbêy tamu

¹ Mani mapatêl ku, agana angadên un malakê kamuyuy magin manuru. Ta tanda yuy nu magkamali kay ya mani manuru, mas nabyat ta pangatul Bapan Namalyari kanyan kaysa panturwanan yan. ² Kaganawan tamu magkamali. Nuwa nu dilag man tawuy asê magkamali sa pagsabi na, ya labay sabin, ganap ya buy tanda nan bênbênan na buun lawini na. ³ Papakaisipin yuy gisay kabayu. Pansêl-an tamuy bêbêy na amên mapasunul tamu ya agyan antuy labay tamun pilakwan kana. ⁴ Papakaisipin yu êt ta mani barku sa dagat. Agyan kakaragulan sila buy pangkimpayên malakas ya angin, maipakimit yan nabêlêng nga timun buy maipalaku yan magmanewu agyan saantuy labay nan pilakwan kana. ⁵ Para êt bayduy bêbêy tamu. Agyan nabêlêng ya sa mani partin lawini tamu, malakêy pamadayêw wa maipaawas na. Elêwên yu êt ta kakwalan bagbag. Maulam ya agyan kay nabêlêng nga apuy. ⁶ Ya bêbêy tamu kaparisun apuy. Malakêy kadawakan na ubat sa bêbêy tamu ya sabay ya mamadinat sa pangatawu tamu. Kaparisun apuy ya ubat sa impernu buy manira sa buun biyay tamu.

⁷ Ya kaganawan uybun manuk buy magmikakalasin ayup pa mamita buy

‡ 2:21 2:21 Genesis 22:1-19. § 2:23 2:23 Genesis 15:6.

* 2:23 2:23 Isaias 41:8. † 2:25 2:25 Josue 2:1-21.

mandumakap, o manugêl sa dagat, mabênbênan tawu. Buy malakêy nay nabênbênan tawu. ⁸ Nuwa ayin tawuy mamakabênbên sa bêbêy na. Tagawan ya bêbêy, ayin tunggên sa pagsabin nadawak buy paran lasun na mamakamati.

⁹ Ya bêbêy tamuy panggamitin sa pangulimên sa Panginuun tamun Bapan Namalyari. Nuwa siyan panggamitin tamu ya êt sa pandustak sa kaparisu tamun dinyag Bapan Namalyari ya kawangis na. ¹⁰ Ubat sa gigisay bêbêy ya pangulimên buy pandustak. Mani mapatêl ku, alwan sêpat ta parabaysên. ¹¹ Malyari nayin mag-awas sa gisay sibul ya matab-ang nga lanêm buy malat ta lanêm? Asê! ¹² Mani mapatêl ku, asê malyarin managêy ulibuy puun igus. Buy asê malyarin managêy igus ya puun ubas. Asê êt malyarin mag-awas sa gigisay sibul la matab-ang nga lanêm buy malat ta lanêm.

Kabiyasnan na ubat kan Bapan Namalyari

¹³ Nu dilag gisa kamuyuy katanda buy makapukat, sêpat nan ipapêtêg sa kapamilatan mangêd da pamibiyaybiyay na un dilag nayêpay nakêm. Gawan ya pagpayêpan nakêm, sabay ya tagêy kabiyasnan. ¹⁴ Nuwa nu dilag kaw sakit nakêm gawan sa inggit yu sa kaparisu yu, buy nu kay sarili yun kalabayan ya pan-isipin yu, agana yu ipadayêw wa dilag kaw kabiyasnan, gawan sa pagsabi yun parabaysên, maglaram kaw sa kapêtêgan. ¹⁵ Tagawan ya kabiyasnan na pan-ipadayêw yu, alwan pêtêg ga kabiyasnan gawan alwan ubat kan Bapan Namalyari, nun a ubat sa babun luta. Alwan ubat sa Ispiritun Bapan Namalyari ya parabaysên na kabiyasnan, nun a ubat kan Satanas. ¹⁶ Gawan nu saantu dilag mani tawuy pawan inggit buy sarili lan kalabayan na pan-isipin la, idi êt bayduy kagulwan buy kaganawan kadawakan.

¹⁷ Nuwa ya tawuy dilag kabiyasnan na ubat kan Bapan Namalyari, bayuy kaganawan, makitan yu kanay dilag yan malinis sa pamibiyaybiyay. Buy makit yu

êt kanay dilag yan mangêd da pamiki-awyun sa kaparisu na, naayup-up ya, mapanunul, mapallunus buy mapanyag yan mangêd, a ya mamili buy a ya êt mapagtalingkayu. ¹⁸ Ya tawuy katan-dan makiawyun mangêd sa kaparisu na buy katandan mamikasundu sa mipapati, para yan nananêm mangêd da bini. Buy ya magin tagêy na, makitan sa biyay kaatag ya matinêk ka pamibiyaybiyay.

4

Agana yu kaidwan na mani bagay baydi sa babun luta

¹ Saantuy pangubatan pamipapati yu buy pamitutubagan yu? Alwa nayin ubat sa nangadadawak ka kalabayan yu ya sabay ya manggulun isip yu? ² Alimbawa, dilag bagay ya labay yun makwa, nuwa nu a yu makwa, mamati kaw. Pagnasên yinaman na pibandian kaatag, nuwa a yu êt makwa. Kabay mipapati kaw buy mitutubag. A yu makway labay yu tagawan a kaw manyawad kan Bapan Namalyari. ³ Buy agyan manyawad kaw kana, a nakaw biyan, gawan nadawak ka palanu yu. Kay manyawad kaw kana amên kay gamitin yuy abiin sa sarili yun kalabayan. ⁴ Sikaw wa mani tawuy asê tapat kan Bapan Namalyari! A yu nayi tanda ya nu kaidwan yuy mani diyag mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari, pakipatyan yu si Bapan Namalyari? Kabay nu sisabêt man na mangidu sa mani diyag lay nadawak, magin kapati yan Bapan Namalyari. ⁵ Agana yu isipin na ayin ulagay idi sa Kasulatan, "Ya Ispirituy indin Bapan Namalyari sa bêkê tamu, mangimun ya nu dilag kitamun kaatag pangkaidwan." ⁶ Nuwa luyang kitamu pun pansawpan Bapan Namalyari. Ta ati ya idi sa Kasulatan, "Kasulapwan Bapan Namalyari ya mani tawuy mapagmatagay, nuwa pansawpan nay mani tawuy mapagpayêpa."*

⁷ Kabay magpasakup kaw kan Bapan Namalyari. Labanên yu si Satanas buy magpakarayu ya kamuyu. ⁸ Magdani kaw kan Bapan Namalyari buy magdani ya êt

* 4:6 4:6 Mani Kawikaan 3:34.

kamuyu. Sikaw wa mani makasalanan, itgên yinay panyag kasalanan, pagsisyan yuy mani kasalanan yu buy bumyay kaw malinis. Sikaw wa mani magmikakunuy nakêm, ipamisan yuy nakêm yu kan Bapan Namalyari. ⁹ Buun bêkê kaw magsisi sa mani kasalanan yu un dilag panangis. Ya pagsaya yu, sagilyan yun pagmalun buy ya pangkayli yu, sagilyan yun panangis. ¹⁰ Magpakayêpa kaw sa arapan Panginuun buy pamakayari, itagay nakaw.

Patanda sa mani mangusga sa kaparisu

¹¹ Sikaw wa mapatêl, agana kaw magsabin nadawak laban sa balang gisa. Ya magsabin laban sa patêl na o mangusga sa patêl na, magsabi yan nadawak laban sa Kautusan Bapan Namalyari buy mangusga yapun êt sa Kautusan. Buy nu mangusga kayna sa Kautusan, labay sabin, a kayna tagasunul Kautusan nun a gisa kaynan ukum. ¹² Nuwa kay si Bapan Namalyari ya nam-i kantamun Kautusan buy kay siyay ukum ma mangusga kantamu. Taganan kay siyay makapilig-tas kantamu buy taganan kay siyay mamarusa kantamu. Kabay sisabêt ka amên mangusga sa kaparisu mu?

Agana kaw mapagmatag-ay

¹³ Dat dilag gisa kamuyuy magsabin paradi, “Amêsên o wasak, maku kay sa gisay balayan. Manugêl kay baydun gisay tawun buy mamisaliw kay amên makaabli kay maragul la alaga.” Nu parabaysên na pan-isipin yu, lêng-ên yuy ati. ¹⁴ Sa kapêtêgan, a yu tanda nu sabêt ta malyari wasak. Sabêt ta biyay tamu? Para kitamun dêyang nga lumtaw amêsên buy bêngat tan makpas. ¹⁵ Kabay paradi ya sêpat yun sabin, “Nu kalabayan Bapan Namalyari, mabyay kay pun buy madyag yan na paradi o paradu.” ¹⁶ Nuwa angga amêsên, mapagpadayêw kaw pun buy mapagmatag-ay sa sarili yu. Ya kaganawan parabaysên na pagmatag-ay, nadawak. ¹⁷ Kabay nu tandan gisay tawuy sêpat nan daygên, nuwa a na pandaygên, mangasalanan ya.

5

Patanda sa mani mabandi

¹ Sikaw wa mani mabandi, mallêngê kaw! Manangis kaw dilag pan-alab gawan sa mani kasakitan na lumatêng kamuyu. ² Nasiray nay mani pibandiyan yu buy anagên nay mani yaming yu. ³ Kay pan-isêmpan yuy mani pera buy gintu yuy kay kinalawang tana. Buy gawan kinalawang ngay abiin, matandan yuy nangasalanan kaw. Sa Allun Pangukum Bapan Namalyari, abiin êt ta mangulam kamuyu, tagawan ya pera yuy a yu ginamit sa kangêdan. Sayang tay mani insêmpan yuy pera, ta narani yanay katganan babun luta. ⁴ Pakalêng-ên yuy deklamun mani mag-ubra laban kamuyu. Pinaubra yu sila sa gitna yu, nuwa a yu sila inupan. Nalêngêy nan Makapangyarian Panginuun na mani panyawad la laban kamuyu. ⁵ Nagpakapda kaw sa pibandiyan yu baydi sa babun luta. Pinataba yuy sarili yu kaparisun ayup buy sa gisay alluy a yu tanda, patin kaw. ⁶ Alwa pun êt kay abiin, pan-atulun yu buy pan-ipapati yuy mani tawuy matinêk, agyan a sila mallumaban kamuyu.

Pamibabata buy panalangin

⁷ Mani mapatêl lay, mapamibabata kaw angga sa pallumatêng Panginuun. Elêwên yuy manggitna. Maulaga kallay pamupul. Kabay pibabatan lan êtêngên na mumunan uran. Pamakauran, mananêm silayna. Buy pamakayari nan nananêm, pibabatan na êt êtêngên na kasunul la uran buy pamupul. ⁸ Para kaw êt baydu. Sêpat kaw mibabata buy mangêtêng. Pas-êyên yuy nakêm yu, gawan marani yanay pallumatêng Panginuun baydi sa babun luta. ⁹ Mani mapatêl ku, agana kaw misêsêsê amên a kaw maatulan gawan marani yan lumatêng nga Panginuun ya sabay ya mangukum sa kaganawan. Paran nakaidêng ngina sa lawasan pasbul!

¹⁰ Mani mapatêl lay, pakitbusan yuy kapibabatan mani propeta awlagi. Agyan malakêy kasakitan na dinanasan la, insundu la pun êt ta pamipatanda

lan Sabin Bapan Namalyari. ¹¹ Pan-ituwad tamun pinagpalay mani tawuy mapamibabata sa kasakitan. Tanda yuy tungkul sa kapamibabatan Job sabitun nunan panawun. Nakadanas yan malakêy kasakitan buy panubuk buy pamakayari, sinawpan yan Bapan Namalyari. Taganan mapallunus buy mangêd da nakêm Panginuun!

¹² Mani mapatêl lay, nu mangaku kaw, agana kaw manumpa. Agana yu sabin na "Makit takun langit", o "Makit takun luta." Ya kay sêpat yun sabin, "Awu", nu "awu," buy "Asê", nu "asê." Agana yu dagdagan na pangaku yun panumpa amên a kaw atulan Bapan Namalyari.

¹³ Nu dilag gisa kamuyuy makadanas kasakitan, sêpat yan manalangin kan Bapan Namalyari. Nu dilag matula kamuyu, sêpat yan magkantan pangulimên kan Bapan Namalyari. ¹⁴ Buy nu dilag nagsakit kamuyu, sêpat nan ipabêg ga mani mamunu sa mani manampalatayay miaawyun amên manalangin sila kan Bapan Namalyari para kana buy punwan yan laru sa lagyun Panginuun. ¹⁵ Buy gawan sa panalangin lan dilag panampalataya kan Bapan Namalyari, umiyul la nagsakit. Buy nu nangasalanan ya, patawarên yan Bapan Namalyari. ¹⁶ Kabay isabi yu sa balang gisay mani kasalanan yu buy manalangin para sa balang gisa amên umiyul kaw. Ya panalangin gisay tawuy matinêk, maragul la madyag na.

¹⁷ Isipin yu êt si Elias ya gisay propetan Bapan Namalyari sabitun nunan panawun. Tawu ya êt kaparisu tamu. Buun bêkê yan nanalangin amên asê manguran. Kabay a ya bay nanguran sa tatluy tawun buy anêm ma buwan. ¹⁸ Pamakayari, nanguman nina êt nanalangin amên manguran. Kabay nanguran yabay buy dinumagul la mani intanêm buy nanagêy.

¹⁹⁻²⁰ Mani mapatêl ku, tandanên yuy ati. Nu dilag man kamuyun malitêp sa kapêtêgan Bapan Namalyari buy nu dilag man makapiudung kana sa kapêtêgan, mangêd da dinyag na.

Tagawan nu sisabêt man na nakapiudung sa gisay nangasalanan ubat sa nadawak ka pamibiyaybiyay na, nailigtas naya sa ayin katganan na kamatyan. Buy sa pakapakun baydu, mapatawad da malakêy kasalanan.

Ya Nunan Sulat ta ubat kan PEDRO

¹ Siku si Pedro ya apostul Jesu Cristu.

Nanulat taku kamuyun mani pinilin Bapan Namalyari ya nikyat buy manugêl amêsên bilang mani dayuwan sa Ponto, Galacia, Capadocia, Asia buy Bitinia.

² Sabitun nuna pun, pinili kawnan Bapan Namalyari buy dinyag nan mani tawu na sa kapamilatan Ispiritu na amên manunul kaw kan Jesu Cristu buy amên linisin nakaw sa mani kasalanan yu sa kapamilatan daya na.

Labay kuy manugêl kamuyuy lubus sa kangêdan buy kapatêtbêkan na ubat kan Bapan Namalyari.

Dilag in-il-an na Bapan Namalyari para kantamu

³⁻⁴ Ulimênên tamu si Bapan Namalyari ya Bapa buy Namalyarin Panguinun tamun Jesu Cristu! Gawan sa sadyay lunus na kantamu, binyanan na kitamun bayun biyay sa kapamilatan panguman pangabyay Jesu Cristu. Abiin ya mamî kantamun maragul la kapilmian ya matanggap tamuy pamanay impangakun Bapan Namalyari, ya asê mangasira, ayin makit ta nadawak, buy asê mallumuma. Ya pamanan abiin, in-il-an Bapan Namalyari para kantamu baydu sa langit. ⁵ Buy gawan sa panampalataya yu, pambantayan kaw kapangyarian Bapan Namalyari kaban mangêtêng kaw kaligtasan na makal-an para kamuyu sa panawun pagudung Jesus.

⁶ Kabay abiin ya sêpat yun ikatula agyan makadanas kaw magmikakaatag ga panubuk sa biyay yu. Gawan na mani panubuk ka abiin, asê maêpêng buy sêpat yun madanasan ⁷ amên matandan nu pêtêg ga panampalataya yu o asê. Ya panampalataya tamu, maiparisu ya sa gintu ya pan-ilutu sa apuy amên matandan nu pêtêg o asê. Nuwa mas maulagay panampalataya tamu kaysa sa gintuy mangapanat. Kabay nu mapaptêgan na

pêtêg ga panampalataya yu, ulimênên kaw buy parangalên sa pag-udung Jesu Cristu. ⁸ Agyan a yuya pun nakitan sabitun nuna angga amêsên, pangkaidwan yuya buy manampalataya kaw pun êt kana. Buy sa sadyay tula yu, a yu agyun ipaintindi ⁹ gawan pantanggapên yinay tagêy panampalataya yu ya ayin kaatag, nun a ya kaligtasan yu.

¹⁰ Ya kaligtasan na ati, pinagpilitan usisên mani propeta sabitun nuna. Buy silay nipatanda tungkul sa kaligtasan na indin Bapan Namalyari kantamu. ¹¹ Impatanday nan Ispiritun

Cristuy idi kalla ya pasakitin si Cristu bayu parangalên sa langit. Kabay panisundu lay pangusisa la sabitun nuna gawan labay lan matandan nu makanu buy nu parasaantun malyari ya ati.

¹² Nuwa impatandan Ispiritun Bapan Namalyari kallay ya mani bagay ya panipatanda la, alwan para kalla nun a para sa ikakangêd tamu. Buy ya mani impatanda la sabitun nuna, nalêngê yina amêsên sa mani mangaral Mangêd da Balita. Nangaral sila kamuyu sa kapamilatan kapangyarian Ispiritun Bapan Namalyari ya in-utus na kalla ubat sa langit. Agyan êt ta mani ang-el, labaylabay lan mapukatan na mani kapêtêgan na ati ya in-aral kamuyu.

Sêpat kitamun pakadyag banal kaparisun Bapan Namalyari

¹³ Kabay pawa yun il-an ya isip yu sa panyag kalabayan Bapan Namalyari. Bênbênan yuy sarili yu buy magpakapasêy kaw sa kapilmian yu ya matanggap yuy kangêdan Bapan Namalyari sa allun pag-udung Jesu Cristu. ¹⁴ Bilang mani anak Bapan Namalyari ya mapanunul, agana yu sunulun na nadawak ka kalabayan lawini yu kaparisun pandaygên yu sabitun a kaw pun nakakilala kan Bapan Namalyari. ¹⁵ Banal la Bapan Namalyari ya namêg kamuyu. Kabay sêpat kaw êt magpakabanal sa kaganawan pandaygên yu. ¹⁶ Gawan sinabin Bapan

* 1:16 1:16 Levitico 11:44-45; 19:2

Namalyari sa Kasulatan, “Sêpat kaw mag-pakabanal gawan banal laku.”*

17 Si Bapan Namalyari ya pambêgên yun Bapa nu manalangin kaw kana, ayin yan pampilinin. Pan-atulun nay balang gisa ayun sa mani diyag la. Kabay kaban idi kaw pun baydi sa babun luta, sêpat kaw bumyay un dilag panggalang buy limu kana. 18 Tanda yu nu sabêt ta pinangatbus na kamuyu amên mailigtas nakaw sa ayin kapukatan na pamibiyaybiyay ya napagmana yu sa mani ninunu yu. Ya pinangatbus na kamuyu, alwan mani bagay ya mangapanat kaparisun gintu o pilak, 19 nun a ya maulagay dayan Cristu. Si Cristu, maiparisu ya sa gisay tupay ayin kapintasan buy ayin dinat ya in-andug kan Bapan Namalyari. 20 Kabay bayu pun dinyag ga babun luta, intakday nan Bapan Namalyari si Cristu amên mangatbus kantamu. Nuwa kay babayu yan impakit Bapan Namalyari sa mani tawlin allun ati para sa ikakangêd tamu. 21 Sa kapamilatan Cristu, manampalataya kaw kan Bapan Namalyari ya nanguman namabyay buy namarangal kana. Kabay ya panampalataya yu, kan Bapan Namalyari yana buy maniwala kaw wa pabyayên nakaw êt manguman buy parangalên.

22 Buy gawan sa panunul yu sa kapêtêgan, inlinis kawna sa mani kasalanan yu amên mabiyay kaw pêtêg ga pangidu sa mani mapatêl yu kan Cristu. Kabay miidu kaw pêtêg sa bêkê yu, 23 gawan in-anak kaw nan nanguman. Buy ya bayun biyay yu, alwan ubat sa tawuy mangamati, nun a kan Bapan Namalyari ya ayin kamatyan. Dilag kawnan bayuy biyay sa kapamilatan Sabi nay nabyay ya manugêl kanuman. 24 Tagawan ayun sa Kasulatan, “Ya biyay kaganawan tawu, kay kaparisun lamun, buy ya kangêdan la, kay kaparisu êt bulaklak. Mayanguy lamun buy mawangêy ya bulaklak na,

25 nuwa ya Sabin Panginuun manugêl kanuman.”† Buy ya Sabi na, sabay ya Mangêd da Balitay in-aral kamuyu.

2

1 Kabay gawan dilag kawnan bayun biyay, lakwanan yinay kaganawan kalasin kadawakan, kaparisun pamurayit, pagtalingkayu, pangasêm, buy panira sa kaparisu. 2 Sêpat kaw magin kaparisun kulaw wa sabêkên sa gatas indu na. Ya labay sabin, sêpat kaw êt sabêkên sa gatas sa ispiritwal ya ayin awyun na kadawakan. Gawan sa kapamilatan gatas sa ispiritwal ya sabay ya Sabin Bapan Namalyari, pumas-êy kaw sa panampalataya angga sa ganap kaw miligtas. 3 Gawan “nadasan yinay kangêdan Panginuun.”*

Si Jesus ya batuy nabyay

4 Sabay si Jesus ya batuy nabyay ya insakwil mani tawu, nuwa pinili yan Bapan Namalyari buy maulaga ya sa pangêlêw na. Buy kaban magdani kaw kana, 5 sikaw wa kaparisun mani batuy nabyay ya panggamitin Bapan Namalyari sa pamipaydêng templu nay ispiritwal.† Buy bilang mani banal la pari ya pinilin Bapan Namalyari, mag-andug kaw kanan mani ispiritwal la andug ya mamakapaidu kana, gawan pandaygên yuy abiin sa kapamilatan Jesu Cristu. 6 Tagawan sinabin Bapan Namalyari sa Kasulatan, “Elêwên yu! Nikabit takun gisay batu sa Jerusalem.

Maulaga ya kangku buy siyay pinili kun magin pundasyun.

Ya manampalataya kanay a ya mipakadêng-êy.”‡

7 Kabay kamuyun mani manampalataya kana, maulaga ya para kamuyu. Nuwa sa mani tawuy asê manampalataya, matupad kallay idi sa Kasulatan, Ya batuy insakwil mani mamipaydêng bali, sabay ya batuy nagin pundasyun.§

† 1:25 1:25 Isaias 40:6-8. * 2:3 2:3 Mani Kanta 34:8. † 2:5 2:5 Ya labay sabin templuy ispiritwal sabay ya mani manampalatayay miaawyun. ‡ 2:6 2:6 Isaias 28:16. § 2:7 2:7 Mani Kanta 118:22.

⁸ Buy pansabin êt sa Kasulatan,
 “Ya batun abiin sabay ya kapidumpulan
 mani tawu
 angga sa mipalukub sila.*

Midumpul sila gawan a sila kalabay
 manunul sa Sabin Bapan Namalyari.
 Parabayduy nakatakda para kalla.”

⁹ Nuwa sikaw wa mani manam-
 palataya, sabay sikaw wa layi ya pinilin
 Bapan Namalyari amên magin tawu na.
 Sikaw êt ta bansay nakal-an para kana
 buy sikaw wa mani pari ya maglingkud
 kana ya Ari tamu. Pinili kaw Bapan
 Namalyari ya magin kana amên mipatan-
 dan mangangêd da diyag na. Binêg
 nakaw ubat sa kadlêman buy gintan
 nakaw papakun sa mamakaupapas sa
 sawang na. ¹⁰ Awlagi alwa kaw tawun
 Bapan Namalyari, nuwa amêsên, tawu
 nakaw na. Sabitun nuna, a kaw
 kinalunusan Bapan Namalyari, nuwa
 amêsên, kinalunusan nakaw na.

¹¹ Mani kakaidwan kun mapatêl, kay
 dayuwan kitamu ya makitugêl baydi sa
 babun luta. Kabay makisabi yaku ka-
 muyun lakwanan yuy kalabayan law-
 ini yu ya sabay ya pagkalaban nakêm
 yu. ¹² Sa kaganawan uras, ipakit yu sa
 mani tawuy asê mangilala kan Bapan
 Namalyari ya matinêk ka pamibiyaybiyay
 yu. Gawan agyan pansangkanan lakaw
 amêsên na nadawak ka pandaygên yu,
 sa kapupusan makit lay mangangêd da
 pandaygên yu. Sa pakapakun baydu,
 ulimênên la si Bapan Namalyari sa allun
 pallumatêng na.

Magpasakup kaw sa mani mamunu

¹³ Para sa Panginuun tamu, pasakup
 kaw sa kaganawan mamunu sa bal-
 ayan buy para êt baydu sa tawuy
 pinakamatag-ay ya tungkulan sa bansa
¹⁴ o agyan êt sa mani gobernador ya
 binyanan nan karapatan mamarusa sa
 mani manyag nadawak buy mamarangal
 sa mani manyag mangêd. ¹⁵ Tagawan
 ya kalabayan Bapan Namalyari, manyag
 kaw mangangêd amên na mani tawuy
 ayin tanda sa kapêtêgan, ayin silan
 masabi laban kamuyu. ¹⁶ Malaya kaw,

nuwa alwan labay sabin malaya kaw
 nan manyag nadawak, nun a bumyay
 kaw bilang mani alipên Bapan Namal-
 yari. ¹⁷ Galangên yuy kaganawan tawu
 buy kaidwan yuy mani mapatêl yu kan
 Cristu. Bumyay kaw dilag limu kan Bapan
 Namalyari. Buy galangên yuy tawuy
 pinakamatag-ay ya tungkulan sa bansa.

Pakitbusan yu si Cristu

¹⁸ Sikaw wa mani ipus, pasakup kaw
 sa mani amung yu, alwan kay abituy
 maganaka, nun a agyan abituy matubag
 êt kamuyu. ¹⁹ Gawan nu pibabatan
 yuy mani kasakitan sa gamêt amung
 yu, agyan ayin kaw kasalanan, matula
 si Bapan Namalyari kamuyu, tagawan
 pandaygên yuy abiin amên kay sunulun
 yuy kalabayan na. ²⁰ Nu parusan kaw
 gawan sa pandaygên yuy nadawak, agyan
 pibabatan yu pun na parusan abiin, ayin
 pun êt ulaga. Nuwa nu pibabatan yuy
 parusa agyan mangangêd da pandaygên
 yu, pilmin matula-tula kamuyu si Bapan
 Namalyari. ²¹ Tagawan binêg kitamun
 Bapan Namalyari amên pibabatan tamuy
 pamasakit agyan a kitamu nangasalanan.
 Gawan sabitun pinasakitan si Cristu, ni-
 babata ya para sa ikakangêd tamu. Nam-
 i yan alimbaway sêpat tamun tubsun.
²² “A ya nangasalanan o naglaram man.”†
²³ Dinustak ya, nuwa a ya nangablas
 pandustak. Pinasakitan ya, nuwa a ya
 namanta, nun a intiwala nay kaganawan
 kan Bapan Namalyari ya matinêk ka
 mangatul. ²⁴ Sabitun impaku si Cristu
 sa kurus, siyay nay nananggap parusa
 sa mani kasalanan tamu amên a kitam-
 ina manyag kasalanan, nun a bumyay
 kitamina sa matinêk. Gawan sa mani
 nuka na, inumiyul kitamu. ²⁵ Awlagi,
 para kitamun mani tupay nalitêp, nuwa
 amêsên, niudung kitamina kan Jesus ya
 manaysay buy mamantay kantamu.

3

Ya aral tungkul sa miasawa

¹ Sikaw wa mani babayi, magpasakup
 kaw sa asawa yu amên nu ya asawa yuy

* 2:8 2:8 Isaias 8:14. † 2:22 2:22 Isaias 53:9.

asê pun maniwala sa Sabin Bapan Namalyari, malyari silan manampalataya sa kapamilatan mangêd da ugali yu, agyan a kaw magsabi. ² Tagawan makitan lay dilag kaw limu kan Bapan Namalyari buy malinis sa pamibiyaybiyay yu. ³ Nu labay yun magin naidu, agana yu isipin na kangêdan ya kay mangakitan kaparisun pamakangêd sabut buy pamitêkay makamal la gintu buy pamisulud makamal la yaming. ⁴ Nun a, pakangêdên yuy nakêm yu, ya labay kun sabin magin mapagpayêpa kaw buy magin naayup-up. Abiin ya kangêdan na maulaga sa pangêlêw Bapan Namalyari buy asê magbayu. ⁵ Abiin ya pandaygên mani babayi ya manampalataya kan Bapan Namalyari sabitun nunan panawun. Magpakangêd sila sa kapamilatan pagpasakup la sa asawa la. ⁶ Kaparisun Sara, sinunul na si Abraham ya asawa na buy intuwad naya pun êt amung na. Buy maituwad kaw mani anak Sara, nu matinêk ka pandaygên yu buy ayin kaw limu agyan kansabêt man.

⁷ Sikaw êt ta mani lawyaki, pakiawyunan yun mangêd da asawa yu. Galangên yu sila bilang mayna pun kamuyu. Ganakên yuy biyan sila êt Bapan Namalyarin biyay ya ayin katganan kaparisu yu. Daygên yuy abiin amên ayin bêngbêng sa panalangin yu.

Mibabata kaw buy miidu

⁸ Amêsên, dilag gakun itipan kamuyun kaganawan. Sêpat kaw mibêbêtêk buy misasawup. Miiidu kaw bilang mipapatêl kan Cristu. Magin mapallunus kaw buy mapagpayêpa sa balang gisa. ⁹ Agana yu ablasên nadawak ya manyag kamuyun nadawak buy agana yu êt ablasên pandustak ya mani mandustak kamuyu. Nun a manalangin kaw kan Bapan Namalyari ya pagpalên na sila, tagawan binêg kaw Bapan Namalyari ya daygên yuy abiin amên pagpalên nakaw êt. ¹⁰ Tagawan paradi ya idi sa Kasulatan,

“Nu sisabêt man na kalabay mabiyang mangêd buy masayay pamibiyaybiyay,

a ya sêpat magsabin nadawak buy kalaraman.

¹¹ Sêpat nan lakwanan na panyag nan kadawakan buy daygên nay mangêd.

Buy pagpilitan nan bumyay dilag mangêd da pamikiawyun sa kaparisu.

¹² Tagawan pan-ingatan Panginuun ya mani tawuy matinêk, buy pallêng-ên nay panalangin la, nuwa manubag ya sa mani tawuy manyag nadawak.”*

¹³ Dilag pun nayin manyag nadawak kamuyu nu pawan mangêd da labay yun daygên? Ayin! ¹⁴ Nuwa agyan dilag man mamasakit kamuyu gawan sa kangêdan na pandaygên yu, pinagpala kaw. Kabay “agana kaw malimu buy agana kaw napitik sa dakun sabêt man na labay lan daygên kamuyu.”† ¹⁵ Ganakên yuy Panginuun Jesu Cristu ya sêpat yun parangalên buy sunulun. Sêpat kaw pawan nakal-an mamipaintindi sa sisabêt man na mamatang kamuyu tungkul sa kapilmian yu ya iligtas kaw Bapan Namalyari. ¹⁶ Buy nu pakitbayan yu sila, sêpat naayup-up pa pagsabi yu buy dilag panggalang kalla. Pilmian yun pawan malinis sa nakêm yu amên mipakadêng-êy ya mani tawuy mami-dawak sa mangangêd da pandaygên yu bilang mani tagasunul Cristu. ¹⁷ Mas mangêd pun na mibabata kaw sa pamasakit gawan sa panyag yun mangêd, nu abiin ya kalabayan Bapan Namalyari, kaysa mibabata kaw sa pamasakit gawan sa panyag yun nadawak. ¹⁸ Tagawan si Cristu, kakamisan nan nati amên mapatawad da mani kasalanan kaganawan tawu. Ayin yan kasalanan nuwa nati ya para kantamun mani makasalanan amên magtan na kitamu kan Bapan Namalyari. Pinati lay lawini na, nuwa pinabyay yan Ispiritun Bapan Namalyari.‡ ¹⁹ Buy sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari,

* **3:12** 3:12 Mani Kanta 34:12-16. † **3:14** 3:14 Isaias 8:12. ‡ **3:18** 3:18 Malyarin paradi êt ta labay sabin. Pinati lay lawini na, nuwa pinabyay Bapan Namalyari ya ispiritu na.

naku si Cristu sa mani ispiritun mani tawuy nati ya nakasukul buy nangaral ya kalla. ²⁰ Sabay silay mani tawuy asê nanunul kan Bapan Namalyari sabitun panawun Noe. Sa panawun abitu, kaban manyag pun si Noe un maragul la barku, nibabatan nangêtêng si Bapan Namalyari ya magsisi ya mani tawu sa mani kasalanan la. Nuwa kay dakun umnuy tawuy nagsisi buy nanampalataya kana bayu inlumâtêng nga lanab ya sabay ya nanira sa kaganawan mangakitan sa babun luta. Kay wawaluy sinumun sa barku buy niligtas sa lanêm. ²¹ Ya kaligtasan la sa lanêm, maiparisu sa pamawtismu kantamu amêsên ya sabay ya mamipakit ta niligtas kitamina sa parusan Bapan Namalyari sa kapamalatan pangabyay manguman Jesu Cristu. Ya pamawtismu kantamu sa lanêm, a ya panguyas dinat sa lawini tamu nun a sabay ya pangaku tamu kan Bapan Namalyari ya sunulun tamuy kalabayan na sa biyay tamu, gawan malinis say nakêm tamu. ²² Buy amêsên idi ya sa langit si Jesu Cristu sa wanan Bapan Namalyari. Buy impasakup pa kan Cristuy kaganawan ang-el buy kaganawan nipagtungkulan buy nipagkapangyarian.

4

Ya bayuy biyay

¹ Sabitun nagin tawu si Jesus, nibabata ya sa sadyay kasakitan. Kabay sêpat kaw êt nakal-an mibabata sa kasakitan, tagawan na tawuy nibabatay na sa kasakitan, ayina manyag kasalanan. ² Kabay paubat amêsên, ayina manunul sa kalabayan lawini na, nun a manunul ya sa kalabayan Bapan Namalyari. ³ Malakêy uras ya sinayang yu sabitun nuna sa panyag yun kadawakan kaparisun pandaygên mani tawuy asê manampalataya kan Bapan Namalyari. Pawan pamikikanayun na pandaygên yu sa biyay yu buy pansunulun yuy kalabayan lawini yu. Pawa kaw mititipun amên miiinêm alak buy manyag kaw mani bagay ya mamakapadêng-êy kaparisun pangulimên yu sa diyusdiyusan

yu. ⁴ Nuwa amêsên, magtakay mani tawuy asê mangilala kan Bapan Namalyari gawan a kawna makiawyun kalla sa pamibiyaybiyay lay magulu buy ayin pamênbên sa sarili. Kabay magsabi silaynan nadawak laban kamuyu. ⁵ Nuwa managut sila kan Bapan Namalyari sa pandaygên la, gawan siyay mangatul sa kaganawan tawu, nabyay man o nati. ⁶ Abiin ya sangkan kabay in-aral la Mangêd da Balita sa mani tawuy nati yana amên agyan nati yay lawini la, mabyay ya ispiritu la kaawyun Bapan Namalyari.

Gamitin yuy kaagyuwan na indin Bapan Namalyari

⁷ Marani yay katganan babun luta. Kabay mangisip kaw mangêd buy bènbenan yuy sarili yu amên maka-panalangin kaw. ⁸ Ya pinakamaulaga, miiidu kaw un buun békê. Tagawan nu kaidwan yuy kaparisu yu, mapatawad yuya agyan parasaantu pun kalakêy nadyag nay kasalanan kamuyu. ⁹ Buun békê yun tanggapên sa bali yu ya mapatêl yu kan Cristu. ¹⁰ Ya balang gisa kantamu, binyanan Bapan Namalyarin magmikakanayun na kaagyuwan. Kabay bilang mangêd da pinitiwalan sa kaagyuwan na indin na kantamu, gamitin tamuy abiin sa ikakangêd kaganawan. ¹¹ Ya binyanan kaagyuwan pangaral, sêpat yan mangaral Sabin Bapan Namalyari. Buy ya binyanan kaagyuwan maglingkud sa kaparisu na, sêpat yan maglingkud ayun sa kaagyuwan na indin kana. Daygên tamuy abiin amên maulimên si Bapan Namalyari sa kapamalatan Jesu Cristu gawan sa kaganawan pandaygên tamu. Ya kaganawan kapangyarian buy pamarangal, kay kana kanuman! Awuy Panginuun.

Ya pamibabata bilang mani tagasunul Cristu

¹² Kakaidwan kun mapatêl, agana kaw magtaka sa sadyay kasakitan na mangadanasan yu, gawan pansubukun na panampalataya yu. Ta taganan

parabaysên na mangadanasan tamu. ¹³ Nun a, matula kaw gawan makidamay kaw sa pamasakit ta nadanasan Cristu. Buy magin lubus sa tula yu sa allun makitan na kapangyarian na buy makaupapas sa sawang na. ¹⁴ Taganan pinagpala kaw nu pandustakên kaw mani tawu gawan sa panunul yu kan Cristu. Gawan nu parabaysên na pandaygên la kamuyu, matandan yuy idi kamuyuy makapangyarian na Ispiritu, ya sabay ya Ispiritun Bapan Namalyari. ¹⁵ Nu pampasakitin kaw, dayi alwan gawan nakapati kaw tawu, nanakaw, nakadyag nadawak, o nakyalam sa pandaygên kaatag. ¹⁶ Nuwa nu pampasakitin kaw gawan Cristianu kaw, agana yu ikadêng-êy, nun a magpasalamat kaw kan Bapan Namalyari gawan tandan mani tawuy tagasunul kaw Cristu.

¹⁷ Inlumatêng ngay panawun na magumpisay na si Bapan Namalyari sa pangukum na sa kaganawan tawu, mumuna sa mani anak na. Buy nu magumpisay nay pangukum na kantamu, uysabêt tay kapisadsaran mani tawuy asê manunul sa Mangêd da Balitay ubat kan Bapan Namalyari? ¹⁸ Tagawan paradi ya idi sa Kasulatan,

“Nu masakit miligtas ya mani tawuy matinêk,
luyang ngay mani tawuy asê mangilala kan Bapan Namalyari buy mani makasalanan.”*

¹⁹ Kabay sikaw wa mibabata sa mani pamasakit gawan abiin na kalabayan Bapan Namalyari para kamuyu, isundu yuy panyag mangêd. Itiwala yuy sarili yu kan Bapan Namalyari ya nanyag kamuyu, gawan mapagtiwalan ya.

5

Mani tipan sa mani mamunu sa mani manampalataya

¹ Sikaw wa mani mamunu sa mani manampalatayay miaawyun, dilag gakun labay pakisabi kamuyu bilang gisa êt ta mamunu buy gisa sa mani nakakit sa mani pamasakit kan Cristu buy gisa êt

sa mani parangalên kaawyun na sa allun pag-udung na. ² Saysayên yun mangêd da mani tawuy intiwalan Bapan Namalyari kamuyu. Kaparisu silan mani tupa buy sikaw wa magpastul kalla. Dapat pêtêg sa bêkê yuy panaysay kalla, gawan abiin na labay Bapan Namalyari. Saysayên yu sila, gawan kalabay kaw manawup kalla, alwan gawan mapilitan kaw o gawan dilag kaw pan-êtêngên na kapalit. ³ Agana kaw magmamatag-ayan sa mani manampalatayay intiwala kamuyu, nun a magin mangêd kaw wa alimbawa kalla. ⁴ Buy sa pag-udung Cristu ya sabay ya Pinakapuun sa mani Magpastul, makatanggap kaw gantimpalan pamarangal ya asê mitas kanuman.

⁵ Buy sikaw wa mani lawyaki ya bayuntawu, magpasakup kaw sa mani mangatwa pun kamuyu ya mamunu sa mani manampalataya. Buy sikaw wa kaganawan manampalataya, magpakayêpa kaw buy maglingkud sa balang gisa, gawan idi sa Kasulatan,

“Kasulapwan Bapan Namalyari ya mani tawuy mapagmatag-ay,
nuwa pansawpan nay mani tawuy mapagpayêpa.”*

⁶ Kabay magpayêpa kaw sa kapangyarian Bapan Namalyari amên parangalên nakaw sa lumatêng nga allu. ⁷ Itiwala yu kanay kaganawan kapigaganakan yu gawan siyay magmalasakit kamuyu.

⁸ Maglêan kaw buy mangillag, gawan kapati tamu si Satanas ya mangkap mani tawuy sirên na. Kaparisu yan lewun na man-êngêl ya mangkap kayatên na.

⁹ Kabay papas-êyên yuy panampalataya yu kan Bapan Namalyari buy labanên yu si Satanas. Ganakên yuy alwan kay sikaw wa mibabata sa mani pamasakit, nun a agyan na mapatêl yu kan Cristu sa buun babun luta. ¹⁰ Kay naêpêk ka panawun pamibabata yu. Pamakayari, sawpan kaw Bapan Namalyari amên magin ganap pa biyay yu. Buy siya êt ta mamapas-êy kamuyu amên namanidêg kaw, gawan siyay pangubatan kaganawan kangêdan. Sabay siyay

* 4:18 4:18 Mani Kawikaan 11:31. * 5:5 5:5 Mani Kawikaan 3:34.

namêg kamuyu amên miawyun kaw sa ayin katganan na karangalan na gawan sa pamikibêtêk yu kan Cristu. ¹¹ Ya kaganawan kapangyarian, idi kana kanuman! Awuy Panginuun.

Mani pangumusta

¹² Insulat ku kamuyuy naêpêk ka sulat ta ati sa sawup Silas. Patêl tamu ya êt kan Cristu buy taganan mapagtiwalan ya. Dayi mapapas-êy kuy nakêm yu sa kapamilatan sulat ta ati. Labay kun matandan yu ya insulat ku baydi sabay ya pêtêg kangêdan Bapan Namalyari. Labay kuy manugêl kaw sa kangêdan na.

¹³ Pan-ipasabi êt mapatêl tamuy idi sa Babiloniay nagpapakun kawna. Kaparisu yu silan pinili êt Bapan Namalyarin magin kana. Pan-ipasabi êt Marcos ya intuwad kun anak ku ya nagpapakun kawna. ¹⁴ Bilang mipapatêl kan Cristu, miaapêt kaw un dilag pangidu. Sikaw wa kaganawan nakibêtêk kan Cristu, mapakamuyuy kapatêtbêkan na ubat kan Bapan Namalyari.

Ya Ikalwan Sulat ta ubat kan PEDRO

¹ Siku si Simon Pedro ya alipên buy apostul Jesu Cristu. Nanulat taku kamuyun kaganawan kaawyun tamu manampalataya kan Jesu Cristu ya Namalyari tamu buy Mamiligtas. Gawan sa katinêkan na, natanggap yuy maulagay panampalataya kaparisun panampalatayay natanggap yan.

² Labay kuy igit pun manugêl kamuyuy kangêdan buy kapatêtbêkan ya ubat kan Bapan Namalyari gawan sa pangilala yu kana buy sa Panginuun tamun Jesu Cristu.

Ya mangêd da ugaliin mani pinilin Bapan Namalyari

³ Sa kapamalatan kapangyarian Bapan Namalyari, indin na kantamuy kaganawan kaylangan tamu amên bumyay kitamun mapanunul sa kalabayan Bapan Namalyari. Madyag tamu abiin gawan kilala tamu si Bapan Namalyari ya sabay ya namêg kantamu sa kapamalatan kapangyarian buy kangêdan na. ⁴ Buy sa kapamalatan kapangyarian buy kangêdan na, indin na êt kantamuy maulaga buy dakilay mani pangaku na amên malisyan tamu kadawakan babun luta, nun a magin matinêk kitamu kaparisun Bapan Namalyari.

⁵ Kabay pagpilitan yun iawyun sa panampalataya yuy mangêd da ugali. Buy ya mangêd da ugali, awyunan yun kabiyasnan. ⁶ Ya kabiyasnan yu, awyunan yun pamênbên sa sarili. Ya pamênbên sa sarili, awyunan yun pamibabata. Ya pamibabata, awyunan yun panunul sa kalabayan Bapan Namalyari. ⁷ Ya panunul sa kalabayan Bapan Namalyari, awyunan yun pangidu sa mapatêl yu kan Cristu. Buy ya pangidu yu sa mani mapatêl yu, awyunan yun pangidu sa kaganawan. ⁸ Ya mani ugaliin abiin, nu

pawan makitan sa biyay yu buy luyang pun madagdagan, magin nabang sa mani tawu ya pangilala yu sa Panginuun tamun Jesu Cristu. ⁹ Nuwa nu asê makitan sa biyay gisay tawuy mani ugaliin abiin, kaparisu yan gisay bulag gawan a na tanday kapêtêgan buy naliwan naynay inlinis sinan Bapan Namalyari sa mani kasalanan na.

¹⁰ Kabay kakaidwan kun mapatêl kan Cristu, pagpilitan yun ipakit ta pêtêg kaw binêg buy pinilin Bapan Namalyari sa kapamalatan mangêd da ugali yu. Gawan nu mangêd da ugali yu, a kaw misyay sa lukup Bapan Namalyari, ¹¹ nun a matula nakaw pasunun sa ayin katganan na kaarian Jesu Cristu ya Panginuun tamu buy Mamiligtas.

¹² Kabay agyan tanda yinay mani aral la ati buy agyan napas-êy kaw sa kapêtêgan na tinanggap yu, pawa kataw pun êt pampatandan. ¹³ Para kangku, kaban nabyay yaku pun, kaylangan kataw pun êt patandan tungkul sa mani bagay ya ati. ¹⁴ Tanda kuy a kina mabuyutan baydi sa babun luta, gawan abiin ya sinabi kangkun Panginuun tamun Jesu Cristu. ¹⁵ Kabay amêsên, pandaygên kuy kaganawan agyu ku amên nu lumatêng nga alluy ayin nakina, pawa yu pun êt maganakay kaganawan in-aral ku kamuyu.

Sêpat tamun paniwalan ya mani impatandan mani peta

¹⁶ Ya mani in-aral yan kamuyu tungkul sa kapangyarian Panginuun tamun Jesu Cristu buy sa pag-udung na baydi sa babun luta, alwan kay kwentuy diyag tawu, nun a taganan pêtêg ga in-aral yan, gawan taganan nakitan yan kan Jesus ya mamakaupapas sa sawang buy kapangyarian na ubat kan Bapan Namalyari. ¹⁷⁻¹⁸ Tagawan sikay ya kaawyun Jesus baydu sa banal la bunguy sabitun pinarangalan buy pinasawang yan Makapangyarian na Bapan Namalyari. Nalêngé yan na tunuy nay ubat

* **1:17-18** 1:17-18 Mabasa tamuy nalyari sa bung-uy sa librun Mateo 17:1-9; Marcos 9:2-10; Lucas 9:28-36.

sa langit ya nagsabin, “Ati ya kakaidwan kun Anak ya kapapaidu kangku.”*

¹⁹ Gawan baysên, luyang pinumas-êy ya kapêtêgan na sinabin mani propeta sabitun nuna tungkul kan Cristu. Kabay biyan yun ulagay impatanda la gawan ya sinabi la sabitun nuna, kaparisun suluy mansumawang sa nadiglêm angga sa pallumatêng Cristu. Maiparisu si Cristu sa kalluwan ya mansumawang nu bunatbunat gawan siyay mam-in sawang sa isip yu. ²⁰ Igit sa kaganawan, sêpat yun tandanên ya kaganawan insulat mani propeta sa Kasulatan, alwan ubat sa sarili lan pangintindi. ²¹ Tagawan ya in-aral la, alwan ubat sa sarili lan isip, nun a ya Ispiritun Bapan Namalyari ya nipatanda kalla.

2

Ya patanda tungkul sa mani magtataling kayun mangaral

¹ Nuwa sabitun nuna, dilag êt mani magtataling kayun propeta sa mani Israeilita. Buy para êt baysên na malyari lanu kamuyu. Dilag lumatêng nga makiawyun kamuyuy mangaral Sabin Bapan Namalyari. Sa a yu tanda, kay magtataling kayu sila awêd. Ta dilag kalaraman na iaral la kamuyu ya sabay ya makasiran panampalataya yu. Isakwil la êt ta Panginuun Jesus agyan siyay nangatbus kalla. Kabay bêngat tan lumatêng kallay ayin katganan na kaparusan. ² Nuwa malakê pun na manunul sa mani makapadêng-êy ya pandaygên la. Buy gawan kalla, uyamên na kapêtêgan na pansunulun tamu. ³ Gawan sa kasakiman la, ilitêp lakaw sa kapamilatan mamangêd da pagsabi la amên kay kuwaltên lakaw. Ya pamarusa kalla, manay nan nakal-an buy marani silaynan upudun.

⁴ Tanda tamuy parusan sila gawan agyan na mani ang-el ya nangasalanan sabitun nuna, asê kinalunusan Bapan Namalyari. Nun a, insamwag sila sa impernu buy insukul sila sa kali ya nalalêlalê amên êtêngên la bayduy Allun Pangukum Bapan Namalyari. ⁵ Sabitun panawun Noe, asê êt kinalunusan Bapan

Namalyari ya mani tawuy asê mangilala kana. Kabay inlanab nay babun luta. Ayin niligtas liban ta kan Noe, ya nangaral tungkul sa matinêk ka pamibiyay-biyay buy ya pituy pamilya na. ⁶ Inatulan êt Bapan Namalyari ya mani tawu sa Sodoma buy Gomorra gawan sa nadawak ka pandaygên la. Inupud nay mani balayan la sa kapamilatan apuy amên ipakit sa mani tawuy asê mangilala kana nu sabêt ta malyari kalla. ⁷⁻⁸ Nuwa inligtas Bapan Namalyari si Lot, gisay tawuy matinêk ka manugêl baydu. Sadyay lungkut Lot gawan sa kapapadêng-êy ya pamibiyaybiyay mani nangadadawak ka kabalayan na. Inallu-allun masakitan na nakêm Lot gawan mangakit nay mani pandaygên lay nangadawak. ⁹ Kabay makitan tamu baydi ya tandan Bapan Namalyari nu parasaantu nan iligtas ya mani tawuy matinêk ya makadanas mani panubuk buy nu parasaantu nan parusan na mani nadawak ka tawu angga sa allun atulun sila. ¹⁰ Luyang nan parusan na mani manunul sa kalabayan lawini la buy asê kalabay magpasakup sa mani manungkulan.

Para êt baysên na ugalin mani magtataling kayun mangaral ya makiawyun kamuyu. Mapagpadayêw sila buy ayin silan dêng-êy. A sila malimun magsabin nadawak laban sa mani idi sa langit. ¹¹ Agyan na mani ang-el la igit pun makapangyarian sa mani mangaral la abiin, a sila magsabin nadawak laban kalla sa arapan Bapan Namalyari. ¹² Nuwa ya mani magtataling kayun mangaral, magsabi silan nadawak laban sa dakun sabêt man na a la tanda. Para silan mani ayup pa ayin isip buy kay pan-ianak amên dakpên buy patin. Para êt bayduy mani tawun abiin. Upudun silan Bapan Namalyari.

¹³ Abiin na daygên Bapan Namalyari kalla bilang bayad sa mani nangadadawak ka dinyag la. Pan-ikatula lay paglasing buy panyag lan nadawak agyan allu pun. Kaban kaawyun yu sila sa uras ya miêêm kaw bilang mipapatêl kan Cristu, kaparisu silan yatêk ya idi sa malinis sa yaming. Nakiêm sila

kamuyu, nuwa silay magin sangkan na mipakadêng-êy kaw. ¹⁴ Nu mangêlêw sila sa babayi, dilag silaynan nadawak ka pangisip. Pawa silan manyag kasalanan buy pansagyatên la pun êt ta mani tawuy mayna pun sa panampalataya. Pawan kasaklawan na idi sa isip la. Kabay parusan silan Bapan Namalyari. ¹⁵ Tinalibatukan lay ustuy aral. Kabay nalitêp sila. Pikitbusan lay ugalin Balaam ma anak Beor ya nakalabay manyag nadawak. ¹⁶ Nuwa gawan sa kadawakan na, sinabyanan yan asnuy pagsakayan na ya bêngat tan nagsabin paran tawu. Buy sa pakapakun baydu, nabênbênan ya sa panyag nan ayin kapukatan.

¹⁷ Ya mani magtataling kayun mangaral, maiparisu sila sa mani sibul la namala buy mani ulap pa pan-ialipad angin tagawan mapamurayit sila buy ayin ulaga. In-il-an nan Bapan Namalyari para kalla ya lugal la kadlêman. ¹⁸ Mapagpadayêw silan magsabi, pakan ayin naman kapukatan na pansabin la. Pansabin lay asê nadawak ya panunul sa nadawak ka kalabayan lawini. Sa pakapakun baydu, masagyat lan magudung sa mani kapapadêng-êy ya diyag ya mani tawuy babayu pun nagtalibatuk sa nadawak ka pamibiyaybiyay. ¹⁹ Panipangaku la sa mani naisagyat lay malaya lan daygên agyan sabêt ta labay lan daygên. Nuwa mismun sila, ipus silayna awêd nadawak ka kalabayan lawini la ya sabay ya mipakabili kalla. Tagawan sabêt man na pansunulun gisay tawu, sabay ya mangipus kana. ²⁰ Ya mani tawuy nakakilala kan Jesu Cristu ya Panginuun tamu buy Mamiligtas, nibus silayna sa kadawakan babun luta. Nuwa nu magudung sila sa panyag lan nadawak buy manguman silan ipusun kalabayan lawini la, luyang pun dumawak ka kabilyan la amêsên kaysa sabitun nuna. ²¹ Mangêd pun na a layna natandan na dan papakun sa matinêk ka pamibiyaybiyay kaysa natandan la buy pamakayari, kay talibatukan lay mani banal la utus ya in-aral kalla. ²² Kabay napaptêgan kallay

panabin na,
 “Ya ugalin asu, pamakayari nan nansuka, udungun nan kanên na suka na.”
 “Ya babuy ya pinaluynan nana, magudung ya sa labak amên manguman maglabak.”*

3

Ya pag-udung Panginuun

¹ Mani kakaidwan kun mapatêl, ati ya ikalwan sulat ku kamuyu. Sa mani sulat ku, pinagpilitan kun ipaganaka kamuyuy tungkul sa mani bagay ya tanda yina amên magin malinis buy mangêd da pangisip yu. ² Labay kun pawa yun ganakên na mani sinabin mani banal la propeta sabitun nuna buy ya mani utus sa indin kamuyun Panginuun tamu buy Mamiligtas sa kapamilatan mani apostul ya in-utus kamuyu.

³ Igit sa kaganawan, sêpat yun matandan ya sa mani tawlin allu bayu magudung si Cristu, dustakên kaw mani tawuy manunul sa nadawak ka kalabayan lawini la. Kalyan buy uyamên lakaw buy sabin lay, ⁴ “Indap kun nangakuy Cristun mag-udung ya? Antu yabay amêsên? Manay nan nati ya mani ninunu tamu nuwa taganan ayin pagbayu ubat ta sa dinyag ga babun luta angga amêsên.” ⁵ Nuwa ya pansabin lay ayin pagbayu, alwan pêtêg. Gawan kay tataganên lan liwanên na kapêtêgan ya sabitun nuna pun, dinyag gan Bapan Namalyari ya langit sa kapamilatan sabi na. Buy dinyag nay luta, ubat sa lanêm buy inlumtaw wa luta sa lanêm. ⁶ Buy sa kapamilatan êt lanêm, inlanab Bapan Namalyari ya babun luta buy nalumuð da kaganawan. ⁷ Sa kapamilatan êt Sabin Bapan Namalyari, pan-ingatan nay luta buy langit angga sa alluy intakda nan ulamên. Malyari ya abiin sa allun pangukum buy pamarusa na sa mani tawuy asê mangilala kana.

⁸ Nuwa sikaw wa kakaidwan kun mapatêl, agana yu dayi litêpên ya para sa Panginuun, ya gisay allu, kay kaparisun gisay libuy tawun buy ya gisay libuy

* 2:22 2:22 Mani Kawikaan 26:11.

tawun, kay kaparisun gisay allu. ⁹ Dilag dakun umnuy mangisip ya mapamaulay ya Panginuun sa pangaku na tungkul sa pag-udung na. Nuwa sa kapêtêgan, mapamibabata ya kantamu gawan a na labay milaku ya sisabêt man sa ayin katganan na kaparusan, nun a ya labay na, magsisi ya kaganawan sa mani kasalanan la.

¹⁰ Nuwa ya pag-udung Panginuun, kaparisu yan pallumatêng gisay manakaw wa a tamu tanda nu makanu. Sa allu êt abiin, dilag kitamun malêngêy manugudug ga kapapakêdês buy bêngat tan mapanat ta langit. Maulam ya mamut, buwan, buy mani bêtêwên. Buy maupud êt ta kaganawan idi baydi sa luta, agyan na babun luta.

¹¹ Parabaysên na pangasiran kaganawan. Kabay sêpat kaw bumyay banal buy mapanunul sa kalabayan Bapan Namalyari, ¹² kaban pan-êtêngên yuy allun pallumatêng Bapan Namalyari buy pangukum na sa kaganawan tawu. Buy sa panunul yu kana, daygên yuy kaganawan agyu yu amên asina mabuyutan na pallumatêng na. Sa allu êt abitu, maupud da langit gawan maulam buy ya kaganawan makitan baydu, kay malasaw sa sadyay umut. ¹³ Nuwa ayun sa impangakun Bapan Namalyari, dilag bayuy langit buy luta ya pan-êtêngên tamu buy ya kaganawan tawuy mambumyay baydu, matinêk kana.

¹⁴ Kabay mani kakaidwan kun mapatêl, kaban pan-êtêngên yuy abitu, pagpilitan yun bumyay malinis buy ayin kapintasan buy sêpat pawan mangêd da pamikibêtêk yu kana. ¹⁵ Ganakên yu ya asê pun mallumatêng nga Panginuun gawan pambiyon nan panawun magsisi ya mani tawu sa mani kasalanan la amên miligtas sila, kaparisun insulat kamuyun kakaidwan tamun patêl ya si Pablo sa kapamilatan kabiyasnan na indin Bapan Namalyari kana. ¹⁶ Para êt baysên na sinabi na sa kaganawan sulat na tungkul sa pallumatêng Panginuun. Dilag dakun umnuy insulat si Pablo ya masakit mapukatan. Kabay ya mani tawuy kulang nga pangintindi buy maynay panam-

palataya, pambiyon lan asê ustuy labay sabin ya mani insulat Pablo ya masakit mapukatan. Para êt bayduy pandaygên la sa kaatag baagin Banal la Kasulatan Bapan Namalyari. Sa pakapakun baydu, pan-igtan lay sarili la sa ayin katganan na kaparusan.

¹⁷ Nuwa sikaw wa kakaidwan kun mapatêl, tanda yinay tungkul sa mani nangadadawak ka tawuy mangaral alwan pêtêg. Kabay mangillag kaw amên a kaw mailitêp sa kapamilatan mali ya aral la. Tagawan nu sunulun yu sila, a kawna maniwala sa kapêtêgan buy misyay kawna kan Bapan Namalyari. ¹⁸ Kabay isundu yuy panunul yu sa Panginuun buy Mamiligtas tamu ya si Jesu Cristu amên luyang yun madanasan na kangêdan na buy luyang yuya pun makilala. Ulimênên ya amêsên buy makanuman! Awuy Panginuun.

Ya Nunan Sulat JUAN

Si Jesus ya pambêgên Sabi ya mam-in biyay

¹⁻² Manulat kay kamuyu tungkul kana ya pambêgên Sabi* ya mam-in biyay ya ayin katganan. Bayu pun dinyag ga kaganawan, dilag gina buy kaawyun ninan Bapan Namalyari. Naku ya baydi sa babun luta bilang tawu. Nakitan yan ya buy nalêngê, namudêkdêk yan ya buy natalan. ³ Kabay amêsên, pan-ipapêtêg buy pan-ipatanda yan kamuyuy nakitan buy nalêngê yan amên makibêtêk kaw sa pamikibêtêk yan kan Bapan Namalyari buy sa Anak nay si Jesu Cristu. ⁴ Panisulat yan na ati amên mailubus ya tula tamu.†

Ya pamibiyaybiyay sa nasawang

⁵ Ati ya kapêtêgan na nalêngê yan kan Jesu Cristu buy pan-ipatanda yan na kamuyu. Si Bapan Namalyari ya sawang buy ayin dakun sabêt ta nadiglêm kana. ⁶ Kabay nu pansabin tamuy nakibêtêk kitamina kan Bapan Namalyari, pakan mambumyay kitamu pun sa nadiglêm, maglaram kitamina buy asê mambumyay ayun sa kapêtêgan. ⁷ Nuwa nu mambumyay kitamu sa nasawang, kaparisun Bapan Namalyari ya idi sa nasawang, dilag kitamun pamikibêtêk sa balang gisa. Buy ya dayan Jesus ya Anak Bapan Namalyari sabay ya mallinis kaganawan kasalanan tamu.

⁸ Nu pansabin tamuy ayin kitamun kasalanan, pampurayitin tamuy sarili tamu buy ayin kitamu sa kapêtêgan. ⁹ Nuwa nu sabin tamuy mani kasalanan tamu kan Bapan Namalyari, pilmin patawarên na kitamu buy linisin na kitamu sa kaganawan kadawakan, gawan tapat ya buy matinêk. ¹⁰ Nuwa nu pansabin tamuy ayin kitamun kasalanan,

* **1:1-2** 1:1-2 Si ati ya pambêgên Sabi, sabay si Jesus. † **1:4** 1:4 Malyari êt ta paradi: amên mailubus sa tula yan.

* **2:5-6** 2:5-6 Malyarin dilag luway labay sabin na ati: ganap pay pangidu na kan Bapan Namalyari o malyarin paradi êt: naganap pa kanay pangidun Bapan Namalyari.

pandaygên tamun malaram si Bapan Namalyari buy asê makit sa biyay tamuy sabi na.

2

¹ Kakaidwan kun mani anak, insulat ku kamuyuy kaganawan abiin amên a kaw makadyag kasalanan. Nuwa nu dilag nakadyag kasalanan, dilag mamikidukuduku kan Bapan Namalyari para kantamu. Ayin kaatag nun a si Jesu Cristu ya Matinêk. ² Sabay siyay pinarusan kamatyan bilang kasagili tamu amên mapatawad da mani kasalanan tamu. Buy alwan kay mani kasalanan tamu, nun a agyan na mani kasalanan kaganawan tawu.

³ Nu pansunulun tamuy mani utus Bapan Namalyari, napilmi kitamun kilala tamu ya. ⁴ Amêsên, nu dilag magsabin kilala na si Bapan Namalyari, nuwa a nay naman pansunulun na mani utus na, maglaram ya buy ayin kanay kapêtêgan. ⁵⁻⁶ Nuwa ya manunul sa Sabin Bapan Namalyari, ganap pay pangidu na kana.* Kabay nu sisabêt man na magsabin nakibêtêk ya kan Bapan Namalyari, sêpat yan mambumyay kaparisun Jesus. Sa pakapakun baydu, matandan tamuy pêtêg ginan nakibêtêk kan Bapan Namalyari.

⁷ Kakaidwan kun mapatêl, alwan bayuy utus ya insulat ku kamuyu, nun a manaynan utus. Gawan sabitun nanampalataya kaw kan Jesus, nalêngê yinay utus ya sêpat kitamun miiidu. ⁸ Nuwa paran bayuy ati ya utus ya insulat ku kamuyu ya sêpat kitamun miiidu, gawan kay amêsên yan nakitan na abiin sa biyay Jesus buy mangakit yan êt kamuyu. Tagawan na kadlêman, mitas sana buy mansumawang ngay pêtêg ga dêkêt.

⁹ Nu sisabêt man na magsabin mambumyay ya sa nasawang nuwa nasulapu ya sa patêl na, ya labay sabin, idi yapun sa kadlêman. ¹⁰ Nuwa nu sisabêt man na mangidu sa patêl na, sabay

siyay mambumyay sa nasawang buy alwan siyay magin sangkan pangasalanan kaatag.† 11 Nuwa ya nasulapu sa patêl na, idi yapun sa kadlêman. Paran nagdalikapkapan buy a na tanday lakwên na tagawan binulag yan kadlêman.

12 Manulat taku kamuyuy mani anak, gawan pinatawad dan Bapan Namalyari ya mani kasalanan yu gawan sa dinyag Jesu Cristu.

13 Manulat taku kamuyuy mani bapa, gawan kilala yu wina ya bayu pun dinyag ga kaganawan, dilag gina.

Manulat taku kamuyuy mani bayintawu, gawan nasambut yina si Satanas.

14 Manulat taku kamuyuy mani anak, gawan kilala yinay Bapan Namalyari.

Manulat taku kamuyuy mani bapa, gawan kilala yu wina ya bayu pun dinyag ga kaganawan, dilag gina.

Manulat taku kamuyuy mani bayintawu, gawan napas-êy kaw buy pawan idi sa bêkê yuy Sabin Bapan Namalyari buy nasambut yina si Satanas.

Agana yu kaidwan na babun luta

15 Agana yu kaidwan na mani nadawak ka dyag mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari o mani bagay baydi sa babun luta ya asê kapapaidu kan Bapan Namalyari. Gawan na mangidu sa mani abiin, asê mangidu kan Bapan Namalyari. 16 Tagawan alwan ubat kan Bapan Namalyari ya abiin, nun a ubat sa mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari kaparisun panunul sa kalabayan lawini, pallabay un kaganawan makitan buy pamadayêw. 17 Mitas ya babun luta buy ya kaganawan bagay baydi ya pallabayên mani tawu. Nuwa ya mani tawuy manunul sa kalabayan Bapan Namalyari, mabyay silan ayin katganan.

Ya tawuy manalangsang kan Cristu

18 Kakaidwan kun mani anak, narani yay katganan babun luta. Buy kaparisun nalêngê yu, narani yanay pallumtaw tawuy manalangsang kan Cristu.‡ Agyan amêsên, malakêy nay nipanlumtaw wa

manalangsang kan Cristu. Kabay tanda tamun narani yanay katganan babun luta. 19 Ya mani tawun abiin, napagkaawyun tamu sila sabitun nuna, nuwa nagpapawa sila kantamu. Nu pêtêg tamu sila dayin kaawyun sa panampalataya, nanugêl sila dayin kaawyun tamu. Nuwa nagpapawa sila, ya labay sabin, a tamu sila pêtêg kaawyun.

20 Nuwa sikaw, idi ya kamuyuy Ispiritun Bapan Namalyari ya indin kamuyun Jesus. Kabay tanda yinan kaganawan na kapêtêgan. 21 Buy tanda yuy ayin kalaraman na maubat sa kapêtêgan. Paraman baydu, manulat taku pun êt kamuyu amên mapilmi yun taganan pêtêg ga natandan yu tungkul kan Jesus. 22 Ya tawuy maglaram, pansabin nay alwan si Jesus ya Cristuy in-utus Bapan Namalyari. Ya mani tawuy magsabin parabaysên, sabay silay manalangsang kan Cristu, gawan a la labay kilalanên si Bapan Namalyari buy Anak na. 23 Ya asê mangilala sa Anak, a na êt kilalay Bapa. Nuwa ya mangilala sa Anak, kilala na êt ta Bapa.

24 Agana yu litêpên na in-aral kamuyu paubat sabitun nakilala yu si Jesus. Sa pakapakun baydu, manugêl kaw sa pamikibêtêk yu kan Jesus buy kan Bapan Namalyari. 25 Sa pakapakun baydu, mapakamuyuy impangakun Cristu ya sabay ya biyay ya ayin katganan.

26 Manulat taku kamuyu amên patandan kaw sa mani tawuy kalabay mamilitêp kamuyu sa panuru la. 27 Nuwa a lakaw mailitêp, tagawan idi ya kamuyuy Ispiritun Bapan Namalyari ya indin kamuyun Jesus. Kabay a kawna kaylangan turwanan kaatag tagawan ya Ispiritun Bapan Namalyari sabay ya manuru kamuyu. Buy kaganawan pan-ituru na, pawan kapêtêgan. Kabay manugêl kaw kan Jesus kaparisun inturu na kamuyu.

28 Kabay kakaidwan kun mani anak, manugêl kaw sa pamikibêtêk kan Jesus amên sa pag-udung na baydi sa babun luta, ayin kitamun ikalimu buy a kitamu madêng-êyan makiarap kana sa

† 2:10 2:10 Malyari êt ta paradi: buy ayin nan sangkan amên makadyag yan kasalanan. ‡ 2:18 2:18 Sa Griego, ya pamêg kana Anti-Cristu.

allun abitu. ²⁹ Tanda yun matinêk si Jesus. Kabay sêpat yu êt matandan na kaganawan manyag matinêk sabay silay mani anak Bapan Namalyari.

3

Ya mani anak Bapan Namalyari

¹ Isipin tamu nu parasaantu karagul la pangidun Bapan Namalyari kantamu! Intuwad na kitamun mani anak na buy pêtêg ga abiin. Kabay abiin na sangkan na a kitamu pangkilalanên mani tawuy asê manunul kana gawan a la kilala si Bapan Namalyari. ² Kakaidwan kun mapatêl, agyan mani anak kitaminan Bapan Namalyari, a na pun impatanda nu sabêt taganay magin kabilyan tamu sa pagudung Jesu Cristu. Nuwa ya tanda tamu, miparisu kitamu kana tagawan makitan tamu yan arapan. ³ Kabay nu sisabêt man na napilmin miparisu kana, sêpat agana yina bumyay sa kasalanan amên magin malinis ya biyay na kaparisun Jesus.

⁴ Nu sisabêt man na manyag kasalanan, pallabagên nay Kautusan Bapan Namalyari. Tagawan na pallabag sa mani utus na, sabay ya kasalanan. ⁵ Tanda yuy ayin kasalanan si Jesus buy tanda yuy naku ya baydi amên siyay mamitas sa mani kasalanan tamu. ⁶ Kabay ya tawuy nakibêtêk kan Jesus, a nayna panisunduy panyag nan kasalanan. Nuwa nu sisabêt man na mamisundu sa kasalanan, a na pun taganan kilala si Jesus buy a ya nanampalataya kana.

⁷ Kakaidwan kun mani anak, agana kaw magpapurayit agyan kansabêt man. Nu sisabêt man na manyag matinêk, sabay ya matinêk kaparisun Jesus ya matinêk. ⁸ Nuwa nu sisabêt man na mamisundu sa panyag nan kasalanan, mani anak yan Satanas, tagawan ubat pun sa umpisa, manyag gan kasalanan si Satanas. Kabay naku yabay baydi ya Anak Bapan Namalyari amên lasakên nay mani diyag Satanas. ⁹ Ya kaganawan naging anak Bapan Namalyari, a layna panisunduy panyag lan kasalanan, tagawan idi ya kallay bayuy biyay ya ubat kan Bapan Namalyari. Buy gawan si Bapan

Namalyari yay Bapa la, a layna malyarin isunduy panyag lan kasalanan. ¹⁰ Kabay makilala tamu nu sisabêt ta mani anak Bapan Namalyari buy nu sisabêt ta mani anak Satanas. Tagawan nu sisabêt man na asê manyag matinêk buy asê mangidu sa patêl na, a ya anak Bapan Namalyari.

Miividu kitamu

¹¹ Sabitun nanampalataya kaw kan Jesus, paradi ya aral la naléngê yu. Sêpat kitamun miividu. ¹² Agana kitamu makitibus kan Cain ya nasakup Satanas. Pinati nay patêl na ya si Abel gawan kinasêman naya. Tagawan sa pangêlêw Bapan Namalyari, matinêk ya dinyag Abel nuwa ya dinyag Cain, nangadadawak.

¹³ Kabay mapatêl, agana kaw paupapas nu kasulapwan kaw mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari. ¹⁴ Sabitun nuna, bilang nati kitamu sa pangêlêw Bapan Namalyari, nuwa amêsên, mabyay kitamina sa ayin katganan. Tanda tamuy abiin, gawan pangkaidwan taminay mapatêl tamu. Sisabêt man na asê mangidu sa mapatêl na, manugêl yapun sa ayin katganan na kamatian. ¹⁵ Ya nasulapu sa mapatêl na, bilang mamati yinan tawu buy tanda tamuy ayin mamatin tawuy mabiyay biyay ya ayin katganan.

¹⁶ Paradi tamun matandan na pêtêg pamiividu. Indin Jesu Cristuy biyay na para kantamu. Kabay sêpat kitamun nakal-an idin na biyay tamu para sa mapatêl tamu. ¹⁷ Alimbawa, nu dilag gisay tawuy nag-agyu sa biyay buy dilag yan nakitan na gisay patêl la mangaylangan, nuwa a naya sinawpan, masabi tamu nayin pangkaidwan na si Bapan Namalyari? Asê! ¹⁸ Mani anak, agana kitamu miividu kay sa sabi, nun a ipakit tamuy pêtêg ga pangidu sa kapamilatan mani diyag tamu. ¹⁹⁻²⁰ Nu parabaysên na pamiividu tamu, pilmin mambumyay kitamu ayun sa kapêtêgan. Buy agyan nu misan paran pan-usigin kitamu pun nakêm tamu, malyari kitamun makiarap kan Bapan Namalyari un napatêtbêk. Tagawan tanda tamuy igit pun si Bapan Namalyari kaysa nakêm tamu buy tanda

nay kaganawan na pan-isipin buy pandaygên tamu.

²¹ Kakaidwan kun mapatêl, nu a kitamu pan-usigin nakêm tamu, makapikiarap kitamu kan Bapan Namalyari un napas-êy ya nakêm. ²² Buy agyan dakun sabêt ta yawarên tamu kan Bapan Namalyari, pilmin matanggap tamu, gawan pandaygên tamuy kapapaidu kana buy manunul kitamu sa mani utus na. ²³ Buy ati ya utus na: Sêpat kitamun manampalataya sa Anak nay si Jesu Cristu buy miiidu kitamu kaparisun in-utus na kantamu. ²⁴ Ya mani manunul sa utus Bapan Namalyari, manugêl silayna kana buy manugêl êt kalla si Bapan Namalyari. Buy sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari ya indin na kantamu, tanda tamuy manugêl kantamu si Bapan Namalyari.

4

Ya Ispiritun Bapan Namalyari buy ya ispiritun tawuy manalangsang kan Cristu

¹ Kakaidwan kun mapatêl, malakêy nay mani tawuy mamiaral alwan pêtêg. Kabay nu dilag magsabin idi kallay Ispiritun Bapan Namalyari, agana kaw tambêng maniwala, nun a papakapilmin yu pun nu pêtêg ubat kan Bapan Namalyari. ² Matandan yu nu taganan idi kallay Ispiritun Bapan Namalyari nu pangkilalanên lay naku baydi sa babun luta si Jesu Cristu ya in-anak tawu. ³ Nuwa nu sisabêt man na asê mangilalan naku si Jesu Cristu baydi sa babun luta ya in-anak tawu, labay sabin, alwan Ispiritun Bapan Namalyari ya idi kana nun a ya ispiritun tawuy manalangsang kan Cristu. Tanda yinay lumatêng ngay tawun abiin buy amêsên, idi yina baydi sa babun luta.*

⁴ Nuwa sikaw wa kakaidwan ku, anak kawnan Bapan Namalyari buy sinambut yinay mani mamiaral alwan kapêtêgan, gawan a yu pinaniwalan na in-aral la. Ta ya Ispiritun Bapan Namalyari ya idi kamuyu, makapangyarian yapun kaysa kan Satanas ya sabay ya mag-ari amêsên

sa mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari. ⁵ Ya mamiaral alwan pêtêg, sabay silay mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari. Kabay ya pan-iaral la, kay abituy mani bagay ya pandaygên mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari. Buy ya manunul sa pan-iaral la, kay abitu silay kaparisu lan asê manunul kan Bapan Namalyari. ⁶ Nuwa sikitamu, mani anak kitaminan Bapan Namalyari. Kabay ya mani manunul sa mani pan-iaral tamu, sabay silay kaparisu tamun mangilala kan Bapan Namalyari. Nuwa ya mani tawuy asê kalabay manunul kantamu, a sila mangilala kan Bapan Namalyari. Sa parabaydu, matandan tamu nu sisabêt ta mamiaral kapêtêgan na ubat sa Ispiritun Bapan Namalyari buy matandan tamu êt nu sisabêt ta mangaral kalaraman.

Si Bapan Namalyari ya pangidu

⁷ Kakaidwan kun mapatêl, miiidu kitamu, tagawan si Bapan Namalyari ya pinangubatan pangidu. Buy ya tawuy mangidu sa kaparisu na, anak yan Bapan Namalyari buy kilala na si Bapan Namalyari. ⁸ Nuwa nu sisabêt man na asê mangidun kaparisu na, a na kilala si Bapan Namalyari, tagawan si Bapan Namalyari, pawa yan mapangidu. ⁹ Impakit Bapan Namalyari ya pangidu na kantamu sabitun in-utus na baydi sa babun lutay kagisagisay Anak na. Dinyag nay abiin amên sa kapamilatan Anak na, mabiyan kitamun biyay ya ayin katganan. ¹⁰ Alwan sikitamuy nangidu kan Bapan Namalyari, nun a siyay nunan nangidu kantamu. Gawan sa kasalanan tamu, sikitamu dayi ya sêpat maparusan. Nuwa gawan sa pangidun Bapan Namalyari kantamu, in-utus na baydi sa babun lutay Anak na ya si Jesus amên siyay maparusan kamatyan bilang kasagili tamu amên mapatawad da mani kasalanan tamu. Abiin na pêtêg ga pangiduy impakit Bapan Namalyari kantamu.

* **4:3** 4:3 Ya labay sabin, agyan asê pun magpakit ta tawuy manalangsang kan Cristu, idi ya baysên na mani tawuy panggamitin na. Basên tamuy 2 Tesalonica 2:1-12.

¹¹ Kakaidwan kun mapatêl, gawan parabaysên na pangidun Bapan Namalyari kantamu, sêpat kitamu êt miidu. ¹² Ayin pun tawuy nakakit kan Bapan Namalyari. Nuwa nu miidu kitamu, manugêl kantamu si Bapan Namalyari buy ganap sa biyay tamuy pangidu na.

¹³ Tanda tamuy manugêl kitamu kan Bapan Namalyari buy manugêl ya êt kantamu. Tanda tamuy abiin tagawan indin na kantamuy Ispiritu na. ¹⁴ Nakitan yan si Jesus ya Anak Bapan Namalyari. Kabay pan-ipapêtêg yan na sabay siyay in-utus Bapan Namalyari bilang Mamiligtas sa mani tawu sa kaparusan mani kasalanan la. ¹⁵ Nu sisabêt man na mangilalan sabay si Jesus ya Anak Bapan Namalyari, manugêl kana si Bapan Namalyari buy manugêl ya êt kan Bapan Namalyari. ¹⁶ Kabay amêsên, tanda tamuy pan-idun kitamun Bapan Namalyari buy mapanaligan tamuy pangidu na.

Si Bapan Namalyari, pawa yan mapangidu. Ya tawuy mapangidu, manugêl kana si Bapan Namalyari buy manugêl ya êt kan Bapan Namalyari. ¹⁷ Sa parabaysên, ganap pa kantamuy pangidun Bapan Namalyari. Kabay a kitamu sêpat malimu sa Allun Pangukum† na, ta mambumyay kitamina kaparisun Jesus sabitun idi yapun baydi sa babun luta. ¹⁸ Ayin sabêt man na limu sa pangidu, ta pan-itas ganap pa pangiduy sabêt man na limu. Kabay nu malimuy gisay tawu ya dat parusan ya sa Allun Pangukum, labay sabin, asê pun ganap kanay pangidun Bapan Namalyari.

¹⁹ Pangkaidwan tamu si Bapan Namalyari gawan siyay nunan nangidu kantamu. ²⁰ Nu pansabin gisay tawuy pangkaidwan na si Bapan Namalyari, nuwa nasulapu ya sa kaparisan na, maglaram ya. Ta nu a na pan-idun na kaparisan na ya mangakitan na, parasaantu nan idun si Bapan Namalyari ya a na mangakitan. ²¹ Kabay ati ya utus ya indin Cristu kantamu. Ya tawuy mangidu kan

Bapan Namalyari, kaylangan idun na êt ta mapatêl na.

5

Ya pangidu, panampalataya, buy panambut

¹ Nu sisabêt man na manampalatayan sabay si Jesus ya Cristuy in-utus Bapan Namalyari, pêtêg ga anak yan Bapan Namalyari. Buy nu sisabêt man na mangidu sa bapa, mangidu ya êt sa anak na. ² Kabay nu pan-idun tamu si Bapan Namalyari buy pansunulun tamuy mani utus na, matandan tamuy pan-idun tamuy mani anak na. ³ Ya labay sabin pangidu tamu kan Bapan Namalyari, sunulun tamuy mani utus na. Buy ya mani utus na, asê masakit sunulun. ⁴ Tagawan sikitamun mani anak Bapan Namalyari, nasambut tam-inay nangadadawak ka diyag baydi sa babun luta. Nanambut kitamina tagawan manampalataya kitamu kan Jesus. ⁵ Ayin makasambut sa nangadadawak ka diyag baydi sa babun luta, liban ta sa mani tawuy manampalatayan sabay si Jesus ya Anak Bapan Namalyari.

Ya tatlu pamipapêtêg tungkul sa Anak Bapan Namalyari

⁶ Sabitun naku si Jesu Cristu baydi sa babun luta, napagpapêtgan na Anak yan Bapan Namalyari sa kapamilatan lanêm sabitun nagpabawtismu ya buy sa kapamilatan daya sabitun nati ya. Alwan kay sa lanêm nun a sa kapamilatan êt daya. Ya mani bagay ya abiin, pinagpapêtgan Ispiritun Bapan Namalyari, gawan ya Ispiritun Bapan Namalyari sabay ya kapêtêgan. ⁷ Amêsên, dilag tatlu [sa langit ya] nagpapêtêg: [ya Bapa, ya Sabi, buy Ispiritun Namalyari.] Ya tatlu abiin, gisay pan-ipapêtêg la. ⁸ Dilag tatlu [sa luta] ya nagpapêtêg nu sisabêt si Jesus: Ya lanêm sên nagpabawtismu ya, ya daya na sabitun nati ya, buy ya Ispiritun Bapan Namalyari. Ya tatlu abiin, gisay pan-ipapêtêg la.

† 4:17 4:17 Sa Allun Pangukum Bapan Namalyari, mangukum ya sa kaganawan tawu, ayun sa mani dinyag la.

⁹ Amêsên, nu paniwalan tamuy pan-ipapêtêg tawu, luyang tamun sêpat paniwalan na pan-ipapêtêg Bapan Namalyari, gawan mismun siyay nam-in abiin na tatluy pan-ipapêtêg tungkul sa Anak na. ¹⁰ Kabay nu sisabêt man na manampalataya sa Anak Bapan Namalyari, maniwala ya êt sa pan-ipapêtêg Bapan Namalyari. Nuwa nu sisabêt man na asê maniwala sa pamipapêtêg ga abiin, pandaygên nan malaram si Bapan Namalyari tagawan a ya maniwala sa impapêtêg Bapan Namalyari tungkul sa Anak na. ¹¹ Tagawan impapêtêg Bapan Namalyari ya sa kapamilatan pamikibêtêk tamu sa Anak na, binyanan na kitamun biyay ya ayin katganan. ¹² Kabay nu sisabêt man na nakibêtêk sa Anak Bapan Namalyari, dilag ginan biyay ya ayin katganan. Nuwa nu sisabêt man na asê nakibêtêk sa Anak Bapan Namalyari, ayin yan biyay ya ayin katganan.

Ya biyay ya ayin katganan

¹³ Insulat kuy kaganawan abiin amên matandan yuy sikaw wa manampalataya sa Anak Bapan Namalyari, dilag kawnan biyay ya ayin katganan. ¹⁴ Kabay napasêy ya nakêm tamun magdani kan Bapan Namalyari, tagawan napilmi kitamun lêng-ên nay agyan sabêt man na yawarên tamu ayun sa kalabayan na. ¹⁵ Buy nu tanda tamuy mallêngê kantamu si Bapan Namalyari, tanda tamuy matanggap tam-inay panyawarên tamu kana.

¹⁶⁻¹⁷ Alimbawa, nu makitan muy patêl mu kan Cristu ya manyag kasalanan, manalangin ka kan Bapan Namalyari para kana amên biyan nayan bayun biyay. Tanda tamuy ya kaganawan pandaygên na nadawak, kasalanan kan Bapan Namalyari. Ya mani kasalanan tamu, malyarin patawarên liban sa kasalanan na makapigtan sa ayin katganan na kamatyan. Ya parabaysên na kasalanan, asê malyarin patawarên kanuman. Kabay agana kaw manalangin para sa tawuy manyag parabaysên na kasalanan.

¹⁸ Tanda tamuy ya mani anak Bapan Namalyari, a la pan-isunduy panyag lan kasalanan tagawan pan-illagan silaynan

Anak na ya si Jesu Cristu amên a silayna mapasakitan Satanas. ¹⁹ Ya kaganawan tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari, sakup silan kapangyarian Satanas. Nuwa sikitamu, tanda tamuy mani anak kitaminan Bapan Namalyari. ²⁰ Tanda tamu êt ta naku baydi sa babun luta ya Anak Bapan Namalyari buy binyanan na kitamun pangintindi amên makilala tamuy pêtêg ga Namalyari. Pêtêg kitaminan idi kan Bapan Namalyari, ta idi kitamina kan Jesu Cristu ya Anak na. Sabay siyay pêtêg Namalyari buy pinangubatan biyay ya ayin katganan.

²¹ Kakaidwan kun mani anak, magpakarayu kaw sa pangulimên sa mani diyusdiyusan.

Ya Ikalwan Sulat JUAN

¹ Siku ya tuway mamunu sa miaawyun na manampalataya kan Jesus, manulat taku kamuy babayi ya pinilin Bapan Namalyari buy sa mani anak mu. Lubus kataw pangkaidwan buy alwan kay sikuy mangidu kamuyu, nun a ya kaganawan tawuy nakatandan kapêtêgan tungkul kan Jesus. ² Pangkaidwan yan kaw gawan sa kapêtêgan na idi sa bêkê tamu buy manugêl kantamu kanuman.

³ Labay kuy manugêl kantamuy kangêdan, lunus, buy kapatêt bêkan na ubat kan Bapan Namalyari buy kan Jesu Cristu ya Anak na, kaban mambumyay kitamu sa kapêtêgan buy sa pangidu.

Ya kapêtêgan buy pangidu

⁴ Sadyay tula ku sên natandan kuy dakun umnu sa mani anak muy mambumyay sa kapêtêgan, ayun sa inutus kantamun Bapa tamun Namalyari. ⁵ Kabay amêsên, panggalangên na babayi, panyawarên ku kamuy miiidu kitamun kaganawan. Alwan bayun utus sa ati. Tagawan sabitun nanampalataya kaw kan Jesus, abiin nay utus sa indin kantamun Bapan Namalyari. ⁶ Ya labay sabin pangidu kan Bapan Namalyari, sunulun tamuy mani utus na. Ta sabitun nanampalataya kaw kan Jesus, nalêngê yinay utus na sabitun sinabi nay, "Miiidu kaw."

⁷ Pan-ipaganaka ku kamuyuy mani abiin gawan malakêy nay mani mamilitêp pa nikyat baydi sa babun luta. Sabay silay mani tawuy asê mangilalan nagin tawu si Jesu Cristu sabitun naku ya baydi sa babun luta. Pan-ilitêp lay mani tawu buy pansalangsangên la si Cristu. ⁸ Kabay manginlag kaw amên asê masayang nga pinagpagalan yu, nun a matanggap yuy lubus sa gantimpalay in-il-an Bapan Namalyari para kamuyu.*

⁹ Ya tawuy asê manugêl sa pêtêg aral Cristu nun a pandagdagên na pun, ayin kana si Bapan Namalyari. Nuwa ya tawuy manugêl sa aral Cristu, idi kana si Bapan Namalyari buy si Jesu Cristu ya Anak na. ¹⁰ Nu dilag mani tawuy mallumatêng nga kaatag ga pan-ituru la tungkul kan Cristu, agana yu sila pasunun sa bali yu buy agana yu sila dambin. ¹¹ Tagawan na mandambi kalla, miawyun nina sa nadawak ka pandaygên la.

¹² Malakê pun êt dayi ya labay kun isabi kamuyu, nuwa a kina isulat, ta labay ku isabi ku kamuyun arapan. Tagawan maniwala kun makalaku waku baysên kamuyu amên magin lubus sa tula tamu.

¹³ Nagpapakun kayna, sabin mani anak patêl muy babayi ya kaparisu mun pinili êt Bapan Namalyari.

* **1:8** 1:8 Malyarin paradi êt ta labay sabin: Tagawan nu mailitêp kaw, madyag ayin pukat ta pagpagal yan sa pangaral kamuyu. Nu parabaysên na malyari, a yu matanggap pa gantimpalay in-il-an Bapan Namalyari para kamuyu.

Ya Ikatlun Sulat JUAN

¹ Siku ya tuway mamunu sa mani manampalatayay miaawyun, manulat taku kamuy kaluguran kun Gaius ya taganan kakaidwan ku.

² Kakaidwan kun patêl, manalangin naku ya magin mangêd da kabilyan buy napas-êy ya lawini mu, kaparisun panampalataya mu ya tanda kuy napas-êy êt. ³ Tanda kuy abiin gawan balang dilag mallumatêng baydi ya mani mapatêl tamu kan Cristu, pawa lan pansabin kangkuy tapat ta panampalataya mu sa kapêtêgan tungkul kan Jesus buy mambumyay ka ayun sa kapêtêgan. Sadyay tula ku sa sinabi la tungkul kamu!

⁴ Gawan ayin nan kaatag ga igit pun na makapagpasaya kangku, nun a ya matandan kuy mambumyay ayun sa kapêtêgan na mani anak ku sa panampalataya.

⁵ Kakaidwan kun kaluguran, taganan tapat ka sa panampalataya tamu gawan pallingunun muy mapatêl tamu ya midan baysên, agyan na mani a mu kakilala.

⁶ Imbalita la sa mani manampalatayay miaawyun baydi tungkul sa pangiduy impakit mu kalla. Nu malyari dayi, sawpan mu pun sila ayun sa paralan na kapapaidu kan Bapan Namalyari sa pamisundu lan pamita papakun sa kaatag lugal. ⁷ Tagawan mamaku sila sa magmikakanayun na lugal amên ioral la tungkul kan Jesus, ya asê mananggap agyan sabêt man na sawup sa mani tawuy asê pun mangilala kan Bapan Namalyari. ⁸ Kabay sikitamun mani manampalataya, sêpat sikitamuy manawup kalla amên sa pakapakun baydu, kasawup kitamu sa pangaral kapêtêgan tungkul kan Jesus.

⁹ Sabitun nuna, nanulat taku sa mani manampalatayay miaawyun baysên, nuwa a kay kinilalan Diotrefes. Gawan kay labay na, siyay mamunu sa mani manampalataya baysên. ¹⁰ Kabay nu maku waku baysên, sabin ku kamuyuy

mani pandaygên na. Pan-iwagaw nay mani kalaraman na panira na tungkul kanyan. Alwa pun êt kay abiin, a na pantanggapên na mapatêl tamuy manduman baysên. Buy pambênbenan na pun êt ta kaatag ga kalabay manawup kalla buy si kalabay pun êt manawup, pan-ipatas na sa pamititipun mani manampalatayay miaawyun.

¹¹ Kakaidwan kun patêl, agana mu tubsun na nadawak ka ugali, nun a ya tubsun mu, abituy mangêd da ugali. Tagawan na mani manyag mangêd, sabay silay mani anak Bapan Namalyari. Nuwa ya manyag nadawak, a sila anak Bapan Namalyari gawan a laya pun kakilala.

¹² Pansabin kaganawan manampalatayay mangêd da tawu si Demetrio gawan makitan sa pamibiyaybiyay nay manunul ya sa kapêtêgan. Sikay man, pan-ipapêtêg yan na mangêd yan tawu buy tanda muy pêtêg ga mani pansabin yan.

¹³ Malakê pun êt dayi ya labay kun sabin kamu, nuwa a kina isulat, ¹⁴ ta labay ku sabin ku kamun arapan. Tagawan maniwala kun a maêpêng, makalaku waku baysên kamu.

¹⁵ Labay kuy manugêl kamuy kapatêbêkan na ubat kan Bapan Namalyari. Nagpapakun kayna, sabin mani kaluguran tamu baydi. Sabin mu êt sa balang gisay kaluguran tamu baysên na nagpapakun silayna.

Ya Sulat ta ubat kan JUDAS

¹ Siku si Judas ya patêl Santiago buy alipên Jesu Cristu.

Nanulat taku kamuyun mani binêg Bapan Namalyari ya pan-idun na buy pan-illagan Jesu Cristu.

² Labay kuy manugêl kamuyuy lubus sa lunus, kapatêtbêkan, buy pangiduy ubat kan Bapan Namalyari.

Ya mani tawuy mangaral alwan pêtêg

³ Mani kakaidwan kun mapatêl, labay-labay ku dayin isulat kamuyuy tungkul sa kaligtasan ya indin Bapan Namalyari sa balang gisa kantamu. Nuwa kaban pan-isipin kun isulat ta abiin, naisip kuy mas kaylangan kun sabin kamuyuy pawa yun itanggul ya mani pêtêg ga aral ya panampalatayanan tamu. Ta ya pêtêg ga aral la abiin, katamisan intiwalan Bapan Namalyari kantamun mani pinili nan kay kana buy asê sêpat ibayu kanuman.

⁴ Kaylangan itanggul yuy pêtêg ga aral ta dilag mani tawuy nakiawyun kamuyu ya sa a yu tanda, kay magtatalingkayu silan manampalataya kan Bapan Namalyari. Pan-itumbalik lay kangêdan Bapan Namalyari sa kapamilatan pamikikanayun la, gawan pansabin lay maganaka si Bapan Namalyari buy patawarên na kitamu. Ya mani tawun abiin, a la labay kilalanên na kay si Jesu Cristuy Panginuun ya sêpat tamun pagsuywan. Sabitun nuna, ya parusan mani parabayduy tawu, idi ya sa Kasulatan.

Ya parusa sa mani nadawak sabitun nuna

⁵ Mani mapatêl, agyan tanda yinay tungkul sa nalyari sa mani Israelita sabitun nuna, labay ku pun êt ipaganaka kamuyu. Agyan inligtas silan Bapan Namalyari sa pangaipus la sa Egipto,* pinati na êt ya mani asê naniwala kana.†

* **1:5** 1:5 Exodo 1-12. † **1:5** 1:5 Mani Bilang 14:26-35. ‡ **1:11** 1:11 Sa Genesis 4, si Cain buy ya patêl nay si Abel nag-andug sila kan Bapan Namalyari. Tinanggap Bapan Namalyari ya andug Abel nuwa ya andug Cain, a na tinanggap. Kabay nanubag si Cain buy pinati nay patêl na.

⁶ Ganakên yu êt ya nalyari sa mani angel ya nagtas sa katungkulan la sa langit buy inlakwanan lay nay bibiyan la baydu. Inggapus silan Bapan Namalyari sa mani tanikalay asê mangaputus buy insukul na sila sa kali ya nalalêlalê angga sa parusan na sila sa Allun Pangukum na.

⁷ Ganakên yu êt ta nalyari sa mani tawu sa balayan Sodoma buy sa Gomorra buy sa mani karani lan balayan. Sabitun nuna, pawa silan makikanayun buy pandaygên lay kalabayan lawini la. Agyan parisu silan liyaki, niasawa sila. Para êt bayduy babayi sa kaparisu nan babayi. Gawan baysên, pinarusan silan Bapan Namalyari sa kapamilatan apuy ya asê mangapalêng. Dinyag nay abiin bilang patanda sa mani tawuy mapanyag kadawakan.

⁸ Para êt baysên ya diyag mani tawuy magtatalingkayun manampalataya kan Bapan Namalyari ya nakiawyun kamuyu. Dilag silan mangasulêplêp ya nadawak ya sabay ya mamitustus kalla amên daygên lay mamakapadêng-êy ya diyag sa sarili lan lawini. A sila kalabay magpasakup sa Panginuun buy magsabi sila êt nadawak laban sa mani idi sa langit. ⁹ Isipin tamu si Miguel, agyan siyay pinunun mani angel, a ya nakadêgdêg nagsabin nadawak laban kan Satanas. Tagawan sabitun nisubakan sila nu sisabêt kallay mangwan bangkay Moises, asê nakadêgdêg nanangkan si Miguel kan Satanas, nun a kay sinabi na, "Baalay nay Panginuun ya mamarusa kamu!" ¹⁰ Nuwa si abiin na mani magtatalingkayun manampalatayay kaawyun yu, magsabi silan nadawak laban sa mani bagay ya a la mapukatan. Kaparisu silan mani ayup pa pandaygên lay labay lawini la agyan a la pun inisip. Gawan ya pansunulun la, kay kalabayan lawini la ya sabay ya mantan kalla sa kaparusan.

¹¹ Mamakapalunus ya malyari sa mani tawun abiin! Tagawan manyag silan nangadadawak kaparisun dinyag Cain

sabitun nuna.‡ Mamakapalunus ya malyari kalla! Tagawan pampurayitin lay kaparistu la amên ta kay makapera sila kaparibun dinyag Balaam sabitun nuna. Mamakapalunus ya malyari kalla! Tagawan pallabagên lay mani utus Bapan Namalyari kaparibun dinyag Korah sabitun panawun Moises. Kabay ni-pakabili si Korah,§ buy para êt baysên ya pamarusa sa mani tawuy kaawyun yu ya magtataling kayun manampalataya kan Bapan Namalyari.

¹² Ya mani tawun abiin, sabay silay mipakadêng-êy buy manira kamuyu gawan ayin silan dêng-êy makiêm kamuyu bilang mipapatêl kan Cristu. Buy kay pawan kasimbawan na labay la buy kay sarili lay pan-isipin la. Para silan yatêk ka idi sa malinis ya yaming. Para silan mani ulap ya pan-ialipad angin, nuwa ayin pantanên na uran. Para sila êt mani puun kayuy ayin tagêy, agyan panawun nan panagêy. Inulut buy taganan nati yana. ¹³ Buy para sila êt mangaragul la allun sa dagat ya asê mabênbenan. Ya diyag lay mamakapadêng-êy maiparibu sa madinat ta subu ya pantanên alun sa agid dagat. Magpakarayu sila sa pêtêg ga aral, ta para silan bêtêwên ya nalitêp, tagawan nagpakarayu sila sa pêtêg ga aral. Kabay nakal-an sila sa kadlêman buy manugêl sila baydu kanuman.

¹⁴ Si Enoc ya ikapituy kaapuapuan Adan, awlagi sinabi na nu sabêt ya malyari sa mani tawun abiin. Sinabi na, "Pakalêngê kaw! Lumatêng ya Panginuun kaawyun nay libulibuy ang-el na

¹⁵ amên atulan nay kaganawan tawu ayun sa mani diyag la. Parusan nay mani tawuy makasalahan ya asê mangilala kan Bapan Namalyari. Parusan na sila gawan sa nangadadawak ka diyag la buy sa kaganawan nangadadawak ka pansabin la laban kana."

¹⁶ Ya mani tawun abiin, mapanguwenta buy mapanêsê sila. Buy kay ya pansunulun la abituy nadawak ka kalabayan la. Mapagpadayêw sila buy pam-

pakangêdên lay pagsabi la amên kay makwa lay labay la sa mani tawu.

Mani utus sa mani manampalataya kan Jesus

¹⁷ Nuwa sikaw wa kakaidwan kun mapatêl, pawa yun ganakên ya sinabin mani apostul Panginuun tamun Jesu Cristu sabitun nuna. ¹⁸ Ya sinabi la sabitun nuna,

"Bayu mag-udung si Jesus, lumatêng ya mani tawuy manguyam.

Labaylabay lan sunulun ya nangadadawak ka kalabayan lawini la."

¹⁹ Abiin silay mani tawuy manira sa pamibêbêtêk yu, pansunulun lay kalabayan lawini la buy ayin kallay Ispiritun Bapan Namalyari.

²⁰ Nuwa sikaw wa mani kakaidwan kun mapatêl, pawa yun pakapas-êyên na panampalataya yu sa kapêtêgan ya impatandan Bapan Namalyari kamuyu. Buy pawa kaw manalangin kan Bapan Namalyari sa sawup Ispiritu na. ²¹ Gawan sa lunus Panginuun tamun Jesu Cristu kamuyu, mabiyen kaw lanun biyay ya ayin katganan. Kabay kaban pan-êtêngên yuy allun abiin, manugêl kaw sa pangidun Bapan Namalyari. ²² Ya mani magmikakunuy nakêm sa panampalataya kan Jesus, kalunusan buy sawpan yu sila.

²³ Ya kaatag nangalilitêp sa asê pêtêg ga aral, para silan marani yan minabu sa apuy ya asê mangapalêng. Kabay sawpan yu sila êt amên miligtas sila sa parusa. Ya kaatag pun na pawan manyag nadawak, kalunusan yu sila êt. Nuwa mangillag kaw ta dat miawyun kaw sa mani kadinatan na pandaygên la.

Ya pangulimên kan Bapan Namalyari

²⁴ Ulimênên tamu si Bapan Namalyari ya sabay ya mangillag kamuyu amên a kaw makadyag kasalahan buy siya êt ya makapigtan kamuyu sa nasawang nga arapan na un ayin makitan kamuyuy nadawak buy lubus ya tula yu. ²⁵ Kay gigisay Bapan Namalyari buy sabay siyay Mamiligtas tamu sa kapamilatan dinyag Panginuun tamun Jesu Cristu. Kanay

pangulimên, karangalan, kadakilaan buy
kapangyarian ubat pun sabitun nuna,
angga amêsên buy kanuman. Awuy
Panginuun!

PAHAYAG

¹ Ya sulat kun ati tungkul sa mani marani yan malyari ya impatandan Bapan Namalyari kan Jesu Cristu buy siku si Juan na lingkud na ya pinipatandan Jesus sa kapamilatan ang-el na ya inutus na kangku amên maipatanda ku êt sa kaganawan lingkud Bapan Namalyari. ² Kabay pansabin kuy kaganawan nakitan buy nalêngê ku, ya Sabin Bapan Namalyari buy impatandan Jesus kangku. ³ Pinagpalay tawuy mamibasan sulat ta ati buy pagpalên êt ta mani mallêngê buy manunul sa nakasulat di, tagawan marani yan malyari!

Pangumusta sa pituy pustun manampalatayay miaawyun

⁴ Siku si Juan na nanulat ati sa pituy pustun manampalatayay miaawyun na idi sa prubinsyan Asia. Nagpapakun kawna! Labay kuy manugêl kamuyuy kangêdan buy kapatêtbêkan na ubat kan Bapan Namalyari, ya Namalyari awlagi pun, ya Namalyari amêsên, buy Namalyari kanuman. Ya kangêdan buy kapatêtbêkan na abiin, ubat êt sa pituy Ispiritu* ya idi sa arapan turonu na ⁵ buy ubat kan Jesu Cristu ya sabay ya mapagkatiwalan na magpapêtêg sa kaganawan ati buy nuna nan pinabyay sa nangamamati. Buy si Jesus êt ta pinunun mani ari baydi sa babun luta.

Siyay mangidu kantamu. Buy sa kapamilatan daya na, imbus na kitamu sa mani kasalanan tamu. ⁶ Dinyag na kitamun pag-arian na buy mani pari amên maglingkud sa Namalyari buy Bapa na. Kan Jesu Cristuy pangulimên buy kapangyarian kanuman! Awuy Panginuun.

⁷ Pansabin ku kamuyuy lumatêng lanu si Jesu Cristu ya idi sa mani ulap buy makitan yan kaganawan tawu. Agyan na mani nallatug kana, makitan laya êt. Manangis ya mani tawu sa kaganawan

layi sa babun luta gawan parusan na sila. Taganan pêtêg malyari ya abiin. Awuy Panginuun.

⁸ Sinabin Bapan Namalyari ya Maka-pangyarian sa kaganawan, “Sikuy Alpha† buy Omega.‡” Ya labay sabin sabay siyay Namalyari amêsên, awlagi buy kanuman.

Nagpakit si Jesus kan Juan

⁹ Siku si Juan ya patêl yu sa panampalataya buy kaawyun yun pag-arian Bapan Namalyari. Kaawyun yuku êt sa kasakitan buy sa kapibabatan gawan sa pamikibêtêk tamu kan Jesus. Gawan sa pamipatanda kun Sabin Bapan Namalyari buy sa pamipapêtêg ku tungkul kan Jesus, gintan laku sa islan Patmos. ¹⁰ Sabitun allun Panginuun, natupus sakun Ispiritun Bapan Namalyari buy nalêngê ku sa kabukutan kuy gisay masnêg ga tunuy ya paran sênêg patutut. ¹¹ Buy sinabin masnêg ga tunuy kangkuy, “[Sikuy Alpha buy Omega, ya labay sabin sikuy Umpisa buy Kayaryan.] Isulat mu nu sabêt ta makitan mu buy ipagtan muy abiin sa pituy pustun manampalatayay miaawyun na idi sa balayan Efeso, sa Esmirna, sa Pergamo, sa Tiatira, sa Sardis, sa Filadelfia, buy sa Laodicea.”

¹² Nangawing ngaku amên êlêwên nu sisabêt ya magsabi kangku. Dilag gakun nakitan na pituy gintuy pamyanan sulu. ¹³ Baydu sa bunak pituy pamyanan sulu, dilag gisay tawuy nakaidêng ya paran in-Anak Tawuy ubat sa langit.§ Nakayaming yan angga sa buwê buy dilag gintuy nakabaykês sa pagaw na. ¹⁴ Ya ulu buy sabut na, kasin putin sabut tupa o elu. Buy ya mata na, paran magdêkêtdêkêt ta apuy. ¹⁵ Ya bitis na, paran manginangkinang nga tangsuy impadan sa apuy ya pinasilêng. Buy ya tunuy na, paran lanêm ma manukusuk. ¹⁶ Ya gamêt nay wanan, dilag pantalanên na pituy bêtêwên buy dilag mag-awas sa bêtêy nay gisay ispaday mikapakay tarêm.* Buy mamakasilêw wa lupa na kaparisun sawang mamut nu ugtu.

* **1:4** 1:4 *pituy Ispiritu*: ya labay sabin Ispiritun Bapan Namalyari. † **1:8** 1:8 *Alpha*: ya labay sabin, umpisa.

‡ **1:8** 1:8 *Omega*: ya labay sabin, kayaryan. § **1:13** 1:13 Daniel 7:13. * **1:16** 1:16 Pahayag 2:16; 19:15; 19:21.

¹⁷ Pamakakit ku kana, para kinan nati ya nipalukub sa kabitisan na. Nuwa impaluntu na kangkuy gamêt ta wanan na buy sinabi na, “Agana ka malimu! Sikuy Umpisa buy Kayaryan, ¹⁸ buy sikuy Mangabyay!† Nati yaku nuwa êlêwên mu, nabyay yaku amêsên buy manugêl lakun nabyay kanuman. Sikuy manalan susin Kamatyan‡ buy Hades ya lugal nangamamati. ¹⁹ Kabay isulat muy nakitan mu ya mangapalyari amêsên buy ya malyari pun êt lanu. ²⁰ Pakalêngê kay Juan. Ati ya labay sabin pituy bêtêwên na nakit muy tatalan ku sa wanan ku buy ya pituy pamyanan sulu. Ya pituy bêtêwên, sabay ya pituy ang-el ya magbantay sa pituy pustun manampalatayay miaawyun. Buy ya pituy sulu sabay ya pituy pustun manampalatayay miaawyun.”

2

Ya sulat para sa mani manampalatayay miaawyun na idi sa Efeso

¹ Amêsên, sinabi ya êt Jesus kangku ya manulat taku sa ang-el nay magbantay sa manampalatayay miaawyun na idi sa balayan Efeso.

“Ati ya pan-ipasabin Jesus ya manalan un pituy bêtêwên sa wanan ku buy mamita sa bunak pituy gintuy pamyanan sulu. ² Sikaw wa mani taga Efeso, tanda kuy mani pandaygên yu. Tanda kuy mani pagpagal yu bilang manampalataya buy ya pamibabata yu. Tanda ku êt ta a yu pantulutan makiawyun kamuyuy mani naggadawak ka tawu. Sinubukan yuy mani mapagtalingkayuy apostul buy napagpapêtgan yun alwa silan namtêg apostul. ³ Tanda ku êt ta nibabata ka sa malakêy kasakitan gawan sa panunul mu kangku buy a ka nangayna.”

⁴ “Nuwa dilag gakun asê labay kamuyuy. Ya pangidu yu kangku, asina

kaparisu sabitun nuna kaw nanampalataya. ⁵ Ganakên muy abituy kabilyan mu sabitun nuna kan nanampalataya ya naumut ta pangidu mu kangku, ya siyan amêsên ni inlumêpêt tana! Kabay magsisi kayna buy daygên muy mani pandaygên mu sabitun nuna kan nanampalataya kangku. Tagawan nu a ka magsisi, lakwên kata buy itas kuy pamyanan mun sulu sa binyanan na. ⁶ Nuwa dilag gaku êt labay kamu. Pangkasulapwan muy mani pandaygên mani Nicolaita kaparison panulapu ku sa mani pandaygên la.”*

⁷ “Sikaw wa mani mallêngê, pakaisipin yuy pansabin Ispiritun Bapan Namalyari sa mani manampalatayay miaawyun. Sisabêt man na manambut, tulutan kuyan mangan un tagêy puun kayuy mam-in biyay ya idi sa Paraisun Bapan Namalyari.”†

Ya sulat para sa mani manampalatayay miaawyun na idi sa Esmirna

⁸ Sinabi êt Jesus kangku ya manulat taku sa ang-el nay magbantay sa manampalatayay miaawyun na idi sa balayan Esmirna.

“Ati ya pan-ipasabin Jesus ya sabay siyay Umpisa buy Kayaryan kangawan nati buy nanguman nabyay. ⁹ Sikaw wa mani taga Esmirna, tanda kuy sadyay pamasakit ta mangadanasan yu. Tanda kuy kalulu kaw, nuwa sa pangêlêw ku, mabandi kaw. Tanda ku êt ta pamustak mani Judio kamuyuy. Nuwa agyan pansabin lay mani Judio sila, a sila pêtêg tawun Bapan Namalyari nun a sakup silan Satanas. ¹⁰ Agana ka malimu sa mani kasakitan na marani minan danasên. Pakalêngê ka! Dilag dakun umnu kamuyuy ipasukul Satanas amên subukun nakaw. Makadanas kaw pamasakit sa lalên mapuy allu. Manugêl kan tapat angga sa kamatyan

† **1:18** 1:18 *Mangabyay* sabay lagyun Bapan Namalyari sa Manan Tipan. Basên yuy (Josue 3:10). ‡ **1:18** 1:18

Ya labay sabin, idi sa aypan kapangyarian na ya kamatyan. * **2:6** 2:6 Ya pandaygên mani Nicolaita, paniwalan lay asê nadawak ka mangulimên sa alwan pêtêg ga Diyus buy asê nadawak ka panunul sa kalabayan lawini.

† **2:7** 2:7 *Paraisun Bapan Namalyari*: ya labay sabin panugêlan Bapan Namalyari. Asê makitan na abiin baydi sa babun luta.

buy biyan katan gantimpalan biyay ya ayin katganan.

¹¹ Sikaw wa mani mallêngê, pakaisipin yuy pansabin Ispiritun Bapan Namalyari sa mani manampalatayay miaawyun. Sisabêt man na manambut, a ya makadanas ikalway kamatyan.”‡

Ya sulat para sa mani manampalatayay miaawyun na idi sa Pergamo

¹² Sinabi êt Jesus kangku ya manulat taku sa ang-el nay magbantay sa manampalatayay miaawyun na idi sa balayan Pergamo.

“Ati ya pan-ipasabin Jesus ya manalan matarêm ma ispaday mikapakay tarêm. ¹³ Sikaw wa mani taga Pergamo, tanda kuy agyan manugêl kaw sa balayan na pansakupun Satanas, manugêl kaw pun êt tapat kangku. Agyan pinati baysên sa balayan yu si Antipas ya tapat ta magpapêtêg tungkul kangku, a kaw nanalibatuk sa panampalataya yu kangku.”

¹⁴ Nuwa dilag gakun asê labay kamuyu. Si dakun umnu kamuyuy manunul sa mani inturun propetay nadawak ya si Balaam. § Sabitun nunan panawun, inturun Balaam kan Balac nu parasaantu nan itustus ya mani Israelitan makadyag kasalanan. Sinabin Balac sa mani Israelita ya kanên lay kanên na in-andug sa diyusdiyusan buy makikanayun sila. ¹⁵ Dilag êt dakun umnu kamuyuy manunul sa mani asê ustuy aral mani Nicolaita. ¹⁶ Kabay magsisi kawna buy lakwanan yinay panyag yun mani kasalanan. Tagawan nu asê, mangamut takun maku baysên amên sa kapamilatan ispaday manumawas sa bêbêy ku, kalabanên kuy abiin silay mani kaawyun yuy manunul sa mani asê ustuy aral.

¹⁷ “Sikaw wa mani mallêngê, pakaisipin yuy pansabin Ispiritun

Bapan Namalyari sa mani manampalatayay miaawyun. Sisabêt man na manambut, biyan kuyan kanên na in-il-an ku sa langit.* Biyan ku êt ta balang gisa kalla un naputi ya batuy dilag nakasulat ta bayun lagyuy ayin kaatag makatanda nun a kay abituy makatanggap.”

Ya sulat para sa mani manampalatayay miaawyun na idi sa Tiatira

¹⁸ Sinabi êt Jesus kangku ya manulat taku sa ang-el nay magbantay sa manampalatayay miaawyun na idi sa balayan Tiatira.

“Ati ya pan-ipasabin Jesus ya sabay siyay Anak Bapan Namalyari ya dilag mani matay magdêkêtdêkê paron apuy buy ya mani bitis nay manginangkinang nga paran pinasilêng nga tangsu. ¹⁹ Sikaw wa mani taga Tiatira, tanda kuy mani pandaygên yu. Tanda ku êt ta mapangidu kaw, mapanampalataya kaw, mapaglingkud buy mapamibabata. Tanda ku êt ta igit pun na pandaygên yu amêsên kaysa sabitun nuna.

²⁰ Nuwa dilag gakun asê labay kamuyu. Pantulutan yun manuru si Jezebel† ya babayin mapagtalingkayun propeta. Kabay sa kapamilatan panituru na, naiayat nan makikanayun na mani maglingkud ku buy naiayat na silan mangan kanên na in-andug sa mani diyusdiyusan. ²¹ Binyanan kuyan panawun magsisi buy lakwanan na pamikikanayun na, nuwa taganan a ya kalabay.

²² Pakalêngê kaw. Biyan kuyan sakit angga sa a yina makaidêng sa kakalêkan na. Parusan ku êt ta mani nakaawyun na, liban tana nu pagsisyan buy lakwanan lay pamikikanayun la sa babayin abiin. ²³ Patin kuy mani tagasunul na amên matandan kaganawan pustun manampalatayay miaawyun ya sikuy magtandan isip buy bêkên mani

‡ **2:11** 2:11 *ikalway kamatyan*: ya labay sabin kaparusan na ayin anggan sa impernu (Pahayag 20:6; 20:14; 21:8).

§ **2:14** 2:14 Mabasa tamuy kwentun Balaam sa librun Mani Bilang 22-24; Mani Bilang 31:16; Deuteronomio 23:4.

* **2:17** 2:17 Sa Griego, manna ya nakasimpan. Ya labay sabin manna, abituy tinapay ya indin Bapan Namalyari sa mani Israelita sabitun idi sila sa kakyangan. † **2:20** 2:20 Ya nunan Jezebel asawan gisay ari sa Israel sabitun nuna. Mabasa sa 1 Ari 16.

tawu. Biyan kun tumbas ya balang gisa kamuyu ayun sa mani dinyag yu. ²⁴ Nuwa ya kaatag kamuyu baysên sa balayan Tiatira, asê manunul sa mani turun Jezebel buy a kaw nabiyasa sa pambêgên lan 'Malalêy mani turun Satanas.' Kabay a kina dagdagan pun amên a mabayatan na isip yu. ²⁵ Kay labay kuy isundu yuy panunul yu sa kapêtêgan na nalêngê yu angga sa lumatêng ngaku.

²⁶ Ya mani manambut buy manunul sa kalabayan ku angga sa kamatyan, biyan ku silan karapatan mamaala sa mani bansa ²⁷ buy kapangyarian manyapung sa mani bansa kaparisun têkên na bakal ya manyapung sa mani banga. Biyan ku sila êt karapatan kaparisun indin kangkun Bapa ku.‡ ²⁸ Buy idin ku êt kallay kalluwan sa maranun.§ ²⁹ Sikaw wa mani mallêngê, pakaisipin yuy pansabin Ispiritun Bapan Namalyari sa mani manampalatayay miaawyun!"

3

Ya surat para sa mani manampalatayay miaawyun na idi sa Sardis

¹ Sinabi êt Jesus kangku ya manulat taku sa ang-el nay magbantay sa manampalatayay miaawyun na idi sa balayan Sardis.

"Ati ya pan-ipasabin Jesus ya manalan un pituy bêtêwên buy idi kanay pituy ispirituy maglingkud kan Bapan Namalyari. Sikaw wa mani taga Sardis, tanda kuy mani pandaygên yu. Malakêy magsabin nabyay ya panampalataya yu kangku, nuwa sa kapêtêgan, nati ya panampalataya yu. ² Kabay mimata kaw buy papas-êyên yun manguman na nitagan na panampalataya yu ya marani yan mati. Gawan makitan kuy asê pun ganap pa pandaygên yu sa pangêlêw Bapan Namalyari. ³ Kabay ganakên yuy mani aral la nalêngê buy natanggap yu.

Sunulun yuy mani abitu buy pagsisyan yuy mani kasalanan yu. Nu a kaw mimata, lumatêng ngaku sa uras sa a yu tanda, kaparisun gisay manakaw ya a yu tanda nu sabêt ta uras sa pallumatêng na.

⁴ Nuwa dilag dakun umnu kamuyu baysên sa Sardis ya asê nadinatan na yaming la, ta a sila nanyag nadawak kaparisun kaatag. Mita silan kaawyun kun nakayaming naputi gawan nanaspat sila kangku. ⁵ Nu sisabêt man na manambut, payamingan ku yan naputi buy a ku itas ya lagyu na sa librun biyay. Buy kilalanên kuya sa arapan Bapa ku buy sa mani ang-el na. ⁶ Sikaw wa mani mallêngê, pakaisipin yuy pansabin Ispiritun Bapan Namalyari sa mani manampalatayay miaawyun."

Ya surat para sa mani manampalatayay miaawyun na idi sa Filadelfia

⁷ Sinabi êt Jesus kangku ya manulat taku sa ang-el nay magbantay sa manampalatayay miaawyun na idi sa balayan Filadelfia.

"Ati ya pan-ipasabin Jesus ya banal buy mapagtiwalan. Idi kangkuy susin David.* Sabêt man na buklatên ku, ayin nan makapisara buy nu sabêt man na insara kina, ayin nan makapibuklat. ⁸ Sikaw wa mani taga Filadelfia, tanda kuy mani pandaygên yu. Agyan kay iibun na agyu yu, sinunul yuy mani inturu ku buy a yu impuglaw wa lagyu ku. Kabay imbuklat kuy pasbul kamuyu buy ayin dakun sisabêt ya makapisaran ati. ⁹ Pakalêngê kaw! Ati yaman na daygên ku sa mani Judioy sakup Satanas ya idi sa balayan yu. Ta pansabin lay mani Judio sila nuwa maglaram sila. Padukwan ku sila sa arapan yu amên matandan lay pangkaidwan kataw. ¹⁰ Lumatêng nga panawun kapapalimuy kasakitan na malyari sa kaganawan tawu baydi sa babun luta. Nuwa illagan kataw sa

‡ 2:27 2:27 Mani Kanta 2:8-9. § 2:28 2:28 Ya labay sabin bay-in kalluwan sa maranun, si Jesus o kapangyarian mag-ari kaawyun Jesus. * 3:7 3:7 susin David: ya labay sabin, dilag yan kapangyarian sa kaarian David.

panawun na abiin, gawan sinunul yuy utus ku ya mibabata kaw.

¹¹ Marani yakinan lumatêng. Kabay isundu yuy panunul yu sa kapêtêgan na nalêngê yu amên ayin sisabêt man na makakwan gantimpala yu. ¹² Nu sisabêt man na manambut, ituwad kuyan gisay tarêk sa Templun Bapan Namalyari buy manugêl lina baydu kanuman. Itatak ku kanay lagyun Namalyari ku buy lagyun balayan Namalyari ya sabay ya bayuy Jerusalem ya magtabuy ubat sa langit. Buy itatak ku êt kanay bayu kun lagyu. ¹³ Sikaw wa mani mallêngê, pakaisipin yuy pansabin Ispiritun Bapan Namalyari sa mani manampalatayay miaawyun.”

Ya sulat para sa mani manampalatayay miaawyun na idi sa Laodicea

¹⁴ Sinabi êt Jesus kangku ya manulat taku sa ang-el nay magbantay sa manampalatayay miaawyun na idi sa balayan Laodicea.

“Ati ya pan-ipasabin Jesus ya sabay siyay pambêgên Amen,† ya mapagkatiwalaan buy pêtêg ga magpapêtêg buy sabay siyay pinangubatan kaganawan dinyag Bapan Namalyari. ¹⁵ Tanda kuy mani pandaygên yu. Tanda kuy a kaw nalêpêt o naumut. Labay ku dayin nalêpêt kaw o naumut. ¹⁶ Nuwa gawan maligangam kaw, a naumut o nalêpêt, isuka kataw. ¹⁷ Pansabin yuy mabandi kawna buy idi ya kamuyuy kaganawan pangaylanganan yu. Nuwa a yu tanday kapapalunus kaw, kalulu, bulag sa kapêtêgan buy tagêktêk sa pangêlêw Bapan Namalyari. ¹⁸ Kabay pansabin ku kamuyuy manaliw kaw kangkun gintuy inlutu sa apuy amên magin pêtêg kaw mabandi. Manaliw kaw êt kangkun naputi ya yaming amên matakpan na mamakapadêng-êy ya kalabusan yu. Buy manaliw kaw panuluy pan-ipunu sa mata amên makit yuy kapêtêgan.

¹⁹ Pamparusan buy pan-itinêk kuy mani tawuy pangkaidwan ku. Kabay magsipêg kaw buy lubus yun pagsisyan na mani kasalanan yu. ²⁰ Abiti yaku sa lawasan pasbul yuy mallatuktuk. Nu dilag makalêngê kangku buy ibuklat nay pasbul na, sumun naku buy pagkaêm kuyan mangan.

²¹ Nu sisabêt man na manambut, biyan kuyan karapatan miknu sa danin turonu ku. Tagawan sên nanambut taku, nakaiknu wakina sa danin turonun Bapa kun Namalyari ya nakaiknu sa turonu na. ²² Sikaw wa mani mallêngê, pakaisipin yuy pansabin Ispiritun Bapan Namalyari sa mani manampalatayay miaawyun.”

4

Ya Pangulimên sa Langit

¹ Amêsên, pamakayari kun nalêngêy mani mensayi sa pituy pustun manampalatayay miaawyun, nakitan kuy nibuklat ta pasbul sa langit. Buy nalêngê kun nanguman na tunuy ya paran sênêg patutut. Sinabi na kangku, “Magdakêy ka baydi ta ipakit ku kamuy mani malyari lanu.” ² Tambêng ngakun natupus Ispiritun Bapan Namalyari buy nakitan ku sa langit ta gisay turonu ya dilag nakaiknu baydu. ³ Ya wangis na, manginangkinang kaparisun makamal la batuy jasper buy kornalina.* Buy nakapalitêng sa turonuy buwangaw wa kasin batêk batuy esmeralda. ⁴ Sa palitêng turonu, dilag luwampu buy apat pun na turonu nu saantun nakaiknuy mangatway nipagtungkulan sa langit ya nakayaming naputi buy dilag kuronay gintu. ⁵ Buy ubat sa turonu nakitan kuy maggulisgulis ya mani kimat kaagnan na manugudug ga mani kilat. Sa arapan turonun ati, dilag pituy magdêkêtdêkêk ta sulu. Sabay ya abiin ya pituy Ispiritun Bapan Namalyari. ⁶ Sa arap turonu, dilag êt paran dagat ta sulamin na malinawlinaw wa paran kristal. Sa apat ta duyun turonu, dilag

† 3:14 3:14 Amen: ya labay sabin, si Jesus ya kapilmiyan mani pangakun Bapan Namalyari. * 4:3 4:3 Ya batuy jasper magmikakanayun na batêk na nuwa malakê ya batêk nalabyung. Ya kornalina naudit ta batêk na, ya esmeralda nalabyung nga batêk na. Nasilêng nga mani batun ati buy maulaga.

apat ta nabyay ya inlalang ya nanapnun mata sa arap buy sa bukut.

⁷ Ya nunan nabyay ya inlalang, para yan lewun. Ya ikalwa, para yan baka. Ya ikatlu, para yan lupan tawu buy ya ikaapat, para yan agila ya mallumpad. ⁸ Buy ya apat ta nabyay ya inlalang, dilag silan tianêm ma palakpak buy napnun mata angga sa aypan palakpak la. Allu buy yabi, a sila mantunggên magkantan paradi,

“Banal, Banal, Banal
la Panginuun tamun Namalyari ya
Makapangyarian sa kaganawan.
Siyay Bapan Namalyari sabitun nuna,
amêsên buy kanuman.”

⁹ Ya apat ta nabyay ya inlalang, mamarangal buy magpasalamat sila sa nakaiknu sa turonu ya mambumyay kanuman.

¹⁰ Kaban mangulimên sila, ya mani luwampu buy apat ta mangatway nipagtungkulan sa langit, manduku buy mangulimên sila sa arapan nakaiknu sa turonu ya mambumyay kanuman. Buy pan-idin lay kurona la sa arapan turonu buy pansabin lay,

¹¹ “Bapan Namalyari ya Panginuun yan, kay sikay naspasat mananggap pangalang, pamarangal, buy kapangyarian.

Ta sikay nanyag kaganawan buy sa kapamilatan kalabayan mu, nadyag buy nabiyen silan biyay.”

5

Ya Kasulatan buy Biserun Tupa

¹ Pamakayarin abitu, nakit kuy kasulatan na nakatilitil ya tatalan sa wanan nakaiknu sa turonu. Dilag nakasulat sa mikapaka buy insaran pituy pamigta.*

² Nakit kuy gisay makapangyarian na angel Bapan Namalyari ya masnêg magsabin, “Sisabêt ta sêpat mamitas pamigtan ati ya kasulatan?” ³ Nuwa ayin gisa man sa langit, o sa babun luta o sa aypan luta ya sêpat mamitas pamigta buy ayin sêpat mamasan nakasulat baydu. ⁴ Sadyay

tangis ku gawan ayin nakun nakitan na sêpat mamitas pamigta buy ayin sêpat mamasan nakasulat baydu. ⁵ Amêsên, ya gisa sa luwampu buy apat ta mangatway nipagtungkulan ya nagsabi kangkun paradi, “Agana ka manangis gawan si Jesus ya pambêgên Lewun† ya ubat sa layin Arin David‡ ya ubat êt sa layin Juda, nanambut tana. Kay siyay sêpat mamitas pituy pamigta buy sêpat mamibuklat kasulatan na nakatilitil.”

⁶ Pamakayari, nakit kuy Biserun Tupay paran pinati la awlagi ya nakaidêng sa bunak mani mangatway nipagtungkulan buy apat ta nabyay ya inlalang ya nakapalitêng sa turonun Bapan Namalyari. Buy si Biserun Tupa, dilag yan pituy sungay buy pituy mata. Ya pituy mata, sabay ya pituy Ispiritun Bapan Namalyari ya in-utus na sa kaganawan lugal baydi sa babun luta. ⁷ Amêsên, si Biserun Tupa, kingwa nay nakatilitil la kasulatan ya idi sa wanan gamêt un abituy nakaiknu sa turonu. ⁸ Sên kêwên naynay kasulatan, si ati silay apat ta nabyay ya inlalang buy ya luwampu buy apat ta mangatway nipagtungkulan, nagpalukub sila sa arapan Biserun Tupa. Balang gisa kalla, dilag alpa buy silyaw wa gintu ya napnun pabangi ya sabay ya panalangin mani tawuy pinilin Bapan Namalyarin kay kana. ⁹ Nagkanta silan bayuy kanta. Ya pan-ikanta lay,

“Kay sikay sêpat mangwan nakatilitil la kasulatan buy mamitas un mani pamigta, gawan pinati laka buy sa kapamilatan daya mu, inatbus muy mani tawu ubat sa balang layi, mani sabi, buy bansa amên magin tawu silan Bapan Namalyari.

¹⁰ Dinyag mu silan mani tawuy pag-arian Bapa tamun Namalyari buy mani pari amên maglingkud kana, buy mag-ari sila lanu baydi sa babun luta.”

* **5:1** 5:1 Insara lay nakatilitil la sulat amên matandan la nu dilag namibuklat sulat. † **5:5** 5:5 Paradi ya labay sabin “Lewun na ubat sa layin Juda” sabay si Cristu (Genesis 49:8-10). ‡ **5:5** 5:5 Sa Isaias 11:10 dilag sinabi ya lumatêng nga Ari o Mamiligtas ya maubat sa layin Arin David.

¹¹ Amêsên, nakit ku buy nalêngê kuy tunuy mani ang-el ya asê mabilangbilang. Nakapalitêng sila sa turonu, sa apat ta nabyay ya inlalang buy sa luwampu buy apat ta mangatway nipagtungkulan.

¹² Nagkanta silan masnêg ga panggalang. Ya ingkanta la,

“Si Biserun Tupay pinati la awlagi,

kay siyay sêpat mananggap kapangyarian, pibandiyar, kabiyasnan, kaksawan,

karangalan, kangêdan, buy pangulimên!”

¹³ Pamakayari, ya kaganawan inlalang ya idi sa langit, sa babun luta, sa aypan luta, buy sa dagat, magkanta sila êt paradi,

“Sa nakaiknu sa turonu buy sa Biserun Tupa

ya pangulimên, karangalan, kangêdan, buy kapangyarian kanuman.”

¹⁴ Nakitbay ya apat ta nabyay ya inlalang, “Awuy Panginuun.” Buy ya mangatway nipagtungkulan, nagpalukub sila buy nangulimên sa nakaiknu sa turonu buy sa Biserun Tupa.

6

Ya pamitas mani pamigta

¹ Amêsên, nakit kuy intas Biserun Tupay nunan pinamigta sa kasulatan ya nakatilitil. Pamakayari, nalêngê kuy paran masnêg ga kilat ya sabay ya tunuy gisa sa apat ta nabyay ya inlalang ya nagsabin “Mita kayna!” ² Sên nangêlêw waku, nakitan kuy gisay naputi ya kabayu. Ya nakasakay, mitatalan yan bayi buy binyanan yan kurona. Buy namita ya amên manambut sa mani laban.

³ Sên intas êt Biserun Tupay ikalway pinamigta sa kasulatan, nalêngê kuy ikalway nabyay ya inlalang ya nagsabin paradi, “Mita kayna!” ⁴ Amêsên, gisay naudit ta kabayuy nag-awas. Buy ya nakasakay, binyanan yan maragul la ispada buy karapatan mamitas kapatêbêkan baydi sa babun luta. Sa pakapakun baydu, mipapati ya mani tawu.

⁵ Sên intas sa êt Biserun Tupay ikatluy pinamigta sa nakatilitil la kasulatan, nalêngê kun nagsabi ya ikatluy nabyay ya inlalang, “Mita kayna!” Buy nakit kun nag-awas ya gisay kabayuy nauyang. Ya nakasakay, manalan yan panimbang.

⁶ Pamakayari, nalêngê kuy tunuy ya ubat sa pibunakan apat ta nabyay ya inlalang ya magsabin paradi, “Ya upa sa gisay allu, sabay ya gisay kilun trigu o tatluy kilun arinay saliwina.* Nuwa agana mu itagay ya alagan larun ulibu buy alagan alak ka ubat sa sabên ubas.”

⁷ Sên intas sa êt Biserun Tupay ikaapat ta pinamigta sa nakatilitil la kasulatan, nalêngê kuy ikaapat ta nabyay ya inlalang ya nagsabin, “Mita kayna!” ⁸ Buy nakitan kuy gisay napêtlay kabayu. Ya nakasakay, Kamatian na lagyu na buy ya lagyun manunul kana, Hades ya labay sabin lugal nangamamati. Binyanan silan kapangyarian mamatin tawu sa ikaapat ta baagi baydi sa babun luta sa kapamitalan gera, layang, sakit buy mangatubag ga ayup.

⁹ Sên intas sa êt Biserun Tupay ikalimay pinamigtan kasulatan, nakit ku sa sulêplêp kuy idi sa aypan pamiandugan kan Bapan Namalyari ya kaladwan mani tawuy pinati awlagi gawan sa pagtiwala buy pamipapêtêg lan Sabin Bapan Namalyari. ¹⁰ Masnêg lan pansabin, “Panginuun ya Makapangyarian, banal buy tapat, parasaantun kabuyut kay mangêtêng bayu mu parusan buy ablasên ya namati kanyan?” ¹¹ Buy balang gisa sa mani nati, binyanan silan naputi ya yaming. Pamakayari, sinabin Jesus kalla, “Mangêtêng kaw pun pêrad da panawun angga sa mikumpletuy bilang un pinati lay kaparisu yun mipapatêl ya maglingkud kan Bapan Namalyari.”

¹² Sên intas sa êt Biserun Tupay ikaanêm ma pinamigtan kasulatan, nangayun malakas. Dinumiglêm ma allu ya paran yaming nga nauyang buy inumudit ta buwan un paran daya. ¹³ Nanabuy mani bêtêwên sa babun luta ya paran tagêy igus sa nailê ya nanêgnêg gawan

* 6:6 6:6 Sa pêtêg ga ulaga sa gisay allun upa makasaliw silan 12-15 ya kilun trigu o 36-45 ya kilun arina.

sa sadyay lakas angin. ¹⁴ Nitas sa langit ya paran intilitil la papel. Buy nitas êt ta kaganawan bung-uy buy mani isla sa binyanan la.

¹⁵ Ya mani ari baydi sa babun luta, ya mani nipagtungkulan, ya mani mamunu sa mani sundalus, ya mani mabandi, ya mani dilag kapangyarian, buy ya kaganawan tawu, ipus man o asê, nagtagu sila sa mani lêyang buy sa mangaragul la batu sa mani bung-uy. ¹⁶ Sinabi la sa mani bung-uy buy sa mangaragul la batu, “Tugpawan yukay buy itagu amên a yan makitan na lupan nakaiknu sa turonu buy amên a yan madanasan na tubag Biserun Tupa. ¹⁷ Tagawan inlumatêng nganay alluy kapapalimuy sadyay tubag Bapan Namalyari buy Biserun Tupa. Buy ayin taganan makapibabata.”

7

Ya 144,000 tinatakan ubat sa mani layin Israel

¹ Pamakayari, nakit kuy apat ta ang-el ya nakaidêng sa apat ta duyun babun luta. Pambênbênan lay apat ta angin amên asê maanginan na babun luta, dagat o dakun sabêt man na puun kayu. ² Buy nakit ku pun êt ta gisay ang-el ya ubat sa puputakan mamut. Tatalan nay panatak un Bapan Namalyari ya nabyay. Buy masnêg nan sinabi sa apat ta ang-el la binyanan kapangyarian mallasak sa babun luta buy sa dagat, ³ “Agana yu pun sirên na babun luta, ya dagat, buy mani puun kayu anggan a yan pun natatakan na waêng mani maglingkud sa Panginuun tamun Namalyari.” ⁴ Nalêngê kuy dinalan buy apattapu buy apat ta libu ya bilang kaganawan natatakan ya ubat sa mapu buy luway layin Israel.

⁵ Ya layin Juda, mapu buy luway libu. Ya layin Ruben, mapu buy luway libu.

Ya layin Gad, mapu buy luway libu.

⁶ Ya layin Aser, mapu buy luway libu.

Ya layin Neftali, mapu buy luway libu.

Ya layin Manases, mapu buy luway libu.

⁷ Ya layin Simeon, mapu buy luway libu.

Ya layin Levi, mapu buy luway libu.

Ya layin Isacar, mapu buy luway libu.

⁸ Ya layin Zebulun, mapu buy luway libu. Ya layin Jose, mapu buy luway libu. Ya layin Benjamin, mapu buy luway libu.

Ya mani tawu sa arap turonun Bapan Namalyari

⁹ Pamakayari, nakit kuy bapan lakên tawuy asê mabilangbilang. Naubat sila sa kaganawan bansa, layi, buy mani sabi. Nakaidêng sila sa arapan turonu buy sa arapan Biserun Tupa. Nakayaming silan makarang nga naputi buy tatalan lay mani palapan palaspas. ¹⁰ Masnêg lan pansabin,

“Ulimênên si Bapan Namalyari ya nakaiknu sa turonu buy ulimênên êt ya Biserun Tupa, gawan inligtas lakay sa kaparusan!”

¹¹ Nidêng nakapalitêng ya kaganawan ang-el sa apat ta nabyay ya inlalang buy ya mangatway nipagtungkulan sa langit ya nakapalitêng êt sa turonu. Nagpalukub ya mani ang-el sa arapan turonun Bapan Namalyari buy nangulimên sila kana. ¹² Paradi ya sinabi la, “Awuy Panginuun!

Ya pangulimên, ya kangêdan, ya kabiyasnan, ya pagpasalamat, ya karangalan, ya kapangyarian buy ya kapas-êyan, idi sa Bapa tamun Namalyari kanuman!

Awuy Panginuun!”

¹³ Amêsên, namatang kangkuy gisa sa mani luwampu buy apat ta mangatway nipagtungkulan, “Sisabêt ta abitu silay nakayaming makarang nga naputi buy antuy ubatan la?”

¹⁴ Nakitbay yaku kana, “Kakay, kay sikay magtanda!”

Buy sinabi na kangku, “Sabay abiin silay nakadanas sadyay pamasakit nuwa a sila sinumuku. Inlinis buy pinapaka-puti lay yaming la sa kapamilatan dayan Biserun Tupa.”

¹⁵ Gawan a sila sinumuku sa pamasakit kalla, kabay idi sila sa arap turonun Bapan Namalyari. Allu buy yabi silan maglingkud kan Bapan Namalyari sa Templu na. Si Bapan Namalyari ya

nakaiknu sa turonu na ya sabay ya malukub kalla. ¹⁶ A silayna lumayang o mapêl-angan. Buy a silayna maumutan allu o dakun sabêt ta makatêktêk. ¹⁷ Gawan ya Biserun Tupa, idi ya sa danin turonu ya sabay ya mallukub buy mamilaku kalla sa mani sibul la mam-in biyay. Buy itas Bapan Namalyari ya sakit buy kalungkutan la kanuman.*

8

Ya Pamitas ikapituy Pinamigta sa kasulatan

¹ Sên intas Biserun Tupay ikapituy pinamigtan kasulatan, nangimbêk ka langit un kapakay uras.

² Pamakayari, nakit kuy pituy ang-el la nakaidêng sa arapan Bapan Namalyari. Ya balang gisa kalla, binyanan patutut.

³ Amêsên, inlumatêng pun êt ta gisay ang-el la mantan gisay gintuy pamyanan ya pangêwêkan pabangi. Nidêng ya sa arapan pamiandugan kan Bapan Namalyari. Indin kanay malakêy pabangi amên iawyun na sa panalangin kaganawan pinilin Bapan Namalyarin kay kana. Buy in-andug nay ati sa gintuy pamiandugan ya idi sa arapan turonun Bapan Namalyari. ⁴ Ya asuk ka ubat sa pan-êwêkên na pabangi buy ya panalangin mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana, niagnan nitag-ay ubat sa gamêt ang-el papakun sa arapan Bapan Namalyari. ⁵ Pamakayari, kingwan ang-el ya gintuy pamyanan inêwêk ka pabangi, pinakapnu nan bayan apuy buy insamwag na sa luta. Buy tambêng nangimat, nangilat, nanugudug buy nangayun.

Ya mani patutut

⁶ Amêsên, naglêan na pituy ang-el amên patunuyun na patutut ta indin kalla.

⁷ Sên pinasnêg gan nunan ang-el ya patutut na, nanguran elu buy apuy ya dilag daya. Buy naslêb ya ikatluy baagin babun luta buy ikatluy baagin

kaganawan puun kayu buy kaganawan nikalutêdlutêd da lamun.

⁸ Sên pinasnêg êt ikalway ang-el ya patutut na, nanabu sa dagat ta apuy ya magdêkêtdêkêt ya paran gisay maragul la bung-uy. Nadyag dayay ikatlun baagin dagat. ⁹ Kabay nati êt ta ikatluy baagin mani mambumyay sa dagat, buy nalasak ya ikatluy baagin mani barku sa dagat.

¹⁰ Sên pinasnêg ga êt ikatlun ang-el ya patutut na, ubat sa langit, nanabu sa ikatlun baagin kaganawan mani ilug buy mani sibul ya gisay maragul la bêtêwên ya magdêkêtdêkêt. ¹¹ Ya lagyun ati ya bêtêwên, "Napait." Kabay pinumait ta lanêm ya kinapinabwan na. Buy sên nainêm malakêy tawuy abituy lanêm, nati sila.

¹² Sên pinasnêg ga êt ikaapat ta ang-el ya patutut na, nalasak ya ikatluy baagin mamut, ikatluy baagin buwan buy ikatluy baagin kaganawan mani bêtêwên. Kabay nitas ya ikatluy baagin sawang mamut buy yabi.

¹³ Pamakayari, nakit kuy gisay agilay mallumpad sa langit. Nalêngê kuy masnêg nan pansabin, "Mamakapalunus! Mamakapalunus! Mamakapalunus ya manugêl sa babun luta sa pamasnêg tatluy ang-el un patutut la!"

9

¹ Sên pinasnêg êt ikalimay ang-el ya patutut na, nakit kuy nanabu sa babun lutay gisay bêtêwên* ya ubat sa langit. Buy indin sa bêtêwên ya susin kalalêlalêan sukulan sa aypan luta.† ² Sên imbuklat nay ati, nag-awas ya makudpay asuk ya paran ubat sa maragul la pallutwan tinapay. Natugpawan asuk ka mamut. Kabay dinumiglêm ma babun luta. ³ Buy ubat sa asuk, nipag-awas sa mani durun buy nikyat sa luta. Binyanan silan kapangyarian mamasakit sa pangayat la, kaparisun pangayat kulsisipit. ⁴ Intipan kallay agana la sirên na mani lamun, gitna, o mani puun kayu nun a

* **7:17** 7:17 Sa Griego ati ya nakasulat, "Buy punisan nan Bapan Namalyari ya balang luwa sa mata la." * **9:1** 9:1 *gisay bêtêwên*: ya labay sabin, gisay ang-el (Pahayag 9:11). † **9:1** 9:1 *kalalêlalêan sukulan sa aypan luta*: ya labay sabin ya kulungan nadawak ka ispiritu kaban mangêtêng silan kaparusan.

kay ya pasakitan la, abituy mani tawuy ayin tatak Bapan Namalyari sa waêng la. ⁵ Nuwa a sila tinulutan patin na mani tawuy ayin tatak Bapan Namalyari, nun a kay pasakitan sila sa limay buwan sa kapamilatan paran pangayat kulsisipit. ⁶ Buy sa panawun na abiin, labay pun mani tawun mati sila, nuwa a sila mati.

⁷ Ya mani durun, para silan kabayuy nakal-an makilaban. Dilag nakapaluntu sa ulu lay paran kuronay gintu buy ya lupa la, napakalupan tawu. ⁸ Makarang nga sabut la kaparisun sabut babayi buy paran bangil lewun na bangil la. ⁹ Ya pagaw la, dilag panagkay diyag sa bakal buy ya tunuy palakpak la, paran tarit mani kalesa ya pagsakayan mani sundalus sa gera ya pangguluyun malakêy kabayuy manduyung sa labanan. ¹⁰ Ya ikuy la, kaparisun ikuy kulsisipit buy dilag kapangyarian mamasakit sa mani tawu sa lalên limay buwan. ¹¹ Ya ari la sabay ya ang-el la magbantay sa kalalêlalêan sukulan sa aypan luta. Abadon na lagyu na sa sabin Hebreo buy Apolion êt taman na lagyu na sa sabin Griego ya labay sabin Mallasak.

¹² Nayari yay nunay mamakapalimu, nuwa dilag pun luway mamakapalimuy lumatêng.

¹³ Sên pinasnêg ikaanêm ma ang-el la patutut na, nalêngê kuy gisay tunuy ya ubat sa apat ta sungay sa mani duyun gintuy pamiandugan ya idi sa arapan Bapan Namalyari. ¹⁴ Sinabi na sa ikaanêm ma ang-el la dilag patutut, "Ibus minay apat ta ang-el ya nakagapus sa maragul la ilug Eufrates." ¹⁵ Kabay imbus ya apat ta ang-el amên patin lay ikatlun baagin mani tawu sa babun luta. Taganan in-il-an sila para sa uras, allu, buwan buy tawun na ati. ¹⁶ Nalêngê kuy luwan dalan na milyun na bilang mani sundalus ya nakasakay sa kabayu.

¹⁷ Buy nakit ku sa sulêplêp kuy mani kabayu. Buy ya mani nakasakay, dilag silan naudit ta panagka ya idi sa pagaw la ya paran apuy, nalabyung paran safiro buy kulay ukuy ya paran asupri. Ya ulun mani kabayu, paran ulun lewun buy dilag

apuy, asuk, buy asupri ya umawas sa bêbêy la. ¹⁸ Gawan sa tatluy salut ya nagawas sa bêbêy la ya sabay ya apuy, asuk buy asupri, nati ya ikatluy baagin mani tawu sa babun luta. ¹⁹ Ya kapangyarian mani kabayu, idi sa bêbêy buy ikuy la. Ya ikuy la, paran ulun utan ya sabay ya panggamitin lan mamasakit.

²⁰ Ya nitagan na tawu sa babun lutay asê nati sa mani salut ta abitu, a sila nagsisi sa mani kasalanan la nun a insundu la pun êt ta pangulimên la sa mani nangadawak ka ispiritu buy sa mani ribultuy kay diyag mani gamêt la, mani diyusdiyusan ya diyag sa gintu, pilak, tangsu, batu buy kayu ya asê makakit, makalêngê o makabita. ²¹ A la êt pinagsisyan na pamati la, ya pangkukulam la, ya pamikikanayun la o panakaw la.

10

Ya Ang-el buy Nangabêlêng nga Kasulatan

¹ Pamakayari, nakit kina êt ta gisay makapangyarian na ang-el la manyêmêpa ubat sa langit. Nauklupan ulap pa lawini na buy dilag buwangaw sa babun ulu na. Manginangkinang paran mamut ta lupa na buy paran tarêk apuy ya mani bitis na. ² Dilag yan pantalanên na nabêlêng nga kasulatan na nakatilitil la nakabuklat. Intudak na sa dagat ta wanan bitis na buy sa lutay naman na udin bitis na. ³ Nan-angaw yan paran nan-ungul la lewun buy pikitbayan yan mangêlêdêgêd da pituy kilat. ⁴ Buy sên isulat ku dayi ya nalêngê ku sa pituy kilat, nalêngê kuy tunuy ya ubat sa langit. Sinabin ati, "Agana mina isulat ta sinabin pituy kilat. Ilim mu tana pun."

⁵ Pamakayari, nakit kuy abituy ang-el la nakaidêng sa dagat buy sa luta. Intag-ay na sa langit ta wanan gamêt na buy ⁶ nangaku ya sa lagyun Bapan Namalyari ya nabyay kanuman ya nanyag kaganawan idi sa langit, kaganawan idi sa babun luta buy kaganawan idi sa dagat. Sinabi na, "Asina maêpêng nga panawun. ⁷ Nu patunuyun ikapitun ang-el la patutut na, tuparên Bapan Namalyari ya palanu

nay nakaliim, kaparisun impatanda na awlagi sa mani propetay lingkud na.”

⁸ Pamakayari, nalêngê kuy tunuy ya ubat sa langit ta nagsabin paradi kangku, “Lakwên muy ang-el la nakaidêng sa dagat buy sa luta. Kêwên muy tatalan nay libruy nakabuklat.”

⁹ Kabay nagdani yaku sa ang-el buy inyawad ku kanay kasulatan. Sinabi na kangku, “Awu, kêwên mina buy kanên. Matam-is sa bêbêy muy abiin un paran pulut panilan, nuwa naapak sa banaw mu.” ¹⁰ Kingwa ku sa gamêt nay kasulatan buy kinnan ku. Para yan pulut panilan na natatam-is sa bêbêy ku. Nuwa sên naibuun kina, naapak sa banaw ku.

¹¹ Pamakayari, sinabi na kangku, “Kaylangan minan ipatandan manguman na pan-ipasabin Bapan Namalyari tungkul sa mani tawu, sa mani bansa, sa mani sabi buy sa mani ari.”

11

Ya Luway Magpapêtêg

¹ Pamakayarin abitu, binyanan nakun ang-el* un gisay panukad da paran têkên buy sinabi na kangku, “Mita kayna ta sukadên muy Templun Bapan Namalyari buy abituy pamiandugan. Bilangên mu êt ta mani tawuy mangulimên baydu.

² Nuwa agana mina sukadên na lawasan Templu, gawan abituy indin sa mani tawuy asê manampalataya kan Bapan Namalyari. Buy ya mani tawun abiin, sakupun† lay Banal la Balayan Jerusalem sa lalên apattapu buy luway buwan. ³ Sa panawun abiin, mamiutus sakun luway magpapêtêg ku. Nakayaming silan nauyang buy ipatanda lay Sabin Bapan Namalyari sa lalên gisay libu buy luwan dalan buy anêmmapuy allu.”‡

⁴ Ya luway magpapêtêg, sabay silay labay sabin luway puun kayun ulibu§ buy luway pamyanan sulu. Nidêng sila sa arapan Panginuun un buun babun luta.

⁵ Nu dilag kalabay mamasakit sa luway

magpapêtêg, dilag apuy ya mag-awas sa bêbêy la ya manlêb kalla. Parabayduy ikamatin sisabêt man na kalabay mamasakit kalla. ⁶ Dilag silan kapangyarian mamatgên uran kaban pansabin lay pan-ipasabin Bapan Namalyari kalla. Buy dilag sila êt kapangyarian daygên dayay lanêm buy mamasakit kaganawan tawu baydi sa babun luta un kaganawan kalasin salut, sa sabêt man na uras ya labay la.

⁷ Pamakayarin ipatandan luway magpapêtêg ya pan-ipasabin Bapan Namalyari, magsalwang ngay matubag ga ayup pa ubat sa kalalêlalêan sukulan sa aypan luta amên makilaban sa luway magpapêtêg. Masambut buy mapatin matubag ga ayup ya luway magpapêtêg. ⁸ Ya bangkay la, kay pasawên la tana sa dan balayan Jerusalem ya sabay ya balayan na pinipakwan Panginuun la sa kuras. Buy ya balayan na abiin, maiparisu ya sa Sodoma buy sa Egipto ya sadyay kadawakan. ⁹ Sa tatlu buy kapakay allu, ya bangkay la, piêlêw-êlêwan tan mani tawuy ubat sa magmikakanayun na layi, mani sabi buy mani bansa. Buy a la tulutan mailbêng. ¹⁰ Matulay mani tawuy idi baydi sa babun luta, gawan sa pangamatin luway magpapêtêg. Magsaya buy mipam-in degaluy balang gisa, gawan nati yay luway magpapêtêg ga namasakit sa mani tawuy idi baydi sa babun luta.

¹¹ Nuwa pamakalibas tatlu buy kapakay allu, pinabyay silan manguman Bapan Namalyari buy nidêng sila. Buy ya mani tawuy nakakit kalla, sadyay limu la.

¹² Pamakayari, ya luway magpapêtêg ya nanguman nabyay, nalêngê lay masnêg ga tunuy ya ubat sa langit ya nagsabin paradi, “Magdakêy kaw baydi!” Kaban pan-êlêwên silan mani kapati la, ya luway nanguman nabyay, pan-itag-ay silan ulap papakun sa langit.

¹³ Sa uras êt ta abitu, nangayun sadyay lakas. Buy nalasak ka ikamapuy baagin

* **11:1** 11:1 Sa Griego, “binyanan nakun gisay panukad.” † **11:2** 11:2 Sa Griego, ya “sakupun” “piturakturakan.”

‡ **11:3** 11:3 Ya apattapu buy luway buwan o gisay libu buy luwan dalan buy anêmmapuy tawun na allu o tatlu buy kapitnay tawun, kay gigisay labay sabin. Ati ya panawun na indin Bapan Namalyari para sa mani kapati na.

§ **11:4** 11:4 Zacarias 4:1-14.

balayan Jerusalem buy pituy libuy tawuy nati. Taganan nalimwan mani tawuy nitagan buy nangulimên sila kan Bapan Namalyari ya idi sa langit.

¹⁴ Buy nayari yanay ikalway mamakapalimu, nuwa narani ya êt ta ikatlu.

Ya ikapituy patutut

¹⁵ Amêsên, sên pinasnêg ikapituy angel la patutut na, dilag gakun nalêngêy mani masnêg ga tunuy ya ubat sa langit ya magsabin paradi,

“Ya kaganawan pag-arian baydi sa babun luta,
idi yana kan Bapa tamun Namalyari buy kan Cristuy pinili na.
Mag-ari yina kanuman.”

¹⁶ Amêsên, ya luwampu buy apat ta mangatway nipagtungkulan ya nakaiknu sa turonu la sa arapan Bapan Namalyari, nagpalukub sila buy nangulimên kan Bapan Namalyari. ¹⁷ Sinabi la,

“Bapan Namalyari ya Makapangyarian sa kaganawan,
sikay Namalyari awlagi buy anggay nabay amêsên.

Magpasalamat kay kamu gawan ginamit muy sadyay kapangyarian mu buy mag-ari kayna baydi sa babun luta.

¹⁸ Natubag-tubag ga mani tawuy asê mangilala kamu,
nuwa niras say panawun tubag mu,
buy pangatul mu sa mani nati.

Panawun nan biyan mun gantimpalay mani propetay maglingkud kamu,
ya mani pinili mun kay kamu buy ya kaganawan naglimu kamu, nipagtungkulan man o ayin.

Panawun nan pallipul mun mani nallasak sa babun luta.”

¹⁹ Pamakayari, nibuklat ta pasbul Templun Bapan Namalyari ya idi sa langit, buy nakit sa lalên Templuy Baul un Kasunduwan*. Amêsên, nangilat, nangimat, nangêlêdêgêd, nangayun buy nanguran maragul la elu.

12

Ya babayi buy dragun

¹ Pamakayarin abitu, nakit ku sa langit ta taganan mamakaupapas. Nakit kuy gisay babayi ya nakayaming allu buy nakatudak ya sa buwan. Dilag yan kuronay mapu buy luway bêtêwên.

² Nabuktut ya buy marani yan manganak. Kabay kapan-angaw-angaw na gawan sa sadyay ilab matanam na.

³ Dilag gaku pun nakit sa langit ya taganan mamakaupapas. Nakit kuy maragul buy naudit ta dragun ya dilag pituy ulu buy mapuy sungay na. Ya balang ulu na, dilag kurona. ⁴ Intangay ikuy nay ikatluy baagin mani bêtêwên sa langit buy insamwag sa babun luta. Pamakayari, nidêng nga dragun sa arapan babayi ya manganak amên ibuun na kulaw sa uras sa miawas sa ati.* ⁵ Buy nanganak ka babayi un gisay kulaw wa liyaki ya sabay ya mag-ari sa kaganawan bansa buy maigpit êt ta pag-ari na† kalla. Buy dilag nanamsam sa kulaw buy gintan kan Bapan Namalyari ya nakaiknu sa turonu na. ⁶ Amêsên, tinumakas êt ta babayi papakun sa kakyangan, sa gisay lugal la in-il-an Bapan Namalyari ya tugêlan na. Buy saysayên ya baydun gisay libu buy luwan dalan buy anêmmapuy allu.

⁷ Pamakayari, dilag gera sa langit. Si Miguel ya mamunun mani ang-el buy mani kaawyun nan ang-el, nakilaban sila sa dragun buy mani ang-el na‡

⁸ Nasambut ta dragun buy mani angel na. Kabay impatas sila sa langit.

⁹ Insamwag Miguel buy ang-el ya maragul la dragun buy mani ang-el na sa babun luta. Ya dragun, sabay ya utan sabitun nunan panawun§ buy pambêgên Diyablu o Satanas ya sabay ya mamilitêp sa kaganawan tawu sa babun luta.

¹⁰ Pamakayari, nalêngê kuy masnêg ga tunuy ya ubat sa langit. Sinabi na,
“Inlumatêng ngay pamiligtas Bapan Namalyari!

* **11:19** 11:19 Exodo 25:10-22; Hebreo 9:4; Hebreo 8:1; 8:2; 8:5; Exodo 25:15; Deuteronomio 10:1-5. * **12:4** 12:4 Judas 1:6. † **12:5** 12:5 Sa Griego, mag-ari sa kapamilatan têtên na bakal. ‡ **12:7** 12:7 Judas 1:9. § **12:9** 12:9 Genesis 3:1-15.

Pan-ipakit naynay kapangyarian buy pag-ari na buy ya karapatan Cristu ya pinili na. Tagawan impatas nayna ubat sa langit ta manangkan sa mani mapatêl tamu sa arapan Bapan Namalyari allu buy yabi.

¹¹ Nasambut tinan mani mapatêl tamu sa kapamalatan dayan Biserun Tupa buy sa kapêtêgan na pan-ipapêtêg la. A sila malimun idin na biyay la alang-alang sa panampalataya la.

¹² Kabay matula kaw, sikaw wa mani manugêl sa langit.

Nuwa mamakapalunus kaw wa mani manugêl sa babun luta buy sa dagat gawan insamwag ga baysên kamuyu si Satanas.

Natubag-tubag ya gawan tanda nay pêrad tay panawun para kana."

¹³ Sên nakit dragun na insamwag gina sa luta, tinagal nay babayi ya nanganak kulaw wa liyaki. ¹⁴ Nuwa ya babayi, binyanan yan luway palakpak kaparisun palakpak maragul la agila amên makalpad ya sa lugal la kakyangan na in-il-an kana. Baydu yan saysayên sa tatlu buy kapitnan tawun amên miligtas ya sa dragun. ¹⁵ Pamakayari, ya dragun, nampi-paawas yan lanêm sa bêtêy na kaparisun maragul la lanab amên mianul la babayi. ¹⁶ Nuwa sinawpan lutay babayi. Nibuklat ta luta buy sinêpsêp nay lanêm ma impaawas dragun. ¹⁷ Amêsên, gawan sa sadyay tubag dragun sa babayi, impawês nay tubag na sa kaatag anak babayi ya nitagan. Sabay silay mani tawuy manunul sa mani utus Bapan Namalyari buy manugêl tapat sa kapêtêgan na inturun Jesus. ¹⁸ Buy nidêng nga dragun sa agid dagat.*

13

Ya Luway Matubag ga Ayup

¹ Pamakayari, nakit kuy matubag ga ayup pa inumawas ubat sa dagat. Pituy ulun ati buy mapuy sungay na. Balang sungay na, dilag kurona buy sa balang ulu

na, dilag nakasulat ta lagyuy pamustakan Bapan Namalyari. ² Ya matubag ga ayup, para yan leopardo. Ya bitis na, paran bitis osu. Ya bêtêy na, paran bêtêy lewun. Buy ya dragun, indin na sa matubag ga ayup pa kapangyarian na, turonu na buy karapatan na. ³ Nakit kuy dilag nukay gisay ulun matubag ga ayup, ya ikamati nayna dayi, nuwa inumiyul yapun êt. Gawan sa nalyarin abitu, taganan nakaupapas sa mani tawu sa buun babun luta buy nanunul sila sa matubag ga ayup. ⁴ Amêsên, gawan sa parabayduy kapangyarian na indin dragun sa matubag ga ayup, nangulimên na mani tawu sa dragun. Buy nangulimên sila êt sa matubag ga ayup buy sinabilay, "Ayin kaparisuy abiin ya matubag ga ayup! Sisabêt pun na makadêgdêg lumaban kana?"

⁵ Ya matubag ga ayup, tinulutan Bapan Namalyarin magsabin nadawak laban kana buy mag-ari ya sa apattapu buy luway buwan. ⁶ Nagsabi yan nadawak laban kan Bapan Namalyari, laban sa lagyun Bapan Namalyari, laban sa tutugêlan na buy laban sa kaganawan manugêl sa langit. ⁷ Si Bapan Namalyari, tinulutan nay matubag ga ayup pa labanên buy sambutan nay mani pinili nan kay kana. Buy binyanan yan karapatan mag-ari sa mani tawu sa kaganawan layi, sabi, buy bansa baydi sa babun luta. ⁸ Ya mani tawu baydi sa babun luta, ulimênên lay matubag ga ayup, liban ta sa mani tawuy ubat pun sa dinyag ga babun luta, nakasulat tay lagyu la sa librun biyay. Ya magbandin librun abiin sabay ya Biserun Tupay pinati.

⁹ Sikaw wa mallêngê, pakaisipin yuy ati. ¹⁰ Sisabêt man na tawuy intakdan dakpên, dakpên ya. Buy sisabêt man na intakdan mati sa ispada, mati ya êt sa ispada. Kabay ya mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana, kaylangan lan mibabata buy manugêl tapat kana.

¹¹ Pamakayari, nakakit takina êt gisa pun na matubag ga ayup ya inumawas ubat sa luta. Luway sungay na ya

* **12:18** 12:18 Nidêng ya amên êtêngên o bêtêgan na matubag ga ayup.

paran sungay tupa, nuwa nu magsabi ya, katunuy yan dragun. ¹² Ginamit nay kaganawan kapangyarian nunan matubag ga ayup. Pinilit nay kaganawan tawu baydi sa babun lutay mangulimên sa nunan matubag ga ayup pa sadyay nuka ya paran ikamati nayna dayi, nuwa inu-miyul êt. ¹³ Ya ikalway matubag ga ayup, namipakit yan taganan mamakaupapas kaparisun pamauran nan apuy sa arapan mani tawu. ¹⁴ Buy gawan sa mani abiin ya mamakaupapas sa impadyag kanan nunan matubag ga ayup, nailitêp nay mani tawu sa babun luta. In-utus nay mani tawuy manyag ribultun nunan matubag ga ayup ya dilag sadyay nuka gawan sa ispada nuwa nabyay yapun êt.

¹⁵ Tinulutan Bapan Namalyari ya ikalway matubag ga ayup ya biyan nan biyay ya ribultu amên makapagsabi ya. Amêsên, intipan ribultuy patin na kaganawan asê kalabay mangulimên kana. ¹⁶ Pinilit ikalway matubag ga ayup pa kaganawan tawun tatakan na wanan gamêt la o ya waêng la, nipagtungkulan man o ayin, mabandi man o kalulu, ipus man o asê. ¹⁷ Sisabêt man na asê kalabay magpatatak lagyu o bilang nunan matubag ga ayup, a ya malyarin mamisaliw o manaliw.

¹⁸ Kaylangan di ya kabiyasnan. Matandan tawuy biyasa nu sabêt ta labay sabin bilang matubag ga ayup, tagawan bilang nga ati un lagyun gisay tawu. Ya bilang na, anêm ma ralan buy anêmmapu buy anêm (666).

14

Ya mani kantan inatbus

¹ Pamakayari, nakit kuy Biserun Tupay nakaidêng sa Bung-uy Zion.* Kaawyun nay dinalan buy apattapu buy apat ta libuy tawuy nagtatak ka waêng la un lagyun Biserun Tupa buy Bapa na. ² Amêsên, nalêngê kuy tunuy ubat sa langit ya paran sênêg lanêm un bêsay buy paran masnêg ga kilat buy para êt tigtingan un mani manigtig alpa. ³ Magkantay

dinalan buy apattapu buy apat ta libuy tawu sa arapan turonun Bapan Namalyari, sa arapan apat ta nabyay ya inlalang buy sa arapan mangatway nipagtungkulan. Bayuy pan-ikanta la buy ayin magtanda, nun a kay ya dinalan buy apattapu buy apatta libuy inatbus Bapan Namalyari sa mani tawu sa babun luta. ⁴ Nanugêl silan malinis ta a sila nakitakês sa babayi.† Nanunul sila sa Biserun Tupa agyan antuy lakwên na. Inatbus sila ubat sa kaganawan tawu sa babun luta bilang mumunan andug kan Bapan Namalyari buy sa Biserun Tupa. ⁵ A sila taganan naglaram buy ayin makit ta dakun sabêt man na nadawak kalla.

Ya tatluy Ang-el

⁶ Pamakayari, nakitan kuy gisa pun êt ta ang-el ya mallumpad sa langit. Gêgtan nay Mangêd da Balita ya asê magbayu kanuman amên ipatanda na sa mani tawuy idi baydi sa babun luta, sa kaganawan bansa, layi, sabi buy sa magmikakanayun na grupun mani tawu. ⁷ Ati ya masnêg nan sinabi, “Malimu kaw kan Bapan Namalyari buy idin yu kanay panggalang yu, gawan panawun nan pangukum na. Ulimênên yu si Bapan Namalyari ya nanyag langit, luta, dagat buy mani sibul.”

⁸ Pamakayari, inlumpad êt ta ikalway ang-el ya masnêg magsabin paradi, “Nalacak kana! Nalacak kanay pikatandan na balayan Babilonia. Ya mani tawun ati sabay ya nanagyat sa mani tawu sa babun luta un manunul sa pamikikanayun la ya pan-ikatubag Bapan Namalyari.”

⁹ Amêsên, inlumpad da êt ta ikatluy ang-el ya masnêg magsabin, “Ya kaganawan nangulimên sa matubag ga ayup buy sa ribultu na, ya mani nagpatatak sa waêng o gamêt la, ¹⁰ sabay silay makadanas sa sadyay tubag Bapan Namalyari, ta parusan na sila sa apuy buy sa asupri sa arapan Biserun Tupa buy sa mani banal la ang-el na. ¹¹ Buy ayin tunggên na pagtag-ay asuk apuy ya

* **14:1** 14:1 Zion: sabay ya bung-uy ya pinipaydêngan Templu sa Jerusalem. † **14:4** 14:4 a sila nakitakês sa babayi: ya labay sabin ya mani katapatan kan Bapan Namalyari.

mamasakit kalla. Allu buy yabi silan magkasakit, gawan nangulimên sila sa matubag ga ayup buy sa ribultu na buy nagpatatak sila pun êt lagyu na.”

¹² Kabay sikaw wa mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana, ya manunul sa mani utus na buy mamisundun panampalataya yu kan Jesus, kaylangan kaw mibabata.

¹³ Pamakayari, nalêngê kuy tunuy ya ubat sa langit ta magsabi kangkun paradi, “Isulat muy ati. Paubat amêsên, pagpalên na mani tawuy natin manunul sa Pangin-uun.”

Sinabin Ispiritu, “Awya! Pagpalên sila, gawan mipaynawa silayna sa nabyat ta ubra la buy matanggap lay nay gantimpala la sa mani mangangêd da dinyag la.”

Ya pamupul sa babun luta

¹⁴ Pamakayari, nakakit takun naputi ya ulap. Buy dilag nakaiknu bayduy paran in-Anak Tawuy ubat sa langit. Nakakurona yan gintu buy nakatalan yan matarêm ma layit.

¹⁵ Buy dilag pun êt gisay ang-el la nagawas sa Templu buy masnêg nan sinabi sa nakaiknu sa ulap, “Gamitin minay layit mu, gawan panawun nan pamupul. Nawtuy nay pampupulun sa luta!”

¹⁶ Kabay pinalut nakaiknu sa ulap ya pupulun sa luta. ¹⁷ Pamakayari, nakakit takina êt gisay ang-el Bapan Namalyari ya naubat sa Templu sa langit ya mitatalan matarêm ma layit.

¹⁸ Pamakayari, nakakit takun kaatag ang-el ya nagawas sa pamiandugan. Sabay siyay mamaalan apuy sa pamiandugan. Masnêg nan sinabi sa ang-el la mitatalan matarêm ma layit, “Gamitin minay layit mu amên pupulun na mani ubas sa kaganawan panggitnan ubasan sa babun luta, gawan nawtuy na.”[‡] ¹⁹ Kabay pinupul naynay mani ubas buy indin sa maragul la pamêspêsan ubas. Ya pamêspêsan na abitu, sabay ya tubag Bapan Namalyari kalla. ²⁰ Pinêspês ya mani ubas sa lawasan balayan buy ubat ta baydu, nallanab ba daya ya niras sa

tatlun dalan na kilumetry karang buy gisay dêpay lalê.

15

Ya katatawliyan salut

¹ Amêsên, nakakit takina êt taganan mamakaupapas sa langit. Dilag pituy ang-el baydu ya dilag gêgtan na pituy katatawliyan na salut. Abiin ya kayaryan tubag Bapan Namalyari.

² Ati ya nalyari. Nakitan kuy paran dagat ya kasinlinaw kristal ya magdêkêdêkêd. Nakitan ku bayduy mani tawuy nanambut sa matubag ga ayup buy sa ribultu na. A sila nagpatatak bilang o lagyu na. Pantitigin lay alpa ya indin kallon Bapan Namalyari. ³ Pan-ikanta lay kantan Moises* ya lingkud Bapan Namalyari ya sabay êt ta kantan Biserun Tupa,

“Bapan Namalyari ya makapangyarian sa kaganawan, taganan mamakaupapas ya diyag mu!
Ari kan kaganawan bansa.

Kapêtêgan buy matinêk ka paralan mu.

⁴ Sisabêt ta asê malimu buy asê mangulimên kamu?

Kay sikay banal.

Magdani kamun mangulimên na mani tawu sa kaganawan bansa gawan nakit kaganawan ya matinêk ka diyag mu.”

⁵ Pamakayarin abiin, nakit kun nibuklat ta Templun Bapan Namalyari ya idi sa langit ya sabay ya Tolday Pangulimênan nu saantu idi bayduy Kautusan. ⁶ Buy ubat sa Templun Bapan Namalyari, nagsalwang nga pituy ang-el ya dilag pituy katatawliyan na salut. Nakayaming silan malinis sa linu ya makasilêw buy dilag gintuy pan-êl sa pagaw la. ⁷ Amêsên, ya gisa sa apat ta nabyay ya inlalang, nam-i ya sa pituy ang-el un tisay gintuy maragul la silyaw ya nanapnun tubag Bapan Namalyari ya mambumyay kanuman. ⁸ Buy ya Templun Bapan Namalyari, napnun asuk ya

‡ 14:18 14:18 Ya pamupul ubas, simbulu un pamiawas sadyay tubag Bapan Namalyari. * 15:3 15:3 Exodo 15:1-18.

ubat sa sawang buy sa kapangyarian na. Buy ayin makasun baydu anggan asê pun mayari ya pituy salut un pituy ang-el.

16

Ya mani pamyanan tubag Bapan Namalyari

¹ Nalêngê kuy gisay masnêg ga tunuy ya ubat sa Templu ya mamiutus sa pituy ang-el un paradi, "Mita kawna ta ibulug yu sa mani tawu sa babun lutay tubag Bapan Namalyari ya idi sa pituy maragul la silyaw."

² Kabay namitay nunan ang-el buy imbulug na sa lutay laman silyaw na. Buy ya mani tawuy dilag tatak matubag ga ayup buy mangulimên sa mani ribultu na, nagkasakit silan mamakapadidi ya nuka.

³ Pamakayari, imbulug ikalwan ang-el la laman silyaw na sa dagat. Buy ya dagat, napakadyag dayan nati ya tawu. Buy nangamamati ya kaganawan mambumyay sa dagat.

⁴ Pamakayari, imbulug ikatluy ang-el la laman silyaw na sa mani ilug buy sa mani sibul. Buy napakadyag dayay kaganawan ati.

⁵ Nalêngê kuy sinabin ang-el la ma-maala sa lanêm,
"Makatuynungan kay Panginuun.

Sikay Namalyari sabitun nuna pun buy kay sika êt ta Namalyari angga amêsên.

Makatuynungan ka gawan matinêk ka pangatul mu sa mani tawun ati.

⁶ Pinati lay mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana buy mani propeta mu.

Kabay daya êt ta ipaynêm mu kalla. Abiin ya sêpat mun pangablas kalla."

⁷ Nalêngê ku pun êt ta tunuy ya ubat sa pamiandugan ya magsabin paradi,
"Awuy Bapan Namalyari ya makapangyarian sa kaganawan,
pêtêg baynan ustu buy matinêk ka pangatul mu."

⁸ Pamakayari, imbulug ikaapat ta ang-el la laman silyaw na sa allu. Buy binyanan nan kapangyarian na allu amên têktêkên na mani tawu sa kapamilatan sadyay umut na. ⁹ Nuwa agyan natêktêk silayna,

a sila pun êt nagsisi sa mani kasalanan la buy a la inulimên si Bapan Namalyari ya dilag kapangyarian mamipagtan salut, nun a dinustak laya pun êt.

¹⁰ Pamakayari, imbulug ikalimay ang-el la laman silyaw na sa turonun matubag ga ayup. Buy dinumiglêm ma buun pansakupun matubag ga ayup. Buy ya mani tawuy idi baydu, nakayat lay dila la gawan sa sadyay sakit natanam la. ¹¹ Nuwa a la pun êt pinagsisyan na kadawakan la, nun a dinustak la pun êt si Bapan Namalyari ya idi sa langit gawan sa mani ilab buy nukay pibabatan la.

¹² Pamakayari, imbulug ga êt ikaanêm ma ang-el la laman silyaw na sa kakwalan ilug Eufrates. Natiktik ka ilug amên makalipay ya mani ari ubat sa puputakan mamut. ¹³ Amêsên, nakakit takun tatluy madinat ta ispirituy paran tugak ka man-umawas sa bêtêy dragun, matubag ga ayup, buy magtatalingkayun propeta. ¹⁴ Abituy mani nadawak ka ispirituy manyag mani mamakaupapas. Naku sila sa kaganawan ari sa babun luta amên tipunun na mani tawu sa pamikilaban kan Bapan Namalyari sa maulagay alluy intakdan Bapan Namalyari ya makapangyarian sa kaganawan.

¹⁵ Sinabin Panginuun, "Lêng-ên yun mangêd da sabin ku! Lumatêng ngaku kaparisun manakaw ya ayin magtanda. Pagpalên na tawuy mamantay buy asê maglabus yaming na amên sa palumatêng ku, a ya mitan nakalabus buy a ya mipakadêng-êy sa pallumatêng ku." ¹⁶ Amêsên, ya mani nadawak ka ispiritu, tinipun lay kaganawan mani pinunu buy mani sundalus la buy gintan la sa lugal la pambêgên Armagedon sa sabin Hebreo.

¹⁷ Pamakayari, imbulug êt ikapituy ang-el la laman silyaw na sa angin. Buy dilag gakun nalêngêy masnêg ga tunuy ya ubat sa turonu ya idi sa Templun Bapan Namalyari ya magsabin paradi, "Naganap pay kaganawan!" ¹⁸ Nangimat, nangilat, nangêlêdêgêd buy nangayun sadyay lakas. Abiin ya ayun na pinakamalakas ya asê pun nalyari sa babun luta paubat sabitun dinyag ga tawu. ¹⁹ Ya pikatandan

na balayan Babilonia, nadyag tatluy baagi buy nalasak ka kaganawan balayan baydi sa babun luta. Tinupad Bapan Namalyari ya sinabi na tungkul sa mani tawuy manugêl sa balayan Babilonia. Gawan sa sadyay kadawakan la, a la nalisyan na tubag Bapan Namalyari kalla. ²⁰ Nitas sa mani isla. Naêyêg ga mani bung-uy buy pinumatal. ²¹ Inuranan na mani tawu un mangaragul la elu. Ya bayat balang gisay elu, limampuy kilu buy napiktatan na mani tawu. Kabay sa sadyay salut ya nadanasan la, ingkakadus la pun êt dinustak si Bapan Namalyari.

17

Ya Babayi ya Pambayaran

¹ Pamakayari, nagdani kangkuy gisa sa pituy ang-el ya dilag tatalan na silyaw. Sinabi na, "Kilaku ka kangku, ta ipakit ku kamuy pamarusa sa pikatandan na babayi ya pambayaran. Ya babayin abiin, sabay siyay pikatandan na balayan na idi sa narani sa malakêy ilug. ² Paran nakikanayun kanay kaganawan ari baydi sa babun luta, gawan pansunulun lay mani pan-iaral na. Buy para êt nalasing ya kaganawan tawuy nakikanayun kana."

³ Tambêng kun natanam ma natupus sakun Ispiritun Bapan Namalyari. Buy gintan nakun ang-el sa kakyangan. Nakit ku bayduy babayi ya nakasakay sa matubag ga ayup pa kulay naudit. Ya matubag ga ayup, dilag yan pituy ulu buy dilag yan mapuy sungay. Buy nakatatak sa buun lawini nay mani lagyuy mamustak kan Bapan Namalyari. ⁴ Kulay naudit buy muraduy yaming babayi. Nakatêkay yan gintu, maulagay batu buy perlas. Mitatalan yan basuy gintu ya napnun kadawakan na buy mamakapadêng-êy ya pamikikanayun na. ⁵ Nakatatak sa waêng nay lagyuy dilag liim ma labay sabin,

ATI YA PIKATANDAN NA BALAYAN
BABILONIA,
YA INDUN KAGANAWAN BABAYI YA
PAMBAYARAN
BUY KAGANAWAN KADAWAKAN SA
BABUN LUTA.

⁶ Ya babayin abiin, nakit kuy paran nalasing gawan sa dayan mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana ya impapati na gawan sa panunul la kan Jesus. Buy sên nakitan kuya, taganan nakaupapas saku.

⁷ Nuwa sinabin ang-el kangku, "Agana ka paupapas ta sabin ku kamuy labay sabin babayi buy matubag ga ayup pa dilag pituy ulu buy mapuy sungay ya sabay ya pinagsakayan na. ⁸ Ya nakitan muy matubag ga ayup, sabay ya mambumyay awlagi, nuwa nati yina. Marani yinan magsalwang ubat sa kalalêlalêan sukulan sa aypan luta, nuwa milaku ya sa ayin katganan na kaparusan. Ya mani tawu baydi sa babun lutay asê nakalistay lagyu la sa librun biyay ya nakasulat ubat pun sa dinyag ga babun luta, makaupapas sila, gawan makitan lan manguman na matubag ga ayup pa nati yana awlagi."

⁹ "Kabay amêsên, kaylangan di sati ya kabiyasnan amên intindin nu sabêt ta labay sabin abiin. Ya pituy ulun matubag ga ayup, sabay ya pituy bunguy ya pag-iknuwan babayi buy sabay êt ta pituy ari. ¹⁰ Nati yanay lima sa pituy ari. Ya gisa, mag-ari yina amêsên. Ya katatawliyan na ari, asê pun inlumatêng, nuwa nu lumatêng ngina, asê mapêng nga pag-ari na. ¹¹ Ya matubag ga ayup pa mambumyay awlagi nuwa nati yina, gisa ya sa pituy ari. Bumyay yan manguman buy sabay siya êt ta pakadyag ikawaluy ari. Nuwa ipalaku yan Bapan Namalyari sa ayin katganan na kaparusan."

¹² "Ya mapuy sungay ya nakit mu, sabay ya mapuy ari ya asê pun nag-ari. Nuwa mabiyang silan kapangyarian mag-ari kaawyun lay matubag ga ayup, nuwa kay gigisay uras. ¹³ Ya mapuy arin abiin, nangapibêbêtêk sila. Kabay idin la sa matubag ga ayup pa kapangyarian buy karapatan la. ¹⁴ Pagkapati lay Biserun Tupa, nuwa manambut ta Biserun Tupa kaawyun na mani binêg na, pinili na buy tapat ta tagasunul na. Tagawan na Biserun Tupa, sabay siya ya Panginuun un kaganawan mamunu buy sabay siya êt ta Ari un kaganawan mag-ari."

15 Sinabi pun êt ang-el kangku, “Ya lanêm ma nakit muy pag-iknuwan babayi ya pambayaran, sabay ya mani tawuy ubat sa kaganawan layi, bansa buy sabi.

16 Ya nakit muy matubag ga ayup buy mapuy sungay, manubag sila sa babayi ya pambayaran. Kêwên lay kaganawan pibandiyan na, agyan na yaming na. Kanên lay lawini na buy êwêkên na mitagan. 17 Impaisip Bapan Namalyari sa mapuy ari ya mibêbêtêk silan idin na pag-arian la sa matubag ga ayup angga sa matupad da sinabin Bapan Namalyari.”

18 “Ya babayi ya nakit mu, sabay ya pikatandan na balayan na mag-ari sa mani ari baydi sa babun luta.”

18

Ya Pangasiran Babilonia

1 Pamakayari, nakakit takina êt gisa pun na ang-el la manyêmêpa ubat sa langit. Dilag yan sadyay kapangyarian. Buy gawan sa mamakasilêw wa sawang na, nasawangan nay babun luta. 2 Masnêg nan sinabi,

“Nalacak kana! Nalacak kanay pikatandan na balayan Babilonia!

Buy amêsên, pantugêlan yatan mani dimunyu buy nangadawak ka ispiritu

buy panugêlan yatan mangadinat buy mamakapadidi ya uybun manuk [buy madinat ta ayup.]

3 Natuksuy mani tawu sa kaganawan bansa sa babun luta gawan sa pamikikanayun la ya sabay ya pan-ikatubag Bapan Namalyari. Nakikanayun kanay kaganawan ari baydi sa babun luta.

Gawan sa panunul babayi sa kalabayan lawini na, binumandi ya mani mamiligosyu kana.”

4 Amêsên, nalêngê kina êt ta gisay tunuy ya ubat sa langit. Sinabi na, “Sikaw wa mani pinili kun kay kangku, lakwanan yuya.

Agana kaw makiawyun sa kasalanan na amên a kaw miawyun sa kaparusan na nakal-an kana.

5 Gawan sadyay nay lakên kasalanan na ya nidaus sana sa langit, asê nalitêpan Bapan Namalyari ya kadawakan la.

6 Kabay nu parasaantuy dinyag na kamuyu, para êt bayduy daygên yu kana buy ablasên yun dobli pun sa dinyag na.

Gawan tinuksu nay mani tawu sa babun lutay makikanayun kana, dobli pun sa dinyag nay madanasan nay tubag Bapan Namalyari.

7 Nu parasaantu yan mapagmatag-ay buy mapagmumun sa sarili na, sabay êt ta kasakitan buy kalungkutan na ipadanas yu kana.

Ta pansabin na sa sarili na, ‘A ku makatanam kalungkutan kanuman buy alwa kun bal-u nun a gisa kun Reyna!’

8 Gawan di, sa lalên gisay allu, mapiagnan lumatêng kanay kamatyan, kalungkutan buy layang. Pamakayari, ulamên ya, gawan makapangyarian si Bapan Namalyari ya mangatul kana.”

9 Ya mani ari ya nakikanayun kana buy nagmumun sa lawini na, kaban makit lay asuk apuy ya mangulam kana, tangisan buy paglungkutan laya. 10 Midêng sila sa marayu gawan malimu silan miawyun sa parusa na. Sabin lay, “Mamakapalunus bayna!

Gawan kay sa gisay uras, nayari ya pamarusa sa mani tawuy idi sa pikatandan na balayan Babilonia!”

11 Tangisan buy paglungkutan yan mani magligosyu baydi sa babun luta, gawan ayin nan manaliw sa pan-isaliw la. 12 Ayin nan manaliw sa mani pan-isaliw lay gintu, pilak, mangakamal la batu, perlas, buy mani telay naputiputi ya linu, seda buy mani telay kulay muradu buy naudit. Ayin êt manaliw puun kayu lay nabangi buy pibandiyan na diyag sa pangil elepanti, maulagay kayu, tangsu, bakal buy marmul. 13 Ayin nan manaliw sa pan-isaliw lay pabangi kaparisun sinamun, pamalasa, insensu, buy mira.

Para êt baydu sa pan-isaliw lay alak, laru, arina buy trigu, baka, tupa, kabayu buy kalesa, mani ipus buy mani tawu.

¹⁴ Buy ya mani magligosyu sa balayan Babilonia, sabin la kanay, “Nitas say kaganawan mani bagay ya labay mun mapagbandi. Asina taganan miudung kamuy pibandiyan buy kangêdan mu!”

¹⁵ Buy ya mani magligosyuy binumandi gawan sa pan-isaliw la sa balayan na abiin, manangis buy lumungkut sila buy midêng sila sa marayu, gawan malimu silan miawyun sa parusa kana. ¹⁶ Buy sabin lay,

“Mamakapalunus ya abiin ya pikatandan na balayan.

Gawan ya mani tawu baydu awlagi, nagyaming silan yaming nga linu ya kulay muradu buy naudit

buy pinakangêd lay lawini la un gintu, maulagay batu buy perlas!

¹⁷ Buy kay sa gisay uras, nitas sa kaganawan pibandiyan balayan na abiin!”

Buy ya kaganawan kapitan buy nakasakay sa barku kaparisun mani manawup sa mani barku buy mangabyayan sa dagat, nidêng sila sa marayu amên êlêwên lay nalyari. ¹⁸ Kaban pan-êlêwên lay asuk balayan na pan-ulamên, masnêg lan pansabin, “Ayin kaparisuy ati ya pikatandan na balayan!”

¹⁹ Gawan sa kalungkutan la, binyanan lan abuy ulu la buy mitatangis sila. Sinabi la,

“Mamakapalunus sa nalyari sa pikatandan na balayan.

Gawan sa kapamilatan pibandiyan na, binumandi ya kaganawan dilag barku sa dagat.

Nuwa kay sa gisay uras, nitas sa kaganawan!

²⁰ Gawan sa nalyari sa balayan na abiin, matula kaw wa mani manugêl sa langit,

sikaw wa pinilin Bapan Namalyarin kay kana, mani apostul buy propeta.

Gawan sa dinyag na kamuyu, pinarusan Bapan Namalyari ya balayan na abiin.”

²¹ Pamakayari, dilag gisay ang-el la makapangyarian na nangwan batuy kasindagul panggilingan buy insamwag na sa dagat. Sinabi na,

“Parabayduy malyari sa pikatandan na balayan Babilonia, buy a layna makitan manguman.

²² Asina mallêngê kanay mani magkanta, ya manigtig alpa, patutut o bulugudyung.

Asina makit kanay mangangêd da mag-ubra agyan dakun sabêt buy asina malêngêy tarit panggilingan.

²³ Asina makitan na sawang sulu kana.

Asina malêngê kanay mangasayay tunuy bayun tangên.

Malyari ya abiin kana gawan na mani magligosyu na sadyay pagmatag-ay, buy pinurayit lay kaganawan bansa sa kapamilatan panalamangka la.”

²⁴ Pinarusan na balayan na abiin gawan nakitan kanay dayan mani propeta ya pinati, ya mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana buy ya kaatag tawuy pinati baydi sa babun luta.

19

¹ Pamakayari, nalêngê kuy masnêg ga tunuy sadyay lakên tawu sa langit ya magsabin paradi,

“Ulimênên na Panginuun!

Ubat kan Bapa tamun Namalyari ya kaligtasan, pamarangal buy kapangyarian.

² Ustu buy matinêk ka pangatul na sa babayi ya pambayaran na namipakadawak mani tawu sa babun luta sa kapamilatan pamikikanayun na.

Pinarusan yan Bapan Namalyari, gawan pinati nay mani maglingkud kana.”

³ Sinabi la pun êt ta, “Ulimênên na Panginuun!

Ya asuk un abituy naulam ma balayan Babilonia, asê tunggên kanuman.”

⁴ Amêsên, ya mani luwampu buy apat ta mangatway nipagtungkulan buy ya mani apat ta nabyay ya inlalang, nagpalukub sila buy nangulimên kan Bapan

Namalyari ya nakaiknu sa turonu na.
Sinabi la,

“Ulimênên si Bapan Namalyari! Awuy
Panginuun!”

⁵ Pamakayari, dilag gakun nalêngêy
tunuy ya ubat sa turonu nay magsabin
paradi,

“Mangulimên kaw sa Panginuun tamun
Namalyari,
sikaw wa kaganawan maglingkud
kana,

buy sikaw wa dilag limu kana,
nipagtungkulan man o ayin!”

⁶ Pamakayari, nalêngê kuy masnêg
ga tunuy sadyay lakên tawu buy paran
sênêg maragul la alun buy mangulimad
da kilat ya magsabin paradi,

“Ulimênên na Panginuun!

Gawan mag-ari yanay Panginuun
tamun Namalyari ya Makapang-
yarian sa kaganawan.

⁷ Matula buy magsaya kitamu
buy ulimênên tamu ya.

Ta panawun nan tangên Biserun Tupa.

Buy ya babayi ya itangên na, nakal-
an nana.

⁸ Pinayamingan yan

telay linuy naputiputi buy malinis.”

Ya labay sabin naputiputi ya linu, sabay
ya matinêk ka mani diyag mani pinilin
Bapan Namalyarin kay kana.

⁹ Sinabi pun êt ang-el kangkuy, “Isulat
muy ati. Pagpalên na mani insagyat
sa kalutun tangên Biserun Tupa.” Buy
sinabi na pun êt, “Pêtêg ga mani ati ya
pansabin Bapan Namalyari!”

¹⁰ Amêsên, nagpalukub baku sa kabiti-
san ang-el amên mangulimên kana.
Nuwa sinabi na kangku, “Agana! Agana
mu daygên kangkuy abiin! Ta parisu
kitan maglingkud kan Bapan Namalyari
kapisun mapatêl muy magpapêtêg sa
kapêtêgan tungkul kan Jesus. Kay si Ba-
pan Namalyari ya sêpat mun ulimênên!”
Tagawan ya kapêtêgan na tungkul kan
Jesus sabay ya pan-ipasabin Ispiritun Ba-
pan Namalyari kapisun impasabi na sa
mani propeta awlagi.

Ya nakasakay sa naputi ya kabayu

¹¹ Pamakayari, nakit kun nakabuk-
lat ta langit buy nakit kuy naputi ya
kabayuy nakaidêng baydu. Ya nakasakay,
pambêgên yan Tapat buy Pêtêg, tagawan
matinêk ka pangatul na buy pamakilaban
na. ¹² Ya mata na, paran magdêkêtdêkê
ta apuy buy malakêy kurona sa ulu na.
Nakasulat ta lagyu na sa lawini na ya kay
siyay magtanda nu sabêt ta labay sabin
abitu. ¹³ Ya balabal na, napnun daya buy
ya bêg kana, “Sabin Bapan Namalyari.”

¹⁴ Pampikilakwan yan mani sundalus sa
ubat sa langit ta nakayaming telay linu ya
malinis buy naputiputi. Nakasakay sila êt
sa kabayuy naputi. ¹⁵ Ya pambêgên Sabin
Bapan Namalyari, man-umawas sa bêbêy
nay matarêm ma ispada ya sabay ya
gamitin na sa panambut sa mani bansa.
Mag-ari yan maigpit kalla. Nu parasaan-
tuy pamêspês ubas sa pamêspêsan, para
êt bayduy tubag Bapan Namalyari ya
Makapangyarian sa kaganawan. ¹⁶ Ya
yaming buy asêl na, dilag nakasulat ta
paradi,

“PANGINUUN UN KAGANAWAN
MAMUNU BUY ARI UN KAGANAWAN
MAG-ARI.”

¹⁷ Pamakayari, dilag gakina êt nakitan
na gisay ang-el la nakaidêng sa allu.
Paradi ya masnêg nan pansabin sa mani
uybun manuk sa langit, “Kaksaw kaw
baydi! Magtipun kaw sa maragul la
kalutun Bapan Namalyari. ¹⁸ Ta kanên
yuy mani lawinin mani ari, ya mani
kapitan sundalus buy mani sundalus la,
ya mani nakasakay buy mani kabayu la,
buy ya kaganawan tawu, ipus man o asê,
nipagtungkulan man o ayin.”

¹⁹ Pamakayari, nakit kuy matubag ga
ayup buy mani ari baydi sa babun luta
buy kaganawan sundalus la. Nititipun
sila amên makilaban sa nakasakay sa
naputi ya kabayu buy sa mani sundalus
na. ²⁰ Nuwa nadakêp pa matubag ga ayup
buy ya magtataling kayun propeta na ya
nanyag mamakaupapas para sa matubag
ga ayup. Buy ya mamakaupapas ya abiin
sabay ya pamilitêp na sa mani tawuy
dilag tatak matubag ga ayup buy nan-
gulimên sa ribultu na. Buy ya matubag
ga ayup buy magtataling kayuy propeta,

insamwag silan nabiyaybiyay sa lawa ya magdêkêtdêkêt ta asupri. ²¹ Buy ya mani sundalus la, nati êt sa kapamilatan ispaday man-umawas sa bêbêy nakasakay sa naputi ya kabayu. Buy ya mani uybun manuk, magpapakabsuy silan mangan lawini la.

20

Ya gisay libuy tawun

¹ Pamakayari, dilag gakina êt nakitan na gisay ang-el la manyêmêpa ubat sa langit. Manalan yan maragul la tanikala buy susin kalalêlalêan sukulan sa aypan luta. ² Amêsên, dinakêp ang-el ya dragun na utan awlagi ya sabay si Diyablu o Satanas. Buy inggapus nayan tanikala sa gisay libuy tawun. ³ Innabu yan ang-el sa kalalêlalêan sukulan sa aypan luta buy impapakasusi ya pasbul amên ayina makapamurayit sa mani tawu baydi sa babun luta sa gisay libuy tawun. Nuwa pamakalibas gisay libuy tawun, kaylangan yan ibus sa pêrad da panawun.

⁴ Pamakayari, nakit kuy mani turonu. Ya mani nakaiknu baydu, nabiyay silan karapatan mangatul. Buy nakit ku êt ta kaladwan mani tawuy pinutus sa bêng gawan sa pagpapêtêg la tungkul kan Jesus buy sa pamipatanda lan Sabin Bapan Namalyari. Sabay silay asê nangulimên sa matubag ga ayup buy sa ribultu na buy asê nagpatatak* sa waêng la o sa gamêt la. Nabyay silan nanguman buy nabiyay karapatan mag-ari kaawyun Cristu sa lalên gisay libuy tawun. ⁵ Sabay silay nunan pinabyay nanguman. Nuwa ya kaatag mani nati, pabyayên sila êt pamakalibas gisay libuy tawun. ⁶ Pinagpala buy banal ya nunan pinabyay Bapan Namalyari. A silayna manguman mati ta sabay silaynay parin Bapan Namalyari buy Cristu buy kaawyun na silan mag-ari sa lalên gisay libuy tawun.

Ya pangasambut Satanas

* **20:4** 20:4 Pahayag 13:16; 14:9. † **20:8** 20:8 *Gog buy Magog*: sabay ya mani bansa ya magtipun amên makilaban sila kan Bapan Namalyari (Ezekiel 38-39). ‡ **20:9** 20:9 *balayan na kakaidwan na*: ya labay sabin, Jerusalem. § **20:13** 20:13 Sa Griego, Kamatyan buy Hades (Pahayag 1:18).

⁷ Pamakayarin gisay libuy tawun, ibus si Satanas sa pinisukulan kana. ⁸ Umawas si Satanas amên purayitin nay mani bansa sa buun babun luta, ya mani bansay pambêgên Gog buy Magog.† Tipunun Satanas ya mani sundalus ya makilaban sa mani manampalataya kan Bapan Namalyari. Ya lakê la, kasin lakên balas sa agid dagat ya asê mabilangbilang. ⁹ Nikyat sila sa kaganawan lugal baydi sa babun luta. Pinalitêngan lay mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana buy abituy balayan na kakaidwan na.‡ Nuwa namauran apuy si Bapan Namalyari ubat sa langit buy naupud da kaganawan kaawyun Satanas. ¹⁰ Buy si Satanas sa namilitêp kalla, insamwag ya sa lawa ya magdêkêtdêkêt ta asupri ya sabay êt ta pisamwagan sa magtataling kayun propeta buy sa matubag ga ayup. Pasakit sila baydun ayin katganan.

Ya katatawliyan pangatul

¹¹ Pamakayari, nakit kuy gisay maragul buy naputi ya turonu buy ya nakaiknu baydu. Ya langit buy babun luta, bêngat tan napanat buy asina nakitan pun nanguman. ¹² Buy nakit kun nakaidêng sa arapan turonun Bapan Namalyari ya kaganawan nati, nipagtungkulan man o ayin buy dilag imbuklat ta mani libru. Pamakayari, nibuklat ta gisa pun na libru ya sabay ya librun biyay. Buy ya mani nati, inatulan sila ayun sa mani dinyag lay nakasulat sa mani libru. ¹³ Agyan nati sila sa dagat o sa babun luta, inumawas sila sa Hades ya lugal nangamamati.§ Buy inatulan silan kaganawan ayun sa mani diyag la. ¹⁴ Pamakayari, insamwag ya Kamatyan buy Hades sa lawa ya dilag apuy ya magdêkêtdêkêt. Abiin ya ikalway kamatyan. ¹⁵ Sisabêt man na asê nakasulat ta lagyu sa librun biyay, isamwag ya sa lawa ya dilag apuy ya magdêkêtdêkêt.

21

Ya bayuy langit buy babun luta

¹ Pamakayari, nakitan kuy bayuy babun luta buy bayuy langit. Napanat tay manan langit buy luta, agyan êt ta dagat. ² Buy nakit kuy Banal la Balayan ya sabay ya bayuy Jerusalem ya manyêmêpa ubat kan Bapan Namalyari sa langit. Ya balayan na abiin, taganan mamangêd ya. Ya kangêd na, kasin kangêd babayi ya pan-itangên ya nakal-an na sa liyaki ya mapag-asawa na. ³ Pamakayari, nalêngê kuy masnêg ga tunuy ya ubat sa turonu ya magsabin paradi, "Lêng-ên yu! Idi yana baydi si Bapan Namalyari sa tutugêlan mani tawu. Manugêl ya baydin kaawyun na mani pinili nan kay kana [buy siyay nay Namalyari la.] ⁴ Punisan nay mani luwa la. Ayin nan kamatyan, kalungkutan, tangisan, o sakit, ta nilabas say manan kabilyan."

⁵ Sinabin nakaiknu sa turonu, "Elêwên yu! Pan-ibayu kinay kaganawan."

Buy sinabi na pun êt kangku, "Isulat muy pansabin ku kamu, ta mapagkatiwalan na ati buy taganan pêtêg!"

⁶ Sinabi na pun êt kangku, "Naganap pay kaganawan! Sikuy Alpha buy Omega, ya labay sabin, sikuy umpisa buy kayaryan kaganawan. Nu sisabêt man na napêl-ang, biyan kuyan lanêm ma ayin bayad da mam-in biyay ya ayin katganan. ⁷ Abiin na mapagmanan mani nanambut buy daygên ku silan mani anak ku buy sikuy Namalyari la. ⁸ Nuwa mamakapalimuy malyari sa mani tawuy lilimun, ya mani asê manampalataya kangku, ya mani manyag kadawakan, ya mani mamatin tawu, ya mani makikanayun, ya mani magkukulam, ya mani mangulimên sa mani diyusdiyusan buy ya kaganawan mapaglaram. Ta isamwag sila sa laway magdêkêdêkêd ta asupri. Abiin na ikalway kamatyan."

Ya bayuy Jerusalem

⁹ Buy amêsên, pinagdanyan nakun gisa sa pituy ang-el la dilag pituy maragul la silyaw ya napnun pituy katatawliyan

na salut. Sinabi na kangku, "Kaksaw ka baydi, ta ipakit ku kamuy babayi ya itangên sa Biserun Tupa." ¹⁰ Tambêng ngakun natupus Ispiritun Bapan Namalyari. Buy gintan nakun ang-el sa kakatagayan bung-uy. Impakit na kangkuy Banal la Balayan ya sabay ya Jerusalem. Buy nakit kun manyumêpay Jerusalem ubat kan Bapan Namalyari sa langit. ¹¹ Mansumawang ya gawan sa sawang Bapan Namalyari buy mamakasilêw yan paran maulagay batuy jasper ya kasinlinaw kristal. ¹² Ya balayan abiin, napalitêngan makukudpa buy matag-ay ya bakud da pader, mapu buy luway pasbul na buy ya balang pasbul, dilag magbantay ya ang-el. Nakasulat sa mani pasbul la lagyun mapu buy luway layin Israel. ¹³ Tatluy pasbul sa balang agid bakud, tatlu sa puputakan mamut, tatlu sa ilaga, tatlu sa timug buy tatlu sa tatanglêwan mamut. ¹⁴ Ya bakud da pader, dilag mapu buy luway pundasyon na batu buy nakasulat di ya mani lagyun mapu buy luway apostul Biserun Tupa.

¹⁵ Ya ang-el la nakisabi kangku, dilag yan tatalan na panukad da paran gintuy têtên amên sukadên na balayan, mani pasbul buy mani bakud da pader. ¹⁶ Kudraduy sukad balayan. Pariparisuy karang buy ya kakwal na, luway libu buy apat ta ralan na kilometru. Para êt bayduy tag-ay na. ¹⁷ Sinukad na êt ta bakud da pader. Anêm mapu buy apat ta metruy kudpa na.* Ya panukad da ginamit ang-el, kaparisu êt panukad da panggamitin tawu.

¹⁸ Ya bakud da pader, diyag ya sa jasper ra dapas. Ya balayan, diyag sa pawan gintu ya kasinlinaw kristal. ¹⁹ Ya pundasyon bakud da pader, binyanan lan magmikakalasi ya makamal la batu. Ya mumuna jasper, safiro ya ikalwa, kalsedonia ya ikatlu, esmeralda ya ikaapat, ²⁰ sardonika ya ikalima, karnelia ya ikaanêm, krisolito ya ikapitu, berelio ya ikawalu, topasio ya ikasiyam, krisopraso ya ikamapu, hasinto ya ikamapu buy gisa,

* **21:17** 21:17 Malyarin ya labay sabin anêm mapu buy apat ta metruy tag-ay.

buy amatista ya ikamapu buy luwa. ²¹ Ya mapu buy luway pasbul, diyag sa perlas. Ya balang pasbul, diyag sa gisay buun perlas. Ya mani dan balayan, pawan gintu ya kasinlinaw kristal.

²² Ayin nakun nakit ta Templu sa balayan, ta si Bapan Namalyari ya Maka-pangyarian sa kaganawan buy Biserun Tupa ya sabay ya pinakatemplu baydu.

²³ Asina kaylangan na allu o buwan amên manawang sa balayan, gawan ya sawang Bapan Namalyari sabay ya manawang buy ya Biserun Tupa sabay ya sulu baydu.

²⁴ Ya dêkêt ta abiin sabay ya manawang sa kaganawan bansa. Ya kaganawan ari baydi sa babun luta, gêtan la êt ta pibandiyan la baydu. ²⁵ Pawan nakabuklat ta pasbul abiin na balayan, gawan ayin nan yabi baydu. ²⁶ Gêtan baydu sa balayan na abituy pibandiyan buy pamarangal ubat sa kaganawan bansa.

²⁷ Nuwa sisabêt man na madinat sa pangêlêw Bapan Namalyari, sisabêt man na manyag mamakapadêng-êy buy ya mani mapaglaram, a sila makasun sa balayan na abitu. Kay ya makasun baydu, abitu silay mani tawuy nakasulat ta lagyu sa librun Biserun Tupa ya sabay ya librun biyay.

22

¹ Pamakayari, impakit êt kangkun angel la ilug ga mam-in biyay. Ya lanêm baydu, kasinlinaw kristal ya manukusuk ubat sa turonun Bapan Namalyari buy Biserun Tupa. ² Buy ya ilug, manukusuk sa bunak dan sa balayan Jerusalem. Sa mitalipay ya agid ilug, dilag puun kayuy mam-in biyay ya binuwanbuwan managêy mapu buy luway kalasi. Ya bulung na, sabay ya mamaiyul sa sakit mani tawu sa kaganawan bansa. ³ Ayin nan makitan bayduy insumpan Bapan Namalyari. Idi baydu sa balayan na turonun Bapan Namalyari buy Biserun Tupa buy panulimênên yan mani lingkud na.

⁴ Makit lay lupa na buy isulat sa waêng lay lagyu na. ⁵ Ayin nan yabi baydu. Kabay asina na kaylangan na sulu o sawang allu. Ta si Bapan Namalyari

yay manawang kalla buy mag-ari silayna kanuman.

Ya Pag-udung Jesus

⁶ Pamakayari, sinabin ang-el kangku, “Ya mani sabin ati, taganan pêtêg buy mapagtiwalan. Ta si Bapan Namalyari ya namipatanda sa mani propeta na sa kapamilatan Ispiritu na ya namiutus angel na amên ipakit sa mani maglingkud nay mani bagay ya marani yan malyari.”

⁷ Sinabin Jesus, “Marani yakinan lumatêng! Pinagpalay mani manunul sa mani impatandan Bapan Namalyari ya nakasulat sa librun ati.”

⁸ Siku si Juan na nakakit buy nakalêngê sa kaganawan abiin. Sên nakitan buy nalêngê kuy kaganawan, nagpalukub baku sa kabitsan ang-el amên mangulimên naku kana ya sabay ya namipakit kangkun kaganawan abiin. ⁹ Nuwa sinabi na kangku, “Agana! Agana mu daygên na parabaydu. Ta siku man maglingkud êt kaparisu mu, kaparisun mani propeta buy mani manunul sa insulat sa librun ati. Kay si Bapan Namalyari ya sêpat mun ulimênên, alwan siku!”

¹⁰ Paradi pun êt ta sinabi na kangku, “Ya kaganawan insulat sa librun ati ya impatanday nan Bapan Namalyari kamu, marani yan matupad. Kabay ipatanda mu êt. ¹¹ Ya mani manyag nadawak, isundu la pun êt ta panyag lan nadawak. Ya mani madinat, isundu la pun êt ta panyag lan madinat. Nuwa ya mani matinêk, isundu la pun êt bumyay matinêk. Buy ya mani banal, isundu la pun êt magpakabanal.”

¹² Sinabin Jesus, “Mallêngê kaw! Marani yakinan lumatêng! Idi kangkuy gantimpalay idin ku sa balang gisa ayun sa mani dinyag na. ¹³ Sikuy Alpha buy sikuy Omega, ya mumuna buy tawli, ya umpisa buy kayaryan.”

¹⁴ Pinagpalay mani mallinis yaming la, ta mabiyon silan karapatan mangan tagêy puun kayuy mam-in biyay buy makasun sa balayan. ¹⁵ Nuwa ya mani tawuy nadawak ya napakaugalin asu, lakwanan sila sa lawasan balayan. Para êt bayduy kaganawan magkukulam, makikanayun,

mamatin tawu, mangulimên sa diyus-diyusan buy malaram buy kalabay pun êt maglaram.

¹⁶ “Siku si Jesus ya namiutus sa angel ku amên sabin kamuy mani bagay ya abiin ya kaylangan mun ipatanda sa mani manampalatayay miaawyun. Layi yakun Arin David buy siku êt ta kalluwan ya nasawangawang nu maranun.”

¹⁷ Ya Ispiritun Bapan Namalyari buy ya babayi ya pan-itangên, sinabi la, “Kaksaw kaw baydi!”

Buy ya kaganawan nakalêngên abiin, sinabi la êt, “Kaksaw kaw baydi.” Sisabêt man na napêl-ang buy kalabay minêm lanêm ma mam-in biyay, magdani ya, ta ayin bayad da ati.

Ya katatawliyan sinabin Jesus

¹⁸ Siku si Juan na mam-in patanda' sa mani mallêngê sa impatandan Bapan

Namalyari sa librun ati. Nu sisabêt man na managdag sa insulat sa librun ati, idagdag êt Bapan Namalyari kanay parusa sa mani salut ta nakasulat di.

¹⁹ Buy nu sisabêt man na mamaw-as sa mani impatandan Bapan Namalyari sa librun ati, itas nay karapatan nan mangan tagêy puun kayuy mam-in biyay buy karapatan nan sumun sa Banal la Balayan kaparisun nakasulat sa librun ati.

²⁰ Si Jesus ya namipapêtêg sa kaganawan nakasulat sa librun ati. Sinabi na pun êt, “Taganan marani yakinan lumatêng!”

Sinabi ku êt, “Awuy Panginuun Jesus. Lumatêng kayna!”

²¹ Labay kuy manugêl kamuyun kaganawan na kangêdan Panginuun Jesus. Awuy Panginuun.